http://www.dhammadownload.com

ပါရမီကျင့်အောင်ဝန်း

(ပဌမပါရာဇိက)

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြစ်သား)

သာသနာ-၂၅၅၄ ကောဇာ-၁၃၇၂

ပါရမီကျင့်အောင်ဝန်း ● (ပဌမပါရာဇိက)

ဒီဇိုင်း မောင်မင်းထွန်း (စတားအင်ပါယာ)
ကိုလတ် + မမြသဲစု ▸ အောင်သပြေ အော့ဖ်ဆက်
မန္တလေးမြို့။ (ဖုန်း) ၀၉-၅၁၀၁၈၀၁

http://www.dhammadownload.com

ပါရာဇိကဏ်အောင်ပန်း

(ပဌမပါရာဇိကအဖွင့်)

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြစ်သား)

သာသနာ- ၂၅၅၄ ခု ကောဇာ- ၁၃၇၂

http://www.dhammadownload.com

သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ–အက္ခရာဝလိ

အကပ္ပိယံ ၂၀၉
အကရဏီယံ ၂၀၉
အက္ကမိတ္တာ ၄၆၀
အကုပ္ပေန ၃၅၃
အဂါရိယံ ၂၀
အင်္ဂါရကာသုယာ ၂၁၄
အစိရဝုဋ္ဌိတာယ ၂၃
အစိရူပသမ္ပန္နော ၅၃
အဇ္ဈာဒေတွာ ၁၉
အဇာနန္တော ၄၃၃
အဇိနက္ခိပံ ၄၄၂
အညံ ပေတ္တိကံ အညံ ပိတာမဟံ ၁၁၃
အညတရံ ကုဋ္ဌမူလံ ၈၅
အညထတ္တာယ ၁၉၇
အဋ္ဌိယမာနော ၃၈၉
အဍ္ဎာနမေတံ ၃၀၃
အဍ္ဎာ မဟဒ္ဓနာ ၅၇
အတ္တဂရဟိနော ၂၉၈
အတ္တနောမတိ ၃၁၄
အတ္ထိ နာမ တာတာ ၉၀
အတ္ထိ မေ ပါပကမ္မံ ၁၇၈
အဒ္ဒသခေါ ၁၂
အဓိပ္ပါယော ၃၁၉
အဓိဝါသေသိ ၉၈
အဓိသီလသိက္ခာ ၃၅၅
အနဂါရိယံ ၁၉
အနနုလောမိကံ ၂၀၈
အနန္တရဟိတာယ ၄၀
အနဘိရတော ၁၇၃/၃၈၅
အနဝကာသော ၃၀၃
အနာဒီနဝဒဿော ၁၄၃
အနာပတ္တိ အဇာနန္တ- ၄၃၃
အနုစ္ဆဝိကံ ၂၀၈
အနုပါဒါနာယ ၁၈၂
အနုယုတ္တာ ၃၀၀
အနေကပရိယာယေန ၁၈၂/၂၃၂
အန္တမသော ၂၈၆/၄၁၀
အန္တောမနော ၁၆၉
အပညတ္တေ ၁၃၈
အပ္ပတိရူပံ ၂၀၈
အပ္ပပုညာ ၂၉၈
အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆိ ၁၅၈
အဘိဝိညာပေသိ ၁၄၆
အဘိဟရိံသု ၆၆
အဘိဟာရော ၆၆
အမဂ္ဂေန မဂ္ဂံ ၄၃၂
အမ္ဗ ၂၆
အရိယကံ ၄၀၃
အလံ ၃၉၄
အလံ ဟိ တေ ၁၇၉
အလက္ခိကာ ၂၉၈
အလာဘာ ဝတ မေ ၁၆၈
အသဒ္ဓမ္မံ ၂၁၈
အသဒ္ဓမ္မော ၄၀၃
အသေခေါ ၃၅၁
အဿာမဏကံ ၂၀၉
အဟုဒေဝ ၁၆၂
အာစရိယပရမ္ပရာ ၃၂၃
အာစရိယဝံသော ၃၀၉
အာစရိယဝါဒေါ ၃၀၉
အာဒိကမ္မိကော ၄၃၅
အာဒိတ္တာယ ၂၁၄
အာပတ္တိပါရာဇိကဿ ၄၂၀
အာဘိဒေါသိကံ ၇၁
အာရက္ခော ၁၁၇
အာရညိကော ၅၆
အာဏာသမုဋ္ဌိတော ၁၉၁
အာသီဝိသဿ ၂၁၁
အာဟစ္စပဒံ ၃၀၉
ဣတိဟ တေန ခဏေန ၁၅၈
ဣတော နိဒါနဉ္စ ၂၁၆
ဣတ္ထိကာယ ၁၀၇
ဣတ္ထိလိင်္ဂ ၄၄၉
ဣဒံ တေ တာတ ၁၀၇
ဥက္ကဏ္ဍိတော ၃၈၅
ဥဒဂ္ဂေါ ၄၈
ဥပသမ္ပန္နော ၃၅၃
ဥပဟတိန္ဒြိယော ၄၅၅
ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဇာတော ၁၆၉
ဥပ္ပလဂန္ဓပစ္စတ္ထိကာ ၄၂၈
ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ၄၄၃
ဥမ္မတ္တကဿ ၃၉၈
ဥမ္မတ္တကော ၃၉၈/၄၃၄
ဥလ္လူကပက္ခိကံ ၄၄၂
ဧကံ ဟိရညဿ ၉၈
ဧကကမ္မံ ၄၁၆
ဧကန္တပရိပုဏ္ဏံ ၁၇

http://www.dhammadownload.com

ဧကန္တပရိသုဒ္ဓံ ၁၇
ဧကပုတ္တကော ၂၆
ဧကမန္တံ နိလီယိသု ၂၈၂
ဧကုဒ္ဒေသော ၄၁၆
ဧတံ သာဓိံ နာမ ၃၇၅
ဧတသ္မိံ နိဒါနေ ၂၀၁
ဧဝရူပေ ၅၃
ဧဝဉ္စ ပန ဘိက္ခဝေ ၂၇၆
ဧဟိ ဘိက္ခု ၃၄၀
ဩဋ္ဌိ ၂၈၂
ဩဒကန္တိကံ ၂၂၂/၄၀၄
ဩပုဉ္ဆာပေတွာ ၉၈
ကစ္စိ နော တွံ ၁၇၃
ကဏှသပ္ပဿ ၂၁၄
ကတိပါဟံ ၄၈
ကထံ ၃၈၅
ကထံ ဟိ နာမ ၂၀၉
ကရဏီယေန ၆
ကလန္ဒဂါမော ၁
ကလန္ဒပုတ္တော ၁
ကာမပရိဠာဟာနံ ၁၉၅
ကာမပိပါသာနံ ၁၉၅
ကာမသညာနံ ပရိညာ ၁၉၅
ကာမာနံ ပဟာနံ ၁၉၅
ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇန္တော ၄၄
ကာသာယာနိ ၁၉
ကိံ နု မေ ၃၉၄
ကိံ ပန မယံ တံ ၄၀
ကိလိန္နံ ၄၆၀
ကိသော ၁၆၈
ကုက္ကုစ္စံ ၁၆၂
ကုမ္မာသံ ၇၁
ကုသစီရံ ၄၄၂
ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ၆
ကေသကမ္ဗလော ၄၄၂
ခိတ္တစိတ္တော ၃၉၈/၄၃၅
ဂါမဓမ္မံ ၂၁၈
ဂါမဓမ္မော ၄၀၃
ဂိဟိလိင်္ဂေန ၄၄၂
စောရပစ္စတ္ထိကာ ၄၂၈
ဆဍ္ဍနီယဓမ္မံ ၇၅
ဆဍ္ဍေတုကာမာ ၇၅
ဆမ္ဘိတတ္တံ ၁၁၇
ဆေပ္ပံ ၂၈၂
ဇာတိယာဝနံ ၄၆၀
ဇိဃစ္ဆမာနော ၃၈၉
ဇေ ၈၅
ဉာတိဒါသီ ၇၁
ဉာတိဗျသနေနပိ ၂၉၅
ဌာနာရဟေန ၃၅၃
တံ ကရဏီယံ ၂၆
တံ ကိဿ ဟေတု ၂၁၆
တွံ ခေါ သိ ၂၆
တဏှက္ခယော ၁၉၁
တတာယံ အာဘိ- ဒေါသိကော ၉၈
တတြာ ၃၇၂
တတ္ထ နာမ တွံ ၂၁၆
တတ္ထေဝ မုစ္ဆိတာ ၁၂၆
တတ္ထေ ဝါ ၄၀
တတောနိဒါနံ ၁၁၇
တမေဝ ဥပဇ္ဈံ ၄၄၉
တဿ ၂၇၈
တသ္မိံ သိက္ခတိ ၃၇၅
တာတ ၁၁၃
တာနိယေဝ ဝဿာနိ ၄၄၉
တိရစ္ဆာနဂတဿ ၄၀၁
တိရစ္ဆာနဂတာယပိ ၄၁၀
တိရောကရဏီယံ ၁၀၃
တုဏှီ အဟောသိ ၄၇
တေန ၁၀၄/၃၈၀
တေန မုဟုတ္တေန ၁၅၈
တေန ဟိ ၁၀၄/၁၁၇/၁၂၂/၁၂၉/၂၄၄
တေန ဟိ ဝစ္ဆ ၁၂၂
တေဟိ အာကာရေ- ၃၉၅
ဒသအတ္ထဝသေ ၂၅၁
ဒါရုဓီတလိကာ ၄၅၂
ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ ၂၆၆
ဒိဝါ ပဋိသလ္လီယန္တေန ၄၆၅
ဒိသွာနဿ ၁၄
ဒုဋ္ဌုလ္လံ ၂၂၂/၄၀၄
ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္စ ၃၈၅
ဒုဗ္ဘရတာယ ၂၇၂
ဒုမ္မင်္ကူနံ ၂၅၇
ဒူသေသိ ၄၄၇
ဒေဝတာယ သန္တိကေ ၄၀၁
ဒွယံဒွယသမာပတ္တိံ ၂၂၆
ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ ၄၀၇
ဒွါရံ သံဝရိတွာ ၄၆၅

http://www.dhammadownload.com

ဓမနိသန္တတဂဏ္ဍော ၁၆၉
ဓုတဂုဏော ၅၃
ဓုတ္တပစ္စတ္တိကာ ၄၂၈
ဓုတ္တာ ၄၂၈
န အနုဿဝိကံ ၂၀၈
န ဥဿဟာမိ ၁၁၃
န တွံ တာတ သုဗိန္ဒ ၃၄
န တေ့ဝ ၂၁၅
နနု ၁၇၉/၂၈၄
န မမဏ္ဍော ၃၉၄
န မယံ ဘန္တေ ၂၉၈
န ဝတ မေ လာဘာ ၁၆၈
န ဝိသဟာမိ ၁၁၃
နိမိတ္တံ အကာသိ ၂၈၂
နိမိတ္တံ အဂ္ဂဟေသိ ၈၁
နေတံ အာဝုသော ၁၉၅
နော သရာဂါယ ၁၈၂
ပံသုကူလိကော ၅၆
ပဂေဝ မနုဿိတ္တိယာ ၄၁၀
ပဋိညာယ ၃၃၇
ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော ၄၄၃
ပဋိသေဝတိ ၂၇၈/၄၀၇
ပဗ္ဗဇေယျ ၁၉
ပမတ္တံ ၄၂၆
ပရိစာရေဟိ ၄၃
ပဟူတဇာတရူပရဇတာ ၆၁
ပဟူတနေဓညာ ၆၁
ပဟူတဝိတ္တူပ- ၆၁
ပါဒါနံ ၈၁
ပါဒေသု ဂဟေတွာ ၁၂၂
ပါရာဇိကော ၄၁၃
ပိဏ္ဍပါတိကော ၅၆
ပိတာမဟံ ၁၁၃
ပိပါသဝိနယော ၁၉၁
ပိယော ၃၀
ပီဏိန္ဒြိယော ၁၇၃
ပုညာနိ ကရောန္တော ၄၄
ပုတ္တံ ဝိဇာယိ ၁၆၁
ပုပ္ဖံ ၁၃၄
ပုပ္ဖံသာ ဥပ္ပန္နိ ၁၃၄
ပုဗ္ဗဏှသမယံ ၁၀၇
ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ ၃၀၀
ပုရာဏဒုတိယိကံ ၁၂၂
ပုရာဏဒုတိယိကာယ ၁၃၄
ပုရိသော ၁၀၃
ပေသလာနံ ၂၆၃
ဖလကစီရံ ၄၄၂
ဖုဋ္ဌာ ၂၉၅
ဗလံ ဂါဟေတွာ ၄၈
ဗဟူနံ ခေါ ၂၂၇
ဗီဇကောတိ နာမ ၁၆၁
ဗောဓိပက္ခိကာနံ ၃၀၀
ဗြဟ္မကာယိကာ ၁၅၈
ဗြဟ္မစရိယံ ၁၆၈
ဘဂဝတော ဓတမတ္တံ ၁၉၉
ဘဂိနီ ၇၅
ဘဒ္ဒိယံ ၄၆၀
ဘဏ္ဍော ၃၄၆
ဘယံ ဝါ ၁၁၇
ဘာဝနာနုယောဂံ ၃၀၀
ဘိက္ခကော ၃၃၁
ဘိက္ခာစရိယံ ၃၃၁
ဘိက္ခုသာ ၄၂၀
ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ ၄၂၃
ဘိက္ခုဘာဝံ ၃၈၉
ဘိက္ခုနံ တဒနုဿဝိကံ ၂၄၀
ဘိက္ခုနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ၆၉
ဘိန္နပဋ္ဋဓရော ၃၃၄
ဘုမ္မာ ဒေဝါ သဒ္ဒ- ၁၅၅
မက္ကဋိံ အာမိသေန ၂၇၈
မဂ္ဂေန အမဂ္ဂံ ၄၃၂
မဂ္ဂေန မဂ္ဂံ ၄၃၁/၂
မတံ အက္ခာယိတံ ၄၂၆
မတံ ယေဘုယျေန ၄၂၆
မတ္တိကံ ၁၀၇
မဒနိမ္မဒနံ ၁၉၁
မနာပေါ ၃၀
မနုဿိတ္တိံ ဘိက္ခု- ၄၂၃
မရဏေနပိ မယံ တေ ၄၀
မဟဒ္ဓနာ ၆၁
မဟာဘောဂေါ ၆၁
မာတု ၁၀၇
မာ နော အပုတ္တကံ ၁၂၉
မာ နော ဝိဟေဌယိ- ၁၂၆
မိလက္ခကံ ၄၀၃
မေထုနဓမ္မော ၄၀၃
ယံ တထာဂတော ၃၀၆
ယံ တွံ ၂၁၆
ယဿေ ၈၅
ယထာယုတ္တော ၃၂၇

http://www.dhammadownload.com

ယာယံ အဓိသီလ- ၃၇၂
ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ၁၅၈
ယေန သကပိတု- ၉၈
ယော် နိမိတ္တေန- ၄၀၇
ယော ပနာတိ ယော ၃၀၉/၃၂၇
ရသော ၃၀၉
ရဟာသံ ၂၂၂/၄၀၄
ရာဂဝိရာဂေါ ၁၈၆
ရာဇပစ္စတ္ထိကာ ၄၂၈
ရောဂဗျသနေန ၂၉၅
လဇ္ဇာ တာတ-- ၁၁၃
လမ္ဗီ ၄၅၂
လီနမနော ၁၆၉
လေပစိတ္တ ၄၅၂
လောမဟံသော ၁၁၇
ဝစ္စမဂ္ဂံ အင်္ဂဇာတံ ၄၂၀
ဝစ္စမဂ္ဂေန အင်္ဂဇာတံ ၄၂၃
ဝဋ္ဋိဂါမံ ၅၇
ဝဋ္ဋိပုတ္တကာ ၂၉၁
ဝဍ္ဎုပဗ္ဗေဒေါ ၁၉၁
ဝဒတိ ဝိညာပေတိ ၃၈၉
ဝရံ တေ မောဃ- ၂၁၁
ဝသလမ္မံ ၂၁၈
ဝါကစီရံ ၄၄၂
ဝါလကမ္ဗလော ၄၄၂
ဝိဂရဟိ ဗုဒ္ဓေါ ၂၀၆
ဝိပဿကာ ကုသ- ၂၉၈
ဝိနယေ ခေါ ပန ၃၂၀
ဝိရာဂါယ ၁၈၂
ဝိသံယောဂါယ ၁၈၂
ဝေဒနာဋ္ဌော ၄၀၁/၄၃၅
ဝေသာလိကာ ၂၉၁
သံယမာသုတာယ ၂၅၇
သံယသုဠုတာ ၂၅၁
သံဝါသော ၄၁၆
သင်္ခလိခိတံ ၁၇
သင်္ဃံ အာဝုသော ၂၈၄
သစေ ဇေ သင်္ဃံ ၈၅
သဇောတိဘူတာယ ၂၁၄
သဋ္ဌိမတ္တေ ထာလိ- ၆၄
သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ ၂၇၁
သဒ္ဒိ ၆
သပဒါနစာရိကော ၅၇
သမဂ္ဂေန သံဃေန ၃၅၁
သမညာယ ၃၃၇
သမသိက္ခတာ ၄၁၆
သမာဒါယ ဝတ္တတိ ၅၃
သမာပဇ္ဇိဿသိ ၂၂၆
သမုဒါစရတိ ၁၂၆
သမ္ဗဋ္ဌလိတာယ ၂၁၄
သမ္မရာယိကာနံ ၂၆၉
သမ္မဟုလေဟိ ၆
သရဿာ ၈၁
သရာဂါယ စေတေ- ၁၈၆
သဟဿာ ၄၆၀
သဟာယကေဟိ ၆
သာ တေန ဂတ္တံ ၁၄၆/၉
သာမညာ စဝိတုံ- ၃၈၅
သာရော ၃၄၆
သွာဂတံ ဟောတိ ၃၁၆
သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယ ၃၈၂
သိက္ခာ ၃၅၅
သိက္ခာပဒံ ၂၄၄
သုခပရိဟတော ၃၀
သုခေမိတော ၃၀
သုတ္တံ ၃၀၉/၃၁၆
သုတ္တာနုလောမံ ၃၀၉
သုန္ဒရော ၄၅၄
သုပ္ပဝတ္တိ ၃၁၆
သုဘရတာယ ၂၃၈
သုမနသိကတာ ၃၂၃
သုမုတ္တာဟံ ၃၉၄
သုဝိနိစ္ဆိတံ ၃၁၆
သူပဓာရိတာ ၃၂၃
သေခေါ ၃၄၆
သေနာသနံ သံသာ- ၆၄
သေနာသနစာရိကံ ၂၈၂
သေဝနစိတ္တံ ၄၂၀
သော တထာဂတော ၃၀၆
သော ဒါနိ တွံ ၁၇၃
သော ဘိက္ခု ၂၈၂
ဟတ္ထာနံ ၈၁
ဟဌ္ဌော ၄၈
ဟာရာယမာနော ၃၈၉
ဟိရည် ၉၈
ဟီနာယာဝတ္တိတွာ ၁၁၃

သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ–အက္ခရာဝလိ ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

အကပ္ပိယ ၂၁၀
အကပ္ပိယတ္တံ ၂၁၀
အခဏ္ဍ ၁၇
အကာမကာ ၄၁
အက္ခရစိန္တက ၉၆
အဂါရ ၂၀/၂၈၀
အဂါရဝ ၃၀၈
အဂါရိယ ၂၀
အဂ္ဂအရိယဝံသိက ၈၁
အင်္ဂီရကာသု ၂၁၅
အစိရူပသမ္ဗန္ဓ ၅၄
အဇ္ဈာစာရ ၁၄၁/၁၅၀/၁၅၇
အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမ ၂၀၄
အဇ္ဈာစာရဟေတုက ၁၆၄
အညထတ္တ ၁၉၈
အညထာ ၁၄၇/၁၉၈
အဏ္ဍ ၃၉၁
အဏ္ဍိယမာန ၃၉၁
အဋ္ဌကထာစရိယ ၅၂
အဋ္ဌဝဿိက ၈၃
အဏှာ ၅၉
အတ္တာ ၂၃၄
အတ္တနောမတိ ၃၁၄
အဝ ဿနီယ ၄၄၄
အ…ရေကာနယန ၂၇၇
အတိရေကာနယနတ္တ ၂၇၇
အတ္ထ ၃၇
အတ္ထပဒ ၃၂၈
အတ္ထဝသ ၂၅၃
အတ္ထိက ၅၂
အဓမ္မ ၃၃၉
အဓမ္မိက ၃၃၉
အဓိကရဏ ၃၇၇
အဓိဂမ ၂၇၂
အဓိပညာ ၃၇၄
အဓိပ္ပါယ ၂၃၀/၄၆၆
အဓိသီလ ၃၆၂
အနဂါရိယ ၂၁
အနညကိစ္စ ၃၀၁
အနန္တရ ၃၇၈/၄၄၈
အနန္တရဟိတ ၄၂
အနဘိရတ ၁၇၅
အနဝဇ္ဇ ၁၄၄
အနဝဇ္ဇသညာ ၁၄၄
အနဝဇ္ဇသညီ ၁၄၄
အနာဂတသဒ္ဒါ ၁၉၈
အနာဒီနဝဒဿ ၁၄၅
အနုတ္တာန ၂၈၀
အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ ၂၈၁
အနုပညတ္တိ ၂၈၉
အနုပဒဝဏ္ဏနာ ၃
အနုပါဒိန္နက ၄၅၃
အနုဗျဉ္ဇန ၃၁၈
အနုသာသန္တာ ၁၈၀
အန္တရဟိတ ၄၅၀
အန္တိမ ၇၆
အန္တောမန ၁၇၁
အပစယ ၂၃၉
အပညတ္တ ၁၄၁
အပရိဘောဂါရဟ ၇၇
အပဿန္တ ၁၄၅
အပုတ္တက ၁၃၁
အပ္ပိစ္ဆ ၂၃၈
အပ္ပိစ္ဆတာ ၂၃၈
အဗ္ဗုဒ ၂၉၄
အဗ္ဗောဟာရိက ၂၈၉
အဗ္ဗောဟာရိကတ္တ ၂၈၉
အဘိဒေါသ ၇၃
အဘိနီဟာရ ၄၄၄
အဘိနီဟာရသမ္ဗန္ဓ ၄၄၄
အဘိရတိ ၁၃၁
အဘိဟာရ ၆၇
အမစ္စာ ၂၆
အမ္ဗာ ၂၈/၃၀
အရဟ ၃၀၁
အရဟတ္တ ၃၀၁
အရဟတ္တမဂ္ဂ ၃၀၁
အရိယ ၃၃၁/၃၄၈
အရိယဒ္ဓဇ ၁၁၅
အရိယဝံသ ၈၀
အရိယဝံသိက ၈၀
အရောဂ ၂၉၆
အလဇ္ဇီ ၃၂၂
အဝကာသ ၃၀၄
အဝဏ္ဏ ၂၃၅
အဝိပ္ပဝါရိက ၁၇၀
အသံဝရ ၂၃၅
အသဒ္ဓမ္မ ၂၁၉/၄၀၃
အသန္တ ၂၂၀
အသုတ္တန္တဝိနိဗဒ္ဓ ၂၄၂
အဿက ၃၂
အဿုမုခ ၄၉

http://www.dhammadownload.com

အဟိမဏ္ဍာ ၄၁၁
အာကာရ ၃၉၆
အာစရိယ ၃၁၀
အာစရိယဝါဒ ၃၁၁
အာဒိကတ္တာ ၂၂၉
အာဒိကမ္မိက ၄၃၆
အာဒိန ၁၄၅
အာဒိနဝ ၁၄၅/၂၉၃
အာနိသံသ ၂၅၅
အာပတ္တိ ၄၅၇/၄၆၆
အာဘိဒေါသိက ၇၃/၉၃
အာမိသ ၂၈၀
အာရက္ခဒေဝတာ ၁၅၆
အာရဒ္ဓဝိပဿက ၄၆၂
အာရောဂျ ၂၉၆
အာရောစနတ္ထ ၈၇
အာရောစိတ ၁၁၀
အာလယ ၁၉၂
အာလောပ ၃၃၂
အာလောပဘောဇန ၃၃၂
အာသီဝိသ ၄၆၂
အာဟစ္စ ၃၁၂
အာဟစ္စပဒ ၃၁၀/၃၁၂
ဣစ္ဆိတဗ္ဗာနိ ၃၁၇
ဣတောနိဒါန ၂၁၇
ဣတ္ထိကာ ၁၁၀
ဣတ္ထိ ၁၅၀
ဣန္ဒြိယ ၄၅
ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိက ၁၀၁
ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကတ္တံ ၇၀
ဥက္ကဋ္ဌ ၁၇၅/၃၈၆
ဥက္ကဋ္ဌိတ ၁၇၅/၃၈၆
ဥဋ္ဌာန ၃
ဥဋ္ဌာနတ္ထ ၃
ဥဒက ၈၈
ဥဒကကဉ္ဇိယ ၈၈
ဥဒဂ္ဂ ၄၈/၄၉
ဥဒ္ဒေသ ၂၇၇
ဥဒ္ဓမ္မ ၃၂၂
ဥပဍ္ဎာ ၄၅၀
ဥပဍ္ဎာယ ၃၄၂/၄၅၀
ဥပပဒ ၉၆
ဥပဘောဂ ၅၉
ဥပဘောဂူပကရဏ ၅၉
ဥပယောဂ ၃၉၀
ဥပယောဂဝစန ၃၉၀
ဥပသမ္ပဒ ၃၀၇
ဥပဟတ ၄၅၇
ဥပဟတကာယပ္ပသာဒ ၄၅၇
ဥပါယဒဿက ၂၃၀
ဥပါလိ ၄၆၆
ဥပါလိတ္ထေရ ၄၆၆
ဥပါလိတ္ထေရာဒယော ၄၆၆
ဥပေါသထ ၂၆၇
ဥပ္ပန္န ၃၅၈
ဥပ္ပါဒ ၃၂၆
ဥမ္မတ္တ ၃၉၉
ဧကဂ္ဂ ၁၆
ဧကဂ္ဂစိတ္တ ၁၆
ဧကပုတ္တက ၂၈/၃၀
ဧကရတ္တာတိက္ကန္တ ၇၃
ဧကရသံ ၄၆၂
ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါ ၃၄၂
ဩက္ကန္တိက ၂၂၄
ဩက္ကန္တိကဓမ္မဒေသနာ ၂၄၁
ဩဒက ၂၂၄
ဩလောကေန္တ ၃၇၇
ကဉ္ဇိယ ၈၈
ကစ ၇၇
ကစဝရ ၇၇
ကဏ္ဍုရူပ ၄၅၃
ကတပုညတာ ၁၅
ကတာပရာဓ ၂၁၂
ကတိပါဟံ ၄၉
ကတ္တာ ၂၂၉
ကတ္တိကနက္ခတ္တ-
ကီဠာကိစ္စံ ၁၀
ကတ္တိကာ ၁၀
ကတ္တိကဇုဏှပက္ခ ၁၀
ကနိဋ္ဌ ၂၉
ကပဏ ၈၈
ကပဏမနုဿ ၈၈
ကပ္ပိယ ၂၁၀
ကမ္မ ၃၂၆
ကမ္မကာရဏ ၁၁၉
ကမ္မဋ္ဌာန ၃၂၆
ကမ္မဿက ၃၇၀
ကမ္မဿကတာ ၃၇၀
ကမ္မဿကတာဉာဏံ ၃၇၀
ကရဏတ္ထ ၃၇
ကရဏီယ ၉
ကလန္ဒက ၅
ကလန္ဒဂါမ ၄

http://www.dhammadownload.com

ကလန္ဒပုတ္တ ၄
ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာ-
ဒယော ၃၄၈
ကလိသာသန ၂၀၀
ကလိသာသနာ-
ရောပန ၂၀၀
ကသာယ ၂၀
ကသာယရသပီတာနိ ၂၀
ကာမ ၃၆၅
ကာမဂုဏာလယ ၁၉၂
ကာမာဝစရ ၃၆၅
ကာယသံသဂ္ဂ ၄၅၈
ကာရဏာ ၃၁၆
ကာရဏာပဋိရူပ ၃၀၄
ကာရဏာပဋိရူပ-
ဝစန ၃၀၅
ကာသာယ ၂၀
ကာသာယရသပီတာနိ ၂၀
ကာသာယဝသန ၃၄၃
ကာသု ၂၁၄
ကာဠက ၄
ကုက္ကုစ္စ ၁၆၅
ကုက္ကုစ္စက ၃၂၃
ကုက္ကုဋိ ၁၅၂
ကုမ္ဘာသ ၇၃
ကုလပုတ္တ ၂၀၇
ကုလဝံသဗီဇက ၁၃၁
ကုသီတ ၂၃၄
ကုသီတဝတ္ထု ၂၃၄
ကေရာဋိယ ၄၃၀
ကောလပုတ္တိယ ၂၀၇
ကောသမ္ဗ ၁၇၀
ခဏ္ဍာခဏ္ဍ ၃၃၅
ခန္ဓက ၅၂
ခရ ၃၃၅
ခရသမ္ဖဿ ၃၃၅
ခါဏု ၄၅၅
ခိတ္တစိတ္တ ၃၉၉/၄၃၆
ဂန္ဓ ၁၅၀/၁၅၄
ဂန္ဓဗ္ဗ ၁၃၅/၁၅၃/၁၅၄
ဂုတ္တ ၁၄၇
ဂမ ၂၂၉
ဂဟပတိ ၁၂၄
ဂါမဓမ္မ ၂၁၉
ဂါမန္တသေနာသန ၅၆
ဂေဟ ၁၀၁
ဂေါရူပ ၇၆
စက္ကဝတ္တိ ၃၇၁
စရိမကစိတ္တ ၁၈
စိတ္တလဟုကာ ၃၂၄
စိတ္တုတြာသ ၁၁၉
စိရဋ္ဌိတိကံ ၂၇၂
ဆဍ္ဍနီယ ၇၆
ဆဍ္ဍနီယဓမ္မ ၇၆
ဆဍ္ဍေတဗ္ဗ သဘာဝ ၇၇
ဆန္ဒ ၁၅၀
ဆန္ဒရာဂ ၁၅၀
ဆန္ဒရာရတ္တ ၁၅၀
ဆမ္ဘိတတ္တ ၁၁၉
ဇန ၃၅၈
ဇာတကာလ ၃၂
ဇာတိပုပ္ဖ ၄၆၁
ဇာတိပုပ္ဖ ဂုမ္ဗ ၄၆၂
ဇာတိယာဝန ၄၆၁
ဇိဂုစ္ဆနီယ ၉၃/၂၂၃
ဇိဂုစ္ဆနီယတ္တာ ၂၂၄
ဇိဂုစ္ဆနေယျ ၉၃
ဇိဝမာန ၄၁
ဇေဋ္ဌ ၂၉/၃၀
ဉတ္တိစတုတ္ထကမ္မ ၃၅၄
ဉတွာ ၃၁၇
ဉာတကာ ၇၃
ဉာတိ ၂၅/၇၂
ဉာတိဒါသီ ၈၃
ဉာတိဗျသန ၂၉၆
ဉာတိသာလောဟိတ ၂၅
ဌာန ၃၀၄/၃၂၆
တံနိဒါန ၁၁၉
တံဝတ္ထုက ၃၂၄
တံဟေတုကံ ၁၁၉
တတောနိဒါန ၁၁၈/
၁၄၄
တဒညာ ၂၄၇
တဒနုဿဝိက ၂၄၂
တဒနုလောမိက ၂၄၂
တာတာ ၃၀
တိက္ခတ္တုံ ၁၄၇/၈
တိရစ္ဆာနဂတ ၄၁၁
တိရောကရဏီ ၁၀၅
တိလက္ခဏာကာရ-
ပရိစ္ဆေဒက ၃၇၄
တုဏ္ဍ ၉၆
ထာလိပါက ၆၅/၆၇

http://www.dhammadownload.com

ထိရ	၁၀၀
ထုလ္လစ္စယ	၄၅၈
ထေရ်	၁၀၀/၃၁၁
ဒဠှဗ္ဗ	၃၈၁
ဒဏ္ဍ	၂၉၆
ဒယာ	၂၀၂
ဒယာလု	၂၀၂
ဒယာလုက	၂၀၃
ဒဿက	၂၂၉
ဒါနပတိ	၈၈
ဒါရုဏာတရာနိ	၁၉၈
ဒါရုမိတလိက	၄၅၃
ဒါသိဇန	၈၈
ဒိဋ္ဌ	၂၆၇
ဒိဋ္ဌဓမ္မ	၂၆၇
ဒိဋ္ဌဓမ္မိက	၂၆၈
ဒိရတ္တတိရတ္တ	၃၈၄
ဒိဝါ	၄၆၆
ဒီဃရတ္တံ	၂၅၅
ဒုက္ခာဘိတုန္နတာ	၉၆
ဒုဋ္ဌုလ္လ	၂၂၃/၄၀၅
ဒုပ္ပေါသ	၂၃၄
ဒုပ္ပေါသတာ	၂၃၄
ဒုပ္ပဋိပန္န	၁၉၈
ဒုဗ္ဗလ	၃၈၄
ဒုဗ္ဗလျ	၃၈၄
ဒုဘရ	၂၃၃
ဒုဘရတာ	၂၃၃
ဒုမ္မန	၁၇၁
ဒုမ္မင်္ကု	၂၆၀
ဒုဿီလ	၂၅၉
ဒေဝ	၁၅၆
ဒေါမနဿ	၁၀၁
ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ	၂၂၆
ဒွါရ	၄၆၆
ဓန	၆၂
ဓနဓည	၆၂
ဓမနိသန္ထတဂတ္တ	၁၇၀
ဓမ္မ	၂၇၃/၃၁၁
ဓမ္မကထာ	၁၅
ဓမ္မပဒ	၂၇၃
ဓမ္မသင်္ဂါဟက	၃၁၂
ဓမ္မိက	၃၃၉
ဓုတ	၅၄
ဓုတဂုဏ	၅၄
ဓုတ္တ	၄၂၉
နရက	၂၇၀
နာမ	၂၇၃
နာမကာယ	၂၄၈
နှာန	၁၁၀
နှာနစုဏ္ဏာဒိ	၁၁၁
နိက္ခိတ္တဓုရ	၁၇၀
နိဒ္ဒိဋ္ဌ	၃၄၅
နိပန္နံ	၄၆၇
နိဗ္ဗာန	၂၇၄
နိဗ္ဗိကာရ	၉၂
နိမန္တန	၃၃၉
နိမ္မဒန	၁၉၁
နိမိတ္တ	၈၃/၂၈၂/၃၉၆/၄၀၈
နိရာလာပ-သလ္လာပ	၄၇/၄၈
နိရာသင်္ကစိတ္တ	၂၈၀
နိဝေသန	၁၀၁
နိဿဋ္ဌပရိဂ္ဂဟ	၈၀
နိဿယ	၂၇၃
နိဟိတ	၁၁၅
နီလုပ္ပလ	၃၄၃
နီလုပ္ပလဝဏ္ဏ	၃၄၃/၄၄၅
ပံသုကူလိက	၅၃
ပကတတ္တ	၄၀၀/၄၁၇
ပကရဏ	၂၀၃
ပကာသေန္တိ	၁၇၈
ပစ္စတ္တဝစန	၁၁၉
ပစ္စတ္ထိက	၄၂၄/၄၃၀
ပစ္ဆာနုတာပ	၁၆၅
ပဋ္ဌဝဂ္ဂ	၃၅၂
ပဋ္ဌဝဂ္ဂကရဏီယ	၃၅၂
ပညတ္တ	၁၄၀
ပညတ္တိ	၂၈၉
ပညာ	၃၇၄
ပဋိက္ခေပ	၃၀၄
ပဋိသာရ	၁၆၅
ပဋိပတ္တိ	၂၇၄
ပဏ္ဍမတရ	၄၁၁
ပတိဋ္ဌ	၂၇၃
ပဒ	၃၇/၂၇၃
ပဓာန	၂၈၀
ပဓာနာဂါရံ	၂၈၀
ပဓာနာဂါရဋ္ဌာန	၂၈၀
ပဗ္ဗဇ္ဇ	၂၁
ပဗ္ဗဇိတ	၈၈
ပယုတ္တဝါစာ	၈၀

ပရိစတ္တ	၁၅၆	ပုဗ္ဗင်္ဂမ	၂၂၉	ဗြဟ္မာ	၁၅၉
ပရိစတ္တဝိဒူ	၁၅၆	ပုဗ္ဗဏှ	၁၀၉	ဗြာဟ္မဏ	၃၇၁
ပရိတ္တပုညာ	၂၉၉	ပုဗ္ဗဏှသမယ	၁၀၉	ဘဂဝါ	၁၄၁
ပရိနိဗ္ဗုတ	၂၉၃	ပုဗ္ဗရတ္တ	၃၀၁	ဘဂိနီ	၁၂၇
ပရိယတ္တိ	၂၇၃	ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိ	၃၂၄	ဘဏ္ဍာ	၁၀
ပရိယာယ	၁၈၄	ပုရာဏ	၁၂၃	ဘတ္တာဘိဟာရ	၆၇
ပရိသာ	၁၆	ပုရာဏဒုတိယိကာ	၁၂၄	ဘဒြ	၃၄၇
ပဝါရဏာ	၂၆၇	ပုရိသသဏ္ဌာန်	၄၅၀	ဘရိယ	၁၂၄
ပဝေသေန္တ	၄၂၁	ပူတိဘူတ	၇၃	ဘိက္ခု	၃၃၂/၃၃၄
ပါဠ	၁၀၀/၁၁၄	ပေတာမဟ	၁၁၄	ဘိယျောဘာဝ	၂၇၀
ပါတိ	၃၆၁	ပေတ္တိကံ	၁၁၄	ဘုတ္တာပါတရာသ	၁၃
ပါတိမောက္ခ	၃၆၁	ပေသလ	၂၆၄	ဘုမ္မ	၁၅၆
ပါတိမောက္ခသံဝရ	၃၆၂	ဖာသု	၂၅၉	ဘုမ္မဒေဝတာ	၄၀၂
ပါတိမောက္ခ-		ဖာသုတာ	၂၅၉	ဘူတပုဗ္ဗဘရိယ	၁၂၄
သံဝရသီလ	၃၆၂	ဗန္ဓ	၈၂	ဘောဂ	၄၅
ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ	၂၇၇	ဗလ	၄၉	မက္ကဋိ	၂၈၀
ပါပ	၁၈၀	ဗာဟာ	၁၃၆	မကုဋ	၂၆၀
ပါရာဇိက	၃၂၆/၄၁၄	ဗာဟိရ	၄၄၈	မဂ္ဂဖလစိတ္တ	၃၆၆
ပါရိဝါသိက	၇၃	ဗီဇ	၁၃၁	မစ္ဆက	၄၄၈
ပါသာဒိက	၂၃၉	ဗီဇက	၁၃၁	မဏိဗန္ဓ	၈၂/၈၃
ပါဠိဝိနိမုတ္တ	၂၄၂	ဗုဒ္ဓ	၂၀၃	မတ္တိကံ	၁၁၀
ပိဏ္ဍပါတိက	၅၆	ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာယက	၃၄၂	မဒနိမ္မဒန	၁၉၁
ပိတာ	၂၉	ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ	၃၂၆/၃၆၂	မနာပ	၃၂
ပိတာမဟ	၁၁၀/၁၁၄	ဗောဓိ	၃၀၁	မနုဿဇာတိက	၄၁၁
ပိယ	၃၂	ဗောဓိပက္ခ	၃၀၁	မရဏ	၄၁
ပိဠကာ	၁၃၆	ဗောဓိပက္ခိက	၃၀၁	မဿုဒါဌိက	၄၅၀
ပီဏိန္ဒြိယ	၁၇၅	ဗျဉ္ဇန	၃၈၃	မဟန္တ	၃၁၁
ပီဠိယမာန	၃၉၁	ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ	၃၈၃	မဟာထေရ	၃၁၁
ပုတ္တ	၂၉	ဗျသန	၂၉၆	မဟာပဒေသ	၃၁၀
ပုထုဇ္ဇန	၃၄၈	ဗြဟ္မဃောသ	၃၄၂	မဟိတ	၃၁၁
ပုပ္ဖ	၁၃၆	ဗြဟ္မစရိယံ	၁၇/၁၃၁	မဟိစ္ဆတာ	၂၃၄

http://www.dhammadownload.com

မာတာ ၂၈
မာတာမဟီ ၁၁၀
မာတုဂါမ ၁၂၇
မာတုဂါမသဒိသံ ၁၂၄
မာလာဂန္ဓဝိလေပန-
ဟတ္ထ ၁၃
မိတ္တ ၂၅
မုဒ္ဒိတာ ၁၂၇
မူလ ၂၄၇
မေဃသဒ္ဒ ၁၅၂
မေထုန ၁၈၈/၄၀၈/၄၅၇
မေထုနဓမ္မ ၄၀၈
မေထုနာဓိပ္ပါယ ၂၈၃
ယက္ခုမ္မတ္တက ၃၉၉
ယထာယုတ္တ ၃၂၉
ယထာလက္ခဏ ၃၉၁
ယထာသိက္ခာပဒ ၃၇၈
ယထာသုခံ ၄၅
ယဝကုမ္မာသ ၇၃
ယာဝတိက ၃၅၂
ရဇတ ၆၂
ရဋ္ဌ ၁၃၁
ရတ္တ ၄၀၈
ရတ္တစိတ္တ ၄၄၅
ရတ္တိ ၄၆၇
ရထိကာ ၄၅၅
ရဟာသံ ၂၂၃
ရာဂဝိရာဂ ၁၈၈
ရာဇန္တေပုရ ၁၃၁
ရာဇသမ္မတ ၄
ရောဂဗျသန ၂၉၆
လဇ္ဇာ ၃၂၂
လဇ္ဇီ ၃၂၂
လဒ္ဓနာမ ၄
လာဘဂရု ၃၂၂
လိင်္ဂ ၃၉၇
လိစ္ဆဝယော ၁၃၂
လေပစိတ္တ ၄၅၃
လောက ၂၈၈
လောကဝဇ္ဇ ၂၈၈
လောကိယအဇ္ဈသမာ-
ပတ္တိ စိတ္တာနိ ၃၆၆
လောလုပ္ပစာရ ၅၉
ဝစ္စ ၄၂၁
ဝစ္စမဂ္ဂ ၄၂၁
ဝဋ္ဋံ ၂၈၈
ဝဋ္ဋိဂါမ ၅၉
ဝဏ္ဏနာ ၂၈၁
ဝဏ္ဏပေါက္ခရ ၄၄၅
ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ ၄၄၅
ဝတ္ထ ၂၁
ဝတ္ထု ၁၃၆/၂၃၅/၄၆၆
ဝန ၄၆၂
ဝသလ ၂၂၀
ဝသလဓမ္မ ၂၂၀
ဝဿ ၂၉၃
ဝဿဂဏန ၄၅၀
ဝဿသတံပရိနိဗ္ဗုတ ၂၉၃
ဝါစုဂ္ဂတ ၃၁၈
ဝါဏိဇ္ဇ ၂၁
ဝါဒ ၃၁၁
ဝါန ၂၇၄
ဝိကပ္ပဒွယ ၃၇
ဝိတက္ကဒဿန ၁၅
ဝိတ္ထူပကရဏ ၆၂
ဝိနိစ္ဆယ ၅၂/၃၁၆
ဝိနီတ ၄၄၁
ဝိနီတဝတ္ထု ၄၄၀
ဝိပလ္လတ္ထသညာ ၄၃၆
ဝိပ္ပဋိသာရ ၁၆၅
ဝိဘဇန ၃၂၈
ဝိရာဂ ၁၈၃/၁၈၈
ဝိလေပန ၁၃
ဝိဿဋ္ဌစိတ္တ ၄၃၆
ဝိဟာရဂတ ၄၃၄
ဝိတိက္ကမန္တ ၃၈၁
ဝုတ္တ ၁၆၂/၃၂၈/
၃၄၅/၃၈၁
ဝုတ္တဘာဝ ၁၆၂
ဝေရ ၄၂၄
ဝေရီ ၄၂၄
ဝေလာ ၂၆၄
သံဃ ၂၅၄
သံဃကမ္မ ၂၆၆
သံဃဖာသုတာ ၂၅၉
သံဃရာဇိ ၃၂၂
သံဃသုဋ္ဌုတာ ၂၅၄
သံဃာဒိသေသ ၁၄၀
သံဝရ ၂၃၅/၂၄၁
သံဝါသ ၄၁၇
သက ၃၇၀
သင်္ဂဏိကာ ၂၃၄/၅
သင်္ဂါဟက ၃၁၂

http://www.dhammadownload.com

သတ္တာ	၁၈၄	သမ္ဘရာယ	၂၆၉	သိက္ခာ	၂၄၆
သဒ္ဓသတ္တာနုသာရ	၃၇	သမ္ဘရာယိကာ	၂၇၀	သိက္ခာပဒ	၂၄၇/၃၇၈
သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ	၁၄၄	သရာဂ	၁၈၃/၁၈၈	သီလ	၃၆၂
သဒ္ဓမ္မ	၂၇၃	သလ္လကတ္တိတပုဗ္ဗ	၈၃	သီသ	၄၅၈
သန္တ	၂၇၂	သလ္လေခ	၂၃၈	သုခပရိဟာတ	၃၂
သန္တသိတ	၂၇၇	သဟာယက	၉	သုခေဓိတ	၃၂
သန္တသိတာနိသံသ	၂၇၇	သဟောဓုဂ္ဂဟိတ	၂၈၅	သုဒ္ဓ	၂၅၄
သပဒါနစာရိက	၅၉	သာဇီဝ	၃၇၇	သုဒ္ဓတာ	၂၅၄
သဗ္ဗဂ်	၄၃၅	သာဇီဝသမာပန္န	၃၈၂	သုဒ္ဓသမ္ဗုဒ္ဓိဒ္ဓန	၂၅၄
သဗ္ဗဂ်ဂတ	၄၃၆	သာဏိပါကာရ	၁၀၅	သုတ္တာနုလောမ	၃၀၂
သဗ္ဗတ္တိမ	၄၀၈	သာဒု	၃၃	သုဒ္ဓါတ္တရာသင်	၁၃
သဘာဂဝုတ္တိ	၃၇၈	သာဒုရသဘောဇနံ	၃၃	သုပ္ပဝတ္တိ	၃၁၈
သမညာ	၃၃၉	သာဓက	၃၁၆	သုဗ္ဗစ	၁၀၀
သမဏ	၃၃၉/၃၇၀	သာမဏေရ	၃၃၉	သေဒ္ဓ	၂၉
သမသိက္ခတာ	၄၀၇	သာမဂ္ဂီ	၂၆၇	သေဒ္ဓိ	၃/၁၂၃
သမာပတ္တိ	၂၂၆	သာရုပ္ပ	၈၇	သေနာသန	၆၅
သမာပန္န	၃၈၁	သာလောဟိတ	၂၅	သေဝန	၄၂၁
သမာပန္နတ္တာ	၃၅၄	သာဝက	၃၅၈	သေဝနစိတ္တ	၄၂၁
သမုပ္ပန္နဆန္ဒရာဂ	၄၅၅	သာဝတ္ထာနဝဋ္ဋ	၂၆၄	ဟတ္ထ	၈၃
သမ္ဗုဒ္ဓိဒ္ဓန	၂၅၅	သာသန	၉၃/၂၉၂	ဟဒယဝတ္ထု	၁၇၀
သမ္ဗဒ္ဓါ	၃၀၈	သွာဂတ	၃၁၈	ဟိရည	၁၀၁

(၅) ပါဠိဗိန္ဒုမယ - အက္ခရာဝလိ

အက္ခာယိတံ/အက္ခယိတံ	၄၂၇	အနဂါရိယာ/အနာဂါရိယာ	၂၂
အဂါရ/အာဂါရ	၂၂	အနဘိရတော၀/အဘိရတော၀	၁၇၆
အင်္ဂဇာတံပက္ခိပနံ/အင်္ဂဇာတပက္ခိပနံ	၂၁၈	အနိပုဏ/အနိပုန	၄၀၆
အညဝိဟိတ/အညာဝိဟိတ	၄၂၇	အနုပ္ပါဒိန္နကေသု/ဒိန္နကေသု	၄၅၄
အင်္ဂိယမာနော/အင်္ဂိယမာနော	၃၉၃	အနုဿာဝန/အနုသာဝန	၃၅၅
အထဒ္ဓေတံ/အထခေါတံ	၁၉၉	အနောကပ္ပနာမရိသနတ္တဝသေန/ ပရိသဟနတ္တဝသေန	၉၇
အတ္တိနာမသဒ္ဒေ/အတ္တိသဒ္ဒေ	၉၇		
အဓိဂမနိယေ/အဓိဂမနီယေ	၂၅၇	အန္ဓကာရံ/အန္ဓကာရော	၄၄၈

http://www.dhammadownload.com

အန္တေပုရံ/အန္တောပုရံ ၁၃၃
အပရရတ္တံ/အပရရတ္တိ ၃၀၃
အပ္ပစ္စက္ခာယ/အပ္ပစ္စက္ခတာယ ၁၈၅
အဗ္ဗောဟာရိကတ္တာဝါ/--ကတ္တာစ ၂၈၉
အဘိဒေါသိက/အာဘိဒေါသိက ၇၄
အဘိနီဟာရသမ္ပန္နာ/အဘိနီဟာရ- ၄၄၆
အဘိရတောဝ အဟံ/
　　အနဘိရတောဝ အယံ ၁၇၇
အဘူတာယ/အဘူတတ္တာယ ၃၄၀
အယမေတ္တ/ဧဝမေတ္တ ၁၈၂
အရိယဒ္ဓဇ/အရိယဓဇ ၁၁၆
အရိယာယ/အာရိယာယ ၃၃၃
အဝိပ္ပဝါရိကော/အဝိပ္ပဝါရိကော ၁၇၂
အသံဟိရော/အသံဟိရော ၃၁၉
အသတံ/အသန္တံ ၂၂၂
အသုတ္တန္တဝိနိဗဒ္ဓံ/အသုတ္တန္တနိဗဒ္ဓံ ၂၄၃
အသေက္ခော/အသေခေါ ၃၅၃
အာဂန္တွေန/အာဂန္တုနာ ၃၄၀
အာဂမ္မ အာရဗ္ဘ ပဋိစ္စ/အာဂမ္မ ပဋိစ္စ ၁၉၀
အာစရိယဝံသေန အဓိပ္ပါယာ/
　　အာစရိယဝံသတာ အဓိပ္ပါယော ၃၁၃
အာဒီနဝ/အာဒီနဝ ၁၄၆
အာနန္ဒတ္ထေရေန ဝုတ္တာ/ဝုတ္တတ္တာ ၃၄၀
အာပတ္တိံ အာရောပေတွာ/
　　အာပတ္တိံ ရောမေတွာ ၂၆၁
အာရဗ္ဘ/အာရမ္ဘ ၁၉၀
အာရညိက/အာရညက ၅၇
အာရောပေတွာ/ရောပေတွာ ၂၆၁
အာဝိ/အာဝီ ၂၂၅
အာဝိ ကရောန္တော/အာဝီ -- ၂၅၇
အာသီဝိသ/အာသိဝိသ ၂၁၃
အာသုသီယံ/အာသုံသီယံ ၂၁၃
အာဟဋ္ဋတ္တာ/အာဟာတတ္တာ ၃၅၂
အာဟိဏ္ဍန္တာ/အာဟိဏ္ဍန္တာ ၂၃၅
အာဟု/အာဟံသု ၁၈၅
ဣတ္ထိရူပေသု/ဣတ္ထိရူပေသု ၄၅၄
ဣမိနာပိစေတံ/ဣမိနာစေတံ ၄၆၇
ဥက္ကဏ္ဌိတ/ဥဂ္ဂဏ္ဌိတ ၃၈၉
ဥတ္တမတ္တံ/ဥတ္တမတ္တံ ၃၀၈
ဥဒကကဋ္ဋိယံ/ဥဒကကဋ္ဋိယံ ၈၉
ဥဒ္ဒါန/ဥဒါနဂါထာ ၄၄၂
ဥဒ္ဒါရ/ဥဒ္ဒါရ ၁၁
ဥပရိဘာဝံ/ဥပရိဘာဂံ ၃၅၅
ဥပရိမတ္တသမ္ပိဏ္ဍနတ္တော/
　　ဥပရိသမ္ပိဏ္ဍနတ္တော ၃၉၃
ဥပသမ္ပဒတော/ဥပသမ္ပဒါတော ၅၂
ဥပ္ပဒ္ဒဝေါ/ဥပဒ္ဒဝေါ ၂၉၄
ဥဗ္ဗာဋ္ဌာ/ဥဗ္ဗဋ္ဌာ ၂၆၅
ဥမ္မတ္တကသာမဉ္ဉေန/ဥမ္မတ္တကဘာဝ-
　　သာမဉ္ဉေန ၄၀၀
ဥဠာရ/ဥလာရ ၁၁
ဇော် ပါပကမ္မံ/တော် ပါပကမ္မံ ၁၇၉
ဧကဇီဝိကာ/ဧကဇီဝိတာ ၃၇၉
ဧကန္တံ/ဧကန္တံ ၃၆၇
ဧရဏ္ဍာတိကန္တဿ/-ဿ ဝါ ၇၄
ဧဝမေတ္တ/ဧဝမ္ပေတ္တ ၄၃
ဩနယော သဗ္ဗတ္တ/ဩဝနယော
　　၁၈၆/၄၂၂
ဩပုဋ္ဌာပေတွာ/ဩပုဋ္ဌာပေတွာ ၁၀၂
ကဏ္ဍက/ကဏ္ဍက ၄၅၈

http://www.dhammadownload.com

ကဏ္ဍူ/ကဏ္ဍု ၄၃၇
ကဏိဋ္ဌော/ကနိဋ္ဌော ၃၀
ကမ္မကာရဏံ/ကမ္မကရဏံ ၁၂၁
ကမ္မဿကတဉာဏံ/-တာ ဉာဏံ ၃၇၁
ကလန္ဒဂါမ/ကလန္ဒကဂါမ ၅
ကလန္ဒက/ကဠန္ဒက ၅
ကလန္ဒပုတ္တော/ကလန္ဒကပုတ္တော ၅
ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိကမ္မံ/
ကသိဝဏိဇ္ဇာဒိကမ္မံ ၂၂
ကဟာပဏ/ဂဟာပဏ ၁၀၃
ကာယိဋ္ဌနံ/ကာယိဋ္ဌနံ ၁၂၁
ကာရဏတ္တာ/ကရဏတ္တာ ၃၉၈
ကာရိယမာနဿ/ကရိယမာနဿ ၁၂၁
ကာသာယဝသနော/ကာသာဝ- ၃၄၃
ကိစ္ဆ/ကိစ္ဆ ဇီဝိကပ္ပတ္တ ၃၈၉
ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော/ဇီဝိတပ္ပတ္တော ၄၇၀
ကိလေသနိဗ္ဗုနနကေ/နိဗ္ဗုနနကေ ၅၅
ကီဋမာနော/ကီဋိယမာနော ၃၃
ကုက္ကုစ္စ/ကုက္ကုစ ၁၆၆
ကုက္ကုစ္စာယ/ကုက္ကုစ္စေန ၁၈၂
ကုဋ္ဋမူလံ/ကုဋ္ဌမူလံ ၈၉
ကုသီတ/ကုသီဒ/ကုသိတ ၂၃၆
ကေရာဋိယ/ကေရာဠိယ ၄၃၁
ကေရာဋိယ/ကေရာဋိက ၄၃၁
ကောလဟလ/ကောဋ္ဌာဟလ ၁၆၀
ခိဍ္ဍာ/ခိဍ္ဍိ/ခိဍ္ဍာ ၄၃၁
ဂန္ဓဗ္ဗ/ဂန္ဓဗ္ဗ ၄၆
ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ/ဂဗ္ဘဂဟဏံ ၁၅၁
ဂဗ္ဘသဏ္ဌာနသဏ္ဌိတဌာနတ္တံ/
ဂဗ္ဘသဏ္ဌာနသဏ္ဌိတဌာနံ ၁၄၈
ဂဗ္ဘဿာဝက္ကန္တိ/ဝေါက္ကန္တိ ၁၅၄
ဂါဠှတရံ/ဒဠှတရံ ၂၉၀
ဂေဟသိတသုခုမဘောဂ/ဂေဟသိတ
သုခုပဘောဂ ၁၂၅
ဃဋ္ဋမာနာ/ဃဋ္ဋမာနာ ၂၆၅
ဆဍ္ဍနီယ/ဆဍ္ဍနီယ ၇၈
ဆဍ္ဍေတုကာမာ/ဆဍ္ဍေတုကာမာ ၇၈
ဇာတိယာဝနံ/ဇာတိဝနံ ၄၇၀
ဇိနဒတ္တိယံ/ဇိနဒိန္နံ ၅၀
ဇီဝိတကပ္ပနံ/ဇီဝိကကပ္ပနံ ၃၃၃
ဇီဝိတက္ခယံ/ဇီဝိတခယံ ၁၄၆
ဌပိတာ/ထပိတာ ၄၆၇
ဌပိတာ/ဌပိတာနိ ၄၄၁
ဌပေတွာ/ထပေတွာ ၆၅
တံ ဂရဟိ/တံ ဝိဂရဟိ ၂၁၈
တံနိဒါနံ/တန္နိဒါနံ ၁၂၁
တံဝတ္ထုကံ/တဗ္ဗတ္ထုကံ ၃၂၅
တဒ္ဒဿ/တဒဿ ၃၁၉
တဏှာ-ခယံ/တဏှာခယံ ၁၉၅
တဏှာက္ခယော/တဏှက္ခယော ၁၉၅
တတာယံ/တတောယံ ၁၀၂
တတော/တဒါ ၃၂၅
တဒဿေသံ/တမဿေသံ ၂၄၉
တဒါယတ္တဘာဝေန/တဒါယတ္တဝုတ္တိ-
ဘာဝေန ၃၀၆
တဒါယတ္တဝုတ္တိ/တမာယတ္တဝုတ္တိ ၃၀၆
တသ္မာဿ/တသ္မဿ ၁၅၈
တသ္မိံသေဝ/တသ္မိံသေဝ ၂၆၈
တဿတ္ထဿ ဒီပကံ/တဒတ္ထဿ- ၂၅၀
တိလကာဒီနိဝိယ/တိလကာဠကာ-
ဒီနိ ဝိယ ၃၉၈

http://www.dhammadownload.com

တိရောကရဏီယ/-ကရဏီယ ၁၀၆
တုဏှိ/တုဏှိ ၄၈
တေတေ ဝိတုန္နော-- ၁၃၃
တေန ဝါတုပတ္ထမ္ဘေန/ဝါတုပတ္ထမ္ဘေန ၄၆၃
တေဘူမက/တေဘုမ္မက ၁၉၅
ထာလိပါက/ထာလိပါက ၆၆
ထူလ/ထုလ္လ/ထုလ ၂၂၅/၄၀၆
ထေရဝါဒင်္/ထေရဝါရင်္ ၃၂၆
ဒသေန္တံ ဝိယ/နိဒသေန္တံ ဝိယ ၂၀၄
ဒသေန္တ/ဒဿန္တံ ၂၀၅
ဒါဋ္ဌိကာ/ဒါဋ္ဌိကာ ၄၅၁
ဒါနပတိနမ္ပိ/ဒါနပတိနံ ၈၉
ဒါနိ မယာ/ဒါနိ မယိ ၁၂၈
ဒိန္နာပိ ပဋိသန္ဓိ/ဒိန္နာ ပဋိသန္ဓိ ၁၃၇
ဒိရတ္တ/ဒွိရတ္တ/ဒုရတ္တ ၃၈၅
ဒုဠ္ဍလ္လ/ဒုဋ္ဌုလ္လ ၂၂၅
ဒုပ္ပဋိပန္နာ/ဒုပ္ပဋိပ္ပန္နာ ၄၇၀
ဒုပ္ပေါသတာ/ဒုပေါသတာ ၂၃၆
ဒုဗ္ဘရတာ/ဒုဘရတာ ၂၃၆
ဒုမ္မက်ိတံ/မက်ိတံ ၂၆၁
ဒူသိတ/ဒုသိတ ၂၂၅
ဒူသေသိ/ဒုသေသိ ၄၄၈
ဒွယံ ဒွယ/ဒွယံ ဒွယံ/ဒယံ ဒယံ ၂၂၇
ဒွါရံဒဒေါ/ဒွါရဒါယကော ၂၃၁
ဒွေအသီတိ/အသီတိ မဟာဝတ္တာနိ ၂၇၅
ဒွေပုဍ္ဍွေ/တေ ပုဍ္ဍွေ ၁၁၂
ဓုရ/ဓူရနိက္ခေပနေဝ ၃၀
န မယံ/နနူမယံ ၉၄
န လဋ္ဌိ/ န လဋ္ဌိ ဝါ ၂၆၂
နသာသိ/န သရသိ ၃၉
နိဂ္ဂဏှထ/နိဂ္ဂဏှာထ ၂၆၂
နိဋ္ဌာရယတော/နိဋ္ဌာရယန္တော ၈၄
နိဌာပေတွာ/နိဌာပေတွာ ၃၀
နိပန္န/နိပ္ပန္နဒေါသေန ၄၆၈
နိပုဏာ/နိပုန ၂၂၅
နိပ္ပတ္တိံ/နိပ္ပတ္တိ-သမ္ဘာသမာနော ၂၅၆
နိဿဋ္ဌ/နိသဋ္ဌပရိဂ္ဂဟံ ၇၈
နိသိန္နာနဉ္စ ပဋ္ဌမံ/ပဋ္ဌမနိသိန္နာနဉ္စ ၄၄၉
နိစ/နိစ ဇနာနံ ၂၂၂
နိလုပ္ပလ/နေလုပ္ပလဝဏ္ဏော ၄၄၆
နိလော ပရော/နိလပရော ၃၅၀
နိဟရိတွာ/နိဟရိတွာ ၃၁၃
နှာန/နဟာန ၁၁၂
ပကုဗ္ဗတော/ပကြုဗ္ဗတော ၁၅၇
ပဃ္ဃရန္တိ/ပဂ္ဃရန္တိ ၂၂၂
ပစ္စက္ခမ္ပိ/ပစ္စက္ခမပိ ၉၇
ပစ္စတ္တိက/ပစ္စတ္တိက ၄၂၅
ပစုရ/ပစူရ ၂၈၁
ပဏ္ဍာနုတာပ/အနုတာပ ၁၆၇
ပဏ္ဍိန္နမာနာ/ပဏ္ဍိန္နမာနာ ၂၉၀
ပညပေသိ/ပညာပေသိ ၁၄၂
ပဋိပထံ အာဂစ္ဆန္တာ/အာဂစ္ဆန္တေန ၃၄၀
ပဌမံ/ပထမံ ၁၅၈
ပတိရူပကော/ပဋိရူပကော ၁၂၁
ပဒပူရဏာမတ္တေ/မတ္တေ ၁၀၆
ပမံသေသိ/ပဒံသေသိ ၄၄၈
ပဗ္ဗဇိတော/ပဗ္ဗာဇိတော ၈၄
ပဗ္ဗာဇေယျန္တိ ပုရိဗ္ဗဇေယျံ/
ပဋိပဇ္ဇေယျံ ၂၂
ပမာဏာ/ပမာန ၆၈

http://www.dhammadownload.com

ပရိနိဗ္ဗာယိတာ/တော ၁၃၃
ပရိဗ္ဗဇေယျံ/ပဋိပဇ္ဇေယျံ ၂၂
ပဝါရဏာ/ပဝါရနာ ၂၆၉
ပဝေသေန္တဿ/ပဝေသေန္တဿ ၄၂၂
ပဟူတ/ပဟုတ ၆၃
ပဟူတဝိတ္ထူပကာရဏာ/ကရဏာ ၆၃
ပါကဋ/ပါကတ ၁၆၂
ပါဋိက္ကမေနေဝ/ပါဋိကမေနေဝ ၅၂
ပိဒဟိတွာ/ပိဓဟိတွာ ၄၆၇
ပိဋကာ/ပီဋကာ ၁၃၇
ပိဋိယမာနော/ပီဋိယမာနော ၃၉၃
ပီဏိန္ဒြိယော/ပီနိန္ဒြိယော ၁၇၇
ပီဏိန္ဒြိယော/ပိဏိန္ဒြိယော ၁၇၇
ပီတိပါမောဇ္ဇကရဏာဿ/ကာရဏာဿ ၆၃
ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန/
ကလျာဏပုထုဇ္ဇနကေန ၄၆၄
ပုဗ္ဗရတ္တံ/ပုဗ္ဗရတ္တိ ၃၀၃
ပုရာဏဒုတိယိကံ/ဒုတိယကံ ၁၂၅
ပေတာမဟတ္တိ/ပေတာမဟတ္တိပိ ၁၁၆
ဖုသတိ/ဖုဿတိ ၄၂၇
ဗလံ ဂဟေတွာ/ဂါဟေတွာ ၅၀
ဗဟုဿုတ/ဗဟုသုတ ၃၂၃
ဗောဓိပက္ခိကာနံ/ဗောဓိပက္ခိယာနံ ၃၀၃
ဗြဟ္မဿရေန/ဗြဟ္မသရေန ၁၃
ဘဂိနိဝါဒေန/ဘဂိနီဝါဒေန ၁၂၉
ဘဏ္ဍပ္ပယောဇနေ/ဘဏ္ဍပယောဇနေ ၁၁
ဘိက္ခာဂ္ဂဟဏတ္ထံ/ဘိက္ခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ၈၄
ဘိက္ခုနီဓေ ပစ္စတ္ထိကာ/ဘိက္ခုနီ-- ၄၂၅
ဘိဇ္ဇန္တိ/ဘိဇ္ဇတိ ၁၃၇
ဘေသဇ္ဇ/ဘေသဇ ၄၃၇
ဘောတိဒါသိ/ဘောတိဒါသီ ၈၉
မဂ္ဂသာမန္တေန/မဂ္ဂသမန္တေန ၄၃၃
မဇ္ဈာရိ/မဇ္ဈာရိ ၄၁၂
မဇ္ဈကေ/မဇ္ဈကေ ၄၄၈
မဏိဗန္ဓ/မနိဗန္ဓ ၈၅
မနဝဓုနကော/မနောဝဓုနကော ၄၇၀
မရိသနတ္ထ/ပရိသဟနတ္ထ ၉၇
မရိသယာမိ/ပရိသဟာမိ ၉၇
မဟတ္တတာယ/မဟတ္တာယ ၆၁
မဟိစ္ဆတံ/မဟိစ္ဆတာယ ၂၃၆
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကတဝေဒီ/ကတဝေဒီ ၂၇၁
မိတ္တသန္ထဝ/မိတ္တသန္ထဝ ၄၂၅
မိတ္တာမစ္စာ/မိတ္တမစ္စာ ၂၆
မိလက္ခဿ/မိလက္ခုဿ ၄၀၄
မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ/မူလစ္ဆဇ္ဇာယ ၁၄၆
မေထုနံ ဓမ္မံ/မေထုနဓမ္မံ ၄၅၉
မေထုန/မေစုန ၁၈၉/၄၀၉
မေထုနဓမ္မ ပဋိသေဝနကော/
ပဋိသေဝကော ၂၈၄
ယံတွံ/ယောတွံ ၁၈၂
ယံတွံ/ယံတံ ၂၂၁
ယံနူန/ယန္နူန ၁၆
ယထာ ပန/ယထာစ ပန ၃၈၅
ယမဟံ/ယောဟံ ၁၆၉
ယသဿီ/ယသသီ ၂၀၇
ယောကောစိနာမ သော/
ယောကောစိနာမေသော ၃၃၀
ယောတိယော/ယောပနာတိ ယော ၃၃၀
ယောတွံ/ယံတွံ ၉၄
ရဇ္ဇနတ္ထာယ/ရဋ္ဌနတ္ထာယ ၁၈၅
ရဟာဿံ/ရဟာသံ ၂၂၅
ရာဇသမ္မတဿ/ရာဇသမတဿ ၅

http://www.dhammadownload.com

ရက္ခသူစိကဏ္ဍကဥ္စါရဲ/ ၄၆၇
လိစ္ဆဝယော/လိစ္ဆဝိယော ၁၃၃
လိမ္ပတိ/လိပ္ပတိ ၄၄၉
လေသံ/လိသံ ၂၃၁
လောပါဘာဝေါ/
တော လောပါဘာဝေါ ၁၂၁
လောလုပ္ပစာရံ/လောလုမ္ပစာရံ ၄၇၀
လောဟိတဝဏ္ဏာ ပိဠကာ/
လောဟိတဝဏ္ဏာနိ ပိဠကာနိ ၁၃၇
ဝစ္စ/ဝါစ္စ ၄၂၂
ဝဋ္ဋိပုတ္တကာဓဝစ/ဓဝ ၂၉၄
ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ/ဝဏ္ဏသမ္ပန္န-
ပေါက္ခရတာယ ၄၄၆
ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ/ပေါက္ခလ-- ၄၄၆
ဝတ္ထုဂါထာ ပန/ဝတ္ထုကထာ ပန ၄၄၁
ဝတ္ထုဘူတဿ/ဝတ္ထုဘူတဿ ၂၃၆
ဝဒေတိ/ဝဒတိ ၁၂၉
ဝဿသင်္ဂိက/ဝဿသတိက ၃၄၃
ဝါဏိဇ္ဇ/ဝဏိဇ္ဇ ၂၂
ဝိညတ္တိ ဝါ ပယုတ္တဝါစာ ဝါ/
ဝိညတ္တိသမ္ပယုတ္တဝါစာ ၈၀
ဝိနယပိဋကေ/ဝိနယပိဋကံ-- ၂၇၅
ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ/ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒံ ၃၆၇
ဝိနိစ္ဆိနိသဿ/ဝိနိစ္ဆိသဿ ၄၄၂
ဝိပလ္လတ္ထသညာ/ဝိပလ္လတ္ထသညာ ၄၃၇
ဝိပလ္လတ္ထ/ဝိပ္ပလ္လတ္ထ ၄၃၈
ဝိပဿနာဉာဏ်/ဉာဏံ ၃၇၅
ဝိပဿနာ/ဝိပဿန ဉာဏံ ၃၇၅
ဝိပ္ပဋိသာရော/ဝိပ္ပတိသာရော ၁၆၆
ဝိပ္ပဋိသာရော/ဝိပဋိသာရော ၁၆၆
ဝိဘတ္တိ/ဝိဘတျန္တ ပတိရူပကော ၁၂၁
ဝိယောဂံဝါ/ဝိယောဂံ-- ၄၃
ဝိရဋ္ဌိတွာ/ဝိရဋ္ဌိတွာ ၄၅၉
ဝိရဋ္ဌိဿန္တိ/ဝိရဋ္ဌိဿန္တိ ၁၈၅
ဝိရတိ/ဝိရတီ ၂၅၀
ဝိရူပံသရဏဘာဝတော/
ဝိရူပသရဏဘာဝတော ၁၆၇
ဝိဿဇ္ဇေတွာ/ဝိသဇ္ဇေတွာ ၇၀
ဝိဟေဌယိတ္ထ/ဝိဟေဌေယိတ္ထ ၁၂၉
ဝိဟေဌေဿန္တိ/ဝိဟေဌေဿန္တိ ၂၆၂
ဝိတိက္ကမော/ဝိတိက္ကမော ၂၀၅
ဝိသတိဝဿာနိ (သမာသ်+ဝါကျ) ၁၄၂
ဝုတ္တာနိ/ဝုတ္တံ ၁၉၀
ဝူပသမန္တိ/ဝုပသမန္တိ ၄၃၇
ဝေဒယတိ/ဝေဒိယတိ ၄၅၅/၄၅၈
ဝေဗိတဗ္ဗော/ဝေဒိတဗ္ဗာ ၃၅၀
သံဟိရော/သံဟိရော ၃၁၉
သကပိတုနိဝေသနံ/သကံပိတု-- ၁၀၂
သဂါမသိသယောဓော/သဂါမသီသံ
မုခံဝိယ ယောဓော ၄၆၄
သင်္ဂဝဿိကတ္ထေရော/ဝဿသတိ
ကတ္ထေရော ၃၄၃
သတ္တုသာသနံ (သမာသ်+ဝါကျ) ၂၉၄
သန္တိဠ္ဌမာနာ/သန္တိဟမာနာ ၂၆၅
သပဒါနစာရံ/သာပဒါနစာရံ ၇၀
သဗ္ဗစေတသော/သဗ္ဗံစေတသော ၃၅၀
သဗ္ဗေပိ/သဗ္ဗောပိ ၁၇၃
သဘာဂဇိဝိကာ/သဘာဂဇိဝိတာ ၃၇၉
သမ္ဗဟုလ/သမ္ဗဟုလ ၁၁
သမဏာကာရဏာနံ/ကရဏာနံ ၂၀၉
သမဏာသညံ/သမဏီသညံ ၄၄၉
သမ္မတ/သမတ ၅

http://www.dhammadownload.com

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ/သမ္ဗုဒ္ဓေန ၄၂၇
သမာဒိယန္တိ/သမာဒယန္တိ ၃၅၉
သမာဒပန်/သမာဒါပန် ၃၆၇
သမ္မုဟနတိ/သမုဟနတိ ၃၀၈
သမ္မုဟနေယျ/သမုဟနေယျ ၃၀၈
သဟာယိကံ/သဟာယကံ ၁၂၆
သဟောဓုဂ္ဂဟိတော/
သဟောတ္တဂ္ဂဟိတော ၂၈၅
သာမိ/သာမိဝစနံ ၃၅၃
သာရကာနိ/ဝိသာလာနိ ၆၀
သိက္ခတ္တယူပ/သိက္ခတယူပ ၁၇
သိက္ခာပဒံ/သိက္ခပဒံ ၂၅၀
သိက္ခာပဒါပတ္တိပုဂ္ဂလေသု/
--ပုဂ္ဂလမေ့ဝသု ၄၁၆
သိက္ခိတဗ္ဗတော/သိက္ခိတဗ္ဗာတော ၃၅၉
သိနေရုပ္ပမာ/သိနေရုပမာဏောပိ ၂၃၆
သီယံ/သိယံ ၂၁၄
သီမာ/သိမာ ၂၅၅/၄၁၉
သုခသမ္ဖဿောပိ/သုခုမသမ္ဖ-- ၃၃၆
သုခေဓိတော/သုခေဠိတော ၃၃
သုပဏ္ဏာ/သုဝဏ္ဏာ ၄၀၂
သုရိယော/သူရိယော ၃၆၂
သူပဓာရိကာ/သုပဓာရိကာ ၃၂၄
သေခေါ/သေက္ခော ၄၇၀
သော ဟိ ဝိညူဟိ/တဒ္ဓိ ဝိညူဟိ ၁၆၇
ဟတ္ထံ နီဟရိတွာ/ဟတ္ထ-- ၃၄၃
ဟတ္ထဂ္ဂါဟာဒယော/ဟတ္ထဂ္ဂါဟာ- ၄၅၉
ဟီန/ဟိန/ဟီဏ/ဟိဏ ၂၂၂
ဟီဠိတံ/ဟိဠိတံ ၂၁၈
ဟီဠေန္တော/ဟိဠန္တော ၁၁၂

(၈) နည်း+ဥပစာ-အက္ခရာဝလိ

➢ **ကာရဏူပစာ** ။ ။ "ကာရဏဿ နာမံ ဖလမှိ ဥပစာရော ဝေါဟာရော ကာရဏူပစာရော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အကြောင်း၏ အမည်ကို အကျိုး၌တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် ကာရဏူပစာသဒ္ဒါ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား (စက္ခုနာ ရူပံ ပဿတိ) တည်း။

ဤပြယုဂ်၌ (စက္ခု)သဒ္ဒါသည် အကြောင်းဖြစ်သော စက္ခုပသာဒဒြဗ်၏ (စက္ခု) ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဉ်ဒြဗ်၌ တင်စား၍ အကျိုးဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဉ်ဒြဗ်ကို (စက္ခု) ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ကာရဏူပစာသဒ္ဒါ မည်၏။

➢ **ဖလူပစာ** ။ ။ "ဖလဿ နာမံ ကာရဏမှိ ဥပစာရော ဝေါဟာရော ဖလူပစာရော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အကျိုး၏ အမည်ကို အကြောင်း၌တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် ဖလူပစာသဒ္ဒါ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား--

➢ **သဒိသူပစာ** ။ ။ သဒိသဿ နာမံ သဒိသိမှိ ဥပစာရော ဝေါဟာရော သဒိသူပစာရော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အတူဖြစ်သော အနက်၏ အမည်ကို အတူရှိသော အနက်၌ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် သဒိသူပစာသဒ္ဒါ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား--

➢ **ဌာနူပစာ** ။ ။ "ဌာနဿ နာမံ ဌာနီမှိ ဥပစာရော ဝေါဟာရော ဌာနူပစာရော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဌာန၏ အမည်ကို ဌာနီ၌ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် ဌာနူပစာသဒ္ဒါ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား--

http://www.dhammadownload.com

➤ **ဌာန္ယူပစာ** ॥ ॥ "ဌာနိနော နာမံ ဌာနမှိ ဥပစာရော ဝေါဟာရော ဌာန္ယူပစာရော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဌာနီ၏အမည်ကို ဌာန၌ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် ဌာန္ယူပစာသဒ္ဒါ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား--

➤ **ဂုဏူပစာ** ॥ ॥ "ဂုဏဿ နာမံ ဂုဏိမှိ ဥပစာရော ဝေါဟာရော ဂုဏူပစာရော" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဂုဏ်၏ အမည်ကို ဂုဏော၌ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် ဂုဏူပစာသဒ္ဒါ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား--

ကေဒေသူပစာ ॥ ॥ "ဧကဒေသိနော နာမံ ဧကဒေသမှိ ဥပစာရော ဝေါဟာရော ဧကဒေသူပစာရော"ဟူသော ဝစနတ္ထ နှင့်အညီ အစိတ်ဖြစ်သော ဒြပ်၏ အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဒြပ်၌ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် ဧကဒေသူပစာသဒ္ဒါမည်၏။

ကေဒေသျူပစာ ॥ ॥ အပေါင်း၏ အမည်ကို အစိတ်၌ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် ဧကဒေသျူပစာသဒ္ဒါ မည်၏။

သမီပူပစာ ॥ ॥ နာဝါ တီရေန ဂစ္ဆတိ-၌ တီရေန-သည် အနီးဖြစ်သော ကမ်းဒြပ်၏ "တီရ"ဟူသောအမည်ကို အနီးရှိသော လှေသွားရာ မြစ်ဒြပ်၌တင်စား၍ လှေသွားရာ မြစ်ဒြပ်ကို "တီရ"ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် "သမီပူပစာ" မည်၏။

သမီပျူပစာ ॥ ॥ "သမီပိနော နာမံ သမီပမှိ ဥပစာရော ဝေါဟာရော သမီပူပစာရော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အနီးရှိသော ဝတ္ထု၏ အမည်ကို အနီးဖြစ်သော ဝတ္ထု၌ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် သမီပျူပစာသဒ္ဒါ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား--

တဒ္ဓမ္မူပစာ ॥ ॥ "တဒ္ဓမ္မဿ နာမံ တဒ္ဓမ္မမှိ ဥပစာရော ဝေါဟာရော တဒ္ဓမ္မူပစာရော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ထင်ရှားသော ဝတ္ထု၏ အမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော ဝတ္ထု၌ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် တဒ္ဓမ္မူပစာသဒ္ဒါ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား--

အဘေဒူပစာ ॥ ॥ "အဘေဒ်ပိ ဘေဒံဝိယ ဥပစာရော ဝေါဟာရော ဘေဒူပစာရော" ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ မပြားဘဲကို ပြားသကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် ဘေဒူပစာသဒ္ဒါ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား--

အတ္ထာပန္နနည်း ॥ ॥ (တည်းဟူသော) မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ (တည်းဟူသော) အနက် ရောက်သောအားဖြင့် ယူရသော နည်းသည် အတ္ထာပန္နနည်း မည်၏။

အဘေဒနည်း ॥ ॥ အပြားမဲ့အားဖြင့် ဆိုအပ်သောနည်းသည် အဘေဒနည်းမည်၏။

အမ္ဗသေစနဂရှသိနာနနည်း ॥ ॥ သရက်ပင်ရင်း၌ ချိုးရေတည်ခြင်းဟူသော ကြိယာ တစ်ခုတည်းဖြင့် သရက်ပင်ကို ရေသွန်းခြင်း၊ ဆရာကို ရေချိုးစေခြင်းတည်းဟူသော နှစ်ကိစ္စ ပြီးသကဲ့သို့ တချက်တည်းပြုသဖြင့် နှစ်နက်ပြီးသော နည်းသည် အမ္ဗသေစနဂရု သိနာနနည်း မည်၏။ **အဝိနာဘာဝနည်း** ॥ ॥ (တည်းဟူသော) မကင်းတတ်သည်ကို ဆို သဖြင့်(တည်းဟူသော) မကင်းရာကိုလည်း ရသောနည်းသည် အဝိနာဘာဝနည်းမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

အသာဓာရဏနည်း ။ ။ ဆက်ဆံသဖြင့် မမှတ်မူ၍ မဆက်ဆံသဖြင့် မှတ်၍ ဆိုသော နည်းသည် အသာဓာရဏနည်းမည်၏။ **ဥက္ကဋ္ဌနည်း** ။ ။ ပြီးပြီးလျက် အလွန်အားဖြင့် ဆို အပ်သော နည်းသည် ဥက္ကဋ္ဌနည်း မည်၏။ **ဥပလက္ခဏနည်း** ။ ။ အစိတ်ကို မှတ်၍ဆို သဖြင့် အပေါင်းကိုလည်း ရသောနည်းသည် ဥပလက္ခဏနည်း မည်၏။

ဧကဒေသနည်း ။ ။ တခုကိုချေ၍ တခုကြွင်းပြသော နည်းသည် ဧကဒေသနည်း မည်၏။ **ကာကောလောကနနည်း** ။ ။ ကျီးသည် မျက်စိတဖက်ဖြင့် အစာ, ရန်သူနှစ်ပါး ကို ကြည့်သကဲ့သို့ နှစ်ပုဒ်ကိုငဲ့သော နည်းသည် ကာကောလောကနနည်း မည်၏။

ဂေါဗလီဗဒ္ဒနည်း ။ ။ ဂေါသဒ္ဒါသည် ယှဉ်ဖက် ဗလီဗဒ္ဒသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ချန်၍ နွားငယ်, နွားလတ်တည်းဟူသော အနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ယှဉ်ဖက်သဒ္ဒါ၏အနက်ကို ချန်၍ ဟောသောနည်းသည် ဂေါဗလီဗဒ္ဒနည်း မည်၏။

တန္တနည်း ။ ။ တခုသော ယက္ကန်းသားသည် နှစ်ထပ်သော ချည်ဖြစ်သကဲ့သို့ တပုဒ် တည်းဖြစ်လျက် နှစ်နက်ကို ဟောစွမ်းနိုင်သော နည်းသည် တန္တနည်းမည်၏။

တဗ္ဗဟုလနည်း ။ ။ ဌာနဖြင့် ဌာနီကိုမှတ်၍ အများကိုဆိုသဖြင့် အနည်းကိုလည်း ရသောနည်းသည် တဗ္ဗဟုလနည်း မည်၏။ **နာနန္တရိကနည်း** ။ ။ မကင်းရာကိုဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သည်ကိုလည်း ရသော နည်းသည် နာနန္တရိကနည်း မည်၏။

နိဒဿနနည်း ။ ။ အထင်ကိုဆိုသဖြင့် အလုံးစုံကို ရသောနည်းသည် နိဒဿနနည်း မည်၏။ ➤ **နေယျတ္ထနည်း** ။ ။ ဆောင်၍ ယူအပ်သော အနက်ရှိသော နည်းသည် နေယျတ္ထနည်းမည်၏။ **ပဓာနနည်း** ။ ။ ပြဓာန်းသည်ကိုဆိုသဖြင့် မပြဓာန်းသည်ကို လည်း ရသောနည်းသည် ပဓာနနည်း မည်၏။

ပါရိသေသနည်း ။ ။ ဆိုခဲ့ပြီးသည်မှလည်းကောင်း, ဆိုလတ္တံ့သည်မှလည်းကောင်း အကြွင်းကို ယူရသော နည်းသည် ပါရိသေသနည်း မည်၏။

ပုညဉာဏသမ္ဘာရနည်း ။ ။ ပုညသဒ္ဒါသည် ယှဉ်ဖက် ဉာဏသမ္ဘာရသဒ္ဒါ၏ အနက် ကို ချန်၍ ဉာဏ်၏ အဆောက်အဦမှတစ်ပါး ကောင်းမှုကိုသာ ဟောသကဲ့သို့ ယှဉ်ဖက် သဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုချန်၍ ဟောသောနည်းသည် ပုညဉာဏသမ္ဘာရနည်း၏။

ဗျတိရေကနည်း ။ ။ ပြန်သောအားဖြင့် ယူရသောနည်းသည် ဗျတိရေကနည်း မည် ၏။ **ဘိန္နသတ္တိသမဝေနည်း** ။ ။ တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် သတ္တိပြားသဖြင့် နှစ်နက်ရကောင်း သော နည်းသည် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း မည်၏။ **ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း** ။ ။ ရှေး၌ဖြစ် ဖူးသော အလားအားဖြင့် ထို၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သော နည်းသည် "ဘူတပုဗ္ဗဂတိက" နည်း မည်၏။ **ယေဘုယျနည်း** ။ ။ ဌာနီဖြင့် ဌာနကိုမှတ်၍ အများကိုဆိုသဖြင့် အနည်းကို လည်း ရသောနည်းသည် ယေဘုယျနည်း မည်၏။ ➤ **ရုဠှီနည်း** ။ ။ ထို၌ ထင်သော အားဖြင့် ဤ၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သောနည်းသည် ရုဠှီနည်းမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

သာမညနိဒ္ဒေသနည်း ။ ။ အနက်ပြားလျက် သဒ္ဒါချင်းတူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တစ်ခုတည်း ညွှန်ပြသောနည်းသည် သာမညနိဒ္ဒေသနည်း မည်၏။

သိလေသနည်း ။ ။ တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် အချင်းချင်း စပ်သဖြင့် များသောအနက်ကို ပြောစွမ်းနိုင်သော နည်းသည် သိလေသနည်းမည်၏။

နည်း+ဥပမာ

- နာနန္တရိက၊ ကာရဏ၊ ဌာနဉပစာ။
- ဂုဏ္ဍ, ဖလူ၊ ဌာနျူ နည်းမှူ အဝိနာ။
- ကေဒေသျူ သမီပူ၊ သဒိသူ, ရှင်ဦသာ။
- ဥ, ပ, နိဒသ်၊ ယင်းသုံးရပ်၊ မှတ်အပ် ကေဒေသူပစာ။
- အဘေဒမူ၊ ဥက္ကဋ္ဌဟူ၊ တဒ္ဓမ္မူ, ရှင်ဦသာ။

(ဃ) နည်း+ဥပမာ အက္ခရာဝလိ

အကတ္တဗ္ဗတာယ ၁၆၇
အကုပ္ပေန ၃၅၅
အက်တော အကီ ၃၄
အကာရလောပေန ၁၃၇
အကုသလာနံမွှာနံ ၂၃၂
အက္ခရစိန္တက ၉၈
အက္ခာယိတံ ၄၂၇
အခဏ္ဍံ ကတွာ ၁၈/၂၆
အဂါရမဇ္ဈေ ၁၉
အဂါရဿ ဟိတံ ၂၃
အဂါရသ္မာ ၂၃
အဂ္ဂအရိယဝံသိကော ၈၁
အင်္ဂဇာတ ၄၂၃/၄၂၆
အင်္ဂဇာတပက္ခိပန ၂၁၈
အင်္ဂပစ္စင်္ဂပရာမသန ၁၅၁
အင်္ဂီရကာသု ၂၁၆
အဇ္ဇ သုဒိန္နော ၁၀၇
အဇ္ဈာစာရံ ဒိသွာ ၁၅၈
အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမော ၂၀၅
အဋ္ဌကုသိတဝတ္ထု ၂၃၇
အတ္တနော နိမိတ္တံ ပဝေသေတိ ၄၆၈
အတ္တနောမတိ ၃၁၃
အတ္ထာ ၂၃၇
အထခေါ ၄၄၉
အတ္ထိဒိန္နံ ၃၇၁
အတ္ထိယိဋ္ဌံ ၃၇၁
အတ္ထိ မေ ပါပကမ္မံ ၁၇၉
အတ္ထိ သိက္ခာပဒံ - ကုသလံ ၄၃၈
အဓိစိတ္တ ၃၆၇
အဓိပညာ ၃၇၅
အဓိသီလ ၃၆၃
အန္တေပုရံ အတိ-ဟာရာပေသုံ ၁၃၄
အန္တောမနော ၁၇၃
အနဘိရတ ၁၇၇
အနုဗျဥ္ဇနတော ၃၂၀
အနေကပရိယာယေန ၁၈၆
အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ ၁၄၂
အပဒါနံ အဟိမဏ္ဍာ ၄၁၂
အပရဋ္ဌ ၃၀၃
အပိစ္ဆတာ ၂၄၀
အဗျုဒ ၂၉၅
အဗ္ဗောဟာရိက ၂၉၀
အဘိမုခ ၁၇၉
အဘိမုခါ ဟရိံသု ၆၈
အမွ ၃၀
အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ ၃၀၃
အရိယဒ္ဓဇ ၁၁၆
အရိယပုဂ္ဂလော ၄၆၈
အလ္လောကာသ ၄၁၀
အသံဝါသ ၄၁၉

http://www.dhammadownload.com

အသညသတ္တေ ၁၆၁
အသန္တုဋ္ဌိတာ ၂၃၇
အသယကရထကာဒိဟိ ၃၄
အသုစိကိလိဋ္ဌ ၄၆၄
အသေခေါ ၃၅၃
အဟိ ၄၁၂
အာကာရ ၃၉၈
အာကာသဋ္ဌာနံ စာတု-
မဟာရာဇိကာ ၁၆၁
အာကာသေ နိသီဒိတွာ ၁၃၄
အာစရိယပရမ္ပရာ ၃၂၅
အာစရိယဝါဒ ၃၁၃
အာဒိကတ္တာ ၂၃၁
အာနန္ဒတ္ထေရေန ၃၄၀
အာပတ္တိ ၄၂၃
အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ ၄၂၃
အာရက္ခဒေဝတာ ၁၅၈
အာရညိက ၅၇
အာလယသမုဂ္ဃါတော ၄၆၈
အာသဝါနံ ၂၆၉
အာသီဝိသဿ-
ဃောရဝိသဿ ၂၁၄
ဣတ္ထိကာယ -
ဣတ္ထိခနံ ၁၁၂
ဣတ္ထိယာ ဝစ္စမဂ္ဂေန ၄၆၈
ဣတ္ထိလိင်္ဂပါတုဘူတံ ၄၅၁
ဣတ္ထိသဏ္ဌာနံ ဥပ္ပန္နံ ၄၅၁
ဣတ္ထိရူပေသု နိမိတ္တေ ၄၅၄
ဣဒံ တေ ၁၁၂
ဣန္ဒြိယာနိ ၄၆
ဣမံ ဂေဟံ ၁၁၂
ဣဿာပကတာ ၄၂၆
ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကတ္တာ ၇၀
ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကော ၁၀၃
ဥက္ကဋ္ဌ ၃၈၉
ဥတ္တမတ္ထ ၃၀၈
ဥတ္တရပဒေန ၃၉
ဥတုကာလေ ၁၃၈
ဥတုသမယ ၁၅၁/၂
ဥဒကကဍ္ဍိယံ ၈၉
ဥဒကကိစ္စ ၂၂၆
ဥပဒိန္နက ၄၂၈
ဥပသမ္ပန္န ၃၅၅
ဥပဟတကာယပ္ပသာဒ ၄၅၉
ဥပဟတိန္ဒြိယ ၄၅၉
ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ၄၄၇
ဥပေါသထ ၂၆၉
ဥမ္မတ္တကဿ ၄၃၈
ဥမ္မတ္တကသာမညေန ၄၀၀
ဧကံ အံသေ ၃၄၄
ဧကံဒုဿသာဏိဒွါရံ ၄၆၈
ဧကံ ပုတ္တံ ဒေဟိ ၁၃၃
ဧကံ ဟိရညဿ ၁၀၃
ဧကမ္ပိ ဒိဝသံ ၁၉
ဧကေကလောမံ-
သဏ္ဍာသေန ၃၂၃
ဧကောစ ထေရော ၃၄၄
ဧတံ မဂ္ဂံ ၂၃၂
ဧဝရူပံ အဇ္ဈာစာရံ ၁၄၂
ဩဒကန္တိက ၂၂၆/၄၀၆
ဩဒါတဝတ္ထာ ၄၄၃
ကတ္တိကနက္ခတ္တကီဠာ ၁၂
ကတ္တိကာဇုဏှပက္ခ ၁၂
ကပိလဝတ္ထုဝါသိနော ၃၄၅
ကမ္မ ၄၃၈
ကမ္မဋ္ဌာန ၁၇၃
ကမ္မဿကတာဉာဏံ ၃၇၁
ကရဏတ္ထေ ၃၉/၁၀၇/
၃၉၃
ကလန္ဒကဂါမ ၆
ကလန္ဒဂါမ ၆
ကလန္ဒပုတ္တ ၆
ကလျာဏံ--ဂစ္ဆန္တိ ၃၅၁
ကလိ ၂၀၁
ကသာယရသပီတာယ ၂၆
ကာဠဘတ္တ ၃၃၃
ကာမာနံ ပဟာနံ -
အက္ခာတံ ၁၉၇
ကာမာဝစရာနိ ၃၆၇
ကာမာဝစရာနိ (ပ) အဋ္ဌ
သမာပတ္တိစိတ္တ ၃၆၇
ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇန္တော ၄၇
ကာမေသု ပါတဗျတာနံ ၁၉၇
ကာယပ္ပသာဒ ၄၅၉
ကာယသံသဂ္ဂ ၄၅၉
ကာရဏ ၂၀၅
ကာသာယရသပီတ ၂၃
ကိံ ပန မယံ တံ ၄၃
ကိံ ပန မယံ တေ ၄၃
ကိရိယာ ၄၃၈
ကိရိယာသမုဋ္ဌာနတ္တ ၄၃၉
ကိလေသနိဒ္ဓုနကော ၅၅
ကိလေသသန္တပဿ ၄၄၇

http://www.dhammadownload.com

ကိလေသေဟိ ၁၈၆
ကုကာတ ၁၆၇
ကုက္ကုစ္စ ၁၆၇
ကုက္ကုဋ္ဌိ ၄၁၂
ကုဋ္ဌမူလံ ၈၉
ကုမ္ဘာသံ ၇၅
ကုသလံ ၄၃၈
ကုသီတ ၂၇၇
ကုသီတဝတ္ထူနိ ၂၇၇
ကောသဇ္ဇ ၂၇၇
ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ၃၇၇
ခိတ္တစိတ္တ ၄၀၀/၄၃၈
ခေတ္တမေဝ ဩတိဏ္ဏံ ၃၉၄
ဂဏ္ဍိ ၉၀
ဂန္ဓ ၄၃၁
ဂန္ဓဗ္ဗ ၄၆/၁၅၄
ဂဗ္ဘ ၁၄၈
ဂဗ္ဘသ ၁၅၄
ဂဗ္ဘပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာန ၁၃၈
ဂဗ္ဘသဏ္ဌာန ၁၄၈
ဂါမယာတ ၄၃၁
ဂါမဓမ္မ ၂၂၂/၄၀၄
ဂါမန္တသေနာသန ၅၇
ဂါဝါသိနံ ဓမ္မ ၄၆၈
ဂါမာနံဓမ္မ ၂၂၂
ဂိဟိပလိဗောဓံ အာဝါသ
ပလိဗောဓစ္စ ၃၀၃
ဂေဟနိဿိတံ ၄၆၈
ဂေဟသိတ ၁၁၆/၁၂၆
ဂေါရူပါနံ ၇၈
ယရေသု ၈၉
စတုပ္ပဒါနံ မဇ္ဇာရိ ၄၁၃
စရိမကစိတ္တံ ၁၇
စိတ္တံ ၄၆၄
စိတ္တသ/စိတ္တေန ၃၇၉
စောဠဂ္ဂဟဏေန ၁၅၁
ဆဠ္ဌနီယမေဝ ၇၈/၈၁
ဆ သိက္ခာပဒ
သမုဋ္ဌာန ၄၃၈
ဇလ္လိကာ ၃၃၆
ဇာတိယာဝနံ ၄၆၄/၄၆၉
ဇာနာသိ ၃၉
ဇီဝိတံ ၉၄
ဥ တ္တိစတုတ္ထေနေဝ ၃၅၅
ဉာတိ ၂၆
ဉာတကာနံ ဒါသီ ၇၅
ဉာတိဒါသီ ၇၅
ဌာနေသု ၃၀၆/၄၆၄
တံ ဣဓ အနမိပ္ပေတံ ၃၆၃
တံ နသုန္ဒရံ ၁၀၃
တံ သိက္ခာပဒံ ၂၈၆
တဏှာက္ခယော ၁၉၅
တတာယံ အာဘိ-
ဒေါသိကော ၁၀၃
တတြာယ ဗဟူ-- ၂၆
တဒ္ဓိတလောပ ၁၁၆
တယော မဂ္ဂေ ၄၁၉
တဝ ဂေဟတော ၁၀၃
တသ္မိံ သိက္ခတိ ၃၇၉/၃၈၂
တဿာ (မေထုနံ ဓမ္မံ
ပဋိသေဝတိ) ၂၈၂
တာတ ၃၀
တာတာတိ ပိတရံ ၃၀
တိရစ္ဆာနဂတ ၄၀၃
တိရစ္ဆာနဂတာယ ၄၁၂
တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိယာပိ ၂၈၆
တိရောကရဏီယံ ၁၀၇
တိလက ၃၉၈
တိလဖလမတ္တမ္ပိ ၄၆၀
တိဟေတုကပဋိသန္ဓိက ၄၀၂
တီဏိသတံ ၃၄၄
တီသု မဂ္ဂေသု ၄၁၉
တေ ၁၁၂
ထာလိပါက ၆၈
ဒယာလုကေန ၂၁၄
ဒသကာရဏာဝသေ ၂၅၇
ဒသေယန္တိ ၂၀၅
ဒါနပ္ပဒါန ၄၇
ဒါရုမီတလိကာ ၄၅၄
ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ အာသဝါနံ ၂၆၉
ဒိန္နံ ၃၇၁
ဒိန္နာပိ ပဋိသန္ဓိ -
န တိဋ္ဌတိ ၁၃၇
ဒိဝါဝိဟာရံ ၃၂၇
ဒိယရတ္တံ ၂၅၇
ဒုက္ခသ ၃၉
ဒုက္ခိ ၁၇၃
ဒုက္ခာဘိတုန္နတာယ ၉၈
ဒုဋ္ဌုလ္လ ၂၈၆
ဒုပ္ပေါသတာ ၂၇၇
ဒုဗ္ဘိက္ခ အနာဝိကတွာ ၂၇၅
ဒုဗ္ဘရတာ ၂၇၇
ဒုမ္မင်္ကူနံ ၂၆၂

http://www.dhammadownload.com

ဒုဿီလပုဂ္ဂလေ ၂၆၉
ဒုဿီလာ ၂၆၂
ဒေဝတာနာမ-
မဟာပညာ ၄၆၉
ဒေဝတာယ သန္တိကေ ၄၀၃
ဒေဝါ သုဏန္တိ ၁၅၈
ဒေဝေသုစ (ပ)
အနုဘဝိံသု ၃၇၂
ဒွတ္တိံသာကာရံ ၃၂၇
ဒွါရံ ပိဓာယ ၄၄၉
ဒွါရံ သံဝရိတွာ ၄၆၈
ဒွိပဒါနဉ္စ ကုဏ္ဍလိမို ၄၁၂
ဓမ္မ ဝိနယေ ၁၉၉
ဓီတလိကာ ၄၅၄
ဓုတ ၂၄၀
ဓုတ္တာ ၄၃၁
နာမကာယ ၂၅၁
နိဒါန ၂၀၅
နိဗ္ဗိကာရ ၉၄
နိမိတ္တ ၃၉၈
နိမိတ္တမ္ဗိ အကာသိ ၂၈၄
နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ ၃၉၈
နိသိန္နဿ-- ၁၇
နိလုပ္ပလဝဏ္ဏာ ၄၄၆
ပကတတ္တေဟိ ၄၁၉
ပကရဏ ၂၀၅
ပစ္စတ္တိကာ ၄၂၆
ပစုရတ္တေ ၂၈၂
ပဉ္စာနုတာပ ၁၆၇
ပဇာပတိ ၁၂၉
ပဉ္စကာမဂုဏာလယာ ၁၉၅
ပဉ္စခန္ဓကာပတ္တိက္ခန္ဓေ ၁၄၃
ပဉ္စင်္ဂသင်္ဂသိလံ ၃၅၉
ပဉ္စဝဂ္ဂကရဏီယေ-
ကမ္မေ ၃၅၃
ပဋိညာယ ၃၄၀
ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မော ၂၇၅
ပဋိသေဝတိ ၂၈၂
ပဌမပါရာဇိက ၃၉၅
ပဌမပါရာဇိက-
သိက္ခာပဒေ ၁၄၂
ပဌမသိက္ခာပဒံ ၄၄၂
ပဏ္ဍိတမနုဿာ ၃၇၂
ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ ၂၉၀
ပဒ ၂၅၀
ပဒတ္တာ ၂၅၁
ပန္ထယာတ ၄၃၁
ပဗ္ဗဇိတ ၄၅၅
ပရိနိဗ္ဗာယိတာ ၁၃၄
ပရိပုစ္ဆတော ၃၂၀
ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ ၉၈
ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မော ၂၇၅
ပရိယာယဝစနမတ္တံ ၁၈၆
ပဟူတဇာတရူပတာ ၆၃
ပဟူတဓနဓညော ၆၃
ပဟူတဝိတ္တူပကရဏ ၆၃
ပါဒါနံ ၈၅
ပါဒေသု ၁၂၆
ပါပကမ္မ ၁၈၂
ပါရာဇိကော ၄၁၆
ပါဠိတော ၃၂၀
ပါဠိဝိနိမုတ္တံ ၂၄၄
ပိတာမဟံ ၁၁၆
ပိတာမဟာနဉ္စသန္တကံ ၁၁၆
ပိတ္တမူလ္လတ္တက ၄၃၈
ပိယသီလာနံ ၂၆၅
ပိဏ္ဍိမ္ဗိယ ၁၇၇
ပုဂ္ဂလဿ အတ္တာ ၂၃၇
ပုတ္တဒါရံ ၄၃၁
ပုတ္တော မေ သင်္ဃံ ၁၁၆
ပုပ္ဖံ ၁၃၇
ပုဗ္ဗင်္ဂမ ၂၃၁
ပုဗ္ဗဏှသမယံ ၁၁၂
ပုဗ္ဗပယောဂါ-- ၄၅၉
ပုဗ္ဗရတ္တ ၃၀၃
ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တ ၃၀၃
ပုရာဏဒုတိယိကာယ ၁၄၆
ပုရာဏဒုတိယိကာယ-
ဗာဟာယံ
ဂဟေတွာ ၁၃၈
ပုရိသလိင်္ဂ ဥတ္တမံ ၄၅၁
ပုရိသသဏ္ဌာနံ ၄၅၁
ပုရိသော ၁၀၇
ပုရိသောနာမ နတ္ထိ ၁၅၂
ပေသလာနံ ၂၆၅/၂၇၆
ပေါက္ခရ ၄၄၇
ဖာသုဝိဟာရ ၂၆၅/၂၆၉
ဗလံ ၅၀
ဗာဟာယမ္ပိ ဂဟေတွာ ၂၆
ဗီဇကံ ၁၃၃
ဗီဇကပိတာ ၄၆၉
ဗီဇကမာတာ ၄၆၉
ဗီဇကမ္ပိ ဒေဟိ ၁၁၆

http://www.dhammadownload.com

ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ	၄၆၃
ဗောဓိ	၃၀၃
ဗြဟ္မကာယိကာ	၁၆၀
ဗြဟ္မဃောသံ	၃၄၄
ဗြဟ္မစရိယံ	၁၆၉/၁၈၂
ဗြဟ္မစရိယံ စရသိ	၁၃၃
ဗြဟ္မဿရေန	၁၃
ဘဂိနီ	၇၈
ဘဏ္ဍာပ္ပယောဇန	၁၂
ဘတ္တာဘိဟာရော	၆၈
ဘဒ္ဒိယ	၄၆၄
ဘဗ္ဗကုလပုတ္တ	၁၇
ဘယံ	၁၂၂
ဘဗြော	၃၅၀
ဘိက္ခုတိ	၃၃၃
ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ	၄၂၅
ဘိက္ခုဘာဝ	၃၉၃
ဘိက္ခုနံ တဒနုစ္ဆဝိကံ	၂၄၃
ဘိန္နပဋန္ဓရ	၃၃၆
ဘုမ္မ	၁၀၇
ဘုမ္မဋ္ဌေ	၄၂၃
ဘုမ္မဝစန	၁၄၆/၂၈၂
ဘူတပုဗ္ဗဘရိယာယ	၄၆၉
ဘောဂ	၄၇
မဏ္ဍိယာ	၂၃၂
မဂ္ဂဖလစိတ္တံ	၃၆၇
မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာန- သာသနာနံဝါ	၂၀၉
မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ	၁၆၉
မဂ္ဂေန မဂ္ဂံ	၄၃၃
မကိုံ	၂၆၂
မစ္ဆ	၄၁၂
မဏ္ဍာရိ	၄၁၃
မတံ အက္ခာယိတံ	၄၂၈
မနာပ	၃၄
မနုဿိတ္ထိယာ	၄၁၃
မရဏေနပိ မယံ တေ	၄၃
မရိယာဒံ	၂၀၁/၂၆၅
မဿုံ	၂၃
မဟဒ္ဓနာ	၆၁
မဟာဇနံ	၃၅၉/၃၇၂
မဟိစ္ဆတာ	၂၃၇
မာတာစ ဥတုနီ	၁၅၁
မာတာပိတရောစ- သန္နိပတိတာ	၁၅၄
မာတာမဟိယာ	၁၁၂
မာတု	၁၁၂
မာတုဂါမဿ	၁၃၈
မိဂ	၂၈၂
မူလံ	၂၅၁
မူလေဇ္ဈောယ	၁၄၆
မေထုန	၄၅၉
မေထုနဓမ္မ	၄၀၉
မေထုနဓမ္မံ - ပဋိသေဝိတွာ	၄၆၉
ယက္ခဂဟိတော	၄၆၈
ယထာဗလ	၂၄၀
ယထာလာဘ	၂၄၀
ယထာသာရုပ္ပ	၂၄၀
ယဝတုမ္ဗာသ	၇၅
ယာဝတိကာ ဘိက္ခူ	၃၅၃
ယာဝဗြဟ္မလောကာ	၁၆၁
ယောတိ အတ္ထပဒံ	၃၃၀
ယော နိမိတ္တေန--	၄၁၀
ရဟာ	၂၂၆
ရာဂဝိရာဂါယာတိဝါ	၁၉၀
ရာဂေန	၄၇၀
ရာဇသမ္ဘတဿ	၆
လိင်္ဂိနီ	၃၉၈
လိစ္ဆဝိနံ	၁၃၃
လေပစိတ္တ ဒါရု- မိတလိကာ	၄၅၄
လောကဝဋ္ဋံ	၂၉၀
လောမဟံသ	၁၂၂
ဝံသပရမ္ပရာ	၃၂၅
ဝစီဘေဒ	၃၉၃
ဝစ္စမဂ္ဂေန	၄၂၆
ဝဋ္ဋိပုတ္တကေ နိဿာယ	၂၉၅
ဝဋ္ဋိ	၆၁
ဝဋ္ဋိဂါမ	၆၁
ဝဋ္ဋိပုတ္တကာ	၂၉၄
ဝဋ္ဋိပုတ္တကာနံ	၄၀၆
ဝတ္တပဋိပတ္တိပူရဏော	၁၇၃
ဝတ္ထုကာမာနဉ္စ- ပဟာနံ	၄၆၉
ဝဍ္ဎူ	၁၂၆
ဝိညတ္တိ	၈၁
ဝိနယ သံဝဏ္ဏနံ	၅၂
ဝိနယေခေါပန ဌိတော	၃၂၀
ဝိနယေ လဇ္ဇိဘာဝေန- ပတိဋ္ဌိတော	၃၂၃
ဝိပ္ပဋိသာရဂ္ဂိနာ	၃၄၀
ဝိဘင်္ဂေ ကထိတံ	၅၂

http://www.dhammadownload.com

ဝိဘတ္တိ ပဋိရူပက ၁၂၂
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ၄၆၉
ဝေဒနာယ ၄၃၈
ဝေလံ ၂၀၁/၂၆၅
ဝေသာလီ ပါပုဏိ ၁၂
သံယကမ္မာနိ ၂၆၉
သံယဖာသုတာယ ၂၆၂
သံယရာဇိ ၄၇၀
သံယသုဋ္ဌုတာယ ၂၅၇
သံယာဒိသေသံ ဝါ ၁၄၃
သကပိတုနိဝေသနံ ၁၀၃
သကလေ ဝိနယ-
ပိဋကေ ၃၁၃
သခ်လိခိတ ၁၉
သင်္ဂဏိကာ ၂၃၇
သင်္ဂါမသီသယောဓော ၄၆၄
သစ်တ္တက ၄၃၈
သညာ ၄၃၈
သဋ္ဌိထာလိပါကာ ၆၈
သတံ ဘိက္ခူ သဟဿံ
ဘိက္ခူ ၃၄၀
သဒ္ဓံ အနုဿာဝေသုံ ၁၅၈
သဒ္ဒသတ္ထ ၃၉
သဒ္ဒေန ၁၅၁
သဒ္ဓိ ၁၃၈
သန္တတာဿ အသန္တ ၄၆၉
သန္တတာယ -
အသန္တတာဿ ၄၂၈
သပဒါနစာရံ-
စရိတုကာမော ၇၁
သဗ္ဗပဒေသု ၁၈၆
သဗ္ဗသော ခါယိတံ ၄၂၈
သမ္ဘတ္တိ ၃၆၀
သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ၂၈၄
သမဏဗြာဟ္မဏာ ၃၆၀
သမုပ္ပန္နဗလဝ -
သောကာ ၁၂၉
သရဿ ၈၅
သလ္လေခ ၂၄၀
သဟသေယျံ -
ကပ္ပေယျံ ၃၈၅
သာဇီဝသမာပန္နော ၃၈၂
သာဏိပါကာရေန ၁၀၇
သာမတာပသဒ္ဒါရက် ၁၅၁
သာမိကုလံ ဂစ္ဆန္တိယာ ၁၁၂
သာသန ၂၀၁
သာသနံ ဝါ - ၃၉၄
သာရော ၃၅၀
သာလာ ၈၉
သာသနေ အဂါရ- ၃၀၉
သိက္ခာ ၂၅၁
သိက္ခာပဒံ ၂၅၀/
၂၆၂/၃၈၂
သိက္ခာပဒံ -
ပညပေဿာမိ ၂၅၀
သိက္ခာပဒံ -
ပညပေန္တော ၃၄၄
သိက္ခာပဒ ပညတ္တိယာ
၂၀၅/၂၇၅
သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ
အနာဝိကတွာ ၃၈၅
သိက္ခတ္တယူပသံဟိတံ ၁၇
သီလဝိပဿနာဈာန-
မဂ္ဂဖလမ္မာနံ ၂၅၁
သီသံ ဇတိ ၃၉၄
သီသံ နှ ပါပုဏာတိ ၄၅၉
သုတ္တံ ၃၁၃
သုတ္တံ နာမ ၃၂၀
သုတ္တတော ၃၁၉
သုဒိန္နဿ အဇ္ဈာစာရ-
ဝီတိက္ကမော ၂၀၅
သုန္ဒရ ၄၅၅
သုပေါသတာ ၂၄၀
သုဘရတာ ၂၄၀
သူရိယော ၃၆၃
သေခေါ ၃၅၁
သေနာသနစာရိကံ-
အာဟိဏ္ဍန္တာ ၂၈၄
သေလော ဗြာဟ္မ- ၃၄၅
သော အာဂတော နှ-
ဥပသမ္မာဒေ- ၃၀၈
ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ ၃၉၄
ဟတ္ထသေဒမလ-
ဇလ္လိကာဟိ ၃၃၆
ဟတ္ထာနံ ၈၅
ဟဒယံ ၄၃၁
ဟဒယမံသစလနံ ၁၂၂
ဟီရောတ္တပ္ပံ ဆဒ္ဒေ- ၄၃၈
ဟီနပုဂ္ဂလာနံ ၂၂၂

http://www.dhammadownload.com

ပါရာဇိကကဏ်အောင်ပန်း

ပဌမပါရာဇိကအဖွင့်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဂါထာ [၁]

(၁) ဥက္ကဋ္ဌော ပရံ စေန (ပ) အဓိဋ္ဌရောတိအာဒိ ယေဘုယ္ယေန ဥတ္တာနတ္ထံ။

(၂) ယသ္မာ အနုပဒဝဏ္ဏနံ ပဟာယ ယတ္ထ ယတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ အတ္ထိ၊ တံ တဒေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမိ။

(က) ကလန္ဒဂါမောတိ ကလန္ဒကာ ဝုစ္စန္တိ ကာဠကာ။

(ခ) တေသံ ဝသေန လဒ္ဓနာမော ဂါမော။

(ဂ) ကလန္ဒပုတ္တောတိ ဂါမဝသေန လဒ္ဓနာမဿ ရာဇသမ္မတဿ စတ္တာလီသ ကောဋိ ဝိဘဝဿ ကလန္ဒသေဋ္ဌိနော ပုတ္တော။

(ဃ) ယသ္မာ ပန တသ္မိံ ဂါမေ အညေပိ ကလန္ဒနာမကာ မနုဿာ အတ္ထိ၊ တသ္မာ "ကလန္ဒပုတ္တော"တိ ဝတွာ ပုန "သေဋ္ဌိပုတ္တော"တိ ဝုတ္တံ။

(ဌ၊၁၆၉။ မဇ္ဈ၊တ။၂။ ဘာသာဋီ၊ဒု။၁၈၃။)

➢ ၁။ (က) ကလန္ဒဂါမောတိဧတ္ထ၊ကလန္ဒဂါမော-ဟူသော ဤပါဌ်၌။ကာဠကား၊ ရှဉ့်နက်တို့ကို။ကလန္ဒကာ၊ကလန္ဒကတို့ဟူ၍။ပဏ္ဍိတေဟိ၊ပညာရှိတို့သည်။(ကတ္တား ထည့်) ဝုစ္စန္တိ၊ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဥတ္တာနတ္ထံ-ထွက်သော အကျယ်ရှိသော အနက်ရှိသည်။ (သဒ္ဒတ္ထ) ပေါ်လွင်သော အနက်ရှိသည်။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➢ ၂။ (၁+၂) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ တေနာတိ အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ စသည်ဖြင့် ဝေရဉ္စဘာဏဝါရ၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ သုဒိန္နဘာဏဝါရ ၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြခြင်းငှာ မပြမီ ရှေးဦးစွာ ဂန္ထဂရုဒေါသကို ပယ်သောအားဖြင့် "ပဋိညာ"ကို ပြလိုရကား (၁+၂) ကိုမိန့်။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဝါကျဖြင့် ကလန္ဒဂါမော-၌ ကလန္ဒသဒ္ဒါသည် ကာဠကာသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကလန္ဒဂါမပုဒ်ကို ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ ရွာ၏ ကလန္ဒဟူသော အမည်သည် မုချမဟုတ်၊ ဥာနျူ ပစာ အားဖြင့် ရအပ်သော အမည်တည်းဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ [နိဒဿန] (က) ဝါကျဖြင့် [ကရဏ] ကလန္ဒဂါမော-၌ ကလန္ဒသဒ္ဒါသည် ကာဠကာသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်ပုံကို [ကမ္မ] ပြဆိုပြီး၍ [**ကြိယာဝိသေသန**]

http://www.dhammadownload.com

ယခုအခါ၌ [အာဓာရ] ကလန္ဒဂါမပုဒ်ကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ ရွာ၏ ကလန္ဒဟူသော အမည်သည် မုချမဟုတ်၊ ဌာနျူပစာအားဖြင့် ရအပ်သော အမည်ကို [ကမ္မ] ဖွင့်ပြတော်မူခြင်းငှာ [သမ္ပဒါန်] အလိုရှိတော်မူသော[တုလျာဓိကရဏဝိသေသန] အဋ္ဌကထာဆရာသည် [ကတ္တား] "တေသံ ဝသေန" အစရှိသော (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို [ကမ္မ] မိန့်တော်မူ၏။ [ကြိယာ]

ဆောင် ။ ။ *နိဒဿ်,ကာရကံ၊ကမ္မ,ဝိသေ၊ကျဲလေး ထွေ၊မှတ်လေ ပမ္ဗာန။*
အာဓာ ,ကမ္မံ၊ သမ္ပဒါန်၊ တုလျံဝိသေ၊ တစ်ထွေကတ်ကံ၊ ကြိယံ တဝ၊
သဒ္ဒာက်၊မှတ်ကြ ပ ရာန သန်တည်း။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ကလန္ဒဂါမော-၌ ကလန္ဒ-အရ ရှဉ့်နက်တို့ကို ယူရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ (တစ်နည်း) ကလန္ဒကသဒ္ဒါ ကာဠကသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ်၏အစွမ်းအားဖြင့် ကလန္ဒဂါမ မည်ပါသနည်း။ (တစ်နည်း) ကလန္ဒကနှင့် ဂါမကို အဘယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ တွဲစပ်ရပါမည်နည်း။ ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထ တွဲစပ်ရပါမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ဘား-- ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထ တွဲစပ်ရမည်မဟုတ်၊ ကလန္ဒကာနံ ဂါမော ကလန္ဒဂါမော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟူလို။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် ကလန္ဒဂါမော-ဟူသည် ရှဉ့်နက်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သော အမည်ရှိသော ရွာဟု ဆိုတော်မူ၏။ သန္တိပုတ္တာ ဝေဒေဟာနံ-ကဲ့သို့ ကလန္ဒပုတ္တော-၏ အနက်ကို ကလန္ဒာနံ ပုတ္တော-ဟူသော ဗဟုဝုစ်အနက်ကို မှတ်သားရမည်လော။ အဘယ်အနက်ကို မှတ်သားရမည်နည်း။ (ဝါ) ယင်းပုဒ်၏အနက်ကား အဘယ်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ဘား-- (ဂ) ဖြင့် ကလန္ဒာနံ ပုတ္တော-ဟူသော ဗဟုဝုစ် အနက်ကို မမှတ်သားရ၊ ကလန္ဒသ ပုတ္တော-ဟူသော အနက်ကို မှတ်သားရမည်ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ **ယိန္ဒုရစောအရာ** ။ ။ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင်မထေရ်တို့သည် "ကလန္ဒပုတ္တော"ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ ကလန္ဒဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ရွာကို ယူအပ်ပါသလော။ အကယ်၍ ရွာနေသူကို ယူငြားအံ့၊ အဘယ်သူသည် ကလန္ဒ မည်ပါသနည်း။ အမှတ်မရှိ ရွာနေသူသည် ကလန္ဒမည်လေသလော။ ကလန္ဒနှင့် ပုတ္တကိုလည်း ကမ္မဓာရည်းသမာသ် တွဲစပ်အပ်လေသလော။ အဘယ်သမာသ် တွဲစပ်အပ်ပါသနည်း။ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် သေဋ္ဌိပုတ္တော-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ကလန္ဒပုတ္တော-ဟု ဟောက ပြီးကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ သို့ပြီး ကောင်းပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သေဋ္ဌိပုတ္တော-ဟု တစ်ဖန်ထပ်၍ ဟောပြန်ပါသနည်း။ အကယ်၍ ကလန္ဒပုတ္တော-ဟု ဟောက ပြီးကောင်းလျက် သေဋ္ဌိပုတ္တော-ဟု တစ်ဖန်ထပ်၍ ဟောချေသော် ဥပါလိ

http://www.dhammadownload.com

မထေရ်အား ပုနရုတ္တိဒေါသ နိရတ္ထကဒေါသ ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။

အား-- (ယ) ဖြင့် ကလန္ဒရွာ၌ သုဒိန်မှတစ်ပါး ကလန္ဒ အမည်ရသူများ ရှိကြသောကြောင့် ကလန္ဒပုတ္တော-ဟု ဟောပြီးနောက် တစ်ဖန် သေဋ္ဌိပုတ္တော ဟု ဟောပြန်၏ဟု ငါပြဆိုသည်ဖြစ်ရကား သင်တင်သော ပုနရုတ္တိဒေါသ နိရတ္ထကဒေါသ ရှင်ဥပါလိအား မရောက်ဟူလို။

➤ ၃။ (ဘ) ဝါကျသည် ဝေရဉ္ဇဘာဏဝါရ အဖွင့်မှတစ်ပါး သုဒိန္နဘာဏဝါရ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ပဋိညာဝါကျ။ (တစ်နည်း) (၁) ဝါကျကား ယ-သဒ္ဒါကို ဆောင်၍ သိအပ်သောကြောင့် အနိယတ်ဝါကျ။ (၂) ဝါကျကား တ-သဒ္ဒါဖြင့် မှတ်၍ပြအပ်သောကြောင့် နိယတ်ဝါကျ။

(ခ) သည် ကလန္ဒဂါမော-၌ ကလန္ဒ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ ပရိယာယ် အဘိဓေယျတ္ထ အဖွင့်မှတစ်ပါး ကလန္ဒဂါမော-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ကလန္ဒဂါမောပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး ကလန္ဒပုတ္တောပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ကလန္ဒပုတ္တော-ဟု ဟောတော်မူကပြီးကောင်းလျက် သေဋ္ဌိပုတ္တော-ဟု ထပ်မံဟောတော်မူရာ၌ စောဒနာ ဘွယ်ရှိရကား ထိုစောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ ဂါမဝသေန-ကား သဖြင့်--ကြောင့် လဒ္ဓနာမဿ-ဝယ် လဒ္ဓ-ဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ်၌ တတိယာဝိသေသန/သျ စပ်။

➤ ၄။ ဥဂ္ဂတော တာနော ယဿာတိ **ဥဂ္ဂတာနော**။ (ယဿ၊အကြင်အနက်မှ။ ဥဂ္ဂတော၊ထွက်သော။တာနော၊အကျယ်သည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ၊ သော။)

ဥဂ္ဂတာနော အတ္ထော ယဿ ပဒဿာတိ **ဥဂ္ဂတာနတ္ထံ**။ (ယဿ ပဒဿ၊အား။ဥဂ္ဂတာနော၊ ထွက်သော အကျယ်ရှိသော။အတ္ထော၊အနက်သည်။အတ္ထိ၊၏။ ဣတိ၊ တံ ပဒံ၊ ဥဂ္ဂတာနတ္ထံ။

ပဒံ ပဒံ အနု အနုပဒံ။/အနု အနုပဒံ အနုပဒံ။ ဝဏ္ဏိယတေ ဝဏ္ဏနာ။/ဝဏ္ဏိယတေ တာယာတိ ဝါ ဝဏ္ဏနာ။ အနုပဒံ ဝဏ္ဏနာ **အနုပဒဝဏ္ဏနာ**။ အနုပဒ-အရ ပုဒ်တိုင်း ပုဒ်တိုင်း (ဝါ) ပုဒ်အများသည် မုချ။ ထိုနှင့် အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာတို့၏ ကမ္မ ကမ္မီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ ရ၏။

ပဒါနံ အနုက္ကမော အနုပဒံ။ အနုပဒံ ဝဏ္ဏနံ **အနုပဒဝဏ္ဏနာ**။ (သာရတ္ထ)

အနုပဒ-အရ ပုဒ်တို့၏အစဉ်သည် မုချ။ ထို-၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာနှင့် ဝိသေသန ဝိသေသျ/ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပုဒ်တို့၏ အစဉ်အားဖြင့် ဖွင့်ခြင်း သံဝဏ္ဏနာ ရ၏။

* သေဋ္ဌံ ဓနသာရံ ဌာနန္တရံ ဝါ အဿ အတ္ထီတိ **သေဋ္ဌိ**။ အဿ ပုဂ္ဂလဿ၊အား။ သေဋ္ဌံ၊မြတ်သော။ဓနသာရံ၊ဥစ္စာနှစ်သည်။(ဝါ)ဌာနန္တရံ၊ရာထူးသည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ၊သော၊

http://www.dhammadownload.com

သေဋ္ဌိ။ သေဋ္ဌပုဒ်+ဤပစ္စည်း၊ အသဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်။ သေဋ္ဌ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား မြတ်သော ဥစ္စာနှစ် (ဝါ) မြတ်သော ရာထူးဖြစ်သည် မှချ။ ယင်း--၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နှင့် သံ-သာမိ/ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ဤပစ္စည်းအရကား ထို--သော သူဌေးဖြစ်ရ၏။

* သံ ဓနံ ဧသတိ ဂဝေသတီတိ **သေဋ္ဌိ**။ (သံ-ဧသ+တိ၊ ကိတ္တဗ္ဘုတ်ယော တပ္ပုရိုသ် သမာသ်)

ကာဠော ဓတေယံ အတ္ထီတိ **ကာဠကာ**။ ကာဠ-အရ မည်းနက်သော အဆင်းသည် မှချ။ ထို၏ ရှဉ့်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး /နိဿိတ-နိဿယ စပ် ဌာန။ က-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မည်းနက်သော အဆင်းရှိသော ရှဉ့်နက်ရ၏။

* လဒ္ဓံ နာမံ ယေနာတိ **လဒ္ဓနာမော**။ လဒ္ဓနာမ-အရ ရအပ်သော အမည်သည် မှချ။ ထို၏ ယ-အညပုဒ်အရ ကလန္ဒရွာနှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာန။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ရအပ်သော ကလန္ဒအမည်ရှိသော ရွာရ၏။

ရာဇူဟိ သမ္မတော ရာဇသမ္မတော။ (တစ်နည်း) ရာဇာ ဣတိ သမ္မတော **ရာဇသမ္မတော**။ ရာဇ-အရ လိစ္ဆဝီမင်းတို့သည် မှချ။ (တစ်နည်း) မင်း၏ အဖြစ်ဟူသော သမ္ဘာဝနာဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို၏ ကလန္ဒသူဌေးနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော လိစ္ဆဝီမင်းတို့သည် သမုတ်အပ်သော (ဝါ) မင်းဟူ၍ သမုတ်အပ်သော ကလန္ဒသူဌေးရ၏။ ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ဤ၌ ဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် သမုတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ကလန္ဒကာနံ ဂါမော **ကလန္ဒဂါမော**။ ကလန္ဒကာနံ၊ရှဉ့်နက်တို့၏။ဂါမော၊ရွာတည်း။ ကလန္ဒကဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ရှဉ့်နက်တို့ဖြစ်သည် မှချ။ ယင်းတို့၏ ရွာဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာန။ ပုဒ်အရကား ထို--သော ရှဉ့်နက်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သော အမည်ရှိသော ရွာဖြစ်ရ၏။

ကန္ဒတီတိ ကလန္ဒကော။ ဂါယန္တိ ဧတ္ထာတိ ဂါမော။ ကန္ဒကောစ သော ဂါမောစာတိ **ကလန္ဒဂါမော**။ ကလန္ဒက-အရ ရှဉ့်နက်သည် မှချ။ ကလန္ဒမည်သော ရွာသည် ဌာန။ ကလန္ဒဟူသောအမည်၏ ရွာဖြစ်နှင့် သညာ သညီ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ကလန္ဒမည်သော ရွာဖြစ်ရ၏။

* ကလန္ဒဿ ပုတ္တော **ကလန္ဒပုတ္တော**။ ကလန္ဒဿ၊ကလန္ဒသူဌေး၏။ပုတ္တော၊သားတည်း။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ကလန္ဒပုဒ်+ပုတ္တပုဒ်။ ကလန္ဒ-အရ ရွာ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သော အမည်ရှိသော လိစ္ဆဝီမင်းတို့က သူဌေးဟု သမုတ်အပ်သော ကုဋေလေးဆယ်ကြွယ်ဝသော ကလန္ဒသူဌေးဖြစ်သည် မှချ။ ယင်း၏ သားဖြစ်နှင့် ဇနက-ဇည စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ရွာ၏အစွမ်းဖြင့်ရအပ်သော အမည်ရှိသော လိစ္ဆဝီမင်းတို့က သူဌေးဟု သမုတ်အပ်သော ကုဋေလေးဆယ်ကြွယ်ဝသော ကလန္ဒသူဌေးသားဖြစ် ရ၏။

ကောဋီနံ စတ္တာလီသ **စတ္တာလီသကောဋိယော**။ စတ္တာလီသကောဋိယော ဝိဘဝေါ

http://www.dhammadownload.com

အဿာတိ စတ္တာလီသကောဋိဝိဘဝေါ။ * ကလန္ဒောစ သော သေဋ္ဌိစာတိ ကလန္ဒသေဋ္ဌိ။ * ကလန္ဒောတိ လဒ္ဓံ နာမံ ဧတေဟီတိ ကလန္ဒနာမကာ။ * ဗဟုယောဝ ဗဟုကာ။ (သွတ္ထကပစ္စည်း) **ကလန္ဒတီတိ ကလန္ဒကော။ ဂသန္တိ ဧတ္ထာတိ ဂါမော။** (ဂသ+မ) **ဂါယန္တိ ဧတ္ထာတိ ဂါမော။** (ဂါ+မ)

➢ ၆။ (က) ၌ ကာဠကာ-ဖြင့် ကလန္ဒသဒ္ဒါသည် ကာဠကသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ် တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) ရှဉ့်နက်ဟူသော အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] ကလန္ဒတီတိ ကလန္ဒကော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကလန္ဒက-အရ ရှဉ့်နက်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ကလန္ဒဂါမော-ပုဒ်ကို ကလန္ဒာနံ ဂါမော ကလန္ဒဂါမော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ရွာ၏ ကလန္ဒက-ဟူသော အမည်သည် မှချမဟုတ်၊ ဌာနူပစာသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ကလန္ဒကဂါမော-ဟု ဆိုလိုလျက် က-ကိုချေ၍ ကလန္ဒဂါမော-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ **ဂါမဝါသေန လဒ္ဓနာမဿ ကလန္ဒသေဋ္ဌိနော ပုတ္တော**-ဖြင့် ကလန္ဒပုတ္တော-၌ ကလန္ဒ-အရ ဌာနူပစာအား ဖြင့် ကလန္ဒသူဌေးကို ယူ--ရင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ကလန္ဒနှင့် ပုတ္တ-ကို ကလန္ဒဿ ပုတ္တော ကလန္ဒပုတ္တော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ **စတ္တာလီသကောဋိဝိဘဝဿ**-ဖြင့် ကလန္ဒ သူဌေးသည် ကုဋေလေးဆယ် ကြွယ်ဝချမ်းသာသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ရာဇသမ္မတဿ-ဖြင့် လိစ္ဆဝီမင်းတို့က သူဌေးဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်အပ် သမုတ်အပ် သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ **ကလန္ဒဂါမော/ကလန္ဒကဂါမော** ။ ။ ကလန္ဒကဂါမော-ဟု ဆိုလိုလျက် က-ကိုချေ၍ ပြီးသောကြောင့် ကလန္ဒဂါမော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ကလန္ဒပုတ္တော/ကလန္ဒကပုတ္တော ။ ။ ကလန္ဒကပုတ္တော-ဟု ဆိုလိုလျက် က-ကိုချေ၍ ပြီးသောကြောင့် ကလန္ဒပုတ္တော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သမ္မတ/သမတ ။ ။ သံပုဗ္ဗ မနဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့် သမ္မတ-ဟု ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ နိရုတ္တိဒီပနီ-၌ မန-ဉာဏေ (ပ) မဟာသမ္မတောတိ မဟာဇနေန သမ္မတော-ဟု ဆိုသော ကြောင့်ရင်း သမ္မတ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ကလန္ဒက/ကဠန္ဒက ။ ။ ကန္ဒ အဝှါနေ, ရောဒနေစ၊ ကန္ဒတီတိ ကလန္ဒကော၊ လ မဇ္ဈော၊ ဏွု။ (ဓာန်-ဋီ) ကလဒိ-ရောဒနာဝှါနေ (ဓာတွတ္ထ) တို့အရ ကန္ဒဓာတ် ဏွုပစ္စည်း၊ အလယ်၌ လ-လာ၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ကလဒိဓာတ်၊ ဏွုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ကြောင့်ရင်း ကလန္ဒက-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၈။ ကလန္ဒဂါမ-ကား ဌာနီဖြစ်သော ရှဉ့်နက်၏ "ကလန္ဒ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ရွာ၌တင်-ဌာန္ယူပစာ။ ရှဉ့်နက်တည်းဟူသော ဌာနီကိုဆိုသဖြင့် ရွာတည်းဟူသော ဌာနကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ကလန္ဒကဂါမ-ဟု ဆိုလိုလျက် က-ကိုချေ၍ ကလန္ဒဂါမ-ဟု ဆိုသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း။

ဌာနီဖြစ်သော ရှဉ့်နက်ကို ဌာနဖြစ်သော ရွာ၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒနည်း။/သကတ်အနက်ပျောက်သော်လည်း ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ရုဠှီနည်း။

ကလန္ဒပုတ္တော-ကား ဌာနဖြစ်သော ရွာ၏ "ကလန္ဒ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သူဌေး၌တင်-- ဌာန္ယူပစာ။ ဌာနဖြစ်သော ရွာ၏ ကလန္ဒ အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သူဌေး၌ တင်စား၍ ခေါ်သောကြောင့် နာနတ္တရိကနည်း။ ဤ၌ "ကလန္ဒပုတ္တော"ဟူသောနည်းသည် သမာသ်ပြီးလတ်သော် သားဖြစ်တည်းဟူသော အနက်သစ်ကိုဟောသဖြင့် ကလန္ဒသူဌေးဖြစ်တည်းဟူသော အနက်ဟောင်းကို စွန့်သောကြောင့် တစောသဋ္ဌနည်း မည်၏။

(တစ်နည်း) ကလန္ဒသူဌေးဖြစ်၏ သားဖြစ်နှင့် ဇနက ဇည အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန္ဓ သကတ်တည်းဟူသော အနက်ဟောင်း၌ ထပ်၍ သားဖြစ်တည်းဟူသော အနက်သစ်ကို ဟောသောကြောင့် ဘိက္ခာစရိယနည်း မည်၏။

ရာဇသမ္ဘတသ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မင်းအားလုံး၏ "ရာဇသမ္ဘတ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော လိစ္ဆဝီမင်းတို့၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ မင်းအားလုံးဟူသော ထို၌ထင်သော အမည်ကို လိစ္ဆဝီမင်းတို့ဟူသော ဤ၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ရုဠှီနည်း။

➢ ၁၀။ မူဋ္ဌော-၌ ဓာတ်အရ-- ဝဇီဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက ဉာဏ် ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

တိကျ [၂]

(က) သမ္ဗဟုလေဟီတိ ဗဟုကေဟိ။ (ခ-၁) သဟာယကေဟီတိ သုခဒုက္ခာနိ သဟ အာယန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ သဟာယာ၊ (ခ-၂) သဟာယာ ဧဝ သဟာယကာ။

(ဂ) တေဟိ သဟာယကေဟိ။ (ဃ) သဒ္ဓိန္တိ ဧကတော။

(င) **ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေနာ**တိ ကေနစိဒေဝ ဘဏ္ဍပ္ပယောဇနဥဒ္ဓါရသာရဏာဒိနာ ကိစ္စေန။ (စ) ကတ္တိကနက္ခတ္တကီဠာတိစ္စေနာတိပိ ဝဒန္တိ။

(ဆ) ဘဂဝါ တိ ကတ္တိကဇုဏှပက္ခေ ပေသာလီ သမ္မာပုဏ္ဏိ။

(ဇ) ကတ္တိကနက္ခတ္တကီဠာ စေတ္ထ ဥဠာရာ ဟောတိ။

(ဈ) တဒတ္ထံ ဂဟေတိ ပေဒိတဗ္ဗော။ (၄။၁၆၉။ မဖျူ၊တ၊၃၊ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၁၈၄။)

➢ ၁။ **ဘဏ္ဍပ္ပယောဇနဥဒ္ဓါရသာရဏာဒိနာ**=ရောင်းအပ်သော ဘဏ္ဍာကို ရောင်းခြင်းဟူသော မိမိဘဏ္ဍာကို သူတစ်ပါးလက်၌ ယုဉ်စေခြင်း၊ ပေးခြင်းဌာ ချိန်းချက်သော နေ့၌

http://www.dhammadownload.com

သွားရှုယူခြင်း၊ ဤမည်သောနေ့၌ ပေးအပ်၏ဟု အောက်မေ့ခြင်းအစရှိသော။ကိစ္စနှ၊ ကြတ္တိကာနက္ခတ်နှင့်ယှဉ်သော ကစားခြင်း ကိစ္စဖြင့်။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➢ ၂။ (စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သမ္ဗဟုလ-သဒ္ဒါ၏ ဗဟုကအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို (ဗဟုက ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကို) ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သဟာယကာ-ဟူသော ပုဒ်၌ သဟာသဒ္ဒူပပဒ အာယဓာတ် (အယဓာတ်) ဏပစ္စည်း (ကပစ္စည်း) ၏ အဖြစ်ကိုရင်း, အာယဓာတ် (အယဓာတ်) ၏ ဥပဂမနအနက် ဏပ်စ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက် ကပစ္စည်း၏ သကတ္ထအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကိုရင်း, သဟ အာယန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ သဟာယကာ၊ သဟာယာ ဧဝ သဟာယကာ-ဟူသော ဝစနတ္ထကိုရင်း ပြခြင်းငှာ (ဝါ) ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

ဝါကျတ္ထကိုမျှော်၍ (စ-၂) သို့/ ဆရာသည် (ခ-၁) ဖြင့် သဟာယပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ဆိုတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ သဟာယ-ဟု ရှိပါသလော။ (အန္ဝယာဘောဂ) ပါဠိတော်၌ သဟာယ-ဟု မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဗျတိရေကာဘောဂ) ပါဠိတော်၌ အဘယ်သို့ရှိ အဘယ်သို့ ဟောပါသနည်း။ စုဒ် ကြောင့် (ခ-၂) မိန့်။

ကား- (ခ-၂) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ သဟာယက-ဟု ရှိ၏ဟူလို။

သဒ္ဒတ္ထကိုမျှော်၍ (စ-၂) သို့/ ဆရာသည် (ခ-၁) ဖြင့် သဟာယပုဒ်ကို ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ သဟာယကာပုဒ်ကိုကား အဘယ်သို့ ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်း။ (ဝါ) သဟာယကာ-၌ ကပစ္စည်းသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ သဟာယကပုဒ်ကို သဟာယာနံ သမူဟာ သဟာယကာ-ဟု သမူဟတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်လော။ (ဝါ) သဟာယကာ၌ ကပစ္စည်းသည် သမူဟအနက်ကို ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-၂) မိန့်။ **ကား**-- (ခ-၂) ဖြင့် သဟာယကာပုဒ်ကို သဟာယာနံ သမူဟာ သဟာယကာ-ဟု ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ သဟာယာ ဧဝ သဟာယကာ-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၊ (ဝါ) သဟာယကာ၌ ကပစ္စည်းသည် သမူဟအနက်ကို မဟော၊ သွတ္ထကို ဟောသတည်းဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် သဟာယကေဟိ-ပုဒ်ကို ဒန္တစ္ဆေဒနနည်း, ပဒါဝဓိကန္တနည်းအားဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဒန္တသောနေနည်း, ဝါကျာဝဓိကန္တနည်း အားဖြင့် ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် သဒ္ဓိ-ဟူသော ပုဒ်၏ နိပါတ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကရဏီယကိစ္စတို့၏ ဤ၌ အထူးမရှိ၊ အချင်းချင်းဝေဝုစ် ပရိယာယ်တို့တည်း၊ ယင်းကရဏီယကိစ္စတို့၏ သရူပတ္ထကို ပြခြင်းငှာ (င) မိန့်။

(စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန-၌ ကရဏီယ-အရ ဘဏ္ဍာပဋိယောဇနကိစ္စ, ဥဒ္ဓါရဏာကိစ္စ, သာရဏာဒိကိစ္စကို အရကောက်အပ်၏ဟု မိမိ

၂-၂-A

http://www.dhammadownload.com

အဋ္ဌကထာဝါဒကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကတ္တိကာနက္ခတ္တကီဠာကိစ္စကိုလည်း ကရဏီယ-အရ ကောက်အပ်၏ဟု မိမိဝါဒမှ ထူးသော အာစရိယဝါဒကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (စ) မိန့်၏။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန-၌ ကရဏီယ-အရ ဘဏ္ဍာပဋိယောဇန ဥဒ္ဓါရ သာရဏာ အစရှိသော ကိစ္စကို ယူရမည်ဟု ဖွင့်ပြဆို၏။ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန-၌ ကရဏီယ-အရ ဘဏ္ဍာပဋိယောဇန ဥဒ္ဓါရ သာရဏာ အစရှိသော ကိစ္စကိုသာ ယူရမည်လော။ အဘယ်ကိစ္စကို ယူနိုင်ပါသေးသနည်း။ (တစ်နည်း) ကရဏီယ-အရ အာစရိယဝါဒန္တရကို ဆရာ မပြဆိုတော့ပြီလော။ အာစရိယဝါဒန္တရကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်၏။

(ဆ) သို့/ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် သုဒိန်သည် ကြတ္တိကာနက္ခတ် ကစားခြင်းကိစ္စ ကြောင့်လည်း ဝေသာလီပြည်သို့ သွား၏ဟု ဝဒန္တိဝါဒကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သုဒိန်သည် သူဌေးသားဖြစ်၍ သူဌေးကိစ္စဖြစ်သော ဘဏ္ဍာပဋိယောဇန-စသော ကိစ္စတို့ဖြင့်သာ သွား သင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် သူဌေး ကိစ္စ မဟုတ်သော ကြတ္တိကာ နက္ခတ်ပွဲသဘင် ကီဠနကိစ္စဖြင့် သွားသည်ဟု ဆရာတို့ဆုံးဖြတ်သော ဝဒန္တိဝါဒ အသို့ သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ [အကြောင်းယုတ္တိ ကင်း၍ မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။] (ဆ) မိန့်၏။ **ကား**-- တန်ဆောင်မုန်းလဆန်းပက္ခ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေသာလီပြည်သို့ ရောက်သောကြောင့် ဆရာတို့ဆုံးဖြတ်သော ဝဒန္တိဝါဒလည်း သင့်မြတ်၏ဟူလို။

(ဇ) သို့/ ဆရာသည် (ဆ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ကြတ္တိကာနက္ခတ်နှင့်ယှဉ်သော လဆန်းပက္ခ၌ ဝေသာလီပြည်သို့ရောက်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ မြတ်စွာဘုရား သည် တန်ဆောင်မုန်းလဆန်းပက္ခ၌ ဝေသာလီပြည်သို့ ရောက်ငြားအံ့ ထိုဝေသာလီပြည် တွင် နက္ခတ်ပွဲသဘင်ရှိ၍ ပြန့်ပြောကြီးကျယ်သော် ဆရာ့စကား သင့်ရာ၏၊ အကယ်၍ နက္ခတ်ပွဲသဘင်လည်း မရှိ၊ ရှိသော်လည်း မပြန့်ပြော မကြီးကျယ် အသေးအဖွဲ့မျှသာ ဖြစ်ခဲ့သော် ဆရာ့စကား အသို့လျှင် တစ်ဖန်သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း၊ အလျဉ်းမသင့်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်၏။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (ဆ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် တန်ဆောင်မုန်းလဆန်းပက္ခ၌ ဝေသာလီပြည်သို့ ရောက်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရား ဝေသာလီပြည်သို့ ရောက်သောအခါ ယင်းဝေသာလီပြည်ဝယ် အဘယ်သို့သော ပွဲလမ်းသဘင် ဆင်ယင် ကျင်းပနေပါသနည်း။ တောင်ထိပ်ပွဲသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပနေပါသလော။ (ဇ) မိန့်၏။

(ဈ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဇ) ဖြင့် ဝေသာလီပြည်၌ ကတ္တိကာနက္ခတ်ပွဲသဘင် ကစား ခြင်းသည် ကြီးကျယ်ပြန့်ပြော၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဝေသာလီပြည်၌ ကတ္တိကာနက္ခတ် ပွဲသဘင်ကစားခြင်းသည် ကြီးကျယ်ပြန့်ပြောသည် ဖြစ်ပါစေ၊ အကယ်၍ ယင်းမှတစ်ပါး

http://www.dhammadownload.com

သော အမှုကိစ္စ အကျိုးငှာ ဝေသာလီပြည်သို့ သွားငြားအံ့၊ ထိုဆရာတို့စကား မသင့်ရာ စုဒ်ကြောင့် (ဈ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ဒန္တဇ္ဈေဒနနည်း ပဒါဝဓိကန္တအဖွင့် သံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ဒန္တသောဓနနည်း ဝါကျာဝဓိကန္တနည်း အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ပါဠိတော်၌ ဆရာပြသကဲ့သို့ပင် ပဌမန္တနှင့် ရှိပါသလောဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ (စ) သည် အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အတ္တနောမတိ အဖွင့်မှတစ်ပါး အာစရိယဝါဒ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဆ) သည် ယင်း အာစရိယဝါဒကို မြဲစေ ပြီးစေ ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ဒဠှီကရဏ။/ဝိတ္ထာရ။/ တပ္ပါကဋီကရဏ။ (ဇ) သည် ယုတ္တိမကုန်သေး၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) သည် နိဂမန။/လဒ္ဓဂုဏ။ **စာစမ်** ။ ။ ကိစ္စေန-ကား ကြောင့်--ကြောင့် အဂမာသိ-၌ အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ် စပ်။ (တစ်နည်း) ကိစ္စေန-ကား ဖြင့် - ကြောင့် အဂမာသိ-၌ ကရိုဏ်း/ကရိုဏ်း၏ကြိယာ စပ်။

➤ ၄။ သုခဒုက္ခာနိ သဟ အာယန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ **သဟာယာ**။ ယေ မိတ္တာ၊တို့သည်။ သုခဒုက္ခာနိ၊တို့သို့။သဟ၊တကွ။အာယန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ၊ကပ်ရောက်တတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ တေ မိတ္တာ၊ သဟာယာ။ သဟပုဗ္ဗ အယဓာတ်+ဏပစ္စည်း၊ ကတ္တုသာဓန။ သဟ-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား အတူတကွဖြစ်ခြင်း သဟတ္တဘောဂုဏ် ရ၏။ အယဓာတ်အရကား ချမ်းသာ ဆင်းရဲတို့သို့ အတူတကွ ကပ်ရောက်တတ်ကုန်သော မိတ်ဆွေတို့၏ မေတ္တာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ယောနိသောမနသိကာရတို့သည် ဖလူ။ နောက် နောက်၌ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ ကောင်းကျိုးသည် ကာရဏူ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော မိတ်ဆွေတို့ဒြပ်ရ၏။

* သဟာယာ ဝဝ **သဟာယကာ**။ သဟာယပုဒ်+ကပစ္စည်း၊ သဟာယ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား အဆွေခင်ပွန်းတို့ဒြပ် ရ၏။ ကပစ္စည်းအရကား သွတ္ထတဒ္ဓိတ်တို့၏ သဘောသည် ပုဒ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် ယင်း အဆွေခင်ပွန်းတို့ ဒြပ် ပင်ရ၏။ ကတ္တဗ္ဗန္တိ **ကရဏီယံ**။ သုဒိန္နေန၊သည်။ယံ ကိစ္စံ၊အကြွေးရောင်းကုန်ကို ရောင်းခြင်းစသော ကိစ္စ၊ (ဝါ) ကတ္တိကာနက္ခတ်သဘင် ကစားခြင်းကိစ္စကို။ကတ္တဗ္ဗံ၊ပြုအပ်၏။ ဣတိ၊ တံ ကိစ္စံ၊ **ကရဏီယံ**။ ကမ္မသာဓန။ ကရ+အနီယ။ ကရဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာ အရကား ရောင်းကုန်ကိုရောင်းခြင်း-စသော ကိစ္စ (ဝါ) ကတ္တိကာနက္ခတ်သဘင် ကစား ခြင်းကိစ္စအတွက် ဝေသာလီပြည်သို့သွားသော ရှင်သုဒိန်၏ လောဘပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တု ပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာ အရကား ထို--စိတ္တုပ္ပါဒ်အားတပ်သော ရောင်းကုန်ကို ရောင်းခြင်းကိစ္စ၊ (ဝါ) ကတ္တိကာနက္ခတ်သဘင် ကစားခြင်းကိစ္စ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ သည် ဖလူ။ အနီယပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရောင်းကုန်ကို ရောင်းခြင်း-စသော ကိစ္စ

http://www.dhammadownload.com

(ဝါ) ကတ္တိကာနက္ခတ်သဘင် ကစားခြင်းကိစ္စ ရ၏။

ဘဏ္ဍန္တိ ပရိဘာသန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ **ဘဏ္ဍနာ**။ (ဘဏ္ဍ) ဘဒိဓာတ်အရ ကတ္တူရှုကြိယာအရကား ငြင်းဆိုဆဲရေး ပြောဆိုသော သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ လောဘ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကရဏသာဓန-အရကား ဘဏ္ဍာ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ္ခ။ ကပစ္စည်းအရ ကား ထို--သော ရောင်းကုန်ဘဏ္ဍာ ရ၏။ * ဘဏ္ဍာသ ပယောဇနံ ဘဏ္ဍပ္ပယောဇနံ။

* ကတ္တိကာယ နိယုတ္တော **ကတ္တိကော**။ ကတ္တိကာသ ဝုဏ္ဏော **ကတ္တိကဝုဏ္ဏော**။ ကတ္တိကဝုဏ္ဏောစ သော ပဏ္ဏောစာတိ **ကတ္တိကဝုဏ္ဏပဏ္ဏော**။ ကတ္တိက-အရ ကြတ္တိကာ နက္ခတ်နှင့်ယှဉ်သော တန်ဆောင်မုန်းလသည် မှချ။ ထို၏ လဆန်းအဖို့နှင့် အဝယပီ-အဝယဝ/နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ကြတ္တိကာနက္ခတ် နှင့်ယှဉ်သော တန်ဆောင်မုန်း လဆန်းအဖို့ ရ၏။

* အဂ္ဂိသဒိသတ္တာ ကန္တတိ ဆိန္ဒတီတိ **ကတ္တိကာ**။ (ကတိ+က) [တစ်နည်း] ကရောတိ တသ္မာတိ **ကတ္တိကာ**။ (ကရ+တိက) [တစ်နည်း] ကရောန္တိ ကီဠံ ဧတ္ထာတိ **ကတ္တိကာ**။ (ကရ+တိက)ကတ္တိကာယ နိယုတ္တော **ကတ္တိကော**။ ပုနပ္ပုနံ ဥဒယတော န ခီယတေတိ နက္ခတ္တံ။ (န-ခီ+အ) နက္ခတီတိ **နက္ခတ္တံ**။ (နက္ခ+တ္တ) ကီဠီယတေ **ကီဠာ**။ ကတ္တဗ္ဗန္တိ ကိစ္စံ။ နက္ခတ္တသ ကီဠာ **နက္ခတ္တကီဠာ**။

ကတ္တိကေ နက္ခတ္တကီဠာ ကတ္တိကနက္ခတ္တကီဠာ။ ကတ္တိက နက္ခတ္တ ကီဠာသခ်ိတံ ကိစ္စံ **ကတ္တိကနက္ခတ္တကီဠာကိစ္စံ**။ ကတ္တိကနက္ခတ္တ-အရ တန်ဆောင်မုန်းလ၌ နက္ခတ်ကစားခြင်းသည် မှချ။ ထို၏ ကိစ္စနှင့် အစိတ် အပေါင်း/ဝိသေသန ဝိသေသျ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော တန်ဆောင်မုန်းလ၌ နက္ခတ်ကစားခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ကိစ္စ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဗဟုကေဟိ-ဖြင့် သမ္ဗဟုလသဒ္ဒါသည် ဗဟုကသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ် တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] သမ္ဗဟုလသဒ္ဒါသည် ဗဟုကအနက် ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ၌ သဟ အာယန္တိ-ဖြင့် သဟာယကေဟိ-၌ သဟာယ-ဝယ် သဟပုဗ္ဗ အယ ဓာတ်၏-ငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်-ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သဟ အာယန္တီတိ သဟာယာ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြ--ငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ ပါသည်။ ဥပဂစ္ဆန္တိ-ဖြင့် အာယန္တိ-၌ အယဓာတ်၏ ဥပဂမနအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ် ကို သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) [တစ်နည်း] ဥပဂစ္ဆန္တိ-ဖြင့် အာ-ဥပသာရ၏ သမီပ-အနီး ဟူသောအနက်ကို ဟော--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အယဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ဟော-- ငင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။ သုခဒုက္ခာနိ-ဖြင့် သုခဒုက္ခာနိ-ကို အာယန္တိ-၌ စပ်၍ အနက်ယောဇနာရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) သဟာယာ ဧဝ- ဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

သဟာယကာ-၌ ကပစ္စည်းသည် ကေပုတ္တက-၌ကဲ့သို့ အနုကမ္ပာ၊ မာနုဿကော-၌ ကဲ့သို့ သမူဟအနက်ကို မဟော၊ သွတ္ထကို ဟော--ဍင်း (ပစ္စယတ္ထ) မနုဿာနံ သမူဟော မာနုဿကော-စသည်ကဲ့သို့ သမူဟတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ သဟာယာ ဧဝ သဟာယကာ-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ဍင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ တေဟိ သဟာယကေဟိ-ဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ သဟာယကာ-ဟု ပဌမန္တအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုခဲ့သော်လည်း သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပါဠိတော်၌ သဟာယကေဟိ-ဟု တတိယန္တနှင့် ရှိသတည်းဟု ဝိဘတျန္တ ဒဿသောမနနည်းကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ ကေတော-ဖြင့် သဗ္ဗိ-သဒ္ဒါ၏ တကွဟူသောအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) (င) ဖြင့် ကရဏီယေန-၌ အနီယပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန အနက်၌သက်--ဍင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ) ကတ္တဗ္ဗန္တိ ကရဏီယံ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ဍင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကရဏီယ-အရ ဘဏ္ဍပ္ပယောဇန ဥဒ္ဓါရ သာရဏာ-အစရှိသော ကိစ္စကို ယူ--ဍင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ကရဏီယ-သည် ကိစ္စ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) (စ) ဖြင့် ကရဏီယ-အရ အာစရိယဝါဒ-အလို ကတ္တိကနက္ခတ္တကီဠာကိစ္စကို ယူရမည်ဟု သိ။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဈ) ၌ ဂတော-ဖြင့် အဂမာသိ-၌ အဇ္ဇတ္တနီ ဤဝိဘတ်သည် အတိတ်အနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုဍင်း (ဒုဝိဘတျတ္ထ) ဝေသာလိံ အဂမာသိ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန-ဟု သဒ္ဒါအစဉ်ရှိသော်လည်း အတ္ထက္ကမအားဖြင့် အဂမာသိ-ကို ပြန်လှည့်စပ်၍ အနက်သမ္ဗန် ရမည်ကိုဍင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ တဒတ္ထံ-ဖြင့် နက္ခတ်ကစားခြင်း အကျိုးငှာ ဝေသာလီပြည်သို့ သွား၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၃။ **သမ္ဗဟုလ/သမ္ဗဟူလ/သမ္ဗဟုလ/သမ္ဗဟူလ** ။ ။ သံ ပဟောတီတိ သမ္ဗဟုလံ သံ ပ ပုဗ္ဗော ဟု သတ္တာယံ။ လော၊ ပဿ ဗော။ သမ္ဗဟုလမပိ။ (သူစိ) ဤအလို သံရှေ့ ပရှေ့ရှိသော ဟုဓာတ်၊ လပစ္စည်း၊ သမ္ဗဟုလ-ဟူလိုလျက် ပ-ကို ဗပြုလျှင် သမ္ဗဟုလ ပါဠ် သင့်ပါသည်။ ပ-ကို ဗ-မပြုလျှင် သမ္ဗဟုလပါဠ် သင့်ပါသည်။

ဥဒ္ဒါလ/ဥဒ္ဒါလ ။ ။ ဥဒ္ဒါရော တု ဣဏာံ ဝုတ္တံ။ (ဓာန်) ဥဒ္ဒရိယတေ ဂယှတေတိ ဥဒ္ဒါရော-ဟူသော (သူစိ) ကိုထောက်၍ ဥပုဗ္ဗ ဓရဓာတ်၊ ဏပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဥဒ္ဒါရ-ဟု အသဒိသဒွေဘော်နှင့်ရှိသော ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

ဥဠာရ/ဥလာရ ။ ။ ဥဠာရော တီသု ဝိပုလေ၊ သေဋ္ဌေစ မဓုရေ သိယာ။ (ဓာန်) ဥဠုန် ဥဂ္ဂမနံ ဝိပုလဂမနံ ဥဠာရံ ဥလ ဥဂ္ဂမနေ-ဟူသော (သူစိ) ကိုထောက်၍ ဥလ-ဓာတ်၊ အာရပစ္စည်း၊ လ-ကို ဠပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဥဠာရ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

ဘဏ္ဍပ္ပယောဇန/ဘဏ္ဍပယောဇန ။ ။ ရဿနောင်ရောက်သော ပ-ဥပသာရသည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်၍ ဘဏ္ဍ-ဟူသော အံရဿနောက် ရောက်သောကြောင့် ဘဏ္ဍပ္ပယော

http://www.dhammadownload.com

ဇနေ-ပါဠိသင့်ပါသည်။ ဒွေဘော်သည် အနိစ္စဝိဓိဖြစ်၍ "သဟပယောဂေ" စသော ပုံစံတို့၌ ဒွေဘော်မရောက်ရာလည်း တွေ့ရသောကြောင့် ဘဏ္ဍုပယောဇနေ-ပါဠိလည်းသင့်။

➤ ၉။ **ကတ္တိကာစာတုမာသပုဏ္ဏမာ**-ကား ဌာနီဖြစ်သော ကတ္တိကာနက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သော လမင်း (ဝါ) စန်း၏ "ကတ္တိကာ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဝေါဟာရမာသ တန်ဆောင်မုန်းလ၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ကတ္တိကနက္ခတ္တကီဠာ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ကတ္တိကာ နက္ခတ်၏ "ကတ္တိက နက္ခတ္တ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ကတ္တိကနက္ခတ် ပွဲသဘင်၌တင်--ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။ **ဝေသာလိံ ပါပုဏိ**-ကား အနီးရှိသော ဝေသာလီပြည်၏ "ဝေသာလီ ပါပုဏိ"ဟူသောအမည်ကို အနီးဖြစ်သော မဟာဝုန်တော၌တင်-သမီပူပစာ။

ဘဏ္ဍပယောဇနေ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဘဏ္ဍာအားလုံး၏ "ဘဏ္ဍ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရောင်းထိုက်သော ဘဏ္ဍာ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

➤ ၁၀။ **တဒင်္ဂ ဝဇေ**-အရ လောဘပြတ်နိုင်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

အဟာယော-၌ ဟာယုတ္တ-အရ သုဒိန်၏ သူငယ်ချင်းများဖြစ်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်း တို့၏ လောကီခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

ဝါကျ [၃]

(က) **အဒ္ဒသ ခေါ်တိ ကထံ အဒ္ဒသ**။? (ခ) သော ကိရ နဂရတော ဘုတ္တပါတရာသံ သုဒ္ဓုတ္တရာသင်္ဂ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဟတ္ထံ, ဗုဒ္ဓဒဿနတ္ထံ, ဓမ္မသဝနတ္ထဉ္စ နိက္ခမန္တံ မဟာဇနံ ဒိသွာ "ကွ ဂစ္ဆထာ"တိ ပုစ္ဆိ။ ဗုဒ္ဓဒဿနတ္ထံ, ဓမ္မသဝနတ္ထာဉ္စာတိ။ တေန ဟိ အဟမ္ပိ ဂစ္ဆာမီတိ ဂန္ဓာ စတုဗ္ဗိဓာယ ပရိသာယ ပရိဝုတံ ဖြဟ္မဿရေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တံ ဘဂဝန္တံ အဒ္ဒသ။ (ဂ) တေန ဝုတ္တံ "အဒ္ဒသ ခေါ (ပ) ဒေသေန္တ"န္တိ။

(ဋ္ဌ။၁၆၉။ မအ္ဋ။၁၀၄။ ဘာသာဋီ။၃။၁၈၆)

➤ ၂။ (က-ခ) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ပါဠိတော်၌ အဒ္ဒသ ခေါ်-စသော စကားကို မိန့်တော်မူ၏။ ရှင်သုဒိန်သည် အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် မြင်ပါ သနည်း။ မြင်ခြင်း၏အကြောင်းမရှိ၊ ပကတိအလိုလိုပင်လျှင် ဥဿာဟနှင့်ကင်း၍ မြင်ရာ သလော။ စုဒ်ကြောင့် (က-ခ) မိန့်။

(က) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ပါဠိတော်၌ အဒ္ဒသ ခေါ်-စသော စကားကို မိန့်တော်မူ၏။ ယင်း အဒ္ဒသ ခေါ် စသောစကား၌ ဖြစ်သင့်သော ပုစ္ဆာကား အဘယ်နည်း ယင်း၌ ဖြစ်ထိုက်သော ပုစ္ဆာကို မဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပုစ္ဆာဝါကျ။ (ခ) ဝိသဇ္ဇနာဝါကျ။ (ဂ) လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

➤ ၄။ အသိတဗ္ဗံ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗန္တိ အသံ။ ပါတော အသံ ပါတရာသံ။ (ပါတော၊နံနက်

http://www.dhammadownload.com

အခါ၌။အသုံးစားအပ်သော အစာတည်း။ သတ္တမိတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ နံနက်စာရ၏။)

ဘုတ္တံ ပါတရာသံ ယေန သော **ဘုတ္တပါတရာသော**။ ယေန မဟာဇနေန၊သည်။ ဘုတ္တံ၊စားအပ်ပြီးသော။ပါတရာသံ၊နံနက်စာသည်။အတ္ထိ၊၏။သော၊ ဘုတ္တပါတရာသော။ အတဂ္ဂုဏ်သံဝိညာဏ တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ ဘုတ္တ+ပါတရာသ+ယ။ ပုဒ်လုံးအရ စားအပ်ပြီးသော နံနက်စာသည် မုချ။ ယင်း၏ များစွာသော လူဖြစ်နှင့် သာချ-သာ်ဓက စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော စားအပ်ပြီးသော နံနက်စာရှိသော များစွာသော လူဖြစ်ရ၏။

* ဘုဥ္ဇိယိတ္ထာတိ ဘုတ္တံ။ * အသိတဗ္ဗော ဘက္ခိတဗ္ဗောတိ အာသော။ ဥတ္တရသ္မိံ ဒေဟဘာဂေ အာသဥ္ဇိယတေ ထပိယတေတိ ဥတ္တရာသင်္ဂေါ။ * အာသဥ္ဇိယတေ ထပိယတေတိ အာသင်္ဂေါ။ ဥတ္တရသ္မိံ ဒေဟဘာဂေ အာသင်္ဂေါ ဥတ္တရာသင်္ဂေါ။ [အထက်ပိုင်းကိုယ်၌ ငြိကပ်အပ် တင်ထားအပ်သော အဝတ်။] * သုဒ္ဓေါ ဥတ္တရာသင်္ဂေါ ယဿာတိ **သုဒ္ဓုတ္တရာသင်္ဂေါ**။ [စင်ကြယ်သော အပေါ်ကိုယ်ဝတ်ရှိသော လူအပေါင်း။]

ဝိလေပိတဗ္ဗန္တိ **ဝိလေပနံ**။ (ဝိ+လေပ) လေပဓာတ်အရ ကတ္တဠ-အရကား လိမ်းကျံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ တဏှာပြဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဠ ကြိယာအရကား လိမ်းကျံအပ်သော နံ့သာပြောင်း၏ အာရမ္မဏ/ပကတူပနိဿယသတ္တိ သည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော နံ့သာပြောင်းရ၏။

မာလာစ ဂန္ဓောစ ဝိပလေနဥ္စ မာလာဂန္ဓဝိလေပနာနိ။ မာလာဂန္ဓဝိလေပနာနိ ဟတ္ထေသု ယဿာတိ **မာလာဂန္ဓဝိလေပနဟတ္ထော**။ ပုဒ်လုံးအရကား လက်တို့၌ရှိသော ပန်း နံ့သာ နံ့သာပြောင်းတို့သည် မုချ။ ထို၏ လူအပေါင်းနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ/နိဿိတ နိဿျ စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော လက်တို့၌ ပန်း, နံ့သာ, နံ့သာပြောင်းတို့ရှိသော လူအပေါင်းရ၏။ * ဖြဟ္မာ သရော ဖြတ္တသရော။

ဖြဟ္မုနော သရော ဖြဟ္မသရော။ ဖြဟ္မသရော ဝိယာတိ ဖြတ္တသရော။

➢ ၇။ **ဖြဟ္မသရေန/ဗြဟ္မသရေန** ။ ။ ပ ပတိ ပဋိ ကမု ကုသ ကုဓ ကီ ဂဟ ဇုတ ဉာ သိ သု သူ သမ္မု သရ သသာဒိန မာဒိဗျဥ္ဇနာနံ ဒွေဘာဝံ။ (ရူ) ပ ပတိနှင့်၊ ပဋိ ကမု၊ ကုသ ကုဓ၊ ကီ ဂဟ ဟု၊ ဇုတ ဉာ သိ၊ သု သူ သမ္မု သရ သသ၊ သောဌသတို့၊ အစဗျည်းမှာ ဒွေဘော်လာ။ (ဘုရားကြီး) အထက်ပါ ရူပသိဒ္ဓိနှင့် နိယံတို့ကိုထောက်၍ အနုဿတိ စသည်၌ကဲ့သို့ သရဓာတ် အစ၏ ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဖြဟ္မသ ရေန-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ဖြဟ္မသရေန**-ကား အတူဖြစ်သော ဖြဟ္မာမင်း၏အသံ၏ "ဖြဟ္မသရေန" ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော မြတ်စွာဘုရားအသံတော်၌တင်-- သဒ္ဒိသူပစာ။ရှုဦး။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၄]

(က) ဒိသွာနဿာတိ ဒိသွာန အဿ။ တေဒဟောသီတိ ပုဗ္ဗေ ကတပုညတာယ စောဒိယမာနဿ ဘဗ္ဗကုလပုတ္တဿ ဧတံ အဟောသိ။ ကိံ အဟောသိ? ယံနူနာဟမ္ပိ ဓမ္မံ သုဏေယျ"န္တိ။ (ခ) တတ္ထ ယံ နူနာတိ ပရိဝိတက္ကဒဿနမေတံ။

(ဂ) ဧဝံ ဟိဿ ပရိဝိတက္ကော ဥပ္ပန္နော "ယမေတံ ပရိသာ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ ဓမ္မံ သုဏာတိ အဟော ဝတာဟမ္ပိ တံ သုဏေယျ"န္တိ။ (ဃ) ဧကမန္တံ နိသီဒီတိ ခေါ သုဒိန္နဿ ကလန္ဒပုတ္တဿ တေဒဟောသီတိ န နိသိန္နမတ္တဿေဝ အဟောသိ။ (င) အထခေါ ဘာဂဝတော ယိဗ္ဗတ္တတ္တုပယံဟိတံ ထောကံ ဓမ္မကထံ သုတွာ။ (စ) တံ ပနဿ ယသ္မာ ဧကမန္တံ နိသိန္နဿေဝ အဟောသိ။ (ဆ) တေန ဝုတ္တံ "ဧကမန္တံ နိသိန္နဿ ခေါ သုဒိန္နဿ ကလန္ဒပုတ္တဿ အဟောသီ"တိ။ (၄၊၁၆၉။ မအဋ္ဌ၊တ၊၅။ ဘာသာဋီ၊၃၊၁၈၇။)

➤ ၁။ **ဒိသွာနဿ တေဒဟောသိ–အနက်** ။ ။ ကလန္ဒပုတ္တဿ၊ကလန္ဒသူဌေး၏ သားဖြစ်သော။သုဒိန္နဿ၊သုဒိန်၏။ဒိသွာန-ဒဿနတော၊မြင်ခြင်းကြောင့်။အဿ၊ထိုသုဒိန်၏။ဧတံ အဟောသိ။ (ကိံ အဟောသိ) "ယံနူနာဟမ္ပိ ဓမ္မံ သုဏေယျ" န္တိ။

ဘဗ္ဗကုလပုတ္တဿ-ဖြစ်ထိုက်သော အမျိုးကောင်းသား၏။[သဒ္ဒတ္ထ] မဂ်ဖိုလ်ကို ရထိုက်သော အမျိုးကောင်းသား၏။ [**အဓိပ္ပါယတ္ထ**] ကျွတ်ထိုက်သော အမျိုးကောင်းသား၏။ [**ဝေါဟာရတ္ထ**]

➤ ၂။ (ဂ) **သို့/ အနုသနေ့** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ယံနူန-သဒ္ဒါသည် ပရိဝိတက္ကန အနက်၌ နိပါတ်တည်းဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပရိဝိတက္ကနာကာရကို(ဝါ)အနက် ယောဇနာပုံ အကျယ်ကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ယံနူနနိပါတ်သည် ပရိဝိတက္ကနအနက်ကို ဟောသော နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ နိပါတ်ပုဒ်တို့သည် များစွာသောအနက်ကို ဟောဆိုနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ယံနူနနိပါတ်၏ ပရိဝိတက္ကနအနက်ကိုသာ ဟောဆို၏ဟုဆိုသော ဆရာ့စကား အဘယ်သို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား -- ဓမ္မံ သုဏေယျ-ဟူသော ကြိယာဖြင့်ဆိုအပ်သော ကြံခြင်းအနက်ကိုသာ ယံနူနနိပါတ်ဖြင့် ထွန်းပြစေရကား ပရိဝိတက္ကနအနက်ကို ဟောပြသည်ဖြစ်ဘိသော် ထို့ကြောင့် သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့၌ မရောက်ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (ဃ-င) ဖြင့် ထိုင်ကာမျှသာလျှင်ဖြစ်သော ရှင်သုဒိန်အား ယင်းသို့သော အကြံအစည် ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာရခြင်းကြောင့် ယင်းသို့သော အကြံအစည်ဖြစ်သောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့သော တရားစကားကို ကြားနာရသောကြောင့် အကြံအစည်ဖြစ်ပေါ်လျှင် ဧကမန္တံ နိသိန္နဿ-ဟု မဟောသင့် [ဗျ] ဓမ္မကထံ သုဏန္တဿ-ဟုသာ ဟောသင့်သည် မဟုတ်

http://www.dhammadownload.com

ပါလော။ [နွ] ယင်းသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဧကမန္တံ နိသိန္နသဿ-ဟု ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား** -- (စ) ဖြင့် ရှင်သုဒိန်၏ အကြံအစည်သည် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အရပ်၌နေစဉ်သာလျှင် ဖြစ်၏၊ (ဝါ) ကြံစည်ခြင်း ပရိဝိတက္ကန ကြိယာသည် ထိုင်နေခြင်း နိသိန္နကြိယာ၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့် ဧကမန္တံ နိသိန္နသဿ ဟုသာ ဟော၍ ဓမ္မကထံ သုဏန္တဿ-ဟု မဟောဟူလို။

➤ ၃။ (ခ-ဂ) နှစ်ဝါကျလုံးကား ဒိသွာနဿ ဧတဒဟောသိ-၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ယံနူနာဟမ္ပိ ဓမ္မံ သုဏေယျံ-၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

[တစ်နည်း] (ခ) သည် ယံနူနာဟံ-၌ ယံနူန-သဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်းဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာပဋ္ဌဝါကျ။ (ဂ) သည် ပရိဝိတက္ကနာကာရ (ဝါ) အတ္ထယောဇနာ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ)စသည် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ဃ) သည် ဇာတိရေက။ (င) သည် အနွယ။ (စ) သည် ဓမ္မကထံ သုဏန္တဿဟူ၍ ပါဠိတော်၌ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုကိုပယ်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) သည် လဒ္ဓဂုဏ။/နိဂုံးဝါကျ။

တစပ် ။ ။ သုတွာ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ဧတံ အဟောသိ-၌ အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ် စပ်။ ပရိဝုတံ-ကား လျက်--ကြောင့် နိသိန္နံ-၌ ကြိယာဝိသေသန/သျှ စပ်။ ဓမ္မံ-ကား ကို--ကြောင့် ဒေသေန္တံ-၌ အဝုတ္တကံ/အဝုတ္တကံ၏ ကြိယာ စပ်။ ဒေသေန္တံ-ကား လျက်--ကြောင့် နိသိန္နံ-၌ ကြိယာဝိသေသန/သျှ စပ်။ နိသိန္နံ-ကား ကို--ကြောင့် အဒ္ဒသ-၌ အဝုတ္တကံ/အဝုတ္တကံ၏ ကြိယာ စပ်။

➤ ၄။ ဘဝိတဗ္ဗောတိ ဘဗ္ဗော။ ဘဗ္ဗော ကုလပုတ္တော **ဘဗ္ဗကုလပုတ္တော**။ဘဗ္ဗော၊ ဖြစ်ထိုက်သော။ကုလပုတ္တော၊အမျိုးသားတည်း။ (ကမ္မဓာရယ်သမာသ်)

ဓမ္မေန ပဋိသံယုတ္တာ ကထာ **ဓမ္မကထာ**။ (တံ) ဓမ္မေန၊တရားနှင့်။ပဋိသံယုတ္တာ၊ယှဉ်သော။ကထာ၊စကားတည်း။ ဓမ္မ+ကထာ။ မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်။

ဓမ္မ-အရ တရားဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ယှဉ်သော စကားဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော တရားနှင့်ယှဉ်သော စကားဖြစ် ရ၏။

ကရီယိတ္ထာတိ ကတံ။ ပုနာတိ သောဓေတီတိ ပုညံ။ ကတံ ပုညံ အနေနာတိ ကတပုညော။ ကတပုညဿ ဘာဝေါ **ကတပုညတာ**။ ကတပုည-အရကား ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသော ရှင်သုဒိန်သည် မုချ။ ထို--၏ ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုနှင့် ဂုဏော ဂုဏ် စပ် ဌာန္။ တာ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရ၏။

ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော။ ဒဿေတိ ဧတေနာတိ ဒဿနံ။ ဝိတက္ကဿ ဒဿနံ **ဝိတက္က ဒဿနံ**။ ဝိတက္က-အရ ကြံစည်ခြင်းအနက်သည် မုချ။ ထို၏ ပြကြောင်းဖြစ်သော ယံနူန နိပါတ်နှင့် ဝါစ္စ-ဝါစက စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ကြံစည်ခြင်းကို ပြကြောင်း

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သော ယံနူနနိပါတ် ရ၏။

ဧကံ အဂ္ဂံ ယဿာတိ ဧကဂ္ဂံ။ ဧကဂ္ဂံ စိတ္တံ ယာယာတိ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ။ ဧကဂ္ဂစိတ္တ-အရ တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်သည် မုချ။ ထို၏ ပရိသတ်နှင့် နိဿိတ နိဿယ/ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ယအညပုဒ်အရ ထို--သော တစ်ခုသော အာရုံရှိသော စိတ်ရှိသော ပရိသတ်ရ၏။

ပရိသမန္တတော သေန္တိ အဿန္တိ ပရိသာ။ (ပရိ-သိ+အ-အာ) ပရိ-အရ သမန္တတော ဂုဏ် (ဝါ) ဓာတွတ္တဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။ သိဓာတ်အရ ကတ္တုဒြဖြစ်တတ်သော ပရိ ႁသတ်လေးပါး၏ စတုသမုဒ္ဒာနိက ရုပ်တို့၏ ဥပ္ပါဒ်သည် မုချ။ [တစ်နည်း] ပရိသတ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဘုရားတရားလျှင် အာရုံရှိသော သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ အဓိကရဏတ္ထကြိယာကား သဘင်၏ ပကတူပ နိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တရားနာခြင်း ဘုရားဖူးခြင်းစသော အကျိုး, အဆက်ဆက်သော အကျိုးသည် ကာရဏူပစာ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သဘင်ပရိသတ်ရ၏။

➤ ၅။ ယံနူန-ကား နိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ အကာရန္တ။ အဟံ-ကား သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊အလိင်၊သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။ ပိ- ကား နိပါတ်၊ အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ ဣကာရန္တ။ ဓမ္မံ-ကား ကိတ်နာမ်၊ ပုလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း အကာရန္တ။ ဒေသေယျံ-ကား အာချာတ်၊ အလိင်၊ သွာဒိဂိုဏ်း၊ ဥကာရန္တ။ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ- ကား ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း၊ အာကာရန္တ။

➤ ၆။ (က) ၌ ဒိသွာန အဿ-ဖြင့် ဒိသွာနဿ-ကို ဒိသွာန+အဿ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ဧတံ အဟောသိ-ဖြင့် ဧတဒဟောသိ-ကို ဧတံ အဟောသိ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(ခ) ဖြင့် ယံနူန-သဒ္ဒါကား ယံသဗ္ဗနာမ်ပုဒ် နူနနိပါတ်ပုဒ် နှစ်ပုဒ်တွဲစပ်ထားသော ပုဒ်မျိုးမဟုတ်၊ ယံနူနနိပါတ်၏--ငင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်းနိပါတ်ပုဒ်၏ ကြံစည်ခြင်း (ပရိဝိတက္က)အနက်ကို ဟော--ငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ယမဟံ စသည်ဖြင့် ယံနူနာဟမ္ပိ-၌ အဝိသဒ္ဒါ၏ သမုစ္စယတ္ထကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) အဟောဝတ-ဖြင့် ယံနူန-သဒ္ဒါ၏ အဟောဝတ ကြံစည်ခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) တံ-ဖြင့် ဓမ္မံ-အရ ပရိသတ်လေးပါး ဧကဂ္ဂ စိတ်ဖြင့် နာယူသော ဓမ္မကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ဒဝံ ကီရဿ စသည်ဖြင့် သုဒိန်၏ ပရိဝိတက္ကနာကာရ ဖြစ်ပုံကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) အတ္ထယောဇနာကိုငင်း (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ယံနူန/ယန္နူန/ယံနူန ။ ။ ယံနူနနိပါတ်သည် ယံကိဉ္စိပုဒ်ကဲ့သို့ နိပါတ သမုဒါယပုဒ်ဖြစ်၏၊ ယံနိပါတ်နှင့် နူနနိပါတ်ကို ပေါင်းစည်းထားခြင်းပင်တည်း၊ ယံသည်

http://www.dhammadownload.com

ယဒိအနက်ကိုဟော၍ နူန-သည် ဝိတက္ကအနက်ကို ဟောသည်၊ ထို့ကြောင့် ယံနူနပါဠ် သင့်ပါသည်။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို န-ပြုက ယန္နူန-လည်း သင့်ပါသည်။

သိက္ခတ္တယူပသံဟိတံ/သိက္ခာတယူပသံဟိတံ ။ ။ တိယ တယ၊ တိသက၊ အစဖြည်းမှာ ဒွေဘော်လာ-နိယံအရ ဒွေဘော်လာရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် သိက္ခတ္တယူပသံဟိတံ- ပါဠ် သင့်ပါသည်။ * **ယံနူနာဟံမိ–၌** ဝိ-ကား ဂရဟာဇောတကသမုစ္စည်း။ ယင်း ဝိ-ဖြင့် ပရိသတ်လေးပါးကို ဆည်းပါသည်။

➤ ၈။ **ဘဂ္ဂုကုလပုတ္တသ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဥပနိဿယရှိကာမျှ ဘဂ္ဂုကုလပုတ္တ, ပစ္ဆိမဘဝိက ဘဂ္ဂုကုလပုတ္တ နှစ်မျိုးတို့၏ "ဘဂ္ဂုကုလပုတ္တဿ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဥပနိဿယရှိကာမျှ ဘဂ္ဂုကုလပုတ္တ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။နေယျတ္ထ။ရုဠှီ။

နိဿိန္နဿ (ပ) အေတဒဟောသိ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ထိုင်ခြင်းကိုဆိုသဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော ကြားနာရခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

သိက္ခတ္တယူပသံဟိတံ-ကား ဂုဏ်ဖြစ်သော သိက္ခာသုံးပါးနှင့် ယှဉ်ခြင်း၏ "သိက္ခတ္တယူပ သံဟိတံ"ဟူသောအမည်ကို ဂုဏေးဖြစ်သော ဓမ္မကထာ၌တင်-- ဂုဏူပစာ။ ဂုဏ် ဖြစ်သော မကင်းတတ်သည်ကိုဆိုသဖြင့် ဂုဏေးဖြစ်သော မကင်းရာကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ [တစ်နည်း] အပေါင်းဖြစ်သော သိက္ခာသုံးပါးနှင့် စပ်ယှဉ်ခြင်း၏ "သိက္ခတ္တယူပ သံဟိတံ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သိက္ခာတစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီ စပ်ယှဉ်ခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

ဓါတ္ထု [၅]

(က) တတြာယံ သင်္ခေပကထာ -- အဟံ ခေါ ယေန ယေန အာကာရေန ဘဂဝတော ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ၊ တေန တေန မေ ဥပပရိက္ခတော ဧဝံ ဟောတိ။

(ခ) ယဒေတံ သိက္ခတ္တယပြဟ္မစရိယံ ဧကမ္ပိ ဒိဝသံ အခဏ္ဍံ ကတွာ စရိမကစိတ္တံ ပါပေတဗ္ဗတာယ ဧကန္တပရိပုဏ္ဏံ စရိတဗ္ဗံ။ (ဂ) ဧကဒိဝသမ္ပိ စ ကိလေသမလေန အမလိနံ ကတွာ စရိမကစိတ္တံ ပါပေတဗ္ဗတာယ ဧကန္တပရိသုဒ္ဓံ။ (ဃ) သင်္ခလိခိတံ လိခိတသင်္ခ သဒိသံ ဓောတသင်္ခသပ္ပဋိဘာဂံ စရိတဗ္ဗံ။ (င) ဣဒံ န သုကရံ အာဂါရံ အဇ္ဈာဝသတာ အာဂါရမဇ္ဈေ ဝသန္တေန ဧကန္တပရိပုဏ္ဏံ။ (၌၁၇၀။ မအူ၊တ၊၈။ ဘာသာဋီ၊ ၃၁၇၉။)

➤ ၄။ ပြဟ္မစရိယဥ္စာတိ **ပြဟ္မစရိယံ**။ ပြဟ္မ-အရ သေဋ္ဌဂုဏ်သည် မှချ။ ထို၏ သိက္ခာသုံးရပ်အကျင့်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မြတ်သော သိက္ခာသုံးရပ်အကျင့်ရ၏။ (တစ်နည်း) စရိတဗ္ဗန္တိ စရိယံ။ ပြဟ္မေဟိ သေဋ္ဌေဟိ စရိယံ ပြဟ္မစရိယံ။ (မြတ်သောသူတို့သည် ကျင့်အပ်သော အကျင့် ရ၏။)

န ခဏ္ဍံ **အခဏ္ဍံ**။ န-အရ ပဋိသေဓဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို၏ မကျိုးပြတ်သော ပြဟ္မစရိယနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ မကျိုးပြတ်သော ပြဟ္မစရိယ ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ထိုသို့ပင်ရခြားသော်လည်း ဤ အခဏ္ဍသဒ္ဒါသည် ဝိကတိပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် မကျိုးပြတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

* သိက္ခတ္တယေန သင်္ဂဟိတံ ဗြဟ္မစရိယံ သိက္ခတ္တယဗြဟ္မစရိယံ။ * စရိမေ ဥပ္ပန္နံ စရိမကံ။ စရိမကဥ္စ တံ စိတ္တဉ္စာတိ စရိမကစိတ္တံ။ * ပါပိယတီတိ ပါပေတဗ္ဗံ။ ပါပေတဗ္ဗသဘာဝေါ ပါပေတဗ္ဗတာ။ ပရိပူရေတဗ္ဗန္တိ ပရိပုဏ္ဏံ။ သမန္တတော ပုဏ္ဏံ ပရိပုဏ္ဏံ။ ဧကန္တေန ပရိပုဏ္ဏံ ဧကန္တပရိပုဏ္ဏံ။ * သမာနော ပဋိဘာဂေါ ယဿာတိ သပ္ပဋိဘာဂံ။ ဓောတသင်္ခေန သပ္ပဋိဘာဂံ ဓောတသင်္ခသပ္ပဋိဘာဂံ။ * မသိယတီတိ မသ္မံ။

➢ ၆။ (က) ၌ ယေန ယေန အာကာရေန-ဖြင့် ယထာပုဒ်ကို ယေန အာကာရေန ယထာ-ဟု အဗျယတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ထာပစ္စည်း၏ အာကာရအနက် (ဝါ) ပကာရအနက်၌ သက်--ရှင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ စရိတဗ္ဗံ-ဖြင့် ဧကန္တ ပရိပုဏ္ဏံ သုံးပုဒ်သည် စရိတုံ၌ ကြိယာဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် စပ်ရမည်ကို သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ) သိက္ခတ္တယ-ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယံ-အရ အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာဟူသော သိက္ခာသုံးပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

ယဒေတံ-စသည်ဖြင့် နယိဒံ-၌ ဣမသဒ္ဒါသည်လည်း တ-သဗ္ဗနာမ်ကဲ့သို့ ယ-ကို ငဲ့ရကား ယင်း၏ နိစ္စသမ္ဗန္ဓိယကို ဤသို့ထည့်၍ စပ်အပ်သည်ကို သိစေသည်။ (သမ္ဗန္ဓ)

ဧကမ္ပိ ဒိဝသံ စသည်ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယ၏ ဧကန္တပရိပုဏ္ဏ ဖြစ်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ လိခိတသင်္ခသဒိသံ-ဖြင့် သင်္ခလိခိတံပုဒ်ကို သင်္ခ ဝိယ လိခိတံ သင်္ခလိခိတံ-ဟု ဥပမာပုဗ္ဗပဒ ဝိသေသနပရနိပါတ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဓောတသင်္ခသပ္ပဋိဘာဂံ-ဖြင့် လိခိတ-ဟူသည် ပွတ်တိုက်ဆေးကြောခြင်းပင်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရှင်း (ဘာဝတ္ထ) သဒိသ-သဒ္ဒါ ပဋိဘာဂအနက်ကို ဟော--ရှင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ စရိတဗ္ဗံ-ဖြင့် သင်္ခလိခိတံ-ပုဒ်ကို စရိတုံ-၌ စပ် ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ အဂါရမဇ္ဈေ ဝသန္တေန-ဖြင့် အဂါရံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌ မသက်၊ သတ္တမီအနက်၌ သက်--ရှင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ယင်း အဂါရံပုဒ်၌ မဇ္ဈသဒ္ဒါ ကျေသည်၏--ရှင်း (ဘာဝတ္ထ) အဇ္ဈာဝသတာ-၌ အဓိ-အာ-ဥပသာရတို့၏ အနက်မဲ့၏--ရှင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဇ္ဈာဝသတာ-၌ တာ-သဒ္ဒါသည် ဘာဝတဒ္ဓိတ် တာပစ္စည်းမဟုတ်၊ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုရှင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

➢ ၈။ **အခဏ္ဍံ ကတွာ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော သီလ၏ မကျိုးခြင်း၏ "အခဏ္ဍ" ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သီလ၏ မကျိုးခြင်း, မပေါက်ခြင်း, မပြောက်ခြင်း မကျားခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဤ၌ မကျိုးခြင်း "အခဏ္ဍ"ဟူသော အစိတ်ကို မှတ်

http://www.dhammadownload.com

၍ ဆိုသဖြင့် အခဏ္ဍ အစ္ဆိဒ္ဒ အသဗလ အကမ္မာသ-ဟူသော အပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း မည်၏။

သခ်လိခိတံ-ကား အတူဖြစ်သော ပွတ်တိုက် ဆေးကြောပြီးသော ခရုသင်း၏ "သခ်လိခိတ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဗြဟ္မစရိယ၌တင်-- သဒိသူပစာ။

အဂါရမဇ္ဈေ-ကား ဌာနဖြစ်သော အိမ်အလယ်အရပ်၏ "အဂါရမဇ္ဈေ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော အိမ်နေသူတို့၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနတ္ထရိကနည်း။

ကေမ္မိ ဒိဝသံ-ကား ကေမ္မိ ဒိဝသမတ္တံ-ဟု ဆိုလိုလျက် မတ္တ-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေသောကြောင့် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်း။ **ဓမ္မကာမိတ္တ**-ကား ပြမာန်းသော စုတိစိတ်ကို ဆိုသဖြင့် မပြမာန်းသော ယှဉ်ဘက် စေတသိက်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။

➢ ၁၀။ **စရိမကစိတ္တံ**-အရ စုတိကိစ္စတပ်သော မဟာဝိပါက်စိတ် (၈) ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ယူ။

ပါဠိ [၆]

(က–၁) ယံနူနာဟံ ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ ကာသာယာနိ။ (က–၂) ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တာနံ အနုစ္ဆဝိကာနိ ဝတ္ထာနိ။

(က–၃) အစ္ဆာဒေတွာ ပရိဒဟိတွာ အဂါရသ္မာ နိက္ခမိတွာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇေယျ"န္တိ။

(ခ) ဝတ္ထ စ ယသ္မာ အဂါရဿ ဟိတံ ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိကမ္မံ အဂါရိယန္တိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) တဉ္စ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ နတ္ထိ၊ တသ္မာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ "အနဂါရိယာ"တိ ဉာတဗ္ဗာ။

(ဃ) တံ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ။ (င) ပဗ္ဗဇေယျန္တိ ပရိဗ္ဗဇေယျံ။

(ဋ္ဌ။၁၇၀။ မအ္ဃ။တ။၉။ဘာသာဋီ။ဒု၊၁၉၁)

➢ ၂။ (က–၂) သို့/ ဆရာသည် (က-၁) ဖြင့် ကာသာယေန ရတ္တာနိ ကာသာယာနိ -ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကာသာယာနိ-ဟူသည် ဖန်ရည်ဆိုးထားသော အဝတ်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ဖန်ရည်ဆိုးထားသော အဝတ်သာမည မှန်သမျှကို ကာသာယာနိ-အရ ဤ၌ အလိုရှိအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့သော ဖန်ရည်ဆိုးထားသော အဝတ်ကို ဤ၌ အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က-၂) မိန့်။

(ခ–ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ပါဠိတော်၌ အနာဂါရိယံ ပဗ္ဗာဇေယျ-ဟု မိန့်ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ရဟန်းအဖြစ်ကို အနာဂါရိယဟူသနည်း။ အိမ်မရှိ အိမ်၌မနေသောကြောင့် အနာဂါရိယဟူသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-ဂ) မိန့်။

[တစ်နည်း] (ခ) သို့/ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ကေသမဿုံ-စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကို ဆို၏။ ဤ အနဂါရိယံပုဒ်၌ အဘယ်ကို အဂါရိယံ-ဟု ဆိုအပ်သနည်း။ ယင်း အဂါရိယံ၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထတို့ကို မဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

[တစ်နည်း] ဆရာသည် (ဌပနာတူ) ဤ ယထာ ယထာ-စသော စကား၌ အဘယ့်ကြောင့် ရဟန်းအဖြစ်ကို အနဂါရိယ-ဟု သိအပ်သနည်း။ ရဟန်းအဖြစ်ကို အနဂါရိယ-ဟု သိရခြင်း၏အကြောင်းကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အနဂါရိယံ၌ အဂါရိယံ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အဂါရိယံ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာသာ ရှိပါသလော။ အနဂါရိယံ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် အနဂါရိယံ-ပုဒ်ကို ဒန္တဇ္ဈေဒနနည်း, ပဒါဝမိကနည်းဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဒန္တသောဓနနည်း, ဝါကျာဝမိကန္တ နည်းအားဖြင့် ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-၂) သည် သရုပ် အရကောက် အထူးကိုပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (က-၃) သည် အဇ္ဈာဒေတွာပုဒ်၏ အဖွင့်အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ခ) သည် အနာဂါရိယဟူသည် အဘယ်ပါနည်းဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့်/အဘယ့်ကြောင့် ရဟန်းအဖြစ်ကို အနဂါရိယ-ဟု ဆိုအပ်သနည်းဟု စောဒနာဖွယ်ရှိရကား ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဂ) သည် အနာဂါရိယပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) သည် ဒန္တဇ္ဈေဒနနည်းမှတစ်ပါး ဒန္တသောဓနနည်းကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) သည် ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ အဇ္ဈာဒေတွာ ပရိဒဟိတွာ-ကား ၍--ကြောင့် နိက္ခမိတွာ-၌ ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသန၊ နိက္ခမိတွာ-ကား အပရကာလကြိယာဝိသေသျ စပ်။ ဓတွ-ကား ၌--ကြောင့် ဝုစ္စတိ-၌ အာဓာရ/အာဓာယ စပ်။ (တစ်နည်း) ဓတွ-ကား ၌--ကြောင့် ဉာတဗ္ဗာ၌ အာဓာရ/အာဓာယ စပ်။

➤ ၄။ ကသာယောစ သော ရသောစာတိ ကသာယရသော။ ကသာယရသော ပီတော ဧတေဟီတိ **ကသာယရသပီတာနိ**။ ကသာယရသပီတ-အရကား သောက်အပ်ပြီးသော ဖန်ရည်ဒြပ်သည် မှချ။ ထို--၏ အဝတ်တို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန။ ဧတ-အရ သောက်အပ်ပြီးသော ဖန်ရည်ရှိသော အဝတ်တို့ရ၏။

ကသာယေန ရတ္တာနိ **ကသာယာနိ**။ ကသာယ-အရ ဖန်ရည်သည် မှချ။ ထို--၏ ဆိုးအပ်သော အဝတ်သင်္ကန်းနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ စပ် ဌာန။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဖန်ရည်စွန်းသော အဝတ်သင်္ကန်းရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

အဂါရေ ဝါသော **အဂါရံ**။ (အဂါရေ၊အိမ်၌။ဝါသော၊နေခြင်းတည်း။/နေသောသူတည်း)

အဂါရဿ ဟိတံ **အဂါရိယံ**။ အဂါရဿ၊အိမ်၏။(ဝါ) အိမ်၌နေခြင်း၏။(ဝါ) အိမ်၌နေသောသူ၏။ဟိတံ၊အစီးအပွားတည်း။အဂါရပုဒ်+ဣယပစ္စည်း၊ ဟိတတဒ္ဓိတ်။ အဂါရ-

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား အိမ် (ဝါ) အိမ်၌နေခြင်း (ဝါ) အိမ်၌နေသောသူသည် မုချ ယင်း၏ အကျိုးစီးပွားဖြစ်သော လယ်လုပ်ခြင်း ကုန်သွယ်ခြင်းစသော အမှုနှင့် သာဓကေ- သာဓျ စပ် ဌာန္။ ဣ္လယပစ္စည်းအရကား ထို--သော အကျိုးစီပွားဖြစ်သော လယ်လုပ်ခြင်း ကုန်သွယ်ခြင်းစသော အမှုရ၏။

နတ္ထိ အဂါရိယံ ဧတ္ထာတိ **အနဂါရိယာ**။ ဧတ္ထ-ဧတိသံ ပဗ္ဗဇ္ဇာယံ၊ဤ၌ရဟန်းအဖြစ် ရဟန်းဘဝ၌၊အဂါရိယံ၊အိမ်၏၊(ဝါ)အိမ်၌နေခြင်း၏၊(ဝါ)အိမ်၌နေသောသူ၏ အကျိုးစီးပွား ဖြစ်သော လယ်လုပ်ခြင်း ကုန်သွယ်ခြင်း စသည့်အမှုသည်၊နတ္ထိ၊မရှိ၊ဣတိ၊ သာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ အနဂါရိယာ၊ (န+အဂါရိယ+ဧတ+သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်) န+အဂါရိယ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား အိမ်၏ (ဝါ) အိမ်၌နေခြင်း၏ (ဝါ) အိမ်၌နေသောသူ၏ အကျိုးစီးပွားဖြစ်သော လယ်လုပ်ခြင်း ကုန်သွယ်ခြင်း-စသော အမှု၏ မရှိခြင်းခြင်း အဘာဝ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ရဟန်းအဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ် အရကား ထို--သော အိမ်၏ (ဝါ) အိမ်၌နေခြင်း၏ (ဝါ) အိမ်၌နေသောသူ၏ အကျိုးစီးပွား ဖြစ်သော လယ်လုပ်ခြင်း ကုန်သွယ်ခြင်း-စသော အမှုကိစ္စ မရှိသော ရဟန်းအဖြစ် ရဟန်း ဘဝ ရ၏။ * ဝသီယတိ အဇ္ဈာဒီယတီတိ ဝတ္ထံ။ ဝသဓာတ်၏ ကတ္တုဣကြိယာအရကား ဖုံးလွှမ်းသူ၏ သန္တာန်၌ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌ-အရ အဝတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အဝတ်ရ၏။

ဝဏိဇ္ဇာယ ကမ္မံ **ဝါဏိဇ္ဇံ**။ ဝဏိဇ္ဇ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ကုန်သည်သည် မုချ။ ထို--၏ ကုန် သွယ်မှုနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန္။ ဏျပစ္စည်းအရ - ကုန်သွယ်မှုရ၏။

ပဗ္ဗဇိတဿ ဘာဝေါ **ပဗ္ဗဇ္ဇံ**။ ပဗ္ဗဇိတ-အရ ရဟန်းသည် မုချ။ ထို၏ ဏျပစ္စည်းအရ ရဟန်း၏အသွင်အပြင် အမူအရာကြိယာနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန္။ ဏျပစ္စည်းအရ ထို--သော ရဟန်း၏အသွင်အပြင် အမူအရာ ကြိယာ (ဝါ) ရဟန်းဇာတ်ရ၏။

ကသိစ ဝါဏိဇ္ဇဉ္စာတိ **ကသိဝါဏိဇ္ဇံ**။ ကသိဝါဏိဇ္ဇံ အာဒိ ဧတေသာတိ **ကသိ ဝါဏိဇ္ဇာဒီ**။ ပရိ စဇိတွာ ဝဇတီတိ **ပဗ္ဗဇိတော**။

➤ ၆။ (က) ၌ ကေသေစ မဿုဉ္စ-ဖြင့် ကေသမဿုံ-ပုဒ်ကို ကေသေစ မဿုဉ္စ ကေသမဿုံ-ဟု ဒွန်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

ကာသာယရသပီတတာယ-ဖြင့် ကာသာယာနိပုဒ်ကို ကသာယေန ရတ္တာနီတိ ကာသာယာနိ- ဟု ရတ္တတဒ္ဓိတ် (ဝါ) ရာဂါဒိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ယင်း ရတ္တတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပြဗ္ဗဇ္ဇရိယံ ဧတ္တာနံ အနုစ္ဆဝိကာနိ-ဖြင့် ဖန်ရည်စွန်းသော အဝတ်တို့ကား ပြဗ္ဗဇ္ဇရိယကို ကျင့်သောသူတို့အား လျောက်ပတ်၏၊ မကျင့်သောသူတို့အား မလျောက်ပတ်ဟု သိစေပါ သည်။ (ဘာဝတ္ထ) **ဖရိဒဟိတွာ**-ဖြင့် အစ္ဆာဒေတွာ-ဟူသည် (ဝါ) ဖုံးလွှမ်းခြင်းဟူသည် ဝတ်

ရုံခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) နိက္ခမိတွာ-ဖြင့် အဂါရသ္မာ-ကို ပဗ္ဗဇေယျံ-၌ မစပ်ရ၊ ယင်း အဂါရသ္မာပုဒ်၏ ဥပ္ပတ္တိဝိသယ အပါဒါန်ဖြစ်၍ နိက္ခမိတွာ-ဟူသော ပါဌ သေသ၌ စပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ **အဂါရဿ ဟိတံ**-ဖြင့် အဂါရိယံပုဒ်ကို အဂါရဿ ဟိတံ အဂါရိယံ-ဟု ဟိတ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣယပစ္စည်း၏ ဟိတတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရှင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ **ကာယိကဝါစသိကာဒိကမ္မံ**-ဖြင့် အဂါရိယံ-အရ လယ်လုပ်ခြင်း ကုန်သွယ်ခြင်း စသောအမှုကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ တဒ္ဓ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ နတ္ထိ-ဖြင့် အနဂါရိယပုဒ်ကို နတ္ထိ အဂါရိယံ ဧတ္ထာတိ အနဂါရိယာ-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) န-သဒ္ဒါ သည် သဒိသအနက်ကို မဟော၊ အဘာဝအနက်ကို ဟော--ရှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဧတ္ထ-၌ ဧတသဒ္ဒါ၏ ပဗ္ဗဇ္ဇာကို စွဲသည်၏--ရှင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) အနဂါရိယ-အရ ရဟန်းအဖြစ်ကို ယူ--ရှင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဒုတိယန္တနှင့် ရှိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

(င) ဖြင့် ပဗ္ဗဇေယျ-ဟူသည် ရဟန်းပြုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၃။ **ကာယိကဝါစသိကာဒိကမ္မံ/ကာယိကဝါစသိကာဒိကမ္မံ** ။ ။ ဝါဏိဇ္ဇဉ္စ ဝဏိဇ္ဇာထ၊ ဂေါရက္ခာ ပသုပါလနံ-ဟူသော အဘိဓာန်ကိုထောက်၍ ဝါဏိဇ္ဇနှင့် ဝဏိဇ္ဇ-သည် ကုန်သွယ်ခြင်း အနက်ကို ဟောရာ၌ ဝေဝုစ်ပရိယာယ် ဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

အဂါရ/အာဂါရ ။ ။ ဂစ္ဆန္တီတိ ဂါ။(ဂမုဓာတ်+ကွိပစ္စည်း) န ဂါ အဂါ။ အဂေ ရာတိ ဂဏှာတီတိ အဂါရံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပြီးသောကြောင့်ရှင်း၊ အ-ကို အာဒီဃပြုလျှင် အာဂါရံ-ဖြစ်သောကြောင့်ရှင်း၊ န ဂစ္ဆန္တီတိ အဂါ။ တေ ရာတိ ဂဏှာတီတိ အဂါရံ ရဿဿ ဒီဃတ္တေ အာဂါရံ-ဟု အဘိဓာန်ဋီကာ/သူစိ-ဆိုသောကြောင့်ရှင်း ၂-ပါဌ်သင့်။

အနဂါရိယာ/အနာဂါရိယာ ။ ။ အနဂါရိယာ-၌ နပုဒ်+အဂါရိယပုဒ်၊ အဂါရိယ၌ အဂါရပုဒ်+ဣယပစ္စည်းဖြစ်၍ သရေ အန်သုတ်ဖြင့် န-ကို အန်ပြု၍ အနဂါရိယာ-ဟု ပြီးသောကြောင့် အနဂါရိယာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ အဂျာဂါရံပုဒ်တို့ကဲ့သို့ အာဂါရပုဒ်နောင် ဟိတအနက်၌ ဣယပစ္စည်းသက်၍ န-သဒ္ဒါဖြင့် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် စပ်ထားသောပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် အနာဂါရိယပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ပဗ္ဗဇေယျန္တိ ပရိပ္ပဇေယျံ/ ပဗ္ဗဇေယျန္တိ ပဋိပဇ္ဇေယျံ ။ ပပုဗ္ဗ ဝဇဓာတ် ဧယျံဝိဘတ်ကို ပရိပုဗ္ဗ ဝဇဓာတ် ဧယျံဝိဘတ်ဖြင့် ပရိဉပသာရမျှသာ ဖလှယ်၍ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရှင်း၊ ဝဇဓာတ်များသာ ဖြစ်၍ ဂတိအနက် စွန့်ခွါထားခြင်း အနက်အထူး မရှိသောကြောင့်ရှင်း ပရိဗ္ဗဇေယျံပါဌ် သင့်ပါသည်။ ပဋိပဇ္ဇေယျန္တိ ဥပဂစ္ဆေယျံ-ဟု ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့်ရှင်း၊ ပဗ္ဗဇေယျန္တိ ပဋိပဇ္ဇေယျံ-ဟူသော သီလက္ခန်အဋ္ဌကထာကို ထောက်၍ရှင်း၊ ဂတိအနက်ဟော ပဒ-

http://www.dhammadownload.com

ဓာတ်ဖြင့် ပြီးသော ပဋိပဒွေယျံပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ကာသာယရသပီတာယ**-ကား အကြောင်းဌာနဖြစ်သော ဖန်သော ဝတ္ထု၏ "ကာသာယ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဌာနီဖြစ်သော ဆိုးရည်ရသ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ အကြောင်းဖန်သော ဝတ္ထုကိုဆိုသဖြင့် အကျိုးဆိုးရည်ရသကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ **မသေ့ဉ**- ကား အစိတ်ဖြစ်သော မုတ်ဆိတ်၏ "မဿု"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော မုတ်ဆိတ် ကျင်စွယ်၌တင်---ဧကဒေသူပစာ။ပဓာန/ဥပလက္ခဏာ။

အဂါရသ္မာ ဟိတံ-ကား ဌာနဖြစ်သော အိမ်၏ "အဂါရသ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော နေခြင်း (ဝါ) နေသောလူ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

အဂါရသ္မာ-ကား ဌာနဖြစ်သော အိမ်၏ "အဂါရသ္မာ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော အိမ်၌နေခြင်း၌တင်-- ဌာနူပစာ။ မကင်းရာဖြစ်သော အိမ်ကိုဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သော နေခြင်းကြိယာကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

➤ ၁၀။ **ဖဿေယျ**-၌ ဓာတ်အရ သဒ္ဓါ ဝီရိယ ဉာဏ်ပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။ (တစ်နည်း) နိက္ခမ္မဝိတက် သမ္မာဆန္ဒပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

နိက္ခမိတွာ-၌ ကမုဓာတ်အရ သဒ္ဓါ သတိ ဝီရိယ အဓိမောက္ခ ဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဌာန်ကား ယောနိသောမနသိကာရ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝန-စသည်။

ဋီကာ [၇]

(က) **အစိရပဗ္ဗဇိတာယ ပရိသာယ ဧယန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိတိ သုဒိန္နော အဝုဋ္ဌိတာယ ပရိသာယ န ဘဂဝန္တံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ**။ (ခ) **ကသ္မာ**? (ဂ) **တတြဿ ဗဟူ ဉာတိသာလောဟိတာ မိတ္တာမစ္စာ သန္တိ၊ တေ "တွံ မာတာပိတူနံ ဧကပုတ္တကော၊ န လဗ္ဘာ တယာ ပဗ္ဗဇိတု"န္တိ ဗာဟာယမ္ပိ ဂဟေတွာ အာကဍ္ဎေယျုံ၊ တတော ပဗ္ဗဇ္ဇာယ အန္တရာယော ဘဝိဿတီတိ သဟေဝ ပရိသာယ ဥဋ္ဌဟိတွာ ထောကံ ဂန္တွာ ပုန ကေနစိ သရီရကိစ္စ – လေသေန နိဝတ္တိတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမ္မ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ**။ (ဃ) **တေန ဝုတ္တံ "အထခေါ (ပ) မံ ဘဂဝါ"တိ**။ (င) **ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ရာဟုလကုမာရဿ ပဗ္ဗဇိတော ပဘုတိ မာတာပိတူဟိ အနနုညာတံ ပုတ္တံ န ပဗ္ဗာဇေတိ၊ တသ္မာ နံ ပုစ္ဆိ "အနနုညာတောသိ (ပ) ပဗ္ဗဇ္ဇာယာ"တိ**။ (ဋ၁၇၀။ မအ္ဌ။တ၊၁၀။ဘာသာဋီ၊ဒု၊၁၉၃။)

➤ ၁။ **ဉာတိသာလောဟိတာ**-ဆွေမျိုးသွေးသား တော်စပ်သူတို့သည်။ (ဝေါဟာရတ္ထ) အဖ၏အမျိုး အမိ၏အမျိုးတို့သည်။ (ဝါ) မိဘတို့၏အမျိုး ယောက္ခမဘက်မှ အမျိုးတို့သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အစိရဝုဋ္ဌိတာယ-စသော ပါဌ်၏ အတ္တာပန္န စကားကျ ဖုတိရေကအားဖြင့် ရအပ်သော အနက်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌

http://www.dhammadownload.com

ပရိသတ် မထမီ ရဟန်းအဖြစ်ကို မတောင်းပန်ခြင်း, ပရိသတ်ထ၍ မကြာမြင့်မီ ရဟန်း အဖြစ်ကို တောင်းပန်ခြင်း၏ အကြောင်းအကျိုးကိုပြသည်မှ ရှေးဦးစွာ စောဒနာကို ပြလို သော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ စောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် အရှင်သုဒိန်၏ ပရိသတ် မထ သေးမီ မြတ်စွာဘုရားကို ရဟန်းအဖြစ်ကို မတောင်းဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။အဘယ့်ကြောင့် ပရိသတ် မထသေးမီ မြတ်စွာဘုရားကို ရဟန်းအဖြစ်ကို မတောင်းပါသနည်း။ ရဟန်းပြု ရန် အကြံဖြစ်သောကြောင့် ပရိသတ်ထသည်ဖြစ်စေ, မထသည်ဖြစ်စေ ရဟန်းအဖြစ်ကို တောင်းပန်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား -- ပဗ္ဗဇ္ဇ အန္တရာယ် ဖြစ်လတ့်အရေးကို မြင်သောကြောင့် ပရိသတ်မထမီ ရဟန်းအဖြစ်ကို မတောင်းပန်ဟူလို။

(ဃ) **သို့/ စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ဂ)ဖြင့် ပရိသတ်မထမီ ရဟန်းအဖြစ်ကို မတောင်းပန်၊ ပရိသတ်နှင့်တကွသာလျှင် ထ၍ အနည်းငယ်သွားပြီး တစ်ဖန် တစ်စုံတစ်ခု သော ကိုယ်၌ပြုဖွယ်ကိစ္စ အမြွက်ဖြင့် ပြန်နစ်၍ မြတ်စွာဘုရားသို့ ချဉ်းကပ်၍ ရဟန်း အဖြစ်ကို တောင်းပန်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် အဘယ်အကျိုးထူး ဝိသေသ ရှိပါသနည်း။ (ဝါ) အဘယ်ဂုဏ်ရှိပါသနည်း။ တစ်စုံတစ်ခုသော အကျိုးမရက မဆိုရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) အကျိုးမရှိ နိရတ္ထကဟူ၍ မှတ်ရမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား -- အကျိုးထူး ဝိသေသ မရှိက မဆိုရာသော်လည်း အထခေါ် သုဒိန္နော (ပ) ပဗ္ဗဇေတု မံ ဘဂဝါဟူ၍ ဥပါလိထေရ် ဟောတော်မူခြင်း အကျိုးထူး ဝိသေသ ရှိပါ၏ဟူလို။

(င)**သို့/ အာဘောဂါယတ္တစောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် ပရိသတ်မထမီ ရဟန်းအဖြစ်ကို မတောင်းပန်၊ ပရိသတ်နှင့်တကွသာလျှင် ထ၍ အနည်းငယ်သွားပြီး တစ်ဖန် တစ်စုံတစ်ခု သော ကိုယ်၌ပြုဖွယ်ကိစ္စ အမြွက်ဖြင့် ပြန်နစ်၍ မြတ်စွာဘုရားသို့ ချဉ်းကပ်၍ ရဟန်း အဖြစ်ကို တောင်းပန်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အရှင်သုဒိန် တောင်းပန်သည့်အတိုင်း ရဟန်း အဖြစ်ကို ခွင့်ပြုတော်မူရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် အနုညာတောသိ ပန (ပ) ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ဟူ၍ သုဒိန်ကို ဘုရားရှင် မေးတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား -- ရှင်သုဒိန်တောင်းပန်သည့်အတိုင်း ရဟန်းအဖြစ်ကို ခွင့်ပြုတော်မူရာသော် လည်း မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင့်ကြောင့် ရာဟုလာ သတို့သား ရှင်ပြုသောအခါမှစ၍ မိဘတို့ ခွင့်မပြုအပ်သေးသော သားကို ရှင်ပြုစေတော်မမူ။ ထို့ကြောင့် အနုညာတောသိ ပန တွံ သုဒိန္န ပဗ္ဗဇ္ဇာယဟူ၍ ဘုရားရှင် မေးတော်မူရပါသည်ဟူလို။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ/စောဒနာဝါကျ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ/ ဝိသဇ္ဇနာဝါကျ။/ပက္ခန္တရ။ (ခ-ဂ) ဝိပ္ပဋ္ဌာရန။ (ဂ) ၌ တတြ (ပ) ဘဝိဿတိ-တိုင်အောင်

http://www.dhammadownload.com

ကာရကအဝါကျံ။ သဟေဝ ပရိသာယ-စသည်ကား ဖလဝါကျံ။ (ယ) လဒ္ဓဂုဏ/နိဂုမ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ **စာစပ်** -- တတြ တိဿံ ပရိသာယံ-ကား ၌--ကြောင့် ဉာတိသာလောဟိတာ မိတ္တမစ္စာ-တို့၌ အပေါင်းအာဓာရ/အစိတ်အာဓာယ် စပ်။

(တစ်နည်း) တတြ တိဿံ ပရိသာယံ-ကား တွင်--ကြောင့် ဉာတိသာလောဟိတာ မိတ္တမစ္စာ-တို့၌ နိဒ္ဓါရဏသမုဒါယ/နိဒ္ဓါရဏီယ စပ်။

➤ ၄။ "အယံ အမှတ္တိကော"တိ ဇာနန္တီတိ **ဉာတီ**။ (ယေ ဉာတကာ၊အကြင် ဆွေမျိုး တို့သည်၊အယံ အမှတ္တိကောတိ၊ဤသူကား အတွင်းလူတည်းဟု၊ဇာနန္တိ၊သိတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ တေ ဉာတကာ၊ ဉာတီ။) ကတ္တုသာဓနေ၊ ဉာဓာတ်+တိပစ္စည်း။ ဉာဓာတ်အရ ဤသူကား အတွင်းလူတည်းဟုသိသော ဆွေမျိုးတို့၏ သညာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော သညာသည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အကျိုးဟူသမျှ သည် ကာရကူပစာ။ တိပစ္စည်းအရ ထို--သော ဆွေမျိုးတို့ဖြစ် ရ၏။

အယံ အမှတ္တိကော ဉာယန္တီတိ **ဉာတီ**။ (ယေ ဉာတကာ၊အကြင်ဆွေမျိုးတို့ကို၊အယံ အမှတ္တိကောတိ၊ဟူ၍၊ဉာယန္တိ၊သိအပ်ကုန်၏။ဣတိ၊ တေ၊ ဉာတီ။) ကမ္မသာဓနေ၊ ဉာ+တိ။

ဉာဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ဤသူကား အတွင်းလူတည်းဟု သိသော သူတပါးတို့ ၏ သညာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌ-ကား ဆွေမျိုးတို့ဖြစ်၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တိပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဆွေမျိုးဖြစ်ရ၏။

လောဟိတေန သမ္ဗန္ဓာတိ **သာလောဟိတာ**။ လောဟိတ-အရ သွေးသည် မုချ။ ထို ၏ စပ်သောအမျိုးနှင့် (ဝါ) စပ်ခြင်းနှင့် သဟာဒိယောဂ္ဂ သဟာဒိယောဂဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သွေးသားစပ်သော အမျိုးတို့ရ၏။

ဉာတိစ သာလောဟိတာစ **ဉာတိသာလောဟိတာ**။ ဉာတိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ ဆွေမျိုးတို့သည် မုချ။ ထို၏ သွေးသားစပ်သူတို့နှင့် ထင်ရှားရှိခြင်းကြိယာကို အကြောင်း ပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ- ထို--သော ဆွမျိုး သွေးသားတော်စပ်သူတို့ ရ၏။

မိတ္တာယန္တီတိ **မိတ္တာ**။ (မိတ္တ+ဏ/အ) မိတ္တ-ဟူသော နာမဓာတ်အရ ချစ်ခင် လေးမြတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မေတ္တာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ စီးပွားချမ်းသာ ကိုပြီးစေသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရကူ။ ဏ/အပစ္စည်းအရကား ထို--သော အဆွေခင်ပွန်းဖြစ်ရ၏။

မိဇ္ဇန္တိ မိဒိယန္တီတိ **မိတ္တာ**။ မိဒိဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ချစ်ခင်လေးမြတ်သော အခြင်း အရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မေတ္တာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား မိတ်ဆွေတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တပစ္စည်းအရကား ထို--သော မိတ်ဆွေဖြစ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ကိစ္စကရဏီယေသု သဟာဘာဝဒွေန အမာ ဟောန္တီတိ **အမစ္စာ**။ (ဟောန္တိ တဒ္ဒိတ်) အမာပုဒ်အရ သဟာဘာဝဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ ဖြစ်ခြင်းကြိယာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏအေး စပ်ဌာန္။ အစွပစွည်းအရ ထို--သော အကျွမ်းဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

➤ ၇။ **မိတ္တာမစ္စာ/မိတ္တာမစ္စာ** ။ ။ မိတ္တပုဒ်နှင့် အမစ္စပုဒ် စပ်၍ သမာသ်ပြီးသောကြောင့် မိတ္တာမစ္စာပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ ✱ မိတ္တာစ အမစ္စာစ မိတ္တာမစ္စာ။

➤ ၈။ **ညာတိ**-ကား ကတ္တုသာဓ် ကမ္မသာဓ် နှစ်ပါးကို တစ်ပေါင်းတည်း ဆိုထားသောကြောင့် ဧကသေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) **ထေရြသဟ ဗဟု (ဗ) အဝိဿဏိ**-ကား ဗျတိရေကအကြောင်းကို ပြခြင်းကိစ္စ, အနွယ၏ အကြောင်းကို ပြခြင်းကိစ္စ နှစ်ကိစ္စပြီးသောကြောင့် အမ္ဗသေစနဂရသိနာနနည်း။

ဓာဟာယမ္ပိ ဂဓဟာတွာ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော လက်မောင်းကိုကိုင်ခြင်း၏ "ဗာဟာယမ္ပိ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော လက်တစ်ခုလုံးကိုကိုင်ခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ လက်မောင်း၌ကိုင်ခြင်းဟူသော အထင်ကိုဆိုသဖြင့် လက်မောင်းအားလုံးကိုလည်း ရသောကြောင့် နိဒဿနနည်း။

အစဏ္ဍ ကတွာ-ကား မကျိုးခြင်းတည်းဟူသော အစိတ်ကို မှတ်၍ ဆိုသဖြင့် အစ္ဆိဒ္ဒ အသဗလ အကမ္မာသ-ဟူသော အပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။

ကသာယရသပိတတာယ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ဖန်သော ဝတ္ထု၏ "ကသာယ" ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဆိုးရည်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဓာဟာယမ္ပိ ဂဓဟာတွာ ဓာကဓမ္မယျှ**-အရ ကာယဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ [ဩတရဏာဟာရနည်း] ဝီရိယပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့် ဖြစ်သော ကာယဝိညတ္တိ-စသော ရုပ်သည် ရူပက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဝေ၊ သည်၊ ကြွင်းသော ဝီရိယ-စသော စေတသိက်တို့သည် သင်၊ ကာယဝိညတ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဝုဋ္ဌော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း-စသော စိတ်တို့သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။

ဝါကျ [၈]

(က) ဣတော ပရံ ပါဠာနုသာရေနေဝ ဂန္တွာ တံ ကရဏီယံ တီရေတွာတိ ဧတ္ထ ဧဝ မတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ခ) မုရနိက္ခေပေနေဝ တံ ကရဏီယံ နိဋ္ဌာပေတွာတိ။

(ဂ) န တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ တိဗ္ဗစ္ဆန္ဒဿ ဘဏ္ဍာပယောဇနေ ဥဒ္ဒါရေသာရဏာဒီသု ဝါ နက္ခတ္တကီဠာယံ ဝါ စိတ္တံ နမတိ။ (ဃ) အမ္မ တာတာတိ ဧတ္ထ ပန အမ္မာတိ မာတရံ အာလပတိ။ တာတာတိ ပိတရံ။ (င) တွံ ခေါ သီတိ တွံ ခေါ အသိ။ (စ) ဧကပုတ္တကောတိ ဧကောဝ ပုတ္တကော။ (ဆ) အညော တေ ဇေဋ္ဌော ဝါ ကနိဋ္ဌော ဝါ နတ္ထိ။ (ဇ) ဧတ္ထ စ "ဧကပုတ္တကော"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ အနုကမ္ပာဝသေန "ဧကပုတ္တကော"တိ ဝုတ္တံ။

(၄။၁၇၁။ မအူ၊တ၊ ၁၁။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၁၉၄။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (စ) ခုရနိက္ခေပေနေဝ၊တာဝန်ကိုလျှော့ချခြင်းဖြင့်သာလျှင်။တံ ကရဏီယံ၊ ထိုဘတ္တပစ္စယောဇနေ ဥဒ္ဓါရသာရဏာ အစရှိသော ပြုအပ်သော အမှုကို။နိဋ္ဌာပေတွာ၊ပြီးဆုံးစေပြီး၍။ဣတိ အတ္ထော၊ဤအနက်ကို။ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိအပ်၏။

(ဆ) [ကာဏောဃာဏကဏ္ဍြ] တော၊သင်မှ။အညောတပါးသော။တော၊သင်၏။(ဝါ) သင်ထက် (ဝါ) သင်အောက်။ဇေဋ္ဌောဝါ၊အကြီးသည်ရင်း။ကနိဋ္ဌောဝါ၊အငယ်သည်ရင်း။နတ္ထိ၊မရှိ။

➤ ၂။ (ဂ)သို့/ **အာဘောဂယုတ္တစောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် အမှုကိုပြီးစီးအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကိစ္စကို ပြီးစေသည်မဟုတ်၊ ဝန်ချခြင်းဖြင့်သာ ထိုကိစ္စကို ပြီးစေသည်၏ အဖြစ်နှင့် တီရဓာတ် ကမ္မသမ္ပတ္တိအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ထိုစကားသည် အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ သုဒိန်သည် ဘတ္တပစ္စယောဇနေ-စသော ကိစ္စဖြင့် (ဝါ) နက္ခတ်ပွဲသဘင် ကစားခြင်းကိစ္စဖြင့် ဝေသာလီပြည်သို့လာသည်မဟုတ်ပါလော။ (တစ်နည်း) အမှုကိစ္စကို ပြီးစီးအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်သာ ပြီးစေရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **ကား**-- အရှင်သုဒိန်သည် ဘတ္တပစ္စယောဇနေ-စသော ကိစ္စဖြင့် (သို့မဟုတ်) နက္ခတ်ပွဲသဘင် ကစားခြင်းကိစ္စဖြင့် ဝေသာလီပြည်သို့ လာသော်လည်း (တစ်နည်း) အမှုကိစ္စ ပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်သာ ပြီးစေရာသော်လည်း ရဟန်းအဖြစ်၌ ထက်သန်သော အလိုဆန္ဒရှိနေသော သုဒိန်၏ စိတ်သည် ဘတ္တပစ္စယောဇနေ, ဥဒ္ဓါရ, သာရဏာ စသည်တို့၌ရင်း၊ နက္ခတ်ပွဲသဘင် ကစားခြင်း၌ရင်း မညွတ်၊ ထို့ကြောင့် ငါ့စကား သင့်ပါ၏ ဟူလို။

(ဃ) သို့/ လိင်္ဂနွေးစောဒနာ ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အမှုကိုပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကိစ္စကို ပြီးစေသည်မဟုတ်၊ ဝန်ချခြင်းဖြင့်သာ ထိုကိစ္စကို ပြီးစေသည်၏ အဖြစ်နှင့် တီရဓာတ်၏ ကမ္မသမ္ပတ္တိအနက်, နိဋ္ဌာပနအနက်၌ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ (တစ်နည်း) သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပါဠိတော်၌ အမ္မ တာတာဟု ဟောတော်မူ၏။ အမ္မ တာတာ-ဟူသောပုဒ်၌ ပဌမာဝိဘတ်သည် အဘာယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ လိင်္ဂတ္ထစသည်၌ ဖြစ်ပါသလော။အမ္မ-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်၌ဖြစ်ပါသနည်း။ သမီးဟူသော အနက်, ချစ်အပ်သော တစ်ပါးသော မိန်းမ-ဟူသော အနက်၌ ဖြစ်လေသလော။ တာတ-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ သားဟူသောအနက်, ချစ်အပ်သော တစ်ပါးသော ယောကျ်ားဟူသော အနက်၌ ဖြစ်လေသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဆ)သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ကေပုတ္တကော-ကို ကောဝ ပုတ္တကော-ဟု အဝဓာရဏကမ္မဓာရည်းသမာသ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ကေ့သ ပုတ္တော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ် (ဝါ) ကောစ သော ပုတ္တကောစာတိ ဟူ၍ တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသနပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထသာ ပြုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ကောဝ ပုတ္တကော-ဟု အဝဓာရဏကမ္မဓာရည်းသမာသ်ကို ထူးဆန်းစွာဆိုသော

http://www.dhammadownload.com

ဆရာ့စကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ သာမည ဝိသေသ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(ဇ) သို့/ ဆရာ၊ သုဒိန်၏ မိခင် ဖခင်တို့သည် ကေပုတ္တကော-ဟု ဆို၏။ ကေ ပုတ္တော-ဟု ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်၏ အစွမ်းဖြင့် ကေပုတ္တကော-ဟု ဆို အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပက္ကန္တ၊ (ခ) ယင်းကိစ္စကား အဆုံးတိုင်အောင်ရောက်သောကြောင့် ပြီးသည်မဟုတ်ဟု ပြခြင်းငှာ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် (တစ်နည်း) တိရခတ်၏ အခေဂတိ ကမ္မသမ္ဘတ္တိ နှစ်နက်တို့တွင် ကမ္မသမ္ဘတ္တိအနက်ကို ပြလို၍ ဆက်လက် အား ထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ယုတ္တိဒင္ဓိ။ (ဃ-င-စ) ပက္ကန္တ၊ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) ယုတ္တိဒင္ဓိ။ (ဇ) ဝါကျာရမ္ဘ။ **ခာစပ်** ။ ။ ဂန္တွာ-ကား ၍--ကြောင့် ဝေဒိတဗ္ဗော ၌ ပုဗ္ဗကာလ ကြိယာဝိသေသန-ကြိယာဝိသေသျ စပ်။

➤ ၄။ အမိယတေ ပူဇိယတေ ပုတ္တမိတရေဟီတိ **အမ္မာ**။ (အမ+မ-ဣတ္ထီ-အာ) အမ-ဓာတ်အရ ကတ္တုရှ-အရကား ပူဇော်သော သားသမီးတို့၏ မဟာကုသိုလ်ပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရှကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော အမိ၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ မ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အမိဖြစ်ရ၏။

အနုကမ္ပော ပုတ္တော ပုတ္တကော။ (အစိတ်) ကောဝ ပုတ္တကော **ကေပုတ္တကော**။ (အပေါင်း) ကောဝ၊တစ်ယောက်တည်းသာဖြစ်သော။ပုတ္တကော၊သနားစရာ သားတည်း။ (ဝါ) သားငယ်တည်း။ ကေပုဒ်+ပုတ္တကပုဒ်၊ ကမ္မဓာရယ်သမာသ်။ ကေ-ဟူသော ဝိသေသန ပုဒ်အရကား ညီအစ်ကို မောင်နှမ မရှိခြင်း တစ်ယောက်တည်း၏အဖြစ်ဟူသော ဧကီ ဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ သားငယ်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော တစ်ယောက်တည်းသာဖြစ်သော သားငယ်ရ၏။

မမာယတီတိ **မာတာ**။ (သာရတ္တ) ပါယေတီတိ **မာတာ**။ (မောဂ်) မေ့နေ ပုတ္တံ မာနေတီတိ **မာတာ**။ (ကစ္စည်း) မာနဓာတ်အရ မေတ္တာတရားနှင့်အညီ သားကိုမြတ်နိုး သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မေတ္တာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ယောနိ သော မနသိကာရ-စသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်း သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ ရာတုပစ္စည်းအရ ထို--သော အမိဖြစ်ရ၏။

ပုတ္တံ ခီရံ ပါယေတီတိ **မာတာ**။ ပါဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရှအရကား သား၏ နို့ရည် သောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မေတ္တာ တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုရှအရကား အမိ-ဟု သမုတ်အပ်သော ရုပ်နာမ် မွေ့ သင်္ခါရတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တုပစ္စည်းအရကား ထို--သော အမိဖြစ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိယာယတီတိ ဝိတာ။ (သာရတ္ထ) ပါတိ ပုတ္တန္တိ မိဏာ။ (ကစ္စည်း) ပါဓာတ်အရ မေတ္တာ ကရုဏာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ ရိတုပစ္စည်းအရကား ထို--သော အဘဖြစ်ရ၏။

ပေါသိယတေတိ ပုတ္တော။ ပုသဓာတ်အရ ကတ္တုဒြကား မွေးမြူတတ်သော မိဘတို့၏ မေတ္တာ ကရုဏာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဒြကား သား၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တပစ္စည်းအရကား ထို--သော သားရ၏။

သဗ္ဗေသံ ဝိသေသေန ဝုဍ္ဎောတိ ဇေဋ္ဌော။ ဝုဍ္ဎ-အရ ကြီးသောသူသည် မုချ။ထို၏ ထူးချွန်ခြင်းနှင့် (ဝါ) အထူးသဖြင့် ကြီးခြင်းနှင့် အပါဒါန် အပါဒိ စပ် ဌာနူ။ ဣဋ္ဌ-အရ ထို--သော အစ်ကိုရ၏။

သဗ္ဗေသံ ဝိသေသေန အပ္ပေါတိ ကနိဋ္ဌော။ အပ္ပ-အရ ငယ်သော သူသည် မုချ။ ထို၏ အထူးသဖြင့် ငယ်ခြင်းနှင့် အပါဒါန် အပါဒိ စပ် ဌာနူ။ ဣဋ္ဌ-အရ- ညီရ၏။

ပသတ္ထာနံ ဝိသေသောတိ သေဋ္ဌော။ (ဝိသေသတဒ္ဓိတ်) ပသတ္ထ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ကလျာဏပုထုဇဉ် အရိယာ သာဝကတို့သည် မုချ။ ထို-၏ ထူးမြတ်လွန်ကဲခြင်းနှင့် အပါဒါန် အပါဒိ/ကြိယာ ကာရက စပ် ဌာနူ။ ဣဋ္ဌပစ္စည်းအရ ထို--သော ဘုရားဖြစ် ရ၏။

➤ ၆။ (စ) ၌ နိဋ္ဌာပေတွာ-ဖြင့် တီရေတွာ-၌ တီရဓာတ်သည် အဓောဂတိအနက်ကို မဟော၊ ကမ္မသမ္ပတ္တိအနက် (ဝါ) ကမ္မနိဋ္ဌာပနအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဓုရနိက္ခေပေနဝ-ဖြင့် အမှုကိစ္စပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ထိုထိုကိစ္စကို ပြီးစေသည်မဟုတ်၊ ဝန်ချခြင်းဖြင့်သာ ထိုထိုကိစ္စကို ပြီးစေသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ယ) ၌ မာတရံ-ဖြင့် အမ္မာသဒ္ဒါသည် သမီး၊ ချစ်သော မိန်းမ အနက်တို့ကို မဟော၊ မိခင်အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အာလပတိ-ဖြင့် အမ္မာ-၌ ပဌမာ သိဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ၌ မသက်၊ အာလုပ်အနက်၌ သက်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ) ပိတရံ-ဖြင့် တာတ-သဒ္ဒါသည် သား၊ ချစ်သောယောကျ်ားအနက်တို့ကို မဟော၊ ဘခင်အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

လိုက်လာသော အာလပတိ-ဖြင့် တာတာ-၌ ပဌမာ သိဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ၌ မသက်၊ အာလုပ်အနက်၌ သက်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(င) ဖြင့် တွံခေါသိ-ကို တွံ ခေါ အသိ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) (စ) ၌ ဧကောဝ ပုတ္တကော-ဖြင့် ဧကပုတ္တကော-ကို ဧကောဝ ပုတ္တကော ဧကပုတ္တကော-ဟု အဝဓာရဏ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) (ဆ) ဖြင့် သင့်အား သင့်မှတစ်ပါး အစ်ကိုကြီးသည်ရှင်း၊ ညီငယ်သည်ရှင်း မရှိဟု ဧကောဝ-၌ ဧဝသဒ္ဒါ၏ အကျိုး (ဝါ) နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဘာဝတ္ထ) (စ) ၌ အနုကမ္ပာဝသေန-ဖြင့် ကေပုတ္တကော-၌ ကပစ္စည်းသည် သမဏကော ၌ ကပစ္စည်းကဲ့သို့ နိန္ဒာအနက်ကို မဟော၊ သနားခြင်း အနုကမ္ပ၊ (ဝါ) ဒယာအနက်ကို ဟော--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) အနုကမ္ပကော ပုတ္တော ပုတ္တကော-ဟု တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ခုရနိက္ခေပစနဝ/ခုရနိက္ခေပစနဝ** ॥ ॥ ဝရ ဓာရကော အဿု-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကိုထောက်၍ ဝုရနိက္ခေပနေဝပါဠိသော သင့်ပါသည်။

နိဋ္ဌာပေတွာ/နိဋ္ဌာပေတွာ ॥ ॥ နိဥပသာရနောင် ဒွေဘော်ရောက်ရမည်ဖြစ်သော နိဋ္ဌာပေတွာ-သင့်။ ✱ ဥ ဒ့ နိနောက်၊ ဒွေဘော်ရောက်၊ မဖောက်ကေန်မြဲ။

ကနိဋ္ဌော/ကဏိဋ္ဌော ॥ ॥ တေသု ဝုဒ္ဓိ-စသော သုတ်ကြီးဖြင့် ဏ-ကို နပြု၍ပြီးသော ကြောင့် ကနိဋ္ဌောသော သင့်ပါသည်။ တေသုဝုဒ္ဓိ အာဒိနာ ဏကာရဿ နကာရော။(ရူ)

➤ ၈။ **အမ္ဗာ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မိခင်၊ သမီး၊ ချစ်သော တစ်ပါးသော မိန်းမ တို့၏ "အမ္ဗာ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မိခင်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ၊ နေ ယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။ **တာတ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဖခင်၊ သား၊ ချစ်သော တစ်ပါးသော ယောကျ်ားတို့၏ "တာတ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဖခင်၌ တင်-- ကေဒေသျူပစာ၊ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။

ကေပုတ္တကော-ကား မြွေသည် အရေသစ်ကိုရသဖြင့် အရေဟောင်းကို စွန့်သကဲ့ သို့ သားတည်းဟူသော အနက်သစ်ကိုရသဖြင့် အရေအတွက်သချာတည်းဟူသော အနက် ဟောင်းကို စွန့်သောကြောင့် တစောသစ္စနည်း။ (ဘိက္ခာစရိယနည်း)

သင့်အား သင်မှတစ်ပါးသော အကိုမရှိ-ဟု ဧဝ-သဒ္ဒါဖြင့် နစ်စေအပ်သော အကျိုးကို ပြသောကြောင့် ဝေတ္တဖလနည်း။ (ဗျတိရေကနည်း)

တာတာတိ မိတရံ-ကား အာလပတိသဒ္ဒါ လိုက်လာသောအားဖြင့် သိအပ်သော ကြောင့် အဓိကာရနည်း၊ အာဝုတ္တိနည်း။ (ဆ) ဝါကျကား ဗျတိရေကနည်း။

စေဠကော-ကား အစိတ်ဖြစ်သော အစ်ကိုကြီး၏ "ဇေဋ္ဌ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်း ဖြစ်သော အစ်ကိုကြီး အစ်မကြီး၌တင်-- ကေဒေသူပစာ၊ ပဓာနနည်း။

ဓါကျ [၉]

(က) **ပိယောတိ ပီတိဇနနကော။** (ခ) **မနာပေါတိ မနဝဍ္ဎနကော။**

(ဂ) **သုခေဓိတောတိ သုခေန ဧဓိတော။** (ဃ) **သုခသံဝဍ္ဎိတောတိ အတ္ထော။**

(င) **သုခပရိဟတောတိ သုခေန ပရိဟတော။**

(စ) **ဓာတကာလတော ပဘုတိ ဓာတီဟိ အင်္ကတော အင်္ကံ ဟရိတွာ ဓာရိယမာနော အဿကရထကာဒီဟိ ဗာလကီဠနကေဟိ ကီဠမာနော သာဒုရသဘောဇနံ ဘောဇိယ မာနော သုခေန ပရိဟတော။** (၄။၁၇၁။ မအူ။တ၊ ၁၂။ ဘာသာဋီ၊ ၃၊၁၉၅။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ ပိယော-ချစ်အပ်သော။[သဒ္ဒတ္ထ] နှစ်သက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ] မနာပေါ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သော။ [သဒ္ဒတ္ထ] မြတ်နိုးဖွယ်ကောင်းသော။ (ဝေါဟာရတ္ထ) (စ) ၌ ဟရိတ္တာ၏ ကံ- သုဒိန္န။ ဓာရိယမာနော ကီဠမာနော ဘောဇိယမာနော-၏ ကံ သုဒိန္နော။

➤ ၂။ (စ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ပိယာယိတဗ္ဗောတိ ပိယော-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် ပီဓာတ်၏ တပ္ပန ပီတိ ပါဌ သုဘ လေးနက်တို့တွင် ပီတိအနက်၌ဖြစ်ခြင်း, ယပစ္စည်း (ဝါ) ကပစ္စည်း၏ ကံအနက်၌ဖြစ်ခြင်းကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ မန် အပ္ပေတီ ဝဍ္ဎေတီတိ မနာပေါ-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အာပဓာတ်၏ အာပုဏန, ဗျာပန, ဝဍ္ဎနအနက်တို့တွင် ဝဍ္ဎနအနက်၌ဖြစ်ခြင်း၊ ဏပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ယ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သုခေဓိတောပုဒ်ကို သုခေန ဧဓိတော-ဟု သမာသ် ဝစနတ္ထ ဖွင့်ပြ၏။ ဧဓိတော-၌ ဧဓဓာတ်သည် ဧဓ ဝုဍ္ဍိယံ လာဘေစ-ဟု ဓာတ်ကျမ်းလာသဖြင့် ကြီးပွားခြင်း (ဝုဍ္ဍိ) ရခြင်း (လာဘ)အနက်တို့ကို ဟောရာတွင် ဤ ၌ လာဘအနက်ကို ဟောပါသလော။(အညစောဒနာ) ဝုဍ္ဍိ လာဘ နှစ်နက်လုံးကိုပင် ဟောပါသလော။ (အဓိကစောဒနာ) ဧဓဓာတ်သည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။ အဓိ-- (ယ) ဖြင့် ဤ၌ ဧဓဓာတ်သည် လာဘအနက်ကို မဟော ဝုဍ္ဍိအနက်ကို ဟော၏ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် သုခပရိဟတော-ကို သုခေန ပရိဟတော-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြ၏။ အဘယ်သို့ ထက်ဝန်းကျင်မှ ဆောင်အပ်ပါသနည်း။ မွေးဖွားရာကာလမှစ၍ နို့ထိန်းတို့သည် ရင်ခွင်တစ်ခုမှ ရင်ခွင်တစ်ခုသို့ ချီပိုး၍သာ ချမ်းသာသဖြင့် ဆောင်ယူအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(စ) သို့/ **ဃဋ္ဌနုအဓိပ္ပာယ်** ။ ။ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် သုခပရိဟတော-ဟူသောပုဒ်၌ သုခနှင့် ပရိဟတကို သုခေန ပရိဟတော သုခပရိဟတော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အသို့ ချမ်းသာသဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ ဆောင်အပ်ပါသနည်း၊ (ဝါ) အဘယ်သို့ အဘယ်ပုံ အဘယ်နည်း ဖွားရာကလမှ အစပြု၍ အထိမ်းတို့သည် တယောက်၏ရင်ခွင်မှ တယောက်၏ရင်ခွင်သို့ ဆောင်၍ ချည်ပိုး၍သာ ချမ်းသာသဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ ဆောင်အပ်ပါသလော။ သို့တည်းမဟုတ် မြင်းငယ်, ရထားငယ် အစရှိကုန်သော သူငယ်တို့သည် ကစားအပ်သော ဘဏ္ဍာတို့ဖြင့် ကစားစေအပ်သည်ဖြစ်၍သာ ချမ်းသာသဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ ဆောင်အပ်ပါသလော။ သို့တည်းမဟုတ် ကောင်းသော အရသာရှိသော ဘောဇဉ်ကို စားစေအပ်သည်ဖြစ်၍သာ ချမ်းသာသဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ ဆောင်အပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၃။ (က-ခ-ဂ) ပဒတ္တိုရ။ (ဃ) ကား ဓမ္မတော်၏ ငုပ်နေသော အနက်ကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ပဒတ္တိုရ။ (စ) ကား သုခပရိဟာတဖြစ်ပုံ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ ဝိယာယိတဗ္ဗောတိ ဗီဇယာ။ (ယော သုဒ္ဓိန္နော မာတာပိတူဟိ ဝိယာယိတဗ္ဗော၊ ဣတိ သော ဝိယော) ဗီဇတ်+ဏျပစ္စည်း။ ဗီဇတ်၏အရ ကတ္တုရုကြိယာကား ချစ်သော မိခင် ဖခင်တို့၏ မေတ္တာနှင့် ဂေဟာသိတပေမပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရုကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သော ရှင်သုဒိန်ဖြစ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏျပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရှင်သုဒိန်ဖြစ် ရ၏။

မနံ အာပေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ မနာပေါ။ (ယော သုဒ္ဓိန္နော၊အကြင်သုဒိန်သည်။မာတာပိတူနံ၊အမိ အဖတို့၏။မနံ၊စိတ်နှလုံးကို။အာပေတိ ဝဍ္ဎေတိ၊တိုးပွားစေတတ်၏။ဣတိ၊ သော သုဒ္ဓိန္နော၊သည်။မနာပေါ။) ဟေတုကတ္တုသာဓန၊ မနသဒ္ဒူပပဒ အပဓာတ်+ဏ။

အပဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရုကြိယာအရကား မိခင် ဖခင်တို့၏ ပီတိ သောမနဿ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုရုကြိယာအရကား ထိုပီတိ သောမနဿ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အားတပ်သော သုဒိန်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရှင်သုဒိန်ဖြစ် ရ၏။ [မန-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ စိတ်သည် မုချ။ထို၏ တိုးပွားစေတတ်သော သုဒိန်နှင့် အကြောင်း-အကျိုး၊ အာရုံ-အာရမ္မဏိက စပ် ဋ္ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော သုဒိန်ရ၏။] (သမာသ်ကောက်)

သုခေန ဧဓိတော **သုခေဓိတော**။ သုခေန၊ချမ်းသာသဖြင့်။ဧဓိတော၊ကြီးပွားစေအပ်၏။ ဣတိ၊သုခေဓိတော။ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ သုခပုဒ်+ဧဓိတပုဒ်။ သုခ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ချမ်းသာခြင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ သုဒိန်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ၊ ဝိသေသန-သျ စပ် ဋ္ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ချမ်းသာသဖြင့် (ဝါ) ချမ်းချမ်းသာသာ ကြီးပွားစေအပ်သော သုဒိန်ရ၏။

သုခေန ပရိဟတော **သုခပရိဟတော**။ သုခ-အရ ချမ်းသာခြင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ သုဒိန်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဋ္ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ချမ်းသာသဖြင့် (ဝါ) ချမ်းချမ်း သာသာ ဆောင်အပ်သော သုဒိန်ရ၏။

ဇာယန္တိ ဧတ္ထာတိ ဇာတော။ ကလျတေ သင်္ချာယတေတိ ကာလော။ ဇာတောစ သော ကာလောစာတိ **ဇာတကာလော**။ ဇာတ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ မွေးဖွားရာ၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ မွေးဖွားချိန်နှင့် (ဝါ) ကာလနှင့် ကာလ-ကာလဝန္တ စပ် ဋ္ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မွေးဖွားရာ ကာလ ရ၏။

အသတိ ဘက္ခတီတိ အသ္သာ။ အသ္သာ ဝိယာတိ **အဿတာ**။ အဿ-အရ မြင်းသည် မုချ။ ထို၏ မြင်းရုပ်နှင့် သဒိသီ-သဒိသ စပ် ဋ္ဌာန။ ကပစ္စည်းအရ ထို--သော မြင်း

http://www.dhammadownload.com

နှင့် တူသော မြင်းအရုပ် ရှ၏။ * ရမန္တိ ဧတ္ထာတိ ရထော။ ခုဒ္ဒကော ရထော ရထကော။ အဿကာစ ရထကာစ အဿကရထကာ။ * အဿကရထကာအာဒိ ယေသန္တိ အဿကရထကာနိ။

သာဒိယတိ အဿာဒိယတီတိ သာဒု။ သဒ္ဒါတ်အရ ကတ္တုရုကား ရသတဏှာ ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရုကား အရသာ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏုပစ္စည်းအရကား ထို--သော ချိုဆိမ့်သော အရသာ ရှ၏။

ရသီယတိ အဿာဒီယတီတိ ရသော။ ဘုဥ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ဘောဇနံ။ သာဒုရသော ဧတ္ထာတိ သာဒုရသံ။ သာဒုရသဉ္စ တံ ဘောဇနဉ္စာတိ သာဒုရသဘောဇနံ။ သုဒုရသ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ချိုမြိန်သော အရသာရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ ဘောဇဉ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဥာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော ဘောဇဉ် ရှ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ပီတိဇနနကော-ဖြင့် ပိယော-၌ ပီဓာတ်၏ နှစ်သက်ခြင်း (ပီတိ) အနက်ကို ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ပိယာယိတဗ္ဗောတိ ပိယော-ဟု ကမ္မသာဓနဝိဂ္ဂဟ ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏျပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေ။

(ခ) ၌ မနဝဍ္ဎနကော-ဖြင့် မနာပေါ်ပုဒ်ကို မနံ အာပေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ မနာပေါ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ယင်း ဟေတုကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အပဓာတ်သည် ဤ၌ ရောက်ခြင်း (ပါပုဏန)အနက်ကို မဟော၊ ကြီးပွားခြင်း (ဝဍ္ဎန)အနက် ကို ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ သုခေန ဓမိတော-ဖြင့် သုခေမိတောပုဒ်ကို သုခေန ဓမိတော-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဓမိတော-၌ ဓမဓာတ်သည် ရှခြင်း (လာဘ)အနက်ကို မဟော၊ ကြီးပွားခြင်း (ဝုဍ္ဎိ)အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

(င) ၌ သုခေန ပရိဟတော-ဖြင့် သုခပရိဟတောပုဒ်ကို သုခေန ပရိဟတော သုခပရိဟတော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟပြု-- သိ။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

➤ ၇။ သုခေမိတော/သုခေဓိတော ။ ။ ဓေ ဝုဍ္ဎိယံ လာဘေစ၊ ဓေတိ၊ ဓော သုခေမိတော-ဟု သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ အဋ္ဌကထာ၌ သုခ သံ ဝမိတော-ဟု ဓေဓာတ်၏ ဝုဍ္ဎိအနက်ကိုပင် ဖွင့်ပြသောကြောင့်ရင်း သုခေမိတော-သင့်။

ကီဋိယမာနော/ကီဋ္ဋမာနော ။ ။ ဓာတီဟိ၊နို့ထိမ်းတို့သည်။ဓာရိယမာနော၊ဆောင်ချီ အပ်သည်။(သုဒိန်) ကီဠိယမာနော၊ကစားစေအပ်သည်။ (သုဒိန်) ဘောဇိယမာနော၊စား စေအပ်သည်။ (သုဒိန်) ဟု အနက်စပ်ကြည့်လျှင် နို့ထိမ်းတို့သည် ချီအပ်သော သုဒိန်၊ နို့

http://www.dhammadownload.com

ထိမ်းတို့သည် ကစားစေအပ်သော သုဒိန်၊ နို့ထိမ်းတို့သည် စားစေအပ်သော သုဒိန်-ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသောကြောင့် ကီဠိယမာနေ့ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ ခါတီဟိ-ဟူသော အဝုတ္တ ကတ္တားနှင့် မလျော်သောကြောင့် ကီဠမာနေ့ပါဌ် မသင့်ပါ။

➤ ၈။ **မနာပ**-ကား ပြစ်ာန်းသော စိတ်ကိုဆိုသဖြင့် မပြဓာန်းသော စေတသိက် ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။ အစိတ်ဖြစ်သော စိတ်၏ "မနာပ"ဟူသောအမည် ကို အပေါင်းဖြစ်သော စိတ်နှင့်တကွ သမ္ပယုတ္တတရားတို့၌တင်--ဧကဒေသူပစာ။

အဿကရထကာဒိဟိ-ကား အတူဖြစ်သော မြင်းငယ် ရထားငယ်တို့၏ "အဿက ရထက"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ကလေး ကစားစရာ မြင်းရုပ် ရထားရုပ် စသည်တို့ ၌တင်-- သဒိသူပစာ၊ ရုဠ်ီနည်း။

အင်္ကိတော အင်္ကိ-ကား ရင်ခွင်တည်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် ကျောက်ကုန်း ခါး ဟူသော အနည်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ယေဘုယျနည်း။

➤ ၁၀။ [**ဣန္ဒြိယာတရကထာရ**] ဗာလကီဠနကေဟိ ကီဠမာနော-၌ ဓာတ်အရ ပီတိ သောမနဿ (ဝါ) ဝိရိယပြဓာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ လောဘမူစိတ်သည် မနိန္ဒြေမည်၏။ ဝေဂ္ဂတာသည် သမာဓိန္ဒြေမည်၏။ သောမနဿဝေဒနာသည် သောမန သိန္ဒြေမည်၏။ ဇီဝိတိန္ဒြေစေတသိက်သည် ဇီဝိတိန္ဒြေမည်၏။ ဝိရိယစေတသိက်သည် ဝိရိယိန္ဒြေမည်၏။ ဤသို့ ဣန္ဒြေ၌ သွင်းချခြင်းသည် ဣန္ဒြိယောတရဏဟာရ မည်၏ဟူလို

ပါဠိကျ [၁၈]

(က) န တွံ တာတ သုဒိန္န ကိဉ္စိ ဒုက္ခဿ ဇာနာသိတိ တွံ တာတ သုဒိန္န ကိဉ္စိ အပ္ပ မတ္တကမ္ပိ ကလဘာဂံ ဒုက္ခဿ န ဇာနာသိ။ (ခ) အထဝါ ကိဉ္စိ ဒုက္ခေန နာနုဘောသိတိ အတ္ထော။ (ဂ) ကရဏတ္ထေ သာမိဝစနံ၊ အနုဘဝနတ္ထေစ ဇာနနာ။

(ဃ) အထဝါ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ နဿရသိတိ အတ္ထော။ (င-၁) ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ၊ (င-၂) သရဏတ္ထေစ ဇာနနာ။ (စ) ဝိကပ္ပဒ္ဝယေပိ ပုရိမပဒဿ ဥတ္တရပဒေန သမာနဝိဘတ္တိ လောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ဆ) တံ သဗ္ဗံ သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန ဉာတဗ္ဗံ။

(ဋ၁၇၁။ မအူ၊တ၊၁၃။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၁၉၆)

➤ ၁။ (ခ) အထဝါ၊ထိုနည်းမှတစ်ပါးလည်း။ကိဉ္စိ၊တစုံတခုသော။(ဝါ) အနည်းငယ်မျှ သော။ဒုက္ခေန၊ဆင်းရဲသဖြင့်။ဝိသယ်၊အာရုံကို။(ကံ) နာနုဘောသိ၊မခံစားရဘူး။ဣတိ- အယံ၊ဤသည်ကား။အတ္ထော၊အနက်တည်း။

န တွံ တာတ သုဒိန္န ကိဉ္စိ ဒုက္ခဿ ဇာနာသိ [က-၅] တာတ သုဒိန္န၊ချစ်သားသုဒိန်။တွံ၊သင်သည်။ ဒုက္ခဿ၊ဆင်းရဲ၏။ကိဉ္စိ၊စိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှကိုလည်း။န ဇာနာသိ၊မသိ။

[စ-၅] တာတ သုဒိန္န၊ချစ်သားသုဒိန်။တွံ၊သင်သည်။ကိဉ္စိ၊တစ်စုံတစ်ခုသော။ဒုက္ခဿ၊

http://www.dhammadownload.com

ဆင်းရဲဖြင့်။ဝိသယံ၊အာရုံကို။န ဇာနာသိ၊မခံစားရ။ [ဃ—၅] တာတ သုဒိန္န၊ချစ်သားသုဒိန်။ တွံ၊သင်သည်။ကိဉ္စိ၊သော။ဒုက္ခဿ၊ကို။န ဇာနာသိ၊အမှတ်မရ။

(ဆ) သဗ္ဗံ၊အလုံးစုံသော။တံဝစနံ၊ထိုစကားကို။သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန၊သဒ္ဒါကျမ်းကို အစဉ်အားဖြင့် မှီသဖြင့်။ဝိညူဟိ၊ပညာရှိတို့သည်။(ကတ္တား) ဉာတဗ္ဗံ၊သိအပ်၏။

➤ ၂။ (စ) သို့/ **ဝိဘေဿာနုယောဇနာ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် န တွံ တာတ သုဒိန္န ကိဉ္စိ ဒုက္ခဿ ဇာနာသိ-၌ ဒုက္ခဿ-ဝယ် ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် သမ္ဗန်အနက်၌ဖြစ်၏၊ ဇာနာသိ-၌ ဉာဓာတ်သည် ဗောဓနအနက်ကို ဟော၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဒုက္ခဿ-ဝယ် ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်၌ဖြစ်၏၊ ဉာဓာတ်သည် အနုဘဝနအနက်၌ ဖြစ်၏ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဒုက္ခဿ-ကို ဒုက္ခေန-ဟုရင်း၊ ဇာနာသိ-ကို အနုဘောသိ-ဟုရင်း ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဒုက္ခဿ-ကို ဒုက္ခေန၊ ဇာနာသိ-ကို အနုဘောသိ-ဟု ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသနည်း။ ယင်းသို့ ဖွင့်နိုင်ခြင်း၏အကြောင်း ယုတ္တိကို မပြ ပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အား-- (ဂ) ဖြင့် ကရိုဏ်းအနက်၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သက်သည်ကိုရင်း၊ ဇာနာသိ-သဒ္ဒါ၏ အနုဘဝနအနက်ကို ဟောနိုင်သည်ကိုရင်း ငါပြဆိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာ သင့်တန်၏ဟူလိုသော်။

(ဃ) သို့/ **စောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ကိဉ္စိ ဒုက္ခဿ ဇာနာသိ-ကို ကိဉ္စိ ဒုက္ခေန နာနုဘောသိ-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်၌ ဒုက္ခဿ-ဟု ဆဋ္ဌီ ဝိဘတ်ဖြင့် ရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ န ဇာနာသိ-ကို သိခြင်းအနက်ဟောနိုင်သော နာဝ ဗုဇ္ဈတိ စသည်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ဒုက္ခဿ-ကို ဒုက္ခေန၊ န ဇာနာသိ-ကို နာနုဘောသိ-ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်နိုင်အံ့နည်း၊ ဆရာ အား သဒ္ဒါနှင့်ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အား-- သာမိဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်၌ဖြစ်၍ ဇာနနကြိယာသည် အနုဘဝန အနက်၌ဖြစ်ရကား ဒုက္ခေန နာနုဘောသိ-ဟု ငါဖွင့်ဆိုသော စကား သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့၌ မရောက် ကင်းပျောက်၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ)ဖြင့် ဒုက္ခဿ-၌ သဝိဘတ်သည် ကရဏတ္ထ၊ ဇာနာသိ-သဒ္ဒါသည် အနုဘဝနတ္ထကို ဟော၏ဟု ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ သဝိဘတ် အနက်တစ်မျိုးနှင့် ဇာနာသိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်တစ်မျိုးကို ပြလိုရကား (င) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အာဓောဿယျဏ္ဏာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ဒုက္ခဿ-၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်၏ ကရိုဏ်းအနက်၌ဖြစ်ခြင်း၊ ဇာနာသိ-၌ ဉာဓာတ်၏ အနုဘဝနအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြဆို တော်မူ၏။ ထို ဒုက္ခဿ ဇာနာသိ-ဝယ် ဆိုအပ်ပြီးသော ကရိုဏ်းအနက် အနုဘဝနအနက်

http://www.dhammadownload.com

တို့ကိုသာ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်တို့ကိုလည်း သိမှတ်အပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဒုက္ခဿ-ကို ဒုက္ခေန၊ ဇာနာသိ-ကို အနုဘောသိ-ဟုရင်း၊ (ယ) ဖြင့် ဒုက္ခဿ-ကို ဒုက္ခံ၊ ဇာနာသိ-ကို သရသိ-ဟုရင်း နှစ်ဝိကပ် ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းနှစ်ဝိကပ်၌ ကိဉ္စိသဒ္ဒါကို အဘယ်ဝိဘတ်ပုဒ်ဟု မှတ်ရမည်နည်း။ ပထမဝိကပ်၌ကဲ့သို့ပင် ဒုတိယာဝိဘတ်ပုဒ်ဟု မှတ်ရမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ (တစ်နည်း)

(စ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် န ကိဉ္စိ ဒုက္ခဿ ဇာနာသိ-၌ ဒုက္ခဿ-ဝယ် ဆဋ္ဌီဝိဘတ်၏ ကရိုဏ်းအနက်, ကံအနက်၌ဖြစ်သည်ကိုရင်း၊ ဉာဓာတ်၏ အနုဘဝနအနက်, သရဏအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုရင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်း အထဝါ-စသည်ဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော ဒုတိယ တတိယ ဝိကပ်နှစ်ခုအပေါင်း၌ ကိဉ္စိဟူသော ရှေ့ပုဒ်ဝယ် အဘယ်သို့သော ဝိဘတ်ကျေသည်ကို မှတ်အပ်ပါသနည်း။ ပဌမဝိကပ်၌ကဲ့သို့ ဒုတိယာ ဝိဘတ်ကျေခြင်းကိုသာ မှတ်အပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ကား-- ဒုတိယာဝိဘတ် ကျေခြင်းကို မမှတ်သားအပ်၊ ဒုတိယ တတိယဝိကပ်နှစ်ပါးအပေါင်း၌ ကိဉ္စိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏ ဒုက္ခဿ-ဟူသော နောက်ပုဒ်နှင့် တူသော ဆဋ္ဌီဝိဘတ်ကျေခြင်းကို မှတ်သားအပ်၏ဟူလို။

(ဆ) သို့/ ဆရာသည် အထဝါ ကိဉ္စိ ဒုက္ခေန-စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ကရိုဏ်းအနက်၌ သာမိဝိဘတ်၊ အနုဘဝနအနက်၌ ဇာနာသိ-သဒ္ဒါ ဖြစ်သောဟုရင်း၊ ဥပယောဂအနက်၌ သာမိဝိဘတ်၊ သရဏအနက်၌ ဇာနာသိ-သဒ္ဒါ ဖြစ်သောဟုရင်း ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း ဆိုအပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော စကားကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ ထိုအလုံးစုံသော အစီအရင်ကို ပြသည့် သဒ္ဒါကျမ်း မရှိပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

ကား-- (ဆ) ဖြင့် ဒုတိယဝိကပ် တတိယဝိကပ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အလုံးစုံကို ဆဋ္ဌီစ၊ ဒုတိယာ ပဉ္စမိနဉ္စ၊ အနေကတ္ထာ ဟိ ဓာတဝေါ-စသော သဒ္ဒါကျမ်းသို့ အစဉ်လျှောက်သောအားဖြင့် သိအပ်၏ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဆ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ဆဋ္ဌီဝိဘတ်၏ ကရိုဏ်းအနက် ကံအနက်တို့၌ဖြစ်ခြင်း, ဉာဓာတ်၏ အနုဘဝနအနက် သရဏအနက်၌ဖြစ်ခြင်းနှင့် ဒုတိယ တတိယ ဝိကပ်နှစ်ပါးအပေါင်း၌ ကိဉ္စိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏ ဒုက္ခဿ-ဟူသော နောက်ပုဒ်နှင့် တူသော ဝိဘတ်ကျေခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုအလုံးစုံကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ သဒ္ဒါကျမ်းမှတစ်ပါး အခြားသော ကျမ်းတို့၌ သိအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စသည် ပက္ကန္တရ။ ထိုတွင် (ခ-ဂ) တို့သည် ဆဋ္ဌီဝိဘတ်၏ သမ္ဗန်အနက် ဉာဓာတ်၏ ဗောဓနအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းမှတစ်ပါး ဆဋ္ဌီဝိဘတ်၏ ကရိုဏ်းအနက်၊ ဉာဓာတ်၏

http://www.dhammadownload.com

အနုဘာဝနအနက်၌ဖြစ်ခြင်းဟူသော နည်းတစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင်-- (ဂ) သည် ဒုက္ခသကို ဒုက္ခေန၊ ဇာနာသိ-ကို အနုဘောသိ-ဟု ဖွင့်ဆိုရာ၌ အကြောင်း ယုတ္တိဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏဝါကျ။ (ဃ-င) တို့ကား ပက္ခန္တရ။ ထို တွင် (င) ကား ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏဝါကျ။ (စ) သည် ဒုတိယ တတိယ ဝိကပ်တို့၌ ကိဥ္စိ-ဟူ သော ရှေ့ပုဒ်ဝယ် ဒုတိယာဝိဘတ် ကျေခြင်းကိုသာ မှတ်အပ်ပါသလော-ဟူသော စောဒနာ ကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) အထက်ပါ မိမိဖွင့်ဆိုချက်များကို သဒ္ဒါကျမ်းဖြင့် ထောက်ခံပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌီဝါကျ။

➤ ၄။ ကပ္ပိယန္တေ တက္ကိယန္တေ ဝိတက္ကိယန္တေတိ **ကပ္ပါ**။ ဝိသေသတော ကပ္ပါ ဝိကပ္ပါ။ ဒွိန္နံ သမူဟော ဒွယံ။ ဝိကပ္ပါနံ ဒွယံ **ဝိကပ္ပဒွယံ**။ (ဝိကပ္ပါနံ၊အထူးအားဖြင့် ကြံဆအပ်ကုန်သော ဒုတိယဝိကပ် တတိယဝိကပ်တို့၏။ဒွယံ၊နှစ်ခုတို့၏အပေါင်း။ (ဝါ) နှစ်ခုတည်း။ ဝိကပ္ပပုဒ် ဒွယပုဒ်၊ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ ဝိကပ္ပ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် အရကား အထူးသဖြင့် ကြံဆအပ်ကုန်သော ဒုတိယဝိကပ် တတိယဝိကပ်တို့ဒြဗ်သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ နှစ်ခုတို့၏ အပေါင်းနှင့် အဘေဒ-ဘေဒ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဒုတိယဝိကပ် တတိယဝိကပ် နှစ်ခုတို့၏အပေါင်း (ဝါ) နှစ်ခု ရ၏။

သပ္ပတိ သောတဝိညာဏာလမ္ဗဏဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ သဒ္ဒေါ။ သဒ္ဒီယတီတိ ဝါ သဒ္ဒေါ။ သဒ္ဒီယတိ အတ္တော အနေနာတိ ဝါ သဒ္ဒေါ။ သာသတိ အာစိက္ခတိ ဧတေနာတိ သတ္ထံ။ အနုသရဏံ အနုဂမနံ အနုသာရော။ သဒ္ဒဿ ကထနံ သတ္ထံ သဒ္ဒသတ္ထံ။ သဒ္ဒသတ္ထဿ အနုသာရော **သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရော**။ သဒ္ဒသတ္ထ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သဒ္ဒါ ကျမ်းသည် မုချ။ ထို-၏ အစဉ်အားဖြင့်မှီခြင်း (ဝါ) အစဉ်လျှောက်ခြင်းနှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သဒ္ဒါကျမ်းသို့ အစဉ်လျှောက်ခြင်း ရ၏။

အရီယတိ ဉာယတီတိ **အတ္ထော**။ အရဓာတ်အရ ကတ္တုရုဌကား အနက်ကို အာရုံပြု၍ သိတတ်သော ဉာဏ်သည် မုချ။ ကမ္မရုဌကား ထိုအားတပ်သော အနက်၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အနက်ရ၏။

ကရဏမေဝ အတ္ထော **ကရဏတ္ထော**။ ကရဏ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ကရိုဏ်း ၏ အဖြစ်ဟူသော အဝဓာရဏာဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ အနက်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကရိုဏ်းအနက်ရ၏။

ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေနာတိ **ပဒံ**။ ပဒဓာတ်အရ ကတ္တုရုဌကား အနက်ကို အာရုံပြု၍ သိတတ်သော ဉာဏ်သည် မုချ။ ကရဏရုဌကား ထိုအားတပ်သော ပုဒ်၏ ပကာတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ပုဒ်ရ၏။

သံ ဧတဿ အတ္ထီတိ သာမီ။ ဝုစ္စတိ ဧတေနာတိ ဝစနံ။ သာမိနော ပရိဒီပကံ ဝစနံ

http://www.dhammadownload.com

သာမိဝစနံ။ ✱ ပုရေ ဘဝံ ပုရိမံ။ ပုရိမဥ္စ တံ ပဒဥ္စာတိ ပုရိမပဒံ။ ✱ သမာနာစ သာ ဝိဘတ္တိစာတိ သမာနဝိဘတ္တိ။ သမာနဝိဘတ္တိယာ လောပေါ သမာနဝိဘတ္တိလောပေါ။

➤ ၅။ ဏီနီ-ကား ပဌမဝိကပ်အလို- ဒုတိယာဝိဘတ်၊ ကမ္မတ္ထ။ ဒုတိယဝိကပ် အလို- ဆဋ္ဌီ ဝိဘတ်၊ ကရဏတ္ထ။ တတိယဝိကပ်အလို-ဆဋ္ဌီဝိဘတ်၊ ဥပယောဂတ္ထ။

➤ ၆။ (က) ၌ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ-ဖြင့် ကိဥ္စိနိပါတ်ပုဒ်သည် အနည်းငယ်သာဟူသော (အပ္ပမတ္တက) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(တနည်း) အပ္ပမတ္တကမ္ပိ-ဖြင့် ကိဥ္စိ-၌ ကိံသဒ္ဒနာမ်ပုဒ်သည် စိနိပါတ်ပုဒ်နှင့် ယှဉ်သဖြင့် အနည်းငယ် (အပ္ပက) အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (သဒ္ဒနာမလိင်္ဂတ္ထ)

ကလဘာဂံ-ဖြင့် ကိဥ္စိ-အရ အစိတ်၏အဖို့ (ကလဘာဂ) ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါ သည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) တစ်နည်း- ကလဘာဂံ-ဖြင့် ကလဘာဂံပုဒ်၏ ပါဌသေသ၏-- ၎င်း (ဘာဝတ္ထ) ဒုက္ခသပုဒ်ကို ကလဘာဂံ-ဟူသော ပါဌသေသ၌ စပ်ရမည်၏--၎င်း (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ အထ ဝါ-ဖြင့် အတ္ထန္တရဝိကပ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ကိဥ္စိ ဒုက္ခေန-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ကိဥ္စိပုဒ်ကို ဒုက္ခဿ-၌ စပ်ရမည်၏--၎င်း (သမ္ဗန္ဓ) ဒုက္ခဿ-၌ သဝိဘတ်၏ ကရိုဏ်းအနက်၌ သက်--၎င်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

နာနုဘောသိ-ဖြင့် န-ပုဒ်ကို ဇာနာသိကြိယာနှင့်စပ်၍ အနက်ယောဇနာရမည်၏-- ၎င်း (သမ္ဗန္ဓ) ဇာနာသိ-၌ ဉာဓာတ်၏ အနုဘဝနအနက်ဟော--၎င်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေ။

(ဂ) ဖြင့် ဒုက္ခဿ-၌ သဝိဘတ်သည် စတုတ္ထီဝိဘတ် မဟုတ်၊ သာမိဝိဘတ်၏--၎င်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း စတုတ္ထီဝိဘတ်သည် သာမိအနက်ကို မဟော၊ ကရိုဏ်းအနက်ကိုဟော သည်၏--၎င်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

အနုဘဝနတ္ထေ-ဖြင့် ဇာနာသိ-၌ ဉာဓာတ်သည် သိခြင်း (ဉာဏ) အနက်ကို မဟော၊ ခံစားခြင်း (အနုဘဝန) အနက်ကို ဟောသတည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

(ဃ) ၌ အထ ဝါ-ဖြင့် အတ္ထန္တရဝိကပ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ကိဥ္စိ ဒုက္ခံ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ကိဥ္စိပုဒ်ကို ဒုက္ခဿ-၌ စပ်ရမည်၏--၎င်း (သမ္ဗန္ဓ) ဒုက္ခဿ-၌ သဝိဘတ်၏ ဒုတိယာအနက်၌ သက်--၎င်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

နသရသိ-ဖြင့် န-ပုဒ်ကို ဇာနာသိကြိယာ၌ စပ်၍ အနက်ယောဇနာရမည်၏--၎င်း (သမ္ဗန္ဓ)ဇာနာသိ-၌ ဉာဓာတ်၏ အောက်မေ့ခြင်း=သရဏအနက်ကို ဟော--၎င်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဃ--၁) ဖြင့် ဒုက္ခဿ-၌ သဝိဘတ်သည် စတုတ္ထီဝိဘတ်မဟုတ်၊ ဆဋ္ဌီဝိဘတ် ၏--၎င်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း သဝိဘတ်သည် သာမိအနက်ကို မဟော၊ ကံအနက်ကို ဟော--၎င်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဃ--၂) ဖြင့် ဇာနာသိ-၌ ဉာဓာတ်သည် သိခြင်း (ဉာဏ) အနက်ကို မဟော၊ အောက်မေ့ခြင်း (သရဏ)အနက်ကို ဟောသတည်ဟု သိ

http://www.dhammadownload.com

စေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ဒုတိယဝိကပ် တတိယဝိကပ်အလို ကိဋ္ဌိပုဒ်နောက်၌ သဝိဘတ်ကျေသည်၏--ၛင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း သဝိဘတ်ကျေသည်ကိုထောက်၍ ကိဋ္ဌိပုဒ်၏ နိပါတ်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကိုၛင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။

➤ ၉။ **နသာရသီ/ နသာရသီ** ။ ။ သရဓာတ်၏ အာဒိဗျည်းသည် ဒွေဘော်ဌာန ဖြစ်သောကြောင့် နဿရသိ-ပါဠိ၌သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဥတ္တရပဒေနေ**-ကား ဌာနဖြစ်သော နောက်ပုဒ်၏ "ဥတ္တရပဒေန"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော နောက်ပုဒ်၌ရှိသော သဝိဘတ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။နာနန္တရိက နည်း။ (တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော ဒုက္ခသ-ဟူသော တစ်ပုဒ်လုံး၏ "ဥတ္တရပဒေန" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဆဋ္ဌီဝိဘတ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ၊ ရှဋ္ဌိနည်း။

(က) ၌ **ဒုက္ခသ**-ကား ဒုက္ခေန-ဟု ဆိုအပ်သော တတိယာဝိဘတ်ကို (ဝါ) ဒုက္ခံ-ဟု ဆိုအပ်သော ဒုတိယာဝိဘတ်ကို ဆဋ္ဌီဝိဘတ်အားဖြင့် ပြန်သောကြောင့် "ဝိဘတ္တိ ဝိပလ္လာသနည်း" မည်၏။

(ခ-ဂ)ဝါကျနည်း/ဒုက္ခသ ။ ။ ဒုက္ခသ-ဟူသော ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် ဒုက္ခေန, ဒုက္ခံ-ဟု တတိယာဝိဘတ် ဒုတိယာဝိဘတ် ဖောက်ပြန်သောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။

အနာဂသီ-ကား အနုဘဝနအနက် သရဏအနက်ဟူသော လွန်သောအနက်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် အတ္တာတိသယနည်း။ **အနာဂသီ**-၌ ဉာဓာတ်သည် အဝဗောဓန-တည်းဟူသော ဟောမြဲအနက်မှတစ်ပါး အနုဘဝန, သရဏ-တည်းဟူသော လွန်သောအနက်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် အတိသယနည်း။

ကရဏတ္ထေ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ကရိုဏ်း အနက်၏ "ကရဏတ္ထေ" ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခသ-သဒ္ဒါ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ အကြောင်းအနက်ကို ဆိုသဖြင့် အကျိုးသဒ္ဒါကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

သဒ္ဒသတ္ထ-ကား သဒ္ဒါတည်းဟူသော အကြောင်းကိုဆိုသဖြင့် အနက်တည်းဟူသော အကျိုးကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ (တစ်နည်း) သဒ္ဒါတည်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် အနက်တည်းဟူသော အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် ယေဘုယျ။

➤ ၁၀။ **ဉာဏမ္ဗ**-၌ ဓာတ်အရ ဉာဏ်ပြဓာန်းသော ကုသိုလ် ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

ပခံ-၌ ဓာတ်အရ အနက်ကို အာရုံပြု၍ သိတတ်သော ဉာဏ်ပြဓာန်းသော မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ရုပ်တရားများကို ယူ၍။ ထိုတွင် ရုပ်သည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ စေ-၃၈ တို့တွင် ဝေ-သည် ဝေ။ သဉ်-သည် သဉ်။ ကျန် ၃၆-သည် သင်။ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ဤသို့အားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် **အနုဓာရဏာ**ရမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၁၁]

(က) **မရဏေနပိ မယံ တေ အကာမကာ ဝိနာ ဘဝိဿာမာတိ** သစေပိ တာဝ အမှေသု ဇီဝမာနေသု မရဏံ ဘဝေယျ၊ တေန တေ မရဏေနပိ မယံ အကာမကာ အနိစ္ဆကာ န အတ္တနော ရုစိယာ ဝိနာ ဘဝိဿာမ။

(ခ) တယာ ဝိယောဂံ ဝါ ပါပုဏိဿာမာတိ အတ္ထော။ (ဂ) **ကိံ ပန မယံ တံ့ ဇီဝံ** သန္တံ ကိံ ပန ကိံနာမ တံ ကာရဏံ၊ ယေန မယံ တံ ဇီဝန္တံ အနုဇာနိဿာမ။

(ဃ) **အထ ဝါ ကိံ ဝန မယံ တံ့** ကေန ပန ကာရဏေန မယံ တံ ဇီဝန္တံ အနု ဇာနိဿာမာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (င) **တစ္ဆ** ဝါတိ ယတ္ထ နံ ဋ္ဌိတံ မာတာ ပိတရော နာနုဇာနိံသု၊ တတ္ထေဝ ဌာနေ။ (စ) **အနုဇ္ဈယိတ္ဓာယာတိ** ကေနစိ အတ္ထရဏေန အနတ္ထတာယ။ (၄၊၁၇၁။ မအ္ဋ-တ၊၁၅၊ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၁၉၈။)

➢ ၁။ **မရဏေနပိ မယံ တေ အကာမကာ ဝိနာ ဘဝိဿာမ** အနက်

(က-၅) တေ၊သင်၏။မရဏေနပိ၊သေခြင်းကြောင့်လည်း။မယံ၊ငါတို့သည်။အကာမကာ၊ ခွဲခွါခြင်းငှာ အလိုမရှိကုန်သည်။[သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) မိမိ၏ အလိုကျ မဟုတ်ပါဘဲ ခွဲခွါ၍ ဖြစ် ကြရကုန်သည်။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ] (ဝါ) သေကွဲ ကွဲကြရကုန်သည်။ [ဝေါဟာရတ္ထ] ဟုတ္ဝာ၊ ဖြစ်ကုန်၍။ဝိနာ၊ကွေကွင်းကုန်သည်။ဘဝိဿာမ၊ဖြစ်ကုန်လအံ့။

(ခ-၅) တေ၊သင်၏။မရဏေနပိ၊သေခြင်းကြောင့်လည်း။မယံ၊ငါတို့သည်။တေ၊သင်နှင့်။ အကာမကာ၊ခွဲခွါခြင်းငှာ အလိုမရှိကုန်သည်။ဟုတွာ၊ဖြစ်ကုန်၍။ဝိနာ၊ကွေကွင်းခြင်းသို့။ ဘဝိဿာမ၊ဖြစ်ကြရပါကုန်၏။[သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) ရောက်ကြရပါကုန်၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

* **ကိံ ပန မယံ တံ့ ဇီဝန္တံ အနုဇာနိဿာမ**-အနက် (ဂ-၅) ယေန ကာရဏေန၊အကြင် အကြောင်းကြောင့်။မယံ၊ငါတို့သည်။ဇီဝန္တံ၊အသက်ရှင်ဆဲသော။တံ၊သင့်ကို။အဂါရသ္မာ၊အိမ် ရာ တည်ထောင် လူတို့ဘောင်မှ။နိက္ခမိတွာ၊ထွက်၍။အနဂါရိယံ၊အိမ်ရာမထောင် ရဟန်း ဘောင်၌။ပဗ္ဗဇ္ဇာယ၊ရဟန်းပြုခြင်းငှာ။အနုဇာနိဿာမ၊ခွင့်ပြုကြကုန်လအံ့။တံ ကာရဏံ၊ထို အကြောင်းသည်။ကိံ ပန၊အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း။

(ဃ-၅) မယံ၊ငါတို့သည်။ဇီဝန္တံ၊အသက်ရှင်ဆဲသော။တံ၊သင့်ကို။အဂါရသ္မာ၊မှ။နိက္ခမိ တွာ၊၍။အနဂါရိယံ၊၌။ပဗ္ဗဇ္ဇာယ၊ငှာ။ကိံ ပန ကာရဏေန၊အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။အနု ဇာနိဿာမ၊ခွင့်ပြုနိုင်ကြပါကုန်အံ့နည်း။

➢ ၂။ (စ) **သို့/ အနုဿနေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် တေ-သဒ္ဒါ၏ သာမျတ္ထ၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ် ၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ တေ-သဒ္ဒါ၏ သဟတ္ထ၌ ကရိုဏ်းဝိဘတ်အဖြစ် ဟူသော အတ္ထန္တရကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဓ)**သို့/** ဆရာသည် (က) ဖြင့် မယံ တေ-၌ တေ-သဒ္ဒါသည် တုမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ ဖြစ်၍ သမ္ဗန်အနက်၌ဖြစ်သည်ကိုရင်း၊ မရဏေနပိ-ပုဒ် ပြန်စပ်၍ အနက်သမ္ဗန်အပ်သည်

http://www.dhammadownload.com

ကိုရင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထို တေ-သဒ္ဒါသည် သမ္ဗန်အနက်၌သာဖြစ်၍ မရဏေနပိ-ပုဒ်၌သာ စပ်အပ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ဖြစ်၍ အဘယ်ပုဒ်၌လည်း စပ်အပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **ကား**-- သဟတ္ထ၌လည်းဖြစ်၍ ဝိနာပုဒ်၌လည်း စပ်၍ အနက်သမ္ဗန်အပ်သေး၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ကိံ ပန မယံ တံ ဇီဝန္တံ အစရှိသော ပါဠိတော်ကို ယေန တံ ကာရဏံ-ဟူသော ပါဌသေသထည့်၍ အနက်သမ္ဗန်ရမည်ဟု ပြဆို၏။ ယင်း ပါဠိတော်၌ ပါဌသေသထည့်၍ အနက်သမ္ဗန်သည့် နည်းတစ်မျိုးသာ ရှိပါသလော။ မည်သို့ အနက်သမ္ဗန် နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **ကား**-- ပါဌသေသ မထည့်ဘဲလည်း အနက်သမ္ဗန်နိုင်ပါသေး၏ဟူလို။ (ဂဏ္ဌိသစ်)

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ကိံ ပန-၌ ပဌမာဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ၌ သက်၏ဟု ပြဆို၏။ ကိံ-ဝယ် ပဌမာဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ တစ်မျိုးသာ ဖြစ်နိုင်ပါသလော။ မည်သည့် အနက် ဖြစ်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **ကား**-- ကာရဏအနက်၌လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေး၏ဟူလို။ (မဏိသာရတ္ထ)

➤ ၃။ (က-ဂ-ဃ-င-စ) ပကာသနရ။ (ခ) ကား တေ-သဒ္ဒါ၏ သာမညတ္ထ၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ် သက်ပုံမှတစ်ပါး သဟတ္ထ၌ ကရိဏ်းဝိဘတ် သက်ပုံအဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် -- ပကာသနရ။ **စာစပ်** ။ ။ တေ-ကား ၏--ကြောင့် မရဏေနပိ-၌ သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓီ စပ်။ (တစ်နည်း) တေ-ကား နှင့်--ကြောင့် ဝိနာ-၌ သဟာဒိယောဂ၊ သဟာဒိယောဂဝန္တ စပ်။

တဗ္ဗောဓါတီ-ကား သဒ္ဒပဒတ္ထကနိပါတ်ပုဒ်တည်း။ **ယတ္ထ**-ကား ၌-ကြောင့် ဌိတံ-၌ အာဓာရ+အာဓာရီ စပ်။ **ဋ္ဌိတံ**-ကား သော--ကြောင့် နံ-၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန+ သျ စပ်။ နံ-ကား ကို--ကြောင့် နာနုဇာနိံသု-၌ အဝုတ္တကံ+ကမ္မ စပ်။ **မာတာပိတရော**-ကား တို့သည်--ကြောင့် နာနုဇာနိံသု-၌ ဝုတ္တကတ္တား+ကတ္တိ စပ်။ **တဗ္ဗော**ဝ ဌာနေ-ကား ၌--ကြောင့် နိပ္ပန္န-၌ အာဓာရ+အာဓာရီ စပ်။

➤ ၄။ မရိယတေ **မရဏံ**။ ဘာဝသာဓနတည်းဟူသောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် ပျက်စီးခြင်းကြီးယာ ရ၏။

ဇီဝါမာတိ **ဇိဝေနာ**။ (တေသု) ဇီဝဓာတ်အရ ရုပ်ဇီဝိတ နာမ်ဇီဝိတတို့၏ ဥပါဒ်သည်မှချ။ ထိုရုပ်နာမ်တို့၌ရှိသော ရုပ်အာဟာရ နာမ်အာဟာရတို့၏ အာဟာရပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ မာနပစ္စည်းအရ ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော အမိ အဖ-ဟု သမုတ်အပ်သော ငါတို့ရ၏။

နတ္ထိ ကာမော စေတေသန္တိ **အကာမကား** န+ကာမ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ အလိုမရှိခြင်းဟူသော အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မှချ။ထို--၏ တေအညပုဒ်အရ မိဘတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။ တေ-အညပုဒ်အရ ထို--သော မိဘတို့ရ၏။

ဘူမိယာ မနုဿာနဥ္စ အန္တရေ ဓိယတိ ဝိဓိယတိ ကာရိယတီတိ အန္တရဟိတံ။

http://www.dhammadownload.com

နတ္ထိ အန္တရဟိတံ ဓတိသံ ဘူမိယန္တိ **အနန္တရဟိတာ**။ န+အန္တရဟိတ-အရ အခင်းအနှီး မရှိခြင်းသည် မုချ။ ထို-၏ မြေကြီးဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ တေ-အရ အခင်း အနှီး မရှိသော မြေကြီးဖြစ် ရ၏။ [ထိုသို့ပင် ရပြားသော်လည်းအနန္တရဟိတ-သည် ဤ၌ ဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်ရကား အခင်းအနှီး မရှိသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ် သည်သာလျှင် ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။] * နတ္ထိ ဣစ္ဆာ ယေသန္တိ အနိစ္ဆကာ။ * ဇီဝသီတိ **ဇီဝန္တော**။ * အတ္တာရိယတေ(ခင်းအပ်၏) တိ **အတ္ထာရဏံ**။

➤ ၅။ (ဂ) ၌ ကိ-ကား တိလိင်၊/နပုံလိင်၊ သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း။ (ဃ) ၌ ကိ-ကား အလိင်၊ နိပါတ်ပုဒ်၊ ကာရဏတ္ထ။

➤ ၆။ (က) ၌ တေန မရဏေနပိ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ တေ-ပုဒ်ကို မရဏေန-၌ စပ် ရမည်၏--ဎင်း (သမ္ဗန္ဓ) တေ-၌ သဝိဘတ်၏ သာမျတ္တ၌ သက်--ဎင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိ။

အနိစ္ဆကာ-ဖြင့် အကာမကာ-သဒ္ဒါသည် အလိုမရှိခြင်း (အနိစ္ဆာ) အနက်ကို ဟော သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [တနည်း] အနိစ္ဆကာ-ဖြင့် အကာမကာ-သဒ္ဒါ ကား အနိစ္ဆကာ-၏ ဝေဝုစ် စကားလှယ် ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေသည်။(**အဘိဓေယျတ္ထ**)

န အတ္တနော ရုစိယာ-ဖြင့် အနိစ္ဆကာ-၌ အန-သဒ္ဒါ၏ နနိပါတ်၏ ကာရိယ၏-- ဎင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) အကာမကာ-၌ ပထမာ ယောဝိဘတ်၏ ကြိယာဝိသေသနအနက် ၌ သက်--ဎင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ တယာ-ဖြင့် တေ-သဒ္ဒါ၏ နာဝိဘတ်နှင့်တကွ တုမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏-- ဎင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) နာဝိဘတ်၏ သဟတ္ထယောဂ၏--ဎင်း (ဝိဘတျတ္ထ) တေပုဒ်ကို ဝိနာ ပုဒ်၌ စပ်ရမည်၏--ဎင်း (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

ဝိယောဂံ-ဖြင့် ဝိနာ-သဒ္ဒါ၏ ဝိယောဂအနက်ဟော--ဎင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း ဝိနာပုဒ်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် ကျေသည်၏--ဎင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

ပါပုဏိဿာမ-ဖြင့် ဘဝိဿာမ-၌ ဘူဓာတ်သည် ရောက်ခြင်း (ပါပုဏန) အနက် ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) ဝါ-ဖြင့် တေ-သဒ္ဒါ ဝိနာ-သဒ္ဒါတို့၏ အနက်တစ်မျိုးကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ကိံ နာမ-ဖြင့် ကိံ-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်ပုဒ်၏--ဎင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း ကိံ-သဒ္ဒါ၏ ကဲ့ရဲ့ခြင်း (နိန္ဒ) ဝါ-(ဂရဟာ)အနက်ကို ဟော--ဎင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါ သည်။ တံ ကာရဏံ ယေန-ဖြင့် ယင်း ပါဌသေသ နှစ်ပုဒ်ထည့်၍ အနက်ယောဇနာ ရ မည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ အထ ဝါ-ဖြင့် အတ္ထန္တရကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ကေန ပန ကာရဏေန ဖြင့် ကိံ ပန-၌ ကိံ-သဒ္ဒါ၏ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏--ဎင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂပဒ) ကိံ-သဒ္ဒါနောက်၌

http://www.dhammadownload.com

သက်သော ပဌမာဝိဘင်္ဂ၏ ဟေတွတ္ထ၌ သက်--ရှင်း (ဝိဘတျတ္တ) သိစေပါသည်။

(ဝ) ၌ ဌာနေ-ဖြင့် တတ္ထေဝ-၌ တ-သဒ္ဒါသည် နေရာ ဌာနကို စွဲသည်၏--ရှင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္တ) ထ-ပစ္စည်း၏ သတ္တမျတ္ထ၌ သက်--ရှင်း (ဝိဘတျတ္တ) သိစေပါသည်။

ယတ္ထ (ပ) နာနုဇာနိသု-ဖြင့် တတ္ထေဝ-ဟူသော နိယတ်၏ အနိယတ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ) (စ) ဖြင့် အန္တရဟိတ-ပုဒ်ကို ဘူမိယာ မနုဿာနဉ္စ အန္တရေ ဓိယတိ ဝိဓိယတိ ကရီယတီတိ အန္တရဟိတံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အန္တရဟိတ-အရ အခင်းနှီး (အခင်း) အတ္တရဏကို ယူ--ရှင်း (အဘိဓေယျတ္တ) အနန္တရဟိတ-ပုဒ်ကို နတ္ထိ အန္တရဟိတံ ဧတိဿံ ဘူမိယန္တိ အနန္တရဟိတာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) သိ။

➤ ၇။ **ဝိယောဂံ ဝါ ပါပုဏိဿာမ/ဝိယောဂံ ပါပုဏိဿာမ** ။ ။ ဧတေတိ ပဒဿ သဟတ္ထေ ကရဏဝစနတ္တာ ပိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ ဝိယောဂံ ဝါ ပါပုဏိဿာမာတိ အတ္ထန္တရံ ဝုတ္တံ-ဟူသော ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာကိုထောက်၍ ဝိယောဂံ ဝါ-ဟု ဝါ-ပါသော ပါဠိသင့်သည်။

ဝဝမေတ္တ/ဝဝမတ္တ ။ ။ အထဝါ-ဖြင့် ရှေ့အနက်ကို ပေါင်းစည်းပြီးဖြစ်ရကား ဖပိ-အတွက် ပေါင်းစည်းစရာ အနက်မရှိသောကြောင့် ဝဝမေတ္တ-ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ကိံ ပန မယံ တေ**-၌ တ-သည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် ထိုအကြောင်းဟူသော အနက်၊ သင်ချစ်သားဟူသောအနက် ဤသို့ သတ္တိပြားသဖြင့် နှစ်နက်ရသောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း။/တပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် တံ၊ထိုအကြောင်းသည်။ကိံပန-ကိံ နာမ၊ အဘယ်မည်သောအကြောင်းနည်း။ဇီဝန္တံ၊အသက်ရှင်သော။တံ၊သင်ချစ်သားကို။ ဤသို့ များသောအနက်ကို ဟောစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ပဒီပနည်း။

ကိံ ပန မယံ တံ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော အသက်ရှင်ဆဲ ခွင့်ပြုကြောင်းကို ကဲ့ရဲ့မှုကို ဆိုသဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော ရှင်ရဟန်းပြုခွင့် လုံးဝ မရှိခြင်းဟူသော အနက်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

မရဏေနပိ မယံ တေ- ၌ တေ-ကား မရဏေနပိ-သဒ္ဒါနှင့် ရှင်း၊ ဝိနာ-သဒ္ဒါနှင့်ရှင်း နှစ်ပုဒ်လုံးကို ငဲ့သောကြောင့် ကာကေလောကနနည်း။

➤ ၁၀။ **ခန္တေဇာ**-၌ ဒိသဓာတ်အရ အနက်ကို မှတ်သားကြောင်း အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ဓိဝန္တံ--အရ အသက်ရှင်ဆဲဖြစ်သော သုဒိန်၏ ခန္ဓာပဉ္စကဖြစ်ဖြစ် (တစ်နည်း) ရုပ်ဇီဝိတ နာမ်ဇီဝိတ ရ၏။

ဓိကျ [၁၂]

(က) **ဝရိစာရေယျာတိ ဂန္ဓဗ္ဗနဋ္ဌနာဋကာဒီနိ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ တတ္ထ သဟာယကေဟိ သဒ္ဓိံ ယထာသုခံ ဣန္ဒြိယာနိ စာရေဟိ သဉ္စာရေဟိ။**

(ခ) **ဣတောစိတောစ ဥပနေဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။** (ဂ) **အထဝါ ဝရိစာရေဟီတိ**

http://www.dhammadownload.com

ဂန္ထဓုနဥပဋ္ဌာနာဠ္ဌကာဒီနိ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ တတ္ထ သဟာယကောတိ သဒ္ဒိံ လဥ္ဇ ဥပလဥ္ဇ ရမ။

(ယ) တီဠ္ဌဿုတိပိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (င) **ကာမေ ပရိဘုဥ္ဇဿောတိ** အတ္တနော ပုတ္တဒါရေဟိ သဒ္ဒိံ ဘောဂေ ဘုဥ္ဇဿော။ (စ) **ပုညာနိ ကရောဟိဿောတိ** ဗုဒ္ဓဥ္စ ဓမ္မဥ္စ သံဃဥ္စ အာရဗ္ဘ ဒါနပ္ပဒါနာဒီနိ သုဂတိမဂ္ဂသောဓကာနိ ကုသလကမ္မာနိ ကရောဟိဿော။

(ဌ၁၁၇၂။မအဋ္ဌ၊တ၊၁၅။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၂၀၀။)

➢ ၁။ (က-၅) **ပရိစာရေဟိ**-ထက်ဝန်းကျင် ထိုထို အာရုံသို့လှည့်လည်စေပါလော့ [သဒ္ဒတ္တ] (ခ-၅) ဤအာရုံ ထိုအာရုံသို့ ကပ်၍ ဆောင်ပါလော့။ [အဓိပ္ပါယ်တ္တ]

(ဂ-၅) ချမ်းသာခြင်း၏ အဆောက်အဦတို့ဖြင့် မိမိကို ပြုစုလုပ်ကျွေးစေပါလော့ [သဒ္ဒတ္တ] (ခ-၅) မြူးတူးပျော်ပါး ကစားပါလော့။ [အဓိပ္ပါယတ္တ]

➢ ၂။ (က) **သို့/ လိင်္ဂတ္ထနယ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သဒ္ဒတ္တကဗ္ဗ ပါဠိတော်၌ ပရိစာရေဟိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ အဘယ်တို့၌ လှည့်လည်ကျက်စားစေသနည်း။ အသို့ လှည့်လည် ကျက်စားစေသနည်း။ အဘယ်တို့ကို လှည့်လည်ကျက်စားစေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ပရိစာရေဟိ-၌ ပရိ-ကား သမန္တတ္တ၊ စရ ဓာတ်ကား ဂတိ, ဘက္ခဏ, စရဏ-တို့တွင် ဂတျတ္တ၊ ယင်းသည်လည်း ကာရိတန္တ၊ ယင်း၏ ကံကား ဣန္ဒြိယာနိ-တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပိဏ္ဍတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ခ) **သို့/** ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပရိစာရေဟိ-ဟူသည် သီဆိုသူ စသူတို့ကိုဖြစ်စေ၍ ထိုအာရုံ၌ သူငယ်ချင်းတို့နှင့်တကွ အလိုရှိတိုင်း ဣန္ဒြေတို့ကို လှည့်လည်ခြင်းဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ လှည့်လည်ပုံ ဥဒါဟရဏကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ မသိအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ အသို့လျှင် ဣန္ဒြေတို့ကို အလိုရှိတိုင်း လှည့်လည်စေပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ [ပဒပိဏ္ဍတ္တ အကျယ်ကို မပြပြီလော။ ပဒပိဏ္ဍတ္တ အကျယ်ကား အဘယ်နည်း]

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ပရိစာရေဟိ-၌ ပရိဥပသာရ၏ ပစ္စုပဋ္ဌာနအနက် စရဓာတ်၏ လှည့်လည်ခြင်း ဂတျတ္တအနက်နှင့် ယင်း၏ကံကို ဣန္ဒြိယာနိ-ဟု ထည့်စွက်၍ အနက်သမ္ဗန်အပ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပရိဥပသာရ၏ ပစ္စုပဋ္ဌာနအနက် စရဓာတ်၏ လဥ္ဇတ္တကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) ကား ပဒပိဏ္ဍတ္တ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/လှည့်လည်ပုံ ဥဒါဟရဏကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ ပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ။

(ဂ) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (ယ) ကား ပဒပိဏ္ဍတ္တ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ /ကစားပုံ ဥဒါဟရဏကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ ပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ။

(င-စ) ပက္ခန္တရ။ **တဆံ** ။ ။ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ-ကား ၍--ကြောင့် တာရေဟိ-၌ ပုဗ္ဗ

http://www.dhammadownload.com

ကာလ ကြိယာဝိသေသန၊ စာရေဟိ-ကား ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသျ စပ်။

➤ ၄။ ယံယံ သုခံ **ယထာသုခံ**။ သုခံ အနတိက္ကမိတွာ ယထာသုခံ။

ယထာ-ဝိသေသနပုဒ်အရ ဝိစ္ဆတ္ထဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ ချမ်းသာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေား စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အကြင်အကြင် ချမ်းသာရ၏။

သုခဿ အနုရူပံ **ယထာသုခံ**။ (အဗျယီဘော) သုခ- ဝိသေသနပုဒ်အရ ချမ်းသာခြင်းသည် မုချ။ ထို--၏ သင့်လျော် လျှောက်ပတ်ခြင်းနှင့် သမ္ဗန္ဓိ-သမ္ဗန္ဓိ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ချမ်းသာခြင်းအား သင့်လျော်လျှောက်ပတ်သော ဂုဏ်ရ၏။

ကုက္ကုစ္စံ ပရမိဿရိယံ ကရောန္တီတိ **ကုက္ကုစ္စာယန္တိ**။ ကုဒ်ဓာတ်အရ အစိုးရခြင်း လက္ခဏာ အစိုးရခြင်း သတ္တိကို မုချ။ ဏျုပစ္စည်းအရ အစိုးရခြင်း လက္ခဏာရှိသော သတ္တိမန္တဖြစ်သော စက္ခုန္ဒြေစသော ကုန္ဒြေတို့ ရ၏။ * ကုက္ကုစ္စံ ကရောန္တီတိ **ကုက္ကုစ္စာယန္တိ**။(ကုက္ကုစ္စ+ဏိယ)

ကုက္ကုစ္စတီတိ ကုက္ကုစ္စော။ ကုက္ကုစ္စံ ကာရေန္တီတိ **ကုက္ကုစ္စာယန္တိ**။ (ကုက္ကုစ္စ+ဏိယ၊တာရေန္တိ တဒ္ဓိတ်)

ကုက္ကုစ္စ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ အစိုးရသည်၏အဖြစ်သည် မုချ။ ထို၏ စက္ခု-စသော ကုန္ဒြေနှင့် နိဿိတ နိဿယ စပ် ဌာနူ။ ဏိယပစ္စည်းအရ ထို--သော စက္ခု-စသော ကုန္ဒြေတို့ရ၏။ * ကုက္ကုစ္စတိ ပရမိဿရိယံ ကရောတီတိ **ကုက္ကုစ္စော**။ (ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ ရ၏။) ကုက္ကုစ္စံ ဥပလိင်္ဂေန္တီတိ **ကုက္ကုစ္စာယန္တိ**။ (ဥပလိင်္ဂေန္တိ၊ ပြတတ် သိစေတတ်ကုန်၏။)

ကုက္ကုစ္စ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့သည် မုချ။ ထို၏ စက္ခု-စသော ကုန္ဒြေတို့နှင့် အကြောင်း အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ဏိယပစ္စည်းအရ ထို-သော ကုန္ဒြေတို့သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ ကာရဏူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် အကျိုးဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဉ်စသည်တို့သည် ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။

ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာတိ **ဘောဂါ**။ (ယေ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ၊အကြင် ကာမဂုဏ် ငါးပါးတို့ကို။ပုဂ္ဂလေဟိ၊တို့သည်။ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ၊သုံးဆောင်အပ်ကုန်၏။) ဘုဇ+ဏ၊ ကမ္မသာဓန။ ဘုဇဓာတ်အရ ကတ္တုရူပကြိယာအရကား ကာမဂုဏ်ကို ခံစားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကာမတဏှာပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရူပကြိယာကား ထို-အားတပ်သော ကာမဂုဏ်ငါးပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကာမဂုဏ်ငါးပါး ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဂန္ထဗ္ဗ (ပ) သဉ္ဇာရေဟိ-ဖြင့် ပရိ ဥပသာရ၏ သမန္တအနက်ဟော-ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) စရဓာတ်သည် ဘက္ခန-စားခြင်း၊ စရဏ-ကျင့်ခြင်း အနက်တို့ကို မဟော၊ ဂတိအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ပရိစာရေဟိ ကြိယာ၏ ကာရိုက်ကြိယာ ပုဒ်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းကြိယာ၏ ကံကား ကုန္ဒြိယာနိ-ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ် ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ရှေးရှုဖြစ်စေ၍ ကုန္ဒြေတို့ကို လှည့်လည်စေ၏ဟူသည် ကချေသည် စသည်တို့၌ သူငယ်ချင်းများနှင့်အတူ ချမ်းသာအားလျော်စွာ လှည့်လည်စေခြင်းပင်ဖြစ်၏

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ **သဠ္ဌာရေဟိ-ဖြင့်** စာရေဟိသည် သဠ္ဌာရေဟိ-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပရိ ဥပသာရ၏ သမန္တအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) (ဂ) ၌ အထဝါ-ဖြင့် အတ္ထန္တရကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ, လဋ္ဌ-ဖြင့် ပရိသဒ္ဒါ၏ ရှေးရှုထင်ခြင်း=ပစ္စုပဋ္ဌာနအနက်ကို ဟော-ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) စရဓာတ်၏ စံပယ်ခြင်းအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဥပလဋ္ဌ-ဖြင့် အနုပသဂ္ဂေပိ သဒ္ဒေါ သဥပသဂ္ဂေါဝိယ အတ္ထံ ဝဒတိ-ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဥပသာရကင်းသော လဋ-သဒ္ဒါသည်လည်း ဥပသာရနှင့်တကွဖြစ်သော ဥပလဋ-သဒ္ဒါကဲ့သို့ ကစားမြူးတူးခြင်း အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ရမ-ဖြင့် ဤ၌ လဋဓာတ်သည် စံပယ်ခြင်း=ဝိလာသ အနက်ကို မဟော၊ မွေ့လျော်ခြင်းအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) (ဃ) ဖြင့် မွေ့လျော်ခြင်းဟူသည် ကစားမြူးတူးခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ဘောဂေ-ဖြင့် ကာမေပုဒ်ကို ကာမီယန္တီတိ ကာမာ (တေ ကာမေ)ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကာမေ-အရ ဝတ္ထုကာမကိုယူ (အန္ဓယ) ကိလေသာကာမကို မယူရ (ဗျတိရေက)ဟု သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ) ဘုဥ္စန္တော-ဖြင့် ပရိဥပသာရသည် အနက်မဲ့(ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက)တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အတ္တနော စသည်ဖြင့် ကာမဂုဏ်ကို သုံးဆောင်၏ဟူသည် မိမိ၏ သားမယာတို့နှင့်အတူ သုံးဆောင်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ကုသလကမ္မာနိ-ဖြင့် ပုည-သဒ္ဒါကား ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) (တစ်နည်း) ကုသလကမ္မာနိ-ဖြင့် ပုညာနိပုဒ်ကို ပုနေန္တိ သောဓေန္တီတိ ပုညာနိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပုည-အရ ကုသိုလ်ကံကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၃။ **ဂန္ဓဗ္ဗ/ဂန္ဓဗ္ဗ** ။ ။ ဂန္ဓံ အဗ္ဗန္တိ ပရိဘုဥ္စန္တီတိ ဂန္ဓဗ္ဗာ၊ ဂန္ဓ သဒ္ဒူပပဒ အဗ္ဗဓာတ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဂါယနံ ဝါ ဓမ္မော ဧတေသန္တိ ဂန္ဓဗ္ဗော၊ မ္ဗသ္ဃ ဗ္ဗော၊ ဂပုဒ် ဓမ္မပုဒ်၊ မ္ဗ-ကို ဗ္ဗပြု၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဂန္ဓဗ္ဗာတိ ဂါယနကာ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ သွားအပ်သည်ကို မယူအပ်၊ သီချင်းဆိုသူကိုသာ ဤ၌ ယူအပ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဂန္ဓဗ္ဗ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဏ္ဍန္တြိယာနိ-ကား** အကြောင်းဖြစ်သော စက္ခုပသာဒ စသည်တို့၏ "ဣန္ဒြိယ" ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဉ် စသည်တို့၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

ဂန္ဓဗ္ဗ-ကား ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော ကချေသည် ကျွမ်းသမားတို့မှ ကြွင်းသော သီချင်းတည်းဟူသော အနက်ကိုချန်၍ သီချင်းဆိုသူဟူသော အနက်ကို ယူအပ်သောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

ဂေါ်ဗလိဗဒ္ဒနည်း။ အပေါင်းဖြစ်သော သီဆိုခြင်း, သီဆိုသူ, မြင်း, နတ်မျိုးတို့၏ "ဂန္ဓဗ္ဗ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သီဆိုသူ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

ဘောဂ-ကား စီးပွားဥစ္စာများလည်း ဘောဂ အမည်ရကြ၏၊ သို့သော် ဤနေရာ၌ ဝိသေသဘောဂဖြစ်သော ကာမဂုဏ်ငါးပါးကို အလွန်အားဖြင့် ယူအပ်သောကြောင့် အတိသယနည်း မည်၏။ **ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇန္တော**-၌ ကာမ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမ၏ "ကာမေ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝတ္ထုကာမ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ၊ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။

ဒါနမ္ပိဒါန- ကား အပေါင်းဖြစ်သော အမြဲလှူသောအလှူ ရံခါလှူသော အလှူ၏ "ဒါန" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အမြဲလှူသောအလှူ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။ ဤ၌ ဒါန-သဒ္ဒါသည် ဆိုလတံ့ဖြစ်သော ပဒါန-အရ ရံခါလှူသော အလှူမှကြွင်းသော အမြဲလှူသောဒါန (နိစ္စဒါန)ကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **ပရိစာရေဟိ**-၌ ဓါတ်အရ လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဝါကျ [၁၃]

(က) **တုဏှီ အဟောသီတိ ကထာနုပ္ပဗန္ဓဝိစ္ဆေဒနတ္ထံ နိရာလာပသလ္လာပေါ အဟောသိ။**

(ခ) **အထဿ မာတာပိတရော တိက္ခတ္တုံ ဝတွာ ပဋိဝစနမ္ပိ အလဘမာနာ သဟာယကေ ပက္ကောသာပေတွာ "ဧသ ဝေါ သဟာယကော ပဗ္ဗဇိတုကာမော၊ နိဝါရေထ နံ"န္တိ အာဟံသု။ တေပိ တံ ဥပသင်္ကမိတွာ တိက္ခတ္တုံ အဝေါစုံ။ တေသမ္ပိ တုဏှီ အဟောသိ။**

(ဂ) တေန ဝုတ္တံ "**အထခေါ** (ပ) **တုဏှီ အဟောသီ**"တိ။

(၄။၁၇၂။ မအ္ဋ၊တ၊ ၁၇။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၀၁။)

➤ ၁။ **တုဏှီ**=ဆိတ်ဆိတ် (ဝါ) စကားမဆိုဘဲ။ (နိပါတ်) တုဏှီ=ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်း ရှိသည်။ (ဝါ) မမြွက်သံချေ ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းရှိသည်။(တဒ္ဓိတ်) တုဏှီ=စကားမပြောခြင်း ဖြင့် တဖက်သားကို ညှဉ်းဆဲတတ်သည်။ (ကိတ်) အဟောသိ၊ဖြစ်ပြီ။

➤ ၂။ အတုံ့ပြန်၍ မဆိုမူ၍ အဘယ့်ကြောင့် ဆိတ်ဆိတ်နေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။ အနုသန္ဓေကို ပြလို၍ (ခ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် တေပိ (ပ) အဝေါစုံ-ကား ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုကိုထောက်၍ အထဿ (ပ) အာဟံသု-ကား အာရဒ္ဓဝါကျ။ တေသမ္ပိ တုဏှီ အဟောသိ-ကား ဝါကျာရမ္ဘ။ထို--၍ တေပိ (ပ) အဝေါစုံ-ကား အာရဒ္ဓ။(ဂ) အာဂမဒဋ္ဌီကရဏ။

➤ ၄။ အာဒိမှ လာပေါ အာလာပေါ။ လပန် လာပေါ။ ပဋိလပနံ သလ္လာပေါ။ အာလာပေါစ သလ္လာပေါစ **အာလာပသလ္လာပေါ**။ နတ္ထိ အာလာပသလ္လာပေါ ဧတဿာတိ

http://www.dhammadownload.com

နိရာလာပသလ္လာပေါ။ တေသ သုဒိန္နဿ၊ထိုသုဒိန်အား၊အာလာပသလ္လာပေါ၊အစဉ်ပြောခြင်း။(ဝါ) စ၍ပြောခြင်း ပြန်၍ပြောခြင်းသည်၊နတ္ထိ၊မရှိ။ဣတိ၊ သော သုဒိန္နော၊ နိရာလာပသလ္လာပေါ။ နိပုဒ်+အာလာပသလ္လာပပုဒ်+တေပုဒ်။ နိ အာလာပသလ္လာပ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား အစဉ်ပြောခြင်း၊ (ဝါ) စ၍ပြောခြင်း ပြန်၍ပြောခြင်း၏ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ရှင်သုဒိန်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ တေ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ရှင်သုဒိန်ဖြစ် ရ၏။

➤ ၅။ တုဏှီ-ကား နိပါတ်ပုဒ်။ (တစ်နည်း) တုဏှပုဒ်+ဤပစ္စည်း၊ အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်။ (တစ်နည်း) တုဟဓာတ်+ဏီပစ္စည်း၊ ဟ-နှင့် ဏ အက္ခရာရှေ့နောက်ပြန်၍ တုဏှီ ဟု ပြီးသည်။

➤ ၆။ (က) ၌ နိရာလာပ သလ္လာပေါ-ဖြင့် တုဏှီ-သဒ္ဒါသည် အဘာဝသနတ္ထ နိပါတ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] နိရာလာပ သလ္လာပေါ-ဖြင့် တုဏှီ-ပုဒ်ကို တုဏှော မောနံ တေသ အတ္ထီတိ တုဏှီ-ဟု အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဤပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိအနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) နိရာလာပ သလ္လာပေါ-ဖြင့် တုဏှီ-ပုဒ်ကို တောဟတီတိ တုဏှီ-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏီပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ တုဏှီ/တုဏှီ ။ ။ တုဟ အဒနေ၊ ဏှပစ္စယော, ဟလောပေါစ၊ တုဏှော မောနမေတဿတ္ထီတိ တုဏှီ၊ တောဟတီတိ တုဏှီ၊ တုဟ အဒနေ၊ အဒနံ ဟိံသာ၊ ဏီပစ္စယော-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကို ထောက်၍ တုဟဓာတ် ဏီပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ကြောင့် တုဏှီ ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

ထေဂျောထေဂျောထေဂျောထေဂျော

ပါဠိ [၁၄]

(က) မာစန္ဒာတိ တုဏှော။ (ခ) ဥဒဓစ္ဆိါတိ ပီတိဝသေန အဗ္ဘုန္နတကာယစိတ္တော။

(ဂ) ကတိပါဟန္တိ ကတိပယာနိ ဒိဝသာနိ။ (ဃ) ဗလံ ဂါဟေတွာတိ ကာယဗလံ ဇနေတွာ။ (၃၊၁၇၂/၃။ မအူ၊တ၊၁၈။ ဘာသာဋီ၊ ဒု၊၂၀၂။)

➤ ၂။ (ဂ) ၌ / လည်းယင်း၌တွေ့ရသည် ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ကတိပါဟံ-ဟု ဆွောက်၏။ ယင်း ကတိပါဟံပုဒ်ကို ကတီနိ အဟာနိ ယဿာတိ ကတိပါဟံ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်လော။ ယင်းပုဒ်ကို အဘာယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်း စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ ဥဂ္ဂတမဂ္ဂမဿာတိ ဥဒဂ္ဂေါ၊ အဿ သုဒိန္နဿ၊ထိုသုဒိန်အား၊ဥဂ္ဂတံ၊ပီတိ၏ အစွမ်းဖြင့် အထက်သို့တက်သော၊အဂ္ဂံ၊ကိုယ်စိတ်သည်၊အတ္ထိ၊၏၊ဣတိ၊ သော၊ ဥဒဂ္ဂေါ။

http://www.dhammadownload.com

ဥပုဒ်+အဂ္ဂပုဒ်+တပုဒ်၊ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ ဥ အဂ္ဂ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ပီတိ၏အစွမ်းဖြင့် အထက်သို့တက်သော ကိုယ်စိတ်သည် မုချ။ ယင်း၏ သုဒိန်ဖြစ်နှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ တ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ပီတိ၏ အစွမ်းဖြင့် အထက်သို့တက်သော ကိုယ်စိတ်ရှိသော သုဒိန်ဖြစ် ရ၏။

ဥဒတီတိ ဥဒေါ၊ ဂစ္ဆတီတိ ဂေါ၊ (အစိတ်) ဥဒေါ ဟုတွာ ဂေါ ဥဒဂ္ဂေါ။ ဥဒေါ၊ဝမ်းမြောက်သည်။ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။ဂေါ၊ဖြစ်တတ်သည်တည်း။ ဥဒပုဒ်+ဂပုဒ်။ သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်။ ဥဒ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဥဒဂ္ဂသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ သုဒိန်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဝမ်းမြောက်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော သုဒိန်ဖြစ်ရ၏။

ကတိနိ အဟာနိ ကတိပါဟံ။ ကတိနိ၊အနည်းငယ်မျှလောက်ကုန်သော။(ဝါ) နှစ်ရက် သုံးရက်လောက်ကုန်သော။အဟာနိ၊ရက်တို့တည်း။ကတိပုဒ်+အဟပုဒ်၊ဒိဂုသမာသ်။

ကတိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အနည်းငယ်မျှသော သင်္ချာဘောဂုဏ် (ဝါ) နှစ်ရက် သုံးရက်-စသော သင်္ချာဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ နေ့ရက်တို့ဖြစ်နှင့် သင်္ချာ သင်္ချေယျ/ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အနည်းငယ်မျှသော ရက်၊ (ဝါ) နှစ်ရက် သုံးရက် ရ၏။

အဿူနိ မုခေ ဧတဿာတိ **အဿုမုခေါ**။ (တံ) ဧတဿ ဉာတိပရိဝဋ္ဋဿ၊ထိုဆွေမျိုး အဆက်၏။မုခေ၊မျက်နှာ၌။အဿူနိ၊မျက်ရည်တို့သည်။သန္တိ၊ရှိကုန်၏။ဣတိ၊ သော ဉာတိ ပရိဝဋ္ဋော၊ အဿုမုခေါ။ ဘိန္နာဓိကရဏ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ အဿုမုခ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား မျက်နှာ၌ရှိသော မျက်ရည်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဆွေမျိုး အဆက်ဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အရ ထို--သော ဆွေမျိုးအဆက် ရ၏။

ဗလဉ္စ ဇီဝိတံ ကပ္ပေန္တိ ဧတေနာတိ **ဗလံ**။ (ဧတေန၊ဤကာယဗလဖြင့်။ဗလဉ္စ ဇီဝိတံ ကပ္ပေန္တိ၊အသက်မွေးတတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ တံ၊ ဗလံ။ ကရဏသာဓန၊ ဗလဓာတ်+ အပစ္စည်း။ ဗလဓာတ်-အရ ကတ္တုဒြူကြိယာကား အသက်ရှင်သော သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်ဇီဝိတ နာမ် ဇီဝိတပြဌာန်းသော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာသည် မုချ။ ကရဏတ္ထအရ ထို-အားတပ်သော ဝါယော ဓာတ်ဟူသော ဗလရုပ် (ဝါ) ခွန်အား၏ သုတ္တန်နည်း ပကတူပနိဿယသတ္တိ (ဝါ) ဥပ နိဿယကောဋ္ဌိသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဝါယောဓာတ်ဟူသော ဗလရုပ် (ဝါ) ခွန်အားဖြစ်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ တုဋ္ဌော-ဖြင့် ဟဋ္ဌော-ကား တုဋ္ဌော-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဥဒဂ္ဂပုဒ်ကို ဥဂ္ဂတမဂ္ဂမဿာတိ ဥဒဂ္ဂေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြ၍ ဥဒဂ္ဂ-အရ ပီတိ ၏ အစွမ်းဖြင့် တက်ကြွသော ကိုယ်စိတ်ရှိသော သုဒိန်ကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] (ခ) ဖြင့် ဥဒဂ္ဂေါပုဒ်ကို ဥဒတီတိ ဥဒေါ၊ ဥဒေါ ဟုတွာ ဂစ္ဆတီတိ ဥဒဂ္ဂေါ။ (သို့မဟုတ်) ဂစ္ဆတီတိ ဂေါ၊ ဥဒေါ ဟုတွာ ဂေါ ဥဒဂ္ဂေါ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြု၍ ဥဒဂ္ဂ-အရ ပီတိ၏ အစွမ်းဖြင့် တက်ကြွသော ကိုယ်စိတ်ရှိသော သုဒိန်ကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ကတိပယာနိ ဒိဝသာနိ-ဖြင့် ကတိပါဟံ-၌ ကတိ-သဒ္ဒါ၏ ကတိပယအနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] ကတိ-သဒ္ဒါ၏ ကတိပယ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏-ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အဟ-သဒ္ဒါ၏ နေ့ရက်ဟူသော ဒိဝသအနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] အဟ-သဒ္ဒါ၏ ဒိဝသ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ကတိနှင့် အဟ-ကို ကတီနိ အဟာနိ ကတိပါဟံ-ဟု ဒိဂုသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ကာယဗလံ ဇနေတွာ-ဖြင့် အားကိုယူခြင်းမည်သည် ကာယဗလ=ကိုယ်အားကို ဖြစ်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] ကာယဗလံ ဇနေတွာ-ဖြင့် ဗလ-အရ ဉာဏဗလ-ကို မယူရ ကာယဗလကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အားကို ယူခြင်းဟူသည် အားကိုဖြစ်စေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိ။

➤ ၇။ **ဓိနုဒတ္တိယံ/ဓိနုဓိန္နံ** ။ ။ သမာသ်၌ သတ္တ-စသော သဒ္ဒါနောင် ဒိန္န-သဒ္ဒါကို အမြဲ ဒတ္တိယပြုရမည့် သဒ္ဒါစည်းကမ်းအရ ဇိနေန ဒိန္နံ-ဟု သမာသ်တွဲစပ်၍ ဒိန္န-သဒ္ဒါကို ဒတ္တိယပြုရသောကြောင့် ဇိနဒတ္တိယ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဗလံ ဂဟေတွာ/ဂါဟေတွာ ။ ။ သုဒိန်ကိုယ်တိုင် အားရှိအောင် အားမွေးခြင်းဖြစ်၍ သူတစ်ပါးက အားမွေးစေခြင်း မဟုတ်သောကြောင့် ဂဟေတွာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ဗလံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကာယဗလ စိတ္တဗလ-တို့၏ "ဗလံ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာယဗလ-၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ နေယျတ္ထ၊ရုဠ္ဌီနည်း။

ပါဠိ [၁၅]

(က) ဝတ္ထုံ ပန ဌတွာ သဗ္ဗအင်္ဂကဏ္ဍာသု ပဗ္ဗဇ္ဇာစ ဥပသမ္ပဒါစ ကထိတာ၊

(ခ) မယံ ပန ယထာဝုတ္တပါဠိဝသေနေဝ ခန္ဓကေ ကထယိဿာမ။

(ဂ) န ကေဝလဉ္စေတံ၊ အညမ္ပိ ယံ ခန္ဓကေ ဝါ ပရိဝါရေ ဝါ ကတ္တဗ္ဗံ အဋ္ဌကထာ စရိယေဟိ ဝိဘင်္ဂေ ကထိတံ၊ တံ သဗ္ဗံ တတ္ထ တတ္ထေဝ ကထယိဿာမ။

(ဃ) ဧဝဉှိ ကထိယမာနေ ပါဠိက္ကမေနေဝ ဝဏ္ဏနာ ကတာ ဟောတိ၊ တတော တေန တေန ဝိနိစ္ဆယေန အတ္ထိကာနံ ပါဠိက္ကမေနေဝ ဣမံ ဝိနယသံဝဏ္ဏနံ ဩလောကေတွာ သော သော ဝိနိစ္ဆယော သုဝိညေယျော ဘဝိဿတီတိ။

(၄၊၁၇၃။ မဇ္ဈ၊တ၊၂၀။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၂၀၃။)

http://www.dhammadownload.com

➢ ၂။ (ခ) သို့/ **မှတ်ရေတာဘောထယ္တူ့ ဓောနရာ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အလတ္တံ့ ခေါ် စသော စကားရပ်၌ ရပ်တန့်၍ ခပ်သိမ်းသော အဋ္ဌကထာတို့၌ ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ အဆုံးအဖြတ်ကို ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အကယ်၍ ဤအရာ၌ ရပ်တန့်၍ ခပ်သိမ်းသော အဋ္ဌကထာဆရာတို့၌ ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ အဆုံးအဖြတ်ကို ဆိုအပ်သည် ဖြစ်ငြားအံ့၊ ခပ်သိမ်းသော အဋ္ဌကထာဆရာတို့ကဲ့သို့ ဆရာသည်လည်း အဋ္ဌကထာဆရာ တစ်ဦးပင် ဖြစ်သောကြောင့် ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ အဆုံးအဖြတ်ကို ဆရာသည်လည်း ဤ၌ ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်

ကား-- ခပ်သိမ်းသော အဋ္ဌကထာဆရာတို့ကဲ့သို့ ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ အဆုံးအဖြတ်ကို ငါသည်လည်း ဤ၌ ဆိုသင့်ဆိုငြားသော်လည်း ငါတို့သည် အကြင် အကြင်တည်တိုင်းသော ပါဠိ၏အစွမ်းဖြင့်သာ ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒကို ခန္ဓက ကျမှ ဆိုပါကုန်အံ့ဟူလို။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် (ပ) အဖြစ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ မိမိသည် ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ အဆုံးအဖြတ်ကို သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိအားလျော်စွာ ခန္ဓကကျမှ ဖွင့်အပ် သည်၏အဖြစ်ကို (ဝါ) ခန္ဓကကျမှ ဖွင့်ပေအံ့ ဆိုပေအံ့ဟူသော ပဋိညာဉ်ကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **ဓောနရာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အကြင် အကြင် တည်တိုင်းသော ပါဠိ၏အစွမ်းဖြင့် ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ အဆုံးအဖြတ်ကို ခန္ဓက၌ ဆိုပေအံ့ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ခန္ဓက ၌ ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ အဆုံးအဖြတ်ကိုသာ တည်တိုင်းသော ပါဠိ၏အစွမ်းဖြင့် ဆိုကုန်အံ့ လော။[အညမ္ပိ-၌ အပိ-ကြောင့်] ၎င်း စကားအလုံးစုံကို ဝိဘင်း၌လည်း ဆိုကုန်အံ့လော။ [တတ္ထ တတ္ထေဝ-၌ ဧဝ-ကြောင့်] ခန္ဓက ပရိဝါ၌ ဆိုသင့်လျက် အဋ္ဌကထာဆရာတို့ ဝိဘင်း ၌ဆိုသော စကားအလုံးစုံကို အဘယ်၌ ဆရာတို့ ဆိုကုန်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား -- ၎င်းစကားအလုံးစုံကို ဝိဘင်း၌ ဆိုကုန်ငြားသော်လည်း ထိုအလုံးစုံကို ထိုထို ခန္ဓက ပရိဝါ၌သာလျှင် ဆိုကုန်အံ့ဟူလို။

(ဃ) သို့/ **ဓောနရာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ-စသော အဆုံး အဖြတ်များကို အကြင်အကြင်တည်တိုင်းသော ပါဠိ၏အစွမ်းဖြင့် ခန္ဓက ပရိဝါ၌ ဆိုအပ် သည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဆိုအပ်သည်ရှိသော် အဘယ်ဂုဏ် အကျိုးရှိ ပါသနည်း။ (ဝါ) ရအပ်သော အကျိုးထူး ဝိသေသကား အဘယ်ပါနည်း။ အကျိုးမရ နိရတ္ထကဖြစ်က ဆရာ မဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား-- ဤသို့ ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ပါဠိအစဉ်ဖြင့်သာလျှင် ဤဝိနည်းကို ဖွင့်ကြောင်း ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာကိုကြည့်၍ ထိုထိုအဆုံးအဖြတ်သည် လွယ်သဖြင့် သိအပ်သည် ဖြစ်လတ့်၊ ဤသို့ ရအပ်သော အကျိုးထူး ဝိသေသ ရှိပါ၏ဟူလို။

➢ ၃။ (က) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ခ) အလုံးစုံသော အဋ္ဌကထာဆရာတို့ထက် ပဗ္ဗဇ္ဇ

http://www.dhammadownload.com

ဥပသမ္ပဒ အဆုံးအဖြတ်ကို ခန္ဓကဌ် ထူးခြားစွာဆိုသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။/ဝါကျာ ရမ္ဘဝါကျ။ (ဂ) ၌ န ကေဝလံ-စသည်ကား ဗျတိရေက။ အညမ္ပိ စသည် အနွယဝါကျ။ ယံ-စသည် အနိယမ။ တံ သဗ္ဗံ စသည် နိယမ။ နိယမ အနိယမ အစုံရှိသောကြောင့် (ဂ) ကား ဥတ္တမဝါကျ။ (ဃ) ရအပ်သော အကျိုးထူး ဝိသေသကို ပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏ/ ကာရဏဝါကျ။

➤ ၄။ ခန္ဓာနံ သမူဟော **ခန္ဓကော**။ ခန္ဓ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ-စသော ဝိနည်းပညတ်သည် မုချ။ ထို--၏ အပေါင်းနှင့် သမူဟီ-သမူဟ စပ် ဌာန္။ ကဏ်ပစ္စည်း အရ ထို--သော ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ-စသော ဝိနည်းပညတ် အပေါင်းရ၏။

ခန္ဓာနံ ကော **ခန္ဓကော**။ (ယောဇနာ) ခန္ဓာနံတို့ကို။ကော။ပြရာပြကြောင်းဖြစ်သော ပါဠိတည်း။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်။ ခန္ဓ-အရ ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ-စသော ဝိနည်းပညတ်သည် မုချ။ ထို-၏ ပြရာပြကြောင်း ပါဠိနှင့် ဝါစ္စ ဝါစက စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ-စသော ဝိနည်းပညတ်တို့ကို ပြရာပြကြောင်း ပါဠိရ၏။

သိဿာနံ ဟိတံ အာစရတီတိ **အာစရိယော**။ အတ္တော ကထိယတိ ဧတာယာတိ **အဋ္ဌကထာ**။ အဋ္ဌကထာယ ကတ္တာရော အာစရိယာ **အဋ္ဌကထာစရိယာ**။

အဋ္ဌကထာ-အရ အနက်ကိုဖွင့်ပြရာ ဖွင့်ပြကြောင်းဖြစ်သော သံဝဏ္ဏနာကျမ်းသည် မုချ။ ထို--၏ ဆရာနှင့် နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗ နိပ္ဖာဒက စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ အဋ္ဌကထာဆရာ ရ၏။ * ဝိနိစ္ဆိယတေတိ **ဝိနိစ္ဆယော**။ ဝိ-နိ-စိဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ဆုံးဖြတ်အပ်သော အနက်ကို အာရုံပြု၍ ဆုံးဖြတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ဆုံးဖြတ်အပ်သော အနက်၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ဆုံးဖြတ်အပ်သော အနက်ဒြဗ် ရ၏။

အတ္တော ဧတေသံ အတ္ထီတိ **အတ္ထိကာ**။ အတ္ထ တဒ္ဓိတ်အရ အလိုဆန္ဒသည် မုချ။ ထို--၏ အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် နိဿိတ-နိဿ္ဂ စပ် ဌာန္။ ဣကပစ္စည်းအရ ထို--သော အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။ * ဥပရိ သမ္ပဒါ ဥပသမ္ပဒါ။

➤ ၅။ **ပါဠိဏ္ဍကမေနေဝ/ပါဠိအကမေနေဝ** ။ ။ ဣ ရဿနောင် ရောက်သော ကမုဓာတ် ၏ အာဒိဗျည်းသည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ပါဠိက္ကမေနေဝ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဥပသမ္ပဒေဘော/ဥပသမ္ပဒါတော ။ တောပစ္စည်းနှောင်းရာ၌ ရဿပြုရသောကြောင့် ဥပသမ္ပဒတော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ [ဓေတ္တစ ကွစာဒိ မဇ္ဈတ္တရာနံ ဒီဃရဿာ ပစ္စယေသုစာတိ တောပစ္စယေ ရဿတ္တံ။] (ရှု)

➤ ၆။ **ဝိနယသံဝဏ္ဏနံ**-ကား သုတ္တန်စသည်နှင့် ဆက်ဆံသဖြင့် မမှတ်မူ၍ သုတ္တန် စသည်နှင့် မဆက်ဆံသော ဝိနည်းစသည်ဖြင့် မှတ်၍ဆိုသောကြောင့် အသာဓာရဏနည်း

ဝိဘင်္ဂ ဿဘိတံ-ကား ဌာနီဖြစ်သော ပဒဘာဇနီ၏ "ဝိဘင်္ဂ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

သော ထိုပဒဘာဇနီကို ပြဆိုသောကျမ်း၌တင်-- ဌာနျူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

➤ ၁၀။ ကထိတံ-၌ ဓာတ်အရ သတိ ဝီရိယပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

ဟိကျ [၁၆]

(က) **အစိရူပသမ္ပန္နောတိ** အာစိရံ ဥပသမ္ပန္နော ဟုတွာ။ (ခ) ဥပသမ္ပဒကာလတော န စိရကာလေယေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဂ) **စေရှမေတိ** ဖံပိမေ ဖပ်ဓာတီကော။ (ဃ) **ခုတဂုဏောတိ** ကိလေသနိဒ္ဒုနကေ ဂုဏေ။ (င) **သမာဒါယ ဝတ္တတီတိ** သမာဒိယိတွာ ဂဏှိတွာ ဝတ္တတိ စရတိ ပိတာရတိ။

(ဋ၁၇၃။ မအ္ဂျ၁၂၁။ ဘာသာဋီ၁၃၊ ၂၀၄။)

➤ ၁။ **အစိရူပသမ္ပန္နော**-မကြာမြင့်သော အခါ၌ (မကြာမြင့်မီက) မြင့်မြတ်သော ရဟန်းပဥ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော။[အာယသ္မာ သုဒိန္နော-၌ ဝိသေသန စပ်]

မကြာမြင့်သော အခါ၌ (မကြာမြင့်မီက) မြင့်မြတ်သော ရဟန်းပဥ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ [ဟုတွာ-၌စပ်] (သဒ္ဒတ္ထ)

အစိရူပသမ္ပန္နော-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းပဥ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သည်မှ မကြာမြင့်မီ။ (ဝတ္တတိ-၌ စပ်၊ အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် အစိရူပသမ္ပန္နော-ဟု ဟောက်၏။ အစိရူပသမ္ပန္နောပုဒ်ကို န စိရူပသမ္ပန္နော-ဟု မိဿကတပ္ပုရိသ်(ဝါ)ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရပါမည်လော။ အစိရူပသမ္ပန္နော-၌ ပဌမာဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ၌ပင် သက်ပါသလော။ အဘာယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရပါမည်နည်း၊ ပဌမာဝိဘတ်သည် အဘာယ်အနက်၌ သက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ခုတဂုဏောပုဒ်ကို ကိလေသေ ခုနန္တိ နိဒ္ဒုနန္တီတိ ခုတာ၊ ခုတာစ တေ ဂုဏာစာတိ ခုတဂုဏာ-ဟု ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သမာဒါယ-၌ ယ-သဒ္ဒါသည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယတည်း၊ သံရှေ့ အာရှေ့ရှိသော ဒါ-ဓာတ်သည်လည်း ဂဟဏအနက်၌ဖြစ်၏၊ ဝတုဓာတ်သည်လည်း စရဏအနက်၌ဖြစ်၏၊ ခုတင်ကျေးဇူးတို့ကိုယူ၍ ကျင့်ခြင်းဟူသည်လည်း ယင်းတို့ကိုယူ၍ နေခြင်းပင်တည်း၊ ဤအလုံးစုံကို ပြခြင်းငှာ (င) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ခုတဂုဏောပုဒ်ကို ကိလေသေ ခုနန္တိ နိဒ္ဒုနန္တီတိ ခုတာ၊ ခုတာစ တေ ဂုဏာစာတိ ခုတဂုဏာ-ဟု ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သမာဒါယ ၌ ယ-သည် အဘာယ်၏ ကာရိယ ဖြစ်ပါသနည်း။ သံ-အာ ရှေ့ရှိသော ဒါဓာတ်သည် အဘာယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဝတ္တတိ-၌ ဝတုဓာတ်သည် အဘာယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ယ-သည် နာ-စသော ဓေဝုစ်ဝိဘတ် ငါးလုံးတို့၏ ကာရိယဖြစ်ပါသလော။ ဒါ

http://www.dhammadownload.com

စာတ်သည် ပေးခြင်းအနက်၌ ဖြစ်ပါသလော။ ဝတုစာတ်သည် ဖြစ်ခြင်းအနက်၌ ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား-- ယ-သည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယဖြစ်၍ ဒါစာတ်သည် ဂဟဏတ္ထဖြစ်လျက် ဝတုစာတ်သည် စရဏတ္ထ၌ ဖြစ်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) ပဒပိဏ္ဍတ္ထ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ-ယ-င) ပကတ္တရ။

➤ ၄။ အစိရံ ဥပသမ္ပန္နော **အစိရူပသမ္ပန္နော**။ (အစိရံ၊မကြာမြင့်သော အချိန်ကာလ၌။ (ဝါ) မကြာသေးမီက။ဥပသမ္ပန္နော၊မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသော သူတည်း။) အစိရပုဒ်၊ ဥပသမ္ပန္နပုဒ်၊ သတ္တမျတ္ထ ဒုတိယ တပ္ပုရိသ်သမာသ်။ အစိရပုဒ်အရကား မကြာမြင့်သော အချိန်ကာလ (ဝါ) မကြာသေးမီ အချိန်ကာလသည် မုချ။ ယင်း၏ သုဒ္ဓိနိဒြပ်နှင့် ကာလ-ကာလဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မကြာမြင့်သော အချိန်ကာလ၌ မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသော သုဒ္ဓိနိဒြပ် ရ၏။

ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ဝိသေသန (ဝါ) ကြိယာဝိသေသနတို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောသောကြောင့် မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသည်မှ မကြာမြင့်သော အချိန်ကာလ ရ၏။

ကိလေသေ ဓုနန္တိ နိဒ္ဓုနန္တီတိ **ဓုတာ**။ (ယေ ဂုဏာ၊အကြင် အကျင့်ဂုဏ်တို့သည်။ ကိလေသေ၊ကိလေသာတို့ကို။ဓုနန္တိ နိဒ္ဓုနန္တိ၊ခါတွက်တတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ တေ ဂုဏာ၊ဓုတာ။ ကတ္တုသာဓနေ၊ ဓုစာတ်+တပစ္စည်း။ ဓုစာတ်အရကား ကိလေသာတို့ကို ခါတွက်တတ်သော အရညကင်ဓုတင်စသော အကျင့်၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကို ခါတွက်တတ်သော အရညကင်ဓုတင်စသော အကျင့်ရ၏။

ဓုတာစ တေ ဂုဏာစာတိ **ဓုတဂုဏာ**။ (ဓုတာစ၊ကိလေသာတို့ကို ခါတွက်တတ်ကုန်သည်လည်း။ဟောန္တိ၊ဖြစ်ကုန်၏။တေ၊တို့ဟူသည်။ဂုဏာစ၊အကျင့်ဂုဏ်တို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ကုန်၏။) ဓုတပုဒ်+ဂုဏပုဒ်၊ ကမ္မဓာရယ်သမာသ်။ ဓုတ-အရကား ကိလေသာတို့ကို ခါတွက်ခြင်း ဓုတဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အကျင့်ဂုဏ်ဒြပ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ကိလေသာတို့ကို ခါတွက်တတ်သော အကျင့်ဂုဏ်တို့ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ အစိရံ ဥပသမ္ပန္နော-ဖြင့် အစိရူပသမ္ပန္နောပုဒ်ကို န စိရူပသမ္ပန္နော ဟု မိဿကတပ္ပုရိသ် (ဝါ) ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ အစိရံ ဥပသမ္ပန္နော အစိရူပသမ္ပန္နော-ဟု သတ္တမျတ္ထ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဟုတ္ဂာ-ဖြင့် အစိရူပသမ္ပန္နော-၌ ပဌမာဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ၌ မသက်၊ ကြိယာ ဝိသေသနတ္ထ၌ သက်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဟုတ္ဂာ-ဖြင့် အစိရူပသမ္ပန္နောပုဒ်ကို ဟုတွာ ပါဌသေသ၌ စပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ) (ခ) ဖြင့် အစိရပုဒ်ကို န စိရံ အစိရံ-ဟု မိဿက တပ္ပုရိသ်

http://www.dhammadownload.com

သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အစိရံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကမ္မတ္ထ၌ မသက်၊ သတ္တမျတ္ထ၌ သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) မကြာမြင့်သောအခါ မြင့်မြတ်သော ပဋ္ဌင်း အဖြစ်သို့ ရောက်၏ဟူသည် မြင့်မြတ်သော ရဟန်းပဋ္ဌင်းဖြစ်ပြီးသည်မှ မကြာမီ အချိန် တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဝေံဝိဓေ-ဖြင့် ဝေရူပေ-၌ ဝေ-ကား ဝေနိပါတ် မဟုတ်၊ ဝေံနိပါတ်၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) နိဂ္ဂဟီတလောပ၏--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ရူပ-သဒ္ဒါသည် ခန္ဓ, ဘဝ-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ အထူးထူးအနက် (ဝိဝိဓအနက်)ဟောသည်၏--ရင်း (နာမ လိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဝေံဇာတိကေ-ဖြင့် ဝေံဝိဓေ-၌ ဝိဓ-သဒ္ဒါသည် ပကာရအနက်ကို မဟော၊ ဇာတိ (ဝါ) သဘာဝအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ခုတ-ပုဒ်ကို ခုနန္တိ နိဒ္ဒုနန္တိတိ ခုတာ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ခါတွက်၏ဟူသည် ကိလေသာတို့ကို ခါတွက်သတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ခုတနှင့် ဂုဏ ပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ခုတာစ တေ ဂုဏာစာတိ ခုတဂုဏာ-ဟု ကမ္မ ဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ သမာဒိယိတွာ-ဖြင့် သမာဒါယ-၌ ယ-သဒ္ဒါသည် သဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ပစ္စယပဒ)

ဂဏှိတွာ-ဖြင့် သမာဒိယိတွာ-၌ အာဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကေ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂ လိင်္ဂတ္ထ) ဒါဓာတ်၏ ဂဟဏတ္ထကိုဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သံသဒ္ဒါ အနက်မရှိသည်၏ --ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ စရတိ-ဖြင့် ဝတ္တတိ-၌ ဝတုဓာတ်သည် ပြောဆို ခြင်း (ဘာသာ) အနက်ကို မဟော၊ ဖြစ်ခြင်း (ဝါ) ကျင့်ခြင်း (စရဏ) အနက်ကို ဟော သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) ဝိဟရတိ-ဖြင့် ခုတင်အကျင့်ကိုယူ၍ ကျင့်၏ဟူ သည် နေထိုင်ခြင်း (ဝါ) ဣရိယာပုထ် လေးပါးလုံး မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းပင်တည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ကိလေသနိဒ္ဒုနကော/ကိလေသနိဒ္ဓုနကော** ။ ။ ဓူဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော်လည်း နာမ်ိ ရသော ကိယာဒီနံ-ဟု ရူပသိဒ္ဓိ၌ဆို၍ ကိယာဒိ နာပစ္စည်းနှောင်းရာ၌ ရဿပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ကိလေသနိဒ္ဒုနကေ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ကိလေသနိဒ္ဓုနကော**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ကိလေသာ၏ "ကိလေသ" ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကိလေသာနှင့် တံသမ္ဗန္ဓယုတ္တမွေတို့၌တင်--ဧကော သူပစာ။ ပဓာနဥပလက္ခဏနိဒ္ဒေသနည်း။ ကိလေသာဟူသော အကြောင်းကိုဆိုသဖြင့် သမ္ပယုတ္တမွေဟူသော အကျိုးကိုလည်း ရသောကြောင့် ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

➤ ၁၀။ **သမာဒါယ ဝတ္တတိ**--အရ ခုတင်အကျင့်ကို ကျင့်သော အရှင်သုဒိန်၏သန္တာန်၌

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဓါ ဝီရိယ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၇]

(က) **အာရညိကော** ဟောတီတိ ဂါမန္တသေနာသနံ ပဋိက္ခိပိတွာ အာရညိကဓုတင်္ဂဝသေန အာရညဝါသိကော ဟောတိ။ (ခ) **ပိဏ္ဍပါတိကော**တိ အတိရေကလာဘပဋိက္ခေပေန စုဒ္ဒသ ဘတ္တာနိ ပဋိက္ခိပိတွာ ပိဏ္ဍပါတဓုတင်္ဂဝသေန ပိဏ္ဍပါတိကော ဟောတိ။

(ဂ) **ပံသုကူလိကော**တိ ဂဟပတိစီဝရံ ပဋိက္ခိပိတွာ ပံသုကူလိကဓုတင်္ဂဝသေန ပံသုကူလိကော ဟောတိ။ (၃၁၀၇၃။ မအ္ဋ၊၁၂၂။ ဘာသာဋီ၊ ၁၊ ၂၀၅။)

➢ ၁။ **ပိဏ္ဍပါတိကော**-ဆွမ်း (ဝါ) အမှတ်မရှိသော အာဟာရကို ရှာမှီးသော။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဆွမ်းခံလေ့ရှိသော။ (ဝေါဟာရတ္ထ)

➢ ၂။ (က) ဒုံ/ ဆရာ၊ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် ပါဠိတော်၌ အာရညိကော ဟောတိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ အသို့ တော၌ နေလေ့ရှိပါသနည်း။ အဘယ်၏အစွမ်းဖြင့် တော၌နေခြင်း အလေ့ရှိသနည်း။ အာရညိကော-၌ ဏိကပစ္စည်းသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ထိုအလုံးစုံကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

➢ ၃။ (က-ခ-ဂ) ပက္ခန္တရ၊ **စာစပ်** ။ ။ ပဋိက္ခိပိတွာ-ကား ၍--ကြောင့် အရညဝါသိကော-ဝယ် ဝသတာတ်၌ ကြိယာဝိသေသန-ကြိယာဝိသေသျ စပ်။

➢ ၄။ ဂါမဿ အန္တော ဂါမန္တော။ ဂါမောယေဝ ဂါမန္တံ။ ဂါမန္တေ ဌိတံ သေနာသနံ ဂါမန္တသေနာသနံ။ ဂါမန္တံ တံ သေနာသနဉ္စာတိ **ဂါမန္တသေနာသနံ**။

ဂါမန္တ-အရ ရွာ၏ အနီးသည် မုချ။ ထို၏ ကျောင်းနှင့် သမိပီ-သမိပ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ရွာ၏ အနီး၌တည်သော ကျောင်းရ၏။

ပိဏ္ဍိတဗ္ဗော သယ်ရိတဗ္ဗောတိ ပိဏ္ဍော။ ပိဏ္ဍောစ ပိဏ္ဍောစ ပိဏ္ဍာ။

ပတနံ ပါတော။ ပိဏ္ဍာနံ ပါတော ပိဏ္ဍပါတော။ ပိဏ္ဍပါတံ ဥဉ္ဆတိ ဂဝေသတီတိ **ပိဏ္ဍပါတိကော**။ ပိဏ္ဍပါတ-အရ ဆွမ်းတို့၏ သပိတ်၌ ကျခြင်းသည် (ဝါ) သပိတ်၌ ကျခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဒါယကာများ လောင်းလှူအပ်သော ဆွမ်းသည် မုချ။ ထို--၏ ရှာမှီးတတ်သော သူဒိန်နှင့် ဂဝေသိတဗ္ဗ ဂဝေသက စပ် ဌာန္။ ဣကပစ္စည်းအရ ထို--သော ဆွမ်းကို ရှာမှီးတတ်သော သူဒိန်ဖြစ် ရ၏။

✻ ပိဏ္ဍပါတံ ဥဉ္ဆတီတိ **ပိဏ္ဍပါတိကော**။ (ပိဏ္ဍပါတံ၊ဆွမ်းကို။ (ဝါ) အမှတ်မရှိသော အာဟာရကို။ဥဉ္ဆတိ၊ရှာမှီးတတ်၏။ဣတိ၊ပိဏ္ဍပါတိကော၊မည်၏။ ပိဏ္ဍပါတ-ပုဒ်+ဏိက ပစ္စည်း၊ ဥဉ္ဆတိ တဒ္ဓိတ်။ ပိဏ္ဍပါတ-အရ ဆွမ်း (ဝါ) အမှတ်မရှိသော အာဟာရသည် မုချ။ ယင်း၏ ရဟန်းဖြစ်နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက/ကမ္မ ကမ္မီ စပ် ဌာန္။ ဏိက-အရ ထို --သော ရဟန်းဖြစ် ရ၏။ (တစ်နည်း) ပိဏ္ဍာယ ပတိတုံ စရိတုံ ဝတ္တမေတဿာတိ ပိဏ္ဍ

http://www.dhammadownload.com

ပါတိကော။ (ဇတာသ ဘိက္ခုနော၊အား။ပိဏ္ဍာယ၊ဆွမ်းအလို့ငှာ။ပတိတုံ စရိတုံ၊လှည့်လည်ခြင်းငှာ။ဝတ္တံ၊ဝတ္တရားသည်။အတ္တိ၊၏။ဣတိ. သော၊ ပိဏ္ဍပါတိကော။ တဿီလတဒ္ဓိတ်။

ဓုတံ တံ အင်္ဂန္တိ ဓုတင်္ဂံ။ ပိဏ္ဍပါတိကဿ ဓုတင်္ဂံ ပိဏ္ဍပါတိကဓုတင်္ဂံ။

ပံသုဝိယ ကုစ္ဆိတဘာဝံ ကုလတီတိ ပံသုကူလံ။ ပံသူနံ ကူလံ ပံသုကူလံ။

ပံသုကူလဿ ဓာရဏံ ပံသုကူလံ။ ပံသုကူလံ သီလံ ယဿာတိ ပံသုကူလိကော။

ပံသုကူလ-အရ ပံသကူသက်န်းကို ဆောင်ခြင်းသည် မှချ။ ထို--၏ ဓုတင်ဆောင်ရဟန်းနှင့် နိဿိတ-နိဿျ စပ် ဌာန္။ ဣကပစ္စည်းအရ ထို--သော ပံသကူဓုတင်ဆောင်ရဟန်း ရ၏။ * ဂဟာပတီဟိ ဒိန္နံ စီဝရံ ဂဟာပတိစီဝရံ။

➢ ၆။ (က) ၌ အရညဝါသိကော-ဖြင့် အာရညိကောပုဒ်ကို အရညေ ဝသသီလေ နာတိ အာရညိကော-ဟု တဿီလတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏိကပစ္စည်း၏ တဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ အာရညိကဓုတင်္ဂဝသေန-ဖြင့် တော၌နေ၏ဟူသည် အာရညိကဓုတင် ဆောက်တည်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် နေ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဂါမန္တ သေနာသနံ ပဋိက္ခိပိတွာ-ဖြင့် အာရညိက ဓုတင်ဆောင် ရဟန်း၏ သဘာဝကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ အာရညိကဓုတင်္ဂဝသေန/ အရညကဓုတင်္ဂဝသေန ။ ။ ကဏ် ဓောယျ ဓောယျက ယိယ(မောဂ္ဂလာန်၄၊၂၅) သုတ်အရ အရညပုဒ်နောင် ဘဝအနက်၌ ကဏ် ပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသောကြောင့် အရညကဓုတင်္ဂဝသေနပါဌ် သင့်ပါသည်။

ကစ္စည်း တမဓိတေ-စသော သုတ်အရ တဿီလအနက် (ဝါ) ဝသတိအနက်၌ ဏိက ပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသောကြောင့် အာရညိကဓုတင်္ဂဝသေနပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **အာရညိကော**-၌ အရည-ကား ဌာနဖြစ်သော တော၏ "အရည"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော တော၌နေခြင်း၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနတ္တရိကနည်း။

ဂါမန္တသေနာသနံ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ရွာနီးကျောင်း၏ "ဂါမန္တသေနာသန"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဂါမတစ်ခုလုံး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာနည်း။ ဌာနီဖြစ်သော ဂါမခေတ်၌ပါဝင်သော ကျောင်း၏ "ဂါမန္တသေနာသန"ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဂါမကြီးတစ်ခုလုံး၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဆိကျ [၁၈]

(က) **သပဒါနစာရိကော**တိ ဃောလုပ္ပစာရံ ပဋိက္ခိပိတွာ သပဒါနစာရိကဓုတင်္ဂဝသေန သပဒါနစာရိကော ဟောတိ။ (ခ) ဃရပဋိပါဋိယာ ဘိက္ခာယ ပဝိသတိ။

(ဂ) ဓနိုဝါမန္တိ ဝဏ္ဍိန် ဂါမံ။ (ဃ) ဝဏ္ဍိသု ဝါ ဂါမံ။ (င) **အမှာ** မဟာစ္စနာ၀တိအာဒိသု ဥပဘောဂပရိဘောဂူပကရဏမဟန္တတာယ **အမှာ**။ (စ) ယေ တိ တေသံ ဥပဘောဂါ,

http://www.dhammadownload.com

ယာနိစ ဥပဘောဂ္ဂပကရဏာနိ၊ တာနိ မဟန္တာနိ။ (ဆ) ဗဟုလာနိ။ (ဇ) သာရကာနိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဋ္ဌ။၁၇၃။ မအ္ဘ။ထ၊၂၃။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၂၀၆။)

➤ ၁။ **လောလုပ္ပစာရံ-** ကုသိုလ်ဟူသော ဘဏ္ဍာကို ပြင်းစွာ လုယူတတ်သော တဏှာဖြင့် သွားခြင်းကို။ (သဒ္ဒတ္ထ) လျှပ်ပေါ်သော သွားခြင်းကို။ (သင်္ကေတတ္ထ)

သပဒါနစာရိကော- ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းသည်၏အဖြစ်နှင့်တကွ အစဉ်အတိုင်း လှည့်လည်လေ့ရှိသည်။ (သဒ္ဒတ္ထ) အိမ်စဉ်မလပ် ဆွမ်းရပ်လေ့ရှိသည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

အဗှာ-အတွင်းအပ အသုံးအဆောင် များမြောင်ကြွယ်ဝကုန်သော။

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် တဏှာဖြင့် လှည့်လည်ခြင်းကို ပယ်မြစ်၍ သပဒါနစာရိက ဓုတင်၏အစွမ်းဖြင့် ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းသည်၏အဖြစ်နှင့်တကွ လှည့်လည်လေ့ရှိ၏ဟု ဖွင့်ပြ၏။ ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းသည်၏အဖြစ်နှင့်တကွ လှည့်လည်ခြင်း ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ လှည့်လည်ပုံ သဘာဝတ္ထကို ပေါ်လွင်စွာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ် ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **အား--** အိမ်စဉ်အားဖြင့် ဆွမ်းခံအလို့ငှာ ဝင်ခြင်းသည် ပိုင်းဖြတ်ခြင်း မှ ကင်းသည်၏အဖြစ်နှင့်တကွ လှည့်လည်ခြင်းမည်၏ဟု သဘာဝတ္ထကို ငါပြဆို၏ဟူလို

(ဃ) သို့/ **အဒ္ဓာနေ**။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဝဋ္ဋိ-အရ ဝဋ္ဋိမင်း-တံနိဝါသီကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုရင်း၊ ဝဋ္ဋိနှင့် ဂါမကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုရင်း ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝဋ္ဋိ-သဒ္ဒါ၏ အရကောက် တမျိုးနှင့် ဝဋ္ဋိဂါမ-သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထ တစ်မျိုးကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ယ) မိန့်။

(စ-ဆ-ဇ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ကြွယ်ဝသူဟူသည် ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်၊ ထိုကာမဂုဏ်၏ အဆောက်အဦတို့ဖြင့် များကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ကြွယ်ဝသူမည်၏ ဟု ဖွင့်ပြ၏။ ကြွယ်ဝသူဟူသည် အမှတ်မထား များပြားသော စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ဖြင့် ပြည့် စုံ ပေါများသူတို့ကို ဆိုရသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ငါးပါးသော ကာမဂုဏ် ထိုကာမဂုဏ်၏ အဆောက်အဦတို့ဖြင့် များပြားသူတို့ကိုသာ ကြွယ်ဝသူဟု ထူးထူးခြား ခြား ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အသို့ သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ သာမည ဝိသေသ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (စ-ဆ-ဇ) မိန့်။

အား-- အမှတ်မထား များပြားသော စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ဖြင့် ပြည့်စုံ ပေါများသူတို့ကို ကြွယ်ဝသူဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း ဤ၌ သုဒိန်၏ မိဘများသည် ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်၊ ထိုကာမဂုဏ်၏ အဆောက်အဦတို့ဖြင့် များလည်း များကုန်၏၊ မြတ်လည်းမြတ်ကုန်၏၊ အနှစ်သာရ ပြည့်ဝကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ငါဆိုသော စကား သင့်သည်ဖြစ်ရကား သင်တင် သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ၌မရောက် ကင်းပျောက်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ-ခ-င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဆ) မဟန္တသဒ္ဒါ အနက်ငုပ်ကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) မဟန္တသဒ္ဒါ ပူဇာ-

http://www.dhammadownload.com

စသော အနက်ကို ဟောသလောဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသော ကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ ဒီယတေ အဝခဏ္ဍီယတေတိ ဒါနံ။ ဒါနတော အပဂတံ အပဒါနံ။

သဟ အပဒါနေန(ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှကင်းခြင်းနှင့်) ယော ဝတ္တတီတိ **သပဒါနော**။

သဟ အပဒါန ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်း သဟတ္ထ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ လှည့်လည်ခြင်းနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော လှည့်လည်ခြင်းရ၏။

သပဒါနော(ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှကင်းခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော) စာရော (လှည့်လည်ခြင်း) **သပဒါနစာရော**။ သဟ အပဒါနေန စရိတုံ သီလမဿာတိ **သပဒါနစာရီ**။

သပဒါနံ စရတိ သီလေနာတိ **သပဒါနစာရိကော**။

စရဏံ စာရော။ လောလုပ္ပေန စာရော **လောလုပ္ပစာရော**။ လောလုပ္ပ-အရ တဏှာသည် မုချ။ ထို--၏ လှည့်လည်ခြင်းကြိယာနှင့် ကရိုဏ်း ကရိုဏ်းကြိယာ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော တဏှာဖြင့် လှည့်လည်ခြင်းရ၏။

ဥပဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာတိ **ဥပဘောဂါ**။ (ယေ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ၊အကြင် ကာမဂုဏ် ငါးပါးတို့ကို။ပုဂ္ဂလေဟိ၊တို့သည်။ဥပဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ၊ခံစားအပ်ကုန်၏။ဣတိ၊ တေ၊ ဥပဘောဂါ။

ကမ္မသာဓနေ၊ ဥပ-ဘုဇ+ဏ။ ဥပ-ဟူသော ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ဘောဂုဏ် ရ၏။ ဘုဇဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ကာမဂုဏ်ငါးပါးကို ခံစားသော သူတို့၏ တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သော ကာမဂုဏ်ငါးပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကာမဂုဏ်ငါးပါး ရ၏။ * ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာတိ **ပရိဘောဂါ**။ (အရကောက်တူပြီ)

ဥပဘောဂါနံ ဥပကရဏာနီတိ **ဥပဘောဂူပကရဏာနိ**။ (ဥပဘောဂါနံ၊ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့၏။ဥပကရဏာနိ၊အဆောက်အဦတို့တည်း။) ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ ဥပဘောဂ-အရ ကာမဂုဏ်ငါးပါးသည် မုချ။ ယင်း၏ မိန်းမ၏ အဝတ်စသည်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကာမဂုဏ် ငါးပါး၏ အဆောက်အဦဖြစ်သော မိန်းမ၏ အဝတ် စသည်ရ၏။

ဝဋ္ဋိနံ ဂါမော **ဝဋ္ဋိဂါမော**။ ဝဋ္ဋိ-အရ ဝဋ္ဋိမင်းတို့ဒြဗ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ရွာဒြဗ်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဝဋ္ဋိမင်းတို့၏ ရွာဒြဗ် ရ၏။

ဝဋ္ဋိသု ဂါမော **ဝဋ္ဋိဂါမော**။ ဝဋ္ဋိ-အရ ဝဋ္ဋိတိုင်းတို့ဒြဗ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ရွာဒြဗ်နှင့် အပေါင်း အစိတ်/ အဘေဒ ဘေဒ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ဝဋ္ဋိတိုင်းတို့၌ ရွာဒြဗ်ရ၏။

အဗ္ဘာယန္တိ (အလွန်ကြံစည်တတ်ကုန်၏) နေန္တီတိ **အမ္ဗာ**။ ဓျေဓာတ်အရ ဥစ္စာကို ကြံစည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော လောဘပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်

http://www.dhammadownload.com

သည် မုချ။ ဥစ္စာ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ ဥစ္စာကို ရပြီးနောက် သိမ်းပိုက်ခြင်းစသော နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ တ-အရ ကြွယ်ဝချမ်းသာသူ ရ၏။

➤ ၅။ **အဓမ္မ-ကား** အာ-ဈေဓာတ် အပစ္စည်း၊ ဈေ စိန္တာယံ။ ဈေ၌ ဓ-ကို အ-ပြု၊ ဈကို ပ- ပြု၊ ပ-ကို အ-သို့ကပ်၊ အသဒိသဒွေဘော် ၃-လာ၊ အစ၌ အာ-ကို အရဿပြု။

➤ ၆။ (က) ၌ လောလုပ္ပစာရံ-စသည်ဖြင့် တဏှာဖြင့် လှည့်လည်ခြင်းကို ပယ် မြစ်၍ သပဒါနစာရိက ဓုတင်၏အစွမ်းဖြင့် ဆွမ်းခံလှည့်လည်ခြင်းသည် သပဒါနစာရိက ဓုတင်မည်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဝဋ္ဋိနံ ဂါမံ-ဖြင့် ဝဋ္ဋိ-အရ ဌာနီဖြစ်သော မင်း (တံနိဝါသီ) ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဝဋ္ဋိနံ ဂါမော ဝဋ္ဋိဂါမော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဃ) ၌ ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် အတ္ထန္တရကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဝဋ္ဋိသု ဂါမော-ဖြင့် ဝဋ္ဋိ-အရ ဌာနဖြစ်သော တိုင်းကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဝဋ္ဋိသု ဂါမော ဝဋ္ဋိဂါမော-ဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

(င) ၌ ဥပဘောဂပရိဘောဂူပကရဏမဟန္တတာယ-ဖြင့် အဗ္ဗာသဒ္ဒါသည် အစိတ် အဖို့-စသော အနက်ကို မဟော၊ ကြွယ်ဝချမ်းသာသူဟူသော အနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ကြွယ်ဝချမ်းသာခြင်းဟူသည် ဥပဘောဂ ပရိဘောဂူပကရဏာတို့၏ များ ပြားကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ကြွယ်ဝချမ်းသာသူဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ယေဟိ ဥပဘောဂါ ယာနိစ ဥပဘောဂူပကရဏာနိ-ဖြင့် ဥပဘောဂနှင့် ပရိဘောဂူပကရဏပုဒ်တို့ကို ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပရိဘောဂ-သဒ္ဒါ၏ ဥပဘောဂ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်၏--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ တာနိ မဟန္တာနိ-ဖြင့် ဥပဘောဂ ပရိဘောဂူပကရဏပုဒ်နှင့် မဟန္တပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် မဟန္တသဒ္ဒါသည် ပူဇာ-စသော အနက်ကို မဟော၊ အများ-ပစုရအနက် ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် များကုန်၏ (ဗဟုလ)ဟူသည် အနှစ်မပါ အကာတို့များသည်ကား မဟုတ်၊ ဥစ္စာနှစ်တို့ များကုန်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **သာရဏာနိ/ပီသာလာနိ** ။ ။ သာရကာနိတိ သာရဘူတာနိ-ဟု သာရတ္ထ ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ အရှင်သုဒိန်၏ ဆွေမျိုးတို့သည် စည်းစိမ်လည်း ပေါ်များ၏၊ပေါ်များ သော စည်းစိမ်အားလုံးသည် အဖိုးတန်အနှစ်တို့ချည်းသာ ဖြစ်၏ဟု ယူဆနိုင်သော ကြောင့်ရင်း သာရကာနိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

မဟာန္တတာယ/မဟာဒ္ဓာယ ။ ။ ယေဟိ-ဝါကျဖြင့် ဥပဘောဂ ပရိဘောဂူပကရဏာနိ စ တာနိ မဟန္တာနိစာတိ ဥပဘောဂပရိဘောဂူပကရဏမဟန္တာနိဟု သမာသ်တွဲစပ်ရမည်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့်ရင်း၊ ဥပဘောဂပရိဘောဂူပကရဏမဟန္တပုဒ်နောက် ဘာဝတဒ္ဓိတ်ဆင့်၍ ဥပဘောဂပရိဘောဂူပကရဏမဟန္တတာယ-ဟု ရုပ်ပြီးသင့်သောကြောင့်ရင်း ဥပဘောဂပရိဘောဂူပကရဏမဟန္တတာယပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ဝဇ္ဇီဂါမ-ကား ဌာနီဖြစ်သော မင်းတို့၏ "ဝဇ္ဇီ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော တိုင်း၌တင်-- ဌာနျူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။ (တစ်နည်း) ဝဇ္ဇီတိုင်းနှင့် ရွာဖြစ်မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ (တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော တိုင်း၏ "ဝဇ္ဇီ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဝဇ္ဇီတိုင်းသားတို့၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။ **မဟဒ္ဓနာ**-ကား အဖု-အရ များသော ဥပဘောဂ ပရိဘောဂူပကရဏတို့မှ ကြွင်းသော မြေဝယ် မြှုပ်ထား များပြားသော စည်းစိမ်ကို မဟဒ္ဓနအရ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း၊ ကေဝလျူပစာ။

➤ ၁၀။ **လောလုပ္ပစာရော**-၌ လောလုပ္ပ-အရ တဏှာကိုယူ။

ပါဠိ [၁၉]

(က) နိဓေတွာ ဌပိတာ ဓနမဟန္တတာယ **မဟဒ္ဓနာ**။ (ခ) **မဟာဘောဂါတိ** ဒိဝသပရိဗ္ဗယသင်္ခါတဘောဂမဟန္တတာယ **မဟာဘောဂါ**။ (ဂ) အညေတိ ဥပဘောဂေဟိ ဇာတရူပရဇတေဟိ ပဟူတတာယ **ပဟူတဇာတရူပရဇတာ**။ (ဃ) အလင်္ကာရဘူတဿ ဝိတ္တူပကရဏဿ ပီတိပါမောဇ္ဇကရဏဿ ပဟူတတာယ **ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာ**။ (င) ဝေါဟာရဝသေန ပရိဝတ္တေန္တဿ ဓနဓညဿ ပဟူတတာယ **ပဟူတဓနဓညာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ**။ (၃။၁၇၃/၄။ မအ္ဋ။တ၊ ၂၃။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၂၀၇။)

➤ ၁။ **မဟဒ္ဓနာ**- မြေ၌မြှုပ်ထား များသော ဥစ္စာရှိကုန်သော။ (ဉာတိ-၌ စပ်) **မဟာဘောဂါ**-နေ့တိုင်း ရိက္ခာဟု ဆိုအပ်ကုန်သော များသော စည်းစိမ်ရှိကုန်သော။ (ဝါ) နေ့စဉ် သုံးစရိတ် ရွှေငွေဥစ္စာ များစွာရှိကုန်သော။

ပဟူတဇာတရူပရဇတာ- အခြား အသုံးအဆောင်တို့ထက် များစွာသော ရွှေငွေတို့ရှိကုန်သော။ **ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာ** - များစွာ နှစ်သိမ့်ဝမ်းမြောက်ကြောင်း အဝတ်တန်ဆာရှိကုန်သော။

➤ ၂။ (စ) **သို့/ အနုသာဓ္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် မဟဒ္ဓနာ၌ နေ-သဒ္ဒါသည် ဥစ္စာသာမန်ကို ဟောနိုင်ငြားသော်လည်း ဤ၌ မြှုပ်နှံ၍ထားအပ်သော ဥစ္စာကိုဟောသည်၏ အဖြစ်နှင့် "မဟန္တာနိ ဓနာနိ ယေသန္တေတိ မဟဒ္ဓနာ"ဟူသော ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ "ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာတိ ဘောဂါ" ဟု ဝစနတ္ထပြ၍ ဘောဂ-ဟူသည် နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း

http://www.dhammadownload.com

သုံးဆောင်အပ်သော ဥစ္စာတို့ပင်တည်းဟူသော သရူပတ္ထနှင့် "မဟန္တာ ဘောဂါ ယေသန္တိ မဟာဘောဂါ"ဟူသော ဝစနတ္ထကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

➤ ၄။ ဝိန္ဒန် ဝိတ္တိ။ ဝိန္ဒန္တိ ဧတာယာတိ ဝိတ္တိ။ ဝိတ္တိယာ ဥပကရဏံ **ဝိတ္တူပကရဏံ။** ဝိတ္တိ-အရ နှစ်သက်ခြင်း ပီတိပါမောဇ္ဇသည် မုချ။ ထို--၏ ပြုတတ်သော တန်ဆာနှင့် နိဿိတ-နိဿ/အာရုံ-အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော နှစ်သက်ခြင်း ပီတိပါမောဇ္ဇကို ပြုတတ်သော တန်ဆာအထူးရ၏။

ရဉ္ဇန္တိ ဧနာ ဧတ္ထာတိ ရဇတံ။ (ရဉ္ဇဓာတ်+အတ-ပစ္စည်း) ရဉ္ဇဓာတ်၏အရ ကတ္တားဖြစ်ကား တပ်နှစ်သက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော လောဘမူ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏ္ဍကား ငွေ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ (ဝါ) ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အတ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ငွေဖြစ်ရ၏။

မမယိဒန္တိ ဓနာယိတဗ္ဗံ သဒ္ဒါယိတဗ္ဗန္တိ ဓနံ။ ယံ ဝိတ္တံ၊အကြင်ဥစ္စာကို။သာမိကေဟိ၊ ပိုင်ရှင်တို့က။ဣဒံ၊ဤဥစ္စာသည်။မမ။ငါ၏။ဝိတ္တံ၊ဥစ္စာတည်း။ဣတိ၊သို့။ဓနာယိတဗ္ဗံ သဒ္ဒါယိတဗ္ဗံ၊အသံပြုအပ် ပြောဆိုအပ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တံ၊ ဓနံ။ ကမ္ဗုသာဓနေ၊ ဓနဓာတ်+အပစ္စည်း။ ဓနဓာတ်အရ ကတ္တားကြိယာကား ပိုင်ရှင်၏ တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် သည် မုချ။ ကမ္မဖြစ်ကြိယာအရကား ထို--အားတပ်သော ဥစ္စာဖြစ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ သည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဥစ္စာဖြစ် ရ၏။

ဓနေသ ဟိတံ ဓည်။ ဓနဥ္စ ညဥ္စ ဓနဉ္စံ။ ဓန-အရ ဥစ္စာသည် မုချ။ ထို--၏ ကောက်ပဲသီးနှံနှင့် ပေါများခြင်းဂုဏ်ကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဥစ္စာကောက်ပဲသီးနှံ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် မဟဒ္ဓန-၌ ဓန-အရ မြေမှာမြှုပ်ထားသော ဥစ္စာကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) မဟန္တ-သဒ္ဒါကို မဟပြုသည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) မဟန္တာနိ ဓနာနိ ဧတေသံ ဉာတီနန္တိ မဟဒ္ဓနာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ။

(ခ) ၌ ဒိဝသပရိဗ္ဗယသင်္ခါတ-ဖြင့် ဘောဂ-အရ နေ့စဉ်အသုံးစရိတ် ရွှေငွေဥစ္စာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ဘောဂမဟန္တတာယ-ဖြင့် မဟန္တသဒ္ဒါကို မဟာပြု--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) မဟာဘောဂါပုဒ်ကို မဟန္တာ ဘောဂါ ဧတေသံ ဉာတီနန္တိ မဟာဘောဂါ-ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ပဟူတံ ဇာတရူပရဇတံ ယေသန္တိ ပဟူတဇာတရူပရဇတာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သာမန်အားဖြင့် ရွှေငွေ၏ များသည်၏အဖြစ်မဟုတ်၊ တပါးသော ဥပဘောဂဖြစ်သော ဥစ္စာတို့ထက် ရွှေငွေ၏ များသည်၏အဖြစ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ အလင်္ကာရဘူတဿ-ဖြင့် ဝိတ္တူပကရဏပုဒ်ကို ဝိတ္တိယာ ဥပကရဏံ ဝိတ္တူပ

http://www.dhammadownload.com

ကရဏံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဝိတ္တူပကရဏ-အရ အဝတ်တန်ဆာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) **ပီတိပါမောဇ္ဇကရဏသ**-ဖြင့် ဝိတ္တိပုဒ်ကို ဝိန္ဒတိ သုခံ ဧတာယာတိ ဝိတ္တိ။ ဝိန္ဒနံ ဝိတ္တိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဝိတ္တိ-အရ ပီတိပါမောဇ္ဇ-ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) (ဃ) တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ပဟူတံ နာနာဝိဓာလင်္ကာရဘူတံ ဝိတ္တူပကရဏံ ဧတေသန္တိ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဓ) ဖြင့် ပဟူတံ ဓနဓညံ ယေသန္တိ ပဟူတဓနဓညာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

ဝေါဟာရဝသေန ပရိဝတ္တေန္တဿ-ဖြင့် ဓနဓညာ-ဟူသောပုဒ်ဝယ် ဥစ္စာစပါးဟူသည် နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း သုံးဆောင်အပ်သော ဥစ္စာ စပါး မဟုတ်၊ ကုန်သွယ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် လဲလှယ်အပ်သော ဥစ္စာစပါးဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ ပဟူတ/ပဟုတ/ဗဟူတ/ဗဟုတ ॥ ॥ ပဟုဓာတ်+တပစ္စည်း၊ ဥ-လာ၍ ပဟုတ-ဟု ပြီးသည်။ (တစ်နည်း) ပပုဗ္ဗ ဟူဓာတ်၊ ဟူ၌ ဦကို ဥရဿပြု၊ တပစ္စည်းဖြင့် ပဟုတ-ဟု ပြီးသောကြောင့် ပဟုတ-သင့်ပါသည်။ သူစိ-၌ ပဟူတောပိ-ဟု ဆိုသောကြောင့် ပဟုတ/ပဟူတ နှစ်ပါဌ် သင့်ပါသည်။ [ပဟု သတ္တိယံ တော၊ ဥကာရာဂမော။ ပပုဗ္ဗော ဟူ သတ္တာယံ ဝါ ရဿော၊ ပဟုတော၊ ပဟူတောပိ (သူစိ) ကိုထောက်၍ ၂-ပါဌ်သင့်ပါသည်။]

ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာ/ပဟူတဝိတ္တူပကာရဏာ ॥ ॥ ဝိတ္တိံ တုဋ္ဌိံ ဝိတ္တိယာ ဥပကရဏံ ဝိတ္တူပကရဏံ၊ ပဟူတံ နာနာဝိဓာလင်္ကာရဘူတံ ဝိတ္တူပကရဏမေတေသန္တိ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာ။ တေနာဟ 'အလင်္ကာရဘူတဿာ"တိ အာဒိ (သာရတ္ထ) ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဤအဋ္ဌကထာ ဤနေရာ၌ပင် ဝိတ္တူပကရဏဿ-ကို ပီတိပါမောဇ္ဇ ကရဏဿ-ဟု ဖွင့်ဆိုထားသောကြောင့်ရင်း ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပီတိပါမောဇ္ဇကရဏဿ/ပီတိပါမောဇ္ဇကာရဏဿ ॥ ॥ ဝိန္ဒနံ ဝိတ္တိ၊ ဝိတ္တိယာ ဥပကရဏံ ဝိတ္တူပကရဏံ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်သောကြောင့် ယင်း ဝိတ္တူပကရဏဿ-၌ ဥပကရဏအတွက် ကာရဏပုဒ်ကို ဖွင့်သည်၊ ဥပကရဏ အဆောက်အဦဟူသည် အကြောင်းပင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပီတိပါမောဇ္ဇ ကာရဏဿ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာ** ॥ ॥ နှစ်သက်ခြင်းကိုပြုတတ်သော တန်ဆာတို့တွင် အလွန်အားဖြင့် နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသော တန်ဆာကို ယူအပ်သောကြောင့် အတိသယနည်း မည်၏။ **ပဟူတဓနဓညာ**-ကား ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အဍ္ဍ မဟဒ္ဓန မဟာဘောဂ ပဟူတဇာတရူပရဇတ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏတို့မှကြွင်းသော ဓန ဓညကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ ဧကဒေသျူပစာ။ **ပဟူတဇာတရူပရဇတာ**-ကား ရသင့်တိုင်းကို မယူမူ၍

http://www.dhammadownload.com

တစ်ပါးသော ဥပဘောဂ ဥစ္စာတို့ထက် လွန်ကဲသော ရွှေငွေတည်းဟူသော အလွန်ကိုယူရသောကြောင့် အတိသယ နည်းမည်၏။

➢ ၁၀။ ပီတိပါမောဇ္ဇ-အရ အားကြီးသော နှစ်သက်ခြင်း အားသေးသော နှစ်သက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ပီတိ ပါမောဇ္ဇကိုယူ။

ပါဌ် [၂၀]

(က) **သေနာသနံ သံသာဝေတွာတိ** သေနာသနံ ပဋိသာမေတွာ။ (ခ) **ယထာ န** ဝိနဿတိ၊ **တထာ** နံ သုဂုတ္တံ ဌပေတွာတိ အတ္ထော။ (ဂ) **သင္ဃိမဝတ္ထု ထာလိပါကောတိ** ဂဏာနုပရိစ္စေဒတော သင္ဃိထာလိပါကော။ (ဃ) **ဧကမေကော ဓေတ္ထု ထာလိပါကော** ဒသန္နံ ဘိက္ခူနံ ဘတ္တံ ဂဏှာတိ၊ (င) **တံ သဗ္ဗံ ဆန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ ဘတ္တံ ဟောတိ။**

(၄၁၇၄။ မအ္ဓ၊တ၊၂၄။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၂၀၈။)

➢ ၁။ (ခ) ယထာ၊အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်။အာယသ္မန္တော သုဒိန္နော၊သည်။ နံ သေနာသနံ၊ထိုအိပ်ရာနေရာကို။သုဂုတ္တံ၊ကောင်းစွာ။ဌပေန္တော၊ထားသည်ရှိသော်။န ဝိနဿတိ မပျက်စီး။တထာ၊ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။နံ သေနာသနံ၊ကို။သုဂုတ္တံ၊ကောင်းစွာ။ဌပေတွာ၊ထားခဲ့၍။ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။အတ္ထော၊သေနာသနံ သံသာမေတွာပုဒ်၏အနက်တည်း

➢ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သေနာသနံ သံသာမေတွာ-၌ သံရှေ့ရှိသော သမဓာတ်၏ သိုမှီးခြင်း, သိမ်းဆည်းခြင်း အနက်ဟောသည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သေနာသနကို မည်သို့မည်ပုံ သိုမှီးသိမ်းဆည်းအပ်ပါသနည်း။ သိုမှီးသိမ်းဆည်းပုံနှင့် လိုအပ်သော အတ္ထာပန္န စကားကျအနက်ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် သင္ဃိမဝတ္ထု ထာလိပါကေ=ထမင်းအိုးခြောက်ဆယ်ဟု လျှောက်၏။ အရှင်သုဒိန်တစ်ပါးအတွက် ဖြစ်ရကား ကွမ်းစားချက်ဖြင့် ခြောက်ကျိပ်မျှလောက်ရှိသာ မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) သံဝဏ္ဏနာမိန့်။ **အဓိ--** ကွမ်းစားချက်ဖြင့် ခြောက်ကျိပ်မျှလောက်ရှိသာ မဟုတ်၊ အိုးအရေအတွက်အားဖြင့် ခြောက်ဆယ်ဟူလို။

(ဃ-င) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အိုးအရေအတွက်အားဖြင့် ခြောက်ဆယ်ရှိ၏ဟု အပိုင်းအခြားကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ကွမ်းစားအရေအတွက်အားဖြင့်ကား တစ်အိုး တစ်အိုးလျှင် အဘယ်မျှလောက်သော ရဟန်းတို့အား ဘုဉ်းပေးလောက်ပါသနည်း။ တစ်အိုး တစ်အိုးသည် တစ်ပါး တစ်ပါးစီမျှလောက်သာ ဘုဉ်းပေးနိုင်ပါသလော။ (ဃ-င) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အရေအတွက် အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ထမင်းအိုးခြောက်ဆယ်တို့ဟု ဆို၏။ ယင်းထမင်းအိုးခြောက်ဆယ်တို့တွင် တလုံးတလုံးသော အိုးသည် အဘယ်မျှလောက် ရဟန်းတို့အတွက် ဆွမ်းကိုယူနိုင်ပါသနည်း။ တလုံးတလုံးသော

http://www.dhammadownload.com

အိုးသည် တပါးတပါးအတွက်သာ လောက်ပါသလော။ (ဦနစောအရာ) တလုံးတလုံးသော အိုးသည် အပါး နှစ်ဆယ်အတွက် လောက်ပါသလော။ (အဓိကစောအရာ) တလုံးတလုံးသော အိုးသည် တပါးတပါးအတွက်ကိုပင် မလောက်မင ဖြစ်ပါသလော။(အညစောအရာ)(ဃ) မိန့်။

(င) ချို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ချက်ပြီးထမင်းအိုးတို့တွင် တစ်လုံးတစ်လုံးသော ထမင်းအိုးသည် ရဟန်းဆယ်ပါးတို့အတွက် ဆွမ်းကို မျှလောက်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အလုံးစုံသော ထမင်းအိုးခြောက်ဆယ်သည် အဘယ်မျှလောက်သော ရဟန်းတို့အတွက် လောက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပက္ကန္တုရ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ/ဝိတ္တာရ။ (ဂ) ပက္ကန္တရ။ (ဃ-င) ဝါကျာရမ္ဘ။ -

စာစပ် ။ ။ ဧတ္ထ-ကား တို့တွင်--ကြောင့် ကေမေကော-၌ နိဒ္ဒါရဏာသမုဒါယ၊ ကေ မေကော-ကား နိဒ္ဒါရဏီယ စပ်။

➤ ၄။ သေတိ ဧတ္ထာတိ သေနံ။ အာသတိ ဧတ္ထာတိ အာသနံ။ သေနဉ္စ တံ အာသနဉ္စာတိ သေနာသနံ။ (သေနဥ္စ၊အိပ်ရာသည်လည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။တံ၊ထိုအိပ်ရာဟူသည်။အာသနဥ္စ၊နေရာသည်လည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။ဣတိ၊ သေနာသနံ။ ဝိသေသနော ဘယပဒ ကမ္မဓာရယ်၊ သေနပုဒ်+အာသနပုဒ်။ သေန အာသန-ဟူသော ဝိသေသန နှစ်ပုဒ်အရကား အိပ်ရာ၏အဖြစ် နေရာ၏အဖြစ်ဟူသော သေနာသနဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ကျောင်းစသည်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အိပ်ရာ နေရာဖြစ်သော ကျောင်းဖြစ် ရ၏။

ထလတိ တိဋ္ဌတိ ဩဒနံ ဧတ္ထာတိ ထာလိယော။ ပစန္တိ ဧတ္ထာတိ ပါကာ။ ထာလိယော ဧဝ ပါကာ ထာလိပါကာ။ ထာလိပုဒ်+ပါကပုဒ် ကမ္မဓာရယ်သမာသ်။ ပါကပုဒ်အရကား ချက်ရာ၏အဖြစ်ဟူသော ပါကဌာနဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အိုးဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ချက်ရာ အိုးဖြစ်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ပဋိသာမေတွာ-ဖြင့် သံဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သမဓာတ်သည် သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်း ပဋိသာမနအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ သဋ္ဌိထာလိပါကေ-ဖြင့် သဋ္ဌိမတ္တေ-၌ မတ္တသဒ္ဒါသည် ပမာဏ-စသော အနက်ကို မဟော၊ အနက်မရှိ ပဒါလင်္ကာရပုဒ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ဂဏာနုပရိစ္ဆေဒတော-ဖြင့် ကွမ်းစားအရေအတွက်အားဖြင့် ခြောက်ဆယ်မဟုတ်၊ အိုးအရေအတွက်အားဖြင့် ခြောက်ဆယ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သဋ္ဌိယော ဝ မတ္တာ သဋ္ဌိမတ္တာ-ဟု တဗ္ဗာဝဝုတ္တိ ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဌပေတွာ/ဌပေတွာ ။ ။ ဌာဓာတ် ဏာပေပစ္စည်း တွာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ဌပေတွာ-သင့်ပါသည်။ ထပစာတ် ဏာပေပစ္စည်း တွာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ကြောင့် ထပေတွာ-ပါဌ်လည်းသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဓာလိပါက/ဓာလီပါက ။ ။ သမာသ်အလယ်၌ရှိသော ဤကို ဣရဿပြုရမည် ဖြစ်သောကြောင့် ထာလိပါက-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပါဠိတော် [၂၁]

(က) အဘိဟာရိယတိ **အဘိဟာရော**။ (ခ) ကိံ အဘိဟာရိယတိ။ (ဂ) ဘတ္တံ။

(ဃ) ဘတ္တမေဝ အဘိဟာရော ဘတ္တာဘိဟာရော။ (င) တံ ဘတ္တာဘိဟာရံ။

(စ) **အဘိဟရိံသူတိ** အဘိမုခါ ဟရိံသု။ (ဆ) တဿ သန္တိကံ ဂဟေတွာ အာဂမံသူတိ အတ္ထော။ (ဇ) ဧတဿ ကိံ ပမာဏန္တိ။ (ဈ) သဋ္ဌိ **ထာလိပါကေ**။ (ည) တေန ဝုတ္တံ "သဋ္ဌိ မတ္တေ ထာလိပါကေ ဘတ္တာဘိဟာရံ အဘိဟရိံသူ"တိ။

(၄။၁၇၄၊ မအ္ဋ၊တ၊၂၅။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၂၀၉။)

➢ ၁။ (ဆ) တဿ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ၊ထိုအရှင်သုဒိန်၏။သန္တိကံ၊အထံသို့။ သဋ္ဌိမတ္တေ၊ခြောက်ဆယ်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ထာလိပါကေ၊တစ်လုံး ဆယ်ယောက် မျှလောက်သော ဆွမ်းချက်အိုးတို့ကို။ဘတ္တာဘိဟာရံ၊ရှေးရှုဆောင်အပ်သော ဆွမ်းကို။ **(ဂဟေတွာ-၏ ကံ)**ဂဟေတွာ၊ယူကုန်၍။တေ ဉာတကာ၊ထိုဆွေမျိုးတို့သည်။ **(အာဂမံသု-၏ ကတ္တား)** အာဂမံသု၊လာကြကုန်ပြီ။ဣတိ၊အယ်၊ကား။အတ္ထော၊အဘိဟရိံသုပုဒ်၏အနက်တည်း။

➢ ၂။ (ခ-ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အဘိဟာရပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ ကို ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဘတ္တာဘိဟာရံပုဒ်၏ ဝိသေသနပရ နိပါတအဖြစ်ကို ပြလို ရကား (ခ-ဂ) မိန့်၏။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ဘတ္တာဘိဟာရပုဒ်ကို ဝိသေသနပရနိပါတ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဆို၏။ အဘိဟာရော စ ဝ ဘတ္တံ-ဟု အနက် အစဉ်အားလျော်စွာ ဝစနတ္ထပြုရမည်လော။ အဘယ်သို့ ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **ကား** -- (ဃ) ဖြင့် ဝစနတ္ထပြုရာ၌ သဒ္ဒါအစဉ် ပြဌာန်းသောကြောင့် သံဝဏ္ဏော တပ္ပ သဒ္ဒါအစဉ်အတိုင်း ဘတ္တမေဝ အဘိဟာရော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟူလို။

(ဆ) သို့/ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် အဘိဟရိံသု-၌ အဘိဥပသာရသည် အဘိမုခ အနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုရင်း၊ အဘိဟရိံသု-ဟူသည် ရှေးရှုဆောင်ယူခြင်းဖြစ်၏ဟုရင်း ဖွင့် ဆိုတော်မူ၏။ ဤ၌ ရှေးရှုဆောင်ယူခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ ရှေးရှုဆောင်ယူပုံ အခြင်းအရာကို ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(ဇ+ဈ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်ဖြင့် "ဘတ္တာဘိဟာရ"ဟူသောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ရှေးရှုဆောင်အပ်သော

http://www.dhammadownload.com

ဆွမ်း၏ ပမာဏကို ပြခြင်းငှာ (ဇ+ဈ) မိန့်။

(ည) ဆို့/ ဆရာသည် (ဇ-ဈ) တို့ဖြင့် ရှေးရှုဆောင်ယူအပ်သော ဆွမ်းတို့သည် ခြောက်ဆယ်သော ဆွမ်းချက်အိုး ပမာဏရှိသည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဆောင်ယူအပ်သော ဆွမ်း၏ ခြောက်ဆယ်သော ဆွမ်းချက်အိုး ပမာဏရှိသည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း။ ပစ္စက္ခအားဖြင့် (ဝါ) သယမ္ဘုဉာဏ် ရ၍ သိအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ည) မိန့်။ **ကား**-- ပစ္စက္ခအားဖြင့် (ဝါ) သယမ္ဘုဉာဏ်ရ၍ သိအပ်သည် မဟုတ်၊ "သဋ္ဌိ မတ္တေ ထာလိပါကေ ဘတ္တာဘိဟာရံ အဘိဟရိံသု"ဟု ပါဠိတော်၌ အရှင်ဥပါလိ ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် သိအပ်ပါ၏ဟူလို။

➢ ၃။ (ခ-ဂ) ပက္ကန္တရ။ (ဂ) ဝိသဇ္ဇနာဝါကျ။ ထိုကိုထောက်၍ ခ-ကား ပုစ္ဆာဝါကျ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ ထို--၍ ခ-ဂ-ကား အာရဒ္ဓဝါကျ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ပက္ကန္တရ။ (ဆ) စကားကျကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဇ) ပုစ္ဆာ။ (ဈ) ဝိသဇ္ဇနာ။ (ည) အာဂမဒဋ္ဌိ။

➢ ၄။ အဘိဟရီယတီတိ **အဘိဟာရော**။ (ဉာတိဟိ၊ဆွေမျိုးတို့သည်။ယံ ဘတ္တံ၊ အကြင်ဆွမ်းကို။အဘိဟရီယတိ၊ရှေးရှုဆောင်အပ်၏။ဣတိ၊ တံ ဘတ္တံ၊ အဘိဟာရော။ ကမ္မသာဓန၊ အဘိပုဗ္ဗ ဟရဓာတ်+ဏပစ္စည်း။ အဘိ ဥပသာရပုဒ်အရကား အဘိမုခဘောဂုဏ် ရ၏။ ဟရဓာတ်၏အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ဆွေမျိုးတို့၏ သဒ္ဓါ မေတ္တာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား ထို--အားတပ်သော ဆွမ်း၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဆွမ်းရ၏။

ဘုဥ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ဘတ္တံ။ဘတ္တမေဝ အဘိဟာရော **ဘတ္တာဘိဟာရော**။ (ဘတ္တမေဝ၊ဆွမ်းသည်သာလျှင်။အဘိဟာရော၊ရှေးရှုဆောင်အပ်သည်တည်း။) ဘတ္တပုဒ်+အဘိဟာရပုဒ်၊ ကမ္မဓာရယ်သမာသ်။ အဘိဟာရ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ရှေးရှုဆောင်ခြင်းဟူသော အဘိဟရိတဗ္ဗ ဘောဂုဏ်သည် မှုချ။ ယင်းဂုဏ်၏ ဆွမ်းဒြပ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန္။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ရှေးရှုဆောင်အပ်သော ဆွမ်းရ၏။

ထလတိ တိဋ္ဌတိ ဩဒနံ ဧတ္ထာတိ ထာလိ။ ပစန္တိ ဧတ္ထာတိ ပါကာ။ ထာလိ စေဝ ပါကာ ထာလိပါကာ။/ထာလိစ သာ ပါကာစာတိ **ထာလိပါကာ**။ (ဝိသေသနပရပဒ ကမ္မဓာရယ်) ပါက-အရ ချက်ရာဖြစ်သော ဂုဏ်သည် မှုချ။ထို-၏ ဆွမ်းအိုးဒြပ်နှင့် (ဝါ) ထမင်းအိုးဒြပ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ချက်ရာဖြစ်သော ဆွမ်းအိုးဒြပ်ရ၏။

➢ ၆။ (က) ၌ အဘိဟရီယတိ-ဖြင့် အဘိဟာရောပုဒ်ကို အဘိဟရီယတီတိ အဘိဟာရော-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဣတိသဒ္ဒါ၏ ဝစနဟေတုဇောတက၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိ။

(စ--ဂ) တို့ဖြင့် ဘတ္တာဘိဟာရောပုဒ်ကား ဝိသေသနပရနိပါတ ကမ္မဓာရယ်သမာသ်

http://www.dhammadownload.com

တည်းဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂပဒ)

(ဃ) ဖြင့် ဘတ္တမေဝ အဘိဟာရော ဘတ္တာဘိဟာရော-ဟု ဝိသေသနပရနိပါတ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(င) ဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ ဘတ္တာဘိဟာရော-ဟု ပဌမန္တအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုသော်လည်း သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပါဠိတော်၌ ဘတ္တာဘိဟာရံ-ဟု ဒုတိယန္တနှင့် ရှိသတည်းဟု ဝိဘတ္တျန္တ ဒန္တ သောဓနနည်းကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ အဘိမုခါ-ဖြင့် အဘိဥပသာရသည် ဝိသိဋ္ဌ-စသော အနက်ကို မဟော၊ အဘိမုခအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) (ဆ) (ဘာဝတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် သဋ္ဌိမတ္တေ-၌ မတ္တသဒ္ဒါသည် ပမာဏအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ၇။ ပမာဏ/ပမာန ။ ။ ပ ပရိနှင့်၊ မိ ဥ ညြနောက်၊ န-ငယ်ရောက်၊ မဖောက် ဏ-ကြီးပြန်လေပါ-ဟူသော နိယံ-အရ ပ-ဥပသာရနောင် ရောက်သောကြောင့် န-ငယ်ကို ဏ-ကြီးပြန်၍ ပြီးရကား ပမာဏ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **တာလီပါက-ကား** ဌာနဖြစ်သော ဆွမ်းအိုး အလုံး ခြောက်ဆယ်၏ "ထာလိပါက"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဆွမ်း၌တင်-- ဌာနူပစာ။ မကောင်းရာဖြစ်သော ဆွမ်းအိုး အလုံးခြောက်ဆယ်ကို ဆိုသဖြင့် မကောင်းတတ်သော ဆွမ်းကိုလည်း ရသော ကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

ဌာနဖြစ်သော ဆွမ်းအိုးနှင့် ဌာနီဖြစ်သော ဆွမ်းကို အပြားမဲ့အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် အဘေဒနည်း။

သဋ္ဌိထာလိပါကာ-ကား ဌာနဖြစ်သော ဆွမ်းအိုးအလုံးခြောက်ဆယ်၏ "သဋ္ဌိထာလိပါက"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဆွမ်း၌တင်-- ဌာနူပစာ။

မကောင်းရာဖြစ်သော ဆွမ်းအို ခြောက်ဆယ်ကိုဆိုသဖြင့် မကောင်းတတ်သော ဆွမ်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာ နန္တရိကနည်း။

ဘတ္တာဘိဟာရော-ကား ဒန္တဒွေဒနနည်း၊ ဒန္တသောဓနနည်း။

အဘိမုခါ ဟရိံသု-ကား အဘိမုခ-အရ ရှေးရှုသောသူတို့ဖြစ်နှင့် ဟရိံသု-အရ ဆောင်သောသူတို့ဖြစ် (ဆွေမျိုးချည်း အတူတူဖြစ်၍) မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသော ကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

➢ ၁၀။ **အဘိဟရိံသု-အရ** ရှေးရှုဆောင်ယူတတ်သော ဆွေမျိုးတို့၏ လောကီခန္ဓာငါးကိုယူ။/ဆောင်ယူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၂၂]

(က) **ဘိက္ခူနံ့ ဝိဿဇ္ဇေတွာ** တိ သယံ ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကတ္တာ သပဒါနစာရံ စရိတုကာမော ဘိက္ခူနံ ပရိဘောဂတ္ထာယ ပရိစ္စဇိတွာ ဒတွာ။ (ခ) အာယဋိ အာယသ္မာ "ဘိက္ခူ စ လာဘံ လစ္ဆန္တိ၊ အဟဉ္စ ပိဏ္ဍကေန န ကိလမိဿာမီ"တိ ဧတဒတ္ထမေဝ အာဂတော။

(ဂ) တသ္မာ အတ္တနော အာဂမနာနုရူပံ ကရောန္တော ဘိက္ခူနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ သယံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ (ဋ၊ ၁၇၄။ မအ္ဋ၊ တ၊ ၂၆။ ဘာသာဋီ၊ ဒု၊ ၂၀၉။)

➤ ၁။ (က) [**ဘိက္ခူနံ-ကို တာကောကောတနည်း**] ဘိက္ခူနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာတိ၊ကား၊သယံ၊ မိမိသည်။(ဝါ) ၏၊ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကတ္တာ၊ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော ပိဏ္ဍပါတိက၏အဖြစ်ကြောင့်။ သပဒါနစာရံ၊အိမ်တို့၏ ပြတ်ခြင်းမှကင်းသော အစဉ်နှင့်တကွဖြစ်သော လှည့်လည်ခြင်းကို။ ကတွာ၊ပြု၍၊စရိတုကာမော၊လှည့်လည်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ဟုတွာ၊၍၊ဘိက္ခူနံ၊ရဟန်း တို့၏၊ပရိဘောဂတ္ထာယ၊သုံးဆောင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ဘိက္ခူနံ၊တို့အား၊ပရိစ္စဇိတွာ ဒတွာ၊ပေး ခဲ့၍။ (ဂ) * **ဝိဿဇ္ဇေတွာ—၏ ဂံထည့်** ။ ။ တသ္မာ၊ထိုသို့ လာခဲ့ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အတ္တနော၊မိမိ၏၊အာဂမနာနုရူပံ၊လာခဲ့ခြင်းအား လျော်ကပ်စွာ၊ကရောန္တော၊ပြုလျက်။ ဘိက္ခူနံ၊ရဟန်းတို့အား၊[သဋ္ဌိမတ္တေ၊ခြောက်ဆယ်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ထာလိပါကေ၊ တစ်လုံး ဆယ်ယောက်မျှလောက်သော ဆွမ်းချက်အိုးတို့ကို၊ဘတ္တာဘိဟာရံ၊ရှေးရှုဆောင် အပ်သော ဆွမ်းကို။]ဝိဿဇ္ဇေတွာ၊စွန့်၍၊သယံ၊မိမိသည်၊ပိဏ္ဍာယ၊ ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ပါဝိသိ၊ ဝင်ပြီ။

➤ ၂။ (က) **ဒွိ/ အဓိပ္ပါယ်နှတောအရာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပါဠိတော်၌ ဘိက္ခူနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ အဘယ်ကြောင့် ရဟန်းတို့အား စွန့်ပါသနည်း။ (ဝါ) အဘယ်အကျိုးငှာ ရဟန်းတိုပအား စွန့်ပါသနည်း။ (က) မိန့်။

ကား-- မိမိသည် (ဝါ) မိမိ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ကို ဆောင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ရင်း၊ အိမ်စဉ်ဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော် လှည့်လည်ခြင်းကို လှည့်လည်လိုသည်ဖြစ်၍ ရဟန်းတို့အား သုံးဆောင်ခြင်းအကျိုးငှာ စွန့်ပါ၏ဟူလို။

(ခ) **ဒွိ/** ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် ရှင်သုဒိန်ကား ဆွမ်းအိုးခြောက်ဆယ်တို့ကို စွန့် ၍ ဆွမ်းခံဝင်သောဟု ဆို၏။ ထိုမျှလောက် ဆွမ်းရှိလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဆွမ်းခံဝင် သနည်း။ မဟိစ္ဆ (အလိုကြီးခြင်း) ဖြစ်သောကြောင့်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ-ဂ) **ဒွိ/ အာဿောဏ်ယတ္တစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ရဟန်းတို့အား စွန့်ခြင်း ၏ အကြောင်းနှင့် အကျိုးကို ပြဆိုတော်မူအပ်၏။ ရှင်သုဒိန်သည် ဆွေမျိုးတို့ထံမှ ရဟန်း ခြောက်ရာတို့ သုံးဆောင်လောက်သော ဆွမ်းကို ရအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဆွမ်းခံပါသနည်း။ (ဝါ) အဘယ်ကြောင့် ဆွမ်းအကျိုးငှာ ကလန္ဒ ရွာသို့ ဝင်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-ဂ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၃။ (ခ) ကား ကာရကာဝါကျ။ ထိုကိုထောက်၍ (က) ကား ဖလဝါကျ။ (ဂ) ကား လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။ ထို--၍ (ခ) ကား လဒ္ဓဂုဏိယဝါကျ။

စာစစ် ။ ။ အယံ-ကား သည်--ကြောင့် အာဂတော-၌ အာပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ် တ-ပစ္စည်းသည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကတ္တား၊ အာဂတော-ကား ထိုကတ္တားကိုဟောသော ကိတ်ကြိယာ ဝါစက။ အယံ-ကား သည်--ကြောင့် ပါဝိသိ-၌ ပပုဗ္ဗ ဝိသဓာတ် အဇ္ဈတ္တနီ ဤဝိဘတ်သည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကတ္တား။ ပါဝိသိ-ကား ထိုကတ္တားကိုဟောသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစက။

➤ ၄။ ဥက္ကဋ္ဌောစ သော ပိဏ္ဍပါတိကောစာတိ **ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကော**။

ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကဿ ဘာဝေါ **ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကတ္တံ**။ ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိက-အရ ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ဆောင် အရှင်သုဒိန်သည် မှချ။ ထို--၏ တ္တပစ္စည်းအရ ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ဆောင်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ဓုတင်ဆောက်တည်ခြင်း ကြိယာ (ဝါ) ဓုတင်ဆောင်နိုင်ခြင်း ဂုဏ်နှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန္။ တ္တပစ္စည်းအရ ထို--သော ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ဆောင်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဓုတင်ဆောက်တည်ခြင်းကြိယာ (ဝါ) ဓုတင်ဆောင်နိုင်ခြင်းဂုဏ်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ပရိစ္စဇိတွာ-ဖြင့် ဝိဿဇ္ဇေတွာ-၌ ဝိဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သဇ္ဇဓာတ်သည် ဤ၌ စီရင်ခြင်း သဇ္ဇနအနက်ကို မဟော၊ စွန့်ကြဲခြင်း•စာဂအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒတွာ-ဖြင့် စွန့်ကြဲခြင်း•ပရိစ္စဇန-ဟူသည် ပေးလှူခြင်း ဒါနပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပရိဘောဂတ္ထာယ-ဖြင့် ရဟန်းတို့အား စွန့်ခြင်းပဲ့ဟူသည် သိုမှီးသိမ်းထားခြင်းငှာ စွန့်သည် မဟုတ်၊ ပရိဘောဂအကျိုးငှာ စွန့်သတည်းဟု သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

သယံ ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကတ္တာ-စသည်ဖြင့် ရဟန်းတို့အား စွန့်ခြင်းသည် မိမိ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ကို ဆောင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံလှည့်လည်လိုသည်ဖြစ်၍ ရဟန်းတို့အား စွန့်ခြင်းပင်ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။

➤ ၇။ **ပိဿဇ္ဇေတွာ/ပိသဇ္ဇေတွာ** ။ ။ အာဒိသဒ္ဒေန သဇ ဝိဿဂ္ဂေ ဠ-ဟာနိမှိ ကိလိသ ဝိဗာဓာယန္တိ ဣစ္စာဒယေ (ရှ)နှင့် ယေ သဉော ကက္ခရဝသေန ဗာဟိရဓာတု ပါဌေ ပဌိယန္တိ (ရှုဋီ) ကိုထောက်၍ ဝိဿဇ္ဇေတွာ-ဟု ဒွေဘော်ဖြင့်ရှိသော ပါဌ်သင့်သည်။

သပဒါနစာရံ/သာပဒါနစာရံ ။ ။ သ+အပ-၌ အ-ကို ဒီဃပြု မပြု နှစ်မျိုးရှိသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကတ္တာ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ဆောင်ခြင်းကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော သပဒါနစာရိကဓုတင် အာရညိကဓုတင် ပံသုကူလဓုတင်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း၊ ပဓာနနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

သဗ္ဗဒါနမောရုံ ဆိုတဲ့တော -ကား အိမ်စဉ်မပြတ် လှည့်လည်ခြင်းနှင့် လှည့်လည်ခြင်း၌ အလိုရှိသည်ကို ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒနည်း၊ အဘေဒဘေဒူပစာ။

➢ ၁၀။ ဝိသေသစခွဏ္ဍာ-၌ ဓာတ်အရ ရှင်သုဒိန်၏သန္တာန်၌ ဒါနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဌ် [၂၃]

(က) ဉာတိဒါသီတိ ဉာတကာနံ ဒါသီ။ (ခ) အာဘိဒေါသိကန္တိ ပါရိဝါသိကံ ဧကရတ္တာတိက္ကန္တံ ပူတိဘူတံ။ (ဂ-၁) တတြာယံ ပဒတ္ထော။ (ဂ-၂) ပူတိဘာဝဒေါသေန အဘိဘူတောတိ အဘိဒေါသော။ အဘိဒေါသောဝ အာဘိဒေါသိကော။

(ဃ) ဧကရတ္တာတိက္ကန္တဿ ဝါ နာမသညာ ဧသာ ယဒိဒံ အာဘိဒေါသိကောတိ။

(င) တံ အာဘိဒေါသိကံ။ (စ) ကုမ္မာသန္တိ ယဝကုမ္မာသံ။

(ဠ၁၇၄။ မအ္ဘ၊ ၂၆။ ဘာသာဋီ၊ ဒု၊၂၁၀။)

➢ ၁။ **အာဘိဒေါသိကံ**-ပုပ်သိုးသည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော အပြစ်သည် နှိပ်စက်အပ်သော။ [သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) တစ်ညဉ့်ကိုလွန်သော။ (ဝါ) မိုးသောက်ယံကို လွန်ပြီးသော [အဓိပ္ပါယတ္ထ] (ဝါ) ပုပ်သိုးပြီးသော။ [ဝေါဟာရတ္ထ]

➢ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ဉာတိဒါသီ-ဟု လျှောက်ထား၏။ ဉာတိနှင့် ဒါသီပုဒ်ကို ဉာတိသဝိတာ ဒါသီ ဉာတိဒါသီ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်ပါသလော။ အဘယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ-ဂ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဉာတိဒါသီပုဒ်ကို ဉာတီနံ ဒါသီ ဉာတိဒါသီ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် ပြုရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အာဘိဒေါသိကပုဒ်ကို အဘိမုခေါ် ဒေါသော အဘိဒေါသော၊ အဘိဒေါသေ နိယုတ္တော အာဘိဒေါသိကော-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်ပါသလော။ အဘယ်ဝစနတ္ထ ပြုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် အာဘိဒေါသိကဟူသည် သိုးထားအပ်ပြီးသော (ဝါ) သိုးလေပြီးသော (မုယောမုန့်) တညဉ့်လွန်သော (မုယောမုန့်)ဟု အာဘိဒေါသိကပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယတ္ထ အကျဉ်းကို ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း အာဘိဒေါသိကပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထ အကျယ်ကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဂ-၁) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဝိဂ္ဂဟတ္ထကို မငဲ့မူ၍ အာဘိဒေါသိကံ သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဒတ္ထ ဝစနတ္ထကို ပြလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ရှေးဦးစွာ အခြေပါဒက စကားပျိုး သဝ်ေပကို ပြခြင်းငှာ (ဂ-၁) ကိုမိန့်။

(ဂ-၂) သို့/ ဆရာသည် (ဂ-၁) ဖြင့် ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သည်ကား အာဘိဒေါသိကံ-ဟူသော ပုဒ်၏ ပဒတ္ထတည်းဟု အကျဉ်းအားဖြင့် ပြဆိုတော်မူ၏။ ပဒတ္ထအကျယ်ကား

http://www.dhammadownload.com

အဘယ်ပါနည်း။ ပဒတ္ထအကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၂) ကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသနေ့ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် အာဘိဒေါသိကောပုဒ်ကို ဒေါသေန အဘိဘူတော အဘိဒေါသော၊ အဘိဒေါသောဝ အာဘိဒေါသိကော-ဟု အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဘိဒေါသံ ဂတော ပတ္တော အတိက္ကန္တောတိ အာဘိဒေါသိကော-ပြုဟု ပြလိုရကား (ဃ) မိန့်။ (သာရတ္ထနှင့် ဝိမတိ)

(တစ်နည်း) ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် အာဘိဒေါသိကောပုဒ်ကို ဒေါသေန အဘိဘူတော အဘိဒေါသော၊ အဘိဒေါသောဝ အာဘိဒေါသိကော-ဟု အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဒေါသ-သဒ္ဒါကား ရတ္တိပရိယာယ်၊ ဒေါသေ အဘိ-ဝုတ္တော ပရိဝုတော အာဘိဒေါသိကော-ပြုဟု ပြလိုရကား (ဃ) မိန့်။ (ဂဏ္ဌိသစ်)

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အာဘိဒေါသိကပုဒ်ကို တတိယာတပ္ပုရိသ် (ဝါ) တတိယာ အဗျယီဘောသမာသ် အတွင်းဝင်သော သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုရင်း၊ အာဘိဒေါသိက-၌ အဘိ-၏ အဘိဘဝနအနက်၊ ဒေါသ-၏ အပြစ်ဒေါသအနက် ဟော သည်ကိုရင်း၊ ပြဆိုတော်မူ၏။ အာဘိဒေါသိကံပုဒ်၌ ဆိုခဲ့ပြီး ဝစနတ္ထ တစ်မျိုးသာ ဖြစ်နိုင်ပါသလော။ မည်သို့ ဝစနတ္ထ ဖြစ်နိုင်သေးသနည်း။ အဘိ-သည် အဘိဘဝန အနက် တစ်မျိုးသာ၊ ဒေါသ-သည် အပြစ်ဒေါသ အနက်တစ်မျိုးကိုသာ ဟောနိုင်ပါသလော။ အခြားမည်သည့်အနက်များကို ဟောနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ကုမ္မာသံ-ဟု လျှောက်ထား၏ ကုမ္မာသ-ဟူ သည် ပဲနောက်အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သော မုန့်လော။ အဘယ် မုန့်မျိုး ဖြစ်ပါသနည်း။

➤ ၃။ (က-ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) အာဘိဒေါသိကပုဒ်၏ သဘာဝတ္ထမှတစ်ပါး ပဒတ္ထ ဝစနတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ပဒတ္ထ ဝစနတ္ထ အကျယ်ကို ပြသော ကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ-၁) ကား ဝိတ္ထာရ၏ အခြေခံ ပါဒကဝါကျ။ (ဃ) သည် အာဘိ ဒေါသိကပုဒ်၏ အခြားဖြစ်သင့်သော ဝစနတ္ထတစ်မျိုးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) သည် ဒန္တစ္ဆေဒန၊ ပဒါဝဓိကန္တမှတစ်ပါး ဒန္တသောဓန ဝါကျာဝဓိကန္တကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ပါဠိတော်၌ ဆရာပြဆိုသကဲ့သို့ပင် ပဌမန္တနှင့် ရှိပါသလောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ အယံ အဇ္ဈတ္တိကောတိ ဇာနန္တိတိ **ဉာတိ**။ ဉာဓာတ်အရ အတွင်းသူ အတွင်း သား ဆွေမျိုးတည်းဟုသိသော သညာပြဓာတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ် သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အကျိုးစီးပွားကို ပြီးစေသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ တိ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဆွေမျိုးဒြဗ် ရ၏။ (တစ်နည်း) အယံ အဇ္ဈတ္တိကောတိ ဉာယန္တိတိ **ဉာတိ**။ ဉာဓာတ်အရ ကတ္တုဠကြိယာကား ဤသူကား အတွင်းသူ အတွင်းသား ဆွေမျိုးတည်းဟုသိသော သညာ

http://www.dhammadownload.com

ပြစ်မှန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ထိုအားတပ်သော ဆွေမျိုးတို့၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တိ-အရကား ထို--သော ဆွေမျိုးတို့ဒြပ်ရ၏။

ဉာတိ ဝေ ဉာတကာ။ (သွတ္တတဒ္ဓိတ်) သွတ္တတဒ္ဓိတ်တို့၏ သဘောသည် ပုဒ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် ဆွေမျိုးတို့ ရ၏။

ဒေါသေန အဘိဘူတော **အဘိဒေါသော**။ (ဒေါသေန၊ပုပ်သိုးခြင်းဟူသော အပြစ်သည်။ အဘိဘူတော၊နှိပ်စက်အပ်သည်တည်း။) အဘိပုဒ်+ဒေါသပုဒ်၊ တတိယာ အဗျယီဘော သမာသ်။ ဒေါသ-အရကား ပုပ်သိုးခြင်း အပြစ်ဒေါသသည် မုချ။ ယင်း၏ လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သော ကုမ္မာသနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပုပ်သိုးခြင်း အပြစ်သည် လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သော ကုမ္မာသ ရ၏။

အဘိဒေါသံ ပစ္ဆိုသကာလံ ဂတော ပတ္တော အတိက္ကန္တောတိ **အာဘိဒေါသိကော**။ အဘိလက္ခိတော ဒေါသော အဘိဒေါသော။ အဘိဒေါသော ယဿ အတ္ထီတိ **အာဘိဒေါသိကော**။ အဘိဒေါသ-အရ မိုးသောက်ကာလသည် မုချ။ ထို--၏ လွန်ခြင်းသို့ ရောက်သော မုယောမုန့်နှင့် ကာလ ကာလဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ဏိကပစ္စည်းအရ ထို--သော မိုးသောက်ကိုလွန်ပြီးသော မုယောမုန့်ရ၏။

ယဝေဟိ ကတော ကုမ္မာသော **ယဝကုမ္မာသော**။ (ယဝေဟိ၊မုယောတို့ဖြင့်။ကတော၊ ပြုအပ်သော။ကုမ္မာသော၊မုန့်တည်း။) ယဝပုဒ်+ကုမ္မာသပုဒ်။တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်။ ယဝ-အရကား မုယောတို့ဒြပ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ပြုအပ်သော မုန့်နှင့် ဝိကာရီ-ဝိကာရ၊ ပကတိ ဝိကတိ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော မုယောတို့ဖြင့်ပြုအပ်သော မုန့် ရ၏။ * ပရိဝါသီယတေတိ ပရိဝါသော။ ပရိဝါသောယေဝ **ပါရိဝါသိကော**။ ပရိပုဗ္ဗ ဝါသဓာတ်၏ ကတ္တုဌကား ဥတုဇဖြစ်သော မုယောမုန့်၏ ဖောက်ပြန်စွာဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား အပုပ်အနံ့၏ (ဝါ) မုယောမုန့်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မကောင်းသောအနံ့ (ဝါ) မကောင်းသော အနံ့ရှိသော မုယောမုန့်ရ၏။

ဧကရတ္တိံ အတိက္ကန္တော **ဧကရတ္တာတိက္ကန္တော**။ ဧကရတ္တိ-အရ တစ်ညဥ့်သည် မုချ။ ထို--၏ လွန်ပြီးသော မုယောမုန့်နှင့် ကာလ ကာလဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော တစ်ညဥ့်ကိုလွန်ပြီးသော မုယောမုန့်ရ၏။

ပူတိ ဟုတွာ ဘူတော **ပူတိဘူတော**။ ပူတိ-အရ ပုပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဏ္ဌာဝနာ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ ဖြစ်သော မုယောမုန့်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ပုပ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော မုယောမုန့်ရ၏။

ဒု ကုစ္ဆိတံ အသတိ ဘက္ခတီတိ ဒါသီ။ ဒီယန္တိ တာယာတိ ဝါ ဒါသီ။ ကုလတိ ပတ္တတိ ပတ္တရတီတိ ကုမ္မာသော။ ကုစ္ဆိတေန မသီယတိ အာမသီယတီတိ **ကုမ္မာသော**။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဉာတိဒါသီပုဒ်ကို ဉာတိဘူတာ ဒါသီ ဉာတိဒါသီ-ဟု ကမ္မဓာရယ် သမာသ် ဝိဂြဟ်ပြုရ ဉာတိနံ ဒါသီ ဉာတိဒါသီ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် ပြု--ရင်း (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) ဉာတိ-သည် ဉာတက-၏ ပရိယာယ်၏--ရင်း (ပရိယာယ်ပြု အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် အာဘိဒေါသိက-ဟူသည် ပုပ်သိုးခြင်းအဖြစ်ဖြင့် ထုံအပ်သော တစ်ညဉ့် လွန်သော ပုပ်သောအစာ အာဟာရပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ပူတိဘာဝဒေါသေန အဘိဘူတော-ဖြင့် အဘိဒေါသော-၌ အဘိ-သဒ္ဒါသည် ဝိသိဋ္ဌအနက်ကို မဟော၊ လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခြင်း•အဘိဘဝနအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဉပ သဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဒေါသ-ဟူသည် ပုပ်သိုးခြင်း အပြစ်ဒေါသပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ကောကိလေန အဝကုဋ္ဌ ဝနံ အဝကောကိလံကဲ့သို့ ဒေါသေန အဘိ ဘူတော အဘိဒေါသော-ဟု တတိယာ အဗျယီဘောသမာသ် ဝိဂြဟ်ပြု--ရင်း (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။ အဘိဒေါသော၀-ဖြင့် အာဘိဒေါသိကောပုဒ်ကို အဘိဒေါသော၀ အာဘိဒေါသိကော-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝိဂြဟ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏိကပစ္စည်း၏ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ဧကရတ္တာတိက္ကန္တဿ-ဖြင့် အဘိဒေါသံ အတိက္ကန္တော အာဘိဒေါသိကော-ဟု အတိက္ကန္တတဒ္ဓိတ် ဝိဂြဟ်ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏိကပစ္စည်း၏ အတိက္ကန္တတဒ္ဓိတ် ၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) အဘိဒေါသ-သဒ္ဒါ ဧကရတ္တိ•တစ်ညဉ့် (ဝါ) မိုးသောက်ယံ• ပစ္ဆူသကာလအနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

နာမသညာ-ဖြင့် အာဘိဒေါသိကဟူသည် တညဉ့်လွန်ပြီးသော အစားအစာ၏ နာမည်တည်း (ဝါ) ရုဋ္ဌီသညာတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ဖြင့် ပါဠိတော်ဝယ် ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် နေသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (စ) ဖြင့် ကုမ္မာသ-အရ မုဂ္ဂကုမ္မာသကို မယူရ ယဝကုမ္မာသ (မုယောမုန့်)ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ အဘိဒေါသိက/အာဘိဒေါသိက ။ ။ အဘိဒေါသိကော အာဘိဒေါသိ ကောတိစ ဒွေ ပါဌာ။ ကသ္မာ? ဒီဃဿ အနိစ္စတ္တာ-ဟု ပါရာဇိကာဏ် ယောဇနာ၌ ဆို ရကား ဒီဃဝုဒ္ဓိတို့၏ မမြဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝုဒ္ဓိ မပြုလျှင် အဘိဒေါသိကော၊ ပြုလျှင် အာဘိဒေါသိကော နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဧကရတ္တာတိက္ကန္တဿ ဝါ/ဧကရတ္တာတိက္ကန္တဿ ။ ။ ဝါ ပရော နယော-ဟု ဆိုသော ကြောင့်ရင်း၊ အဘိဒေါသံ ဝါ ပစ္ဆူသကာလံ ဂတော ပတ္တော အတိက္ကန္တောတိ အာဘိ ဒေါသိကော တေနာဟ "ဧကရတ္တာတိက္ကန္တဿ ဝါ"တိ အာဒိ (သာရတ္ထ) ကို ထောက်၍ ဧကရတ္တာတိက္ကန္တဿ ဝါ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

> ၈။ **ကုမ္မာသ-ကား** အပေါင်းဖြစ်သော မုဂ္ဂကုမ္မာသ ယဝကုမ္မာသတို့၏ "ကုမ္မာသ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ယဝကုမ္မာသ-၌ တင် ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠ္ဌီနည်း။

ယဝကုမ္မာသံ-၌ ယဝ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော မုယော, ကောက်စပါး၏ "ယဝ" ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော မုယောထမင်း၌တင်-- ကာရဏူပစာ၊နာနန္တရိက။

ဉာတိဒါသိ-ကား အတူဖြစ်သော ဆွေမျိုး၏ "ဉာတိ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဆွေမျိုးလိုဖြစ်နေသော အိမ်ပေါက်ကျွန်မ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ရုဠ္ဌီနည်း။

ဉာတကာနံ ဒါသိ-ကား ဉာတကာနံ-ဟူသော အစိတ်ကိုမှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဉာတိဒါသီကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏာနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

ပါဠိ [၂၆]

(က) ဆဍ္ဍေတုကာမာ ဟောတီတိ ယသ္မာ အန္တမသော ဒါသကမ္မကရာနမ္ပိ ဂေါရူပါနမ္ပိ အပရိဘောဂါရဟော၊ တသ္မာ တံ ကစဝရံ ဝိယ ဗဟိ ဆဍ္ဍေတုကာမာ ဟောတိ။

(ခ) သစေတန္တိ သစေ ဧတံ။ (ဂ) အာဂိနီတိ အရိယဝေါဟာရေန ဉာတိဒါသိံ အာလပတိ။ (ဃ) ဆဍ္ဍနီယဓမ္မန္တိ ဆဍ္ဍေတဗ္ဗသဘာဝံ။ (င) ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ အာဂိနိ ဧတံ သစေ ဗဟိ ဆဍ္ဍနီယဓမ္မံ နိဿဋ္ဌပရိဂ္ဂဟံ၊ တံ ဣတော မေ ပဒေထ အာဟရာတိ။

(ဋ္ဌ၊၁၇၄။ မဒ္ဒူ၊တ၊၂၇။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၁၃။)

> ၁။ (က) [**ယောဇနာလင်္ကာရ/ဥပမာလင်္ကာရ—ယောဇနာ**] ဆဍ္ဍေတုကာမာ ဟောတီတိ၊ ဟူသည်ကား။ယသ္မာ၊အကြင်ကြောင့်။အန္တမသော၊အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်။ဒါသကမ္မကရာနမ္ပိ၊ကျွန်အမှုကိုပြုကုန်သော သူတို့အားရင်း။ဂေါရူပါနမ္ပိ၊နွားတို့၏ အပေါင်းတို့အားရင်း။အပရိဘောဂါရဟော၊စားခြင်းငှာ မထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ဆဍ္ဍေတုကာမာ၊စွန့်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။တံ၊ကုမ္မာသံ၊ထိုမုယောဆန်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သော မုန့်ကို။ကစဝရံ၊အမှိုက်ကို။ဗဟိ၊အပ၌။ဆဍ္ဍေတိ ဝိယ၊စွန့်သကဲ့သို့။ဗဟိ၊အပ၌။ဆဍ္ဍေတုကာမာ၊စွန့်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

> ၂။ (က) သို့/ **[illegible]** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ဆဍ္ဍေတုကာမာ ဟောတိ-ဟု လျှောက်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ကုမ္မာသကို စွန့်ခြင်းငှာ အလိုရှိပါသနည်း။ (ဝါ) အဘယ်ကဲ့သို့ အဘယ်၌ စွန့်ခြင်းငှာ အလိုရှိပါသနည်း။ စွန့်ခြင်းအကြောင်းနှင့် စွန့်ပုံအခြင်းအရာ စွန့်ပုံဌာနတို့ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် ဆဍ္ဍေတုကာမာ စသည်ဖြင့် ဆွေမျိုးတို့၏ ကျွန်မသည် အာဘိဒေါသိက ကုမ္မာသကို စွန့်ပစ်ခြင်းငှာ အလိုရှိသောဟု မိန့်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းအာဘိဒေါသိကကုမ္မာသကို စွန့်ပစ်ခြင်းငှာ အလိုရှိပါသနည်း။ ယင်း အာဘိဒေါသိကကုမ္မာသကို အယုတ်သဖြင့် ကျွန်နှင့် အမှုလုပ်တို့အားရင်း နွားအပေါင်းတို့အား

http://www.dhammadownload.com

ရင်း သုံးဆောင်ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ အကယ်၍ သုံးဆောင်ထိုက်ပါလျက် စွန့်ပစ်လို၏ဟု ဆိုလျှင် အနက်နှင့်သဒ္ဒါ ဆန့်ကျင်ခြင်း အတ္ထသဒ္ဒ၊ (ဝါ) ဝါစ္စ ဝါစက ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာ၏-ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် ယင်းစောဒနာကို မိမိကိုယ်တိုင် သောဓနာလိုရကား ယသ္မာ-စသော သံဝဏ္ဏနာကိုမိန့်။ (မစိုးရိမ် ပါဖြေ)

[ကောင်းသေးလျက် မသုံးဆောင်ထိုက်သောကြောင့် စွန့်ခြင်းငှာ အလိုရှိသလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။] [ရှိတိုင်းပင်လျှင် တံဝတ္တု သစေ ဟောတိ-ဟု ယောဇနာရမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။] (မအူနိသျ။)

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ-ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် သစေ တံ-စသောပုဒ်တို့၏ ပဒတ္ထ အကျဉ်းကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝါကျပိဏ္ဍတ္ထ အကျယ်ကို ပြခြင်းငှာ (င) မိန့်

(င) သို့/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဆဍ္ဍနီယဓမ္မံ-၌ အနီယပစ္စည်း ကံအနက်၌ဖြစ်သည်ကိုရင်း၊ ဓမ္မ-သဒ္ဒါ၏ သဘာဝအနက် ဟောသည်ကိုရင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဆဍ္ဍနီယဓမ္မံ-စသော စကား၌ အရှင်သုဒိန်၏ နှလုံးသွင်း ပိဏ္ဍတ္ထ ဇုကတ္ထကို မပြဆိုပြီလော။ ပိဏ္ဍတ္ထ ဥဇုကတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ-ဂ-ဃ) ပက္ခတ္တရ။ (င) ဝါကျပိဏ္ဍတ္ထ အကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ/ ဝါကျာရမ္ဘ။ **ဓာစပ်** ။ ။ ဝတံ-ကား သည်--ကြောင့် သစေ ဟောတိ-၌ ပကတိကတ္တား။ သစေ ဟောတိ-ကား ပကတိကတ္တား၏ ကြိယာ စပ်။

➤ ၄။ လာဘကဘာဝံ အမတိ ဂစ္ဆတီတိ အန္တော။ အန္တေ ဘဝေါ **အန္တိမော**။ (တေန အန္တမသော) အန္တ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ယုတ်ညံ့သော ဝတ္ထု (ဝါ) ကျွန်အမှုလုပ်သမားစသည်သည် မုချ။ ထို--၏ အပိုင်းအခြားနှင့် နိသျ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ က္ကမပစ္စည်းအရ ထို--သော ယုတ်ညံ့သော ဝတ္ထု (ဝါ) ကျွန်အမှုလုပ်သမား စသည်၌ဖြစ်သော အပိုင်းအခြားရ၏။ ✱ ဂေါယေဝ ဂေါရူပါ။ ဂုန္နံ ရူပါ **ဂေါရူပါ**။ ဂေါ-အရ နွားတို့၏အဖြစ်ဟူသော တဗ္ဘာဝဝုတ္တိဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ နွားတို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော နွားရ၏။ (တစ်နည်း) တဗ္ဘာဝဝုတ္တိ ကမ္မဓာရယ်သမာသ်တို့၏ သဘောသည် ရှေ့ပုဒ် နောက်ပုဒ်အရသည် အထူးမရှိသောကြောင့် ဂေါ-အရရင်း၊ ရူပ အရရင်း နွားရ၏။

ဆဍ္ဍေတဗ္ဗောတိ **ဆဍ္ဍနီယော**။ ဆဍ္ဍဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား စွန့်ပစ်တတ်သော ကျွန်မ၏ ကာယဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား စွန့်ပစ်အပ်သော မုယောမုန့်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အနီယ-ပစ္စည်းအရ စွန့်ပစ်အပ်သော မုယောမုန့် ရ၏။ ✱ ဆဍ္ဍနီယော ဓမ္မော ယဿာတိ **ဆဍ္ဍနီယဓမ္မံ**။ ဆဍ္ဍနီယဓမ္မ-အရ စွန့်ပစ်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ဟူသော ပုပ်သိုးနေခြင်းသဘောသည် မုချ။ ထို--၏ ကုမ္မာသနှင့် နိဿိတ-နိသျ စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော စွန့်ပစ်ထိုက်သည်၏ အပြစ်ဟူ

http://www.dhammadownload.com

သော ပုပ်သိုးခြင်းသို့ သက်ရောက်သော ကုမ္ပာသ ရ၏။

* ဆဒ္ဒေတဗ္ဗော သဘာဝေါ ဧတဿ ဝတ္တုနောတိ **ဆဒ္ဒနီယသဘာဝံ**။ ပုဒ်လုံးအရ စွန့်အပ်သော သဘောသည် မူချ။ ထို--၏ ကုမ္ပာသနှင့် သဘာဝ-သဘာဝဝန္တ စပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို--သော စွန့်အပ်သော သဘောရှိသော ကုမ္ပာသ ရ၏။

ပူတိဘူတဘာဝေန ပရိဘောဂံ နာရဟတီတိ **အပရိဘောဂါရဟော**။ (ယော အာဘိဒေါသိကော ကုမ္ပာသော၊သည်။ပူတိဘူတဘာဝေန၊ပုပ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဝါ) ပုပ်သောကြောင့်။ပရိဘောဂံ၊သုံးဆောင်ခြင်းကို။နာရဟတိ၊မထိုက်။ဣတိ၊ သော အာဘိဒေါသိကော ကုမ္ပာသော၊ အပရိဘောဂါရဟော။) ကတ္တုသာဓန ကိတန္တ အယုတ္တသမာသ်၊ နပုဒ်+ပရိဘောဂပုဒ်+အရဟဓာတ်+အ-ပစ္စည်း။ ပရိဘောဂ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သုံးဆောင်ခြင်းသည် မူချ။ယင်း၏ မထိုက်သော အာဘိဒေါသိက ကုမ္ပာသနှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ စပ် ဌာန္။ **[သဘာသာကောက်]** * န-အရကား ပဋိသေဓဘောဂတ် ရ၏။ အရဟဓာတ်အရကား ပုပ်သိုးလေပြီးသော မုယောမုန့်ဟူသော အဌကလာပ်ရုပ် (၈) ခုတို့၏ ဥပါဒ်သည် မူချ။ အ-ပစ္စည်းအရ/ပုဒ်လုံးအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော မသုံးဆောင်ကောင်းသော ပုပ်သိုးလေပြီးသော မုယောမုန့် ရ၏။ **[ကိတ်-ကောက်]**

(တစ်နည်း) အရဟတီတိ အရဟော။ (အရဟဓာတ်+အ) ပရိဘောဂံ အရဟော ပရိဘောဂါရဟော။ န ပရိဘောဂါရဟော **အပရိဘောဂါရဟော**။ (ပရိဘောဂါရဟော၊ သုံးဆောင်ခြင်းကိုထိုက်သည်။န၊မဟုတ်။) န-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပဋိသေဓဘောဂတ် ရ၏။ ယင်း၏ သုံးဆောင်ကောင်းသော အစာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မသုံးဆောင်ကောင်းသော ပုပ်သိုးလေပြီးသော မုယောမုန့်ရ၏။

* ဒါတဗ္ဗောတိ ဒါသော။ * နာနာဝိဓေ သင်္ကာရေ ရာသိကရဏဝသေန ကစတိ ဗန္ဓတိ ဌပေနာတိ ကစော။ ကစဿ ဝရော **ကစဝရော**။ (ကစဿ၊အမှိုက်သယ်စရာကို။ ဝရော၊အလိုရှိအပ်ရာတည်း။ဣတိ၊ **ကစဝရော**) * ကစော ဧတ္ထ ဝရိတဗ္ဗော ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ ကစဝရော။ * ဘဇိတဗ္ဗာတိ ဘဂိနီ။ * နိဿဋ္ဌော ပရိဂ္ဂဟော ယဿာတိ **နိဿဋ္ဌပရိဂ္ဂဟာ**။

၆။ (က) ၌ ကစဝရံ ဝိယ-ဖြင့် ပါဠိ၌ ကစဝရံ ဗဟိ ဆဍ္ဍေတုကာမာ ဝိယ ဆဍ္ဍေတုကာမာ ဟောတိ-ဟု ဥပမာလင်္ကာရ ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ယသ္မာ (ပ) တသ္မာ-ဖြင့် အန္တမသော ဒါသကမ္မကရာနမ္ပိ ဂေါရူပါနမ္ပိ အပရိဘောဂါရဟတ္တာ ဆဍ္ဍေတုကာမာ ဟောတိ-ဟု ဟေတာလင်္ကာရ ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ သစေ ဓတံ-ဖြင့် သစေတံ-ကို တံ ဝတ္ထု သစေ-ဟု အနက် မယောဇနာရ သစေ+ဓတံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၍ အနက်ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်ပဒ)

(ဂ) ဖြင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များသည် မာတုဂါမကို နှမ (ဘဂိနီ)ဟု ခေါ်လေ့ရှိသဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

သုဒိန်ကလည်း အရိယာအသုံးအနှုန်းအားဖြင့် ဘဂိနီ-ဟု ခေါ်သည်၏--ဧင်း (ဘာဝတ္ထ) ဘဂိနီ-ပုဒ်၏ အာလုပ်ပုဒ်၏--ဧင်း (နာမလိင်္ဂပဒ) ပထမာဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ၌ မသက်၊ အာလုပ်အနက်၌သက်--ဧင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ယင်းအာလုပ်သည်လည်း သဇီဝအာလုပ် ဖြစ်သည်၏--ဧင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ဆန္ဒေတဗ္ဗသဘာဝံ-ဖြင့် ဆန္ဒနီယ-၌ အနီယပစ္စည်းသည် ကရဏသာဓန၌ မသက်၊ ကမ္မသာဓန၌ သက်-ဧင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဆန္ဒေတဗ္ဗောတိ ဆန္ဒနီယော-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဓမ္မ-သဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ၊ ပညာ-စသော အနက်ကို မဟော၊ သဘာဝအနက်ကို ဟော--ဧင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဆန္ဒနီယော ဓမ္မော ယဿာတိ ဆန္ဒနီယဓမ္မ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု-ဧင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)သိစေ။

➢ ၃။ **ဆန္ဒနီယဓမ္မ/ဆန္ဒနီယဓမ္မ/ဆန္ဒေတုကာမာ/ဆန္ဒေတုကာမာ** ॥ ॥ ဆန္ဒော၊ ဆန္ဒော၊ ဆန္ဒနေ စု။(ဓာတွတ္ထ သင်္ဂဟ) ကိုထောက်၍ ဆန္ဒဓာတ် ဆန္ဒဓာတ် နှစ်မျိုးလုံးပင် စွန့်ပစ်ခြင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

နိဿဋ္ဌပရိဂ္ဂဟံ/နိဿဋ္ဌပရိဂ္ဂဟံ ॥ ॥ ဓာတွတ္ထဒီပနီ နိ-ဥပသာရနောင် ရောက်၍ သဇဓာတ်၏ အာဒိဗျည်းသည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် နိဿဋ္ဌပရိဂ္ဂဟံ-သင့်။

➢ ၈။ **ဂေါရူပါနံ**-ကား ဂေါ-အရ နွားနှင့် ရူပ-အရ အပေါင်းတို့ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ (တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော နွားကို မှတ်၍ ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော အခြားသော သတ္တဝါတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း၊ ဧကဒေသူပစာ။

ဆန္ဒနီယဓမ္မ-၌ ဓမ္မ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သဘာဝ, ပရိယတ္တိ, ပညာ-စသော အနက်တို့၏ "ဓမ္မ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဘာဝအနက်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။ **ဘဂိနီ**-ကား အတူဖြစ်သော ညီမငယ်၏ "ဘဂိနီ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဉာတိဒါသီ-၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဂါထာ [၂၅]

(က) ကိံ ပန ဓရံ ဝတ္တုံ လဗ္ဘတိ၊ ပိညတ္တိ ဝါ ပယုတ္တာဝါစာ ဝါ န ဟောတိတိ?

(ခ) န ဟောတိ။ (ဂ) ကသ္မာ? နိဿဋ္ဌပရိဂ္ဂဟတ္တာ။ (ဃ) ယဋ္ဌိ ဆန္ဒနီယဓမ္မံ နိဿဋ္ဌပရိဂ္ဂဟံ၊ ယတ္ထ သာမိကာ အနာလယာ ဟောန္တိ၊ တံ သန္ဓာယ "ဒေထ, အာဟရထ, ကုမ္မ အာကိရထာ" တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ (င) တထာ တံ အာဂ္ဂအာရိယဝံသိကော အာယသ္မာ ရဋ္ဌပါလောပိ ဆန္ဒနီယဓမ္မံ ကုမ္မာသံ "ကုမ္မ မေ ပတ္တေ အာကိရာ"တိ *အာဝစ။*

(စ) တသ္မာ ယံ ဓရဋ္ဌံ ဆန္ဒနီယဓမ္မံ၊ အညံ ဝါ အပရိဂ္ဂဟိတံ ဝနမူလ ဖလဘေသဇ္ဇာ ဒိကံ၊ တံ သန္ဓာယ ယထာသုခံ အာဟရာပေတ္ဂာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ၊ န ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗံ။

(ဌ၁၇၄။ မအဋ္ဌ၊ ၂၈။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၂၁၃။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (က) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ရှေ့ ဝါကျ) ဖြင့် သစေ တံ ဘဂိနိ ဆဉ္ဇနီယမေ့ စသော ပါဠိတော်၏ ယောဇနာနှင့်တကွ ပိဏ္ဍတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဆဉ္ဇနီယသဘော ရှိသော်လည်း ကျွန်မ၏လက်၌ တည်သောဝတ္ထု၏ အဖြစ်ကြောင့် " ဣမ မေ ပတ္တေ အာကိရ"ဟူ၍ ဆိုအပ်သော စကားသည် အညာတကဝိညတ္တိဖြစ်ရာ၏ဟု အာသောဂဖြင့် စောဒနာခြင်းကို ပြလို၍ (ဝါ) ပြလိုသော ဆရာသည် (က) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် "သစေတံ ဘဂိနိ ဆဉ္ဇနီယမေ့ ဣမ မေ ပတ္တေ အာကိရ"ဟူ၍ ပြောဆိုခြင်းငှာ ရအပ်သည်၏အဖြစ်၊ ဝိညတ်နှင့် ပယုတ္တဝါစာ မဖြစ်ခြင်း ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ "သစေတံ ဘဂိနိ ဆဉ္ဇနီယမေ့ ဣမ မေ ပတ္တေ အာကိရ"ဟူ၍ ပြောဆိုခြင်းငှာ ရအပ်သည်၏အဖြစ်၊ ဝိညတ်နှင့် ပယုတ္တဝါစာ မဖြစ်ခြင်း၌ အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဝိညတ်သည်ရင်း၊ ပယုတ္တဝါစာသည်ရင်း မဖြစ်ဟု ဖွင့်ပြ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဝိညတ်သည်ရင်း၊ ပယုတ္တဝါစာသည်ရင်း မဖြစ်ပါသနည်း။ အာကိရ-ဟူ၍ တိုက်ရိုက် တောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ သစေ ဆဉ္ဇနီယမေ့-ဟူ၍ ပရိယာယ်အားဖြင့် တောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/** ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် စွန့်လွှတ်အပ်သော သိမ်းပိုက်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့် ဝိညတ်သည်ရင်း ပယုတ္တဝါစာသည်ရင်း မဖြစ်ဟု အကျိုး၏ အကြောင်းကို အကျဉ်းအားဖြင့် ဖွင့်ပြ၏။ ထိုအကြောင်းကို အဘယ်သို့လျှင် အကျယ်အားဖြင့် သိနိုင် ပါသနည်း။ အကြောင်း၏ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) **သို့/ အာသောဂတ္ထ** ။ ။ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဆဉ္ဇနီယ နိဿဋ္ဌပရိဂ္ဂဟ သာမိက အနာလယ-ဖြစ်သော ဝတ္ထုအလုံးစုံကို "ဒေထ အာဟရထ အာကိရထ"ဟူ၍ ဆိုခြင်းငှာ အပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ရဟန်းတော်တို့အား ဝစီဝိညတ်ဖြင့် တောင်းခြင်း သည်ရင်း၊ ပစ္စည်းနှင့်စပ်သော စကားသည်ရင်း ပြောဆိုခြင်းငှာ မအပ်သည် မဟုတ်ပါ လော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ယင်းသို့ဖြစ်ပါလျက် ဆဉ္ဇနီယမေ့, နိဿဋ္ဌ ပရိဂ္ဂဟဖြစ်သော ဝတ္ထုကို "ဒေထ အာဟရထ အာကိရထ"ဟူ၍ ဆိုခြင်းငှာ သင့်ရာပါအံ့နည်း။(င) မိန့်။

ကား-- ရဟန်းတို့အား ဝစီဝိညတ်ဖြင့် တောင်းခြင်းသည်ရင်း, ပစ္စည်းနှင့်စပ်သော စကားသည်ရင်း ပြောဆိုခြင်းငှာ မအပ်ငြားသော်လည်း အဂ္ဂအရိယဝံသဖြစ်သော ပဋိပတ် ကို ဖြည့်ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် မြတ်သော အရှင်ရဋ္ဌပါလသည်လည်း စွန့်ပစ်အပ်သော သဘောရှိသော မုယောမုန့်ကို "ဣမ မေ ပတ္တေ အာကိရ"ဟူ၍ ဆိုဖူးပြီ၊ ထိုပုံကို ထောက် ဆသောအားဖြင့် ထိုစကား သင့်ပါ၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က-ခ) သစေ တံ ဘဂိနိ ဆဉ္ဇနီယမေ့-စသော စကားရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖြစ်သင့်သော စောဒနာကို ပယ်လို၍ အားထုတ်အပ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။/ ပရိ

http://www.dhammadownload.com

ဟာရပက္ခမှ ဘောဒနာပက္ခကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (က) စောဒနာဝါကျ။ (ခ) ပရိဟာရ။ (ဂ) ကာရဏ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။/ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ။ (င) ယုတ္တိဒဋ္ဌီ/ဉာပကဒဋ္ဌီ။ (စ) လဒ္ဓဂုဏ။

➤ ၄။ အရိယဝံသံ ပူရေန္တီတိ **အရိယဝံသိကာ**။ (အရိယဝံသံ၊အရိယဝံသအကျင့်ကို။ ပူရေန္တိ၊ဖြည့်ကျင့်ကုန်၏။) ပူရေန္တိ တဒ္ဓိတ်၊ အရိယဝံသပုဒ်+ဣကပစ္စည်း။ အရိယဝံသ-အရကား အရိယဝံသအကျင့် (အရိယာနွယ်ဝင် သူတော်စင်တို့၏အကျင့်) သည် မုချ။ ယင်း၏ ဖြည့်ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြစ်မှုင့် အာရုံ- အာရမ္မဏိက/ ကမ္မ-ကမ္မိ စပ် ဌာန။ ဣကပစ္စည်းအရ ထို--သော အရိယဝံသအကျင့်ကို ကျင့်သောသူတို့ဖြစ် ရ၏။

ပကဌာဘာဝံ အဇတိ ဂစ္ဆတီတိ အဂ္ဂေါ။ သဒေဝကေန လောကေန အရဏီယာ ဥပဂန္တဗ္ဗာတိ အရိယာ။ ဝနောတိ ပတ္ထရတီတိ ဝံသော။ အရိယာနံ ဝံသော အရိယဝံသော။ (ပဋိပတ် ရ၏။) အရိယဝံသံ ပူရေန္တီတိ **အရိယဝံသိကာ**။ အရိယဝံသိကာနံ အဂ္ဂေါတိ **အဂ္ဂ အရိယဝံသိကော**။ (အရိယဝံသိကာနံ၊အရိယဝံသအကျင့်ကို ကျင့်သောသူတို့တွင်။အဂ္ဂေါ၊ မြတ်သည်တည်း။) ဒုရာဇာန(သိနိုင်ခဲသော) မဂ္ဂ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ အရိယဝံသိက-အရကား အရိယဝံသအကျင့်ကို ကျင့်ကုန်သော ရဟန်းတို့ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ မြတ်သော ရဋ္ဌပါလနှင့် အပေါင်း အစိတ် စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အရိယဝံသ အကျင့်ကို ကျင့်ကုန်သော ရဟန်းတို့တွင် မြတ်သော ရဋ္ဌပါလဖြစ်ကို အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိသေသနဖြစ်၍ အရိယာဝံသ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် မြတ်သည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ဝုစ္စတေတိ ဝါစာ။ ပယောဇီယတေတိ ပယုတ္တာ။ ပယုတ္တာစ သာ ဝါစာ စာတိ **ပယုတ္တ ဝါစာ**။ ပယုတ္တ-အရ စပ်ယှဉ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ စကား နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ စပ်ယှဉ်သော ပရိယာယ်စကား ရ၏။

နိဿဋ္ဌပရိဂ္ဂဟဿ ဘာဝေါ **နိဿဋ္ဌပရိဂ္ဂဟတ္တံ**။ နိဿပရိဂ္ဂဟ-အရ သိမ်းပိုက်အပ်သော စွန့်လွှတ်ခြင်းရှိသူသည် မုချ။ ထို--၏ သိမ်းပိုက်အပ်သော စွန့်လွှတ်ခြင်းရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ စွန့်လွှတ်ခြင်းကြိယာနှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ သိမ်းပိုက်အပ်သော စွန့်လွှတ်ခြင်းရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ စွန့်လွှတ်ခြင်းကြိယာ ရ၏။

➤ ၅။ **ဝတ္တုံ လဗ္ဘတိ-၌** ဝတ္တုံ-ကား ဝစ+တုံ/ဝဒ+တုံ။ စတုတ္ထီ ဝိဘတ်၊ သမ္ပဒါနတ္ထ (တစ်နည်း) ပဌမာဝိဘတ်၊ ကတ္တုသံသဋ္ဌလိင်္ဂတ္ထ။ ဘာဂိနီ-ဘဇ+ဏ-ဣနီ။

➤ ၆။ **ဝိညတ္တိ ဝါ ပယုတ္တဝါစာ ဝါ/ဝိညတ္တိသမ္ဗယုတ္တဝါစာ** ။ ။ အာကိရာတိ ဝုတ္တတ္တာ ဝိညတ္တိ ဝါ တိ ဝုတ္တံ သစေတံ ဆန္ဒနီယမ္ပိ တိ ပရိယာယံ အမုဥ္စိတွာ ဝုတ္တတ္တာ ပယုတ္တဝါစာတိ ဝုတ္တံ ပစ္စယပဋိသံယုတ္တာ ဝါစာ ပယုတ္တဝါစာ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်ဆိုသော ကြောင့် ဝိညတ္တိ ဝါ ပယုတ္တဝါစာ ဝါ-သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၈။ **အဝဂ္ဂအရိယဝံသိကော**-ကား အရိယဝံသ အကျင့်ဟူသော ဌာနီဖြင့် အရှင်ရဋ္ဌပါလဟူသောဌာနကိုမှတ်၍ အရိယဝံသ အကျင့်ဟူသော မွန်မွန်မြတ်မြတ် ဖြည့်ကျင့်ခြင်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် အခြားသော အကျင့်တို့လည်း ကျင့်၏ဟူသော အနည်းငယ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ယေဘုယျနည်း။

ဆဒ္ဒန္တနိယာမွံ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော စွန့်ပစ်ထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်း ဝတ္ထုကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဆဒ္ဒနိယဓမ္မ အပရိဂ္ဂဟိတ ဝနမူလ စသည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ကေဒေသူပစာ။

ဝိညတ္တိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော တောင်းခြင်းအားလုံးတို့၏ "ဝိညတ္တိ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တိုက်ရိုက်တောင်းခြင်း၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ဆိုအံ့လတ့်သော ပယုတ္တဝါစာ-အရ ပရိယာယ်အားဖြင့် တောင်းခြင်းမှကြွင်းသော တိုက်ရိုက်တောင်းခြင်းကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **န ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗံ**-၌ ကုက္ကုစ္စ-အရ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်၌ရှိသော ဉာဏ်ဟူသော ဝိနယကုက္ကုစ္စ။ **ဝိမ္ပဋိသာရကုက္ကုစ္စ**-ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်။ **အသံယတကုက္ကုစ္စ**-မောဟပြဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်။

ပါဌ် [၂၆]

(က) မာဏ္ဍာနဉ္စ ဒိက္ခာဂ္ဂဟာဏတ္ထံ ပတ္တံ ဥပနာမယတော မဏိဗန္ဓတော ပဘုတိ ဒ္ဓိန္နမ္ပိ ဟတ္ထာနံ။ (ခ) ပါဝါနဉ္စ နိဝါသနန္တတော ပဋ္ဌာယ ဒ္ဓိန္နမ္ပိ ပါဒါနံ။ (ဂ) သရသော ဘတိ "သစေတာ ဘဂိနီ"တီ ဝါစံ နိစ္ဆာရယတော သရဿ စ။ (ဃ) နိမိတ္တံ **အဂ္ဂဝေဟာသိတိ** ဂိဟိကာလေ သလ္လက္ခိတပုဗ္ဗံ အာကာရံ အဂ္ဂဟေသိ သဥ္ဇာနိ သလ္လက္ခေသိ။

(င) သုဒိန္နော တိ ဘဂဝတော ဒွါဒသမေ ဝဿေ ပဗ္ဗဇိတော၊ ဝီသတိမေ ဝဿေ ဉာတိကုလံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌော သယံ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ အဋ္ဌဝဿိကော ဟုတွာ။ (စ) တေန နံ သာ ဉာတိဒါသီ ဒိသွာဝ န သဥ္ဇာနိ၊ နိမိတ္တံ ပန အဂ္ဂဟေသီတိ။

(ဌ၊ ၁၇၅၊ မအ္ဃုတ၊၃၀။ ဘာသာဋီ၊၃၊၂၁၅။)

➤ ၁။ **အဂ္ဂဟေသိ**- ယူပြီ။ [သဒ္ဒတ္ထ] ကောင်းစွာ သိပြီ။ (ဝါ) မှတ်မိပြီ။[အဓိပ္ပါယတ္ထ] **ဒိက္ခာဂ္ဂဟာဏတ္ထံ**-ဆွမ်းကိုယူခြင်းငှာ။[သဒ္ဒတ္ထ] ဆွမ်းခံခြင်းငှာ။[အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➤ ၂။ (ခ) **ဒွိန္နံ/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သမုဒ္ဒေါ မယာ ဒိဋ္ဌော ကဲ့သို့ ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် ဟတ္ထ-သဒ္ဒါသည် လက်ကောက်ဝတ်မှစ၍ လက်ဖျားတိုင်အောင် လက်အစိတ်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ပါဒ-သဒ္ဒါသည်လည်း ၎င်း ဥပစာဖြင့်ပင် သင်းပိုင်စွန်းမှစ၍ ခြေဖျားတိုင်အောင် ခြေအစိတ်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(င) သို့/ **ယုတ္တာဘောဂ ဓောအရာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် နိမိတ္တ-ဟူသည် ရှေး၌ မှတ်သားဖူးသော သဏ္ဌာန် အမှတ်သားပင်ဖြစ်၏၊ ထိုပုံသဏ္ဌာန် အမှတ်သားကိုသာ မှတ်မိပြီဟု ဖွင့်ပြ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဆွေမျိုးတို့၏ ကျွန်မသည် အရှင်သုဒိန်ကို ပုံသဏ္ဌာန် အမှတ်အသားကိုသာ မှတ်မိပါသနည်း။ (ဝါ) မြင်လျှင် မြင်ခြင်း ကောင်းစွာ မသိပါသနည်း။ အရှင်သုဒိန်သည် ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး မိမိလုပ်ကျွေးဖူးသော အရှင့်သားဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။/ရဟန်းဖြစ်သောကြောင့်လော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) နိမိတ္တံ ပန အဂ္ဂဟေသိ-သို့/ ဆရာသည် တေန-စသည်ဖြင့် ထိုကျွန်မသည် အရှင်သုဒိန်ကို ကောင်းစွာ မသိဟု ဖွင့်ပြ၏။ လုံး၀ မမှတ်သားမိဟူ၍ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် နိမိတ္တံ ပန အဂ္ဂဟေသိ-ကိုမိန့်။

(င-စ) သို့/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ရှေးလူဖြစ်စဉ်ကာလ၌ မှတ်သားဘူးသော အခြင်းအရာကို ယူပြီဟု ဆို၏။ မြင်လျှင်မြင်ခြင်း မသိမှု၍ အဘယ့်ကြောင့် အမှတ်ကိုသာ ယူသနည်း။/ ကျွန်မသည် အဘယ့်ကြောင့် မြင်လျှင်မြင်ခြင်း ကောင်းစွာ မသိသနည်း။ ရဟန်းဖြစ်သောကြောင့်လေလော။ စုဒ်ကြောင့် (င-စ) မိန့်။

ကား-- ကွဲကွာနေရသည်မှာ ရှစ်နှစ်ကြာနေပြီဖြစ်သောကြောင့် ---ဟူလို။

➤ ၃။ (က-ခ-ဂ-ဃ) ပကျွန္တရ။ (င) ကာရဏ။ (စ) ဖလ။ ထိုတွင် တေန-စသည် ဗျတိရေက။ နိမိတ္တံ စသည် အန္ွယ။

စာစပ် ။ ။သံယ-ကား ကိုယ်တိုင်ဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဟုတွာ-၌ စဉ်းငယ်စပ်၍ ပဝိဋ္ဌော ၌ တတိယ ဝိသေသန+ဝိသေသျ စပ်။/ကတ္တား+ကတ္တိ စပ်။

သုဒိန္နော-ကား သည်--ကြောင့် ပဗ္ဗဇိတော-၌ ကတ္တား+ကတ္တိ စပ်။

(တစ်နည်း) ဟုတွာ ပဝိဋ္ဌော-၌ ကတ္တား+ကတ္တိ စပ်။

➤ ၄။ ဗန္ဓတိ ဧတ္ထာတိ **ဗန္ဓော**။ ဗန္ဓဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ပတ္တမြားတန်ဆာအထူးကို ဖွဲ့ချည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္တကား လက်ကောက်ဝတ်၏ ပကတူပနိဿယတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော လက်ကောက်ဝတ်ရ၏။

ဗန္ဓိယတိ ဧတ္ထ ပဒေသေတိ ဗန္ဓော။ မနတိ မဟဂ္ဃဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ မဏိ။ မဏိဿ ဗန္ဓော **မဏိဗန္ဓော**။ မဏိ-အရ ပတ္တမြား တန်ဆာအထူးသည် မုချ။ ထို--၏ လက်ကောက်ဝတ်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော လက်ကောက်ဝတ် ရ၏။

မဏိဝိကတိ ဗန္ဓတိ ဧတ္ထာတိ **မဏိဗန္ဓော**။ (ဓာန်ဋီ-၂၆၅) မဏိဝိကတိ၊ပတ္တမြားတန်ဆာ အထူးကို။ဗန္ဓတိ၊ဖွဲ့ချည်တတ်၏။ အဓိကရဏသာဓနေ။ မဏိသဒ္ဒူပပဒ ဗန္ဓဓာတ်+ဏ/အ-ပစ္စည်း။ ဗန္ဓဓာတ်၏အရ ကတ္တုဌကား ပတ္တမြားတန်ဆာအထူးကို ဖွဲ့ချည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏဌကား လက်

http://www.dhammadownload.com

ကောက်ဝတ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ မဏိ-ဟူသော ရွှေပုဒ်အရကား ပတ္တမြားတန်ဆာ အထူးသည် မုချ။ ထို-၏ ဖွဲ့ချည်ခြင်းနှင့် ကမ္မ ကမ္မိ၊ လက်ကောက်ဝတ်နှင့် ဌာနီ ဌာန/နိဿိတ နိဿယ စပ် ဌာနူ။ ဏပစ္စည်းအရနှင့် သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို- သော လက်ကောက်ဝတ်ဖြစ်ရ၏။

ဗန္ဓတိ ဧတ္ထာတိ ဗန္ဓော။ မဏိ ဝိကတိယာ ဗန္ဓော **မဏိဗန္ဓော**။ (တတိယာတပ္ပုရိသ်)

မဏိ-ဟူသော ရွှေပုဒ်အရ ပတ္တမြားတန်ဆာအထူးသည် မုချ။ ထို-၏ လက်ကောက်ဝတ်နှင့် ဌာနီ ဌာန/နိဿိတ နိဿယ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော လက်ကောက်ဝတ် ရ၏။ * ဟသန္တိ အနေနာတိ **ဟာသော**။ ဟတ္ထောစ ဟတ္ထောစ ဟတ္ထာ။

ဟသန္တိ ဣမေဟီတိ **ဟတ္ထာ**။ (ဟသဓာတ်+ထ/ထက်-ပစ္စည်း) ဟသဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌ-ကား ရယ်ရွှင်ခြင်းကိုဖြစ်စေတတ်သော သောမနဿ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် မုချ။ ကရဏဋ္ဌကား လက်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ထ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော လက်ဖြစ်တို့ရ၏။ * ဟရန္တိ ဘာရံ ဧတေဟီတိ **ဟတ္ထာ**။ (ဟရ+ထ) ဟရဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ဝန်ကိုဆောင်ယူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏဋ္ဌ-ကား လက်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ထ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော လက်ဖြစ်တို့ရ၏။

အဋ္ဌ ဝဿာနိ ယဿာတိ **အဋ္ဌဝဿိကော**။ ပုဒ်လုံးအရ ရှစ်ဝါသည် မုချ။ ထို--၏ အရှင်သုဒိန်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ရှစ်ဝါရှိသော အရှင်သုဒိန်ရ၏။ * ပုဗ္ဗေ သလ္လက္ခိတော **သလ္လက္ခိတပုဗ္ဗော**။ ပုဗ္ဗ-အရ ရှေးကာလသည် မုချ။ ထို--၏ မှတ်သားအပ်ဖူးသော အခြင်းအရာနှင့် ကာလ-ကာလဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ရှေး၌ မှတ်သားအပ်ဖူးသော အခြင်းအရာ ရ၏။

နိမီယတိ သညာယတီတိ **နိမိတ္တံ**။ (ယော အာကာရော၊အကြောင်းအခြင်းအရာကို။ နိမီယတိ သညာယတိ၊မှတ်သားအပ်၏။ဣတိ၊ သော၊ နိမိတ္တံ။) ကမ္မသာဓန၊ နိပုဗ္ဗ မာဓာတ်+တ-ပစ္စည်း။ မာဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကား ဆွေမျိုးတို့၏ သညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာကား ထို-အားတပ်သော လူဖြစ်စဉ်အခါ မှတ်သားဖူးသော အမှတ်အသား၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော လူဖြစ်စဉ်အခါ အခြင်းအရာ အမှတ်အသား ရ၏။

"အယံ အမှာကံ ဉာတကော"တိ ဇာနန္တိ၊ ဉာယန္တီတိ ဉာတီ။ "အမှာကမေတေ"တိ ဉာယန္တီတိ ဉာတယော။ ဉာတီနံ ဒါသီ **ဉာတိဒါသီ**။ ဉာတိ-အရ ဆွေမျိုးတို့သည် မုချ။ ထို--၏ ကျွန်မဖြစ်နှင့် သာမီ-သံ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဆွေမျိုးတို့၏ ကျွန်မရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဉာတိဒါသီ-၌ ဉာတိ-ဟူသောပုဒ်သည် သဒိသူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ဆွေမျိုးနှင့်တူသော (ဝါ) ဆွေမျိုးလိုဖြစ်နေသော အိမ်ပေါက်ကျွန်မသည်သာ

http://www.dhammadownload.com

သဒိသူပစာအားဖြင့် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ မဏိပန္တာေ ပဘုတိ ဒ္ဒိန္နမ္ပိ ဟတ္ထာနံ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဟတ္ထ-အရ ဧကဒေသျူပစာအားဖြင့် လက်ကောက်ဝတ်မှစ၍ လက်ဖျားတိုင်အောင် အစိတ်တို့ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဤ၌ ဟတ္ထ-သဒ္ဒါသည် ဟသတနက္ခတ်စသော အနက်ကို မဟော၊ လက်ဟူသောအနက် ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အင်္ဂုလ္လာဝဏ္ဏဃဋ္ဋ ပဏ္ဍ ဥပဓာနယော-ဖြင့် ယင်းလက်တို့ဟူသည် ဆွမ်းခံခြင်း အကျိုးငှာ သပိတ်ကို ညွတ်စေသော ရှင်သုဒိန်၏ လက်တို့ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ပါဒ-အရ ဧကဒေသျူပစာအားဖြင့် သင်းပိုင်အစွန်းမှ စ၍ ပေါ်နေသော ခြေမှုများကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် သရိယတေ ဉစ္စာရိယတေတိ သရော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သရ-အရ သစေတံ ဘဂိနိ-ဟူသော စကားသံကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းစကားသံသည် သာမန် ပုဂ္ဂိုလ်၏ စကားသံ မဟုတ်၊ သစေတံ ဘဂိနီဟူ၍ ရွတ်ဆိုသော အရှင်သုဒိန်၏ စကား သံပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ အာကာရံ-ဖြင့် နိမိတ္တသဒ္ဒါသည် အကြောင်း ကာရဏ, အင်္ဂါဇာတအနက် တို့ကို မဟော၊ အခြင်းအရာ အမှတ်အသားအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] အာကာရံ-ဖြင့် နိမိတ္တံပုဒ်ကို နိမိယတီတိ နိမိတ္တံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ နိမိတ္တ-အရ အခြင်းအရာ အမှတ်အသားကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) အာကာရံ-ဖြင့် နိမိတ္တသဒ္ဒါသည် ကာရဏ, အင်္ဂဇာတ-စသော အနက်တို့ကို ဟောသော်လည်း ဤ၌ အာကာရအနက်ကို အလိုရှိအပ်သတည်းဟု သိ စေပါသည်။ (အဓိပ္ပေတတ္ထ)

သဥ္ဇာနိ သလ္လက္ခေသိ-ဖြင့် နိမိတ္တံ အဂ္ဂဟေသိ-အမှတ်အသားကို ယူ၏ဟူသည် ကောင်းစွာသိခြင်း မှတ်မိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ပဗ္ဗဇိတော/ပဗ္ဗာဇိတော** ။ ။ မတ္တာဝသေန ဟိ ပဒါနိ သဝိသေသတ္ထာနိ ဘဝန္တိ၊ တံ ယထာ "သာသနေ ပဗ္ဗဇိတော၊ ရဋ္ဌာပဗ္ဗာဇိတော"တိ (နီတိ ဓာတု) ကိုယောက် ၍ ဤ၌ နှင်ထုတ်ခြင်းအနက် မဖြစ်သင့်၊ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းအနက်သာ ဖြစ်သင့်ရကား ပဗ္ဗဇိတော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

နိဗ္ဗာရယတော/နိဗ္ဗာရယန္တော ။ ။ ဤနေရာ၌ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ-ဟူသော ဆဋ္ဌီဝိဘတ်ပုဒ်၏ ဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာရယတော-ဟု ဆဋ္ဌီဝိဘတ်နှင့် ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဘိက္ခာဂ္ဂဟဏတ္ထံ/ဘိက္ခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ။ ။ သမာသ်လယ်မှာ၊ ထိ-မြဲအာ၊ ရဿာ မပြုရ ဟူသော သဒ္ဒစည်းကမ်းအရ ဘိက္ခာဂ္ဂဟဏတ္ထံ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

မဏိဗန္ဓ/မနိဗန္ဓ ။ ။ မနတိ မဟဂ္ဃဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ မဏိ။ (ဏွာဒိ) နှင့် မဏိ ဝိကတိ ဗန္ဓတိ ဧတ္ထာတိ မဏိဗန္ဓော (သူစိ) တို့ကိုထောက်၍ မဏိဗန္ဓ-သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဟတ္ထာနံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လက်တို့၏ "ဟတ္ထာနံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော လက်ကောက်ဝတ်မှစ၍ လက်ဖျားတိုင်အောင်သော လက်နှစ်ချောင်းတို့၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထ၊ ရုဋ္ဌီနည်း။ (တစ်နည်း) လက်အပေါင်းနှင့် လက်အစိတ်ကို အပြားမဲ့အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သောကြောင့် အဘေဒနည်း။ (တနည်း) ဟတ္ထောစ ဟတ္ထောစ ဟတ္ထာ-ဟု တစ်ခုကြွင်းပြုသောကြောင့် ဧကသေသနည်း။

ပါဒါနံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ခြေထောက်တို့၏ "ပါဒါနံ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သင်းပိုင်အပြင်ဘက်ထွက်သော ခြေထောက်တို့၌တင်--ကေဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထ၊ ရုဋ္ဌီနည်း။ (တစ်နည်း) ခြေအပေါင်းနှင့် ခြေအစိတ်ကို အပြားမဲ့အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သောကြောင့် အဘေဒနည်း။ (တနည်း) ပါဒေါစ ပါဒေါစ ပါဒါ-ဟု တစ်ခုကြွင်း ပြုသောကြောင့် ဧကသေသနည်း။

သရဿ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော သစေတံ ဘဂိနိ-ဟူသော အသံ၏ "သရဿ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သစေတံ ဘဂိနိ ဆဠနိယမေွ ဣစ မေ ပတ္တေ အာကိရ-၌ တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ "သစေတံ ဘဂိနိ"ဟူသော အစိတ်ကိုမှတ်၍ ဆိုသဖြင့် "ဆဠနိယမေွ ဣစ မေ ပတ္တေ အာကိရ"ဟူသော အပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ အပေါင်းဖြစ်သော အသံအားလုံး၏ "သရဿ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သစေတံ ဘဂိနိ-စသော အရှင်သုဒိန်၏ စကားသံ၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဥပနာမယတော**-၌ ဟေတုကတ္တုဌအရကား သပိတ်ကို ညွတ်စေသော ရှင်သုဒိန်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ယင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော ရုပ်တရားများကိုယူ၍-- **ဝိတ္တုာယ ဖာဓ္ဓော**--အရ မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဂါထာ [၂၇]

(က) **ယဒ္ဓေတိ အာရောစနတ္တော နိပါတော။** (ခ) **သစေ စေ သစ္စန္တိ ဇတ္တ စေတီ အာလပနေ နိပါတော။** (ဂ) **ဝဥ္စ တဿဒေသေ ဒါသီ ဖန် အာလပန္တိ။**

(ဃ) **တဿာ "တွံ ဘောတိ ဒါသိ သစေ သစ္စံ ဘဏသိ"တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။** (င) **အညတရံ ကုဋ္ဋမူလန္တိ တဿံ ကိရ ဒေသေ ဒါနပတီနံ ဃရေသု သာလာ ဟောန္တိ။** (စ) **အာသနာနိ စေတ္ထ ပညတ္တာနိ ဟောန္တိ၊ ဥပဋ္ဌာပိတံ ဥဒကကဉ္ဇိယံ။**

(ဆ) **တတ္ထ ပဗ္ဗဇိတာ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ နိသီဒိတွာ ဘုဉ္ဇန္တိ၊ သစေ ဣစ္ဆန္တိ၊ ဒါနပတီနမ္ပိ သန္တကံ ဂဏှန္တိ။** (ဇ) **တသ္မာ တမ္ပိ အညတရဿ ကုလဿ ဤဒိသာယ သာလာယ အညတရံ ကုဋ္ဋမူလန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။** (ဈ) **န ဟိ ပဗ္ဗဇိတာ ကပဏမနုဿာ ဝိယ အသာရုပ္ပေ ဌာနေ နိသီဒိတွာ ဘုဉ္ဇန္တီတိ။** (ဋ၁၇၅။ မအူ၊တ၊၁၁။ ဘာသာဋီ၊၁၊၂၁၆။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (င-စ-ဆ) [ပါဌ်သေသေထည့်၍ လှန်းသင့်သော ပုဒ် လွမ်းပြီး ဒီပကနည်းဆင်ခြင်လျက် အနက်]

အညတရံ ကုဋ္ဋမူလန္တိ၊ဟူသည်ကား။တသ္မိံ ဒေသေ၊ထိုအရပ်၌။ဒါနပတီနံ၊အလှူ၏ အရှင်တို့၏။ယရေသု၊အိမ်တို့၌။ကေ၊တခုသော။အန္တံ၊အစွန်၌။(ထည့်) သာလာစ၊ဆွမ်းကို စားကုန်ရာဖြစ်ကုန်သော စရပ်တို့သည်လည်း။ဟောန္တိ ကိရရှိကုန်သတတ်။ဧတ္ထ ဧတာသု သာလာသု၊ထိုစရပ်တို့၌။အာသနာနိစ၊နေရာတို့ကိုလည်း။ပညတ္တာနိ၊ခင်းထားအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ ကိရဖြစ်ကုန်သတတ်။ဥဒကကဉ္စိယဥ္စ၊သောက်အပ်သောရေ့ သုံးဆောင်အပ်သော ရေ့ ပအုံးရည်ကိုလည်း။ဥပဋ္ဌာပိတံ၊တည်ထားအပ်သည်။ဟောတိ ကိရဖြစ်သတတ်။တတ္ထ တာသု သာလာသု၊ထိုစရပ်တို့၌။ပဗ္ဗဇိတာ၊ရဟန်းတို့သည်။ပိဏ္ဍာယ၊ဆွမ်းအလို့ငှာ။စရိတွာ၊ လှည့်လည်ကုန်၍။နိသီဒိတွာ၊ထိုင်ကုန်၍။ဘုဥ္ဇန္တိ၊စားကုန်၏။ဒါနပတီနံ၊တို့၏။သန္တကံ၊ဥစ္စာ ဖြစ်သော။ဥဒကကဉ္စိယံ၊ကို။ဂဏှိတုံ၊ယူခြင်းငှာ။ (လှမ်း) သစေ ဣစ္ဆန္တိ၊အကယ်၍ အလိုရှိ ကုန်အံ့။ဒါနပတိနမ္ပိ၊တို့၏။သန္တကံ၊သော။ဥဒကကဉ္စိယံ၊ကို။ဂဏှန္တိ၊ယူကုန်၏။

➤ ၂။ (ဂ) သို့/အာဘောဏ်ယူတ္တအာဒရ ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဓေ-နိပါတ်သည် ကျွန်မကို ရှေးရှုခေါ်ခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သည်ဟု ဖွင့်ပြ၏။ ဓေနိပါတ်ဖြင့် ကျွန်မကို ရှေးရှု ခေါ်ခြင်းအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း။ ပါဠိတော်၌ ဓေဟူ၍ သာမညအားဖြင့် ဟောထားအပ်သောကြောင့် ကျွန်မမှ အခြားပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ခေါ် နိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား-- ပါဠိတော်၌ သာမညအားဖြင့် ဓေ-ဟူ၍ ဟောအပ်ငြားသော်လည်း ဤသို့ ဓေ-ဟူ၍ ထိုအရပ်၌ ကျွန်မဖြစ်သော လူကို အရှင်တို့သည် ခေါ်ဝေါ်ကြကုန်၏၊ ထို့ ကြောင့် ဓေ-ဟူသော နိပါတ်၏ ကျွန်မကို ရှေးရှုခေါ်ခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို သိအပ်ပါ၏ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ထိုအရပ်၌ အလှူရှင်တို့၏ အိမ်တို့၌ တစ်ခုသော အစွန်၌ ဇရပ်တို့သည် ရှိကုန်သောဟု ဆို၏။ ထိုဇရပ်တို့၌ နေရာတို့ကိုသာ ခင်းထားအပ် ပါသလော။[ဤဇရပ်၌ အခင်းတို့ မခင်းဘဲ ထားကြကုန်သလော။] အဘယ်သို့ မှတ်သား အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ)မိန့်။

ကား-- နေရာမျှသာ ခင်းထားအပ်သည်မဟုတ်၊ သောက်ရေ သုံးရေ ပအုံးရည်တို့ကို လည်း တည်ခင်းထားအပ်ပါ၏ဟူလို။

(ဆ) သို့/ ဆရာသည် (င-စ-ဆ) တို့ဖြင့် ထိုအရပ်၌ အလှူရှင်တို့၏ အိမ်အနီးဝယ် တခုသော အစွန်၌ ဇရပ်တို့ရှိကုန်သည်တို့ကိုငရ်း၊ နေရာများ ခင်းထားအပ်ကုန်သည်တို့ကို ငရ်း၊ သောက်ရေ သုံးရေ ပအုံးရေ တည်ထားအပ်ကုန်သည်တို့ကိုငရ်း ရဟန်းတို့သည် ဆွမ်းခံပြီး၍ ထိုအရပ်၌ထိုင်ကာ ဘုဉ်းပေးကြကုန်သည်တို့ကိုငရ်း၊ အလိုရှိခဲ့သော် အလှူ ရှင်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သောက်ရေ စသည်ကိုယူ၍ သုံးဆောင်ကြသည်တို့ကိုငရ်း ပြဆို

http://www.dhammadownload.com

း ယင်းသို့ ဆိုသဖြင့် အဘယ်သို့သော အကျိုးဂုဏ်ကို ရအပ်ပါသနည်း။ ရအပ်သော အကျိုးဂုဏ်ကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

(၅) သို့/ ဆရာသည် (၈) ဖြင့် ရှင်သုဒိန်၏ မှီရာဖြစ်သော နံရံခြေကိုလည်း တစ်ယောက်ယောက်သော ဒါယကာ၏ ဤသို့သဘောရှိသော ဇရပ်၏ တစ်ပါးသော နံရံခြေဟူ၍ သိအပ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ အညတရံ ကုဋ္ဋမူလံ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် တယောက်ယောက်သော ဒါယကာ၏ ဤသို့သဘောရှိသော ဇရပ်၏သာလျှင် တစ်ပါးသော နံရံခြေဟူသော ဤအနက် ဝိသေသကို (ဝါ) ဤသို့သောအနက်ကို ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ [သာမည ဝိသေသ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။] စုဒ်ကြောင့် (၅) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဇေ-ဟု သာမညရှိပါလျက် အာလပနေ နိပါတော-ဟု ဆိုရခြင်းအကြောင်းကို ခိုင်မြဲစွာ ပြသောကြောင့် ဒဠှီကရဏ/ကာရဏ(ယ)လဒ္ဓဂုဏ။ (င-စ-ဆ) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (စ-ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုကိုထောက်၍ (က) ကား အာရဒ္ဓ၊ ဥပဋ္ဌာပိတံ- စသည်ကား ဝါကျာရမ္ဘ။ ထို--၍ အာသနာနိ စသည်ကား အာရဒ္ဓ။ တတ္ထ ပဗ္ဗဇိတာ စသည်ကား ဝါကျာရမ္ဘ။ ထို--၍ ဥပဋ္ဌာပိတံ စသည်ကား အာရဒ္ဓ။ သစေ ဣစ္ဆန္တိ စသည်ကား ဝါကျာရမ္ဘ။ ထို--၍ တတ္ထ ပဗ္ဗဇိတာ စသည်ကား အာရဒ္ဓ။ (၈) ရအပ်သော ဂုဏ်ကို ပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏ/ဖလ။ (၅) အညတရံ ကုဋ္ဋမူလံ-ဟု သာမညရှိပါလျက် ဤဒိသာယ သာလာယ အညတရံ ကုဋ္ဋမူလံ-ဟူသော ဤအနက် ဝိသေသအားဖြင့် ဆိုရခြင်းအကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏ/ဒဠှီ။

တမ္ပိ–၌ ပိ–၏ ဓောတကတ္ထနှင့် အဓိပ္ပါယ် ။ ။ ပိ-ကား သမုစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း ပိ-သဒ္ဒါဖြင့် တပါးသောနံရံ၏ အရင်းကိုသာ ကုဋ္ဋမူလံဟူ၍ သိအပ်သည် မဟုတ်သေး၊ ရှင်သုဒိန်၏ မှီရာဖြစ်သော နံရံ၏အရင်းကိုလည်း ကုဋ္ဋမူလံဟူ၍ သိအပ်သေး၏ဟု ပြပါသည်။ * **ဣစ္ဆန္တိ ကြိယာသို့ စပ်သင့်သောပုဒ်ကား--** ဂဏှိတုံ ဖြစ်ပါသည်။

စာစပ် ။ ။ ဂဏှိတုံ-ကား ဌာ--ကြောင့် ဣစ္ဆန္တိ-၌ တုမတ္ထသမ္ပဒါန်၊ ဣစ္ဆန္တိ-ကား တုမတ္ထသမ္ပဒါန်၏ ကြိယာ။ **သာလာယ-ကား** ၌--ကြောင့် ကုဋ္ဋမူလံ-၌ အာဓာရ၊ ကုဋ္ဋမူလံ-ကား အာဓေယ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ သာရုပ္ပတိ ပတိရူပံ ဘဝတီတိ သာရုပ္ပံ။ (သာရုပ္ပ+အ) သောဘနံ ဝါ အာရောပေတီတိ **သာရုပ္ပံ**။ (သံ-အာ-ရုဟ+ဏာပေ+အ) န သာရုပ္ပံ အသာရုပ္ပံ။ န-အရ ပဋိသေဓဘောဂုဏ် (ဝါ) အညဘောဂုဏ် (ဝါ) ဝိရုဒ္ဓဘောဂုဏ်သည် မှဲ့။ ထို--၏ မလျောက်ပတ်သော ဌာနနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ မလျောက်ပတ်သော ဌာနရ၏။

အာရောစနမေဝ အတ္ထော **အာရောစနတ္ထော**။ အာရောစန-အရ ပြောကြားခြင်း၏ အဖြစ်ဟူသော အဝတာရဏာဘောဂုဏ်သည် မှဲ့။ ထို--၏ အနက်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ်

http://www.dhammadownload.com

ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပြောကြားခြင်းအနက်ရ၏။

ဒါသိစ သော ဇနောစာတိ **ဒါသိဇနော**။ ဒါသိ-အရ ကျွန်မ၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို--၏ လူနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ်ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ကျွန်မဖြစ်သော လူရ၏။

ဒါတဗ္ဗန္တိ **ဒါနံ**။ ပါတိ ရက္ခတီတိ **ပတိ**။ ဒါနဿ ပတယော **ဒါနပတီ**။(တေသံ) ဒါနဿ၊လှူဖွယ်ဝတ္ထု၏။ပတယော၊ပိုင်ရှင်တို့တည်း။ဒါနပတီ၊တို့။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ဒါန+ပတိ။ ဒါန-အရ လှူဖွယ်ဝတ္ထုသည် မုချ။ ယင်း၏ ပိုင်ရှင်နှင့် သံ-သာမိ/အာရုံ-အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အလှူရှင်တို့ရ၏။

* ကေန ဇလေန အဒ္ဓိယံ အဘိဗျတ္တံ အသာတိ **ကဒ္ဓိယံ**။ (က-ပုဒ်+ အဒ္ဓိယပုဒ်+တပုဒ်၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်) ဥဒ္ဓတိ ဒြဝံ ကရောတီတိ **ဥဒကံ**။ ဥဒကဉ္စ ကဒ္ဓိယဉ္စ **ဥဒကကဒ္ဓိယံ**။ ဥဒက-အရ သောက်ရေ သုံးရေသည် မုချ။ ထို--၏ ပုန်းရည်နှင့် တည်ထားခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာန္။ ပုဒ်လုံး-အရ ထို-သော သောက်ရေ သုံးရေ ပုန်းရည်ရ၏။

ကုစ္ဆိတော ပဏော ယေသန္တိ ကပဏာ။ ကပိယန္တီတိ **ကပဏာ**။ ကပဓာတ်-အရ ကတ္တုဌကား သနားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကရုဏာပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား အထီးကျန်မွဲ လူဆင်းရဲ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရ ထို--သော အထီးကျန်မွဲ လူဆင်းရဲ ရ၏။

ကုစ္ဆိတော ပဏော ယေသန္တိ **ကပဏာ**။ (ကုစ္ဆိတော၊စက်ဆုပ်အပ်သော။ပဏော၊ ရောင်းဝယ်ခြင်းသည်။ ကုပုဒ်+ပဏပုဒ်)

ကပဏာစ တေ မနုဿာစာတိ **ကပဏမနုဿာ**။ (ဝိသေသနပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်)

ကပဏ-အရ အထီးကျန်သော ဂုဏ်သည် (ဝါ) သနားကြင်နာအပ်သော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ လူဒြပ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အထီးကျန်သော လူဒြပ်တို့ရ၏။

ပဗ္ဗဇာ သဉ္ဇာတာ ဧတေသန္တိ **ပဗ္ဗဇိတာ**။ (ဧတေသံ၊ထိုရဟန်းတို့အား။သဉ္ဇာတာ၊ ကောင်းစွာဖြစ်သော။ပဗ္ဗဇာ၊ရဟန်းအဖြစ်သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။) သဉ္ဇာတ တဒ္ဓိတ်၊ ပဗ္ဗဇပုဒ် က္တတ-ပစ္စည်း။ ပဗ္ဗဇ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ကောင်းစွာဖြစ်သော ရဟန်းအဖြစ်သည် မုချ။ ထို-၏ ရဟန်းဒြပ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော/နိဿိတ နိဿယ စပ် ဌာန္။ က္တတ-ပစ္စည်းအရကား ထို- သော ရဟန်းဒြပ်တို့ရ၏။

သေဋ္ဌတ္တံ ဝဇန္တီတိ ဝါ **ပဗ္ဗဇိတာ**။ (သေဋ္ဌတ္တံ၊သီလ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ဝဇန္တိ၊ရောက်တတ်ကုန်၏။) ကတ္တုသာဓန၊ ပပုဗ္ဗ ဝဇဓာတ်+တ၊ က္တအာဂုံ။

ဝဇ-ဓာတ်အရ သဒ္ဓါ သတိ ဝီရိယ သီလ ပညာပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်

http://www.dhammadownload.com

သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ရဟန်းဖြစ်တို့ရ၏။

အယမိဝံ နံ ဒိဿတီတိ ဣဒ္ဓိမီသာ။ (ဣမ-ဒိသ+ကွိ) သရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝိသန္တိ ဧတ္ထာတိ သာလာ။ (သရ+ဏ) သလန္တိ ပဝိသန္တိ ဧတ္ထာတိ သာလာ။ (သလ+ဏ) အာသန္တိ နိသီဒန္တိ ဧတ္ထာတိ အာသနံ။ (အာသ+ယု) ပညပီယန္တိ နိက္ခိပီယန္တီတိ ပညတ္တာနိ။ (ပ-ဉ ပ+တ) သဟ အန္တေန သမီပေန ယော ဝတ္တတီတိ သန္တကော။

➢ ၆။ (က) ဖြင့် ယဋ္ဌ-သဒ္ဒါသည် နိပါတ်ပုဒ်၏--ဧဝံ (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်းနိပါတ်ပုဒ်၏ အာရောစနအနက်ဟော--ဧဝံ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဇေ-သည် နိပါတ်ပုဒ်၏--ဧဝံ (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်းနိပါတ်သည် တစ်ပါးသော အနက်၌ မဖြစ်၊ အာလုပ်အနက်၌ဖြစ်သည်၏--ဧဝံ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းနောင် ပဌမာဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ၌ မသက်၊ အာလုပ်အနက်၌သက်--ဧဝံ (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေ။

➢ ၇။ ဥဒကကဋ္ဋိယံ/ဥဒကကဋ္ဋိယံ ။ ။ သောဝီရံ ကဋ္ဋိယံ ဝုတ္တံ။ (ဓာန်) ဧေန ဇလေန အဋ္ဋိယံ အဘိဇ္ဈတ္တံ အဿာတိ ကဋ္ဋိယံ (ဓာန်ဋီ) ကိုထောက်၍ ဥဒကကဋ္ဋိယံ-သင့်ပါသည်။ * ကုဋ္ဌ/ကုဋ္ဌမူလံ ။ ။ ကုဋ္ဌံ တု ဘိတ္တိ နာရီထ။ (ဓာန်) ကုဋ္ဌ ဆေဒနေ၊ ကုဋ္ဌတိ ဆိန္ဒတိ မဂ္ဂန္တိ ကုဋ္ဌံ။ (ဓာန်ဋီ) တို့ကိုထောက်၍ ကုဋ္ဌဓာတ် အပစ္စည်း၊ ဋ-လာ၍ ကုဋ္ဌ-ဟု ပြီးသောကြောင့် ကုဋ္ဌမူလံ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဒါနပတီနမ္ပိ သန္တကံ/ဒါနပတီနံ သန္တကံ ။ ။ ဒါနပတီနမ္ပိတိ အပိသဒ္ဒေါ န ကေဝလံ ဘတ္တုဒါယကာနံ ဘတ္တံ ဂဏှန္တီတိ ဉာပေတိ-ဟု ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့် ဒါနပတီနမ္ပိ သန္တကံပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဘောတိဒါသိ/ဘောတီဒါသိ ။ ။ ဇုလပါရသံ-သုတ်ကိုထောက်၍ အာလုပ်သိကြောင့် ရဿပြု၍ ပြီးရကား ဘောတိ ဒါသိ-ဟု ရဿနှင့်ရှိသောပါဌ် သင့်ပါသည်။ ဂေ ဝါ-ဟူသော မောဂ္ဂလာန်သုတ်ကိုထောက်၍ ဂ-သိ နှောင်းရာ၌ ရဿ အပြု မပြုသောကြောင့် ဘောတိ ဒါသိ/ဘောတီ ဒါသိ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ ယရေသု-ကား အနီးရှိသော အိမ်တို့၏ "ယရေသု"ဟူသောအမည်ကို အနီးဖြစ်သော တခုသော အစွန်အရပ်၌တင်-- သမီပူပစာ/သမီပျူပစာ။ရှင်ဦးနည်း။

သာလာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ဇရပ်တို့၏ "သာလာ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဘောဇနသာလာ=ဆွမ်းစား ဇရပ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ၊ ရှင်ဦး။

ဥဒကကဋ္ဋိယ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော သောက်ရေ, သုံးရေ, ပအုံးရည်တို့၏ " ဥဒကကဋ္ဋိယ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သောက်ရေ, သုံးရေ, ပအုံးရည်, ယာဂု-တို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏနည်း။

ကုဋ္ဌမူလံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော နံရံ၏အရင်း, နံရံခြေဟူသမျှတို့၏ "ကုဋ္ဌမူလံ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကျနစ္ဆာ ဆောက်လုပ်ထားအပ်သော ဆွမ်းစားဇရပ်

၁-၁-၁

http://www.dhammadownload.com

၏ နံရံခြေ၌တင်-- ဓကေဒေသ္သုပစာ။ ရှင်ဇွနည်း။

(ဆ) ၌ ဂဏ္ဍိ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ယူခြင်းကြိယာ၏ "ဂဏ္ဍိ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော စားသောက်ခြင်းကြိယာ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ မကောင်းရာဖြစ်သော တောင်းခြင်းကို ဆိုသဖြင့် မကောင်းတတ်သော စားသောက်ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနတ္တရိကနည်း။

➤ ၁၀။ ဓါနုပတိနံ-၌ ဒါန-အရ ပရိစ္စာဂစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၂၈]

(က-၁) **အတ္ထိ နာမ တာတာတိ ဝတ္တာ အတ္ထိတိ ပိဋ္ဌမာနတ္တေ။** (က-၂) **နာမာတိ ပဉ္စနတ္တေ မညနတ္တေစ နိပါတော။** (ခ-၁) **ဣဒ္ဓ ဒိဋ္ဌိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။** (ခ-၂) "**အတ္ထိ နုခေါ တာတ သုဒိန္န အမှာကံ ခနံ၊ န မယံ နိဒ္ဓနာတိ ဝတ္တဗ္ဗာ၊ ယေသံ နော တွံ ဤဒိသေ ဌာနေ နိသီဒိတွာ အာဘိဒေါသိကံ ကုမ္မာသံ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ။**

(ဂ) **တဏော အတ္ထိ နုခေါ တာတ သုဒိန္န အမှာကံ ဇီဝိတံ၊ န မယံ မတာတိ ဝတ္တဗ္ဗာ၊ ယေသံ နော တွံ ဤဒိသေ ဌာနေ နိသီဒိတွာ အာဘိဒေါသိကံ ကုမ္မာသံ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ။**

(ဃ) **တဏော အတ္ထိ မညေ တာတ သုဒိန္န တဝ အဇ္ဈတ္တရေ သာသနံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇိ လဒ္ဓါ သမဏဂုဏော၊ ယံ တွံ သုဘောဇနရသသံဝဍ္ဎိတောပိ ဣမံ ဇိဂုစ္ဆနေယျံ အာဘိဒေါသိကံ ကုမ္မာသံ အမတမိဝ နိဗ္ဗိကာရော ပရိဘုဉ္ဇိဿသီ"တိ။**

(၄၊၁၇၅။ မအ္ထ၊တ၊၁၁။ ဘာသာဋီ၊၁၊၂၁၇။)

➤ ၁။ (ခ) အတ္ထိ နာမ-ငါတို့မှာ ဥစ္စာထင်ရှား ရှိသည် မဟုတ်လော။ [သဒ္ဒတ္ထ] ငါတို့ မဆင်းရဲကုန်သေးပါ။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]

(ဂ) အတ္ထိနာမ-ငါတို့ အသက်ထင်ရှား ရှိနေသေးသည် မဟုတ်လော။ (ဝါ) ငါတို့ မသေသေးသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဃ) အတ္ထိနာမ-သင့်သန္တာန် ရဟန်းတရား ထင်ရှားရှိ၏ဟု ငါမှတ်ထင်၏။

အတ္ထိ နာမ တာတ သုဒိန္န အာဘိဒေါသိကံ ကုမ္မာသံ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ။(ပါဠိတော်)

(ခ-နှင့်အညီ) တာတ သုဒိန္န၊ချစ်သားသုဒိန်။ယေသံ နော အမှာကံ၊အကြင် ငါတို့၏။ ပုတ္တော၊သားဖြစ်သော။တွံ၊သင်သည်။ဤဒိသေ၊ဤသို့ မြင်အပ်သော။ဌာနေ၊အရပ်၌။နိသီဒိတွာ၊ထိုင်၍။အာဘိဒေါသိကံ၊ညဦးယာမ်၌ဖြစ်သော။ (ဝါ) ပုပ်သိုးခြင်း အပြစ်ဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သော။ကုမ္မာသံ၊မုယောဟူသော ကုမ္မာသကို။ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ၊သုံးဆောင်ဘိ၏။ တေသံ အမှာကံ၊ထိုငါတို့အား။ဓနံ၊ဥစ္စာသည်။အတ္ထိ နာမ-အတ္ထိ နုခေါ၊ရှိသည် မဟုတ်လော။ [ဂ-နှင့်အညီ] (ပ) တေသံ အမှာကံ၊ထိုငါတို့အား။ဇီဝိတံ၊အသက်သည်။အတ္ထိ နာမ အတ္ထိနုခေါ၊ရှိသည် မဟုတ်လော။ [ဃ-နှင့်အညီ] တာတ သုဒိန္န၊ဒိန်။အာဘိဒေါသိကံ၊သော။

http://www.dhammadownload.com

ကုမ္ဘာသံ၊ကို။အမတမိဝ၊အမြိုက်သုတာကဲ့သို့။ပရိဘုဥ္ဇိသသိ၊၏။တဝ၊သင်၏။အဇ္ဈတ္တရေးကိုယ်၏ အတွင်း၌။သာသနံ၊သာသနာကို။နိဿာယ၊မှီ၍။ပဋိလဒ္ဓေါ၊ရအပ်ပြီးသော။သမဏဂုဏော၊ရဟန်းတို့၏ ကျေးဇူးသည်။အတ္ထိ နာမ-ဝိဇ္ဇတိ မညေ၊ရှိယောင်တကား။ (ဝါ) ရှိပုံရ၏။

➢ ၂။ (တ) သို့/ **[illegible]** ။ ။ ဆရာ၊ သုဒိန်၏ ဖခင်သည် အတ္ထိ နာမ စသည်ကို ဆို၏။ ယင်း၌ အတ္ထိ-သည် အသတ္တတ်+အပစ္စည်း+တိဝိဘတ်ဖြင့်ပြီးသော အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်ပါသလော။ (တနည်း) နိပါတပဋိရူပကနာမ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ အဘယ်ပုဒ်ဖြစ်ပါသနည်း။ နာမ-သည် ကဲ့ရဲ့ခြင်း ဂရဟတ္ထ-ကို ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်၏။

(က–၁) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် အတ္ထိ-ဟု မိန့်၏။ အတ္ထိ-သည် အာချာတ်ပုဒ်လော၊ နိပါတ ပဋိရူပက နာမ်ပုဒ်လော။ အဘယ်ပုဒ်မျိုး ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် ဝိဇ္ဇမာနတ္ထေ-ကိုမိန့်၏။

(က–၂) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် နာမ-ဟု မိန့်၏။ နာမ-သဒ္ဒါသည် ကဲ့ရဲ့ခြင်း ဂရဟတ္ထကို ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ (က-၂) မိန့်၏။

(စ) စသည်သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အတ္ထိနိပါတ်၏ ဝိဇ္ဇမာနအနက်, နာမ နိပါတ်၏ ပုစ္ဆနအနက်, မညနအနက် ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုစကားကို အတ္ထယုတ္တိအားဖြင့် မြဲမြံစွာ ပြလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် မပြမီ ရှေးဦးစွာ စကားပျိုး သခေ်ပကို ပြလိုရကား (ခ) စသည်မိန့်၏။

(တနည်း) ဤသို့ (က) ဖြင့် အတ္ထိ-သဒ္ဒါ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထ၊ နာမ-သဒ္ဒါ ပုစ္ဆနတ္ထ (တနည်း) မညနတ္ထ-ဟု အကျဉ်းသခေ်ပ (ဝါ) အပါကဋကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ အတ္ထိ နာမ-စသော ပါဋိတော် တစ်ဝါကျလုံး၏ ပိဏ္ဍတ္ထ အကျယ်ကို (ဝါ) ဥပမာစသည်ဖြင့် ထင်ရှားအောင်ပြကြောင်း ဖြစ်သော တပ္ပါကဋီကရဏ ဝါကျကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်၏။

(စ) စသည်သို့/ **အဘောဏ်ယုတ္တစောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အတ္ထိနိပါတ်၏ ဝိဇ္ဇမာနအနက်, နာမ နိပါတ်၏ ပုစ္ဆနအနက်, မညနအနက် ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြ၏။ နာမ် အတ္ထိ အာချာတ်အတ္ထိတို့လည်း ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ နာမ-သဒ္ဒါသည်လည်း ဂရဟာ ပသံသန သညာအနက်တို့၌လည်း ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အတ္ထိ-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်အဖြစ်ကို ပြဆိုသော စကားနှင့် နာမ-သဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆန, မညနအနက်၌သာ ဖြစ်၏ဟူသော ထိုစကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) စသည်မိန့်၏။

(စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ တပါးသောအကြောင်းဖြင့် နာမ-သဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆနတ္ထကိုပင် ပြပြန်လို၍ (ဂ) မိန့်၏။

(တနည်း) ဤသို့ (ခ) ဖြင့် အတ္ထိ-သဒ္ဒါ၏ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထနှင့် နာမ-သဒ္ဒါ ၏ ပုစ္ဆနတ္ထ အကျယ်ကိုရင်း၊ အတ္ထိ-သဒ္ဒါ၏ ကတ္တားကား အမှာက် ခန်-တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ရင်း၊ ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ တပါးသော အပြားအားဖြင့်လည်း နာမသဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆနတ္ထ အဖြစ်ကိုသာလျှင်ရင်း၊ အတ္ထိ-သဒ္ဒါ၏ ကတ္တားတစ်မျိုးကိုရင်း ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အတ္ထိ-သဒ္ဒါ၏ ဝိဓမ္မာနအနက်, နာမ-သဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆနအနက် ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ငါတို့အား ဥစ္စာထင်ရှား ရှိသေးသည်မဟုတ်ပါလော ငါတို့ မဆင်းရဲကုန်ဟူသော ဝိဓမ္မာနအနက်နှင့် ပုစ္ဆနအနက်ကိုသာ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့သော ဝိဓမ္မာနအနက်နှင့် ပုစ္ဆနအနက်ကိုလည်း မှတ်သားအပ်ပါ သေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် အတ္ထိ-သဒ္ဒါ၏ ဝိဓမ္မာနတ္ထ၊နာမ-သဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆနတ္ထနှင့် အတ္ထိ-သဒ္ဒါ၏ ကတ္တားတို့ကို အကျယ်ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ နာမ-သဒ္ဒါ၏ မညနတ္ထနှင့် အတ္ထိ-သဒ္ဒါ၏ ကတ္တားတစ်မျိုးကို အကျယ်ဖွင့်ပြတော်မူလိုသော အဌကထာ ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **စောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် အတ္ထိ နာမ-ဝယ် နာမ-သဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆနတ္ထ၌ ဖြစ်ပုံအကျယ်ကို ပြဆို၏။ နာမ-သဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆနတ္ထဖြစ်ပုံ အကျယ်သာ ရှိပါသ လော။ နာမ-သဒ္ဒါ၏ မညနတ္ထ၌ဖြစ်ပုံ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ (အဗျာပိတ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ (တနည်း) ဆရာသည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် အတ္ထိ-၏ ကတ္တားကို ခနံ-ဟု ရင်း၊ ဇီဝိတံ-ဟုရင်း ထည့်ပြတော်မူ၏။ အတ္ထိ-၏ ကတ္တားကို ယင်းနှစ်မျိုးသာ ထည့်နိုင်ပါ သလော။ အဘယ်သို့ ထည့်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား-- သမဏာဂုဏော-ဟုလည်း ထည့်နိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) စသည် ဝါကျဝိဂ္ဂဟတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/ဥပမာစသည်ဖြင့် ထင်ရှားအောင် ဖွင့်ပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီ ကရဏ/ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဂ) တပါးသော အကြောင်းဖြင့် နာမ-သဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆနတ္ထကိုပင် တဖန်ပြသောကြောင့် ပက္ကန္တရ။ (ဃ) ကား နာမ-သဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆနအနက်မှတပါး မညနအနက်ရှိပုံကိုပြသောကြောင့် ပက္ကန္တရ။

(က-၂) ကား ပက္ကန္တရ။ ထို--ကိုထောက်၍ (က-၁) ကား ပက္ခဝါရ။ (က-၂) တွင် မညနတ္ထေစ နိပါတော-ကား ပက္ကန္တရ။ ထို--၍ ပုစ္ဆနတ္ထေ-ကား ပက္ခ။ (ခ) တွင် အတ္ထိ နု ခေါ-ကား အန္တယဝါကျ။ န မယံ နိဒ္ဓနာတိ ဝတ္တဗ္ဗာ-ကား ဗျတိရေကဝါကျ။ (ခ) တွင် အတ္ထိ နုခေါ-ကား နိယတ်ဝါကျ။ ယေသံ နော-ကား အနိယတ်။ (ဂ) တွင် အတ္ထိ နုခေါ စသည်ကား အန္တယဝါကျ။ န မယံ-ကား ဗျတိရေက။ အတ္ထိ နုခေါ-ကား နိယတ်၊ ယေသံ နော-ကား အနိယတ်ဝါကျ။ (ဃ)တွင် တထာ-စသည် နိယမ။ ယံ တွံ-စသည် အနိယမ

စာစပ် ။ ။ ယေသံ နော-ကား တို့၏--ကြောင့် ပုတ္တော (ပါဌသေသ)၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓိ စပ်။ **သုတာသောဓရေဓရသည်စပ်ဖို့တောပိ**-၌ ပိ-ကား သမ္ဘာဝနာ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ၄။ နတ္ထိ ဝိကာရော ဓတေသ သုဒိန္နဿာတိ **နိဂ္ဂဏာဏော၊** (ဓတေသ သုဒိန္နဿ၊

http://www.dhammadownload.com

ထိုသုဒိန်အား၊ဝိကာရော၊အမူအရာ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်၊နတ္ထိ၊မရှိ။ ဣတိ၊ သော၊ နိဗ္ဗိကာရော။) တဂ္ဂုဏာသံဝိညာဏာ စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗိဟိ၊ နိ+ဝိကာရ+ဏပုဒ်။ နိ+ဝိကာရ-အရကား အမူအရာ ဖောက်ပြန်မှု မရှိခြင်း နိဗ္ဗိကာရဘောဂုဏ်သည် မုချ။ သလ္လေခပဋိပတ်သည် ဖလူ။ ယင်း နိဗ္ဗိကာရဘောဂုဏ် (ဝါ) သလ္လေခပဋိပတ်၏ ရှင်သုဒိန်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ဏ-အညပုဒ်အရ ထို--သော အမူအရာ ဖောက်ပြန်မှု မရှိသော (ဝါ) သလ္လေခပဋိပတ်နှင့် ပြည့်စုံသော ရှင်သုဒိန် ရ၏။

အဘိဒေါသံ ပစ္ဆိမသကာလံ ဂတော ပဌ္ဌော အတိက္ကန္တောတိ **အဘိဒေါသိကော**။

(အဘိဒေါသပုဒ်+ဏိကပစ္စည်း) အဘိဒေါသ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ မိုးသောက်အခါသည် မုချ။ ထို-၏ လွန်တတ်သော မုယောမုန့်နှင့် အတိက္ကမိတဗ္ဗ အတိက္ကမက စပ် ဌာနူ။ ဏိက ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မုယောမုန့်သည် အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိသေသနတို့၏သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်၍ မိုးသောက်အခါကို လွန်သည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏

ဝိဂ္ဂဏ္ဍိယတေ ဝိဂ္ဂဏ္ဍနံ။ ဝိဂ္ဂဏ္ဍနံ အရဟတီတိ **ဝိဂ္ဂဏ္ဍနေယျော**။ (ဝိဂ္ဂဏ္ဍန+ဏေယျ) ဝိဂ္ဂဏ္ဍန-အရ စက်ဆုတ်ခြင်းသည် မုချ။ ထို--၏ ပုပ်သိုးသော မုယောမုန့်နှင့် အကျိုး-အကြောင်း စပ် ဌာနူ။ ဏေယျ-အရ ထို--သော စက်ဆုတ်ခြင်းကိုထိုက်သော ပုပ်သိုးသော မုယောမုန့် ရ၏။ * ဝိဂ္ဂဏ္ဍိယတေတိ **ဝိဂ္ဂဏ္ဍနိယံ**။ ဂုပဓာတ်အရ ကတ္တုရူပကား စက်ဆုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒေါသပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရူပကား မုယောမုန့်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဆ-ပစ္စည်းအရ ရူပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂုဏ် ရ၏။ အနိယ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော မုယောမုန့် ရ၏။

ဗုဒ္ဓေန သတ္တာ သာသိယန္တေ ဧတေနာတိ **သာသနံ**။ သာသဓာတ်အရ ကတ္တုရူပကား ဆုံးမတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာဉာဏ် အဘိညာဉ် ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္တကား သိက္ခာသုံးပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်သော ဘုရား အဆုံးအမတော်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရ ထို--သော သိက္ခာသုံးပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်သော ဘုရား အဆုံးအမတော် ရ၏။

သုန္ဒရံ ဘောဇနံ သုဘောဇနံ။ သုဘောဇနေသု ရသော **သုဘောဇနရသော**။

သုဘောဇနဥ္စ ရသောစ သုဘောဇနရသော။ သုဘောဇနရသေဟိ သံဝဍ္ဎိတော **သုဘောဇနရသသံဝဍ္ဎိတော**။ * နတ္ထိ ခနံ ယေသန္တိ နိဒ္ဒနာ။ * မရတိ အနေနာတိ **မဏံ**။ (သေကြောင်းတရား ရ၏။) န မဏံ **အမဏံ**။ (မသေကြောင်း သုဓာဘုတ်ရ၏။)

ပဋိလဒ္ဓိတ္တာတိ ပဋိလဒ္ဓေါ။ * သမဏာနံ ဂုဏော **သမဏဂုဏော**။

➤ ၆။ (က) ဩ ဝိဇ္ဇမာနတ္တေ (နိပါတော) ဖြင့် အတ္ထိ-သဒ္ဒါကား အာချာတ်ပုဒ်; နာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ နိပါတ်ပုဒ်၏--ရင်း (နိပါတလိင်ပဒ) ယင်း၏ ထင်ရှားခြင်း-ဝိဇ္ဇမာနအနက်

http://www.dhammadownload.com

ယော--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ပုဗ္ဗနတ္ထေ နိပါတော-ဖြင့် နာမ-သဒ္ဒါကား နာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ နိပါတ်ပုဒ်၏--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း နာမ-သဒ္ဒါ၏ ပုဗ္ဗနအနက် ဟော--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ မညနတ္ထေ နိပါတော-ဖြင့် နာမ-သဒ္ဒါကား နာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ နိပါတ်ပုဒ်၏--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း နာမ-သဒ္ဒါ၏ မညနအနက် ဟော--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ--ဂ) ၌ အတ္ထိ နုခေါ-ဖြင့် အတ္ထိနာမ-၌ နာမသဒ္ဒါ ပုစ္ဆနအနက်ဟောဟု သိစေပါ သည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အမှာက် ခန်-ဖြင့် အတ္ထိ နာမ-၌ အတ္ထိ-၏ ဝိဇ္ဇမာနအနက်ဟော --ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း အတ္ထိ-၏ ကတ္တားကို ခန်-ဟု ထည့်ရမည်၏--ငှင်း (ဘာ ဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ ယေသံ နော တွံ-ဖြင့် ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ-၏ ကတ္တားကို တွံ-ဟု ထည့် ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ အမှာက် ဇီဝိတံ-ဖြင့် အတ္ထိ နာမ-၌ အတ္ထိ-၏ ဝိဇ္ဇမာနအနက်ဟော --ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း အတ္ထိ-၏ ကတ္တားကို ဇီဝိတံ-ဟု ထည့်ရမည်၏--ငှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဃ) ၌ အတ္ထိ မညေ သမဏဂုဏော-ဖြင့် အတ္ထိ နာမ-၌ နာမ-သဒ္ဒါ မညနအနက်ဟော-ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အတ္ထိ-၏ ကတ္တားကို သမဏဂုဏော-ဟု ထည့် ရမည်၏--ငှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **န မယံ/နနူမယံ** ။ ။ တာတ သုဒိန္န တေ မယံ နိဒ္ဒနာတိ န ဝတ္တဗ္ဗာတိ သမ္ဗန္ဓော-ဟူသော ယောဇနာကိုထောက်၍ န မယံ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ယောတွံ/ယံတွံ ။ ။ တာတ သုဒိန္န တွံ (ပ) ယံ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ၊ တဿာ ပရိဘုဥ္ဇန တော စသည်ဖြင့် ယံ-ကို ကြိယာ ပရာမသန နိပါတ်အဖြစ်ဖြင့် ယောဇနာ၌ ဆိုသော ကြောင့်ငှင်း၊ ယံ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ-အကြောင်း သုံးဆောင်နိုင်ဘိ၏။တဿာ ပရိဘုဥ္ဇနတော၊ကြောင့် ဤသို့ အနက်ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ငှင်း ယောဇနာအလို "ယံတွံ" ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ယေသံ နော တွံ-စသော ရှေ့ဝါကျတို့ကို ထောက်၍ငှင်း၊ အလာဘာ ဝတ မေ- စသော ပါဠိတော်၌ ယော တွံ-ဟု ရှိသည်ကို ထောက်၍ငှင်း၊ ယောတွံ၊အကြောင်သင်သည်။ (ပ) တဿ တဝ၊ထိုသင်၏။ သာသနံ၊သာသနာကို။ စသည်ဖြင့် အနက်ဖြစ်သင့်သော ကြောင့်ငှင်း ယောတွံ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဇီဝိတံ**-ကား ပြတ်ခန်းသော အသက် ဇီဝိတကို "ဇီဝိတံ"ဟု ဆိုသဖြင့် မပြ တ်ခန်းသော ကမ္မဇရုပ် ဝိညာဉ်တို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာန၊ ဥပလက္ခဏ၊ နိဒဿန၊ ကေဒေသူပစာ။ **နိဗ္ဗိကာစရော**-ကား အကျိုးဖြစ်သော အမှုအရာ ဖောက်ပြန်မှု မရှိခြင်း၏ "နိဗ္ဗိကာရ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သလ္လေခပဋိပတ်၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

➤ ၁၀။ **န စေဇ္ဇဗ္ဗာ**-၌ တပဟုတ္ထ-အရ သုဒိန် အမေ အဖေတို့၏ လောကီခန္ဓာ

http://www.dhammadownload.com

ဝါးပါးကိုယူ။ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ-အရ ဉာဏ် ဝီရိယ ခန္တီပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ်တို့ပွါဒ်။

ပါဌ [၂၉]

(က) သော ပန ဂဟပတိ ဒုက္ခာဘိတုန္နတာယ ဧတမတ္ထံ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ ဝတ္တုံ မသက္ကောန္တော "အတ္ထိ နာမ တာတ သုဒိန္န အာဘိဒေါသိကံ ကုမ္မာသံ ပရိဘုဉ္ဇိဿသီ" တိ ဧတ္တကမေဝ အာဝေါစ။ (ခ) အက္ခရစိန္တကာ ပနေတ္ထ ဣမံ လက္ခဏံ ဝဒန္တိ။

(ဂ) အနောကပ္ပနာမရိသနတ္ထဝသေန ဧတံ အတ္ထိနာမသဒ္ဒေ ဥပပဒေ "ပရိဘုဉ္ဇိဿ သီ"တိ အနာဂတဝစနံ ကတံ။ (ဃ) တဿာယမတ္ထော အတ္ထိ နာမ (ပ) ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ၊ ဣဒံ ပစ္စက္ခမ္ပိ အဟံ န သဒ္ဒဟာမိ န မရိသယာမီတိ။

(ဋ၁၇၆။ မအူ၊တ၊၁၄။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၁၈)

➢ ၁။ (က) [အဖွင့်ရာမ်အစွဲမလွဲဖေယျာ] ပန၊မဆိုနိုင်ခြင်း၏အကြောင်းကို ပြဦးအံ့။သော ဂဟပတိ၊ထိုအိမ်၏အရှင်သည်။ဒုက္ခာဘိတုန္နတာယ၊စိတ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းသည် အလွန်ထိုးကျင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ဧတမတ္ထံ၊ဤ "အတ္ထိ နုခေါ တာတ သုဒိန္န အမှာကံ ဓနံ" အစရှိသည်ဖြင့် အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို။ပရိပုဏ္ဏံ၊ပြည့် စုံစွာ။ (ဝါ) ပြည့်စုံသည်ကို။ကတွာ၊ပြု၍။ဝတ္တုံ၊ဆိုခြင်းငှာ။အသက္ကောန္တော၊မတတ်နိုင်သော ကြောင့်။အတ္ထိ နာမ (ပ) ပရိဘုဉ္ဇိဿသီ"တိ၊ဟူ၍။ဧတ္တကမေဝ၊ဤမျှလောက်သော အတိုင်း အရှည်ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ဝစနံ၊စကားကို။အဝေါစ၊ဆိုနိုင်ပြီ။

(ဂ) [ကတံ–၏ ကတ္တားထည့်] အနောကပ္ပနာမရိသနတ္ထဝသေန၊မယုံကြည်ခြင်းဟူသော အနက်, မဝံ့ခြင်းဟူသောအနက်တို့၏အစွမ်းဖြင့်။ဥပပဒေ၊ပရိဘုဉ္ဇိဿတိ-ဟူသော ပုဒ်၏ အနီး၌တည်သော။အတ္ထိနာမ သဒ္ဒေ၊အတ္ထိနာမ-ဟူသော သဒ္ဒါကြောင့်။ပရိဘုဉ္ဇိဿသီတိ၊ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ-ဟူသော။ဧတံ အနာဂတဝစနံ၊ဤအနာဂတ်ဖြစ်သော သဒ္ဒါကို။ဂဟပတိနာ၊ သူကြွယ်သည်။(ကတ္တားထည့်) ကတံ၊ပြုအပ်ပြီ။

➢ ၂။ (က) သို့/ ဖျတ်ဖရောကစောအရာ ။ ။ ဆရာ-သည် အတ္ထိ နာမ တာတ သုဒိန္န- စသော စကားရပ်၌ ရှင်သုဒိန်၏ ဖခင်ဆိုလိုသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ပြဆို၏။ အကယ်၍ ရှင်သုဒိန်၏ ဖခင်ကြီးသည် ယင်းအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုလိုသည် ရှိသော် "အတ္ထိနုခေါ တာတ သုဒိန္န အမှာကံ ဓနံ" အစရှိသည်ဖြင့် အပြည့် အစုံပြု၍ ဆိုသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် အပြည့် အစုံ မဆိုမူ၍ "အတ္ထိ နာမ တာတ သုဒိန္န အာဘိဒေါသိကံ ကုမ္မာသံ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ" မျှလောက်ကိုသာ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ အနုယောဂ ။ ။ ဤသို့ အတ္ထိတိ ဝိဓမာနတ္တေ အစရှိသည်ဖြင့် မိမိ၏ ဝါဒကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သဒ္ဒါဆရာတို့၏ ဝါဒကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဒို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် မယုံကြည်ခြင်း သည်းမခံနိုင်ခြင်း အနက်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် အတ္ထိ နာမ-သဒ္ဒါ အနီးပုဒ်ရှိသောကြောင့် ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ-၌ အနာဂတ် ဝိဘတ်ကို ပြုအပ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ထိုအနာဂတ်ဝိဘတ်သည် ရိုးရာအနာဂတ် ကာလ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်ကာလ၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ခ) ကား အတ္ထီတိ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထေ အစရှိသည်ဖြင့် မိမိ၏ ဝါဒမှတပါး သဒ္ဒါဆရာတို့၏ ဝါဒကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ အတ္ထီတိ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထေ စသည်ဖြင့် ဆရာဖွင့်ဆိုသကဲ့သို့ပင် သဒ္ဒါဆရာတို့ ဖွင့်ဆိုကြပါသလော-ဟု စောဒနာဖွယ် ကို ပယ်ဖျက်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) သည် က္ကမံ လက္ခဏံ-ဟူသည် အဘယ်နည်းဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဃ) သည် အတ္ထယောဇနာကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။/ပဒသံဝဏ္ဏနာ မှတပါး အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ **ဓာစပ်** ။ ။ **ဒုက္ခာဘိတုန္နတာယ**-ကား ကြောင့်--ကြောင့် အသင်္ကေတွေ-၌ အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ် စပ်။

➤ ၄။ တုဒိယတီတိ တုန္နော။ (တုဒ+တ) အဘိ အတိရေကံ တုန္နော **အဘိတုန္နော**။ ဒုက္ခေန အဘိတုန္နော **ဒုက္ခာဘိတုန္နော**။ ဒုက္ခ-အရ မာနသိကဒုက္ခ ဝေဒနာသည် မုချ။ ထို--၏ (သုဗိန်ဖခင်) သူကြွယ်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-- သော မာနသိကဒုက္ခဝေဒနာသည် အလွန်ထိုးကျင့်အပ်သော သူကြွယ်ရ၏။

ဒုက္ခာဘိတုန္နဿ ဘာဝေါ **ဒုက္ခာဘိတုန္နတာ**။ ဒုက္ခာဘိတုန္န-အရ စိတ်ဆင်းရဲခြင်းသည် အလွန်ထိုးဆွအပ်သော သူဌေးသည် မုချ။ ထို--၏ ထိုးဆွခံရခြင်း စိတ်ဆင်းရဲခြင်းကြိယာ နှင့် နိဿ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တာပစ္စည်းအရ ထို--သော စိတ်ဆင်းရဲခြင်းသည် အလွန် ထိုးဆွအပ်သော သူဌေး၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ထိုးဆွခံရခြင်း စိတ်ဆင်းရဲခြင်း ကြိယာ ရ၏။ ✱ တုဒိယတီတိ **တုန္နော**။ (တုဒ+တ) တုဒဓာတ်၏ ကတ္တုဌကား ထိုးဆွနှိပ်စက်တတ် သော မာနသိကဒုက္ခသည် မုချ။ ကမ္မဌကား သူဌေး၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ စိတ်ဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲဖြစ်ခြင်းဟူသော သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ကာရဏူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သူဌေး ရ၏။

အက္ခရံ စိန္တေတီတိ **အက္ခရစိန္တကာ**။ အက္ခရ-အရကား အက္ခရာတို့သည် မုချ။ ထို၏ သဒ္ဒဝိဒူတို့နှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ/ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ စိန္တဓာတ်အရကား သဒ္ဒဝိဒူတို့၏သန္တာန်၌ အက္ခရကောသလ္လဉာဏ်, ပဒကောသလ္လဉာဏ် ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး ၌ဖြစ်သော ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ် သည် ကာရဏူ။ ပုဒ်လုံးအရနှင့် ဏွုပစ္စည်းအရ ထို--သော အက္ခရာပုဒ်ပါဌ်ကို သိသော သဒ္ဒဝိဒူတို့ရ၏။ ✱ သင်္ကေတီတိ သင်္ကေတွေ။ န သင်္ကေတွေ **အသင်္ကေတွေ**။

ပဒဿ သမီပံ **ဥပပဒံ**။ ပဒ-အရ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ-ဟူသော အာချာတ်ပုဒ်သည် မုချ။

http://www.dhammadownload.com

ထို--၏ အနီးဖြစ်သော အတ္တိနာမ-သဒ္ဒါနှင့် သမီပိ-သမီပ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပရိဘုဥ္စိသသိ-ဟူသော အာချာတ်ပုဒ်၏ အနီးဖြစ်သော အတ္တိနာမသဒ္ဒါရ၏။

* န အာဂစ္ဆိဿတီတိ အနာဂတံ။ အနာဂတဥ္စ တံ ဝစနဥ္စာတိ **အနာဂတဝစနံ**။

အက္ခယ ပဋိဂတံ **မန္တကွံ**။ အတ္တိနာမ ဣတိ သဒ္ဒေါ **အတ္ထိနာမသဒ္ဒေါ**။

➢ ၆။ (ဂ) ဖြင့် ပရိဘုဥ္စိသသိ-၌ အနောကပ္ပနႈ, မရိသနအနက်ကိုဟောသော အတ္တိနာမ-သဒ္ဒါနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် အနောကပ္ပနာ မရိသေသု အကိ ဝုတ္တေပိ-သုတ်ဖြင့် အနာဂတ်ဝိဘတ်သက်ထားသည်ကို သိစေပါသည်။ (ဒု-ဝိဘတ္တိပဒ)

(ဃ) ၌ ဣဒံ ပစ္စက္ခာမိ-ဖြင့် အနာဂတ်ဝိဘတ်သည် အနာဂတ်အနက်၌ မသက်၊ ပစ္စုပ္ပန်အနက်၌ သက်သည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဝိဘတျတ္တ) န သဒ္ဒဟာမိ န မရိသယာမိ ဖြင့် အတ္တိနာမ-သဒ္ဒါသည် သဒ္ဒဟနတ္ထ မရိသယတ္ထကို ဟောသည်ဟု သိ(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ၇။ **အနောကပ္ပနာမရိသနတ္ထဝသေန/အနောကပ္ပနာပရိသဟနတ္ထဝသေန**

အနောကပ္ပနာမရိသနတ္ထဝသေနာတိ ဧတ္ထ အနောကပ္ပနံ အသဒ္ဒဟနံ။ အမရိသနံ အသဟနံ။ (ပ) န မရိသယာမီတိ န ဝိသဟာမိ-ဟု သာရတ္ထ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ အဋ္ဌကထာ၏ မှီရာ ပါဏိနီ-စသော သက္ကဋသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ "အနောကပ္ပနာ မရိသေသု အကိ ဝုတ္တေပိ" ဟု သုတ်တည်ပြထားသောကြောင့်ရင်း၊ မရိသ သဟနေ၊ စ-ကာရော သေစနာပေက္ခကော မရိသတိ။ မရိသ-တိတိက္ခာယံ။ မရိသေတိ၊ မရိသယတိ၊ (နီတိ-ဓာတု) ကိုထောက်၍ရင်း၊ သည်းခံခြင်းအနက်ဟော မရိသ (ဝါ) မရိသဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော အနောကပ္ပနာမရိသနတ္ထဝသေန-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

မရိသယာမိ/ပရိသဟာမိ ။ ။ အနောကပ္ပနာမရိသေသု အကိ ဝုတ္တေပိ-ဟူသော ဤမှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ၊ (ဝါ) ပါဏိနီသုတ်ကိုထောက်၍ရင်း၊ န မရိသယာမီတိ န ဝိသဟာမိ-ဟု သာရတ္ထ၌ မရိသဓာတ်ဖြင့်ပြီးသောပုဒ်ကို မူလတည်ပါဌ်ပြု၍ ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း၊ မရိသဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော မရိသယာမိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပစ္စက္ခမ္ဘိ/ပစ္စက္ခမပိ ။ ။ ပိနှင့် အပိ-သည် ဥပသာရနိပါတ်မျှသာ ကွဲပြား၍ နှစ်ပုဒ်စလုံး သမုစ္စည်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်ရင်း၊ တေနာဟ "ပစ္စက္ခမ္ဘိ"တိ-ဟု သာရတ္ထ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ အပိ-သဒ္ဒေါ သမ္ဘဝနံ အပစ္စက္ခေ ကိ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပါယော-ဟု ယောဇနာ ဆိုသောကြောင့်ရင်း နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။[မအူနိသျ၌ ပစ္စက္ခံ၊မျက်မှောက်သည်။အသိ၊ဖြစ်၏-ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ယင်းအလို ပစ္စက္ခမသိ-ပါဌ် သင့်။]

အတ္ထိနာမသဒ္ဒေ/အတ္ထိသဒ္ဒေ ။ ။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၌ အတ္တိ နာမ တာတ သုဒိန္န-ဟု ရှိသောကြောင့်၊ ထိုကိုစီရင်သော ပါဏိနီသုတ်သည် ကိံသဒ္ဒါ မဟုတ်သော အတ္တိနာမ စသော သဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်ရာ၌ ပစ္စုပ္ပန်အနက်ဝယ် အနာဂတ်ဝိဘတ် စီရင်သောကြောင့်ရင်း၊ အတ္တိနာမသဒ္ဒေ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၈။ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ-ကား ပစ္စုပ္ပန်ကာလကို အနာဂတ်ကာလအားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ကာလဝိပလ္လာသနည်း။ (တနည်း) ပရိဘုဥ္စသိ-ဟူသော ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်ကို ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ-ဟု ဘဝိဿန္တိဝိဘတ်ဖြင့် ပြန်ထားသောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။

အက္ခရစိန္တကာ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော အက္ခရာကို ဆိုသဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော ပုဒ်ကိုလည်းရသောကြောင့် ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။ (တနည်း) အစိတ်ဖြစ်သော အက္ခရာ၏ "အက္ခရစိန္တကာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အက္ခရာနှင့်တကွ ထိုအက္ခရာလျှင် မူလရှိသော ပုဒ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနည်း။

ဒုက္ခာဘိတုန္နတာယ-၌ ဒုက္ခ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကာယိကဒုက္ခ, မာနသိကဒုက္ခ-တို့၏ "ဒုက္ခ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မာနသိကဒုက္ခ၌တင်-ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

ပါဠိ [၃၈]

(က) တတာယံ **အာဘိဒေါသိကော**ति တတော ဟိယျော ဝေတာတော အယံ အာဘိဒေါသိကော ကုမ္မာသော လဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ (ခ) တဒေါယဋ္ဌိပိ ပါဌော။

(ဂ) တဒါယဋ္ဌိပိ ပဌန္တိ။ (ဃ) တံ န သုန္ဒရံ။ (င) ဓယန သကပိတု နိဝေသနန္တိ ဓယန သကဿ ပိတု အတ္တနော ပိတု နိဝေသနန္တိ အတ္ထော။ (စ) ယေရော ပိတရိ ပေမေနေဝ သုဗ္ဗဏော ဟုတ္တာ အဂမာသိ။ (ဆ) **အဓိဝါသေသီ**တိ ယေရော ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကောပိ သမာနော "သစေ ဧကဘတ္တမ္ပိ န ဂဟေဿာမိ၊ အတိဝိယ နေသံ ဒေါမနဿံ ဘဝိဿတီ"တိ ဉာတီနံ အနုကမ္ပာယ အဓိဝါသေသိ။

(ဇ) **ဩပုဉ္ဆာပေတွာ**တိ ဥပလိမ္ပာပေတွာ။ (ဈ) **ဓော်** ဖိရေဿသာတိ ဓတ္တာ ဖိရေဿန္တိ ကတာပနော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဌ၊၁၇၄၊ မဘူ၊တ၊၁၄၅။ ဘာသာဋီ၊၁၊၂၂၀။)

➤ ၁။ **သုန္ဒရော**-လွယ်သဖြင့် ဆိုအပ်သည်။ (ဝါ) ဆိုလွယ်သော စကားရှိသည်။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဆိုလွယ်သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(က) [အဘွာအဆွဲ] တတာယံ အာဘိဒေါသိကောတိ၊ကား။တတ၊သင်၏။တတော ဝေဟာတော၊ထိုအိမ်မှ။အာဘိဒေါသိကော၊ညဦးယာမ်၌ဖြစ်သော။ (ဝါ) ပုပ်သိုးခြင်း အပြစ်ဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သော။အယံ ကုမ္မာသော၊ဤမုယောဟူသော ကုမ္မာသကို။မယာ၊ငါ(သုဒိန်)သည်။(ကတ္တား) လဒ္ဓေါ၊ရအပ်ခဲ့ပြီ။ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။အတ္ထော၊တတာယံ အာဘိဒေါသိကော-ဟူသော ပုဒ်၏ အနက်တည်း။ **(ဂ) [အဘွာအဆွဲ]** တဒါယဋ္ဌိပိ၊ဟူ၍လည်း။ ကေစိ၊အချို့ဆရာတို့သည်။(ကတ္တား) ပဌန္တိ၊ရွတ်တတ်ကုန်၏။ (ဝါ) ရွတ်ကြကုန်သေး၏။

(ဆ) အဓိဝါသေသီတိ၊ကား။ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကော၊ဥက္ကဋ္ဌ်ဖြစ်သော ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ကိုဆောင်သည်။သမာနောပိ၊ဖြစ်ပါသော်လည်း။အဟံ၊ငါသည်။ဧကဘတ္တမ္ပိ၊တထပ်သော

http://www.dhammadownload.com

ဆွမ်းမျှကိုလည်း။သစေ န ဂဟေဿာမိ၊အကယ်၍ မယူအံ့။အတိဝိယ၊အလွန်လျှင်။နေသံ ဉာတီနံ၊ထိုဆွေမျိုးတို့အား။ဒေါမနဿံ၊မကောင်းသော စိတ်ရှိကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်သည်။ (ဝါ) နှလုံး မသာခြင်းသည်။ဘဝိဿတိ၊ဖြစ်ရှာတော့လတ့ံ။ဣတိ၊ဤသို့။ဉာတီနံ၊ဆွေမျိုးတို့ ကို။အနုကမ္ပာယ၊အစဉ် သနားခြင်းဖြင့်။ (ဝါ) ကြောင့်။သွာတနာယ၊နက်ဖန်ဖြစ်လတ့ံသော ပုညပီတိပါမောဇ္ဇအလို့ငှာ။ဘတ္တံ၊ဆွမ်းကို။ (ကံ-ထည့်) အဓိဝါသေသိ၊မိမိအထက်၌ သက် ဝင် နေစေပြီ။ (သဒ္ဒတ္ထ) သာယာလက်ခံပြီ။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် တတာယံ-ကို တတော+အယံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုရမည်ကိုရင်း၊ တတော-ကို တဝ ဂေဟတော-ဟု စွဲရမည်ကိုရင်း၊ ကုမ္မာသော-ကို လဒ္ဓေါ ၌ စပ်ရမည်ကိုရင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ တတာယံ-ဟုသာ ပါဠိရှိပါသလော။ အဘာယ်ပါဠိ ရှိပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ [ယခုအခါ၌ ပါဌန္တရကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။]

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် တတောယံ-ဟူ၍လည်း ပါဠိရှိသေးကြောင်းကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရွတ်ဆိုကြပုံကို ဆက်လက်ပြခြင်းငှာ (ဂ)

(ဃ) သို့/ **အဘိဓာနဋီကာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အချို့ တဒါယံ-ဟု ရွတ်ဆို ကြကုန်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ တဒါယံ-ဟု ရွတ်ဆိုခြင်းကို သင့် မသင့် ဆရာမပြ က သောတုဇနတို့ မသိနိုင်ပါ။ (**အဘိဓာနဋီကာ**) သင့်-မသင့်ကို ဆရာ ပြတော်မူပါဦးလော (**အဘိဓာန်အရ**)ဟု သောတုဇနတို့ လျှောက်ထား တောင်းပန်ဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **ဘာသာဋီကာအရ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် အချို့ဆရာတို့,,,တဒါယံ- ဟူ၍လည်း ရွတ်ကြကုန်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ၎င်းတဒါယံ-ဟူသော ပါဠိသည် ယူအပ် စွန့်အပ်သော ပါဠိတို့တွင် အဘာယ်နည်း။ ယူအပ်သောပါဠိ ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ (ဃ)

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် တဒါယံ-ဟူ၍ ဆရာတို့ ရွတ်အပ်သည် ၏အဖြစ်, ထိုပါဠိ၏ ယူအပ်သော ပါဠိမဟုတ်, စွန့်ပစ်အပ်သော ပါဠိ၏အဖြစ်ကို ပြပြီး ၍၊ ယခုအခါ၌ သကဿ ပိတာ သကပိတာ-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် "သံ ဧဝ သကော"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ကပစ္စည်း သွတ္ထအနက်၌ဖြစ်သောကြောင့် သ-သဒ္ဒါသည် (ဝါ) သက-သဒ္ဒါ သည် မိမိ-ဟူသောအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (င) မိန့်။

(င) သို့/ **ဘာသာဋီကာအရ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် (ပ) ပြဆိုတော်မူ၏။ ယေန သကပိတုနိဝေသနံ-ဟူသောပါဠိ၌ သကပိတု-ဟူသောပုဒ်ကို အဘာယ်သမာသ် တွဲစပ်အပ်ပါသနည်း။ "သကော ပိတာ သကပိတာ"ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ် အပ်ပါသလော။ ကပစ္စည်းသည် အဘာယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ နိယုတ္တအနက်၌ ဖြစ် ပါသလော။သကသဒ္ဒါသည် (ဝါ) သ-သဒ္ဒါသည် အဘာယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ အဆွေခင်ပွန်းစသော အနက်၌ ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ **လက်မှုဋီကာအရ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိသည် အထခေါ် အာယသ္မာ သုဒိန္နော

http://www.dhammadownload.com

ယေန သကပိတုနိဝေသနံ-ဟု ဆို၏။ ရှင်သုဒိန်သည် မုယောမုန့်ဆွမ်းကို စားပြီးပြီ မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် မိမိ ဖခင်အိမ်သို့ သွားလေသနည်း။(စ) မိန့်။ ကား-- ရှင်သုဒိန်သည် မုယောမုန့်ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးပြီးဖြစ်သော်လည်း ဖခင်အပေါ်၌ ချစ်ခင်ခြင်းကြောင့်သာလျှင် ဆိုလွယ်သော စကားရှိသူဖြစ်၍ ဖခင်အိမ်သို့ ကြွသွားပြန်၏ ဟူလို။

(ဆ) ဒို/ လိမ္မရေနအာ ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိသည် အဓိဝါသေသိ-ဟု လျှောက်၏။ (ဝါ) ရှင်သုဒိန်သည် သွာတနာယဘတ်ကို လက်ခံသာယာသောဟု ဆို၏။ ရှင်သုဒိန်သည် ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် သွာတနာယဘတ်ကို လက်ခံသာယာသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ-ဃ-) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င-ဇ-ဈ) ပက္ခန္တရ။

(စ) သည် ပါဠိတော်ဝယ် အရှင်သုဒိန်သည် မုယောမုန့်ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးပြီး ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဖခင်အိမ်သို့ သွားပြန်လေးသနည်းဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက် အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ **(ဆ)** သည် ယေန သကပိတု နိဝေသနံ-စသော ပါဠိတော်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး အဓိဝါသေသိ-ပုဒ်၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာ အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။(တနည်း)အရှင်သုဒိန်သည် ဥက္ကဋ္ဌဓုတင်ဆောင် ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် နိမန္တနဘတ်ကို သာယာလက်ခံသနည်းဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက် အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ (ဆ) ၌ သမာနော-ကား သော်--ကြောင့် အဓိဝါသေသိ-၌ လက္ခဏ၊ အဓိဝါသေသိ-ကား လက္ခ အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ ပဋိယတေတိ ပါဠော။ (ယော တတောယန္တိသဒ္ဒေါ၊အကြောင်း တတောယံ-ဟူသော သဒ္ဒါကို။ပဏ္ဍိတေဟိ၊ပညာရှိတို့သည်။ပဋိယတော၊ရွတ်ဆိုအပ်၏။ဣတိ၊ သော တတောယန္တိ သဒ္ဒေါ၊ပါဠော။ ကမ္မသာဓနေ၊ ပဌ+ဏ။ ပဌဓာတ်အရ ကတ္တုဒုကြိယာကား ရွတ်ဆိုသော ပညာရှိ၏ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မတ္တကြိယာကား ထိုအားတပ်သော တတောယံ-ဟူသော သဒ္ဒါ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော တတောယံ-ဟူသော သဒ္ဒါ ရ၏။

ထိရန္တိ ဒဠှံ ဘဝန္တီတိ ထိရာ။ (ထိရဓာတ်+အပစ္စည်း) ထိရာ အဿ အတ္ထီတိ ထေရော (အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်+ထိရပုဒ်+ဏပစ္စည်း) ထိရာ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား မြဲမြံခိုင်ခံ့သော သီလက္ခန္ဓ-စသော ကျေးဇူးဂုဏ်တို့သည် မုချ။ ထို-၏ အရှင်သုဒိန်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏောနိဿိတ နိဿျ/ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော အရှင်သုဒိန်ဟု သမုတ်အပ်သော မထေရ်ဖြစ် ရ၏။

ဝုစ္စတေတိ ဝစော။ သုဋ္ဌု ဝစော ဝေတသ္မိန္တိ သုဗ္ဗစော။ (တေသု သုဒိန္နေ၊ထိုသုဒိန်၌။

http://www.dhammadownload.com

သုဋ္ဌု၊ကောင်းသော။ဝစော၊စကားသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ ဣတိ၊ သော သုဝိန္နော၊ သုဗ္ဗစော။ သုပုဒ်+ဝစပုဒ်၊တေပုဒ် သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်။ သု-ဝစ အရကား ကောင်းသော စကား (ဝါ) စကားကို နားထောင်လွယ်ခြင်း သုဗ္ဗစဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ယင်း၏ သုဒိန်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။ တေ-အရ ထို--သော ကောင်းသော စကားရှိသော (ဝါ) ဆိုလွယ် သော စကားရှိသော သုဒိန်ဖြစ်ရ၏။

နိဝိသန္တိ နိဝသန္တိ ဝါ အတြာတိ **နိဝေသနံ**။ (နိ-ဝိသ/ဝသ+ယု) နိ-ဝိသ/ဝသဓာတ် အရ ကတ္တုဌကား ဝင်သော နေသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ပိညတ္တိသမုဒ္ဒာပက စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ အဓိကရဏဌကား ထိုအားတပ်သော အိမ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ သည် ဖလ။ ယုပစ္စည်းအရကား ထို--သော အိမ်ဖြစ် ရ၏။

ဒဗ္ဗသမ္ဘာရံ ဂဏှာတီတိ **ဂေဟံ**။ ဂဟဓာတ်အရ ဥတုဇ အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ်တို့၏ ဥပါဒ် သည် မှချ။ ဏပစ္စည်းအရ ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော အိမ် ရ၏။

ဥဒ္ဓံ ကသတိ ဂစ္ဆတီတိ **ဥက္ကဋ္ဌော**။ (ဥ+ကသ+တ) ပိဏ္ဍိတဗ္ဗော သယံရိတဗ္ဗောတိ **ပိဏ္ဍော**။ပတနံ ပါတော။ပိဏ္ဍာနံ ပါတော **ပိဏ္ဍပါတော**။ပိဏ္ဍပါတံ ဥဋ္ဌတိ ဂဝေသတီတိ **ပိဏ္ဍပါတိကော**။ ဥက္ကဋ္ဌောစ သော ပိဏ္ဍပါတိကောစာတိ **ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကော**။

ဥက္ကဋ္ဌ-အရ ကြီးကဲလွန်မြတ်သော ဂုဏ်သည် မှချ။ ထို-၏ ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ဆောင် မထေရ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ မြတ်သော ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ဆောင် မထေရ် ရ၏။ * ဒုဋ္ဌု မနော ယဿာတိ ဒုမနော။ ဒု မနဿ ဘာဝေါ **ဒေါမနဿံ**။

ဒု-မန တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ မကောင်းသော စိတ်ရှိသူသည် မှချ။ ထို-၏ မကောင်းသော စိတ်ရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မကောင်းသော စိတ်နှင့် နိဿယ-နိဿိတ စပ် ဌာန။ ဏျပစ္စည်းအရ မကောင်းသော စိတ်ရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မကောင်းသောစိတ်ရ၏

ဇဟာတိ သတ္တာနံ ဟိနတ္တန္တိ **ဟိရညံ**။ (ယံ ဓနံ သုဝဏ္ဏဥ၊အကြင် ရွှေနှင့် ဥစ္စာ အသပြာငွေသည်။သတ္တာနံ၊သတ္တဝါတို့၏။ဟိနတ္တံ၊ယုတ်ညံ့သည်၏အဖြစ်ကို။ (ဝါ) အောက် တန်းကျသော ဘဝကို။ဇဟာတိ၊စွန့်တတ်၏။ဣတိ၊ တံ၊ ဟိရညံ။ ကတ္တုသာဓန၊ ဟာ+ အညပစ္စည်း။ ဟာဓာတ်၏အရကား သတ္တဝါတို့၏ အောက်တန်းကျသော ဘဝကို စွန့် တတ်သော ရွှေနှင့် ဥစ္စာ အသပြာငွေတို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ အညပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒ ဝန္တဖြစ်သော ရွှေနှင့် ဥစ္စာ အသပြာငွေ ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရခြားသော်လည်း ဤ ဟိရည- သဒ္ဒါ၏ ပါဠိသေသနည်း ဧကဒေသျူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ဆိုလတ့်သော ရွှေမှ ကြွင်းသော ဥစ္စာ အသပြာငွေ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ တတော အယံ-ဖြင့် တတာယံ-ကို တတော+အယံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိဂ်ပဒ) ဂေဟတော-ဖြင့် တတော-၌ တ-သဒ္ဒါသည် အိမ်-ဂေဟကို စွဲသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) တဝ-ဖြင့် ဂေဟ-၏

http://www.dhammadownload.com

သမ္မန်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) လဒ္ဓေါ-ဖြင့် ကုမ္မာသော-ဟူသော ပုဒ်ကို လဒ္ဓေါ-ဟူသော ပါဌ်သေသဖြင့် စပ်ရမည်၏--ငင်း (သမ္မန္ဓ) ကုမ္မာသော-၌ ပထမာ ဧကဝုစ် သိ-ဝိဘတ်သည် ဝုတ္တကမ္မတ္တ၌ သက်--ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ သကာယ ပိတု-ဖြင့် သကပိတုပုဒ်ကို သကာယ ပိတု သကပိတု-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အတ္တနော ပိတု နိဝေသနံ-ဖြင့် သက-သဒ္ဒါ မိမိ•အတ္တအနက်ကို ဟော--ငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သကပိတုနှင့် နိဝေသနံ-ကို သကပိတု နိဝေသနံ သကပိတုနိဝေသနံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ဩပုဋ္ဌာပေတွာ-၌ ဩပုဇိဓာတ် (ဝါ) အဝရှေ့ရှိသော ပုဇိဓာတ်သည် ဤ၌ အစုအပုံကို ပြုခြင်း•ရာသိကရဏအနက်ကို မဟော၊ လိမ်းကျံခြင်း•ဝိလိမ္ပနအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒုတိယ ဓာတွတ္ထ)

(ဈ) ဖြင့် ဟိရညာ-သဒ္ဒါသည် ရွှေဟူသောအနက်ကို မဟော၊ ဥစ္စာ အသပြာဟူသော အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [တနည်း] (ဈ) ဖြင့် ဟိရည-အရ ရွှေနှင့် ဥစ္စာ အသပြာကို ရသော်လည်း ဤ၌ ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် ဥစ္စာ အသပြာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **တတာယံ/တတောယံ/တဒါယံ** ။ ။ တတာယံ-ကို တတော+အယံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၊ သရာ သရေ လောပံ-သုတ်ဖြင့် ရှေ့ဩသရကိုချေ၊ ဒီဃံ-သုတ်ဖြင့် နောက်အသရကို အာဒီဃ ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် "တတာယံ"ပါဌ် သင့်ပါသည်။

တတောယံ-ကို တတော+အယံ-ဟုပင် ပဒစ္ဆေဒပြု၊ ဝါ ပရော အသရူပါသုတ်ဖြင့် နောက်အသရကို ချေလျှင် တတောယံ-ဟု ပြီးသောကြောင့် "တတောယံ"ပါဌ် သင့်၏။

တဒါယံ-ဟုရှိက တဒါ+အယံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်၊ ယင်းသို့ပြုပါက "တတော ဂေဟတော"ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့်ငင်း၊ တံ န သုန္ဒရံ-ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ပယ်သောကြောင့်ငင်း "တဒါယံ"ပါဌ်ကား မသင့်ပါ။

ဩပုဋ္ဌာပေတွာ/ဩပုည္ဍာပေတွာ ။ ။ ဩပုဇိ ဝိလိမ္ပနေ။ (နီတိ-ဓာတု) ပုဇိ ရာသိကရဏေ အဝလိမ္ပနေ (ဓာတွတ္ထ) တို့ကိုထောက်၍ ဩပုဇိဓာတ် (တနည်း) အဝရှေ့ရှိသော ပုဇိဓာတ်က-သာ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော ဥပလိမ္ပနအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဩပုဋ္ဌာပေတွာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ အဝရှေ့ရှိသော ပုဆိဓာတ်ကား သောဓနအနက်ကို သာ ဟောနိုင်၍ ဤ၌ အလိုမရှိအပ်သောကြောင့် ဩပုည္ဍာပေတွာ-ကား မသင့်။

သကပိတုနိဝေသနံ/သကံပိတုနိဝေသနံ ။ ။ သကံပိတု-၌ သကံ-ဝယ် ကွစိ ဒုတိယာ ဆဋ္ဌီနမတ္ထေ-သုတ်ဖြင့် ဆဋ္ဌီအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် သက်ထားသည်ဟု ဆင်တဲ ဂဏ္ဌိ၌ ဆိုသောကြောင့် သကံပိတု-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ သကပိတု-ကို သကာယ ပိတု-ဟု အဋ္ဌ

http://www.dhammadownload.com

ကထာ ဖွင့်ဆိုရကား သကနှင့် ပိတု-သည် ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်သောကြောင့် သကပိတု-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ကဟာပဏ/ဂဟာပဏ ။ ။ ကရိသပုဒ်+ပဏပုဒ်၊ ကရိသေန ပဏော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်တွဲ၊ ကရိသပဏ-ဟု ဆိုလိုလျက် ကရိသ-၌ ရိသ-ကို ဟာပြု၍ ကဟာပဏ-ဟု ပြီးသောကြောင့် "ကဟာပဏ"ပါဌ် သင့်ပါသည်။ [ကရိသပ္ပမာဏေန ရူပိယေန ကတော ပဏော ပဏိယော ဒဗ္ဗဘေဒေါ ကဟာပဏော။ ရိသဿ ဟာဒေသော။] (ဓာန်ဋီ)

➤ ၉။ **ထံ န သုန္ဒရံ**-ကား တဒါယံ-ဟူသော ပါဌ် မကောင်းဟုဆိုသဖြင့် တတာယံတတောယံ-ဟူသော ပါဌ် နှစ်မျိုးကောင်း၏ဟု အနက်ရောက်သောအားဖြင့် သိရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း။ (ဝါ) လိုအပ်သောအနက် ပြီးသောကြောင့် အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်း။

ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကော-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကဓုတင်ဆောင်ခြင်း၏ "ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိက"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ဆောင်ခြင်း သပဒါနစာရီ ဓုတင်ဆောင်ခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်တည်းဟူသော အထင်ကိုဆိုသဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်, ဥက္ကဋ္ဌသပဒါနစာရီဓုတင်တို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် နိဒဿနနည်း။

ဓကံ ဟိရညဿ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ရွှေနှင့် အသပြာ ငွေတို့၏ "ဟိရည"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အသပြာ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ဓကံ ဟိရညဿ-ဟူသော နည်းသည် ဆိုလတ့်ဖြစ်သော ဓကံ သုဝဏ္ဏဿ-အရ ရွှေမှုကြွင်းသော အသပြာငွေကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။

သကပိတုနိဝေသနံ-ကား ပြဓာန်းသော ဖခင်ကို ဆိုသဖြင့် မပြဓာန်းသော မိခင်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာန, ဥပလက္ခဏ, နိဒဿနနည်း။

တတာယံ အာဘိဒေါသိကော-ကား အစိတ်ဖြစ်သော တတာယံ အာဘိဒေါသိကော-ဟူသော ပါဌ်၏ "တတာယံ အာဘိဒေါသိကော"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော တတာယံ အာဘိဒေါသိကော ကုမ္မာသော-၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏ။

တဝ ဂေဟတော-ကား ဌာနဖြစ်သော အိမ်၏ "တဝ ဂေဟတော"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော အိမ်နေသူ ကျွန်မ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ အိမ်နှင့် ကျွန်မကို အပြားမဲ့အားဖြင့် ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း မည်၏။

➤ ၁၀။ **ဒေါမနဿံ**-အရ ဒေါမနဿ ဝေဒနာကိုယူ။

ဓါတ်ကျ [၃၁]

(က) ဗုဒ္ဓိသောတိ နာတိဒိယော နာတိရဿော မဇ္ဈိမပ္ပမာဏော ဝေဒိတဗ္ဗော။
(ခ) တိဓရောကရဏီယန္တိ တရဏာဝတ္ထု ဘုမ္မံ။ (ဂ) သာဏိပါကာရေန ပရိက္ခိပိတွာတိ

http://www.dhammadownload.com

အတ္ထော။ (ဃ) အထ ဝါ တိရော ကရောန္တိ ဧတေနာတိ တိရောကရဏီယံ။

(င) တံ ပရိက္ခိပိတွာ။ (စ) သမန္တတော ကတွာတိ အတ္ထော။ (ဆ–၁) စေနဟိတိ ယသ္မာ အဇ္ဇ သုဒိန္နော အာဂမိဿတိ၊ တေန ကာရဏေန။ (ဆ–၂) ဟိ-ဣတိ ပဒပူရဏာ မတ္တေ နိပါတော။ (ဇ) စေတေနာတိ အာယမ္ပိ ဝါ ဥယျောဇနတ္ထေ နိပါတောယေဝ။

(ဋ၊၁၇၆။ မအူ၊တ၊၃၆။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၂၁။)

➢ ၁။ **တိရောကရဏီယံ**-တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာဖြင့်။ **ပရိက္ခိပိတွာ**-ထက်ဝန်းကျင်မှ တွဲရရွဲချ၍။ (ဝါ) ထက်ဝန်းကျင် ပတ်ချ၍။ (သဒ္ဒတ္ထ) ထက်ဝန်းကျင်မှဖွဲ့၍။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) ကာရံ၍။ (ဝေါဟာရတ္ထ)

(ဂ) ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။တိရောကရဏီယန္တိ ပဒဿ၊တိရောကရဏီယံ-ဟူသော ပုဒ်၏။(သမ္ဗန်) အတ္ထော၊အနက်တည်း။ (စ) ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။ပရိက္ခိပိတွာတိ ပဒဿ၊ပရိက္ခိပိတွာဟူသော ပုဒ်၏။(သမ္ဗန်) အတ္ထော၊အနက်တည်း။

➢ ၂။ (ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် တိရောကရဏီယံ-၌ ဝိဘတ်ချွတ္တကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အတ္ထယောဇနာကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် တိရောကရဏီယံ-၌ သတ္တမီဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်း အနက်၌ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အတ္ထယုတ္တိ မရှိခဲ့သော် ဆရာ့စကား အသို့လျှင် သင့် အံ့နည်း။ အတ္ထယုတ္တိ အတ္ထယောဇနာကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် တိရောကရဏီယံ-ကား တိရောကရဏီ သဒ္ဒါ၊ တိရောကရဏီယာ-ဟု တတိယာဖြင့် ဆိုလိုလျက် ကရိုဏ်းအနက်၌ သတ္တမီဝိဘတ် သက်၍ တိရောကရဏီယံ-ဖြစ်သည်ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာ ဟော တိရောကရဏီယ-သဒ္ဒါဖြင့် ပြီးသည်ကို ဖွင့်ပြလိုရကား (ဃ) မိန့်။

(ဃ–င) သို့/ ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် တိရောကရဏီယံပုဒ်၏ ဣတ္ထိလိင်၏ အဖြစ်ကိုရင်း၊ ကရိုဏ်းအနက်၌ သတ္တမီဝိဘတ်၏ အဖြစ်ကိုရင်း ပြဆိုတော်မူ၏။ တိရော ကရဏီယံ-ပုဒ်၌ ဣတ္ထိလိင်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ ကရိုဏ်းအနက်၌ သတ္တမီ ဝိဘတ် တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့်လိင် ဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ မည် သည့်အနက်၌ မည်သည့်ဝိဘတ် ဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ-င) မိန့်။

ကား-- နပုံလိင် ဖြစ်သင့်သေး၏၊ ကံအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် ဖြစ်သင့်သေး၏ဟူလို။

(ဆ) သို့/ [**အထယ်နှ်-၌ ဝိ-ကိုရှု**] ဆရာသည် (ဆ-၂) ဖြင့် ဟိ-သဒ္ဒါသည် ပဒပူရဏတ္ထ နိပါတ်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဟိ-သဒ္ဒါကိုသာ နိပါတ်ဟူ၍ မှတ်သားအပ်ပါသလော အဘယ်သဒ္ဒါကိုလည်း နိပါတ်ဟူ၍ မှတ်သားအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ [**ဓါ-ကိုရှု**] ဆရာသည် (ဆ-၁) ဖြင့် တေန-၌ တ-သည် သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ကရဏကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်ကိုရင်း၊ နာဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက်၌ သက်သည်ကို

http://www.dhammadownload.com

ၡင်း၊ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထို တေန-သဒ္ဒါကို သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏အဖြစ်ဖြင့်သာ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကိုလည်း မှတ်သားအပ်ပါသေးသနည်း။ (ဧ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ဝိဘတျတ္ထမှတပါး အတ္ထယောဇနာ (ပဒတ္ထ) ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) သည် ဝစနတ္ထမှတပါး ဝိဘတျတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ တိရောကရဏီယံ-ပုဒ်ကို အဘယ်၌ အဘယ်သို့ စပ်ရမည်နည်းဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။ (ဆ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ-၂) သည် တေန ဟိ-၌ တေန-ကို ဖွင့်ပြပြီးနောက် ဟိ-ကို ဆက်၍ ဖွင့်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဇ) ပက္ခန္တရ။/ဟိ-သာ နိပါတ်လောဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ တိရော ကရောန္တိ ဧတာယာတိ **တိရောကရဏီ**။ (ဧတာယ ဇဝနိကာယ၊ ဤ ကန့်လန့်ကာဖြင့်။ဇနာ၊လူတို့သည်။တိရော၊ဖီလာကန့်လန့်။ကရောန္တိ၊ပြုကုန်၏။ဣတိ၊သာ၊ တိရောကရဏီ။) ကရဏသာဓန၊ တိရော-သဒ္ဒါပုပဒ+ကရ+ယု။ ဣတ္ထိ ဤ-ပစ္စည်း။

တိရော-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဖီလာကန့်လန့် သဘောသည် မုချ။ ယင်း၏ ပြုခြင်းကြိယာနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ စပ် ဌာနူ။ [**သမာသ်စကောက်**]

ကရဓာတ်အရ ကတ္တုရှုကြိယာကား ကန့်လန့်ကာ ကာသောသူတို့၏ဝီရိယ စသည် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္တကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော ကန့်လန့်ကာ၏ ပကတူပနိသျသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရ ကန့်လန့်ကာ ရ၏။[**ဇော်**]

သာတိ ဒုက္ခံ တနုံ ကရောတီတိ **သာဏီ**။ သမန္တတော ကရိယတေတိ **ပါကာရော**။ သာဏီစ သာ ပါကာရောစာတိ **သာဏီပါကာရော**။ ပါကာရ-အရ ကာရံအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ သာဏီ-အရ အဝတ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကာရံအပ်သော အဝတ် ရ၏။

အတိ ဝိယ ဒီဃော အတိဒီဃော။ န အတိဒီဃော **နာတိဒီဃော**။ * မဇ္ဈေ ဇာတံ မဇ္ဈိမံ။ မဇ္ဈိမံ ပမာဏံ ဧတဿာတိ **မဇ္ဈိမပ္ပမာဏော**။ * ပရိက္ခိပတီတိ **ပရိက္ခိပိတွာ**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ပုရိသ-အရ မရှည်လွန်း မပုလွန်းသော မဇ္ဈိမပ္ပမာဏ-ယောက်ျားကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

• (ခ) ဖြင့် တိရောကရဏီယံ-၌ ယံ-သဒ္ဒါသည် ဒုတိယာ ဧကဝုစ် အံဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ သတ္တမီဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ၡင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း သတ္တမီဝိဘတ်သည် အာဓာရအနက်၌ မသက်၊ ကရိုဏ်းအနက်၌သက်--ၡင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် တိရောကရဏီ-သဒ္ဒါ၏ တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာဟော-သာဏီပါကာရ-၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်၏--ၡင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) [တနည်း] တိရောကရဏီယ-သဒ္ဒါ၏ တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာအနက်ဟော--ၡင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) တိရောကရဏီယံ-ပုဒ်

http://www.dhammadownload.com

ကို ပရိက္ခိပိတွာ-၌ ကရိုဏ်းစပ်ရမည်၏--ငဲ့၊ (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

(ယ) ဖြင့် တိရောကရဏီယံ-၌ တိရောသဒ္ဒူပပဒ ကရဓာတ်၏--ငဲ့၊ (ဒု-ဓာတုပဒ) အနီယပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနအနက်၌သက်--ငဲ့၊ (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) တိရော ကရောန္တိ ဧတေနာတိ တိရောကရဏီယံ-ဟု ကရဏသာဓန ကိတန္တသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငဲ့၊ (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဤ၌ တိရောကရဏီယပုဒ်ရင်း၏--ငဲ့၊ (ဘာဝတ္ထ) သိ။

(င) ဖြင့် တိရောကရဏီယံ-၌ ဒုတိယာ ဧကဝုစ်ဝိဘတ်၏--ငဲ့၊ (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း ဝိဘတ်၏ ကံအနက်၌သက်--ငဲ့၊ (ဝိဘတျတ္ထ) ယင်း တိရောကရဏီယံ-ပုဒ်ကို ပရိက္ခိပိတွာ-၌ ကမ္မ/ကမ္မိ အဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည်၏--ငဲ့၊ (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ပရိက္ခိပိတွာ-၌ ပရိ-သဒ္ဒါ၏ ပရိသမန္တအနက်ဟော--ငဲ့၊ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ထက်ဝန်းကျင်မှ ချ၏ဟူသည် ထက်ဝန်းကျင်မှ ကာရံခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ငဲ့၊ (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ တေန ကာရဏေန-ဖြင့် တေန-၌ တ-သည် ကာရဏကို စွဲရမည်၏--ငဲ့၊ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) တေန-၌ တတိယာဧကဝုစ်ဝိဘတ်၏ ဟိတ်အနက်၌သက်--ငဲ့၊ (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ ယသ္မာ (ပ) အာဂမိဿတိ-ဖြင့် တေန-ဟူသော နိယတ်၏ အနိယတ်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဟိ ဣတိ ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော-ဖြင့် ဟိ-နိပါတ်၏--ငဲ့၊ (နိပါတလိင်္ဂပဒ)ယင်း နိပါတ်၏ အနက်မဲ့ ပဒပူရဏ၏--ငဲ့၊ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် ဟိ-သာ နိပါတ်ဖြစ်သည် မဟုတ်သေး၊ ဤ တေန-သဒ္ဒါသည်လည်း ဝိဘတ္တိ ပဋိရူပကနိပါတ်ပင် ဖြစ်သည်၏--ငဲ့၊ (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း တေန- နိပါတ်ပုဒ်၏ ဥယျောဇနအနက် ဟော--ငဲ့၊ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **တိရောကရဏီယံ/တိရောကရဏီယံ** ။ ။ ကရဏတွေ့ ဘုမ္မ-ဟူသော (ခ) ကို ရှုလျှင် တိရောကရဏီ-ကား ဣတ္ထိလိင်၊ ဤကာရန္တပုဒ် ဖြစ်သည်။ သို့ဝိဘတ်ကို ယံ ပြု၊ အယော ရဿ-သုတ်ဖြင့် ဤ-ကို ဣ-ရဿပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် တိရောကရ ဏီယံ-ဟု ရဿနှင့်ရှိသောပါဠ် သင့်ပါသည်။ (ဃ) ကိုရှုလျှင် တိရောကရဏီယံ-သည် နပုံလိင် ဖြစ်သည်။ တိရော သဒ္ဒူပပဒ ကရဓာတ် အနီယပစ္စည်း၊ န-ကို ဏ-ပြု၍ ပြီး သည်၊ ဤ၌ အနီယပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် တိရောကရဏီယံ-ဟု ဒီဃနှင့်ပါဠ်သင့်၏။

ပဒပူရဏမတ္တေ/ပဒပူရဏမတ္တေ ။ ။ ပဒပူရဏမတ္တေ-ပုဒ်၏ ပြည့်ခြင်းမျှ၌။ပဒဿ ပူရဏံ ပဒပူရဏံ။ ပဒပူရဏမေဝ မတ္တံ ပဒပူရဏမတ္တံ။ ပုဒ်နိပါတ်မှာ၊ မတ္တပါ၊ အတ္ထာ မရှိမြဲ။ဤသို့ မအူနီသျှ ဆိုသောကြောင့် ပဒပူရဏမတ္တေ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

ပဒပူရဏမတ္တေတိ ပဒပူရဏတ္ထေ၊ မ-ကာရာဂမော-ဟူသော ပါရာဇိကဏ်ယောဇနာ ကိုထောက်၍ ပဒပူရဏပုဒ်+အတ္ထပုဒ်၊ မ-အာဂုံလာ၍ ပဒပူရဏမတ္ထ-ဟု ပြီးသောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

ပဒပူရဏာမတ္တေ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၉။ **ပုရိသော**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အတိဒီဃ, အတိရဿ, မဇ္ဈိမပ္ပမာဏ ယောက်ျားတို့၏ "ပုရိသ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဇ္ဈိမပ္ပမာဏယောက်ျား၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠ္ဟီနည်း။

ဘူမ္မံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သတ္တမီ ဧကဝုစ်, ဗဟုဝုစ်ဝိဘတ် နှစ်လုံးတို့၏ "ဘုမ္မ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သတ္တမီဧကဝုစ်၌တင်--ဧကဒေသျူပစာ။ရုဠ္ဟီနည်း။ အတူဖြစ်သော မြေကြီး၏ "ဘုမ္မ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အာဓာရအနက်၌ တင်-သဒိသူပစာ။

တိရောကရဏီယံ-ကား တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် တိရောကရဏီယံ=တင်းတိမ် ကန့်လန့်ကာဖြင့်။(ဝါ) ကို။ ဤသို့ ကရိုဏ်းအနက် ကံအနက်နှစ်ချက် ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ပဒိပနည်း။ **အဓ္ဓ သုဝဇ္ဇနော**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော တနေ့လုံး၏ "အဓ္ဓ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သုဒိန်လာလတ့်သော အချိန်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ရုဠ္ဟီနည်း။

ကရဏတ္ထေ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ကရိုဏ်းအနက်၏ "ကရဏတ္ထေ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော တိရောကရဏီယံ-သဒ္ဒါ၌တင်-- ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိက နည်း။ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။ **သာဏိပါကာရေန**-ကား အတူဖြစ်သော တံတိုင်း၏ "သာဏိပါကာရ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ကန့်လန့်ကာ အဝတ်၌တင်-- သဒိသူ။

➤ ၁၀။ **မဇ္ဈိမပ္ပမာဏ**-အရ မဇ္ဈိမပ္ပမာဏယောက်ျား၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

ဝါကျ [၃၂]

(က) ပုဗ္ဗဏှသမယန္တိ ဧတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပါဠိယံ ကာလာရောစနံ န ဝုတ္တံ၊ အထ ခေါ အာရောစိတေယေဝ ကာလေ အဂမာသီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ခ) ဣစ္စံ ဧဝ တာဝတာတိ ဒွေ ပုဒ္ဓေ ဒယောဗ္ဗော အာဝတာ။ (ဂ) မာတုတိ ဖနေတ္တိယာ။

(ဃ) မဇ္ဈိကန္တိ မာတိတော အာဂတံ။ (င) ဣဒံ တေ မာတာမဟိယာ မာတု ဣဒံ ဝေဟံ အာဂဏ္ဍိယာ ဒိန္နဓနန္တိ အဓ္ဓော။ (စ) ဣတ္ထိကာယ ဣတ္ထီဓနန္တိ ဟိင္ဂ္ဂေန္တော အာဟ။

(ဆ) ဣတ္ထိကာယ နာမ ဣတ္ထိပရိဘောဂါနံ ယေဝ နှာနစုဏ္ဏာဒီနံ အတ္ထာယ လဒ္ဓံ ဓနံ ကိတ္တကံ ဘဝေယျ၊ တဿာပိ တာဝ ပရိမာဏံ ပဿ။ (ဇ) အထ ဝါ ဣဒံ တေ တာတ သုဒိန္န မာတု ဓနံ၊ တဥ္စခေါ မတ္တိကံ။ (ဈ) န ပယာ ဒိန္နံ၊ တဝ မာတုယေဝ သန္တကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ည) တံ ပနေတံ န ကသိယာ န ဝဏိဇ္ဇာယ သံဖျုတံ၊ အပိစ ခေါ ဣတ္ထိကာယ ဣတ္ထိဓနံ။ (ဋ) ယံ ဣတ္ထိကာယ ဉာတိကုလတော သာမိကကုလံ ဂစ္ဆန္တိယာ လဒ္ဓဗ္ဗံ နှာနစုဏ္ဏာဒီနံ အတ္ထာယ ဣတ္ထိဓနံ၊ တံ တာဝ ဧတ္တကန္တိ ဝေဒမေတ္ထ အဓ္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(၄၊၁၇၆/၇။ မအူ၊တ၊၁၇။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၂။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ **ရွှင္တိကာယံ**- စက်ဆုပ်အပ်သော မိန်းမ၏။ (ဝါ) ယောကျ်ားမှထောက်ဆက အောက်တန်းကျသော မိန်းမ၏။ ကွတ္တိခန့်-မိန်းမတို့ အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော ရေချိုး ကသယ်မှုန့်စသည် အကျိုးငှာ ရအပ်သော ဥစ္စာ။

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ သဂါယနာတင် မထေရ်တို့သည် ပုဗ္ဗဏှ သမယံ နိဝါသေတွာ-စသော စကားကို မိန့်တော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ ကာလော တာတ သုဒိန္န နိဋ္ဌိတံ ဘတ္တံ-ဟူ၍ ကာလကို လျှောက်ထားကြောင်းစကား မဆိုအပ်သည် မဟုတ် ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ-စသော စကား ကို ပါဠိတော်၌ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(င) သို့/ **အာဘောဂအောအရာ** ။ ။ ဆရာသည် (ယ) ဖြင့် မတ္တိက-ဟူသည် အမိမှလာသော ဥစ္စာတည်းဟု ဆို၏။ အမိမှလာသော ဥစ္စာဟူသည် အမိသည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်၍ ရသော ဥစ္စာ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ အမိမှ လာပါသနည်း။ လာပုံအခြင်းအရာကို မပြသော် သခေ်ပ ဝိတ္ထာရဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (င) မိန့်။

(စ) **သို့**/ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် ကွတ္တိကာယ ကွတ္တိခန့်-ဟု လျှောက်၏။ မာတု မတ္တိကံ-ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်ပင် ရွှေပုံ ငွေပုံတို့သည် အမိမှလာသော ဥစ္စာ အမိပိုင် ဥစ္စာ အဖြစ်ကို ပြဆိုအပ်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ကွတ္တိ ကာယ ကွတ္တိခန့်-ဟု ထပ်၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ **ကား** --ဥစ္စာကို ရှုတ်ချလိုသောကြောင့် ကွတ္တိကာယ ကွတ္တိခန့်-ဟု ထပ်၍ ဆိုအပ်၏ ဟူလို။

(ဆ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (စ) ဖြင့် ကွတ္တိကာယ ကွတ္တိခန့်-ဟူသော ပါဠိ၏ အနု သန္ဓေကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အတ္ထယောဇနာကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဆ) ဝါကျ မိန့်။ (တနည်း) ဤသို့ (စ) ဖြင့် ကွတ္တိကာယ ကွတ္တိခန့် စသည်ဖြင့် ဟိင္ဓနာကာရကို ပြ ပြီး၍ ယခုအခါ၌ အတ္ထယောဇနာကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဆ) ဝါကျ မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ကွတ္တိကာယ ကွတ္တိခန့်-ဟု ဆိုခြင်းသည် ဥစ္စာ၏ မကြီးကျယ်ကြောင်းကို ရှုတ်ချကြောင်း စကားဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြမူတော်မူ၏။ အဘယ်သို့ လျှင် ဥစ္စာ၏ မကြီးကျယ်ကြောင်းကို ရှုပ်ချပြောဆိုပါသနည်း။ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချပုံကို မပြဆိုပြီ လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(ဈ) သို့/ ဆရာသည် (ယ) ဖြင့် မတ္တိကံ-ကို မာတိတော အာဂတံ မတ္တိကံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဏိကပစ္စည်း အာဂတအနက်၌ သက်သည်ကိုရင်း၊ မတ္တိက-ဟူသည် အမိ ဘက်မှ လာသော ဥစ္စာဖြစ်သည်ကိုရင်း ဖွင့်ဆို၏။ ထိုဝစနတ္ထနှင့် ထို အမိဘက်မှလာသော ဥစ္စာကိုသာ မတ္တိက-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ် ဝစနတ္ထနှင့် အဘယ်ဥစ္စာကိုလည်း မတ္တိက-ဟူ၍ ဆိုအပ် ဆိုနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဈ) မိန့်။

ကား -- မာတု သန္တကံ မတ္တိကံ-ဟူ၍ သန္တကတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထနှင့် အမိပိုင် ဥစ္စာကို

http://www.dhammadownload.com

လည်း မတ္တိက-ဟူ၍ ဆိုအပ် ဆိုနိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

(၅) သို့/ ဆရာသည် (ဧ) ဖြင့် မတ္တိက-ဟူသည် အမိပိုင်ဥစ္စာ အမိ၏ဥစ္စာဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုအမိပိုင်ဥစ္စာဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ အရှင်သုဒိန်၏ ဖခင်က ပေးထား သော ဥစ္စာဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (၅) မိန့်။

(က) တခုခေါ မတ္တိကံ နမယာ ဒိန္နံ၊ (ခ) တာဝ မာတုဃေဝ သန္တကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(၈) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မတ္တိကံပုဒ်ကို အန္ဒယ ဗျတိရေကအားဖြင့် ဖွင့်ပြ တော်မူ၏။ ယင်းမတ္တိကံပုဒ်ကို မတ္တိကန္တိ မာတိတော အာဂတံ-၌ကဲ့သို့ အာဂတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်လော။ အဘယ်တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ည) သို့/ ဆရာသည် (၅) ဖြင့် မတ္တိကဟူသည် ဖခင်ပေးထားအပ်သော ဥစ္စာ မဟုတ်၊ အမိ၏သာ ဥစ္စာဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အမိသည် ထိုဥစ္စာတို့ကို အဘယ်သို့ ရရှိ အပ်ပါသနည်း။ လယ်ထွန်ခြင်း ကုန်သွယ်ခြင်းဖြင့် ရအပ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့်(ည)မိန့်။

(၄) သို့/ ဆရာသည် (ည) ဖြင့် အမိပိုင်ဥစ္စာဟူသည် လယ်ထွန်ခြင်း ကုန်သွယ်ခြင်း ကြောင့် ရအပ်သည်မဟုတ်၊ စင်စစ်ကား မိန်းမသား၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော ဥစ္စာမျှဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုဥစ္စာများကို မိန်းမသားတို့သည် အသို့ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရနိုင်ပါသနည်း။ မိန်းမ သားတို့ ဥစ္စာကို ပိုင်ဆိုင်နိုင်ပုံအကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (၄) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ-ဂ-ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝိတ္ထာရ/ဝစနတ္ထမှတပါး အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြ သောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ဝိတ္ထာရ၊ (ဇ) ပက္ခန္တရ။ (၅) ဥဒ္ဒါကတ္ထကို ချဲ့ ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ည) ဝါကျာရမ္ဘ။/ကြတ္တိကာယ ကြတ္တိခနံ ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ည)တွင် တံပနေတံ စသည်ကား ဗျတိရေကဝါကျ။ ထိုကို ထောက်၍ အပိစခေါ စသည်ကား အန္ဒယဝါကျ။ (၄) ဝိတ္ထာရ/ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ ကြတ္တိကာယ-ကား ၏--ကြောင့် ခနံ-၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓိ စပ်။ (တနည်း) ကြတ္တိကာယ-ကား သည်--ကြောင့် လဒ္ဓံ-၌ အဝုတ္တကတ္တား/ကတ္တိ စပ်။

➤ ၄။ အဟာသိ ပုဗ္ဗော ပုဗ္ဗဏှော။ ပုဗ္ဗဏှောစ သော သမယောစာတိ ပုဗ္ဗဏှ **သမယော**။ ပုဗ္ဗဏှ-အရ နေ့၏ ရှေ့အဖို့အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ ကာလနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ/ကာလ-ကာလဝန္တ စပ် ဥာန္။ ပုဒ်လုံးအရ နေ့၏ရှေ့အဖို့ဖြစ်သော ကာလ ရ၏။ ✱ အဟာသိ ပုဗ္ဗံ ပုဗ္ဗဏှံ။ (ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ အဟပုဒ်+ပုဗ္ဗပုဒ်) အဟ-အရ နေ့ဟု ဆိုအပ်သော ကာလအထူးသည် မုချ။ ထို-၏ ဖြစ်သော ကာလအစိတ်နှင့် အပေါင်း အစိတ် စပ် ဥာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော နေ့၏ ရှေ့ဟုဆိုအပ်သော နံနက် ကာလ ရ၏။ ✱ ပုဗ္ဗောစ သော အဟောစာတိ ပုဗ္ဗဏှော။ (မောဂ်)

ပုဗ္ဗဥ္စ တံ အဟဉ္စာတိ ပုဗ္ဗဏှံ။ (ခါန်ဋီ-၆၃၂) ဝိသေသနပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်၊ ပုဗ္ဗ ပုဒ်+အဟပုဒ်။ ပုဗ္ဗ-အရ ရှေ့ဖြစ်သော ကာလအစိတ် ဝိသေသသည် မုချ။ ထို-၏ နေ့နှင့်

http://www.dhammadownload.com

အစိတ် အပေါင်း စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ရှေးဖြစ်သော နေ့ (ဝါ) နံနက်ကာလ ရ၏။ * အာရောစေန္တိ ဧတေနာတိ **အာရောစနံ**။ ကာလဿ အာရောစနံ **ကာလာရောစနံ**။ အာရောစိတေတိ **အာရောစိတော**။ ရှစတောင်၏ ကတ္တုရှုကြိယာကား ပြောကြားသော ဖခင်၏ သန္တာန်၌ ဝစီဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှုချ။ ကမ္မရှုကြိယာကား အချိန်ကာလ၏ ပကတ္တုပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-အရ အချိန်ကာလရ၏။

မာတု မာတာ **မာတာမဟီ**။ (မာတု၊အမိ၏။မာတာ၊အမိတည်း။မာတာမဟိ၊အမိ၏ အမေ။) မာတာတဒ္ဓိတ်၊ မာတုပုဒ်+အာမဟပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိ-ဤပစ္စည်း။ မာတု-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား အမိဖြစ်သည် မှုချ။ ယင်း၏ အဘွားဖြစ်နှင့် ဇညေ-ဇနက စပ် ဌာန။ အာမဟပစ္စည်းအရ အဘွားဖြစ်ရ၏။ ဤ-ပစ္စည်းကား ဣတ္ထိဇောတကမျှသာတည်း။

မာတိတော အာဂတံ **မတ္တိကံ**။ (မာတိတော၊အမိမှ။အာဂတံ၊လာသည်တည်း)

အာဂတတဒ္ဓိတ်၊မာတုပုဒ်+ဏိကပစ္စည်း။ မာတု-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား သုဒိန် ၏ အမိ၏ အမိ (ဝါ) သုဒိန်၏ အဘွားသည် မှုချ။ ယင်း၏ လာသော ဥစ္စာနှင့် အပါဒါန် အပါဒိ/သာမိ-သံ စပ် ဌာန။ ဏိကပစ္စည်းအရ ထို--သော သုဒိန်၏ အမေ၏ အမေထံမှ လာသော ဥစ္စာ (ဝါ) သုဒိန်၏ အမေဘက်မှတော်သော အဘွားက ပေးလိုက် လက်ဖွဲ့ လိုက်သော နှစ်ပုံသော ရွှေငွေဥစ္စာ ဖြစ်ရ၏။

ပါတိ ပုတ္တန္တိ ပိတာ။ ပိတု ပိတာ ပိတာမဟော။ ပိတာမဟော စ ပိတာမဟော စ **ပိတာမဟာ**။ (ဧကသိသ်တဒ္ဓိတ်၊ ပိတုပုဒ်+အာမဟပစ္စည်း) ပိတု-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ- အဘ ဖြစ်သည် မှုချ။ ထို-၏ အဘိုးဖြစ်နှင့် ဇညေ ဇနက စပ် ဌာန။ အာမဟပစ္စည်းအရ ထို-- သော အဘိုးဖြစ်တို့ရ၏။ * ပိတာမဟာနံ ဣဒံ (သန္တကံ) **ပိတာမဟံ**။ (ပိတာမဟပုဒ်+ဏပစ္စည်း) ပိတာမဟ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ အဘိုးဖြစ်တို့သည် မှုချ။ ထို-၏ ဥစ္စာနှင့် သာမိ-သံ စပ် ဌာန။ ဏ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော အဘိုးတို့၏ ဥစ္စာဖြစ် ရ၏။

ကုဋ္ဌိတာ ဣတ္ထိ **ကုဋ္ဌိကာ**။ (ကုဋ္ဌိတာ၊စက်ဆုပ်အပ်သော။ဣတ္ထီ၊မိန်းမသည်။ဣတ္ထိကာ၊ စက်ဆုပ်အပ်သော မိန်းမ။) ကုဋ္ဌိတ (ဝါ) နိန္ဒာတဒ္ဓိတ်၊ ဣတ္ထိပုဒ်+ကပစ္စည်း+အာပစ္စည်း။ ဣတ္ထိ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား မိန်းမဖြစ်သည် မှုချ။ ယင်း၏ ကုဋ္ဌိတဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏော ဂုဏ် စပ် ဌာန။ ကပစ္စည်းအရကား ကုဋ္ဌိတဘောဂုဏ်ကို အဦး ပဓာနပြု၍ စက် ဆုပ်အပ်သော မိန်းမ ရ၏။ * ဣတ္ထိဝေ **ဣတ္ထိကာ**။ (ဣတ္ထိဝေ၊ယောကျ်ားမှ ထောက်ဆက အောက်တန်းကျသော မိန်းမသည်ပင်လျှင်။ဣတ္ထိကာ၊မည်၏။) ဣတ္ထိပုဒ်+က-အာပစ္စည်း။ ဟီဠနတဒ္ဓိတ်။ ဣတ္ထိ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ယောကျ်ားမှထောက်ဆက အောက် တန်းကျသော မိန်းမဖြစ်ရ၏။ ကပစ္စည်းအရလည်း ယင်းယောကျ်ားမှ ထောက်ဆက အောက်တန်းကျသော မိန်းမပင် ရ၏။

နှာယန္တိ ဧတေနာတိ နှာနံ။ နှာနဉ္စ တံ စုဏ္ဏဉ္စာတိ နှာနစုဏ္ဏံ။

http://www.dhammadownload.com

နှာနစုဏ္ဏံ အာဒိ ယေသန္တိ နှာနစုဏ္ဏာဒီနိ။ (တေသံ) နှာနစုဏ္ဏ အာဒိ-အရ ရေချိုးကြောင်း ဆပ်ပြာမှုန့် အစရှိသည်သည် မုချ။ ထို--၏ မိန်းမ အသုံးအဆောင်တို့နှင့် အာဒိ အာဒိဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ရေချိုးကြောင်း ဆပ်ပြာမှုန့်စသော မိန်းမ အသုံး အဆောင်တို့ ရ၏။

ကိံ ပရိမာဏံ အဝသာတိ ကိံတ္တကံ။ ဧတံ ပရိမာဏံ အဿာတိ ဧတ္တကံ။

➤ ၆။ (ဂ) ဖြင့် မာတု-သဒ္ဒါသည် မွေးစားသော အမိအနက်ကို မဟော၊(မွေးသည့်) အမိဟူသောအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တနည်း) ဇနေတ္တိယာ-ဖြင့် မာတု-သဒ္ဒါကား အမိ-ဟော ဇနေတ္တိ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ် စကားလှယ် ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် မတ္တိကံ-ပုဒ်ကို မာတိတော အာဂတံ မတ္တိကံ-ဟု အာဂတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏိက-ပစ္စည်း၏ အာဂတတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်-ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ (င) ဖြင့် အမိမှလာသော ဥစ္စာ (မတ္တိက)ဟူသည် သင့်ဘွားအေက ဤ အိမ်ပြောင်းလာသော သင့်မိခင်အား ပေးလိုက် လက်ဖွဲ့လိုက်သော ဥစ္စာဟူသော အဓိပ္ပါယ် ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ဟိငွေန္တော-ဖြင့် ဣတ္ထိကာပုဒ်ကို ကုန္တိတာ ဣတ္ထီ ဣတ္ထိကာ/ဣတ္ထီ ဝေ ဣတ္ထိကာ ဟု ကုန္တိတ (ဝါ) ဟီဠန တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) က-ပစ္စည်း၏ ယင်း တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ ဣတ္ထိပရိဘောဂါနံယေဝ (ပ) ခနံ-ဖြင့် ဣတ္ထီနံ ပရိဘောဂတ္ထာယ လဒ္ဓံ ခနံ ဣတ္ထိခနံ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)[တနည်း] ဣတ္ထိပရိဘောဂါနံယေဝ (ပ) ခနံ-ဖြင့် ဣတ္ထိကာပုဒ်ကို ဣတ္ထီနံ ပရိဘောဂါ ဣတ္ထိကာ-ဟု ပရိဘောဂတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကပစ္စည်း ၏ ပရိဘောဂတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဣတ္ထိကာနံ အတ္ထော ဣတ္ထိကတ္ထော-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣတ္ထိကတ္ထာယ-ဟု ဆိုလိုလျက် အတ္ထကျေသည်၏-ရင်း (ဘာဝတ္ထ) (ဝါ) အတ္ထာယ-ဖြင့် ဣတ္ထိကာယ-၌ အာယ-သဒ္ဒါ၏ စတုတ္ထီ သဝိဘတ် ၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း သ-ဝိဘတ်၏ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်၌ သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ ကိတ္တကံ ဘဝေယျ (ပ) ပဿ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်စုံအောင် ယင်းပါဌ်များ ဖြည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဇ) ၌ ခနံ-ဖြင့် မာတုမတ္တိကံ-ပါဠိဝယ် မာတုပုဒ်ကို မာတု သန္တကံ-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ ဝါကျ အနိုက်၌ သန္တကံ၊ မတ္တိကံ-ဟု ပုဒ်ပြီးသော အခါ ဏိကပစ္စည်းဟူသော ဗာဟျတ်၌ စပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ)

http://www.dhammadownload.com

(ဈ) ၌ တဝ-ဖြင့် တေ-သဒ္ဒါသည် တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ ပထမာ ယောဝိဘတ်ဖြင့် ပြီးသော ပုဒ်မဟုတ်၊ နာဝိဘတ်နှင့်တကွ တုမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ တေ-သဒ္ဒါလည်းမဟုတ်၊ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်နှင့်တကွ တုမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ တေ-သဒ္ဒါတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂပဒ/ဝိဘတ္တိပဒ) မာတုယေဝ သန္တကံ-ဖြင့် မတ္တိကံပုဒ်ကို မာတု သန္တကံ မတ္တိကံ-ဟု သန္တက တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကိုကပစ္စည်း၏ သန္တကတဒ္ဓိတ်၌ သက်-ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၃။ နှာနစုဏ္ဏာဒီနံ/နဟာနစုဏ္ဏာဒီနံ ။ ။ အပ္ပကွရာနံ ဗဟုမတ္တမည ထတ္တဥ္စ။ နှာ-သောစေယျေ။ နှာယတိ၊ အပ္ပကွရာနံ ဗဟုဘာဝေ နဟာယတိ။ နဟာယိတွာ၊ နှာယိတွာ၊ နဟာနံ၊ နှာနံ-ဟူသော (နီတိ၊သုတ္တ၊ နီတိ၊ဓာတု) တို့ကိုထောက်၍ နှာန-နှင့် နဟာန-တို့သည် အပ္ပကွရ+ဗဟွက္ခရမျှသာ ထူး၍ အနက်မထူးသောကြောင့် ၂-ပါဌ်သင့်။

ဒွေပုဋ္ဌေ/တေပုဋ္ဌေ ။ ။ ဇက် ဟိရညသ ဇက် သုဝဏ္ဏသ (ပါဠိတော်)နှင့် ဒွေပုဋ္ဌေတိ ကဟာပဏပုဋ္ဌဉ္စ သုဝဏ္ဏပုဋ္ဌဉ္စ (သာရတ္ထ) တို့ကိုထောက်၍ ဒွေပုဋ္ဌေ-ပါဌ် သင့်။

ဟီဠေဋ္ဌေ/ဟီဠေန္တော ။ ။ ဟီဠ စ နိန္ဒာယံ-ဟူသော ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟကိုထောက်၍ ဟီဠဓာတ် အန္တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးရကား ဟီဠေန္တော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ ဟီဠ အနာဒရေ။ ဟီဠတိ။ (နီတိ-ဓာတု) ကိုထောက်၍ ဟီဠဓာတ် ဘူဝါဒိ အ-ပစ္စည်း၊ အန္တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးရကား ဟီဠန္တောပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၀။ **မာတုု-ကား** အပေါင်းဖြစ်သော မွေးစားမိခင်၊ မိခင်ရင်းတို့၏ "မာတု"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မိခင်ရင်း၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

ဏ္ဏာမံ ဓေ-၌ တေ-သည် အစ၌တည်လျက် တေ၊သင်၏။မာတာမဟိယာ၊အဘွားမသည်။တေ၊သင်၏။မာတု၊အမိအား။ ဤသို့ အလုံးစုံကို ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် အာဒိဒီပကနည်း။ **မာတာမဟိယာ-ကား** အစိတ်ဖြစ်သော အဘွား၏ "မာတာမဟိယာ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အဘိုး အဘွား၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း

(င) ၌ **ဓေ-ကား** မာတာမဟိယာ-နှင့် မာတု နှစ်ပုဒ်လုံးကို ငဲ့သောကြောင့် ကာကော လောကနနည်း။ **ဏ္ဏမံ ဓဇဏံ-ကား** ဌာနဖြစ်သော အိမ်၏ "ဏ္ဏမံ ႏဂဟံ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော လင်ယောကျာ်း၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနုန္တရိကနည်း။

သာမိကုလံ ဂစ္ဆိန္တိယာ-ကား ဌာနီဖြစ်သော လင်အမျိုး၏ "သာမိကုလ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော လင့်အိမ်၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဏ္ဏစ္ဆိတာယ ဏ္ဏစ္ဆိခနံ-ကား ယုတ်သောမိန်းမ၏ မိန်းမတို့၏ ဥစ္စာဟုဆိုသဖြင့် လယ် ထွန်ခြင်း ကုန်သွယ်ခြင်းတို့ဖြင့်ဖြစ်သော ဥစ္စာမဟုတ်ဟု ပြန်သောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် ဗျတိရေကနည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဝုဇ္ဇဏံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော တစ်နေ့လုံး၏ "အဟ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သော နံနက်အခါ၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။

သမယံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော နေ့ ည ကာလအပေါင်း၏ "သမယ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နံနက်ကာလ၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။

➢ ၁၀။ **ဧဋ္ဌဓမ္မာ-**အရ ဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဓနေနုဣ္ဆိ-၌ ဓနဓာတ်အရ သားသမီးတို့၏ (ကလလရေကြည်စသော အခိုက်အတန့်၌ဖြစ်သော) လောကီ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

ပါဌ် [၃၃]

(က) အညံ ပေဠ္ဋိကံ အညံ ပိတာမဟဥ္စ ယံ ပန တေ ပိတု စ ပိတာမဟာနဥ္စ ယန္တကံ၊ တံ အညံယေဝ။ (ခ) နိတိတဥ္စ ပယုတ္တဥ္စ အာတိပိယ ဗဟု။

(ဂ) ဖတ္တ စ ပိတာမဟတ္တ တဒ္ဒိတလောပံ ကတွာ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဃ) ပေတာမဟန္တိ ပါဠိပ္ပောဝါ။ (င) ယတ္တာ တာတ သုဒိန္နယံနာ ယာဝတ္တတ္တာ တိ တာတ သုဒိန္န ဥတ္တမံ အရိယဒ္ဓမံ ပဋ္ဌပိတာလိင်္ဂ ပတာယ တိနာယ ဂိတိဘာဝါယ အာဝတ္တိတွာ လဗ္ဘာ တောဂါ တုဦတုံ။

(စ) တာတ န ဥဿဟာမိတိ ဖတ္တ ပန တာတာတိဝစန် ဂေဟာယိတပေမေန အာဟ။ န သမဏာတေဓေနု။ (ဆ) န ဥဿဟာမိတိ န သက္ကောမိ။ (ဇ) န ဝိသဟာမိတိ နပ္ပဟောမိ န သမတ္ထောမှိ။ (ဌ၊၁၇၇။ မအူ၊တ၊၃၉၊ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၂၄။)

➢ ၁။ (က) အညံယေဝ၊ရွှေပုံ ငွေပုံမှ တပါးသာတည်း။ (အညအပါဒါန်)

➢ ၂။ **(ခ)** သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သင့်အဖေ၊ သင့်အဘိုးတို့၏ ဥစ္စာသည် ရွှေပုံ ငွေပုံမှ တခြားရှိသေး၏ဟု ဆို၏။ ယင်းဥစ္စာ၏ တည်ရှိရာဌာနနှင့် အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို မပြဆိုတော့ပြီလော။ ယင်းဥစ္စာ၏ တည်ရှိရာဌာနနှင့် အတိုင်းအရှည် ပမာဏ ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တနည်း) ယင်းဥစ္စာဟူသည် မြေ၌ မြှုပ်ထားအပ်သော ဥစ္စာသာ ဖြစ်ပါသလော။/ ယင်းဥစ္စာဟူသည် အတိုးအပွား ချထားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ယှဉ်စေအပ်သော ဥစ္စာသာ ဖြစ်ပါသလော။/ယင်းဥစ္စာသည် သာမန်မျှသာ များသော ဥစ္စာဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပိတာမဟံ-ကို ပိတာမဟာနဥ္စ သန္တကံ-ဟု ဖွင့်ပြ တော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ ပိတာမဟံ-ဟုသာ ရှိ၏၊ ပိတာမဟိကံ-ဟူ၍ကား မရှိ၊ ထိုသို့ မရှိ ပါဘဲလျက် ပိတာမဟာနဥ္စ သန္တကံ-ဟု သန္တကတဒ္ဓိတ် ဖွင့်ခြင်းသည် သင့်ပါမည်လော။ အဘယ့်ကြောင့် သန္တကတဒ္ဓိတ် ဖွင့်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(တနည်း) ပါဠိတော်၌ ပိတာမဟံ-ဟုသာ ရှိ၍ ပိတာမဟိကံ-ဟု မရှိသည် မဟုတ် ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ပိတာမဟာနဥ္စ သန္တကံ-ဟု သန္တကတဒ္ဓိတ် ဖွင့်ခြင်းသည်

http://www.dhammadownload.com

အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဝ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ချို/ အဆုံးအရွေး။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ပိတာမဟ-ဟူသော ပုဒ်၌ သန္တကအနက် တဒ္ဓိတ် ဏပစ္စည်း ကျေသောကြောင့် ပေတာမဟံ-ဟူ၍ ဝုဒ္ဓိမရောက်နိုင်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ သန္တကအနက် တဒ္ဓိတ် ဏပစ္စည်း မကျေသောကြောင့် ပေတာမဟံ-ဟူ၍ ဝုဒ္ဓိရောက်သော နယန္တရပါဠ်ကို ပြလိုရကား (ဃ) မိန့်။

(ဃ) ချို/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် တဒ္ဓိပစ္စည်း ကျေသည်ကိုပြ၍ ပိတာမဟံ-ဟူ၍ သိအပ်သောဟု ဆို၏။ တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းကျေ၍ ပိတာမဟံ-ဟူ၍သာ ရှိပါသလော။ အဘယ်သို့ ပါဠိရှိပါသေးသနည်း။ စုဝ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပေတ္တိက, ပိတာမဟ ဥစ္စာ၏ တည်ရှိရာဌာနနှင့် အတိုင်းအရှည်ပမာဏကို အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်းဟူသော စောဒနာကို ပယ်ဖျက်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) သည် ပါဠိတော်၌ ပိတာမဟံ-ဟု သာရှိ၍ ပိတာမဟိကံဟု မရှိပါဘဲလျက် သန္တကတဒ္ဓိတ်ဖွင့်ခြင်းသည် သင့်ပါမည်လောဟု စောဒနာကို ပယ်ဖျက်လို၍ ဆက်လက် အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။/ဒဋီ။

(ဃ) သည် ပိတာမဟံ-ပါဠ်မှတပါး ပေတာမဟံ-ပါဠ်ဟု ဆိုအပ်သော အဖွင့်တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ ပါတိ ပုတ္တန္တိ ပိတာ။ ပုတ္တံ ပိယာယတီတိ ပိတာ။ ပုတ္တံ ပိဏယတီတိ ဝါ ပိတာ။ ပိတုနော ပိတာ ပိတာမဟော။ (အစိတ်) ပိတာမဟာနံ သန္တကံ **ပေတာမဟံ**။

ပိတာမဟာနံ၊အဘိုးတို့၏။သန္တကံ၊ဥစ္စာတည်း။ပေတာမဟံ၊အဘိုးတို့၏ ဥစ္စာ။ သန္တကတဒ္ဓိတ်၊ ပိတာမဟပုဒ်+ဏပစ္စည်း။ ပိတာမဟ-အရ အဘိုးတို့သည် မုချ။ ထို အဘိုးတို့၏ ဥစ္စာနှင့် သာမီ-သံ စပ် ဌာန။ ဏပစ္စည်း-အရ ထို--သော အဘိုးတို့၏ ဥစ္စာရ၏။

ပါတိ ရက္ခတီတိ ပိတာ။ ပိတုနော ပိတာ **ပိတာမဟော**။ ပိတု-အရ အရှင်သုဒိန်၏ အဖသည် မုချ။ ထို--၏ အရှင်သုဒိန်၏ အဘိုးနှင့် ဇနက-ဇည စပ် ဌာန။ အာမဟ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော အရှင်သုဒိန်၏ အဘိုးရ၏။ ✱ ပိတာမဟာနံ ဣဒံ **ပိတာမဟံ**။

ပိတု သန္တကံ **ပေတ္တိကံ**။ ပိတု၊အဖ၏။သန္တကံ၊ဥစ္စာတည်း။ သန္တကတဒ္ဓိတ်၊ ပိတုပုဒ်+ဏိကပစ္စည်း။ ပိတု-အရကား သုဒိန်၏ ဖခင်ဒြဗ်သည် မုချ။ ယင်း၏ မြေ၌မြှုပ်ထား များစွာသော ဥစ္စာ, အတိုးရင်းပွား ချထားသော ဥစ္စာနှင့် သာမီ-သံ စပ် ဌာန။ ဏိကပစ္စည်းအရ ထို--သော မြေ၌မြှုပ်ထား များစွာသော ဥစ္စာ, အတိုးရင်းပွား ချထားသော ဥစ္စာရ၏။ ပဋိယတေတိ **ပါဋိဗ္ဗော**။ (ပဋ+ဏျ) ပဋဓာတ်အရ ကတ္တုရကား ပေတာမဟံ-ဟု ရွတ်ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ရွတ်ဆိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရကား ပေတာမဟံ-ဟူသော သဝိညတ္တိကဝစီဘေဒသဒ္ဒ၏ သဟဇာတာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဘောဂုဏ်သည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော

http://www.dhammadownload.com

သဝိညတ္တိကဝစီဘေဒသဒ္ဒါ ရ၏။

နိဝိယတေတိ **နိဟိတံ**။ ဓာ‌ေဟာ်-အရ ကတ္တုဌကား မြှုပ်နှံသော ဥစ္စာရှင်၏ လောဘ ပြဓာန်းသော (ဝါ) ဝိရိယပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ဥစ္စာ၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ မြေ၌ မြှုပ်ထားအပ်သော ဥစ္စာရ၏။

တေသံ ဟိတံ တဒ္ဓိတံ။ တဒ္ဓိတသ္မ လောပေါ် **တဒ္ဓိတလောပေါ်**။

ဓဇံ ဝိယာတိ ဓဇော။ အရိယာနံ ဓဇော **အရိယဒ္ဓဇော**။ (အရိယာနံ၊အရိယာတို့၏။ ဓဇော၊တံခွန်တည်း။) အရိယပုဒ်+ဓဇပုဒ်။ အရိယ-အရ ဘုရားအစရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် တို့သည် မုချ။ ထို--၏ တံခွန်ဖြစ်နှင့် လက္ခ-လက္ခဏ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အရိယာတို့၏ တံခွန်ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရကြားသော်လည်း အရိယဒ္ဓဇ-သဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒိသူပစာ သဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် အရိယာတို့၏ တံခွန်သဖွယ်ဖြစ်သော ရဟာန်းအသွင် ရ၏။

* ပဗ္ဗဇိတာနံ လိင်္ဂံ **ပဗ္ဗဇိတလိင်္ဂံ**။ * ပရိဗုဇ္ဈိယတီတိ **ပလိဗုဓော**။

➤ ၅။ နိဟိတံ•နိ-ဓာ+တ။ ဝိဘတျတ္ထ-ကား လိင်္ဂတ္ထ။ **နိဟိတံ**-ပုဒ်ကို ဗဟု-၌ တုလျတ်၊ ဗဟု-ကား လိင်္ဂတ်။ (ဝါ) နိဟိတံ-ပုဒ်ကို ဟောတိ-ပါဌ်သေသ-၌ ပကတိကတ္တား၊ ဟောတိ-ကား ထိုကတ္တား၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် ဆက်စပ်သည်။

➤ ၆။ (က) ၌ ပိတုသန္တကံ-ဖြင့် ပေတ္တိကံပုဒ်ကို ပိတု သန္တကံ ပေတ္တိကံ-ဟု သန္တက တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏိကပစ္စည်း၏ သန္တကတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ ပိတာမဟာနံ သန္တကံ-ဖြင့် ပိတာမဟံပုဒ်ကို ပိတာမဟာနံ သန္တကံ ပိတာမဟံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ/ဏိကပစ္စည်း၏ သန္တက တဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ပိတာမဟာနံ-ဟု ဗဟုဝုစ်နှင့်ဆိုသဖြင့် အဘိုးသာမက အဘေးအဘီ စသည် အထက်ဆွေ (၇)ဆက်ကိုလည်း ရသည်၏--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ တံ အညံယေဝ-ဖြင့် ပေတ္တိကံပုဒ် ပိတာမဟံပုဒ်ကို သက်ဆိုင်ရာ အညံပုဒ်၌ စပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ (ဝါ) ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ ဟီနာယ အာဝတ္တိတ္ဘာ-ဖြင့် ဟီနာယာဝတ္တိတ္ဘာ-ကို ဟီနာယ+အာဝတ္တိတ္ဘာ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ဂိဟိဘာဝါယ-ဖြင့် ဟီန-အရ လူအဖြစ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ဥတ္တမံ (ပ) ပဟာယ-ဖြင့် ဟီနာယာဝတ္တိတ္ဘာဟူသည် ရဟာန်းအသွင်ကို စွန့်ပစ်ခြင်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာ ဝတ္ထ) လူ့အဖြစ် လူ့အသွင်အပြင်ကား ရဟာန်းအဖြစ် ရဟာန်းအသွင်အပြင်မှ ထောက်သော် ဟီနသာတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် သုဗိန်က ဖခင်ကို တာတ(ဖခင်)ဟု ခေါ်သည်မှာ အိမ်သုံး (လူသုံး) ဝေါဟာရ ဖြင့် ခေါ်ခြင်းတည်း၊ သမဏာတေဇ-ရဟာန်း၏ အရှိန်အဝါ (ဝါ) ရဟာန်းသုံးဖြင့် ခေါ်ခြင်းကား မဟုတ်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) ၌ သင္ကေ့ာမိ-ဖြင့် ဥသဟာမိ-၌ ဥ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္တာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သဟဓာတ်သည် ပရိသဟန-သည်းခံခြင်းအနက်ကို မဟော၊ သတ္တိ-စွမ်းနိုင်ခြင်းအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ပဟောမိ-ဖြင့် ဝိသဟာမိ- ၌ ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္တာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သဟဓာတ်၏ သတ္တိ- စွမ်းနိုင်ခြင်းအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေသည်။ သမတ္ထောမှိ-ဖြင့် ပဟောမိ-၌ ပဟုဓာတ်သည် သတ္တိအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

➤ ၅။ **ပေတာမဟတ္တိ/ပေတာမဟတ္တိပိ** ။ ။ ပက္ခန္တရ (ဝါ) နယန္တရဇောတက 'ဝါ' ပါပြီးဖြစ်၍ ယင်းဇောတက အပိ-သဒ္ဒါ ပါဖွယ်မလိုတော့သောကြောင့် ပေတာမဟတ္တိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အရိယဒ္ဓဇ/အရိယဓဇ ။ ။ အသဒိသဒွေဘော်သည် အနိစ္စဝိဓိဖြစ်သောကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၆။ **ပိတာမဟာနဉ္စ သန္တကံ**-၌ ပိတာမဟာန်-ဟူသော နည်းသည် အဘိုးတည်းဟူသော အစိတ်ကိုမှတ်၍ဆိုသဖြင့် အဘေး အဘီ-စသော အထက်ဆွေ (၇)ဆက်ဟူသော အပေါင်းကိုလည်းရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏာနည်း။ (တစ်နည်း)အဘိုး၏ ဥစ္စာဟူသော ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော အလားအားဖြင့် ယခုအခါ အဖေပိုင်သော ဥစ္စာကိုလည်း **"ပိတာမဟ"**ဟု ဆိုသောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း။

(တစ်နည်း) အကျိုးဖြစ်သော အဘိုး ကိုဆိုသဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော ဘေး, ဘီ-စသော အဆက်ဆက်ကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဖလူပစာ။

အစိတ်ဖြစ်သော အဘိုး၏ "ပိတာမဟာန်"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အဘိုးနှင့်တကွ ဘေး, ဘီ-စသော အဆက်ဆက်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌တင်--ဧကဒေသူပစာ။

အရိယဒ္ဓဇ-ကား အတူဖြစ်သော တံခွန်၏ "အရိယဒ္ဓဇ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အရိယာတို့၏ သင်္ကန်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဗီဇကေမွိ စဖေတိ-ကား အတူဖြစ်သော မျိုးစေ့၏ "ဗီဇက"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော သုဒိန်၏ သားဖြစ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ **တန္တိတာဓလောပ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော နိမိတ် ဏ-ပစ္စည်းကျေခြင်း၏ **"ထန္တိတ ဓော"**ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော နိမိတ္တဝန္တ ဓ-ဝုဒ္ဓိ၏ ကျေခြင်း၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

ဂေဟသိတပေမ-ကား ဌာနဖြစ်သော အိမ်၏ "ဂေဟ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော အိမ်နေလူ၌တင်-- ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

ပုဓတ္တော ဓမ သင်္ဂဖံ-ကား မေငါ၏။ပုတ္တော၊သားသည်။မေငါ့အား။သင်္ဂဟံ၊ချီးမြှောက်ခြင်းကို။ ဟု မေ-သဒ္ဒါကို ပုတ္တော-၌ သမ္ဗန်၊ သင်္ဂဟ-၌ သမ္ပဒါန် စပ်ရသောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

ကာကောလောကနနည်း။

➤ ၁၀။ ဓဝဒိတဗ္ဗံ-၌ ဓာတ်အရ ညက်ပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဝါကျ [၃၆]

(က) တေနဟီတိ ဥယျောဇနတ္ထေ ဝိဘတ္တိပတိရူပကော နိပါတော။

(ခ) တတော နိဒါနန္တိ တံ နိဒါနံ တံ ဟေတုကန္တိ။ (ဂ) ပစ္စတ္တဝစနဿ တော-အာဒေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဃ) ယသ္မာသေ စဿ လောပါဘာဝေါ။ (င) ဘယံဝါတိ "ကိန္တိ မေ ဘောဂေနေဝ ရာဇာနော ဟရေယျု"န္တိ အာဒိနာ နယေန ဝုတ္တံ ရာဇာဒိဘယံ။

(စ) စိတ္တုတြာသောတိ အတ္ထော။ (ဆ) ဆမ္ဘိတတ္တန္တိ ရာဇူဟိ ဝါ စောရေဟိ ဝါ "ဓနံ ဒေဟီ"တိ ကမ္မကာရဏံ ကာရိယမာနဿ ကာယိဉ္ဇနံ ကာယကမ္ပော ဟဒယမံသ လောစနံ။ (ဇ) လောမဟံသောတိ ဥပ္ပန္နေ ဘယေ လောမာနံ ဟံသနံ ဥဒ္ဓဂ္ဂဘာဝေါ။

(ဈ) အာရက္ခောတိ အန္တော စ ဗဟိ စ ရတ္တိဉ္စ ဒိဝါ စ အာရက္ခာ။

(ဋ၁၇၇။ မအူ၊တ၊၄၀။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၂၆။)

➤ ၁။ (ဂ) အဿ-ထိုပထမာဝိဘတ်၏။ (ဝါ) ထို တတော-ဟူသော ပုဒ်၏။

(င) အတ္ထော-ရာဇာဒိဘယံ-ဟူသော ပါဌ်၏အနက်တည်း။ (အတ္ထော-သမ္ဗန်)

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် တေန ဟိ-ဟု လျှောက်၏။ တေန-သဒ္ဒါသည် ရှေ့ တေန-ကဲ့သို့ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်ပုဒ်မျိုး ဖြစ်ပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် တတော နိဒါနံ-ဟု လျှောက်၏။ တတော-၌ တော-သဒ္ဒါသည် ပဥ္စမီအနက်၌ သက်အပ်သော တောပစ္စည်းလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် တတောနိဒါနံပုဒ်ကို တံ နိဒါနံ တံ ဟေတုကံ-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဖွင့်သော် (ဝါ) ယင်းအဖွင့်ကိုထောက်၍ "တနိဒါန"ဟုသာ ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပါဠိတော်၌ "တတော နိဒါနံ"ဟု ဆိုအပ်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား-- (ဂ) ဖြင့် ပထမာဝိဘတ်၏ "တော"အပြုကို သိရသောကြောင့် ပါဠိတော်၌ "တတောနိဒါနံ"ဟု ဆိုအပ်၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ပထမာဝိဘတ်၏ တော-အပြုကို သိအပ်သောဟု ဆို၏။ ဝါကျ၌ ပထမာသိဝိဘတ်ကို "တော"ပြု၍ တတောနိဒါနံ-ဟု ရှိ၏။ သမာသ်၌ကား ပထမာ သိဝိဘတ်၏ ကာရိယ တော-ကိုချေ၍ တနိဒါနံ-ဟု ရှိရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) (ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် တတောနိဒါန်-၌ နိဒါန-သဒ္ဒါ၏ ဟေတုအနက် ဟောသည်ကိုရင်း၊ တော-သည် ပထမာဝိဘတ်၏ ကာရိယဖြစ်သည်ကို ရင်း၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုရင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အာဒေသ တော-ကို ချေ၍ တ-နိဒါန်-ဟူ၍သာ ရှိနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သမာသ်၌ လည်း တတော နိဒါန်-ဟူ၍ ရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဝ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ **ဓာအနာ** ။ ။ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ဘယ်-ကို ရာဇာဒိဘယ်-ဟု ဖွင့်ပြ၏။ ယင်းဘယ-အရ ဉာဏ်ဖြင့်ကြောက်ခြင်း=ဉာဏဘယ၊ အာရုံအားဖြင့်ကြောက်ခြင်း=အာ ရမ္မဏာဘယကို လိုအပ်ပါသလော။ မည်သည့်ဘယကို လိုအပ်ပါသနည်း။ ဤ၌ လိုအပ် သော ဘယကို မပြသော် ဆရာ့အား အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (စ) မိန့်။

(ဈ) သို့/ **အနုသန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (ဇ) ဖြင့် ကြက်သီးမွေးညှင်းထရာကာလ (ဝါ) ထခြင်း ၏ အကြောင်းနှင့် လောမဟံသော-ဝယ် ဟံသော-၌ ဏပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓန၌ ဖြစ် ခြင်းကိုရင်း, လောမာနံ ဟံသော လောမဟံသော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုအပ် သည်၏အဖြစ်ကိုရင်း, အမွေးတို့၏ရွှင်ခြင်းဟူသည် အမွေးတို့၏ အထက်၌ အဖျားရှိသည် ၏ အဖြစ်ပင်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အာရက္ခော-၌ ဏပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓန၌ ဖြစ်ခြင်းနှင့် စောင့်ရှောက်ရာဌာန ကာလတို့ကိုပြခြင်းငှာ (ဈ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ) ပက္ကန္တရ။ (ဂ) ကား အဘယ့်ကြောင့် ပါဠိတော်၌ တတော နိဒါန်-ဟူ၍ ဆိုအပ်သနည်းဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာ ရမ္ဘ။ (ဃ) ကား ဝါကျ၌သာ ပဥ္စမာသိဝိဘတ်ကို တော-ပြု၍ တတောနိဒါန်-ဟု ရှိ၏၊ သမာသ်၌ကား ပဥ္စမာသိဝိဘတ်၏ ကာရိယ တောကိုချေ၍ တနိဒါန်-ဟု ရှိရာသည် မဟုတ်လော-ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ပက္ကန္တရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ-ဇ-ဈ) ပက္ကန္တရ။

ဓာစပ် ။ ။ အဿ-ကား ၏--ကြောင့် တောလောပဘာဝေါ-ဝယ် တော-ဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ်၌ သမ္ဗန်၊ သမ္ဗန္ဓီ စပ်။ လောမာနံ-ကား တို့၏--ကြောင့် ဘာဝေါ-၌ သမ္ဗန်၊ ဘာဝေါ-ကား သမ္ဗန္ဓီ။/**လောမာနံ**-ကား တို့သည်--ကြောင့် ဥဒ္ဓဂ္ဂ-ဟူသော ဘာဝယောဂ သမ္ဗန်ပုဒ်တစိတ်၌ ဝိစ္စ၊ ဥဒ္ဓဂ္ဂ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်တစိတ်ကား ဝါစက။

➤ ၄။ တတော နိဒါနံ အဿ ဘယာဒိကဿာတိ **တတောနိဒါနံ**။

အဿ ဘယာဒိကဿ၊ထိုကြောက်ခြင်း စသည်အား။တတော၊ထိုရွှေငွေဟူသော။ နိဒါနံ၊အကြောင်းသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တံ ဘယာဒိကံ၊ထိုကြောက်ခြင်း စသည် သည်။တတောနိဒါနံ၊မည်၏။ အတဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ တ-ပုဒ်၊ နိဒါနပုဒ်+တ-ပုဒ်။ တ+နိဒါန-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထိုရွှေငွေဟူ သော အကြောင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ ကြောက်ခြင်း စသည်နှင့် အကြောင်း အကျိုး စပ်

http://www.dhammadownload.com

ဌာနူ။ တ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ကြောက်ခြင်းစသည် ရ၏။ (ဝါ) ဘယ, လောမဟံသ ဆမ္ဘိတတ္တ, အာရက္ခ ရ၏။ * တံ ခနံ နိဒါနံ ကာရဏမဿာတိ **တံ နိဒါနံ**။(သာရတ္ထ) တံ ဟိရည်သုဝဏ္ဏံ နိဒါနံ ကာရဏံ ဧတဿာတိ **တံနိဒါနံ**။ တ-နိဒါန-အရ ထိုရွှေငွေ ဥစ္စာဟူသော အကြောင်းသည် မုချ။ ထို၏ ကြောက်ခြင်းစသည်နှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာနူ။ တ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ကြောက်ခြင်းစသည်ရ၏။

တံ ဟေတု ယဿာတိ **တံဟေတုကံ**။ တ-ဟေတု အရ ရွှေငွေဟူသော အကြောင်း သည် မုချ။ ထို-၏ ကြောက်ခြင်းစသည်နှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ် အရကား ထို--သော ရွှေငွေဟူသော အကြောင်းရှိသော ကြောက်ခြင်းစသည် ရ၏။

ပစ္စတ္တသ ပရိဒီပကံ ဝစနံ **ပစ္စတ္တဝစနံ**။ (ပစ္စတ္တဿ၊သလိင် အလိင် စသည်အပြားရှိ ကုန်သော အနက်တို့၏ မိမိကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဘောမျှကို။ပရိဒီပကံ၊ပြတတ်သော။ဝစနံ၊ သဒ္ဒါတည်း။ (ဝါ) ဝိဘတ်တည်း။) မဇ္ဈေလောပီ ကမ္မတ္တ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ပစ္စတ္တပုဒ် ဝစနပုဒ်။ ပစ္စတ္တ-အရ သလိင် အလိင် စသည်အပြားရှိကုန်သော အနက်တို့၏ မိမိကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဘောမျှသည် မုချ။ ယင်း၏ ပြတတ်သောသဒ္ဒါ (ဝါ) ဝိဘတ်နှင့် ဒီပေတဗ္ဗ ဒီပက/ဝါစ္စ ဝါစက စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော သဒ္ဒါ (ဝါ) ပထမာဝိဘတ် ရ၏။

ဆမ္ဘိတဿ ဘာဝေါ **ဆမ္ဘိတတ္တံ**။ (ဆမ္ဘိတဿ၊တုန်လှုပ် ထိပ်လန့် ကြောက်ရွံ့သော. သူ၏။ဘာဝေါ၊အဖြစ်တည်း။ဆမ္ဘိတတ္တံ၊တုန်လှုပ် ထိပ်လန့် ကြောက်ရွံ့သောသူ၏အဖြစ်။) ဘာဝတဒ္ဓိတ်၊ ဆမ္ဘိတ-ပုဒ်+တ္တ-ပစ္စည်း။ ဆမ္ဘိတ-အရ မင်းတို့သည်ဗုင်း၊ ခိုးသူတို့သည်ဗုင်း ဥစ္စာကိုပေးလောဟု ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်ခံရသဖြင့် တုန်လှုပ်ထိပ်လန့် ကြောက်ရွံ့သောသူ ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ကိုယ်တုန်လှုပ်ခြင်း အထူးသဖြင့် နှလုံးသားတုန်လှုပ်ခြင်းနှင့် ကိရိယဝန္တ ကိရိယာ/သတ္တိမန္တ သတ္တိ/ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော မင်းတို့သည်ဗုင်း ခိုးသူတို့သည်ဗုင်း ဥစ္စာကိုပေးလောဟု ညှဉ်းပန်းမှုပြုခံရသူ၏ ကိုယ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်း အထူးသဖြင့် နှလုံးသား၏ တုန်လှုပ်ခြင်းရ၏။

ဥတြာသနံ ဥတြာသော။ စိတ္တဿ ဥတြာသော **စိတ္တုတြာသော**။ စိတ္တ-အရ ဒေါသမူ စိတ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ကြောက်ခြင်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-- သော စိတ်၏ ကြောက်ခြင်း ထိတ်လန့်ခြင်း ရ၏။

ကရီယတေတိ ကာရဏံ။ ကရီယတေတိ ကမ္မံ။ ကမ္မဥ္စ တံကာရဏာစာတိ **ကမ္မ ကာရဏာ**။ ကမ္မေန ကာရဏံ **ကမ္မကာရဏာ**။ ကမ္မ-အရ ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ ညှဉ်းဆဲခြင်းနှင့် ဂုဏ်- ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ပြုအပ်သော ညှဉ်းဆဲမှုရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဥယျောဇနတ္ထေ နိပါတော-ဖြင့် တေနဟိ-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်ပုဒ်၏-ဗုင်း (နိပါတလိင်ပဒ) ယင်းနိပါတ်ပုဒ်၏ တိုက်တွန်းခြင်း-ဥယျောဇနအနက်ဟော--ဗုင်း

http://www.dhammadownload.com

(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ-ဖြင့် တေန-ကား ဝိဘတ်အဆုံးရှိသော တေန-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်နှင့်တူသော နိပါတ် (အနွယ)၊ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ် နာဝိဘတ်ဖြင့်ပြီးသော တေန-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ကား မဟုတ် (ဗျတိရေက) ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ တံ နိဒါနံ-ဖြင့် တတောနိဒါနံ-ကို တတော နိဒါနံ အဿာတိ တတောနိဒါနံ ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

တံ ဟေတုက-ဖြင့် တံ နိဒါနံပုဒ်ကို တံ နိဒါနံ အဿာတိ တံနိဒါနံ-ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) နိဒါန-သဒ္ဒါ၏ ဟေတုပရိယာယ်၏--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) နိဒါန-သဒ္ဒါ ဟေတုအနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် တတော-၌ တော-သဒ္ဒါကား တောပစ္စည်းမဟုတ်၊ (ဗျ) ပထမာဝိဘတ်၏ကာရိယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

(ဃ) ဖြင့် တတော နိဒါနံ အဿဟူသော ဝါကျ၌ရင်း၊ တတောနိဒါနံ-ဟူသော သမာသ်၌ရင်း ပထမာဝိဘတ်၏ တော-အပြု မကျေဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ဘယ-အရ ဉာဏဘယ, အာရမ္မဏဘယ, ဩတ္တပ္ပဘယတို့ကို မယူရ၊ စိတ္တုတြာသဘယကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဆ) ၌ ကာယိဥ္စနံ-ဖြင့် ဆမ္ဘိတတ္တံ-၌ တ္တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဆမ္ဘိတဿ ဘာဝေါ ဆမ္ဘိတတ္တံ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အတ်ဓာနတ္ထ) ဆမ္ဘိတတ္တ-အရ ကိုယ်တုန်လှုပ်ခြင်းကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကာယကမ္ပော-ဖြင့် ကာယိဥ္စနံ-၌ ဣဉ္စန-သဒ္ဒါသည် တုန်လှုပ်ခြင်း•ကမ္ပအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တစ်နည်း) ကမ္ပော-ဖြင့် ဣဉ္စနံ-၌ ဣဉ္ဇဓာတ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်း-ကမ္ပအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဣဉ္ဇိယတေ ကမ္ပတေ ဣဉ္စနံ-ဟု ဘာဝသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဟဒယမံသစလနံဖြင့် ကာယကမ္ပော-၌ ကာယ-အရ သာမညအားဖြင့် အလုံးစုံသော ကာယ၊ ဝိသေသအားဖြင့် နှလုံးသား•ဟဒယမံသကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ကမ္ပော-၌ ကပိဓာတ်၏ စလနအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကမ္ပနံ ကမ္ပော-ဟု ဘာဝသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ၌ လောမာနံ ဟံသနံ-ဖြင့် လောမဟံသော-၌ ဟံသောပုဒ်ကို ဟံသနံ ဟံသော-ဟု ဘာဝသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) လောမနှင့် ဟံသပုဒ်ကို လောမာနံ ဟံသော လောမဟံသော-ဟု သာမျတ္ထ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဉဒ္ဓဂ္ဂဘာဝေါ-ဖြင့် အမွေးတို့၏ ရှင်ခြင်းဟူသည် အမွေးတို့၏ အထက်၌ အဖျားရှိသည်

http://www.dhammadownload.com

၏ အဖြစ်၊ အမွေးထောင်ခြင်း၊ (ဝါ) ကြက်သီးမွေးညင်း ထခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (၅) ၌ အာရက္ခဏ-ဖြင့် အာရက္ခော-၌ အ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနဲ့၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာရက္ခဏ အာရက္ခော-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၃။ ပတိရူပက်/ပဋိရူပက ။ ။ ပတိရူပဒေသဝါသော-ပုဒ်၌ ကွစိ ပဋိ ပတိဿ-သုတ် အစီအရင် မဖြစ်သကဲ့သို့ အတူဟော ပတိရူပကပုဒ်လည်း ယင်းသုတ် အစီအရင် မဖြစ်သင့်သောကြောင့်ရင်း၊ သာဒိသေ ပတိရူပက-ဟု (နီတိ-သုတ္တ) ၌ လာသောကြောင့်ရင်း ပတိရူပက-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝိဘတ္တိ ပတိရူပကော/ဝိဘတ္တုဠ ပတိရူပကော ။ ။ ဝိဘတ္တိ ပတိရူပကောတိ တေနာတိ ပဒံ သန္တာယာဟ-ဟု သာရတ္ထဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့် ဧကဒေသူပစာ ဌာနူပစာအားဖြင့် ဝိဘတ်ကို ပြလိုရကား ဝိဘတ္တိ ပတိရူပကော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

တံနိဒါန်/တန္နိဒါန် ။ ။ ယတနှင့်စပ်၊ ထိုသမာသ်မှာ၊ ဗိန္ဒုလာ၊ ရှံခါဒွေဘော်ဆင့်-ဟူသော နိယံ သဒ္ဒစည်းကမ်းအရ တ-နှင့် နိဒါနကို သမာသ်စပ်ရာ၌ တ-ထက်ဝယ် ဗိန္ဒုလာပါက တံနိဒါန်-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ တ-နောက် နိ-ဝယ် ဒွေဘော်ဆင့်ပါက တန္နိဒါန် ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ကာရိယမာနသ္မ/ကရိယမာနသ္မ ။ ။ ပြုစေအပ်ဟူသောအနက် မဖြစ်နိုင်၊ ပြုအပ် အပြုခံရဟူသော အနက်သာ ရှိနိုင်ရကား ကရိယမာနသ္မ-ဟူသော ဝုဒ္ဓိ မရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ကမ္မကာရဏ်/ကမ္မကရဏ် ။ ။ ကာရဏာ တုစ ယာတနာ။ ကာရဏံ ယာတဟောတုသု (အဘိဓာန်) နှင့်အညီ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း အနက်ကိုဟောသော ကာရဏာ-သဒ္ဒါကိုသာ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ကမ္မကာရဏ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

လောပါဘာဝေါ/တောလောပါဘာဝေါ ။ ။ သာရတ္ထ-၌ အဿာတိ ပစ္စတ္တဝစနဿ ပဒဿ ဝါ-ဟု ဖွင့်သည်။ ယင်း သာရတ္ထအလို အဿ-ကို တောလောပါဘာဝေါ-ဝယ် တော၌ စပ်စေလို၏၊ ယင်းသာရတ္ထနှင့်အညီ အဿ=ထိုပဌမာဝိဘတ်၏။တောလောပါဘာဝေါ-အာဒေသဖြစ်သော တော၏ မကျေခြင်းသည်။ (တနည်း) အဿ=ထိုတတော ပုဒ်၏။တောလောပါဘာဝေါ=တော၏ မကျေခြင်းသည်။ ဤသို့ အာဂမယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိ ရှိသောကြောင့် တောလောပါဘာဝေါ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

လောပါဘာဝါ-ဟု ရှိရာ၌ သာရတ္ထဋီကာအဖွင့်နှင့် မညီသော်လည်း အဿ=ထို အာဒေသဖြစ်သော တော၏။လောပါဘာဝေါ=ကျေခြင်း၏ မရှိခြင်းသည်။ဤသို့ အနက် ပေးနိုင်ရကား အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် "လောပါဘာဝေါ"ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ကာယိဠုန်/တာယိဠုန် ။ ။ ဣဇိ ဣဇ္ဇော တု ကမ္ပနေ-ဟူသော ဓာတွတ္ထနှင့်အညီ

F-10-B

http://www.dhammadownload.com

ဣတ္ထိ/ဣတ္ထဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော ဣတ္ထနပုဒ်နှင့် ကာယပုဒ် တွဲစပ်၍ ပြီးသောကြောင့် ကာယိတ္ထန် ပါဌ်သော သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ဝိဘတ္တိပတိရူပကော**-ကား ဌာနီဖြစ်သော ဝိဘတ်၏ "ဝိဘတ္တိ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဝိဘတ်အဆုံးရှိသော ပုဒ်၌ တင်-- ဌာနျူပစာ။အဝိနာဘာဝနည်း

(တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော ဝိဘတ်၏ "ဝိဘတ္တိ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဝိဘတျန္တပုဒ်၌ တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ဃောဃ်သော-ကား ထင်ရှားရှိသော လူ-စသော သက်ရှိသတ္တဝါတို့၏ ပြုံးရွှင်ခြင်း၏ "ဟံသ" ဟူသောအမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော အမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်း၌တင်-တဒ္ဓမ္မူပစာ။

ဘယံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဉာဏဘယ, အာရမ္မဏဘယ, ဩတ္တပ္ပဘယ, စိတ္တုတြာသဘယ-တို့၏ "ဘယ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စိတ္တုတြာသဘယ၌တင် ဧကဒေသျူပစာ။

ဟဒယမံသလေနံ-ကား အခြားသော ကာယပသာဒကို တုန်လှုပ်ခြင်းဖြင့် အထူးအားဖြင့် တုန်လှုပ်သော နှလုံးသား တုန်လှုပ်ခြင်းကို ယူရသောကြောင့် အတိသယနည်း ။

➢ ၁၀။ **ဘယ**- အရ စိတ္တုတြာသဘယ-ဟု ဆိုအပ်သော ဒေါသမူ အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဌ် [၃၅]

(က) **အထခေါ ဓမ္မတိ သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ ခနံ ဒဿေတွာ ပုတ္တံ အတ္တနာ ပီတိဘာဝတ္တာယ ပလောဘေတုံ အသက္ကောန္တော "မာတုဂါမသဒ္ဒိသံ ဒါနိ ပုရိသာနံ ဗန္ဓနံ နတ္ထီ"တိ မညိတွာ တဿ ပုရာဏဒုတိယိကံ အာမန္တေသိ "တေန ဟိ ဝဓူ" တိ။**

(ခ) **မုရာအေနတိယိကန္တိ ပုရာဏံ ဒုတိယိကံ ပုဗ္ဗေ ဂိဟိကာလေ ဒုတိယိကံ။**

(ဂ) **ဂေဟသိတသုခမနောဂသဟာယိကံ ဘူတပုဗ္ဗဘာရိယန္တိ အတ္ထော။**

(ဃ) **တေန ဟိတိ ယေန ကာရဏေန မာတုဂါမသဒ္ဒိသံ ဗန္ဓနံ နတ္ထိ။**

(င) **ပါဒေသု ဂဟေတွာတိ ပါဒေ ဂဟေတွာ။** (စ) **ဥပယောဂတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ။**

(ဆ) **ပါဒေသု ဝါ တံ ဂဟေတွာ။** (ဋ္ဌ၁၇၈။ မဇ္ဈ၊တ၊၄၄။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၂၈။)

➢ ၁။ အထခေါ၊ထိုအခါ၌။အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ၊အရှင်သုဒိန်၏။ပုရာဏ ဒုတိယိကာ၊မယားဟောင်းသည်။အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ၊အရှင်သုဒိန်၏။ပါဒေသု၊ခြေ တို့ကို။ဂဟေတွာ၊ကိုင်၍။ [င-စ-နှင့်အညီ] အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ၊ကို၊ပါဒေသု၊ခြေတို့ ၌။ဂဟေတွာ၊ကိုင်၍။ [ဆ-နှင့်အညီ]

မုရာအေနတိယိကံ-ရှေးလူဖြစ်ရာအခါ၌ ဖြစ်သော နှစ်ယောက်တို့၏ပြည့်ကြောင်း မိန်းမကို။ [သဒ္ဒတ္ထ] မယားဟောင်းကို။ [ဝေါဟာရတ္ထ] အိမ်၌မှီသော ကာမဂုဏ် ချမ်းသာ

http://www.dhammadownload.com

ကို ခံစားဖော် ခံစားဘက် အဖော်မကို။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]

➤ ၂။ (ဏ) သို့/ **အတ္ထောယိနုဓာအရာ** ။ ။ ဆရာ၊ သုဒိန်၏ ဖခင်သည် သုဒိန်၏ မယားဟောင်းကို တေန ဟိ ဝဓု-စသော စကားကိုဆို၏။ သုဒိန်၏ဖခင်သည် ဥစ္စာကို ပြ၍ မိမိ၏သားကို လူထွက်ရန် ကိုယ်တိုင်ဖျားယောင်းခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော ထိုသို့ မစွမ်းနိုင်ပါဘဲလျက် အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်သို့ မှတ်ထင်၍ တေန ဟိ ဝဓု စသော စကားကို ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ရှေးဂိဟိကာလ၌ နှစ်ယောက်မြောက် အဖော်မ သည် ပုရာဏဒုတိယိကမည်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ထိုနှစ်ယောက်မြောက် အဖော်မ ဟူ သည် အဘယ်ပါနည်း။ နှစ်ယောက်အဖော်ဟူသည်ကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ပါဒေသု-ကို ပါဒေ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ပါဒေသု-ပုဒ်ကို ပါဒေ-ဟု ဖွင့်ပါသနည်း။ ယင်းသို့ ဖွင့်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြဆို ပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ **ကား**-- (စ) ဖြင့် ဒုတိယာအနက်၌ သတ္တမီဝိဘတ်သက် သည်ကို သိစေလိုသောကြောင့် ပါဒေသု-ကို ပါဒေ-ဟု ဖွင့်ဆိုခဲ့၏ဟူလို။

(ဆ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (င-စ) တို့ဖြင့် ပါဒေသု-၌ သတ္တမီဝိဘတ်ကား ဒုတိယာ အနက်၌ သက်၏ဟု ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပါဒေသု-သဒ္ဒါ၏ အနက်တစ်မျိုးကို ၎င်း၊ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿပုဒ်၏ အနက်တစ်မျိုးကို၎င်း ဖွင့်ပြလိုရကား (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ) ပကတ္ထရ။ (ဂ) ကား ပုရာဏဒုတိယိကာ-ဟူသော ပုဒ်၏အနက်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ-င) ပကတ္ထရ။ (စ) ကား ပါဒေသု-ကို ပါဒေ-ဟု ဒုတိယာ အနက် ဖွင့်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ။ (တနည်း) ပါဒေသု ကို ပါဒေ-ဟု ဖွင့်ရာ၌ ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်စေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠီကရဏ။(ဆ)ပကတ္ထရ။

ဓာစပ် ။ ။ ပါဒေသု-ကား တို့ကို--ကြောင့် ဂဟေတွာ-ဝယ် ဂဟဓာတ်၌ ကမ္မ/ကမ္မီ စပ်။ ပါဒေသု-ကား တို့၌--ကြောင့် ဂဟေတွာ-၌ အာဓာရ/အာဓေယ် စပ်။

➤ ၄။ ပုရာ ဘဝါ **ဓုရာဏာ**။ (ပုရာ၊ရှေးလူဖြစ်စဉ်အခါ၌။ဘဝါ၊ဖြစ်သော ဇနီး တည်း။ ပုရာဏာ၊ရှေးလူဖြစ်စဉ်အခါ၌ဖြစ်သော ဇနီး။) ဘဝတဒ္ဓိတ်၊ ပုရာပုဒ်+ဏာပစ္စည်း။

ပုရာ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား ရှေးလူဖြစ်စဉ်အခါသည် မုချ။ ယင်း၏ ဇနီးဖြစ် နှင့် ကာလ ကာလဝန္တစပ် ဌာနူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရှေးလူဖြစ်စဉ်အခါ၌ ဖြစ်သော ဇနီးဖြစ် ရ၏။

ဝိသေသေန ပသတ္ထန္တိ သေဋ္ဌ။ သေဋ္ဌ ဓနသာရံ ဌာနန္တရံ ဝါ အဿ အတ္ထီတိ သေဋ္ဌီ။ (အဿ၊ထိုသူဌေးအား။သေဋ္ဌ၊အထူးသဖြင့်ချီးမွမ်းအပ်သော။ဓနသာရံ၊ဥစ္စာနှစ်သည်။ဝါ၊ တစ်နည်းကား။ဌာနန္တရံ၊ရာထူးသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။) အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်၊ သေဋ္ဌပုဒ်+ဤပစ္စည်း

http://www.dhammadownload.com

သေဌ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ မြတ်သော ဥစ္စာနှစ်သည် မုချ။ ထို-၏ သူဌေးဖြစ်နှင့် သံ သာမီ စပ် ဌာန္။ (တစ်နည်း) သေဌ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ မြတ်သော ရာထူးသည် မုချ။ ထို-၏ သူဌေးဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ဤ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော သူဌေးဖြစ်ရ၏။

ဒုဗ္ဗသမ္ဘာရံ ဂဏှာတီတိ ဂဟံ။ ပတတိ သေဋ္ဌော ဟုတွာ ပုရတော ဂစ္ဆတီတိ ပတိ။ ဂဟဿ ပတိ **ဂဟပတိ**။ (ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်) ဂဟ-အရ အိမ်ဖြစ်သည် မုချ။ ထို-၏ အရှင်ဖြစ်သော သူဌေးဖြစ်နှင့် သံ သာမီ/ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော သူဌေး ဖြစ်ရ၏။ (ဝါ) သူဌေးဖြစ်သည် အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ ဂဟပတိ-ဟူသောပုဒ်သည် ဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိသေသနတို့၏သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်၍ အိမ်၏အရှင်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာ ဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ဒွိန္နံ ပူရဏီ ဒုတိယာ။ ဒုတိယာ ဧဝ ဒုတိယိကာ။ ပုရာဏာစ သာ ဒုတိယိကာစာတိ **ပုရာဏဒုတိယိကာ**။ (ပုရာဏာစ၊ရှေးလူဖြစ်စဉ်အခါ၌ ဖြစ်သည်လည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။ သာ၊ဟူသည်။ဒုတိယိကာစ၊အဖော်ဖြစ်သော ဇနီးသည်လည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။ဣတိ၊ ပုရာဏဒုတိယိကာ၊ရှေးလူဖြစ်စဉ်အခါ၌ဖြစ်သော အဖော်ဇနီး။) ကမ္မဓာရယ်သမာသ်။

ဘရိတဗ္ဗာတိ **ဘရိယာ**။ (ဘရ+ဏျ) ဘရဓာတ်အရ ကတ္တား၌ကား လင်ယောက်ျား သန္တာန်၌ ဂေဟသိတပေမ တဏှာပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မ၌ကား ထို အားတပ်သော မယားဖြစ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ္။ ဏျ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မယားဖြစ် ရ၏။

ပုဗ္ဗေ ဘူတာ ဘူတပုဗ္ဗာ။ ဘရိတဗ္ဗာတိ ဘရိယာ။ ဘူတပုဗ္ဗာစ သာ ဘရိယာစာတိ **ဘူတပုဗ္ဗဘရိယာ**။ (ဝိသေသနပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်) ဘူတပုဗ္ဗာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် အရ ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ မယားဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-သော ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော မယားဖြစ်ရ၏။

မာတာ ဝိယ ဂစ္ဆတီတိ မာတုဂါမော။ မာတာ ဝိယ ဂဝေသတီတိ မာတုဂါမော။ မာတာ ဝိယ ဂါယတီတိ မာတုဂါမော။ သမာနော ဝိယ ဒိဿတီတိ သဒိသံ။(အစိတ်) မာတုဂါမေန သဒိသံ **မာတုဂါမသဒိသံ**။ (အပေါင်း) မာတုဂါမ-အရ အမိကဲ့သို့ သွားတတ် ရှာမှီးတတ် သီဆိုတတ်သော မိန်းမဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အမိနှင့် သဒိသ-သဒိသီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အမိနှင့်တူသော မိန်းမရ၏။

➤ ၆။ (စ) ၌ ပုရာဏံ ဒုတိယိကံ-ဖြင့် ပုရာဏဒုတိယိကံပုဒ်ကို ပုရာဏာစ သာ ဒုတိယိကာစာတိ ပုရာဏဒုတိယိကာ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝဓနတ္တပြုရမည်ဟု သိစေ ပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္တ) ပုဗ္ဗေ-ဖြင့် ပုရာဏံပုဒ်၌ ပုရာ-သဒ္ဒါ၏ ရှေးဟူသောအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္တ) ဂိဟိကာလေ-ဖြင့် ရှေးဟူသည် လူ့ဘဝ တုန်းက တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ၌ ဘူတပုဗ္ဗ-ဖြင့် ပုရာဏပုဒ်ကို ပုရာ ဘဝါ ပုရာဏာ-ဟု ဘဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြ--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ဘဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်-ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေသည်။

ဘူတပုဗ္ဗဘရိယံ-၌ ဘရိယံ-ဖြင့် ဒုတိယိက-သဒ္ဒါသည် မယားဟော ဘရိယ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

[တနည်း] ဘရိယံ-ဖြင့် ဒုတိယိကာ-သဒ္ဒါသည် မယားအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဂေဟသိတသုခမဘောဂသဟာယိကံ-ဖြင့် အိမ်၌မှီသော ချမ်းသာကို ခံစားခြင်း၌ အဖော်ဖြစ်သူဟူသော မယားဟောင်း၏ သဘာဝတ္ထ-ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် တေန ဟိ-၌ တ-သဒ္ဒါ၏ မာတုဂါမသဒိသံ ဗန္ဓနံနာမ နတ္ထိ-ကို စွဲယူ--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) နာဝိဘတ်၏ ဟိတ်(ကာရဏ)အနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ဟိ-နိပါတ်၏ ပဒပူရဏ ပဒါလင်္ကာရ၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယေန (ပ) နတ္ထိ-ဟူသော အနိယမဝါကျထည့်၍ အနက်ပေးရမည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ ပါဒေ-ဖြင့် ပါဒေသု-၌ သတ္တမီဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်(ဘုမ္မတ္ထ)၌ မသက်၊ ကံအနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ပါဒေသု-ကို ဂဟေတွာ-၌ ကမ္မ+ကမ္မိ အဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည်--ရင်း (ဘာဝတ္ထ)သိစေသည်။

(စ) ဖြင့် ပါဒေသု-၌ သတ္တမီဝိဘတျန္တ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း သတ္တမီဝိဘတ်၏ ဒုတိယာအနက် (ဥပယောဂတ္ထ) ၌ သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ ဝါ-ဖြင့် အတ္ထန္တရ (အနက်တမျိုး) ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပါဒေသု တံ ဂဟေတွာ-ဖြင့် သုဒိန္နဿ-၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် သာမျတ္ထ၌ မသက်၊ ကမ္မတ္ထ၌ သက် --ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) အာယသ္မတော သုဒိန္နဿပုဒ်ကို ဂဟေတွာ-၌ အပေါင်း ကံအဖြစ်ဖြင့် စပ်ရမည်၏--ရင်း (သမ္ဗန္ဓ) ပါဒေသု-၌ သတ္တမီဝိဘတ်သည် ပထမဝိကပ်၌ကဲ့သို့ ဥပယောဂတ္ထ၌ မသက်၊ ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ဂေဟသိတသုခုပ/သုခုမ ဘောဂသဟာယိကံ** ။ ။ ဂေဟသိတသုခ+ဥပဘောဂသဟာယိကံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုသင့်သောကြောင့်ရင်း၊ ဂေဟသိတသုခုပ ဘောဂသဟာယိကန္တိ ဂေဟသိတသုခဿ ဝိဋ္ဌမာနသုခဿ ဥပဘောဂေ သဟာယိကံ-ဟု ပါရာဇိကဏ် ယောဇနာ ဖွင့်ပြသောကြောင့်ရင်း၊ ဂေဟေ သိတံ ဂေဟသိတံ၊ ဂေဟသိတဥ္စ တံ သုခဥ္စာတိ ဂေဟသိတသုခံ။ ဥပဘုဥ္ဇနံ ဥပဘောဂေါ။ ဂေဟသိတသုခဿ ဥပဘောဂေါ ဂေဟသိတသုခုပဘောဂေါ-ဟု အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထ ပြုသင့်သောကြောင့်ရင်း၊ အိမ်၌ မှီသော ချမ်းသာကို ခံစားခြင်း၌ အဖော်ဖြစ်သော-ဟု အနက်ယောဇနာက အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့်ရင်း ဂေဟသိတသုခုပဘောဂသဟာယိကံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပုရာဏဒုတိယိကာ/ပုရာဏဒုတိယကံ ။ ။ ဣတ္ထိလိင်တွင်၊ အကမြင်၊ အ-လျှင် ဣဖြစ်မြဲ။

http://www.dhammadownload.com

ဣတ္ထိလိင်မှာ၊ က-နှောင်းရှာ၊ က-ရှေ့ ဣ-မကွာ-ဟူသော သဒ္ဒါစည်းကမ်းအရ ဒုတိယိကံ၌ ဒုတိယပုဒ်+ကပစ္စည်း၊ ကပစ္စည်းနှောင်းရှာ၌ ရှေ့ အ-ကို ဣပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပုရာဏဒုတိယိကံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ **သဟာယိကံ/သဟာယကံ** နည်းတူ။

➤ ၈။ **ဂေဟာသိတ-**၌ ဂေဟ-ကား အတူဖြစ်သော အိမ်၏ "ဂေဟ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ကာမဂုဏ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။

(စ) ဝါကျန္တ နည်းကား ယေန ကာရဏေန မာတုဂါမသဒိသံ ဗန္ဓနံ နတ္ထိ-ဟူသော အနိယမဝါကျကို ဆိုသဖြင့် မဆိုသော်လည်း တေန ကာရဏေန ဟီတိ ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော-ဟူသော လိုအပ်သောအနက်ပြီးစီးသောကြောင့် အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်း။

ဝစ္ဆ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော နွားမ, မယား, မိန်းမတို့၏ "ဝစ္ဆ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နွားမ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

ပါဒေသု-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဒူးဆစ်အောက်မှ စ၍ ခြေဖျားတိုင်အောင်သော အရပ်၏ "ပါဒေသု"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဇနီးဟောင်း၏ ကိုင်ရာအရပ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ပါဒေသု-ကား ပါဒေ-ဟုဆိုအပ်သော ဒုတိယာ ဗဟုဝုစ် ယော ဝိဘတ်ကို သတ္တမီ သုဝိဘတ်အားဖြင့် ပြန်သောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။

(တစ်နည်း) ပါဒေသု၊ခြေတို့၌။ဂဟေတွာ၊ကိုင်၍။ (ဝါ) ပါဒေသု၊ခြေတို့ကို။ဂဟေတွာ၊ ၍။ ဤသို့ သတ္တိပြားသဖြင့် နှစ်နက်ရကောင်းသောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း။

➤ ၁၀။ **ဂေဟာသိတ-**၌ ဂေဟ-အရ အိမ်၌မှီသော ကာမဂုဏ် အာရုံငါးပါးကိုယူ။

ပါဌ် [၃၆]

(က) **သမ္ဘဝေသီတိ** ဝေါဟာရတိ ဝဒေတိ။ (ခ) **တစ္ဆေ၀ မုန္တိတာ ပပတာတိ** နံ ဘဂိနီဝါဒေန သမုဒါစရန္တိ ဒိသွာ "အနတ္ထိကော ဒါနိ မယာ အယံ၊ ယော မံ ပဇာပတိံ သမာနံ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ဧကမာတုကုစ္ဆိယာ သံယိတာဒါရိကံပိယ မညတီ"တိ သမုပ္ပန္နဗလဝ ဒေါသော ဟုတွာ တာသ္မိံယေဝ ပဒေသေ မုဋ္ဌိတာ ပပတာ။ (ဂ) ပပတာတိ အတ္ထော။

(ဃ) **မာနေနာ ဝိဓဟေဠ္ဌယိတ္တွာတိ** မာ အမှေ ဓနံ ဒသေယတ္တွာ မာတုဂါမဥ ဥပေယျာ ဗေဟဇွာ ပိဟေဠယိတ္တာ။ (င) ပိဟေသော ဟေသော ပဇ္ဇိတာနတ္ထိ။

(၃၊၁၇၈။ မအ္ဒ၊တ၊၄၄။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၃၀။)

➤ ၁။ **မုန္တိတာ**-လွန်စွာဖြစ်သော မိန်းမောခြင်းရှိသည်။ (သဒ္ဒတ္ထ) မိုက်ကန်ဖြစ်သွားသည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) (ဂ) **အဇ္ဈော**-၏ သမ္ဗန်ကား ပပတာတိ ပဒဿ၊၏။

➤ ၂။ (စ) ဒ္ဓို/ ဆရာ၊ ဥပါလိသည် တစ္ဆေ၀ မုန္တိတာ ပပတာ-ဟု ဆို၏။ ရှင်သုဒိန်၏ မယားဟောင်းသည် တစုံတခုသော ရောဂါဝေဒနာ နှိပ်စက်သောကြောင့် လဲကျသွားပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် လဲကျသွားပါသနည်း။ တစ္ဆေ၀-၌ တ-သဒ္ဒါသည်

http://www.dhammadownload.com

ကာလစသည်ကို စွဲယူသုံးသပ်ပါသလော။ အဘယ်ကို စွဲယူ သုံးသပ်ပါသနည်း။ ထ-ပစ္စည်းသည် ကံအနက်စသည်၌ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ ယင်း ထ-ပစ္စည်းသည် ဗဟုဝုစ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် တဗ္ဗေဝ မုန္တိတာ ပပတာ-ကို တသ္မိံယေဝ ပဒေသေ မုန္တိတာ ပပတာ-ဟူ၍ ဖွင့်ဆို၏။ ပပတာ-၌ ပ-သည် ဓာတွတ္ထဝိသေသကပင် ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ် ဥပသာရဖြစ်ပါသနည်း။အ-ပစ္စည်းသည် ကံအနက်၌ သက်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ သက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာသည် (ယ) ဖြင့် ငါတို့ကို ဥစ္စာပြ၍ရင်း။ မာတုဂါမကို လွှတ်လိုက်၍ရင်း မည့်ဉ်းဆဲကြပါကုန်လင့်ဟု ဆို၏။ ရိုက်နှက် ပုတ်ခတ်သောအရာ မထင်သည် မဟုတ်ပါလော။/တစုံတခု နှိုက်စက်ကလူ မပြုသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ကြောင့် မည့်ဉ်းဆဲလင့်ဟူသော စကားကို ဆိုအပ်လေသနည်း။ (ဝိရောဓိ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ **အား** -- ဤဥစ္စာကိုပြခြင်း မာတုဂါမကို လွှတ်လိုက်ခြင်းသည် ရဟန်းတို့အား ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက်ခြင်းပင်ဖြစ်သောကြောင့် --- ဟူလို။

➤ ၃။ (က-ခ) ပဏ္ဍုရ။ (ဂ) ဝိဂ္ဂဟရ။ (ယ) ပဏ္ဍုရ။ (င) ယုတ္တိဒဠီကရဏ။

စာစပ် ။ ။ ပဗ္ဗဇိတာနံ-ကား တို့ကို--ကြောင့် ဝိဟေသာ၌ ဘောဟော ဏ-ပစ္စည်း ဝယ် ကမ္မ/ကမ္မိ စပ်။

➤ ၄။ ဂမနံ ဂါမော။ (ဂမု+ဏ) မာတုယာ ဂါမော မာတုဂါမော။(အစိတ်) မာတုဂါမောဝိယ ဂါမော ယဿာ သာ **မာတုဂါမော**။(အပေါင်း) ယဿာ ဣတ္ထိယာ၊ အကြင်မိန်းမအား။မာတုဂါမော ဝိယ၊အမိ၏ သွားခြင်းကဲ့သို့။ဂါမော၊သွားခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဣတိ၊ သာ၊မာတုဂါမော။ (တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်၊ မာတုဂါမ+ဂါမ+ယပုဒ်။ မာတုဂါမ-အရကား အမိ၏ သွားခြင်းကဲ့သို့သော သွားခြင်း (ဝါ) အမိ၏ ဖြစ်ခြင်း ကဲ့သို့သော ဖြစ်ခြင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ မိန်းမဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန/သတ္တိ သတ္တိမန္တ စပ် ဌာန။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော အမိ၏ သွားခြင်းကဲ့သို့သော သွားခြင်း (ဝါ) အမိ၏ ဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့သော ဖြစ်ခြင်းရှိသော မိန်းမဖြစ်ရ၏။

ဘဇိတဗ္ဗာတိ **ဘဂိနီ**။ (ဘဇ+ဏ+ဣနီ) ဘဇဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ဂေဟာသိတပေမ တဏှာပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ထိုအားတပ်သော နှမဖြစ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏံ-အရ ထို--သော နှမဖြစ် ရ၏။

မုဏ္ဍနံ မုဏ္ဍာ။ (မုဍ+အ-အာ) သဉ္ဇာတာ မုဏ္ဍာ ယဿာတိ **မုဏ္ဍိကာ**။ မုဏ္ဍာ-အရ တွေဝေ မိန်းမောခြင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ ဣတ-အရ ဇနီးပေါင်းနှင့် ဂုဏ-ဂုဏော စပ် ဌာန။ ✱ အမုဏ္ဍိတိ **မုဏ္ဍိကာ**။ (ကိတ်) မုဏ္ဍဓာတ်အရ ရှင်သုဒိန်၏ ဇနီးဟောင်းသန္တာန်၌

http://www.dhammadownload.com

အားကြီးသော သောကနှင့် တကွဖြစ်သော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး-ဖလ္။ နောက်နောက်--ကာရဏ။ တ-ပစ္စည်းအရ ရှင်သုဝိန်၏ ဇနီးဟောင်းရ၏။

* ကောစ သာ မာတာစာတိ ကောမာတာ။ ကောမာတုယာ ကုစ္ဆိ ကောမာတုကုစ္ဆိ။

* နတ္ထိ အဏ္ဏော ဣမဿာတိ အနတ္ထကော။ * သုဋ္ဌု ဥပ္ပန္နော သမုပ္ပန္နော။

* ဗလံ အဿ အတ္ထီတိ ဗလဝါ။ ဗလဝါစ သော သောကောစာတိ ဗလဝသောကော။

* သမုပ္ပန္နော ဗလဝသောကော အဿာတိ သမုပ္ပန္နဗလဝသောကော။

➤ ၆။ (က) ၌ ဝေါဟရတိ-ဖြင့် သမုဒါစရတိ-၌ (သံ-ဥ-အာ-ရှေ့ စရဓာတ်+တိ ဝိဘတ်) သံ+ဥ ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကၡ--ဋ်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အာ-ဥပ သာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏--ဋ်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) စရဓာတ်သည် ဂတိ, ဘက္ခဏအနက် တို့ကို မဟော၊ ဝေါဟရဏ=ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းအနက်ဟော--ဋ်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေ ပါသည်။ ဝဒေတိ-ဖြင့် ဝေါဟရတိ-၌ (ဝိ-အဝ-ရှေ့ ဟရ+အံ+တိဝိဘတ်) ဝိ-အဝ ဥပ သာရတို့၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ဋ်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဟရဓာတ်၏ ဤနေရာ၌ ဆောင်ခြင်းအနက်ကို မဟော၊ ဝိ-အဝ ရှေ့ရှိခြင်းကြောင့် ပြောဆိုခြင်းအနက် ဟော--ဋ်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ တသ္မိံယေဝ ပဒေသေ-ဖြင့် တတ္ထေဝ-၌ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် ပဒေသ အနက်ကို စွဲယူရမည်၏--ဋ်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ထပစ္စည်း၏ သတ္တမီအနက်၌ သက်-- ဋ်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ပတိတာ-ဖြင့် ပပတာ-၌ ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ဋ်း (ဥပသဂ္ဂ လိင်္ဂတ္ထ) ပတဓာတ်၏--ဋ်း (ဓာတုပဒ) အဇ္ဇတနီ အာဝိဘတ်၏ အတိတ်ကာလအနက် ၌ သက်--ဋ်း (ဒု-ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ပတိတာ-ဖြင့် ပပတာ-၌ ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ဋ်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပတာတီတိ ပပတာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ဋ်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ဋ်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ အမ္မေ-ဖြင့် မာနော ဝိဟေဌယိတ္ထ-၌ နော-သဒ္ဒါသည် နိပါတ် မဟုတ်၊ အမှ သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ဋ်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂပဒ) ယင်း နော-၏ စတုတ္ထီ ဆဋ္ဌီဖြင့်ပြီးသော အမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ နော-မဟုတ်၊ ဒုတိယာဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်ဖြင့်ပြီးသော အမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ဋ်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းဒုတိယာဝိဘတ်၏ ကံအနက်၌ သက်--ဋ်း (ဝိဘ တျတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဓနံ (ပ) ဥယျောဇေတွာ-ဖြင့် ဥစ္စာကိုပြခြင်း, မာတုဂါမကို လွှတ် လိုက်ခြင်းသည် ရဟန်းများအား ညည်းဆဲရာရောက်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ဒါနိ မယာ/ဒါနိ မယိ ။ ။ အတ္ထိကသဒ္ဒါ၊ ရှိလေရာ၊ တတိယာ ကံနေစေ-

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော နိယံကိုထောက်လျှင် အတ္ထိက, အနတ္ထိက ပုဒ်များနှင့် ယှဉ်စပ်နေသော ပုဒ်သည် တတိယာဝိဘတ်ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ဒါနိ မယာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဝဒေတိ/ဝဒတိ ။ ။ ဝဒေါ ဘူစု ဝါကျသနွေသေ-ဟူသော ဓာတွတ္ထကိုထောက်၍ ဝဒေတိ/ဝဒတိ နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဘဂိနိဝါဒေန/ဘဂိနိဝါဒေန ။ ။ ဆန်းစောင့်အာဂုံ၊ နှောင်းတုံသံယုဂ်၊ တဒ္ဓိတ် သမာသ် အလယ်၊ ဉာ်ငါးသွယ်၊ ချို့ဝယ်ရဿပြု-ဟု ရဿပြုရာဌာန ငါးမျိုးလာသောကြောင့် ဉာ်၌ သမာသ်အလယ်ဖြစ်ရကား ရဿပြုလျှင် ဘဂိနိဝါဒေနပါဌ် သင့်ပါသည်။ ချို့ဝယ်ရဿ ပြုဟု ဆိုသောကြောင့် ရဿ မပြုဘဲ ဘဂိနီဝါဒေန-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ဝိဟေဌယိတ္တာ/ဝိဟေဌယိတ္တာ ။ ။ ဌေ ဟေဌ ဝိဗာဓာယံ (နှိပ်၊ ဓာတု) ကိုထောက်၍ ညှဉ်းဆဲခြင်းအနက်ကို ဟောရာ၌ ဟေဌဓာတ်သာ ရှိသည်၊ ဟေဓာတ် မရှိသော ကြောင့် ဝိဟေဌယိတ္တာပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သစ္စသမ္ဗန္ဓသောကာ**-ကား ပြတာန်းသော သောကကိုဆိုသဖြင့် မပြတာန်းသော သောကနှင့်တကွဖြစ်သော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနဥပလက္ခဏ၊ နိဒဿနနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

ပဏ္ဍပတ်-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သတ္တဝါအပေါင်း၏ "ပဏ္ဍ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သား သမီး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ပါဠိ [၃၇]

(က) တေန ဟိ တာတ သုဒိန္န မိဂေမွိ ဓေဟိတိ ဗတ္တာ တေန ဟိတိ အာဘိရတိယံ ဥယျောဇေတိ။ (ခ) သစေ တွံ အာဘိရတော ဗြဟ္မစရိယံ စရသိ၊ စရိတွာ အာကာသေ နိသီဒိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိတာ ဟောတိ။ (ဂ) အမှာကံ ပန ကုလဝံသဗီဇံ ဓေဟိ ပုတ္တံ ဒေဟိ။ (ဃ) မာ နော အပုတ္တကံ သာပတေယျံ လိစ္ဆဝယော အတိဟရာပေသုန္တိ ဆယံ ဟိ လိစ္ဆဝီနံ ဂဏရာဇူနံ ရဇ္ဇေ ဝသာမ။ (င) တေ တေ ဝိတုနော အစ္စယေန ကုလံ သာပတေယျံ ဓပံ မတန္တိ အမှာကံ ဝိဘဝံ အပုတ္တကံ ကုလဓနရက္ခတေန ပုတ္တေန ဝိရဟိတံ အတ္တနော ရာဇန္တေပုရံ အာတိဟရာပေယျုန္တိ။ (စ) တံ တေ မာ အတိဟရာပေသုံ။

(ဆ) မာ အတိ ဟရာပေန္တုတိ။ (ဋ၁၇၈။ မဇ္ဈ၊တ၊၄၅။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၃၂။)

➤ ၁။ လိစ္ဆဝိနံ-အရေမရှိသောကြောင့် လိစ္ဆဝိ အမည်ရှိကုန်သော။ (ဝါ) ကပ်ငြိသော မထင်ရှားသော အရေရှိသောကြောင့် လိစ္ဆဝိ အမည်ရှိကုန်သော။ (သာရတ္ထဒီပနီ)

အစ္စယေန၊လွန်၍ဖြစ်သဖြင့်။ (သဒ္ဒတ္ထ) ကွယ်လွန်သေဆုံးသဖြင့်။ (ဝေါဟာရတ္ထ)

➤ ၂။ (စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် တေန ဟိ-သည် ဥယျောဇနတ္တ နိပါတ်တည်းဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဥယျောဇနကြိယာ၏ တိုက်တွန်းပုံအခြင်းအရာ

http://www.dhammadownload.com

ဥယျောဇနာကာရကို မိခင်၏အလိုအားဖြင့် ချဲ့ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) မိန့်။ (ဃ) စသည်သို့/ ဆရာ၊ ရှင်သုဒိန်၏ ဖခင်သည် မာ နော အပုတ္တကံ သာပတေယျံ လိစ္ဆဝယော အတိဟာရာပေသုံ-ဟု ဆို၏။ ဥစ္စာရှင်ရှိလျက်လည်း သားမရှိသော သူတို့၏ ဥစ္စာကို လိစ္ဆဝီမင်းတို့သည် သိမ်းယူမြဲ ထုံးစံဓမ္မတာဖြစ်၍ သိမ်းဆောင်အံ့သည်မှ ကြောက်သောကြောင့် စိုးရိမ်ခြင်းဖြစ်လေသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) စသည်မိန့်။

(င) မှ (ဃ) သို့/ **စာထွက်ပုံ** ။ ။ ဆရာသည် (င) ဖြင့် လိစ္ဆဝီမင်းတို့သည် သင့်ဖခင်သေလွန်သောအခါ၌ အမျိုး၏ ဥစ္စာကို စောင့်ရှောက်တတ်သော သားမှကင်းသော များစွာသော ငါတို့၏ ဥစ္စာကို မင်း နန်းတော်တွင်းသို့ ဆောင်စေကုန်ရာ၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်ကြောင့် လိစ္ဆဝီမင်းတို့သည် ဆောင်စေကုန်ရာအံ့နည်း။ လိစ္ဆဝီမင်းတို့ ဆောင်စေကုန်ရာအံ့သော အကြောင်းကို မဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် လိစ္ဆဝီမင်းတို့၏ တိုင်းနိုင်ငံ၌ နေကြရကုန်သောကြောင့် သားမရှိသူတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာကို ဆောင်စေကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြ၏။ သား သုဒိန် ပင် ရဟန်းပြုသော်လည်း အဖသူဌေး ရှိသေးသည်မဟုတ်ပါလော။ အဖသူဌေးရှိလျက် ဥစ္စာကို အဘယ်သို့ ဆောင်ယူကြပါကုန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် တံ တေ မာ အတိဟာရာပေသုံ-ဟု ဆို၏။ အဋ္ဌတနိ ဝိဘတ်သည် အတီတကာလိကဖြစ်သဖြင့် အတိဟာရာပေသုံ-၌ ဥံဝိဘတ်သည် အတီတကာလကို ဟောပါသလော။ အဘယ်ကာလကို ဟောပါသနည်း။ (ဆ) မိန့်။

ကား -- (ဆ) ဖြင့် ယင်းဥံဝိဘတ်သည် အတီတကာလိကဖြစ်စေကာမူ ဤ၌ မာ-သဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်သောကြောင့် အနုတ္တကာလ (ဝါ) အာဏတ္တိအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

➤ ၉။ (ခ) သည် ဥယျောဇနာကာရ-တိုက်တွန်းပုံအခြင်းအရာကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် တေန ဟိပုဒ်၏ အဖွင့်မှတပါး ဗီဇကမ္ပိ ဒေဟိ-ပုဒ်၏အဖွင့်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) သည် လိစ္ဆဝီနိုင်ငံ၌ နေခြင်းကြောင့် အပြုလုပ်ခံရမည့် အကျိုးကိုပြသောကြောင့် ဖလဝါကျ။ ထိုကိုထောက်၍ (ဃ) သည် ကာရဏဝါကျ။ (စ) ဖလဝါကျ။ (ဆ) ကား အတိဟာရာပေသုံ-၌ အဋ္ဌတနီ ဥံဝိဘတ်သည် မာနိပါတ်နှင့်ယှဉ်သောကြောင့် အနုတ္တကာလ အာဏတ္တိအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ တေ-ကား တို့သည်--ကြောင့် အတိဟာရာပေယျုံ-၌ ကတ္တား/ကတ္တိ စပ်။ တေ-ကား ၏--ကြောင့် ပိတုနော-၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓီ စပ်။

➤ ၅။ သသ္သ ဓနဿ ပတိ **သပတိ** (သံပတိ) သ/သံ-အရ ဥစ္စာသည် မှချ။ ထို၏ ပိုင်ရှင်ဖြစ်နှင့် သံ-သာမိ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဥစ္စာ၏ ပိုင်ရှင်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

သပတိနော (သံပတိနော) ဟိတံ **သာဓဓေတေယျံ**။ ဟိတတဒ္ဓိတ်၊ သပတိ(သံပတိ)ပုဒ် ဏေယျပစ္စည်း။ သပတိ (သံပတိ) အရကား ဥစ္စာရှင်သည် မှချ။ ယင်း၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဖြစ်နှင့် သာမိ သံ စပ် ဌာန္။ ဏေယျပစ္စည်းအရကား ထို--သော စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရ၏။

သပတိနော ဘာဝေါ **သာပဓေယျံ**။ သာပတိ-အရ ဥစ္စာပိုင်ရှင်သည် မှချ။ ထို-၏ ဥစ္စာနှင့် သာမိ-သံ/နိဿိတ-နိဿ စပ် ဌာန္။ ဏျပစ္စည်းအရ ထို--သော ဥစ္စာပိုင်ရှင်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဥစ္စာစည်းစိမ်ရ၏။

ပုတ္တေန ဝိရဟိတံ **အပုတ္တကံ**။ ပဥ္စမျတ္တ တတိယာ တပ္ပုရိသ်၊ နပုဒ်+ပုတ္တပုဒ်။

ပုတ္တ-အရ အမျိုး၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာကို စောင့်ရှောက်တတ်သော သားဖြစ်သည် မှချ။ ယင်း၏ ကင်းသော စည်းစိမ်ဥစ္စာဖြစ်နှင့် အပါဒါန် အပါဒိ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-- သော အမျိုး၏ ဥစ္စာကို စောင့်ရှောက်တတ်သော သားမှကင်းသော စည်းစိမ်ဥစ္စာရ၏။

ဝိသေသေန ဇာယတေတိ ဗီဇံ။ ဗီဇံ ဝိယာတိ **ဗီဇကော**။ (ဗီဇံ ဝိယ၊မျိုးစေ့ကဲ့သို့တည်း။ ဣတိ၊ကြောင့်။ဗီဇကော၊မည်၏။) ဥပမာတဒ္ဓိတ်၊ ဗီဇပုဒ်+ဏပစ္စည်း။ ဗီဇ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ် အရ မျိုးစေ့ဖြစ်သည် မှချ။ ယင်း၏ သားဖြစ်နှင့် ဥပမာန ဥပမေယျ စပ် ဌာန္။ ဏ-အရ ထို--သော မျိုးစေ့နှင့်တူသော သားဖြစ်ရ၏။

ကုလဋ္ဌ ဝံသောစ ကုလဝံသော။ ကုလဝံသဿ ဗီဇကော **ကုလဝံသဗီဇကော**။ ကုလဝံသဿ၊အမျိုးအနွယ်၏။ဗီဇကော၊မျိုးစေ့ကဲ့သို့ဖြစ်သောသူ။) ကုလဝံသ-အရ အမျိုး အနွယ်သည် မှချ။ ထို-၏ မျိုးစေ့နှင့်တူသော သားငယ်နှင့် သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓိ/အကြောင်း အကျိုး စပ် ဌာန္။ ဝုဒ်လုံးအရ အမျိုးနွယ်၏ မျိုးစေ့နှင့်တူသော သားငယ်ရ၏။

ရမန္တံ ရတိ။ အတိဝိယ ရမန္တံ **အဘိရတိ**။ အဘိ-ဥပသာရအရကား အလွန်အကဲ ဟူသော ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ ရမုဓာတ်နှင့် တိပစ္စည်းအရ ဘာဝ သာဓန တိုသဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် မွေ့လျော်ခြင်း ရ၏။

စရိတဗ္ဗန္တိ စရိယံ။ ဗြဟ္မေဟိ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ။ ဗြဟ္မဥ္စ တံ စရိယဉ္စာတိ **ဗြဟ္မစရိယံ**။

ဗြဟ္မ-အရ မြတ်ကုန်သော ဘုရားစသော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့သည် မှချ။ ထို--၏ ကျင့်အပ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ, သာသနဗြဟ္မစရိယနှင့် ကတ္တား-ကတ္တိ/ဝိသေသန ဝိသေသျ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မြတ်ကုန်သော ဘုရားစသော အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့သည် ကျင့်အပ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ, သာသနဗြဟ္မစရိယ ရ၏။

* ပုရဿ အန္တေ အန္တေပုရံ။ အန္တေ အဗ္ဘန္တရေ ပုရံ အန္တေပုရံ။ ရာဇူနံ အန္တေပုရံ **ရာဇန္တေပုရံ**။ ရာဇ-အရ မင်းတို့သည် မှချ။ ထို-၏ နန်းတော်နှင့် သာမိ-သံ/ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ- ထို--သော မင်းတို့၏ နန်းတော်ရ၏။

ရညော ဣဒံ **ရဇ္ဇံ**။ (ရညော ဘာဝေါ ရဇ္ဇံ) ရာဇ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ လိင်္ဂဝိမင်း တို့သည် မှချ။ ထို-၏ တိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာန္။ ဏျပစ္စည်းအရ ထို--သော

http://www.dhammadownload.com

လိစ္ဆဝီမင်းတို့၏ တိုင်းနိုင်ငံ ရ၏။

နတ္ထိ ဆဝိယော ဧတေသန္တိ **လိစ္ဆဝယော**။ နိ-ဆဝိ-အရကား အရေမရှိခြင်းသည် မှချ။ ယင်း၏ မင်းသားတို့ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္ဓ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို--သော အရေမရှိသော မင်းသားတို့ဖြစ် ရ၏။ (တနည်း) လီနာ ဆဝိယော ဧတေသန္တိ **လိစ္ဆဝယော**။ လီနဆဝိ-အရ အချင်းချင်း ငြိကပ်သော (ဝါ) မထင်ရှားသော အရေတို့သည် မှချ။ ယင်း၏ လိစ္ဆဝီမင်းတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္ဓ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို-သော အချင်းချင်း ငြိကပ်သော အရေတို့ရှိသော လိစ္ဆဝီမင်းတို့ဖြစ် ရ၏။ * ဂဏာစ တေ ရာဇာနောစာတိ ဂဏာရာဇာနော။ * ကုလဿ ခန် ကုလခန်။ ကုလနေဿ ရက္ခကော ကုလခနရက္ခကော။ * ဝိဘဝတိ ဝိဝမှုတိ ဧတေနာတိ ဝိဘဝေါ။ (အထူးကြီးပွားကြောင်း စည်းစိမ်။)

➤ ၅။ **လိစ္ဆဝယော**-ကား နိစ္ဆဝိ-ဟု ဆိုလိုလျက် န-ကို လ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ၊ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် လိစ္ဆဝိ-ဟု ပြီးသည်။ (တစ်နည်း) လီနစ္ဆဝိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဤကို ဣရဿ ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ၊ န-ကိုချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လိစ္ဆဝိ-ဟု ပြီးသည်။

➤ ၆။ (က) ၌ ဥယျောဇတိ-ဖြင့် တေန ဟိ-သည် ဥယျောဇနတ္ထ၌ နိပါတ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂပဒ၊ နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အဘိရတိယံ-ဖြင့် ဥယျောဇတိ။ တိုက်တွန်း၏ဟူသည် မွေ့လျော်ခြင်း၌ တိုက်တွန်းသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဥယျောဇနာကာရ-တိုက်တွန်းပုံအခြင်းအရာကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ကုလဝံသဇိဇက် ဇေကံ ပုတ္တံ-ဖြင့် ဇိဇက်ပုဒ်ကို ဇိဇံ ဝိယာတိ ဇိဇက်-ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကပစ္စည်း ဥပမာတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဇိဇက်-အရ သားကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ အမှာက်-ဖြင့် ဒေဟိ-၏ သမ္ပဒါန်ကို အမှာက်-ဟု ထည့်ပေးရမည်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဝိဘဝံ-ဖြင့် သာပတေယျံပုဒ်ကို သဿ ပတိ သပတိ (သံပတိ)။ သပတိနော (သံပတိနော) ဟိတံ သာပတေယျံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သာပတေယျ-အရ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး တမလွန်အကျိုးကို ဆောင်တတ်သော စည်းစိမ်ဥစ္စာကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) [တနည်း] သာပတေယျ-သဒ္ဒါသည် စည်းစိမ်ဥစ္စာဟော ဝိဘဝသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [တနည်း] သာပတေယျသဒ္ဒါသည် စည်းစိမ်ဥစ္စာ-ဝိဘဝဟူသောအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

အမှာက်-ဖြင့် မာ နော အပုတ္တက်-ဟူသော ပါဠိတော်၌ နော-သည် ဒုတိယာ ယော ဝိဘတ်နှင့်တကွ အမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်နှင့်တကွ အမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း နံဝိဘတ်၏ သမ္ဗန်အနက်၌ သက်-ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဇဝံ မဟန္တံ-ဖြင့် သာပတေယျံ ဝိဘဝံ-၌ စည်းစိမ်ဟူသည် အနည်းငယ်မျှ မဟုတ်၊ များပြား၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပုတ္တေန ဝိရဟိတံ-ဖြင့် အပုတ္တကံ-၌

http://www.dhammadownload.com

အ-သည် ဝိရဟာအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္တ) ပုတ္တေန ဝိရဟိတံ အပုတ္တကံ-ဟု ပဥ္စမျတ္တ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် (ဝါ) အဗျယီဘောသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) က-၏ သမာသန္တ က-၏--ရင်း (ဘာဝတ္တ) [တနည်း] အပုတ္တကံ-၌ ပုတ္တက-ဝယ် က-၏ သွတ္တ၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္တ) ပုတ္တော ဧဝ ပုတ္တကော-ဟု ပြု-- ရင်း (အဘိဓာနတ္တ) သိစေပါသည်။

ကုလနေရက္ခကေန-ဖြင့် အပုတ္တက-၌ ပုတ္တ-အရ အမျိုးစည်းစိမ်ကို စောင့်ရှောက် တတ်သော သားလိမ္မာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္တ)

(ဆ) ဖြင့် အတိဟာရာပေသုံ-၌ ဥ-ဝိဘတ်သည် ဤ၌ အတိတ်ကာလကို မဟော၊ မာ-သဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်သောကြောင့် အနုတ္တကာလ (ဝါ) အာဏတ္တိအနက်၌ သက်သည်ဟု သိစေသည်။ (အာချာတ်ဝိဘတ်၏ ကာလအနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဒု-ဝိဘတျတ္တ)

➤ ၅။ လိစ္ဆဝယော/လိစ္ဆဝီယော ။ ။ ပုမေ လိစ္ဆဝိ ဝဇ္ဇိစ (အဘိဓာန်) ကိုထောက် ၍ လိစ္ဆဝိ-သဒ္ဒါသည် ဣကာရန္တ ပုံလိင် ရတ္တာဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ ယောဝိဘတ်နှောင်းရာ၌ ယောသွကတရသော ဈော-သုတ်ဖြင့် ဣ-ကို အ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးရကား သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္တ ယုတ္တိ ရှိသောကြောင့် လိစ္ဆဝယော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

တေ တေ ပိတုနော/တေ ပိတုနော ။ ။ တေတိ လိစ္ဆဝိရာဇာနော။ တေတိ တဝ-ဟု ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် တေ တေ ပိတုနောပါဌ် သင့်ဝါသည်။

အန္တေပုရံ/အန္တောပုရံ ။ ။ အန္တေ အဗ္ဘန္တရေ ပုရံ ဂေဟံ အန္တေပုရံ၊ ပုရဿ အန္တောတိ ဝါ အန္တေပုရံ။ "အန္တော ပုရ"န္တိပိ ပါဌော-ဟု အဘိဓာန်ဋီကာ (၂၁၅) ၌ ဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ပရိနိဋ္ဌာယိတာ/ပရိနိဋ္ဌာယိတော ။ ။ ဤ၌ တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသည် မဟုတ်၊ တုပစ္စည်း ဖြင့် ပြီးရကား ပရိနိဋ္ဌာယိတာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ လိစ္ဆဝိနံ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော အရေမရှိသော (ဝါ) မထင်ရှားသော အရေရှိသော မူလ မင်းသား မင်းသမီးနှစ်ဦးတို့၏ "လိစ္ဆဝိ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ် သော အဆက်အနွယ် မင်းသားများ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ဗိဇကံ၊ကား အတူဖြစ်သော မျိုးစေ့၏ "ဗီဇက"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော သားဒြပ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠီနည်း။

ဗြဟ္မစရိယံ စရေသိ-ကား ဗြဟ္မစရိယနှင့် စရသိ-အရ ကျင့်ခြင်းကြိယာကို ရ၍ မပြား ဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ဗေါ ပုတ္တံ ဒေဟိ-ကား အကျိုးဖြစ်သော သားတစ်ယောက်ပေးခြင်း၏ "ဗေါ ပုတ္တံ ဒေဟိ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သားမျိုးစေ့ကိုဖြစ်ပေါ်စေသော မေထုန် မှု၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

http://www.dhammadownload.com

ပရိနိဗ္ဗာယိတော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကိလေသ ပရိနိဗ္ဗာန်, ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်တို့၏ "ပရိနိဗ္ဗာယိတာ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်၌တင် ဧကဒေသျူ။

အာကာသေ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကောင်းကင်ပြင် တခုလုံး၏ "အာကာသ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံရာ. အရပ်၌တင်-ဧကဒေသျူပစာ။

အာကာသေ နိသိန္နော-ကား ထိုင်ခြင်း ကြိယာပုဒ်ကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အခြားကြိယာ ပုဒ်တို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

အန္ဓေပုရံ အတိဟရာပေယျ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော နန်းတော်ကြီး တစ်ခုလုံး၏ "အန္ဓေပုရ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နန်းတော်ကြီးအတွင်းရှိ ဘဏ္ဍာတိုက်၌ တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ဌာနဖြစ်သော နန်းတော်ကြီး၏ "အန္ဓေပုရ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော နန်းတော်အတွင်းရှိ ဘဏ္ဍာတိုက်၌တင်-- ဌာနူပစာ။

နိသိန္နော-ကား လျောင်း ရပ် ကြိယာပုဒ်ကိုလည်းရသောကြောင့် ယေဘုယျနည်း။

➤ ၁၀။ **ပရိနိဗ္ဗာယိတော**-၌ ဓာတ်အရ စုတိကိစ္စတပ်သော မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး တို့တွင် တစ်ပါးပါး (ခန္ဓာပဥ္စကဒြပ်) ကိုယူ။

ပါဌ် [၃၈]

(က) ပုဗ္ဗန္တိ ဥတုကာလေ ဥပ္ပန္နလောဟိတဿ နာမံ။ (ခ) မာတုဂါမဿ ဟိ ဥတုကာလေ ဂဗ္ဘပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနေ လောဟိတဝဏ္ဏာ ပိဠကာ သဏ္ဌဟိတွာ သတ္တဒိဝသာနိ ဝဍ္ဎိတွာ ဘိဇ္ဇန္တိ၊ တတော လောဟိတံ ပဂ္ဃရတိ။ (ဂ) တဿေတံ နာမံ "ပုပ္ဖ"န္တိ။

(ဃ) တံ ပန ယာဝ ဗလဝံ ဟောတိ ဗဟု ပဂ္ဃရတိ၊ တာဝ ဒိန္နာပိ ပဋိသန္ဓိ န တိဋ္ဌတိ။ ဒေါသေနေဝ သဒ္ဓိံ ပဂ္ဃရတိ။ ဒေါသေ ပန ပဂ္ဃရိတေ သုဒ္ဓေ ဝတ္ထုမှိ ဒိန္နာ ပဋိသန္ဓိ ခိပ္ပံ ပတိဋ္ဌာတိ။ (င) ပုပ္ဖံသာ ဥပ္ပန္နံတိ ပုပ္ဖံ အဿာ ဥပ္ပန္နံ၊ (စ) အကာရလောပေန သန္ဓိ။

(ဆ) ပုရာဏဒုတိယိကာယ ဟာ ဗာဟာ၊ တတြ နံ ဂဟေတွာတိ အတ္ထော။ (ဌ၊ ၁၇၉။ မအ္ဘ၊တ၊ ၄၇။ ဘာဋီ၊ဒု၊၂၃၃)

➤ ၁။ **ဥတုကာလေ**-ရှစ်ခုမြောက် ရှစ်ခုမြောက် သတ္တာဟဟူသော ဥတုအခါ၌။ **ဂဗ္ဘပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနေ**-သူငယ်၏တည်နေရာဖြစ်သော တတိယအူခွေဌာန၌။ (သာရတ္ထ)

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ သုဒိန်၏ မိခင်သည် ပုပ္ဖံ တေ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ-ဟု ဆို၏။ ယင်းစကား၌ ပုပ္ဖ-သဒ္ဒါသည် ပြကတေ့ ပန်းဟူသော အနက်ကိုဟောပါသလော။ ယင်း၌ ပုပ္ဖသဒ္ဒါ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဝ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား-- (က) သံဝဏ္ဏနာဖြင့် ပုပ္ဖသဒ္ဒါသည် ပြကတေ့ပန်းဟူသောအနက်ကို မဟော၊ ဥတုလာသောအခါ ဖြစ်သောသွေး (ဥတုသွေး) အနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(ခ) သို့/ **အာဒေ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပုပ္ဖဟူသည် ဥတုလာသောအခါ၌ ဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

ပေါ်လာသော သွေး၏ အမည်တည်းဟု ဆို၏။ ယင်းဥတုသွေး၏ ဖြစ်ရာဌာနနှင့် ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာကို မဆိုပြီလော။ ယင်းဥတုသွေးသည် အဘယ်အရပ်၌ အဘယ်သို့ အဘယ်ပုံ ဖြစ်ပါသနည်း။ ယင်းဥတုသွေး၏ ဖြစ်ရာဌာနနှင့် ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာကို မပြဆိုခဲ့သော် သနိ္ဓေပ-ဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်

(ခ-ဂ) သို့/ အဓ္ဓာယိနုစောဒနာ ။ ။ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ပုပ္ဖဟူသောအမည်၏ ဥတုသွေး၏ အမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဝါ) ပုပ္ဖသဒ္ဒါ၏ ဥတုသွေးအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဥတုသွေးသည် အဘယ်ဌာန၌ဖြစ်ပါသနည်း။ ကိုယ်၏အစိတ်အရပ် သာမန်၌ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ အဘယ်သို့ သဘောရှိသော သွေးနည်း။ နှလုံးသားမှ လှည့်လည်သွားလာနေသော သွေးဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပုပ္ဖဟူသည် ဥတုလာသောအခါ၌ ဖြစ်သောသွေး၏ အမည်တည်းဟု ဆို၏။ ဥတုလာနေစဉ် ပဋိသန္ဓေပေးခဲ့သော် ယင်းပဋိသန္ဓေ တည်နိုင်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် ပုပ္ဖံသာ-ကို ပုပ္ဖံ+အသာ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်ကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။ **(စ) သို့/** ဆရာသည် (င) ဖြင့် ပုပ္ဖံသာ-ကို ပုပ္ဖံ+အသာ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပုပ္ဖ အံသာ-ဟူ၍သာ ပဒစ္ဆေဒပြုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် ပုပ္ဖံ အသာ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟုဆိုသော ဆရာ့စကား အဘယ်သို့ သင့်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ဥတုသွေးဖြစ်ပေါ်လာပုံကို အကျယ်ချဲ့၍ ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) နိဂမန။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ ယင်း (ဃ) ၌ ဒေါသေ ပန စသည်ကား အန္ဓယ။ တံ ပန စသည်ကား ဗျတိရေက။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) သည် ပုပ္ဖံသာကို ပုပ္ဖံ အသာ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရခြင်း၏အကြောင်းယုတ္တိကို ပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠီကရဏ။ (ဆ) ပက္ခန္တရ။ ယင်း (ဆ) ၌ တတြ နံ စသည်ကား ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဝါ) ဝိတ္ထာရ။

စာစပ် ။ ။ ပုရာဏဒုတိယိကာယ-ကား ၏--ကြောင့် ဗာဟာယံ-၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓိစပ်။ (တစ်နည်း) ပုရာဏဒုတိယိကာယ-ကား ကို--ကြောင့် ဂဟေတွာ-၌ ကမ္မ/ကမ္မိစပ်

➤ ၄။ ဂဗ္ဘတိ အတ္တဘာဝဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ ဂဗ္ဘော။ (ယော ကလလာဒိအဝတ္ထော ခမ္ဘပ္ပဗန္ဓော၊အကြင်ကလလရေကြည်စသည် အခိုက်အတန့်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရားအစဉ်သည်။ဂဗ္ဘတိ အတ္တဘာဝဘာဝေန ပဝတ္တတိ၊အတ္တဘော၏ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။သော၊သည်။ဂဗ္ဘော၊မည်၏။) ကတ္တုသာဓန၊ ဂဗ္ဘဓာတ်+အ-ပစ္စည်း။

ဂဗ္ဘဓာတ်အရကား အတ္တဘော၏အဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်သော ကလလရေကြည်စသည် အခိုက်အတန့်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရားအစဉ်၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ အာဟာရတို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဇရာ ဗျာဓိ မရဏ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ-စသော ဒုက္ခအစုသည် ကာရဏူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော အတ္တဘော၏အဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်သော ကလလ ရေကြည်စသည် အခိုက်အတန့်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရားအစဉ်၏ ဥပါဒ် (ဝါ) ကိုယ်ဝန်ရ၏။

ထိုသို့ပင် ရဟြားသော်လည်း ဂဗ္ဘ-သဒ္ဒါသည် ဤ၌ ဒွာနုပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ကိုယ်ဝန်သူငယ်ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တသဏ္ဍာနပညတ်ဖြစ် ဝိသေသသည်သာ ဒွာနုပစာ အားဖြင့် ရ၏။

ပုပ္ဖတီတိ ပုပ္ဖံ။ (ပုပ္ဖ+အ) ပုပ္ဖဓာတ်အရ ဥတုဇရုပ်၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ အကြောင်း ဖြစ်သော ဥတုဇရုပ်၏ ဇနကသတ္တိသည် ဖလူ။ နောက်နောက် အဆက်ဆက်ဖြစ်သော စတုဇရုပ် ကာရဏူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဥတုလာရာအခါ၌ဖြစ်သော သွေးရ၏။

* ပုပ္ဖံ ဝိယာတိ ပုပ္ဖံ။ [ပုပ္ဖပုဒ်+ဥပမာတဒ္ဓိတ်+ဏပစ္စည်း] (ဥတုသွေးရ၏။)

ပိဏ္ဍေန္တိ ဟိံသန္တီတိ ပိဏ္ဍကာ။ (ပိဍ+ဏွု) ပိဍဓာတ်အရ ညှဉ်းဆဲတတ်သော အခြင်း အရာအားဖြင့်ဖြစ်သော စတုဇရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ အကြောင်းဖြစ်သော ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရတို့၏ ဇနကသတ္တိသည် ဖလူ။ နောက်နောက် အဆင့်ဆင့်ဖြစ်သော စတုဇရုပ် သည် ကာရဏူ။ ဏွုပစ္စည်းအရ ထို-သော သွေးအဖုတို့ရ၏။

ဝသတိ ဂစ္ဆော တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဝတ္ထုံ။ (ဧတ္ထ၌ တတိယ ဗွေအရပ်၌)

ဝသဓာတ်အရ ကတ္တုရှကား ကိုယ်ဝန်တည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ရုပ် တရား နာမ်တရားတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္တကား သားအိမ်၏ (ဝါ) တတိယ ဗွေ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ရုတ္တပစ္စည်းအရကား ထို--သော သားအိမ် (ဝါ) တတိယဗွေ ရ၏။

ဝဟတိ ဘာရံ ယာယာတိ ဗာဟာ။ ဝဟဓာတ်အရ ကတ္တုရှကား ဝန်ကိုဆောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကဇော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္တကား လက်မောင်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရ လက်မောင်းရ၏။

ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ ပတိဋ္ဌာနံ။ ဂဗ္ဘဿ ပတိဋ္ဌာနံ ဂဗ္ဘပတိဋ္ဌာနံ။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ။ ဂဗ္ဘပတိဋ္ဌာနဥ္စ တံ ဌာနဥ္စာတိ ဂဗ္ဘပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ။ * လောဟိတော ဝဏ္ဏော ဧတဿ အတ္ထိ **လောဟိတဝဏ္ဏာ**။ * အရတိ ပဝတ္တတီတိ ဥတု။ * ရုဟတိ သရီရေ ဗျာပနဝသေနာတိ **လောဟိတံ**။ (ရုဟ+တ) ဥပ္ပန္နဥ္စ တံ လောဟိတဥ္စာတိ **ဥပ္ပန္နလောဟိတံ**။ * ဗလံ ဧတဿ အတ္ထီတိ ဗလဝါ။ * အ-ဧဝ အာဏာရော။ အကာရဿ လောပေါ် အာဏာရလောပေါ်။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ပုပ္ဖ-သဒ္ဒါသည် ပကတိ ပန်းဟူသောအနက်ကို မဟော၊ ဥတုသွေး ဟူသောအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္တ) [တနည်း] ပုပ္ဖတီတိ ပုပ္ဖံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပုပ္ဖ-အရ ပကတိ ပန်းကို မယူရ ပုပ္ဖံဝိယာတိ ပုပ္ဖံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဥတု

http://www.dhammadownload.com

သွေးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဧ) ဖြင့် ပုပ္ဖံသာ-ကို ပုပ္ဖ+အဿာဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိစေသည်။(သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(ဆ) ၌ ပုရာဏဒုတိယိကာယ ယာ ဗာဟာ-ဖြင့် ပုရာဏဒုတိယိကာယ ဗာဟာယံ ဂဟေတွာ-၌ ပုရာဏဒုတိယိကာယပုဒ်ကို ဗာဟာယံပုဒ်၌ သမ္ဗန်+သမ္ဗန္ဓိ စပ်ရ--ဧင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်း၌ အာယ-သည် ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ဧင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း ဝိဘတ်၏ သမ္ဗန်အနက်၌သက်--ဧင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ တတြ-ဖြင့် ဗာဟာယံ ၌ ယံ-သည် သတ္တမီဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ဧင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းသတ္တမီဝိဘတ်၏ အာဓာရ အနက်၌သက်--ဧင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ နံ ဂဟေတွာ-ဖြင့် ဂဟေတွာ-၌ ဂဟ ဓာတ်၏ ကံကို ပုရာဏဒုတိယိကာယ-ဟု ထည့်ရမည်၏--ဧင်း (ဘာဝတ္ထ) ပုရာဏဒုတိယိကာယ=မယားဟောင်း၏။ဗာဟာယံ၊လက်မောင်း၌။ပုရာဏဒုတိယိကာယ=မယား ဟောင်းကို။ဂဟေတွာ၊ကိုင်၍။ဤသို့ ကာကောလောကနနည်း။အာဝုတ္တိနည်း၊အာဒိဒီပက နည်းအားဖြင့် အနက်ယောဇနာရမည်၏--ဧင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇။ **လောဟိတဝဏ္ဏာ ပီဠကာ/လောဟိတဝဏ္ဏာနိ ပီဠကာနိ ။ ။** ဖောဋော တု ပီဠကာ ဘဝေ (အဘိဓာန်) ပီဠ-ဝိဗာဓာယံ၊ စုရာဒိ၊ ဏွု။ ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယောတိ အာ။ ပီဠကော၊ ပီဠကာ၊ ပီဠကံ၊ တိသ္မပိ။ (ဓာန်ဋီ) တို့ကိုထောက်၍ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

(ယ) ဒိန္နာပိ ပဋိသန္ဓိ/ဒိန္နာ ပဋိသန္ဓိ ။ ။ ပေးအပ်သော်လည်း ပဋိသန္ဓေ မတည်၊ မပေးသော် အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာရှိအံ့နည်း-ဟု အနက်ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ဧင်း၊ ဒိန္နာပိ၊ ပေးအပ်သော်လည်း။ ဤသို့ မအူနိသျ၌ ဆိုသောကြောင့်ဧင်း ဒိန္နာပိ-ပါဌ်သာ သင့်၏။

ပီဠကာ/ပီဠကာ ။ ။ ပိဠကာ-ကား ပီဠဓာတ် ဏွုပစ္စည်း၊ ယင်း ဏွုကို အကပြု၊ ဣတ္ထိလိင် အာပစ္စည်းသက်၍ ပိဠကာ-ဟု ပြီးသောကြောင့် ပိဠကာ-ပါဌ် သင့်သည်။

ဘိန္ဒိတွာ/ဘိန္ဒတိ ။ ။ ဘိန္ဒိတွာတိ အဂ္ဂဟိတပုဗ္ဗာဇဝ ဘိန္ဒိတွ-ဟူသော သာရတ္ထကို ထောက်၍ ဘိန္ဒိတွာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ဒိန္နာပိ ပဋိသန္ဓိ နှ ဓတိဋ္ဌတိ-ကား** အကျိုးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ၏ "ပဋိသန္ဓိ" ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သုက်သွေး၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝ။

(တနည်း) ဌာနီ နိဿိတဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ၏ "ပဋိသန္ဓိ"ဟူသောအမည်ကို ဌာန နိဿယဖြစ်သော သုက်သွေး၌တင်-- ဌာနျူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

ပုပ္ဖံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပန်း, ဥတုသွေးတို့၏ "ပုပ္ဖံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ် ဖြစ်သော ဥတုသွေး၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ (တနည်း) အတူဖြစ်သော ပန်း၏ "ပုပ္ဖံ" ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဥတုသွေး၌တင်-- သဒိသူပစာ။

အဏာရမေလာဓမန-ကား အကြောင်းဖြစ်သော နိဂ္ဂဟိတ်မှနောက်ဖြစ်သော အ-

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာ ကျေခြင်းကိုဆိုသဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော သညောဂ-သဗျည်း ကျေခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် (တနည်း) သသညောဂဗျည်းကို ဝိသညောဂဗျည်း ပြုခြင်းတည်းဟူသော အကျိုးကိုလည်းရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ ကာရကဏ္ဍပစာ။

ပုရာဏဒုတိယိကာယ ဗာဟာယံ ဂဟေတွာ-၌ ပုရာဏဒုတိယိကာယ-ဟူသော နည်းသည် ပုရာဏဒုတိယိကာယ=မယားဟောင်း၏။ဗာဟာယံ၊လက်မောင်းကို။ဂဟေတွာ ကိုင်၍ ဟူ၍ရင်း၊ ပုရာဏဒုတိယိကာယ၊ကို။ဗာဟာယံ၊၌။ဂဟေတွာ၊ကိုင်၍-ဟူ၍ရင်း ဤသို့ ဗာဟာယံ ဂဟေတွာ နှစ်ပုဒ်ကိုငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း မည်၏။

ဂန္ဓပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနေ-ကား ဌာနဖြစ်သော ကလလာဒိ အဝတ္ထမွေပဗန္ဓ၏ "ဂန္ဓ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ကိုယ်ဝန်သူငယ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

မာတုဂါမဿ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မိန်းမအားလုံး၏ "မာတုဂါမဿ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကုမာရီအဖြစ်သို့ရောက်သည်မှ စ၍ ပစ္ဆိမအရွယ်၏ ဤမှာ ဘက်၍ဖြစ်သော မိန်းမ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ဥတုကာလေ-ကား အနီးရှိသော ဥတုဖြစ်ရာ ကာလ၏ "ဥတုကာလေ"ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော ဥတုလာခါနီး အခါ၌တင်-- သမီပျူပစာ။

သန္ဓိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သရသန္ဓိ နိဂ္ဂဟိတသန္ဓိ စသည်တို့၏ "သန္ဓိ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နိဂ္ဂဟိတသန္ဓိ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ ဝဇ္ဇ-အရ သတ္တဝါ-ဟုဆိုအပ်သော ဥပပတ္တိဘဝကိုယူ။ ဂဟေတွာ-၌ ဓာတ် အရ မေထုနရာဂပြဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။ ပဋိသန္ဓိ-အရ ပဋိသန္ဓေဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်ကိုယူ။

ထိက္ခ [၃၉]

(က) **အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေတိ** ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပဒေ အဌပိတေ။

(ခ) ဘဂဝတော ကိရ ပဌမဗောဓိယံ ဝီသတိ ဝဿာနိ ဘိက္ခူ စိတ္တံ အာရာဓယိံသု၊ န ဧဝရူပံ အဇ္ဈာစာရမကံသု။ (ဂ) တံ သန္ဓာယေဝ ဣဒံ သုတ္တမာဟ "အာရာဓယိံသု ဝတ မေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခူ ဧကံ သမယံ စိတ္တ"န္တိ။ (ဃ) အထ ဘဂဝါ အဇ္ဈာစာရံ အပဿန္တော ပါရာဇိကံ ဝါ သံဃာဒိသေသံ ဝါ န ပညပေသိ။

(င) တသ္မိံ တသ္မိံ ပန ဝတ္ထုသ္မိံ အဝသေသေ ပဉ္စ ခုဒ္ဒကာပတ္တိက္ခန္ဓေ ဧဝ ပညပေသိ။

(စ) တေန ဝုတ္တံ "အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ"တိ။

(ဌ၊၁၇၉။ မအ္ဌ၊တ၊၄၇။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၃၄။)

➤ ၁။ အာရာဓယိံသု=နှစ်သက်စေကြကုန်ပြီ။ (သဒ္ဒတ္ထ) ကျေနပ်စေကြကုန်ပြီ။ (ဝေါဟာရတ္ထ) ဘုရားရှင်၏စိတ်တော်ကို ယူကြကုန်ပြီ။ (ဝါ) ဘုရားရှင်၏ စိတ်နှလုံးကို

http://www.dhammadownload.com

ယူစေနိုင်သော အကျင့်ကို ကျင့်ကြကုန်ပြီ။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➢ ၂။ (က) သို့/ **ထူးယ်ထော်** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ ဟု လျှောက်၏။ သိက္ခာပဒေ၊သိက္ခာပုဒ်ကို။အပညတ္တေ၊မပညတ်အပ်သေးမီ-ဟု သာမည ဆိုရာ ယင်း အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ-ဖြင့် သိက္ခာပုဒ်အားလုံးကို မညတ်ရသေးမီ အချိန် အခါဟု ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်သို့ ဆိုလိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ-ဟူသည် ပဌမ ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်ကို မပညတ်ရသေးသော အချိန်အခါတည်းဟု ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် ထင်စွာပြလိုရကား (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ-၌ သိက္ခာပဒ-အရ ပဌမ ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်ကို ယူအပ်သည်ကိုရင်း၊ ပပုဗ္ဗ ဥ ပဓာတ်၏ ထပနအနက်ဟောသည် ကိုရင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေဟု သာမညဟော၍ သိက္ခာ ပုဒ် အားလုံးကို ယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် သိက္ခာပဒ-အရ ပဌမ ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်ကို ယူအပ်၏ဟု ထူးဆန်းစွာဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်နိုင်အံ့ နည်း။ သာမည ဝိသေသ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အယုတ္တာဘော** ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ပဌမဗောဓိ ဝါ(၂၀) ပတ်လုံး ရဟန်းတို့သည် ဤကဲ့သို့ သဘောရှိသော မေထုန်လွန်ကျူးမှုကို မပြု ကြကုန်ဘဲ စိတ်တော်ကို နှစ်သက်စေကြကုန်ပြီဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုစကား အဘယ် သို့သော သာကေဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ထို ပဌမဗောဓိ ဝါ (၂၀) ၌လည်း ရဟန်း တော်တို့သည် ဤသို့သဘောရှိသော မေထုန်လွန်ကျူးမှုကို လွန်ကျူးနိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ဤသို့ (ခ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ပဌမဗောဓိ ဝါ(၂၀) ပတ်လုံး ရဟန်းတို့သည် ဤကဲ့သို့ သဘောရှိသော မေထုန်လွန်ကျူးမှုကို မပြုကြကုန်ဘဲ စိတ် တော်ကို နှစ်သက်စေကြကုန်ပြီဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ် ကို အာဂုံ ပါဠိတော်ဖြင့် မြဲစေ ပြီးစေလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ-ဟူသည် ပဌမ ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ် မပညတ်မီ အချိန်တည်းဟု ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ မပညတ် ရသေးသော သိက္ခာပုဒ်, ပညတ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ဆက်လက်၍ပြခြင်းငှာ (ဃ)

(င) သို့/ **ဖွတ်ရေးထားအနာ** ။ ။ ဆရာသည် (က-ခ-ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် ပဌမဗောဓိ ဝါနှစ်ဆယ်အတွင်း၌ ပါရာဇိက သံဃာဒိသိသ် သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ပညတ်တော် မမူသေးဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ခုဒ္ဒကာပတ္တိ သိက္ခာပုဒ်တို့ကိုလည်း မပညတ်ရသေးဟူ၍ပင် မှတ် အပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၃။ (ခ) ကား (က) ဝါကျကို ဗျတိရေက အန္ဝယအားဖြင့် ခွဲပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ/ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ။ ယင်း (ခ) ၌ ရှေ့ဝါကျကား အန္ဝယ။ နောက်ဝါကျကား ဗျတိရေက။ (ဂ) အာဂမဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဃ-င) တို့ကား (ခ) ဝါကျ စကားရပ်၏ အကျိုးကိုပြသောကြောင့် ဖလ။ ထိုတွင် (ဃ) ကား ဗျတိရေကဖလဝါကျ။ (င) ကား အန္ဝယဖလဝါကျ။ /နိဝတ္တေတဗ္ဗမှတပါး ဂဟေတဗ္ဗကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (စ) နိဂုံး (တနည်း) လဒ္ဓဂုဏ။

ခာစပ် ။ ။ သိက္ခာပဒေ-ကား ကို--ကြောင့် အပညတ္တေ-၌ လက္ခဏ+လက္ခဏဝန္တ စပ်။ သိက္ခာပဒေ-ကား ၏--ကြောင့် အပညတ္တေ-၌ သမ္ဗန်+သမ္ဗန္ဓီ စပ်။ သိက္ခာပဒေ-ကား ၌--ကြောင့် အနာဒီနဝဒဿော-၌ အာဓာရ+အာဓေယ် စပ်။ အပညတ္တေ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် အနာဒီနဝဒဿော-၌ အကြောင်းဟိတ်+အကျိုးဖိုလ် စပ်။ အပညတ္တေ ကား သော--ကြောင့် သိက္ခာပဒေ-၌ ဝိသေသန+ဝိသေသျ စပ်။

➤ ၄။ သမဂ္ဂံ ကမ္မံ သမုပဂစ္ဆတီတိ သံဃော။ ပဌမံ အာဒိယံတီတိ အာဒိ။ သေသေတီတိ သေသော။ အာဒိစ သေသောစာတိ အာဒိသေသော။ အာဒိသေ သေသု ကတ္တိတဗ္ဗောတိ အာဒိသေသော။ သံဃော အာဒိသေသော ဧတဿာတိ **သံဃာဒိသေသော**။ သံဃော အာဒိမှိစ သေသေစ ကတ္တိတဗ္ဗော အဿာတိ **သံဃာဒိသေသော**။ (အဿ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနဿ၊ထိုအာပတ်မှထခြင်း၏။အာဒိမှိစ၊ပရိဝါသ်ပေးရာ အစ၌၎င်း။သေသေစ၊ မူလာယပဋိကဿနနှင့်တကွ မာနတ်ပေးရာအလယ်, အဗ္ဘာန်သွင်းရာ အဆုံးဟူသော ကြွင်းသော အခါ၌၎င်း။သံဃော၊သံဃာကို။ကတ္တိတဗ္ဗော၊အလိုရှိအပ်၏။ကတိ၊ထို့ကြောင့်။တံ၊ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနံ၊ထိုအာပတ်မှထခြင်းသည်။သံဃာဒိသေသော၊မည်၏။)

ကတ္တိတဗ္ဗတနိ္ဒတ်၊ သံဃာဒိသေသပုဒ်+အ-ပစ္စည်း။ သံဃာဒိသေသ-အရကား ပရိဝါသ် ပေးရာ အစ၌၎င်း, မူလာယပဋိကဿနနှင့်တကွ မာနတ်ပေးရာအလယ် အဗ္ဘာန်သွင်း ခြင်းအဆုံးဟူသော အခါ၌၎င်း အလိုရှိအပ်သော သံဃာဖြစ်သည် မှချ။ ယင်း၏ အာပတ္တိ ဝုဋ္ဌာနနှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာန။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန ရ၏။ ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း သံဃာဒိသေသ-သဒ္ဒါ၏ ဖလူပစာသဒ္ဒါ၏ အဖြစ် ကြောင့် အကြောင်းဖြစ်သော အာပတ္တိနိကာယ ရ၏။

ပညပီယိတ္ထာတိ **ပညတ္တံ**။ ပ-အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဉ ပ ဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ပညတ်တော်မူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဘုရားရှင် ၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မဌ-ကား ထိုအားတပ်သော သိက္ခာပုဒ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပညတ် တော်မူအပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ် ရ၏။ [ဤ၌ နနိပါတ်ပုဒ်နှင့် တွဲစပ်လတ့်ဖြစ်သောကြောင့် ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်နှင့်အလားတူသော မပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်သည် ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။]

http://www.dhammadownload.com

န ပညတ္တံ **အပညတ္တံ**။ န-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ သဒိသဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို--၏ မပညတ်အပ်သေးသော သိက္ခာပုဒ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်နှင့်အလားတူသော မပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ရ၏။

အတိက္ကမိတ္ဗာ အာစရိယတေတိ **အဇ္ဈာစာရော**။ အဓိ-ဥပသာရအရကား အတိက္ကမန ဘောဂုဏ်ရ၏။ အာပုဗ္ဗ စရဓာတ်အရ ကတ္တုရှကား လွန်ကျူးတတ်သော ရဟန်း၏ ဝီတိက္ကမစေတနာ ပြဓာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မရှကား မေထုန်မှုဟု ဆိုအပ်သော ကာယဝိညတ်၏ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ္။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို-သော မေထုန်မှုဟု ဆိုအပ်သော ကာယဝိညတ်ရ၏။ ＊ ခုဒ္ဒါယေဝ ခုဒ္ဒကာ။ ခုဒ္ဒကာစ သာ အာပတ္တိစာတိ ခုဒ္ဒကာပတ္တိ။ ခုဒ္ဒကာပတ္တီနံ ခန္ဓော **ခုဒ္ဒကာပတ္တိက္ခန္ဓော**။

အကုသလေ ဓမ္မေ ပဋ္ဌမာရေ ဝါ အဘာဉ္ဇီတိ **အဂဝါ**။ (ဘန္ဇ+တဝန္တု) ဘန္ဇဓာတ်အရ အကုသိုလ်တရားတို့ကို (ဝါ) မာရ်ငါးပါးတို့ကို ချိုးဖွဲ့ဖျက်ဆီး ပယ်သောအခြင်းအရာအား ဖြင့်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ (တစ်နည်း) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် မှချ။ အောက်အောက်မဂ်ဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် (ဝါ) အောက်အောက်မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်သည် ဖလ္။ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စဝေက္ခဏာဇော စိတ္တုပ္ပါဒ် (ဝါ) အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်သည် ကာရဏ္။ တဝန္တုပစ္စည်းအရ ထို--သော ဘုရားဟု သမုတ်အပ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ထုံအပ်သော ဘုရားဖြစ်ရ၏။ [*ကိတ်-အကောက်*]

ကုသလာဒီဟိ ဘေဒေဟိ သဗ္ဗဓမ္မေ ဝိဘတ္တဝါတိ **အဂဝါ**။ (ဝိပုဗ္ဗ ဘဇ+တဝန္တု)

ဘဇဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်သည် မှချ။ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်-စသော ရှေးရှေး သော ဉာဏ်သည် ဖလ္။ နောက်နောက်သော ဉာဏ်သည် ကာရဏ္။ တဝန္တု-ပစ္စည်း အရ ထို--သော ဘုရားဖြစ်ရ၏။ [*ကိတ်-အကောက်*]

ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေ ဘဇိ သေဝီတိ **အဂဝါ**။ (ဘဇဓာတ်+တဝန္တုပစ္စည်း)

ဘဇဓာတ်အရ ဒိဗ္ဗ ဗြဟ္မ အရိယာဝိဟာရတို့ကို မှီဝဲသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ် သော ရူပါဝစရစျာန် အရဟတ္တဖိုလ် စတုတ္ထစျာန်သည် မှချ။ ဥပစာရစျာန်နှင့်တကွ ရှေး ရှေးသော စျာန်သည် ဖလ္။ နောက်နောက်သော စျာန်သည် ကာရဏ္။ တဝန္တုပစ္စည်း အရ ထို--သော ဘုရားဖြစ်ရ၏။ [*ကိတ်-အကောက်*]

ဘဝေသု ဂမနံ အနေန ဝန္တန္တိ **အဂဝါ**။ (တတိယာ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်) ဘဝဂမနဝန္တ ပုဒ်+ဏ္ဍမပုဒ်။ ဘဂဝါ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထွေးအံအပ်ပြီးသော ဘဝသုံးပါး၌ တဏှာဟူသော သွားခြင်းသည် (ဝါ) ဘဝသုံးပါး၌ တဏှာတည်းဟူသော သွားခြင်း၏ အဘာဝသည် မှချ။ ထို-၏ ဘုရားဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ဏ္ဍမ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ဘုရားဖြစ်ရ၏။ [*သမာသ်-အကောက်*]

ဘဂါ အဿ အတ္ထီတိ **အဂဝါ**။ (အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်၊ဘဂပုဒ်+ဝန္တုပစ္စည်း) ဘဂ-တဒ္ဓိတ်

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ်အရ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးသည် မုချ။ ထို-၏ ဘုရားဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ဝန္တုပစ္စည်းအရ ထို--သော ဘုရားဖြစ်ရ၏။ [*တဒ္ဓိတ်-အဓောက်*]

ဘာဂေါ် အဿအတ္ထီတိ **ဘဂဝါ**။ (ဘာဂပုဒ်+ဝန္တုပစ္စည်း) ဘာဂ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား သက်န်းစသော ပစ္စည်းလေးပါး အမွေအဘို့တခုသည် (ဝါ) အတ္တာရသ-စသော တရား အမွေ အဘို့တခုသည် မုချ။ ထို-၏ ဘုရားဖြစ်နှင့် သံ သာမီ စပ် ဌာန္။ ဝန္တုပစ္စည်းအရ ထို--သော ဘုရားဖြစ်ရ၏။

ဘာဂျံ အဿ အတ္ထီတိ ဝါ **ဘဂဝါ**။ (ဘာဂျပုဒ်+ဝန္တုပစ္စည်း) ဘာဂျ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ အထွဋ်အထိပ်သို့ရောက်သော ပါရမီကုသိုလ်ကောင်းမှုသည် မုချ။ ထို-၏ ဘုရားဖြစ်နှင့် အကြောင်း အကျိုး/ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ဝန္တုပစ္စည်းအရ ထို-သော ဘုရားဖြစ်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပဒေ-ဖြင့် အပညတ္တေသိက္ခာပဒေ-၌ သိက္ခာပဒ-အရ သိက္ခာပုဒ်အားလုံးကို မယူရ၊ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္တ) အဋ္ဌပိတေ-ဖြင့် အပညတ္တေ-၌ ပညတ္တ-ဝယ် ပ-ဥပသာရသည် ဓာတွတ္ထဗာဓကေ မဟုတ်၊ ဓာတွတ္ထဝိသေသကေ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဉ ပဓာတ်သည် ဤ၌ တောသန, နိသာနအနက်တို့ကို မဟော၊ နိက္ခိပန (ဝါ) ဌပနအနက်ကိုဟော-ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) တ-ပစ္စည်းသည် ကတ္တားအနက်၌ မသက်၊ ကံအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပညတ္တ-သဒ္ဒါသည် ဌပိတ-ထားခြင်းအနက်ကိုဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

➤ ၇။ **ဝီသတိ ဝဿာနိ** ။ ။ နိရုတ္တိဒီပနီ-၌ ဝီသတိစ သာ ပုရိသာစာတိ ဝီသတိပုရိသာ-ဟု သမာသ်တွဲစပ်ထားသောကြောင့် ဤ၌လည်း ဝီသတိဝဿာနိ-ပုဒ်သည် ဝီသတိစ သာ ဝဿာနိစာတိ ဝီသတိဝဿာနိ-ဟု သမာသ်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ မအူနိသျ၌ ဝီသတိ၊နှစ်ဆယ်သော။ဝဿာနိ၊ဝါတို့ပတ်လုံး-ဟု အနက်ပေးထား၏။ ဤသို့ ဝါကျပေးကလည်း အဓိပ္ပါယ်မပျက် အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် သမာသ်+ဝါကျ သင့်။

ပညပေဿိ/ပညာပေဿိ ။ ။ ဉ ပ-တောသန နိသာနေသု။ ပ-ပုဗ္ဗော နိက္ခိပနေ။ အာသနံ ပညာပေတိ၊ ပညာပယတိ။ အာသနံ ပညပေတီတိ ရဿတ္တမ္ပိ ဒိဿတိ-ဟူသော (နီတိ-ဓာတု) ကိုထောက်၍ နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်အားလုံး၏ "သိက္ခာပဒေ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠ္ဟီနည်း။

ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပဒေ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၏ "ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပဒေ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ် သံဃာဒိသိသ်သိက္ခာပုဒ်တို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း။

ဇွေ့ချပ် အရှာစာရ်-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ပါရာဇိက ပညတ်အားလျော်သော လွန်ကျူး

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း၏ "ဝေရုပ် အဗ္ဗာစာရီ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ပါရာဇိက ပညတ်အား လျော်သော လွန်ကျူးခြင်း သံဃာဒိသိသ်ပညတ်အား လျော်သော လွန်ကျူးခြင်းတို့၌ တင်-- ကေဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း။ နိဒဿနနည်း။

သံဃာဒိသေသံ ဝါ-ကား အကျိုးဖြစ်သော အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန်းအာပတ်မှ ထခြင်း၏ "သံဃာဒိသေသ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော အာပတ္တိနိကာယ၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ပဉ္စ ခုဒ္ဒကာပတ္တိက္ခန္ဓေ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပညတ်အပ်ပြီးသော အာပတ်ငယ် ငါးပုံ၏ "ပဉ္စ ခုဒ္ဒကာပတ္တိက္ခန္ဓေ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မပညတ်ရသေးသော အာပတ်ငါးပုံ၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠ္ဟီနည်း။

➢ ၁၀။ **တေန ဝုတ္တံ**-၌ ဝစတတ်အရ ရှင်ဥပါလိမထေရ်၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

သံဃာဒိသေသ-အရ ဥပစာရတ္ထအားဖြင့် သံဃာဒိသေသ်အာပတ်ဟုဆိုအပ်သော ဝီတိက္ကမစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

အဗ္ဗာစာရ-အရ ကာယဝိညတ္တိ သမုဋ္ဌာပက လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၄၈]

(က) **အနာဒိနဝဒဿာဝီ**တိ ယံ ဘဂဝါ က္ကဒါနိ သိက္ခာပဒံ ပညပေန္တော အာဒီနဝံ ဒဿေဿတိ၊ တံ အပဿန္တော အနဝဇ္ဇသညီ ဟုတွာ။

(ခ) သစေ ဟိ အယံ "က္ကဒံ န ကရဏီယန္တိ ဝါ မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ ဝါ သံဝတ္တတီ"တိ ဇာနေယျ၊ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော ကုလပုတ္တော တတောနိဒါန် ဗီဝိတက္ခယံ ပါပုဏန္တောပိ န ကရေယျ။ (ဂ) ဧတ္ထ ပန အာဒီနဝံ အပဿန္တော နိဒ္ဒေါသသညီ အဟောသိ။

(ဃ) တေန ဝုတ္တံ "အနာဒီနဝဒဿာဝီ"တိ။ (င) ဖုဏာတာမှတိဖိကာယာတိ ဘုမ္မဝစနံ။

(၃၁၇၉။ မအဋ္ဌ၁၊၅၀။ ဘာသာဋီ၁၊၂၃၅။) [၁၃၂၈-ခု မေး]

➢ ၁၁။ (ဂ) ပန၊ထိုသို့ပင် မပြုရာပါသော်လည်း။ထွေ။ဤမေထုန်အမှုကို ဖြစ်စေခြင်း၌။အယံ သုဒိန္နော၊ဤသုဒိန်သည်။(ကတ္တား) အာဒီနဝံ၊အပြစ်ကို။အပဿန္တော၊မမြင်သောကြောင့်။နိဒ္ဒေါသသညီ၊အပြစ်မရှိဟူ၍ဖြစ်သော အမှတ်ရှိသည်။အဟောသိ၊ဖြစ်ပြီ။

(ဃ) တေန၊ထိုသို့ အပြစ်မရှိဟု အမှတ်ရှိခြင်းကြောင့်။အနာဒီနဝ ဒဿာဝီတိ၊ဟူ၍။ အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန၊အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည်။ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်ပြီ။

အနာဒိနဝဒဿာဝီ-အပြစ်ကို မမြင်သည်။ (သဒ္ဒတ္ထ) အပြစ်မရှိဟု အမှတ်ရှိသည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➢ ၂။ (ခ) ဒိ/ ဆရာသည်၊ (က) ဖြင့် အရှင်သုဒိန်သည် ဘုရားရှင်ပြတော်မူလတ့်

http://www.dhammadownload.com

သော အပြစ်ကို မမြင်သည်ဖြစ်၍ အပြစ်မရှိဟု မှတ်ထင်သောကြောင့် မေထုန်အမှုကို ဖြစ်စေပြီဟု ပြဆို၏။ အပြစ်ကိုမြင်က ရှောင်ကြဉ်မည့်သူလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ [ရှင်သုဒိန်သည် ပုထုဇဉ်ဖြစ်၍ ရာဂမကင်းသေးရကား မေထုန်မပြုခြင်းကြောင့် အသက်ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်သွားမည်ဆိုလျှင် မေထုန်အမှုကို ဖြစ်စေနိုင်ရာသည် ပြုနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် (က) ဖြင့် (ပ) ဖြစ်စေပြီဟု ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။]

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အသက်ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်ရသော်လည်း မေထုန်အမှုကို မပြုရာဟု ဆို၏။ ရှင်သုဒိန်သည် မေထုန်အမှုကို လွန်ကျူးမိသည်သာ ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ မပြုရာပါဘဲလျက် အဘယ့်ကြောင့် မေထုန်အမှုကို ဖြစ်စေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ-ဂ) တို့သည် (က) ဝါကျ စကားရပ်ကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲအောင် ပြုသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ ထိုတွင် (ခ) သည် ဗျတိရေကဒဋ္ဌိကရဏ။ (ဂ) ကား အန္ဝယဒဋ္ဌိကရဏ။ (တနည်း) (ခ-ဂ) သည် (က) ဝါကျ စကားရပ်ကို ဗျတိရေက အန္ဝယအားဖြင့် ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) လဒ္ဒဂုဏ။/နိဂုံး။ (င) ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာနီတိ ဝဇ္ဇာနိ။ ဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ ဂရဟိတဗ္ဗန္တိ ဝဇ္ဇံ။ ဝဇ္ဇမေဝ အဝဇ္ဇံ။ နတ္ထိ အဝဇ္ဇံ ဧတသ္မိံ အဘိဝိညာပနေတိ အနဝဇ္ဇံ။ (မေထုန်မှီဝဲခြင်းသည် အပြစ်မရှိ။)

အနဝဇ္ဇံ ဣတိ သညာ အနဝဇ္ဇသညာ။ (မေထုန်မှီဝဲခြင်းသည် အပြစ်မရှိဟူသော အမှတ်သညာ။) အနဝဇ္ဇသညာ ဧတဿ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿာတိ **အနဝဇ္ဇသညီ**။ (ဧတဿ၊ထိုအရှင်သုဒိန်အား။အနဝဇ္ဇသညာ၊မေထုန်မှီဝဲခြင်းသည် အပြစ်မရှိဟူသော အမှတ်သညာသည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သော၊ထိုသုဒိန်သည်။အနဝဇ္ဇသညီမည်၏။ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်၊အနဝဇ္ဇသညာပုဒ်+ဤပစ္စည်း။ အနဝဇ္ဇသညာ-အရ အပြစ်မရှိသော အမှတ်သညာသည် မုချ။ ယင်း၏ သုဒိန်ဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဤ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သုဒိန်ဖြင့် ရ၏။

သဒ္ဒဟန္တိ ဧတာယာတိ သဒ္ဓါ။ သဒ္ဒဟတီတိ သဒ္ဓါ။ သဒ္ဒဟနံ သဒ္ဓါ။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ သဒ္ဓာတာ အဿာတိ ပဗ္ဗဇိတော။ သေဋ္ဌတ္တံ ဝဇတီတိ ဝါ ပဗ္ဗဇိတော။ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတော **သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော**။ (သဒ္ဓါ၏+ရှင်သုဒိန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ်)

နိဒါတိ ဖလန္တိ နိဒါနံ။ နိဒိယတေ အနေနာတိ ဝါ နိဒါနံ။ တံ အကရဏံ ဧတဿ ဝီတိတက္ကယဿာတိ **တတောနိဒါနံ**။ တတောနိဒါန-အရ မေထုန်အကျင့်ကို မပြုခြင်းဟူသော အကြောင်းသည် မုချ။ ထို-၏ အသက်ကုန်ခြင်းနှင့် အကြောင်း-အကျိုး/ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို--သော မေထုန်အကျင့်ကို မပြုခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော အသက်ကုန်ခြင်းရ၏။

http://www.dhammadownload.com

အာဘုသော သုခံ ဒိယတိ ဝေဒနာတိ **အာဒိန္နံ**။ (ဝေဒနာ၊ဤကာယိကဒုက္ခ, စေတသိက ဒုက္ခဖြင့်။အာဘုသော၊လွန်စွာ။သုခံ၊ချမ်းသာသည်။ဒိယတိ၊ကုန်တတ်၏။) အာပုဗ္ဗ ဒိ-ဓာတ်+ယုပစ္စည်း။ အာ-ဥပသာရအရ ဘုသဘောဂုဏ် ရ၏။ ဒိဓာတ်အရ ကတ္တုရှု-ကား ကာယိကသုခ စေတသိကသုခ၏ အဘာဝသည် မုချ။ ကရဏာရှုကား ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရ ထို--သော ကာယိက ဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခ ရ၏။

အာဘုသော ဒိန္နံ ဝါယတိ ဂစ္ဆတီတိ **အာဒိနဝေါ**။(အာရှေး+ဒိနသဒ္ဒါပုပဒ ဝါ/ဝိ ဓာတ်+အ-ပစ္စည်း။) အာ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဘုသတ္ထဘောဂုဏ် ရ၏။ ဒိန-အရ ဆင်းရဲခြင်း ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခသည် မုချ။ ထို၏ ရောက်စေတတ်သော အပြစ် နှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ဝါဓာတ်-အရ သုဒ္ဓကတ္တုရှုကြိယာကား ဆင်းရဲခြင်း သို့ ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခ သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုရှုကား ထိုအားတပ်သော အပြစ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်း အရလည်းဖြစ်သော အာဒိနဝ သမာသ်ပုဒ်အရကား ထို-သော အပြစ်ရ၏။

အာဒိနံ ဒုက္ခံ ဝါတိ အဓိဂစ္ဆတိ ဝေဒနာတိ **အာဒိနဝေါ**။ (ဝေဒနာ၊ဤအပြစ်ဖြင့်။ ပုဂ္ဂလော၊သည်။အာဒိနံ ဒုက္ခံ၊ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခကို။ဝါတိ ဂစ္ဆတိ၊ရတတ်၏)

အာဒိနံ-ဟူသော ရှေးပုဒ်အရကား ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခသည် မုချ။ ထို-၏ ရခြင်းနှင့် ကမ္မ ကမ္မိ/အကြောင်း အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ဝါဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရှုကား ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခ ဝေဒနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏာရှုကား အပြစ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရနှင့် သမာသ် ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အပြစ်ရ၏။

အာဒိနဝံ န ဒဿေတီတိ **အနာဒိနဝဒဿော**။ အာဒိနဝ-အရ မေထုန်အပြစ်သည် မုချ။ ထို-၏ မမြင်နိုင်သော အရှင်သုဒိန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-- သော အပြစ်ကို မမြင်သော အရှင်သုဒိန်ရ၏။

န ပဿတီတိ **အပဿမာနော**။ န-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ပဋိသေဓဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ မမြင်တတ်သော အရှင်သုဒိန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို- သော မမြင်တတ်သူ အရှင်သုဒိန်ရ၏။ * နတ္ထိ ဒေါသော ယာယာတိ **နိစ္ဆါသာ**။

➤ ၆။ (က) ၌ တံ အပဿန္တော-ဖြင့် အာဒိနဝံ ပဿတီတိ အာဒိနဝဒဿော- ဟု ကတ္တုသာဓနေ ကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္တပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) န အာဒိနဝဒဿော အနာဒိနဝ ဒဿော-ဟု အယုတ္တမိဿက တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္တပြု--ရင်း (သမာလိင်္ဂတ္ထ) သိ စေပါသည်။ အနဝဇ္ဇသညီ-ဖြင့် အပြစ်ကို မမြင်ဟူသည် အပြစ်မရှိဟု မှတ်ထင်ခြင်းပင်

http://www.dhammadownload.com

တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဟုတွာ-ဖြင့် အနာဒီနဝဒဿော-ပုဒ်ကို အဘိ ဝိညာပေသိ-၌ မစပ်ရ ဟုတွာ-ဟူသော ပါဌ်သေသ၌ စပ်ရမည်ဟု သိစေသည်။(သမ္ဗန္ဓ) (တနည်း) ဟုတွာ-ဖြင့် အနာဒီနဝဒဿော-ကား မေထုန်ကိုဖြစ်စေခြင်း၏ အကြောင်း တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ဘုမ္မဝစနံ-ဖြင့် ပုရာဏဒုတိယိကာယ-၌ အာယ-သဒ္ဒါကား နာ, သ, သ္မာ, သ ဝိဘတ်တို့၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ သ္မိံဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေသည်။(ဝိဘတ္တိပဒ)

➤ ၇။ **ဗီဝိတက္ခယံ/ဗီဝိတခယံ** ။ ။ ရဿာကာရတော ပရံ ဝဂ္ဂဒုတိယေသု-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိနှင့်အညီ ရဿနောက်ရှိ ဝဂ်၏ ဒုတိယက္ခရာသည် အသဒိသဒွေဘော် ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဇီဝိတက္ခယံ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ **မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ/မူလဆေဇ္ဇာယ**။

မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ/မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ ။ ။ ဆေဇ္ဇာယ-၌ ဆိဒိဓာတ် ဏျပစ္စည်းဖြင့် ပြီးနိုင် သောကြောင့် ဆိ-၏ ဆ္ဆကို ဧပြု၍ ပြီးနိုင်ရကား မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အာဒီနဝံ/အာဒိနဝံ ။ ။ အာဘုသော ဒီနံ ဝါယတိ ဂမယတီတိ အာဒီနဝေါ။ ဒီန ဒုဂ္ဂတဘာဝေ။ ဝေါ၊ ဝါ ဂမနေစ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာကိုယောက်၍ အာပုဗ္ဗ ဒီန သဒ္ဒူပပဒ ဝါဓာတ် (တနည်း) ဝီဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အာဒီနဝ-သင့်။

➤ ၈။ **မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ**-ကား အတူဖြစ်သော သစ်ပင်၏ အမြစ်ဖြတ်ခြင်း၏ "မူလ ဆ္ဆေဇ္ဇာယ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော သာသနာတော်၏ အခြေအမြစ်ဖြစ်သော ပထမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၏ ပြတ်ခြင်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ပုရာဏဒုတိယိကာယ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မယားဟောင်း တစ်ကိုယ်လုံး၏ "ပုရာဏဒုတိယိကာယ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဿာဝမဂ်၌တင်-- ဧက ဒေသျူပစာ။ **ဘုမ္မဝစနံ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ကာရိ သ္မိံဝိဘတ်၏ "ဘုမ္မဝစန"ဟူ သော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ကာရိယ အာယ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော သ္မိံ-သုဝိဘတ်တို့၏ "ဘုမ္မဝစန"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သ္မိံဝိဘတ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

➤ ၁၀။ **သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာ**-အရ သိက္ခာပုဒ်တော်ကို ပညတ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ မဟာကရုဏာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဓါကျ [၅၁]

(က) **အဘိဝိညာပေသီတိ** ပဝတ္တေသိ။ (ခ) ပဝတ္တနာပိ ဟိ ကာယဝိညတ္တိစောပနတော ဝိညာပနာတိ ဝုစ္စတိ။ (ဂ) တိက္ခတ္တုံ အဘိဝိညာပနဥ္စေသ ဂဗ္ဘသဏ္ဌာနသန္နိဋ္ဌာနတ္ထ မကာသီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဃ) သာ စေန ဂန္တံ ဂဏှိတိ သာစ တောနေပ အဗ္ဘာစာရေန ဂဗ္ဘံ ဂဏှိ၊ န အညထာ။ (၃၊၁၇၉။ မဏ္ဍူ၊တ၊၅၀။ ဘာသာဋီ၊၃၊၂၃၆။) [၂၅-ခု မေး]

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဘိဝိညာပေယိ-ကို ပဝတ္တေသိ-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဘိဝိညာပေသိ-ဟူသော ဤပုဒ်၏ ပဝတ္တေသိ-ဟူသော ဤအနက်ကို အဘယ်သို့လျှင် (ဝါ) အဘယ်ကြောင့် ရအပ်ပါသနည်း၊ ဟောနိုင်ပါသနည်း။ အဘိဝိညာပေယိ-ဟူသော ဤအနက်ကို ရခြင်း၏အကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ [သိစေခြင်းကိုသာလျှင် ဝိညာပန-ဟု ဆိုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဖြစ်စေခြင်းကို လည်း အဘယ်ကြောင့် ဝိညာပန-ဟု ဆိုအပ်သနည်း။] (မအူနိသျ)

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် တိက္ခတ္တုံ မေထုနံ ဓမ္မံ အဘိဝိညာပေသိ-ရှင်သုဒိန်သည် မေထုန်အမှုကို သုံးကြိမ်ဖြစ်စေပြီဟု ဆို၏။ ရှင်သုဒိန်သည် သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဖြစ်၍ မေထုန်အမှုကို အလိုမရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ကြောင့် မေထုန်အမှုကို သုံးကြိမ် ဖြစ်စေပါသနည်း။ (အဗျာပိတ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဖြစ်သော်လည်း ရှင်သုဒိန်သည် မေထုန်အမှု၌ သုံးကြိမ်ဖြစ်စေခြင်း၏ အကြောင်းကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ခပ်သိမ်းသော သဒ္ဓါတို့သည် ဇဝ-အကျိုးရှိနိုင်၍ ဇဝ-သဒ္ဓါကို ကြည့်၍လည်း အဝဓာရဏ အနက်ကို သိနိုင်၏ဟု သာ တေန ဂဗ္ဘံ ဂဏှိ-၏ အဖွင့်ကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) အဘိဝိညာပေသိ-ကို ပဝတ္တေသိ-ဟု ဖွင့်ဆိုနိုင်ခြင်း၏ အသင့်ယုတ္တိကိုပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ (ဂ) ကား အရှင်သုဒိန်သည် မေထုန်အကျင့်ဖြင့် အလိုမရှိသည်ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် မေထုန် အကျင့်ကို ဖြစ်စေသနည်းဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ ဂရတိ ဗဟိနိက္ခမနဝသေန သိဉ္စတိတိ **ဂဇ္ဈော**။ (ယော ပသဝေါ၊အကြင် ကိုယ်ဝန်သူငယ်သည်။ဗဟိနိက္ခမနဝသေန၊အပသို့ ထွက်သည်၏အစွမ်းဖြင့်။ဂရတိ သိဉ္စတိ၊ သွန်းလောင်းတတ်၏။က္ကတိ၊ကြောင့်။သော ပသဝေါ၊ထိုကိုယ်ဝန်သူငယ်သည်။ဂဗ္ဘော၊၏။ ကတ္တုသာဓနေ၊ ဂဗ္ဘဓာတ်+အ-ပစ္စည်း။ ဂဗ္ဘဓာတ်၏အရကား ပဋိသန္ဓေဝိပါက် ကမ္မဇရုပ်ဟူသော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ပကတူပနိဿယသတ္တိရှိသော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ ကိလေသာတို့သည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကိုယ်ဝန်သူငယ်ရ၏။

အဥ္ဇေန ပကာရေန **အညထာ**။ (ပကာရတဒ္ဓိတ်) အည-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ အညဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ ပကာရဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။ ထာ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ပကာရဘောဂုဏ်ရ၏။ (ဝါ) တပါးသောအပြားရ၏။

တိက္ခတ္တုံ ပဒတ္တာနံ သကိံ ဝါရံ **တိက္ခတ္တုံ**။ (ကစ္စည်း) ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊တိပုဒ်+သကိံပုဒ်။ တိ-ဟူသောရှေ့ပုဒ်အရ သုံးခုအရေအတွက် သင်္ချာဂုဏ်သည် ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ပဒတ္ထသည် အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ သုံးခု ပဒတ္ထတို့၏ အကြိမ်နှင့် ဝိသေသ သာမည စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော သုံးကြိမ်ရ၏။

တယော ဝါရာ တိက္ခတ္တုံ။ တိ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ သုံးခုသချာသည် မုချ။ ထို၏ အကြိမ်နှင့် သချာ သချေယျ စပ် ဌာနူ။ ကွတ္တုံပစ္စည်းအရ ထို-သော သုံးကြိမ်ရ၏။ ကာယေန ဝိညတ္တိ ကာယဝိညတ္တိ။ ကာယဝိညတ္တိယာ စောပနံ ကာယဝိညတ္တိစောပနံ။ သုဋ္ဌု ဌာနံ သဏ္ဌာနံ။ ဂဏ္ဌသ္သ သဏ္ဌာနံ ဂဏ္ဌသဏ္ဌာနံ။ သုဋ္ဌု နိဋ္ဌာနံ သန္နိဋ္ဌာနံ။

ဂဏ္ဌသဏ္ဌာနသ္သ(ကိုယ်ဝန်၏ ကောင်းစွာတည်ခြင်း၏) သန္နိဋ္ဌာနံ(ကောင်းစွာ ပြီးဆုံးခြင်းတည်း။) ဂဏ္ဌသဏ္ဌာနသန္နိဋ္ဌာနံ။

➤ ၅။ **အဘိဝိညာပေသိ–ကြိုယာ၌ ဖြစ်သင့်သမျှအနက်များ** ။ သိစေပြီဟူသောအနက်၊ ဖြစ်စေပြီဟူသော အနက်တို့ဖြစ်ပါသည်။ ဤ၌ ဖြစ်စေပြီဟူသောအနက်ကို လိုအပ်ပါသည်။

➤ ၆။ (က) ၌ ပဝတ္တေသိ-ဖြင့် အဘိဝိညာပေသိ-၌ အဘိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဉာဓာတ်သည် အဝဗောဓနတ္ထကို မဟော၊ ပဝတ္တနတ္ထကို ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ သာစ-ဖြင့် သာ တေန ဂဗ္ဘံ ဂဏှိ-ဖြင့် သမုစ္စည်းအနက်ဖြစ်သင့်သောကြောင့် သမုစ္စယဇောတက စသဒ္ဒါကိုထည့်၍ အနက်ပေးရမည်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

တေနေဝ အဇ္ဈာစာရေန-ဖြင့် ခပ်သိမ်းသော ပုဒ်တို့၏ အဝဓာရဏအကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဧဝ-သဒ္ဒါနှင့်ကင်း၍လည်း အဝဓာရဏအနက်ကို သိအပ်သည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ကာယသံသဂ္ဂ-စသော တပါးသောအပြားဖြင့် ကိုယ်ဝန်ယူသည် မဟုတ်၊ အဇ္ဈာစာရဖြင့်သာ ကိုယ်ဝန်ယူသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) တေန-၌ တ-သဒ္ဒါကား အဇ္ဈာစာရ-ကျူးလွန်မှုကို စွဲသည်၏--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

န အညထာ-ဖြင့် တေနေဝ-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ အဖြစ်ကို သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ဂဏ္ဌသဏ္ဌာန သန္နိဋ္ဌာနတ္ထံ/ဂဏ္ဌသဏ္ဌာနသန္နိဋ္ဌာနံ** ။ ။ သဒ္ဒါ အနေထားအားဖြင့် သန္နိဋ္ဌာနတ္ထံထက် သန္နိဋ္ဌာနံ-က လိုအပ်သောအနက်ကို သိစေသောကြောင့်ရင်း ရှေးနိသျတို့၌ သန္နိဋ္ဌာနံကိုသာ အနက်ယောဇနာသောကြောင့်ရင်း ဂဏ္ဌသဏ္ဌာနသန္နိဋ္ဌာနံ ပါဌ် သင့်ပါသည်။ သုံးကြိမ် မေထုန်အမှုကို ပြုလုပ်ရာ၌ အကျိုးပြု အဖြေစကားကို ဖွင့်ဆိုရာဖြစ်သောကြောင့် ဂဏ္ဌသဏ္ဌာန သန္နိဋ္ဌာနတ္ထံ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဂဏ္ဌ-ကား ဌာန** (အကြောင်း) ဖြစ်သော ကလလာဒိအဝတ္ထာဓမ္မပ္ပဗန္ဓ၏ "ဂဏ္ဌ" ဟူသောအမည်ကို ဌာနီ (အကျိုး) ဖြစ်သော သတ္တသန္တာန-၌တင်-- ဌာနူပစာ (ကာရဏူပစာ) နာနန္တရိကနည်း။ (တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော အမိဝမ်း၏ "ဂဏ္ဌ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သတ္တသန္တာန၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။ (တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော တိုက်ခန်း၏ "ဂဏ္ဌ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အမိဝမ်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

(တနည်း) ဌာနီဖြစ်သော ကိုယ်ဝန်သူငယ်၏ "ဂဗ္ဘ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော အမိဝမ်းတိုက်၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

➢ ၁၀။ ဂဗ္ဘ-အရ ဗီဇကဖြစ်လတ့်ဖြစ်၍ အစဆုံးဖြစ်သော မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုတို့တွင် တစ်ခုခုသော ပဋိသန္ဓေဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာနှင့် ပဋိသန္ဓေခဏ၌ဖြစ်သော ကာယ ဘာဝ ဝတ္ထုဒသက ကလာပ် ၃-စည်းကိုယူ။

ပါဠိ [၄၂]

(က) သာ စေ နံ ဝဏ္ဏံ ဂဏှာတိ သာစ ဝေနေဝ အဇ္ဈာစာရေန ဝတ္ထုံ ဂတ္တိ၊

(ခ) န အာပတ္တိ။ (ဂ) ကိံ ပန အာပတ္တိပိ ဂဏ္ဍဂ္ဂဟဏံ ဟောတိတိ? ဟောတိ။

(ဃ) ကာယံ ကာယသံသဂ္ဂေန ဓောဋ္ဌဂ္ဂဟဏေန အသုစိပါတေန နာဘိပရာမသနေန ရူပဒဿနေန သဒ္ဒေန ဂန္ဓေန။ (င) ကုက္ကုတ္တိယော တိ ဝေဓော ဥတုသမယေ အန္တရာဝရဏ္ဏ ပုရိသာနံ ဟတ္ထဂ္ဂါဟဝေဏိဂ္ဂါဟအင်္ဂပစ္စင်္ဂပရာမသနံ သာဒိယန္တိယော ဝိ ဝတ္ထုံ ဂတ္တိ။

(စ) ဧဝံ ကာယသံသဂ္ဂေန ဂဏ္ဍဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ။

(၁၃၇၉။ မဇ္ဈ၊ တ၊ ၅၀။ ဘာသာဋီ၊ ၃၊ ၂၃၇။)

➢ ၂။ (က) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ယခုအခါ၌ အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၏လည်း အဝဓာရဏ အကျိုးရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဧဝ-သဒ္ဒါကိုကြည့်၍လည်း အဝဓာရဏအနက်ကို သိအပ်၏ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (က) မိန့်။ (ပါဠိ ၄၁-ကိုလည်းကြည့်)

(ခ) သို့/ ဤသို့ (က) ဖြင့် သဗ္ဗပဒံ သာဝဓာရဏံ-ဟူသည်နှင့်အညီ ဝေန-ကို ဝေနေဝ-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ဧဝ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဤသို့ (က) ဖြင့် ထိုမယားဟောင်းသည်လည်း ထိုရှင်သုဒိန်၏ လွန်ကျူးခြင်းကြောင့်သာလျှင် ကိုယ်ဝန်ကိုယူပြီဟု အဝဓာရဏ ဧဝ-သဒ္ဒါနှင့်တကွ ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဧဝ-သဒ္ဒါဖြင့် နစ်စေအပ်သော အနက်ကို ပြလိုရကား (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) တွင် ဟောတိ-ဖြင့် တစ်ပါးသောအပြားအားဖြင့်လည်း ကိုယ်ဝန်ယူခြင်းသည် ဖြစ်၏ဟု အကျဉ်းအားဖြင့် ပြဆိုတော်မူ၏။ တစ်ပါးသော အပြားအားဖြင့် ကိုယ်ဝန်ယူခြင်း အသို့ဖြစ်ပါသနည်း။ ကာယသံသဂ္ဂ-စသော (၇) ပါးမှတစ်ပါးသော အပြားအားဖြင့် ကိုယ်ဝန်ယူခြင်းဖြစ်ပါသလော။ (အညစောဒနာ) ကာယသံသဂ္ဂစသော (၇) ပါးတို့တွင် တစ်ပါး နှစ်ပါးဖြင့်သာ ကိုယ်ဝန်ယူခြင်းဖြစ်ပါသလော။ (ဦန) ကာယသံသဂ္ဂ-စသော (၇)ပါးနှင့်တကွ တစ်ပါးသောအပြားအားဖြင့်လည်း ကိုယ်ဝန်ယူခြင်း ဖြစ်ပါသလော။ (အဓိကစောဒနာ) စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာသည် (ဃ) ၌ ကာယသံသဂ္ဂေန-ဖြင့် ကိုယ်ကိုနှီးနှောခြင်းဖြင့် ကိုယ်

http://www.dhammadownload.com

ဝန် ယူသောဟုဆို၏။ ကိုယ်ကိုနှိုးနှော့ခြင်းဖြင့် အဘယ်သို့ ကိုယ်ဝန်ယူပါသနည်း။ ယင်းသို့ ကိုယ်ကို နှိုးနှော့ရာ၌ အဘယ်သို့လျှင် သုက်သွေးဖြစ်ပေါ်လာပါသနည်း။ (င) မိန့်။

(င) သို့/ **အយုတ္တစာဒနာ** ။ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ကိုယ်လက်နှိုးနှော့ခြင်းဖြင့်ရင်း၊ ပုဆိုးကို စုပ်ခြင်းဖြင့်ရင်း၊ သုက်ကိုသောက်ခြင်းဖြင့်ရင်း၊ ချက်ကို သုံးသပ်ခြင်းဖြင့်ရင်း၊ အဆင်းကိုမြင်ခြင်းဖြင့်ရင်း၊ အသံဖြင့်ရင်း၊ အနံ့ဖြင့်ရင်း ကိုယ်ဝန်ယူခြင်းသည်ဖြစ်၏ဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် (ဝါ) ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်း ကာယသံသဂ္ဂဖြင့် ကိုယ်ဝန်ယူခြင်း ဖြစ်ပါသနည်း။ (တနည်း) အဘယ်နည်းဖြင့် ထိုကာယသံသဂ္ဂပြုရာ၌ သုက်သွေးဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။ ကာယသံသဂ္ဂပြုရာ၌ သုက်သွေးဖြစ်နိုင်ပုံ အကျယ်ကို ဆရာ မပြတော့ပြီလော။(င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဤသို့ (င) ဖြင့် ကာယသံသဂ္ဂဖြင့် ကိုယ်ဝန်ယူပုံ အကျယ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း စကားရပ်ကို အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးအုပ်လိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ဇာတိရေက။/ဂဟေတဗ္ဗတ္ထမှတပါး နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/တေနေဝ-၌ ဧဝ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကား အဘယ်နည်းဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။/ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒနာပက္ခကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။/အညထာ သရုပ်ကို အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (င) ဝိတ္ထာရ။ (စ) နိဂုံးဝါကျ။

➤ ၄။ ထိယတိ သယ်ာတံ ဂစ္ဆတိ ဂဗ္ဘော ဧတိဿာတိ **ဌက္ခတ္တိ**။ ထေဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ပေါင်းခြင်းသို့ရောက်သော ကိုယ်ဝန်ပဋိသန္ဓေသည် မုချ။ ကရဏဋ္ဌကား မိန်းမ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မိန်းမရ၏။

ပုရိသေ ဣစ္ဆတီတိ **ဣစ္ဆတ္တိ**။ ဣသုဓာတ်အရ မိန်းမ၏သန္တာန်၌ တဏှာ လောဘဖြဉ္ဖာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေး--ဖလူ။ နောက်--ကာရဏူ။ တ-ပစ္စည်းအရ မိန်းမ ရ၏။

ပုရိသေဟိ ဣစ္ဆီယတေတိ **ဣစ္ဆတ္တိ**။ ဣသုဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ယောကျ်ားတို့၏ သန္တာန်၌ တဏှာ လောဘဖြဉ္ဖာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား မိန်းမ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မိန်းမရ၏။

မရိယာဒါဓိကော အာစာရော **အဇ္ဈာစာရော**။ (မရိယာဒါဓိကော၊အပိုင်းအခြားကို လွန်သော။အာစာရော၊အကျင့်တည်း။) အဓိပုဒ်+အာစာရပုဒ်။ ပါဒိပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ်။

အဓိ-အရကား အပိုင်းအခြားကိုလွန်ခြင်း အဓိကဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အကျင့်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ရှင်သုဒိန်၏ အပိုင်းအခြားကို လွန်သောအကျင့် (ဝါ) မေထုန်အမှုကို လွန်ကျူးခြင်းရ၏။

ဆာဒေတီတိ ဆန္ဒော။ ရဉ္ဇတီတိ ရာဂေါ။ ဆန္ဒောစ သော ရာဂေါစာတိ ဆန္ဒရာဂေါ။ ရဉ္ဇီတိ ရတ္တော။ (ရဉ္ဇ+တ)။ ဆန္ဒရာဂေန ရတ္တော **ဆန္ဒရာဂရတ္တော**။ ဆန္ဒရာဂ-အရ အားကြီးသော ရာဂသည် မုချ။ ထို-၏ မိန်းမဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန/နိဿိတ နိဿယ/ဂုဏ် ဂုဏေး

http://www.dhammadownload.com

စပ် ဌာနူ။ ပုဗ်လုံးအရ ထို--သော အားကြီးသော ရာဂဖြင့် တပ်တတ်သော မိန်းမတို့ ရ၏။ (ဝါ) မိန်းမတို့သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိကတိကတ္တားပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိကတိကတ္တားတို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်၍ အားကြီးသော ရာဂဖြင့် တပ်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

ဂန္ဓယတိ အတ္တနော ဝတ္ထုံ သူစေတီတိ **ဂန္ဓော**။ (ဂန္ဓဓာတ်+ဏပစ္စည်း) ဂန္ဓဓာတ်အရ မိမိ၏မှီရာဝတ္ထုကို ပြတတ်သော သတ္တိ ရ၏။ ဏပစ္စည်းအရ ဂန္ဓာရုံရ၏။

နဘတိ ဟိံသတီတိ **နာဘိ**။ (နဘ+ဣဏ်)။ နာဘိယာ ပရာမသနံ နာဘိပရာမသနံ။ ဥတုနော အာဂတော သမယော ဥတုသမယော။ * ဟတ္ထာနံ ဂါဟော ဟတ္ထဂ္ဂါဟော။ * ဝေဏိယာ ဂါဟော ဝေဏိဂ္ဂါဟော။ အင်္ဂါနိစ ပစ္စင်္ဂါနိစ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ။ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ ပရာမသနံ **အင်္ဂပစ္စင်္ဂပရာမသနံ**။ စဝတီတိ စောဠော။ သာဒေန္တိ အဿာဒေန္တီတိ **သာဒိယန္တိယော**။

> ၆။ အာဘော် သံဝဏ္ဏနာ ဝါကျ (၄၁) ကြည့်။

> ၇။ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ/ဂဗ္ဘဂဟဏံ ။ ။ ရသ အက္ခရာနောက်ရှိ ဂဟဓာတ်သည် သဒိသဒွေဘော်ရောက်ရမည့် ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံပါဌ် သင့်ပါသည်။

> ၈။ **အင်္ဂပစ္စင်္ဂပရာမသနံ**-၌ အင်္ဂ-ဟူသောနည်းသည် ဆိုလတ့်သော ပစ္စင်္ဂ-အရ ငယ်သောအင်္ဂါမှ ကြွင်းသော ကြီးသောအင်္ဂါကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။/ငယ်သော အင်္ဂါတည်းဟူသော ယှဉ်ဘက်ပစ္စင်္ဂသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ချန်၍ ကြီးသောအင်္ဂါတည်းဟူသော အနက်ကိုဟောသောကြောင့် ဝေါဗလိဗဒ္ဓနည်း၊ ပုညဉာဏ သမ္မာရနည်း။

ဥတုသမယေ-ကား အနီးရှိသော ဥတုလာဆဲကာလ၏ "ဥတုသမယ"ဟူသောအမည်ကို အနီးဖြစ်သော ကာလ၌တင်-- သမီပူပစာ။

သဓွန-ကား ပဓာနဖြစ်သော သဒ္ဓ-ကိုဆိုသဖြင့် ရင်းနှင့်ဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဘက်ဖြစ်သော ဥတုဇရုပ်များကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း၊ ဧကဒေသူပစာ။

စောဠုပကထေနေ-ကား ဌာနဖြစ်သော ပုဆိုး၏ "စောဠ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သုက်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

မာတာစ ဥတုနီ-ကား အနီးရှိသော ဥတုလာခြင်း၏ "ဥတုနီ"ဟူသောအမည်ကို အနီးဖြစ်သော ဥတုလာ၍ စဲခြင်း၌တင်-- သမီပူပစာ။

သာမတောဝသေဝါရတဲ-ဟူသောနည်းသည် သုဝဏ္ဏသာမ-ဟူသော ထို၌ထင်သောအားဖြင့် သုဝဏ္ဏသာမ လောင်းလျာ သူငယ်ဟူသော ဤ၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ရုဠှီနည်း။

> ၁၀။ **ဂန္ဓေန**-အရ ဂန္ဓာရုံကိုယူ၍ ထိုကိုယူသဖြင့် ထိုနှင့်အတူတကွဖြစ်သော ကလာပ်တူရုပ်တရားများကိုလည်း ယူ။ (ဝဏ္ဏ-ဂန္ဓ-ရသ-ပ-တေ-ဝါ-အာပေါ-ဩဇာ။)

http://www.dhammadownload.com

ဓါကျ [၆၃]

(က) ဇဝံ ရူပဒဿနေန ဝဇ္ဇာဂ္ဂတာဏ် တောတီ။ (ခ) ဗလာကာသု ပန ပုရိသောနာမ နတ္ထိ၊ တာ ဥတုသမယေ မေဃသဒ္ဒံ သုတွာ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တိ။ (ဂ) ကုက္ကုဋိယောပိ ကဒါစိ ဧကဿ ကုက္ကုဋဿ သဒ္ဒံ သုတွာ ဗဟုကာပိ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တိ။ (ဃ) တဿာ ဂါဗိ ဥသဘဿ။ (င) ဇဝံ သဒ္ဒေန ဝဇ္ဇာဂ္ဂတာဏ် တောတီ။ (၃၊၁၈၀။ မအ္ဋ၊တ၊၅၄။ ဘာသာဋီ၊ ၂၃၉။)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ရူပဒဿနကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူနိုင်သည်ကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ သဒ္ဒကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူနိုင်သည်ကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ဗျိုင်းအောက်တို့သည် အဖိုမရှိသောကြောင့် ဥတုလာရာအခါ၌ ဗျိုင်းအောက်တို့သည် မိုးသံကိုကြား၍ ကိုယ်ဝန်ယူကြကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြ၏။ အသံကြောင့် ဗျိုင်းအောက်တို့သာ ကိုယ်ဝန်ယူကြပါသလော။ အဘယ်တို့သည်လည်း အသံကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူနိုင်ကြကုန်သေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) နိဂုံးဝါကျ။ (ခ) စသည် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ဂ) ကား အသံကြောင့် ဗျိုင်းအောက်တို့သာ ကိုယ်ဝန်ယူကြပါသလောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက် အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ/အသံကြောင့် ဗျိုင်းအောက်တို့၏ ကိုယ်ဝန်ယူပုံမှ တပါးအသံကြောင့် ကြက်မတို့၏ ကိုယ်ဝန်ယူပုံ အဖို့တပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။ (င) နိဂုံး။

စာစပ် ။ ။ ဥသဘဿ-ကား ၏--ကြောင့် သဒ္ဒံ-၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓီ စပ်။

➤ ၄။ သဒ္ဒီယတေတိ သဒ္ဒေါ။ မေဃဿ သဒ္ဒေါ **မေဃသဒ္ဒေါ**။ မေဃ-အရ မိုးသည် မုချ။ ထို-၏ အသံနှင့် ကာရီ-ကာရိယ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော မိုးခြိမ်းသံ ရ၏။

ကုံ ပထဝိံ ကုဋ္ဋေတိ ဆိန္ဒတီတိ **ကုက္ကုဋိယော**။ ကုကတိ ဂေါစရံ အာဒဒါတီတိ ကုက္ကုဋီ။ ကု-အရ မြေကြီးသည် မုချ။ ထို-၏ ဖြတ်ခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ ကမ္မီ စပ် ဌာန။

ကုဋ္ဌာတ်အရ မြေကိုယက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကဇော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေ့--ဖလူ။ နောက်--ကာရဏူ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရနှင့် အပစ္စည်းအရ ထို--သော ကြက်မရ၏။ ＊ ကာယဿ သံသဂ္ဂေါ ကာယသံသဂ္ဂေါ။

➤ ၆။ (ခ) ဖြင့် ဗျိုင်းအောက် ဗျိုင်းနှမ်းတို့၌ အဖိုမရှိသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုဗျိုင်းအောက် ဗျိုင်းနှမ်းတို့၏ မိုးသံကိုကြား၍ ကိုယ်ဝန်ယူနိုင်ပုံကိုရင်း၊ စကားကျအားဖြင့် ဗျိုင်းအောက် ဗျိုင်းနှမ်းတို့၌ အမသာ ရှိ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ဗလာကာသု/ဗကာသု ။ ။ ဗလာကာ ယောနိမှိ၊ န ဝိဇ္ဇတိ ပုမော သဒါ-ဟူသော ဥပါလိထေရာပါဒါန် ပါဠိတော်ကိုထောက်၍ ဗလာကာသု-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

➤ ၈။ **ဥတုသမယ-ကား** **အနီးဖြစ်သော** ဥတုလာဆဲအခါ၏ "ဥတုသမယ"ဟူ

http://www.dhammadownload.com

သောအမည်ကို အနီးရှိသော ဥတုလာပြီးခါစ၌တင်-- သမီပူပစာ။ ရှင်္ဂီနည်း။

ပုရိသာနာမ နတ္ထိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အဖိုအားလုံး၏ "ပုရိသာ နာမ နတ္ထိ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဖျိုင်းအောက်အဖို၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

➤ ၁၀။ ဧတ္တံ ဧဇာနတ္ထိ-အရ အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တိရဏစိတ္တုပ္ပါဒ် ကရှုတ္တာရှုပ်ကိုယူ။

ဝါကျ [၄၄]

(က) ဂါဝီ ဧဝဧ ကာဒါစိ ဥသဘာဂန္တေန ဂဗ္ဘံ ဂဏှာတိ။ ဧဝံ ဂန္ဓေန ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ

(ခ) ယ္ကေ ပနာယံ အဇ္ဈာစာရေန ဂဗ္ဘံ ဂဏှိ။ (ဂ) ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "မာတာပိတရော သန္နိပတိတာ ဟောန္တိ၊ မာတာစ ဥတုနီ ဟောတိ၊ ဂန္ဓဗ္ဗောစ ပစ္စုပဋ္ဌိတော ဟောတိ။ ဧဝံ တိဏ္ဏံ သန္နိပါတာ ဂဗ္ဘဿာဝက္ကန္တိ ဟောတီ"တိ။

(ဌ၊၁၈၁။ မအူ၊တ၊၅၅။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၄၀။)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ၊ဆရာသည် အထက်ဆိုခဲ့ပြီး ဝါကျတို့ဖြင့် ကိုယ်ဝန်ယူခြင်း အကြောင်း ရှစ်မျိုးကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဤသုဒိန်ဝတ္ထု၌ သုဒိန်၏ မယားဟောင်းသည် ယင်းအကြောင်းရှစ်မျိုးစလုံးကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူပါသလော။ (ဝါ) ကာယသံသဂ္ဂကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူပါသလော။ အဘယ်ကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- မေထုန်လွန်ကျူးမှု အဇ္ဈာစာရကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူပါ၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် သုဒိန်၏ မယားဟောင်းသည် အဇ္ဈာစာရကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူ၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်ကို အာဂုံပါဠိဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် အသံကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူပုံမှတပါး အနံ့ကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူပုံကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် ဧဝံ ဂန္ဓေန-စသည်ကား နိဂမနဝါကျ။ (ခ) ကား အတ္ထုဒ္ဓါရမှတပါး အတ္ထုဒ္ဓေသကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ ဤဝတ္ထု၌ လိုအပ်သော ကိုယ်ဝန်ယူခြင်းအကြောင်းကို အထူးထုတ်၍ပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။

(ဂ) အာဂမဒဠှီကရဏဝါကျ။

➤ ၄။ အဝသံ ဂမိဿတီတိ ဓန္ဓဗ္ဗော။ (ယော သတ္တော၊အကြင်သတ္တဝါသည်။ တတြ၊ထိုအမိဝမ်းသို့။အဝသံ၊မချွတ်။ဂမိဿတိ၊ရောက်လတံ့။ဣတိ၊ သော၊ ဂန္ဓဗ္ဗော၊ မည်၏။ ဂမုဓာတ်အရကား ပုရိမဘဝ၌တည်၍ ဂတိနိမိတ်စသည်ကို အာရုံပြုသော အနာဂတ်ဘဝ ပဋိသန္ဓေသို့ ရှေးရှုနေသော အမိဝမ်း၌ ဖြစ်လတံ့သော သတ္တဝါ၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ပဋိသမာဓိကပဋိသန္ဓေ စသည်သည် ကာရဏူ။ တဗ္ဗပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဥပ္ပါဒ

http://www.dhammadownload.com

ဝန္တဖြစ်သော အမိဝမ်း၌ ဖြစ်လတ့်သော သတ္တဝါဒြပ် ရ၏။

နိမိတ္တုပဋ္ဌာနေန ဥပ္ပန္နဂတိ ဂန္ဓေတိ သူစေတိ ဒီပေတီတိ **ဂန္ဓော**။ (ယံ ဘဝင်္ဂမိကမ္မံ၊ အကြင်ဘဝသို့ ရောက်စေတတ်သောကံသည်။နိမိတ္တုပဋ္ဌာနေန၊နိမိတ်ထင်ခြင်းဖြင့်။ဥပ္ပန္န ဂတိ၊ဖြစ်လတ့်သော ဘဝကို။ဂန္ဓေတိ သူစေတိ ဒီပေတိ၊ပြတတ်၏။ဣတိ၊ တံ၊ ဂန္ဓော။) ဂန္ဓဓာတ်+အပစ္စည်း။ ဂန္ဓဓာတ်အရကား နိမိတ်၏ ထင်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်လတ့်သော ဂတိကို ပြတတ်သော ဘဝင်္ဂမိကံ ရ၏။ (ဝါ) နာနာကၡဏိက စေတနာ၏ သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ အ-ပစ္စည်းအရကား သတ္တိမတ္တ လက္ခဏာဝတ္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော ဘဝင်္ဂမိကံ (ဝါ) နာနာကၡဏိက စေတနာ ရ၏။

အပ္ပေတိ ပဝတ္တတီတိ အပ္ပော။ (ဖြစ်သော သတ္တဝါ ရ၏။) ဂန္ဓေန အပ္ပော **ဂန္ဓဗ္ဗော**။ (ဂန္ဓေန၊နိမိတ်၏ ထင်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်လတ့်သော ဂတိကိုပြတတ်သော ဂန္ဓ-ဟု ရအပ်သော အမည်ရှိသော ဘဝင်္ဂမိကကံကြောင့်။အပ္ပော၊ဖြစ်သော သတ္တဝါတည်း။ဂန္ဓဗ္ဗော၊-သတ္တဝါ။ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ဂန္ဓ+အပ္ပ။) ဂန္ဓ-အရကား နိမိတ်၏ ထင်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်လတ့်သော ဂတိကိုပြတတ်သော ဂန္ဓ-ဟုရအပ်သော အမည်ရှိသော ဘဝင်္ဂမိကကံသည် မုချ။ ယင်း၏ သတ္တဝါနှင့် နာနာကၡဏိက အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော နိမိတ်၏ ထင်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်လတ့်သော ဂတိကိုပြတတ်သော ဂန္ဓ-ဟု ရအပ်သော အမည်ရှိသော ဘဝင်္ဂမိကကံကြောင့်ဖြစ်သော သတ္တဝါ ရ၏။

➤ ၄။ **ဂဗ္ဘသာဝက္ကန္တိ/ဂဗ္ဘသာဝေါက္ကန္တိ**။ ။ ဂဗ္ဘသာဝက္ကန္တိ-ဟုရှိက ဂဗ္ဘသ+အဝက္ကန္တိ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၊အဝက္ကန္တိသဒ္ဒါကား အဝပုဗ္ဗ ကမုဓာတ်+တိပစ္စည်း၊ပက္ကမန္တောကဲ့သို့ ပက္ကမာဒီဟိ န္တောစ-သုတ်ဖြင့် စီရင်၍ အဝက္ကန္တိ-ဟု ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ယင်း အဝက္ကန္တိသဒ္ဒါ သည် သက်ဝင်ခြင်း သက်ရောက်ခြင်း (ဝါ) ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကို ဟောသောကြောင့်ရင်း ဂဗ္ဘသနှင့် အဝက္ကန္တိ သန္ဓိစပ်၍ ဂဗ္ဘသာဝက္ကန္တိ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဂဗ္ဘသဝေါက္ကန္တိ-ဟုရှိလျှင် ဝိပုဗ္ဗ အဝပုဗ္ဗ ကမုဓာတ် တိပစ္စည်း၊ ပက္ကမာဒီဟိ န္တောစ-သုတ်ဖြင့်ပင် စီရင်၍ ဝေါက္ကန္တိ-ဟု ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဝေါက္ကန္တိ-သဒ္ဒါသည်လည်း ပဋိသန္ဓေ နေခြင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်ရင်း၊ ရတနသုတ်နိဒါန်း၌ ပစ္ဆိမဘဝေ ဂဗ္ဘဝေါက္ကန္တိ ဟု လာသောကြောင့်ရင်း ဂဗ္ဘသဝေါက္ကန္တိ-ဟု သန္ဓိ မစပ်ဘဲရှိသော ပါဌ်လည်းသင့်။

➤ ၈။ **ဂန္ဓဗ္ဗော**-ကား အတူဖြစ်သော ကချေသည်၏ "ဂန္ဓဗ္ဗ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အမိဝမ်း၌ ကိန်းလတ့်သော သတ္တဝါ၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဂဗ္ဘသ-ကား ဌာန နိဿယဖြစ်သော ကလလ-စသော အခိုက်အတန့်ရှိသော ရုပ်နာမ် ဓမ္မအစဉ်၏ "ဂဗ္ဘ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီ နိဿိတဖြစ်သော သတ္တသန္တာနပညတ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။

မာတာပိတရောစ သန္နိပတိတာ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော မိဘနှစ်ပါး ပေါင်းဆုံမိ

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း၏ "မာတာပိတရောစ သန္နိပတိတာ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ပေါင်းဆုံမိခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သုက်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

➢ ၁၀။ [လက္ခဏာဟာရနေတ္တိ] မာတာ-အရ မိခင်၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

ပါဌ် [၅၅]

(က) ဘုမ္မာ ဒေဝါ သဒ္ဒမနုဿာဝေသုံ ယသ္မာ နတ္ထိ လောကေ ရဟော နာမ ပါပကမ္မံ ပကုဗ္ဗတော။ (ခ) သဗ္ဗပဌမံ ဟိဿ တံ ပါပံ အတ္တနာ ဇာနာတိ၊ တတော အာရက္ခဒေဝတာ၊ အထညာပိ ပရစိတ္တဝိဒုနိယော ဒေဝတာ။ (ဂ) တသ္မာသ ပရစိတ္တဝိဒူ သကာလဝနသဏ္ဍနိဿိတာ ဘုမ္မာ ဒေဝါ တံ အစ္ဆရာစာရံ ဒိသွာ သဒ္ဒံ အနုဿာဝေသုံ။

(ဃ) ယထာ အညေပိ ဒေဝါ သုဏန္တိ၊ တထာ နိစ္ဆာရေသုံ။

(ဌ၁၈၁။ မအူ၊တ၊၅၅။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၄၁။) [၁၃၄၂-ခု မေး]

➢ ၁။ **အဖွင့်နှင့်အညီ သံဝဏ္ဏနာတပ္ပအနက်** ။ ။ ဘုမ္မာ၊မြေ၌မှီကုန်သော။(ဘုမ္မစိုးဖြစ်ကုန်သော) ဒေဝါ၊သူတစ်ပါးတို့၏စိတ်ကို သိလေ့ရှိကုန်သော အလုံးစုံသော တောအုပ်ကိုမှီကုန်သော နတ်တို့သည်။အဿ၊ထိုသုဒိန်၏။တံ အစ္ဆရာစာရံ၊ထိုလွန်ကျူး၍ ကျင့်ခြင်းကို။ ဒိသွာ၊မြင်ကြကုန်၍။သဒ္ဒံ၊အသံကို။အနုဿာဝေသုံ၊အဆင့်အားဖြင့် ကြားစေကုန်ပြီ။ (သဒ္ဒတ္ထ) တခြားနတ်များ ကြားလောက်အောင် ပြောဆိုကြကုန်ပြီ။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) မကြားမချင်း အသံကို ကြီးစွာဖန်ဆင်း၍ ကြွေးကြော်ကြကုန်ပြီ။ (သာရတ္ထ)

➢ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် ဘုမ္မာ ဒေဝါ သဒ္ဒမနုဿာဝေသုံ= ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်တို့သည် အသံကို အဆင့်စကား ပြောကြားကြကုန်ပြီ-ဟု ဆို၏။ ရှင်သုဒိန်သည် ဆိတ်ကွယ်ရာ မဟာဝုန်တော၌ မေထုန်အမှုကို ပြုကျင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်တို့သည် အသံကို အဆင့်စကား ပြောကြားကြကုန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား -- လောက၌ မကောင်းမှုကို ပြုသောသူအား ဆိတ်ကွယ်ရာမည်သည် မရှိသောကြောင့် ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်တို့သည် အသံကို အဆင့်စကား ကြားကြကုန်၏ဟူလို။

(ခ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် လောက၌ မကောင်းမှုကို ပြုသောသူအား ဆိတ်ကွယ်ရာမည်သည် မရှိ-ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယုတ္တိအားဖြင့် မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ အယုတ္တာဘောဂအောဒရာ ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် လောက၌ မကောင်းမှုပြုသော သူအား ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်မည်သည် မရှိဟု ဖွင့်ပြ၏။ အဘယ့်ကြောင့် လောက၌ မကောင်းမှု ပြုသူအား ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်မည်သည် မရှိဟု ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ဧကော ဧကာယ ရဟော ပရိစ္ဆိန္နေ အာသနေ စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဆိတ်ကွယ်ရာ

http://www.dhammadownload.com

အရပ်ရှိသည်ကို ဟောဆိုထားသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်တို့သည် ရှင်သုဒိန်၏ အဗ္ဗာစာရကိုမြင်၍ အသံကို အဆင့်ဆင့် ပြောကြကုန်ပြီဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့ အဆင့်ဆင့် ပြောကြားကြပါကုန်သနည်း။ ထိုထိုနတ်တို့ထံ သွား၍ အဆင့်ဆင့် ပြောကြားကြပါကုန်သလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ-ဂ-ဃ) တို့သည် သာ တေန ဂုဏ္ဍ ဂဏ်ု-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့် သံဂဏ္ဏနာမှတပါး ဘုမ္မာ ဒေဝါ သဒ္ဒမနုဿာဝေသုံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာဟု ဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

ထိုတွင်- (ခ) သည် (က) ကို ယုတ္တိအားဖြင့် မြဲမြံခိုင်ခန့်အောင် ပြုသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠီကရဏဝါကျ။ (ဂ) သည် (က) ဝါကျ အနိယမ၏ နိယမကို ပြသောကြောင့် နိယမဝါကျ။ (ဃ) သည် (ဂ) ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ အဿ-ကား ၏--ကြောင့် တံ အဗ္ဗာစာရံ-၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓိ စပ်။

➤ ၄။ အာရက္ခဏ် အာရက္ခာ။ ဒိဗ္ဗတိ ပဉ္စကာမဂုဏေဟိ ကီဠန္တိတိ **ဓေဝါ**။

(ဒိဝုဓာတ်+ဏပစ္စည်း) ဒိဝုဓာတ်အရ ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့၌ မြူးထူးပျော်ပါးကစားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အယောနိသော မနသိကာရ အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ ဏပစ္စည်းအရ ထို--သော မဟာဝုန်တောကို မှီ၍နေကြသော နတ်ဒြဗ်တို့ရ၏။

ဒေဝါဧဝ ဒေဝတာ။ အာရက္ခာယ ဌိတာ ဒေဝတာ **အာရက္ခဓေဝတာ**။ အာရက္ခာယ ထိုသူအား စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ။ဌိတာ၊တည်ကုန်သော။ဒေဝတာ၊နတ်တို့တည်း။အာရက္ခ ဒေဝတာ၊--နတ်တို့။ အာရက္ခာပုဒ်+ဒေဝတာပုဒ်+မဇ္ဈေလောပီ စတုတ္ထီတပ္ပုရိသ်သမာသ်

အာရက္ခ-အရ ထိုသူအား စောင့်ရှောက်ခြင်း ကြိယာသည် မုချ။ ယင်း၏ တည်သော နတ်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထိုသူအား စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ တည်ကုန်သော နတ်တို့ရ၏။

* ပရေသံ စိတ္တံ ပရစိတ္တံ။ ပရစိတ္တံ ဝိဒန္တိ ဇာနန္တိ သီလေနာတိ **ပရစိတ္တဝိဒူ**။ ပရစိတ္တ-အရ သူတစ်ပါးတို့၏ စိတ်သည် မုချ။ ထို-၏ သိခြင်းကြိယာနှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။ ဝိဒဓာတ် အရ သိသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ကမ္မဇိဒ္ဓိ ဒေဝိဒ္ဓိသည် မုချ။ ရှေး--ဖလူ။ နောက်--ကာရဏူ။ သမာသ်ပုဒ်အရနှင့် ဦပစ္စည်းအရ ထို--သော သူတစ်ပါးစိတ်ကို သိကုန်သော နတ်တို့ရ၏။

ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ ဘူမိ။ (ဘူဓာတ်+မိပစ္စည်း) ဘူမိယံ တိဋ္ဌန္တိ ဝသန္တိတိ **ဘုမ္မာ**။ (ဘူမိပုဒ်+ဏျပစ္စည်း) ဘူမိ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ မြေဒြဗ်သည် မုချ။ ထို-၏ နတ်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ်

http://www.dhammadownload.com

ဌာန။ ဏျပစ္စည်းအရ ထို--သော နတ်ဒြပ်တို့ရ၏။

အဘိဘဝိတွာ အာစရဏံ **အဇ္ဈာစာရော။** (ဘာဝသာဓန၊အဓိ-အာ-စရ+ဏ)

အဓိ-ဥပသာရ-အရ အဘိဘဝနဟု ဆိုအပ်သော ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ အာ-ဥပသာရအရ ကျင့်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ စရဓာတ်အရကား ဘာဝဝါစကပုဒ်တို့၏သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူး မရှိသောကြောင့် လွှမ်းမိုး၍ကျင့်သော အခြင်းအရာဖြင့်ဖြစ်သော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏

ပါပတ္တိ ရက္ခတ္တိ သုဇနာ အတ္တာနံ အသ္မာတိ ပါဝံ။/ဒုဂ္ဂတိံ ပါပေတီတိ ဝါ ပါဝံ။/ ပံ အပါယံ ပေတိ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ ပါဝံ။ ပါပဥ္စ တံ ကမ္မဥ္စာတိ ပါပကမ္မံ။ * သဗ္ဗေဟိ ပဉ္စမံ သဗ္ဗပဉ္စမံ။/သဗ္ဗေသံ ပဉ္စမံ သဗ္ဗပဉ္စမံ။ * ဝနဉ္စ တံ သဏ္ဍောစာတိ ဝနသဏ္ဍော။ သကလောစ သော ဝနသဏ္ဍောစာတိ သကလဝနသဏ္ဍော။ သကလဝနသဏ္ဍေ နိဿိတာ သကလဝနသဏ္ဍနိဿိတာ။ * ဘူမိယံ ဌိတာ ဘုမ္မာ။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဘုမ္မစိုးနတ်တို့၏ အသံကြွေးကြော်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ပရစိတ္တဝိဒူ သကလဝနသဏ္ဍနိဿိတာ-ဖြင့် ဘုမ္မာဒေဝါ-အရ သူတစ်ပါး စိတ်ကိုသိကုန်သော အလုံးစုံသော တောအုပ်ကိုမှီကုန်သော ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်တို့ကို ယူရမည် ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) အဿ တံ အဇ္ဈာစာရံ ဒိသွာ-ဖြင့် ဘုမ္မာဒေဝါ သဒ္ဒ မနုဿာဝေသုံ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ တံ အဇ္ဈာစာရံ ဒိသွာ-ပုဒ်တို့ကို ထည့်စွက်၍ အနက် သမ္ဗန်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ)

သဒ္ဒံ အနုဿာဝေသုံ-ဖြင့် သဒ္ဒမနုဿာဝေသုံ-ကို သဒ္ဒံ အနုဿာဝေသုံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်ပဒ)

(ဃ) ဖြင့် သဒ္ဒံ အနုဿာဝေသုံ-၌ အသံကို အဆင့်ဆင့်ကြားစေကုန်၏ဟူသည် သွား၍ ပြောကြားသည်မဟုတ်၊ အခြားနတ်များ ကြားနိုင်လောက်အောင် ကြီးစွာသော အသံကိုပြု၍ (ဝါ) ဖန်ဆင်း၍ ကြွေးကြော်ကြခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ပကုဗ္ဗတော/ပကြုဗ္ဗတော ။ ။ ကွစိ ဓာတူတိအာဒိနာ ကုဿ ကြုစ (ရှု) ကုကြုစောဿ ဝတ္တံ သဗ္ဗတ္ထ။ ပါဝစနနယေန ကရဏ္ဏစ္စေတဿ ဓာတုဿ ကုအာဒေ သော ကြုအာဒေသောစ ဟောတိ ဩကာရပစ္စယဿ ဝကာရတ္တံ သဗ္ဗတ္ထ ဝိဘတ္တိပစ္စ ယေသု။ (နီတိ-သုတ္တ) တို့ကိုထောက်၍ ၂-ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ပပုဗ္ဗ ကရဓာတ်+ဩပစ္စည်း+အန္တပစ္စည်း+သဝိဘတ်။ ကုကြုတောဿ ဝတ္တံ သဗ္ဗတ္ထ ဟူသော နီတိသုတ်ဖြင့် ကရဓာတ်ကို ကုပြု၊ ကြုပြု၊ ဩပစ္စည်းကို ဝပြု၊ ၀-ဒွေဘော်လာ ၀-နှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံးပြု၊ တောတိတာ သဿိနာသု-သုတ်ဖြင့် တော-ပြု၍ ပြီးသော ကြောင့် ပကုဗ္ဗတော/ပကြုဗ္ဗတော နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

သဗ္ဗေပိ ပြဟ္မာနော-ဖြင့် ပြဟ္မကာယိကာ-အရ ပဌမစျာန်ပြဟ္မာမျှလောက်ကိုသာ မယူရ၊ အသညသတ် အရူပကိုထား၍ အလုံးစုံသော ရူပါဝစရပြဟ္မာတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဓ) ၌ ဓဝံ-ဖြင့် ဣတိဟ-သဒ္ဒါ၏ နိပါတသမုဒါယ၏--ၚင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း ဣတိဟ နိပါတ်၏ နိဒဿနအနက်ကိုဟော--ၚင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တနည်း) ဓဝံ-ဖြင့် ဣတိဟ-၌ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဟေတု-စသော အနက်ကို မဟော၊ နိဒဿနအနက်ဟော--ၚင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဣဟ-ကား သာသန, လောက, ဒေသ-စသော အနက်ကို မစွဲ၊ ပဒပူရဏ၏-ၚင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) (ဝါ) ဟ-အက္ခရာ၏ ပဒပူရဏ၏--ၚင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

တေန သုဒိန္နဿ အဇ္ဈာစာရက္ခဏေန-ဖြင့် တေန ခဏေန-အရ သုဒိန်၏ လွန်ကျူးဆဲ ခဏကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် တေန မုဟုတ္တေန-အရ သုဒိန်၏ လွန်ကျူးဆဲ မုဟုတ္တကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(င) ၌ အကနိဋ္ဌပြဟ္မလောကာ-ဖြင့် ယာဝ ပြဟ္မလောကာ-၌ ပြဟ္မလောက-အရ ပြဟ္မဘုံအားလုံးကို မယူရ၊ အကနိဋ္ဌပြဟ္မာဘုံကို ယူရမည်ဟု သိစေ။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ အဘိဥဂ္ဂစ္ဆိ-ဖြင့် အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆိ-ကို အဘိ+ဥဂ္ဂစ္ဆိ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) အဗ္ဘုဋ္ဌာသိ-ဖြင့် အဘိဥဂ္ဂစ္ဆိ-၌ ဥ-သဒ္ဒါသည် အဝ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ ဥ-ဟူသော ဥပသာရ၏--ၚင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂပဒ) ယင်း ဥ-ဟူသော ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ၚင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဂမုဓာတ်သည် အောက်သို့သက်ခြင်း အဝဂမနတ္ထကို မဟော၊ အထက်သို့တက်ခြင်း ဥဂ္ဂမနတ္ထ (ဝါ) ဥဋ္ဌာနတ္ထကို ဟော--ၚင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဧကကောလာဟလမကာသိ-ဖြင့် ပျံ့နှံ့တက်၏ဟူသည် အုတ်အုတ် ကျက်ကျက် အသံဖြစ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၃။ **ကောလာဟလ/ကောလာဟဠ** ။ ။ ကုလ သယ်ာတေ၊ ကောလန် ကောလော ဧကီဘာဝေါ။ တံ အာဟလတိ ဝိန္ဒတီတိ ကောလာဟလော-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာနှင့်အညီ ကောလသဒ္ဒူပပဒ အာပုဗ္ဗ ဟလဓာတ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ကောလာဟလ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ပြဟ္မကာယိကာနံ ဓဓေါနံ**-ကား ပြဟ္မာအပေါင်းနှင့် ပြဟ္မာ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ပြဟ္မကာယိကာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပြဟ္မာအားလုံး၏ "ပြဟ္မကာယိကာ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အသညသတ် အရူပါဝစရ ပြဟ္မာမှတစ်ပါး ကြွင်းသော ပြဟ္မာ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။

http://www.dhammadownload.com

အသညသတ္တာ-ကား ပြဋ္ဌာန်းသော သညာကိုဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော သညာမှ ကြွင်းသော နာမက္ခန္ဓာကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။ အစိတ်ဖြစ်သော သညာ၏ "သညာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဗြဟ္မာအားလုံး၏ "ဗြဟ္မလောကာ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာ့ဘုံ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

အာကာသဋ္ဌာနံ စာတုမဟာရာဇိကာနံ-ကား အာကာသဋ္ဌဒေဝတာ-အရ အာကာသဋ္ဌနတ်မှကြွင်းသော မြင်းမိုရ်တောင်ခါးပန်းအာလိန်၌တည်သော ပဗ္ဗတဋ္ဌကနတ်တို့ကို စာတုမဟာရာဇိက-အရ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ * အပေါင်းဖြစ်သော အာကာသဋ္ဌနတ်, ပဗ္ဗတဋ္ဌကနတ်တို့၏ "စာတုမဟာရာဇိကာ"ဟူသော အမည်ကို **အစိတ်** ဖြစ်သော ပဗ္ဗတဋ္ဌကနတ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

ပါဠိ [၅၇]

(က) ပုတ္တံ ဝိဇာယိတိ သုဝဏ္ဏဗိမ္ဗသဒိသံ ပဌမတာပိကာသတ္တံ ဇနေသိ။

(ခ) ဗီဇကောတိ နာမမကံသူတိ န အညံ နာမံ ကာတုမဒံသု။ "ဗီဇကမ္ပိ ဒေဟီ"တိ မာတာမဟိယာ ဝုတ္တဘာဝဿ ပါကဋတ္တာ "ဗီဇကော"တွေဝဿ နာမံ ဟောတူတိ "ဗီဇကော"တိ နာမမကံသု။ (ဂ) ပုတ္တဿ ပန နာမဝသေနေဝ စ မာတာပိတူနမ္ပိဿ နာမမကံသု။ (၃၊၁၈၁။ မအဋ္ဌ၊တ၊ ၅၈။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၂၄၃။)

➤ ၁။ (ခ) ၌ အဒံသု၊ အကံသု-တို့၏ ကတ္တားကို သုဒိန္နဿ သဟာယကာ-ဟု ထည့်ပါ။ (ဂ) ၌ အဿ-အစွဲ ဗီဇကဿ-စွဲပါ။ (မာတာပိတူနမ္ပိ၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓိ စပ်။)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ **ကျွန်ုပ်တို့ဆရာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် "ဗီဇကောတိ နာမမကံသု" (သုဒိန်၏ မိတ်ဆွေ ရဟန်းတို့က ဗီဇကဟူသော အမည်ကို မှည့်ကုန်၏။) ဟု လျှောက်ဆို၏။ ဗီဇက-မှ တပါးသော နာမည်ကို မှည့်သင့်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဗီဇက-ဟူသော အမည်ကို မှည့်ကြကုန်သနည်း။ (အန္ဝယ) အဘယ့်ကြောင့် တပါးသော အမည်ကို မမှည့်ကြကုန်သနည်း။ (ဗျတိရေက) စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဗီဇကဟူသော အန္ဝတ္ထနာမည် ရခြင်း၏အကြောင်းကို ဆို၏။ မျိုးစေ့ကို ယူသည်၏အဖြစ် မျိုးစေ့ကိုပေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အမိ အဖတို့အား ဗီဇကမာတာ, ဗီဇကပိတာ-ဟူသော အမည်ကို ပြုကြကုန်သလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဗီဇကမာတာ, ဗီဇကပိတာ-ဟူသော အမည်ကို မှည့်ကြကုန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်

➤ ၃။ (က-ခ) ပကၡန္တရ။ ထိုတွင် (ခ) ၌ န အညံ စသည်ကား ဗျတိရေက။ ဗီဇကမ္ပိ စသည်ကား အန္ဝယ။ (ဂ) ကား ဗီဇက နာမည်ရကြောင်းမှတပါး ဗီဇကမာတာ ဗီဇကပိတာ နာမည်ရကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ပကၡန္တရ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၄။ ဝဓိယတေတိ ဝုစ္စတိ။ (ယံ ဗီဇကမ္ပိဒေဟိတိ ဝစနံ၊အကြင် ဗီဇကမ္ပိ ဒေဟိ-ဟူသော စကားကို။မာတာမဟိယား၊အဖွားမသည်။ဝဓိယတေ၊ပြောအပ်၏။ဣတိ၊ တံ၊ ဝုတ္တံ ကမ္မသာဓနေ၊ ဝစဓာတ်+တ-ပစ္စည်း) ဝစဓာတ်အရကား မျိုးစေ့ပေးပါဟု ပြောသော အဘွား၏ ဂေဟာဿိတ တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာကား မျိုးစေ့ပေးပါဟု ပြောသော စကား၏ သဟဇာတာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဘောဂုဏ်သည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်း အရကား မျိုးစေ့ပေးပါဟူသော စကားဖြစ်ရ၏။

ဝုတ္တဿ ဘာဝေါ ဝုစ္စာဘာဝေါ။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ဝုတ္တ+ဘာဝပုဒ်။ ဝုတ္တ-အရကား မျိုးစေ့ပေးပါဟု ဆိုအပ်သော စကားဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ မျိုးစေ့ပေးပါဟု ပြောဆိုခြင်း ကြိယာနှင့် အကျိုး အကြောင်း စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မျိုးစေ့ပေးပါဟု ဆိုအပ်သော စကား၏ ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုခြင်းကြိယာရ၏။

ပစ္ဆာ ဇာတော ပစ္ဆိမော။ ပစ္ဆိမောစ သော ဘာဝေါစာတိ ပစ္ဆိမဘာဝေါ။ ပစ္ဆိမဘာဝေ နိဗ္ဗတ္တော ပစ္ဆိမဘာဝိကော။ ပစ္ဆိမဘာဝိကောစ သော သတ္တောစာတိ ပစ္ဆိမဘာဝိကသတ္တော။ နောက်ဖြစ်သော ဘဝ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါ။ (သဒ္ဒတ္ထ) ရဟန္တာအလောင်း သတ္တဝါ။(မိ)

သောဘဏော ဝဏ္ဏော ယဿ တံ သုဝဏ္ဏံ။ ပိတ္တာဒယော ဝမတိ ဥဂ္ဂိရတီတိ ဗိမ္ဗံ။ သုဝဏ္ဏေန ကတံ ဗိမ္ဗံ သုဝဏ္ဏဗိမ္ဗံ။ (ပကတိ-ဝိကတိ/ဝိကာရီ-ဝိကာရ စပ်)

➢ ၆။ (က) ၌ ဇနေသိ-ဖြင့် ဝိဇာယိ-၌ အကမ္မက ဇနီဓာတ်သည် ဝိရှေးရှိသော ကြောင့် သကမ္မကဓာတ် ဖြစ်လာခြင်းကိုရင်း (ဓာတုပဒ) မွေးဖွားဟူသော သကမ္မက အနက်ကို ဟောခြင်းကိုရင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။ သုဝဏ္ဏ (ပ) သတ္တ-ဖြင့် ပုတ္တ-အရ ယံ ဝါ တံ ဝါ ဟူးဟူးညားညားသော သားကို မယူရ ရွှေရုပ်တုနှင့်တူသော ပစ္ဆိမ ဘာဝိက သားကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ၌ ဗီဇကမ္ပိ (ပ) ပါကဋတ္တာ-ဖြင့် ဗီဇကနာမည် မှည့်ကြခြင်း၏အကြောင်းကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ ပါကဋ/ပါကတ ။ ။ ပပုဗ္ဗ ကဋဓာတ် အ-ပစ္စည်း၊ ပ-ဥပသာရ၏ အ-ကို အာဒီယပြု၍ပြီးသောကြောင့် ပါကဋ-ပါဌ် သင့်သည်။ [ကဋ ဂတိယံ။ ဒဿနံ ကဋတီတိ ပါကဋော။ ဥပသဂ္ဂဿ ဒီဃော။] (အဘိဓာန်ဋီကာ-၇၂၄)

ပါဠိ [၄၈]

(က) ဓဝံ မာတာပုတ္တာနံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ သဖလာ အဟောသိ။ ပိတာ ပန ဝိပ္ပဋိသာရောဘိ ဘူတော ဝိဟာသိ။ ဟောန ဝုတ္တံ "အထခေါ် အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ အဟုဒေဝ ကုက္ကုစ္စံ" န္တိ အာဒိ။ (ခ) တတ္ထ ဓမ္မစေတိ အဟု ဝဝ။ (ဂ) ဒကာရော ပဒသန္ဓိကရော။

(ဃ) အဟောသိ ဟေဝါတိ အတ္ထော။ (င) ကုက္ကုစ္စန္တိ အဖ္ဖာစာရဟောတုကော

http://www.dhammadownload.com

ပစ္ဆာနုတာပေါ။ (စ) ဝိပ္ပဋိသာရောတိပိ တဿေဝ နာမံ။ (ဆ) သော ဟိ ဝိညူဟိ အကတ္တဗ္ဗတာယ ကုစ္ဆိတကိရိယဘာဝတော ကုက္ကုစ္စံ။ (ဇ) ကတံ အဗ္ဘာစာရံ နိဝတ္တေတုံ အသမတ္ထတာယ တံ ပဋိစ္စ ဝိရူပံ သရဏဘာဝတော ဝိပ္ပဋိသာရောတိ ဝုစ္စတိ။

(ဋီ၊၁၈၁။ မအဋ္ဌ၊၁၊၅၉။ ဘာသာဋီ၊၃၊၂၄၄။) [၁၃၆၄-ခု မေး]

➢ ၂။ (ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် အဟုဒေဝ-ကို အဟု+ဧဝ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဟုံ ဧဝ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် အဟု ဧဝ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု ဆိုပါသနည်း။ (ဂ) မိန့်။

အား-- (ဂ) ဖြင့် ဒ-အက္ခရာသည် ပဒသန္ဓိကို ပြု၏ဟု အသင့်ယုတ္တိကို ငါပြဆိုသောကြောင့် (ခ) သံဝဏ္ဏနာ မှန်ကန် သင့်တန်၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ဒ-အက္ခရာသည် ပုဒ်စပ်ခြင်းကိုပြုတတ်သော အာဂမ ဒ-အက္ခရာဖြစ်၍ အဟုဒေဝ-ကို အဟု+ဧဝ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ အဟု-ဝယ် မည်သည့်ဝိဘတ် ဖြစ်ပါသနည်း။ ဟိယျတ္တနီ ဦ-ဝိဘတ်ပင် ဖြစ်ပါသလော။/တဒဟုပေါသထေ-၌ အဟု-ကဲ့သို့ ဒိဝသအနက်ကို ဟောသော နာမ်ပုဒ်ဟုပင် မှတ်ရပါမည်လော။ အဘယ်ပုဒ်ဟူ၍ မှတ်ရပါမည်နည်း။ (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် အဟုဒေဝ ကုက္ကုစ္စံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌ ကုက္ကုစ္စ-အရ တတ္ထ ဟိ ကေဘိကုစ္ဆိတဝိ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ ဝါ ပါဒကုက္ကုစ္စံ ဝါ ဒိဝိတသဒ္ဒေါ ဝါ နတ္ထိ စသည်၌ကဲ့သို့ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စ ပါဒကုက္ကုစ္စကို ယူရပါမည်လော။ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ကုက္ကုစ္စံ အဟောသိ စသည်၌ကဲ့သို့ ဝိနယကုက္ကုစ္စကို ယူရပါမည်လော။ ဤ အဟုဒေဝ ကုက္ကုစ္စံ-၌ မည်သည့် ကုက္ကုစ္စကို ယူရပါမည်နည်း။ (င) မိန့်။

အား -- ပစ္ဆာနုတာပလက္ခဏာရှိသော ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်ကို ယူရမည်ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ကတာကတာနုသောစန လက္ခဏာရှိသော ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်ကို ဤ၌ ကုက္ကုစ္စဟူ၍ အလိုရှိအပ်၏ဟု ဆို၏။ ကုက္ကုစ္စ-ဟူသော အမည်သည်သာ ပစ္ဆာနုတာပ၏ အမည်ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သည်လည်း ပစ္ဆာနုတာပ၏ အမည် ဖြစ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (င-စ) တို့ဖြင့် ကုက္ကုစ္စ-ဟူသောအမည်သည်ရင်း၊ ဝိပ္ပဋိသာရဟူသော အမည်သည်ရင်း ပစ္ဆာနုတာပ၏ အမည်ဖြစ်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခု အခါ၌ ယင်းစကားရပ်ကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ဝါ) ထင်ရှားပြလိုသော ဆရာသည် (ဆ) မိန့်။

(ဆ-စ) သို့/ **အဘောဂါယုတ္တအဓိပ္ပာယ်** ။ ။ ဆရာသည် (င-စ) တို့ဖြင့် ပစ္ဆာနုတာပ-ဟူသော အမည်သည် ကုက္ကုစ္စ၏ရင်း၊ ဝိပ္ပဋိသာရ၏ရင်း အမည်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပစ္ဆာနုတာပ-ဟူသော အမည်သည် တစ်မျိုးသာဖြစ်၍ ကုက္ကုစ္စ၏ အမည်သာ ဖြစ်၏ဟူ

http://www.dhammadownload.com

၍ဒင်း/ဝိပ္ပဋိသာရ၏ အမည်သာဖြစ်၏ဟူ၍ဒင်း ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ပဋ္ဌာနုတာပ-ဟူသော အမည်တစ်မျိုးသည် ကုက္ကုစ္စ ဝိပ္ပဋိသာရ နှစ်မျိုးတို့၏ အမည်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။(ဆ-ဇ)

(ဇ) သို့/ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ပဋ္ဌာနုတာပ၏ ကုက္ကုစ္စမည်ခြင်းအကြောင်းကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဝိပ္ပဋိသာရမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။ ဝိပ္ပဋိသာရမည်ခြင်း အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုအကြောင်းကို မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အပေါ်၌ အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်လေရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) အနုသန္ဓေဝါကျ။ (ခ) သမုဒါယတ္ထမှတပါး အဝယဝတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ကား ဒ-အက္ခရာသည် ပဒသန္ဓိကို ပြ၏ဟု အသင့်ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစွာပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။ (ယ) ဝါကျာရမ္ဘ။/ဝိတ္ထာရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ကား အမည်တစ်မျိုးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဆ) သည် ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲအောင် ပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။/ကုက္ကုစ္စမည်ပုံကို ထင်ရှားအောင်ပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ။ (ဇ) ကား ပဋ္ဌာနုတာပ၏ ကုက္ကုစ္စမည်ပုံမှတပါး ဝိပ္ပဋိသာရမည်ပုံကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ သော-ကား ကို--ကြောင့် ဝုစ္စတိ-၌ ဝုတ္တကံ/ဝုတ္တကံ-၏ ကြိယာ စပ်။

ပီညျတိ-ကား တို့သည်--ကြောင့် အကတ္တဗ္ဗတာယ-ဝယ် အကတ္တဗ္ဗ-၌ အဝုတ္တကတ္တား အဝုတ္တကတ္တား၏ ကြိယာ စပ်။ အကတ္တဗ္ဗတာယ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ကုစ္ဆိတကိရိယဘာဝတော-ဝယ် ကုစ္ဆိတ-၌ ဟိတ်/ဟိတ်၏ဖိုလ် စပ်။ **ကုစ္ဆိတကိရိယဘာဝတော**-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ကုက္ကုစ္စံ-၌ ဟိတ်/ဟိတ်၏ဖိုလ် စပ်။ **ကုက္ကုစ္စံ**-ကား ဟူ၍--ကြောင့် ဝုစ္စတိ-၌ အာကာရ/အာကာရဝန္တ စပ်။

➤ ၄။ အဘိဘဝိတွာ အာစရဏံ အဇ္ဈာစာရော။ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေနာတိ ဟေတု။ အဇ္ဈာစာရော ဧဝ ဟေတု ဧတဿာတိ **အဇ္ဈာစာရဟေတုကော**။

ဧတဿ၊ထိုပဋ္ဌာနုတာပ၏။အဇ္ဈာစာရော ဧဝ၊လွန်ကျူးခြင်းသာဖြစ်သော။ဟေတု၊အကြောင်းသည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သော၊ထိုပဋ္ဌာနုတာပသည်။အဇ္ဈာစာရဟေတုကော၊မည်၏။ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ အဇ္ဈာစာရ+ဟေတု+ဧတပုဒ်။ ပုဒ်လုံးအရကား လွန်ကျူးခြင်းဟူသော အကြောင်းသည် မှချ။ ထို၏ နောင်တ တစ်ဖန်ပူပန်ခြင်းနှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို-သော နောင်တပူပန်ခြင်း ရ၏။

ကရဏံ ကတံ။ ကုစ္ဆိတံ ကတံ **ကုကတံ**။ (ကုနိပါတပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ်၊ ကုပုဒ်+ကတပုဒ်။ ကု-အရကား စက်ဆုပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ကုစ္ဆိတဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ယင်း၏ အမူအရာကြိယာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော စက်ဆုပ်အပ်သော အမူအရာ ကြိယာရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ကုကတမေဝ ကုက္ကုစ္စံ။ သွတ္တတဒ္ဓိတ်၊ ကုကတပုဒ်+ဏျပစ္စည်း။ ကုကတ-အရကား စက်ဆုပ်အပ်သော အမှုအရာကြိယာသည် မှချ။ ဏျပစ္စည်းအရလည်း သွတ္တတဒ္ဓိတ်တို့၏ သဘောသည် ပုဒ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် စက်ဆုပ်အပ်သော အမှုအရာ ကြိယာပင်ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ကုက္ကုစ္စသဒ္ဒါသည် ဝိနည်းဋီကာအလို ဖလူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် အကြောင်းဖြစ်သော နောင်တ တစ်ဖန်ပူပန်ခြင်းသည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

ကုကတဿ ဘာဝေါ ကုက္ကုစ္စံ။ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၊ကုကတ+ဏျ။ ကုကတ-အရ ပြုအပ်ပြီးသော ဒုစရိုက် မပြုလိုက်မိသော သုစရိုက်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော နောင်တ တစ်ဖန်ပူပန်မှု စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ယင်း၏ ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်နှင့် အကျိုး အကြောင်း စပ်ဌာန္။ ဏျ-အရ ထို--သော ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်ရ၏။

သရဏံ သာရော။ ကတံ အဇ္ဈာစာရံ ပဋိစ္စ သာရော ပဋိသာရော။ (ကတံ၊ပြုအပ်ပြီးသော။အဇ္ဈာစာရံ၊လွန်ကျူး၍ ကျင့်ခြင်းကို။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။သာရော၊အောက်မေ့ခြင်းတည်း။ ပထမာ တပ္ပုရိသ်၊ ပဋိ+သာရ။) ပဋိ-အရ ပြုအပ်ပြီးသော လွန်ကျူး၍ ကျင့်ခြင်းကို စွဲခြင်းသည် မှချ။ ယင်း၏ အောက်မေ့ခြင်းနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ပြုအပ်ပြီးသော လွန်ကျူး၍ကျင့်ခြင်းကို စွဲ၍ အောက်မေ့ခြင်း ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်ရ၏။ * ဝိရူပံ ပဋိသာရော ဝိပ္ပဋိသာရော။ (ဝိ+ပဋိသာရ+ပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်)

ဝိ-အရ ဖောက်ပြန်ခြင်း ဝိရူပတ္တဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ယင်း၏ ပြုအပ်ပြီးသော လွန်ကျူး၍ကျင့်ခြင်းကို စွဲ၍ အောက်မေ့ခြင်းနှင့် ဝိသေသန- ဝိသေသျ/ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ပြုအပ်ပြီးသော လွန်ကျူး၍ ကျင့်ခြင်းကိုစွဲ၍ ဖောက်ပြန်စွာ အောက်မေ့ခြင်း ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်ရ၏။

အနု ပုနပ္ပုနံ တာပေါ အနုတာပေါ။ ပစ္ဆာ ပရံ အနုတာပေါ ပစ္ဆာနုတာပေါ။ ပစ္ဆာ-အရ နောက်ကာလသည် မှချ။ ထို၏ အဖန်တလဲလဲ ပူပန်ခြင်း (ဝါ) ကုက္ကုစ္စစေတသိက်နှင့် ကာလ-ကာလဝန္တ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ နောက်ကာလ၌ အဖန်တလဲလဲ ပူပန်ခြင်း ကြိယာ ရ၏။ သမဂ္ဂေတီတိ သမင်္ဂေါ။ န သမင်္ဂေါ အသမင်္ဂေါ။ အသမင်္ဂဿ ဘာဝေါ အသမင်္ဂတာ။ * ပဒါနံ သန္ဓိ ပဒသန္ဓိ။ ပဒသန္ဓိံ ကရောတီတိ ပဒသန္ဓိကရော။

➤ ၆။ (စ) ၌ အပဟဝေ-ဖြင့် အပဟဒေဝ-ကို အပဟုံ+ဧဝ-ဟု ပုဒ်မဖြတ်ရ အပဟု+ဧဝ ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်၏--ငှင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ဒ-၏ အာဂုံ၏--ငှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(ဂ) ဖြင့် အပဟု ဧဝ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရခြင်း၏ အကြောင်းကို သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် အပဟု-၌ အဝှတနိ ဤဝိဘတ်ကျေသည်၏--ငှင်း (ဒု-ဝိဘတ္တိပဒ) အပဟူ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဦ-ကို ဥရဿပြုရမည်၏--ငှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ ပစ္ဆာနုတာပေါ-ဖြင့် ကုက္ကုစ္စ-အရ အသံယတကုက္ကုစ္စ, ဝိနယကုက္ကုစ္စကို မယူ

http://www.dhammadownload.com

ရ၊ ပဋ္ဌာနုတာပလက္ခဏာရှိသော ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) အဇ္ဈာစာရပဟောတုကော-ဖြင့် နောင်တ တစ်ဖန် ပူပန်ခြင်းကား လွန်ကျူး၍ ကျင့်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိ၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ဝိပ္ပဋိသာရဟူသည် ကုက္ကုစ္စ၏ အမည် (ဝါ) ဝိပ္ပဋိသာရ အရလည်း ကုက္ကုစ္စ ပင်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဆ) ၌ ကုစ္ဆိတကိရိယဘာဝတော-ဖြင့် ကတံပုဒ်ကို ကရဏံ ကတံ-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကုနိပါတ်ပုဒ်၏ ကုစ္ဆိတအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ကုစ္ဆိတံ ကတံ ကုကတံ-ဟု ကုနိပါတပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ကုက္ကုစ္စပုဒ်ကို ကုကတမေဝ ကုက္ကုစ္စံ-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏျပစ္စည်း၏ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိညူဟိ အကတ္တဗ္ဗတာယ-ဖြင့် ကုစ္ဆိတကိရိယာပုဒ်ကို ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣရိယပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကုစ္ဆိတ ကိရိယာ-ဟူသည် ပညာရှိတို့ မပြုသင့်သော အမူအရာတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ၌ ပဋိစ္စ ဝိရူပံ သရဏဘာဝတော-ဖြင့် ဝိပ္ပဋိသာရော-၌ သာရောပုဒ်ကို သရဏံ သာရော-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနေ၌သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပဋိနှင့် သာရကို ပဋိစ္စ သာရော ပဋိသာရော-ဟု ပဌမာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝိနှင့် ပဋိသာရ-ကို ဝိရူပံ ပဋိသာရော ဝိပ္ပဋိသာရော ဟု ပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

ကတံ အဇ္ဈာစာရံ စသည်ဖြင့် ပြုအပ်ပြီးသော လွန်ကျူးမှုကို ဆုတ်နစ်ခြင်းငှာ မစွမ်း နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပဋ္ဌာနုတာပ၏ ဝိပ္ပဋိသာရ အမည်ရသည်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၃။ ဝိပ္ပဋိသာရော/ဝိပဋိသာရော ။ ။ ဝိပ္ပဋိသာရော-ကား ဝိရှေ့ ပဋိရှေ့ရှိသော သရဓာတ်+ဏပစ္စည်း။ ရဿာကာရတော ပရံ-ဟူသော သန္ဓိစည်းကမ်းနှင့်အညီ ဝိ-ဟူသော ရဿအက္ခရာနောက်၌ ဖြစ်ခြင်း၊ ဒွေဘာဝဌာနဖြစ်သော ပဋိဥပသာရရှိခြင်း ဤအင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့်ညီသောကြောင့် ပ-၌ ဒွေဘော်လာ၍ ဝိပ္ပဋိသာရော-ပါဌ်သင့်သည်။

ဝိပ္ပဋိသာရ/ဝိပ္ပတိသာရ ။ ။ ဝိရှေ့ ပတိရှေ့ရှိသော သရဓာတ် ဏပစ္စည်း၊ ကွစိ ပဋိ ပတိဿ-သုတ်အရ ပဋိဟူညတိ ပြယုဂ်၌ကဲ့သို့ ပတိ-ကို ပဋိပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဝိပ္ပဋိသာရောပါဌ် သင့်ပါသည်။

ကုက္ကုစ္စ/ကုက္ကုစ ။ ။ ကုကတပုဒ်+ဏျပစ္စည်း၊ ဏ-အနုဗန်ချေ၊ တ-ကို ယ-သို့ကပ်

http://www.dhammadownload.com

တျ-ဖြစ်၏၊ ယဝတံ-စသောသုတ်ဖြင့် တျကို စပြု၊ စ-ဒွေဘော်လာ၊ က-၌ အ-ကို ဥပြု၊ က-ဒွေဘော်လာ၍ ကုက္ကုစ္စ-ဟုပြီးသောကြောင့် ကုက္ကုစ္စ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ပဏ္ဍာနုတာပေါ/အနုတာပေါ/ပဏ္ဍာတာပေါ ။ ။ တာပေါ ကုက္ကုစ္စမေဝစ၊ ပဏ္ဍာတာပေါ နုတာပေါစ၊ ဝိပ္ပဋိသာရော ပကာသိတော။ (ဓာန်) ပဏ္ဍာ တပတိ ဧတေနာတိ ပဏ္ဍာတာပေါ အနု ပဏ္ဍာ တပတိ ယေန သော အနုတာပေါ (ဓာန်ဋီ)တို့ကိုထောက်၍ ၃-ပါဌ်လုံးသင့်။

ဝိရူပံသရဏာဘာဝတော/ဝိရူပသရဏာဘာဝတော ။ ။ ဝိရူပေါ်ဝါ ကုစ္ဆိတော ဝါ ပဋိသာရောတိ ဝိပ္ပဋိသာရော-ဟု အဋ္ဌသာလိနီ၌ ဖွင့်သောကြောင့်ငင်း၊ ဒုမ္မနောအဖွင့်၌ ဝိရူပမနော-ဟု အဋ္ဌကထာဆရာကိုယ်တိုင် ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ငင်း သမာသ်ဖြင့်ပြီးသော ဝိရူပသရဏာဘာဝတော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ သမာသ်အားလုံး၌ ဝိဘာသ-သဒ္ဒါလိုက်၍ အနိစ္စဝိဓိဖြစ်သောကြောင့် ဝါကျဖြင့်ရှိသော ဝိရူပံသရဏာဘာဝတော-ပါဌ်လည်းသင့်။

သော တိ ဝိညူတိ/တဦ ဝိညူတိ ။ ။ တ-သဒ္ဒါဖြင့် ပဏ္ဍာနုတာပကို စွဲယူရမည်။ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့မည်သည် စွဲရမည့်အနက်နှင့် လိင်ဝုစ်တူရပါမည်။ ပဏ္ဍာနုတာပသဒ္ဒါသည် ပုလ္လိင်ဖြစ်၍ ၎င်းပုလ္လိင် ပဏ္ဍာနုတာပကို စွဲရမည့် တ-သဒ္ဒါသည်လည်း ပုလ္လိင်သာ ဖြစ်ရမည်။ ထို့ပြင် ဝုစ္စတိကြိယာ၌ စပ်ရသော ဝုတ္တကံပုဒ်ဖြစ်၍ ဧကဝုစ် သိဝိဘတ်ဖြင့် ရှိရပါမည်။ ထို့ကြောင့် "သောဟိ" ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၉။ ကုက္ကုစ္စ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဟတ္ထကုက္ကုစ္စ၊ ပါဒကုက္ကုစ္စ၊ ဝိနယ ကုက္ကုစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်တို့၏ "ကုက္ကုစ္စ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ၊ နေယျတ္ထ၊ ရုဋ္ဌီနည်း။

ကုကတ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ကတာကတာဒုစ္စရိတသုစရိတ၏ "ကုကတ"ဟူ သော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဝိပ္ပဋိသာရ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင်-- ကာရဏူ/နာနန္တရိက။

ပဏ္ဍာနုတာပ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ပြုအပ်ပြီးသော လွန်ကျူးမှု၏ "ပဏ္ဍာနုတာပ" ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ယင်းလွန်ကျူးမှုကို အာရုံပြု၍ ပူပန်မှု ပဏ္ဍာနုတာပ ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

အကတ္တဗ္ဗတာယ-ကား အကတ္တဗ္ဗတာယ= ပညာရှိတို့သည် မပြုသင့် မပြုထိုက်သော အမှုအရာကြိယာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဟိတ်အနက်) ပညာရှိတို့သည် မပြုသင့် မပြုထိုက် သော အမှုအရာကြိယာဖြစ်သော (ဝိသေသနအနက်) ဤသို့ အနက်နှစ်မျိုး ပေးရသော ကြောင့် တန္တနည်း မည်၏။

(က) ၌ သော-ကား အာဒိဒီပကနည်း။

(ခ) ၌ ဝုစ္စတိ-ကား အန္တ ဒီပကနည်း။

➤ ၁၀။ ဝိပ္ပဋိသာရ-အရ ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်ကို ယူ။

http://www.dhammadownload.com

အာဒေါ်+သံဝဏ္ဏနာ (၄၊ ၁၈၂)

(က) **အလာဘာ ဝတ မေတိ မယှံ ဝတ အလာဘာ။** (ခ) **ယေ ဈာနာဒီနံ ဂုဏာနံ အလာဘာ နာမ။ တေ မယှံ။** (ဂ) **န အညဿာတိ အဓိပ္ပါယော။**

(ဃ) **န ဝတ မေ လာဘာတိ ယေပိ မေ ပဋိလဒ္ဓါ ပဗ္ဗဇ္ဇာသရဏဂမနသိက္ခာ သမာဒါနဂုဏာ။** (င) **တေပိ နေဝ မယှံ လာဘာ အဗ္ဗာစာရမလီနတ္တာ။**

(စ) **ဗြဟ္မစရိယန္တိ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ။** (ဆ) **ကိသော ဆမေဟာသီတိ ခါဒိတုံ ဝါ ဘုဉ္ဇိတုံ ဝါ အသက္ကောန္တော တနုကော အဟောသိ အပ္ပမံသလောဟိတော။**

➤ ၃။ (ခ-ဂ) ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် ယေ ဈာနာဒီနံ-စသည်ကား အနိယတ်။ တေ မယှံ-ကား နိယတ်။ (ဂ) ဇုတိရေက။

➤ ၆။ (က) ၌ မယှံ-ဖြင့် အလာဘာ ဝတ မေ-၌ မေ-သဒ္ဒါသည် နာဝိဘတ်နှင့် တကွ အမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ မေ၊ ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်နှင့်တကွ အမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ မေ-သဒ္ဒါ မဟုတ် (ဇ)။ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်နှင့်တကွ အမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ မေ-သဒ္ဒါတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ) မယှံ ဝတ အလာဘာ-ဖြင့် မေ-သဒ္ဒါ၏ ကိုယ်စားလှယ် မယှံသဒ္ဒါကို အစစွာထား၍ ဖွင့်သောကြောင့် ပါဠိတော်၌ မေပုဒ်ကို ရှေးဦးစွာ အနက် ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ)

(ဃ) ၌ ပဋိလဒ္ဓါ-ဖြင့် လာဘာပုဒ်ကို လဘိတဗ္ဗာတိ လာဘာ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ ပဗ္ဗဇ္ဇ (ပ) ဂုဏာ-ဖြင့် လာဘာ-အရ ရဟန်းအဖြစ် ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ခြင်း, သိက္ခာတို့ကို ကောင်းစွာယူခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) (ဝါ) လာဘာပုဒ်၏ ကံပုဒ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ မယှံ-ဖြင့် မေသဒ္ဒါကား ကတ္တားအနက် ဆဋ္ဌီဝိဘတ်ဖြင့် ပြီးသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ) အဗ္ဗာစာရမလီနတ္တာ-ဖြင့် န လာဘာ-၏ အကြောင်းတည်း။ (ဝါ) န လာဘာကို ယင်းဟိတ်ထည့်၍ ဟေတုလက်္ခဏ ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ-ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယ-အရ သာသနဗြဟ္မစရိယကို မယူရ၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ-ဖြင့် မဂ်သည် ဧကစိတ္တက္ခဏိကတည်း၊ သို့ဖြစ်၍ မဂ်ကို ကျင့်ဖွယ်မလို၊ မဂ်ရကြောင်း သိက္ခာသုံးပါးကိုသာ ကျင့်ဖွယ်လိုသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဆ) ၌ တနုကော-ဖြင့် ကိသ-သဒ္ဒါသည် ခေါင်းပါးခြင်း (ဝါ) ပါးလျားခြင်းအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ကိသ-သဒ္ဒါကား တနုက-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ကျန်-ဘာဝတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၇။ ယမတံ/ယောတံ ။ ။ ယံ တွံ ဇဝံ သွာကွာတေ (ပ) စရိတုံ-ဟု ဆိုလတံ့သော ပါဠိတော်စကားကိုထောက်၍ရင်း၊ ယံ တွန္တိ အာဒိမှိ ယေန ပါပေန တွံ-ဟူသော အဌကထာအဖွင့်ကို ထောက်၍ရင်း၊ ယံ-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်မျှသာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ရင်း၊ သဗ္ဗနာမ် မဖြစ်သင့်သောကြောင့်ရင်း ယမဟံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ဗြဟ္မစရိယံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သာသနဗြဟ္မစရိယ, မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ တို့၏ "ဗြဟ္မစရိယ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠှီနည်း။

မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ-ကား အကျိုးဖြစ်သော မဂ်တည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်၏ "မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သီလ, သမာဓိ, ပညာ သိက္ခာသုံးပါး၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဋီကာ [၄၉]

(က) ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဇာတောတိ သဉ္ဇာတုပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဘာဝေါ ပဏ္ဍုပလာသပ္ပဋိဘာဝေါ။ (ခ) ဓမနိသန္ထတဂတ္တောတိ ပရိယာဒိန္နမံသလောဟိတတ္တာ သိရာဇာလေနေဝ သန္ထရိတဂတ္တော။ (ဂ) အန္တောမနောတိ အနုသောစနဝသေန အဗ္ဘန္တရေယေဝ ဌိတစိတ္တော

(ဃ) တဒယဝတ္တုံ နိဿာယ ပဝတ္တနဝသေန ပန သဗ္ဗေပိ အန္တောမနာယေဝ။

(င) လီနမနောတိ ဥဒ္ဒေသေ, ပရိပုစ္ဆာယ, ကမ္မဋ္ဌာနေ, အဓိသီလေ, အဓိစိတ္တေ, အဓိပညာယ, ဝတ္တပဋိပတ္တိပူရဏေစ နိက္ခိတ္တဓုရော အဝိပ္ဖာရိကော။ (စ) အညဒတ္ထု ကောသဇ္ဇဝသေနေဝ လီနော သင်္ကုစိတော မနော အဿာတိ လီနမနော။

(ဆ) ဒုက္ခီတိ စေတောဒုက္ခေန ဒုက္ခီ။ (ဇ) ဒုမ္မနောတိ ဒေါသေန ဒုဋ္ဌမနော။

(ဈ) ဝိရူပမနော ဝါ ဒေါမနဿာဘိဘူတတာယ။ (ည) ပဇ္ဈာယီတိ ဝိပ္ပဋိသာရဝသေန ဝဟာစ္ဆိန္နော ဝိယ ဂဒြဘော တံ တံ စိန္တယိ။ (၄၁၀၂။ မအ္ဌ၊တ၊ ၆၂။ ဘာဋီ၊၁၊၂၄၇။)

➤ ၁။ ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဇာတော - ဖက်ရွက်တရော်အတူဖြစ်သော အလွန်ဖျော့တော့သော အဆင်းရှိသော ခန္ဓာကိုယ်၏အဖြစ်ရှိသော။ (ဝါ) ဖက်ရွက်တရော်အတူ အလွန်ဖျော့တော့သော အဆင်းရှိသော။ (သုဒိန်)

ဓမနိသန္ထတဂတ္တော - လေကိုဆောင်တတ်သော အကြောဖြင့် ဖြန့်ခင်းအပ်သော ကိုယ်ရှိသော။ (သဒ္ဒတ္ထ) အကြောပြိုင်းပြိုင်းထသော ကိုယ်ရှိသော။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

အန္တောမနော - အဖန်တလဲလဲ စိုးရိမ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် အတွင်း၌သာ တည်သော စိတ်ရှိသည်။ (အဟောသိ) ဒုမ္မနော - ဒေါသသည် ဖျက်ဆီးအပ်သော စိတ်ရှိသော။(ဝါ) ဒေါမနဿသည် နှိက်စပ်အပ်သည်အဖြစ်ကြောင့် ဖောက်ပြန်သော စိတ်ရှိသော။

ဝိပ္ပဋိသာရတ္တား၍ ဖောက်ပြန်စွာ အောက်မေ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။(ဟိတ်)

http://www.dhammadownload.com

ဝဟတ္ထိန္နော၊ပြတ်ပြီးသော ရှန်းခြင်းရှိသော။ဂဒြဘော၊မြင်းသည်။ပဏ္ဍာဝိယ၊ကြံမှိုင်သကဲ့သို့ (ဥပမာ) တံတံ၊ထိုထိုအမှုအရာကို။**ဓဏ္ဍာယ**ိ၊ကြံမှိုင်ပြီ။

➤ ၂။ (ယ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အဖန်တလဲလဲ စိုးရိမ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ရှင်သုဒိန်အား အတွင်း၌သာလျှင် တည်သောစိတ်ရှိ၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ရှင်သုဒိန်မှာသာ အတွင်း၌တည်သောစိတ် ရှိပါသလော။ ရှင်သုဒိန်မှတစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာကား အတွင်း၌တည်သော စိတ် မရှိသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရမည်နည်း။ (ယ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ဥဒ္ဒေသ, ပရိပုစ္ဆာ စသည်တို့၌ အရှင်သုဒိန်သည် ချထားအပ်သော တာဝန်ရှိ၏။ အားထုတ်ခြင်းမှ ကင်း၏ဟူ၍ လီနမနဉ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထို ဥဒ္ဒေသ, ပရိပုစ္ဆာ စသည်တို့၌ နိက္ခိတ္တဓုရဖြစ်ခြင်း, အဝိပ္ပာရိကဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ပါသနည်း။ ကုက္ကုစ္စ ဝိပ္ပဋိသာရတို့၏ အစွမ်းကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ-ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ယ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င-ဆ-ဇ-ည) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။/လီနမနဉ်၏ သဘာဝတ္ထမှတစ်ပါး အဘိဓာနတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ ဟရတိ အတ္တနော အာဓာရန္တိ **ဟာဒယံ**။ (ဟရ+ယ) ဝသတိ ဧတ္ထာတိ ဝတ္ထု၊ ဟာဒယဉ္စ တံ ဝတ္ထုစာတိ **ဟာဒယဝတ္ထု**။ ဟာဒယ-အရ နှလုံးသား၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် မှချ။ ထို၏ တည်ရာအရပ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော နှလုံးသားဟူသော တည်ရာဝတ္ထု ရ၏။

နိက္ခိတ္တံ ဓုရံ ယေနာတိ **နိက္ခိတ္တဓုရော**။ နိက္ခိတ္တဓုရ-အရ ချထားအပ်သော တာဝန်သည် မှချ။ ထို၏ အရှင်သုဒိန်နှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ချထားအပ်သော တာဝန်ရှိသော အရှင်သုဒိန်ရ၏။

ဝိပ္ပာရတော ဝိရဟိတော **အဝိပ္ပာရိကော**။ ဝိပ္ပာရ-အရ အားထုတ်ခြင်းသည် မှချ။ ထို၏ အားထုတ်ခြင်းမှကင်းသော အရှင်သုဒိန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အားထုတ်ခြင်းမှကင်းသော အရှင်သုဒိန်ရ၏။

ဝိပ္ပာရော အဿ အတ္ထီတိ ဝိပ္ပာရိကော။ န ဝိပ္ပာရိကော **အဝိပ္ပာရိကော**။

ကုစ္ဆိတံ သီဒတီတိ ကုသီတော။ ကုသီတဿ ဘာဝေါ **ကောသဇ္ဇံ**။ ကုသိတ-အရ ပျင်းရိသော သုဒိန်သည် မှချ။ ထို၏ ပျင်းရိခြင်းကြိယာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဏျ ပစ္စည်းအရ ထို-သော ပျင်းရိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ပျင်းရိခြင်း ရ၏။

ဓမနိ ဝိဏာဒယော ဓတေနာတိ ဓမနီ။ သန္ထရီယတေတိ သန္ထတံ။ ဂစ္ဆတိ ဂဏှာတိ ဝါ ကုသလာကုသလမေတေနာတိ ဝါ ဂတ္တံ။ ဓမနိနာ (ယာ) ဓမနိဇာလေနေဝ ဝါ သန္ထတံ ဂတ္တံ အဿာတိ **ဓမနိသန္ထတဂတ္တော**။ (တိပဒ ဗဟုဗ္ဗိဟိ) ပုဒ်လုံးအရ အကြောသည်သာ (ဝါ) အကြောတည်းဟူသော ကွန်ရက်သည်သာ ဖြန့်ခင်းအပ်သော ကိုယ်သည် မှချ။

http://www.dhammadownload.com

ထို-၏ အရှင်သုဒိန်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော/အစိတ် အပေါင်း စပ် ဌာန္ဒ။ တ-အညပုဒ်အရ ထို--သော အရှင်သုဒိန်ဖြစ်ရ၏။

ဝိကတိကတ္တားပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိကတိကတ္တားတို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ လျှင် ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်၍ အကြောတည်းဟူသော ကွန်ရက်သည်သာ ဖြန့်ခင်း အပ်သော ကိုယ်ရှိသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည်သာလျှင် ပဓာနအားဖြင့်ရ၏

* ဓမနိသန္ထတံ ဂတ္တံ အဿ သုဒိန္နဿာတိ ဓမနိသန္ထတဂတ္တော။

ဒုဗ္ဗော မနော အဿာတိ ဒုမ္မနော။ ဝိရူပေါ မနော အဿာတိ **ဒုမ္မနော**။ ပုဒ်လုံးအရ ပျက်သော (ဝါ) ဖျက်ဆီးအပ်သော (ဝါ) ဖောက်ပြန်သော စိတ်သည် မုချ။ ထို-၏ အရှင်သုဒိန်ဖြစ် နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော/နိဿိတ နိဿယ စပ် ဌာန္ဒ။ တ-အညပုဒ်အရ ထို--သော အရှင်သုဒိန် ဖြစ်ရ၏။ (ဝါ) အရှင်သုဒိန်ဖြစ်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိကတိ ကတ္တား--၍ ပျက်စီးသော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာန အားဖြင့်ရ၏။

မနတိ အာရမ္မဏံ ဝိဇာနာတိတိတိ မနော။ အန္တော ယေဝ ဋ္ဌိတော.မနော အဿာတိ **အန္တောမနော**။ ပုဒ်လုံးအရ အတွင်း၌တည်သော စိတ်သည် မုချ။ ထို-၏ အရှင်သုဒိန်ဖြစ် နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော/နိဿိတ နိဿယ စပ် ဌာန္ဒ။ တ-အညပုဒ်အရ ထို--သော အရှင်သုဒိန် ဖြစ်ရ၏။ ဝိကတိကတ္တားဖြစ်သောကြောင့် ဝိကတိကတ္တား--၍ အတွင်း၌တည်သော စိတ် ရှိသည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သာလျှင် ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ သဥ္စာတုပ္ပဏ္ဏုပ္ပဏ္ဏကဘာဝေါ-ဖြင့် ဥပ္ပဏ္ဏုပ္ပဏ္ဏက-သဒ္ဒါ၏ ဘာဝ လောပ (ဝါ) ဘာဝပ္ပဓာန၏--ငင်း (ဘာဝတ္ထ) ဥပ္ပဏ္ဏုပ္ပဏ္ဏကဇာတောပုဒ်ကို ဥပ္ပဏ္ဏုပ္ပဏ္ဏကံ ဇာတံ အဿာတိ ဥပ္ပဏ္ဏုပ္ပဏ္ဏကဇာတော-ဟု ဝိသေသန ပရနိပါတ စတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဏ္ဍုပလာသပဋိဘာဂေါ-ဖြင့် ဖျော့တော့သော အဆင်းရှိသော ခန္ဓာကိုယ်ဟူသည် ဖက်ရွက်ရော်နှင့် တူသော ခန္ဓာကိုယ်ရှိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ သန္ထရိတ-ဖြင့် သံပုဗ္ဗ ထရဓာတ်၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သိရာဇာလေနေဝ သန္ထရိတံ-ဖြင့် ဓမနီ-သဒ္ဒါသည် ရသဟရဏီ=အရသာကိုဆောင်သော အကြော၊အဋ္ဌိဗန္ဓနီ အရိုးကိုဖွဲ့သော အကြော အနက်ကို မဟော၊ ဝါယုဝါဟိနီ=လေကိုဆောင်သော အကြော အနက်ကို ဟော--ငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သန္ထတ-၌ တ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန၌ သက်-ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သန္ထရိတဗ္ဗန္တိ သန္ထတံ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဓမ နိယာ သန္ထတံ ဓမနိသန္ထတံ-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ အဗ္ဘန္တရေယေဝ ဋ္ဌိတစိတ္တော-ဖြင့် အန္တော-သဒ္ဒါသည် နာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ နိပါတ်

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ်၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) အန္တောပုဒ်၏ အဇ္ဈတ္တရအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အန္တောပုဒ်နောက်၌ သတ္တမီဝိဘတ် ကျေနေသည်၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) အန္တောပုဒ်နောက်၌ ဧဝ-သဒ္ဒါကျေ--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) မန-သဒ္ဒါ၏ စိတ်အနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အန္တောယေဝ ဋ္ဌိတော မနော အဿာတိ အန္တောမနော-ဟု တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ ဘိန္နာဓိကရဏ မဇ္ဈေလောပဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ အနုသောစနဝသေန-ဖြင့် အရှင်သုဒိန်၏စိတ်သည် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍ ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် အတွင်း၌ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ အဖန်တလဲလဲ စိုးရိမ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် အတွင်း၌ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ၌ သင်္ကုစိတော-ဖြင့် လီန-သဒ္ဒါသည် တွန့်ဆုတ်ခြင်း သင်္ကုစိတအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) လီနော မနော အဿ-ဖြင့် လီနမနောပုဒ်ကို လီနော မနော အဿာတိ လီနမနော-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(၁၀) ၌ စေတော ဒုက္ခေန-ဖြင့် ဒုက္ခီပုဒ်ဝယ် ဒုက္ခအရ ကိုယ်ဆင်းရဲမှု-ကာယိကဒုက္ခကို မယူရ၊ စိတ်ဆင်းရဲမှု-စေတောဒုက္ခကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(၁) ၌ ဒုဋ္ဌမနော-ဖြင့် ဒုမ္မနော-၌ ဒု-သဒ္ဒါသည် စက်ဆုပ်ခြင်း-ကုစ္ဆိတအနက်ကို မဟော၊ ဖျက်ဆီးခြင်း-ဒုဋ္ဌအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

(၈၂) ၌ ဝါ-ဖြင့် ဒု-သဒ္ဒါ၏ အနက်တစ်မျိုးကို လဲလှယ်ပြသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဝိရူပမနော-ဖြင့် ဒု-သဒ္ဒါသည် ဒုဋ္ဌအနက်ကိုသာ ဟောသည်မဟုတ်၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း-ဝိရူပအနက်ကိုလည်း ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

(၁၃) ၌ စိန္တယိ-ဖြင့် ပဇ္ဈာယိ-၌ ပ-ဥပသာရ၏ အနက်မဲ့ (အနတ္ထက) ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဈေဓာတ်သည် ဥဇ္ဈာန-စသော အနက်ကို မဟော၊ ကြံစည်ခြင်း-စိန္တာအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။ တံတံ-ဖြင့် ပါဠိ၌ တံတံ-ဟူသော ကံပုဒ် ဖြည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပဇ္ဈာယိ-ကြံမှိုင်၏ဟူသည် ဟိုဟို ဒီဒီ ထိုထို ဤဤ အမှုအရာကြီးယာကို (ဝါ) ပြုဖွယ်ကို ကြံမှိုင်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝဟစ္ဆိန္နောဝိယ ဂဒြဘော-ဖြင့် ဥပမာလင်္ကာရယောဇနာရမည်ဟု သိစေ (ဘာဝတ္ထ)

ဝိပ္ပဋိသာရဝသေန-ဖြင့် ပါဠိ၌ပါသော ဝိပ္ပဋိသာရောပုဒ်ကား ဟေတုမန္တဝိသေသန ပုဒ်ဖြစ်၍ ဝိပ္ပဋိသာရတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်ကာ ဟေတာလင်္ကာရ အနက်ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၄။ အဝိပ္ပဋိကော/အပီပ္ပဋိကော ။ ။ ဝိပ္ပါရော အဿ အတ္ထိတိ ဝိပ္ပါရိကော ပျံ့နှံ့ခြင်းရှိ၏ဟု အနက်ပေး။ န ဝိပ္ပာရိကော အဝိပ္ပါရိကော-ပျံ့နှံ့ခြင်းမရှိဟု အနက်ပေး

http://www.dhammadownload.com

ရသောကြောင့်ရင်း၊ သာရတ္ထ၌ အဝိပ္ပာရိကောတိ ဥဒ္ဒေသာဒီသု ဗျာပါရရဟိတော အဗျာဝဋောတိ အတ္ထော-ဟု ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း၊ အဝိပ္ပာရိကောပါဌ် သင့်ပါသည်။

သဗ္ဗေပိ/သဗ္ဗောပိ ။ ။ သဗ္ဗော အန္ဓော မနောယေဝါတိ သဗ္ဗောလောကော အန္ဓော မနောယေဝ-ဟု ယောဇနာ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် သဗ္ဗောပိ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးတို့၏ စိတ်သည် အန္ဓောမန ဖြစ်၏။ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် အရှင်သုဒိန်၏စိတ် အန္ဓောမနဖြစ်ပုံ အထူးကိုပြ၍ ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးကို သုံးသပ်ရကား သဗ္ဗောပိ ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အန္ဓောမနော**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော စိတ်၏ "မနော"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော စိတ် စေတသိက်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာနည်း။

ဒုက္ခိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော စိတ်ဆင်းရဲမှုရှိသူ, ကိုယ်ဆင်းရဲမှုရှိသူတို့၏ "ဒုက္ခီ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စိတ်ဆင်းရဲမှုရှိသူ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကား အကြောင်းအာရုံဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ "ကမ္မဋ္ဌာန"ဟူသော အမည်ကို အကျိုး အာရမ္မဏိကဖြစ်သော နှလုံးသွင်းခြင်း ဘာဝနာမယစိတ်၌တင်--ကာရဏူ။

ဓမ္မောပဒိုဗ္ဗိုပ္ပရဏေ-ကား ဥဒ္ဒေသ စသည်မှကြွင်းသော ကျင့်ဝတ် ပဋိပတ်ကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

➤ ၁၀။ **ဒုက္ခီ**-၌ ဒုက္ခ-အရ ဒေါသမူထွေး၌ရှိသော ဒုက္ခဝေဒနာကိုယူ။

ဓောသန္တ-အရ ထိန မိဒ္ဓ (တနည်း) အဝိရိယစိတ် ၁၆-ပါးကိုယူ။

ဝါကျ [၅၈]

(က) **ပိဏ်ဍိန္ဒြိယော**တိ ပသာဒပတိဋ္ဌာနောကာသဿ သမ္ပုဏ္ဏတ္တာ ပရိပုဏ္ဏစက္ခုအာဒိန္ဒြိယော။ (ခ) **ခေါ**သာ ခါနိ တွန္တိ ဗတ္တာ ခါနိတိ နိပါတော။ (ဂ) ဃော ပန တွန္တိ ဗုတ္တော တိ။ (ဃ) ကန္ဒိ နော တွန္တိ ကစ္စိ နု တွံ။ (င) **အနဘိရတော**တိ ဥက္ကဏ္ဌိတော၊ ဂိဟိဘာဝံ ပတ္ထယမာနောတိ အတ္ထော။ (စ) တသ္မာ တမေဝ အနဘိရတိ ပဋိက္ခိပန္တော အာဟ "န ခေါ အဟံ အာဝုသော အနဘိရတော"တိ။ (ဆ) အဓိကုသလာနံ ပန ဓမ္မာနံ အဘိရတောဝ အဟန္တိ။ (ဋ၁၁၈၂။ မဏ္ဍူ၊တ၊၆၁။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၄၉။)

➤ ၁။ **ဥက္ကဏ္ဌိတော**-မမွေ့လျော်ခြင်းဖြင့် ဤသာသနာတော်၌ ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ အသက်မွေးခြင်းသို့ ရောက်လျက်။ (ဝါ) အထက်၌ လည်ကိုပြု၍ သွားလျက်။

ပိဏ်ဍိန္ဒြိယော-ပြည့်ဖြိုးသော ပသာဒ၏ တည်ရာအရပ်ရှိ၏။ (မုချတ္ထ) ပြည့်ဖြိုးသော စက္ခုစသော ဣန္ဒြေရှိ၏။ (ဥပစာရတ္ထ) **ပိဏ်ဍိန္ဒြိယော**-ပြည့်ဖြိုးသော ပသာဒ၏ တည်ရာအရပ်ရှိ၏။ (ဥပစာရတ္ထ) ပြည့်ဖြိုးသော စက္ခုစသော ဣန္ဒြေရှိ၏။ (မုချတ္ထ)

(စ) [**ယံ၀ံသန္ဓိ နိဗ္ဗာသမ္ဘရ ---နှင့်အညီအနက်**] ယသ္မာ၊အကြင်ကြောင့်။အနဘိရတော၊လူ၏

http://www.dhammadownload.com

အဖြစ်ကို တောင့်တသည်ဖြစ်၍ မွေ့လျော်ခြင်းမှကင်းလျက်။ပြဟ္မစရိယံ၊မြတ်သော အကျင့်ကို။စရသိ၊ကျင့်ရသည်။နမဟုတ်။ (ထည့်) တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။တမေဝ အနဘိရတိံ၊ထိုလူ၏ အဖြစ်ကို တောင့်တခြင်းလျှင် အခြင်းအရာရှိသော မမွေ့လျော်ခြင်းကိုသာလျှင်။ပဋိကွိပန္တော၊ပယ်လိုသည်။ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။အာယသ္မာ သုဒိန္နော၊အရှင်သုဒိန်သည်။ (ထည့်) န ခေါ အဟံ အာဝုသော အနဘိရတော၊ --ဟူ၍။အာဟ၊ဆို၏။

➤ ၂။ (စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဝိဓိဏ္ဍိယော-၌ ဝိဓ-သဒ္ဒါ၏ ဌာနူပစာရတ္ထအားဖြင့် စက္ခု-စသော ဣန္ဒြေကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငှင်း, ဣန္ဒြိယ-သဒ္ဒါ၏လည်း စက္ခု-စသော ဣန္ဒြေကို မုချအားဖြင့် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငှင်း ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သော ဒါနိ တွံ-ဟူသော ပါဠိဝယ် ဒါနိ-သဒ္ဒါ၏ နာမ်, အာချာတ်, နိပါတ်, ဥပသာရအားဖြင့် လေးပါးရှိရာ နိပါတ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သော ဒါနိ တွံ-၌ ဒါနိ-သဒ္ဒါကား အနက်မရှိ နိပါတ်ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ဒါနိ-သဒ္ဒါ အနက်မရှိ နိပါတ်မျှသာဖြစ်ဘိသော် သော ဒါနိ တွံ-ဟူသောပုဒ်၏ ပဒပိဏ္ဍတ္ထအကျယ်ကို အဘယ်သို့ သိရမည်နည်း။ သော ဒါနိ တွံ ပုဒ်၏ ပဒပိဏ္ဍတ္ထ အကျယ်ကို မဖွင့်ဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **လျှော်ပါးထောက်** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ကစ္စိ နော တွံ-ဟု လျှောက်ဆို၏။ ယင်းစကားရပ်၌ နော-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ နော-သဒ္ဒါသည် ပဋိသေဓအနက်ကို ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား-- ကစ္စိ နု တွံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် နော-သဒ္ဒါကား ပဋိသေဓအနက်ကို မဟော၊ နု-သဒ္ဒါကဲ့သို့ ပုစ္ဆာအနက်ကို ဟောသတည်းဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(င) ၌ ဒုတိယဝါကျသို့/ ဆရာသည် (င) ၌ ပထမဝါကျဖြင့် အနဘိရတဟူသည် သာသနာတော်၌ မမွေ့လျော် ပျင်းရိခြင်းဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ သာသနာတော်၌ မမွေ့လျော်ခြင်း ပျင်းရိခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ ပစ္စည်းလေးပါး ရနိုင်ခဲ၍ သာသနာတော်၌ မမွေ့လျော် မပျော်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဒု-ဝါကျ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် အနဘိရတော ဥက္ကဏ္ဌိတော-၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဂိဟိဘာဝံ ပတ္ထယမာနော-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုခြင်း၌ အဘယ်သို့သော အကျိုးဂုဏ်ကို ရအပ်ပါသနည်း။ တစုံတခု ရအပ်သော အကျိုးမရှိပြီလော။ (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (စ) ဖြင့် တမေဝ အနဘိရတိံ ပဋိက္ခိပန္တော- ထို လူ့အဖြစ်ကို တောင့်တခြင်းလျှင် အခြင်းအရာရှိသော မမွေ့လျော်ခြင်းကိုသာလျှင် ပယ်မြစ်လိုသည်ဖြစ်၍ န ခေါ အဟံ အာဝုသော အနဘိရတော-ဟူသော စကားကို ရှင်သုဒိန်ဆို၏ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ တမေဝ-၌ ဧဝ-ဖြင့် နစ်စေအပ်သော အနက်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဆ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) ၌ / ဆရာသည် (စ) ဖြင့် လူ့အဖြစ်ကိုတောင့်တ၍ သာသနာတော်၌ မမွေ့လျော် မပျော်ခြင်းမဟုတ်ဟု ပယ်မြစ်လို၍ န ခေါ် အဟံ စသော စကားကို ဆိုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထို တမေဝ-၌ရှိသော ဧဝ-သဒ္ဒါဖြင့် နစ်စေအပ်သော အနက်ကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ နစ်စေအပ်သော အနက်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။

➤ ၃။ (က-ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ။ (ဃ-င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဂိဟိဘာဝ အစရှိသော အနက်ကို ဖွင့်ခြင်း၌ ရအပ်သော အကျိုးကို ပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏ။ (ဆ) တမေဝ-၌ ဧဝ-ဖြင့် နစ်စေအပ်သော အနက်ကို ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။/ပယ်အပ်သော အနဘိရတိ-မှတစ်ပါး မပယ်အပ်သော အနဘိရတိကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

တစပ် ။ ။ ပသာဒပတိဋ္ဌာနောကာသဿ-ကား ၏--ကြောင့် သမ္ဗန္ဓတ္တာ-ဝယ်တ္တ-ပစ္စည်း၌ သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓီ စပ်။ /သည်--ကြောင့် သမ္ဗန္ဓ၌ တုလျှတ်-လိင်္ဂတ် စပ်။

➤ ၄။ ဥက္ကဏ္ဌနံ ဥက္ကဏ္ဌော။ ဥက္ကဏ္ဌံ ဣတော ပဋ္ဌောတိ **ဥက္ကဏ္ဌိတော**။

ဥက္ကဏ္ဌ-အရ ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ အသက်မွေးခြင်းသည် မုချ။ ထို-၏ ရောက်သော အရှင်သုဒိန်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ အသက်မွေးခြင်းသို့ရောက်သော ရှင်သုဒိန်ရ၏။

(တနည်း) ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဌော ဥက္ကဏ္ဌော။ ဥက္ကဏ္ဌံ ကတွာ ဣတော ဂတော ဝိစရိတောတိ **ဥက္ကဏ္ဌိတော**။ (ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်) ဥက္ကဏ္ဌ-အရကား အထက်၌လည်ကိုပြုခြင်း (ဝါ) လည်တမော့မော့ဖြစ်နေခြင်းသည် မုချ။ ထို-၏ လှည့်လည်သွားလာတတ်သော ရှင်သုဒိန်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ- ထို-သော ရှင်သုဒိန်ဖြစ်ရ၏။

ပီဏာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ယဿ သုဒိန္နဿာတိ **ပီဏိန္ဒြိယော**။ (တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ၊ ပီဏ+ဣန္ဒြိယ+ယ။) ပုဒ်လုံးအရ ပြည့်ဖြိုးသော စက္ခု-စသော ဣန္ဒြေတို့ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ ရှင်သုဒိန်ဖြစ်နှင့် အစိတ်-အပေါင်း စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ပြည့်ဖြိုးသော စက္ခု-စသော ဣန္ဒြေတို့ရှိသော ရှင်သုဒိန်ဖြစ် ရ၏။

အဘိရမတီတိ အဘိရတော။ န အဘိရတော **အနဘိရတော**။ န-အရ ပဋိသေဓဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ သာသနာတော်နှင့် မလျော်သော အရှင်သုဒိန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ သာသနာတော်၌ မမွေ့လျော်သော အရှင်သုဒိန်ရ၏။

ပတိဋ္ဌဟတိ ဧတ္ထာတိ **ပတိဋ္ဌာနံ**။ ပသာဒါနံ ပတိဋ္ဌာနံ **ပသာဒပတိဋ္ဌာနံ**။ ပသာဒပတိဋ္ဌာနဉ္စ တံ ဩကာသောစာတိ **ပသာဒပတိဋ္ဌာနောကာသော**။ * စက္ခု အာဒိ ဧတေသန္တိ **စက္ခွာဒီနိ**။ စက္ခွာဒီနိစ တာနိ ဣန္ဒြိယာနိစာတိ **စက္ခုအာဒိဣန္ဒြိယာနိ**။ ပရိပုဏ္ဏာနိ စက္ခုအာဒိ ဣန္ဒြိယာနိ ယဿာတိ **ပရိပုဏ္ဏစက္ခုအာဒိဣန္ဒြိယော**။

* အဓိကာ ဥတ္တမာ ကုသလာ **အဓိကုသလာ**။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၆။ (က) ပရိပုဏ္ဏစက္ခုအောဒိ ဣန္ဒြိယော-ဖြင့် ပီဏိန္ဒြိယော-၌ ပီဏနသဒ္ဒါသည် တစ်နှစ်သက်ခြင်းစသော အနက်ကိုမဟော၊ ပြည့်ဖြိုးခြင်း-ပရိပုဏ္ဏအနက် ဟော-ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဣန္ဒြိယ-အရ စက္ခု-စသော ဣန္ဒြေတို့ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ ပသာဒပတိဋ္ဌာနောကာသဿ သမ္ပုဏ္ဏတ္တာ-ဖြင့် ပသာဒရုပ်မည်သည် မူလပမာဏမှ အယုတ်အလွန်မည်သည် မရှိ ပြည့်သော စက္ခု-စသော ဣန္ဒြေရှိ၏ဟူသည် ပသာဒ၏ တည်ရာ သသမ္ဘာရကိုရည်၍ ဆိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ နိပါတော-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဧတရဟိ-သဒ္ဒါက "ဤအခါ"ဟူသောအနက်ကို ဟောလတ့်ဖြစ်သောကြောင့် "ဒါနိ"သဒ္ဒါကား "ဤအခါ"ဟူသောအနက်ကို မဟော၊ အနက်မဲ့ (အနတ္ထက)နိပါတ်မျှသာတည်းဟု သိစေသည်။ (နိပါတလိင်္ဂပဒ၊ နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(တစ်နည်း) နိပါတော-ဖြင့် ဒါနိ-သဒ္ဒါကား နိပါတ်ပုဒ်မျှသာတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂပဒ) (ဂ) ဝါကျ သော ပန တွံ-၌ ပန-သဒ္ဒါဖြင့် ဒါနိသဒ္ဒါကား ပန-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ၌ နု-ဖြင့် ကစ္စိ နော တွံ-၌ နော-သဒ္ဒါကား ပဋိသေဓအနက်ကို မဟော၊ ပုစ္ဆာ အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(တစ်နည်း) နု-ဖြင့် နော-သဒ္ဒါကား ပဌမာ ဒုတိယာ တတိယာ စတုတ္ထီ ဆဋ္ဌီဝိဘတ် နှင့်တကွ အမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ နာမ်ဖြစ်သော နော-သဒ္ဒါ၊ ပုစ္ဆာ အဝဓာရဏ ပဋိသေဓ ပဒပူရဏအနက်ကိုဟောသော နိပါတ် "နော"သဒ္ဒါဟု နှစ်မျိုးရှိရာတွင် ဤ၌ နော-သဒ္ဒါကား နာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ နိပါတ်ပုဒ်၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်းနိပါတ်သည် ပဋိသေဓ အနက်ကို မဟော၊ ပုစ္ဆနအနက်ကို ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ ဥက္ကဏ္ဌိတော-ဖြင့် အနဘိရတော-အရ အဓိကုသလဓမ္မကို ပွားခြင်း၌ မမွေ့လျော်ခြင်းကို မယူရ၊ မမွေ့လျော်ခြင်းဖြင့် သာသနာတော်၌ ဆင်းရဲငြီးငြင်စွာ အသက်မွေးရခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ဂိဟိဘာဝံ ပတ္ထယမာနော-ဖြင့် ဤ၌ ဥက္ကဏ္ဌိတ အနဘိရတ-ဟူသည် လူ၏အဖြစ်ကို တောင့်တခြင်း (ဝါ) လူထွက်လိုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ပါဠိတော်၌အနဘိရတ-အရ အဓိကုသလဓမ္မတို့ကို ပွားခြင်း၌ မမွေ့လျော် ခြင်းဟူသော အနဘိရတကို မယူရ၊ ဂိဟိဘာဝပတ္ထယမာန အနဘိရတကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ)ဂိဟိဘာဝ အနဘိရတကို ပယ်လိုသောကြောင့် နခေါ အဟံ အာဝုသော အနဘိရတော-ဟု ဆို၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **အနဘိရတော၀/အဘိရတော၀** ။ ။ တဒညာယ အနဘိရတိယာ ဝိဇ္ဇမာနတ္တံ-ဟူသော ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာကိုထောက်၍ ရှင်သုဒိန်၌ ဂိဟိဘာဝ ပတ္ထယမာန အနဘိရတိ-သာ မရှိခြင်းဖြစ်သည်။ အခြား အနဘိရတိမျိုးကား ရှိသေး၏ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

အနဘိရတော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပီဏိန္ဒြိယော/ပီနိန္ဒြိယော ။ ။ ပီဏာ ပီဏာနေ ပီဏာနံ ပရိပုဏ္ဏတာ၊ ပီဏောာရက္ခံသတာဟု သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ၌ ပရိပုဏ္ဏအနက်ဟောရာဝယ် မုဒ္ဓဇ ဏာ-နှင့် ပီဏာဓာတ်ရှိသော ကြောင့်ရင်း၊ သမ္ပုဏ္ဏတ္တာ-ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သောကြောင့်ရင်း ပီဏိန္ဒြိယော -သင့်။

ပီဏိန္ဒြိယော/ပိဏိန္ဒြိယော ။ ။ ပိဏိန္ဒြိယော-ကား ပိဏာ-တပ္ပနေ-နှစ်သက်စေခြင်း ဟု ဓာတ်နက်ကြား၍ နှစ်သက်စေခြင်းဟူသည် ပြည့်ပြည့်ဖြိုးဖြိုးရှိ၍ သူတစ်ပါးကို နှစ် သက်စေခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် ပြည့်ဖြိုးခြင်းကိုလည်း ပိဏာ-သဒ္ဒါက ဟောနိုင်၏။ ပိဏန္တိတိ ပိဏာနိ၊ ပိဏာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဧတဿာတိ ပိဏိန္ဒြိယော-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ရ သဖြင့် ပိဏိန္ဒြိယော ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ပီဏိန္ဒြိယော-ကား ပီ-တပ္ပနေ-နှစ်သက်စေခြင်းဟု ဓာတ်နက်ကြား၍ နှစ်သက်စေ ခြင်းဟူသည် ပြည့်ပြည့်ဖြိုးဖြိုးရှိ၍ သူတစ်ပါးကို နှစ်သက်စေခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် ပြည့်ဖြိုးခြင်းကိုလည်း ပီဓာတ်က ဟောနိုင်၏။ ပီဓာတ်နောင် ယုပစ္စည်းသက်၊ ယု-ကို အနပြု၍ န-ကို ဏပြန်လျှင် ပီဏာ-ဟုဖြစ်၏။ ပီဏန္တိတိ ပီဏာနိ၊ ပီဏာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဧတဿာတိ ပီဏိန္ဒြိယော-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဒီယဖြင့် ပီဏိန္ဒြိယော-လည်းသင့်ပါသည်။

အဘိရတော၀ အတ်/အနဘိရတော၀ အယံ ။ ။ တမေဝ-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေ တဗ္ဗ-အရ သမထဝိပဿနာ တရားများ အားထုတ်ခြင်း၌ မွေ့လျော်ခြင်းကို ယူရမည်ဖြစ် သောကြောင့် အနဘိရတော၀ အယံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပီဏိန္ဒြိယော**-ကား ဌာနီဖြစ်သော စက္ခုစသော ပသာဒရုပ်တို့၏ ပြည့်ဖြိုး ခြင်း၏ "ပီဏိန္ဒြိယ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ပသာဒရုပ်တို့၏ တည်ရာ မဟာ ဘုတ်တို့ ပြည့်ဖြိုးခြင်း၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော စက္ခုစသော ပသာဒရုပ်တို့၏ တည်ရာအရပ်၏ "ပီဏာ (ပီဏိန္ဒြိယ) "ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၌တင်-ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။ (တစ်နည်း) ဌာနီဖြစ်သော စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၏ "ဣန္ဒြိယ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ပသာဒ၏ တည်ရာဌာန၌တင်-ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဌာန နိဿယ မဟာဘုတ်ဖြစ်သော ပသာဒ၏ တည်ရာအရပ်၏ "ပီဏာ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီ နိဿိတ ဥပါဒါရုပ်ဖြစ်သော စက္ခုစသော ဣန္ဒြေ၌တင်-- ဌာနူပစာ။

ဌာန နိဿယ မဟာဘုတ်ဖြစ်သော ပသာဒ၏ တည်ရာအရပ်ကို "ပီဏာ"ဟု ဆိုသ ဖြင့် ဌာနီ နိဿိတ ဥပါဒါရုပ်ဖြစ်သော စက္ခုစသော ဣန္ဒြေကိုလည်း ရသောကြောင့် **နာနန္တရိကနည်း** မည်၏။

အနဘိရတော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လူ့အဖြစ်ကို တောင့်တ၍ ပျင်းရိခြင်း၊ ရဟန်းတရား အားထုတ်ခြင်း၌ မမွေ့လျော်ခြင်း၊ ကာမရာဂ နှိပ်စက်၍ ပျင်းရိခြင်းတို့၏

http://www.dhammadownload.com

"အနဘိရတ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရဟန်းတရား အားထုတ်ခြင်း၌ မမွေ့လျော်ခြင်း၌တင်-- ဧကသေျှပစာ။ ရှုဋ္ဌနည်း။

➤ ၁၀။ **အနဘိရတာ**-အရ ပျင်းရိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကာသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။ **အဓိကုသလာနံ**-အရ သမထဝိပဿနာဟုဆိုအပ်သော ဘာဝနာမယကုသိုလ်ကိုယူ။

ဝါကျ [၅၁]

(က) အတ္တိ မေ ပါပကမ္မံ ကတန္တိ မယာ ကတံ ဧကံ ပါပကမ္မံ အတ္ထိ ဥပလဗ္ဘတိ သံဝိဇ္ဇတိ။ (ခ) နိစ္စကာလံ အဘိမုခံ ဝိယ မေ တိဋ္ဌတိ။ (ဂ) အာဏ နံ ပကာသေန္တော "ပုရာဏဒုတိယိကာ"တိ အာဒိမာဟ။ (ဋ၁၁၇၃။ မအ္ဋဌ၊ ၆၅။ ဘာဋီ၊ဒု၊၂၅၀။)

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ ရှင်သုဒိန်သည် အတ္တိ မေ ပါပကမ္မံ ကတံ-ဟု ဆို၏။ မေ-သည် အတ္တိ၌ စပ်၍ သမ္ဗန္ဓဒါန်လော။ ပါပကမ္မံ-၌ စပ်၍ သမ္ဗန်လော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အတ္ထိ-ကို ဥပလဗ္ဘတိ သံဝိဇ္ဇတိ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် ရှင်သုဒိန်၏ ထိုမကောင်းမှု ဖြစ်ဆဲကိုရည်၍ အတ္ထိ-ကို ဆိုလိုသလော။ အဘယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **ကား** - မကောင်းမှု၌ အမြဲမိမိ ရှေးရှုသကဲ့သို့ဖြစ်၍ ထင်သည်၊ ယင်းမကောင်းမှုသည် မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ရာ ဝိသယ၏ အဖြစ်ဖြင့် အာရုံပြု၍ အဖန်တလဲလဲ စိတ်၌ ဖြစ်နေသည်ဟူလို။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် ပုရာဏဒုတိယိကာယ မေထုနော ဓမ္မော ပဋိသေဝိတော-ဟု လျှောက်ဆို၏။ "အတ္တိ မေ ပါပကမ္မံ ကတံ"ဖြင့်ပင် အရှင်သုဒိန်သန္တာန် ပါပကမ္မရှိသည်မှာ ပြဆိုပြီး မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပုရာဏဒုတိယိကာယ စသည်ကို ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ပုရာဏဒုတိယိကာယ ပုဒ်အဖွင့် အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/အနုသန္ဓေဝါကျ။

➤ ၄။ ပကာသေတီတိ **ပကာသေန္တော**။ ပပုဗ္ဗ ကာသဓာတ်အရ ထင်ရှားပြလိုသော အရှင်သုဒိန်သန္တာန်၌ ဆန္ဒပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် (ဝါ) ဝိပ္ပဋိသာရ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အန္တပစ္စည်းအရ အရှင်သုဒိန်ရ၏။ * နိစ္စောစ သော ကာလောစာတိ နိစ္စကာလော။ * မုခဿ အဘိ အဘိမုခံ။ ပါပဉ္စ တံ ကမ္မဉ္စာတိ ပါပကမ္မံ။

➤ ၆။ (က) ၌ မယာ-ဖြင့် မေ-သဒ္ဒါသည် စတုတ္ထီ ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်နှင့်တကွ အမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ နာဝိဘတ်နှင့်တကွ အမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ) မယာ ကတံ-ဖြင့် မေ-ကို ကတံပုဒ်၌ စပ်ရမည်၏--ငင်း (သမ္ဗန္ဓ) တတိယာ နာဝိဘတ်၏ အဝုတ္တကတ္တားအနက် ဟော--ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ကတ-၌ တ-

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စည်း၏ ကမ္ဗသာခနေ၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကရီယိတ္ထာတိ ကတံ-ဟု ကမ္ဗသာခနေ ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ ကတံ ဇေ ပါပကမ္မံ အတ္ထိ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ကတံ-ကား ပါပကမ္မံ-၏ ဝိသေသနအဖြစ်ကိုငင်း (သမ္ဗန္ဓ) ပါပကမ္မံ-ကို အတ္ထိ-၌ ကတ္တား စပ်ရမည်၏--ငင်း (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

ဥပလက္ခဏ-ဖြင့် အတ္ထိ-ကား သမီပ ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာမျိုး မဟုတ်၊ နိစ္စပဝတ္တိ ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာမျိုးဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] အတ္ထိ-ရှိ၏ဟူသည် ပြုအပ်သော ကံကား ယခုရှိတော့သည်မဟုတ်၊ သို့သော် ယင်းကံ၏ အကျိုးကိုကား ရလျက်ရှိ၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) သံဝိဇ္ဇတိ-ဖြင့် ရအပ်၏ဟူသည် အမြဲထင်ရှားရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် မကောင်းမှုကံ ရှိ၏ဟူသည် အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့် စိတ်၌ အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်ပေါ်နေသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ကတံ ပါပကမ္မံ/ကတံ ပါပကမ္မံ ။ ။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗရှိ ပါပကမ္မ-ဟူသည် ဇနီးဟောင်း၌ မေထုန်လွန်ကျူးမှု တစ်ခုတည်းသာ လွန်ကျူးခဲ့သည်ကို ဖော်ညွှန်းရာဖြစ်သောကြောင့် ကတံ ပါပကမ္မံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ အဘိမုခံ-ကား ထင်ရှားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့၏ ရှေးရှုခြင်း၏ "အဘိမုခံ"ဟူသောအမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော မကောင်းမှုကံ၏ ရှေးရှုခြင်း၌တင်-တဒ္ဓမ္မူပစာ။

အတ္ထိ မေ ပါပကမ္မံ-ကား ရှေး၌ ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော လွန်ကျူးမှု ပါပကမ္မကို ယခုရှိနေသယောင် အလားအားဖြင့် ခေါ်ဆိုအပ်သောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း။

➤ ၁၀။ အတ္ထိ မေ ပါပကမ္မံ ကတံ-အရ ကုက္ကုစ္စပြဋ္ဌာန်းသော ဝိပ္ပဋိသာရ စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဓါတ္ထု [၅၂]

(က) အလံ ဟိ တေ အာဝုသော သုဒိန္န ကုက္ကုစ္စာယ တိ အာဝုသော သုဒိန္န တုယှေတံ ပါပကမ္မံ အလံ သမတ္ထံ ကုက္ကုစ္စာယ၊ (ခ) ပဋိဗလံ ကုက္ကုစ္စံ ဥပ္ပါဒေတုံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) ယံ တွန္တိ အာဒိမှိ ယေန ပါပေန တွံ န သက္ခိဿသိ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတုံ။

(ဃ) တံ တေ ပါပံ အလံ ကုက္ကုစ္စာယာတိ ဧဝံ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(င) အာထ နံ အနုသာသန္တာ "နနု အာဝုသော အာဝုသော"တိ အာဒိမာဟံသု။

(စ) တတ္ထ နနူတိ အနုမတိပုစ္ဆာယံ တွေ နိပါတော။

(၄၁၀၇။ မအူ၊တ၊ ၆၅။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၂၅၁။)

➤ ၁။ ယံ-အကြင် မကောင်းမှုကံကြောင့်။ (ဝါ) အကြင် မကောင်းမှုကံဖြင့်။

(ခ) အနုသာသနကြိယာယ၊အနုသာသနကြိယာ၏။ကရဏဘူတေ၊ကံရိုက်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ပြုခြာတုယာ၊ပြုခြာတ်၏။ကမ္မဘူတေ၊ကံဖြစ်၍ဖြစ်သော။တတ္ထ-တသို့ နနု အာဝုသော

http://www.dhammadownload.com

ဘဂဝတာတိအာဒိဝစနေ၊ထို နနု အာဝုသော ဘဂဝတာ အစရှိသော စကားရပ်၌။

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် အလံ ဟိ တေ အာဝုသော သုဒိန္န ကုက္ကုစ္စာယ-ဟု လျှောက်ဆို၏။ အလံ-သည် ပဋိက္ခေပ, နိရတ္ထက, ဘူသန, ယုတ္တတ္ထကို ဟောပါသလော။ တေ-သည် သမ္ဗန်အနက်ကို ဟောပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သား ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အလံ ကုက္ကုစ္စာယ-ကို အလံ သမတ္ထံ ကုက္ကုစ္စာယ-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါပကမ္မ-သည် ကုက္ကုစ္စ အကျိုးငှာ အသို့ စွမ်းနိုင်ပါသနည်း။ ကုက္ကုစ္စ အကျိုးငှာ စွမ်းနိုင်ပုံကို ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ယံ တွံ-၌ ယံ-သည် ပါပ-ကို စွဲယူသုံးသပ်၍ ဟိတ် အနက်၌ဖြစ်သော နိပါတ်တည်းဟု ပဒတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထို၏ ပဒသမ္ဗန္ဓကား အဘယ်ပါနည်း။ ပဒသမ္ဗန္ဓကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ (င) သို့/ ဆရာ၊ ရဟန်းတို့သည် "နနု အာဝုသော ဘဂဝတာ"စသော စကား ကို ပြောဆိုကြကုန်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ထိုသို့ ပြောဆိုကြပါကုန်သနည်း။ "အလံ ဟိ တေ အာဝုသော သုဒိန္န ကုက္ကုစ္စာယ"စသော စကားတို့ဖြင့် ရဟန်းတို့သည် အရှင်သုဒိန် ကို ကဲ့ရဲ့ကြကုန်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား-- ကဲ့ရဲ့ပြီးနောက် အရှင်သုဒိန်ကို ဆုံးမလို၍ "နနု အာဝုသော ဘဂဝတာ" စသော စကားတို့ကို ပြောဆိုကြကုန်၏ဟူလို။

(စ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် နနု အာဝုသော ဘဂဝါ-စသော ပါဠ်၏ သမုဒါယတ္ထကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ၎င်းပါဠ်၏ အဝယဝတ္ထကို ပြခြင်းငှာ (စ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ၊ ရဟန်းတို့သည် နနု အာဝုသော ဘဂဝတာ အစရှိသော စကားကို ဆိုကြကုန်၏။ ယင်းစကားရပ်၌ နနု-သဒ္ဒါသည် ပုစ္ဆနတ္ထလော, အဝဓာရဏတ္ထလော။ နနု သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။/ကုက္ကုစ္စာယ-၌ အာယ-၏ ဝိဘတျတ္ထကို ဆက်လက် အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။(ဂ) ပက္ခန္တရ။(ဃ) ပက္ခန္တရ။/ပဒတ္ထမှတပါး ပဒသမ္ဗန္ဓကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။/သမုဒါယတ္ထမှ တစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ ဒုဂ္ဂတိ ပါပေတီတိ ပါပံ။ ပပုဗ္ဗ အပဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တာ့တ္ထကြိယာကား ပဋိသန္ဓေကိစ္စတပ်သော အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏ စိတ္တုပ္ပါဒ် ကင္ဍတ္တာ ရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တာ့ဌကြိယာကား အကုသိုလ်စေတနာ၏ နာနာ က္ခဏိက ကမ္မပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရ -- အကုသိုလ် စေတနာရင်း။

အနုသာသိသန္တိတိ အနုသာသန္တာ။ (ယေ သဟာယကာ၊အကြင် အဆွေခင်ပွန်းတို့

http://www.dhammadownload.com

သည်။အနုသာသိယသတ္တိ၊ဆုံးမကုန်လတ့်။ (ဝါ) ဆုံးမခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်၏။ကွတိ၊ထိုကြောင့်။ တေ သဟာယကာ၊တို့သည်။အနုသာသန္တာ၊မည်ကုန်၏။) အနု-အရကား မာတုပ္ပိတ္တာနုဝတ္တကာ ဘောဂုဏ်ရ၏။ သာသတ်အရကား ရှင်သုဒိန်ကို ဆုံးမလတ့်သော (ဝါ) ဆုံးမကုန်သော မိတ်ဆွေရဟန်းတို့၏ ကရုဏာပုဗ္ဗင်္ဂမဉာဏ် ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ယောနိသောမနသိကာရ စသည်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်တမလွန်အကျိုးသည် ကာရဏူ။ အန္တပစ္စည်းအရ ထို--သော ရှင်သုဒိန်၏ သူငယ်ချင်း ရဟန်းတို့ဖြစ်ရ၏။ * အနုမတိယာ ဂဟဏံ အနုမတိဂ္ဂဟဏံ။ အနုမတိဂ္ဂဟဏမေဝ အတ္တော အနုမတိဂ္ဂဟဏတ္ထော။ * ပါပဥ္စ တံ ကမ္မဥ္စာတိ ပါပကမ္မံ။

➤ ၆။ (က) ၌ သမတ္တံ-ဖြင့် အလံ-သဒ္ဒါသည် အလင်္ကာရော-၌ အလံ-သဒ္ဒါကဲ့သို့ ဘူသန=တန်ဆာဆင်ခြင်းအနက်၊ အလံ မေ ဟိရညသုဝဏ္ဏေန-၌ ကဲ့သို့ ပဋိက္ခေပ=ပယ်ခြင်းအနက်ကို မဟော၊ သမတ္ထ=စွမ်းနိုင်ခြင်းအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) တုယုံ-ဖြင့် တေ-သဒ္ဒါကား စတုတ္ထီ သဝိဘတ်, တတိယာ နာဝိဘတ်နှင့်တကွ တုမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယမဟုတ်၊ ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်နှင့်တကွ တုမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

ဇတံ ပါပကမ္မံ-ဖြင့် ယင်း ပါပကမ္မဟူသည် အတ္ထ မေ ပါပကမ္မံ၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သုဒိန်ပြုခဲ့သော ကံပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] ဇတံ ပါပကမ္မံ-ဖြင့် တေ-ဟူသော သမ္ဗန်ပုဒ်ကို ပါပကမ္မံ-ဟူသော ရှေ့ဝါကျမှ လိုက်လာသော သမ္ဗန္ဓီ ပုဒ်၌ စပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ) အာဝုသော သုဒိန္န-ဖြင့် ယင်း အာလုပ်ပုဒ်ကို ရှေးဦးစွာ အနက်ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ)

(ဏ) သံဝဏ္ဏနာ၌ ဟိသဒ္ဒါကို ဟီတိ သန္ဓိ စသည်ဖြင့် ဖွင့်မပြဘဲ ချန်လှပ်ထားသဖြင့် ဟိ-သဒ္ဒါကား အနက်မဲ့ (အနတ္ထက) တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(စ) ၌ ပဋိဗလံ-ဖြင့် သမတ္ထ-သဒ္ဒါသည် ပဋိဗလ=စွမ်းနိုင်ခြင်းအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] ပဋိဗလံ-ဖြင့် သမတ္ထ-သဒ္ဒါကား ပဋိဗလ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ် စကားလှယ် ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ကုက္ကုစ္စံ ဥပ္ပါဒေတုံ-ဖြင့် ကုက္ကုစ္စာယ-၌ အာယ-သဒ္ဒါသည် တတိယာ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ငှင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း စတုတ္ထီ သဝိဘတ်သည် တဒတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌ မသက်၊ တုမတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌ သက်--ငှင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဓ) ၌ ယေန-ဖြင့် ယံ-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်ပုဒ်၏--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း နိပါတ်၏ ဟိတ်အနက်၌ သက်--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] ယေန-ဖြင့် ယံ-၌ ပဌမာဝိဘတ် ၏--ငှင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း ပဌမာဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်၌ သက်--ငှင်း (ဝိဘာ

http://www.dhammadownload.com

တ္ထ) ပါပေန-ဖြင့် ယံနိပါတ်၏ ပါပအနက်ကို ဟော--ၚင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) [တနည်း] ယံသဒ္ဒါ ပါပအနက်ကို စွဲသည်၏--ၚင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ နိပါတော-ဖြင့် နနုသဒ္ဒါသည် နာမပဒ, ဥပသဂ္ဂပဒ, အာချာတပဒ မဟုတ်၊ နိပါတပဒတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂပဒ) အနုမတိဂ္ဂဟဏတ္ထေ-ဖြင့် နနု-သဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏ-စသော အနက်ကို မဟော၊ အနုမတိဂ္ဂဟဏ-အလိုကိုစုံစမ်းခြင်း အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ ကုဏ္ဍူစ္ဆာယ/ကုဏ္ဍုစ္ဆေန ။ ။ အလံသဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်ရာ၌ တတိယာ စတုတ္ထီဝိဘတ် နှစ်မျိုးရှိနိုင်ငြားသော်လည်း အလံသဒ္ဒါသည် ပဋိက္ခေပအနက်ဟောက တတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ယှဉ်ရာပုဒ်၌ ရှိနေရပါမည်။ အရဟအနက်ကို ဟောက ယှဉ်ရာပုဒ်၌ စတုတ္ထီဝိဘတ် ရှိနေရမည်ဟု သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ဆိုသောကြောင့် သမတ္ထံ ပဋိဗလ-ဟူသော အဖွင့်ကိုထောက်၍ ဤ၌ အရဟအနက်ဖြစ်သင့်ရကား စတုတ္ထီဝိဘတ်ဖြင့်ရှိသော ကုဏ္ဍူစ္ဆာယ ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ယံတွံ/ ယောတွံ ။ ။ ယတ္တိ ဟေတု အတ္ထေ နိပါတော ကရဏတ္ထေ ဝါ ပစ္စတ္တဝစနံ ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ ယံတွံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ပါပကမ္မံ-ကား အကျိုးဖြစ်သော ယုတ်မာသော မေထုန်မှု၏ "ပါပကမ္မ" ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော မေထုနဝီတက္ကမ စေတနာ၌တင်-ဖလူပစာ။

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော ယုတ်မာသော အမှုအားလုံး၏ "ပါပကမ္မ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မေထုန်မှု၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ဗြဟ္မစရိယ-ကား အကျိုးဖြစ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ "ဗြဟ္မစရိယ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော မဂ္ဂပဒဋ္ဌာန သိက္ခာသုံးပါး၌တင်-- ဖလူပစာ။

➤ ၁၀။ **အနုသာသန္တာ**-အရ ပုဗ္ဗဂ်မဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဓါတ္ထု [၅၃]

(က) **အနေကပရိယာယေနာတိ** အနေကကာရဏေန။ (ခ) **ဝိရာဂါယာတိ** ဝိရာဂတ္ထာယ။

(ဂ) **နော သရာဂါယာတိ** နော ရာဂေန ရဉ္ဇနတ္ထာယ။ (ဃ) **ဘဂဝတာ တိ** "ဣမံ မေ ဓမ္မံ သုတွာ သတ္တာ သဗ္ဗတ္ထဝဘောဂေသု ဝိရဇ္ဇိဿန္တိ၊ နော ရဇ္ဇိဿန္တီ"တိ ဣတဒတ္ထာယ ဓမ္မော ဒေသိတောတိ အဓိပ္ပါယော။ (င) ဧသ နယော သဗ္ဗပဒေသု။ (စ) **ဣဒံ** ပနေတ္ထ ပရိယာယဝစနမတ္တံ။ (ဆ) **ဝိသံယောဂါယာတိ** ကိလေသေဟိ ဝိသံယုဇ္ဇနတ္ထာယ။

(ဇ) **နော သံယောဂါယာတိ** န သံယုဇ္ဇနတ္ထာယ။ (ဈ) **အနုပါဒါနာယာတိ** အဂ္ဂဟဏတ္ထာယ။ (ည) **နော သဥပါဒါနာယာတိ** န သဂ်ဟဏတ္ထာယ။

(ဌ၊၁၈၃။ မအ္ဌ၊တ၊၆၆။ ဘာသာဋီ၊၃၊၂၅၁။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (ဃ) **အဓိပ္ပါယော–၏ သမ္ဗန် ။ ။** ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။သဟာယက ဘိက္ခုနံ၊ရှင်သုဒိန်၏ သဟာယ်ချင်းဖြစ်ကြကုန်သော ရဟန်းတော်တို့၏။(သမ္ဗန်) အဓိပ္ပါယော၊အလိုတည်း။

➤ ၂။ (က) **ချို့/** ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် အနေကပရိယာယေန-ဟု ဆို၏။ အနေကပရိယာယေန-၌ ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ဒေသနာ, ဝါရ-စသော အနက်တို့ကို ဟောပါသလော။ ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ (က) မိန့်

ဖြေ- ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ဒေသနာ, ဝါရ-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ ကာရဏ အနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(**ခ**) **ချို့/** ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် နော သရာဂါယ-ကို နော ရာဂေန ရဉ္ဇနတ္ထာယ-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ နော သရာဂါယ-ဟူသာ ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်လျက် နော ရာဂေန ရဉ္ဇနတ္ထာယ-ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အဘယ့်ကြောင့် သင့်နိုင်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(**ဂ**) **ချို့/** ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဝိရာဂါယပုဒ်၊ နော သရာဂါယပုဒ်တို့၌ **အဓိပ္ပါယ်ဖွ** အကျယ်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ဝိသံယောဂါယ-စသော ခပ်သိမ်းသောပုဒ်တို့၌ **အဓိပ္ပါယ်** ကို အဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်း။ ယင်း ဝိသံယောဂါယ-စသော ပုဒ်တို့၌ အဓိပ္ပါယ် အကျယ်ကို ဖွင့်ဆိုမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(**ဃ**) **ချို့/ အဖြေ။ ။** ဤသို့ (င) ဖြင့် ဝိသံယောဂါယ-စသော ခပ်သိမ်းသောပုဒ်တို့၌ ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းကို သိအပ်၏ဟု ညွှန်ပြဖွင့်ဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ဝိသံယောဂါယ-စသော ပုဒ်တို့၏ သဒ္ဒတ္ထ အထူးကို ပြခြင်းငှာ (စ) မိန့်။

(**စ**) **ချို့/** ဆရာသည် (င) ဖြင့် ဝိသံယောဂါယ-စသော ပုဒ်တို့၌ ရဟန်းတို့အလိုကို ဆိုအပ်ပြီး အစီအစဉ်တိုင်း သိအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအစဉ်တိုင်း သိအပ်ပါလျှက် အဘယ့်ကြောင့် ဝိသံယောဂါယ-စသောပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ မဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ **ဖြေ** — ဝိသံယောဂါယ-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌ ပရိယာယ်အနက်မျှကို ပြလိုခြင်းကြောင့်ဟူလို။

➤ ၃။ (က-ခ-ဂ) ပကဏ္ဍရူ၊ (ဃ) ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ (င) အတိဒေသပြ **ပကဏ္ဍရူ** ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) အဓိပ္ပါယတ္ထမှတစ်ပါး သဒ္ဒတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပကဏ္ဍရူ/**ဝါကျာရမ္ဘ**

➤ ၄။ ဝိရဉ္ဇတိတိ ဝိရာဇေါ။ ဝိပုဗ္ဗ ရဉ္ဇဓာတ်အရ မငြိကပ်ခြင်း လက္ခဏာ **ရ၏။** ဏပစ္စည်းအရ မငြိကပ်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော လောဘ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အလောဘ **ရ၏။ *** သဟ ရာဂေန ယော ဝတ္တတိတိ **သရာဂေါ။** ပုဒ်လုံးအရ ရာဂနှင့် တကွဖြစ်ခြင်း သမ၀ါယဘောဂုဏ်သည် မှုချ။ ထို-၏ မေထုန်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော ဝစ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ် အရ ထို--သော ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သော မေထုန်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ပရိယာယိတဗ္ဗောတိ **ပရိယာဒယာ**။ ပရိရှေး အာရှေးရှိသော ဣဓာတ်အရ ကတ္တုဒွ ကြိယာကား သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ညာဏ်ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ထို-၏ အနက်ပရိယာယ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-အရ အနက်ပရိယာယ်ရ၏။

ရူပါဒီသု သဇ္ဇန္တီတိ **သဇ္ဇာ**။ (သဇ္ဇ+တ) သဇ္ဇဓာတ်အရ ရူပါရုံ စသည်တို့၌ နှစ်သက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ရာဂပြဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရကူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော သတ္တဝါဖြစ် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် အနေကပရိယာယေန-၌ ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ၌ ဝိရာဂတ္ထာယ-ဖြင့် ဝိရာဂါယ-၌ အာယ-သဒ္ဒါသည် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ငှ်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း စတုတ္ထီ သဝိဘတ် သည် တုမတ္ထသမ္ပဒါန်၌ မသက်၊ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်၌ သက်--ငှ်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေ။

(ဂ) ၌ ရာဂေန ရဇ္ဇနတ္ထာယ-ဖြင့် သရာဂါယ-၌ ရာဂသဒ္ဒါ၏ ရဉ္စဓာတ်၏ --ငှ်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ရာဂသဒ္ဒါကို ရဉ္စနံ ရာဂေါ-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငှ်း (အဘိဓာ နတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓန၌သက်--ငှ်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သဟ ရာဂေန ယော ဝတ္တ တီတိ သရာဂေါ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငှ်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သရာဂ-အရ ရာဂဖြင့်တပ်ခြင်း မေထုန်အမှုကိုယူ--ငှ်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အာယ-သဒ္ဒါ၏ စတုတ္ထီ သ ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ငှ်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း စတုတ္ထီဝိဘတ်၏ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်၌ သက် သည်၏--ငှ်း (ဝိဘတျတ္ထ) ရာဂနှင့်တကွဖြစ်၏ဟူသည် သမ္ပယုတ်အားဖြင့် တကွဖြစ် သည် မဟုတ်၊ မေထုန်မှုကို ရာဂသည် အာရုံပြုလျက် တပ်မက်သောကြောင့် အာရုံ အာရမ္မဏိကအားဖြင့် တကွဖြစ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငှ်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(ဃ) ၌ ဝိသံယုဇ္ဇနတ္ထာယ-ဖြင့် ဝိသံယောဂါယ-၌ ဝိရှေး သံရှေးရှိသော ယုဇဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငှ်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓန၌သက်--ငှ်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိသံ ယုဇ္ဇနံ ဝိသံယောဂေါ-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငှ်း (အဘိဓာနတ္ထ) အာယ-သဒ္ဒါ၏ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ငှ်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ တဒတ္ထ သမ္ပဒါန်၌ သက်--ငှ်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကိလေသေဟိ-ဖြင့် ဝိသံယုဇ္ဇန-မယှဉ်ခြင်းဟူသည် ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်ခြင်းပင် တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ န-သဒ္ဒါဖြင့် နော-သဒ္ဒါကား အမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ နော မဟုတ်၊ နိပါတ်ဖြစ် သော နော၏--ငှ်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း နိပါတ် နော-သဒ္ဒါသည် ကစ္စိ နော တွံ-၌ နောသဒ္ဒါကဲ့သို့ ပုစ္ဆာအနက်ကို မဟော၊ ပဋိသေဓအနက်ကို ဟော-ငှ်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။ သံယုတ္တနတ္တာယ-ဖြင့် သံယောဂါယ-၌ သံရှေးရှိသော ယုဇဓာတ်၏--ငှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနေ၌သက်--ငှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္တ) သံယုဇ္ဇနံ သံယောဂေါ ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္တပြု--ငှင်း (အဘိဓာနတ္တ) အာယ-သဒ္ဒါ၏ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ငှင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ တဒတ္ထ သမ္ပဒါန်၌ သက်--ငှင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၅) ၌ အဂ္ဂဟဏတ္တာယ-ဖြင့် အနုပါဒါယ-၌ အနုသဒ္ဒါ၏ န-နိပါတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငှင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း န-သဒ္ဒါ၏ ပဋိသေဓအနက်ဟော--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္တ) ဥပ-ဥပသာရ၏ အနတ္ထက ပဒါလင်္ကာရ၏--ငှင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏--ငှင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) ယင်း ဓာတွတ္ထဗာဓက အာ-ဥပသာရကြောင့် ဒါဓာတ်သည် ဒါန-ပေးခြင်းအနက်ကို မဟော၊ အာဒါန-ယူခြင်းအနက်ကိုဟောသည်၏--ငှင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) န ဥပါဒါနံ အနုပါဒါနံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်မိဿကတဒ္ဓိတရှိသ် သမာသ် ဝစနတ္တပြု--ငှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) အာယ-သဒ္ဒါ၏ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ငှင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ တဒတ္ထ သမ္ပဒါန်၌ သက်--ငှင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၃) ၌ သင်္ဂဟဏတ္တာယ-ဖြင့် သဥပါဒါနာယ-၌ ဥပ-ဥပသာရ၏ အနတ္ထက ပဒါလင်္ကာရ၏--ငှင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏--ငှင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) ယင်း ဓာတွတ္ထဗာဓက အာ-ဥပသာရကြောင့် ဒါဓာတ်သည် ဒါန-ပေးခြင်းအနက်ကို မဟော၊ အာဒါန-ယူခြင်းအနက်ကိုဟောသည်၏--ငှင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အာယ-သဒ္ဒါ၏ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ ၏--ငှင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ တဒတ္ထ သမ္ပဒါန်၌ သက်--ငှင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေသည်။

➢ ၄။ **ဝိရဇ္ဇိဿန္တိ/ဝိရဇ္ဇိဿန္တိ** ။ ။ ရဉ္ဇဓာတ်သည် ဘူဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်လျှင် က်ကိုငဲ့သည်။ ရူပါရမ္မဏ၊ရူပါရုံကို၊ရဇ္ဇတိ၊တပ်စွန်း၏။ (ဝါ) နှစ်သက်တပ်မက်၏- စသည်။ ဒိဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်လျှင် ရဇ္ဇတိ-ဟု ရှပ်ပြီး၍ အာဓာရကို ငဲ့သည်။ ဤ၌ သဗ္ဗဘဝယောဂေ-ဟု က်ပုဒ်ကို မတွေ့ရဘဲ သဗ္ဗဘဝယောဂေသု-ဟု အာဓာရပုဒ်ကို တွေ့ရသဖြင့် ဒိဝါဒိ ယ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ဝိရဇ္ဇိဿန္တိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ရဇ္ဇနတ္တာယ/ရဉ္ဇနတ္တာယ ။ ။ သာရတ္ထ၌ နော ရာဂေန ရဇ္ဇနတ္တာယာတိ ဘဝဘော ဂေသုယေဝ ရာဂေန အရဉ္ဇနတ္တာယ-ဟု ဒိဝါဒိဂဏကို ဘူဝါဒိဂဏဖြင့် ဖွင့်ပြသောကြောင့်ငှင်း၊ ဒိဝါဒိတော ယော-စသောသုတ်တို့ဖြင့် စီရင်၍ ရဇ္ဇနတ္တာယ။ ဘူဝါဒိတော အ-စသောသုတ်တို့ဖြင့် စီရင်၍ ရဉ္ဇနတ္တာယ-ဟု ပြီးသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်သည်။

အာဟံသု/အာဟု ။ ။ ဥဿံ သွာဟာဝါ။ အာဟာဒေသမှာ ပရဿ ဥဝစနဿ အံသု ဟောတိ ဝါ-ဟူသော နိရုတ္တိဒီပနီကိုထောက်၍ ဗြူဓာတ်+ဥဝိဘတ်၊ ဗြူကို အာဟ

http://www.dhammadownload.com

ပြု၊ ဥကို အံသုပြု၍ **အာဟံသု-ဟု ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊** ဥ-ကို အံသု မပြုလျှင် အာဟု ပြီးသောကြောင့်ရင်း နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဓေသနယော/ဓဿေဝနယော ။ ။ သဗ္ဗပဒေသု-ဟူသော အာဓာရပုဒ် နောက်၌ရှိ၍ ပါဠိဂတိကအားဖြင့် ဓဝ မရှိသင့်ရကား **ဓေသနယော-ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။**

➤ ၉။ **အနေကပရိယာယေန-ကား** အပေါင်းဖြစ်သော ကာရဏ, ဒေသနာ, ဝါရ, ဝေဝစန, ပါကာရ, အဝသရအနက်တို့၏ "ပရိယာယေန"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာရဏအနက်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရှုဋ္ဌီနည်း။

သဗ္ဗပဒေသု-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပုဒ်အားလုံး၏ "သဗ္ဗပဒေသု"ဟူသော အမည် ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝိသံယောဂိယ စသောပုဒ်တို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ပရိယာယဝစနမတ္တံ-ကား ပရိယာယဝစနတ္တမတ္တံ-ဟု ဆိုလိုလျက် အတ္တ-ကိုချေ၍ ပရိယာယဝစနမတ္တံ-ဟု ပြီးသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း။ အပေါင်းဖြစ်သော အနက်ပရိယာယ် သဒ္ဒါပရိယာယ်တို့၏ "ပရိယာယဝစနမတ္တံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ် သော အနက်ပရိယာယ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ (တစ်နည်း) အကျိုးဖြစ်သော သဒ္ဒါ၏ "ပရိယာယဝစန"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပရိယာယ်အနက်ကို ဖွင့်ဆိုခြင်း ၌တင်-- ဖလူပစာ။ **ကိလေသသေဟိ-ကား** အစိတ်ဖြစ်သော ကိလေသာ (၁၀)ပါး၏ "ကိလေသသေဟိ"ဟူ သော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကိလေသာနှင့်တကွ အကုသိုလ် အားလုံး၌တင်- ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဝိသံယောဂိယ-**အရ-- လောကီ လောကုတ္တရာ၌ယှဉ်သော မဂ္ဂင် (၈)ပါးယူ။

ဓါကျ [၁၆]

(က) တတ္ထ နာမ ဇ္ဇန္တိ တည္ဟိ နာမ တုံ။ (ခ) သရာဂါယ စေတေဿာသိတိ သဘာ ရာဝေန ဝတ္တမာနာယ မေထုနဓမ္မာယ စေတေဿာသိ ကာဗ္ဗေဿာသိ ပတာဗ္ဗေဿာသိ။

(ဂ) တေဒတ္တံ ဝါယမိဿာသိတိ အဓ္ဓော။ (ဃ) ဓသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။

(င) ပုန ရာဂဝိရာဂါဒိနိ နဝ ပဒါနိ နိဗ္ဗတ္တိတလောကုတ္တရနိဗ္ဗာနမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တာနိ။ (စ) တသ္မာ "ရာဂဝိရာဂါယာ"တိ ဝါ "မဒနိမ္မဒနာယာ"တိ ဝါ ဝုတ္တေပိ "နိဗ္ဗာနတ္ထာယာ" တိ ဓဝမေဝ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ဆ) နိဗ္ဗာနဉှိ ယသ္မာ တံ အာဂမ္မ အာရဗ္ဘ ပဋိစ္စ ရာဂေါ ဝိရဇ္ဇတိ န ဟောတိ၊ တသ္မာ ရာဂဝိရာဂေါတိ ဝုစ္စတိ။

(ဋ္ဌ၊၁၈၃။ မအ္ဍုတ၊၆၇။ ဘာသာဋီ၊၃၊၂၅၃။)

➤ ၁။ (ဆ) **ဝါကျအပြန်အလှန်အနက်** ။ ။ ဟိ၊မှန်၏။ (တနည်း) ဟိ၊ချဲ့ဦးအံ့။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ရာဂဝိရာဂေါတိ၊ရာဂဝိရာဂဟူ၍၊ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏၊ကသ္မာ၊အဘယ်ကြောင့်၊ နိဗ္ဗာနံ၊တို၊ရာဂဝိရာဂေါတိ၊ဟူ၍၊ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်သနည်း၊ယသ္မာ၊အကြင်ကြောင့်၊တံ နိဗ္ဗာနံ၊

http://www.dhammadownload.com

ထိုနိဗ္ဗာန်သို့။ (ဝါ) ကို။အာဂမ္မ၊ရောက်၍။အာရဗ္ဘ၊အကြောင်းပြု၍။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။ရာဂေါ၊တပ်ခြင်းသည်။ဝိရဇ္ဇတိ၊ကင်း၏။နု ယောတိ၊မဖြစ်၊တသွား၊ထို့ကြောင့်။နိဗ္ဗာန်၊ကို။ရာဂဝိရာဂေါတိ၊ရာဂဝိရာဂဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်သတည်း။

➢ ၂။ **(ဝ) ၌/ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် သရာဂါယ စေတေသသိ-ကို သဟ ရာဂေန (ပ) ပတပ္ပေသသိ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။** ယင်း၌ သရာဂါယ-ဝယ် မည်သည့်အနက်၌ မည်သည့် **ဝိဘတ်ဖြစ်ပါသနည်း။ စေတေသသိ** ကပ္ပေသသိ ပကပ္ပေသသိ-တို့၌ စိတ, ကပ္ပဓာတ် **တို့သည် မည်သည့်**အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စေတေသသိ-အရ အဘယ်ကို ယူရမည် **နည်း။ စုဒ်ကြောင့်** (ဂ) မိန့်။ (အာဘော်ကြည့်ပြန်)

(ဓ) ၌/ ဆွေးစါးဆက်၊ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် **ရာဂဝိရာဂ အစရှိသော** ကိုးပုဒ်တို့ **ကို ဟောတော်မူ၏။** ယင်း ရာဂဝိရာဂ-စသော ပုဒ်တို့ကို အဘယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဟော **တော်မူအပ်ပါသနည်း။** အလုံးစုံသော လောကီ လောကုတ္တရာတရားတို့ကို ရည်ရွယ်၍ **ဟောတော်မူအပ်ပါသလော။** စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

အဖြေ-- သဒ္ဓါရတို့မှ အသီးထုတ်အပ်သော လောကုတ္တရာ နိဗ္ဗာန်ကိုသာလျှင် ရည် **ရွယ်၍** ရာဂဝိရာဂ-စသော ကိုးပုဒ်တို့ကို ဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

(ဓ) ၌/ ဆရာသည် (င-စ) တို့ဖြင့် ရာဂဝိရာဂ-စသော ကိုးပုဒ်တို့အရ နိဗ္ဗာန်ကို **ယူရမည်ဟု ဆို၏။** အဘယ့်ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရာဂဝိရာဂ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ နိဗ္ဗာန် **ကို ရာဂဝိရာဂ-ဟု** ဆိုရာ၌ အကြောင်းယုတ္တိ နာမလာဘဟိတ်ကို မပြဆိုပြီလော။ မပြခဲ့သော် **ဆရာ့အား** ဒဋ္ဌိယ-ဒဋ္ဌိကရဏ/သခေ်ပ-ဝိတ္ထာရ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက် ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ရာဂဝိရာဂဟူ၍ခြင်း၊ မဒနိမ္မဒနာယဟူ၍ခြင်း ဟောတော်မူအပ်သော်လည်း နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာသာလျှင်တည်းဟူသော အနက်ကို မှတ် သားအပ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရာဂဝိရာဂ-ဟု ဆိုအပ်သနည်း နိဗ္ဗာန်ကို ရာဂဝိရာဂ-ဟု ဆိုရခြင်း**အကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။** စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

အား -- (ဆ) ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို **အာရုံပြု၍ စွဲ၍ ရာဂ၏** မဖြစ်ခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရာဂဝိရာဂ-ဟု ဆိုအပ်သော **အကြောင်းအကျယ်ကို ငါပြဆို၏**ဟူလို။

➢ ၃။ (က-ခ) **ပကတ္တရ။ (ဂ) ကား စေတေသသိ-အရ** စေတနာကို ယူရမည် လောဟု အဘိဓေယျတ္ထ ငုပ်နေသည်ကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ (ဃ) အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာကို ပြသောကြောင့် **ပကတ္တရ**/ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) **ကား** ခပ်သိမ်းသော လောကီ လောကုတ္တရာ ဓမ္မတို့ကို ရည်၍ **ရာဂဝိရာဂ-စသော** ပုဒ်တို့ကို ဟောတော်မူအပ်ကုန် သလော-ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ **ဆက်လက်အားထုတ်ပြ**သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) လဒ္ဓဂုဏ။ (ဆ) ဒဋ္ဌိကရဏ။/**ဝိတ္ထာရ**။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ ရဇ္ဇတီတိ ရာဂေါ၊ ဝိရဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ **ဝိရာဂေါ**။ ဝိရဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ **ဝိရာဂေါ**။ (ဧတ္ထ၊ဤနိဗ္ဗာန်၌။ရာဂေါ၊ရာဂသည်။ဝိရဇ္ဇတိ၊ကင်းသည်။န ဟောတိ၊မဖြစ်။ဣတိ၊ ကြောင့်။တံ၊ထိုနိဗ္ဗာန်သည်။ဝိရာဂေါ၊မည်၏။ ဝိပုဗ္ဗ ရဉ္ဇဓာတ်+ဏပစ္စည်း)

ဝိ-ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထဗာဓကဘောဂုဏ်ရ၏။ ရဉ္ဇဓာတ်အရ ကတ္တုရှ ကြိယာ ကား ရာဂ၏မရှိခြင်း, ရာဂကင်းခြင်းဟုဆိုအပ်သော ရာဂ၏ အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မှချ။ အဓိကရဏတ္ထကြိယာကား နိဗ္ဗာန်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရ ထို-သော နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ရာဂဿ ဝိရာဂေါ **ရာဂဝိရာဂေါ**။ (ရာဂဿ၊ရာဂ၏။ဝိရာဂေါ၊ကင်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်) ရာဂ-အရ ရာဂသည် မှချ။ ထို၏ ကင်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်နှင့် အဘာဝ-ဘာဝ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ရာဂကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ရာဂေန သဟ ယော ဝတ္တတီတိ **သရာဂေါ**။ (ယော မေထုနဓမ္မော၊အကြင်မေထုန် အကျင့်သည်။ရာဂေန၊ရာဂနှင့်။သဟ၊တကွ။ဝတ္တတိ၊ဖြစ်၏။ဣတိ၊ သော၊ သရာဂေါ။) သဟ ပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ သဟ+ရာဂ+ယ။ သဟ-ရာဂ အရကား ရာဂနှင့်တကွဖြစ်ခြင်း သဟဝတ္တနဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ယင်း၏ မေထုန်အကျင့်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သော မေထုန်အကျင့် ရ၏။

(တစ်နည်း) သဟ ရာဂ-အရ တကွဖြစ်သော ရာဂသည် မှချ။ ယင်းတကွဖြစ်သော ရာဂ၏ မေထုန်နှင့် သဟဇာတ, ပကတူပနိဿယ အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သော မေထုန်အကျင့်ရ၏။

မိထုနာနံ ကမ္မံ မေထုနံ။ မိထုနာနံ အယံ မေထုနော။ မိထုနာနံ အာစာရော **မေထုနံ**။ (အာစာရတဒ္ဓိတ်) မိထုန တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ တပ်မက်ခြင်းတူကုန်သော မိန်းမ, ယောကျ်ား နှစ်ဦးသားသည် မှချ။ ထို၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မေထုန်အကျင့်နှင့် သာမိ-သံ စပ် ဌာနူ။ ဏ ပစ္စည်းအရ မိန်းမ ယောကျ်ားနှစ်ဦးသားတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မေထုန်အကျင့်ရ၏။

မေထုနောစ သော ဓမ္မောစာတိ မေထုနဓမ္မော။ * နိဗ္ဗတ္တိယတီတိ နိဗ္ဗတ္တိတံ။ လောကတော ဥတ္တရံ လောကုတ္တရံ။ နိဗ္ဗတ္တိတဉ္စ တံ လောကုတ္တရဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စာတိ နိဗ္ဗတ္တိတ လောကုတ္တရနိဗ္ဗာနံ။ နိမ္မဒန္တိ ဧတ္ထာတိ နိမ္မဒနံ။ (နိဗ္ဗာန်ရ၏။) မဒါနံ နိမ္မဒနံ မဒနိမ္မဒနံ။

➤ ၆။ (က) ၌ တသ္မိံ-ဖြင့် တတ္ထ-၌ ထ္ထ-ပစ္စည်းသည် ကံအနက်ကို မဟော၊ သတ္တမီ အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘာဝနီတ္တ)

(ခ) သဟ ရာဂေန ဝတ္တမာနာယ-ဖြင့် သရာဂါယပုဒ်ကို ရာဂေန သဟ ယော ဝတ္တတီတိ သရာဂေါ-ဟု သဟပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝဇနတ္ထပြု-ရင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သ-သဒ္ဒါသည် သန္တ သမာန-သဒ္ဒါတို့၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ သဟနိပါတ်၏ ကာရိယ၏- ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း သ-သဒ္ဒါ၏ သဟတ္ထကို ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိ-

http://www.dhammadownload.com

စေပါသည်။ ကပ္ပေသသိ-ဖြင့် စေတေသသိ-၌ စိတ-ဓာတ်သည် သင်္ချေတနာ အနက်ကို မဟော၊ ဝိဓိအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

ပကပ္ပေသသိ-ဖြင့် ကပ္ပေသသိ-သည် ပကပ္ပေသသိ-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) မေထုနဓမ္မာယ-ဖြင့် သရာဂါယ-အရ မေထုန်တရားကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဝ) ၌ ဓေဒတ္ထဲ-ဖြင့် သရာဂါယ-၌ အာယ-သည် စတုတ္ထီ ဓေဝုစ် သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ၑင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌ သက်--ၑင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဝါယမိသသိ-ဖြင့် စေတေသသိ ကပ္ပေသသိ ပကပ္ပေသသိ-တို့၌ စိတဓာတ်, ကပ္ပဓာတ်တို့၏ ဤ၌ အားထုတ်ခြင်းအနက် ဟော--ၑင်း (ဓာတွတ္ထ) စေတေသသိ-အရ စေတနာကို မယူရ ဝီရိယကို ယူ--ၑင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် ရာဂဝိရာဂ-စသော (၉)ပုဒ်အရ ကိလေသက္ခယ နိဗ္ဗာန်ကို မယူရ နိပ္ပတ္တိတ လောကုတ္တရာ နိဗ္ဗာန်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ နိဗ္ဗာနတ္ထာယ-ဖြင့် ရာဂဝိရာဂ-စသော (၉) ပုဒ်တို့၌ အာယ-သဒ္ဒါ၏ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ၑင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်၌ သက်--ၑင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ရာဂဝိရာဂ-စသော (၉) ပုဒ်အရ ကိလေသက္ခယနိဗ္ဗာန်ကို မယူရ လောကုတ္တရာ နိဗ္ဗာန်ကို ယူ--ၑင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ ရာဂေါ ဝိရဇ္ဇတိ-ဖြင့် ရာဂဝိရာဂပုဒ်ကို ရာဂေါ ဝိရဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ ရာဂဝိရာဂေါ-ဟု အဓိကရဏသာဓန ကိတန္တ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ၑင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝိရာဂေါ-၌ ရဉ္ဇဓာတ်၏--ၑင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယင်း ရဉ္ဇဓာတ်၏ ဒိဝါဒိဂဏိကဓာတ်၏--ၑင်း (ဘာဝတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓန၌သက်--ၑင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

န ဟောတိ-ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ရာဂသည် တပ်မက်ခြင်းကင်း၏ဟူသည် ယင်း ရာဂ မဖြစ်ပေါ်လာတော့ခြင်းကို ဆိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

တံ အာဂမ္မ အာရဗ္ဘ ပဋိစ္စ-ဖြင့် အရိယာမဂ်သည်သာ ရာဂစသည်ကို ပယ်သတ်နိုင်သောကြောင့် ရာဂဝိရာဂ-ဟု ခေါ်နိုင်သော်လည်း ဥပစာအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရာဂဝိရာဂ ဟု ဆိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

နိဗ္ဗာနံ ရာဂဝိရာဂေါတိ ဝုစ္စတိ-ဖြင့် ရာဂဝိရာဂ-အရ မုချအားဖြင့် အရိယာမဂ် ဖြစ်သော်လည်း ဖလူပစာအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ၃။ **မေထုန/မေမုန** ။ ။ မိထုနာနံ ကမ္မံ မေထုနံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၊ မိထုနပုဒ်+ကမ္မံ တဒ္ဓိတ် ဏပစ္စည်း၊ မိ-၌ ကမ္မ-ကို ဒုဝုဒ္ဓိပြု၍ ပြီးသောကြောင့်ၑင်း၊ အဘိဓာန်ဋီကာ၌

http://www.dhammadownload.com

မိထုနာနံ ဣတ္ထိပုရိသာနံ သမာနစ္ဆန္ဒာနံ အာစာရော မေထုနံ-ဟု ဖွင့်ပြသောကြောင့်ရင်း မေထုန-ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

အာရဗ္ဘ/အာရမ္မ ။ ။ ဤနေရာ၌ **အာရုံပြုခြင်း, အကြောင်းပြုခြင်းအနက်ကိုသာ** လို အပ်၍ အာပုဗ္ဗ ရဘဓာတ်+တွာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော **အာရဗ္ဘ-ပုဒ်တသာ** ယင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် "အာရဗ္ဘ"သာ သင့်ပါသည်။

အာရမ္ဘော ဝီရိယေ ကမ္မေ၊ အာဒိကမ္မေ **ဝိကောပနေ-ဟူသော အဘိဓာန်အရ** အာရမ္ဘသဒ္ဒါသည် ဝီရိယ-စသော အနက်များကိုသာ ဟောနိုင်၍ **ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော** အနက်ကို မဟောနိုင်သောကြောင့် အာရမ္ဘ-ကား မသင့်ပါ။

အာဂမ္မ အာရဗ္ဘ ပဋိစ္စ/အာဂမ္မ ပဋိစ္စ ။ ။ တံ **အာဂမ္မာတိ နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ ပဋိစ္စ** အရိယမဂ္ဂဿ အာရမ္မဏပစ္စယဘာဝဟေတု-ဟူသော **သာရတ္ထဋီကာအဖွင့်ကိုထောက်**၍ ပဋိစ္စပုဒ်သည်သာ အာဂမ္မပုဒ်၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် **အာဂမ္မ ပဋိစ္စ-သင့်**။

ဝုတ္တာနိ/ဝုတ္တံ ။ ။ ဝုတ္တာနိ-ကြိယာသည် ရာဂဝိရာဂါဒီနိ နဝ ပဒါနိ-ဟူသော ကံကို ဟောသည်ဖြစ်၍ မိမိဟောအပ်သော ကံ၏ လိင် ဝုစ် သချာ ဝိဘတ်ကို ယူရသော ကြောင့် ဝုတ္တာနိ-သာ သင့်ပါသည်။

➤ ဂ။ ရာဂဝိရာဂ-ကား **အာရမ္မဏိက** အကျိုးဖြစ်သော အရိယာမဂ်၏ "ရာဂ ဝိရာဂ"ဟူသောအမည်ကို အာရုံ**အကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၌တင်**--- ဖလူပစာ။**အဝိနာ** ဘာဝနည်း။

မဒနိမ္မဒန/ ပိပါသဝိနယ/**အာလယသမုဂ္ဃါတ/ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒ/တဏှက္ခယ/ ဝိရာဂ/ နိရောဓ**-တို့လည်း ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။/**ဧကဒေသူပစာ**။

(တနည်း)**ရာဂဝိရာဂ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော **ကိလေသက္ခယနိဗ္ဗာန်, လောကုတ္တရာ** **နိဗ္ဗာန်**တို့၏ "ရာဂဝိရာဂ" အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော လောကုတ္တရာနိဗ္ဗာန်၌ **တင်**-- **ဧ**ကဒေသူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း။ ရှဋ္ဌီနည်း။

ဝိရာဂါယ အစရှိသော ရှေးရှေး ပါဠိတော် စကားရပ်တို့ဖြင့် **ဆိုအပ်ပြီးသော** **ကိလေသက္ခယနိဗ္ဗာန်**မှကြွင်းသော လောကုတ္တရာ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ "ရာဂဝိရာဂ"**ဟူ၍** **ဆိုအပ်**သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

ရာဂဝိရာဂါယာတိဝါ မဒနိမ္မဒနာယာတိ ဝါ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ရာဂဝိရာဂါယ, **မဒနိမ္မဒနာယ** နှစ်ပုဒ်ကိုဆိုသဖြင့် ကြွင်းသော ပိပါသဝိနယ-စသော (၇) ပုဒ်တို့ကိုလည်း **ရအသာကြောင့်** ဥပလက္ခဏနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

➤ ဃ။ **ဝုတ္တာနိ**-၌ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော **စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။/** **ကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော** မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၅၅]

(က) ယသ္မာ ပန တံ အာဂမ္မ မာနမဒပုရိသမဒါဒယော မဒါ နိမ္မဒါ အမဒါ ဟောန္တိ ဝိနဿန္တိ၊ တသ္မာ မဒနိမ္မဒနန္တိ ဝုစ္စတိ။ (ခ) ယသ္မာ စ တံ အာဂမ္မ သဗ္ဗာပိ ကာမပိပါသာ ဝိနယံ အတ္ထင်္ဂံ ယာတိ၊ တသ္မာ ပိပါသဝိနယောတိ ဝုစ္စတိ။ (ဂ) ယသ္မာ ပန တံ အာဂမ္မ ပဉ္စ ကာမဂုဏာလယာ သမုဂ္ဃါတံ ဂစ္ဆန္တိ၊ တသ္မာ အာလယသမုဂ္ဃါတောတိ ဝုစ္စတိ။

(ဃ) ယသ္မာ စ တံ အာဂမ္မ တေဘူမကဝဋ္ဋံ ဥပစ္ဆိဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒေါတိ ဝုစ္စတိ။ (င) ယသ္မာ ပန တံ အာဂမ္မ သဗ္ဗသော တဏှာ ခယံ ဂစ္ဆတိ, ဝိရဇ္ဇတိ, နိရုဇ္ဈတိစ တသ္မာ တဏှက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓောတိ ဝုစ္စတိ။ (စ) ယသ္မာ ပနေတံ စတဿော ယောနိယော, ပဉ္စ ဂတိယော, သတ္တ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော, နဝစ သတ္တာဝါသေ အပရာပရ ဘာဝါယ ဝိနနတော အာဗန္ဓနတော သံသိဗ္ဗနတော ဝါနန္တိ လဒ္ဓဝေါဟာရာယ တဏှာယ နိက္ခန္တံ နိဿဋံ ဝိသံယုတ္တံ၊ တသ္မာ နိဗ္ဗာနန္တိ ဝုစ္စတီတိ။

(ဋ္ဌ၊၁၈၃။ မဇ္ဈ၊တ၊ ၆၈။ ဘာသာဋီ၊၁၊ ၂၅၅။)

➤ ၁။ နိဗ္ဗာန်-လေးပါးကုန်သော ယောနိ, ငါးပါးကုန်သော ဂတိ, ခုနစ်ပါးကုန် သော ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ကိုးပါးကုန်သော သတ္တာဝါသတို့ကို အပြန်ပြန်အထပ်ထပ် ဖြစ်ခြင်း ငှာ ဖွဲ့တတ် ချုပ်စပ်တတ်သောကြောင့် (ဟိတ်) ဝါန-ဟုဆိုအပ်သော တဏှာမှ ထွက် မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဝါန-ဟုဆိုအပ်သော တဏှာနှင့် မယှဉ်ရာ နိဗ္ဗာန်။ (ဓိပ်)

➤ ၃။ (က) ကား ရာဂဝိရာဂပုဒ်၏ အကျယ်အဖွင့်ဟူသော အဖို့မှ တစ်မျိုး တစ်ပါးသော မဒနိမ္မဒပုဒ်၏ အကျယ်အဖွင့်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။စသည်ခွဲ။

➤ ၄။ နိမ္မဒီယန္တိ ဧတ္ထာတိ နိမ္မဒနော။ အဓိကရဏသာဓနေ၊ နိပုဗ္ဗ မဒ+ယု။

နိ-ဥပသာရအရကား ဝိဂတဘောဂုဏ်ရ၏။ မဒဓာတ်အရ ကတ္တုရုကား မာန်မာန တရားတို့၏ မရှိခြင်းအဘာဝ ရ၏။ အဓိကရဏတ္ထကား နိဗ္ဗာန်၏ အမဒ နိမ္မဒ သတ္တိရ၏ ယုပစ္စည်းအရကား နိဗ္ဗာန်ရ၏။ * မဒါနံ နိမ္မဒနော မဒနိမ္မဒနော။ မဒ-အရ မာန်မာန သည် မုချ။ယင်း၏ ယစ်ခြင်းကင်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်နှင့် အာဘာဝ-ဘာဝ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော မာန်မာန ယစ်ခြင်းကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

မဒါ နိမ္မဒီယန္တိ ဧတ္ထ အမဒ ဘာဝံ ဝိနာသံ ဂစ္ဆန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ (ဧတ္ထ၊ဤနိဗ္ဗာန်၌။ မဒါ၊မာန်ယစ်ခြင်းတို့သည်။နိမ္မဒီယန္တိ အမဒဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ၊ယစ်ခြင်းကင်းသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။နိမ္မဒီယန္တိ ဝိနာသံ ဂစ္ဆန္တိ၊ဖျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ဣတိ၊တံ၊မဒနိမ္မ ဒနော။ * မဇ္ဇတီတိ မဒေါ၊ မာနော ဧဝ မဒေါ မာနမဒေါ။ * အဟံ ပုရိသောတိ မဒေါ ပုရိသမဒေါ၊ (ငါယောကျ်ားဟုဖြစ်သော မာန်။) * ပါတုမိစ္ဆာ ပိပါသာ၊ ကာမာနံ ပိပါသာ ကာမပိပါသာ။ (ကာမာနံ၊ကာမဂုဏ်တို့ကို။ပိပါသာ၊သောက်ခြင်းငှာ အလိုရှိခြင်း။ ကာမ။ တဏှာ ရ၏။)

http://www.dhammadownload.com

အာလီယန္တိအဘိရမိတဗ္ဗန္တေန သေဝီယန္တီတိ **အာလယာ**။ (ယေ ပဉ္စကာမဂုဏာ၊ အကြင် ငါးပါးကုန်သော ကာမဂုဏ်တို့ကို။ပုထုဇ္ဇနေဟိ၊ပုထုဇဉ်တို့သည်။အာလီယန္တိ၊မှီဝဲ အပ်ကုန်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တေ၊တို့သည်။အာလယာ၊မည်ကုန်၏။) အာပုဗ္ဗ လီဓာတ်+ဏ ပစ္စည်း။ အာ-အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသက ဘောဂုဏ်ရ၏။ လီဓာတ်အရ ကတ္တုဒြကား ကာမဂုဏ်ကို မှီဝဲသော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကာမတဏှာဖြစ်ဒွာနီးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မတ္တကြိယာကား ထို-အားတပ်သော ကာမဂုဏ်ငါးပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ သည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို-သော ကာမဂုဏ်ငါးပါးရ၏။

အာလီယန္တိ အလ္လီယန္တီတိ **အာလယာ**။ (ယာ ယော တဏှာဝိစရိတာယော၊အကြင် တဏှာဝိစရိုက်တို့သည်။အာလီယန္တိ အလ္လီယန္တိ၊ကပ်ငြိတတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တာ၊ တို့သည်။အာလယာ၊မည်ကုန်၏။) ကတ္တုသာဓန၊ အာပုဗ္ဗ လီဓာတ်+ဏပစ္စည်း။

အာ-အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ လီဓာတ်၏အရကား ကပ်ငြိတတ် (အလွန်မွေ့လျော်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် မှီဝဲတတ်) သော တဏှာ ဝိစရိုက်တို့၏ သတ္တိ လက္ခဏာ, သဘာဝရ၏။ ဏပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော တဏှာဝိစရိုက် ရ၏။ * ကာမဂုဏာဝဝ အာလယာ **ကာမဂုဏာလယာ**။

* ကာမဂုဏေသု အာလယာ **ကာမဂုဏာလယာ**။ (ကာမဂုဏေသု၊ကာမဂုဏ်တို့၌။ အာလယာ၊ကပ်ငြိတတ်ကုန်သော တဏှာဝိစရိုက်တို့တည်း။) ကာမဂုဏ+အာလယပုဒ်၊ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ ကာမဂုဏ-အရကား ကာမဂုဏ်တရားတို့ဒြဗ်သည် မုချ။ ယင်း တို့၏ တဏှာဝိစရိုက်တို့နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက/အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံး အရကား ထို--သော ကာမဂုဏ်တို့၌ ကပ်ငြိတတ် အလွန်မွေ့လျော်သည်၏အစွမ်းဖြင့် မှီဝဲတတ်ကုန်သော တဏှာဝိစရိုက်တို့ ရ၏။

* တိဿော ဘူမိယော ဣမဿာတိ တိဘူမံ။ တိဘူမံယေဝ တေဘူမကံ။ တိဘူမံ ယေဝ တေဘူမကံ။ (သွတ္တတဒ္ဓိတ်၊ကဏ်ပစ္စည်း)

➤ ၆။ (က) ၌ မဒါ နိမ္မဒါ ဟောန္တိ-ဖြင့် မဒနိမ္မဒနပုဒ်ကို မဒါ နိမ္မဒီယန္တိ ဧတ္ထ အမဒဘာဝံ ဝိနာသံ ဂစ္ဆန္တီတိ မဒနိမ္မဒနော-ဟု အဓိကရဏသာဓန ကိတန္တသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနနှံ့သက်- -ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ (လဟုကနည်းအာဘော်)

(တစ်နည်း) မဒါ နိမ္မဒါ ဟောန္တိ-ဖြင့် နိမ္မဒနောပုဒ်ကို နိမ္မဒီယန္တိ ဧတ္ထာတိ နိမ္မဒနော ဟု အဓိကရဏသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓန ၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) မဒနှင့် နိမ္မဒကို မဒါနံ နိမ္မဒနော မဒနိမ္မဒနော-ဟု ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဂရုကနည်း)

အမဒါ-ဖြင့် နိမ္မဒါ-၌ နိ-သဒ္ဒါသည် နိဿေသ-စသော အနက်ကို မဟော၊ ဝိဂတ

http://www.dhammadownload.com

အနက်ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

မာနမဒပုရိသမဒါဒယော-ဖြင့် မဒ-အရ မာနမဒ, ပုရိသမဒ စသည်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ဝိနသန္တိ-ဖြင့် မာန်ယစ်ခြင်းကင်းကုန်၏ဟူသည် မာန်မာနတရားတို့ ပျက်စီးခြင်းကိုပင် ဆိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ကာမပိပါသံ ဝိနယံ ယာတိ-ဖြင့် ပိပါသံ ဝိနေတိ ဧတ္ထာတိ ပိပါသဝိနယော-ဟု အဓိကရဏသာဓနေ ကိတန္တသမာသ် ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပိပါသ-အရ ရေမွတ်သိပ်ခြင်း ဥဒကပိပါသ စသည်ကို မယူရ၊ ကာမဂုဏ်မွတ်သိပ်ခြင်း ကာမပိပါသကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (လဟုကနည်းအာဘော်)

(တစ်နည်း) (ခ) ၌ ကာမပိပါသံ ဝိနယံ ယာတိ-ဖြင့် ဝိနယောပုဒ်ကို ဝိနေတိ ဧတ္ထာတိ ဝိနယော-ဟု အဓိကရဏသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပိပါသနှင့် ဝိနယ-ကို ပိပါသာယ ဝိနယော ပိပါသဝိနယော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ [**ဂရုကနည်း**] အဗ္ဘတ္ထံ-ဖြင့် ဝိနယ-သဒ္ဒါသည် ပျက်စီးချုပ်ပျောက်ခြင်းအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သဗ္ဗာပိ-ဖြင့် အလုံးစုံသော ကာမတဏှာ အသီးသီးသော ကာမတဏှာသည် ပျက်စီးချုပ်ပျောက်သတည်းဟု သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ပဉ္စ ကာမဂုဏာလယာ သမုဂ္ဃါတံ ဂစ္ဆန္တိ-ဖြင့် အာလယသမုဂ္ဃါတောပုဒ်ကို အာလယေ သမူဟနတိ ဧတ္ထာတိ အာလယသမုဂ္ဃါတော-ဟု အဓိကရဏသာဓနေ ကိတန္တသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာလယ-အရ ကာမဂုဏ်ငါးပါးကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (လဟုကနည်းအာဘော်)

[တစ်နည်း] (ဂ) ၌ ပဉ္စ ကာမဂုဏာလယာ သမုဂ္ဃါတံ ဂစ္ဆန္တိ-ဖြင့် သမုဂ္ဃါတော-ပုဒ်ကို သမူဟနတိ ဧတ္ထာတိ သမုဂ္ဃါတော-ဟု အဓိကရဏသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏ သာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာလယနှင့် သမုဂ္ဃါတကို အာလယာနံ သမုဂ္ဃါတော အာလယသမုဂ္ဃါတော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အာလယ-အရ ကာမဂုဏ်ငါးပါးကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဂရုကနည်းအာဘော်)

(ဃ) ၌ တေဘူမကဝဋ္ဋံ ဥပစ္ဆိဇ္ဇတိ-ဖြင့် ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒေါပုဒ်ကို ဝဋ္ဋံ ဥပစ္ဆိဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒေါ-ဟု အဓိကရဏသာဓနေ ကိတန္တသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝဋ္ဋ-အရ တေဘူမကဝဋ္ဋကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (လဟုကနည်းအာဘော်)

http://www.dhammadownload.com

[တနည်း] (ဃ) ၌ တေဘူမကဝဋ္ဋံ ဥပစ္ဆိန္ဒတိ-ဖြင့် ဥပစ္ဆေဒေါပုဒ်ကို ဥပစ္ဆိန္ဒတိ ဧတ္ထာတိ ဥပစ္ဆေဒေါ-ဟု အဓိကရဏသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏ သာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝဋ္ဋနှင့် ဥပစ္ဆေဒေါပုဒ်ကို ဝဋ္ဋဿ ဥပစ္ဆေဒေါ ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒေါ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝဋ္ဋ-အရ တေဘူမကဝဋ်ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဂရုကနည်းအာဘော်)

(င) ၌ တဏှာ ခယံ ဂစ္ဆတိ-ဖြင့် တဏှက္ခယောပုဒ်ကို တဏှာ ခီယတိ ဧတ္ထာတိ တဏှက္ခယော-ဟု အဓိကရဏသာဓန ကိတန္တ သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ အဓိကရဏ သာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေ။

[တနည်း] (င) ၌ တဏှာ ခယံ ဂစ္ဆတိ-ဖြင့် ခီယန္တိ ဧတ္ထာတိ ခယော-ဟု အဓိကရဏ သာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏ သာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) တဏှာယ ခယော တဏှာက္ခယော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဂရုကနည်းအာဘော်)

ယသ္မာ ပန တံ အာဂမ္မ တဏှာ ဝိရဇ္ဇတိ-ဖြင့် ဝိရာဂေါပုဒ်ကို တဏှာ ဝိရဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ ဝိရာဂေါ-ဟု အဓိကရဏ သာဓန ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏ သာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ယသ္မာ ပန တံ အာဂမ္မ တဏှာ နိရုဇ္ဈတိ-ဖြင့် နိရောဓောပုဒ်ကို တဏှာ နိရုဇ္ဈတိ ဧတ္ထာတိ နိရောဓော-ဟု အဓိကရဏ သာဓန ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏ သာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ဝါနန္တိ လဒ္ဓဝေါဟာရာယ နိက္ခန္တံ-ဖြင့် နိဗ္ဗာန်-ပုဒ်ကို ဝါနတော နိက္ခန္တံ နိဗ္ဗာနံ ဟု ပဉ္စမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) နိဗ္ဗာန်-၌ နိ-သဒ္ဒါသည် နိသေဓအနက်ကို မဟော၊ နိက္ခန္တအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နိဝါန-ဟု ဆိုလိုလျက် နိဗ္ဗာန-ဟု နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

တဏှာယ-ဖြင့် ဝါန-အရ တဏှာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

နိဿဋံ-ဖြင့် နိက္ခန္တ-သဒ္ဒါသည် ထွက်မြောက်ခြင်း=နိဿရဏအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝိသံယုတ္တံ-ဖြင့် တဏှာမှ ထွက်မြောက်၏ဟူသည် အိမ်မှ ထွက်သွားခြင်း, တောထဲမှထွက်သွားခြင်းကဲ့သို့ မဟုတ်၊ ယင်း တဏှာနှင့် မယှဉ်ခြင်း ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝိနနတော-ဖြင့် ဝါနံ-ပုဒ်ကို ဝိနတီတိ ဝါနံ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝါနံ-၌ ဝိဓာတ်၏အဖြစ်ကိုရင်း (ဓာတုပဒ) ယင်း ဝိဓာတ်၏ ကိယာဒိဂဏိကဓာတ်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေ။

အာဗန္ဓနတော သံသိဗ္ဗနတော-ဖြင့် ဝိနနတော-၌ ဝိဓာတ်သည် တန္တသန္တာန-ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

အာဝဇ္ဇန-ဖွဲ့ခြင်း, သံသိဗ္ဗန-ချုပ်စပ်ခြင်း အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

➤ ၄။ တေဘူမကာ/တေဘူမ္မကာ ။ ။တိဿော ဘူမိယော တိဘူမံ၊ **တိဘူမေ ပဝတ္တံ** တေဘူမကံ။ တိဘူမပုဒ်+ကဏ်ပစ္စည်း၊ တိ၌ ဣကို ဧပြုပြီ။ တေဘူမကံ **ဝဋ္ဋံ တေဘူမကဝဋ္ဋံ**-ဟု အစိတ် အပေါင်း ဝစနတ္ထပြု၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ မ-သံယုဂ် **ဆင့်ရှိရာ အကြောင်း** မရှိသောကြောင့်ရင်း တေဘူမကံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

တဏှာက္ခယော/တဏှက္ခယော ။ ။ ဓိယာဝေဝကိုတ္တော **ဝေဒနာတွန္ဓော-၌ ဓိယာ** သဒ္ဒါ ဝေဒနာသဒ္ဒါတို့သည် နိစ္စက္ကတ္ထိလိင်များ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းနိစ္စ ဣတ္ထိလိင်ပုဒ်များနှင့် သမာသ်တွဲစပ်ရာတွင် ဓိယာ-၌ အာကို အ-ရဿ၊ ဝေဒနာ-၌ **အာ-ကို အ-ရဿ မပြုရ** သကဲ့သို့ ဤ၌ တဏှာသဒ္ဒါသည်လည်း နိစ္စက္ကတ္ထိလိင်ပုဒ်**ဖြစ်၍ "သမာသ်လယ်မှာ၊ ထီ** မြဲအာ၊ ရဿာ မပြုရ"ဟူသော သဒ္ဒါစည်းကမ်းနှင့်အညီ **အ-ရဿ မပြုရသောကြောင့်** တဏှာက္ခယော-ဟု ဏှာ-၌ အာဒီဃနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

တဏှာ- ခယံ/တဏှာခယံ ။ ။ တဏှာခယံ-ဟု သမာသ်ရှိလျှင် **ဂစ္ဆတိ-၏ ကတ္တား** ပျောက်သွားခြင်း၊ တဏှာပုဒ်သည် ခယံ-နှင့် သမ္ဗန္ဓဖြစ်၍ **ဂစ္ဆတိ-နှင့် မဆက်မိတော့ခြင်း** အပြစ်များ ရောက်ရာသောကြောင့် တဏှာ ခယံ-ဟု ဝါကျရှိသောပါဌ်သာ သင့်။

➤ ၈။ ပဉ္စ **ကာမဂုဏာလယာ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့၏ "ပဉ္စ ကာမဂုဏာလယာ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

တဏှာက္ခယော-ကား အစိတ်ဖြစ်သော တဏှာ၏ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်၏ "တဏှာက္ခယ" ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကိလေသာ၏ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်၌တင်---ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနည်း။

ဓါကျ [၅၆]

(က) **ကာမာနံ ပဟာနံ အက္ခာတန္တိ ဝတ္ထုကာမာနံ, ကိလေသကာမာနဉ္စ ပဟာနံ** ဝုတ္တံ။ (ခ) **ကာမသညာနံ ပရိညာတိ သဗ္ဗာသမ္ပိ ကာမသညာနံ ဉာတတီရဏပဟာန** ဝသေန **တီဝိဓာ ပရိညာ** အက္ခာတာ။ (ဂ) **ကာမပိပါသာနန္တိ** ကာမေသု ပါတဗျတာနံ။ (ဃ) ကာမေ ပါ ပါတုမိစ္ဆာနံ။ (င) **ကာမဝိတက္ကာနန္တိ** ကာမုပသဉ္ဟိတာနံ ဝိတက္ကာနံ။

(စ) **ကာမပရိဠာဟာနန္တိ** ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂဝသေန ဥပ္ပန္နပရိဠာဟာနံ အန္တော ဒါဟာနံ။ (ဆ) **နေတံ ဆာဝုသောတိ န ဧတံ** အာဝုသော။

(ဇ) တဝ ပါပတမ္ပိ အပ္ပသန္နာနဉ္စ ပသာဒါယ ဝေရှပါနံ ပသာဒတ္ထာယ န ဟောတိ။

(၄၊၁၈၄။ မဏ္ဍုတ၊ ၇၀။ ဘာသာဋီ၊ ၁၊ ၂၅၉။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ ကာမေသုဝတ္ထုကာမတို့၌။ပါတဗျတာနံ၊သောက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟု ဆို အပ်ကုန်သော သုဘစသော အခြင်းအရာတို့ကို။ (မုချနက်)။ သုဘစသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် ယူအပ်ကုန်သော တဏှာတို့ကို။ (ဥပစာအနက်)

➤ ၂။ (ဆ-ဇ) ဓတံ ပြဟ္မစရိယံ, ဓတံ ဗမ္ဗဇာတံ, ဓတံ ပဟာနာဒိကံ-ဟု စွဲရ မည် လော။ အဘယ်၌ စပ်ရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ-ဇ) မိန့်။

➤ ၆။ (က) ၌ ဝတ္ထုကာမာနံ ကိလေသကာမာနဥ္စ-ဖြင့် ကာမီယတီတိ ကာမော (ဝတ္ထုကာမ)၊ ကာမေတီတိ ကာမော (ကိလေသာကာမ) ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကာမ-အရ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ကာမောစ ကာမောစ ကာမာ-ဟု ဧကသိက်တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝုတ္တံ-ဖြင့် အက္ခာတံ-၌ ခါဓာတ်သည် ပကထန•ပြောဆိုခြင်းအနက်ကို ဟောသည်--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အာပုဗ္ဗ ခါဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်း။ ခါဓာတ်ဝယ် အသဒိသဒွေဘော်လာ၊ ယင်း အသဒိသဒွေဘော် ကြောင့် အာ-ကို အ-ရဿပြု၍ အက္ခာတံ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေ။

(ခ) ဖြင့် ပရိညာသုံးပါးသရုပ်ကို သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ပိပါသ-၌ ပါဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ပိပါသ-အရ သုံးဆောင်ခံစား တတ်သော တဏှာကိုယူ-ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ကာမနှင့် ပိပါသာကို ကာမေသု ပိပါသာ ကာမပိပါသာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ။

(ဃ) ဖြင့် ပိပါသာ-၌ ပါဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သ-ပစ္စည်း၏ ဣစ္ဆာအနက်၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပါတုမိစ္ဆတီတိ ပိပါသာ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကာမနှင့် ပိပါသာကို ကာမေ ပိပါသာ ကာမပိပါသာ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် ကာမနှင့် ဝိတက္ကကို ကာမေဟိ ဥပသဥ္စိတာ ဝိတက္ကာ ကာမဝိတက္ကာ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေ။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(စ) ၌ ပဥ္စကာမဂုဏိကရာဂဝသေန ဥပ္ပန္နပရိဠာဟာနံ-ဖြင့် ကာမ-အရ ကာမဂုဏ် ငါးပါး၌ဖြစ်သော ရာဂကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ကာမနှင့် ပရိဠာဟကို ကာမေန ဥပ္ပန္နာ ပရိဠာဟာ ကာမပရိဠာဟာ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အန္တောဒါဟာနံ-ဖြင့် ပရိဠာဟ-သဒ္ဒါသည် အတွင်း၌ ပူလောင်ခြင်းအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် နေတံပုဒ်ကို န+ဧတံ ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(ဇ) ၌ တဝ ပါပကမ္မံ-ဖြင့် ဧတ-သဒ္ဒါသည် သင်၏ (သုဒိန်၏) မကောင်းမှုကံကို စွဲသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ပသာဒတ္ထာယ-ဖြင့် ပသာဒါယ-၌

http://www.dhammadownload.com

အာယ-သဒ္ဒါ၏ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ၚင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်၌ သက်--ၚင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၈။ **ကာမာနံ ဗောနံ-၌** ကာမာနံ-ဟူသော နည်းသည် ကာမ-သဒ္ဒါတစ်ခုကို ချေ၍ ကာမ-သဒ္ဒါ တစ်ခုကြွင်းပြုသောကြောင့် ဧကသေသနည်းမည်၏။ (တစ်နည်း) ကာမာနံ-ဟူသော နည်းသည် ကာမာနံ၊ဝတ္ထုကာမတို့ကို။ကာမာနံ၊ကိလေသာကာမတို့ကို။ ပဟာနံ၊ပယ်ခြင်းကို။ ဤသို့ အနက်ပြားလျက် ကာမ-သဒ္ဒါချင်း တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တစ်ခုတည်း ညွှန်ပြသောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်း မည်၏။

ကာမေသု ပါတဗျတာနံ—ကား အာရုံ အကြောင်းဖြစ်သော သုဘ-စသော အခြင်းအရာတို့၏ "ပါတဗျတာနံ"ဟူသောအမည်ကို အာရမ္မဏိက အကျိုးဖြစ်သော သုဘစသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ယူတတ်သော တဏှာတို့၌တင်-- ကာရဏူပစာ။နာနန္တရိကနည်း။

ပါဌ် [၁၅]

(က) **အညထတ္တာယာတိ ပသာဒညထာဘာဝါယ ဝိပ္ပဋိသာရာယ ဟောတိ။**

(ခ) **ယေ မဂ္ဂေန အနာဂတာသဒ္ဓါ၊ တေသံ ဝိပ္ပဋိသာရံ ကရောတိ "ဤဒိသေပိ နာမ ဓမ္မဝိနယေ ဓယံ ပယန္နာ၊ ယတ္ထေဝံ ဒုပ္ပဋိပန္နာ ဘိက္ခူ"တိ။ (ဂ) ယေ ပန မဂ္ဂေနာဂတာ သဒ္ဓါ၊ တေသံ သိနေရု ဝိယ ဝါတေဟိ အစလော ပသာဒေါ ဤဒိသေဟိ ဝတ္ထူဟိ ကမ္ပတော ဝါ ဒါဂုဏာတာရေဟိ။ (ဃ) တေန ဝုတ္တံ "ဧကစ္စာနံ အညထတ္တာယာ"တိ။**

(ဌ၁၈၄။ မအူ၊တ၊၇၀။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၆၃။) [၁၃၂၉-ခုမေး]

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ကြည်ညိုသည်မှတစ်ပါးသော အပြား၏ ဖြစ်ခြင်းငှာ နှလုံးမသာယာခြင်းငှာ ဖြစ်သောဟု ဆို၏။ ကြည်ညိုကုန်ပြီးသော သူတိုင်း ပင် ယင်းသို့ ဖြစ်ကြပါသလော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား နှလုံးမသာယာခြင်းကို ပြုတတ် ပါသနည်း။ စုဝ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **ကား**-- မဂ်ဖြင့် မလာသော သဒ္ဓါတရားရှိသော သူ တို့အား နှလုံးမသာယာခြင်းငှာ ပြုတတ်၏ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ခ) **အာဏာရပါကူသို့/** ဆရာသည် ယေ မဂ္ဂေန အနာဂတာသဒ္ဓါ၊ တေသံ ဝိပ္ပဋိသာရံ ကရောတိ-ဖြင့် မဂ်ဖြင့် မလာသော သဒ္ဓါတရားရှိသူတို့အား ဝိပ္ပဋိသာရကို ပြုတတ်သော ဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် ဝိပ္ပဋိသာရကို ပြုပါသနည်း။ ဝိပ္ပဋိသာရကို ပြုပုံအခြင်းအရာ အာကာရကို ဆရာ မပြပြီလော။ စုဝ်ကြောင့် ဤဒိသေပိ နာမ စသည်မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် မဂ်ဖြင့် မလာသော သဒ္ဓါတရားရှိသူတို့အား ဝိပ္ပဋိသာရ ကို ပြုတတ်သောဟု ဆို၏။ မဂ်ဖြင့်လာသော သဒ္ဓါတရားရှိသူတို့အားလည်း ဝိပ္ပဋိသာရ ကို ပြုတတ်၏ဟူ၍ မှတ်ရပါမည်လော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ-ဂ) ဝိတ္ထာရ။/ တပ္ပါကငိုကရဏ။ ထိုတွင် (ခ) ကား အန္ဓယ။ (ဂ)

http://www.dhammadownload.com

ဇျတိရေက။ (ယ) နိဂမန။/လဒ္ဓဂုဏ။ (ဂ) ကား ဝိပ္ပဋိသာရဖြစ်ပုံကို ချဲ့ပြ--ဝိတ္ထာရ။

စာစစ် ။ ။ ဝတ္ထုဟိ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် အစလော-၌ အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ် စပ်။ **ပသာဒညထာဘာဝါယ, ဝိပ္ပဋိသာရာယ**-ကား ဌာ--ကြောင့် ဟောတိ-၌ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်/ဟောတိ-ကား တဒတ္ထသမ္ပဒါန်၏ ကြိယာ။

➤ ၄။ အညော ပကာရော **အညထာ**။ (အညော၊ကြည်ညိုသည်မှ တပါးသော။ ပကာရော၊အပြားတည်း။) ပကာရတဒ္ဓိတ်၊ အညပုဒ်+ထာပစ္စည်း။ အည-အရကား ကြည်ညိုသည်မှတပါးဟူသော အညဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ပကာရဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ထာ-ပစ္စည်းအရကား ထို-သော ပကာရဘောဂုဏ် ရ၏။

အညထာ ဘာဝေါ **အညထတ္တံ**။ (အညထာ၊ကြည်ညိုသည်မှတပါးသော အပြား၏။ (ဝါ) မကြည်ညိုခြင်း၏။ဘာဝေါ၊ဖြစ်ကြောင်းတည်း။အညထာ၊--ကြောင်း။) ဘာဝတဒ္ဓိတ် အညထာပုဒ်+တ္တပစ္စည်း။ အညထာ-အရကား ကြည်ညိုသည်မှတပါးသောအပြား (ဝါ) မကြည်ညိုခြင်း ရ၏။ ယင်း၏ ဝိပ္ပဋိသာရနှင့် **အကျိုး အကြောင်း** စပ် ဌာနူ။ တ္တပစ္စည်း အရကား ထို--သော ဝိပ္ပဋိသာရ ရ၏။

အနာဂတာ သဒ္ဓါ ဧတေသန္တိ **အနာဂတသဒ္ဓါ**။ ပုဗ်လုံးအရ မရောက်လာသေးသော သဒ္ဓါတရားသည် မုချ။ ထို-၏ ပုထုဇ္ဇန်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို--သော မရောက်လာသေးသော သဒ္ဓါရှိသော ပုထုဇ္ဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

အာဂစ္ဆတီတိ အာဂတာ။ န အာဂတာ **အနာဂတာ**-သဒ္ဓါ ရ၏။

အာဂတာ သဒ္ဓါ ယေသန္တိ **အာဂတသဒ္ဓါ**။ * နတ္ထိ စလံ ဧတေသာတိ **အစလော**။

* ဣမာနိဝိယ တာနိ ဒိဿန္တီတိ **ဣမိနာ**။

ပဋိပဇ္ဇိံသူတိ ပဋိပန္နာ။ * ဒုဋ္ဌု ပဋိပန္နန္တိ **ဒုပ္ပဋိပန္နာ**။ ဒု-အရ ဒုဋ္ဌုဘောဂုဏ် (ဝါ) ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ ပဋိ-အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ ပဒ ဓာတ်အရ မကောင်းသဖြင့်ကျင့်သော ရဟန်းတို့၏ ဝီတိက္ကမ စေတနာပြဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ ဝိပ္ပဋိသာရ-စသော နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ တ-အရ ထို--သော ပုထုဇ္ဇန်ရဟန်းတို့ ရ၏။

ဒါရုဏာနံ ဝိသေသေန **ဒါရုဏာနီတိ ဓါရုဏာတရာနိ**။ ဒါရုဏ-အရ ကြမ်းတမ်းကုန်သော ဝတ္ထုတို့သည် မုချ။ ထို-၏ တရပစ္စည်းအရ အထူးသဖြင့် ကြမ်းတမ်းကုန်သော ဝတ္ထုတို့နှင့် သာမည ဝိသေသ စပ် ဌာနူ။ တရ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော အထူးသဖြင့် ကြမ်းတမ်းကုန်သော ဝတ္ထုတို့ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ပသာဒညထာဘာဝါယ-ဖြင့် အညထတ္တာယ-၌ အည-၏ အပါဒါန်ကား ပသာဒ-ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) အညထတ္တံပုဒ်ကို အညထာ

http://www.dhammadownload.com

ဘာဝေါ် အညထတ္တံ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ္တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိပ္ပဋိသာရာယ-ဖြင့် အညထတ္တ-အရ ဝိပ္ပဋိသာရကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ဟောတိ-ဖြင့် အညထတ္တာယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်၌ ဟောတိ-ဟူသော ပါဌသေသထည့်စွက်၍ အနက်သမ္ဗန်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ **အထခေတံ/အထခွေတံ/အထခေါတံ** ။ ။ အထခေါ်+ဧတံ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ဝမောဒုဒန္တာနံသုတ်ဖြင့် ဩ-ကို ဝပြုလျှင် အထခွေတံ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဝါပရော အသရူပါသုတ်ဖြင့် ဧ-ကိုချေလျှင် အထခေါတံ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ အထခွေတန္တိ အထခေါ ဧတံ၊ အထခေါတန္တိပိ ပါဌော-ဟု အဋ္ဌကထာဆရာကိုယ်တိုင်ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း အထခွေတံ/အထခေါတံ နှစ်ပါဌ်သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **(၈) ဝါကျ ဥပမာဇောတက** ။ ။ (၁) သိနေရု-အရ မြင့်မိုရ်တောင်သည် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာန။ (၂) ယေ မဂ္ဂေနာဂတသဒ္ဓါ၊ တေသံ ပသာဒေါ အရ မဂ်ဖြင့်လာသော ယုံကြည်ခြင်းရှိသူတို့၏ ကြည်ညိုခြင်းသည် နှိုင်းယှဉ်အပ်သောကြောင့် ဥပမေယျ။ (၃) မြင့်မိုရ်တောင်နှင့် မဂ်ဖြင့်လာသော ယုံကြည်ခြင်းရှိသူတို့၏ ကြည်ညိုခြင်းတို့၏ မတုန်လှုပ်ခြင်း အစလဘောဂုဏ်အဖြစ်ဖြင့် တူညီမှုသဘောသည် နှိုင်းယှဉ်ခြင်းမျှဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာ။ (၄) ဝိယ-သဒ္ဒါကား ဥပမာအနက်ကို ထွန်းပြသောကြောင့် ဥပမာဇောတက မည်၏။

ဓမ္မဝိနယေ-ကား ယှဉ်ဘက် ဝိနယ-အရ ဝိနည်းပိဋကတ်ကို ချန်၍ သုတ္တန်ပိဋကတ်၊ အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်တို့ကိုသာ ဓမ္မ-အရ ယူရသောကြောင့် ဂေါဗလိဗဒ္ဒနည်း။

➢ ၁၀။ **ဝိပ္ပဋိသာရာယ**-အရ ကုက္ကုစ္စပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူအကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။ **ဝိပ္ပဋိသာရံ ကရောတိ**-အရ ကုက္ကုစ္စစေတသိက် (ဝါ) ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဝါကျ [၅၈]

(က) **အထခေါ [illegible]** ဘာဂဝတော ဧတံ အတ္ထံ အာစိက္ခိံသု ပဋိဝေဒယိံသု။

(ခ) **အာရောစယမာနာ စ နေဝ ပိယကမျတာယ, န ဘေဒပုရေက္ခာရတာယ န တဿာယသ္မတော အဝဏ္ဏပကာသနတ္ထာယ၊ န ကာလီသာသနာရောပနတ္ထာယ၊ နာပိ "ဣဒံ သုတွာ ဘဂဝါ ဣမဿ သာသနေ ပတိဋ္ဌံ န ဒဿတိ, နိက္ကဍ္ဎာပေဿတိ န"န္တိ မညမာနာ အာရောစေသုံ။ (ဂ) အထခေါ "ဣမံ သာသနေ ဥပ္ပန္နံ အဗ္ဗုဒံ ဉတွာ ဘဂဝါ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿတိ၊ ဝေလံ မရိယာဒံ အာဏံ ဌပေဿတီ"တိ အာရောစေသုံ။**

(ဋ္ဌ၁၈၄။ မအ္ဋ၊ ၇၂။ ဘာသာဋီ၊ ၂၆၂။)

➢ ၁။ **ကာလီသာသနာရောပနတ္ထာယ** - အမျက်ဒေါသ၏ အာဏာသို့ တင်ခြင်း

http://www.dhammadownload.com

အကျိုးငှာ။(သဒ္ဒတ္ထ) ဒေါသ၏ အစွမ်းဖြင့်ဆိုအပ်သော ကဲ့ရဲ့ခြင်း အဖြစ်သို့ တင်ခြင်း အကျိုးငှာ။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) **အာဒရာစေသုံ**-ပြောကြား-လျှောက်ကြား-ကြလေကုန်ပြီ။ (သဒ္ဒတ္ထ) သိစေကုန်ပြီ။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားအား ဤအကြောင်းကို လျှောက်ကုန်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်ကြောင့် အဘယ်အကျိုးငှာ မြတ်စွာဘုရား အား ကြားလျှောက်ကုန်သနည်း။ ပိယကမျတာကြောင့်, ဘေဒပုရေက္ခာရတာကြောင့် ကြားလျှောက်ကုန်သလော။ အဝဏ္ဏပကာသနအကျိုးငှာ, ကလိသာသနာရောပန အကျိုး ငှာ ကြားလျှောက်ကုန်သလော။ ရှင်သုဒိန်ကို သာသနာတော်မှ နှင်ထုတ်လိမ့်မည်ဟု မှတ် ထင်သောကြောင့် ကြားလျှောက်ကုန်သလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ကား ပေသုညာဓိပ္ပါယ စသည်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက် ကြားကုန်သလော-ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာ ရမ္ဘ။ (ဂ) ကား အန္ဓယဝါကျ။ (ခ-ဂ) တို့ကား (က) ကို ဗျတိရေက အန္ဓယ သွင်းကာ ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုကိုထောက်၍ (က) ကား သခေ်ပဝါကျ။

➤ ၄။ ကလီယတိ ပရိမီယတီတိ ကလိ။ သာသိယတေတိ သာသနံ။ ကလိနော သာသနံ **ကလိသာသနံ**။ (ကလိနော၊အမျက်ဒေါသ၏။သာသနံ၊အာဏာတည်း) ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ကလိ+သာသနပုဒ်။ ကလိ-အရကား အမျက်ဒေါသသည် မုချ။ ယင်း၏ အာဏာနှင့် အကြောင်း အကျိုး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အမျက်ဒေါသ၏ အာဏာရ၏။ * ကလိသာသနဿ အာရောပနံ **ကလိသာသနာရောပနံ**။ (ကလိ သာသနဿ၊အမျက်ဒေါသ၏ အာဏာသို့။အာရောပနံ၊တင်ခြင်း။) ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ကလိသာသန+အာရောပနပုဒ်။ ကလိသာသန-အရကား အမျက်ဒေသ၏ အာဏာသည် မုချ။ ယင်း၏ တင်ခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ ကမ္မီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အမျက်ဒေါသ၏ အာဏာသို့တင်ခြင်း ရ၏။

ပိယတေ ပိယော။ ပိယံ ကာမေတီတိ **ပိယကာမော**။ (ပိယံ၊ချစ်ခြင်းကို။ (ဝါ) ချစ်အပ် သည် အဖြစ်ကို။ကာမေတိ၊အလိုရှိတတ်၏။) ပိယကာမောဧဝ ပိယကမျံ။ ပိယကမျဿ ဘာဝေါ ပိယကမျတာ။

➤ ၆။ (က) ၌ ဓတံ အတ္ထံ-ဖြင့် တေမတ္တကို တေ+အတ္ထံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ မပြုရ ဓတံ+အတ္ထံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

အာစိက္ခိံသု-ဖြင့် အာရောစေသုံ-၌ ရှစဓာတ်သည် နှစ်သက်ခြင်း-ရောစနအနက်ကို မဟော၊ ပြောကြားခြင်း-အာစိက္ခနအနက်ကို ဟော-ရင်း (ဓာတွတ္ထ) အာ-ဥပသာရသည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက မဟုတ်၊ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

ပဋိဝေဒယိံသု-ဖြင့် ပြောကြား၏ဟူသည် သိစေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။(ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➢ ၈။ ကလိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပါပ, ပရာဇယ တို့၏ "ကလိ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပါပ-၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ (တစ်နည်း) ကလိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မကောင်းမှုအားလုံး၏ "ကလိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အမျက်ဒေါသ၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။

သာသန-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အာဏာ, အာဂမ, လေခ, အနုသာသနအနက်တို့၏ "သာသန"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အာဏာ၌တင်- ကေဒေသျူပစာ။

ဝေလံ-ကား အတူဖြစ်သော ကမ်း၏ "ဝေလံ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော သိက္ခာပုဒ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ **မရိယာဒ**-ကား အတူဖြစ်သော အပိုင်းအခြား၏ "မရိယာဒ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော သိက္ခာပုဒ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရှုဋ္ဌီနည်း။

ပါဌ် [၁၉]

(က) တေသံ့ နိဒါနံ့ တေသံ့ ပကရဏောတိ ဧတ္ထ သုဒိန္နဿ အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမော သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ကာရဏတ္တာ နိဒါနဉ္စေဝ ပကရဏဉ္စာတိ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ခ) ကာရဏဉ္ဟိ ယသ္မာ နိဒေတိ အတ္တနော ဖလံ "ဂဏှာထ နံ" န္တိ ဒဿေန္တံ့ ဝိယ အပ္ပေတိ၊ (ဂ) ပကရောတိစ နံ ကတ္တုံ အာရဘတိ၊ (ဃ) ကရောတိယေဝ ဝါ။

(င) တသ္မာ နိဒါနဉ္စေဝ ပကရဏဉ္စာတိ ဝုစ္စတိ။

(ဌ၊၁၈၄။ မအူ၊တ၊၇၃။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၆၃။)

➢ ၁။ **ဟိ-ကို ပုစ္ဆာ+ကာရဏ ဖော်ထားကြ၍ (ခ-ဂ-ဃ-င) ယထာက္ကမ ယထာသင်္ချာ နည်းယဉ်ကျော်ပေး အနက်**

ဟိ-ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။ကာရဏံ၊အကြောင်းကို။နိဒါနန္တိစေဝ၊နိဒါန-ဟူ၍လည်း။ ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်သနည်း။ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။ကာရဏံ၊သည်။အတ္တနော၊မိမိ၏။ဖလံ၊အကျိုးကို။နိဒေတိ၊ညွှန်ပြသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။နံ၊ထိုအကျိုးကို။ဂဏှာထ၊ယူကြကုန်။ဣတိ၊ဤသို့ ဒဿေန္တံ ဝိယ၊ပြသကဲ့သို့။အပ္ပေတိ၊အပ်နှင်းတတ်၏။(ဝါ) ပေးတတ်၏။တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ နိဒါနန္တိစေဝ၊နိဒါနဟူ၍လည်း။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။

ဟိ-ကသ္မာ၊ကြောင့်။ကာရဏံ၊ကို။ပကရဏန္တိစ၊ဟူ၍လည်း။ဝုစ္စတိ၊နည်း။ယသ္မာ၊ကြောင့် ကာရဏံ၊သည်။နံ၊ထိုအကျိုးကို။ပကရောတိ၊အားထုတ်၍ ပြုလုပ်တတ်၏။ကတ္တုံ၊ဆိုခြင်းငှာ။ အာရဘတိ၊အားထုတ်တတ်၏။တသ္မာ၊ကြောင့်။ကာရဏံ၊ကို။ပကရဏန္တိစ၊ဟူ၍လည်း။ ဝုစ္စတိ၊၏။ဝါ၊တနည်းကား။ကရောတိယေဝ၊ပြုတတ်သည်သာ။တသ္မာ၊ကြောင့်။ကာရဏံ၊ကို။ ပကရဏန္တိစ၊ပကရဏဟူ၍လည်း။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။

➢ ၂။ (ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သုဒိန်၏လွန်ကျူး၍ ကျင့်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဝီတိက္ကမကို သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ခြင်းကြောင့် နိဒါန ဟူ၍ရင်း၊ ပကရဏ-ဟူ၍ရင်း ဆိုအပ်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း နိဒါန ပကရဏ

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ်တို့ကို ဝစနတ္ထအားဖြင့် ချဲ့လိုသော ဆရာသည် (ခ) စသည်မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သုဒိန်၏လွန်ကျူး၍ ကျင့်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဝီတိက္ကမကို သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ခြင်းကြောင့် နိဒါန ဟူ၍ရင်း၊ ပကရဏ-ဟူ၍ရင်း ဆိုအပ်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ သာဝတ္ထိ ဝေသာလီ-စသော မြို့များသာ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ရာ ဌာနဖြစ်၍ နိဒါန မည်သင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် သိက္ခာပဒ ဝီတိက္ကမကာရဏကို နိဒါန-ဟု ဆိုခြင်းသည် အသို့လျှင် သင့်နိုင်ရာအံ့နည်း။

(စ-ဂ-ဃ) သို့/ (က) ဖြင့် သုဒိန်၏လွန်ကျူး၍ ကျင့်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဝီတိက္ကမကို သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ခြင်းကြောင့် နိဒါနဟူ၍ရင်း၊ ပကရဏ-ဟူ၍ရင်း ဆိုအပ်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ကာရဏကို နိဒါန ပကရဏ-ဟု အဘယ့်ကြောင့် ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ကာရဏကို နိဒါန ပကရဏ-ဟု ဆိုရခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-ဂ-ဃ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် နိဒါန-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ နိဒါနပုဒ်၏ ဝစနတ္ထသာ ရှိပါသလော။ ပကရဏ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) စသည်ကား နိဒါန ပကရဏမည်ခြင်း၏ ဝစနတ္ထ အကြောင်းသကတ် အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ-ဃ) တို့သည် နိဒါနပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတပါး ပကရဏပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ဃ) သည် ပကရဏ-၌ ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက အဖြစ်မှတပါး ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏ အဖြစ်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) နိဂမန။/လဒ္ဓဂုဏ။

ဓာစပ် ။ ။ ကာရဏံ-ကား ကို--ကြောင့် ဝုစ္စတိ-၌ ဝုတ္တကံ/ဝုတ္တကံ၏ ကြိယာစပ်။

ကာရဏံ-ကား သည်--ကြောင့် နိဒေတိ၊ အပ္ပေတိ၊ ပကရောတိ၊ အာရဘတိ၊ ကရောတိ-တို့၌ ကတ္တား/ကတ္တိ စပ်။

➤ ၄။ ကရောတိ ဒေတေနာတိ **ဏရဏံ**။ (ဒေတေန၊ထိုအလ္လာစာရဝီတိက္ကမဖြင့်။ သိက္ခာပဒပညတ္တိ၊သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်းကို။ဘဂဝါ၊သည်။ကရောတိ၊ပြုတတ်၏။က္ကတိ၊ ကာရဏံ။) ကရဓာတ်အရကား သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ မဟာကရုဏာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္ထ ကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သော ရှင်သုဒိန်၏ အလ္လာစာရဝီတိက္ကမ၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရှင်သုဒိန်၏ အလ္လာစာရဝီတိက္ကမ ရ၏။

နိဒေတိ အတ္တနော ဖလန္တိ **နိဒါနံ**။ (ယံ ကာရဏံ၊အကြင် အလ္လာစာရဝီတိက္ကမ-ဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းသည်။အတ္တနော၊မိမိ၏။ဖလံ၊အကျိုးကို။နိဒေတိ၊ပြတတ်၏။က္ကတိ၊ ထို့ကြောင့်။တံ၊သည်။နိဒါနံ၊မည်၏။သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန၊ နိပုဗ္ဗ ဒါ+ယု။ နိ-အရကား ဓာတွတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

ဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။ ဒါဓာတ်၏အရကား မိမိအကျိုးကို ပြုသကဲ့သို့ဖြစ်သော အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းတရား၏ ဉပါဒ်သည် မုချ။ ယု-ပစ္စည်း အရကား ဉပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော မိမိအကျိုးကို ပြုတတ်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်သော အဇ္ဈာစာရ ဝီတိက္ကမ-ဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းတရား ရ၏။

ပကရောတိ အတ္တနော ဖလန္တိ **ပကရဏံ**။ (ယံ ကာရဏံ၊အကြင် သုဒိန်၏ အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမ-ဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းသည်။အတ္တနော၊မိမိ၏။ဖလံ၊အကျိုးကို။ပကရောတိ၊အားထုတ်၍ ပြုတတ်၏။က္ကတိ၊ တံ၊ ပကရဏံ။) ကတ္တုသာဓန၊ ပပုဗ္ဗ ကရ+ယု။

ပ-အရကား အာရမ္ဘဘောဂုဏ် ရ၏။ ကရဓာတ်အရကား မိမိအကျိုးကို အားထုတ်၍ ပြုတတ်သော ရှင်သုဒိန်၏ အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမ-ဟူသော အကြောင်း၏ ဉပါဒ်သည် မုချ။ ယုပစ္စည်းအရကား ဉပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ရှင်သုဒိန်၏ အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမ-ဟု ဆိုအပ် သော အကြောင်းရ၏။

သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဇ္ဈတီတိ **ဗုဒ္ဓေါ**။ (ကတ္တုသာဓန၊ ဗုဓ+တ) ဗုဓ-ဓာတ်အရ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ် အာသယာနုသယဉာဏ် ဒေသနာဉာဏ် စသည်တို့သည် ကာရဏူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အနုတ္တရ ဝိမောက္ခဂုဏ်တို့ဖြင့် ထုံအပ်သော ခန္ဓာပဉ္စကကိုစွဲ၍ ဘုရားဟုခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သော သတ္တသန္တာနပညတ်ဝိသေသ ရ၏။

ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ **ဗုဒ္ဓေါ**။ ဗုဓဓာတ်အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် အောက်မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ် ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိ ဉာဏ် ဒေသနာဉာဏ်တို့သည် ကာရဏူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဘုရားဒြဗ်ရ၏။

ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ **ဗုဒ္ဓေါ**။ (ဗုဓ+တ) ဗုဓ-ဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကား ဝေနေယျ သတ္တဝါတို့၏ မဂ်ဉာဏ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဌကား ဘုရား၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ သည် (ဝါ) ဘုရားသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်တော်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ဘုရားဒြဗ် ရ၏။

မဟေသက္ခေဟိ ဒေဝမနုဿေဟိ အဝဗုဇ္ဈိတ္တာတိ **ဗုဒ္ဓေါ**။ (ကမ္မသာဓန) ဗုဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ဘုရားအစစ်အမှန်ဟူ၍ သိတတ်သော တန်ခိုးကြီးသော နတ်လူတို့သန္တာန် ၌ဖြစ်သော ဉာဏ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ဘုရား၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တပစ္စည်းအရ ထို--သော ဘုရားဟုခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သော သတ္တသန္တာန ပညတ် ဒြဗ်ဝိသေသ ရ၏။ * ဗုဒ္ဓံ အဿ အတ္ထီတိ **ဗုဒ္ဓေါ**။

အဓိ အတိဘဝိတွာ အာစာရော အဇ္ဈာစာရော။ အဇ္ဈာစာရောယေဝ ဝီတိ[illegible]မော

http://www.dhammadownload.com

အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမော။ အဇ္ဈာစာရ-အရ ရဟန်းတို့ စောင့်စည်းအပ်သော အပိုင်းအခြားကို လွှမ်းမိုး၍ ကျင့်ခြင်းဟူသော သမ္ဘာဝနာဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ မေထုနဝီတိက္ကမနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကျင့်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော မေထုနဝီတိက္ကမ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမော-ဖြင့် နိဒါနနှင့် ပကရဏ-အရ အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ကာရဏတ္တာ-ဖြင့် သတ္တဝိဓံ ပညတ္တိဋ္ဌာနံ နိဒါနံ-၌ နိဒါန-သဒ္ဒါသည် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ရာအရပ်ကို ဟောသကဲ့သို့ ဤ၌ နိဒါန-သဒ္ဒါသည် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ရာ အရပ်ဟူသော အနက်ကို မဟော။ (ဗျ) ကာရဏအနက်ကို ဟောသည်--ဗိုင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပဉ္စပကရဏံ၌ ပကရဏသဒ္ဒါသည် ကျမ်းဂန်အနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ဤ၌ မဟော။ (ဗျ) ကာရဏအနက်ကို ဟော--ဗိုင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ နိဒေတိ-ဖြင့် နိဒါနံ-၌ နိပုဗ္ဗ ဒါဓာတ်၏--ဗိုင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) နိဒါနံပုဒ်ကို နိဒေတီတိ နိဒါနံ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ဗိုင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌ သက်--ဗိုင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ အတ္တနော ဖလံ-ဖြင့် ညွှန်ပြ၏ဟူသည် မိမိအကျိုးကို ညွှန်ပြသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဒဿေန္တံ ဝိယ အပ္ပေတိ-ဖြင့် နိဒေတိ-၌ ဒါဓာတ်သည် ဒါန=ပေးခြင်းအနက်ကို မဟော၊ နိဒဿန=ညွှန်ပြခြင်းအနက်ကို ဟော--ဗိုင်း (ဓာတွတ္ထ) ညွှန်ပြ၏ဟူသည် မုချတိုက်ရိုက် ညွှန်ပြခြင်းမျိုး မဟုတ်၊ ညွှန်ပြသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဗိုင်း (ဘာဝတ္ထ) နိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ဗိုင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဂဏှာထ နံ-ဖြင့် ညွှန်ပြသကဲ့သို့ အပ်နှင်း၏ဟူသည် မိမိ၏အကျိုးတရားကို ယူကြကုန်ဟု ညွှန်ပြသကဲ့သို့ အပ်နှင်းခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ပကရောတိ-ဖြင့် ပကရဏံ-၌ ပပုဗ္ဗ ကရဓာတ်၏--ဗိုင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယု-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ဗိုင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပကရောတီတိ ပကရဏံ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ဗိုင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ပကရဏသဒ္ဒါ၏ ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုး ရှိသေးကြောင်း သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) နံ-ဖြင့် ရှေ့ဝါကျမှ အတ္တနော ဖလံပုဒ် ဤဝါကျသို့ လိုက်လာကြောင်း သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ကတ္တုံ အာရဘတိ-ဖြင့် ပကရဏံ ၌ ပ-ဥပသာရ၏ အာရမ္ဘ=အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဝါ-ဖြင့် အတ္ထန္တရ လဲလှယ်ပြကြောင်း သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ကရောတိ-ဖြင့် ပကရဏံ-၌ ပပုဗ္ဗ ကရဓာတ်၏--ဗိုင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ပကရဏံပုဒ်ကို ပကရောတီတိ ပကရဏံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ဗိုင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တု

http://www.dhammadownload.com

သာဓနေ၌သက်-ၚင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပ-ဉပသာရသည် ဤ၀ိကပ်အလို ဓာတွတ္ထ၀ိသေသက မဟုတ်၊ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကၜ--ၚင်း (ဉပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဒဿေန္တိ ပီယ/နိဒဿေန္တိ ပီယ ॥ ॥ နိဒေတိတိ နိဒါန်-၌ နိ-သဒ္ဒါသည် နိဒဿနအနက်ဟောဖြစ်၍ နိဒဿေန္တိ ဝိယ-ဟု ရှိလျှင် သာ၍ကောင်း၏ဟု ဘာသာဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့် နိဒဿေန္တိ ဝိယ-ပါဌ်သာ ယုတ္တတရ ဖြစ်ပါသည်။

ပီတိက္ကမ/ပီတိက္ကမ ॥ ॥ ဝိ အတိ ပုဗ္ဗော ကမု ပဒဝိက္ခေပေ၊ ဝိရူပေါ အတိက္ကမော ဝိတိက္ကမော-ဟူသော (သူစိ) နှင့်အညီ ဝိရှေး အတိရှေးရှိသော ကမုဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း၊ ဝါပရော အသရူပါသုတ်ဖြင့် အ-ကိုချေ။ ပုဗ္ဗောစ-သုတ်ဖြင့် က္ကကို ဤဒီယပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဝိတိက္ကမော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဒဿေန္တိ/ဒဿန္တိ ॥ ॥ ဒိသဓာတ် ကာရိုက် ဏေပစ္စည်း၊ အန္တပစ္စည်း၊ ဒိသကို ဒဿ ပြု၊ ဒဿေန္တိ-မြင်စေသည်။ (သဒ္ဒတ္ထ) ပြသည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထ ယုတ္တိ ရှိသောကြောင့် ဒဿေန္တိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ဒဿေန္တိ ဝိယ-ကား ထင်ရှားရှိသော ပြတတ်သော သတ္တိ၏ "ဒဿေန္တ" ဟူသောအမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော မပြတတ်သော သတ္တိ၌တင်-- တဒ္ဓမ္မူပစာ။

နိဒါန်-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ရာဌာန, အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမ-ဟူ သော အကြောင်းတို့၏ "နိဒါန"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမ ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ပကရဏ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကျမ်းဂန်, အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမ-ဟူသောအကြောင်း တို့၏ "ပကရဏ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမ-ဟူသော အကြောင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်အားလုံးကို ပညတ်ခြင်း၏ "သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမော-ကား တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် နိဒါနဋ္ဌေ၀ ပကရဏဋ္ဌပုဒ်တို့ ကိုၚင်း၊ ဝုတ္တော, ဝေဒိတဗ္ဗောပုဒ်တို့ကိုၚင်း ငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း။

သုဒိန္နဿ အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမော - ကား ပုဂ္ဂိုလ်တည်းဟူသော ဆက်ဆံသဖြင့် မမှတ်မူ၍ ရှင်သုဒိန်တည်းဟူသော မဆက်ဆံသဖြင့် မှတ်၍ဆိုသောကြောင့် အသာဓာရဏနည်း။

ကာရဏံ-ကား ဝါကျအစ၌တည်၍ အလုံးစုံကို ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် အာဒိဒီပက နည်း။ အပေါင်းဖြစ်သော အကြောင်းအားလုံး၏ "ကာရဏ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ် သော ရှင်သုဒိန်၏ အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမတည်းဟူသော အကြောင်း၌တင်- ဧကဒေသူ ပစာ။ ရှုဋ္ဌိနည်း။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၆၀]

(က) ဝိဂရဟိ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝိဂရဟိ နိန္ဒိ၊ ယထာ တံ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏာရဟာနံ ဝဏ္ဏဉ္စ အဝဏ္ဏဉ္စ ဘာဏန္တေသု အဂ္ဂပုဂ္ဂလော။ (ခ) န ဟိ ဘဂဝတော သီလဝိတိက္ကမကာရံ ပုဂ္ဂလံ ဒိသွာ "အယံ ဇာတိယာ ဝါ ဂေါတ္တေန ဝါ ကောလပုတ္တိယေန ဝါ ဂန္ထေန ဝါ ဓုတင်္ဂေန ဝါ ဉာတော ယသဿီ၊ ဤဒိသံ ပုဂ္ဂလံ ရက္ခိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ နာပိ ပေသလံ ဂုဏဝန္တံ ဒိသွာ တဿ ဂုဏံ ပဋိစ္ဆာဒေတုံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

(ဂ) အထ ခေါ ဂရဟိတဗ္ဗံ ဂရဟတိယေဝ၊ ပသံသိတဗ္ဗဉ္စ ပသံသတိ ဧဝ၊ အယဉ္စ ဂရဟိတဗ္ဗော။ (ဃ) တသ္မာ တံ တာဒိလက္ခဏေ ဌိတော အဝိကမ္ပမာနေန စိတ္တေန ဝိဂရဟိ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ "အနနုစ္ဆဝိက"န္တိ အာဒီနိ ဝစနေတိ။

(ဋ္ဌ၊၁၈၅။ မဇ္ဈု၊တ၊ ၇၄။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၆၄။)

➢ ၁။ (က) **ဥပမာအပြင်ထုတ်အနက်** ။ ။ ဝိဂရဟိ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ၊-ကား။ဘဂဝါ၊ဘုန်းတော်ကြီးတော်မူသော။ ဗုဒ္ဓေါ၊မြတ်စွာဘုရားသည်။ဝိဂရဟိ နိန္ဒိ၊ကဲ့ရဲ့တော်မူပြီ။<u>ကော၊</u> အဘယ်သူသည်။ ဝိဂရဟိ ယထာ၊ကဲ့ရဲ့သကဲ့သို့ နည်းဟူမူကား။ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏာရဟာနံ၊ချီးမွမ်းခြင်း ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို ထိုက်ကုန်သောသူတို့အား။ဝဏ္ဏဉ္စ၊ချီးမွမ်းခြင်းကိုလည်း။အဝဏ္ဏဉ္စ၊ကဲ့ရဲ့ခြင်းကိုလည်း။ဘာဏန္တေသု၊ဆိုတတ်ကုန်သော။ပုဂ္ဂလေသု၊ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။<u>အဂ္ဂပုဂ္ဂလော</u>၊မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ဝိဂရဟိ ယထာ၊ကဲ့ရဲ့သကဲ့သို့တည်း။

➢ ၂။ (က) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ နိဒါန ပကရဏ သဒ္ဒါတို့၏ ကာရကတ္တနှင့် တကွ သရူပတ္တ ဝစနတ္တတို့ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါဟူသော ကာရကပုဒ်ကို ဝိဂရဟိ-ဟူသော ရှေ့ကြိယာပုဒ်နှင့် စပ်အပ်သည်၏အဖြစ်နှင့် ဝိဂရဟိ-၌ ဝိ-သဒ္ဒါသည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဖြစ်၍ ဂရဟ-ဓာတ်၏ ဂရဟာအနက်၌ဖြစ်ခြင်းကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (က) မိန့်၏။

(ခ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် သုဒိန်ကို ကဲ့ရဲ့တော်မူသောဟု ဆို၏.. ဘုရားရှင်သည် တာဒိလက္ခဏာ၌ တည်ပြီးသူဖြစ်ရကား ဘုရားရှင်မှာ မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်းသဘော မရှိသည်သာ မဟုတ်တုံလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက်'အဘယ့်ကြောင့် ကဲ့ရဲ့တော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) စသည်မိန့်၏။

➢ ၃။ (က) ၌ ယထာ ဟိ-စသည်ကား ဥပမာန။ ဝိဂရဟိ-စသည်ကား ဥပမေယျ (ခ) ဝိတ္ထာရ။/ဗျတိရေက။ (ခ) ၌ န ဟိ-စသော ဝါကျကား သီလဝိတိက္ကမပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပတ်သက်သောကြောင့် ပဌမဝါကျ။ နာပိ ပေသလံ စသည်ကား ပေသလပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပတ်သက်သောကြောင့် ပဋ္ဌမဝါကျ၊ (ဂ) အနွယ။ (ဂ) ၌ အထ ခေါ ဂရဟိတဗ္ဗံ ဂရဟတိဧဝ၊ ကား ကဲ့ရဲ့ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သောကြောင့် ပဌမ။ ပသံသိတဗ္ဗဉ္စ ပသံသတိ ဧဝ-ကား ချီးမွမ်းခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သောကြောင့် ပဋ္ဌမ၊ အယဉ္စ ဂရဟိတဗ္ဗော-ကား ဝါကျာရမ္ဘ

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) နိဂမနဝါကျ။/လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏာရဟာနံ-ကား တို့အား--ကြောင့် ဘဏန္တေသု-၌ သမ္ပဒါန်/သမ္ပဒါန်၏ကြိယာ စပ်။ (တစ်နည်း) တို့၏--ကြောင့် ဝဏ္ဏေသု အဝဏ္ဏေသု-၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓီ စပ်။ ဒိသွာ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် န ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၌ ဟိတ်/ဟိတ်၏ဖိုလ် စပ်။

အဂစေအော-ကား ၏--ကြောင့် စိတ္တံ-၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓီ စပ်။

➤ ၄။ ကုလတိ ဝေဒေနာတိ **ကုလံ**။ အတ္တနော ကုလံ ပုနာတိ သောဓေတီတိ ပုတ္တော။ ကုလာနံ ပုတ္တော **ကုလပုတ္တော**။ (အစိတ်) ကုလာနံ၊အမျိုးတို့၏။ပုတ္တော၊သား တည်း။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်။ ကုလ-အရ အမျိုးကောင်းဖြစ်သည် မှချ။ ယင်း၏ သားဖြစ်နှင့် ဇနက ဇည စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အမျိုးကောင်းသားဖြစ်ရ၏။

ကုလပုတ္တဿ ဘာဝေါ **ကောလပုတ္တိယော**။ (အပေါင်း) ကုလပုတ္တဿ၊အမျိုးကောင်း တို့၏ သား၏။ဘာဝေါ၊ဖြစ်ကြောင်းတည်း။ (ကုလပုတ္တပုဒ်+ဏိယပစ္စည်း၊ဘာဝတဒ္ဓိတ်။ ကုလပုတ္တ-အရ အမျိုးကောင်းတို့၏ သားဖြစ်သည် မှချ။ ယင်း၏ အမျိုးကောင်းခြင်း ဝိသိဋ္ဌဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ဏိယပစ္စည်းအရ ထို-သော အမျိုး၏ ကောင်းခြင်း ဝိသိဋ္ဌဘောဂုဏ် ရ၏။

ဝဏ္ဏေသု အဝဏ္ဏေသု ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏံ။ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏံ အရဟန္တီတိ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏာရဟာ။

သီလဿ ဝိတိက္ကမော **သီလဝီတိက္ကမော**။ တံ+ကရောတီတိ သီလဝိတိက္ကမကရော။ ယသော က္ကမဿ အတ္ထီတိ **ယဿဿီ**။ ✱ ပိယာယိတဗ္ဗန္တိ ပိယံ။ (ပီ+ဏျ) သီလတီတိ သီလံ။ ပိယံ သီလံ အနေနာတိ **ပိယသီလော**။ ပိယံ သီလံ အဿာတိ **ပေသလော**။ (ချစ်အပ်သော သီလ၏+ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ်။)

➤ ၆။ (က) ၌ နိဒ္ဒိ-ဖြင့် ဝိဂရဟိ-၌ ဂရဟဓာတ်၏ နိန္ဒာ=ကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်ဟော- -ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ အနတ္ထကဓာ--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝိဂရဟိ-ဖြင့် ဝိဂရဟိ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ-ဟူသော ပါဋ္ဌိတော်ကို ပါဋ္ဌိတော် အစဉ်အားဖြင့် အနက်မယောဇနာရ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝိဂရဟိ-ဟု ယောဇနာရမည်ကို သိ စေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ။/ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ယဿဿီ/ယဿဿီ** ။ ။ တပါဒိတော၊ သက်သော သီမှာ၊ ဒွေဘော်လာ- ဟူသော နိယံနှင့်အညီ ဤ၌ ဒွေဘော်ရောက်ရာဌာနဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ တပဿီ ယဿဿီ တေဇဿီတိ တွေ ပုရိမေသု ဒွိသု သုခုစ္စာရဏတ္တံ သဿ ဒွိတ္တံ။ ပစ္ဆိမေ ပန သုဒ္ဓေါ အ-ကာရော။ (နီတိ၊သုတ္တ) အရ သုခုစ္စာရဏအကျိုးငှာ သ-၌ ဒွေဘော်လာရ သောကြောင့် ယဿဿီ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈၀။ **ပေသလ**-အရ သီလကို ချစ်မြတ်နိုးသူ၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။ ဓိဂရဟိ-၌ ဓာတ် အရ မဟာကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၆၁]

(က) ယဒိဒံ တယာ မောဃပုရိသ တုစ္ဆမနုဿ ကမ္မံ ကတံ၊ တံ သမဏာကရဏာနံ ဓမ္မာနံ, မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနသာသနာနံ ဝါ န **အနုစ္ဆဝိကံ**။ (ခ) တေသံ ဆဝိ ဆာယံ သုန္ဒရဘာဝံ န အန္ဝေတိ နာနုဂစ္ဆတိ။ (ဂ) အထ ခေါ အာရကာဝ တေဟိ ဓမ္မေဟိ။

(ဃ) အနနုစ္ဆဝိကတ္တာဧဝ စ **အနနုလောမိကံ**။ (င) တေသံ န အနုလောမေတိ၊

(စ) အထခေါ ပိလောမံ ပစ္စနီကဘာဝေ ဌိတံ။ (ဆ) အနနုလောမိကတ္တာ ဧဝ စ **အပ္ပတိရူပံ**၊ (ဇ) ပတိရူပံ ယဒိဒံ ပဋိဘာဂံ န ဟောတိ၊ (ဈ) အထခေါ အသဒိသံ အပ္ပဋိဘာဂမေဝ။ (ဋ၊ ၁၈၅။ မအူ၊ တ၊ ၇၅။ ဘာသာဋီ၊ ဒု၊ ၂၆၆)

➤ ၁။ တံကမ္မံ၊ထိုသင်ပြုသော မေထုန်အမှုသည်။**အနနုစ္ဆဝိကံ**=ရဟန်းအဖြစ်ကို ပြုတတ်သော ဟိရီ ဩတ္တပ္ပစသော တရား မင်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော သာသနာတော်တို့၏ အရိပ်အရောင်သို့ (ဝါ) ကောင်းသည်၏အဖြစ်သို့ မလိုက်။ (သဒ္ဒတ္ထ) မလျော်ကပ်။

➤ ၄။ ဆဝိ အနုဂတံ **အနုစ္ဆဝိ**။ (ဆဝိ၊အရိပ်အရောင်သို့။ (ဝါ) ကောင်းသည်၏ အဖြစ်သို့။အနုဂတံ၊အစဉ်လိုက်သည်တည်း။) အဗျယီဘာဝသမာသ်၊ အနုပုဒ်+ဆဝိပုဒ်။

ဆဝိ-အရကား အရိပ်အရောင် (ဝါ) ကောင်းသည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော သုန္ဒရဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အစဉ်လိုက်သော မေထုနဝိရတိ တရားနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အရိပ်အရောင်သို့ (ဝါ) ကောင်းသည်၏အဖြစ်ဟူသော သုန္ဒရဘောဂုဏ်သို့ အစဉ်လိုက်တတ်သော မေထုနဝိရတိ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ တုစ္ဆမနုဿ-ဖြင့် မောဃပုရိသ-၌ မောဃ-သဒ္ဒါသည် အချည်းနှီး (တုစ္ဆ)အနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပုရိသ-သဒ္ဒါ၏ လူအနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။ ယဒိဒံ တယာ ကမ္မံ ကတံ တံ-ဖြင့် အနနုစ္ဆဝိကသည် ပါဠိ၌ သာမန်ဆိုသော်လည်း ရှင်သုဒိန်ပြုအပ်သော အမှုပင်တည်းဟု သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

န အနုစ္ဆဝိကံ-ဖြင့် အနနုစ္ဆဝိကံပုဒ်ကို န အနုစ္ဆဝိကံ အနနုစ္ဆဝိကံ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အန-သဒ္ဒါ၏ န-နိပါတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ သမဏာကရဏာနံ ဓမ္မာနံ, မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနသာသနာနံ ဝါ-ဖြင့် အနုစ္ဆဝိကံပုဒ်သည် သမ္ပဒါန်ကိုငဲ့သည်ဖြစ်၍ ယင်း၏ သမ္ပဒါန်ကား သမဏာကရဏာနံ ဓမ္မာနံ, မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနသာသနာနံ-ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ ဆဝိ အန္ဝေတိ-ဖြင့် အနုစ္ဆဝိပုဒ်ကို ဆဝိ အနုဂတံ အနုစ္ဆဝိ-ဟု အဗျယီဘော သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အနု-ဥပသာရ၏ အနုဂတအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အနုစ္ဆဝိ ဧဝ အနုစ္ဆဝိကံ-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကဏ်ပစ္စည်း၏ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဆာယာ-ဖြင့် ဆဝိ-သဒ္ဒါ အရေအနက်ကို မဟော၊ ဆာယာ=အရိပ်အရောင်(ပဘာ)

http://www.dhammadownload.com

အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သုန္ဒရဘာဝံ-ဖြင့် ဆာယား အရိပ်အရောင်ဟူသည် နေရိပ်နေရောင်စသည် အရိပ်အရောင်မျိုး မဟုတ်၊ ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ဟူသော သုန္ဒရဘောဂုဏ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အနုဂစ္ဆတိ-ဖြင့် အန္ဒေတိ-၌ ဣဓာတ်သည် ပဝတ္တန, ဉာဏအနက်တို့ကို မဟော၊ ဂတိအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

(ဃ) ၌ န အနုလောမေတိ-ဖြင့် အနုလောမပုဒ်ကို လောမာနိ အနုဂတံ အနုလောမံ-ဟု အဗျယီဘောသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အနု-ဥပသာရ၏ အနုဂတ အနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အနုလောမမေဝ အနုလောမိကံ-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣကပစ္စည်း၏ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) န အနုလောမိကံ အနနုလောမိကံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အန-သဒ္ဒါ န-နိပါတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ပတိရူပံ နဟောတိ-ဖြင့် န ပတိရူပံ အပ္ပတိရူပံ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အပ္ပတိရူပ-၌ အ-သဒ္ဒါ၏ န-နိပါတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။ သဒိသံ-ဖြင့် ပတိရူပ-သဒ္ဒါ အတူဟူသော (သဒိသ) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပဋိဘာဂံ-ဖြင့် သဒိသ-သဒ္ဒါ အတူဟူသော (ပဋိဘာဂ) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ၇။ သမဏကာရကာနံ/သမဏကာရကာနံ ။ ။ ဏွု ယု ပစ္စည်းတို့သည် ကတ္တား အနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါး၌လုံး မှန်ပါသည်။

➢ ၈။ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနသာသနံ-၌ သာသနံ-ကား မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာန-အရ ပဋိဝေဓ သာသနာမှကြွင်းသော ပရိယတ္တိ, ပဋိပတ္တိ သာသနာတို့ကိုသာ "သာသနံ" ပုဒ်၌ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း ဂေါဗလိဗဒ္ဒနည်း။ ကေဒေသျူပစာ။

➢ ၁၀။ သမဏကရဏာနံ-အရ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပ-စသော တရားတို့ကိုယူ။

ဓါတ္ထု [၆၂]

(က) အပ္ပတိရူပတ္တာ ဝ အသာမဏကံ။ (ခ) သမဏာနံ ကမ္မံ န ဟောတိ။

(ဂ) အသာမဏကတ္တာ အကပ္ပိယံ။ (ဃ) ယဒိ သမဏာနံ ကမ္မံ န ဟောတိ၊ တံ တေသံ န ကပ္ပတိ။ (င) အကပ္ပိယတ္တာ အကရဏီယံ။ (စ) န တိ သမဏာ ယံ န ကပ္ပတိ တံ ကရောန္တိ။ (ဆ–၁) ကထံ ဟိ နာမာတိ ကေန နာမ ကာရဏေန။ (ဆ–၂) ကိံ နာမ ကာရဏံ ပဿန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဇ) တတော ကာရဏာဘာဝံ ဒဿေန္တော ပရတော "နနု မယာ မောဃပုရိသာ"တိ အာဒိမာဟ။ (ဈ) တံ သဗ္ဗံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

(ဌ၊ ၁၈၅။ မအူ၊တ၊ ၇၆။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၆၉)

➢ ၁။ (ဆ-၁) ကထံ၊အဘယ်မည်သော အကြောင်းကြောင့်။ (သဒ္ဒတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဆ-၂) အဘယ်သို့သော အကြောင်းကို မြင်သောကြောင့်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ရဟန်းတို့၏ အလုပ်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အကပ္ပိယ မည်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုစကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့ နည်း။ ဝိနည်း ကံနှင့် အပ်စပ်မှု မရှိခြင်းကြောင့်သာ အကပ္ပိယမည်၏ဟု ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် မအပ်စပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အကရဏီယမည်၏ ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ်ကြောင့် မအပ်စပ်သည်အဖြစ်ကြောင့် အကရဏီယမည်၏ ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ မပြုလုပ်သင့်သော အမှုသည်သာ အကရဏီယမည်ကောင်း ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (သဒ္ဒါ အနက် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ ၏။) စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဓ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဆ) ဖြင့် ကထံ ဟိ နာမပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ နနု မယာ မောဃပုရိသ အစရှိသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဓ) မိန့်။

(ဈ) သို့/ ဆရာသည် (ဓ) ဖြင့် နနု မယာ မောဃပုရိသ အစရှိသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းပါဠိတော်တို့၏ အဖွင့်ကို ပစ္စက္ခ သံဝဏ္ဏနာ အားဖြင့် ဖွင့်ပြပါမည်လော။ မည်သည့် သံဝဏ္ဏနာအားဖြင့် ဖွင့်ပြပါမည်နည်း။ (ဃ)မိန့်

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ယုတ္တိဒင်္ဂီကရဏ။ (င) ပက္ခန္တရ။

(စ) ယုတ္တိဒင်္ဂီကရဏ (ဆ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ-၂) ကား ဥဇုကတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဓ) သည် အနုသန္ဓေကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဈ) အတိဒေသပြ ပက္ခန္တရ။ (တနည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။/ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ ကပ္ပေန ကပ္ပံ ဝါ ယုတ္တံ ကပ္ပိယံ။ ကပ္ပေါ အဿ အတ္ထီတိ **ကပ္ပိယော**။

ကပ္ပသာ ယုတ္တံ အနုရူပံ **ကပ္ပိယံ**။ ကပ္ပ-အရ သမဏဝေါဟာရသည် မှချ။ ထို-၏ သမဏအမှု (ဝါ) အပ်သော ဝတ္ထုနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဣယ-ပစ္စည်းအရ ထို-- သော အပ်စပ်သောအမှု အပ်စပ်သော ဝတ္ထု ရ၏။

န ကပ္ပိယံ အကပ္ပိယံ။ အကပ္ပိယဿ ဘာဝေါ **အကပ္ပိယတ္တံ**။ အကပ္ပိယ-အရ ရဟန်း တို့အား မအပ်သော မေထုန်အမှုသည် မှချ။ ထို၏ မအပ်သောအမှု မေထုန်မှု၏ ဖြစ် ကြောင်း ဖြစ်ရာ လွန်ကျူးခြင်းခြင်းကြိယာ (ဝါ) သာသနာတော်အား မလျော်ခြင်းဂုဏ် နှင့် နိဿ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော မအပ်သော မေထုန်မှု၏ ဖြစ် ကြောင်း ဖြစ်ရာ လွန်ကျူးခြင်းကြိယာ (ဝါ) သာသနာတော်အား မလျော်ခြင်းဂုဏ်ရ၏။

➤ ၆။ (စ) ဖြင့် သာမဏကံပုဒ်ကို သမဏာနံ ကမ္မံ သာမဏကံ-ဟု ကမ္မတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြ--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကဏ်ပစ္စည်း၏ ကမ္မတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) န

http://www.dhammadownload.com

သမဏကံ အဿာမဏကံ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အဿာမဏက-၌ အ-သဒ္ဒါ၏ န-နိပါတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သိစေ။

(ဃ) န ကပ္ပတိ-ဖြင့် ကပ္ပံပုဒ်ကို ကပ္ပတီတိ ကပ္ပံ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကပ္ပံ ဧဝ ကပ္ပိယံ ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣယပစ္စည်း၏ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌ သက်-ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) န ကပ္ပိယံ အကပ္ပိယံ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) အ-သဒ္ဒါ၏ န-နိပါတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ န ကရဏီယံ-ဖြင့် အကရဏီယံပုဒ်ကို န ကရဏီယံ အကရဏီယံ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) အ-သဒ္ဒါ၏ န-နိပါတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ ကေန နာမ ကာရဏေန-ဖြင့် ကထံနိပါတ်၏ ကာရဏအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း ကထံ နိပါတ်၌ နာမ်ဝိဘတ်ကျေသည်၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ဟိ-နိပါတ်၏ အနတ္ထက၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) ကေန နာမ ကာရဏေန-ဖြင့် ကထံပုဒ်ကို ကေန ကာရဏေန ကထံ-ဟု ကာရဏ (ဝါ) ပကာရတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ထံ-ပစ္စည်း၏ ကာရဏ (ဝါ) ပကာရတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဟိ- နိပါတ်၏ အနတ္ထက၏ အဖြစ်ကိုရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဋီကာ [၆၃]

(က) ဣဒါနိ ယသ္မာ ယံ တေန ပါပကမ္မံ ကတံ၊ တံ ဝိပစ္စမာနံ အတိဝိယ ဒုက္ခဝိပါကံ ဟောတိ၊ တသ္မာဿ တံ ဝိပါကံ ဒဿေတုံ ကတာပရာဓံ ဝိယ ပုတ္တံ အနုကမ္ပကာ မာတာပိတရော ဒယာလုကေန စိတ္တေန သုဒိန္နံ ပရိဘာသန္တော "ဝရံ တေ မောဃပုရိသာ"တိ အာဒိမာဟ။ (ခ) တတ္ထ အာသု သီဃံ ဧတဿ ဝိသံ အာဂစ္ဆတီတိ အာသီဝိသော။ ဃောရံ စဏ္ဍမဿ ဝိသန္တိ ဃောရဝိသော။ (ဂ) တဿ အာသီဝိသဿ ဃောရဝိသဿ။

(ဃ) "ပက္ခိတ္တ"န္တိ ဧတဿ "ဝရ"န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ (င) ဤဒိသဿ အာသီဝိသဿ ဃောရဝိသဿ မုခေ အင်္ဂဇာတံ ဝရံ ပက္ခိတ္တံ၊ (စ) သစေ ပက္ခိတ္တံ ဘဝေယျ၊ ဝရံ သိယာ, သုန္ဒရံ သာဓု သုဋ္ဌု သိယာတိ အတ္ထော။

(၃၁၁၈၅။ မအ္ဋ၊တ၊၇၇။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၆၉။)

➤ ၁။ (က) [ပါဠ ပဒေ ထင်ရှားအောင်] ဣဒါနိ၊ယခုအခါ၌။ယသ္မာ၊အကြင်ကြောင့်။ယံ ပါပကမ္မံ၊အကြင် မကောင်းမှုကံကို။တေန အာယသ္မတာ သုဒိန္နေန၊ထိုအရှင်သုဒိန်သည်။ကတံ၊ပြုအပ်ပြီ။တံ ပါပကမ္မံ၊ထိုမကောင်းမှုကံသည်။ဝိပစ္စမာနံ၊အကျိုးကိုဖြစ်စေသည်ရှိသော်။

http://www.dhammadownload.com

(သဒ္ဓတ္တ) အကျိုးကိုပေးသည်ရှိသော်။(အဓိပ္ပါယတ္တ) ရင့်ကျက်သည်ရှိသော်။(ဝေါဟာရတ္တ) အတိဝိယ၊အလွန်လျှင်။ဒုက္ခဝိပါကံ၊ဆင်းရဲသော အကျိုးရှိသည်။ဟောတိ၏။တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။အဿ၊ထိုမကောင်းမှုကံ၏။ (ဝါ) ထိုအရှင်သုဒိန်အား။ (ဝါ) ထိုသုဒိန်၏။ တံဝိပါကံ၊ထို ဆင်းရဲသောအကျိုးကို။ဒဿေတုံ၊ပြခြင်းငှာ။ကတာပရာဓံ၊ပြုအပ်ပြီးသော အပြစ်ရှိသော။ပုတ္တံ၊သားကို။အနုကမ္ပကာ၊အစဉ်အားဖြင့် သနားတတ်ကုန်သော။မာတာပိတရော၊မိဘတို့သည်။ဒယာလုကေန၊များသော သနားခြင်းရှိသော။စိတ္တေန၊စိတ်ဖြင့်။ပရိဘာသန္တိဝိယ၊ရေရွတ်ကုန်သကဲ့သို့။ကတာပရာဓံ၊သော။သုဒိန္နံ၊သုဒိန်ကို။ဒယာလုကေန၊သော။စိတ္တေန၊ဖြင့်။ပရိဘာသန္တော၊ရေရွတ်တော်မူလိုသည်။ဟုတ္វာ၊ဖြစ်၍။ဝရံ တေ မောဃပုရိသာဒိ အာဒိံ၊ဝရံ တေ မောဃပုရိသ အစရှိသော။ဝစနံ၊စကားကို။အာဟ၊မိန့်တော်မူ၏။

(ယ) [ဆရာနည်းကျကျ] ပက္ခိတ္တန္တိ ဧတဿ၊ပက္ခိတ္တံဟူသော ဤပုဒ်၏။ဝရန္တိကမ္မိနာ၊ဝရံ-ဟူသော ဤပုဒ်နှင့်။"ပက္ခိတ္တံ ဝရ"န္တိ၊ပက္ခိတ္တံ ဝရံဟူ၍။ (ဝါ) ထည့်ခြင်းသည် မြတ်၏ဟူ၍။ တုလျတ္ထလိင်္ဂတ္ထဘာဝေန၊တုလျတ် လိင်္ဂတ်အဖြစ်ဖြင့်။သမ္ဗန္ဓော၊စပ်ခြင်းကို။ကာတဗ္ဗော၊ပြုအပ်၏။ [တစ်နည်း] ပက္ခိတ္တန္တိ ဧသော သဒ္ဒေါ၊ပက္ခိတ္တံ-ဟူသော ဤသဒ္ဒါကို။ဝရန္တိကမ္မိနာ၊နှင့်။ပက္ခိတ္တံ ဝရန္တိ၊ဟူ၍။တုလျတ္ထလိင်္ဂတ္ထဘာဝေန၊ဖြင့်။သမ္ဗန္ဓော၊စပ်အပ်၏။ (ဝါ) စပ်အပ်သည်ကို။ကာတဗ္ဗော၊ပြုအပ်၏။

➤ ၃။ (က) အနုသန္ဓေကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ခ) အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓမှတပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ကံပုဒ်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

(ဂ) ဝါကျာဝဓိကန္တ ဒန္တသောဓေ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) အနက်သမ္ဗန်ပုံကို ဆက်လက်ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(စ) ဝိတ္ထာရ။ **စာစဝ်** ။ ။ ဒဿေတုံ-ကား ငှာ-ကြောင့် ပရိဘာသန္တော အာဟ-တို့၌ သမ္ပဒါန်/သမ္ပဒါန်၏ကြိယာ စပ်။

➤ ၄။ ကတော အပရာဓော ယေနာတိ **ကတာပရာဓော**။ တဂ္ဂုဏာသံဝိညာဏ တတိယာ ဗဟုဗ္ဗီဟိ၊ ကတ+အပရာဓ+ယ-ပုဒ်။ ပုဒ်လုံးအရ ပြုအပ်ပြီးသော အပြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ သားဖြစ်နှင့် သာဓျ သာဓေ စပ် ဌာန။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော အပြစ်ရှိသော သားဖြစ်ရ၏။(ဥပမာနဘက် အကောက်)

ကတော အပရာဓော ယေနာတိ **ကတာပရာဓော**။ (ယေန၊အကြင်သုဒိန်သည်။ ကတော၊ပြုအပ်ပြီးသော။အပရာဓော၊မေထုန်အမှုကို လွန်ကျူးခြင်းတည်းဟူသော အပြစ်သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ (ဥပမေယျဘက်)

ဒယတိ ပရဒုက္ခံ အတ္တသုခဉ္စ ဟိံသတီတိ ဒယာ။ (ဒယ+အ) ကရုဏာ ရ၏။

ဒယာ ယဿ အတ္ထီတိ **ဒယာလု**။ ဒယာ-အရ သနားခြင်း ကရုဏာသည် မုချ။ ထို၏ စိတ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန။ အာလုပစ္စည်းအရ သနားခြင်းရှိသော စိတ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဒယာလု ဧဝ ဒယာလုကံ။/ဒယာ အဿ ဗဟုလာ ဒယာလုကံ။/ဒယာယ(သနားခြင်းနှင့်) သဟိတံ(တကွဖြစ်သည်တည်း) ဒယာလုကံ။ (သာရတ္ထ)

➤ ၆။ (ခ) ၌ အာသု ဧတဿ ဝိသံ-ဖြင့် အာသီဝိသော-ပုဒ်ကို အာသု ဝိသံ ဧတဿာတိ အာသိဝိသော-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အာသုဝိသ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥကို ဤပြု၍ပြီးသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ သီဃံ-ဖြင့် အာသု-နိပါတ်သည် လျင်မြန်ခြင်း-သီဃ အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အာဂစ္ဆတိ-ဖြင့် လျင်မြန်သော အဆိပ်ရှိ၏ဟူသည် လျင်မြန်စွာ အဆိပ်တက်တတ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

စဏ္ဍံ-ဖြင့် ဃောရ-သဒ္ဒါသည် ကြမ်းတမ်းခြင်းအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဃောရံ အဿ ဝိသံ-ဖြင့် ဃောရဝိသံကို ဃောရံ ဝိသံ အဿာတိ ဃောရဝိသံ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ။

(ဂ) ဖြင့် အာသီဝိသော ဃောရဝိသော-ဟု ပဌမန္တဖြင့် မိမိဖွင့်ပြသော်လည်း ပါဠိတော်၌မူ အာသီဝိသဿ ဃောရဝိသဿ-ဟု ဆဋ္ဌန္တနှင့် ရှိသတည်းဟု သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဝရံကား ဝါကျ၏ အစ၊ ပက္ခိတ္တံကား ဝါကျအဆုံးဖြစ်၍ အလှမ်းဝေးကွာနေရသည်။ ယင်း အလှမ်းဝေးကွာသည့်နှစ်ပုဒ်ကို တလျှတ် လိဂ်တ်စပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ) (င) ဖြင့် ဝရံ တေ မောဃပုရိသ-စသော ပါဠိဝါကျ၏ အနက်ယောဇနာပုံကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ သစေ ပက္ခိတ္တံ ဘဝေယျ-ဖြင့် ပက္ခိတ္တံ၊ထည့်ခြင်းသည်။ဝရံ၊မြတ်၏-ဟု ပါဠိ၌ဆိုသဖြင့် ဧကန္တိက စကားဖြစ်နေရာ ဧကန္တိက စကားမဟုတ်၊ အနေကန္တိက စကား (ဝါ) ပရိကပ္ပ စကားမျှသာဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) သုန္ဒရံ-ဖြင့် ဝရံ-သဒ္ဒါသည် သားမက်(ဇာမာတာ) စသော အနက်ကို မဟော၊ ကောင်းခြင်း (ဥတ္တမ) အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သာဓု-ဖြင့် သုန္ဒရ-သဒ္ဒါသည် သာဓု အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သုဋ္ဌု-ဖြင့် သာဓု-သဒ္ဒါသည် သုဋ္ဌု အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၄။ အာသီဝိသ/အာသိဝိသ/အာသီဝီသ/အာသီဗီသ ။ ။ ဥဿိ ဗျဥ္ဇနေ-ဟူသော (နီတိ၊သုတ္တ) ကိုထောက်၍ နောက်ဗျည်းနှောင်းသောကြောင့် အာသု-၌ ဥကို ဤပြု၍ ပြီးသောကြောင့် အာသီဝိသ-ပါဌ်သာ မှန်ပါသည်။

အာသုသီဃံ/အာသုံသီဃံ ။ ။ အာသုတုဏ္ဏ မရဉ္ဇာပိ-ဟူသော (အဘိဓာန်) အသတိ ခေပေတီတိ အာသု၊ ဥ-ဟူသော (အဘိဓာန်ဋီကာ) တို့ကိုထောက်၍ အာသု-ပုဒ်ကသာ လျင်မြန်ခြင်း သီဃအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်ရင်း၊ နိပါတ်ပုဒ်ဟူလျှင် အာသု-နိပါတ်ပုဒ်သာရှိ၍ အာသုံနိပါတ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့်ရင်း အာသုသီဃံ-သင့်။

http://www.dhammadownload.com

သီယံ/သိယံ/သိယာ ။ ။ သိဓာတ် ယပစ္စည်း၊ သေတိ လဟု ဟုတွာ ပဝတ္တတိတိ သီယံ-ဟု ဝစနတ္တပြု၍ သိ-၌ ဣကို ဤဒီဃပြု၍ပြီးသောကြောင့် သီယံပါဠိ၌ သင့်။

➤ ၈။ **အာသိဝိသဿ ဃောရဝိသဿ**-ဟူသောနည်းသည် ဆိုလတ္တံ့ဖြစ်သော ကဏှသပ္ပ-အရ မြွေဟောက်မှကြွင်းသော မြွေပွေးကိုယူရသောကြောင့် ပါဠိသေသနည်း မည်၏။ အပေါင်းဖြစ်သော လျင်မြန်သော အဆိပ်, ကြမ်းသော အဆိပ်ရှိသော မြွေပွေး မြွေဟောက်တို့၏ "အာသီဝိသဿ ဃောရဝိသဿ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မြွေပွေး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ဓယာလုကေန-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မေတ္တာ ကရုဏာ တို့၏ "ဒယာ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကရုဏာ-၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

(က) ဌ ဥပမာစတုက္ကထုတ်ပုံ ။ ။ (၁) အပြစ်ရှိသော သားကို သနားသော မိခင် ဖခင်တို့က သနားခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် ကဲ့ရဲ့ခြင်းသည် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာန။ (၂) ဘုရားရှင်သည် အပြစ်ရှိသော သုဒိန်ကို မဟာကရုဏာစိတ်ဖြင့် ကဲ့ရဲ့တော်မူခြင်းသည် နှိုင်းယှဉ်အပ်သောကြောင့် ဥပမေယျ။ (၃) ကဲ့ရဲ့ခြင်းကြိယာ နှစ်ခုတို့၏ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခ သမ္ဗန္ဓဘောသည် ဥပမာ။ (၄) ဝိယ-သဒ္ဒါကား ဥပမာဇောတက။

➤ ၁၀။ **ဓယော**-အရ မာတာပိတရော-ဟူသော ဥပမာနနှင့်ယှဉ်ခိုက် မဟာကုသိုလ် စိတ်၌ယှဉ်သော ကရုဏာကိုယူ။

ဝါကျ [၆၄]

(က) နံ့ စေဝေါတိ န တု ဧဝ ဝရံ, (ခ) န အုဒ္ဓရေယျ န သာရေယျ န သုဒ္ဓမေဝ။
(ဂ) ဃေ နယော သမ္ဗန္ဓော။ (ဃ) ကဏှသပ္ပဿာတိ ကာဠသပ္ပဿ။
(င) အင်္ဂါရကာသုယာတိ အင်္ဂါရပုဏ္ဏကူပေ။ (စ) အင်္ဂါရရာသိမှိ ဝါ။
(ဆ) အာဒိတ္တာယာတိ ပဒိတ္တာယ ဂဟိတအဂ္ဂိဝဏ္ဏာယ။ (ဇ) သမ္ပဇ္ဇလိတာယာတိ သမန္တတော ပဇ္ဇလိတာယ အစ္စိယော မုစ္စန္တိယာ။ (ဈ) သဇောတိဘူတာယာတိ သပ္ပဘာယ သမန္တတော ဥဋ္ဌိတာဟိ ဇာလာဟိ ဧကပ္ပဘာသသမုဒယဘူတာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
(ဌ၁၁၈၆။ မအူ၊တ၊ ၇၈။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၇၀။)

➤ ၁။ **အင်္ဂါရကာသုယာ**-မီးကျီးတို့ဖြင့်ပြည့်သော တွင်း၌။ (ဝါ) မီးကျီးစု၏။
➤ ၃။ (ဂ) အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာဝါကျ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ ကြွင်း- ပဂ္ဂိုဏ်ရှ၊ရ။
➤ ၄။ (င-နှင့်အညီ) ကာသုတိ ခဏီယတိ[တူးအပ်၏] တိ ကာသု။ (ရှုသ+ဏု)
ကာသဓာတ်အရ ကဏ္ဍုဗြကား တွင်းတူးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇရုပ်ပါဒ် သည် မုချ၊ ကမ္မတ္ထ-ကား ထို-အားတပ်သော တွင်း၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။

http://www.dhammadownload.com

ဏုပစ္စည်းအရကား ထို--သော တွင်း ရ၏။

(စ-နှင့်အညီ) ကသီယတိ စိယတီတိ **ကာသု**။ ကသဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား တူးတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မတ္တ-ကား ထို-အားတပ်သော တွင်း၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏုပစ္စည်းအရကား ထို--သော တွင်း ရ၏။

အင်္ဂါရေဟိ ပုဏ္ဏာ ကာသု **အင်္ဂါရကာသု**။ မဇ္ဈေလောပီ တတိယာ တပ္ပုရိသ်၊ အင်္ဂါရပုဒ်+ကာသုပုဒ်။ အင်္ဂါရ-အရ မီးကျီးတို့ဖြစ်သည် မှချ။ ထို-၏ ပြည့်သော တွင်းနှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော မီးကျီးတို့ဖြင့် ပြည့်သော တွင်းဖြစ် ရ၏။

အင်္ဂါရသသ ကာသု **အင်္ဂါရကာသု**။ (ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်၊ အင်္ဂါရပုဒ်+ကာသုပုဒ်) အင်္ဂါရ အရကား မီးကျီးဖြစ်သည် မှချ။ ယင်းမီးကျီးဖြစ်၏ အစုဖြစ်နှင့် အဘေဒ ဘေဒ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မီးကျီးစု ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ န တု ဧဝ ဝရံ-ဖြင့် န တွေဝ-ကို န တု+ဧဝ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ဝရံ တေ မောဃပုရိသ-ဟူသော ရှေ့ဝါကျမှ ဤ နတွေဝ ဝါကျသို့ ဝရံ-ဟူသော သဒ္ဒါလိုက်လာသည်၏--ရင်း (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္တ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ သုန္ဒရံ-ဖြင့် ဝရံသဒ္ဒါသည် သားမက် (ဇာမာတာ) စသော အနက်ကို မဟော၊ ကောင်းခြင်း (ဥတ္တမ) အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္တ) သာဓု-ဖြင့် သုန္ဒရ-သဒ္ဒါသည် သာဓု အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္တ) သုဋ္ဌု-ဖြင့် သာဓု-သဒ္ဒါသည် သုဋ္ဌု အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္တ)

(ဃ) ဖြင့် ကဏှသပ္ပ-သဒ္ဒါသည် မဲသော မြွေ (ဝါ) မြွေဟောက်အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္တ)

(င) ဖြင့် အင်္ဂါရကာသုယာ-၌ ကာသုပုဒ်ကို ကဿတိ ခဏီယတီတိ ကာသု-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကာသု-အရ တွင်းကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္တ) (ဝါ) ကာသု-သဒ္ဒါ၏ တွင်း (ကူပ) အနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္တ) အင်္ဂါရေဟိ ပုဏ္ဏာ ကာသု အင်္ဂါရကာသု-ဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) ကာသုယာ ၌ ယာ-သဒ္ဒါသည် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ သတ္တမီ သ္မိံဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ဝါသဒ္ဒါဖြင့် ဝိကပ်တစ်မျိုးကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

အင်္ဂါရရာသိမှိ-ဖြင့် အင်္ဂါရကာသုယာ-၌ ကာသုပုဒ်ကို ကသီယတိ စိယတီတိ ကာသု ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကာသု-အရ အပေါင်းအစု (ရာသိ)ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္တ) (ဝါ) ကာသု-သဒ္ဒါ၏ အပေါင်းအစုအနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္တ) အင်္ဂါရသ ကာသု အင်္ဂါရကာသု-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) အင်္ဂါရ ကာသုယာ-၌ ယာ-သဒ္ဒါသည် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ သတ္တမီ သ္မိံဝိဘတ်၏

http://www.dhammadownload.com

ကာရိယ၏-- ၎င်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ ပဒိတ္တာယ-ဖြင့် အာဒိတ္တ-သဒ္ဒါသည် တောက်ပခြင်း•ပဒိတ္တ အနက်ကိုဟော သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဂဟိတအဂ္ဂိဝဏ္ဏာယ-ဖြင့် တောက်ပ၏ဟူသည် ယူအပ်သော မီးအဆင်းရှိသတည်း (ဝါ) ပြာမဖုံး လုံးလုံးတောက်ပသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဇ) ၌ သမန္တတော ပဇ္ဇလိတာယ-ဖြင့် သမ္ပဇ္ဇလိတာယ-၌ သံ-သဒ္ဒါသည် သမော ဓာန-စသော အနက်ကို မဟော၊ သမန္တအနက်ကို ဟော--၎င်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သမန္တ တော ပဇ္ဇလိတာ သမ္ပဇ္ဇလိတာ-ဟု ပဥ္စမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--၎င်း (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ အစ္စိယော မုစ္စန္တီ-ဖြင့် သမ္ပဇ္ဇလိတာဟူသည် အလျှံတို့ကို လွှတ် ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဈ) ၌ သပ္ပဘာယ-ဖြင့် သဇောတိဘူတာယ-၌ သ-သဒ္ဒါ၏ သဟ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ ၏--၎င်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ဇောတိ-သဒ္ဒါ၏ အရောင် (ပဘာ) အနက်ကို ဟော--၎င်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဇောတိဇဝ ဘူတာ ဇောတိဘူတာ-ဟု တဗ္ဘာဝဝုတ္တိ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--၎င်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၈။ အင်္ဂါရကာသု-ကား မီးကျီးနှင့် အစုတို့ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသော ကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ဋီကာ [၆၃]

(က) တံ ကီဒိသံ ဓောတွေတိ ယံ မယာ ဝုတ္တံ "ဝရန္တိ"၊ တံ ကီဒိသံ ဟောတု၊ ကတရေန ကာရဏေနာတိ စေ။ (ခ) ဗုဒ္ဓေါ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ ဓေါ (ပ) ဥပယုဇ္ဇတီတိ ယံ ဂုဏ္ဍံ မာတုဂါမဿ အင်္ဂဇာတေ အင်္ဂဇာတပဝေသနံ၊ ဂုဏ္ဍံ တေ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဧတဿ ကာရဏာ ပုဂ္ဂလော နိရယံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ (ဂ) ဧဝံ ကမ္မဿ မဟာသာဝဇ္ဇတံ ပဿန္တော တံ ဝရတိ၊ န တဿ ဒုက္ခာဂမံ ဂုဏ္ဍမာနော။ (ဃ) တဇ္ဇ နာမ ဝုတ္တံ တဿ နာမ ဓေရူပေ ကမ္မေ ဧဝံ မဟာ သာဝဇ္ဇေ သမာနေပိ တွံ။ (င) ယံ ဝုတ္တံ ဧတ္ထ ယန္တိ ဟီဠနတ္ထေ နိပါတော။ ဝုတ္တံ တံ-သဒ္ဒဿ ဝေဝစနံ။ (စ) ဒွိဟိပိ ယံဝါ တံဝါ ဟီဠိတံ အဝညာတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဋ္ဌ၊၁၈၆။ မအူ၊တ၊ ၇၉။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၇၂။)

➢ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ယံ တွံ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ ယံ-သည် ဟီဠနတ္ထ နိပါတ်၊ တွံ-သည် တံ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်ပရိယာယ်ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ယံ-ကို ဥဒ္ဒေသ၊ တွံ-ကို နိဒ္ဒေသ-ဟု မှတ်ရပါမည်လော။ (တနည်း) ယံ-ကို အနိယတ်၊ တွံ-ကို နိယတ်ဟု မှတ်ရပါမည်လော။ အဘယ်သို့ မှတ်အပ်ပါသနည်း။ (စ) မိန့်။

ကား- ယံ တွံ-ဟူသော နှစ်ပုဒ်လုံးသည် ဟူးဟူးဗြားဗြား ကဲ့ရဲ့ရှုပ်ချအပ်သော

http://www.dhammadownload.com

အယုတ်အားဖြင့် သိအပ်သော ဟိဋ္ဌနတ္ထ အဝညာတတ္ထဖြစ်၏ဟု မှတ်အပ်ပါ၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က-ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် တံ ကိဿ ဟေတု စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီး သော စကားရပ်ကို အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးအုပ်ပြသောကြောင့် နိဂမနဝါကျ။(ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဟိဋ္ဌနအနက် ဟောပုံကို ဆက်၍ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။/ပဒပိဏ္ဍတ္ထ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

စာစစ် ။ ။ ကမ္မဿ-ကား သည်--ကြောင့် မဟာသာဝဇ္ဇတံ-ဝယ် မဟာသာဝဇ္ဇ-ဟူ သော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ တုလျတ်။ မဟာသာဝဇ္ဇ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား လိင်တ်။

ကမ္မဿ-ကား ၏--ကြောင့် မဟာသာဝဇ္ဇတံ-ဝယ် တာပစ္စည်း၌ သမ္ဗန်/တာ ပစ္စည်းကား သမ္ဗန္ဓီ စပ်။ ဣတောနိဒါနံ-ကား ၍--ကြောင့် ဥပပဇ္ဇေယျ-၌ ကြိယာဝိသေ သန/ကြိယာဝိသေသျ စပ်။ (တနည်း) ဣတောနိဒါနံ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် ဥပပဇ္ဇေယျ- ၌ ဟိတ်၊ ဟိတ်၏ဖိုလ် စပ်။

➤ ၄။ ဣဒံ မာတုဂါမဿ အင်္ဂဇာတေ အင်္ဂဇာတပက္ခိပနံ နိဒါနံ ကာရဏံ အဿ နိရယူပပတ္တနဿာတိ **ဣတောနိဒါနံ**။ ဣမ နိဒါနပုဒ်အရကား မာတုဂါမအင်္ဂါဇာတ်၌ မိမိ ၏ အင်္ဂါဇာတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းသည် မုချ။ ထို၏ ငရဲ၌ဖြစ်ခြင်း နှင့် အကြောင်း အကျိုး စပ် ဌာနူ။ တ-အညပုဒ်အရ ထို-သော ငရဲ၌ဖြစ်ခြင်းရ၏။

ဒုက္ခဿ အာဂမော ဒုက္ခာဂမော။ * ဟိဋ္ဌနမေဝ အတ္ထော ဟိဋ္ဌနတ္ထော။

ဩရေန ဉာတော အဝညာတော။ * သဟ ဝဇ္ဇေန ယံ ဝတ္တတီတိ သာဝဇ္ဇံ။ မဟန္တံ သာဝဇ္ဇံ မဟာသာဝဇ္ဇံ။ မဟာသာဝဇ္ဇဿ ဘာဝေါ မဟာသာဝဇ္ဇတာ။

➤ ၆။ (က) ၌ ယံ မယာ ဝုတ္တံ ဝရေန္တိ-ဖြင့် တံ ကိဿ-၌ တ-ဟူသော နိယတ်၏ အနိယတ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ကတရေန ကာရဏေန-ဖြင့် ကိံ-ဿ-၌ ကိံ- သဒ္ဒါ၏ သဗ္ဗနာမ်၏--ငင်း (သဗ္ဗနာမလိင်ပဒ) ယင်း ကိံ-သဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆာဝါစက၏--ငင်း (သဗ္ဗနာမလိင်တ္ထ) သဝိဘတ်၏ ဟိတ်အနက်၌သက်--ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ဟေတု-သဒ္ဒါ၏ အကြောင်း (ကာရဏ) အနက်ဟော--ငင်း (နာမလိင်တ္ထ) ယင်း ဟေတု-သဒ္ဒါနောင် သဝိဘတ် ကျေသည်၏--ငင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း ကျေသော သဝိဘတ်၏ ဟိတ်အနက် ၌သက်--ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ယံ ဣဒံ မာတုဂါမဿ အင်္ဂဇာတေ အင်္ဂဇာတပက္ခိပနံ-ဖြင့် ဣတောနိဒါနံ-၌ ဣမ-ဟူသော နိယတ်၏ အနိယတ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ဣတောနိဒါနံပုဒ်ကို ဣဒံ မာတု ဂါမဿ အင်္ဂဇာတေ အင်္ဂဇာတပက္ခိပနံ နိဒါနံ ကာရဏံ အဿ နိရယူပပတ္တနဿာတိ ဣတောနိဒါနံ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (သမာသလိင်တ္ထ) သိစေ။

(ဃ) ဖြင့် တပ္ပတ္တ-၌ ထပစ္စည်းသည် သတ္တမျတ္ထ၌ သက်--ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) တ-၏ ဝေဒ္ဓပကမ္မကို စွဲယူရမည်၏--ငင်း (သဗ္ဗနာမလိင်တ္ထ) လက္ခဏာပုဒ် ထည့်စွက်၍ အနက်

http://www.dhammadownload.com

ယောဇနာရမည်၏--၎င်း (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ ဟိင္ဂုနတ္တေ နိပါတော-ဖြင့် ယံတွံ-၌ ယံ-သဒ္ဒါသည် သဗ္ဗနာမ်ပုဒ် မဟုတ်၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်၌ နိပါတ်ပုဒ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂပဒ၊ နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

တတ္ထ တံ သဒ္ဒသ ဝေဝစနံ-ဖြင့် တွံ-ကား တုမှတ္ထ တွံ-မဟုတ်၊ တံသဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ် ပရိယာယ်တည်း သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ဒွိဟိ ဝါ ယံဝါ တံဝါ ဟီဠိတံ-ဖြင့် ယံတွံ နှစ်ပုဒ်လုံး ဟိင္ဂုနတ္ထကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အဝညာတံ-ဖြင့် ဟီဠိတ-ကဲ့ရဲ့အပ်၏ဟူသည် အဝညာတ-အယုတ်အားဖြင့် သိအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၉။ **အင်္ဂဇာတံ ပက္ခိပန်/အင်္ဂဇာတပက္ခိပန်** ။ ။ အင်္ဂဇာတံ၊အင်္ဂါဇာတ်ကို။ ယံ ဣဒံ ပက္ခိပနံ၊အကြင်ထည့်သွင်းခြင်းသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ (မအ္ဆသျှ) ယံ ဣဒံ အင်္ဂဇာတ ပက္ခိပနံ၊အကြင် မိမိအင်္ဂါဇာတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်းသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ (ဘာသာဋီ) ဤသို့ အတ္ထ ယုတ္တိရှိသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

တံ ဂရဟိ/တံ ဝိဂရဟိ ။ ။ ဥပသာရ ပါ-မပါမျှသာ ထူးသောကြောင့်၎င်း၊ နှစ်ပုဒ်လုံး ကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်၎င်း နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဟီဠိတံ/ဟီဠိတံ ။ ။ ဟိဠ္ဓာတ် တပစ္စည်း၊ ဣအာဂုံလာ၍ ပြီးသောကြောင့် ဟီဠိတံ ဟု အစ၌ ဒီဃရှိသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။ ဟိဠ္ဓ နိန္ဒာ လင်္ဃာသု၊ တော။ (သူစိ)

➤ ၈။ **အင်္ဂဇာတပက္ခိပနံ-ကား** အပေါင်းဖြစ်သော ရဟန်းတော်တို့၏ အင်္ဂါဇာတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်း၏ "အင်္ဂဇာတပက္ခိပနံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရှင်သုဒိန် ၏ အင်္ဂါဇာတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှုဋီနည်း။

➤ ၁၀။ ဂရဟိ-၌ ဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ မဟာကရုဏာ ရှေ့သွားရှိသော ဒေသနာဉာဏ်တော်ကိုယူ။

ပါဌ် [၆၆]

(က) **အသဒ္ဓမ္မန္တိ** အသတံ **နီစဇနာနံ** ဓမ္မံ။ (ခ) **ဂါမဓမ္မန္တိ** ဂါမာနံ ဓမ္မံ၊ (ဂ-၂) ဂါမဝါသိကမနုဿာနံ ဓမ္မန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဃ) **ဝသလဓမ္မန္တိ** ပါပဓမ္မေ ပဂ္ဃရန္တီတိ ဝသလာ၊ တေသံ ဝသလာနံ ဟီနပုရိသာနံ ဓမ္မံ။ (င) ဝသလံ ဝါ ကိလေသပဂ္ဃရဏံ ဓမ္မံ။

(ဋ္ဌ၊၁၈၆။ မအ္ဆ၊တ၊ ၈၀။ ဘာသာဋီ၊၁၊၂၇၃။) [၁၃၃၇-ခုမေး]

➤ ၈။ **အသဒ္ဓမ္မံ**-သူတော်မဟုတ် သူယုတ်မာတို့၏ တရားကို။ (သဒ္ဒတ္ထ) သူတော် မဟုတ် သူယုတ်မာတို့သည် မှီဝဲအပ်သော တရားကို။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

ဂါမဓမ္မံ - ရွာတို့၏ တရားကို။ (သဒ္ဒတ္ထ-မုချနက်) ရွာ၌နေကုန်သော သူတို့၏ တရား

http://www.dhammadownload.com

ကို။ **(အဓိပ္ပါယတ္ထ–ဥပစာနက်)** ဝသလဓမ္မ=မကောင်းမှုတရားတို့ကို ယိုစီးစေတတ်ကုန်သော ယုတ်ညံ့ကုန်သောသူတို့၏ အကျင့်။/ကိလေသာတို့ကို ယိုစီးစေတတ်သောအကျင့်။

ဝသလာ = မကောင်းမှုတရားတို့ကို ယိုစီးစေတတ်ကုန်သော ယုတ်ညံ့ကုန်သောသူတို့။ (သဂုဏဒဗ္ဗာပေက္ခအနက်) ဝသလာ=ယုတ်ညံ့ကုန်သောသူတို့။ (ကေဝလဒဗ္ဗာပေက္ခ)

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အသဒ္ဓမ္မဟူသည် မသူတော်ဖြစ်ကုန်သော ယုတ်ညံ့ကုန်သောသူတို့၏ အကျင့်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထို မသူတော်တို့၏ အကျင့်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ အသဒ္ဓမ္မ၏ မသူတော်တို့၏ အကျင့်မည်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) ဝါကျတို့ဖြင့် အသဒ္ဓမ္မပုဒ်၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဂါမဓမ္မပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ)မိန့်

(ဂ–၂) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ-၁) ဖြင့် ဂါမဓမ္မကို ဂါမာနံ ဓမ္မော ဂါမဓမ္မော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဌာနူပစာအားဖြင့် တံ နိဝါသီ ရွာ၌နေသူတို့ကို ဂါမ-အရ ကောက်ယူရမည်ကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ဂ-၂) ကိုမိန့်။

(င) သို့/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဝသလဓမ္မော-၌ ဝသလ-အရ ဟီနပုရိသတို့ကို အရကောက်၍ ဝသလဓမ္မကို ဝသလာနံ ဓမ္မော ဝသလဓမ္မော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဝသလ-အရ ဟီနပုရိသတို့ကိုသာ ကောက်၍ ဝသလဓမ္မကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထသာ ပြုရပါမည်လော။ အဘယ်ကိုလည်း ဝသလ-အရ ကောက်၍ အဘယ်သို့လည်း ဝစနတ္ထပြုနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ-ဃ-င) ပကဲ့ဿရ။

စာစပ် ။ ။ ဝသလာနံ-ကား ကုန်သော--ကြောင့် တေသံ ဟီနပုရိသာနံ-၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန/သျှ စပ်။

➤ ၄။ အသတံ ဓမ္မော **အသဒ္ဓမ္မော**။ (အသတံ၊သူတော်မဟုတ် သူယုတ်မာတို့၏။ ဓမ္မော၊တရားတည်း။)ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ အသန္တ+ဓမ္မပုဒ်။ အသန္တ-အရကား သူတော် မဟုတ် သူယုတ်မာတို့ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ တရားဖြစ်နှင့် သေဝက သေဝိတဗ္ဗ/ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော သူတော်မဟုတ် သူယုတ်မာတို့၏ တရား ရ၏။

ဂါမာနံ ဓမ္မော **ဂါမဓမ္မော**။ (ဂါမာနံ၊ရွာတို့၏။ (ဝါ) ရွာ၌နေကုန်သော သူတို့၏။ ဓမ္မော၊တရားတည်း။) ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ဂါမ+ဓမ္မပုဒ်။ ဂါမ-အရ ရွာတို့ဖြစ် (ဝါ) ရွာ၌ နေကုန်သော သူတို့ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ တရားဖြစ်နှင့် သေဝက သေဝိတဗ္ဗ/ ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ရွာတို့၏တရား (ဝါ) ရွာ၌နေကုန်သော သူတို့၏ တရားဖြစ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

န သန္တော **အသန္တော**။ (တေသံ) န-အရ ဝိရုဒ္ဓဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ထို-၏ သူတော်ကောင်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္ဒ။ ပုဒ်လုံးအရ သူတော်ကောင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် မသူတော်ရ၏။ * ပါပဓမ္မေ ဝသန္တီတိ **ဝသလာ**။ (ယေ ဟီနပုရိသာ၊အကြင် ယုတ်ညံ့ကုန်သော ယောကျာ်းတို့သည်။ပါပဓမ္မေ၊ယုတ်ကုန်သော တရားတို့ကို။ဝသန္တိ၊ယိုးစီးစေတတ်ကုန်၏။) ဝသဓာတ်+အလပစ္စည်း၊ ဟေတုကတ္တုသာဓန။ ဝသဓာတ်အရ ပါပဓမ္မတို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ ဟေတုကတ္တုဌအရကား ထိုပါပဓမ္မတို့၏ ဥပါဒ်အားတပ်သော ဟီနပုရိသတို့၏ ပကတ္တုပနိသျှသတ္တိ၊ သဟဇာတာဒိသတ္တိသည် ဖလူ။ အလ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဟီနပုရိသတို့ဖြစ်ရ၏။

ကိလေသေ ဝသတိ ပဂ္ဃရတီတိ **ဝသလော**။ (ယော ဓမ္မော၊အကြင်မေထုန်အကျင့်သည်။ကိလေသေ၊ကိလေသာတို့ကို။ ဝသတိ ပဂ္ဃရတိ၊ယိုစီးစေတတ်၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။ သော၊ထိုမေထုန်အကျင့်သည်။ဝသလော၊မည်၏။) ဟေတုကတ္တုသာဓန။ ဝသဓာတ်+အလပစ္စည်း။ ဝသဓာတ်အရကား ကိလေသာတို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ ဟေတု ကတ္တုဌကား ထို-အားတပ်သော မေထုန်အကျင့်၏ ပကတ္တုပနိသျှသတ္တိသည် ဖလူ။ အလ ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ကိလေသာတို့ကို ယိုစီးစေတတ်သော မေထုန်အကျင့်ရ၏။

ဝသလာနံ ဓမ္မော **ဝသလဓမ္မော**။ (ဝသလာနံ၊မကောင်းမှုတရားတို့ကို ယိုစီးစေတတ်ကုန်သော ယုတ်ညံ့ကုန်သော သူတို့၏။ဓမ္မော၊အကျင့်။ဝသလဓမ္မော --အကျင့်။) ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ ဝသလပုဒ်+ဓမ္မပုဒ်။ ဝသလ-အရကား မကောင်းမှုတရားတို့ကို ယိုစီးစေတတ်ကုန်သော ယုတ်ညံ့ကုန်သော သူတို့ဖြစ်သည် မှချ။ ယင်းတို့၏ အကျင့်ဖြစ်နှင့် သေဝက သေဝိတဗ္ဗ ဌာန ဌာနီ/ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္ဒ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မကောင်းမှုတရားတို့ကို ယိုစီးစေတတ်ကုန်သော ယုတ်ညံ့ကုန်သော သူတို့၏ အကျင့်ဖြစ်ရ၏။

ဝသလော ဓမ္မော **ဝသလဓမ္မော**။ (တံ ဝသလဓမ္မံ) ဝသလ-အရကား ကိလေသာတို့ကို ယိုစီးစေခြင်း ဝသလဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ယင်း၏ အကျင့်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္ဒ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ကိလေသာတို့ကို ယိုစီးစေတတ်သော မေထုန်အကျင့်ရ၏။

နိဟီနံ စိနောတီတိ **နီစော**။ နီစာစ တေ ဇနာစာတိ **နီစဇနာ**။ * ဂါမေ ဝသန္တီ သီလေနာတိ **ဂါမဝါသိနော**။ ဂါမဝါသီ ဧဝ ဂါမဝါသိကာ။ ဂါမဝါသိကာစ တေ မနုဿာ စာတိ **ဂါမဝါသိကမနုဿာ**။ * ကိလေသေ ပဂ္ဃရတီတိ **ကိလေသပဂ္ဃရဏကော**။

➤ ၆။ (က) ၌ အသတံ ဓမ္မံ-ဖြင့် အသဒ္ဓမ္မံပုဒ်ကို အသတံ ဓမ္မံ အသဒ္ဓမ္မံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အသဒ္ဓမ္မံ-၌ သ-သဒ္ဒါသည် သန္တ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယတည်း။ (ခ) သမာနစသည်တို့၏ ကာရိယမဟုတ်(ဗျ) သည်၏--ရင်း (နာမလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။ နီစဇနာနံ-ဖြင့် အသန္တ-အရ ယုတ်နိမ့်သောသူတို့ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အသတံ-၌ တံ-သဒ္ဒါ၏ နံဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိ

http://www.dhammadownload.com

ပဒ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် အသဒ္ဓမ္မ-သူတော်မဟုတ် သူယုတ်မာတို့၏ အကျင့်ဟူသည် ဘိက္ခုနော ပတ္တံကဲ့သို့ သာမိ သံအဖြစ်ဖြင့် ပိုင်ဆိုင်သော အကျင့်မျိုးမဟုတ်၊ (ဗျ) ယင်း သူတော်မဟုတ် သူယုတ်မာတို့ မှီဝဲအပ် (ကျင့်အပ်) သော အကျင့်တည်းဟု သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ-၁) ဖြင့် ဂါမဓမ္မပုဒ်ကို ဂါမောစ ဓမ္မောစ-ဟု ဒွန်ရင်း၊ ဂါမောစ သော ဓမ္မောစာတိ-ဟု ကမ္မဓာရာယ်ရင်း ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဂါမာနံ ဓမ္မံ ဂါမဓမ္မံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ-၂) ဖြင့် ဂါမဓမ္မ-၌ ဂါမ-အရ ဥပစာအားဖြင့် ရွာနေသူ (ပါ) ရွာသူ ရွာသားကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဝသန္တိ-ဖြင့် ဝသလာပုဒ်ကို [ဝသေ အဏ္ဏာဒနေ အလန္တိ ဝသလ်-ဟု ဝစနတ္ထ မပြုရ။] ဝသန္တိတိ ဝသလာ-ဟု ကာရိတန္တောဂဓ ကာရိတလောပ ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အလပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝသ ဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သိစေပါသည်။ ပါပဓမ္မေ-ဖြင့် ဝသန္တိ-ဟူသော ကာရိတန္တောဂဓ ကာရိတလောပ၏ ကံပုဒ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပဂ္ဃရန္တိ-ဖြင့် ဝသန္တိ-၌ ဝသဓာတ်သည် နေခြင်း-နိဝါသနအနက်ကို မဟော၊ ယိုစီးခြင်း- ပဂ္ဃရဏ အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

ဝသလာနံ ဓမ္မံ-ဖြင့် ဝသလဓမ္မံပုဒ်ကို ဝသလာနံ ဓမ္မံ ဝသလဓမ္မံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဟီနပုရိသာနံ-ဖြင့် ဝသလ-အရ သူဆင်းရဲ (သုဒ္ဒ) ကို မယူရ၊ ဟီနပုရိသ (ယုတ်ညံ့သူ) ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(င) ၌ ဝါ-ဖြင့် ဝသလဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝိကပ်တစ်မျိုးကို လဲလှယ်ပြသည်ဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)ကိလေသပဂ္ဃရဏက်-ဖြင့် ဝသလံပုဒ်ကို ဝသတီတိ ဝသလံ-ဟု ကာရိတန္တောဂဓ ကာရိတလောပ ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အလပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဤ၌ ဝသဓာတ်သည် နိဝါသအနက်ကို မဟော၊ ပဂ္ဃရဏအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဝသတိ-ဟူသော ကာရိတန္တောဂဓ ကာရိတလောပပုဒ်၏ ကံကို ကိလေသေ-ဟု ထည့်ရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝသလံ ဓမ္မံ-ဖြင့် ဝသလဓမ္မံပုဒ်ကို ဝသလံ ဓမ္မံ ဝသလဓမ္မံ-ဟု ကမ္မဓာရာယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ ယံ တွံ/ ယံ တံ ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ ယန္တိ ဟိဒ္ဓနတ္ထေ နိပါတော-ဟုရင်း၊ တွန္တိ တံသဒ္ဒသ ဝေဝစနံ-ဟုရင်း ဖွင့်ပြသောကြောင့် ယံ တွံ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ယံ တန္တိ ပန ပါဠော ယုတ္တရူပေါတိ ဂဏ္ဌိပဒေသု ဝုတ္တံ-ဟု သာရတ္ထဋီကာဖွင့်ပြသော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ယံ တံ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

အသတံ/အသန္တံ ။ ။ အသန္တ-တည်၊ ဆဋ္ဌီ နံ-သက်၊ သေသေသု ဿူဝ-သုတ်ဖြင့် န္တ ကို ဿူကဲ့သို့ငဲ၊ နံမှိ တံဝါ-ဖြင့် ဝိဘတ်နှင့်တကွ ဿူကို တံပြု၍ အသတံ-ဟု ရုပ်ပြီးသော ကြောင့်ရင်း၊ နိစ္စဇနာနံ-ဟူသော နောက်အဖွင့်အရ ဆဋ္ဌျန္တ ထင်ရှားသောကြောင့်ရင်း အသတံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

နိစ္စဓမ္မံ/ နိစ္စဓမ္မံ ။ ။ နိပုဗ္ဗ စိဓာတ် ဏပစ္စည်း၊ နိ-၌ ဣ-ကို ဤဒီဃပြု၍ပြီးသော ကြောင့် နီစ-ဟု ဤဒီဃနှင့်ရှိသော ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ပဋ္ဌရန္တိ/ပဋ္ဌရန္တိ ။ ။ ရှုပသိဒ္ဓိ၊ ဝဂ္ဂေ ဃောသာဃောသာနံ-သုတ် အဖွင့်၌ ပ-ဥပသာရ ရှေးရှိသော ယရဓာတ်နောင် အသဒိသဒွေဘော်ရုပ်ကို ထုတ်ပြထားသောကြောင့်ရင်း၊ ပပုဗ္ဗ ယရဓာတ် အန္တိဘတ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း ပဋ္ဌရန္တိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဟီန/ဟီန/ဟီဏ/ဟီဏ ။ ။ ဟာဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ ကွစိဓာတု-သုတ်ကြီးဖြင့် တ-ပစ္စည်းကို ဤဏပြု၊ ဏ-ကို န-ပြု၍ပြီးသောကြောင့် ဟီန-သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၀။ **ဂါမဓမ္မ (ဂါမာနံ ဓမ္မံ)** ကား ဌာနဖြစ်သော ရွာတို့ဒြပ်၏ "ဂါမ" (ဂါမာနံ) ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ရွာနေသူတို့၌တင်-- ဌာနူပစာ။ ဂါမ (ဂါမာနံ) ဟူ သော နည်းသည် ရွာတို့ဒြပ်တည်းဟူသော ဌာနကိုဆိုသဖြင့် ရွာနေသူဒြပ်တည်းဟူသော ဌာနီကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း မည်၏။ (တစ်နည်း) ဂါမဓမ္မ (ဂါမာနံ ဓမ္မံ) ဟူသောနည်းသည် ရွာတို့ဒြပ်နှင့် ရွာနေသူတို့ဒြပ် ကွဲပြားပါလျက် မကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒနည်း။ ရွာတို့ဒြပ်နှင့် ရွာနေသူတို့ဒြပ်ကို အပြားမဲ့အားဖြင့် ဆို သောကြောင့် အဘေဒူပစာ။ **ဖာမိနပုဂ္ဂလာနံ**-ကား ဓောဒေသူပစာ။ ပဓာနနည်း။

➤ ၁၀။ **(ယံ) ဝါကျအရ** ယုတ်မာသောသူတို့၏ အကျင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။/မဂ္ဂေန မဂ္ဂပဋိပတ္တိ သမုဋ္ဌာပိကစေတနာ ပြဆိုသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်

ဋီကာ [၆၇]

(က) **ဝုဇ္ဈနန္တိ** ဒုဠူစ ကိလေသဒူသိတံ, ဏလဋ္ဌ အသုခုမံ၊

(ခ) အနိပုဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဂ) **ဩဒကန္တိကန္တိ** ဥဒကကိစ္စ အန္တိကံ အဝသာနံ အသာတိ ဩဒကန္တိကော။ (ဃ) တံ ဩဒကန္တိကံ။ (င) **ရဟောသန္တိ** ရဟောဘာဝံ ပဋိစ္ဆန္နေ ဩကာသေ ဥပ္ပဇ္ဇနကံ။ (စ) အယဉ္စိ **ဓမ္မော** ဖိဂ္ဂုစ္ဆနိယတ္တာ န သက္ကာ အာဝိ အညေသံ ဒဿနဝိသယေ ကာတုံ၊ တေန ဝုတ္တံ "ရဟောသ" န္တိ။

(ဋ္ဌ၁၈၆။ မအူ၊တ၊ ၈၀။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၂၇၃)

➤ ၁။ **ဝုဇ္ဈနံ** - စက်ဆုပ်အပ်သည်ဖြစ်၍ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော။(သဒ္ဒတ္ထ) ကိလေသာတို့သည် ဖျက်ဆီးအပ်သည်ဖြစ်၍ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ရဟောသံ ▪ ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ ဖြစ်လတ့်သော သူတစ်ပါးတို့ မမြင်နိုင်သော အရပ်၌ ပြုသင့်သော မေထုန်အမှု။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဖုံးလွှမ်းအပ်သောအရပ်၌ ဖြစ်လတ့်သော သူတစ်ပါးတို့ မမြင်နိုင်သော အရပ်၌ ပြုသင့်သော မေထုန်အမှု။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ဩဒကန္တိက်-၌ ဩဒက-အရ ရေဆေးခြင်းကိစ္စကို ယူ၍ ဩဒကန္တိက-ကို ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ (ဝါ) ဩဒကန္တိကပုဒ်ကို ပဒါဝဓိကန္တနည်းအားဖြင့် ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ဩဒကန္တိကပုဒ်၏ (ဝါ) ဝါကျာဝဓိကန္တနည်းကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ဆိတ်ကွယ်ဖုံးလွှမ်းရာဖြစ်သော အရပ်၌ ဖြစ်လတ့်သောကြောင့် မေထုန်အကျင့်ဟူသည် ရဟဿ မည်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ထိုမေထုန်မည်သည် ဆိတ်ကွယ်မှုရှိသော အရပ်၊ ဆိတ်ကွယ်မှု မရှိသော အရပ်တို့၌လည်း ဖြစ်နိုင်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ ဖြစ်သောကြောင့် မေထုန်အကျင့်ကို ရဟဿ-ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ)မိန့်

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ပဒပိဏ္ဍတ္ထ အကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။/ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) လူမြင်ကွင်းမှာ မပြုသင့်ဟူသော ဇာတိရေက စကားဖြင့် ထောက်ခံခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။/ကာရဏ။

(စ) ၌ တေန ဝုတ္တံ စသည်ကား လဒ္ဒဂုဏဝါကျ။

➤ ၄။ ဒုဋ္ဌုစ သော ထူလောစာတိ **ဒုဋ္ဌုလ္လော**။ ဒု-အရ ကိလေသာ ဖျက်ဆီးခံရခြင်းဂုဏ် (ဝါ) ဒုဋ္ဌဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထူလ-အရ မသိမ်မွေ့ခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထိုနှစ်ပုဒ်တို့၏ မေထုန်အကျင့်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး/ဝိသေသန-ဝိသေသျ စပ် ဌာန္ဓူ။ ပုဒ်လုံးအရ ကိလေသာသည် ဖျက်ဆီးအပ်သော မသိမ်မွေ့သော မေထုန်အကျင့်ရ၏။

ရဟာသိ ဘဝံ ရဟဿံ။ (ရဟာသိ၊ဆိတ်ကွယ်ရာ၌။ (ဝါ) ဖုံးကွယ်ရာအရပ်၌။ (ဝါ) သူတစ်ပါးတို့ မမြင်နိုင်သောအရပ်၌။ဘဝံ၊ဖြစ်လတ့်သည်တည်း။) ဘဝတဒ္ဓိတ်၊ ရဟာပုဒ်+ဏျပစ္စည်း။ ရဟာ-အရကား ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ် (ဝါ) ဖုံးကွယ်ရာအရပ် (ဝါ) သူတစ်ပါးတို့မမြင်ကောင်းသော အရပ်ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ပြုကျင့်လတ့်သော မေထုန်အမှုနှင့် ဌာန် ဌာနီ စပ် ဌာန္ဓူ။ ဏျပစ္စည်းအရ ထို--သော မေထုန်အမှု ရ၏။

ဇီဂုစ္ဆိယတေ (ဇီဂုစ္ဆိတဗ္ဗော) တိ **ဇီဂုစ္ဆနီယော**။ (ယောဓမ္မော၊အကြင်အကျင့်ကို။ သပ္ပုရိသေဟိ၊သူတော်ကောင်းတို့သည်။ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗော၊စက်ဆုပ်အပ်၏။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။ သော၊သည်။ဇိဂုစ္ဆနီယော၊ဇိဂုစ္ဆနီယမည်၏။)ကမ္မသာဓန၊ ဂုပဓာတ်+ဆ+အနီယပစ္စည်း။

ဂုပဓာတ်အရ သူတော်ကောင်းတို့၏ မေထုန်အမှုကို စက်ဆုပ်ခြင်း ဟိရီ ဩတ္တပ္ပ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မတ္ထကား ထိုအားတပ်သော မေထုန်အမှု၏

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလ္။ ဆ-ပစ္စည်းအရကား ရူပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဌတာဘောဂုဏ် ရ၏။ အနီယပစ္စည်းအရကား ထို-သော မေထုန်အကျင့်ရ၏။

ဇိဂုစ္ဆနီယဿ ဘာဝေါ **ဇိဂုစ္ဆနီယတ္တာ**။ ဇိဂုစ္ဆနီယ တဒ္ဓိတ်အရ စက်ဆုပ်အပ်သော မေထုန်အကျင့်သည် မုချ။ ထို-၏ စက်ဆုပ်အပ်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော စက်ဆုပ် ခြင်းကြိယာနှင့် နိဿယ နိဿိတ စပ် ဌာန္။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော စက်ဆုပ်အပ် သည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော စက်ဆုပ်ခြင်း ကြိယာ ရ၏။

ဉဒကေ ဘဝံ **ဩဒကံ**။ ဘဝတဒ္ဓိတ်၊ ဉဒကပုဒ်+ဏပစ္စည်း။ ဉဒက-အရ ရေဖြင့်သည် မုချ။ ယင်း၏ ရေဆေးခြင်းကိစ္စနှင့် သာဓေ သာဓျ စပ် ဌာန္။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို-သော ရေဆေးခြင်းကိစ္စ ရ၏။ ＊ ဩဒကံ အန္တိကံ အဿာတိ **ဩဒကန္တိကံ**။ (အဿ၊ ထိုမေထုန်အမှုအား။ဩဒကံ၊ရေဆေးခြင်းကိစ္စဟူသော။အန္တိကံ၊အဆုံးသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။သော၊သည်။ဩဒကန္တိကော၊မည်၏။) အတဂ္ဂုဏ သံဝိညာဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ ဩဒက+အန္တိက+တ-ပုဒ်။ ပုဒ်လုံးအရ ရေဆေးခြင်းကိစ္စဟူသော အဆုံး သည် မုချ။ ယင်း၏ မေထုန်အမှုနှင့် အကျိုး အကြောင်း စပ် ဌာန္။ တ-အညပုဒ်အရ ထို--သော မေထုန်အမှု ရ၏။ ＊ ဒဿန္တိ ဇတ္တောတိ ဒဿနံ။

ဒဿနဋ္ဌ တံ ဝိသယောစာတိ ဒဿနပိသယော။

➤ ၆။ (က) ၌ ဒုဋ္ဌုစ ထူလဉ္စ-ဖြင့် ဒုဋ္ဌုလ္လံပုဒ်ကို ဒုဋ္ဌံ နိဿိတံ ဒုဋ္ဌုလ္လံ-ဟု နိဿိတ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဒုဋ္ဌုစ တံ ထူလဉ္စာတိ ဒုဋ္ဌုလ္လံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒုထူလ်-ဟု ဆိုလိုလျက် ဒန္တဇ ထ-ကို မုဒ္ဓဇ ဌပြန်ခြင်း ဝဏ္ဏ ဝိကာရ နိရုတ္တိနည်း၊ ဒု-ဉပသာရနောက်၌ အသဒိသဒွေဘော်လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမ၊ လဒွေ ဘော် လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမ၊ ဦကို ဉ-ရဿပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒုဋ္ဌုလ္လ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဒု-ဉပသာရ၏ အသမိဒ္ဓိအနက်ကို မဟော၊ ဒုဋ္ဌ အနက် ကို ဟော--ရင်း (ဉပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကိလေသဒူသိတံ-ဖြင့် ဒုဋ္ဌ-စက်ဆုပ်၏ဟူသည် ကိလေသာတို့သည် ဖျက်ဆီးအပ်၊ ဖျက်ဆီးထား၊ ကိလေသာတို့၏ ဖျက်ဆီးခြင်း ခံရသောကြောင့် စက်ဆုပ်အပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ အနိပုဏံ-ဖြင့် အသုခုမ-သဒ္ဒါသည် အနိပုဏ-မသိမ်မွေ့ခြင်းအနက်ကို ဟော သည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဉဒကကိစ္စံ-ဖြင့် ဩဒကံပုဒ်ကို ဉဒကေ ဘဝံ ဩဒကံ-ဟု ဘဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ဘဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဩဒက- အရ ရေကိစ္စ (ဝါ) ရေဆေးခြင်းကိစ္စကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

အဝသာနံ-ဖြင့် အန္တိက-သဒ္ဒါသည် အဝသာန-အဆုံးဟူသော အနက်ကို ဟော

http://www.dhammadownload.com

သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဥဒကကိစ္စံ အန္တိကံ အဿ-ဖြင့် ဩဒကန္တိကံ ပုဒ်ကို ဩဒကံ အန္တိကံ အဿာတိ ဩဒကန္တိကော (တံ) ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဩဒကန္တိကော-ဟု ပထမန္တဖြင့် မိမိ ဖွင့်ဆိုသော်လည်း သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပါဠိတော်၌ ဒုတိယန္တအားဖြင့် ရှိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ရဟော ဘဝံ-ဖြင့် ရဟ-သဒ္ဒါ၏ ဆိတ်ကွယ်ရာ (ရဟော) အနက်ကို ဟော-ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ရဟသိ ဘဝံ ရဟဿံ-ဟု ဘဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ဘဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဋိစ္ဆန္နေ ဩကာသေ-ဖြင့် ရဟော-အရ သောတရဟာကို မယူရ၊ စက္ခုရဟာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ဥပ္ပဇ္ဇနကံ-ဖြင့် ဘဝံ-၌ ဘူဓာတ်သည် ပတ္တိ=ရောက်ခြင်းအနက်ကို မဟော၊ သတ္တာ=ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဘဝိဿတိ ဥပ္ပဇ္ဇိဿ တီတိ ဘဝံ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇။ ဒုဋ္ဌုလ္လ/ဒုဋ္ဌုလ္လ ။ ။ ဒုပုဒ်+ထူလပုဒ်၊ ဒုထူလံ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဒန္တဇ ထ-ကို မုဒ္ဓဇ ဌပြန်ခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်း၊ ဒု-ဥပသာရနောက်၌ အဿဒိသဒ္ဒေဘော် လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမ၊ လဒွေဘော် လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမ၊ ဦကို ဥ-ရဿပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒုဋ္ဌုလ္လ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဒုဋ္ဌုလ္လ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။

နိပုဏ/နိပုန ။ ။ နိပုဗ္ဗ ပုဓာတ်+ဥဏပစ္စည်း။ (တစ်နည်း) နိပုဗ္ဗ ပုဏဓာတ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် နိပုဏပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။ [ပုဏ နိပုဏေ။ ပုဏတိ၊ နိပုဏတိ၊ နိပုဏ ဓမ္မော။ ဧတ္ထ စ နိပုဏသဒ္ဒေါ သုခုမသဒ္ဒါ ဝေဝစနသဒ္ဒါ၊ ကုသလဆေကဒက္ခသဒ္ဒါ ဝိယ။] (သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ။)

ဒွေသိတ/ဒွေသိတ ။ ။ ဒုသ အပ္ပီတိယံ ဒူသကော။ (နီတိ၊ဓာ) ကိုထောက်၍ ဒုသ-ဓာတ်+တပစ္စည်း၊ ဣ-အာဂုံ၊ ဒု-၌ ဥကို ဦဒီဃပြု၍ပြီးသောကြောင့် ဒူသိတ-သင့်။

ရဟဿ/ရဟာဿ ။ ။ ရဟဿံ-ကား ရဟ-နာမ်ပုဒ်+ဏျပစ္စည်း၊ ဏ-အနုဗန်ကိုချေ၊ သ-အာဂုံလာ၊ သ ယ-သို့ကပ်၊ ယဝတံ-စသောသုတ်၌ အတ္တဘာဝနိဒ္ဒေသဖြင့် သျကို သပြု၊ သဒွေဘော်လာ၍ ရဟဿ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ရဟဿ-သင့်ပါသည်။

ထူလ/ထူလ္လ ။ ။ ထုလ္လစ္စာတိ ဖဿ ဝိဝရဏံ အသုခုမံ အနိပုဏန္တိ ဟူသော ယောဇနာနှင့် ထူလ ပရိဗြူဟနေ အ၊ လပ္ပစ္စယေ ထုလ္လံ-ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာတို့ကို ထောက်၍ နှစ်ပါဠ်လုံး သင့်ပါသည်။

ထူလ/ထုလ ။ ။ ထူလဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ထူလပါဠ် သင့်သည်။

အာဝိ/အာဝီ ။ ။ သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ-၌ အာဝိ-ကို သတ္တမျန္တနိပါတ်ဟု ဖွင့်ပြ

http://www.dhammadownload.com

ထားသောကြောင့် အာဝိ-ဟု ဣကာရန္တရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဩဒကန္တိက**-ကား အကျိုးဖြစ်သော ရေဆေးခြင်းကိစ္စဟူသော အဆုံး၏ "ဩဒကန္တိက"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော မေထုန်အမှု၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဥဒကကိစ္စ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ရေခြင်းပြုအပ်သော ကိစ္စအားလုံးတို့၏ "ဥဒက ကိစ္စ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရေဆေးခြင်းကိစ္စ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော ရေ၏ "ကိစ္စ" ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဆေး ကြောခြင်း ကြိယာ၌တင်-- ဌာနူပစာ။

ရဟော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော စက္ခုရဟ, သောတရဟတို့၏ "ရဟ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စက္ခုရဟ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠ္ဟီနည်း။

➤ ၁၀။ **စိတ္တုပ္ပါဒယောဇနာ**-၌ ဂုပဓာတ်အရ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀

ပါဌ် [၆၈]

(က) **ဒွယံဒွယသမာပတ္တိန္တိ** ဒွီဟိ ဒွီဟိ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။(ခ) ဒွယံ ဒွယံ သမာပတ္တိန္တိပိ ပါဌော။ (ဂ) ဒယံ ဒယံ သမာပတ္တိန္တိပိ ပဌန္တိ။ (ဃ) တံ န ယုဇ္ဇတိ။ (င) **အသာဓနကသာတိ** ဓတော် "တတ္ထ နာမ တွ" န္တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနာမသဒ္ဒေန ယောဇေတဗ္ဗံ "သမာပဇ္ဇိဿသိ နာမာ" တိ။

(ဋ္ဌ၊ ၁၈၆။ မဏ္ဍူတ၊ ၈၁။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၂၇၅။)

➤ ၁။ **သမာပဇ္ဇိဿသိ နာမ**-ကျင့်တုံဘိသနည်း၊ ကျင့်ကြံလေဘိသနည်း၊ ကျင့်မှု ကျင့်ရက်ပလေ။

➤ ၂။ (ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဒယံ ဒယံ သမာပတ္တိဟုလည်း အချို့ဆရာတို့ ရွတ်ဆိုကြကုန်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဒယံ ဒယံ သမာပတ္တိ-ဟု အချို့ဆရာတို့ ရွတ်ဆိုကြခြင်းသည် ကောင်းပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရမည်နည်း။ (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ-ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ **သမာပတ္တိ**။ (ယာ မေထုနဓာတိ ဒွီဟိ ဒွီဟိ သမာပဇ္ဇိ တဗ္ဗာ ဣတိ သာ သမာပတ္တိ၊) ကမ္မသာဓန၊ သံ-အာ-ပဒ+တိ။ သံ-အာ အရကား ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ပဒဓာတ်အရကား မေထုန်မှီဝဲသော ယောကျာ်း မိန်းမ နှစ်ယောက်တို့၏ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ၊ ကမ္မတ္တ-ကား ထို- အားထုတ်သော မေထုန်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တိ-ပစ္စည်းအရကား ထို- သော မေထုန်အကျင့်ရ၏။

ဒွီဟိ ဒွီဟိ သမာပတ္တိ **ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ**။ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ဒွယဒွယ

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ်+သမာပတ္တိပုဒ်။ ဒွယ ဒွယ-အရကား မိန်းမယောက်ျား နှစ်ဦးသားတို့ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ မေထုန်အမှုနှင့် သာဓကေ သာဓု စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ- မေထုန်အမှုရ၏။

➤ ၅။ ဒွယံပုဒ်ကား ဒွိပုဒ်+သမူဟတဒ္ဓိတ်၌ ဏပစ္စည်းသက်၊ ဒွိနံ့ သမူဟော ဒွယံ တေသုဝုဒ္ဓိတိအာဒိနာ ဣကာရဿ အယာဒေသော (ရူ) အဖွင့်နှင့်အညီ ဒွိ-၌ ဣ-ကို အယပြု၍ ဒွယ-ဟု ပြီးသည်။

သမာပဇ္ဇိဿသိ-ကား နာမေ ဂရဟာ ဝိမှယေသု-ဟူသော မောဂ္ဂလာန်နှင့်အညီ ဂရဟာ အနက်ဟောသော နာမ-သဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်သောကြောင့် အနာဂတ်ဝိဘတ် သက်သည်။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် သမာပတ္တိပုဒ်ကို သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ သမာပတ္တိ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္တ) တိ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္တ) ဒွယ ဒွယ သဒ္ဒါ၏ ဝိစ္ဆာ တဒ္ဓိတ်နာမ်ပုဒ်၏--ရင်း (တဒ္ဓိတလိင်္ဂပဒ) ဒွိဟိ ဒွိဟိ သမာပတ္တိ ဒွယ ဒွယ သမာပတ္တိ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) ဒွယဒွယ သမာပတ္တိ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ ဟု ရုပ်ပြီးသည်--ရင်း (ဘာဝတ္ထ/သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် သမာပဇ္ဇိဿသိ-ဟူသောပုဒ်ကို နာမ-သဒ္ဒါနှင့် စပ်၍ သမာပဇ္ဇိဿသိ နာမ ဟု ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ဒွယံ ဒွယ သမာပတ္တိ/ဒွယံ ဒွယံ သမာပတ္တိ/ဒယံ ဒယံ သမာပတ္တိ**

ဒွယ ဒွယ-သဒ္ဒါသည် ဒွယ-သဒ္ဒါ တခုကို ဒွယ ဒွယ-ဟု ဒွေဘော်ပြုထားသော ဝိစ္ဆာတဒ္ဓိတ်နာမ်ပုဒ်ဖြစ်ပါသည်။ ဒွယ-သဒ္ဒါ သချာဟော သဒ္ဒါဖြစ်၍ ဒွယဒွယသမာပတ္တိ ဟု ဆိုလိုလျက် ရှေ့ ဒွယ-သဒ္ဒါ၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ ဒွယံ ဒွယ သမာပတ္တိ-ဟုရင်း၊ ဒွယ-သဒ္ဒါ နှစ်ခုလုံး၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ ဒွယံ ဒွယံ သမာပတ္တိ-ဟုရင်း ရုပ်ပြီးနိုင်သည်။ အဋ္ဌကထာ၌လည်း ဒွယံ ဒွယသမာပတ္တိန္တိ ဒွီဟိ ဒွီဟိ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဒွယံ ဒွယံ သမာပတ္တိန္တိပိ ပါဌော။ ဒယံ ဒယံ သမာပတ္တိန္တိပိ ပဌန္တိ။ တံ န သုန္ဒရံ-ဟု ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ဒွယံ ဒွယ သမာပတ္တိနှင့် ဒွယံ ဒွယံ သမာပတ္တိ-နှစ်ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀

ပါဠိတော် [၆၉]

(က) ဗဟူနံ ခေါ (ပ) အာဒိကဏ္ဏာ ပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ ယံ့သန် သန္ထာယ ဝဒတိ။

(ခ) ဣမဿ္မိံ သာသနေ တွံ ဗဟူနံ ပုဂ္ဂလာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာဒိကတ္တာ သဗ္ဗပဌမံ ကရဏတော၊ (ဂ) ပုဗ္ဗင်္ဂမော သဗ္ဗပဌမံ ဧတံ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နတ္တာ။ (ဃ) ဒွါရံ ဒဒေါ ဥပါယဒဿကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (င) ဣမဉ္စိ လေသံ လဒ္ဓါ တဝ အနုသိက္ခမာနာ ဗဟူ ပုဂ္ဂလာ နာနပ္ပကာရကေ မက္ကဋိယာ မေထုနပဋိသေဝနာဒိကေ အကုသလဓမ္မေ ကရိဿန္တီတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော။ (ဋ္ဌ၊၁၈၆။ မအူ၊တ၊ ၈၂ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၇၅။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ **ဓေဝံမဂ္ဂ**-ထိုမေထုန်အကျင့်ဟု ဆိုအပ်သော ခရီးကို။ (သရူပတ္ထ)

(ဧ) ဘဂဝတော၊မြတ်စွာဘုရား၏။(သမ္ဗန်) အဓိပ္ပါယော၊အလိုတော်တည်း။

ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ခပ်သိမ်းသောသူတို့မှ (ဝါ) သူတို့၏ ရှေ့ဦးစွာ မေထုန်အမှုတည်းဟူသော လမ်းခရီးကို သွားပြီးသောသူ။ (သဒ္ဒတ္ထ) လမ်းပေါက်ကို ပေးသောသူ, နည်းဥပါယ်ကို ပြသောသူတည်း။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (က) **သို့/ လျှော်ယှဉ်ဖွင့်ဟက်** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဗဟူနံခေါ (ပ) အာဒိကတ္တာ ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ဟု မိန့်တော်မူ၏။ လောက၌ တစုံတယောက်သော ကမ္ဘာဦးသူသည် မေထုန်ကို အစစွာ ပြုသည်မဟုတ်ပါလော။ သို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကို ရည်ရွယ်၍ (အဘယ်ကြောင့်) ဗဟူနံ ခေါ စသောစကားကို ဘုရားရှင် မိန့်တော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။ **ကား**-- ဗဟူနံ ခေါ (ပ) အာဒိကတ္တာ ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ဟူသော စကားကို သာသနာကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

(ခ-ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သန္ဓာယဘာသိတတ္ထ အကျဉ်းကို ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဗဟူနံ-စသော ပုဒ်တို့၏ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထ အကျယ်ကို ပြခြင်းငှာ (ခ-ဂ) မိန့်။

(ခ) **သို့/** ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဗဟူနံ ခေါ-စသော စကားသည် သာသနာတော်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသော သန္ဓာယဘာသိတစကားဖြစ်၏၊ လောကကိုရည်ရွယ်၍ ဆိုသော စကား မဟုတ်ဟု ဆို၏။ ယင်း ဗဟူနံ ခေါ-စသော ပါဠိတော် စကားရပ်၌ ဗဟူနံ-ဟူသော ပုဒ်သည် အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-ဟူသော ပုဒ်ကို ငဲ့ပါသလော။ အဘယ်ကို ငဲ့ပါသနည်း။ (ဝါ) ဗဟူနံပုဒ်ကို အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-ပုဒ်၌ စပ်အပ်ပါသလော။ မည်သည့်ပုဒ်၌ စပ်အပ်ပါသနည်း။ အာဒိကတ္တာ-ကို တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်ပါသလော။ အဘယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/** ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ခပ်သိမ်းသောသူတို့၏ ရှေ့ဦးစွာ မေထုန်အကျင့်တည်းဟူသော ခရီးကို သွားခြင်းဟူသည် ဒွါရံဒဒ, ဥပါယဒဿက-အခွင့်ကိုပေးခြင်း, အကြောင်းဥပါယ်ကို ပြတော်မူခြင်းပင်တည်းဟု ဥဇုကတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ရှင်သုဒိန်သည် တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမျှ မေထုန်မှီဝဲခြင်းငှာ နည်းလမ်းညွှန်ပြမှုကို မပြုသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ဒွါရံဒဒေါ ဥပါယဒဿကော-ဟု (ဃ) ဖြင့် ပြဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ (ဝါ) ဗဟူနံ ခေါ-စသော ပါဠိတော်၌ ဘုရားရှင်၏ အလိုအဓိပ္ပါယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ (ဝိရောဓိဒေါသ) တင်-စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) စသော ဝါကျများသည် ဗဟူနံ ခေါ-စသော ပုဒ်တို့၏ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ) သည် ဗဟူနံ အကုသလာနံ

http://www.dhammadownload.com

ဓမ္မာနံ အာဒိကတ္တာ-ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်မှတပါး ပုဗ္ဗင်္ဂမောပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ကား ဥဇုကတ္တ ပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (င) ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ ဗဟူနံ ခေါ်-စသော စကား၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုအဓိပ္ပါယ် အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ **စာစမ်း** ။ ။ ဓမ္မာနံ-ကား တို့ကို--ကြောင့် အာဒိကတ္တာ-ဝယ် ကတ္တာ-၌ အဝုတ္တ ဆဋ္ဌီကံ/ကမ္မီ စပ်။

ဗဟူနံ ပုဂ္ဂလာနံ-ကား တို့၏--ကြောင့် အာဒိ/ပုဗ္ဗတို့၌ သမ္ဗန်+သမ္ဗန္ဓီ စပ်။ ဗဟူနံ ပုဂ္ဂလာနံ-ကား တို့အား--ကြောင့် ဒဒေါ/ဒဿကော-တို့၌ သမ္ပဒါန်+ သမ္ပဒါနီ စပ်။

➤ ၄။ ကရောတီတိ **ကတ္တာ**။ (ယော သုဒိန္နော၊အကြင်သုဒိန်သည်။အကုသလေ ဓမ္မေ၊တို့ကို။ကရောတိ၊ပြုတတ်၏။ဣတိ၊ သော၊ ကတ္တာ။) ကတ္တု၊သာဓနေ၊ ကရဓာတ်+ တုပစ္စည်း။ ကရဓာတ်အရကား မေထုန်အမှုကို ပြုဆဲသော ရှင်သုဒိန်၏ နိန္ဒိရာဂပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယောနိသော မနသိကာရ၊ အသပ္ပုရိသူ ပ နိဿယ စသည်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ကုက္ကုစ္စ ဝိပ္ပဋိသာရ-စသည် တို့သည် ကာရဏူ။ တုပစ္စည်းအရ ထို-သော ရှင်သုဒိန်ဒြဗ်ရ၏။

အာဒိ ကတ္တာတိ **အာဒိကတ္တာ**။ (အာဒိ၊ခပ်သိမ်းသောသူတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ကတ္တာ၊ပြု တတ်သောသူတည်း။) ပထမာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ အာဒိ+ကတ္တာပုဒ်။ အာဒိ-အရကား ခပ်သိမ်းသောသူတို့မှ ရှေးဦးစွာ ပထမဟူသော ပထမတ္တဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ပြုတတ်သော ရှင်သုဒိန်ဒြဗ်နှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ/ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံး အရ ထို-သော ခပ်သိမ်းသောသူတို့မှ ရှေးဦးစွာ ပြုတတ်သော ရှင်သုဒိန်ဒြဗ်ရ၏။

အာဂမာသီတိ **ဂမော**။ (ယော သုဒိန္နော၊သည်။မေထုနမဂ္ဂံ၊ကို။အာဂမာသိ၊သွားပြီ။ ဣတိ၊ သော၊ ဂမော။) ဂမုဓာတ်+အ-ပစ္စည်း။ ဂမုဓာတ်အရကား မေထုန်ဟူသော ခရီး ကို သွားသော ရှင်သုဒိန်၏ နန္ဒိရာဂပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေး- ဖလူ။ နောက်--ကာရဏူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရှင်သုဒိန်ဒြဗ်ရ၏။

ပုဗ္ဗံ ဂမော **ပုဗ္ဗင်္ဂမော**။ (ပုဗ္ဗံ၊ရှေးဦးစွာ။ဂမော၊မေထုန်ဟူသော ခရီးသို့ သွားပြီးသူ တည်း။) ပုဗ္ဗ-အရကား ခပ်သိမ်းသောသူတို့မှ ရှေးဦးစွာ ပထမဟူသော ပထမတ္တဘော ဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ မေထုန်ခရီးကို သွားပြီးသော သုဒိန်နှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ/ ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ရှေးဦးစွာ မေထုန်ဟူသော လမ်းကို သွားပြီးသော ရှင်သုဒိန်ရ၏။

ဒဿေတီတိ **ဒဿကော**။ (ယော သုဒိန္နော၊သည်။ဗဟူ၊ကုန်သော။ပုဂ္ဂလေ၊တို့ကို။ ဥပါယံ၊နည်းကို။ဒဿေတိ၊မြင်စေတတ်၏။ (ဝါ) ပြတတ်၏။ဣတိ၊သော၊ ဒဿကော။) ဟေတုကတ္တု၊သာဓနေ၊ ဒိသ+ဏေ-ဏွု။ ဒိသဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဍ္ဍကြိယာအရကား ရှင်သုဒိန်၏ နည်းကို မြင်၍ (ဝါ) ရှင်သုဒိန်သို့ အတုလိုက်၍ မေထုန်အမှု ပြုကြသူတို့၏

http://www.dhammadownload.com

ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဋ္ဌ ကြိယာအရကား ထို အားတပ်သော ရှင်သုဒိန်၏ မေထုန်အမှု၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏျှပစ္စည်း အရကား ထို--သော ရှင်သုဒိန်ဖြစ်ရ၏။

ဉပါယသ ဒဿကော **ဉပါယဒဿကော**။ (ဉပါယဿ၊နည်းကို။ဒဿကော၊ပြတတ် သောသူတည်း။) ကမ္မတ္ထ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ ဉပါယ+ဒဿကပုဒ်။ ဉပါယ-အရကား နည်း ဉပါယ်သည် မုချ။ နည်း၏ ပြတတ်သော ရှင်သုဒိန်နှင့် ကမ္မ ကမ္မိ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော နည်းဉပါယ်ကို ပြတတ်သော ရှင်သုဒိန်ရ၏။

အဓိပ္ပါယတော ဣစ္ဆိယတေတိ **အဓိပ္ပါယော**။ ဣစ္ဆာတတ်အရ အလိုရှိတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဆန္ဒပြဋ္ဌာန်းသော ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား ဗဟူနံ ခေါ-စသော ပါဠိ တော်၏ နှလုံးသွင်းခြင်း၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရ ထို-သော ဗဟူနံ ခေါ-စသော နှလုံးသွင်း အာဘောဂ ရ၏။

➢ ၆။ (က) ၌ သာသနံ သန္ဓာယ ဝဒတိ-ဖြင့် ဗဟူနံ ခေါ-စသော စကားကို လောကကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်မဟုတ်၊ သာသနာကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသတည်းဟု သိစေ ပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] သာသနံ သန္ဓာယ ဝဒတိ-ဖြင့် အာဒိကတ္တာ ပုဗ္ဗဂ်ေမော- အရ လောက၌ မေထုန်အမှုကို ရှေးဦးစွာ ပြုတတ်သော အချို့သော ကမ္ဘာဦးသူတို့ကို မယူရ၊ သာသနာတော်ကိုငဲ့၍ ရှင်သုဒိန်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ ဣမသ္မိံ သာသနေ-ဖြင့် ဗဟူနံ ခေါ-စသော ပါဠိတော်ဝါကျ၌ ဣမသ္မိံ လောကေ-ဟူသော အာဓာရကိုနစ်စေ၍ ဣမသ္မိံ သာသနေ-ဟူသော အာဓာရဖြည့်စွက် ၍ ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္ထ)

ပုဂ္ဂလာနံ-ဖြင့် ဗဟူနံပုဒ်ကား အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-ပုဒ်သို့ ငဲ့ရ ဆိုက်ရ စပ်ရသောပုဒ် မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂလာနံ-သဒ္ဒါကို ငဲ့ရ ဆိုက်ရ စပ်ရသော ပုဒ်တည်းဟု သိစေသည်။ (သမ္ဗန္ဓ/ ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] ပုဂ္ဂလာနံ-ဖြင့် ဗဟူနံပုဒ်ကို အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၌ စပ်၍ ဗဟူနံ အရ အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို မကောက်ယူရ၊ ပုဂ္ဂလာနံ ထည့်စပ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

သဗ္ဗပဌမံ ကရဏတော-ဖြင့် အာဒိ-သဒ္ဒါသည် ဤ၌ သိမာ-အပိုင်းအခြားစသော အနက်ကို မဟော၊ ပဌမ-ရှေးဦးစွာ အနက်ကို ဟော--ရှင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အာဒိ-သဒ္ဒါ သည် ပဌမအနက်ကို ဟောသောကြောင့် ယင်းပဌမအနက်ကို ဟောသော အာဒိသဒ္ဒါ၏ အပါဒါန်ကား သဗ္ဗေဟိတည်း၊ သမ္ဗန်ကား သဗ္ဗေသံ-တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရှင်း (ဘာဝတ္ထ) ကတ္တာ-၌ ကရဓာတ်၏--ရှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌ သက်--ရှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကရောတီတိ ကတ္တာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အာဒိနှင့် ကတ္တာကို အာဒိ ကတ္တာ အာဒိကတ္တာ-ဟု ပထမာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု

http://www.dhammadownload.com

ရမည်၏--ဟု (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ သဗ္ဗပဌမံ ပဋိပန္နတ္တာ-ဖြင့် ပုဗ္ဗင်္ဂမော-၌ ပုဗ္ဗ-သဒ္ဒါသည် သွေး, ပြည်ဟူသော အနက်ကို မဟော၊ ရှေးဦးစွာ (ပဌမ) အနက်ကို ဟော--ဟု (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပုဗ္ဗ-သဒ္ဒါသည် ပဌမအနက်ကို ဟောသောကြောင့် ပုဗ္ဗသဒ္ဒါ၏ အပါဒါန်ကား သဗ္ဗေဟိတည်း၊ သမ္ဗန်ကား သဗ္ဗေသံ-တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဟု (ဘာဝတ္ထ) ပုဗ္ဗင်္ဂမော-၌ ဂမုဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ဟော--ဟု (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်--ဟု (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဂမီတိ ဂမော-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ဟု (အဘိဓာနတ္ထ) ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ကို ပုဗ္ဗံ ဂမော ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ဟု ပထမာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု-ဟု (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဇတံ မဂ္ဂ-ဖြင့် ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ ဂမုဓာတ်၏ ကံ၊ ပဋိပန္နတ္တာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ၌ ပဒဓာတ်၏ ကံကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ရှေ့သွားဟူသည် လမ်းပေါက်ကို ပေးသောသူ, နည်းဥပါယ်ကို ပြသောသူတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] ဥပါယဒဿကော-ဖြင့် ဒွါရံ ဒဒေါ-၌ ဒွါရ-သဒ္ဒါသည် ဥပါယသဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ် စကားလှယ် ပရိယာယ်၏--ဟု (အဘိဓေယျတ္ထ) ဒွါရံဒဒေါ-လမ်းပေါက်ကို ပေးသောသူဟူသည် နည်းပရိယာယ်ကို ပြတတ်သောသူတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဟု (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၉။ **ဒွါရံဒဒေါ/ဒွါရံဒါယကော/ဒွါရဒါယကော/ဒွါရံဒဒကော** ။ ။ ဒဒေါ-ကား ဒါဓာတ်+အပစ္စည်း၊ ဒါ-ကို ဒါ-ဒါ-ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ရှေ့အက္ခရာသည် အာကို အ-ရဿပြု၊ နောက် အ-ပစ္စည်းကြောင့် ရှေ့ ဒါ-၌ အာကိုချေ၊ ဒ- အ-သို့ကပ်၊ သိသက်၊ ဩပြု၊ ခွင်းချေကပ်၍ ဒဒေါ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ဟု။ ဒွါရံဒဒေါ-ဟု ဝါကျနှင့် ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ အမတံ ဒဒေါစ သော ဟောတိ-စသော သံယုဂ်ပါဠိတော်ကို ထောက်၍ အလုတ္တသမာသ်ရှိသည်ဖြစ်စေ အတ္တယုတ္တိ မပျက်သောကြောင့် ဒွါရံဒဒေါ-ပါဌ်သာ သင့်၏။

လေသံ/လီသံ ။ ။ လေသံ လိသင်္ဂံ ပဒဒွယံ ဝေဝစနံ-ဟူသော ပါရာဇိကာဏ် ယောဇနာကို ထောက်၍ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၁၀။ **အာဒိကတ္တာ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လောက၌ မေထုန်အမှုကို အစစွာပြုသူ အချို့သော ပထမကပ္ပိကပုဂ္ဂိုလ်၊ သာသနာတော်၌ မေထုန်အမှုကို အစစွာပြုသူ အရှင်သုဒိန်တို့၏ "အာဒိကတ္တာ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သာသနာတော်၌ မေထုန်အမှုကို ရှေးဦးစွာပြုသူ အရှင်သုဒိန်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လောက၌ မေထုန်အမှုကို ရှေ့သွားပြုသူ အချို့သော ပထမကပ္ပိကပုဂ္ဂိုလ်၊ သာသနာတော်၌ မေထုန်အမှုကို ရှေ့သွားပြုသူ ရှင်သုဒိန်တို့၏ "ပုဗ္ဗင်္ဂမ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သာသနာတော်၌ မေထုန်အမှုကို ရှေ့သွားပြုသူ ရှင်သုဒိန်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မဟူသမျှတို့၏ "အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရှင်သုဒိန်၏ မေထုန်မှီဝဲခြင်းဟူသော အကုသိုလ်ဓမ္မ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှဋ္ဌီနည်း။

ဓဇော် မဂ္ဂံ-ကား အတူဖြစ်သော ပကတိလမ်းကြောင်း၏ "မဂ္ဂ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော မေထုန်အကျင့်၌တင်-- သဒိသူပစာ။

မက္ကဋိယာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မျောက်မတစ်ကောင်လုံး၏ "မက္ကဋိယာ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မျောက်မ၏ ပဿာဝမဂ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

➢ ၁၀။ **နာနပ္ပကာရက-အရ မေထုနပဋိသေဝန-စသော အကုသိုလ်ဓမ္မကိုယူ။**

ဋီကာ [၇၀]

(က) "**အနေကပရိယာယေန**"တိ ကာရဏေတိ "အနေကဒေသိ" အဒီနာ နယေန ဝုတ္တောတိ ဗဟူတိ ကာရဏောတိ။ (ခ) **ဒုဗ္ဘရတာယ (ပ) ကောသဇ္ဇဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတွာ**တိ ဒုဗ္ဘရတာဒီနံ ဝတ္ထုဘူတဿ အသံဝရဿ အဝဏ္ဏံ နိန္ဒံ ဂရဟံ ဘာသိတွာတိ အတ္ထော။

(ဂ) ယသ္မာ တိ အသံဝရေ ဌိတဿ ပုဂ္ဂလဿ အတ္တာ ဒုဗ္ဘရတဉ္စေဝ ဒုပ္ပေါသတဉ္စ အာပဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ အသံဝရော "ဒုဗ္ဘရတာ, ဒုပ္ပေါသတာ"တိ စ ဝုစ္စတိ။

(ဃ) ယသ္မာ ပန အသံဝရေ ဌိတဿ အတ္တာ စတူသု ပစ္စယေသု မဟိစ္ဆတံ သိနေရုပ္ပမာဏေပိစ ပစ္စယေ လဒ္ဓါ အသန္တုဋ္ဌိတံ အာပဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ အသံဝရော "မဟိစ္ဆတာ အသန္တုဋ္ဌိတာ"တိ စ ဝုစ္စတိ။ (င) ယသ္မာ စ အသံဝရေ ဌိတဿ အတ္တာ ဂဏသင်္ဂဏိကာယ စေဝ ကိလေသသင်္ဂဏိကာယစ သံဝတ္တတိ၊ ကောသဇ္ဇာနုဂတော စ ဟောတိ အဋ္ဌကုသိတဝတ္ထုပါရိပူရိယာ သံဝတ္တတိ၊ တသ္မာ အသံဝရော "သင်္ဂဏိကာ စေဝ ကောသဇ္ဇဉ္စာ"တိ ဝုစ္စတိ။ (၃၁၀၇။ မဒ္ဒူ၊တ၊ ၈၃။ ဘာသာဋီ၊၁၊ ၂၇၆။)

➢ ၂။ (ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အနေကပရိယာယေန-၌ အနေက-သဒ္ဒါသည် ဗဟု-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်၍ ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ဟောသည်ကိုရင်း၊ အနေကပရိယာယေန-အရ အနန္တဝိက အစရှိသည်ကို ကောက်ယူရမည်ကိုရင်း ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျိုးဖြစ်ကုန်သော ဒုဗ္ဘရတာ စသည်တို့၏ အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော အသံဝရ၌တင်စား၍ ဖလူပစာအားဖြင့် ဆိုတော်မူအပ်၏ဟူ၍ ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်၏။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဒုဗ္ဘရတာ (ပ) ကောသဇ္ဇဿ-ဟူသော (၆)ပုဒ်တို့အရ ဖလူပစာရအားဖြင့် အသံဝရကို ယူရမည်ကိုရင်း၊ အဝဏ္ဏ-သဒ္ဒါ၏ နိန္ဒာအနက် ဂရဟာအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုရင်း ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အသံဝရကို ဒုဗ္ဘရတာ ဒုပ္ပေါသတာ-ဟု ဆိုအပ်ရာ၌ အကြောင်းနှင့်တကွ ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ဝါ) ယုတ္တိ

http://www.dhammadownload.com

အားဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အယုတ္တာဘောဏော အနာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဒုဋ္ဌုလ္လတာ (ပ) ကောသဋ္ဌသ-ဟူသော (၆)ပုဒ်တို့အရ ဖလူပစာရအားဖြင့် အသံဝရကို ယူရမည်ကိုငြင်း၊ အဝဏ္ဏ-သဒ္ဒါ၏ နိဿာအနက် ဂရဟာအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငြင်း ပြဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် အသံဝရကို ဒုဋ္ဌုလ္လတာ-အရ ယူရပါသနည်း။ ကာယိကဒုက္ခ, စေတသိကဒုက္ခ စသည်ကိုသာ ယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် အသံဝရကို ဒုဋ္ဌုလ္လတာ ဒုပ္ပေါသတာ-ဟု ဆိုခြင်း၌ အကြောင်းနှင့်တကွ ချဲ့ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အသံဝရကို မဟိစ္ဆတာ အသန္တုဋ္ဌိတာ-ဟု ဆိုခြင်း၌ အကြောင်းနှင့်တကွ ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော အသံဝရကို မဟိစ္ဆတာဟူ၍ငြင်း၊ အသန္တုဋ္ဌိတာဟူ၍ငြင်း ဆိုအပ်၏ဟု အကြောင်းနှင့်တကွ ပြဆိုတော်မူ၏။ အသံဝရကို မဟိစ္ဆတာ အသန္တုဋ္ဌိတာ-ဟူ၍သာ ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စသည် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ကား အသံဝရကို ဒုဋ္ဌုလ္လတာ ဒုပ္ပေါသတာ-ဟု ဆိုအပ်ရာ၌ အကြောင်းနှင့်တကွ ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ ထိုတွင် ယသ္မာ-စသည်ကား အနိယမ/ကာရဏ။ တသ္မာ-စသည်ကား နိယမ/ဖလ။

(ဃ) ကား မဟိစ္ဆတာ အသန္တုဋ္ဌိတာ-အရ အသံဝရကို ကောက်နိုင်ပုံ အကျယ်အဖွင့်တပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ဝိတ္ထာရ။ (င) ကား အသံဝရကို သင်္ဂဏိကာ, ကောသဇ္ဇ-ဟူ၍လည်း ဆိုအပ်ပုံ အဖွင့်တပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ ဘရိတဗ္ဗောတိ ဘရော။ ဒုက္ခေန ဘရော **ဒုဗ္ဘရော**။ (ဒုက္ခေန၊ဆင်းရဲသဖြင့်။ အတ္တနောစ၊မိမိသည်ငြင်း။ပစ္စယဒါယကေဟိစ၊ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယကာတို့သည်ငြင်း။ဘရော၊ မွေးမြူအပ်၏။ကတ္တိ၊ဒုဗ္ဘရော။) တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ဒု+ဘရပုဒ်။ ဒု-အရ ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ မစောင့်စည်းခြင်း၌ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ကိုယ်စိတ်နှင့် (ဝါ) စိတ်နှင့် (ဝါ) အတ္တဘောနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး/ဝိသေသန-ဝိသေသျ စပ်ဌာန။ မှစ်လုံးအရ ထို--သော မိမိသည်ငြင်း၊ ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယကာတို့သည်ငြင်း ဆင်းရဲသဖြင့် မွေးမြူအပ်သော မစောင့်စည်းခြင်း၌ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ကိုယ်စိတ် (ဝါ) စိတ် (ဝါ) အတ္တဘော ရ၏။

ဒုဗ္ဘရဿ ဘာဝေါ **ဒုဗ္ဘရတာ**။ (ဒုဗ္ဘရဿ၊မိမိသည်ငြင်း၊ ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယကာတို့သည်ငြင်း ဆင်းရဲသဖြင့် မွေးမြူအပ်သော မစောင့်စည်းခြင်း၌ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘာဝေါ၊ဖြစ်ကြောင်းတည်း။ဒုဗ္ဘရတာ၊--ကြောင်း။) ဘာဝတဒ္ဓိတ်၊ ဒုဗ္ဘရပုဒ်+တာပစ္စည်း။

ဒုဗ္ဘရ-အရ မိမိသည်ငြင်း၊ ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယကာတို့သည်ငြင်း ဆင်းရဲသဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

မွေးမြူအပ်သော မစောင့်စည်းခြင်း၌ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ စေတသိက ဒုက္ခနှင့် အကျိုး အကြောင်း/အပေါင်း အစိတ် စပ် ဌာန္။ တာပစ္စည်းအရ ထို--သော ဆင်းရဲသဖြင့် မွေးမြူခြင်း စေတသိကဒုက္ခ ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရဧြားသော်လည်း ဒုဗ္ဘရတာ ပုဒ်၏ ဖလူပစာပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် မစောင့်စည်းခြင်း အသံဝရ ရ၏။

ပေါသေတဗ္ဗောတိ ပေါသော။ ဒုက္ခေန ပေါသော ဒုပ္ပေါသော။ ဒုပ္ပေါသဿ ဘာဝေါ **ဒုပ္ပေါသတာ**။ (နည်းတူ)

အတ္တာစ အတ္တာစ **အတ္တာ**။(အတ္တာစ၊စိတ်လည်း။အတ္တာစ၊ကိုယ်လည်း။အတ္တာ၊စိတ် ကိုယ်။) ဧကသေသတဒ္ဓိတ်၊ အတ္တာပုဒ်+အတ္တာပုဒ်။ အတ္တာ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား စိတ်ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ကိုယ်ဖြစ်နှင့် အာပဇ္ဇတိကြိယာကိုမှီ၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာန္။ အတ္တာ-ဟူသော ပုဒ်ပြီး နိပ္ဖန္နတဒ္ဓိတ်ပုဒ် အရကား စိတ်ဖြစ် ကိုယ်ဖြစ် ရ၏။

ကုစ္ဆိတံ သီဒတီတိ **ကုသီတော**။ (ကုစ္ဆိတံ၊စက်ဆုပ်ဖွယ်ကို။သီဒတိ၊နစ်မြုပ် ဆုတ်နစ် တတ်၏။ဣတိ၊ ကုသီတော။) ကုပုဗ္ဗ သီဒဓာတ်+အ-ပစ္စည်း။ ကု-အရ ကုစ္ဆိတဘောဂဏ် ရ၏။ ယင်း၏ ပျင်းရိသောသူဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန္။ သီဒဓာတ်အရ ပျင်းရိသော သူ၏ ထိန မိဒ္ဓ ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အကျိုးမဲ့မှုန်သမျှ သည် ကာရဏူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ပျင်းရိသောသူဖြစ်ရ၏။

ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ကုသီတ-သဒ္ဒါသည် ဘာဝလောပ ဘာဝပ္ပဓာန်ပုဒ် ဖြစ် သောကြောင့် ပျင်းရိသောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ထိန မိဒ္ဓပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် သည်သာ ပဓာန်အားဖြင့် ရ၏။ * ကုသီတဿ ဝတ္ထု **ကုသီတဝတ္ထု**။

သတ္တေဟိ ကိလေသေဟိစ သင်္ဂဏန် သမောဓာန် **သင်္ဂဏိကာ**။ (ဘာဝသာဓန၊ သံ ပုဗ္ဗ ဂဏဓာတ်+ဏျ။ သံ-အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂဏ် ရ၏။ ဂဏဓာတ်၏ အရကား သတ္တဝါတို့နှင့်ရင်း၊ ကိလေသာတို့နှင့်ရင်း ပေါင်းစည်း စုဝေးခြင်းဟူသော ထိန မိဒ္ဓ (ဝါ) ထိန မိဒ္ဓပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ဏျပစ္စည်းအရလည်း ဘာဝ သာဓနတို့၏ သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် သတ္တဝါတို့ နှင့်ရင်း၊ ကိလေသာတို့နှင့်ရင်း ပေါင်းစည်း စုဝေးခြင်းဟူသော ထိန မိဒ္ဓ (ဝါ) ထိန မိဒ္ဓ ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ပင် ရ၏။ ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း သင်္ဂဏိကာသဒ္ဒါ သည် ဖလူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် အသံဝရသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

မဟန္တာနိ ဝတ္ထူနိ ဣစ္ဆတီတိ မဟိစ္ဆော။ မဟတီ ဝါ ဣစ္ဆာ အဿာတိ မဟိစ္ဆော။

မဟိစ္ဆဿ ဘာဝေါ **မဟိစ္ဆတာ**။ မဟိစ္ဆ-အရ များစွာသော ဝတ္ထုပစ္စည်းတို့ကို လိုချင်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် (ဝါ) အလိုရမက်ကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ ထို၏ ဖြစ်ကြောင်း

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ရာ အတိလောဘ စေတသိက်နှင့် ဂုဏော ဂုဏ်/ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ တာ-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော အတိလောဘ စေတသိက်ရ၏။

ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း မဟိစ္ဆတာပုဒ်သည် ဤ၌ ဖလူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ထိုလောဘဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အသံဝရသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ဝသတိ ဇွေ့ ဖလံ တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ **ဇွေ့ွ**။ (ဝသ+ရတ္ထု) ဝသဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ ဥပ္ပါဒဘောဂုဏ်သည် မုချ။ အဓိကရဏဌကား ဟေတု, သဟဇာတ-စသော ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ရတ္ထုပစ္စည်းအရကား ထို--သော အကျိုးတရား၏ တည်ရာဖြစ်သော အကြောင်းတရားရ၏။

န ဝတ္ထော **အဝတ္ထော**။ န-အရ ဝိရုဒ္ဓဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ ကဲ့ရဲ့ခြင်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကဲ့ရဲ့ခြင်း ရ၏။

* ဝတ္ထုံ ဟုတွာ ဘူတော **ဝတ္ထုဘူတော**။ * သိနေရူ ပမာဏံ ဧတေသန္တိ သိနေရုပ္ပမာဏာ။ * ကုတ္တိတံ သီဒတီတိ ကုသီတော။ ကုသီတဿ ဘာဝေါ ကောသဇ္ဇံ။ အနုဂ္ဂမေန ဂတော အနုဂတော။ ကောသဇ္ဇံ အနုဂတော ကောသဇ္ဇာနုဂတော။

သံဝရတီတိ **သံဝရော**။ (သံပုဗ္ဗ ဝရဓာတ်+အပစ္စည်း၊ကတ္တုသာဓန။) ဝရဓာတ် အရကား အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပိတ်ဆို့တားမြစ်တတ်သော သတ္တိ ရ၏။ အ-ပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တဖြစ်သော ပါတိမောက္ခ သံဝရ-စသော တရားသည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ သံဝရတရား ငါးပါး၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရား ငါးပါးသည် ပဓာန အားဖြင့် ရ၏။

န သံဝရော **အသံဝရော**။ (မိဿကတပ္ပုရိသ်) န-အရ ဝိရုဒ္ဓဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အသံဝရ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

➤ **အာဟိဏ္ဍန္တာ/အာဟိဏ္ဍန္တာ** ။ ။ အာဟိဏ္ဍန္တာတိ ဝိစရန္တာ-ဟူသော သာရတ္ထ ကိုယောက်၍ ဤ၌ ဝိစာရဏတ္ထ (ဝါ) ဂဝေသနတ္ထအနက်ကို အလိုရှိအပ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဟိဍိ-ဂတိယံ၊ ဟိဏ္ဍတိ အာဟိဏ္ဍတိ-ဟု (နီတိ-ဓာတု) ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ အာပုဗ္ဗ ဟိဍိဓာတ် အန္တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော အာဟိဏ္ဍန္တာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ **သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ-၌ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ**-ဟူသော နည်းသည် သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ-ဟု ဆိုက သိက္ခာကို မချမူ၍ ဟူသော အနက်ပြီးပြီးလျက် အလွန်အားဖြင့် ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ-ဟု ဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်းမည်၏။

(တစ်နည်း) သိက္ခာပစ္စက္ခာန-ဟူသော အကျိုးကိုဆိုသဖြင့် ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မ-ဟူသော အကြောင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

➤ ၆။ (က) ၌ ဗဟူဟိ ကာရဏေဟိ-ဖြင့် အနေက-သဒ္ဒါသည် ဗဟု-သဒ္ဒါ၏

http://www.dhammadownload.com

ပရိယာယ်၏--ငှင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ပရိယာယ-သဒ္ဒါသည် ဝါရ, ဒေသနာ အနက်တို့ကို မဟော၊ ကာရဏအနက်ဟော--ငှင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အနေကာစ တေ ပရိယာယောစာတိ အနေကပရိယာယော-ဟု ကမ္မဓာရာယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဣမေဟိ-စသည်ဖြင့် အနေကပရိယာယ-အရ အနန္တုဋ္ဌိက-စသော စကားတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ၌ ဒုဋ္ဌုရတာဒီနံ (ပ) အသံဝရတာ-ဖြင့် ဒုဋ္ဌုရတာ (ပ) ကောသဇ္ဇ-ဟူသော (၆) ပုဒ်တို့အရ ဖလူပစာအားဖြင့် အသံဝရကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

နိန္ဒံ-ဖြင့် အဝဏ္ဏ-သဒ္ဒါသည် ကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဂရဟံ-ဖြင့် နိန္ဒ-သဒ္ဒါ ကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] ဂရဟံ-ဖြင့် နိန္ဒ-သဒ္ဒါသည် ဂရဟ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဂဏသင်္ဂဏိကာယစေဝ ကိလေသသင်္ဂဏိကာယစ-ဖြင့် သင်္ဂဏိကာပုဒ်ကို သတ္တေဟိ ကိလေသေဟိစ သင်္ဂဏနံ သမောဓာနံ သင်္ဂဏိကာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သင်္ဂဏိကာ-အရ သတ္တဝါနှင့် ပေါင်းဆုံစုဝေးခြင်းကိုငှင်း၊ ကိလေသာတို့နှင့် ပေါင်းဆုံစုဝေးခြင်းကိုငှင်း ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၃။ မဟိစ္ဆတံ/မဟိစ္ဆတာ/မဟိစ္ဆတာယ ॥ ॥ ယသ္မာ ပန ဝါကျ၌ အာပဇ္ဇတိ ကြိယာသည် သကမ္မကကြိယာဖြစ်သောကြောင့် ကံကိုငဲ့သည်။ ယင်းသို့ ကံကို ငဲ့သောကြောင့် အသန္တုဋ္ဌိတံ-ဟု ဒုတိယာ ဧကဝုစ်ဝိဘတ်နှင့်ရှိသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း မဟိစ္ဆတံ-ဟု ဒုတိယာ ဧကဝုစ်ဝိဘတ်နှင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဒုဋ္ဌုရတာ/ဒုဘရတာ၊ ဒုပ္ပေါသတာ/ဒုပေါသတာ ॥ ॥ ဥ ဒု နိနောက်၊ ဒွေဘော် ရောက်၊ မဖောက်ဧကန်မြဲ-နှင့်အညီ ဒုဋ္ဌုရတာ, ဒုပ္ပေါသတာ-ဟု ဒွေဘော်နှင့်သင့်။

အဋ္ဌကုသိတာဝတ္တု/အဋ္ဌကုသိဒဝတ္ထု/အဋ္ဌကုသိတာဝတ္ထု ॥ ॥ အဋ္ဌကုသိတဝတ္ထု ပါရိပူရိယာတိ ဧတ္ထ ကုစ္ဆိတံ သီဒတီတိ ကုသီတော၊ ဒကာရဿ တကာရံ ကတွာ-ဟူသော (သာရတ္ထ) သဒဿ သီဒတ္တံ (ကစ္စည်း) ဝီရိယေနာဓိဂန္တဗ္ဗဿ အတ္ထဿ အလာဘတော ကုစ္ဆိတေနာကာရေန သီဒတီတိ ကုသီတော၊ ကုသီတောတိစေတ္ထ ဒဿ တတ္တံ၊ သုဂတောတိ ဧတ္ထ ဝိယ။ (နီတိ၊ဓာတု) တို့ကိုထောက်၍ ကုပုဗ္ဗ သီဒဓာတ် ဇ-ပစ္စည်း၊ ဒကို တ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ကုသီတ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သီနေရုပ္ပမာဏော/သီနေရုပမာဏော ॥ ॥ ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဒွေဘော်နှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝတ္ထုဘူတဿ/ဝတ္ထုဘူတဿ ॥ ॥ ဝတ္ထုဘူတဿာတိ ကာရဏဘူတဿ (သာရတ္ထ) ကိုထောက်၍ ဤ၌ ကာရဏအနက်ကို အလိုရှိရကား ဝတ္ထုဘူတဿ-သာ သင့်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၈။ ဒုဋ္ဌုရတာယ/ဒုပ္ပေါသတာယ-ကား အကျိုးဖြစ်သော မိမိသည်ရှင်း, ဒါယကာတို့သည်ရှင်း မွေးမြူနိုင်ခဲသောသူ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော စေတသိကဒုက္ခ၏ "ဒုဋ္ဌုရတာယ/ဒုပ္ပေါသတာယ" ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော အသံဝရ၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

အတ္တာ-ကား ဤ၌ အတ္တာ-သဒ္ဒါတစ်ခုကိုချေ၍ တစ်ခုကြွင်းပြုသောကြောင့် ဧကသေသနည်းမည်၏။

(တစ်နည်း) အတ္တာ-ဟူသော နည်းသည် အတ္တာ၊စိတ်ကိုယ်သည်။အာပဇ္ဇတိ၊ရောက်၏။ ဤသို့ အနက်ပြားလျက် အတ္တ-သဒ္ဒါချင်း တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တစ်ခုတည်း ပြုသောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်းမည်၏။

အတ္တာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကိုယ်, စိတ် အနက်တို့၏ "အတ္တာ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စိတ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

မဟိစ္ဆတာ/အသန္တုဋ္ဌိတာ-ကား အကျိုးဖြစ်သော အလွန်အလိုကြီးသောသူ၏အဖြစ် (အတိလောဘ)၏ "မဟိစ္ဆတာ/အသန္တုဋ္ဌိတာ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော အသံဝရ၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ကုသီတ-ကား အကျိုးဖြစ်သော ပျင်းရိသူဖြစ်၏ "ကုသီတ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ထိန မိဒ္ဓ၊ (ဝါ) ထိန မိဒ္ဓပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

သင်္ဂဏိကာ-ကား အကျိုးဖြစ်သော သတ္တဝါတို့နှင့်ရှင်း၊ ကိလေသာတို့နှင့်ရှင်း ပေါင်းစည်း စုဝေးခြင်း ထိန မိဒ္ဓ၊ (ဝါ) ထိန မိဒ္ဓ ပြဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ "သင်္ဂဏိကာ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော အသံဝရ၌တင်- ဖလူပစာ။အဝိနာဘာဝ

ကောသဇ္ဇ-ကား အကျိုးဖြစ်သော ပျင်းရိသောသူ၏ အဖြစ်ဟူသော ထိန မိဒ္ဓ၊ (ဝါ) ထိန မိဒ္ဓ ပြဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ "ကောသဇ္ဇ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော အသံဝရ၌တင်- ဖလူပစာ။အဝိနာဘာဝနည်း။

ပုဂ္ဂလဿ အတ္တာ-ကား ပုဂ္ဂလနှင့် အတ္တ သံရီရ-တို့မှာ သဘောတူပင်ဖြစ်၍ ပုဂ္ဂလဿ အတ္တာ-ဟု သမ္ဗန် သမ္ဗန္ဓိ ဆိုခြင်းသည် အဘေဒဘေဒူပစာ။ [ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စိတ် (ဝါ) ကိုယ်ကို အပြားမဲ့အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။]

➤ ၁၀။ မဟိစ္ဆတာ-အရ အလိုရမ္မက်ကြီးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ လောဘပြဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

အသန္တုဋ္ဌိတာယ-အရ မုချအားဖြင့် လောဘ။ ဥပစာအားဖြင့် အသံဝရ-ဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ဋီကာ [ရ၁]

(က) သုဘာရတာယ (ပ) ဝိရိယာရမ္ဘဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတွာတိ သုဘာရတာဒိနံ ဝဏ္ဏံ ဘူတာယ သံဝရဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတွာတိ အတ္ထော။ (ခ) ယသ္မာ ဟိ အသံဝရံ ပဟာယ သံဝရေ ဌိတဿ အတ္တာ သုဘရော ဟောတိ သုပေါသော။ (ဂ) စတူသု ပစ္စယေသု အပ္ပိစ္ဆတံ နိတ္တဏှာဘာဝံ အာပဇ္ဇတိ။ (ဃ) ဧကမေကသ္မိံ့ ပစ္စယေ ယထာလာဘ ယထာဗလ ယထာသာရုပ္ပဝသေန တိပ္ပဘေဒါယ သန္တုဋ္ဌိတာ သံဝတ္တတိ။ (င) တသ္မာ သံဝရော "သုဘရတာ စေဝ သုပေါသတာစ အပ္ပိစ္ဆတာစ သန္တုဋ္ဌိတာစာ"တိ ဝုစ္စတိ။

(စ) ယသ္မာ ပန အသံဝရံ ပဟာယ သံဝရေ ဌိတဿ အတ္တာ ကိလေသသလ္လေခန တာယ စေဝ နိဒ္ဓုနနတာယစ သံဝတ္တတိ၊ တသ္မာ သံဝရော "သလ္လေခေါစ ဓုတောစာ"တိ ဝုစ္စတိ။ (ဋ၊ ၁၈၇။ မဒ္ဒူ၊တ၊၈၄။ ဘာသာဋီ၊၃၊ ၂၈၀)

➤ ၂။ (က) သို/ **ခန္ဓသမ္ဘ** ။ ။ အကျိုးဖြစ်ကုန်သော သုဘရတာ အစရှိသည် တို့၏ အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သံဝရ-၌ တင်စား၍ ဖလူပစာရအားဖြင့် ဆိုတော် မူအပ်၏ဟူ၍ ပြလို၍ (က) မိန့်။ (မအူ)

➤ ၄။ ဘရိတဗ္ဗောတိ ဘရော၊ သုခေန ဘရော **သုဘရော**။ ပေါသေတဗ္ဗောတိ ပေါသော။ သုခေန ပေါသော **သုပေါသော**။ (ဒုဋ္ဌရတာ-နည်းမိုးကောက်)

အပ္ပါ ဣစ္ဆာ အဿာတိ **အပ္ပိစ္ဆော**။ (အဿ၊ထိုသတ္တဝါအား။အပ္ပါ၊နည်းသော။ (ဝါ) မရှိသော။ဣစ္ဆာ၊အလိုသည်။အတ္ထိ၏။ဣတိ၊ သော၊ အပ္ပိစ္ဆော။) တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိ၊ အပ္ပါ+ဣစ္ဆာ+တ-ပုဒ်။ ပုဒ်လုံးအရ နည်းသော (ဝါ) မရှိသော အလိုသည် မုချ။ (ဝါ) အလို၏ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အတ္တာ-နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ တ-အညပုဒ်အရ ထို-သော နည်းသော အလိုရှိသော အတ္တ (ဝါ) အလိုမရှိ သော အတ္တ ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း အပ္ပိစ္ဆ-သဒ္ဒါ၏ ဖလူပစာပုဒ်ဖြစ်သော ကြောင့် အကြောင်းဖြစ်သော သံဝရသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

အပ္ပိစ္ဆဿ (နည်းသော အလိုရှိသော စိတ်ကိုယ်၏။ (ဝါ) စိတ်၏။(ဝါ) အတ္တဘော ၏။ဘာဝေါ၊ဖြစ်ကြောင်းတည်း။) **အပ္ပိစ္ဆတာ**။ (တံ) ဘာဝတဒ္ဓိတ်၊ အပ္ပိစ္ဆပုဒ်+တာပစ္စည်း

အပ္ပိစ္ဆ-အရနည်းသောအလိုရှိသော (ဝါ) အလိုမရှိသော စိတ်, ကိုယ် (ဝါ) စိတ် (ဝါ) အတ္တဘော (ဝါ) သံဝရသည် မုချ။ ယင်း၏ အပ္ပိစ္ဆဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏေး ဂုဏ် စပ် ဌာနူ။ တာပစ္စည်းအရကား ထို-သော အပ္ပိစ္ဆတာဟူသော အလောဘရ၏။

ကိလေသေ သလ္လေခတီတိ **သလ္လေခေါ**။ (ယော အတ္တာ၊အကြင်အတ္တဘောသည်။ ကိလေသေ၊တို့ကို။သလ္လေခတိ၊ခေါင်းပါးစေတတ်၏။ဣတိ၊ သော၊ သလ္လခေါ။) ဟေတု ကတ္တုသာဓန၊ သံပုဗ္ဗ လိခ+ဏ။ သံ-အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ လိခ ဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကား ကိလေသာတို့ဖြစ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဌကြိယာအရကား

http://www.dhammadownload.com

ထို ကိလေသာတို့အားတပ်သော သံဝရ၌တည်သော ဝတ္ထု၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလ္။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော စောင့်စည်းခြင်း၌တည်သော အတ္တ ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း သလ္လေခပုဒ်သည် ဖလူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် အကြောင်းဖြစ်သော သံဝရသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ပသာဒံ ဇနေတီတိ **ပါသာဒိကော**။ (ယော အတ္တာ၊အကြင်အတ္တဘောသည်။ပသာဒံ ကြည်ညိုခြင်းကို။ဇနေတိ၊ဖြစ်စေတတ်၏။ဣတိ၊သော၊ ပါသာဒိကော။) ဇနေတိ တဒ္ဓိတ်၊ ပသာဒပုဒ်+ဏိကပစ္စည်း။ ပသာဒ-အရ ကြည်ညိုခြင်း သဒ္ဒါတရားသည် မုချ။ ယင်း၏ စောင့်စည်းခြင်း၌တည်သောသူ၏ အတ္တနှင့် အကျိုး အကြောင်း/အာရမ္မဏိက အာရုံ စပ် ဌာနူ။ ဏိကပစ္စည်းအရ ထို-သော အတ္တ ရ၏။ (ဥပစာဆက်ကောက်)

(တစ်နည်း) ပသာဒ-အရ ကြည်ညိုခြင်း သဒ္ဒါတရားသည် မုချ။ ယင်း၏ ကာယ ဝစီသုစရိုက် ကုသိုလ်ဝိတက်သုံးခုနှင့် အကျိုး အကြောင်း စပ် ဌာနူ။ ဏိကပစ္စည်းအရ ထို-သော ကာယ ဝစီသုစရိုက် ဝိတက်သုံးခုအပေါင်း ရ၏။

သဗ္ဗကိလေသေ အပစယန္တိ ဝိဒ္ဓံသေန္တိ ဧတေနာတိ **အပစယော**။ (ဧတေန၊ထိုနိဗ္ဗာန်ဖြင့်။သဗ္ဗကိလေသေ၊တို့ကို။အရိယပုဂ္ဂလာ၊တို့သည်။အပစယန္တိ ဝိဒ္ဓံသေန္တိ၊ဖျက်ဆီးတတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ တံ နိဗ္ဗာနံ၊ အပစယော။) ကရဏသာဓနေ၊ အပပုဗ္ဗ စိ+ဏ။ အပ-အရ ဓာတွတ္ထဗာဓကေဘောဂုဏ် ရ၏။ စိဓာတ်အရ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မင်ဖိုလ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္ထကြိယာအရကား ထို-သော နိဗ္ဗာန်၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရ ထို-သော နိဗ္ဗာန်ဖြစ်ရ၏။

➤ ၆။ (ဂ) ၌ နိတ္တဏှာဒာဝံ-ဖြင့် အပ္ပိစ္ဆတံ-၌ အပ္ပ-သဒ္ဒါ အနည်းငယ်ဟူသော အနက်ကို ဟောသော်လည်း အပ္ပါဗာဓေ့ သဥ္ဇာနာမိ-၌ အပ္ပ-သဒ္ဒါကဲ့သို့ အဘာဝအနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဣစ္ဆာ-သဒ္ဒါ၏ တဏှာအနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) တာပစ္စည်းသည် ဒေဝတာ၌ကဲ့သို့ သွတ္တ၌ မသက်၊ သင်္ဂဏိကာရာမတာ၌ကဲ့သို့ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) အပ္ပိစ္ဆောယေဝ အပ္ပိစ္ဆတာ-ဟု သွတ္တတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ အပ္ပိစ္ဆဿ ဘာဝေါ အပ္ပိစ္ဆတာ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ကိလေသသလ္လေခနတာယ-ဖြင့် သလ္လေခါပုဒ်ကို ကိလေသေ သလ္လေခတီတိ သလ္လေခေါ-ဟု ကာရိတန္တောဂဓ ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိဒ္ဓုနနတာယ- ဖြင့် ဓုတောပုဒ်ကို ကိလေသေ ဓုနာတိ နိဒ္ဓုနာတီတိ ဓုတော-ဟု ကာရိတန္တောဂဓ ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၈။ **သုဘရတာ/သုခပါသတာ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော မိမိသည်၎င်း၊ ဒါယကာတို့သည်၎င်း လွယ်ကူသဖြင့် မွေးမြူရခြင်းဟူသော စေတသိကသုခ၏ "သုဘရတာ/သုပေါသတာ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သံဝရ၌တင်-- ဖလူပစာ။အဝိနာဘာဝနည်း။ **အပ္ပိစ္ဆတာ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော နည်းသော အလိုရှိသော စိတ် ကိုယ်၏ (ဝါ) စိတ်၏ (ဝါ) အတ္တဘော၏အဖြစ်ဟူသော အလောဘ၏ "အပ္ပိစ္ဆတာ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သံဝရ၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ယထာလာဘ/ယထာဗလ/ယထာသာရုပ္ပ-ကား ယထာလာဘ သန္တောသ၊ ယထာဗလ သန္တောသ၊ ယထာသာရုပ္ပ သန္တောသ-ဟု ဆိုလိုလျက် ယထာလာဘ၊ ယထာဗလ၊ ယထာသာရုပ္ပဟု တစိတ်အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ဧကဒေသဝေါဟာရနည်း။

သလ္လေခ-ကား အကျိုးဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကို ခေါင်းပါးစေတတ်သော သံဝရ၌ တည်သော အတ္တ၏ "သလ္လေခ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သံဝရ၌တင် ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။ **ဓုတ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကို ခါတွက်စေတတ်သော သံဝရ၌ တည်သော အတ္တ၏ "ဓုတ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သံဝရ၌တင် ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ပါဌ် [၅၂]

(က) ဘိက္ခူနံ တဒနုစ္ဆဝိကံ တဒနုလောမိကန္တိ တတ္ထ သန္နိပတိတာနံ ဘိက္ခူနံ။

(ခ) ယံ ဣဒါနိ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿတိ၊ တဿ အနုစ္ဆဝိကဉ္စေဝ အနုလောမိကဉ္စ

(ဂ) ယော ဝါ အယံ သုဘရတာဒီဟိ သံဝရော ဝုတ္တော၊ တဿ အနုစ္ဆဝိကဉ္စေဝ အနုလောမိကဉ္စ။ (ဃ) သံဝရပ္ပဟာနပဋိသံယုတ္တံ အသုတ္တန္တဝိနိဗဒ္ဓံ ပါဠိဝိနိမုတ္တံ ဩက္ကန္တိကဓမ္မဒေသနံ ကတွာတိ အတ္ထော။ (ဋ္ဌ၊၁၈၈။ မအ္ဌ၊တ၊ ၈၆။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၈၃။)

➤ ၁။ **တဒနုစ္ဆဝိကံ**-ထိုယခုပညတ်လတံ့သော သိက္ခာပုဒ်အား လျောက်ပတ်သော။ **တဒနုလောမိကံ**-ထိုယခုပညတ်လတံ့သော သိက္ခာပုဒ်အား လျော်သော။(ခ-နှင့် အညီ)

တဒနုစ္ဆဝိကံ - ထိုသုဘရတာ စသည်တို့ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော သံဝရအား လျောက်ပတ်သော။ **တဒနုလောမိကံ**- ထိုသုဘရတာ စသည်တို့ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော သံဝရအား လျော်သော။ (ဂ-နှင့်အညီ)

➤ ၂။ (ဃ) **သံ/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဘိက္ခူနံ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော်လည်း ဘိက္ခုသံဃသန္နိပါတာပေတွာ-ဟူသော ရှေ့စကားကို ထောက်၍ ဘိက္ခူနံ-အရ စည်းဝေးစေအပ်ကုန်သော ရဟန်းတို့ကိုသာ ယူရမည်ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ တဒနုစ္ဆဝိကံ တဒနုလောမိကံပုဒ်တို့၌ တ-သဒ္ဒါတို့၏ ဝုစ္စမာနာပေက္ခ၏ အဖြစ်ကို၎င်း၊ တဒနုစ္ဆဝိကံ တဒနုလောမိကံပုဒ်တို့၏ စတုတ္ထီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၏ အဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

ကိုရင်း ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် တဒနုဓ္ဓဝိကံ တဒနုလောမိကံ၌ တ-သဒ္ဒါသည် ဝက္ခမာနာပေက္ခဟု ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း တ-သဒ္ဒါ၏ အနက်တစ်မျိုးကို ပြခြင်းငှာ (ဝါ) ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/** ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် တဒနုဓ္ဓဝိကံ တဒနုလောမိကံပုဒ်တို့၌ တ-သည် ဝုစ္စမာနာပေက္ခ-ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း တ-သည် ဝုစ္စမာနာပေက္ခ တစ်မျိုးသာ ဖြစ်နိုင်ပါသေလော။ မည်သည့် တ-သဒ္ဒါ ဖြစ်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား -- ဆိုခဲ့ပြီး သံဝရကိုငဲ့သော ဝုတ္တာပေက္ခ (အတီတာပေက္ခ) ပဋ္ဋဝိသယလည်းဟု ဖြစ်နိုင်ပါသေး၏လို။

(ဃ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ-ဂ) တို့ဖြင့် တဒနုဓ္ဓဝိကံ တဒနုလောမိကံပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဓမ္မံ ကထံ ကတ္တာ-ပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ဘိက္ခုနံပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး တဒနုဓ္ဓဝိကံ တဒနုလောမိကံပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် တ-သဒ္ဒါ၏ ဝုစ္စမာနာပေက္ခအနက်မှ တစ်ပါး ဝုတ္တာပေက္ခ (အတီတာပေက္ခ) အနက်တစ်မျိုးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ကား ဓမ္မံ ကထံ ကတ္တာ-၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုကိုထောက်၍ (ခ-ဂ) တို့ကား တဒနုဓ္ဓဝိကံ တဒနုလောမိကံပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခ။

➤ ၄။ သံဝရတိ ပိဒဟတိ နိဝါရေတီတိ **သံဝရော**။ (ယော ဓမ္မောသည်။ကာယဒုစ္စရိတာဒီနိ၊တို့ကို။သံဝရတိ၊စောင့်စည်းတတ်၏။ပိဒဟတိ နိဝါရေတိ၊တားမြစ်ပိတ်ပင်တတ်၏။ဣတိ၊ သော၊ သံဝရော။) ကတ္တုသာဓန၊ သံပုဗ္ဗ ဝရ+အ။ သံ-အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ဘောဂုဏ်ရ၏။ ဝရဓာတ်၏ အရကား ကာယဒုစရိုက် စသည်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ပင်တတ်သော သံဝရတရား ငါးပါးတို့၏ သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ အ-ပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော သံဝရတရား ငါးပါးရ၏။

ဉက္ကမနံ ဩတရဏံ ဉက္ကန္တံ။ ဉက္ကန္တေ နိယုတ္တာ ဩက္ကန္တိကာ။ ဓမ္မော ဧဝ ဒေသနာ ဓမ္မဒေသနာ။ ဩက္ကန္တိကာစ သာ ဓမ္မဒေသနာစာတိ **ဩက္ကန္တိကဓမ္မဒေသနာ**။ (ဩက္ကန္တိကာစ၊ ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်ခြင်း၌ ယှဉ်သည်လည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။သာ၊ထိုသက်ဝင်ခြင်း၌ယှဉ်၏ဟူသည်။ ဓမ္မဒေသနာစ၊တရားဟောတော်မူခြင်းသည်လည်း။ဟောတိ၊ဟုတ်၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။) ဩက္ကန္တိက+ဓမ္မဒေသနာပုဒ်။ ဩက္ကန္တိကာ-အရကား ဉာဏ်ဖြင့်သက်ဝင်ခြင်း၌ ယှဉ်ခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဓမ္မဒေသနာဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်ခြင်း၌ယှဉ်သော တရားဒေသနာ ရ၏။

ဆာဒေတီတိ ဆဝိ။ ဆဝိံ အနုဂတံ အနုဓ္ဓဝိ။ အနုဓ္ဓဝိဧဝ အနုဓ္ဓဝိကာ။ တဿ

http://www.dhammadownload.com

အနုဿဝိကံ **တဒနုဿဝိကံ**။ (တဿ၊ထို ယခုပညတ်လတ့်သော သိက္ခာပုဒ်အား။အနုဿဝိကံ၊ လျော်သည်တည်း။) တပုဒ်+အနုဿဝိကပုဒ်။ တ-အရကား ထိုယခုပညတ်လတ့်သော သိက္ခာပုဒ်သည် မှချ။ ယင်း၏ လျောက်ပတ်သော တရားစကားနှင့် အကျိုး အကြောင်း စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ယခုပညတ်လတ့်သော သိက္ခာပုဒ်အား လျောက်ပတ်သော တရားစကား ရ၏။ * တဿ အနုလောမိကံ **တဒနုလောမိကံ**။ (နည်းတူ။)

(ဂ-နှင့်အညီ) တ-အရ သုဘရတာ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော သံဝရ ငါးပါးသည် မှချ။ ယင်း၏ လျောက်ပတ်သော တရားစကားနှင့် သမ္ဗန္ဓါ သမ္ဗန္ဓါ စပ်။

သုတ္တန္တေသု ဝိနိဗဒ္ဓါ သုတ္တန္တဝိနိဗဒ္ဓါ။ န သုတ္တန္တဝိနိဗဒ္ဓါ **အသုတ္တန္တဝိနိဗဒ္ဓါ**။ န-အရ ပဋိသေဓဘောဂုဏ် ရ၏။ ထို၏ ပါဠိတော်၌ မတက်ရောက်သော ပကိဏ္ဏကဓမ္မဒေသနာ နှင့် (ဝါ) သုတ္တန် အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော်သို့ မတက်ရောက်သော ဒေသနာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ပါဠိတော်၌ မတက်ရောက်သော ပကိဏ္ဏကဓမ္မဒေသနာ (ဝါ) သုတ္တန် အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော်သို့ မတက်ရောက်သော ဒေသနာ ရ၏။* သံဝရာစ ပဟာနာနိစ သံဝရပ္ပဟာနာနိ။ တေဟိ ပဋိသံယုတ္တာ **သံဝရပ္ပဟာန ပဋိသံယုတ္တာ**။

ပါဠိတော ဝိနိမုတ္တာ **ပါဠိဝိနိမုတ္တာ**။ ပါဠိ-အရ ဝိနည်းပါဠိတော်သည် မှချ။ ထို၏ လွတ်သော (ဝါ) မတက်ရောက်သော ဒေသနာနှင့် အပါဒါန် အပါဒါနီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဝိနည်းပါဠိတော်မှလွတ်သော ဒေသနာရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ တတ္ထ သန္နိပတိတာနံ-ဖြင့် ဘိက္ခူနံ-အရ ရဟန်းတို့ဟူသည် ယင်း မြတ်စွာဘုရား ကဲ့ရဲ့တော်မူရာအရပ်၌ စည်းဝေးကုန်သော ရဟန်းတို့တည်းဟု သိစေပါ သည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ ယံ ဣဒါနိ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿတိ-ဖြင့် တဒနုဿဝိကံ တဒနုလောမိကံ-၌ တ-သဒ္ဒါကား ဝုစ္စမာနာပေက္ခဖြစ်၍ ယခုပညတ်လတ့်သော သိက္ခာပုဒ်ကို ဖွဲ့သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) **တဿ အနုဿဝိကံ**-ဖြင့် တဒနုဿဝိကံပုဒ်ကို တဿ အနုဿဝိကံ တဒနုဿဝိကံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--၍င်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) တ အနုဿဝိကံ ဟူလိုလျက် သမာသ်ဖြစ်၍ တ-သဒ္ဒါ၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမ၊ ယင်း နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိဖြင့် ရုပ်ပြီးသည်၏--၍င်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါ သည်။ **တဿ အနုလောမိကံ**-ဖြင့် တဒနုလောမိကံပုဒ်ကို တဿ အနုလောမိကံ တဒနု လောမိကံဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု-၍င်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) တ အနုလောမိကံ ဟူလိုလျက် သမာသ်ဖြစ်၍ တ-သဒ္ဒါ၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမ၊ ယင်း နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိဖြင့် ရုပ်ပြီးသည်၏--၍င်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် တ-သဒ္ဒါသည် အနက်တမျိုးကို ဟောဆေးသည်ဟု သိစေပါ သည်။ (ဘာဝတ္ထ) ယော (ပ) ဝုတ္တော-ဖြင့် တဒနုဿဝိကံ တဒနုလောမိကံ-၌ တ-သဒ္ဒါ

http://www.dhammadownload.com

ကား အတီတာပေက္ခဖြစ်၍ သုဘရတာ စသည်တို့ဖြင့် ဟောအပ်ပြီးသော သံဝရကို စွဲ သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ၌ တဿ အန္တနုဇ္ဇာဝိကဓွေဝ အနုလောမိကဥ္စ-ဖြင့် (ခ) အတိုင်းဖော်။

(ဃ) ၌ သံဝရပ္ပဟာရပဋိသံယုတ္တံ-ဖြင့် ဓမ္မံ-၌ ဓမ္မ-အရ သံဝရ ငါးပါး ပဟာန ငါးပါး ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဓမ္မံ-ပုဒ်ကို မှေ့န ပဋိသံယုတ္တာ ဓမ္မံ-ဟု ပဋိသံယုတ္တ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဤပစ္စည်း၏ ပဋိသံယုတ္တတဒ္ဓိတ်၌ သက်-ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ အသုတ္တန္တဝိနိဗဒ္ဓံ-ဖြင့် ဩက္ကန္တိကဓမ္မဒေသနာဟူသည် သုတ္တန် ပါဠိတို့၌ မဖွဲ့အပ်သော တရားတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပါဠိဝိနိမုတ္တံ-ဖြင့် အသုတ္တန္တဝိနိဗဒ္ဓံ-ဟူသည် သုတ္တန်ပါဠိတို့၌ ပါဠိမှလွတ်သော တရား ဒေသနာတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] အသုတ္တန္တဝိနိဗဒ္ဓံ-ဖြင့် သုတ် အဘိဓမ္မာပါဠိသို့ မတင်အပ်သေးသော စကားတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပါဠိဝိနိမုတ္တံ-ဖြင့် ဝိနယပါဠိသို့လည်း မတင်ရသေးသော တရားစကားတည်းဟု သိ စေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဩက္ကန္တိကဓမ္မ-ဖြင့် ဘုရားဟောတော်မူအပ်သော တရားဟူသည် ဒေသနာဉာဏ် ဖြင့် သက်ဝင်၍ ဟောတော်မူအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဒေသနံ-ဖြင့် ကထံ ၌ ကထဓာတ်၏ ကထနအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကထီယတေ ဒေသီယတေတိ ကထာ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ယ) တဝါကျလုံးဖြင့် ဓမ္မံ ကထံ-အရ သံဝရပ္ပ ဟာန ပဋိသံယုတ္တ အသုတ္တန္တဝိနိဗဒ္ဓ ပါဠိဝိနိမုတ္တဖြစ်သော ဩက္ကန္တိကဓမ္မဒေသနာကို ယူ ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၃။ အသုတ္တန္တဝိနိဗဒ္ဓံ/အသုတ္တန္တနိဗဒ္ဓံ ။ ။ အသုတ္တန္တနိဗဒ္ဓံ-ပါဠိတို့၌ မဖွဲ့မသီ အပ်သော (ဝါ) ပါဠိ၏အစွမ်းဖြင့် မဖွဲ့မသီ မစီမရင်အပ်သော-ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ဆိုသော ကြောင့်ရင်း၊ အသုတ္တန္တနိဗဒ္ဓံ-သုံးပုံကုန်သော ပိဋကပါဠိတော်တို့၌ သင်္ဂါယနာတင်ခြင်း ဖြင့် မဖွဲ့အပ်သော-ဟု မဇ္ဈူနိဿ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ အသုတ္တန္တနိဗဒ္ဓံ-ပါဠိတော်တို့၌ မဖွဲ့စပ်သော (ဝါ) သုတ္တန် အဘိဓမ္မာပါဠိတော်တို့၌ မစပ်ဖွဲ့အပ်သော-ဟု ဘာသာဋီကာ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ အသုတ္တန္တဝိနိဗဒ္ဓန္တိ သုတ္တန္တေသု အနိဗဒ္ဓံ၊ ပါဠိ အနာရုဠှန္တိ အတ္ထော ဟု သာရတ္ထ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ နိဗဒ္ဓ/ဝိနိဗဒ္ဓ သဒ္ဒါတို့သည် ဝိ-ဥပသာရ ပါ-မပါမျှသာ ထူး၍ ပရိယာယ်မျှဖြစ်ရကား ဖွဲ့သီခြင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်ရင်း ၂-ပါဌ်သင့်

➤ ၈။ ဘိက္ခုနံ့ ဓာနေ့စ္ဆဝိကံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ရဟန်းတို့၏ "ဘိက္ခုနံ့" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကွဲရဲ့တော်မူရာအရပ်၌ စည်းဝေးကုန်သော ရဟန်း တို့၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ၊ နေယျတ္ထ၊ ရှဋ္ဌီနည်း။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိဝိနိမုတ္တံ-ဟူသောနည်းသည် အသုတ္တန္တဝိနိမုတ္တံ-၌ သုတ္တန္တ-အရ ဆိုအပ်ပြီးသော သုတ် အဘိဓမ္မာပါဠိမှကြွင်းသော ဝိနယပါဠိကို ပါဠိဝိနိမုတ္တံ-၌ ပါဠိ-အရ ယူရသော ကြောင့် ပါဠိရှိသေသနည်းမည်၏။ အပေါင်းဖြစ်သော သုတ္တန် အဘိဓမ္မာ ဝိနည်းပါဠိတို့၏ "ပါဠိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝိနယပါဠိ၌တင်-- ကေဒေသူပစာ။

> ၁၀။ ပယာနဲ-အရ **တဏ်ထောက်**-ဝိပဿနာဉာဏ်။ **ဝိကုမ္ပိုထောက်**-ဥပစာရ သမာဓိ။ **သမုန္နေထောက်**-မဂ်လေးပါး။ **ပဋိပဿဒ္ဓိထောက်**-ဖိုလ်လေးပါး။ **နိဿရဏထောက်** - နိဗ္ဗာန်။

ပါဠိ [၅၃]

(က) တေန ဟိတိ တေန သုဒိန္နေန အဗ္ဘာစာရေန ကာရဏဘူတေန။

(ခ) **သိက္ခာပဒန္တိ** ဧတ္ထ သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ၊ ပဇ္ဇတေ ဉာယတိ ပဒံ၊ သိက္ခာယ ပဒံ သိက္ခာပဒံ။ (ဂ) သိက္ခာယ အဓိဂမုပါယောတိ အတ္ထော။ (ဃ) အာထ ဝါ မူလံ နိဿယော ပတိဋ္ဌာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (င) မေထုနဝိရတိယာ မေထုနသံဝရဿေတံ အဓိဝစနံ။ (စ) မေထုနသံဝရော ဟိ တဒညေသံ သိက္ခာသင်္ခါတာနံ သီလဝိပဿနာ ဈာနမဂ္ဂဓမ္မာနံ ဝုတ္တတ္ထဝသေန ပဒတ္တာ ဣဓ သိက္ခာပဒန္တိ အဓိပ္ပေတော။

(ဆ) အယဉ္စ အတ္ထော သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဇ) အပိစ တဒတ္ထဒီပိကာ ဝစနမ္ပိ သိက္ခာပဒန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဈ) ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ "သိက္ခာပဒန္တိ ယော တတ္ထ နာမကာယော ပဒကာယော နိရုတ္တိကာယော ဗျဉ္ဇနကာယော" တိ။ (ည) အာထ ဝါ ယထာ "အနတိတ္ထာ ဓမ္မပဒ"န္တိ ဝုတ္တေ အနဘိဇ္ဈာ ဧကော ဓမ္မကောဋ္ဌာသောတိ အတ္ထော ဟောတိ။

(ဋ၁၀၈။ မဋ္ဌ၁၊ ၈၈။ ဘာသာဋီ၁၊၂၈၅။)

> ၁။ **တေန** -ထိုသုဒိန်၏ မေထုန်အကျင့်ကို လွန်ကျူးကျော်နင်း၍ ကျင့်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းကြောင့်။ **သိက္ခာပဒံ** - သိက္ခာဟု ဆိုအပ်ကုန်သော သီလ ဝိပဿနာ ဈာန် မဂ်တရားတို့ကို ရခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော မေထုနဝိရတိ မေထုန သံဝရ-ဟုဆိုအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို။ **သိက္ခာပဒံ** - သိက္ခာဟု ဆိုအပ်ကုန်သော သီလ ဝိပဿနာ ဈာန် မဂ်တရားတို့၏ တည်ရာဌာနဖြစ်သော မေထုနဝိရတိ မေထုနသံဝရ သီလတည်းဟူသော သိက္ခာပုဒ်ကို။ **သိက္ခာပဒံ**-မေထုနဝိရတိ မေထုနသံဝရ သီလဟု ဆို အပ်သော အနက်ကိုပြတတ်သော ယော ပန ဘိက္ခု မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ-စသော သဒ္ဒါတည်းဟူသော သိက္ခာပုဒ်ကို။

> ၂။ (စ) **နွှ တတိယဝါကျသို့**/ ဆရာသည် (ပ+ဒ) ဝါကျတို့ဖြင့် သိက္ခာသဒ္ဒါ ပဒ-သဒ္ဒါတို့၏ အစိတ်ဝစနတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏။ သိက္ခာနှင့် ပဒံ-ကို သိက္ခာစ ပဒဉ္စ-ဟု ဒွန် သမာသ်၊ သိက္ခာစ သာ ပဒဉ္စာတိ-ဟု ကမ္မဓာရယ်၊ သိက္ခာ ပဒံ ဧတဿာတိ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်လော။ အဘယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) ၌ တတိယဝိဂ္ဂဟကိုမိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် သိက္ခာပဒံပုဒ်၏ အစိတ် အပေါင်း ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဒ္ဓတေ-၏ အနက်၊ ဣမိနာ-၏ အနက်ကို ပြလို၍/ ပဒ-သဒ္ဒါ၏ ကာရဏအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကိုပြခြင်းငှာ/ ပဒ္ဓတေ-၌ ပဒဓာတ်သည် အဓိဂမနအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းနှင့် ဣမိနာ-၌ ဣမ-သဒ္ဒါ၏ ဝိသယကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် သိက္ခာပဒံ-၌ ပဒ-သဒ္ဒါ ဥပါယ ကာရဏ အနက်၌ဖြစ်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အခြားဖြစ်သင့်သော အနက်တစ်မျိုးကို ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။ [တစ်နည်း] ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ဥပနိဿယ၏ အစွမ်းဖြင့် သိက္ခာ၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သမ္ပယောဂ၏အစွမ်းဖြင့်ရင်း၊ ဥပနိဿယ၏ အစွမ်းဖြင့်ရင်း သိက္ခာ၏ တည်ရာဌာန၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။ (ဆင်တဲဂဏ္ဌိ)

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် သိက္ခာပဒံပုဒ်၏ အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြလို၍ (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (ခ-ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် သိက္ခာပဒ-သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထ ဂုဠှတ္ထ ပဒ ပိဏ္ဍတ္ထကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသိက္ခာပဒ-အရ ဝိရတိ စေတနာ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကို ကောက်ယူရမည်လော။ သိက္ခာပဒ-အရ အဘယ်ကို ကောက်ယူရမည်နည်း။(င)မိန့်

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် မေထုနဝိရတိ မေထုနသံဝရသည် သိက္ခာပဒမည်သောဟု ဆို၏။ မေထုနဝိရတိ မေထုနသံဝရမှတစ်ပါး အဒိန္နာဒါနဝိရတိ အဒိန္နာဒါန သံဝရ တို့သည်လည်း သိက္ခာပဒမည်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် မေထုန ဝိရတိယာ စသည်ဖြင့်ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ (စ)မိန့်

(ဆ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (င-စ) တို့ဖြင့် မေထုနဝိရတိ မေထုနသံဝရသည် သိက္ခာပဒမည်၏ဟု ယုတ္တိနှင့်တကွ ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ သိက္ခာပဒဝိဘင်း၌ ညွှန်ပြအပ်သော ဝိရတိ စေတနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့သည်လည်း သိက္ခာပဒမည်၏ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ဆ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာသည် (င-စ) တို့ဖြင့် မေထုနဝိရတိ မေထုနသံဝရသည် သိက္ခာပဒ မည်၏ဟု ယုတ္တိနှင့်တကွ ပြဆိုတော်မူ၏။ အဘိဓမ္မာ သိက္ခာပဒ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဆရာ ဆိုသော နည်းမှတစ်ပါး အခြားသော နည်းကိုလည်း ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ ဆို အပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(ဇ) သို့/ ဆရာသည် (ဆ) ဖြင့် ဝိရတိ စေတနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့သည် သိက္ခာပဒ မည်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ဝိရတီ-စသော တရားတို့သည်သာ သိက္ခာပဒမည်ပါသလော။ အဘယ်သည် သိက္ခာပဒ မည်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

ကား-- ယင်း ဝိရတီ-စသော အနက်ကိုပြတတ်သော ယော ပန ဘိက္ခု အစရှိသော နာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည်လည်း သိက္ခာပဒမည်သေး၏ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဓ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ဆ) ဖြင့် ဝိရတီ စေတနာ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့သည် သိက္ခာပဒမည်၏ဟု အတ္ထသိက္ခာပဒတို့ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဤ သိက္ခာပဒံ-ဟူသော ပုဒ်၌ ဝိရတီ-စသော တရားတို့သည်သာ သိက္ခာပဒမည်သည်မဟုတ်၊ ယင်း ဝိရတီ-စသော အနက်ကိုပြတတ်သော ယော ပန ဘိက္ခုစသော သဒ္ဒပညတ်သည်လည်း သိက္ခာပဒမည် ၏ဟု ပြခြင်းငှာ (ဇ) မိန့်။

(ည) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ဇ) ဖြင့် သိက္ခာပဒံ-၌ ပဒ-သဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါဟောဟု ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ပဒ-သဒ္ဒါ၏ အနက်တစ်မျိုးကိုပြခြင်းငှာ (ည) မိန့်။

[တစ်နည်း] ဤသို့ (ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် သိက္ခာပဒံ-၌ ပဒ-သဒ္ဒါသည် ဥပါယအနက်, မူလအနက်တို့ကို ဟောသည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ပဒ-သဒ္ဒါ၏ အနက်တစ်မျိုး ကို ပြလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ည) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ကား ပဒ-သဒ္ဒါအနက် ငုပ်သည်ကို ဖော်ထုတ်ဖွင့်ပြ သောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ကား ပဒ-သဒ္ဒါ မူလဟူသော အနက်တစ်မျိုး ကို ဟောသည်ဟု ဖွင့်ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုကိုထောက်၍ (ဂ) ကား ပဒ-သဒ္ဒါ အဓိဂမုပါယအနက်ကို ဟောသည်ဟု ဖွင့်ပြခဲ့သောကြောင့် ပက္ခ။ (င) ကား သိက္ခာပဒ-သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထမှတပါး အဘိဓေယျတ္ထကို ဆက်၍ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ။/သိက္ခာ-သဒ္ဒါ၏ တရားကိုယ်၊ သိက္ခာယ၌ ငုပ်နေသော ဝိဘတ် စသည်တို့ကို အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဆ) အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာပြ ဝါကျာ ရမ္ဘ။ (ဇ) ကား အတ္ထဖြစ်သော သီလသည်သာ သိက္ခာပဒမည်သည်မဟုတ်၊ သီလတည်းဟူ သော အနက်ကိုပြတတ်သော ပညတ်သည်လည်း သိက္ခာပဒမည်၏ဟု သိက္ခာပဒမည်ပုံ အဖို့တပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ည) ကား ပဒ-သဒ္ဒါ၏ အနက်တစ်မျိုးကို ပြ သောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ်။ ။ မေထုနသံဝရော-ကား ကို--ကြောင့် အဓိပ္ပေတော-၌ ဝုတ္တက်/ဝုတ္တက် ၏ ကြိယာ စပ်။

➤ ၄။ သိက္ခိတဗ္ဗာတိ **သိက္ခာ**။ (သဗ္ဗူရိသေဟိ၊သူတော်ကောင်းတို့သည်။ယာ သီလ ဝိပဿနာ ဈာန မဂ္ဂဓမ္မာ၊တို့ကို။သိက္ခိတဗ္ဗာ၊ကျင့်အပ်ကုန်၏။က္ကတိ၊ သာ၊ သိက္ခာ။)

သိက္ခဓာတ်+အ-ပစ္စည်း။ က္ကတ္တိ အာ-ပစ္စည်း။ သိက္ခ-ဓာတ်အရ ကျင့်သော သူတော် ကောင်းတို့၏ သန္တာန်၌ရှိသော သတိ ဝီရိယ သမာဓိ ပညာ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မတ္ထကား ထို-အားတပ်သော မေထုနဝိရတီမှတပါးသော သီလ ဝိပဿနာ ဈာန်မဂ်တရားတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။

http://www.dhammadownload.com

အ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော မေထုနဝိရတီမှတပါးသော သီလ ဝိပဿနာ ဈာန်မဂ်ရ၏။

ပဋ္ဌတေ ဣက္ကမိနာတိ **ဓမံ**။ (သပ္ပုရိသေဟိ၊တို့သည်။သိက္ခာ၊ကို။ဣက္ကမိနာ ဥပါယေန၊ဖြင့်။ ပဋ္ဌတေ၊၏။ဣက္ကတိ၊ ပဓံ။) ကရဏသာဓန၊ ပဒ+အ-ပစ္စည်း။ ပဒဓာတ်အရ သူတော်ကောင်းတို့၏ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္ထကား ထို-အားတပ်သော မေထုနဝိရတီ၏ သဟဇာတာဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မေထုနဝိရတီ ရ၏။

သိက္ခာယ ပဓံ **သိက္ခာပဓံ**။ (သိက္ခာယ၊မေထုနဝိရတီမှတပါး သီလ ဝိပဿနာ ဈာန်မဂ်တရားဟု ဆိုအပ်သော သိက္ခာသုံးပါး၏။ပဓံ၊ရကြောင်း (ဝါ) အမြစ်အရင်းမှီရာတည်း) ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ သိက္ခာ+ပဒပုဒ်။ သိက္ခာ-အရ မေထုနဝိရတီမှ တစ်ပါး သီလ ဝိပဿနာ ဈာန်မဂ်တရားသည် မုချ။ ယင်း၏ မေထုနဝိရတီဟူသော သိက္ခာပဒနှင့် အကျိုး အကြောင်း /နိဿိတ နိဿယ/အပေါင်း အ့စိတ် စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော မေထုနဝိရတီဟူသော သိက္ခာပဒ ရ၏။

မူလတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ **မူလံ**။ (မူလဓာတ်+အပစ္စည်း) မူလဓာတ်အရ မေထုနဝိရတီမှတပါး သီလ ဝိပဿနာ ဈာန်မဂ်ဟုဆိုအပ်သော သိက္ခာသည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထ ကြိယာကား ထို-အားတပ်သော မေထုနဝိရတီ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို-သော မေထုနဝိရတီ ရ၏။

နိဿယတိ ဧတ္ထာတိ **နိဿယော**။ (နိပုဗ္ဗ သိဓာတ်+အ-ပစ္စည်း) မူလ-နှင့်တူ။

ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ **ပတိဋ္ဌာ**။ (ပတိပုဗ္ဗ ဌာဓာတ်+အ+ထိ-အာ) မူလနှင့်တူ။

တတော အညာ **တဒညာ**။ (တတော မေထုနသံဝရတော၊မှ။အညော၊တပါးကုန်သော သိက္ခာဟု ဆိုအပ်ကုန်သော သီလ ဝိပဿနာ ဈာန် မဂ်တရားတို့တည်း။) ပဉ္စမီ တပ္ပုရိသ်

တ-အရကား ထိုမေထုနသံဝရသည် မုချ။ ယင်း၏ မေထုနသံဝရမှတပါးသော သိက္ခာပုဒ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော သီလ ဝိပဿနာ ဈာန်မဂ် တရားတို့နှင့် အကြောင်း အကျိုး/ နိဿယ နိဿိတ/အစိတ် အပေါင်း စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-သော ထိုမေထုနသံဝရမှတပါးသော သိက္ခာပုဒ်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော သီလ ဝိပဿနာ ဈာန်မဂ် တရားရ၏။

ဓမ္မာနံ ပဓံ **ဓမ္မပဓံ**။ (ဓမ္မာနံ၊အလောဘပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏။ပဓံ၊အဖို့ အစုတည်း။) ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ ဓမ္မ+ပဒပုဒ်။ ဓမ္မ-အရ အလောဘပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အဖို့အစုဟူသော အလောဘနှင့် အပေါင်းအစိတ် အကျိုး အကြောင်း စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အလောဘပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏ အဖို့အစုဟူသော အလောဘရ၏။

အတ္ထေ နမန္တီတိ **နာမာနိ**။ (ယာနိ ပဒါနိ၊အကြင်ပုဒ်တို့သည်။အတ္ထေ၊အနက်၌။နမန္တိ၊

J-10-A

http://www.dhammadownload.com

ညွတ်တတ်ကုန်၏။ကတ္တိ၊တာနိ၊ နာမာနိ။) သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန၊ နမုဓာတ်+ဏပစ္စည်း။

နမုဓာတ်အရ အနက်၌ ညွတ်တတ်သော နာမ်ပုဒ်တို့၏ ဝါစကသတ္တိ ရ၏။ ဏပစ္စည်း အရကား သတ္တိမန္တဖြစ်သော နာမ်ပုဒ်တို့ဖြစ် ရ၏။

နာမာနံ ကာယော **နာမကာယော**။ (နာမာနံ၊နာမ်တို့၏၊ကာယော၊အပေါင်းတည်း။) ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်။ နာမ+ကာယပုဒ်။ နာမ-အရ နာမ်ပုဒ်တို့ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အပေါင်း ဖြစ်နှင့် အဘေဒ ဘေဒ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော နာမ်တို့၏အပေါင်းရ၏။

* ပရသမ္ပတ္တိံ အဘိမုခံ ကတွာ ဈာယတီတိ အဘိဇ္ဈာ။ (အဘိ-ဈေ+အ-အာ။)

* ဥပဂစ္ဆတိ ဧတေန ဖလန္တိ ဥပါယော။ အမိဂမဿ ဥပါယော အဓိဂမုပါယော။

➤ ၆။ (က) ၌ အဇ္ဈာစာရေန-ဖြင့် တေန-၌ တ-သဒ္ဒါသည် အဇ္ဈာစာရ-လွန်ကျူး၍ ကျင့်ခြင်းကို စွဲသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သုဒိန္နဿ-ဖြင့် အဇ္ဈာစာရဟူသည် သုဒိန်၏ အဇ္ဈာစာရတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ကာရဏာဘူတေန-ဖြင့် တေန-၌ နာဝိဘတ်သည် ကတ္တားအနက် ကရိုဏ်းအနက် တို့ကို မဟော၊ ကာရဏ (ဝါ) ဟိတ်အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ။ (ဝိဘတျတ္ထ)

သံဝဏ္ဏနာ၌ ဟိ-သဒ္ဒါကိုဖျောက်၍ ချန်လှပ်၍ဖွင့်သဖြင့် တေန ဟိ-၌ ဟိ-သဒ္ဒါ ကား အနက်မဲ့ (အနတ္ထက) တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ၌ သိက္ခိတဗ္ဗာဖြင့် သိက္ခာ၌ သိက္ခဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဇ္ဇတေ ဉာမိနာ-ဖြင့် ပဒ-၌ အ-ပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စ ယတ္ထ) ပဇ္ဇတေ ဉာမိနာတိ ပဒံ-ဟု ကရဏသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကမ္မ အန္တောဂဓ ကမ္မဂဗ္ဘကရဏသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သိက္ခာယ ပဒံ-ဖြင့် သိက္ခာနှင့် ပဒကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိ စေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ၌ အဓိဂမုပါယော-ဖြင့် ပဇ္ဇတေ-၌ ပဒဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို မဟော၊ ရ ခြင်း=အဓိဂမအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ပဒံ-သဒ္ဒါသည် ပရိတ္တာဏ-စသော အနက် ကို မဟော၊ ကာရဏ (ဝါ) ဥပါယအနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ အထ ဝါ-ဖြင့် ပဒ-သဒ္ဒါ အတ္ထန္တရကို လဲလှယ်ပြသည်ဟု သိစေ။(ဘာဝတ္ထ)

မူလံ-ဖြင့် သိက္ခာပဒံ-၌ ပဒ-သဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ကိုသာ ဟောသည်မဟုတ်၊ ဌာနအနက်ကိုလည်း ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

နိဿယော-ဖြင့် မူလံ-သဒ္ဒါကား နိဿယော-၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်တည်း (ဟု) မူလ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ် စကားလှယ် ပရိယာယ်ကား နိဿယော-တည်းဟု သိစေပါ

http://www.dhammadownload.com

သည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ပတိဋ္ဌာ-ဖြင့် နိဿယော-သဒ္ဒါကား ပတိဋ္ဌာ-၏ ဝေဝုစ်စကား လှယ် ပရိယာယ်တည်း (ဝါ) နိဿယော-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ် စကားလှယ် ပရိယာယ်ကား ပတိဋ္ဌာ-တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

[တစ်နည်း] နိဿယော-ဖြင့် မူလ်-သဒ္ဒါသည် မူလနက္ခတ်စသော အနက်ကို မဟော၊ မှီရာ-နိဿယအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပတိဋ္ဌာ-ဖြင့် နိဿယ-သဒ္ဒါသည် နိဿယကျမ်းစာ၊ နိဿရည်းဆရာ စသောအနက်ကိုမဟော၊ တည်ရာဟူသောအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(င) ဖြင့် သိက္ခာပဒ-အရ ဝိရတိ, စေတနာ, တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မ သုံးမျိုးလုံးကိုရသော်လည်း ဤ၌ ဝိရတိ (မေထုနဝိရတိ) ကိုသာ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ မေထုနသံဝရော ဟေဝ သိက္ခာပဒန္တိ အဓိပ္ပေတော-ဖြင့် သိက္ခာပဒအရ ဝိရတိ, စေတနာ, တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မ သုံးမျိုးလုံးကိုရသော်လည်း ဤ၌ ဝိရတိ (မေထုနဝိရတိ) ကိုသာ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(အဓိပ္ပေတတ္ထ)

တဒညေသံ သီလဝိပဿနာဈာနမဂ္ဂဓမ္မာနံ-ဖြင့် သိက္ခာသမာဒိတာနံ-၌ သိက္ခာ-အရ မေထုနဝိရတိမှတစ်ပါးသော သီလ ဝိပဿနာ ဈာန်မဂ် တရားများကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) သိက္ခာသမာဒိတာနံ ပဒတ္ထာ-ဖြင့် သိက္ခာနှင့် ပဒကို သိက္ခာနံ ပဒံ သိက္ခာပဒံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝုတ္တတ္ထဝသေန-ဖြင့် ပဒ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား ဆိုခဲ့ပြီးသော ပတိဋ္ဌာ အဓိဂမုပါယ အနက်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် ဝိရတိစေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကိုသာ သိက္ခာပဒ ယူရသည်မဟုတ်၊ ယင်း ဝိရတိစေတနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မဟူသော အနက်ကိုပြတတ်သော ယော ပန ဘိက္ခု အစရှိသော သဒ္ဒါကိုလည်း ကာရဏူပစာအားဖြင့် သိက္ခာပဒ-အရ ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဉ) ၌ သိက္ခာ ကောဋ္ဌာသော-ဖြင့် သိက္ခာပဒ-၌ ပဒ-သဒ္ဒါသည် ပရိတ္တာဏ-စသော အနက်ကို မဟော၊ အဖို့အစု (ကောဋ္ဌာသ) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိက္ခာယ ဧကော ပဒေသော-ဖြင့် သိက္ခာ ကောဋ္ဌာသော-၌ ကောဋ္ဌာသ-သဒ္ဒါသည် ကေသာ လောမာ-စသော (၃၂) ကောဋ္ဌာသ အနက်ကိုမဟော၊ အဖို့အစု ဟူသော ပဒေသအနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိက္ခာနှင့် ကောဋ္ဌာသကို သိက္ခာ စ ကောဋ္ဌာသော စ-ဟု ဒွန်သမာသ်ဝိစနတ္ထ မပြုရ၊ သိက္ခာယ ကောဋ္ဌာသော သိက္ခာ ကောဋ္ဌာသော-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

➤ ၄။ တဒညေသံ/တမညေသံ ။ ။ တတော အညာ တဒညာ။ တ-ပုဒ်+အည ပုဒ်၊ ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ယ-တနှင့် သမာသ်စပ်ရာဝယ် ဒ္ဒ ကျေတိတ်သော်လည်း လာရ

F-18-B

http://www.dhammadownload.com

မည်၊ ဒွေဘော်သော်လည်းပြုရမည်ဟု သဒ္ဒစည်းကမ်းရှိရာ သမာသေ ဒေါ တိလိင်္ဂေ (နိတိသုတ္တ) ဖြင့် သမာသ်အရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ-ပြု၍ပြီးသောကြောင့် တဒညေသံပါ၌ သာ သင့်ပါသည်။

တဿတ္ထဿ ဒီပကံ/တဒတ္ထဿ ဒီပကံ/တဒတ္ထဒီပကံ ॥ ॥ တဿတ္ထဿ-ဟုရှိက တဿ+အတ္ထဿ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ဏွုတ္တန္တဿ တု ကမ္မတ္ထေ၊ ဆဋ္ဌီ ဘဝတိ ဧကဒါ-ဟူသော ကစ္စာယနသာရ သဒ္ဒစည်းကမ်းအရ ဒီပကံ-ဟူသော ဏွုပစ္စယန္တပုဒ်၏ ကံအနက်၌ ဆဋ္ဌီ ဝိဘတ် ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ရင်း၊ တဿ အတ္ထဿ၊တိုမေထုနဝိရတိ မေထုနသံဝရ-ဟု ဆိုအပ်သော အနက်ကို၊ဒီပကံ၊ပြတတ်သော။ ဤသို့ အနက်ပေးရသောကြောင့် တဿ တ္ထဿ ဒီပကံ-ပါ၌ သင့်ပါသည်။

သော အတ္ထော တဒတ္ထော၊ တဒတ္ထဿ ဒီပကံ တဒတ္ထဒီပကံ-ဟု ယောဇနာဆိုသော ကြောင့်ရင်း၊ တဒတ္ထဒီပကံ၊ထိုသို့သော ဝိရတိစေတနာ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မ-ဟူသော အနက် ကို ပြတတ်သော-ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ အနက်ပေးသောကြောင့်ရင်း၊ တဒတ္ထဒီပကံနှင့် တဒတ္ထဿ ဒီပကံ-တို့သည် သမာသ် ဝါကျမျှသာ ကွဲ၍ အနက်ထူးမရှိသောကြောင့်ရင်း တဒတ္ထဿ ဒီပကံ/တဒတ္ထဒီပကံ-ပါ၌တို့လည်း သင့်ပါသည်။

ယိက္ခာပဒံ/ယိက္ခာပဒံ ॥ ॥ သမာသ်အလယ်မှာ၊ ထိမြဲအာ၊ ရဿ မပြုရ-ဟူသော နိယံနှင့်အညီ သိက္ခာသဒ္ဒါသည် နိယတ ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်၍ အာ-ကို အ-ရဿ မပြုရသော ကြောင့် သိက္ခာပဒံ-ပါ၌ သင့်ပါသည်။

ဗိရတိ/ဗိရတီ ॥ ॥ ဝိ-ရှေ့ရှိသော ရမုဓာတ် တိ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝိရတိ- ဟု ရဿနှင့်ရှိသော ပါ၌သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ [င-နှင့်အညီ] **သိက္ခာပဓံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဝိရတီ စေတနာ တံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့၏ "သိက္ခာပံဒံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝိရတီ-၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ (တစ်နည်း) အကြောင်းပစ္စည်းဖြစ်သော ဝိရတိ၏ "သိက္ခာပဒ"ဟူ သောအမည်ကို အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော စေတနာ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့၌တင်- ကာရဏူ ပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

(ဇ-နှင့်အညီ) အကြောင်းဖြစ်သော မေထုနဝိရတိ မေထုနသံဝရ-ဟုဆိုအပ်သော အနက်၏ "သိက္ခာပဒ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ယော ပန ဘိက္ခု အစရှိသော နာမပညတ္တိသဒ္ဒါ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

သိက္ခာပဓံ-၌ ပဒ-သဒ္ဒါဖြင့် မေထုနဝိရတိ မေထုနသံဝရ သီလကိုယူလတ့်ဖြစ်၍ ထို မှ တစ်ပါး ကျန်သီလ ဝိပဿနာ ဈာန် မဂ်တို့ကိုသာ သိက္ခာ-အရ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ ဂေါဗလီဗဒ္ဒနည်း။ ပုညဉာဏသမ္ဘာရနည်း။

သိက္ခာပဓံ ပညာပေဿာမိ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ဝိရတိ, စေတနာ, တံ သမ္ပ

http://www.dhammadownload.com

ယုတ္တမဖွဲ့တို့၏ "သိက္ခာပဒ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ယော ပန ဘိက္ခု-စသော ပညတ္တိသဒ္ဒါ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနတ္တရိကနည်း။

သိက္ခာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သီလ ဝိပဿနာ ဈာန် မဂ်တရားတို့၏ "သိက္ခာ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မေထုနဝိရတိ, မေထုနသံဝရသီလမှ တစ်ပါး ကျန် သီလ ဝိပဿနာ ဈာန် မဂ်တို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

သီလဝိပဿနာဈာနမဂ္ဂဓမ္မာနံ-၌ သီလ-ဟူသောနည်းသည် မေထုနသံဝရ သီလမှ တစ်ပါး ကျန်သီလကိုသာ ယူရသောကြောင့် ဧကဒေသူပစာ။ ပါရိသေသနည်း၊ ဂေါ ဗလိဗဒ္ဒနည်း။ ပုညာဏာသမ္ဘာရနည်း။

မူလံ-ကား အတူဖြစ်သော သစ်ပင်အမြစ်အရင်း၏ "မူလ"ဟူသောအမည်ကို အတူ ရှိသော မေထုနဝိရတိ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠ္ဟီနည်း။

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော မူလနက္ခတ်, အနီး, အမြစ်အရင်း, အကြောင်း, တန်ဖိုး, မှီရာအနက်တို့၏ "မူလ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မှီရာအနက်၌တင်- ဧကဒေသူပစာ။

ပဇ္ဇော-၌ ပဒ-ကား အဓိဂမုပါယအနက်ဟော ပဒ, ပတိဋ္ဌာအနက်ဟော ပဒ-သဒ္ဒါ နှစ်ခုကို ဧကသိက်ပြုထားသောကြောင့် ဧကသေသနည်း။သာမညနိဒ္ဒေသနည်း။

နာမကာယော-ကား နာမ-အရ နာမ်ပုဒ်နှင့် ကာယ-အရ အပေါင်းတို့ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ပါဠိ [၇၆]

(က) ဧသာ အတ္ထဝသေ ပဋိစ္စာတိ ဒသ ကာရဏဝသေ သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတု အဓိဂမနီယေ ဟိတဝိသေသေ ပဋိစ္စ အာဂမ္မ အာရဗ္ဘ၊ (ခ) ဒသန္နံ ဟိတဝိသေသာနံ နိပ္ဖတ္တိံ သမ္ပဿမာနောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဂ) ဣဒါနိ တေ ဒသ အတ္ထဝသေ ဒဿေန္တော "သံဃသုဋ္ဌုတာယာ"တိ အာဒိမာဟ။ (ဃ) တတ္ထ သံဃသုဋ္ဌုတာ နာမ သံဃဿ သုဋ္ဌုဘာဝေါ။ (င) "သုဋ္ဌု ဒေဝါ"တိ အာဂတဋ္ဌာနေ ဝိယ "သုဋ္ဌု ဘန္တေ"တိ မမ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနဘာဝေါ။ (စ) ယော စ တထာဂတဿ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆတိ၊ တဿ တံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယ ဟောတိ။ (ဆ) တသ္မာ သံဃဿ "သုဋ္ဌု ဘန္တေ"တိ မမ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနတ္ထံ ပညပေဿာမိ အသမ္ပဋိစ္ဆနေ အာဒီနဝံ သမ္ပဋိစ္ဆနေ စ အာနိသံသံ ဒဿေတွာ၊ န ဗလက္ကာရေန အဘိဘဝိတွာတိ ဧတမတ္ထံ အာဝိကရောန္တော အာဟ "သံဃသုဋ္ဌုတာယာ"တိ။ (ဋ္ဌ၊၁၈၉။ မဇ္ဈူ၊တ၊ ၉၁။ ဘာသာဋီ၊၃၊၂၈၈။)

➤ ၁။ (က) [[illegible]] ဧသံ၊ဤသို့။ဘဂဝါ၊သည်။ဒသ အတ္ထဝသေ၊ဆယ်ပါး သော အကြောင်းထူး အကျိုးစီးပွားထူးနှင့် စပ်သည်တို့ကို။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။သိက္ခာပဒံ၊ကို။ ပည

http://www.dhammadownload.com

ပေသောမိတိ၊ပညတ်ပေလေအံ့ဟူ၍။ဝတွာ၊မိန့်တော်မူပြီး၍။ ဣဒါနိ၊ဤယခုအခါ၌။ဒသ၊ ကုန်သော။တေ အတ္ထဝသေ၊ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ရအပ်ကုန်သော အစီးအပွားအထူးတို့ကို။ဒဿေန္တော၊ပြတော်မူလိုသည်။ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။ သံဃသုဋ္ဌုတာယာတိ အာဒိ၊သံဃသုဋ္ဌုတာယ-အစရှိသော။ဝစနံ၊စကားကို။အာဟ၊မူ၏။

(င) **ထည့်သွင်းသော ပါဠိများ၊ထည့်၍ ဖော်ပြထောင်များ၊အောင်အေရုပ်** ။ ။ သုဋ္ဌု ဒေဝါတိ၊သုဋ္ဌု ဒေဝ-ဟူ၍။ရာဇန္တေပုရ ပဝေသန သိက္ခာပဒေ၊ရာဇန္တေပုရ ပဝေသန သိက္ခာပုဒ်၌။အာဂတဋ္ဌာနေ၊လာရာဖြစ်သောအရာ၌။ဥပါသကဿ၊ဥပါသကာ၏။ပသေနဒီကောသလ ရညော၊ ပသေနဒီကောသလမင်း၏။ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနဘာဝေါဝိယ၊စကားကို ဝန်ခံသည်၏အဖြစ်ကဲ့သို့။ သုဋ္ဌု ဘန္တေတိ၊သုဋ္ဌုဘန္တေဟူ၍။သံဃဿ၊သံဃာ၏။တထာဂတဿ၊မြတ်စွာဘုရား၏။ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနဘာဝေါ၊စကားတော်ကို ဝန်ခံသည်၏အဖြစ်တည်း။

အတ္ထဝသေ-သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်းကြောင့် ရအပ်ကုန်သော အစီးအပွားအထူးတို့ကို။ (အဋ္ဌကထာ) **အတ္ထဝသေ**- ထူးသော ကြီးပွားခြင်း အကျိုးအာနိသင်တို့ကို။ (ဝါ) ကြီးပွားခြင်း အကျိုးအာနိသင် အထူးတို့ကို။(ဋီကာ ပထမနည်း) အကြောင်းတို့ကို။ (ဋီ-ဒုတိယနည်း) မိမိနှင့်စပ်သော အကျိုးရှိသော အကြောင်းတို့ကို။ (ဋီကာ-တတိယနည်း)

သံဃသုဋ္ဌုတာ-သံဃာတော်၏. ကောင်းပါပြီဘုရားဟု စကားတော်ကို ဝန်ခံသည်၏ အဖြစ် အကျိုးငှာ။ (မူချတ္တ) သံဃာတော်၏ ကောင်းပါပြီဘုရားဟု စကားတော်ကို ဝန်ခံ ခြင်းကြောင့် ရအပ်သော ရှည်စွာသော နေ့ညဥ့်ပတ်လုံး အစီးအပွား ချမ်းသာအကျိုးငှာ (ဥပစာရတ္ထ)

➤ ၂။ (စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဒသ အတ္ထဝသေ ပဋိစ္စ-၌ အတ္ထ-ကား ကာရဏ-၏ ပရိယာယ်ဖြစ်၏၊ ဝသ-ကား ဝိသေသအနက်၌ဖြစ်၏၊ ပဋိစ္စ္စရှေ့ရှိသော ဣ- ဓာတ်သည် ဂတိအနက်၌ ဖြစ်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဒဝိဂ္ဂဟတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ဒသ အတ္ထဝသေ ပဋိစ္စ-ပုဒ်တို့၏ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သံဃသုဋ္ဌုတာယ-စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကို ပြလိုသော ဆရာသည် မပြမီ ရှေးဦးစွာ ယင်းပုဒ်တို့၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြလိုရကား (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/ စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် သံဃသုဋ္ဌုတာယ-စသော ပါဠိ၏ သမုဒါယတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အဝယဝတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ သမုဒါယတ္ထကိုသာ ပြ၍ အဝယဝတ္ထကို မပြသည်ရှိသော် ဆရာ၌ အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဌပနာတွ။ သံဃသုဋ္ဌုတာယ-၌ တာပစ္စည်းသည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

ပါသနည်း။ ဒေဝတာ စသည်၌ကဲ့သို့ သကတ်အနက်၌ ဖြစ်လေသလော။ သံယနှင့် သုဒ္ဓ တာပုဒ်ကို အဘယ်သမာသ် တွဲစပ်အပ်ပါသနည်း။ သံယော ဧဝ သုဒ္ဓတာ သံယသုဒ္ဓတာ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်အပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ယ) ဖြင့် သံယသုဒ္ဓတာ-ကို သံယဿ သုဒ္ဓ ဘာဝေါ ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သုဒ္ဓဘာဝေါ-ပုဒ်၏ အနက်ကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြလိုသော (ဝါ) ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာသည် (ယ) ဖြင့် သံယသုဒ္ဓတာ-ဟူသောပုဒ်ဝယ် တာပစ္စည်း၏ ဘာဝအနက်၌သက်၍ ယင်းသံယသုဒ္ဓတာပုဒ်ကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သံယသုဒ္ဓတာ-အရ အဘယ်သို့သော သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်ကို အရကောက် ရပါမည်နည်း။ ဇာတ်ကို အရကောက်ရပါမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (ယ-င) တို့ဖြင့် အရှင်ဘုရားကောင်းပါပြီဟူ၍ ဘုရားရှင်၏ စကားတော်ကို·ဝန်ခံသည်၏အဖြစ်သည် သုဒ္ဓဘာဝ မည်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဘုရားရှင်၏ စကားတော်ကို ဝန်ခံခြင်းကြောင့် အဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်း။ အနတ္ထက အကျိုးမဲ့သာ မှတ်ရပါမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ယ) သည် အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ /ဝိတ္ထာရ။ (င) သည် သုဒ္ဓဘာဝေါပုဒ်ကို ထင်ရှားစွာ အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ /တပ္ပါကဋိကရဏ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) သည် (ယ-င) ဝါကျတို့၏ အကျိုးကိုပြသောကြောင့် ဖလ ဝါကျ။/စကားတော်ကို လက်ခံမှုသည် အဘယ်နည်းဖြင့် ဟိတဝိသေသ ဖြစ်ပါသ နည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) လဒ္ဓဂုဏ။ ထိုတွင် သံယဿ-စသည်ကား အန္ဒယ။ န ဗလက္ကာရေန အဘိဘဝိတွာ-ကား ဗျတိရေက။

စာစပ် ။ ။ တသ္မာ-ကား ကြောင့်--ကြောင့် အာဟ-၌ အကြောင်း ဟိတ်၊ အာဟ-ကား အကျိုးဖိုလ် စပ်။

➤ ၄။ အသန် ဝဇ္ဇနံ အတ္တော။ ဟေတု အနုသာရေန အရိယတိ အဓိဂမိယတိ သမ္ပာပုဏိယတီတိ အတ္တော။ ဝါသေန္တိ ပရိဋ္ဌိန္ဒန္တီတိ ဝသာ။ (အစိတ်)

အတ္ထာစ တေ ဝသာစာတိ **အတ္ထဝသာ**။/ ဝသာ အတ္ထာ **အတ္ထဝသာ**။ (အပေါင်း)

(အတ္ထာ၊စ၊အကျိုးတို့သည်လည်း။ဟောန္တိ၊ဟုတ်ကုန်၏။တေ၊တို့ဟူသည်။ဝသာ၊စ၊ထူး ကုန်သည်လည်း။ဟောန္တိ၊ဟုတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။အတ္ထဝသာ၊မည်ကုန်၏။ (တနည်း:) ဝသာ၊ထူးကုန်သော။အတ္ထာ၊အကျိုးတို့တည်း။) ဝိသေသန ပရပဒကမ္မဓာရယ်၊အတ္ထပုဒ်+ ဝသပုဒ်။ ဝသ-အရ ထူးခြင်း ဝိသေသဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အကျိုးနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ထူးသောအကျိုးတို့ဒြဗ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) အတ္ထော ယေဝ **အတ္ထဝသော**။ (အတ္ထော ယေဝ၊အကြောင်းသည်သာလျှင်။ အတ္ထဝသော၊အတ္ထဝသမည်၏။) တဗ္ဘာဝဝုတ္တိကမ္မဓာရယသမာသ်၊ အတ္ထပုဒ်+ ဝသပုဒ်။ အတ္ထ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ အကြောင်းရ၏။ ဝသ-သဒ္ဒါအနက် အထူးမရှိသောကြောင့် အတ္ထဝသ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရလည်း ယင်းအကြောင်းပင်ရ၏။

(တစ်နည်း) အတ္ထော ဝသော ဧတဿာတိ **အတ္ထဝသော**။ (ဧတဿ၊ထိုအကြောင်းအား။ ဝသော၊ထူးသော။ အတ္ထော၊အကြောင်းသည်။ အတ္ထိ၊၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။ အတ္ထဝသော၊မည်၏။) အတဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်။ ပုဒ်လုံးအရ ထူးသော အကျိုးသည် မုချ။ ယင်း၏ အကြောင်းနှင့် အကျိုး အကြောင်း စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို--သော အကြောင်းတရား ရ၏။

သုဋ္ဌုတိ သမ္ပဋိစ္ဆနော **သုဋ္ဌု**။ (သုဋ္ဌုတိ၊ကောင်းပါပြီဘုရားဟူ၍။ သမ္ပဋိစ္ဆနော၊မြတ်စွာဘုရား စကားတော်ကို ဝန်ခံသော သူတည်း။) ဥတ္တရပဒလောပ ကမ္မဓာရယသမာသ်၊ သုဋ္ဌုပုဒ်+သမ္ပဋိစ္ဆနပုဒ်။ သုဋ္ဌု-အရ အရှင်ဘုရားကောင်းပါပြီဟု ဝန်ခံခြင်းသဘောသည် မုချ။ ယင်း၏ ဝန်ခံသောသူဖြစ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏော/ဝိသေသန ဝိသေသျ/ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ သုဋ္ဌု-အရ ထို-သော အရှင်ဘုရား ကောင်းပါပြီဟု မြတ်စွာဘုရား စကားတော်ကို ဝန်ခံသောသူဖြစ် ရ၏။

သုဋ္ဌု ဣတိ သမ္ပဋိစ္ဆတီတိ **သုဋ္ဌုသမ္ပဋိစ္ဆနံ**။ (သံ-ရှေ့ ပ-ရှေ့ ဣသုဓာတ်+ယုပစ္စည်း)

သုဋ္ဌု-အရ သုဋ္ဌုဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ ခံခြင်းနှင့် ဝိသေသန ဝိသေသျ စပ် ဌာနူ။ ဣသုဓာတ်အရ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရနှင့် ယုပစ္စည်းအရ ထို--သော ဝန်ခံသော သံယာရ၏။

သမဂ္ဂံ ကမ္မံ သမုပဂစ္ဆတီတိ **သံဃော**။ (သံပုဗ္ဗ ဟနဓာတ်+ရပစ္စည်း) သံ-ဥပသာရအရ သမဂ္ဂသုန္ဒရဘောဂုဏ် ရ၏။ ဟနဓာတ်အရ ကံလေးပါးသို့ ကပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ အဘိညာဉ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ မေတ္တာကရုဏာပြဋ္ဌာန်းသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ ရ-ပစ္စည်းအရ သံယာရ၏။

သုဋ္ဌု ဘာဝေါ **သုဋ္ဌုတာ**။ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၊ သုဋ္ဌုပုဒ်+တာပစ္စည်း။ သုဋ္ဌု-အရကား အရှင်ဘုရား ကောင်းပါပြီဟု မြတ်စွာဘုရားစကားတော်ကို ဝန်ခံသောသူဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဝန်ခံခြင်းကြိယာနှင့် ဌာန ဌာနီ/အာကာရဝန္တ အာကာရ စပ် ဌာနူ။ တာပစ္စည်းအရ ထို-သော အရှင်ဘုရား ကောင်းပါပြီဟု မြတ်စွာဘုရားစကားတော်ကို ဝန်ခံခြင်းကြိယာ ရ၏။ * သံဃဿ သုဋ္ဌုတာ **သံဃသုဋ္ဌုတာ**။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ သံဃ+သုဋ္ဌုတာပုဒ်။ သံဃ-အရ သံယာဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အရှင်ဘုရား ကောင်းပါပြီဟု မြတ်စွာဘုရား စကားတော်ကို ဝန်ခံခြင်းကြိယာနှင့် ဌာန ဌာနီ/အာကာရဝန္တ အာကာရ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်

http://www.dhammadownload.com

လုံးအရ ထို-သော သံဃာ၏ အရှင်ဘုရား ကောင်းပါပြီဟု မြတ်စွာဘုရားစကားတော်ကို ဝန်ခံခြင်းကြိယာရ၏။ ထိုသို့ပင် ရဗြားသော်လည်း သံဃသုဋ္ဌုတာ-သဒ္ဒါ၏ ကာရဏူပစာ သဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကြောင့် သံဃာတော်၏ အရှင်ဘုရား ကောင်းပါပြီဟု မြတ်စွာဘုရား စကား တော်ကို ဝန်ခံခြင်းကြောင့် ရအပ်သော ဒီဃရတ္တဟိတသုခဟူသော အကျိုးသည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

ဒီဃတိ ဒီဃတိ အန္တကာရော ဧတေနာတိ **ဒီဃံ**။ ဒိဗ္ဗတိ ဩဘာသတီတိ ဝါ **ဒီဃံ**။ ရာတိ ဂဏှာတိ အဗ္ဘာပါရဋ္ဌိတိန္တိ **ရတ္တိ**။ ရဇ္ဇန္တိ ဧတ္ထာတိ ရတ္တိ။ ဒီဃဉ္စ ရတ္တိဉ္စ **ရတ္တိ**။

ဒီဃာ ရတ္တိယော **ဒီဃရတ္တံ**။ (ဒီဃာ၊ရှည်ကုန်သော။ရတ္တိယော၊ညဉ့်တို့တည်း။)

ဝိသေသနပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်၊ ဒီဃပုဒ်+ရတ္တိပုဒ်။ ဒီဃ-အရ ရှည်ခြင်းဒီဃဘောဂုဏ် သည် မုချ။ ယင်း၏ ညဉ့်တို့ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏီ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ရှည်ကုန်သော ညဉ့်တို့ဖြစ်ရ၏။ ထိုသို့ပင်ရဗြားသော်လည်း ဒီဃရတ္တသဒ္ဒါ၏ ဧကဒေသူ ပစာ-သဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကြောင့် ရှည်စွာသော နေ့ညဉ့် အချိန်ကာလ (ဝါ) ကြာမြင့်စွာသော အချိန်ကာလသည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

အာဘုသော နိဟရိတွာ သံသတီတိ **အာနိသံသော**။ အာ-ဥပသာရအရ ဘုသတ္ထ ဘောဂုဏ် ရ၏။ နိ-ဥပသာရအရ နိဟရဏဘောဂုဏ်ရ၏။ သံသဓာတ်အရ လွန်စွာ ထုတ်ဆောင်၍ ညွှန်းဆဲတတ်သော အကျိုးတရားတို့၏ ဥပါဒ်ရ၏။ အ-ပစ္စည်းအရ ဥပ္ပါဒ ဝန္တဖြစ်သော အကျိုးတရားရ၏။

သမ္ပဋိစ္ဆတီတိ **သမ္ပဋိစ္ဆနော**။ သံရှေ့ ပဋိရှေ့ရှိသော ဣသုဓာတ်အရ စကားတော်ကို လက်ခံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ် ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေ့--ဖလူ။ ဟိတသုခ-စသော နောက်--ကာရဏူ။ ယုပစ္စည်းအရ ထို--သော စကားတော်ကို လက်ခံခြင်းရ၏။

အဓိဂမိတဗ္ဗာတိ **အဓိဂမနီယာ**။ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေနာတိ **ဟိတံ**။

ဟိတာနိစ တာနိ ဝိသေသာစာတိ **ဟိတဝိသေသာ**။ ✱ အာဂစ္ဆတိ ဧတ္ထာတိ အာဂတံ အာဂတဉ္စ တံ ဌာနဉ္စာတိ **အာဂတဋ္ဌာနံ**။ ✱ ဗလိနော ကာရော **ဗလက္ကာရော**။ (အားရှိ သူ၏ ပြုခြင်း) ဗလေန ကာရော **ဗလက္ကာရော**။

➢ ၆။ (က) ၌ ဒသကာရဏဝသေ-ဖြင့် ဒသအတ္တဝသ-ဆယ်ပါးသော အကျိုး စီးပွားအထူးတို့သည်ပင်လျှင် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဟိတဝိသေသေ-ဖြင့် အတ္တဝသ-၌ အတ္ထ-သဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါဘိဓေယျ-စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ ဟိတအနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝသ-သဒ္ဒါသည် ဗလ, ဘေဒ, ပဋိဗဒ္ဓ, ဆန္ဒအနက်တို့ကို မဟော၊ ဝိသေသအနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတု အဓိဂမနီယေ-ဖြင့် အစီးအပွားအထူးဟူသည်

http://www.dhammadownload.com

သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်းကြောင့် ရအပ်သော အစီးအပွားအထူးတည်းဟု သိစေ။(ဘာဝတ္ထ)

အာဂမ္မ-ဖြင့် ပဋိစ္စ-၌ ဣတ္ထာတ်သည် ဉာဏအနက်ကို မဟော၊ ဂတိအနက်ကို ဟော သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အာရဗ္ဘ-ဖြင့် အာဂမ္မ-ရောက်၏ဟူသည် အကြောင်းပြုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် အစီးအပွားအထူးတို့ကို စွဲ၍ ရောက်ခြင်းဟူသည် ဆယ်ပါးသော အစီးအပွား အထူးတို့၏ ပြီးခြင်းကို ဘုရားမြင်တော်မူခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

(ယ) ၌ သံဃဿ သုဋ္ဌုဘာဝေါ-ဖြင့် သံဃသုဋ္ဌုတာ-၌ တာပစ္စည်းသည် ဒေဝတာ ၌ တာပစ္စည်းကဲ့သို့ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌ မသက်၊ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ၚ်း (ပစ္စယတ္ထ) သုဋ္ဌု ဧဝ သုဋ္ဌုတာ-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ သုဋ္ဌု ဘာဝေါ သုဋ္ဌုတာ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ၚ်း (အဘိဓာနတ္ထ) သံဃေ သုဋ္ဌုတာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ သံဃဿ သုဋ္ဌုတာ သံဃသုဋ္ဌုတာ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ၚ်း (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဓ) ၌ သုဋ္ဌု ဘန္တေတိ မမ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနဘာဝေါ-ဖြင့် သုဋ္ဌုဘာဝေါ-၌ သုဋ္ဌု-သဒ္ဒါ ကို သုဋ္ဌုတိ သမ္ပဋိစ္ဆနော သုဋ္ဌု-ဟု ဥတ္တရပဒလောပ သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ၚ်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သမ္ပဋိစ္ဆန-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေသည်၏--ၚ်း (ဘာဝတ္ထ) အရှင်ဘုရား ကောင်းပါပြီဟု စကားတော်ကို ဝန်ခံသည်၏အဖြစ်သည် သုဋ္ဌု ဘာဝမည်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုၚ်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

"သုဋ္ဌု ဒေဝါ"တိ အာဂတဋ္ဌာနေ ဝိယ-ဖြင့် ရာဇန္တေပုရ ပဝေသနသိက္ခာပုဒ်၌ သုဋ္ဌု- သဒ္ဒါသည် သုဋ္ဌုတိ သမ္ပဋိစ္ဆန=ကောင်းပါပြီဟု ဝန်ခံခြင်းအနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ဤ သံဃသုဋ္ဌုတာ-၌လည်း ယင်း သုဋ္ဌုတိ သမ္ပဋိစ္ဆနအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါ သည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆတိ-ဖြင့် သမ္ပဋိစ္ဆနောပုဒ်ကို သမ္ပဋိစ္ဆတီတိ သမ္ပဋိစ္ဆနော-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ၚ်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌သက်--ၚ်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝစနဿ သမ္ပဋိစ္ဆနော ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနော-ဟု ကမ္မတ္ထ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ၚ်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ယော-ဖြင့် သမ္ပဋိစ္ဆတိ=ဝန်ခံ၏ဟူသည် ဓမ္မ မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျဖြစ်ကြောင်း ထွန်းပြ သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

တထာဂတဿ-ဖြင့် ဝစန-ဟူသော သမ္ဗန္ဓာပေက္ခပုဒ်၏ သမ္ဗန်ကား တထာဂတဿ တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) တဿ တံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယ ဟောတိ- ဖြင့် စကားတော်ကို ဝန်ခံသူ ရသောအကျိုးကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၃။ နိပ္ပတ္တိံ သမ္ပဿမာနော/နိပ္ပတ္တိံသမ္ပဿမာနော ။ ။ တဝန္တု တာဝီ၊ တဝီ

http://www.dhammadownload.com

မာန၊ အန္တ အာနာ၊ တုံ တွာ တုန၊ တွာန-သဒ္ဒါ၊ နောက်ပုဒ်ပါမူ၊ န-သဒ္ဒါမှ၊ ကြွင်းပဒနှင့် ဝါကျသာမှတ်၊ သမာသ်မဖြစ်၊ ဆိုတုံလှစ်၏-ဟူသော သဒ္ဒစည်းကမ်းအရ နိပ္ဖတ္တိ သမ္ပဿ မာနော-ဟု ဝါကျနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အဓိဂမနီယေ/အဓိဂမနိယေ ။ ။ အဓိဂမိတဗ္ဗာတိ အဓိဂမနီယာ။ အဓိပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ် အနီယပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် အဓိဂမနီယေ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အာစိကရောန္တော/အာစိတရောန္တော ။ ။ အဗ္ဘုတဗ္ဘာဝေ ကရဿ ဘူယောဂေ ဝိကာရ စိ-သုတ်ကိုထောက်၍ အာစိတရောန္တော-ဟု ဒီယနှင့်ရှိသော ပါဌ်သင့်ပါသည်။

ယထာဂမမိကာရော အဝဏ္ဏာဘူကရေသု-သုတ်ကိုထောက်၍ အာဝိကရောန္တော-ဟု ရဿနှင့်ရှိသောပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သံယသုဇ္ဇာတာ**-ကား သံယသုဇ္ဇဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနတာယ-ဟု ဟူလိုလျက် ဝစန သမ္ပဋိစ္ဆနပုဒ်ကို ချေထားသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း။

အကြောင်းဖြစ်သော သံယာတော်၏ ကောင်းပါပြီဘုရားဟု ဘုရားရှင်၏ စကား တော်ကို ဝန်ခံခြင်း၏ "သံယသုဇ္ဇတာ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ရှည်စွာသော နေ့ ညဥ့်ပတ်လုံး အစီးအပွားချမ်းသာ၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ဒီဃရတ္တ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ရှည်စွာသော ညဥ့်၏ "ဒီဃရတ္တ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ရှည်စွာသော နေ့ညဥ့် အချိန်ကာလ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပ လက္ခဏနည်း။ **သဿာရဏာယေ**-ကား ဆယ်ခုအရေအတွက် သင်္ချာဂုဏ်၏ "ဒသ"ဟူသော အမည်ကို သချေယျ ဂုဏောဖြစ်သော အကြောင်းအထူးဒြပ်၌တင်-ဂုဏူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနတာဝေါ**-၌ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆန-အရ ဘုရားရှင်၏ စကားတော် ကို ခံယူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ လောကီခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။ (စ) ဝါကျကိုထောက်။

ဝါကျ [၅၅]

(က) သံယဓာသုံတာယာတိ သံဃဿ ဟာသုဘာဝါယ။ သဟာဝိဝိတာယ သုခ ဝိဟာရတ္ထာယာတိ အတ္ထော။ (ခ) ဒုမ္မင်္ကူနံ ပုဂ္ဂလာနံ နိဂ္ဂဟာယာတိ ဒုမ္မင်္ကူနာမ ဒုဿီလ ပုဂ္ဂလာ။ (ဂ) ယေ မင်္ကုတံ အာပါဒိယမာနာပိ ဒုက္ခေန အာပဇ္ဇန္တိ၊ ဝီတိက္ကမံ ကရောန္တာ ဝါ ကတွာ ဝါ န လဇ္ဇန္တိ၊ တေသံ နိဂ္ဂဟတ္ထာယ။ (ဃ) တေ ဟိ သိက္ခာပဒေ အသတိ "ကိံ တုမှေဟိ ဒိဋ္ဌံ၊ ကိံ သုတံ၊ ကိံ အမှေဟိ ကတံ၊ ကတရသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ကတရံ အာပတ္တိံ အာရောပေတွာ အမှေ နိဂ္ဂဏှထာ"တိ သံဃံ ဝိဟေဌေဿန္တိ။

(င) သိက္ခာပဒေ ပန သတိ တေ သံဃော သိက္ခာပဒံ ဒဿေတွာ ဓမ္မေန ဝိနယေန သတ္ထုသာသနေန နိဂ္ဂဏှိဿတိ။ (စ) တေန ဝုတ္တံ "ဒုမ္မင်္ကူနံ ပုဂ္ဂလာနံ နိဂ္ဂဟာယာ"တိ။

(ပါ၁၈၉။ မအ္ဍ၊တ၊ ၉၂။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၂၉၁။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ ဒုမ္မင်္ကူနံ-ဆင်းရဲငြိုငြင်သဖြင့် တန်ခိုးအရှိန်အဝော် မရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေကုန်သော။ (ဝါ) အရှက်မရှိကုန်သော။

➤ ၂။ (စ) သို့/ **အနုဿဒ္ဓ**။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သံဃဖာသုတာယ-၌ တာပစ္စည်း၏ ဘောအနက်၌ဖြစ်ခြင်းနှင့် သံဃဿ ဖာသုတာ သံဃဖာသုတာ-ဟူသော ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်ကိုငှင်း, မကောင်းတတ်သော သံဃဖာသုတာ-ဟူသော ကာယိကံစေတသိကသုခ ကို ဆိုသဖြင့် မကောင်းရာဖြစ်သော တကွအသက်မွေးခြင်းနှင့် ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းတို့ကို လည်း ရအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုငှင်း ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဒုမ္မင်္ကူနံ-၌ မင်္ကု-သဒ္ဒါ၏ ဖလူ ပစာအားဖြင့် သီလကိုဟောသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဒုမ္မင်္ကူ-အရ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရမည်ဟု ဆို၏။ ယင်း ဒုမ္မင်္ကူနံ ပုဂ္ဂလာနံ နိဂ္ဂဟာယ-ပုဒ်တို့၏ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထ အကျယ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ ယင်းပုဒ်တို့၏ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ [ယင်း ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိ၏ ဒုဿီလ၏အဖြစ်ဖြင့် ဦးလည် တောင်းပန်သူတို့ ဖြစ်ကြပါသလော။/ယင်း ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သိက္ခာပုဒ်ကို လွန် ကျူးဆဲ လွန်ကျူးပြီးခဏ၌ ရှက်တတ်ကြပါကုန်သလော။ အဘယ်သို့ သဘောရှိကြပါ ကုန်သနည်း။ နိဂ္ဂဟာယ-၌ စတုတ္ထီဝိဘတ်သည် တုမတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌ သက်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ သက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။]

(ဃ) သို့/ **ဓောအရာ**။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို နှိပ်ကွပ်ခြင်းငှာ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူသောဟု ဆို၏။ သိက္ခာပုဒ် မရှိသော်လည်း သံဃာသည် ယင်း ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို နှိပ်ကွပ်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဂ) ဝါကျဖြင့်ဆိုသော ဆရာ့ စကားသည် အသို့လျှင် သင့်နိုင်ရာအံ့နည်း။ ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏာ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဃ+င) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အရှိန်အဝော် မရှိကုန် သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေကုန်သော်လည်း ဆင်းရဲသဖြင့် ရောက်ကုန်၏။ သိက္ခာပုဒ် ကို လွန်ကျူးမှု ပြုကုန်စဉ်ငှင်း ပြုကုန်ပြီး၍ငှင်း မရှက်ကုန်၊ ထိုဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို နှိပ် ခြင်းအကျိုးငှာ-ဟု ဆို၏။ သိက္ခာပုဒ်ရှိသည်ဖြစ်စေ မရှိသည်ဖြစ်စေ သံဃာသည် ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို နှိပ်ကွပ်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဂ) ဖြင့် ပြဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်နိုင်ရာအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ+င) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) သည် ဒုမ္မင်္ကူနံ ပုဂ္ဂလာနံ နိဂ္ဂဟာယ-ပုဒ်တို့၏ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထ အကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။(တနည်း) ဒုမ္မင်္ကူနံ ပုဂ္ဂလာနံ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏အဖွင့်မှတပါး ဒုမ္မင်္ကူနံ ပုဂ္ဂလာနံ နိဂ္ဂဟာယ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အဖွင့် ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ+င) သည် (ဂ) ကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

ယုတ္တိဒင်္ဂိကရဏ။/ဝိတ္ထာရ။ထိုတွင် (ဃ) သည် ဗျတိရေက။ (င) သည် အန္ဓယ။/ပက္ခန္တရ။ (စ) လဒ္ဓဂုဏ။/နိဂမန။

ဓာစပ် ॥ ॥ တေ-ကား တို့သည်--ကြောင့် ဝိဟေဌေဿန္တိ-၌ ဝုတ္တကတ္တား/ဝုတ္တကတ္တား၏ ကြိယာ။ အသတိ-ကား သော်--ကြောင့် ဝိဟေဌေဿန္တိ-၌ လက္ခဏ/လက္ခ

➢ ၄။ ဟာသု အဿ အတ္ထီတိ **ဟာသု**။ (အဿ သံဃဿ၊ထိုသံဃာအား။ဟာသု၊ ချမ်းသာခြင်းသည်။အတ္ထိ၊၏။) အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်၊ ဟာသုပုဒ်+ဏပစ္စည်း။ ဟာသု-အရ ချမ်းသာခြင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ သံဃာဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန/ဂုဏ်ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ချမ်းသာခြင်းရှိသော သံဃာဖြစ်ရ၏။

ဟာသုနော ဘာဝေါ **ဖာသုတာ**။ ဟာသုပုဒ်+တာပစ္စည်း။ ဟာသု-အရ ချမ်းသာခြင်းရှိသော သံဃာဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ချမ်းသာခြင်းနှင့် ဌာန ဌာနီ/ဂုဏေး ဂုဏ် စပ် ဌာနူ။ တာ- ပစ္စည်းအရ ထို-သော ချမ်းသာခြင်းရ၏။ ✱ သံဃဿ ဖာသုတာ **သံဃဖာသုတာ**။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ သံဃပုဒ်+ဖာသုတာပုဒ်။ သံဃ-အရ သံဃာဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ချမ်းသာခြင်းနှင့် ဌာန ဌာနီ/ဂုဏေး ဂုဏ် စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော သံဃာ၏ ချမ်းသာသည်၏အဖြစ် (ဝါ) ချမ်းသာခြင်း ရ၏။

နတ္ထိ သီလံ ဧတေသန္တိ **ဒုဿီလာ**။ (ဧတေသံ၊ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။သီလံ၊သည်။နတ္ထိ၊မရှိ။) တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ။ ဒု+သီလ+ဧတ-ပုဒ်။ ပုဒ်လုံးအရ သီလမရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို-သော သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် (ဝါ) ပါရာဇိကအဖြာပန္န ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်ရ၏။

ဒူသိတံ သီလံ ဧတေသန္တိ **ဒုဿီလာ**။ (ဧတေသံ၊ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။ဒူသိတံ၊ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော။သီလံ၊သည်။အတ္ထိ၊၏။) တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ။ ဒု+သီလ+ဧတ-ပုဒ်။ ဒု သီလ-အရ ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော သီလသည် မုချ။ ယင်း၏ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို-သော ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် (ဝါ) ပါရာဇိကမှကြွင်းသော အာပတ် (၆) ပုံသို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ (ဝါ) အလဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြစ် ရ၏။

ဒုဿီလာစ ဒုဿီလာစ **ဒုဿီလာ**။ (ဒုဿီလာစ၊သီလ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုရင်း။ ဒုဿီလာစ၊ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရင်း။ဒုဿီလာ၊--တို့။) ဧကသေသ တဒ္ဓိတ်၊ ဒုဿီလ+ဒုဿီလ။ ဒုဿီလ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ သီလမရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်းတို့၏ ဖျက်ဆီးအပ်သော သီလရှိသူတို့ဖြစ်နှင့် တစုံတခုသော ကြိယာကို မှီ၍ (ဝါ) နိဂ္ဂဟာကြိယာကို မှီ၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခ သမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ ဒုဿီလာ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ထို--သော သီလ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဖျက်ဆီးအပ်သော သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြစ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

မကိယန္တိ နိတ္ထေဇတံ အာပါဒိယန္တိတိ မင်္ကူ။ (ဘိက္ခူဟိ၊တို့သည်။ယေ ဒုဿီလပုဂ္ဂလာ၊တို့ကို။နိတ္တေဇတံ၊တန်ခိုးအရှိန်အစော်မရှိ မဲ့သည်၏အဖြစ်သို့။မကိယန္တိ အာပါဒိယန္တိ၊ ရောက်စေအပ်ကုန်၏။ဣတိ၊ တော၊ မင်္ကူ။ ဟေတုကမ္မသာဓန၊ မကိဓာတ်+ဥပစ္စည်း။)

မကိဓာတ်အရ ဟေတုကတ္တုဌကြိယာ အရကား ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ် တန်ခိုးအရှိန်အစော် မရှိသည်၏အဖြစ်ကို ရောက်စေကုန်သော (ဝါ) ရောက်အောင် ဆောင်ရွက်ကုန်သော ရဟန်းကောင်းတို့သန္တာန်၌ရှိသော ကရုဏာ မေတ္တာ ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကမ္မတ္ထ ကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဥ-ပစ္စည်းအရကား ထို-- သော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြစ် ရ၏။

မင်္ကတိ ဧတေနာတိ မင်္ကူ။ (မကိ+ဏု) မကိဓာတ်အရ ကတ္တုဌကြိယာ အရကား တင့်တယ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် မုချ။ ကရဏဌ အရကား တန်ခိုးအရှိန်အစော်၏ (ဝါ) အသရေ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏု-ပစ္စည်းအရ ထို-သော တန်ခိုးအရှိန်အစော်ရ၏။ (ဝါ) အသရေရ၏။ [မင်္ကု-သဒ္ဒါသည် ဖလူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် တန်ခိုးအရှိန်အစော် အသရေ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သီလသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။]

နတ္ထိ မင်္ကု ဧတေသန္တိ ဓုမ္မင်္ကူ။ ပုဒ်လုံးအရ သီလတန်ခိုး အရှိန်အစော် မရှိခြင်း ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို --သော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

ဒူသိတံ မင်္ကု ဧတေသန္တိ ဓုမ္မင်္ကူ။ ပုဒ်လုံးအရ ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော သီလတန်ခိုး အရှိန်အစော်သည် မုချ။ ထို၏ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အရ ထို--သော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

ဒုမ္မင်္ကူစ ဒုမ္မင်္ကူစ ဓုမ္မင်္ကူ။ ဒုမ္မင်္ကူ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရကား သီလတန်ခိုး အရှိန်အစော် မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မုချ။ ဒုမ္မင်္ကူ-ဟူသော နောက်ပုဒ်အရကား ဖျက်ဆီးအပ်ပြီး သော သီလတန်ခိုး အရှိန်အစော်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မုချ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးတို့၏ နှိပ် ကွပ်ခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခ သမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ ဒုမ္မင်္ကူ-ဟူသော ဧကသေသတဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရကား သီလတန်ခိုး အရှိန် အစော် မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်, ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော သီလတန်ခိုးအရှိန်အစော်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် တို့ရ၏။ * ဒုက္ခေန မင်္ကူ ဓုမ္မင်္ကူ။ ဒု-အရ ဒုက္ခဌဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။

➤ ၆။ (က) ဌ သံယသ္သ ဖာသုဘာဝါယ-ဖြင့် ဖာသုတာ-၌ တာပစ္စည်းသည် ဒေဝတာ ၌ တာပစ္စည်းကဲ့သို့ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌ မသက်၊ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဖာသု ဧဝ ဖာသုတာ-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ မပြုရ ဖာသုနော ဘာဝေါ ဖာသု

http://www.dhammadownload.com

တာ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဖာသု အဿ အတ္ထီတိ ဖာသု-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု-- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သံယနှင့် ဖာသုတာ-ကို သံယဿ ဖာသုတာ သံယဖာသုတာ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သာမသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

သဟဇီဝိတာယ-စသည်ဖြင့် သံယဖာသုတာယ-အရ အကျိုးကာယိက စေတသိက သုခကို ဆိုသဖြင့် ရင်းပုဒ်၌ အကျိုးကိုသာ မဟုတ်၊ အကြောင်းဖြစ်သော တကွ အသက် မွေးခြင်း ချမ်းသာစွာနေခြင်းတို့ကိုလည်း ရအပ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ဒုဿီလပုဂ္ဂလာ-ဖြင့် ဒုမ္မင်္ကူ-အရ သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဝ) ၌ ယေ မင်္ကုတံ အာပါဒိယမာနာပိ ဒုက္ခေန အာပဇ္ဇန္တိ-ဖြင့် ဒုမ္မင်္ကူပုဒ်ကို မင်္ကိ ယန္တိ နိတ္တေဇတံ အာပါဒိယန္တီတိ မင်္ကူ-ဟု ဟေတုကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဥ-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကမ္မသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဒု-သဒ္ဒါသည် ဒုဇ္ဇ စသော အနက်ကို မဟော၊ ဒုက္ခအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဒုက္ခေန မင်္ကူ ဒုမ္မင်္ကူ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်များကို တန်ခိုးအရှိန်အစော်မဲ့အောင် ပြုရသည်မှာ ပြုလုပ်ရသူ ရဟန်းကောင်းများအတွက် လွယ်ကူသည်မဟုတ်၊ ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ ပြုလုပ်ရသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝီတိက္ကမံ ကရောန္တာ ဝါ ကတွာ ဝါ န လဇ္ဇန္တိ-ဖြင့် ဒုမ္မင်္ကူခေါ် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးမှု ပြုဆဲပင်ဖြစ်စေ, ပြုပြီးပင်ဖြစ်စေ ရှက်ခြင်းသဘော မရှိဟု ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သဘောကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

နိဂ္ဂဟတ္ထာ-ဖြင့် နိဂ္ဂဟာယ-၌ အာယ-သဒ္ဒါသည် နာ-စသော ဝိဘတ်တို့၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း သဝိဘတ်သည် တုမတ္ထ ဂတျတ္ထ စသည်တို့၌ မသက်၊ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်၌ သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၃။ အာပတ္တိံ အာရောပေတွာ/အာပတ္တိံ ရောပေတွာ ။ ။ အာပတ္တိံ ရောပေ တဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ) ၌ ရောပေတဗ္ဗော-ကို အာရောပေတဗ္ဗော-ဟု ဥပသာရ ပါ/မပါအားဖြင့် ပရိယာယ်ဖွင့်ပြထားသောကြောင့်ရင်း၊ အာရောပေတွာ-ဟုရှိက အာ-ပုဗ္ဗ ရုဓာတ်+ဏာပေ-တွာပစ္စည်း၊ ရောပေတွာဝဟုရှိက ရုဟဓာတ်+ဏာပေ-တွာပစ္စည်း နှစ်ပါဌ်လုံးပင် တင်ခြင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်ရင်း နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဒုမ္မင်္ကူတံ/မင်္ကုတံ ။ ။ ဂဏ္ဌိသစ်၊ မဇ္ဈူနိသျတို့၌ ဒုမ္မင်္ကူ၌ ဒုပုဒ်+မင်္ကုပုဒ်ခွဲ၍ မင်္ကု-၌ မကိဓာတ်+ဥ-ပစ္စည်း၊ ယင်းမင်္ကု-အရ တေဇ (ဝါ) လက္ခီ ရ၏။ ဒု-နှင့် မင်္ကု သမာသ် တွဲစပ်မှ အရှိန်အစော်မရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ဂဏ္ဌိသစ်၊ မဇ္ဈူနိသျ

http://www.dhammadownload.com

တို့ အလို ဒုမ္မင်္ကုတံ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဘာသာဋီကာအလို-- မင်္ကု-အရ အရှိန်အစော်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ရသည်။ ဒု-နှင့် မင်္ကု သမာသ်တွဲစပ်သည့်အခါ၌လည်း ခဲယဉ်းသဖြင့် အရှိန်အစော်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင် ရသည်။ ဒု-ကို ဒုက္ခေန-ဟုဖွင့်၍ မင်္ကု-ကို မင်္ကုတံ-ဟု ဖွင့်သည်ဟု ကြံသည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသာဋီကာအလို မင်္ကုတံ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဝိဟေဌေဿန္တိ/ဝိဟေဌေဿန္တိ ။ ။ ဇေ္ဌ, ဟေဌ ဝိဗာဓာယံ။ ဌေတိ၊ ဟေဌတိ၊ ဝိဟေဌတိ၊ (နီတိ၊ဓာတု) ကိုထောက်၍ ဝိပုဗ္ဗ ဟေဌဓာတ်+ဏေပစ္စည်း၊ ဿန္တိဝိဘတ်ဖြင့် ပြီး၍ ဒွေဘော်ဌာန မဟုတ်သောကြောင့် ဝိဟေဌေဿန္တိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

န လဘန္တိ/နလဘန္တိဝါ ။ ။ န လဘန္တိ ဝါ တိ ဧတ္ထ ဝါသဒ္ဒေါ အာပဒ္ဒန္တိ ဝါတိ ယောဇေတဗ္ဗော-ဟူသော ယောဇနာကိုထောက်၍ န လဘန္တိ ဝါ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

နိဂ္ဂဟာယ/နိဂ္ဂဟာယ ။ ။ ဟာယပစ္စည်း၏ အာကို အ-ရဿပြု၍ရင်း၊ ရဿ မပြုမူ၍ရင်း နှစ်မျိုးရှိနိုင်သောကြောင့် နှစ်မျိုးလုံးသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဒုမ္မင်္ကူနံ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော အရှိန်အစော်မရှိခြင်း၏ "ဒုမ္မင်္ကူ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သီလ မရှိခြင်း၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

နတ္ထိ မင်္ကု ဧတေသန္တိ ဒုမ္မင်္ကူ။ ဒုသိတံ မင်္ကု ဧတေသန္တိ ဒုမ္မင်္ကူ။ ဒုမ္မင်္ကူစ ဒုမ္မင်္ကူစ ဒုမ္မင်္ကူ။ သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော သီလရှိသောပုဂ္ဂိုလ်။ ဤသို့ အနက်ပြားလျက် သဒ္ဒါချင်းတူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တစ်ခုကြွင်း ပြုထားသောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်း။ ဧကသေသနည်း။

မင်္ကု-ကား အကျိုးဖြစ်သော တန်ခိုးအရှိန်အစော်၏ "မင်္ကု"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သီလ၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဒုဿီလပုဂ္ဂလာ-ကား နတ္ထိ သီလံ ဧတေသန္တိ ဒုဿီလာ။ ဒုသိတံ သီလံ ဧတေသန္တိ ဒုဿီလာ။ ဒုဿီလာစ ဒုဿီလာစ ဒုဿီလာ။ သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဤသို့ အနက်ပြားလျက် သဒ္ဒါတူ တစ်ခုကြွင်းပြုထားသောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်း။ ဧကသေသနည်း။

သံဃဖာသုတာယ-ကား သံဃဖာသုတာယ-တည်းဟူသော အကျိုး ကာယိက စေတသိက သုခကိုဆိုသဖြင့် အကြောင်း သဟဇီဝိကာ သုခဝိဟာရတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဖလူပစာ။

သိက္ခာပဒ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော မေထုနဝိရတိစေတနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့၏ "သိက္ခာပဒ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ထိုတို့ကို ပြတတ်သော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော် စကား၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

➤ ၁၀။ **ဒုမ္မင်္ကူ**-အရ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [ရ၆]

(က) ပေသလာနံ ဘိက္ခူနံ ဖာသုဝိဟာရာယာတိ ပေသလာနံ ပိယသီလာနံ ဘိက္ခူနံ ဖာသုဝိဟာရတ္ထာယ။ (ခ) ပိယသီလာ ဟိ ဘိက္ခူ ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗံ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇံ ဝေလံ မရိယာဒံ အဇာနန္တာ သိက္ခတ္တယပါရိပူရိယာ ဃဋမာနာ ကိလမန္တိ, သန္ဒိဋ္ဌမာနာ ဥဗ္ဗဠှာ ဟောန္တိ။ (ဂ) ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗံ ပန သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇံ ဝေလံ မရိယာဒံ ဉတွာ သိက္ခတ္တယ ပါရိပူရိယာ ဃဋမာနာ န ကိလမန္တိ, သန္ဒိဋ္ဌမာနာ န ဥဗ္ဗဠှာ ဟောန္တိ။

(ဃ) တေန နေသံ သိက္ခာပဒပညာပနာ ဖာသုဝိဟာရာယ သံဝတ္တတိ။

(ဋ္ဌ၊၁၈၉။ မအ္ဌ၊တ၊၉၃။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၉၃။)

➤ ၁။ ဥဗ္ဗဠှာ-သံယာမှ ထွက်သွားစေအပ်ကုန်သည်။ (သဒ္ဒတ္ထ) နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ **ဓောဘာဓောပမနာအာ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သီလကိုချစ်မြတ်နိုးကုန်သော ရဟန်းတို့၏ ဖာသုဝိဟာရ အကျိုးငှာ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူသောဟု ဆို၏။ သိက္ခာပုဒ် မရှိသော် လိုရာကိုပြုကျင့်နိုင်သည်ဖြစ်၍ ဖာသုဝိဟာရဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့လျှင် (ဝါ) ဘယ်ပုံဘယ်နည်း သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် ဖာသုဝိဟာရ ဖြစ်ပါသနည်း။ သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် ဖာသုဝိဟာရဖြစ်ပုံကို မပြသော် သခေ်ပ ဝိတ္ထာရ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- သိက္ခာပုဒ်မရှိသော် ပြုသင့် မပြုသင့်ကို မသိ၍ ဆင်းရဲပင်ပန်းကြ၏။ သိက္ခာပုဒ်ရှိသော် ပြုသင့် မပြုသင့်သည်ကို သိ၍ ချမ်းသာကြသည်၊ ထို့ကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် ဝိယသီလပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဖာသုဝိဟာရဖြစ်၏ဟု ငါပြဆိုရကား-- ဟူလို။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ချစ်အပ်သော သီလရှိကုန်သော ရဟန်းတို့၏ သိက္ခာပုဒ် မပညတ်အပ်သည်ရှိသော် ဖြစ်နိုင်သော အပြစ်တို့ကို ဗျတိရေကနည်းအားဖြင့် ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်သည်ရှိသော် ထိုဝိယသီလ ရဟန်းတို့အား သိက္ခာပုဒ်ကို ဖြည့်ရန် အားထုတ်ခြင်း၌ ရရှိနိုင်သော အကျိုးတို့ကို အန္ဝယနည်းအားဖြင့် ပြတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ဝိယသီလပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် ဖာသုဝိဟာရဖြစ်ပုံကို ဗျတိရေက အန္ဝယဖြင့် အကျယ်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်ကို အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးအုပ်လိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ-ဂ) သည် ဖာသုဝိဟာရဖြစ်ပုံကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ) သည် ဗျတိရေကမှတစ်ပါး အန္ဝယကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) နိဂမန။

စာစပ် ။ ။ အဇာနန္တာ-ကား တို့သည်--ကြောင့် ဟုတွာ-၌ စဉ်းငယ်ဆိုက်၍ ဃဋမာနာ ၌ ကတ္တား/ကတ္တိ စပ်။ အဇာနန္တာ-ကား ကုန်သော--ကြောင့် ဘိက္ခူ-၌ ဝိသေသန/

http://www.dhammadownload.com

ဝိသေသျ စပ်။

➤ ၄။ ပိယာယိတဗ္ဗန္တိ ပိယံ။ သီလတီတိ သီလံ။ ပိယံ သီလံ ဧတေသန္တိ **ပေသလာ**။ (ဧတေသံ၊ထိုရဟန်းတို့အား။ပိယံ၊ချစ်မြတ်နိုးအပ်သော။သီလံ၊သည်။အတ္ထိ၊၏။ဣတိ၊ တေ၊ ပေသလာ။) တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ၊ ပိယ+သီလ+ဧတ-ပုဒ်။ ပိယသီလ-အရ ချစ်အပ်သော သီလသည် မှချ။ ယင်း၏ ရဟန်းတို့ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို-သော ချစ်အပ်သော သီလရှိသော ရဟန်းတို့ဖြစ်ရ၏။

ပိယဘာဝံ·ပိသန္တိ ဂစ္ဆန္တီတိ **ပေသလာ**။ (ပိသ+အလ) ပိသဓာတ်အရ သံဝရသီလ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ (ရှေ့--ဖလူ။ နောက်--ကာရဏူ။) အလ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော လူနတ်ပြဟ္မာသတ္တဝါတို့ ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော ရဟန်းတို့ဖြစ်ရ၏။

ဝဒိတဗ္ဗန္တိ ဝဇ္ဇံ၊ ဝဇ္ဇမေဝ အဝဇ္ဇံ။ သံဝိဇ္ဇတိ အဝဇ္ဇံ ယဿာတိ သာဝဇ္ဇံ။ သာဝဇ္ဇဉ္စ တံ အနဝဇ္ဇဉ္စာတိ **သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇံ**။ သာဝဇ္ဇ-အရ အပြစ်ရှိခြင်းဂုဏ်သည် မှချ။ အနဝဇ္ဇ-အရ အပြစ် မရှိခြင်းဂုဏ်သည် မှချ။ ထို-၏ သိက္ခာပုဒ်တည်းဟူသော ကမ်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ အပြစ် ရှိ မရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်းဟူသော ကမ်းရ၏။

ဝိဂစ္ဆန္တိ ဣရာ ယဿံ သာ **ဝေလာ**။ (ယဿံ၊အကြင်ကမ်းပါး၌။ဣရာ၊ရေတို့သည်။ ဝိဂစ္ဆန္တိ၊ကင်းပျောက်ကုန်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သာ၊ထိုကမ်းပါးသည်။ဝေလာ၊မည်၏။) သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ၊ဝိ+ဣရ+ယ-ပုဒ်။ ဝိ+ဣရာ-အရ ရေတို့၏ ကင်းပျောက်ခြင်းသည် မှချ။ ထို၏ ကမ်းပါးဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို-သော ရေတို့ ကင်းပျောက် ခြင်းရှိသော ကမ်းပါးဖြစ်ရ၏။

ဟာသု သုခံ ဝိဟာရော **ဟာသုဝိဟာရော**။ ဟာသာဝိဟာရောဧဝ အတ္ထော **ဟာသုဝိဟာရတ္ထော**။ ✱ ကရဏီယန္တိ ကတ္တဗ္ဗံ။ န ကတ္တဗ္ဗံ အကတ္တဗ္ဗံ။ ကတ္တဗ္ဗဉ္စ အကတ္တဗ္ဗဉ္စ **ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗံ**။ ✱ တိဋ္ဌန္တိ သမ္ပဟော တယံ။ သိက္ခာနံ တယံ သိက္ခတ္တယံ။သိက္ခတ္တယဿ ပါရိပူရိ **သိက္ခတ္တယပါရိပူရိ**။

➤ ၅။ **ဝေလာ**-ကား ဝိ+ဣရ။ ဝိရာ-ဟူလိုလျက် ဣ-ကို ဧပြု၊ ရ-ကို လပြု၍ ဝေလာ-ဟု ပြီးသည်။

➤ ၆။ (က) ၌ ပိယသီလာနံ-ဖြင့် ပေသလာနံပုဒ်ကို ပိယံ သီလံ ဧတေသန္တိ ပေသလာ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပိယသီလာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ပိယ-ကို ပေ-ပြု၊ သီ-၌ ဤကို အ-ပြု (တစ်နည်း) ပိ-၌ ဣကို ဧပြု၊ ယကိုချေ၊ ဤကို အ-ပြု၍ ပေသလ-ဟု နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဟာသုဝိဟာရတ္ထာယ-ဖြင့် ဟာသုဝိဟာရာယ-၌ အာယ-သည် စတုတ္ထီ ဧက ဝုစ် သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း သဝိဘတ်၏ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်

http://www.dhammadownload.com

၌ သက်--ရင်း (ဝိဘာတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၈။ ဥဗ္ဗာဠှာ/ဥဗ္ဗဠ္ဍာ ။ ။ ဥဗ္ဗာဠှာတိ ပီဠိတာ-ဟု (ဝိမတိ) ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဗဟု-ဝုဒ္ဓိမှို၊ အဗဟီတိ ဗာဠှော။ "ကွစိ ဓာတူ"တိ အာဒိနာ ဒီယော။ (ရူ) ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဤ၌ ဥ-ဥပသာရပုဒ် အထူးပြု၍ ဒီယနှင့်ရှိသော ဥဗ္ဗာဠှာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သန္နိဟမာနာ/သဒ္ဒိဟမာနာ/သံဒိဋ္ဌမာနာ ။ ။ သံပုဗ္ဗ ဒိဟဓာတ်+မာနပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော သန္နိဟမာနာပုဒ်သည်သာလျှင် သံသယဖြစ်ခြင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်ရင်း။ သာရတ္ထနှင့် ဝိမတိ ဋီကာတို့၌လည်း သံသယံ အာပဇ္ဇမာနာ-ဟု ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်ရင်း သန္နိဟမာနာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝုဒ္ဓိမျှသာထူး၍ အနက် အဓိပ္ပါယ် မထူးသောကြောင့် သန္ဓေဟမာနာ-လည်းသင့်။

ယဋ္ဌမာနာ/ယဋ္ဋမာနာ ။ ။ ယဋဓာတ်+အပစ္စည်း+မာနပစ္စည်း၊ ယဋမာနာတိ ဝါယမမာနာ-ဟူသော ပါရာဇိကဏ် ယောဇနာကိုထောက်၍ ယဋမာနာ-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

➤ ၉။ **ပိယသီလောနံ**-ကား ဌာနီ (ဂုဏ်) ဖြစ်သော ချစ်အပ်သော သီလ၏ "ပိယသီလ"ဟူသောအမည်ကို ဌာန (ဂုဏော) ဖြစ်သော ရဟန်းတို့ဒြပ်၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ ဂုဏူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ပေသလာနံ-ကား ဌာနီ မကောင်းတတ်သော ချစ်အပ်သော သီလကိုဆိုသဖြင့် ဌာန မကောင်းရာ ဖြစ်သော ရဟန်းဒြပ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဌာနျူပစာ။အဝိနာဘာဝနည်း။

ဝေလံ/မရိယာဒံ-ကား အတူဖြစ်သော ကမ်းပါး၏ "ဝေလံ/မရိယာဒံ" ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော သိက္ခာပုဒ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဖာသုဝိဟာရာယ-ကား အကျိုးဖြစ်သော မကောင်းတတ်သော ချမ်းသာစွာနေရခြင်းကို "ဖာသုဝိဟာရာယ"ဟု ဆိုသဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော မကောင်းရာဖြစ်သော ဝေလာမရိယာဒဇာနန-သိက္ခာပုဒ်စည်းကမ်း အပိုင်းအခြားကိုသိခြင်း၊ သိက္ခတ္တယပါရိပူရိယာ ယဋမာန-သိက္ခာသုံးပါးပြည့်စုံရန် ကျင့်ကြံကျိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်းကိုလည်းရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဖလူပစာ။

ဖာသုဝိဟာရာယ-ကား ဆိုခဲ့ပြီးသော သံဃဖာသုတာယ-၌ ကြိယာပုတ်လေးပါး၌ ကိုယ်စိတ် ချမ်းသာခြင်းမှ တစ်ပါး သိက္ခာပုဒ်ကို အားထုတ်ရာ၌ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ချမ်းသာ ခြင်းကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ ကေဒေသျူပစာ။

ဋီကာ [ရရ]

(က) ယော ဝါ ဒုမ္မင်္ကူနံ ပုဂ္ဂလာနံ နိဂ္ဂဟော၊ သွေဝ ဧတေသံ ဖာသုဝိဟာရော။

(ခ) ဒုဿီလပုဂ္ဂလေ နိဿာယ ဟိ ဥပေါသထော န တိဋ္ဌတိ၊ ပဝါရဏာ န တိဋ္ဌတိ၊ သံဃကမ္မာနိ နပ္ပဝတ္တန္တိ၊ သာမဂ္ဂီ န ဟောတိ၊ ဘိက္ခူ အနေကဂ္ဂါ ဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာကမ္မဋ္ဌာ

http://www.dhammadownload.com

နာဒိနိ အနုယုဉ္ဇိတုံ န သက္ကောန္တိ။ (ဂ) ဒုဿီလေသု ပန နိဂ္ဂဟိတေသု သဗ္ဗောပိ အယံ ဥပဒ္ဒဝေါ န ဟောတိ၊ တတော ပေသလာ ဘိက္ခူ ဖာသု ဝိဟရန္တိ။ (ဃ) ဖဝံ ပေသလာနံ ဘိက္ခူနံ ဖာသုဝိဟာရာယာတိ ဧတ္ထ ဒွိဓာ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (င) ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ အာသဝါနံ သံဝရာယာတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ အာသဝါ နာမ အသံဝရေ ဌိတေန တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ပတ္တဗ္ဗာ ပါဏိပ္ပဟာရဒဏ္ဍပ္ပဟာရ ဟတ္ထစ္ဆေဒပါဒစ္ဆေဒအကိတ္တိ အယသ ဝိပ္ပဋိသာရာဒယော ဒုက္ခဝိသေသာ။ (စ) ဣတိ ဣမေသံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ အာသဝါနံ သံဝရာယ ပိဓာနာယ အာဂမနမဂ္ဂထကနာယာတိ အတ္ထော။

(ဌ၊ ၁၈၉။ မအ္ဂု၊တ၊၉၄။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၉၃။)

➢ ၁။ **အနေကဝဏ္ဏာ**-များသောအာရုံရှိကြကုန်သည်။ (ဝါ) တခုတည်းသော အာရုံ မရှိကြကုန်သည်။ (သဒ္ဒတ္ထ) မတည်ကြည်ကြကုန်သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ-ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အပ်သော သဘောဟူသော ပစ္စက္ခ အတ္တဘော၌ဖြစ်ကုန်သော။ အာသဝါနံ-လက်ဖြင့်ပုတ်ခတ်ခြင်းစသော ဆင်းရဲအထူးဟူသော ဘေးရန်တို့ကို။ သံဝရာယ-လာရာလမ်းကို တားမြစ်ပိတ်ဆို့ခြင်းငှာ။(သိက္ခာပဒ၊ ပညပေဿာမိ။)

➢ ၂။ (စ-ဂ) သို့/ **အယုတ္တာဘောက္ကူ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဒုမ္မင်္ကု-ခေါ် ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို နှိပ်ကွပ်ခြင်းသည် ပေသလဘိက္ခုတို့အား ဖာသုဝိဟာရဖြစ်သောဟု ဆို၏။ ယင်းတို့ကို နှိပ်ခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့် ဖာသုဝိဟာရဖြစ်သနည်း။ အဓိကရုဏ်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို နှိပ်ခြင်းသည် ပေသလ ဘိက္ခုတို့အား ဖာသုဝိဟာရဖြစ်၏ဟူသော စကားကို ဗျတိရေကအားဖြင့် ချဲ့ပြပြီး၍ ယခု အခါ၌ အန္ဝယအားဖြင့် ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➢ ၃။ (က) စသည်ကား ဖာသုဝိဟာရဖြစ်ပုံကို တနည်းပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ (က) တွင် ယောဝါ-စသော ဝါကျကား ဒုမ္မင်္ကုပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိပ်ကွပ်ခြင်းသည် ပေသလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ချမ်းသာစွာနေရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ကာရဏ/အနိယတ်။ သွေဝ- စသော ဝါကျကား ဖလ/နိယတ်ဝါကျ။ (ခ-ဂ) တို့ကား ဖာသုဝိဟာရဖြစ်ပုံ ကို ချဲ့ပြ သောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ထိုတွင် (ခ) သည် ဗျတိရေက။ (ဂ) သည် အန္ဝယ။ ယင်း (ဂ) ၌ တတော ပေသလာ ဘိက္ခူ ဖာသု ဝိဟရန္တိ-ကား ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို နှိပ်ကွပ်သည် ရှိ သော် ဘေးရန်မဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရအပ်သောအကျိုးဂုဏ်ကို ပြသောကြောင့် လဒ္ဓ ဂုဏ။ (ဃ) နိဂမန။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။

➢ ၄။ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟနိယတေတိ သံဃော။ ကရိယန္တေတိ ကမ္မာနိ။ သံဃေန ကတ္တဗ္ဗာနိ ကမ္မာနိ **သံဃကမ္မာနိ**။ (သံဃေန၊သည်။ကတ္တဗ္ဗာနိ၊ပြုအပ်ကုန်သော။ ကမ္မာနိ၊ကံတို့တည်း။) မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ်၊ သံဃ+ကမ္မ။ သံဃ-အရကား

http://www.dhammadownload.com

သံဃာဒြဗ်သည် မှချ။ ယင်း၏ ပြုအပ်သော ဥပုသ်, ပဝါရဏာ၊ ယင်းတို့မှကြွင်းသော သံဃကံတို့နှင့် သာဓကေ သာဓျေ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော သံဃာသည် ပြုအပ်သော ဥပုသ်, ပဝါရဏာ, ယင်းတို့မှကြွင်းသော သံဃကံအားလုံးရ၏။

ထိုသို့ပင် ရဗြားသော်လည်း ဤ၌ သံဃကမ္မ-သဒ္ဒါသည် ဂေါဗလီဗဒ္ဒနည်းဖြင့် ဆိုအပ်သော ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဥပေါသထော န တိဋ္ဌတိ၊ ပဝါရဏာ န တိဋ္ဌတိ-ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ဥပုသ်ကံ, ပဝါရဏာကံမှကြွင်းသော ဥပသမ္ပဒကံ-စသော ကံကိုသာ ရ၏။

ဥပဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဥပေါသထော**။ (ဧတ္ထ တိထိဝိသေသေ၊ဤနေ့အထူး၌။သပ္ပုရိသာ သူတော်ကောင်းတို့သည်။သီလေနဝါ၊နှင့်ရင်း။အနသနေနဝါ၊အစာ မစားခြင်းနှင့်ရင်း။ ဥပဝသန္တိ၊ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ နေတတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သော တိထိဝိသေသော၊ထိုနေ့ အထူးသည်။ဥပေါသထော။) ဥပ-ဝသဓာတ်+အထပစ္စည်း။ ဥပ-အရ သီလနှင့်ရင်း၊ အစာ မစားခြင်းနှင့်ရင်း ပြည့်စုံခြင်း ဥပေတဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝသဓာတ်အရ သူတော်ကောင်း တို့၏ ဝိရတိပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ အဓိကရဏတ္ထကား ထို-အားတပ်သော ဥပုသ်နေ့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အထ-ပစ္စည်းအရကား ထို-သော ဥပုသ်နေ့ ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရဗြားသော်လည်း ဥပေါသထ-သဒ္ဒါ ဥပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ပါတိ မောက္ခုဒ္ဒေသ-စသော အနက်လေးနက်ရ၏။

ပဝါရိယတေ အဝ္ဓေသိယတေ သင်္ကာရပုဗ္ဗကေန အာယာစိယတေ **ပဝါရဏာ**။

ဘာဝသာဓနေ၊ ပပုဗ္ဗ ဝရ+ယု။ ပ-အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝရ ဓာတ်အရကား သင်္ကာရကို ရှေ့သွားပြုသဖြင့် တောင်းပန်သူ၏ (ဖိတ်ကြားသူ၏) မေတ္တာ ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော တောင်းပန်ခြင်းကြိယာသည် မှချ။ ယုပစ္စည်းအရလည်း ဘာဝသာဓနေတို့၏ သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် ယင်း တောင်းပန်ခြင်းကြိယာပင် ရ၏။

သမံ အဂ္ဂံ ကော့ဌာသော ယဿာတိ သမဂ္ဂေါ။ သမဂ္ဂါနံ ဘာဝေါ **သာမဂ္ဂီ**။ (သမဂ္ဂါနံ၊ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးဖြင့် ညီညွတ်ကုန်သောသူတို့၏။ဘာဝေါ၊ဖြစ်ကြောင်းတည်း။) ဘာဝတဒ္ဓိတ်၊ သမဂ္ဂပုဒ်+ဏ-ဤ။ သမဂ္ဂ-အရ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးဖြင့် ညီညွတ်ကုန်သော ရဟန်းတို့ဖြစ်သည် မှချ။ ယင်းတို့၏ မေတ္တာပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော ညီညွတ်ခြင်း ကြိယာနှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို-သော ရဟန်းတို့၏ မေတ္တာ ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော ညီညွတ်ခြင်းကြိယာ ရ၏။

ဉာဏေန ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ **ဒိဋ္ဌော**။ (ဉာဏေန၊ဉာဏ်အားဖြင့်။ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊မြင်အပ်၏။ဣတိ၊ ကြောင့်။ဒိဋ္ဌော၊မည်၏။) ကမ္မသာဓနေ၊ ဒိသ+တ။ ဒိသဓာတ်အရ မြင်သောသူ၏ ဉာဏ်ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မတ္ထကား ထို-အားတပ်သော သဘာဝ (ခန္ဓာ, အာယတန သော) ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော မြင်အပ်

http://www.dhammadownload.com

သော သဘာဝ (ဝါ) ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘော ရ၏။

ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သော ဓမ္မောစာတိ ဇိန္ဒဓမ္မော။ ဝိသေသန ပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်။ ဒိဋ္ဌ+ဓမ္မ ပုဒ်။ ဒိဋ္ဌ-အရ ဉာဏ်ဖြင့်မြင်ခြင်း ဒိဋ္ဌဘောဂုဏ်သည် မှုချ။ ယင်း၏ သဘောတရား (ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘော) နှင့် ဂုဏ်ဂုဏီ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အပ်သော သဘောတရား (အတ္တဘော ခန္ဓာကိုယ်) ရ၏။

ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ပတ္တဗ္ဗာ (ဘဝါ) ဇိန္ဒဓမ္မိကာ။ ပတ္တဗ္ဗ (ဘဝ) တဒ္ဓိတ်။ ဒိဋ္ဌဓမ္မ-အရ ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အပ်သော သဘော (ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘော) သည် မှုချ။ ယင်း၏ အာသဝတို့နှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာန။ ဣက-ပစ္စည်းအရကား ထို-သော ပါဏိပ္ပဟာရ-စသော အာသဝ (ဒုက္ခဝိသေသ) တို့ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဒုမ္မင်္ကု (ဒုသီလ) ပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိပ်ကွပ်ခြင်းသည် ပေသလဘိက္ခုတို့အတွက် ချမ်းသာခြင်းအကျိုးရှိသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဥပုသ်ကံစသော သံဃကံအားလုံးကို ဓမ္မပရိဘောဂ မည်သည်ဖြစ်သောကြောင့် အလဇ္ဇီတို့နှင့် အတူတကွပြုခြင်းငှာ မအပ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိ။(ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဒုက္ခဝိသေသာ-ဖြင့် အာသဝါနံ-၌ အာသဝ-သဒ္ဒါသည် သေရည်အရက်, ကာမာသဝ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဥပဒ္ဒဝအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပါဏိပ္ပဟာရဒဏ္ဍပ္ပဟာရ ဟတ္ထစ္ဆေဒပါဒစ္ဆေဒအကိတ္တိအယသဝိပ္ပဋိသာရာဒယော-ဖြင့် ဒုက္ခဝိသေသ-အရ ပါဏိပ္ပဟာရဒဏ္ဍပ္ပဟာရ ဟတ္ထစ္ဆေဒပါဒစ္ဆေဒအကိတ္တိ အယသ ဝိပ္ပဋိသာရ စသည်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

အတ္တဘာဝေ ပတ္တဗ္ဗာ-ဖြင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ-၌ ဒိဋ္ဌဓမ္မပုဒ်ကို ဒိဋ္ဌေဝ သော ဓမ္မောစာတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဒိဋ္ဌဓမ္မ-အရ အတ္တဘာဝကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာပုဒ်ကို ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ပတ္တဗ္ဗာ (ဘဝါ) တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣကပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

တသ္မိံယေဝ-ဖြင့် အတ္တဘာဝ-အရ တမလွန်အတ္တဘောကို မယူရ၊ ပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘောကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဓ) ၌ ပိဓာနာယ-ဖြင့် သံဝရာယ-၌ ဝရဓာတ်သည် ဣစ္ဆာအနက်ကို မဟော၊ ပိတ်ဆို့ခြင်း (အာဝရဏ)အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

အာဂမနထကနာယ-ဖြင့် ပိဓာယ-၌ အပိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အပိ-၌ အ-သဒ္ဒါ ကျေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဓာဓာတ်၏ ပိတ်ခြင်း (ထကန) အနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) လာသောလမ်းကြောင်းကို ပိတ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ တသ္မိံဥပေဝ/တသ္မိံယေဝ ။ ။ တသ္မိံဥပေဝ-ကို တသ္မိံ+ဧဝ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ဧ

http://www.dhammadownload.com

ဟော ဉ်-သုတ်ဖြင့် ဧ-အက္ခရာကြောင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဥပြု၊ ဥဒ္ဓဘော်လာ၍ ပြီးသောကြောင့် တသ္မိဉေဝ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ [ဧဟေ ဉ်။ ဧကာရ ဟကာရေ ပနေ နိဂ္ဂဟိတံ ခေါ ဉ ကာရံ ပပ္ပေါတိ ဝါ။ ဧကာရေ ဉာဒေသဿ ဒွိဘာဝေါ။] (ရူ)

တသ္မိံယေဝ-ဟုရှိလျှင် တသ္မိံ+ဧဝ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ယဝမဒန-သုတ်ဖြင့် နောက် ဧ-သရကြောင့် ယ-လာ၍ ပြီးရကား တသ္မိံယေဝ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ပဝါရဏာ/ပဝါရနာ ။ ။ ပပုဗ္ဗ ဝရဓာတ်+ယုပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိလိင် ဇောတက အာ-ပစ္စည်း၊ ရဟာဒိတော ဏ-သုတ်ဖြင့် စီရင်ရာ ရကာရန္တဓာတ်ဖြစ်၍ ဒန္တဇ န-ကို မုဒ္ဓဇ ဏ ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပဝါရဏာပါဌ် သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ဉပေါသထော**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ, နာမပညတ်, ဥပဝါသ, အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်, ဥပုသ်နေ့တို့၏ "ဥပေါသထော"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ နေယျတ္ထ၊ ရုဠှီနည်း။

သံဃကမ္မာနိ နပ္ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ-- ကား ယှဉ်ဖက် ဥပေါသထောသဒ္ဒါ, ပဝါရဏာသဒ္ဒါတို့၏ အနက်ကိုချန်၍ ဥပုသ်ကံ, ပဝါရဏာကံမှကြွင်းသော သံဃကံဟူသောအနက်ကို ဟောသောကြောင့် ဂေါဗလီဗဒ္ဒနည်း၊ ပါရိသေသနည်း၊ ပုညာဏာသမ္ဘာရနည်း။

အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော သံဃကံတို့၏ "သံဃကမ္မာနိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဥပုသ်ကံ ပဝါရဏာကံမှကြွင်းသော သံဃကံတို့၌တင်-- ဧကဒေသူ။

အာဿဝ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သေရည်အရက်, အာသဝေါတရား ၄-ပါး, ဥပဒ္ဒဝေါတို့၏ "အာသဝ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဥပဒ္ဒဝ၌တင်- ဧကဒေသူပစာ။

ဗာဟုဝိဟာရော-ကား အကျိုး မကောင်းတတ်သော ဖာသုဝိဟာရကို ဆိုသဖြင့် အကြောင်း မကောင်းရာဖြစ်သော နိဂ္ဂဟ-ကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဖလူပစာ။

(ခ) ၌ **ဓုဿီလပုဂ္ဂလေ**-ကား ဧကသေသနည်း။ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း။

ပါဠိ [၇၈]

(က) **သမ္ဗရာယိကာနံ အာသဝါနံ ပဋိဃာတာယာတိ** သမ္ပရာယိကာ အာသဝါ နာမ အာသိဝရေ ဋ္ဌိတေန ကတပါပကမ္မမူလကာ သမ္ပရာယေ နရကာဒီသု ပတ္တဗ္ဗာ ဒုက္ခဝိသေသာ။

(စ) **တေသံ ပဋိဃာတတ္ထာယ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနတ္ထာယ ဝူပသမတ္ထာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(ဋ၊ ၁၉၀။ မဏ္ဍူ၊တ၊ ၉၅။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၂၉၅။)

➢ ၁။ **သမ္ပရာယိကာနံ**၊ငရဲစသော တမလွန်လောက၌ဖြစ်ကုန်သော၊အာသဝါနံ၊ဆင်းရဲဒုက္ခအထူးဟူသော ဥပဒ္ဒဝေါတို့၏။(ဝါ) တို့ကို၊ပဋိဃာတာယ၊ငြိမ်းအေးခြင်းငှာ၊ ပဋိဃာတာယ၊ပယ်သတ်ခြင်းငှာ၊ငြိမ်းအေးခြင်းငှာ။

➢ ၄။ သမ္ပရေတဗ္ဗော ပေစ္စ ဂန္တဗ္ဗောတိ **သမ္ပရာယော**။ (ယော နရကာဒိ၊အကြင်

http://www.dhammadownload.com

ငရဲ အစရှိသော။ပေစ္စ၊တမလွန်ဘဝသို့။အသံဝရေမစောင့်စည်းခြင်း၌။ဌိတေန၊တည်သော သူသည်။သမ္ပရေတဗ္ဗော၊ရောက်အပ်၏။ကွတိ၊ သော နရကာဒိ၊သည်။သမ္ပရာယော။)

ကမ္မသာဓနေ၊ သံပုဗ္ဗ ပရာပုဗ္ဗ ဣဓာတ်+ဏပစ္စည်း။ သံ, ပရာ-ဟူသော ဥပသာရပုဒ်တို့အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဣဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား မစောင့်စည်းခြင်း၌တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မတ္ထကြိယာကား ငရဲစသော ဒုဂ္ဂတိ၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဘောဂုဏ် ရ၏။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို-- သော ငရဲစသော ဒုဂ္ဂတိရ၏။

သမ္ပရာယေ ဘဝါ **သမ္ပရာယိကာ**။ (သမ္ပရာယေ၊ပရလောကဟူသော ငရဲစသည်၌။ ဘဝါ၊ဖြစ်ကုန်သော ဥပဒ္ဒဝေါတို့တည်း။) ဘဝတဒ္ဓိတ်၊ သမ္ပရာယ+ဣက။ သမ္ပရာယ-အရ ပရလောက-ဟူသော ငရဲစသည်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဆင်းရဲခြင်းအထူးဟူသော ဥပဒ္ဒဝေါနှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ဣကပစ္စည်းအရကား ထို-သော ဆင်းရဲခြင်းအထူးဟူသော ဒုက္ခ ဝိသေသရ၏။

နရန္တိ ပါပုဏန္တိ သတ္တာ ဧတ္ထာတိ **နရကော**။ နရဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ငရဲသို့ ကျ ရောက်သော သတ္တဝါသည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထကား ထိုအားတပ်သော ငရဲ၏ ပကတူ ပ နိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အကပစ္စည်းအရ ထို-သော ငရဲရ၏။

ဘဝနံ ဘာဝေါ။ (ဘူ+ယု) ပုနပ္ပုနံ ဘာဝေါ **ဘိယျောဘာဝေါ**။ ကမ္မဓာရာယ်သမာသ် ဘိယျော+ဘာဝပုဒ်။ ဘိယျော-အရကား အဖန်ဖန် (ဝါ) လွန်စွာဟူသော ဘိယျော ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဖြစ်ခြင်းကြိယာနှင့် (ဝါ) ကြည်ညိုခြင်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အဖန်ဖန်လွန်စွာဖြစ်ခြင်း လွန်စွာကြည်ညိုခြင်း ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဒုက္ခဝိသေသော-ဖြင့် အာသဝါနံ-၌ အာသဝ-သဒ္ဒါသည် သေရည် အရက်, ကာမာသဝ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဥပဒ္ဒဝအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ သည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) နရကာဒိသု-ဖြင့် သမ္ပရာယပုဒ်ကို သမ္ပရေတဗ္ဗော ပစ္စဂန္တဗ္ဗောတိ သမ္ပရာယော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သမ္ပရာယ-အရ ပရလောကဖြစ်သော ငရဲစသည်ကို ယူရ မည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

သမ္ပရာယေ ပတ္တဗ္ဗာ-ဖြင့် သမ္ပရာယိကပုဒ်ကို သမ္ပရာယေ ဘဝါ သမ္ပရာယိကာ-ဟု ဘဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣကပစ္စည်း၏ ဘဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ပဋိပဿမ္ဘနတ္ထာယ-ဖြင့် ပဋိဃာတတ္ထာယ-၌ ပဋိဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေ သက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဟနဓာတ်၏ ဟိံသာ, ဂတိအနက်တို့ကို မဟော၊ ငြိမ်း အေးခြင်း=ပဋိပဿမ္ဘနအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓန၌ သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပဋိဟနနံ ပဋိဃာတော-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း

http://www.dhammadownload.com

(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကတဝေဒီဗြာဟ္မဏော/မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက-တိဝေဒီဗြာဟ္မဏော

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော၊မှားသောအယူရှိသော။ကတဝေဒီဗြာဟ္မဏော၊ကတဝေဒီမည်သော ပုဏ္ဏားသည်ဟုရင်း၊ ကတဝေဒီ၊ပြုအပ်ပြီးသော ကျေးဇူးကိုသိလေ့ရှိသော။ဗြာဟ္မဏော၊ ပုဏ္ဏားသည်ဟုရင်း၊ အနက်ပေးရသောကြောင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကတဝေဒီဗြာဟ္မဏော-ပါဌ်သင့်။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကတိဝေဒီ၊မှားသောအယူရှိသည်ဖြစ်၍ ဗေဒင်သုံးပုံကိုသိသော။ဗြာဟ္မဏော ဝိယ၊ပုဏ္ဏားကဲ့သို့ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်ရင်း။ တိဝေဒံ ,ဇာနာတီတိ တိဝေဒီ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟုတွာ တိဝေဒီ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကတိဝေဒီ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရသောကြောင့်ရင်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက တိဝေဒီဗြာဟ္မဏော-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ပါကျ [၇၉]

(က) သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာတိ တိဝိဓော သဒ္ဓမ္မော ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မော ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မော အဓိဂမ သဒ္ဓမ္မောတိ။ (ခ) တတ္ထ ပိဋကတ္တယသင်္ဂဟိတံ သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မော နာမ။ တေရသ ဓုတဂုဏာ, စုဒ္ဒသ ခန္ဓကဝတ္တာနိ, ဒွေ အသီတိ မဟာဝတ္တာနိ, သီလသမာဓိ ဝိပဿနာတိ အယံ ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မော နာမ။ စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂါ, စတ္တာရိစ သာမည ဖလာနိ, နိဗ္ဗာနဉ္စာတိ အယံ အဓိဂမသဒ္ဓမ္မော နာမ။

(ဂ) သော ယသ္မာ ဝိ ယသ္မာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ သတိ ဘိက္ခူ သိက္ခာပဒဥ္စ တဿ ဝိဘင်္ဂဥ္စ တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ အညဉ္စ ဗုဒ္ဓဝစနံ ပရိယာပုဏန္တိ၊ ယထာပညတ္တဥ္စ ပဋိပဇ္ဇမာနာ ပဋိပတ္တိံ ပူရေတွာ ပဋိပတ္တိယာ အဓိဂန္တဗ္ဗံ လောကုတ္တရဓမ္မံ အဓိဂစ္ဆန္တိ၊ တသ္မာ သိက္ခာပဒ ပညတ္တိယာ စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတိ။ (ဃ) တေန ဝုတ္တံ "သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ"တိ။

(ဋ္ဌ၊၁၉၀။ မဇ္ဈ၊တ၊၉၇။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၂၉၆။)

➢ ၁။ စိရဋ္ဌိတိကော။ ကြာမြင့်စွာသော အခါပတ်လုံး တည်ခြင်းရှိသည်။ (ဝါ) ကြာမြင့်စွာသော တည်ခြင်းရှိခြင်း။ (သဒ္ဒတ္ထ)

➢ ၂။ (စ) ဒုံ/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ-၌ သဒ္ဓမ္မသည် ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ, ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မ, အဓိဂမသဒ္ဓမ္မ-ဟု သုံးမျိုးရှိ၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း သဒ္ဓမ္မသုံးမျိုးကို အသီးအသီး ခွဲပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(စ) ဒုံ/ **ဓာဒရ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ-၌ သဒ္ဓမ္မဘေဒကို (ဝါ) သဒ္ဓမ္မ၏ သရူပတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ်သည် ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ မည်ပါသနည်း။ ဝိနယပိဋကဖြင့် ရေတွက်အပ်သော ဘုရားစကားတော်သည် ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ မည်ပါသလော။ အဘယ်သည် ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မ မည်ပါသနည်း။ သီလသမာဓိဝိပဿနာတရားသုံးပါးသည် ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မ မည်ပါသလော။ အဘယ်သည် အဓိဂမသဒ္ဓမ္မ မည်ပါသနည်း။ မဂ်

http://www.dhammadownload.com

လေးပါးသည် အဓိဂမသဒ္ဓမ္မ မည်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) ဖြင့် သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ-၌ သဒ္ဓမ္မသရုပ်ကို သခေ်ပဝိတ္ထာရအားဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိဖြစ်ပုံကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဖွင့်ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အယုတ္တာဘောဂဓောအရာ** ။ ။ ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ-၌ သဒ္ဓမ္မဘေဒနှင့်တကွ (ဝါ) ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ စသည်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ၎င်းသုံးပါးသော သဒ္ဓမ္မသည် အဘယ့်ကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်းဖြင့် ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်ခြင်းရှိပါသနည်း။ နိဗ္ဗာန်မှတစ်ပါးသော သဒ္ဓမ္မသည် တရားကိုယ်အားဖြင့် ခဏိကရုပ်နာမ်မျှဖြစ်၍ ဥပါဒ် ဋ္ဌီ ဘင် ခဏမျှသာ တည်နိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ နိဗ္ဗာန်သည် ခဏဝိမုတ္တဖြစ်၍ သိက္ခာပုဒ် မပညတ်သော်လည်း အမြဲ မပျက်စီးဘဲ တည်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိဖြစ်ပုံကို အကြောင်းနှင့်တကွ ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြခြင်းငှာ (ဝါ) နိဂုံးကို ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သဒ္ဓမ္မသုံးမျိုးကို အသီးအသီး ခွဲပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ယင်း (ခ) ပက္ခ၊ ပက္ခန္တရ ခွဲ။ (ဂ) ကား သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိဖြစ်ပုံကို အကြောင်းနှင့်တကွ ခွဲပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိဖြစ်ပုံနှင့် သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဆက်လက်ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) လဒ္ဓဂုဏ။/နိဂမန။

စာစပ် ။ ။ သော သဗ္ဗောပိ-ကား သည်--ကြောင့် စိရဋ္ဌိတိကော-၌ တုလျတ်/လိင်တ် စပ်။ (တနည်း) ဟောတိ-၌ ပကတိကတ္တား/ပကတိကတ္တား၏ ကြိယာ စပ်။

➤ ၄။ အဓိဂန္တဗ္ဗောတိ **အဓိဂမော**။ (ဘိက္ခူဟိ၊တို့သည်။ပဋိပတ္တိယာ၊ပဋိပတ်ဖြင့်။ ယော လောကုတ္တရဓမ္မော၊ကို။အဓိဂန္တဗ္ဗော၊သိအပ်၏။ဣတိ၊ သော၊ အဓိဂမော။)

ကမ္မသာဓနေ၊ အဓိ-ဂမု+အ။ အဓိ-အရကား ဓာတွတ္တ ဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။ ဂမုဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ရဟန်းတို့သန္တာန်၌ဖြစ်သော ပဋိပတ် (ကုသိုလ်)ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မတ္တ-ကား ထို-အားတပ်သော လောကုတ္တရာတရား၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား လောကုတ္တရာတရား ရ၏။

ဋ္ဌိယတေ ဋ္ဌိတိ။ စိရံ ဋ္ဌိတိ တေဿာတိ **စိရဋ္ဌိတိကော**။ ပုဒ်လုံးအရ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်ခြင်းသည် မုချ။ ထို၏ သဒ္ဓမ္မသုံးပါးနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ တေ-အညပုဒ်အရ ထို-သော ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်ခြင်းရှိသော သဒ္ဓမ္မသုံးပါးရ၏။ ✱ အဓိဂန္တဗ္ဗောတိ **အဓိဂမော**။ (မဂ် ၄-ပါး ဖိုလ် ၄-ပါး နိဗ္ဗာန်ရ၏။)

သမ္မန္တီတိ **သန္တာ**။ (သမု+အန္တ/တ-ပစ္စည်း) သမုဓာတ်အရကား သတိ ဝိရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်

http://www.dhammadownload.com

သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏ္။ တ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော သူတော်ကောင်းရ၏။

ကိလေသေ သမေန္တီတိ ဝါ သန္တာ။ (သမု +အန္တ/တ။) သမုဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကား ကိလေသာ၏ အဘာဝသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဌကား သူတော်ကောင်း၏ (ဝါ) လောကီ လောကုတ္တရာ မဂ်ဖိုလ်တို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော သူတော်ကောင်းရ၏။

* အသတိ ဝိဇ္ဇတီတိ သစ္စန္တာ။(အသ+တ) အသဓာတ်အရ ဝိဇ္ဇမာနသတ္တိဖြစ်သော ဂုဏ်ရ၏။ တ-ပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တဖြစ်သော. သူတော်ကောင်းဖြစ်ရ၏။

သံန္တိယတိ ပသံသိယတီတိ သစ္စန္တော။ (သန္တ+အ) သန္တဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား သူတော်ကောင်း၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ချီးမွမ်းအပ်သော ဂုဏ်သည် ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ သူတော်ကောင်းဖြစ်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

* အတ္တာနံ ဓာရေန္တေ စတူသု အပါယမနုသေယသု ဓာရေတီတိ ဓမ္မော။ (ဓရ+ရမ္မ)

ဓရ-ဓာတ်အရ မဂ်လေးပါး၏ သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိ နိဗ္ဗာန်၏ နိဿရဏသတ္တိသည် မုချ။ ပရိယတ္တိ ပဋိပတ္တိတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ရမ္မပစ္စည်းအရ ထို-သော ပရိယတ္တိ ပဋိပတ္တိ အဓိဂမသဒ္ဓမ္မသုံးပါး ရ၏။

သတံ ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မော။ သန္တ-အရ သူတော်ကောင်းတို့ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ တရားနှင့် သာမီ သံ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားရ၏။

* သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မော။ သန္တော ပသတ္ထော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မော။

ပရိယာပုဏိတဗ္ဗာ ဥဂ္ဂဏှိတဗ္ဗာတိ ပရိယတ္တိ။ (ပရိ-အပ+တိ) အပဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ပါဠိတော်ကို အာရုံပြု၍ သင်ယူသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သတိ ဝီရိယ အဓိမောက္ခ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ဘုရားစကားပါဠိ၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူ။ တိ-ပစ္စည်းအရကား ဘုရားစကားတော်ဖြစ်သော ပါဠိ တော်ရ၏။ * ပုနပ္ပုနံ ဝါ သုဂတိံ ယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတာယာတိ ပရိယတ္တိ။ (ပရိပုဗ္ဗ ယာ+ တိပစ္စည်း) ပရိ-ဥပသာရပုဒ်အရ ပုနပ္ပုနဘောဂုဏ် ရ၏။ ထို-၏ ရောက်ခြင်းနှင့် ဝိသေ သန-ဝိသေသျ စပ် ဌာန္။ ယာဓာတ်၏အရ ကတ္တုဌကား သုဂတိပဋိသန္ဓေ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကံရဏဌကား ဘုရားစကားဟူသော ပါဠိတော်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တိပစ္စည်းအရ ထို--သော ဘုရားစကားပါဠိတော် ရ၏။

ပရိဗျတ္တိ ဝါ ယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတာယာတိ ပရိယတ္တိ။ ပရိ-အရ ထင်ရှားခြင်းသည် မုချ။ ထို-၏ ရောက်ခြင်းနှင့် ကမ္မ ကမ္မိ စပ် ဌာန္။ (ဝါ) ပရိယတ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ယာဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ထင်ရှားခြင်းသို့ရောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သီလ, သမာဓိ, ပညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္ထကား ဘုရားစကားဟု

http://www.dhammadownload.com

ဆိုအပ်သော ပါဠိတော်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တိ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဘုရားစကားဟုဆိုအပ်သော ပါဠိတော်ရ၏။

ပရိနိဗ္ဗာနံ ယန္တိ ပါပုဏန္တိ ဧတေယာတိ ပရိယတ္တိ။ (ပရိပုဗ္ဗ ယာဓာတ်+တိပစ္စည်း)

ပရိ-အရ နိဗ္ဗာန်သည် မှုချ။ ထို-၏ ရောက်ခြင်းနှင့် ကမ္မ ကမ္မိ စပ် ဌာနူ။ ယာဓာတ်၏အရ ကတ္တုဋ္ဌကား မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အဘိညာဉ်ဒွေ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ် မဂ်ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှုချ။ ကရဏဋ္ဌကား ဘုရားစကားတော်ဟုဆိုအပ်သော ပါဠိတော်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တိ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ဘုရားစကားဟု ဆိုအပ်သော ပါဠိတော်ရ၏။

ပရိသမန္တတော ဝါ အဗ္ဘာယိတဗ္ဗာ ပရိပုနပ္ပုနံ ဝါ သိက္ခိတဗ္ဗာတိ ပရိယတ္တိ။ (ပရိ-အယ+တိ) ပရိ-ဟူသော ပုဒ်အရကား ထက်ဝန်းကျင် (ဝါ) ပုနပ္ပုနဘောဂုဏ်သည် မှုချ။ ထို-၏ သင်ခြင်းနှင့် ဝိသေသန ဝိသေသျ စပ် ဌာနူ။ အယဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား ပါဠိတော်၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူ။ တိ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ဘုရားစကားတော်ပါဠိရ၏။

ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ ပဋိပတ္တိ။(ပဋိ-ပဒ+ တိ) ပဒဓာတ်-အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား သူတော်ကောင်းတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သဒ္ဓါ, သတိ, ဝီရိယ, ပညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှုချ။ ကမ္မဋ္ဌကြိယာအရကား အကျင့်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တိ-ပစ္စည်း အရကား ထို--သော အကျင့်ရ၏။

ဘဝါဘဝံ ဝိနတိ သံသိဗ္ဗတီတိ ဝါနံ။ (ဝီ+ယု) ဝီ-ဓာတ်အရ ဘဝကြီးငယ်ကို ချုပ်စပ်တတ်သော သတ္တိ ရ၏။ ယုပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တဖြစ်သော တဏှာ ရ၏။

ဝါနတော နိက္ခန္တံ နိဗ္ဗာနံ။ (ပဉ္စမီ တပ္ပုရိသ်/အဗျယီဘောသမာသ်)

ဝါန-အရ တဏှာသည် မှုချ။ ယင်း၏ ထွက်မြောက်ခြင်းကြိယာနှင့် အပါဒါန် အပါဒါနီ စပ် ဌာနူ။/ထို-၏ နိဗ္ဗာန်နှင့် ပဟာတဗ္ဗ- ပဟာယက စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော တဏှာမှထွက်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

နိဗ္ဗာတိ ရာဂဂ္ဂိအာဒယော ဧတေနာတိ နိဗ္ဗာနံ။ (နိ-ဝါ+ယု) ဝါဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ရာဂမီး စသည်တို့၏ အဘာဝသည် မှုချ။ ကရဏဋ္ဌကား ထိုအားတပ်သော နိဗ္ဗာန်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-အရကား ထို--သော နိဗ္ဗာန်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ-၌ သဒ္ဓမ္မ-ကို သမန္တိ သမေန္တီတိ ဝါ သန္တာ၊ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော၊ သတံ ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သဒ္ဓမ္မ-အရ ပရိယတ္တိ သဒ္ဓမ္မ၊ ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မ၊ အဓိဂမသဒ္ဓမ္မကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္တ)

(ခ) ဖြင့် သဒ္ဓမ္မ သုံးမျိုး၏ သရုပ်ကို အသီးသီး ဖွင့်ပြသည်။ (အဘိဓေယျတ္တ-ဖော်)

(ဂ) ၌ ပုဒ္ဒဝစနံ ပရိယာပုဏန္တိ-ဖြင့် ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ-အရ ဗုဒ္ဓဝစနကိုယူ- ရင်း (အဘိ

http://www.dhammadownload.com

ဓေယျတ္ထ) ပရိယတ္တိ-၌ ပရိရှေးရှိသော အပဓာတ်၏-ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယင်း အပဓာတ်၏ ပရိယာပုဏနအနက်ဟော--ငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဋိပဇ္ဇမာနာ-ဖြင့် ပဋိပတ္တိ-၌ ပဋိရှေးရှိသော ပဒဓာတ်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတုပဒ) အဓိဂန္တဗ္ဗံ လောကုတ္တရဓမ္မံ အဓိဂစ္ဆန္တိ-ဖြင့် အဓိဂမော-၌ အဓိရှေးရှိသော ဂမုဓာတ်၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနေ၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဓိဂန္တဗ္ဗောတိ အဓိဂမော-ဟု ကမ္မသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အဓိဂမ-အရ လောကုတ္တရဓမ္မကို ယူ--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) တဝါကျလုံးဖြင့် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်သည်ရှိသော် ရဟန်းတို့သည် သိက္ခာပုဒ်ကိုငင်း, သိက္ခာပုဒ်၏ ဝိဘင်းကိုငင်း, ထိုသိက္ခာပုဒ် ဝိဘင်းတို့၏ အနက်ကိုထွန်းပြခြင်းငှာ သိက္ခာပုဒ် ဝိဘင်းတို့မှထစ်ပါးသော ဗုဒ္ဓဝစနကိုငင်း သင်ယူကြကုန်၏၊ ပညတ်တော်မူသည့်အတိုင်း ကျင့်ကုန်သည်ရှိသော် အကျင့်ပြည့်၍ ပဋိပတ်ဖြင့် ရအပ်သော လောကုတ္တရာ တရားကို သိကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်းဖြင့် ကြာမြင့်စွာတည်ခြင်း ရှိ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ ဒွေ့ အသီတိ မဟာဝတ္တာနိ/အသီတိ မဟာဝတ္တာနိ ။ ။ ဓေတသ္မံ ပန ကာနိစိ တဒ္ဓနီယကမ္မာဒိဝတ္တာနိ၊ ကာနိစိ ပါရိဝါသိကာဒိဝတ္တာနိတိ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ဒွါသီတိဝေ၊ အညတ္ထ ပန အဋ္ဌကထာပဒေသေ အပ္ပကံ ဦနမဓိကံ ဝါ ဂဏနူပဂံ န ဟောတီတိ "အသီတိ ခန္ဓကဝတ္တာနိ"တိ ဝုတ္တံ-ဟု သာရတ္ထ ဆိုသောကြောင့်ငင်း၊ မဟာဝတ်တို့သည် အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏနည်းဖြင့် (၈၂) ပါးသာ ရှိသောကြောင့်ငင်း၊ သင်္ချာအရာ၌ အနည်းငယ် လိုခြင်း အနည်းငယ်ပိုခြင်းသည် အဓိက မဟုတ်သောကြောင့်ငင်း နှစ်ပါး၌လုံး သင့်သည်။

ဝိနယပိဋကေ/ဝိနယပိဋကံ ပေါတ္ထကေ ဒိသ္သာ ။ ။ဝိနယပိဋကေ ဒိသ္သာ မိစ္ဆာ (ပ) ဖြာဟွဏော ဝိယ ပဿဒ် အာပဇ္ဇန္တိ ပဏ္ဍိတမနုဿာတိ သမ္ဗန္ဓော-ဟု ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့် ဝိနယပိဋကေ ပေါတ္ထကေ ဒိသ္သာ-ပါ၌သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ စိရဋ္ဌိတိဓကော**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်း၏ "သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်း, ဗုဒ္ဓဝစနကိုသင်ယူခြင်း, ပညတ်တိုင်း သင်ယူတိုင်း ကျင့်ခြင်း ကျင့်၍ ထိုးထွင်း သိခြင်းတို့၌ တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏ၊ နိဒဿနနည်း။

အကြောင်း မကောင်းရာဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်းကို "သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ"ဟု ဆိုသဖြင့် အကျိုးမကောင်းတတ်သော ဗုဒ္ဓဝစနကိုသင်ယူခြင်း, ပညတ်တိုင်း သင်ယူတိုင်း ကျင့်ခြင်း ကျင့်၍ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကကာရဏူ။

ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မော-၌ သဒ္ဓမ္မ-ကား အကျိုးဖြစ်သော အရိယာ မဂ် နိဗ္ဗာန်၏ "သဒ္ဓမ္မ" ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပရိယတ္တိ၌တင် ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

http://www.dhammadownload.com

ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မော-၌ သဒ္ဓမ္မ-ကား အကျိုးဖြစ်သော အရိယာ မဂ် နိဗ္ဗာန်၏ "သဒ္ဓမ္မ" ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပဋိပတ္တိ၌တင် ဖလူပစား။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဝေသလာနံ-ကား သီလတည်းဟူသော အကြောင်းကိုဆိုသဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော သမာဓိ ပညာကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ ကာရဏူပစား။

➤ ၁၀။ **သာမညဖလာနိ**-၌ သာမည-အရ အရိယာမဂ် ၄-ပါးကိုယူ။

ဝါကျ [၈၀]

(က) ဧဝံ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ အာနိသံသံ ဒဿေတွာ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ ဝါကျုပ္ပတ္တိ ကတ္တုကာမော ဒီပေန္တော "ဧဝဉ္စ ပန ဘိက္ခဝေ ဣမံ သိက္ခာပဒံ ဥဒ္ဒိသေယျာထာ"တိ အာဟ။

(ခ) ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ဘိက္ခဝေ ဣမံ ပန ဓယာ ဣတိ သန္ဒဿိတာနိသံသံ သိက္ခာပဒံ ဧဝံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသေ ဥဒ္ဒိသေယျာထာစ ပရိယာပုဏေယျာထာစ ဓာရေယျာထာစ အညေသဉ္စ ဝါစေယျာထာတိ။ (ဂ) အတီရေကာနယနတ္ထော ဟိ ဧတ္ထ စ-သဒ္ဒေါ။

(ဃ) ဧတနာယမတ္ထော အာနီတော ဟောတီတိ။

(ဌ၁၃၁၊ မဓူ၊ ၁၀၆၊ ဘာသာဋီ၊ ၃၀၀)

➤ ၁။ **အတိရေကာနယနတ္ထော**-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော (ဥဒ္ဒိသေယျာထ-ဟူသော) အနက်မှ (ဝါ) အနက်ထက် ပိုလွန်သော (ပရိယာပုဏေယျာထ-စသော) အနက်ကို ဆောင်ခြင်း အနက်ရှိ၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) အဝုတ္တသမုစ္စည်းအနက်ရှိ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဧဝဉ္စ ပန ဘိက္ခဝေ ဣမံ သိက္ခာပဒံ ဥဒ္ဒိသေယျာထ-ဟူသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းပါဠိတော်စကားရပ်၏ ဝါကျပိဏ္ဍတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ)မိန့်

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဥဒ္ဒိသေယျာထ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို ဥဒ္ဒိသေယျာထစ ပရိယာပုဏေယျာထစ ဓာရေယျာထစ အညေသဉ္စ ဝါစေယျာထ-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ ဥဒ္ဒိသေယျာထ-ဟု တစ်ပုဒ်တည်းသာ ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် ပရိယာပုဏေယျာထ-စသော အနက်ကို ဆိုအပ်ပါသနည်း။ (တစ်နည်း) ပါဠိတော်၌ ဥဒ္ဒိသေယျာထ-ဟု ကြိယာတစ်ပုဒ်တည်းသာရှိပါလျက် ပရိယာပုဏေယျာထ-စသော ကြိယာပုဒ်များ ထည့်သွင်းဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အဘယ့်ကြောင့် သင့်နိုင်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား -- ဤ ဧဝဉ္စ ပန ဘိက္ခဝေ-စသော ပါဠိတော်၌ စ-သဒ္ဒါသည် အတိရေကာနယနတ္ထဖြစ်သောကြောင့် ပရိယာပုဏေယျာထ-စသော အနက်ကို ငါဖွင့်ဆိုအပ်ပါ၏ ဟူလို။ (ဝါ) ပရိယာပုဏေယျာထ-စသော ကြိယာပုဒ်များ ထည့်သွင်းဖွင့်ဆိုခြင်းသည် သင့်၏ ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၃။ (ခ) သည် ဝါကျပိဋ္ဌာတ္တပြ ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ကာရကာ။/ယုတ္တိဒင်္ဂီကရကာ။ (ဃ) လဒ္ဓဂုဏာ။

➤ ၄။ အာနိယတော အာနယန်။ ဝုတ္တတ္တတော အတိရေကသာ အတ္တသာ အာနယန် **အတိရေကာနယနံ**။ (ဝုတ္တတ္တတော၊ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ထက်။အတိရေကသာ၊ ပိုလွန် သာလွန်သော။အတ္တသာ၊အနက်ကို။အာနယန်၊ဆောင်ခြင်း။) ကမ္မဋ္ဌဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်၊ အတိရေက+အာနယနပုဒ်။

အတိရေက-အရ ဆိုအပ်ပြီးသော ဥဒ္ဒိသေယျာထ-ဟူသော အနက်မှ (ဝါ) အနက်ထက် ပိုလွန်သော ပရိယာပုဏေယျာထ, ဓာရေယျာထ, အညေသဥ္စ ဝါစေယျာထ-ဟူ သော အနက်သည် မှချ။ ထို၏ ဆောင်ခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ ကမ္မိ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဆိုအပ်ပြီးသော ဥဒ္ဒိသေယျာထ-ဟူသော အနက်မှ (ဝါ) အနက်ထက် ပို လွန်သော ပရိယာပုဏေယျာထ, ဓာရေယျာထ, အညေသဥ္စ ဝါစေယျာထ-ဟူသော အနက်ကို ဆောင်ခြင်းရ၏။

အတိရေကာနယနံ အတ္တော ဧတေသာတိ **အတိရေကာနယနတ္ထာ**။ (ဧတေသံ၊ထို စသဒ္ဒါအား။အတိရေကာနယနံ၊ဆိုအပ်ပြီးသော ဥဒ္ဒိသေယျာထ-ဟူသော အနက်ထက် ပိုလွန်သော ပရိယာပုဏေယျာထ, ဓာရေယျာထ, အညေသဥ္စ ဝါစေယျာထ-ဟူသော အနက်ကို ဆောင်ခြင်းဟူသော။အတ္တော၊အနက်သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သော၊ ထိုစသဒ္ဒါသည်။အတိရေကာနယတ္ထော၊မည်၏။) တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ၊ အတိရေကာနယန+အတ္ထ+ဧတ-ပုဒ်။ ပုဒ်လုံးအရ ဆိုအပ်ပြီးသော (ပ) ဆောင်ခြင်းဟူ သော အနက်သည် မှချ။ ယင်း၏ စ-သဒ္ဒါနှင့် ဝါစ္စ ဝါစက စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ကား ထို-သော ဆိုအပ်ပြီးသော (ပ) အနက်ရှိသော စ-သဒ္ဒါရ၏။

ဥဒ္ဒိသန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဥဒ္ဒေသော**။ ဧတ္ထ၊ဤကာလ၌။ဘိက္ခူ၊ရဟန်းတို့သည်။ပါတိမောက္ခံ၊ ကို။ဥဒ္ဒိသန္တိ၊ပြကြကုန်၏။ (ဥ-ဒိသီ+အ) ဒိသီဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ပါတိမောက်ရွတ် ဆိုသော ရဟန်းတို့၏ မေတ္တာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ အဓိကရဏတ္ထကား ထို အားတပ်သော အချိန်ကာလ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို-- သော ပါတိမောက်ပြဆိုရာ အချိန်အခါ ရ၏။

ပါတိမောက္ခသာ ဥဒ္ဒေသော **ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသော**။ ပါတိမောက္ခ-အရ ပါတိမောက် သည် မှချ။ ယင်း၏ ပြဆိုရာကာလနှင့် ကာလဝန္တ ကာလ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ပါတိမောက်ပြဆိုရာ ကာလရ၏။

သုဋ္ဌု ဒဿိတော သန္ဒဿိတော။ သန္ဒဿိတော အာနိသံသော ဣမဿာတိ **သန္ဒဿိ တာနိသံသံ**။ ပုဒ်လုံးအရ ကောင်းစွာပြအပ်ပြီးသော အကျိုးသည် မှချ။ ယင်း၏ သိက္ခာ ပုဒ်နှင့် အကျိုး အကြောင်း/ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ကောင်းစွာ ပြ

http://www.dhammadownload.com

အပ်ပြီးသော အကျိုးရှိသော သိက္ခာပုဒ်ရ၏။

➢ ၆။ (၈) ၌ ဘိက္ခဝေ-ဖြင့် ဝေဠ ပန ဘိက္ခဝေ-စသော ပါဠိတော်၌ အတ္ထက္ကမ အားဖြင့် ဘိက္ခဝေပုဒ်မှ စ၍ အနက်ပေးရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာ၀တ္ထ)

မယာ ဣတိ သန္ဓသိတာနိသံသ-ဖြင့် ဣမံ သိက္ခာပဒံ-၌ သိက္ခာပဒ-ဟူသည် ဘုရား ရှင် ကိုယ်တိုင် သံယသုဋ္ဌုတာ-စသည်ဖြင့် ပြအပ်သော အကျိုးအာနိသင်ရှိသော သိက္ခာ ပုဒ်ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဧဝံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသေ-ဖြင့် ဝေဠ ပန-စသော ပါဠိတော်ကို အနက်ပေးရာ၌ ဧဝံ ပုဒ်နောင် ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ-ပုဒ် ထည့်၍ အနက်ယောဇနာရမည်ကို သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

ဥဒ္ဒိသေယျာထ-ဖြင့် ဝေဠ-၌ စသဒ္ဒါကို အဒ္ဓာနပယုဂ်အားဖြင့် (ဝါ) ဘိန္နက္ကမအား ဖြင့် ဥဒ္ဒိသေယျာထ-ပုဒ်နောင်ထိုင်၍ အနက်သမ္ဗန်ရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမ္ဗန္ဓ)

ပရိယာပုဏေယျာထစ (ပ) ဝါစေယျာထ-ဖြင့် ဝေဠ-၌ စသဒ္ဒါ၏ အတိရေကနယ နတ္ထ-ဖြစ်သောကြောင့် ပါဠိတော်၌ ဥဒ္ဒိသေယျာထပုဒ်နောင် ပရိယာပုဏေယျာထစ ဓာရေယျာထစ အညေသဥ္စ ဝါစေယျာထစ-ဟု ဆောင်၍ အနက်သမ္ဗန်ရမည်ဟု သိစေ ပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ)

(ဂ) ဖြင့် ဝေဠ ပန-၌ စသဒ္ဒါသည် အတိရေကာနယနအနက် (ဝါ) အဝုတ္တသမုစ္စည်း အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

ဋီကာ [၈၁]

(က) ဣဒါနိ ယံ တံ အညံ ဝတ္ထုံ ဥပ္ပန္နံ၊ တံ ဒဿေတုံ "တေန ခေါ ပန သမယေနာ" တိ အာဒိမာဟ။ (ခ) တတ္ထာယံ အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ။ (ဂ) မက္ကဋိံ အာမိသေနာတိ မဟာဝနေ ဘိက္ခူနံ ခန္တိမေတ္တာဒိဂုဏာနုဘာဝေန နိရာသင်္ကစိတ္တာ ဗဟူ မိဂမောရ ကုက္ကုဋ မက္ကဋာဒယော တိရစ္ဆာနာ ပဓာနာဂါရဋ္ဌာနေသု ဝိစရန္တိ၊ တတ္ထ ဧကံ မက္ကဋိံ အာမိသေန ယာဂုဘတ္တခဇ္ဇကာဒိနာ ဥပလာပေတွာ၊ (ဃ) သင်္ဂဏှိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(င) တဿာတိ ဘုမ္မဝစနံ။ (စ) ပဋိသေဝတီတိ ပစုရ ပဋိသေဝနော ဟောတိ။

(ဆ) ပစုရတ္ထေ ဟိ ဝတ္တမာနဝစနံ။ (၄၁၀၉၂။ မအဋ္ဌ၊တ၊၁၀၈။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၀၂။)

➢ ၁။ **အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ** ။ မပေါ်လွင် မထင်ရှားသော ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ပြခြင်း တည်း။ (ဝါ) မပေါ်လွင် မထင်ရှားသော ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်အပ်ကုန်ရာဖြစ်သော အဋ္ဌကထာ တည်း။ (သဒ္ဒတ္ထ) အသုံးနည်း အတွေ့နည်းသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တည်း။ (ဝါ) အသိခက် သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တည်း။ (ဝေါဟာရတ္ထ)

နိရာသင်္ကစိတ္တာ - ရွံ့ရှာခြင်း ယုံမှားခြင်းမရှိသော စိတ်ရှိကြကုန်သော။ (ဝါ) ရွံ့ရှာခြင်း ယုံမှား ခြင်းမှကင်းသော စိတ်ရှိကြကုန်သော။ (သဒ္ဒတ္ထ) ရွံ့ရှာခြင်းကင်း ရဲတင်းကြကုန်သော။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➢ ၂။ (က) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့် ပထမပညတ္တိကထာ၏ အဖွင့်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ မက္ကဋီဝတ္ထုကထာ၏ အဖွင့်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် ရှေးဦးစွာ ၎င်းမက္ကဋီဝတ္ထုကထာ၏ သမ္ဗန္ဓကို (ဝါ) အနုသန္ဓေကို ပြခြင်းငှာ (က) မိန့်။

(က) သို့/ **အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၌ တေန ခေါ ပန သမယေန-စသော စကားကို ဟောတော်မူအပ်၏။ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် ပထမပညတ္တိကထာ၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြုအပ်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ ပြုအပ်ပြီးသောကြောင့် တေန ခေါပန သမယေန-စသော စကားကို မဟောသင့်၊ အဘယ်အကျိုးငှာ (ဝါ) အဘယ်ကြောင့် တေန ခေါပန သမယေန-စသော စကားကို ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် တေန ခေါပန သမယေန အစရှိသော မက္ကဋီဝတ္ထုကထာ၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဝယဝတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် ရှေးဦးစွာ ဂန္ထဂရုဒေါသကို ပယ်၍ ပဋိညာဉ်ကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အန္တောလီနစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိမထေရ်သည် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၌ မက္ကဋိံ အာမိသေန ဥပလာပေတွာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ မက္ကဋိံ-၌ အံဝိဘတ်သည် အဘယ် အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ (ဝါ) အံဝိဘတ်သည် ကေတ္တ ကေဝုစ် ဗဟွတ္တ ကေဝုစ် စသည်တို့တွင် အဘယ် ကေဝုစ်ဖြစ်ပါသနည်း။ ယင်း၏ နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယကား အဘယ်နည်း။ အာမိသေန-၏ အဘိဓေယျတ္ထကား အဘယ်နည်း။ ဥပလာပေတွာ-၌ ချော့မော့ ဖျားရောင်းခြင်းဟူသည် အဘယ်နည်း-ဟူသော အန္တောလီနစောဒနာကို ရည်၍ ထို စောဒနာကို ဖြေခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဖျားယောင်း၍ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ်သို့ ဖျားယောင်းပါသနည်း။ ဖျားယောင်းပုံကို ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်- (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် ပဋိသေဝတိ-ဟု လျှောက်၏။ တစ်ကြိမ်တစ်ခါသာ မှီဝဲပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ **အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ပဋိသေဝတိ-ကို ပစုရံ ပဋိသေဝနော ဟောတိ-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ (တစ်နည်း) (စ) ဖြင့် ပဋိသေဝတိ-၌ ဝတ္တမာန် ဝိဘတ်သည် ဝတ္တမာန်လေးမျိုးတွင် ပဝတ္တာဝိရတဝတ္တမာန်ဟု ဆို၏။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်၌ ပဋိသေဝတိ-ဟုသာ ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) ပဋိသေဝတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပါဠိနှင့်အညီ ပဋိသေဝနော ဟောတိ-ဟူ၍သာ ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ သို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ယင်းသို့သော အနက်ကို ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ (တစ်နည်း) (စ) ဖြင့် ပဋိသေဝတိ-၌ ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်သည် ဝတ္တမာန်လေးမျိုးတွင် ပဝတ္တာ

http://www.dhammadownload.com

ဝိရတ ဝတ္တမာန်ဖြစ်၏ဟုဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်နိုင်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စသည် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ခ) သည် ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဂ) ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။ (င-စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။

➤ ၄။ အာသင်္ကီယတေ အာသင်္ကာ။ အာရမ္မဏံ စိန္တေတီတိ စိတ္တံ။

နတ္ထိ အာသင်္ကာ ဧတဿာတိ နိရာသင်္ကံ။ နိရာသင်္ကံ စိတ္တံ ဧတေသန္တိ **နိရာသင်္ကစိတ္တာ**။ ပုဒ်လုံးအရ ယုံမှားခြင်း မရှိရာဖြစ်သော စိတ်သည် မုချ။ ထို၏ တိရစ္ဆာန်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို-သော တိရစ္ဆာန်တို့ရ၏။

* အာသင်္ကာတော အပဂတံ နိရာသင်္ကံ။ နိရာသင်္ကံ စိတ္တံ ဧတေသန္တိ **နိရာသင်္ကစိတ္တာ**။

ပဒဟန္တိ ဧတေသူတိ **ပဓာနာနိ**။ ပရှေးရှိသော ဓာဓာတ်-အရ ကတ္တုဠှကား အားထုတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝီရိယပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္တကား ထိုအားတပ်သော ကျောင်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရကား ထို-သော ကျောင်းရ၏။

* န ဂစ္ဆန္တီတိ အဂါ။ အဂေ ရာတိ ဂဏှာတိ ဧတ္ထာတိ အဂါရာနိ။

အဂန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ **အဂါရာနိ**။ (အဂ+အာရ) အဂ-ဓာတ်အရ ဝီရိယပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏဠှကား ကျောင်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အာရ ပစ္စည်းအရ ထို--သော ကျောင်းဖြစ် ရ၏။

တိဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထာတိ ဌာနာနိ။ ပဓာနာနိစ တာနိ အဂါရာနိစာတိ ပဓာနာဂါရာနိ။ ပဓာနာဂါရာနံ အာသန္နာနိ ဌာနာနိ **ပဓာနာဂါရဋ္ဌာနာနိ**။ ပဓာနာဂါရ-အရ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းတို့သည် မုချ။ ထို-၏ အနီးအရပ်နှင့် သမီပိ သမီပ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း၏အနီး အရပ်ရ၏။

မက္ကတိ စလတီတိ **မက္ကဋီ**။ (မက္က+အဋ-ဤ။/မရ+အဋ-ဤ။)

မက္ကဓာတ်အရ လှုပ်ရှားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေ့- ဖလူ။ နောက်--ကာရဏူ။ အဋ-ပစ္စည်းအရကား ထို-သော မျောက်မရ၏။

ကိလေသေဟိ အာမသိတဗ္ဗန္တိ **အာမိသံ**။ (အာ-မသ/မိသ+အ။) အာပုဗ္ဗ မိသဓာတ်အရ သုံးသပ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ လောဘပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဠှကြိယာကား ဆွမ်းစသော အာမိသ၏ ပကတူပနိဿယတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဆွမ်းစသော အာမိသရ၏။

န ဥတ္တာနာနိ **အနုတ္တာနာနိ**။ (မိဿကတပ္ပုရိသ်) န-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ဝိရုဒ္ဓဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ မထင်ရှားသောပုဒ်နှင့် ဌာနီ ဌာန/ဂုဏ် ဂုဏော စပ်

http://www.dhammadownload.com

ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မထင်ရှားသော ပုဒ်သည် အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ မပေါ်လွင် မထင်ရှားသော ဂုဏ်သည်သာလျှင် ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

အနုတ္တာနာနိစ တာနိ ပဒါနိစာတိ အနုတ္တာနပဒါနိ။ ဝဏ္ဏိယတေ ဝဏ္ဏနာ။

ဝဏ္ဏိယန္တိ ဧတ္ထ ဧတာယာတိ ဝဏ္ဏနာ။ ဝဏ္ဏဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်ပြဌာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏဌကား ဝစီဘေဒ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ အဌကထာ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရ ထို--သော ဝစီဘေဒသဒ္ဒ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ အဌကထာရ၏။

အနုတ္တာနပဒါနံ ဝဏ္ဏနာ **အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ**။ အနုတ္တာန-အရ မထင်ရှားသော ပုဒ်သည် မုချ။ ထို-၏ ဖွင့်ခြင်းနှင့် ကမ္မ ကမ္မီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ မထင်ရှားသော ပုဒ်တို့ကိုဖွင့်ခြင်း (ဝါ) ဖွင့်ရာဖွင့်ကြောင်းဖြစ်သော သံဝဏ္ဏနာ အဌကထာ ရ၏။

* ဘုမ္မံ ဝစနံ ဧတဿာတိ ဘုမ္မဝစနံ။ * ပစုရာ ပဋိဝေသနာ ဧတဿာတိ **ပစုရပဋိဝေသနော**။ (များသောမှီဝဲခြင်းရှိသည်။ (ဝါ) နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း အကြားမရှိဘဲ မှီဝဲခြင်းရှိသည်။) * ပစုရမေဝ အတ္ထော ပစုရတ္ထော။ * ဝတ္တမာနံ ဝစနံ ဧတသ္မိန္တိ **ဝတ္တမာနဝစနံ**။ (ပဋိသေဝတိ-ဟူသော သဒ္ဒါရ၏။)

➤ ၆။ (ဂ) ၌ ဧကံ မဂ္ဂင်္ဂ-ဖြင့် မဂ္ဂင်္ဂ-၌ အံဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌သက်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ) မဟာဝနေ (ပ) တတြ-ဖြင့် မဂ္ဂင်္ဂ-ဟူသော နိဒ္ဒါရဏီယ၏ နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ယာဂုဘတ္တခဇ္ဇကာဒိနာ-ဖြင့် ကိလေသေဟိ အာမသိတဗ္ဗန္တိ အာမိသံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အာမိသ-အရ ယာဂု, ဆွမ်း ခဲဘွယ်စသည်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဖျားယောင်း၏ဟူသည် ပြုရုံမျှပြု၍ ဖျားယောင်းသည်မဟုတ်၊ အာမိသ-ဖြင့် ချီးမြှောက်၍ ကျွေးမွေး၍ ဖျားယောင်း၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ဖြင့် တဿာ-၌ သာ-သဒ္ဒါ၏ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ သတ္တမီအနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေသည်။

[တနည်း] (င) ဖြင့် တဿာ-၌ သာ-သဒ္ဒါ၏ သ္မိံဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သ-လာ၍ ရုပ်ပြီးနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ပဋိသေဝတိ-၌ ဝတ္တမာန်တိဝိဘတ်သည် ပစုရအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဝိဘတျတ္ထ) [တနည်း] ပဋိသေဝတိ-၌ ဝတ္တမာန် တိ-ဝိဘတ်သည် နိစ္စပဝတ္တိ, သမီပ, ပဝတ္တုပရတဝတ္တမာန်တို့ မဟုတ်၊ ပဝတ္တာဝိရတဝတ္တမာန်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဝိဘတျတ္ထ)

➤ ၇။ ပစုရပဋိသေဝနော/ပစ္စုရပဋိသေဝနော ။ ။ ပစုရပဋိသေဝနော ဟောတီတိ ဗဟုလပဋိသေဝနော ဟောတိ-ဟု သာရတ္ထဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဘူရိ ပဟုတံ ပစုရံ။

http://www.dhammadownload.com

(အဘိဓာန်) ပစိ-ဝိတ္ထာရေ ဥရော။ ပစုရံ။ (ဓာန်ဋီ) တို့ကို ထောက်၍ ပစိဓာတ်+ဥရ-ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း ပစုရပဋိသေဝနော-ရဿနှင့်ပါ၌သော သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **တဿာ (မေထုနဓမ္မံ ပဋိသေဝတိ)** ကား အပေါင်းဖြစ်သော မျောက်မတကောင်လုံး၏ "တဿာ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဂ်သုံးပါး၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

ဗဟုဓမ္မာ ဟိ တတ္ထမာနဓနံ-ကား များစွာမှိဝဲခြင်းတည်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် မှိဝဲမှု၏ မရှိခြင်း, မမှိဝဲခြင်းတည်းဟူသော အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် ဗာဟုလ္လနည်း။

ဘုမ္မဝစနံ-ကား အကျိုးဖြစ်သော သတ္တမီဝိဘတ်၏ "ဘုမ္မဝစနံ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သတ္တမီအနက်၌တင်-- ဖလူပစာ။

မိဂ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော သမင်၏ "မိဂ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သမင်, ဒရယ်, ဂျီ, စိုင်, ဆတ်-စသည်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနိဒဿန။

ပဋိသေဝတိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော နိစ္စပဝတ္တိဝတ္တမာန်, သမီပဝတ္တမာန်, ပဝတ္တူပရတဝတ္တမာန်, ပဝတ္တာဝိရတဝတ္တမာန်-တို့၏ "ပဋိသေဝတိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဝတ္တာဝိရတဝတ္တမာန်-၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

➤ ၁၀။ **ဥပလာဠေတွာ**-၌ ဓာတ်-အရ မျောက်မ၌ တပ်မက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ကာမရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပဋိသေဝတိ-အရ ကာယဝိညတ္တိ သမုဋ္ဌာပက လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၈၂]

(က) **သော ဘိက္ခူတိ သော မေထုနဓမ္မပဋိသေဝနကော ဘိက္ခု။**

(ခ) **သေနာသနစာရိကံ အာဟိဏ္ဍန္တာတိ** တေ ဘိက္ခူ အာဂန္တုကာ ဗုဒ္ဓဒဿနာယ အာဂတာ ပါတောဝ အာဂန္တုကဘတ္တာနိ လဘိတွာ ကတဘတ္တကိစ္စာ "ဘိက္ခူနံ နိဝါသနဋ္ဌာနာနိ ပဿိဿာမာ"တိ ဝိစရိံသု။

(ဂ) **ဆေပ္ပဉ္စ့ နဂ်ိဋ္ဌ။** (ဃ) **ဩဍ္ဍိတိ** အာဘိမုခံ ဌပေသိ။ (င) **နိမိတ္တမ္ပိ အကာသီတိ** ယေန နိယာမေန ယာယ ကိရိယာယ မေထုနာဓိပ္ပါယံ တေ ဇာနန္တိ၊ တံ အကာသီတိ အတ္ထော။ (စ) **သော ဘိက္ခူတိ** ယဿာယံ ပိဟာရော။ (ဆ) **ကေမန္တံ နိလီယိံသူတိ** ဧကသ္မိံ ဩကာသေ ပဋိစ္ဆန္နာ အဋ္ဌံသု။ (၃၊၁၉၂။ မဏ္ဍူ၊၁၀၉။ ဘာသာဋီ၊၁၊၃၀၃။)

➤ ၁။ **ဩဍ္ဍိ**-ရှေ့ရှုထားပြီ။ **နိမိတ္တမ္ပိ** - ရဟန်းတို့ မေထုန်၌ အလိုကိုသိကြောင်းဖြစ်သော အမှတ်အသား အမူအရာကြိယာကို။

➤ ၄။ **နိမိနန္တိ ဇာနန္တိ ဧတေနာတိ နိမိတ္တံ။** (ဧတေန၊ထိုအမြီးလှုပ်ခြင်းစသော အမှတ်အသား အမူအရာကြိယာဖြင့်။ဘိက္ခူတို့သည်။မက္ကဋိယာ၊မျောက်မ၏။မေထုနာဓိပ္ပါယံ၊မေထုန်၌ အလိုဆန္ဒကို။နိမိနန္တိ ဇာနန္တိ၊သိကုန်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တံ၊ နိမိတ္တံ။)

http://www.dhammadownload.com

ကရဏသာခေ၊ နိပုဗ္ဗ မိဓာတ်+တ-ပစ္စည်း။ နိ-အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘော ဂုဏ် ရ၏။ မိဓာတ်အရ မျောက်မ၏ မေထုန်၌ အလိုဆန္ဒကိုသိသော အာဂန္တုရဟန်းတို့၏ သညာ ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္ထကား ထိုအားတပ်သော အမြီးလှုပ်ခြင်းစသော အမူအရာ ကြိယာ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်း အရ ထို-သော အမြီးလှုပ်ခြင်းစသော အမူအရာ ကြိယာရ၏။

မေထုနေ အဓိပ္ပါယော **စမေထုနာဓိပ္ပါယော**။ မေထုန+အဓိပ္ပါယပုဒ်။ မေထုန-အရ မေထုန်အမှုသည် မုချ။ ယင်း၏ အလိုဆန္ဒနှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံး အရ ထို-သော မျောက်မ၏ မေထုန်၌ အလိုဆန္ဒရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ မေထုနဓမ္မပဋိသေဝနကော-ဖြင့် သော-သဒ္ဒါသည် မေထုန်မှီဝဲသော ရဟန်းကို စွဲသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ သမ္ဗဟုလာဘိက္ခူ-အရ ဘုရားဖူးကြွလာသော ရဟန်းတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဆေပ္ပ-သဒ္ဒါသည် နင်္ဂုဋ္ဌအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တနည်း) နင်္ဂုဋ္ဌ-ဖြင့် ဆုပတိ အနေနာတိ ဆေပ္ပံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဆေပ္ပ-အရ အမြီးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဩဒ္ဒိ-၌ ဩသဒ္ဒါ၏ အဝ-ဥပသာရ၏ ကာရိယ၏--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂပဒ) အဝ-သဒ္ဒါသည် အဓောမုခအနက်ကို မဟော၊ အဘိမုခအနက်ကို ဟော--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဒိဓာတ်သည် ဝေဟာသဂတိ, ဂတိ, ဒိပနအနက်တို့ကို မဟော၊ ထားခြင်း-ဥဒ္ဒန (ဝါ) ဌပန အနက်ကို ဟော--ငင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ ယေန နိယာမေန ယာယ ကိရိယာယ မေထုနာဓိပ္ပါယံ တေ ဇာနန္တိ-ဖြင့် နိမိတ္တံပုဒ်ကို နိမိနန္တိ ဇာနန္တိ ဘိက္ခူ ဧတေနာတိ နိမိတ္တံ-ဟု ကတ္တုအန္တောဂဓ ကရဏသာဓ် ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနအနက်၌ သက်--ငင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ) မိ-ဓာတ်သည် နှိုင်းယှဉ်ခြင်း-ပရိမာဏ အနက်ကို မဟော၊ သိခြင်း-ဉာဏ အနက်ကို ဟော--ငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) နိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နိမိတ္တ-အရ နိယာမ-အမှတ်အသား၊ ကိရိယ-အမူအရာကို ယူ-ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် သော ဘိက္ခု-အရ အာဂန္တုကရဟန်းကို မယူရ၊ ကျောင်းရှင် အာဝါသိကရဟန်းကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဆ) ၌ ကေသို့ ဩကာသေ-ဖြင့် ကေမန္တံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ဘာဝနပုံ (ဝါ) ကြိယာ ဝိသေသနအနက်ကို မဟော၊ သတ္တမီအနက်ကို ဟော--ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) အန္တ-အရ အစွန်အရပ်ကို ယူ--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပဋိစ္ဆန္နာ အဓိဋ္ဌိသု-ဖြင့် နိလီယိသု-၌ လီဓာတ်၏ သိလေသ-ငြိကပ်ခြင်း(ဝါ) ပုန်းအောင်းခြင်းအနက်ကို ဟော--ငင်း (ဓာတွတ္ထ) နိ-ဥပသာရ၏ အနတ္ထက ပဒါလင်္ကာရ၏--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **မေထုနဓမ္မ ပဋိသေဝနကော/ပဋိသေဝကော ။** ။ ဤပုဒ်စဉ်းကို အနကပြု, အကပြုသော ထူး၍ အနက်မထူးသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော များစွာကုန်သောရဟန်းတို့၏ "သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဘုရားဖူးကြွလာသော ရဟန်းတို့၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရှင်ဦးနည်း။

သေနာသနစာရိကံ အာဟိဏ္ဍန္တာ-ကား ကျောင်းစဉ် လှည့်လည်ခြင်းနှင့် လှည့်လည်ခြင်း ကြိယာကို မပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

နိမိတ္တံ အကာသိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အကြောင်း, အင်္ဂါဇာတ်, အမှတ်အသား, အမူအရာကြိယာ၏ "နိမိတ္တံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အမှတ်အသား အမူအရာကြိယာ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

နိမိတ္တ-ဟူသောနည်းသည် ကဋိမ္ပိ-စသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ခါးလှုပ်ခြင်း အမြီးလှုပ်ခြင်း ခါးကို ရှေ့ရှူထားခြင်း အမူအရာမှ ကြွင်းသောအမူအရာဟူသမျှကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ အပေါင်းဖြစ်သော မေထုနာဓိပ္ပါယ အမှတ်အသားအားလုံး၏ "နိမိတ္တ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ခါးကိုလှုပ်ခြင်း, အမြီးကိုလှုပ်ခြင်း, ခါးကို ရှေ့ရှူထားခြင်း အမှတ်အသားမှ ကြွင်းသော အခြားအမှတ်အသားတို့၌ တင်-- ကေဒေသျူပစာ။

ပါဠိ [၈၃]

(က) **သစ္စံ အာဝုသော**တိ သဟောဍ့ဂ္ဂဟိတော စောရောဝိယ ပစ္စက္ခံ ဒိသွာ စောဒိတတ္တာ "ကိံ ဝါ မယာ ကတ"န္တိ အာဒီနိ ဝတ္တုံ အသက္ကောန္တော "သစ္စံ အာဝုသော"တိ အာဟ။ (ခ) **နနု အာဝုသော တထေဝ တံ ဟောတီ**တိ အာဝုသော ယထာ မနုဿိတ္ထိယာ နနု တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိယာပိ တံ သိက္ခာပဒံ တထေဝ ဟောတိ။ (ဂ) မနုဿိတ္ထိယာပိ တိဒဿနမ္ပိ ဂဟဏမ္ပိ အာမသနမ္ပိ ဖုသနမ္ပိ ဃဋ္ဋနမ္ပိ ဒုဋ္ဌုလ္လမေဝ၊ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိယာပိ တံ သဗ္ဗံ ဒုဋ္ဌုလ္လမေဝ။ (ဃ) ကော ပနေတ္ထ ဝိသေသော၊ အလေသဋ္ဌာနေ တွံ လေသံ ဩဍ္ဍေသီတိ။ (ဋ၊ ၁၉၃။ မအ္ဋ၊ ၁၁၀။ ဘာသာဋီ၊၁၊ ၃၀၄။)

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ တိရစ္ဆာန်မျောက်မ၌ မေထုန်ကိုမှီဝဲသော ရဟန်းသည် သစ္စံ အာဝုသော-စသော စကားကို ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ထို သစ္စံ အာဝုသော စကားကို ဆိုအပ်ပါသနည်း။ အမှန်ကို ဝန်ခံလို၍ ထိုစကားကို ဆိုအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ၁၇/ **အယုတ္တာဘောဓောအာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် လူမိန်းမအတွက် ဤ ပဌမ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်သည် ဖြစ်သကဲ့သို့ တိရစ္ဆာန်မျောက်မ၌လည်း ဤသိက္ခာပုဒ်သည် ဖြစ်၏ဟု လူမ, တိရစ္ဆာန်မျောက်မတို့၏ ပါရာဇိကဝတ္ထုအဖြစ်ဖြင့် တူသည်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ လူမ, မျောက်မတို့၏ ပါရာဇိကဝတ္ထု အဖြစ်ဖြင့် အဘယ်သို့ တူပါသနည်း။ လူဇာတ် တိရစ္ဆာန်ဇာတ် အဖြစ်ဖြင့် ကွဲပြားခြားနားသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ) ပကန္တရ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ။/လူမိန်းမ၏ တိရစ္ဆာန်မိန်းမနှင့် တူကြောင်းကို ခိုင်မြဲစွာပြသောကြောင့် ဒဠှီကရဏ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ စောဒိတတ္တာ-ကား ၏--ကြောင့် တဿ ဘိက္ခုနော-၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓိ။

➤ ၄။ ဥဓေန သဟ သဟောဓံ။ သဟ အဓေန **သဓောဓော**။ အဓ-အရ ဥစ္စာသည် မှချ။ ထို-၏ အတူတကွဖြစ်ခြင်းနှင့် သဟယောဂ သဟယောဂဝန္တ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ဥစ္စာနှင့် တကွဖြစ်ခြင်း ရ၏။

သဟောဓံ ဂဟိတော **သဓောဓဂဟိတော**။ သဟောဓ-အရ ဥစ္စာနှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်းသည် မှချ။ ထို-၏ သူခိုးနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ခိုးထုပ် ခိုးထည်နှင့် တကွဖြစ်သော သူခိုးရ၏။

➤ ၆။ (ခ) ၌ တံ သိက္ခာပဒံ-ဖြင့် တ-သဒ္ဒါသည် သိက္ခာပုဒ် စွဲယူသည်ဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္တ) တထေဝ ဟောတိ-ဖြင့် တထေဝ-သဒ္ဒါသည် ဟောတိ-ကို စပ်၍ အနက် သမ္ဗန်ရမည်ကို သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ)

ယထာ မနုဿိတ္ထိယာ စသည်ဖြင့် ဥပမာ ဥပမေယျတို့ ပါရာဇိကဝတ္ထုအဖြစ်ဖြင့် တူကြသည်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **သဘောဏ္ဍဂဟိတော/သဘောဓဂဟိတော** ။ ။ အဏ္ဍောပယောဇနေ သဒ္ဒါဘိဓေယျေ ဝုတ္တိယံ ဓနေ-ဟူသော ဓာန်ပါဠိကိုထောက်၍ အဏ္ဍ-သဒ္ဒါ ဓန-ဥစ္စာဟူသော အနက်ကိုဟော၏။ အဏ္ဍေန သဟ သဟောဏ္ဍံ၊ သဟောဏ္ဍံ ဂဟိတော သဟောဏ္ဍ ဂဟိတော-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၊ အဏ္ဍ-၌ အ-ကို ဩပြု၊ ဘဏ္ဍာနှင့်တကွ ဖမ်းအပ်သော-ဟု အနက်ပေး။ ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် သဟောဏ္ဍဂဟိတော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ သဟောဓဂဟိတော-ကား သဟ+အဓ+ဂဟိတပုဒ်၊ အဓသဒ္ဒါ ဥစ္စာအနက်ဟောကြဲ။ အထက်ပါအတိုင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သဟောဓဂဟိတော-သင့်။

သဟောဍ္ဍဂဟိတော-ကား သဟ+ဩဍ္ဍ+ဂဟိတ-ဟု သုံးပုဒ်ခွဲ။ ဩဍ္ဍပုဒ်ကို ဘဏ္ဍာဟောကြဲ။ ဩဍ္ဍ-အဝပူဇ္ဇ+ဒိဓာတ်။အဝဒိယတေ အဍ္ဍော ဌပီယတေတိ ဩဍ္ဍံ-ဟု ဘဏ္ဍာဟော ဝိဂ္ဂဟကြံလျှင် သဟောဍ္ဍဂဟိတော-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

သဘဏ္ဍာဂ္ဂဟိတော-ကား သဟောဓဂဟိတောတိ သဘဏ္ဍာဂ္ဂဟိတော၊ အယမေဝ ဝါ ပါဌော (ဝိမတိ) အဖွင့်တွင် အယမေဝ ဝါ ပါဌော-ဖြင့် သဘဏ္ဍာဂ္ဂဟိတော-ဟူသော ပါဌ်

http://www.dhammadownload.com

လည်း ရှိကြောင်း ဖွင့်ပြသောကြောင့် သဘာဂ္ဂဟိတော-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိယာပိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော တိရစ္ဆာန်မအားလုံး၏ "တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိယာ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပါရာဇိကဝတ္ထုလောက်သော တိရစ္ဆာန်မ၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

ဒုဿုလ္လ-ကား အကျိုးဖြစ်သော ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ဒသ ဂဟကာ-စသော အမှု၏ "ဒုဋ္ဌုလ္လ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ရာဂ၌တင်-- ဖလူပစာ။အဝိနာဘာဝ။

တံ သိက္ခာပဒံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်အားလုံး၏ "သိက္ခာပဒ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပထမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌တင်--ကေဒေသျူပစာ။ ရုဠှီ။

ဝါကျ [၈၄]

(က) **အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသောတိ** တိရစ္ဆာနဂတာယပိ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတွာ ပါရာဇိကောယေဝ ဟောတီတိ ဒဠှတရံ သိက္ခာပဒမကာသိ။ (ခ) ဒုဝိဓဉှိ သိက္ခာပဒံ လောကဝဇ္ဇံ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇဉ္စ။ (ဂ) တတ္ထ ယဿ သစိတ္တကပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ၊ တံ လောကဝဇ္ဇံ နာမ။ သေသံ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ။

(ဃ) တတ္ထ လောကဝဇ္ဇေ အနုပညတ္တိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ရုန္ဓန္တီ ဒွါရံ ပိဒဟန္တီ သောတံ ပစ္ဆိန္ဒမာနာ ဂါဠှတရံ ကရောန္တီ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (င) "အညတြ အဓိမာနာ, အညတြ သုပိနန္တာ" တိ အယံ ပန ဝီတိက္ကမာဘာဝါ, အဗ္ဗောဟာရိကတ္တာ စ ဝုတ္တာ။

(စ) ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇေ အကတေ ဝီတိက္ကမေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သိထိလံ ကရောန္တီ မောစေန္တီ ဒွါရံ ဒဒမာနာ အာပတ္တာပရမ္ပိ အနာပတ္တိ ကုရုမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဂဏဘောဇနေ ပရမ္ပရ-ဘောဇနေနာဒီသု အနုပညတ္တိယော ဟောတိ။ (ဆ) **အန္တမသော တစ်ဏိကာယပိတိ** ဧဝရူပါ ပန ကတေ ဝီတိက္ကမေ ဥပ္ပန္နတ္တာ ပညတ္တိဂတိကာဝ ဟောတိ။ (ဇ) ဣဒံ ပန ပဌမ သိက္ခာပဒံ ယသ္မာ လောကဝဇ္ဇံ န ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ တသ္မာ အယံ အနုပညတ္တိ ရုန္ဓန္တီ ဒွါရံ ပိဒဟန္တီ သောတံ ပစ္ဆိန္ဒမာနာ ဂါဠှတရံ ကရောန္တီ ဥပ္ပဇ္ဇိ။

(ဋ္ဌ၊၁၉၃။ မအ္ဍ၊တ၊၁၁၁။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၀၅။)

➤ ၂။ (စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ ပါရာဇိကော ဟောတိ-ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် တိရစ္ဆာန်မ၌သော်လည်း မေထုန်အကျင့်ကို မှီဝဲသည်ရှိသော် ပါရာဇိကကျသည်သာ ဖြစ်၏ဟု အထူးသဖြင့် မြဲမြံစွာ သိက္ခာပုဒ်ကို ပြု၏ဟု အကျဉ်းအားဖြင့် ပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဒဠှတရံ သိက္ခာပဒမကာသိ-ဟူသော ဤ အရာ၌ အနုပညတ်ဖြင့် သိက္ခာပုဒ်ကို မြဲမြံစွာပြုခြင်းသည်ရှင်း၊ လျော့လျော့ပြုခြင်းသည် ရှင်း၊ ပသင်္ဂအားဖြင့် ရောက်ရကား ယင်းကိုခွဲခြမ်း၍ ပြုတော်မူလိုသော ဆရာသည် [ရှေးဦးစွာ သိက္ခာပဒဘေဒကို ပြလိုရကား] (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ-ဟူသော အနုပညတ်သည် ဒဠှီကရဏအနုပညတ်တည်းဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ အနုပညတ်တိုင်းပင် ဒဠှီကရဏလော။ အနုပညတ်ဘယ်နှစ်မျိုးရှိ၍ အဘယ်အနုပညတ်သည် ဒဠှီကရဏ၊ အဘယ်အနုပညတ်သည် သိထိလ ကရဏ ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် သိက္ခာပုဒ်သည် လောကဝဇ္ဇ, ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသိက္ခာပုဒ်နှစ်ပါး၏ သရုပ်သဘော အကျယ်ကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သိက္ခာပုဒ်သည် လောကဝဇ္ဇ, ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့၏ အထူးကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ ထူးခြားပုံကို အကျယ်အားဖြင့် ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား-- စိတ်နှင့်တကွဖြစ်သော အဖို့၌ အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် ရောက်နိုင်သော သိက္ခာပုဒ်သည် လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်ဖြစ်၍ အကုသိုလ်စိတ်နှင့်တကွ ကြွင်းသော ကုသိုလ် အဗျာကတစိတ်နှင့်လည်း သင့်ရောက်နိုင်သော ကျန်သမျှသိက္ခာပုဒ်အားလုံးသည် ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇမည်၏ဟု အထူးကို ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် သိက္ခာပဒဘေဒနှင့် သရုပ်သဘော အကျယ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အနုပညတ်၏ အထူးကိုပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ် ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၏ သရုပ်အကျယ်ကို ဆိုတော်မူ၏။ ထိုတွင် လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ အနုပညတ်ဖြစ်လတ်သော် သိထိလကရဏအနုပညတ်ဖြစ်ပါသလော။ လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ အနုပညတ်ဖြစ်လတ်သော် အဘယ်သို့သော အနုပညတ်ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ **အာဒေါဏယုတ္တမာဒေ**။ ။ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ အနုပညတ် ဖြစ်သည်ရှိသော် အထူးသဖြင့် မြဲမြံသည်ကို ပြုလျက်ဖြစ်၏ဟု ဆို၏။ လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ အချို့သော အနုပညတ်ဖြစ်သည်ရှိသော် လျော့သည်ကိုပြုလျက်ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ကြောင့် ဂါဠှတရံ ကရောန္တီ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-အထူးသဖြင့် မြဲမြံသည်ကို ပြုလျက်ဖြစ်၏ဟူ၍ ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ **အာဒေါဏယုတ္တမာဒေ**။ ။ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ အနုပညတ်သည် ရဟန်းတို့ သိက္ခာပုဒ်ကို မလွန်ကျူးမိ ဖြစ်လတ်သော် မူလပညတ်ကို လျော့သည်ကိုလည်း ပြုလျက် အာပတ်သို့ ရောက်ခြင်းမှ လွတ်စေလျက် အာပတ်သို့ မရောက်ခြင်း၏ အဝကိုလည်း ပေးလျက် အဆက်ဆက် အာပတ်မသင့်ခြင်းကို ပြုလျက် ဖြစ်၏ဟု ဆို၏။ သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပုဒ်၌ အနုပညတ်ဖြစ်သည်ရှိသော် အာပတ်သင့်ခြင်းကိုသာ ပြုလျက် ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် အနာပတ္တိ

http://www.dhammadownload.com

ကုရုမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ•အာပတ်မသင့်ခြင်းကို ပြလျက်ဖြစ်၏ဟု ဆိုပါသနည်း။ (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် (ခ) ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ယင်း (ဂ) ၌ သေသ် ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ-ကား ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် အနုပညတ်ထူးခြားပုံကို ပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။ (တနည်း) (ဃ) စသည်ကား အနုပညတ်သရုပ်ကို ထုတ်၍ ချဲ့ပြသော ကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (င) သည် လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ အနုပညတ်အထူးကိုပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။/ကာရဏ။/(ဃ) ဝါကျ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြ သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) သည် လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ အနုပညတ်ဖြစ်ပုံမှတစ်ပါး ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ အနုပညတ်ဖြစ်ပုံ အဖို့တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ဝိသေသ/ကာရဏ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဇ) နိဂမနဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ လောကဝဇ္ဇေ-ကား သော--ကြောင့် သိက္ခာပဒေ-ဟူသော ပါဌ်သေသ ၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန/သျှ စပ်။ လောကဝဇ္ဇေ-ကား ၌--ကြောင့် ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ, ဥပ္ပဇ္ဇတိ-တို့၌ အာဓာရ/အာဓာရီ စပ်။

➤ ၄။ လောကီယန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတ္ထ ပုညာပုညာနိ, တဗ္ဗိပါကောစာတိ **လောကော**။

လောကဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ရှုသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ပညာရှိတို့ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏဋ္ဌကား သတ္တဝါ ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား --သတ္တဝါဖြစ်ရ၏။

လုဇ္ဇတိ ပလုဇ္ဇတီတိ ဝါ **လောကော**။ လုဇဓာတ်အရကား ရုပ်နာမ်မွေ ခန္ဓာတို့၏ ပျက်စီးခြင်း ဘင်ခဏသည် မုချ။ ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရအကြောင်းတရားတို့၏ ပက တူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရ ထို-သော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ဘင်္ဂက္ခဏ သမင်္ဂီ ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တဝါဖြစ်ရ၏။ * ကုသလာဒီနိ လာတိ, ဂဏှာတီတိ ဝါ **လောကော**။

ဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ ဂရဟိတဗ္ဗန္တိ **ဝဇ္ဇံ**။ လောကေန **သမ္မတံ ဝဇ္ဇံ လောကဝဇ္ဇံ**။ (လောကေန၊လူအပေါင်း သည်။သမ္မတံ၊အပြစ်ရှိသည်ဟု သမုတ်အပ်သော။ဝဇ္ဇံ၊အပြစ်တည်း။) မဇ္ဈေလောပီ တတိယာ တပ္ပုရိသ်၊ လောက+ဝဇ္ဇပုဒ်။ လောက-အရ လူအပေါင်းဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း ၏ အပြစ်ရှိသည်ဟု သမုတ်အပ်သော အပြစ်နှင့် သာမက သာချ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော လူအပေါင်းသည် အပြစ်ရှိသည်ဟု သမုတ်အပ်သော အပြစ်ရ၏။

ထိုသို့ပင်ရခြားသော်လည်း လောကဝဇ္ဇ-သဒ္ဒါသည် ဥပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် လူ အပေါင်းသည် အပြစ်ရှိသည်ဟု သမုတ်အပ်သော အပြစ်ကြောင့် ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ရ၏။

လောကေ ပဝတ္တံ ဝဇ္ဇံ ယဿာတိ **လောကဝဇ္ဇံ**။ (ယဿ၊အကြင်သိက္ခာပုဒ်အား။ လောကေ၊၌။ပဝတ္တံ၊ဖြစ်သော။ဝဇ္ဇံ၊အပြစ်သည်။အတ္ထိ၊၏။တတ္ထံ၊ တံ၊ လောကဝဇ္ဇံ) တဂ္ဂုဏ သံဝိညာဏ ဘိန္နာဓိကရဏ မဇ္ဈေလောပီ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗိဟိ။ ပုဒ်လုံးအရ လောက၌ ဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

သော အပြစ်သည် မှချ။ ယင်း၏ သိက္ခာပုဒ်နှင့် အကြောင်း အကျိုး/ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ လောကဦဖြစ်သော အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်ရ၏။

ပဏ္ဏတ္တိယာ ဝဇ္ဇံ **ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ**။ ပဏ္ဏတ္တိယာ ပဝတ္တံ ဝဇ္ဇံ ယဿာတိ **ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ**။

ဝေါဟာရိယတေ ဝေါဟာရော။ ဝေါဟာရောယေဝ ဝေါဟာရိကော။ (ဝေါဟာရ+ဏ္ဏကပစ္စည်း၊ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်) နတ္ထိ ဝေါဟာရိကော ဧတာယ စေတနာယာတိ **အဗ္ဗော ဟာရိကာ**။ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ န+ဝေါဟာရိက+ဧတ-ပုဒ်။) ပုဒ်လုံးအရကား အာပတ်၏ အကြောင်းဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်း၏ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ယင်း၏ စေတနာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို-သော အာပတ်၏အကြောင်းဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမရှိသော စေတနာရ၏။

အဗ္ဗောဟာရိကာယ ဘာဝေါ **အဗ္ဗောဟာရိကတ္တံ**။ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ အာပတ်၏အင်္ဂါဟု မခေါ်ထိုက်သော စေတနာသည် မှချ။ ထို-၏ သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်ဖြစ်သော မခေါ်ဝေါ်နိုင်ခြင်းကြိယာနှင့် နိဿိတ နိဿျ စပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော မခေါ်ဝေါ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ကြိယာရ၏။

ပညပီယိတ္ထာတိ **ပညတ္တိ**။ ပ-ပုဗ္ဗ ဉ ပဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ဒေသနာဉာဏ် ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မဌကား အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ-စသော ပါဠိ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တိ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ-စသော ပါဠိရ၏။

ပဌမပညတ္တိယာ အနုပစ္ဆာ ထပိတာ ပညတ္တိ **အနုပညတ္တိ**။ (သတ္တမီတပ္ပုရိသ်) အနု-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ ပဌမပညတ်မှနောက်ဖြစ်သော ကာလသည် မှချ။ ထို-၏ ထားအပ်သော ပညတ်နှင့် ကာလ+ကာလဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ပဌမပညတ်မှနောက်၌ ထားအပ်သော အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ-စသော အနုပညတ်ရ၏။

* သံဝိဇ္ဇတိ စိတ္တံ ဧတဿ သိက္ခာပဒဿာတိ **သစိတ္တကံ**။ သစိတ္တကာဿ ပက္ခော သစိတ္တကပက္ခော။ * ပညတ္တိယာ ဂတိ ပညတ္တိဂတိ။ ပညတ္တိဂတိ ဝိယ ဂတိ ဧဿာတိ **ပညတ္တိဂတိကာ**။ * မိထန္တိ သင်္ဂစ္ဆန္တီတိ **မိထုနာ**။ (မိထ+ဉန) မိထုနာနံ ကမ္မံ **မေထုနံ**။

* သုပန္တိ ဧတေနာတိ **သုပိနံ**။ (သုပ+ဏ္ဏန) အိပ်မက်အာရုံ ရ၏။ * သုပိနေ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ သုပိနေဿ။ (တဒ္ဓိတ်) သုပိနေဿ ဧဝ **သုပိနန္တော**။ (တဗ္ဘာဝဝုတ္တိကမ္မဓာရာယ်)

➤ ၆။ (ဓ) ၌ ဝိတိက္ကမာဘာဝါ-ဖြင့် အညတြ အဓိမာနာ အနုပညတ်၏ သိထိလကရဏ အနုပညတ်ဖြစ်သည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) အဗ္ဗောဟာရိကတ္တာ-ဖြင့် အညတြ သုပိနန္တာ အနုပညတ်၏ သိထိလ ကရဏ အနုပညတ်ဖြစ်သည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ အဗ္ဗောဟာရိကတ္တာ ဝါ/ အဗ္ဗောဟာရိကတ္တာဝ ။ ။ ဝါသဒ္ဒေါ **စေတ္ထ**

http://www.dhammadownload.com

သမုစ္စယတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဗ္ဗောဟာရိကတ္တာ စာတိ ဝါ ပါဌော (ဝိမတိ) နှင့်အညီ ဝါသဒ္ဒါ သမုစ္စည်းအနက်ရှိသည်ဟု ဖွင့်ပြသဖြင့် အဗ္ဗောဟာရိကတ္တာ ဝါ-ကား မူလပါဌ်၊ အဗ္ဗောဟာရိကတ္တာစ-ဟု ပါဌ်တစ်မျိုးရှိသေးသည်ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ယင်း စသဒ္ဒါကလည်း ဝါသဒ္ဒါကဲ့သို့ ယင်းသမုစ္စည်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်ရင်း နှစ်ပါဌ်သင့်။

ပဋိဉ္ဉမာနာ/ပဋိဇာနမာနာ ။ ။ ပ+ဆိဒိ+အ+မာန။ ရူပါဒိဂိုဏ်းဆိုလျှင် ပဋိဉ္ဉမာနာ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ ပ+ဆိဒိ+ယ+မာန။ ဒိဝါဒိဂိုဏ်းဆိုလျှင် ပဋိဇ္ဇမာနာ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ ဤနှစ်မျိုးတွင် ဒိဝါဒိရုပ်ကား ကံကို မငဲ့၊ ရူပါဒိရုပ်သာ ကံကိုငဲ့သည်၊ ဤ၌ "သောတံ" ဟူသော ကံပုဒ်ရှိသည်ကိုထောက်၍ ကံကိုငဲ့သော ရူပါဒိရုပ် ပဋိဉ္ဉမာနာ-ပါဌ်သာ သင့်။

ဂါဠ္ဍတရံ/ ဒဠ္ဍတရံ/ဗာဠ္ဍတရံ ။ ။ ဇွာဒိမောဂ္ဂလာန်၌ ဂါဟိဿ ဠော၊ ဂယှတီတိ ဂါဠ္ဍံ၊ ဒဟိဿ ဠော၊ ဒဟတီတိ ဒဠ္ဍံ။ ဗဟိဿ ဠော ဒီဃောစ၊ ဗဟတိ ဝုဒ္ဓိ ဂစ္ဆတီတိ ဗာဠ္ဍံ စတေ တယော ဒဠ္ဍတ္ထာ-ဟု သုံးပုဒ်လုံးအနက်တူအဖြစ် ဆိုထားသောကြောင့် ၃-ပါဌ်သင့်

➢ ၈။ **လောကဝဇ္ဇ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော လူအပေါင်းသည် သမုတ်အပ်သော အပြစ်၏ "လောကဝဇ္ဇ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

လောက-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လောကသုံးပါး၏ "လောက"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သတ္တလောက၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ပညတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အပြစ်၏ "ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

အဗ္ဗောဟာရိက-ကား အကျိုးဖြစ်သော လှုံ့လပြုမှုကြိယာကို ဖြစ်စေတတ်သော စေတနာ၏ "အဗ္ဗောဟာရိက"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ထိန မိဒ္ဓ နှိပ်စက်အပ်သော စိတ်၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

(၇) **ဝါကျ နည်း** ။ ။ အကြင် သစိတ္တကသိက္ခာ၏ စိတ်သည် အကုသိုလ်သာ၊ ထို သစိတ္တက သိက္ခာပုဒ်သည် လောကဝဇ္ဇမည်၏၊ အကြင်အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်၏ စိတ်သည် ဝတ္ထုဝိတိက္ကမဝိဇာနနစိတ်ဖြင့် သစိတ္တကအဘို့၌ အကုသိုလ်သာ၊ သုရာပါန-စသော ထို အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်သည်လည်း လောကဝဇ္ဇမည်၏ဟု ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူရသောကြောင့် ယထာလာဘနည်း။

(၈) **ဋီ နည်း** ။ ။ အညတြ အဓိမာနာနှင့် ဝီတိက္ကမဘာဝ၊ အညတြ သုပိနန္တာနှင့် အဗ္ဗောဟာရိကတ္တာ၊ ဤသို့ အစဉ်အတိုင်း တွဲ၍ ယူရသောကြောင့် ယထာက္ကမနည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဓါကျေ [၈၅]

(က) ကွ္ခါနိ ယံ တံ အာညမ္ပိ ဝတ္ထုံ ဥပ္ပန္နံ၊ တံ ဒဿေတုံ **"တေန ခေါ်ပန သမယေနာ"**တိ အာဒိ မာတာ။ (ခ) တတြာပိ အာယမနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ။

(ဂ) **ဝေသာလိကာတိ** ဝေသာလိဝါသိနော။ (ဃ) **ဝဇ္ဇိပုတ္တကာတိ** ဝဇ္ဇိရဋ္ဌေ ဝေသာလိယံ ကုလာနံ ပုတ္တာ။ (င) ဘာသနေ ကိရ ယော ယော ဥပဒ္ဒဝေါ အာဒီနဝေါ အဗ္ဗုဒမုပ္ပဇ္ဇိ၊ သဗ္ဗံ တံ ဝဇ္ဇိပုတ္တကေ နိဿာယ။ (စ) တထာ ဟိ ဒေဝဒတ္တောပိ ဝဇ္ဇိပုတ္တကေ ပက္ခေ လဘိတွာ သံဃံ လဘိ။ (ဆ) ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ ဧဝ စ ဝဿသတပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ ဥဒ္ဒမ္မံ ဥဗ္ဗိနယံ သတ္ထုသာသနံ ဒီပေသုံ။ (၄၁၀၄။ မအဋ္ဌ၊တ၁၁၄။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၀၈။)

(က) ၌ **ဗ္ဗုတ္တန္တသမ္ဗန္ဓေ ပါထ့ကျေး** ။ ။ ဧဝံ တေန ခေါ်ပန သမယေန (ပ) မက္ကဋိံ အာမိသေန ဥပလာပေတွာတိ အာဒိနာ မက္ကဋိဝတ္ထုံ ဒဿေတွာ။ ကွ္ခါနိ---

➢ ၁။ (က) ၌ **ဒဿေတုံ-ဧ် ကဝိုင်းကပြ** ။ ။ ကွ္ခါနိ၊ယခုအခါ၌။အညံ၊မက္ကဋိဝတ္ထုမှ တပါးသော။ယံ တံ ဝတ္ထုံ၊အကြင်ဝတ္ထုသည်။ဥပ္ပန္နံ၊ဖြစ်ပြီ။တမ္ပိ ဝတ္ထုံ၊ထိုဝတ္ထုကိုလည်း။တေန ခေါ ပန သမယေနာတိ အာဒိနာ၊--အစရှိသည်ဖြင့်။ဒဿေတုံ၊ပြခြင်းငှာ။တေန ခေါ်ပန သမယေနာတိ အာဒိ၊--အစရှိသော။ဝစနံ၊စကားကို။အာဟ၊ဟော်ဟောက်၏။

ဓဿေတုံ-ယူစေခြင်းငှာ။ (သဒ္ဒတ္ထ) သိစေခြင်းငှာ။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(ဆ) **[ဥ-ဥပသာ ရှေ့နောက်ပေါင်းစွဲသော]** ဥဒ္ဒမ္မံ-ဓမ္မ မဟုတ်သည်ကို။ (ဝါ) ဓမ္မမှကင်းသည်ကို။ (ဝါ) ဓမ္မ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို။ ဥဗ္ဗိနယံ- ဝိနည်း မဟုတ်သည်ကို။---

➢ ၂။ (က) သို့/ **အာဘောဝိယတ္တစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် ပါဠိ၌ တေန ခေါပန သမယေန စသော စကားကို ဆို၏။ တေန ခေါပန သမယေန စသည်ဖြင့် မက္ကဋိဝတ္ထုကို ပြပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် ဤ တေန ခေါပန သမယေန အစရှိသော စကားကို ရှင်ဥပါလိမထေရ် ဆိုပြန်ပါသနည်း။ (က) မိန့်

(ခ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် တေန ခေါ် ပန-စသော စကား၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း တေန ခေါပန-စသော စကား၌ ဤဆိုလတ့် သော အဖွင့်သည် အဘယ်အဖွင့်မျိုး ဖြစ်ပါသနည်း။ အနုပုဗ္ဗပဒအဖွင့်မျိုး, အပုဗ္ဗပဒအဖွင့် မျိုး ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အား-- (ခ) ဖြင့် ထို တေန ခေါ ပနစသည်၌ ဤဆိုလတ့်သော အဖွင့်ကား အနု ပုဗ္ဗပဒအဖွင့်မျိုး, အပုဗ္ဗပဒအဖွင့်မျိုးမဟုတ်၊ မပေါ်လွင်သောပုဒ်ကို ဖွင့်ခြင်း (အနုတ္တာန ပဒဝဏ္ဏနာ) မျိုးသာတည်းဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဥပါလိထေရ်သည် ပါဠိ၌ တေန ခေါပန သမယေန စသည်ဖြင့် ဝဇ္ဇီတိုင်းသားတို့သည် သိက္ခာမချဘဲ မေထုန်မှီဝဲကြကုန်သော်ဟု ဆို၏။ ဤဘေးရန် အပြစ်တစ်မျိုးတည်းသာ ဝဇ္ဇီတိုင်းသားရဟန်းတို့ကို မှီ၍ဖြစ်ပေါ်လာပါသလော။ အဘယ်

http://www.dhammadownload.com

ဘေးရန် အပြစ်တို့လည်း မှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား -သာသနာ၌ဖြစ်ပေါ်သည့် ဘေးရန်အပြစ်မှန်သမျှသည် ဝဋ္ဋိတိုင်းသား ရဟန်းတို့ကို မှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာပါ၏ဟူလို။

(စ-ဆ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် သာသနာတော်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဘေးရန်အပြစ် ခိုးမှု အလုံးစုံသည် ဝဋ္ဋိတိုင်းသား ရဟန်းတို့ကိုမှီ၍ ဖြစ်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ ဝဋ္ဋိတိုင်းသား ရဟန်းတို့ကိုမှီ၍ ဘေးရန်အပြစ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည်/ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (စ-ဆ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် သာသနာတော်၌ ဥပဒ္ဒဝ အာဒီနဝ အဗ္ဗုဒ-စသော အလုံးစုံသည် ဝဋ္ဋိပုတ္တကရဟန်းတို့ကို မှီ၍ ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်သို့လျှင် ဝဋ္ဋိပုတ္တကရဟန်းတို့ကို မှီ၍ ဥပဒ္ဒဝ-စသည် ဖြစ်ပါသနည်း။ ဝဋ္ဋိပုတ္တကရဟန်းတို့ကို မှီ၍ သာသနာတော်၌ ဥပဒ္ဒဝ-စသည် ဖြစ်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (စ) ဖြင့် ဘုရားရှင်သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် ဝဋ္ဋိတိုင်းသားတို့ကိုမှီ၍ သာသနာ့ဘေးရန်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် ဝဋ္ဋိတိုင်းသားတို့ကိုမှီ၍ သာသနာ့ဘေးရန် ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဆ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ဒေဝဒတ်သည်လည်း ဝဋ္ဋိပုတ္တကရဟန်းတို့ကို အသင်းအပင်းရ၍ သံဃာအသင်းခွဲ၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထိုဝဋ္ဋိပုတ္တကရဟန်းတို့သည် ကိုယ်တိုင်မလွန်ကျူး၍ ဝဋ္ဋိပုတ္တကေ နိဿာယ-ဟု မဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ကြောင့် ဝဋ္ဋိပုတ္တကေ နိဿာယ-စသော စကားကို ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ ယင်း၌ အနိယမ+နိယမခွဲ။ (ခ) စသည် ပက္ခန္တရ။/ဝိတ္ထာရ (ဂ) သည် ပဋိညာမှတစ်ပါး ပဋိညာတဗ္ဗကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ဝိတ္ထာရ။ (ဃ)ပက္ခန္တရ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။/ဝိတ္ထာရ။ ယင်း (င) ၌ အနိယမ+နိယမ စသည်ခွဲ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။/ဒဋ္ဌိ။ (ဆ) ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ သာသတိ ဧတေန ဧတ္ထာတိ ဝါ သာသနံ။ (ဧတေန၊ဤ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ, ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မ, ပဋိဝေဓသဒ္ဓမ္မဖြင့်။ဧတ္ထ၊၌။ဘဂဝါ၊သည်။သတ္တေ၊သတ္တဝါတို့ကို။သာသတိ၊ဆုံးမတော်မူ၏။ဣတိ၊ သာသနံ။) ကရဏသာဓန၊/အဓိကရဏသာဓန။ သာသ+ယု။

သာသဓာတ်အရ မြတ်စွာဘုရား၏ အာသယာနုသယဉာဏ်, ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်, ဒေသနာဉာဏ်စသည်တို့သည် မုချ။ ကရဏတ္တ/အဓိကရဏတ္တကား ထို-အားတပ်သော ပရိယတ္တိ ပဋိပတ္တိ ပဋိဝေဓသဒ္ဓမ္မတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရ ထို--သော ယင်းသာသနာသုံးပါး ရ၏။

ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ဤ၌ သာသန-သဒ္ဒါသည် ဌာနျူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ပရိယတ္တိ ပဋိပတ္တိ ပဋိဝေဓဟူသော ၃-ပါးသော သာသနာ၏တည်ရာ ရဟန်းအပေါင်း ဟူသော ၃-ပါး သာသနာသည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

ဝေသာလီ နိဝါသော ဧတေသန္တိ **ဝေသာလိကာ**။ (ဧတေသံ၊ထိုဝဇ္ဇီတိုင်းသားတို့အား။ ဝေသာလီ၊ဝေသာလီဟူသော။နိဝါသော၊နေရာသည်။အတ္ထိ၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တေ၊ထိုဝဇ္ဇီ တိုင်းသားတို့သည်။ဝေသာလိကာ။) နိဝါသတဒ္ဓိတ်၊ ဝေသာလီပုဒ်+ဏိကပစ္စည်း။ ဝေသာလီ အရကား ဝေသာလီပြည်ဖြစ်သည် မှချ။ ယင်း၏ ဝဇ္ဇီတိုင်းသားတို့ ဖြစ်နှင့် ၃-ပါး ၃-ပါး စပ် ၃-ပါး။ ဏိကပစ္စည်းအရ ထို-သော ဝေသာလီပြည်၌ နေကြကုန်သော ဝဇ္ဇီတိုင်းသား တို့ ဖြစ်ရ၏။

ဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဝါသော**။ (ဝသ+ဏ) ဝသဓာတ်အရ ကတ္တုသဒ္ဒါကား ရုပ်နာမ်တရား တို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ အဓိကရဏသဒ္ဒါကား တဆယ့်နှစ်လဟုဆိုအပ်သော ကာလအထူး ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော နှစ်ရ၏။

ဝဿောစ ဝဿောစ ဝဿာ။ ဝဿာနံ သတံ ဝဿသတံ။ ပရိနိဗ္ဗုနောတိ (ချုပ်ငြိမ်း တတ်၏။) တိ **ပရိနိဗ္ဗုတော**။ (ပရိ-နိ-ဝု+တ) ဝု-ဓာတ်၏အရကား စုတိ ကမ္မဇရုပ်တို့၏ ဘင်္ဂက္ခဏ ရ၏။ တ-ပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တဖြစ်သော ဘုရားဖြစ်ရ၏။

ပရိနိဗ္ဗာယီတိ ပရိနိဗ္ဗုတော။ ဝဿသတံ ပရိနိဗ္ဗုတဿ အဿာတိ **ဝဿသတ ပရိနိဗ္ဗုတော**။ ပုဒ်လုံးအရ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး၍ အနှစ်တစ်ရာဟူသော အတိုင်းအရှည်သည် မှချ။ ထို၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော/ပမာဏ ပမာဏဝန္တ/ကာလ ကာလဝန္တ စပ် ၃-ပါး။ တ-အညပုဒ်အရ ထို- သော ဘုရားရှင်ရ၏။

(တနည်း) ဝဿသတ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရကား အနှစ်တစ်ရာဟူသော အရေ အတွက်သင်္ချာ ဂုဏ်သည် မှချ။ ထို၏ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသော ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ၃-ပါး။ ပရိနိဗ္ဗုတ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်တစ်စိတ်နှင့် တ- ဟူသော အညပုဒ်အရကား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသော ဘုရားရှင်ဖြစ်ရ၏။

ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း လက္ခဏာပုဒ်တို့၏သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာလျှင် ဟောမြဲ ဖြစ်သောကြောင့် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား၏ အနှစ်တစ်ရာရှိသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

အာဘုသော ဒီယတိ ဧတေနာတိ အာဒီနံ။ (အာ-ဒီ+ယု) အာဒီနံ ဒုက္ခံ ဝါတိ အဓိ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ **အာဒီနဝေါ**။ (အာဒီန-ဝါ+အ) အာဒီန-အရကား ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခ ဝေဒနာသည် မှချ။ ထို၏ ရကြောင်းဖြစ်သော အပြစ်နှင့် အကျိုး အကြောင်း စပ် ၃-ပါး။ ဝါဓာတ်အရ ကတ္တုသဒ္ဒါကား ဒုက္ခဝေဒနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကရဏသဒ္ဒါကား အပြစ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရလည်းဖြစ်သော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော အပြစ်ရ၏။ * အာဘုသော ဒီနံ ဝါယတိ ဂမယတီတိ အာဒီနဝေါ။ (ဟေတု)

http://www.dhammadownload.com

အဗ္ဗုန္တိ ဟိသန္တိတိ **အဗ္ဗုဓါ**။ (အဗ္ဗ+ဒ) အဗ္ဗဓာတ်အရ ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေး--ဖလူ။ နောက်--ကာရကူ။ ဒ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ခိုးသူဖြစ်ရ၏။

အဗ္ဗုဒါနံ ကမ္မံ **အဗ္ဗုဓံ**။ (အဗ္ဗုဒပုဒ်+ဏ) အဗ္ဗုဒ-အရ ခိုးသူတို့ဖြစ်သည် မုချ။ထို၏ ခိုးမှုနှင့် သာဓေ သာ့ဈ စပ် ဌာနူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရ ခိုးသူတို့၏ ခိုးမှုရ၏။

ဝဇ္ဇီစ တေ ရဋ္ဌာတိ **ဝဇ္ဇီရဋ္ဌံ**။ * ဥပဂန္တွာ ဒုနောတိတိ ဥပဒ္ဒဝေါ။/ဥပဂန္တွာ ဒဝတိ ပီဠေတီတီ ဥပဒ္ဒဝေါ။ (ဥပ-ဒု+အ) * ရဋ္ဌန္တိ ဓေတ္တ နဂရာဒယောတိ ရဋ္ဌံ။ * န ဓမ္မော ဥဒ္ဓမ္မော။ ဓမ္မတော အပဂတော ဥဒ္ဓမ္မော။ ဓမ္မဿ ပဋိပက္ခော ဥဒ္ဓမ္မော။

➤ ၆။ (ဂ) ၌ ဝေသာလိဝါသိနော-ဖြင့် ဝေသာလိကာပုဒ်ကို ဝေသာလီ ဧတေသံ သန္တိတိ ဝေသာလိကာ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဝေသာလီ နိဝါသော ဧတေသန္တိ ဝေသာလိကာ-ဟု နိဝါသတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣကပစ္စည်းသည် အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်၌ မသက်၊ နိဝါသတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဝဇ္ဇီနောပုဒ်ကို ဝဇ္ဇီသု ဝသန္တိတိ ဝဇ္ဇီနော-ဟု ဝသန္တိတဒ္ဓိတ် (ဝါ) ဝသန္တ ကျေသော သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝဇ္ဇီ-အရ ဝဇ္ဇီ တိုင်း၌ နေသူတို့ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] ဝဇ္ဇီ-အရ ဝဇ္ဇီတိုင်းဟူသော ဌာနကို မယူရ၊ ဝဇ္ဇီတိုင်းသားဟူသော ဌာနီကို ဌာနူပစာအားဖြင့် ယူ--ရင်း (အဘိဓေ ယျတ္ထ) ပုတ္တကာ-၌ ကပစ္စည်း၏ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) ပုတ္တာ ဧဝ ပုတ္တ ကာ-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဝဇ္ဇီနော ဧဝ ပုတ္တကာ ဝဇ္ဇီပုတ္တ ကာ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ ဓဝစ/ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ ဓဝ** ။ ။ ဝဇ္ဇီပုတ္တကာ ဓဝစ၊ဝဇ္ဇီတိုင်းသား တို့သည်ပင်လျှင်လည်း-ဟု ယောဇနာ၌ ဓဝ-ဖြင့် ဒေဝဒတ်ကို ကန့်။ စ-ဖြင့် အတူဖြစ်ကုန် သော ရဟန်းတို့ကိုဆည်း-ဟူ၍ မအူနိဿျ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ စ၊သည်သာ်မကသေး။ ဝဇ္ဇီပုတ္တကာ ဓဝ၊တို့သည်ပင်-ဟူ၍ ဘာသာဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း စ-သဒ္ဒါရှိသော ဝဇ္ဇီပုတ္တကာ ဓဝစ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သတ္ထု+သာသနံ/သတ္ထုသာသနံ ။ ။ ဝါကျ သမာသ်နှစ်မျိုးတွင် သတ္ထု၊မြတ်စွာဘုရား ၏။သာသနံ၊ကို။ (တနည်း) သတ္ထုသာသနံ၊မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်ကို။ သမာသ် ဝါကျ နှစ်ပါဌ်သင့်ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဥပဒ္ဒဝေါ/ဥပ္ပဒ္ဒဝေါ ။ ။ ဥပပုဗ္ဗ ဒုဓာတ်+အပစ္စည်း၊ ဥကို ဩဝုဒ္ဓိပြု၊ ဩကို အဝပြု၊ ဝ အ-သို့ကပ်၊ ဥပ-ဥပသာရနောက်၌ ဒ-ဒွေဘော်လာ၊ ဒ ဒ-သို့ကပ်၍ ပြီးသောကြောင့် ဥပဒ္ဒဝေါ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ-တား** ဌာနဖြစ်သော ဝဇ္ဇီတိုင်း၏ "ဝဇ္ဇီ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီ ဖြစ်သော ဝဇ္ဇီတိုင်းသားတို့၌တင် ဌာနူပစာ။ နာနတ္ထရိကနည်း။ (တစ်နည်း) ဝဇ္ဇီတိုင်းနှင့်

http://www.dhammadownload.com

ဝဋ္ဋိတိုင်းသူတို့ကို ပြားလျက် အပြားမဲ့အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သောကြောင့် အဘေဒူပစာ။

(ဓ) ဝါကျအား- ဝဋ္ဋိပုတ္တကတည်းဟူသော ဌာနဖြင့် သာသနာ၌ ဘေးရန်ဖြစ်ခြင်းတည်းဟူသော ဌာနီကိုမှတ်၍ ဝဋ္ဋိပုတ္တကတို့ကို အမှီပြု၍ သာသနာ၌ ဘေးရန်ဖြစ်ခြင်းတည်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် အရိဋ္ဌ-စသော သာဝတ္ထိပြည်သား, ဥဒါယီ ထုလ္လနန္ဒာ စသော ဝေသာလီပြည်သားတို့ကို အမှီပြု၍ သာသနာ၌ ဘေးရန်ဖြစ်ခြင်းတည်းဟူသော အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် တဗ္ဗဟုလ္လနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

ဝဋ္ဋိပုတ္တကေ နိဿာယ-ကား ဝဋ္ဋိတိုင်းတည်းဟူသော ဌာနဖြင့် တန္နိဝါသီ ဝဋ္ဋိတိုင်းသား ရဟန်းများတည်းဟူသော ဌာနီကိုမှတ်၍ တန္နိဝါသီ ဝဋ္ဋိတိုင်းသားရဟန်းများတည်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် အရိဋ္ဌ-စသော သာဝတ္ထိပြည်သား, ဥဒါယီ ထုလ္လနန္ဒာ စသော ဝေသာလီပြည်သားတည်းဟူသော အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် တဗ္ဗဟုလ္လနည်း။ ယေဘုယျနည်း။ * အစိတ်ဖြစ်သော ဝဋ္ဋိတိုင်းသားရဟန်းများ၏ "ဝဋ္ဋိပုတ္တကေ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဝဋ္ဋိတိုင်းသားရဟန်းများ, သာဝတ္ထိပြည်သား အရိဋ္ဌရဟန်း, ဝေသာလီပြည်သား ဥဒါယီ စသည်တို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ဥပလက္ခဏာ။နိဒဿန။

အဇ္ဈုဧ-ကား အတူဖြစ်သော ခိုးသူတို့၏ အမှု၏ "အဇ္ဈုဒ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဝီတိက္ကမ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

➤ ၁၀။ **ခိမေသုံ**-၌ ဓာတ်အရ သံယာအသင်းခွဲသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။ **အာဓာ**—၌ ဖြုံ့ဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါကျ [၈၆]

(က) ဉာတိဗျသနေနပီတိ ဧတ္ထ အသနံ ဗျသနံ ဝိက္ခေပေါ ဝိဒ္ဓံသနံ ဝိနာသောတိ သဗ္ဗမေတံ ဧကတ္ထံ။ (ခ) ဉာတီနံ ဗျသနံ ဉာတိဗျသနံ။ (ဂ) တေန ဉာတိဗျသနေန။

(ဃ) ရာဇဒဏ္ဍဗျာဓိမရဏဝိပ္ပဝါသနိမိတ္တေန ဉာတိဝိနာသေနာတိ အတ္ထော။

(င) ဧသ နယော ဒုတိယပဒေပိ။ (စ) တတိယပဒေ ပန အာရောဂျဝိနာသကော ရောဂေါဧဝ ရောဂဗျသနံ။ (ဆ) သော ဟိ အာရောဂျံ ဗျသတိ ဝိက္ခိပတိ ဝိနာသေတီတိ ဗျသနံ။ (ဇ) ရောဂေါဝ ဗျသနံ ရောဂဗျသနံ။ (ဈ) တေန ရောဂဗျသနေန။

(ည) ဖုဋ္ဌာတိ အဓိပန္နာ အဘိဘူတာ။ (ဋ) သမန္နာဂတာတိ အတ္ထော။

(ဌ၊၁၉၄။ မအူ၊ တ၊၁၁၆။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၃၀၉။)

➤ ၁။ (ဋ) ဣတိ အယံဣ္ဈည်ကား။အဘိဘူတာတိပဒဿ၊အဘိဘူတ-ဟူသော ပုဒ်၏။အတ္တော၊အဓိပ္ပါယ်နက်တည်း။

ရောဂဗျသနေန-အနာမရှိသည်၏အဖြစ် အနာမရှိခြင်း ကျန်းမာခြင်း အာရောဂျကို

http://www.dhammadownload.com

ဖျက်ဆီးတတ်သော ရောဂါဝေဒနာသည်။ (ဖုဋ္ဌာ-၅စပ်)

➤ ၂။ (ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဉာတိဗျသနံကို ဉာတိနံ ဗျသနံ ဉာတိဗျသနံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုဉာတိဗျသန-သည် အဘယ်လျှင် အကြောင်းရှိပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား-- မင်း၏ ခနဒဏ်, ဝဓဒဏ်ဟူသော အကြောင်း ဗျာဓိအကြောင်း မရဏအကြောင်း အဝိပ္ပဝါသအကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ဟူလို။

(ဆ) သို့/ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ရောဂဗျသနံ-ကို ရောဂေါဝ ဗျသနံ-ဟု အဝဓာရဏ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဉာတိဗျသနစသည်ကဲ့သို့ ဘိန္နတ္ထကိုသာ သိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် တုလျတ္ထကို ဆိုခြင်းသည် အသို့သင့်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ဗျသနပုဒ်၏အဖွင့်မှတစ်ပါး ဉာတိနှင့် ဗျသန သမာသ်တွဲစပ်ပုံအဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပကတ္တကြ။(ဂ) ဒဏ္ဍသောခနေ, ဝါကျာဝဓိကဏ္ဍ, ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။ (င) အတိဒေသ။/ဉာတိဗျသနဟူသော ပထမပုဒ်၌သာ ဤနည်းကို သိအပ်ပါသလောဟူသော စောဒနာကိုပယ်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ပကတ္တကြ။/ဝိသေသ။ (ဆ-ဇ) ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဈ) ဒဏ္ဍသောခနေ, ဝါကျာဝဓိကဏ္ဍ, ဝါကျာရမ္ဘ။ (ည-ဋ) ပကတ္တကြ။ ထိုတွင် (ဋ) ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ နတ္ထိ ရောဂေါ ဧတဿာတိ **အရောဂေါ**။ ဗဟုဗ္ဗိဟိ၊ န+ရောဂ+ဧတ-ပုဒ်။ ပုဒ်လုံးအရ ရောဂါ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ရောဂါမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

အရောဂဿ ဘာဝေါ **အာရောဂျံ**။ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၊ အာရောဂ+ဏျပစ္စည်း။

အာရောဂ-အရ အနာမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ရောဂါမရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏီ ဂုဏ် စပ် ဌာနူ။ ဏျ-အရ ရောဂါ၏ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်ရ၏။ ＊ ဗျသီယတေ ဝိဒ္ဓံသီယတေ ဝိနာသီယတေ **ဗျသနံ**။ (ဝိ-အသ/အသု+ယု။) ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာ ရ၏။

ဉာတီနံ ဗျသနံ **ဉာတိဗျသနံ**။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ ဉာတိ+ဗျသနပုဒ်။ ဉာတိ-အရကား ဆွေမျိုးတို့ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ပျက်စီးခြင်းနှင့် ဘာဝ အဘာဝ/ဂုဏီ ဂုဏ် စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ရာဇဒဏ္ဍ စသည်ကြောင့် ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းရ၏။

ဒဿတိ အာဏံ ကရောတိ ဧတေနာတိ **ဒဏ္ဍော**။ ဒသိဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား အာဏာကို ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏတ္တကြိယာကား ဒုတ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ကပစ္စည်းအရ ထို-သော ဒုတ်ရ၏။

ရောဂေါဝ ဗျသနံ **ရောဂဗျသနံ**။ (ရောဂေါဧဝ၊ရောဂါသည်သာလျှင်။ဗျသနံ၊အာရော

http://www.dhammadownload.com

ဂျကို ဖျက်ဆီးတတ်၏။(ဝါ) ဗျသနံဖြေ၊အာရောဂျကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ရောဂေါ၊အနာရောဂါ။) ရောဂ+ဗျသနပုဒ်။ ဗျသန-အရ အာရောဂျကို ဖျက်ဆီးခြင်း ဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အနာရောဂါနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော အာရောဂျကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ရောဂါဝေဒနာရင်း။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် အသနံ့ စသည်တို့ကား တူသောအနက်ရှိ၏။ (တနည်း) အသနံ့ စသည်တို့ကား ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်တို့တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ/အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဉာတိဗျသနံ-ကို ဉာတိနံ့ ဗျသနံ ဉာတိဗျသနံ-ဟု ကမ္မတ္တ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဗျသနံပုဒ်ကို ဗျသိယတေ ဗျသနံ-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ဉာတိနံ့ ဗျသနံ ဉာတိဗျသနံ-ဟု ပထမန္တအားဖြင့် ငါဖွင့်ဆိုသော်လည်း ပါဠိတော်၌ ဉာတိဗျသနေန-ဟု တတိယန္တနှင့် ရှိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဉာတိဝိနာသ=ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းဟူသည် မင်း၏ ဓနဒဏ်, ဝဓဒဏ်ဟူသောအကြောင်း, ဗျာဓိအကြောင်း မရဏအကြောင်း ဝိပ္ပဝါသအကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဗျသန-သဒ္ဒါ ဝိနာသအနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် ဘောဂါနံ့ ဗျသနံ ဘောဂဗျသနံ၊ တေန ဘောဂဗျသနေန။ ရာဇ (ပ) ဘောဂဝိနာသေန-ဟူသော ဘောဂဗျသန-သဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထတို့ကို ညွှန်ပြဖွင့်ဆိုပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ အာရောဂျဝိနာသကော ရောဂေါဖေ-ဖြင့် ဗျသနံပုဒ်ကို အာရောဂျံ ဗျသတိ ဝိနာသေတီတိ ဗျသနံ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ) ဗျသန-သဒ္ဒါ ဝိနာသကအနက်ကို ဟော-ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ရောဂေါဖေ ဗျသနံ ရောဂဗျသနံ-ဟု ဝိသေသန ပရနိပါတ အဝဓာရဏ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ ဗျသတိ-ဖြင့် ဗျသနံပုဒ်ကို ဗျသတီတိ ဗျသနံ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ) သိစေသည်။

ဝိက္ခိပတိ-ဖြင့် ဗျသတိ-၌ အသဓာတ်သည် ပစ်ပယ်ခြင်း=ခိပနအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ) ဝိနာသေတိ-ဖြင့် အာရောဂျံ ဗျသတိ-ဟူသည် အနာမရှိသည်၏အဖြစ်ကို (ဝါ) အာရောဂျဘောဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဓ) ဖြင့် ရောဂေါဇဝ ဗျသန် ရောဂဗျသန်-ဟု ဝိသေသန ပရနိပါတ အဝဓာရဏာ တမ္ပဓာရာယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဈ) ဖြင့် ရောဂေါဇဝ ဗျသန် ရောဂဗျသန်-ဟု ပထမန္တအားဖြင့် ငါဖွင့်ဆိုသော်လည်း ပါဠိတော်၌ ရောဂဗျသနေန-ဟု တတိယန္တနှင့် ရှိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ည) ၌ အဓိပန္နာ-ဖြင့် ဖုဋ္ဌာ-ဗျသနတရားနှင့် တွေ့ထိအပ်ကုန်၏ဟူသည် ယင်း ဗျသနတရားတို့သည် လွှမ်းမိုးအပ်ကုန်၏၊ ယင်းဗျသနတရားတို့၏ လွှမ်းမိုးမှုကို ခံနေရသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အဘိဘူတာ-ဖြင့် အဓိပန္နာ-၌ အဓိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဇ်--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပဒဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကိုမဟော၊ အဘိဘဝနအနက်ကို ဟော--ငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) နှ-သဒ္ဒါ၏ တ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယဇ်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) သိစေသည်။

(ဋ) ဖြင့် အဘိဘူတ-လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်ကုန်၏ဟူသည် ဗျသနတရားနှင့် ပြည့်စုံကုန်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၈။ (စ) ကား ဉာတိဗျသနေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို ဖြတ်ထားသောကြောင့် ဒန္တစ္ဆေဒနနည်း။ အကျိုးဖြစ်သော ဆွေမျိုး၏ ပျက်စီးခြင်းကို ဆိုသဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော ရာဇဒဏ်စသော ဖျက်ဆီးခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိအပ်သောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်းမည်၏။

ဋီကာ [၈၇]

(က) **န မယံ အဒ္ဓ အာနန္ဒ ပဗ္ဗာဇေယျာမာတိ** တဒ္ဓေ အာနန္ဒ မယံ န ဗုဒ္ဓံ ဂရဟာမ။

(ခ) န ဗုဒ္ဓဿ ဒေါသံ ဒေမ။ (ဂ) န ဓမ္မဂရဟိနော၊ န သံဃဂရဟိနော။

(ဃ) **အတ္တာဂရဟိနော** မယန္တိ အတ္တာနမေဝ မယံ ဂရဟာမ။ (င) အတ္တနော ဒေါသံ ဒေမ။ (စ) **အလက္ခိကာတိ** နိဿိရိကာ။ (ဆ) **အပ္ပပုညာတိ** ပရိတ္တပုညာ။

(ဇ) **ဝိယဿိတ- ကုသလာနံ ဓမ္မာနန္တိ** ယေ အဒ္ဓတိံသာရမ္မဏေသု ဝိဘတ္တာ ကုသလာ ဓမ္မာ။ တေသံ ဝိပဿိတာ။ (ဈ) တတော တတော အာရမ္မဏတော ဝုဋ္ဌာယ တေဝ ဓမ္မေ ဝိပဿိမာနာတိ အတ္ထော။ (ဋ၊ ၁၉၄။ မဇ္ဈ၊တ၊ ၁၁၆။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၃၁၀။)

➤ ၁။ **န ဗုဒ္ဓဂရဟိနော**-ဘုရားကို မကဲ့ရဲ့ပါကုန်။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဘုရားအား အပြစ်မပေးပါကုန်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) ဘုရားကို အပြစ် မတင်ပါကုန်။ (ဝေါဟာရတ္ထ)

➤ ၃။ (ခ) ကား အဓိပ္ပါယတ္ထ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ကား (ဃ)ဝါကျ၏ အဓိပ္ပါယတ္ထ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (စ-ဆ-ဇ) ပက္ခန္တရ။ (ဈ) ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ နတ္ထိ သိရီ ဧတေသံ အမှာကန္တိ နိဿိရိကာ။ ပုဒ်လုံးအရ အသရေမရှိခြင်းအဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ ဝဋ္ဋိပုတ္တကရဟန်းတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။

http://www.dhammadownload.com

တ-အညပုဒ်အရ ထို-သော အသရေ မရှိကြကုန်သော ဝဇ္ဇိပုတ္တကရဟန်းများ ရ၏။

ပရိတ္တံ ပုညံ တေသန္တိ ဓရိစ္ဆာမုဒ္ဒာ။ ပုဒ်လုံးအရ နည်းသော ဘုန်းကံသည် မုချ။ ထို၏ ဝဇ္ဇိပုတ္တကရဟန်းတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ တ-အညပုဒ်အရ ထို-သော နည်းသော ဘုန်းကံရှိကြကုန်သော ဝဇ္ဇိပုတ္တကရဟန်းများရ၏။ ဝိဝိဓံ ပဿာမာတိ **ဝိပဿကာ**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဘန္တေ အာနန္ဒ-ဟူသော အာလုပ်ပုဒ်ကို ရှေးဦးစွာ ယောဇနာ ရမည်၏--ဧင်း (သမ္ဗန္ဓ) န-နိပါတ်ပုဒ်ကို ဗုဒ္ဓဂရဟိနောပုဒ်၌ စပ်ရမည်၏--ဧင်း (သမ္ဗန္ဓ) ဂရဟိနောပုဒ်ကို ဂရဟန္တီတိ ဂရဟိနော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏီပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ဧင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဗုဒ္ဓနှင့် ဂရဟိနော-ကို ဗုဒ္ဓံ ဂရဟိနော ဗုဒ္ဓဂရဟိနော-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ဧင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဘုရားကို မကဲ့ရဲ့ကုန်ဟူသည် ဘုရားအား အပြစ်မပေးပါကုန်၊ (ဝါ) ဘုရားကို အပြစ် မတင်ပါကုန်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဂရဟိနောပုဒ်ကို ဂရဟန္တီတိ ဂရဟိနော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ဧင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏီပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ဧင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အတ္တနှင့် ဂရဟိနော-ကို အတ္တာနံ ဂရဟိနော အတ္တဂရဟိနော-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ဧင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (င) ဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင် အပြစ်တင်ပါကုန်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် အလဏ္ဍိကာ-၌ အ-သဒ္ဒါ၏ အဘာဝအနက်ကို ဟော--ဧင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) လဏ္ဍိသဒ္ဒါ၏ ကျက်သရေဟော သိရိ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်၏--ဧင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) [တနည်း] လဏ္ဍိ-သဒ္ဒါ၏ ကျက်သရေအနက်ကို ဟော--ဧင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် အပ္ပ-သဒ္ဒါသည် အနည်းငယ်ဟော ပရိတ္တ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်တည်း။ (တစ်နည်း) အပ္ပ-သဒ္ဒါ အပ္ပါဗာဓံ စသည်၌ကဲ့သို့ အဘာဝအနက်ကို မဟော၊ အနည်းဟူသော အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ/နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဇ) ၌ တေသံ ဝိပဿကာ-ဖြင့် ကုသလာနံ ဓမ္မာနံပုဒ်ကို ဝိပဿက-၌ စပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ) ယေ အဋ္ဌတိံသာရမ္မဏေသု ဝိဘတ္တာ ကုသလာ ဓမ္မာ-ဖြင့် ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-အရ အာလောက အာကာသကြဉ်သော ကသိုဏ်း(၃၈)ပါးကို အာရုံပြုသော ဥပစာရဈာန်နှင့်တကွ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ) (ဈ) ၌ တေဝ ဓမ္မေ-ဖြင့် ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် သမ္ဗန္ဓတ္ထ သာမျတ္ထတို့ကို မဟော၊ ကမ္မတ္ထကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ဝိပဿမာနာ-ဖြင့် ဝိပဿကာပုဒ်ကို ဝိပဿန္တီတိ ဝိပဿကာ-ဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏွုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနဲ့သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ)

ပါဠိ [၈၈]

(က) ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တန္တိ ရတ္တိယာ ပုဗ္ဗံ ပုဗ္ဗရတ္တံ၊ ရတ္တိယာ အပရံ အပရရတ္တံ။

(ခ) ပဌမယာမဉ္စ ပစ္ဆိမယာမဉ္စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဂ) **ဗောဓိပက္ခိကာနန္တိ** ဗောဓိသပက္ခေ ဘဝါနံ။ (ဃ) အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဿ ဥပကာရကာနန္တိ အတ္ထော။

(င) **ဘာဝနာနုယောဂန္တိ** ဝဍ္ဎနာနုယောဂံ။ (စ) **အနုယုတ္တာ ဝိဟရေယျာမာတိ** ဂိဟိပလိဗောဓံ အာဝါသပလိဗောဓဉ္စ ပဟာယ ဝိဝိတ္တေသု သေနာသနေသု ယုတ္တပယုတ္တာ အနုညကိစ္စာ ဝိဟရေယျာမ။ (ဋ၁၁၉၄။ မအ္ဍု၊တ၊၁၁၇။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၁၀။)

> ၁။ **ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ**-ညဉ့်၏ ရှေ့အဖို့ နောက်အဖို့ ကာလပတ်လုံး။ (သဒ္ဒတ္ထ) ပဌမယာမ် ပစ္ဆိမယာမ်ပတ်လုံး။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) **ဗောဓိပက္ခိကာနံ**-သစ္စာလေးပါးကို သိတတ်သော ဗောဓိ-ဟု ဆိုအပ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်အဖို့၌ ဖြစ်ကုန်သော။ (ဝါ) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်အား ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သော။(ဝါ) ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ အဖို့၌ဖြစ်ကုန်သော။မျှောနံ-တို့ကို။ **ဘာဝနာနုယောဂံ**-ပွားခြင်းကို အဖန်ဖန်တလဲလဲ အားထုတ်ခြင်းကို။ **အနုယုတ္တာ** - ဂိဟိပလိဗောဓ စသည်မဖက် ကောင်းစွာ။ (ဝါ) အလွန် အားထုတ်ကြကုန်လျက်။**ဝိဟရေယျာမ**-နေကြကုန်ရာပါအံ့။

> ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ညဉ့်၏ရှေ့အဖို့သည် ပုဗ္ဗရတ္တ၊ ညဉ့်၏နောက်အဖို့သည် အပရရတ္တ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ-၌ ညဉ့်၏ ရှေ့နောက်အဖို့ကို သာမညအားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် ညဉ့်ကိုနှစ်စု နှစ်ဖို့ခွဲ၍ ပုဗ္ဗရတ္တ၊ နောက်အဖို့ကို အပရရတ္တ-ဟု ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်ကို ပုဗ္ဗရတ္တ, အဘယ်ကို အပရရတ္တ-ဟု ဆိုလိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ-ဟု ညဉ့်၏ ရှေ့အဖို့ နောက်အဖို့ကို သာမညအားဖြင့် ဆိုအပ်သော်လည်း ညဉ့်ကိုသုံးစု သုံးဖို့ခွဲ၍ ညဉ့်သုံးယာမ်တွင် ပဌမယာမ်ကို ပုဗ္ဗရတ္တ, ပစ္ဆိမယာမ်ကို အပရရတ္တ-ဟု ဆိုလိုပါ၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ **အာဘောဂါယတ္တဓာတုအရာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဗောဓိပက္ခိကာနံပုဒ်ကို ပက္ခေ ဘဝါ ပက္ခိကာ၊ ဗောဓိသ ပက္ခိကာ ဗောဓိပက္ခိကာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဗောဓိပက္ခိကာ-ဟူသည် ဗောဓိ၏အဖို့၌ဖြစ်သော တရားပင်တည်းဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ဗောဓိ-အရ အဘယ်ကိုယူရမည်နည်း။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ယူရပါမည်လော။ ဗောဓိ၏ အဖို့၌ ဖြစ်၏ဟူသည် အဘယ်ကို ဆိုလိုပါသနည်း။ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်ကို ဆရာ မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

ကား-- ဗောဓိ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူရမည်၊ ဗောဓိ၏ အဖို့ဲဖြစ်၏ဟူသည် ဗောဓိ-ဟု ဆိုအပ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်အား ကျေးဇူးပြုခြင်းပင်တည်းဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။ (င-စ) ပက္ခန္တ။

ခာစပ် ။ ။ အနညကိစ္စာ-ကား လျက်--ကြောင့် ဝိဟရေယျာမ-၌ ကြိယာဝိသေသန ဝိဟရေယျာမ-ကား ကြိယာဝိသေသျ စပ်။ (တစ်နည်း) ကုန်သည်--ကြောင့် ဟုတ္ဂာ-၌ ကတ္တား/ကတ္တိ စပ်။

➤ ၄။ သစ္စာနိ ဗုဇ္ဈတိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ **ဗောဓိ**။ (ယံ၊အကြင် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် သစ္စာနိ၊တို့ကို။ဗုဇ္ဈတိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ၊သိတတ်၏။ဣတိ၊ တံ၊ဗောဓိ) ဗုဓ+ဣ။ ဗုဓဓာတ်အရ ကား အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်း သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝရ၏။ ဣ-ပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရ၏။

ရတ္တိယာ ပုဗ္ဗော ဘာဂေါ ပုဗ္ဗရတ္တံ။ ရတ္တိ-အရ ညဉ့်ခြင်း (ဝါ) ညဉ့်သုံးယာမ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ရှေ့နှင့် (ဝါ) ပထမယာမ်နှင့် အပေါင်းအစိတ် စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ညဉ့်၏ ရှေ့ (ဝါ) ပထမယာမ်ရ၏။

ဗောဓိယာ ပက္ခော **ဗောဓိပက္ခော**။ ဗောဓိ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အဖို့အစုနှင့် အဘေဒ ဘေဒ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ အဖို့အစု အသင်းအပင်း ရ၏။

ဗောဓိပက္ခေ ဘဝါ **ဗောဓိပက္ခိကာ**။ ဗောဓိပက္ခ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ အဖို့အစု အသင်းအပင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ သတိပဋ္ဌာန်စသည် (၃၇) ပါးသော တရားနှင့် အကျိုး အကြောင်း စပ် ဌာနူ။ ဣကပစ္စည်းအရ ထို--သော သတိပဋ္ဌာန်စသော (၃၇) ပါးသော တရားတို့ရ၏။

အညဥ္စ တံ ကိစ္စဉ္စာတိ အညကိစ္စံ။ နတ္ထိ အညကိစ္စံ ဧတေသန္တိ **အနညကိစ္စာ**။

န+အညကိစ္စ-အရ တပါးသော ကိစ္စ၏ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို ၏ ဝဋ္ဋိရဟန်းတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို--သော တစ်ပါးသော ကိစ္စ မရှိကြကုန်သော ဝဋ္ဋိတိုင်းသား ရဟန်းများရ၏။

စိဝရာဒိပစ္စယေ ပူဇာဝိသေသဉ္စ အရဟတီတိ အရဟံ။ အရဟာသ ဘာဝေါ **အရဟတ္တံ**။ အရဟာ-အရ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ ထို၏ အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် သာမိ သံ/ အကျိုး အကြောင်း စပ် ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော အရဟတ္တဖိုလ်ရ၏

နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂီယတီတိ **မဂ္ဂေါ**။ အရဟတ္တဿ အာဂမနဘူတော မဂ္ဂေါ **အရဟတ္တမဂ္ဂေါ**။ အရဟတ္တ-အရ အရဟတ္တဖိုလ်သည် မုချ။ ထို၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း အရဟတ္တမဂ်နှင့် အကျိုး အကြောင်း စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အရဟတ္တဖိုလ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ယုဇ္ဇနံ ယောဂေါ၊ အနု ပုနပ္ပုနံ ယောဂေါ အနုယောဂေါ၊ ဝဓုနသ္သ အနုယောဂေါ ဝဓုနာနုယောဂေါ၊ * ပရိဗုန္ဓယတီတိ ပလိဗောဓော၊ ပလိဗုန္ဓတီတိ ပလိဗောဓော။

ဂိဟီနံ ပလိဗောဓော ဂိဟိပလိဗောဓော။ အာဝါသသ္သ ပလိဗောဓော အာဝါသ ပလိဗောဓော။

➤ ၆။ (က) ၌ ရတ္တိယာ ပုဗ္ဗံ-ဖြင့် ပုဗ္ဗရတ္တံ-ပုဒ်ကို ပုဗ္ဗာစ သာ ရတ္တိစာတိ ပုဗ္ဗရတ္တံ-ဟု ကမ္မဓာရယသမာသ် ဝိဂ္ဂဟမပြုရ၊ ရတ္တိယာ ပုဗ္ဗံ ပုဗ္ဗရတ္တံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟပြု--ဂုဏ်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) ရတ္တိပုဗ္ဗ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝိသေသနပရနိပါတ၏-- ဂုဏ်း (ဘာဝတ္တ) ပုဗ္ဗရတ္တိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဣကို အ-ပြု၍ ပုဗ္ဗရတ္တ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏-- ဂုဏ်း (ဘာဝတ္တ) သိစေပါသည်။

ရတ္တိယာ အပရံ-ဖြင့် အပရရတ္တံ-ပုဒ်ကို ရတ္တိယာ အပရံ အပရရတ္တံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝိဂ္ဂဟပြု--ဂုဏ်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) ရတ္တိအပရ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝိသေသနပရ နိပါတ၏-- ဂုဏ်း (ဘာဝတ္တ) အပရရတ္တိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဣကို အ-ပြု၍ အပရရတ္တ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏-- ဂုဏ်း (ဘာဝတ္တ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ပုဗ္ဗရတ္တ-အရ ညဉ့်ကို နှစ်ပိုင်းခွဲ၍ ရှေ့ပိုင်းကိုဂုဏ်း၊ အပရရတ္တ-အရ နောက် ပိုင်းကိုဂုဏ်း မယူရ၊ ပုဗ္ဗရတ္တ-အရ ပဌမယာမ်ကို၊ အပရ ရတ္တ-အရ ပစ္ဆိမယာမ်ကို ယူ-- ဂုဏ်း (အဘိဓေယျတ္တ) မဇ္ဈိမယာမ်ကိုမူ ရဟန်းတို့အိပ်ချင်သဖြင့် ပင်ပန်းမှုကို ဖျောက်ရန် အတွက် မယူသင့်သည်ကိုဂုဏ်း (ဘာဝတ္တ) ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ-ပုဒ်ကို ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝိဂ္ဂဟမပြုရ၊ ပုဗ္ဗရတ္တဉ္စ အပရရတ္တဉ္စ ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ-ဟု ဒွန္ဒသမာသ် ဝိဂ္ဂဟပြု--ဂုဏ်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ဗောဓိနှင့် ပက္ခကို ဗောဓိယာ ပက္ခော ဗောဓိပက္ခော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝိဂ္ဂဟပြု--ဂုဏ်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) ဗောဓိပက္ခေ ဘဝါ ဗောဓိပက္ခိကာ-ဟု ဘဝတဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟပြု--ဂုဏ်း (အဘိဓာနတ္တ) ဣကပစ္စည်း၏ ဘဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက် သည်၏--ဂုဏ်း (ပစ္စယတ္တ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏာသ-ဖြင့် ဗောဓိ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္တ) ဥပကာရာနံ-ဖြင့် အဖို့အစု အသင်းအပင်း၌ဖြစ်၏ဟူ သည် ကျေးဇူးပြုခြင်းကိုပင် ဆိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

(င) ဖြင့် ဘာဝနာသဒ္ဒါသည် ပွားများခြင်း-ဝဍ္ဍနအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ ပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္တ)

(စ) ၌ ယုတ္တပယုတ္တာ-ဖြင့် အနုယုတ္တာ-၌ အနု-သဒ္ဒါသည် ပစ္ဆာ-စသော အနက်ကို မဟော၊ အလွန်အကဲဟူသော အတိရေကအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) ကြွင်း ဘာဝတ္တဖော်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၇။ ဗောဓိပက္ခိကာနံ/ဗောဓိပက္ခိယာနံ ။ ။ ဗောဓိပက္ခပုဒ် ဣယ/ဣကပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ပုဗ္ဗရတ္တံ/ပုဗ္ဗရတ္တိ ။ ။ တ္တေစ ကွစိ သမာသန္တဂတာနမကာရန္တောတိ ရတ္တိသဒ္ဒန္တသအတ္တံ-ဟု ရူပသိဒ္ဓိဆိုသောကြောင့် သမာသ်အဆုံး၌ရှိသော ဣကို အ-ပြု၍ ပြီးသဖြင့် ပုဗ္ဗရတ္တံပါဌ် သင့်ပါသည်။ အပရရတ္တံ-လည်း နည်းတူ။

➤ ၈။ ပုဗ္ဗရတ္တ-ကား ညဉ့်နှင့် ရှေ့အဖို့ မပြားဘဲနှင့် ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အပရရတ္တံ -တူ၏။

ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ညဉ့်၏ ရှေ့အဖို့ ညဉ့်၏ နောက်အဖို့ဟူသော ညဉ့်သုံးယာမ်လုံး၏ "ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဌမယာမ် ပစ္ဆိမယာမ်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း။ ရုဠှီနည်း။

ဗောဓိ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်, အရိယာမဂ်, ဗောဓိမင်းသား, ညောင်ဗုဒ္ဓဟောပင်တို့၏ "ဗောဓိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း။ ရုဠှီနည်း။ အပေါင်းဖြစ်သော မဂ်ဉာဏ် ၄-ပါးလုံး၏ "ဗောဓိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၌တင်--

ဂိဟိပလိဗောဓေ့ အာဝါသပလိဗောဓေ့ - ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဂိဟိပလိဗောဓ, အာဝါသပလိဗောဓတို့၏ "ပလိဗောဓ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ပလိဗောဓ၌တင်-- ကေဒေသူပစာ။ ပဓာနနည်း၊ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

ဖြတ်ခြင်းငှာ အလွန်ခဲရင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ရသင့်တိုင်းသော ပလိဗောဓကို မယူမူ၍ ပလိဗောဓ နှစ်ပါးကိုသာ ယူရသောကြောင့် အတိသယနည်း မည်၏။

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဿ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ "အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဿ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင်-ကေဒေသူ။

➤ ၁၀။ ဗောဓိ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ။

(ခ) ဝါကျ-အရ ဝီရိယပြဌာန်းသော ဘာဝနာမယကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဝါကျ [၈၉]

(က) အဗ္ဘာနုမောဒတိ အနုဝဒာသောတိ ဥဘယမ္ပေတံ ကာရဏာပဋိတ္တေပစ္စနံ။

(ခ) ကာရဏာဂ္ဂိ ယသ္မာ တတ္ထ တဒါယတ္တာဝုတ္တိဘာဝေန ဖလံ တိဋ္ဌတိ။ ယသ္မာ စသ်တံ ဩကာသော ဟောတိ တဒါယတ္တဝုတ္တိဘာဝေန၊ တသ္မာ "ဌာနဉ္စ အဝကာသောစာ"တိ ဝုစ္စတိ။ (ဂ) တံ ပဋိက္ခိပန္တော အာဟ "အဗ္ဘာနမေတံ အာနန္ဒ အနဝကာသော"တိ။

(ဃ) ဧတံ ဌာနံ ဝါ ဩကာသော ဝါ နတ္ထိ။

(ဋ္ဌ၊၁၉၅။ မဇ္ဈ၊တ၊ ၁၁၈။ ဘာသာဋီ၊၃၊၃၁၁။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဌာန် အနဝကာသော -သဒ္ဒါနှစ်ခုသည် အကြောင်းကိုပယ်သော သဒ္ဒါ (စကား)တည်းဟု ဆို၏။ အကြောင်းကိုပယ်သော စကား ကို အဘယ်ကြောင့် အဌာန အနဝကာသ-ဟု ဆိုပါသနည်း။ ထိုသဒ္ဒါတို့သည် အကြောင်း ကို ဟောတတ်သော ဝါစကသတ္တိ ရှိပါအံ့လော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(စ) စသည်သို့/ (ဌပနာတူ) အဌာန်-၌ ဌာန, အနဝကာသ-၌ အဝကာသ-သဒ္ဒါ, အဌာနသဒ္ဒါ, အနဝကာသသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထ သကတ္ထ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ ယင်း တို့၏ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-ဂ-ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ-ဂ-ဃ) ဝိတ္ထာရ။ (ခ) တွင် ယသ္မာ (ပ) တသ္မာ-ကား ကာရဏာဝါကျ။ ဌာနန္တိ (ပ) ဝုစ္စတိ-ကား ဖလဝါကျ။ (အနိယတ် နိယတ်ခွဲ) (ဂ) ကား အဌာန အနဝ ကာသပုဒ်ကို ဆက်လက်ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ကား အဌာန်-အကြောင်း မဟုတ်၊ အနဝကာသော-အခွင့်မဟုတ် ဆိုသောစကား အဓိပ္ပါယ်ကို ဆက်လက် ဖွင့်ပြ သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ တိဋ္ဌတိ ဖလံ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ။ (ဧတ္ထ၊ဤအကြောင်း၌။ဖလံ၊အကျိုးသည်။ တိဋ္ဌတိ၊တည်တတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တံ၊ထိုအကြောင်းသည်။ဌာနံ။) ဌာ+ယုပစ္စည်း။

ဌာဓာတ်အရကား အကျိုးတရား၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထကား ထို-အား တပ်သော အကြောင်း၏ သဟဇာတာဒိသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-အရ ထို-သော အကြောင်း တရား ရ၏။ * အဝကာသတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ **အဝကာသော**။ (တူပြီ)

ပဋိက္ခိပန္တောတိ ပဋိက္ခေပေါ။ (သပဒဝိဂ္ဂဟ) ပဋိက္ခိပတီတိ **ပဋိက္ခေပေါ**။

ယော ဘဂဝါ၊သည်။ကာရဏံ၊ဝဋ္ဋိတိုင်းသားတို့ လျှောက်ထားသောကြောင့် ပညတ်ပြီး သော ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို ပယ်နုတ်ခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်းကို။ပဋိက္ခိပတိ၊ ပယ်တော်မူတတ်၏။ဣတိ၊သော၊ ပဋိက္ခိပန္တော။ ကတ္တုသာဓန၊ ပဋိ-ခိပ+အန္တပစ္စည်း။

ပဋိ-အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ ခိပဓာတ်အရကား အကြောင်းကို ပယ်တော်မူလိုသော မြတ်စွာဘုရား၏ မဟာကရုဏာ-ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက် ၌ဖြစ်သော အဌာနမေတံ အနဝကာသော-စသော သဝိညတ္တိက ဝစီဘေဒသဒ္ဒါ၊ ယင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဝေနေယျတို့၏ ဟိတသုခတို့သည် ကာရဏူ။ အန္တ-ပစ္စည်းအရကား ထို သော မဟာကရုဏာဂုဏ်တို့ဖြင့် ထုံအပ်သော မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်ရ၏။

ကာရဏံ ပဋိက္ခေပေါ **ကာရဏပဋိက္ခေပေါ**။ ကာရဏ-အရ ဝဋ္ဋိတိုင်းသားတို့ လျှောက်ထားသောကြောင့် ပညတ်ပြီးသော ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို ပယ်နုတ်ခြင်းတည်း ဟူသော အကြောင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ ပယ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားနှင့် အာရုံ- အာရမ္မဏိက/ ကမ္မ ကမ္မိ/ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော

http://www.dhammadownload.com

ဝဋ္ဋိတိုင်းသားတို့ လျှောက်ထားသောကြောင့် ပညတ်ပြီးသော ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို ပယ်နုတ်ခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်းကို ပယ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ကာရဏပဋိက္ခေပသာ ဝစနံ **ကာရဏပဋိက္ခေပဝစနံ**။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ ကာရဏပဋိက္ခေပ ပုဒ်+ဝစနပုဒ်။ ကာရဏပဋိက္ခေပ-အရ ဝဋ္ဋိတိုင်းသားတို့ လျှောက်ထားသောကြောင့် ပညတ်ပြီးသော ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို ပယ်နုတ်ခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်းကို ပယ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားဖြစ်သည် မှချ။ ယင်း၏ အဌာနမေတံ-စသော စကားတော်နှင့် ဒေသက ဒေသေတဗ္ဗ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဝဋ္ဋိ (ပ) စကားတော်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် အဌာနံ-၌ ဌာန-သဒ္ဒါ၏ ကာရဏအနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အ-သဒ္ဒါ ပဋိက္ခေပအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အနဝကာသော-၌ ဩကာသ-သဒ္ဒါ ဌာနအနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အ-သဒ္ဒါ၏ ပဋိက္ခေပအနက် ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ကာရဏံ ဌာနဥ္စ အဝကာသောစာတိ ဝုစ္စတိ-ဖြင့် ဌာနသဒ္ဒါ အဝကာသ-သဒ္ဒါသည် အသီးသီး ကာရဏအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

တတ္ထ ဖလံ တိဋ္ဌတိ-ဖြင့် တိဋ္ဌတိ ဖလံ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ-ဟု အဓိကရဏသာဓနဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ) တိဋ္ဌတိ-၏ ကတ္တားကား ဖလ-တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

တံ ဩကာသော ဟောတိ-ဖြင့် အဝကာသပုဒ်ကို အဝကာသတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ အဝကာသော-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ တံ ပဋိက္ခိပန္တော-ဖြင့် ပဋိက္ခေပပုဒ်ကို ပဋိက္ခိပန္တောတိ ပဋိက္ခေပေါ (သပဒ) ပဋိက္ခိပတီတိ ပဋိက္ခေပေါ (အသပဒ) ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကာရဏနှင့် ပဋိက္ခေပကို ကာရဏံ ပဋိက္ခေပေါ ကာရဏပဋိက္ခေပေါ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ဧတံ ဌာနံ-ဖြင့် အဌာနမေတံ-ကို အဌာနံ+ဧတံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) အဌာနံ-၌ အ-သဒ္ဒါ၏ န-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) န ဌာနံ အဌာနံ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) န-သဒ္ဒါ ပဋိသေဓ အနက် ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အနဝကာသော-၌ အန-သဒ္ဒါ န-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ ၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) န အဝကာသော အနဝကာသော-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) န-သဒ္ဒါ၏ ပဋိသေဓ အနက် ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၃။ **တဒါယတ္တဝုတ္တိ/တမာယတ္တဝုတ္တိ** ။ ။ တ-ပုဒ်နှင့် အာယတ္တပုဒ်တို့ သမာသ်စပ်ရာဝယ် သမာသ်ပြီးသောအခါ တ-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ သမာသေ ဒေါ တိလိင်ေ (နီတိ-သုတ္တ) ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် တဒါယတ္တဝုတ္တိ-ပါဌ်သင့်၏။

တဒါယတ္တဘာဝေန/တဒါယတ္တဝုတ္တိဘာဝေန ။ ။ ယောဇနာ-၌ တဒါယတ္တဘာဝေနာတိ တေန ကာရဏေန ပဋိဗဒ္ဓဘာဝေန-ဟု ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ တဒါယတ္တဘာဝေန၊ ထိုအကြောင်းနှင့် စပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်-ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်ရင်း တဒါယတ္တဘာဝေန-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

တဒါယတ္တဝုတ္တိဘာဝေန-ဟု ရှိလျှင် ထိုအကြောင်းနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်-ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်ရင်း၊ တေန အာယတ္တာ တဒါယတ္တာ။ တဒါယတ္တာ ဝုတ္တိ ဧတဿ ဖလဿာတိ တဒါယတ္တဝုတ္တိ။ တဒါယတ္တဝုတ္တိနော ဘာဝေါ တဒါယတ္တဝုတ္တိဘာဝေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရသောကြောင့်ရင်း တဒါယတ္တဝုတ္တိဘာဝေန-ပါဌ်လည်းသင့်၏။

➢ ၈။ **ဋ္ဌာန-ကား** အပေါင်းဖြစ်သော ဣဿရိယ, ဩကာသ, ဟေတု, ဌိတိ အနက်တို့၏ "ဌာန"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အကြောင်းဟော ဟေတု- အနက်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠ္ဟီနည်း။

ဓါကျ [၉၈]

(က) **ယံ တထာဂတောတိ** ယေန တထာဂတော ဝဏ္ဏိနိ ဝါ (ပ) သမ္ဗန္ဓေနယျ၊ **တံ** ကာရဏံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ (ခ) ယဒိ ဟိ ဘဂဝါ ဧတေသံ "လဘေယျာမ ဥပသမ္ပဒ"န္တိ ယာစန္တာနံ ဥပသမ္ပဒံ ဒဒေယျ၊ ဧဝံ သန္တေ "ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော"တိ ပညတ္တံ သမုဟနေယျ။ (ဂ) ယသ္မာ ပနေတံ သမုဟနတိ၊ တသ္မာ "အဋ္ဌာနမေတ"န္တိ အာဒိ မာဟ။ (ဃ) **သော တထာဂတော န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗောတိ** ယဒိ ဟိ ဧဝံ အာဂတော ဥပသမ္ပဒံ လဘေယျ၊ သာသနေ အဂါရဝေါ ဘဝေယျ။ (င) သာမဏေရဘူမိယံ ပန ဌိတော သဂါရဝေါစ ဘဝိဿတိ၊ အတ္တတ္ထဉ္စ ကရိဿတီတိ ဉတွာ အနုကမ္ပမာနော ဘဂဝါ အာဟ "သော အာဂတော န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော"တိ။

(ဋ္ဌ၊၁၉၅။ မအ္ဃ၊တ၊၁၁၉။ ဘာသာဋီ၊၃၊၃၁၂။)

➢ ၁။ **ဥပသမ္ပဒံ**-လောကီ စည်းစိမ် ချမ်းသာတို့ထက် အဆင့်မြင့်မြတ်သော ချမ်းသာကို။ (သဒ္ဒတ္ထ) ရဟန်းအဖြစ်ကို။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ/ဝေါဟာရတ္ထ)

➢ ၂။ (ခ) **သို့/ အာဘောဂါယတ္တအဆာ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝဇ္ဇီတိုင်းသားတို့၏ရင်း၊ ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာလီပြည်သားတို့၏ရင်း ရဟန်းပြုခွင့်တောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကို ပယ်နှုတ်စရာ အကြောင်းမရှိဟု ဆို၏။ ထိုအမျိုးသားတို့သည် ပဉ္စင်းအဖြစ်ကိုသာ ခွင့်တောင်းကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော

http://www.dhammadownload.com

(အန္ဝယ) ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကို နုတ်ခြင်းကို ခွင့်မတောင်းကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဇှုတိရေက) အဘယ်သို့လျှင် ပဌင်းအဖြစ်ကို ခွင့်ပြုတော်မူခြင်းဖြင့် သိက္ခာပုဒ်ကို ပယ်နုတ်ခြင်းမည်သည် ဖြစ်ရာသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(စ) ၌ **ဧဝံသန္တေ-ဝါကျသို့/** ဆရာသည် (ခ) ၌ ယဒိ ဟိ (ပ) ဒဒေယျ-ဝါကျဖြင့် ဘုရားရှင်သည် "လဘေယျာမ ဥပသမ္ပဒံ"ဟု ရဟန်းပြုခွင့်တောင်းပန်ကြကုန်သော ဝဇ္ဇိပုတ္တကရဟန်းတို့အား ရဟန်းပဌင်းအဖြစ်ကို အကယ်၍ ပေးခြားအံ့-ဟု(ပရိကပ္ပ) အယုတ္တိစကားကို ဆို၏။ ယင်းသို့ ရဟန်းပြုခွင့်ကို ပေးလိုက်လျှင် အဘယ်အပြစ်ဒေါသကို ရအပ်ရနိုင်ပါသနည်း။ ရအပ်သော အပြစ်ဒေါသကို ဆရာ မပြေပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် ဧဝံ သန္တေ (ပ) သမူဟနေယျ-ဝါကျကိုမိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ရဟန်းပြုခွင့် ပေးလိုက်လျှင် ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကို ပယ်နုတ်သည်မည်ရာ၏ဟု ဇှုတိရေကကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အန္ဝယကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/ သံဗန္ဓာနုသန္ဓေ**။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သော အာဂတော န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော-ဟု မိန့်တော်မူ၏။ အဘယ်ကြောင့် ယင်းသို့ မိန့်တော်မူပါသနည်း။ ယင်းသို့ မိန့်တော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို မဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် ယဒိ ဟိ-စသည်မိန့်။

(င) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် သိက္ခာ မချဘဲ မေထုန်မှီဝဲလာသောသူသည် ရဟန်းအဖြစ်ကို အကယ်၍ရခဲ့အံ့၊ သာသနာတော်၌ မရှိသေခြင်းဖြစ်ရာ၏ဟု ဇှုတိရေက အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ "သော အာဂတော န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော" ဟူ၍ ဟောတော်မူသောကြောင့် စကားကျအားဖြင့် သာမဏေဘုံ၌ ခွင့်ပြုတော်မူ၏ ဟူသော အန္ဝယအဓိပ္ပါယ်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။/အဋ္ဌာနဖြစ်ပုံကို ထင်ရှားပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏ။ ထိုတွင် ယဒိ ဟိ-စသည်ကား အယုတ္တိဝါကျ။ ဧဝံ သန္တေ-စသည်ကား လဒ္ဓဒေါသဝါကျ။ (ဂ) အန္ဝယ။ ယင်း၌ ကာရဏ-ဖလ/အနိယမ-နိယမခွဲ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ (င) ဇှုတိရေကမှတစ်ပါး အန္ဝယကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ လောကိယသမ္ပဒါဟိ ဥပရိဘူတာ သေဋ္ဌဘူတာ သမ္ပဒါတိ **ဥပသမ္ပဒါ**။

(လောကိယသမ္ပဒါဟိ၊လောကီစည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ထက်။ဥပရိဘူတာ၊အဆင့်မြင့်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။သေဋ္ဌဘူတာ၊မြတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။သမ္ပဒါ၊စည်းစိမ်ချမ်းသာတည်း။) ဝိသေသနပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ်၊ ဥပပုဒ်+သမ္ပဒါပုဒ်။ ဥပ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ-လောကီစည်းစိမ်တို့ထက် အဆင့်မြင့်ခြင်း ဥပရိဘောဂုဏ်၊ မြတ်ခြင်းသေဋ္ဌဘောဂုဏ် သည် မှချ။ ယင်း၏ စည်းစိမ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-သော လောကီစည်းစိမ် ချမ်းသာတို့ထက် အဆင့်မြင့်မြတ်သော စည်းစိမ် (ဝါ) ရဟန်းဘဝ ရ၏။(ဝိမတိ)

http://www.dhammadownload.com

ဥပရိဘူတာ အဂ္ဂဘူတာ သမ္ပဒါ **ဥပသမ္ပဒါ**။ (သာရတ္ထ) ဥပ-အရ မြင့်မြတ်သော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ ပြည့်စုံခြင်း အနုသာသနသမ္ပတ္တိ စသည်နှင့် (ဝါ) ရဟန်း၏အဖြစ် နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အနုသာသနသမ္ပတ္တိ စသည်ဟု ဆို အပ်သော ရဟန်း၏အဖြစ် ရ၏။ * အတ္တနော အတ္ထော **အတ္တနတ္ထော**။

သမ္ပဇ္ဇနံ သမ္ပဒါ။ သမ္ပဇ္ဇတိ **တောယာတိ** ဝါ **သမ္ပဒါ**။ သံ-ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ ပဒဓာတ်အရ ကတ္တုဠကား သီလ သမာဓိ ပညာသည် မုချ။ ကရဏဠကား အနုသာသနသမ္ပတ္တိ စသည်၏ ပကတ္ယပနိသျှသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-အရ အနုသာသနသမ္ပတ္တိ စသည်ရ၏။ (ဝါ) ရဟန်း၏အဖြစ်ရ၏။

နတ္ထိ ဂါရဝေါ တဿာတိ **အဂါရဝေါ**။ * သမဏဿ အပစ္စံ **သာမဏေရော**။ သာမဏေရဿ ဘူမိ **သာမဏေရဘူမိ**။ * သံဝိဇ္ဇတိ ဂါရဝေါ တဿာတိ **သဂါရဝေါ**။

➢ ၆။ (က) ၌ ယေန-ဖြင့် ယံတထာဂတော-၌ ယံ-သဒ္ဒါကား ကာရဏတ္ထနိပါတ် တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂပဒ/နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(တနည်း) ယေန-ဖြင့် ယံ-၌ ပထမာဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ၌ မသက်၊ ကာရဏ (ဟိတ်) အနက်၌ သက်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

တံ ကာရဏံ နတ္ထိ-ဖြင့် ယံ တထာဂတော-၌ ယံ-ဟူသော အနိယတ်ကား တံ-ဟူသော နိယတ်ကို ငဲ့သတည်း။ (ဝါ) ယံ-ဟူသော အနိယတ်၏ နိယတ်ဝါကျကား တံ ကာရဏံ နတ္ထိ-တည်းဟု သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ/ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ **သမ္မုဟနတိ/သမုဟနတိ၊ သမ္မုဟနေယျ/သမုဟနေယျ**

မဗ္ဗေ ဝိပရီတော သမ္မုဟတော ဣစ္စာဒိ-ဟူသော (နီတိ-သုတ္တ) တဗ္ဗိပရီတူပပဒေ ဗျဥ္ဇနေစ (ကစ္စည်း) ဟန-ဟိံသာယံ (ပ) သမ္မုဟတော အဝိပ္ပဝါသော သမ္မုဟတော သီမာ (နိရုတ္တိဒီပနီ) တို့ကိုထောက်၍ သမ္မုဟနတိ-ကား သံရှေ့ အဝရှေ့ရှိသော ဟနဓာတ်၊ အ ပစ္စည်း၊ တိဝိဘတ်၊ ဟနတိပုဒ်၏ အနီး၌တည်သော အဝ-ကို ဩ-၏ ဝိပရိတ် ဥပြု၊ သံ- အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၊ မ-ကို ဥ-သို့ကပ်လျှင် သမုဟနတိ-ဟု ပြီးသည်၊ ဥ-ကို ဦ ဒီဃပြုလျှင် သမ္မူဟနတိ-ဟု ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဥတ္တမတ္ထံ/ဥတ္တာမတ္ထံ ။ ။ သာရတ္ထဋီကာ၌ ဥတ္တမတ္ထန္တိ အရဟတ္တံ၊ နိဗ္ဗာန မေဝ ဝါ-ဟု ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း၊ ဥတ္တမော အတ္ထော ဥတ္တမတ္ထော-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဥတ္တမတ္ထ-အရ အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန် နှစ်မျိုးလုံးကို အရကောက်နိုင်သောကြောင့်ရင်း ဥတ္တမတ္ထံ-သင့်။

➢ ၈။ **ဥတ္တမတ္ထ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မြတ်သောအကျိုးမှန်သမျှ၏ "ဥတ္တမတ္ထ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

သော အာဂတော န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော-ဟူသောနည်းသည် ရဟန်းခံ မပေးအပ် ဟူသော ဗျတိရေကကိုဆိုသဖြင့် သာမဏေမှုကား ပြုပေးအပ်၏ဟူသော အနက်ရောက်

http://www.dhammadownload.com

သော အားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္တာပန္နနည်း မည်၏။

အာသန္န အာဂါရဝ-ကား အကျိုး-မကောင်းတတ်သော သာသန အဂါရဝကို ဆိုသဖြင့် အကြောင်း မကောင်းရာဖြစ်သော ဝိပ္ပန္နသီလကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဖလူပစာ။

➤ ၁၀။ ဥဇ္ဇုမဇ္ဈ-အရ အရဟတ္တဖိုလ် (ဝါ) နိဗ္ဗာန်ကိုယူ။

ပါဌ် [၉၁]

(က) ဣဒါနိဿ အတ္ထံ ဝိဘဇန္တော "ယော ပနာတိ ယော ယာဒိသော"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တသ္မိံ ပန သိက္ခာပဒေစ သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေစ သကလေစ ဝိနယဝိနိစ္ဆယေ ကောသလ္လံ ပတ္ထယန္တေန စတ္တာရော ဝိနယာ ဇာနိတဗ္ဗာ။

(ဂ) စတ္တာရော ဟိ ဝိနယေ၊ မဟာထေရာ မဟိဒ္ဓိကာ။ နီဟရိတွာ ပကာသေသုံ၊ ဓမ္မသင်္ဂါဟကာ ပုရာ။ (ဃ) ကတမေ စတ္တာရော? သုတ္တံ သုတ္တာနုလောမံ အာစရိယဝါဒံ အတ္တနောမတိံ။ (င) ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "အာဟစ္စပဒေန ရသေန အာစရိယဝံသေန အဓိပ္ပါယာ"တိ။ (စ) ဧတ္ထ ဟိ အာဟစ္စပဒန္တိ သုတ္တံ အဓိပ္ပေတံ။ ရသောတိ သုတ္တာနုလောမံ၊ အာစရိယဝံသောတိ အာစရိယဝါဒေါ၊ အဓိပ္ပါယောတိ အတ္တနောမတိ။

(ဆ) တတ္ထ သုတ္တံ နာမ သကလေ ဝိနယပိဋကေ ပါဠိ။ (ဇ) သုတ္တာနုလောမံ နာမ စတ္တာရော မဟာပဒေသာ။ (ဈ) အာစရိယဝါဒေါ နာမ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ပဉ္စဟိ အရဟန္တသတေဟိ ဌပိတာ ပါဠိဝိနိမုတ္တာ ဩက္ကန္တဝိနိစ္ဆယပ္ပဝတ္တာ အဋ္ဌကထာတန္တိ။

(ဋ္ဌ၊ ၁၉၅။ မအ္ဂ၊ တ၊ ၁၂၀။ ဘာသာဋီ၊ ၁၊ ၃၁၄။)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ယော ပနာတိ ယော ယာဒိသော စသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ စကားချပ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်၏။

(ခ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ယော ပနာတိ ယော ယာဒိသော စသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သိက္ခာပုဒ် စသည်၌ လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်ကို တောင့်တသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ်ကို သိအပ်ပါသနည်း။ (ခ) မိန့်၏။

(ဂ) သို့/ **အယုတ္တာဟောဇအော** ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် လေးပါးအပြားရှိသော ဝိနည်းကို သိအပ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထိုစကား အသို့သင့်ရာပါအံ့နည်း။ ဝိနည်းသည် သာမညလက္ခဏာအားဖြင့် တစ်ပါးသော အဘို့ရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) ဝိနည်း သိက္ခာပုဒ်၏ အစွမ်းဖြင့် လေးပါးမက များစွာသော အပြားရှိသည် မဟုတ်ပါလော။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် လေးပါးအပြားရှိသော ဝိနည်းကို ပြပြီး၍ (ဝါ) (ဂ) ဖြင့် ရှေးအခါ သင်္ဂါယနာတင်ထေရ်တို့သည် **ဝိနည်း၏** လေးပါးအပြားရှိသည်

http://www.dhammadownload.com

၏ အဖြစ်ကို အာဂမအားဖြင့် မိမိစကားကို မြဲမြံစွာပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ စတုဗ္ဗိဓ ဝိနယ သရုပ်ကို ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာနှင့်တကွ ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ အာ[illegible] ။ ။ ဆရာသည် (င) ဖြင့် သုတ္တ, သုတ္တာနုလောမ, အာစရိယဝါဒ, **အတ္တ**နောမတိ-ဟု ဝိနည်းလေးပါး အပြားရှိ၏ဟု ဆိုခဲ့သော သာဓျစကားကို အာဟ**စ္စပ**ဒေန, ရသေန, အာစရိယဝံသေန, အဓိပ္ပါယာ-ဟူသော မိလိန္ဒပဥှာပါဠိတော်ဖြင့် **သာဓက**ပြ၍ ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သုတ္တ, သုတ္တာနုလောမ-စသော သာဓျစကားနှင့် **အာဟစ္စ**ပဒေန ရသေန-အစရှိသော မိလိန္ဒပဥှာ ပါဠိတော် သာဓကစကားတို့သည် မတူညီဘဲ ကွဲပြားနေကြသည် မဟုတ်ပါလော။ ဆရာစကားသည် အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ဖြေ-သာဓျနှင့် သာဓကသည် မတူညီကြသော်လည်း အာဟစ္စပဒဟူသည် သုတ္တ၊ ရသဟူသည် သုတ္တာနုလောမ၊ အာစရိယဝံသဟူသည် အာစရိယဝါဒ၊ အဓိပ္ပါယဟူသည် အတ္တနောမတိ-ပင်ဖြစ်၍ အနက်အရကောက်အားဖြင့် တူညီသောကြောင့် ငါ့စကား သင့်ပါ၏ဟူလို။

(ဆ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဃ-င-စ) တို့ဖြင့် သုတ္တ သုတ္တာနုလောမ စသည်ဖြင့် ဝိနည်းလေးပါးရှိကြောင်းကို ယုတ္တိနှင့်တကွ အကျဉ်းပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဤအရာ၏ ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ်၏ အရာဖြစ်သောကြောင့် ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ်အား လျော်သည် သာလျှင်ဖြစ်သော သုတ္တ-အရကို အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။/ပကဏ္ဍ္ဍရ။ (ဂ) ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။/ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ကား စတုဗ္ဗိဓ ဝိနယကို အကျယ်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (င) အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ။ (စ) ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) သုတ္တ-အရကို အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ မဟန္တာ ပဒေသာ **မဟာပဒေသာ**။ (မဟန္တာ၊ကြီးစွာကုန်သော။ (ဝါ) အရေးကြီး အရေးပါကုန်သော။ပဒေသာ၊ဝိနည်းကိုတည်တန့် စေကုန်ရာတို့တည်း။) မဟန္တပုဒ်+ ပဒေသပုဒ်။ မဟန္တ-အရ ကြီးခြင်း (ဝါ) အရေးကြီး အရေးပါခြင်း မဟန္တဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဝိနည်းကိုတည်စေရာနှင့် (တနည်း) ယင်း၏ ဝိနည်းကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏ အကြောင်းနှင့် ဂုဏ်ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ကြီးကုန် (ဝါ) အရေးကြီး အရေးပါကုန်သော ဝိနည်းကိုတည်စေကုန်ရာ (တနည်း) ဝိနည်းကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏ အကြောင်းတို့ရ၏။

ပဒ္ဓတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေနာတိ ပဒံ။ ဘဂဝတော ကဏ္ဌာဒိဝဏ္ဏုပ္ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ အာဟစ္စ ဝိသေသေတွာ ဘာသိတံ ပဒံ **အာဟစ္စပဒံ**။ (သာရတ္ထ)

အာဟစ္စ ဘာသိတံ ပဒံ **အာဟစ္စပဒံ**။ (အာဟစ္စ၊မြတ်စွာဘုရားသည် လည်ချောင်း အစရှိသော အက္ခရာတို့၏ ဖြစ်ရာအရပ်ကို အထူးပြု၍။ဘာသိတံ၊ဟောတော်မူအပ်သော

http://www.dhammadownload.com

ပဒံ၊ပုဒ်တည်း။) မဇ္ဈေလောပီ ပထမာတပ္ပုရိသ်၊ အာဟစ္စ+ပဒ။ အာဟစ္စ-အရ မြတ်စွာဘုရားသည် လည်ချောင်း အစရှိသော အက္ခရာတို့၏ ဖြစ်ရာအရပ်ကို အထူးပြု၍ ဟောတော်မူခြင်း အာဟစ္စဘောဂုဏ်သည် မှုချ။ ယင်း၏ ဟောအပ်သော ပုဒ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏီး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော မြတ်စွာဘုရားသည် လည်ချောင်းအစရှိသော အက္ခရာတို့၏ ဖြစ်ရာအရပ်ကို အထူးပြု၍ ဟောတော်မူအပ်သော ပုဒ်ရ၏။

အာစရိယာ ဝဒန္တိ သံဝဏ္ဏေန္တိ ပါဠိံ ဧတေနာတိ **အာစရိယဝါဒေါ**။ (သာရတ္ထ)

အာဘုသော စရန္တီတိ **အာစရိယာ**။ * မဟန္တိ ဣဒ္ဓိ ဧတေသန္တိ **မဟိဒ္ဓိကာ**။

ဝဒန္တိ သံဝဏ္ဏေန္တိ ပါဠိံ ဧတေနာတိ **ဝါဒေါ**။ (ဧတေန၊ဤပကိဏ္ဏကဒေသနာဟူသော အဌကထာအစဉ်ဖြင့်။ပါဠိံ၊ပါဠိကို။အာစရိယာ၊သင်္ဂီတိကာရက မထေရ်ဟူသော ဆရာတို့သည်။ဝဒန္တိ သံဝဏ္ဏေန္တိ၊ဖွင့်ဆိုကုန်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သော၊ထိုပကိဏ္ဏကဒေသနာဟူသော အဌကထာအစဉ်သည်။ဝါဒေါ၊ဝါဒမည်၏။) ကရဏသာဓနေ၊ ဝဒ+ဏ။

ဝဒဓာတ်အရ ကတ္တုဌ ကြိယာကား သင်္ဂီတိကာရကမထေရ်တို့၏ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှုချ။ ကရဏဌကား ထိုအားတပ်သော ပကိဏ္ဏကဒေသနာဟူသော အဌကထာ ပါဠိ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်း-အရ ပကိဏ္ဏကဒေသနာ ဟူသော အဌကထာပါဠိ ရ၏။

အာစရိယာနံ ဝါဒေါ **အာစရိယဝါဒေါ**။ အာစရိယ-အရ သင်္ဂီတိကာရကဖြစ်ကြကုန်သော ထေရ်ဆရာတို့သည် မှုချ။ ထို၏ ပကိဏ္ဏကဒေသနာဟူသော အဌကထာပါဠိနှင့် ဒေသက ဒေသေတဗ္ဗ/သာမေ သာမျ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ သင်္ဂီတိကာရကဖြစ်ကြကုန်သော ထေရ်ဆရာတို့၏ ပကိဏ္ဏကဒေသနာဟူသော အဌကထာပါဠိရ၏။

ပူဇာ မဟန္တိ ဝဍ္ဎန္တီတိ **မဟန္တာ**။ မဟဓာတ်အရ ဝဍ္ဎောဝုဍ္ဎိဘာဝ ရ၏။ အန္တပစ္စည်းအရ မထေရ်ရ၏။ * မဟီယန္တေ ပူဇီယန္တေတိ **မဟိတာ**။ မဟဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ပူဇော်သောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သဒ္ဓါ မေတ္တာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှုချ။ ကမ္မဌကား ဆရာ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ဆရာဖြစ်ရ၏။

ထိရန္တိ ဒဠှံ ဘဝန္တီတိ ထိရာ။ ထိရန္တိ သီလာဒိ ဂုဏေဟီတိ **ထေရာ**။ ထိရ-ဓာတ်အရ သီလ သမာဓိ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှုချ။ ဏပစ္စည်းအရ အရှင်မဟာကဿပ-စသော သင်္ဂါယနာတင် ထေရ်တို့ရ၏။

ထိရာ ဧတေ အတ္ထီတိ **ထေရာ**။ ထိရ-အရ သီလ-စသောဂုဏ်သည် မှုချ။ ထို-၏ မထေရ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီး စပ် ဌာန္။ ဏပစ္စည်းအရ ထို-သော မထေရ်ဖြစ်ရ၏။

မဟန္တာ ထေရာ **မဟာထေရာ**။ မဟန္တ-အရ ကြီးသော ဂုဏ်သည် မှုချ။ ထို-၏ မထေရ်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော မဟာထေရ်ဖြစ်ရ၏။

တေ ပိဋကော ပန ပါဠိဓမ္မော သကတ္ထပရတ္ထာဒိဘေဒေ အတ္ထေ ဓာရေတီတိ **ဓမ္မော**။

http://www.dhammadownload.com

(ရေ+ရမ္ဘပစ္စည်း) ရေဓာတ်အရကား သကတ္တ ပရတ္တ စသည်တို့ကို ဆောင်တတ်သော သတ္တိသည် မူချ။ ရမ္ဘပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တဖြစ်သော တရား ရ၏။

သင်္ဂဏှန္တိ ဓမ္မံ သမောဓာနေတွာ ဂဏှန္တီတိ **သင်္ဂါဟကာ**။ (သံပုဗ္ဗ ဂဟ+ဏွု)

သံ-ဥပသာရပုဒ်အရ သမောဓာနဘောဂုဏ်ရ၏။ ဂဟဓာတ်၏အရကား ပေါင်း၍ယူအပ် ရွတ်ဆိုသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သတိ ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မူချ။ ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ ဏွုပစ္စည်းအရ -- ပေါင်း၍ယူအပ် ရွတ်ဆိုအပ်သော မဟာထေရ် ဖြစ် ရ၏။

ဓမ္မဿ သင်္ဂါဟကာ **ဓမ္မသင်္ဂါဟကာ**။ ဓမ္မ-အရ ပရိယတ်တရားသည် မူချ။ ထို-၏ ပေါင်း၍ ရွတ်ဆိုခြင်းနှင့် ကမ္မ ကမ္မီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ပရိယတ္တိဓမ္မကို သင်္ဂါယနာတင်ကြကုန်သော မထေရ်တို့ဖြစ်ရ၏။ ✱ အတ္တနော သဿ မတိ **အတ္တနောမတိ**။

အာဟန္ဒာ ဘာသိတန္တိ အာဟစ္စ။ အာဟနတီတိ ဝါ **အာဟစ္စ**။ ဟနဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မူချ။ ရှေးရှေးသော ဉာဏ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော ဉာဏ်သည် ကာရဏူ။ တွာပစ္စည်းအရ ထို-သော ဘုရားဖြစ်ရ၏။

ပဇ္ဇတေ အနေနာတိ ပဒံ။ အာဟစ္စ ဝိသေသေတွာ ဘာသိတံ ပဒံ **အာဟစ္စပဒံ**။

အာဟစ္စ-အရ အထူးပြု၍ ဟောအပ်သော ဂုဏ်သည် မူချ။ ထို-၏ ဝိနည်းပါဠိနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အထူးပြု၍ ဟောအပ်သော ဝိနည်းပါဠိတော် ရ၏။

သုတ္တဿ အနုလောမံ **သုတ္တာနုလောမံ**။(သုတ္တဿ၊အလုံးစုံသော ဝိနည်းပိဋကပါဠိအား။ အနုလောမံ၊လျော်သည်တည်း။) သုတ္တ-အရ အလုံးစုံသော ဝိနယပိဋကပါဠိသည် မူချ။ ယင်း၏ လျော်သော မဟာပဒေသနှင့် အနုလောမဝန္တ အနုလောမ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အလုံးစုံသော ဝိနယပိဋကပါဠိအားလျော်သော မဟာပဒေသ ၄-ပါး ရ၏။

➢ ၆။ (စ) ၌ သုတ္တံ အဓိပ္ပေတံ-ဖြင့် အာဟစ္စပဒ-အရ သုတ်ကို အလိုရှိအပ်၏။ (ဝါ) သုတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပေတတ္ထ (ဝါ) အဘိဓေယျတ္ထ)

သုတ္တာနုလောမံ-ဖြင့် ရသ-အရ သာမညလက္ခဏာရှိသော သုတ္တာနုလောမကို အလိုရှိအပ်၏။ (ဝါ) ယင်းကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပေတတ္ထ (ဝါ) အဘိဓေယျတ္ထ)

အာစရိယဝါဒေါ-ဖြင့် အာစရိယဝံသဟူသည် သင်္ဂါယနာတင်အပ်သော မထေရ်တို့မှ စ၍ ဆရာအဆက်ဆက်ဆောင်အပ်သော အဋ္ဌကထာပါဠိကို အလိုရှိအပ်၏။ (ဝါ) အဋ္ဌကထာပါဠိကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပေတတ္ထ (ဝါ) အဘိဓေယျတ္ထ)

အတ္တနောမတိ-ဖြင့် အဓိပ္ပါယ-အရ အတ္တနောမတိကို အလိုရှိအပ်၏။ (ဝါ) **အတ္တနောမတိကို ယူရမည်ဟု** သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပေတတ္ထ (ဝါ) အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် **သုတ္တ-အရ ဝိနည်း**ကို ဆုံးဖြတ်ရာဖြစ်သောကြောင့် ယင်းအဆုံးအဖြတ်

http://www.dhammadownload.com

အားလျော်သော ဝိနည်းပိဋကပါဠိကို ယူရမည်။ (အန္ဓယ) သုတ္တန် အဘိဓမ္မာပိဋကပါဠိကို မယူရ (ဗျတိရေက) ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဓ) ဖြင့် သုတ္တာနုလောမ-အရ မဟာပဒေသ ၄-ပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) (၅) ဖြင့် အာစရိယ-အရ သင်္ဂီတိကာရက ရဟန္တာငါးရာကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အာစရိယဝါဒေါပုဒ်ကို အာစရိယာနံ ဝါဒေါ အာစရိယဝါဒေါ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိစနတ္တပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] အာစရိယေဟိ ဌပိတော ဝါဒေါ အာစရိယဝါဒေါ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု ရမည်၏--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အာစရိယဝါဒ-အရ ပကိဏ္ဏကဒေသနာဟူသော အဋ္ဌကထာတန္တိကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **အာစရိယဝံသေန အဓိပ္ပါယာ/အာစရိယဝံသတာ အဓိပ္ပါယော** ။ ။ မိလိန္ဒပဉှ ပါဠိတော်၌ ပဉ္စဝိဓေဟိ မဟာရာဇ ကာရဏေဟိ အတ္ထော သမ္ဘဋ္ဋိတ္တဗ္ဗော၊ အာဟစ္စပဒေန ရသေန အာစရိယဝံသေန အဓိပ္ပါယာ ကာရဏုတ္တရိယတာယ-ဟု တတိယန္တပုဒ်တို့ဖြင့် ဟောတော်မူသည်ဖြစ်၍ အာစရိယဝံသေန-ဟု တတိယန္တနှင့်ရင်း, နာဝိဘတ်ကို အာပြု၍ အဓိပ္ပါယာ-ဟု တတိယန္တနှင့်ရင်း ပြီးသင့်သောကြောင့် "အာစရိယဝံသေန အဓိပ္ပါယာ" ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ **နိဂ္ဂဟိတွာ/နိဂ္ဂဟိတွာ** ။ ။ နိဂ္ဂဟရဏေ နိဂ္ဂဟရတိ-ဟု ရှုပသိဒ္ဓိ ဆိုသောကြောင့် နိဂ္ဂဟိတွာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ (ယ) **သုတ္တံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သုတ်, အဘိဓမ္မာ, ဝိနည်း ပါဠိတို့၏ "သုတ္တ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝိနည်းပါဠိ၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ရူဠှီ။

(ဆ) **သကလေ ဝိနယပိဋကေ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဝိနည်းပိဋကကို မှတ်၍ ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော သုံးပုံသော ပိဋကကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း နိဒဿနနည်း။ ကေဒေသူပစာ။ **သကလေစ ဝိနယဝိနိစ္ဆယေ** နည်းတူ။

အတ္တနောမတိ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော မိမိ၏အလို (ဝါ) အသိဉာဏ်၏ "အတ္တနောမတိ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော မိမိအလိုဖြင့်ဆိုခြင်း မိမိအသိဉာဏ်ဖြင့် ဆိုခြင်း၌ (ဝါ) မိမိ၏အလို မိမိ၏အသိဉာဏ်ဖြင့် ဆိုအပ်သော စကား၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

အာစရိယဝါဒ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဆရာအားလုံး၏ "အာစရိယ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သင်္ဂီတိကာရကထေရ် ငါးရာ၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။

➤ ၁၀။ **ပကာသေသုံ**-၌ ဓာတ်အရ သင်္ဂီတိကာရကမထေရ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

အနိုတ္တာစရိယ-၌ ဓာတ်အရ စတုဗ္ဗိဓ ဝိနယကို သိသောဉာဏ်ကိုယူ။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား စိန္တာမယဉာဏ်တည်း။ စသည်။

D-77-J

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၉၂]

(က) **အတ္တနောမတိ** နာမ သုတ္တသုတ္တာနုလောမအာစရိယဝါဒေ မုဉ္စိတွာ အနုမာနေန အတ္တနော အနုဗုဒ္ဓိယာ နယဂ္ဂါဟေန ဥပဋ္ဌိတာကာရကထနံ။ (ခ) အပိစ သုတ္တန္တာဘိဓမ္မ ဝိနယဋ္ဌကထာသု အာဂတော သဗ္ဗောပိ ထေရဝါဒေါ အတ္တနောမတိ နာမ။ (ဂ) တံ ပန အတ္တနောမတိံ ဂဟေတွာ ကထေန္တေန န ဒဠှဂ္ဂါဟံ ဂဟေတွာ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ။

(၃၊၁၉၆။ မဒ္ဒူ၊တ၊ ၁၂၃။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၃၁၇။)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ **အနုသာသနေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အတ္တနောမတိကို သာမညအား ဖြင့် ရှေးဦးစွာ ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းအတ္တနောမတိကို အထူးပြု၍ (ဝါ) အတ္တနောမတိ အထူးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသာသနေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် အတ္တနောမတိကို သာမညအားဖြင့် ရင်း၊ ဝိသေသအားဖြင့်ရင်း ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းအတ္တနောမတိ-ဝယ် ကျင့်သင့် ကျင့်ထိုက်သော အခြင်းအရာကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် အတ္တနောမတိကို သာမညအားဖြင့်ရင်း၊ ဝိသေသအားဖြင့်ရင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အတ္တနောမတိကို ယူ၍ ဆိုသောရဟန်းသည် အဘယ်သို့လျှင် ကျင့်အပ်ပါသနည်း။ မြဲမြံစွာယူခြင်းကို ပြု၍ စကားကို ပြောဆိုအပ်ပါ သလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ကား အတ္တနောမတိ အထူးကိုပြသောကြောင့် ဝိသေသ/အတ္တနော မတိကို သာမညအားဖြင့် ပြပြီးသည်မှတစ်ပါး ဝိသေသအားဖြင့် ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုကိုထောက်၍ (က) ကား အတ္တနောမတိ သာမညကို ပြသောကြောင့် သာမညဝါကျ။ ပက္ခဝါကျ။ (ဂ) ကား အတ္တနောမတိ၌ ကျင့်အပ်သော အခြင်းအရာကို ဆက်လက်ပြ သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ အတ္တနော ဧဝ မတိ **အတ္တနောမတိ**။ (အတ္တနော ဧဝ၊မိမိ၏သာလျှင်။မတိ၊ အသိဉာဏ်တည်း။ (ဝါ) အလိုတည်း။) အလုတ္တဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ အတ္တ+မတိပုဒ်။ အတ္တ-အရကား မိမိဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အသိဉာဏ်နှင့် (ဝါ) အလိုနှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော မိမိ၏ အသိဉာဏ် (ဝါ) မိမိ၏အလိုရ၏။

ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း အတ္တနောမတိ-သဒ္ဒါသည် ဥပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် မိမိ၏အသိဉာဏ် (ဝါ) အလိုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သော ပြောဆိုခြင်း (ဝါ) စကား ဖြစ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ အတ္တနော အနုဗုဒ္ဓိယာ နယဂ္ဂါဟေန ဥပဋ္ဌိတာကာရကထနံ-ဖြင့် အတ္တနောမတိ-၌ မတိပုဒ်ကို မနနံ အနုဗုဇ္ဈနံ မတိ-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တိပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) မနဓာတ်၏ အနု

http://www.dhammadownload.com

ဝုဍ္ဎနအနက်ကို ဟော--၎င်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အတ္တနော ဧဝ မတိ အတ္တနောမတိ-ဟု အလုတ္တ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--၎င်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အတ္တနောမတိ-အရ မိမိ၏ အသိဉာဏ် (ဝါ) မိမိအလိုအားလျော်စွာဆိုခြင်း (ဝါ) ဆိုသော စကားကို တင်စား၍ ယူရမည်၏--၎င်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပါဌ် [၉၃]

(က) အထ ပနာယံ "ကပ္ပိယ"န္တိ ဂဟေတွာ ကထေတိ၊ ပရော "အကပ္ပိယ"န္တိ။ သုတ္တေ စ သုတ္တာနုလောမေ စ ဩတာရေတဗ္ဗံ။ (ခ) သစေ ကပ္ပိယံ ဟောတိ၊ ကပ္ပိယေ ဌာတဗ္ဗံ၊ သစေ အကပ္ပိယံ၊ အကပ္ပိယေ ဌာတဗ္ဗံ။ (ဂ) အထာယံ တဿ ကပ္ပိယဘာဝသာဓကံ သုတ္တတော ဗဟုံ ကာရဏဉ္စ ဝိနိစ္ဆယဉ္စ ဒဿေတိ၊ ပရော ကာရဏံ န ဝိန္ဒတိ။ ကပ္ပိယေဝ ဌာတဗ္ဗံ။ အထ ပရော တဿ အကပ္ပိယဘာဝသာဓကံ သုတ္တတော ဗဟုံ ကာရဏဉ္စ ဝိနိစ္ဆယဉ္စ ဒဿေတိ၊ အနေန အတ္တနော ဂဟဏန္တိ ကတွာ ဒဠှံ အာဒါယ န ဌာတဗ္ဗံ၊ "သာဓူ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ အကပ္ပိယေဝ ဌာတဗ္ဗံ။ (ဃ) အထ ဒွိန္နမ္ပိ ကာရဏစ္ဆာယာ ဒိဿတိ၊ ပဋိက္ခိတ္တဘာဝေါယေဝ သာဓု၊ အကပ္ပိယေ ဌာတဗ္ဗံ။ (င) ဝိနယဉှိ ပတွာ ကပ္ပိယာကပ္ပိယဝိစာရဏမာဂမ္မ ရုန္ဓိတဗ္ဗံ ဂါဠှံ ကတ္တဗ္ဗံ၊ သောတံ ပစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ၊ ဂရုကဘာဝေ ယေဝ ဌာတဗ္ဗံ။ (ဋ္ဌ၁၁၉၈၊ မအ္ဋ္ဌ၁၂၈။ ဘာသာဋီ၁၊ ၃၂၃။)

➢ ၂။ (က) စသည်သို့/ **အနုယောဇနာ** ။ ။ ဤသို့ သကဝါဒီ ပရဝါဒီတို့၏ သုတ္တ, သုတ္တာနုလောမ စသည်တို့ကို စွဲ၍ ဝိဝါဒဖြစ်သောအခါ ၎င်းဝိဝါဒ၌ ကျင့်သင့် သိသင့်သော အစီအရင်ကို ပြပြီး၍။ ယခုအခါ၌ ၎င်းတို့၏ ကပ္ပိယ အကပ္ပိယ စသည်၏အဖြစ်ကိုစွဲ၍ ဝိဝါဒဖြစ်သောအခါ ၎င်းဝိဝါဒ၌ သိသင့် ကျင့်သင့်သော အစီအရင်ကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (က) စသည်မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သကဝါဒီ ပရဝါဒီတို့၏ ကပ္ပိယ အကပ္ပိယ စသည်၏အဖြစ်ကိုစွဲ၍ ဝိဝါဒဖြစ်သောအခါ ၎င်းဝိဝါဒ၌ တစ်ဖန် ကျင့်သင့် သိသင့်သော အစီအရင်ကို ပြတော်မူ၏။ သကဝါဒီ ပရဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက်တို့တွင် တစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကသာ ပါဠိမှ များစွာသော ကာရဏနှင့် ဝိနိစ္ဆယကိုဆောင်၍ ပြနိုင်ခဲ့သော် အဘယ်၌ တည်ရာပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သကဝါဒီ ပရဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက်တို့တွင် တစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကသာ ပါဠိမှ များစွာသော ကာရဏနှင့် ဝိနိစ္ဆယတို့ကို ပြနိုင်၍ ပဋိပတ္တိတပ္ပကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သကဝါဒီ ပရဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက်တို့အား အကြောင်း၏ အရိပ်ထင်ခဲ့သော် အဘယ်၌ရပါသနည်း။ သကဝါဒီသည် ပဂ္ဂဟဖြစ်၍ ၎င်း၏ ထင်မြင် ယူဆချက် ကပ္ပိယ၌ တည်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(င) သို့/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် သကဝါဒီ ပရဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက်တို့အား အကြောင်းအရိပ်ထင်ရာ၌ ပဋိပန္နိတဗ္ဗဝိဓိကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အကပ္ပိယ၌ တည်သင့်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ အကပ္ပိယ၌ တည်သင့်ခြင်း၏ အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➢ ၃။ (က) စသည် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ-ဃ-င) ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ကာရဏ။/ဒဋ္ဌီကရဏ။

➢ ၄။ ကပ္ပိယဝါဒံ သာဓေတီတိ **သာဓကံ**။ သာဓဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တာ၌ကား ကပ္ပိယဘောဂဏ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တာ၌ကား ကာရဏဝိနိစ္ဆယတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏျုပစ္စည်းအရကား ကရဏဝိနိစ္ဆယ ရ၏။

ကရောတိ အတ္တနော ဖလန္တိ **ကာရဏံ**။ ကရဓာတ်အရ မိမိ၏ အကျိုးကိုပြီးစေတတ်သော ယထာရဟ ဇနက ဥပထမ္ဘက သတ္တိရ၏။ ယုပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တဖြစ်သော အကြောင်းရ၏။

ဝိနိစ္ဆိယတေတိ **ဝိနိစ္ဆယော**။ စိဓာတ်အရ ကတ္တာ၌ကား အရှင်မဟာကဿပ-စသော မထေရ်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မ၌ကား အဋ္ဌကထာ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို-သော အဋ္ဌကထာရ၏။

ဋီကာ [၉၆]

(က) ဣမဥ္စ ပန စတုဗ္ဗိဓံ ဝိနယံ ဥတ္တာပိ ဝိနယဓရေန ပုဂ္ဂလေန တိလက္ခဏသမန္နာဂတေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ (ခ) တီဏိ ဟိ ဝိနယဓရဿ လက္ခဏာနိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာနိ။

(ဂ) ကတမာနိ တီဏိ? (ဃ) "သုတ္တဉ္စဿ သွာဂတံ ဟောတိ သုပ္ပဝတ္တိ သုဝိနိစ္ဆိတံ သုတ္တတော အနုဗျဉ္ဇနတော"တိ ဣဒမေကံ လက္ခဏံ။ (င) "ဝိနယေ ခေါ ပန ဌိတော အသံဟီရော"တိ ဣဒံ ဒုတိယံ၊ (စ) "အာစရိယပရမ္ပရာ ခေါ ပနဿ သုဂ္ဂဟိတာ ဟောတိ သုမနသိကတာ သူပဓာရိတာ"တိ ဣဒံ တတိယံ။

(ဆ) တတ္ထ သုတ္တံ နာမ သကလံ ဝိနယပိဋကံ။ (ဇ) တဉ္စဿ သွာဂတံ ဟောတီတိ သုဋ္ဌု အာဂတံ။ (ဈ) သုပ္ပဝတ္တီတိ သုဋ္ဌု ပဝတ္တံ ပဂုဏံ ဝါစုဂ္ဂတံ။ (ည) သုဝိနိစ္ဆိတံ သုတ္တတော အနုဗျဉ္ဇနတောတိ ပါဠိတော စ ပရိပုစ္ဆတော စ အဋ္ဌကထာတော စ သုဝိနိစ္ဆိတံ ဟောတိ ကင်္ခစ္ဆေဒံ ကတွာ ဥဂ္ဂဟိတံ။ (ဋ၊ ၁၉၉။ မအူ၊တ၊ ၁၃၁။ ဘာဋီ၊ဒု၊ ၃၂၅)

➢ ၂။ (စ) သို့/ **အာဓောဂါယတ္တာဓောဒ္ဓာ** ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သုံးပါးသော လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်ရာ၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ပရိဝါပါဠိတော်၌ သုံးပါးမက များစွာသော လက္ခဏာကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်ပါလျက် ဆရာဆိုသော တိလက္ခဏ သမန္နာဂတေန-ဟူသော စကား

http://www.dhammadownload.com

သည် အသို့ သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ [နိဒ္ဒေသန] (က) ဝါကျဖြင့် [ကရဏ] ဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သုံးပါးသော လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံရမည်ကို [ကမ္မ] ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ [ကြိယာဝိသေသန] ယခုအခါ၌ [အာဓာရ] ယင်းဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ တိလက္ခဏာ သမန္နာဂတကို [ကမ္မ] အကျယ်ချဲ့၍ ပြတော်မူခြင်းငှာ [သမ္ပဒါန်] (ဝါ) ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) စသော ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

(ဂ) **သို့/** ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သုံးပါးသော လက္ခဏာတို့ကို အလိုရှိအပ်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း ဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ လက္ခဏာ သုံးပါးကို မပြဆိုတော့ပြီလော။ ပြဆိုပုံကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) စသည်ကိုမိန့်။

(ဃ) **စသည်သို့/** ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ပုစ္ဆာသည် ဝိသဇ္ဇနာနှင့် မကင်းကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ပုစ္ဆာ၏ ဝိသဇ္ဇနာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) စသည်ကိုမိန့်။

(ဈ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဇ) ဖြင့် သွာဂတံ-ကို သု+အာဂတံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ကိုဒင်း၊ သု-၏ သုဋ္ဌုအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဒင်း၊ သုဋ္ဌု အာဂတံ သွာဂတံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဒင်း ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ သုပ္ပဝတ္တိ-ပုဒ်ကို သုဋ္ဌု ပဝတ္တိ ဧတဿာတိ သုပ္ပဝတ္တိ၊ သုဋ္ဌု ပဝတ္တတိ သီလေနာတိ ဝါ သုပ္ပဝတ္တိ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဈ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) စသော ဝါကျတို့ကား ဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ လက္ခဏာသုံးပါးကို အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ) ကား ပုစ္ဆာဝါကျ။ (ဃ-င-စ) ဝါကျတို့ကား ဝိသဇ္ဇနာ။ ထိုတွင် (ဃ) ကား ဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ လက္ခဏာကို ဆက်၍ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ကား ဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပထမလက္ခဏာမှ တပါး ဒုတိယလက္ခဏာ အဖို့တပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (စ) ကား ဝိနည်းမိုရ် ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒုတိယလက္ခဏာမှ တပါး တတိယလက္ခဏာ အဖို့တပါးကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ ဝိနယဓရဿ-ကား သော--ကြောင့် ပုဂ္ဂလဿ-ဟူသော ပါဌ်သေသ၌ တုလျာဓိကရဝိသေသန/သျှ စပ်။ ဝိနယဓရဿ-ကား ၏--ကြောင့် လက္ခဏာနိ-၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓ စပ်။

➤ ၄။ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာနီတိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာနိ။ ဣသုဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား သမ္မာဆန္ဒပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား သုံးပါးသော ဝိနည်းမိုရ်လက္ခဏာ၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တဗ္ဗပစ္စည်းအရ သုံးပါးသော ဝိနည်းမိုရ်လက္ခဏာ ရင်း။

ဇာနာတိ အဇာနီတိ ဉ ဏ္ဍာ။ (ကတ္တုသာဓန) ဉာဓာတ်အရ လေးပါးအပြားရှိသော ဝိနည်းကိုသိသော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ စိန္တာမယဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလ္မႈ အဓိကရဏ်းကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းစသော အကျိုးသည် ကာရဏ္မႈ တွာပစ္စည်းအရ ထို--သော ဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ကြိယာ ဝါစကဖြစ်သောကြောင့် ကြိယာဝါစကပုဒ်တို့၏သဘောသည် ကြိယာကိုသာ ပဓာနအား ဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်၍ ဓာတွတ္ထကြိယာသည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

သုဋ္ဌု အာဂတံ **သွာဂတံ**။ သု-အရ ကောင်းခြင်း သုဋ္ဌုဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ လာသော ဝိနည်းပါဠိနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာန္မႈ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ကောင်းစွာ လာသော ဝိနည်းပိဋကတ်ရ၏။

သုဋ္ဌု ပဝတ္တိ ဧတဿာတိ **သုပ္ပဝတ္တိ**။ (ဧတဿ၊ထိုဝိနည်းပါဠိအား။သုဋ္ဌု၊ကောင်းစွာ။ ပဝတ္တိ၊ဖြစ်ခြင်းသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သုတ္တံ၊ဝိနည်းပါဠိသည်။သုပ္ပဝတ္တိ၊မည်၏။) တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ သု+ပဝတ္တိ+ဧတ-ပုဒ်။ ပုဒ်လုံးအရကား ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်း ဂုဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဝိနည်းပါဠိနှင့် ဂုဏ်ဂုဏီ စပ် ဌာန္မႈ ဧတ အညပုဒ်အရ ထို-သော ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းရှိသော ဝိနည်းပါဠိရ၏။

သုဋ္ဌု ပဝတ္တတိ သီလေနာတိ **သုပ္ပဝတ္တိ**။ (ယံ သုတ္တံ၊အကြင်ဝိနည်းပါဠိသည်။သီလေန၊ အလေ့အားဖြင့်။သုဋ္ဌု၊ကောင်းစွာ။ပဝတ္တတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တံ၊ထိုဝိနည်းပါဠိ သည်။သုပ္ပဝတ္တိ၊မည်၏။) ကတ္တုသာဓနေ၊ သုပုဗ္ဗ ဝတုဓာတ်၊ တိပစ္စည်း။

သု-အရကား သုဋ္ဌုဘောဂုဏ်ရ၏။ ဝတုဓာတ်အရကား ဝိနည်းပါဠိဟူသော ပညတ္တိ သဒ္ဒါ၏ ဝါစကသတ္တိသည် မုချ။ အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တိပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဝိနည်းပါဠိရ၏။

ပါဠိ အနုဂန္ဓာ အတ္ထံ ဗျဉ္ဇေတိ ပကာသေတီတိ **အနုဗျဉ္ဇနံ**။ (ယာ ပရိပုစ္ဆာစ၊အကြင် ထေရဝါဒသည်၎င်း။ယာ အဋ္ဌကထာစ၊သည်၎င်း။ပါဠိံ၊သို့။အနုဂန္ဓာ၊အစဉ်လိုက်၍။အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ဗျဉ္ဇေတိ ပကာသေတိ၊ပြတတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သာ၊ အနုဗျဉ္ဇနံ၊မည်၏။)

ကတ္တုသာဓနေ၊ အနု-ဝိ-အဉ္ဇ+ယု။ အနု-ဥပသာရပုဒ်အရကား ပါဠိသို့ အစဉ်လိုက် ခြင်း အနုဂမနဘောဂုဏ် ရ၏။ ဝိ-အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ အဉ္ဇ- ဓာတ်အရကား ထေရဝါဒ-ဟူသော ပရိပုစ္ဆာနှင့် အဋ္ဌကထာဟူသော ပညတ္တိသဒ္ဒါတို့၏ ဝါစကသတ္တိသည် မုချ။ အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု- ပစ္စည်းအရကား ထို-သော ထေရဝါဒဟူသော ပရိပုစ္ဆာနှင့် အဋ္ဌကထာ ရ၏။

ဝါစာယ ဥဂ္ဂတံ **ဝါစုဂ္ဂတံ**။ (ဝါစာယ၊နှုတ်ဖြင့်။ဥဂ္ဂတံ၊တက်သည်တည်း။) သတ္တမီတပ္ပုရိသ် ဝါစာ+ဥဂ္ဂတ-ပုဒ်။ ဝါစာ-အရ နှုတ်ဒြဗ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဝိနည်းပိဋကဒြဗ်နှင့် ဝိသေသန ဝိသေသျ စပ် ဌာန္မႈ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-သော နှုတ်၌တက်သော ဝိနည်းပါဠိ (ဝါ) နှုတ် ဖြင့် ကောင်းစွာ ဆောင်အပ်သော ဝိနည်းပါဠိရ၏။

➤ ၆။ (ဆ) ဖြင့် သုတ္တ-အရ ဝိနည်းကို ဆုံးဖြတ်ရာဖြစ်သောကြောင့် ယင်းအဆုံး

http://www.dhammadownload.com

အဖြတ်အားလျော်သော ဝိနည်းပိဋကပါဠိကို ယူရမည်။ (နှ) သုတ္တန် အဘိဓမ္မာပိဋကပါဠိကို မယူရ (ဗျ) ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(၈) ဖြင့် သွာဂတံပုဒ်ကို သု+အာဂတံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ရင်း (သန္ဓိလိင်ပဒ) သု-သဒ္ဒါ၏ သုဋ္ဌုအနက်ကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သုဋ္ဌု အာဂတံ သွာဂတံ-ဟု ပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သုအာဂတံ-ဟုရှိရာ၌ ဥ-ကို ဝ-အပြု စီရင်ခြင်း ပဒသန္ဓိဖြင့် သွာဂတံ-ဟု ဖြစ်လာသည်ကိုရင်း (သန္ဓိလိင်ပဒ) သိ။

(၈) ၌ သုဋ္ဌု ပဝတ္တံ-ဖြင့် သုပ္ပဝတ္တိ-၌ သု-သဒ္ဒါ၏ သုဋ္ဌုအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သုပ္ပဝတ္တိ-ပုဒ်ကို သုဋ္ဌု ပဝတ္တိ ဧတဿာတိ သုပ္ပဝတ္တိ-ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] သုဋ္ဌု ပဝတ္တတိ သီလေနာတိ သုပ္ပဝတ္တိ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တိ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ ပဂုဏံ ဝါစုဂ္ဂတံ-ဖြင့် သုပ္ပဝတ္တိ ပဂုဏ ဝါစုဂ္ဂတ သဒ္ဒါ သုံးခုတို့၏ အချင်းချင်း ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) [တစ်နည်း] သုပ္ပဝတ္တိ-ကောင်းစွာ ဖြစ်ခြင်းရှိ၏ဟူသည် လေ့လာခြင်းပင်တည်း။ လေ့လာ၏ဟူသည် နှုတ်၌တက်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

(ည) ၌ ပါဠိတော-ဖြင့် သုတ္တတော-၌ သုတ္တ-အရ (သုတ္တဝိဘင်္ဂ-၌ သုတ္တ-အရ ဝိနည်းပိဋကကို ယူပြီးဖြစ်၍) ဝိနည်းပိဋကပါဠိမှတစ်ပါးသော ဝိနည်းပိဋကပါဠိ၏ အနက်ကို ပြတတ်သော ပါဠိကို ယူရမည်။ (နှ) ဝိနည်းပိဋကပါဠိကို မယူရ-ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) ပရိပုစ္ဆတောစ အဋ္ဌကထာတောစ-ဖြင့် အနုဗျဉ္ဇနပုဒ်ကို ပါဠိ အနုဂန္တွာ အတ္ထံ ဗျဉ္ဇေတိ ပကာသေတီတိ အနုဗျဉ္ဇနံ-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အနုဗျဉ္ဇန-အရ ပရိပုစ္ဆာ-ဟူသော ထေရဝါဒနှင့် အဋ္ဌကထာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ကစ်စ္ဆေဒံ ကတွာ ဥဂ္ဂဟိတံ-ဖြင့် သုဝိနိစ္ဆိတံ-၌ ကောင်းစွာဆုံးဖြတ်၏ဟူသည် ယုံမှားခြင်းကို ဖြတ်၍ ကောင်းစွာသင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ အသံဟီရော/အသံဟိရော ။ ။ သံပုဗ္ဗ ဟရဓာတ် အပစ္စည်း၊ ဟ-၌ အ-ကို ဤပြု၍ပြီးသောကြောင့် ဒီဃနှင့် အသံဟီရ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

တဒ္ဓသာ/တဒဿ ။ ။ ဝိနည်းမိုရ်လက္ခဏာ အကျဉ်းပြရာ၌ သုတ္တဥ္စသာ သွာဂတံ-ဟု ရှိသောကြောင့် အကျယ်ပြဆိုရာ၌လည်း တဥ္စဿ-ဟုသာ ရှိသင့်သောကြောင့်ရင်း၊ မဒ္ဒနိသျ ဘာသာဋီကာတို့၌လည်း တဥ္စဿ-ပါဌ်ကိုသာ ယောဇနာကြသောကြောင့်ရင်း "တဥ္စဿ"ပါဌ် သင့်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ပါရာဇိကကဏ်ယောဇနာ၌ တဒဿာတိ တံ သုတ္တံ၊ အဿ ဝိနယဓရဿ-ဟု ဆိုထားရကား ယောဇနာအလို တဒဿ-ဟု ရှိသော ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။ ➤ ဓါရိ/ဓါလိ ။ ။ (ပဌမအုပ် ဝေရဥ္စကဏ္ဍ-ကြည့်)

➤ ၈။ သုတ္တတော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ဝိနည်းပိဋက၏ "သုတ္တ"

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝိနည်းပိဋကမှတစ်ပါး ဝိနည်းပိဋက၏ အနက်ကို ပြတတ်သော ပါဠိ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ **သုတ္တဓော**-ဟူသော နည်းသည် သုတ္တဝိဘင်္ဂ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော သုတ္တ-အရ ဝိနည်းပိဋကမှကြွင်းသော ဝိနည်းပိဋက၏ အနက်ကိုပြတတ်သော ပါဠိကိုယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။

ပါဠိတော -ဟူသော နည်းသည် သုတ္တဝိဘင်္ဂ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော သုတ္တ-အရ ဝိနည်းပိဋကမှကြွင်းသော သုတ်အဘိဓမ္မာပိဋက ပါဠိကိုသာယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။ ဧကဒေသျူပစာ။

ပရိပုစ္ဆတော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ထေရဝါဒ အဋ္ဌကထာတို့၏ "ပရိပုစ္ဆာ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ထေရဝါဒ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ပရိပုစ္ဆတော-ဟူသော နည်းသည် အဋ္ဌကထာတော-ဟု ဆိုလတံ့ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာမှကြွင်းသော ထေရဝါဒကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်းမည်၏။

(ခ) **သုတ္တံ နာမ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သုတ် အဘိဓမ္မာ ဝိနည်း ပါဠိတို့၏ "သုတ္တ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝိနည်းပါဠိ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ဆိုလတံ့သော သုတ္တတော (ဝါ) ပါဠိတော-အရ သုတ် အဘိဓမ္မာ ပါဠိမှကြွင်းသော ဝိနည်းပိဋကပါဠိကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။

အနုဗုဒ္ဓနတော-ကား အနုဗုဒ္ဓနဉ္စ အနုဗုဒ္ဓနဉ္စ အနုဗုဒ္ဓနံ-ဟု တစ်ခုကြွင်းပြု၍ ဆိုထားသောကြောင့် ဧကသေသနည်း။ (တစ်နည်း) ပရိပုစ္ဆာအနက် အဋ္ဌကထာအနက် ဤသို့အနက်ပြားလျက် အနုဗုဒ္ဓနသဒ္ဒါချင်း တူ၍ တစ်ခုကြွင်းပြုသောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်းမည်၏။

ဝိနယေ ဓေါ် ပန ဋ္ဌိတော-၌ ဝိနယေ-ဟူသော နည်းသည် ဝိနည်းအကျင့်၌ လဇ္ဇီအဖြစ်ဖြင့် တည်၏ဟု ဆိုသဖြင့် အလဇ္ဇီအဖြစ်ဖြင့် ဝိနည်းအကျင့်၌ မတည်ဟု အပြန်အားဖြင့် သိရသောကြောင့် ဗျတိရေကနည်း။ အနက်ရောက်ရာသောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပတ္တိနည်းမည်၏။ ✱ ဌာန နိဿယဖြစ်သော ဝိနည်းပိဋက၏ "ဝိနယ" ဟူသောအမည်ကို ဌာနီ နိဿိတ ဖြစ်သော ဝိနည်းအကျင့်၌တင်--ဌာနူပစာ။ နာနတ္တရိကနည်း။ (တစ်နည်း) အကြောင်းဖြစ်သော ဝိနည်း၏ "ဝိနယ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အကျင့်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

ဝါကျ [၉၅]

(က) ဝိနယေ ခေါ ပန ဋ္ဌိတော ဟောတီတိ ဝိနယေ လဇ္ဇိဘာဝေန ပတိဋ္ဌိတော ဟောတိ။ (ခ) အလဇ္ဇီ ဟိ ဗဟုဿုတောပိ သမာနော လာဘဂရုတာယ တန္တိံ ဝိသံဝါဒေတွာ ဥဒ္ဓမ္မံ ဥဗ္ဗိနယံ သတ္ထုသာသနံ ဒီပေတွာ သာသနေ မဟန္တံ ဥပဒ္ဒဝံ ကရောတိ၊

http://www.dhammadownload.com

သံဃဘေဒမ္ပိ သံဃရာဇိမ္ပိ ဥပ္ပါဒေတိ။ (ဂ) လဇ္ဇီ ပန ကုက္ကုစ္စကော သိက္ခာကာမော ဇီဝိတ ဟေတုပိ တန္တိ အဝီသံဝါဒေတွာ ဓမ္မမေဝ ဝိနယမေဝ စ ဒီပေတိ၊ သတ္ထုသာသနံ ဂရုံ ကတွာ ဌပေတိ။ (ဃ) တထာ ဟိ ပုဗ္ဗေ မဟာထေရာ တိက္ခတ္တုံ ဝါစံ နိစ္ဆာရေသုံ "အနာဂတေ လဇ္ဇီ ရက္ခိဿတိ၊ လဇ္ဇီ ရက္ခိဿတိ၊ လဇ္ဇီ ရက္ခိဿတီ"တိ။

(င) ဇဝံ ယော လဇ္ဇီ၊ သော ဝိနယံ အဝိဇဟန္တော အဝေါက္ကမန္တော လဇ္ဇိတာဝေန ဝိနယေ ဌိတော ဟောတိ သုဋ္ဌိတိဋ္ဌိတောတိ။

(ဌ၊ ၁၉၉။ မအူ၊တ၊ ၁၃၂။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၃၂၅။)

➤ ၂။ (စ) သို့/ **အဘောဓါယတ္တဓောအရ** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝိနယေ ခေါ ပန ဋ္ဌိတော ဟောတိ-ဟူသော ဒုတိယဝိနယဓရလက္ခဏာကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ လဇ္ဇီဘာဝေန-ဟူသော သဒ္ဒါပိုထည့်၍ ဖွင့်ပြဆို၏။ ဝိနယဓရလက္ခဏာကို ပြဆိုရာ၌ ဝိနယေ ခေါ ပန ဋ္ဌိတော ဟောတိ-ဟု သာမညအားဖြင့် ပါဠိရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ (တစ်နည်း) အလဇ္ဇီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ဗဟုသုတနှင့်ပြည့်စုံက ဝိနည်းမိုရ်ဖြစ်ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဤ လဇ္ဇီဘာဝေန-ဟူသော သဒ္ဒါကို ထည့်ဖွင့်ဆိုသဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အလဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဗဟုသုတရှိသော်လည်း လာဘ်၌ အလေးပြုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သာသနာတော်၌ ကြီးစွာသော ဘေးရန်ကို ပြုတတ်၏၊ သံဃာကွဲပြားခြင်းကိုရင်း၊ သံဃာ၏ အရေးကိုရင်း ဖြစ်စေ၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ လဇ္ဇီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ထိုအတိုင်းပင် ပြုလုပ်တတ်ပါသလော။ လဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်၏ သဘော လက္ခဏာကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် လဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိနယကုက္ကုစ္စရှိသည် သိက္ခာ သုံးပါးကို အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ပါဠိကို မချွတ် ယွင်း စေမူ၍ ဓမ္မကိုသာလျှင်ရင်း၊ ဝိနည်းကိုသာလျှင်ရင်း ပြ၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ လဇ္ဇီ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဘုရားသာသနာတော်ကို အလေးပြု၍ ထားတတ်သည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့် ကြောင့် ဆရာ သိရပါသနည်း။ သယမ္ဘူဉာဏ်ရ၍ သိပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ-ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် ဒုတိယဝိနယဓရကို (ဝါ) ဒုတိယ ဝိနယဓရလက္ခဏာ၌ "ဝိနယေ ခေါ ပန ဋ္ဌိတော ဟောတိ"ဟူသော ပါဌ်၏ အကျယ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို တကွ ပေါင်းရာ သွင်းရာ နိဂုံးကို ပြခြင်းငှာ (ဝါ) ပြဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် နိဂုံးအုပ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် အကျဉ်းကို ပြခြင်းငှာ (င) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စသော ဝါကျများသည် ပဌမဝိနယဓရလက္ခဏာပြ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ အဖွင့်မှတစ်ပါး ဒုတိယဝိနယဓရ လက္ခဏာပြ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၏ အဖွင့်ကိုပြသော ကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ခ-ဂ) ဝါကျတို့သည် လဇ္ဇီဘာဝေနပုဒ် ထည့်ဖွင့်ခြင်း၏ အကျိုးကို

http://www.dhammadownload.com

ပြသောကြောင့် ဖလဝိကျ။ (တစ်နည်း) အန္တယ ဗျတိရေကဖြင့် ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ /ယုတ္တိဒင်္ဂကရဏ။ ထိုတွင် (ဂ) သည် ဗျတိရေကမှတစ်ပါး အန္တယကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ကား မထေရ်တိုစကားကို ကိုးကားထုတ်ပြကာ ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် အာဂမဒင်္ဂကရဏ။ (င) နိဂမန။

➤ ၄။ လဇ္ဇနံ လဇ္ဇာ။ လဇ္ဇာ အဿ အတ္ထီတိ **လဇ္ဇီ**။ လဇ္ဇာ-တဒ္ဓိတ်အရ ဟိရိစေတသိက်သည် မုချ။ ထို-၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော/ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဤ-ပစ္စည်းအရ ပေသလ သိက္ခာကာမပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ် ရ၏။

လဇ္ဇတိ သီလေနာတိ **လဇ္ဇီ**။ လဇ္ဇ-ဓာတ်အရကား ဟိရိပြဋ္ဌာန်းသော (ဝါ) ဟိရိ၊ ဩတ္တပ္ပပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ ဏီ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ပေသလသိက္ခာကာမ ပုဂ္ဂိုလ် ဒြဗ်ရ၏။

န လဇ္ဇီ **အလဇ္ဇီ**။ န-ဝိသေသနပုဒ်အရ ဝိရုဒ္ဓဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ အလဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အလဇ္ဇီမည်သော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ် ဒြဗ် ရ၏။ ✱ လဇ္ဇာနံ လဇ္ဇာ။ လဇ္ဇံ တာယာတိ **လဇ္ဇာ**။ လဇ္ဇဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ဟိရိ စေတသိက်နှင့် ယှဉ်သော စိတ်သည် မုချ။ ကရဏဌကား ဟိရိစေတသိက်၏ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ/အ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဟိရိစေတသိက်ရ၏။

သကတ္တ ပရတ္တာဒိဘေဒေ အတ္တေ ဓာရေတီတိ **ဓမ္မော**။ န ဓမ္မော **ဥဒ္ဓမ္မော**။န-အရ ဝိရုဒ္ဓဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ အဓမ္မနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော သုတ္တန် အဘိဓမ္မာတရား နှစ်ပါး၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တရား ရ၏။

လဘိတဗ္ဗောတိ လာဘော။ လာဘေ ဂရု **လာဘဂရု**။ (လာဘေ၊သက်နီးစသော လာဘ်လာဘ၌။ဂရုအလေးပြုသောသူတည်း။) သတ္တမီတပ္ပုရိသ်၊ လာဘ+ဂရုပုဒ်။

လာဘ- အရကား သက်နီးစသော လာဘ်သည် မုချ။ ယင်း၏ အလေးပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော လာဘ်၌အလေးပြုသော သူ ရ၏။ ✱ ရာဇတိ ပဝတ္တတီတိ ရာဇိ။ သံဃဘေဒဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဝတ္တာ ရာဇိ **သံဃရာဇိ**။ (သံဃဘေဒဿ၊သံဃာကွဲပြားခြင်း၏။ပုဗ္ဗေ၊ရှေး၌။ပဝတ္တာ၊ဖြစ်သော။ရာဇိ၊ငြင်းခုံခြင်း ခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်းဟူသော အရေးအကြောင်း။) မဇ္ဈေလောပီ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ သံဃ+ရာဇိ။

သံဃ-အရကား သံဃာကွဲပြားခြင်း သံဃာသင်းကွဲခြင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ ငြင်းခုံခြင်း ခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်းဟူသော အရေးအကြောင်းနှင့် အကြောင်း အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-သော သံဃာကွဲပြားခြင်း သံဃာသင်းကွဲခြင်း၏ ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော ငြင်းခုံခြင်း ခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်းဟူသော အရေးအကြောင်း ရ၏။

ကရီယတေတိ ကတံ၊ ကုစ္ဆိတံ ကတံ ကုကတံ။ ကုကတမေဝ ကုက္ကုစ္စံ၊ ကုက္ကုစ္စံ

http://www.dhammadownload.com

ဥပ္ပါဒေတီတိ ကုက္ကုစ္စကော။ (ဥပ္ပါဒေတိတန္တိတ်) ကုက္ကုစ္စံ အဿ အတ္ထီတိ ကုက္ကုစ္စကော၊ အဿတ္ထိတန္ဒိတ်၊ ကုက္ကုစ္စ တန္ဒိတ်ပုဒ်အရ ဝိနယ ကုက္ကုစ္စသည် မုချ။ ထို-၏ လဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ် ဇော စပ် ဌာနူ။ ဏာပစ္စည်းအရ လဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိကတိ ကတ္တားပုဒ်ဖြစ်၍-- ကြောင့် ကုက္ကုစ္စရှိသည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ * တနိယတိ ဝိတ္ထာရိယတီတိ ထန္တိ။

➤ ၆။ (က) ၌ ဝိနယေ လဇ္ဇိဘာဝေန-ဟု ခေါ် ပန-ကို ချန်လှပ်၍ ဖွင့်သဖြင့် ခေါ် ပန-ကား အနက်မဲ့တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ပတိဋ္ဌိတော-ဖြင့် ဋ္ဌိတသဒ္ဒါကား ပတိဋ္ဌိတ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ --ဝင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဝိနည်း၌ တည်၏ဟူသည် အလဇ္ဇီ၏အဖြစ်ဖြင့် တည်သည်မဟုတ်၊ လဇ္ဇီအဖြစ်ဖြင့် တည်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဝင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ၌ ဝိနယံ အဝိဇဟန္တော အဝီတိက္ကမန္တော-ဖြင့် ဝိနယ-အရ မုချအားဖြင့် ဝိနည်းပိဋကကို မယူရ၊ ဥပစာအားဖြင့် ဝိနည်းအကျင့်ကို ယူရမည်ဟု သိ။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ ဗဟုဿုတ/ဗဟုသုတ ။ ။ ဗဟူနိ သုတာနိ ဗဟုဿုတောဟု ဝစနတ္ထပြု၊ ဗဟုပုဒ်+သုတပုဒ်၊ ဗဟု-၌ ဟု-ဟူသော ရဿ အက္ခရာနောက် သုတာတ်၌ ဒွေဘော်လာရမည်ဟူသော သဒ္ဒါစည်းမျဉ်းအရ (အပ္ပဿုတော ဝိဿုတော-စသော ပြယုဂ်တို့ကဲ့သို့) သ-ဒွေဘော်လာ၍ ပြီးသောကြောင့် ဗဟုဿုတော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဝိနယေ ခေါ ပန/ဝိနယေ လဇ္ဇိဘာဝေန**-၌ ဝိနယေ-ဟူသော နည်းသည် ဝိနည်းတည်းဟူသော မကင်းရာကိုဆိုသဖြင့် ဝိနည်းအကျင့်တည်းဟူသော မကင်းတတ်သည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း မည်၏။

အကြောင်း (ဌာန) ဖြစ်သော ဝိနည်း (ဝိဋက) ၏ "ဝိနယေ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုး (ဌာနီ) ဖြစ်သော ဝိနည်းအကျင့်၌တင်--ကာရဏူပစာ။ (ဌာနူပစာ)

ဧကေကလောမံ သဏ္ဍာသေန-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အမွေး၏ "လောမ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဆံပင်ဖြူ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထ၊ ရုဋ္ဌီနည်း။

ပါဠိ [၉၆]

(က) အာဧနိုယပဋ္ဌာရာ ခေါ ပနာ သုက္ခလိတာ ဟောတီတိ ဓောရပရမ္မရာ, ဝံသပရမ္မရာ စဿ သုဋ္ဌု ဂဟိတာ ဟောတိ။ **(ခ) သုဓနသိကတာ တီ** သုဋ္ဌု မနသိကတာ၊ (ဂ) အာဝဇ္ဇိတမတ္တေ ဥဇ္ဇလိတပဒီပေါ ဝိယ ဟောတိ။ **(ဃ) သူပဓာရိတာ တီ** သုဋ္ဌု ဥပဓာရိတာ ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိတော, အတ္ထတော, ကာရဏတော စ ဥပဓာရိတာ။

(ဋ္ဌ၊၂၀၀။ မအ္ဃ၊တ၊ ၁၃၄။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၃၂၉။)

➤ ၁။ (က-ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) တပ္ပါကဋီကရဏ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄။ ပုဗ္ဗဉ္စ အပရဉ္စ အနုသန္ဓိဉ္စ ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိ။ (ပုဗ္ဗဉ္စ၊ရှေ့စကားရင်း။အပရဉ္စ၊ နောက်စကားရင်း။အနုသန္ဓိဉ္စ၊အနုသန္ဓေရင်း။ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိ၊ရှေ့စကား နောက်စကား အနုသန္ဓေ။ ဒွန်သမာသ်) [သံာရတ္ထ-အလို]

အပရေန အနုသန္ဓိ အပရာနုသန္ဓိ။ (အပရေန၊နောက်စကားနှင့် တကွ။အနုသန္ဓိ၊ အနက်စပ်ခြင်းကို သိခြင်း။အပရာနုသန္ဓိ၊နောက်စကားနှင့်တကွ အနက်စပ်ခြင်းကို သိခြင်း။ တတိယာ တပ္ပုရိသ်၊) ပုဗ္ဗဿ အပရာနုသန္ဓိ ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိ။ ပုဗ္ဗဿ၊ရှေ့စကားကို။ အပရာနုသန္ဓိ၊နောက်စကားနှင့် တကွ အနက်စပ်ခြင်းကို သိခြင်း။ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိ၊ရှေ့ စကားကို နောက်စကားနှင့် အနက်စပ်ခြင်းကို သိခြင်း။ ကမ္မဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်။) ဝိမတိ။

စိတ္တံ လဟု သီဃပရိဝတ္တိ ဧတေသန္တိ စိတ္တလဟုကာ။ (ဧတေသံ၊ထို အဒိန္နာဒါန မနုဿဝိဂ္ဂဟ ဝိတိက္ကမပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။လဟု သီဃပရိဝတ္တိ၊လျှင်စွာဖြစ်သော။စိတ္တံ၊သည်။ အတ္ထိ၊၏။) ပုဒ်လုံးအရ လျှင်စွာဖြစ်သော စိတ်သည် မှချ။ ထို-၏ အဒိန္နာဒါန မနုဿဝိဂ္ဂဟ ဝိတိက္ကမပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် အကြောင်း အကျိုး စပ် ဌာန။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို--သော လျှင်စွာဖြစ်သော စိတ်ရှိသော အဒိန္နာဒါန မနုဿဝိဂ္ဂဟ ဝိတိက္ကမပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

စိတ္တံ ဝိယ လဟုကာ စိတ္တလဟုကာ။ (စိတ္တံ ဝိယ၊စိတ်ကဲ့သို့။လဟုကာ၊လျှင်မြန် ကုန်သည်တည်း။) ဥပမာပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ်။ သဒိသ သဒိသီ/ဥပမာန-ဥပမေယျ စပ်။

တေ အဒိန္နာဒါန မနုဿဝိဂ္ဂဟဝိတိက္ကမဝတ္ထု အဓိဋ္ဌာနံ ကာရဏာ မေတဿာတိ တံ ဝတ္ထုကံ။ (တေဿ၊ထိုကုဏ္ဍလစွအား။တေ အဒိန္နာဒါန မနုဿဝိဂ္ဂဟဝိတိက္ကမာ၊ထိုအဒိန္နာဒါန ကို လွန်ကျူးမှု မနုဿဝိဂ္ဂဟကို လွန်ကျူးမှုဟူကုန်သော၊ဝတ္ထု အဓိဋ္ဌာနံ ကာရဏံ၊အကြောင်း သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။) အကြောင်း အကျိုး စပ်။

➤ ၆။ (က) ၌ ထေရပရမ္ပရာ ဝံသပရမ္ပရာ-ဖြင့် အာစရိယပရမ္ပရာ-၌ အာစရိယ ဟူသည် ဆရာထေရ်၊ အဆက်ဆက် ဆရာအနွယ် အဆက်ဆက်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) သုဋ္ဌု ဂဟိတာ-ဖြင့် သုဂ္ဂဟိတာ-၌ သု-သဒ္ဒါ၏ သုဋ္ဌုအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သုဋ္ဌု ဂဟိတာ သုဂ္ဂဟိတာ-ဟု ပါဒိပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် သုမနသိကတာ၌ သု-သဒ္ဒါ၏ သုဋ္ဌုအနက်ကို ဟော-ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သုဋ္ဌု မနသိကတာ သုမနသိကတာ-ဟု ပါဒိပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြု-- ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ သုဋ္ဌု ဥပဓာရိတာ-ဖြင့် သူပဓာရိတာ-၌ သု-သဒ္ဒါ၏ သုဋ္ဌုအနက်ကို ဟော- ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သုဋ္ဌု ဥပဓာရိတာ သူပဓာရိတာ-ဟု ပါဒိပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ကြွင်း ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **သူပဓာရိတာ/သုပဓာရိတာ** ။ သု+ဥပဓာရိတာ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ဒီဃသုတ်ဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

ဉ-ကို ဦဒီယပြု၍ သူပစာရိတာ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဒီယနှင့် သူပစာရိတာ-သင့်။

တံဝဏ္ဏကံ/တဗ္ဗဏ္ဏကံ ။ ။ တပုဒ်+ဝဏ္ဏပုဒ်+ကပစ္စည်း၊ သမာသ်အရာ၌ တ-ထက် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ တံသမုဋ္ဌာနာနဍ္စကဲ့သို့ တံဝဏ္ဏက-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ ယင်းသမာသ်အရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်မလာဘဲ တဝဏ္ဏက-ဟု ရှိရာတွင် ဝ-ကို ဗပြု၊ ဗ-ဒွေဘော်လာလျှင် တဗ္ဗဏ္ဏကာ တဏှာပါဌ်ကဲ့သို့ တဗ္ဗဏ္ဏကံ-ဟု ရုပ်ပြီးပြန်သည်။ ပါဌ်နှစ်မျိုးလုံးပင် သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိ ရှိသောကြောင့် သင့်ပါသည်။

တတော/တဓါ ဒုလ္လဘတရော ။ ။ ယတော ပဏီတတရော ဝါ-ဟု တရပစ္စည်း အယှဉ်၌ ယတော-ဟု ဝိဘတ္တအပါဒါန်ဖြစ်သကဲ့သို့ ဒုလ္လဘတရာ-၌ တရပစ္စည်းအယှဉ် ဝယ် တတော-ဟု အပါဒါန်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **အာစရိယပရမ္ပရာ**-ကား ဌာနဖြစ်သော ဆရာ အဆက်ဆက်၏ "အာစရိယ ပရမ္ပရာ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဆရာတို့၏ အဆုံးအဖြတ် အဆက်ဆက်၌ တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ဝံသပရမ္ပရာ-ကား ဌာနဖြစ်သော အမျိုးအနွယ်အဆက်ဆက်၏ "ဝံသပရမ္ပရာ"ဟူ သော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော အမျိုးအနွယ်ရှိသူ အဆက်ဆက်၌တင်--ဌာနူပစာ။

ဓါကျ [၉၇]

(က) အထ ဒတာရဿာပိ ပါရာဇိကဏ္ဍာယာဝ ဥပဋ္ဌာတိ၊ တေနာပိ "ပါရာဇိကောသိ" တိ န ဝတ္တဗ္ဗော။ (ခ) ဒုလ္လဘော ဟိ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေါ၊ တတော ဒုလ္လဘတရာ ပဗ္ဗဇ္ဇာစ ဥပသမ္ပဒါစ။ (ဂ) ဧဝံ ပန ဝတ္တဗ္ဗော "ဝိဝိတ္တံ ဩကာသံ သမ္မဇ္ဇိတွာ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိတွာ သီလာနိ သောဓေတွာ ဒွတ္တိံသာကာရံ တာဝ မနသိ ကရောဟီ" တိ။

(ဃ) သစေ တဿ အရောဂံ သီလံ, ကမ္မဋ္ဌာနံ ဃဋယတိ, သင်္ခါရာ ပါကဋာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ၊ ဥပစာရပ္ပနာပ္ပတ္တံ ဝိယ စိတ္တမ္ပိ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ၊ ဒိဝသံ အတိက္ကန္တမ္ပိ န ဇာနာတိ။ သော ဒိဝသာတိက္ကမေ ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတော ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗော "ကီဒိသာ တေ စိတ္တပ္ပဝတ္တီ" တိ။

(င) အာရောစိတာယ စိတ္တပ္ပဝတ္တိယာ ဝတ္တဗ္ဗော "ပဗ္ဗဇ္ဇာ နာမ စိတ္တဝိသုဒ္ဓတ္ထာယ၊ အပ္ပမတ္တော သမဏဓမ္မံ ကရောဟီ" တိ။ (ဋ၂၀၂/၃။ မဇ္ဈ၊တ၊၁၄၁။ ဘာဋီ၊ဒု၊၁၃၆)

➢ ၂။ (ခ) သို့/ **အထ္ထ ဒတာ ရော ဝါ ရော** ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် "ပါရာဇိကောသိ"ဟု မဆိုအပ်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းသို့ မဆိုအပ်ပါသနည်း။ ပဋ္ဌင်းငယ်အား ပါရာဇိက အရိပ်ထင်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ပဋ္ဌင်းငယ်အား ပါရာဇိကအရိပ် ထင်သည် ရှိသော် ရှင်းပဋ္ဌင်းငယ်သည် "ပါရာဇိကောသိ"ဟု မဆိုသင့်ခြင်းကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ "ပါရာဇိကောသိ"ဟု မဆိုသင့်ခြင်း၌ အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) သို့/ ယုတ္တအောဒ ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပဠင်းငယ်အား ပါရာဇိက အရိပ် ထင်လာသည်ရှိသော် ၎င်းပဠင်းငယ်သည် "ပါရာဇိကောသိ"ဟု မဆိုအပ်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အကယ်၍ "ပါရာဇိကောသိ"ဟု မဆိုသင့်ငြားအံ့၊ ယင်းသို့ မဆိုသင့်သည်ရှိသော် အသို့ ဆိုသင့်ပါသနည်း။ ဆိတ်ဆိတ်နေသင့်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (က-ခ-ဃ-င) ဝါကျာရမ္မ။ ထိုတွင် (ခ) ကာရကာ။ (ဂ) အနွယ။

➤ ၄။ ပရာဇိယတေတိ ပါရာဇိကော။ ဇိဓာတ်အရ ပေတုကတ္တုဌကား လင်္ဂီ ပေသလ သိက္ခာကာမ ပကတတ်ရဟန်းတို့သန္တာန်၌ ဘုရားရှင် ဝိနည်းအာဏာတော်ကို လိုက်နာကျင့်သုံးသော သဒ္ဓါ သတိ ဝီရိယ အစိမောက္ခ ဉာဏ်ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် သည် မုချ။ ပေတုကမ္မဌကား ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အာ ရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

သဗ္ဗေမွေ ဗုဒ္ဓန္တိတိ ဗုဒ္ဓါ။ ဥပ္ပန္နတိ ဇွော နဝမခဏောတိ ဥပ္ပါဒေါ။/ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဇွောတိ ဥပ္ပါဒေါ။ ဥပုဗ္ဗ ပဒ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား မြတ်စွာဘုရားသန္တာန်၌ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္တကား နဝမခဏ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ သည် ဖလူ။ ဏ/အ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော နဝမခဏရ၏။

ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပါဒေါ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေါ။ ဗုဒ္ဓ-အရ ဘုရားရှင်တို့သည် မုချ။ ထို-၏ နဝမခဏနှင့် နိဿိတ နိဿ/ခဏ ခဏဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဘုရားပွင့်တော်မူရာ နဝမခဏရ၏။

ယောဂိနာ ကတ္တဗ္ဗန္တိ ကမ္မံ။ (ကရ+ရမ္မ) ကရဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် ၏ သန္တာန်၌ ဝီရိယပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ဘာဝနာ၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ရမ္မ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ဘာဝနာရ၏။

တိဋ္ဌန္တိ ဇွောတိ ဌာနံ။ ဌာဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား သမထ ဝိပဿနာဟု ဆိုအပ် သော သမာဓိ ပညာတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏဌကား ကသိုဏ်းစသောအာရုံ ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရ ထို--သော ကသိုဏ်းစသော အာရုံ ရ၏။ * ကမ္မဿ ဌာနံ ကမ္မဋ္ဌာနံ။ ကမ္မ-အရ သမထ, ဝိပဿနာ ဘာဝနာနှစ်ပါးသည် မုချ။ ထို၏ ကသိုဏ်းစသော အာရုံနှင့် အာရမ္မဏိက အာရုံ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ကသိုဏ်းစသော အာရုံရ၏။ * ကမ္မဥ္စ တံ ဌာနဥ္စာတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ။ ဌာန-အရ အကြောင်း ၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံသည် မုချ။ ထို-၏ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာနှစ်ပါးနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ချမ်းသာအထူး၏ အကြောင်းဖြစ်သော သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ နှစ်ပါးရ၏။

➤ ၅။ ထေရဝါဒင်္ဂ/ထေရဝါဒင်္ဂ ။ ။ ထေရဝါဒင်္ဂန္တိ ဇွော ဝါရသဒ္ဒေါ ပဋိပါဋိ

http://www.dhammadownload.com

ဝါစကော-ဟူသော ယောဇနာကိုယောက်၍ ထေရဝါရင်္ဂ-မထေရ်တို့၏ အဆုံးအဖြတ် အစဉ်တည်းဟူသော အကြောင်းအရာကို-ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့် ယောဇနာအလို ထေရဝါရင်္ဂ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ထေရဝါဒင်္ဂ ထေရဝါဒ ပဋိပါဋိ၊ တေသံ ဝိနိစ္ဆယ ပဋိပါဋိ အတ္ထော-ဟု ဝိမတိ-၌ အင်္ဂ-၏ အနက်ကို ပဋိပါဋိ-ဟု ဖွင့်၍ ဝါဒ-၏ အနက်ကို ဝိနိစ္ဆယ-ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဝိမတိ-အလို ထေရဝါဒင်္ဂ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ဒွတ္တိံသာကာရံ- ကား အစိတ်ဖြစ်သော (၃၂) ကောဋ္ဌာသ ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ "ဒွတ္တိံသာကာရံ" ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းအားလုံး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနည်း။ ဓိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိတွာ-ကား နေ့နေခြင်းနှင့် နေခြင်း ကြိယာကို မပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ဋီကာ [၉၈]

(က) ဣဒါနိ သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂဿ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယိဿာမ။

(ခ) ယံ ဝုတ္တံ "ယောပနာတိ ယော ယာဒိသော"တိ အာဒိ။ ဧတ္ထ ယော ပနာတိ ဝိဘဇိတဗ္ဗပဒံ၊ "ယော ယာဒိသော"တိ အာဒီနိ တဿ ဝိဘဇနပဒါနိ။

(ဂ) ဧတ္ထ စ ယသ္မာ ပနာတိ နိပါတမတ္တံ၊ ယောတိ အတ္ထပဒံ၊ တဉ္စ အနိယမေန ပုဂ္ဂလံ ဒီပေတိ၊ တသ္မာ တဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော အနိယမေန ပုဂ္ဂလဒီပကံ ယော-သဒ္ဒမေဝ အာဟ။ (ဃ) တသ္မာ ဧတ္ထ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော-- ယော ပနာတိ ယော၊ ယော ကောစီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (င) ယသ္မာ ပန ယော ယောကောစိနာမ၊ သော အဝဿံ လိင်္ဂယုတ္တဇာတိနာမဂေါတ္တသီလဝိဟာရဂေါစရဝယေသု ဧကေနာကာရေန ပညာယတိ၊ တသ္မာ တံ တထာ ဉာပေတုံ တံ ပဘေဒံ ပကာသေန္တော "ယာဒိသော"တိ အာဒိမာဟ။ (စ) ယာဒိသော ယေန ဝါ တေန ဝါ ယုတ္တော ဟောတု။ (ဆ) နဝကမ္မယုတ္တော ဝါ ဥဒ္ဒေသယုတ္တော ဝါ ဝါသဓုရယုတ္တော ဝါတိ အတ္ထော။

(၁၂၀၃။ မအ္ဋ၊ ၁၄၄။ ဘာသာဋီ၊ ၃၊ ၃၃၉။)

➤ ၂။ (က) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ ဣဒါနိဿ အတ္ထံ ဝိဘဇန္တော စသည်ဖြင့် အနုသန္ဓေကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဋိညာဉ်ကို ပြလို၍ (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သိက္ခာပဒဝိဘင်း၏ အနက်ကိုဖွင့်ကုန်အံ့ဟု ပဋိညာဉ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဋိညာတဗ္ဗကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ) တွင် ယော ပနာတိ-စသော စကားဖြင့် ယော ပန ပုဒ်၏ ဝိဘဇိတဗ္ဗပုဒ်၏အဖြစ်နှင့် ယော ယာဒိသော-စသော ပုဒ်တို့၏ ဝိဘဇနပုဒ်၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အနိယမအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပြတတ်သော ယော-သဒ္ဒါကိုသာ

http://www.dhammadownload.com

ဟောခြင်း၌ အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဂ) ၁၀၀/ အာဘောဂါယုတ္တာအေဒါ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပဒဘာဇနီပါဠိတော်၌ ယောပနာတိ ယော ယာဒိသော စသည်ဖြင့် ဝေဘန်ဟောတော်မူ၏။ ဝိဘင်္ဂတွင်ပုဒ်များ၌ ယောပန-ဟု ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဝိဘဇနပုဒ်၌ ပန-သဒ္ဒါကို မဟောဘဲ ယော-သဒ္ဒါကိုသာ ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ၁၀၀/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ယော-ဟူသော ပုဒ်၏အနက်ကို ပြလိုသည်ဖြစ်၍ အနိယမအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပြတတ်သော ယော-သဒ္ဒါကိုသာ ဟောတော်မူ၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) ဒုတိယဝါကျသို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ယခုအခါ၌ ပန-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်မျှ၏အဖြစ်ကြောင့် ယော-သဒ္ဒါ၏သာလျှင် အနက်ကို ထင်ရှားပြလိုသော ဆရာသည် (ဒု-ဝါကျ) မိန့်

(င) ၁၀၀/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ယော-သဒ္ဒါသည် ယော ကောဝိအနက်၌ ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းသို့ ယော-သဒ္ဒါသည် ယော ကောစိအနက်၌ဖြစ်လျှင် အဘယ်ကြောင့် ပဒဘာဇနီ၌ ယော ယာဒိသော စသည်ကို ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း။ ယောကောစိ-ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် ယော ယာဒိသော စသော ပဒဘာဇနီနှင့် ဆန့်ကျင်နေသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) စသည် ပက္ခန္တရ၊/ဝိတ္ထာရ၊ ထိုတွင် (ဂ)သည် ဝါကျာရမ္ဘ၊/ပန-သဒ္ဒါကို မဖွင့်ဘဲ ယော-သဒ္ဒါကိုသာ ဖွင့်ဆိုရခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏ။ (ဃ) လဒ္ဓဂုဏ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ၊/ယာဒိသော စသည်ကို ဖွင့်ဆိုရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏ။/ယာဒိသော-စသော ပုဒ်တို့၏ အနုသန္ဓေကိုပြသောကြောင့် အနုသန္ဓေဝါကျ။

➤ ၄။ အရိယတော ဉာယတေတိ အတ္ထော။ သဒ္ဒါနုရူပံ အသတိ ဘ၀တီတိ ဝါ အတ္ထော။ ပဋ္ဌတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေနာတိ ပဒံ။ အတ္ထဿ ဝါစကံ ပဒံ **အတ္ထပဒံ**။ အတ္ထ-အရ အနက်ဖြစ်သည် မုချ။ ထို၏ ဟောတတ်သော ယောပုဒ်နှင့် ဝါစ္စ ဝါစက စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အနက်ကိုဟောတတ်သော ယော-ဟူသောပုဒ် ရ၏။

ဝိဘဇီယန္တိ ဧတေဟီတိ **ဝိဘဇနာနိ**။ ဝိပုဗ္ဗ ဘဇဓာတ်အရ ကတ္တုရှေကား ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏရှေကား ထိုအားတပ်သော ဝေဘန်အပ်ကြောင်းဖြစ်သော ယော ယာဒိသော-စသော ပုဒ်တို့၏ အာရမ္မဏ/ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရကား ဝေဘန်အပ်ကြောင်းဖြစ်သော ယော ယာဒိသော-စသော ပုဒ်တို့ရ၏

ဝစီယိတ္တာတိ **ဗျဉ္ဇနံ**။ ဝစဓာတ်အရ ကတ္တုရှေကား ယော ပနာတိ ယော ယာဒိသော စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒကို ဖြစ်စေတတ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရှေကား ယော ပနာတိ ယော ယာဒိသော-စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒ၏ ဥပါဒ်သည်

http://www.dhammadownload.com

ကာရဏ္ဍ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ယောပနာတိ ယောယာဒိသော-စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒ ဖြစ်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ကြိယာတို့၏ သဘောသည် ---ကြောင့် ဓာတွတ္ထ ကြိယာသည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

ဒီပေတိ ။ ။ ဒီပေတိ-ကား အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်း။ (ဒီပ+ဏေ ပစ္စည်း+တိဝိဘတ်) ဒီပ-ဓာတ်အရ ယော-ဟူသောပုဒ်၏ ဝါစကသတ္တိ (ဝါ) ယော-ဟူ သော ပုဒ်၏ ပြတတ်သော သတ္တိရ၏။ ဏေပစ္စည်းအရ စုရာဒိဂဏိက ရှုပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒ သိလိဋ္ဌတာဟုဆိုအပ်သော ဘောဂုဏ် ရ၏။ တိ-ဝိဘတ်အရ သတ္တိမန္တဖြစ်သော ပြတတ် သော ယော-ပုဒ်ဟုဆိုအပ်သော ကတ္တားဖြစ်သည် အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ ကြိယာတို့၏ သဘောသည် ကြိယာကိုသာလျှင် ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ ပြီးသော ဓာတွတ္ထကြိယာသည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

ယေန ဝါ တေန ဝါ ယုတ္တော **ယထာယုတ္တော**။ တတိယာတပ္ပုရိသ်။ ယထာ-အရ နဝကမ္မစသည် ဟူးဟူးခြားခြားသော တရားသည် မုချ။ ယင်း၏ ယှဉ်သောသူနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ နဝကမ္မစသည် ဟူးဟူးခြားခြားသော တရားနှင့် ယှဉ်သော သူ ရ၏။ * ဝိဘဇနာနိစ တာနိ ပဒါနိစာတိ ဝိဘဇနပဒါနိ။ ဝိဘင်္ဂိယတီတိ **ဝိဘင်္ဂဲ**။ ဝိဘင်္ဂိတဗ္ဗဉ္စ တံ ပဒဉ္စာတိ ဝိဘင်္ဂိတဗ္ဗပဒံ။ * နိယမနံ နိယမော။ န နိယမော အနိယမော။ * ပုဂ္ဂလဿ ဒီပကော ပုဂ္ဂဒီပကော။ ယော ဝိယ ဒိဿတီတိ ယာဒိသော။

အာဟ ။ ။ ဗြူဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေး ရှေးသော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏ္ဍ။ (ဝါ) ဝိဘဇိတဗ္ဗပုဒ်၏ အနက်ကိုသိခြင်း ပဋိပတ္တိနည်း ကို သိခြင်းစသော အကျိုးသည် ကာရဏ္ဍ။ အ-ဝိဘတ်အရ ဟောတတ်သော ကတ္တားဟု ဆိုအပ်သော ဘုရားဖြစ်သည် အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။(ပဓာန-ဒီပေတိ-နှင့် တူ၏။)

ယော ။ ။ ယော-ကား သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ဝိဂြိုဟ်မဆိုရ။ ယ-ဟူသော သဗ္ဗနာမ် ပုဒ်အရ ရဟန်းဖြစ်၏ အနိယမသာမညာကာရဂုဏ်သည် ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ အနိယမ ဖြစ်သော ရဟန်းဖြစ်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

➤ ၆။ (ဓ) ၌ ဝိဘင်္ဂိတဗ္ဗပဒံ-ဖြင့် ယော ပန-သည် ဝိဘဇနပုဒ်မဟုတ်၊ ဝိဘဇိတဗ္ဗ ပုဒ်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပဒသံဝဏ္ဏနာ) တဿ ဝိဘဇနပဒါနိ-ဖြင့် ယော ယာ ဒိသော-စသော ပုဒ်တို့သည် ဝိဘဇိတဗ္ဗပုဒ်ပုဒ်မဟုတ်၊ ဝိဘဇနပုဒ်တို့ပင်တည်းဟု သိစေ ပါသည်။ (ပဒသံဝဏ္ဏနာ)

(ဓ) ၌ နိပါတမတ္တံ-ဖြင့် ပန-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်၏--ဧင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း ပန- နိပါတ်၏ အနက်မဲ့-အနတ္ထက ပဒါလင်္ကာရ၏--ဧင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အတ္ထပဒံ-ဖြင့် ယော ပန-၌ ယောကား အနက်မဲ့-အနတ္ထကပဒါလင်္ကာရ မဟုတ်၊

http://www.dhammadownload.com

အနက်ကိုဟောသော အတ္တဝါစကပဒတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

တတ္ထ အနိယမေန ပုဂ္ဂလံ ဒီပေတိ-ဖြင့် ယော-၌ ယ-ကား သဗ္ဗနာမ်ဖြစ်သောကြောင့် အနိယမဘောဂုဏ်ကိုသာ မုချဟောတတ်သည်။ ယင်းဂုဏ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်ကိုကား ဂုဏူပစာအားဖြင့် ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ၌ ယော ပနာတိ ယော-ဖြင့် ယော ပန-၌ ပန-ကား အနတ္ထကနိပါတ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယော ကောစိ-ဖြင့် ယော-သဒ္ဒါသည် အမှတ်မထား တပါးပါးဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

(စ) ၌ ယေန ဝါ တေန ဝါ ယုတ္တော-ဖြင့် ယထာ-သဒ္ဒါ၏ ယံသဒ္ဒါ၏အနက် (အနိယမအနက်) ကို ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယထာနိပါတ်နောက်၌ တတိယာဧကဝုစ်နာဝိဘတ်ကျေသည်၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယထာယုတ္တောပုဒ်ကို အဗျယီဘောသမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ယေန ဝါ တေန ဝါ ယုတ္တော ယထာယုတ္တော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် ယေန ဝါ တေန ဝါ-၌ ယ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့သည် နဝကမ္မ, ဥဒ္ဒေသ, ဝါသဓုရ-စသည် ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော တရားကို စွဲသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၃။ **ယော ကောစိ နာမ၊ သော/ယောကောစိနာမေသော ။ ။** သော, ဧသော သဒ္ဒါနှစ်ခုလုံးသည် ယော-၏ နိယတ်ပင်ဖြစ်ကြသောကြောင့်ရင်း၊ မဏိမဉ္ဇူ ဘာသာဋီကာ တို့၌ သော-ဟုရှိသော ပါဌ်ကို ယောဇနာကြသောကြောင့်ရင်း၊ ယောဇနာ၌ကား ဧသော ပုဂ္ဂလော ယသ္မာ ပညာယတိ-ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ သော/ဧသော နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်။

(ဃ) **ယောပနာတိ ယော/ယောတိ ယော ။ ။** အချို့ပေ၌ ယောပနာတိ-ဟု ပနနှင့်တကွ ဥလ္လိင်္ဂပုဒ်ရှိ၏။ အဋ္ဌကထာ စာသွားနှင့်လည်းမညီ၊ ပါဠိ၌လည်း ဝိဘင်္ဂပုဒ် တွင် ယောယာဒီသော-ဟုသာရှိသောကြောင့် ပန-သဒ္ဒါ မရှိသင့်။ သာရတ္ထဒီပနီ၌လည်း ပနသဒ္ဒဿ နိပါတမတ္တတ္တာ ယော-သဒ္ဒဿေဝ အတ္ထံ ပကာသေန္တော (ပ) အာဟ-ဟု အနုသန္ဓေကို မဆိုသင့်။ ယင်းသို့ဆိုသော် "ဓတ္တာတိ ဣမဿ ယောသဒ္ဒေ"ဟု ဓတ္တ အစွဲကို မိမိပြုသည်နှင့်ရင်း၊ ဣဒါနိ သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂဿ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယိဿာမ-ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့်ရင်း၊ မတန်၊ ဤသို့ ဂဏ္ဌိသစ်ဆိုသောကြောင့် ယောတိ ယော-ပါဌ်သင့်။

➤ ၈။ **ယာတိ အတ္ထဖဒ်-** ကား (မကောင်းတတ်သော) အနိယမဘောဂုဏ်၏ "ယော" ဟူသော အမည်ကို (မကောင်းရာဖြစ်သော) ဂုဏေးဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်၌တင်- ဂုဏူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

➤ ၁၀။ (ဂ) ဝါကျ **ဓသောစန္တော-**၌ ဒိသဓာတ်အရ ကရုဏာ ပုဗ္ဗင်္ဂမဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ဓါတ်ရော ၊ [၆၉]

(က) ဘိက္ခုန္နိဒ္ဒေသေ ဘိက္ခတီတိ ဘိက္ခုကော။ (ခ) လဘာနွော ဝါ အလဘာနွော ဝါ အရိယာယ ယာစနာယ ယာစတီတိ အတ္ထော။ (ဂ) ဗုဒ္ဓါဒီဟိ အဇ္ဈုပဂတံ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂတတ္တာ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂတော နာမ။ (ဃ) ယော ဟိ ကောစိ အပ္ပံ ဝါ မဟန္တံ ဝါ ဘောဂက္ခန္ဓံ ပဟာယ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော၊ သော ကသိဂေါရက္ခာဒီဟိ ဇီဝိတကပ္ပနံ ဟိတွာ လိင်္ဂသမ္ပဋိစ္ဆနေနေဝ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂတောတိ ဘိက္ခု။ (င) ပရပဋိဗဒ္ဓဇီဝိကတ္တာ ဝါ ဝိဟာရမဇ္ဈေကာဇဘတ္တံ ဘုဥ္ဇမာနောပိ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂတောတိ ဘိက္ခု။ (စ) ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဥဿာဟဇာတတ္တာ ဝါ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂတောတိ ဘိက္ခု။

(ဋ္ဌ၊၂၀၄။ မဇ္ဈ၊တ၊ ၁၄၆။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၄၃။)

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် တောင်းတတ်သောကြောင့် ရဟန်းသည် ဘိက္ခုကမည်သောဟု ဆို၏။ အထီးကျန်သူ ခရီးသွား ဖုန်းတောင်းယာစကာတို့ကဲ့သို့ "ပေးပါ ကမ်းပါ"ဟု နှုတ်မြွက်၍ တောင်းကြပါသလော။ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း တောင်းကြပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဘိက္ခတီတိ ဘိက္ခုကော-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု ဆို၏။ ယင်း၌ ဘိက္ခဓာတ်သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ လာဘ ကိလိဿနအနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **ဓောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဘုရား-စသော အရိယာတို့ ဆွမ်းခံခြင်း အကျင့်သို့ ရှေးရှုကပ်ရောက်တတ်သောကြောင့် ရဟန်းသည် ဘိက္ခာစရိယ အဇ္ဈုပဂတ မည်၏ဟု ဆို၏။ ဤသို့ ဆိုသည်ရှိသော် ယင်းသို့ သပိတ်ကိုကိုင်စွဲလျက် ဆွမ်းခံ မသွား သည့် ရဟန်းသည် ယင်းသို့သော ဘိက္ခု မမည်တန်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ဆရာ့စကား အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ (ဝိရောဓိဒေါသ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

တဿ-- စည်းစိမ်ဥစ္စာ အနည်းအများကိုစွန့်၍ လူ့ဘောင်မှ ရဟန်းပြုသူသည် လယ် ထွန်ခြင်း နွားကျောင်းခြင်း စသည်တို့ဖြင့် အသက်မွေးခြင်းကို ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ရဟန်းအသွင်ကို ခံယူခြင်းမျှဖြင့်ပင်လျှင် ဆွမ်းမခံသော်လည်း ယင်းသို့သော ဘိက္ခာစရိယ အဇ္ဈုပဂတ ရဟန်းမည်ရကား ငါ့စကား သင့်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဒဠှီ၊/ဝိတ္ထာရ။ (င-စ) ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ အရယော ဟနတ္တီတိ **အရိယာ**။ အရိ-အရ ကိလေသာ ရန်သူတို့သည်-မှချ ထို-၏ အရိယာတို့နှင့် (ဝါ) အရိယာမဂ်နှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက စပ် ဌာနူ။ ဟန-ဓာတ်အရ မဂ်၏ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာန သတ္တိသည် မှချ။ ရှေး-ဖလူ။ နောက်--ကာရဏူ။ ကွိ ပစ္စည်း အရလည်းဖြစ်သော အရိယ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့

http://www.dhammadownload.com

ရ၏။ * မဂ္ဂဖလမေ့ အရန္တိ အဓိဂစ္ဆန္တီတိ **အရိယာ**။ အရဓာတ်အရ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မဂ်ဉာဏ်သည် မုချ။ ရှေး-ဖလူ။ နောက်--ကာရကူ။ ဏျ-အရကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။ * အရိယာနံ အယံ **အရိယော**။ (တာယ အရိယာယ) အရိယ-အရ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မုချ။ ထို၏ တောင်းခြင်းနှင့် သာမိ သံ စပ် ဌာနူ။ ဏပစ္စည်းအရကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ရည်ရွယ်၍ ရပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တောင်းခြင်း ရ၏။

ဘိက္ခကောတိ **ဘိက္ခူ**။ ဘိက္ခဓာတ်အရ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရကူ။ ရူပစ္စည်းအရ ထို--သော ရဟန်းဖြစ်ရ၏။

ဘိက္ခတိ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂစ္ဆတီတိ **ဘိက္ခူ**။ (အကောက်တူ၏။)

ဘိန္ဒတိ (ဘိက္ခတိ) ဘိန္ဒပဋာစရဏေန ဝိသေသော ဘဝတီတိ **ဘိက္ခူ**။ (ဘိဒ/ဘိက္ခ+ရူ) ဘိဒ-ဓာတ်အရ အဘိုး အတွေ့ အဆင်းပျက်သော ပုဆိုးကို ဝတ်ရုံသုံးဆောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သဒ္ဓါ ဝီရိယ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရကူ။ ရူ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ရဟန်းဖြစ် ဝိသေသ ရ၏။

ဗုဒ္ဓါ အာဒယော ဧတေသန္တိ ဗုဒ္ဓါဒယော။ ဥပဂမိယတီတိ ဥပဂတော။ * အဓိ အတိ ရေက ဥပဂတော အဇ္ဈုပဂတော။ (ဆွမ်းခံရွာရ၏။) * စရန္တိ ဧတ္ထာတိ စရိယော။ ဘိက္ခာယ စရိယော ဘိက္ခာစရိယော။ (ဆွမ်းခံရွာရ၏။) * စရိတဗ္ဗန္တိ စရိယံ။ ဘိက္ခာယ စရိယံ **ဘိက္ခာစရိယံ**။ (ဆွမ်းအလို့ငှာ လှည့်လည်အပ်သော အရပ်ရ၏။)

ဘောဂါနံ ခန္ဓော **ဘောဂက္ခန္ဓော**။ ဂုန္နံ ရက္ခာ ဂေါရက္ခာ။ * ဇီဝိတဿ ကပ္ပနံ **ဇီဝိတကပ္ပနံ**။ * သမ္ပဋိစ္ဆိယတေ **သမ္ပဋိစ္ဆနံ**။ လိင်္ဂဿ သမ္ပဋိစ္ဆနံ **လိင်္ဂသမ္ပဋိစ္ဆနံ**။ * ပရေဟိ ပဋိဗဒ္ဓါ ပရပဋိဗဒ္ဓါ။ ပရေသု ပဋိဗဒ္ဓါ ပရပဋိဗဒ္ဓါ။ ပရပဋိဗဒ္ဓါ ဇီဝိကာ ယဿာတိ **ပရပဋိဗဒ္ဓဇီဝိကာ**။ ပရပဋိဗဒ္ဓဇီဝိကဿ ဘာဝေါ **ပရပဋိဗဒ္ဓဇီဝိကတ္တံ**။ * ဝိဟာရဿ မဇ္ဈေ **ဝိဟာရမဇ္ဈေ**။ * ကာဇေဟိ အာနီတံ ဘတ္တံ **ကာဇဘတ္တံ**။ * ပိဏ္ဍေတိ ပိဏ္ဍိ ဘဝတီတိ ပိဏ္ဍိ။ (ပိဍိ+ဏ္ဍ) [ခြေသလုံးမြင်းခေါင်းရ၏။] ပိဏ္ဍိဝေ **ပိဏ္ဍိကာ**။ (သွတ္ထ-က)

. အာလုပီယတေတိ **အာလောပေါ**။ (အာ-လုပ+ဏ) ဆွမ်းလုပ်ရ၏။ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ဘောဇနံ။ အာလောပမတ္တံ လဒ္ဓံ ဘောဇနံ **အာလောပဘောဇနံ**။ (တလုပ်စာမျှ ရအပ်သော ဘောဇဉ်) ပိဏ္ဍိယေန စရိတွာ အာလောပဘောဇနံ **ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ**။ ပိဏ္ဍိယ-အရ သလုံးမြင်းခေါင်းသည် မုချ။ ထို၏ တလုပ်စာမျှရအပ်သော ဘောဇဉ်နှင့် အကြောင်း အကျိုး စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ သလုံးမြင်းခေါင်းဖြင့် လှည့်လည်၍ တလုပ်စာမျှ ရအပ်သော ဘောဇဉ် ရ၏။ * ဥဿာဟော ဇာတော ယဿ သမဏဿာတိ **ဥဿာဟဇာတော**။ ဥဿာဟဇာတဿ ဘာဝေါ **ဥဿာဟဇာတတ္တံ**။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၆။ (က) ဖြင့် ဘိက္ခုကော-၌ ဏွုပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဘိက္ခတီတိ ဘိက္ခုကော-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ)။

(စ) ၌ ယာစတိ-ဖြင့် ဘိက္ခတိ-၌ ဘိက္ခဓာတ်သည် လာဘ, ကိလိဿနအနက်တို့ကို မဟော၊ ယာစနအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာဖြင့် တောင်းတတ်သောကြောင့် ရဟန်းမည်၏ဟု ဆိုရာ၌ အထီးကျန်သူ ခရီးသွား ပုန်းတောင်းယာစကာတို့ကဲ့သို့ ယေးပါ ကမ်းပါ စသည်ဖြင့် နှုတ်မြွက်၍ တောင်းသည်မဟုတ်၊ ရသည်ဖြစ်စေ မရသည်ဖြစ်စေ အရိယာတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မေတ္တာဖြင့်ရည်စူး၍ ရပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တောင်းခြင်းဖြင့် တောင်းသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂတတ္တာ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂတော နာမ-ဖြင့် ဘိက္ခု ၌ ဘိက္ခဓာတ်၏ အဇ္ဈုပဂတအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ရုပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန၌ သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဘိက္ခတိ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂစ္ဆတီတိ ဘိက္ခု-ဟု ကတ္တုသာဓန ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အဇ္ဈုပဂတော-၌ တပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဇ္ဈုပဂစ္ဆတီတိ အဇ္ဈုပဂတော-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ အဇ္ဈုပဂတံ-ဖြင့် ဘုရားအစရှိသည်တို့သည် အလွန်ကပ်ရောက်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (ယာ--င--စ) နည်းတူဖော်။

➢ ၇။ **ဇိဝိတကာပွနံ/ဇိဝိကကာပွနံ** ။ ။ ဇိဝိတကပ္ပနန္တိ ဇိဝိတဿ ပဝတ္တနံ-ဟု ပါရာဇိကာဏ် ယောဇနာဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဇိဝိတံ ကပ္ပေတိ-ဟု (နီတိ-ဓာတု) ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဇိဝနံ ဝုတ္တိ ဇိဝိကာ-ဟု အဘိဓာန်၌ဆိုသောကြောင့်ရင်း နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

အရိယာယ/အာရိယာယ ။ ။ အရိယာနံ သော၊ အရိယာနံ အယံ အရိယာ-ဟု ဣဒံတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု၊ အရိယပုဒ်+ဏပစ္စည်း၊ ဝုဒ္ဓိရောက်လျှင် အာရိယာ၊ ဝုဒ္ဓိ မရောက်လျှင် အရိယာ-ဟု ပြီးသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ကာဓဘာတ္တ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ကာဓဘတ္တ-ကို မှတ်၍ ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ကာဓဘတ္တ ဟတ္ထဘတ္တ သီသဘတ္တ အလုံးစုံကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏ/နိဒဿန/ဧကဒေသူပစာ။

ဘိက္ခတိ-ကား အရိယာယ ဘိက္ခတိ-၌သာ အထင်အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ရှုဋ္ဌီနည်း။ အပေါင်းဖြစ်သော အရိယ ဘိက္ခတိ, အနရိယဘိက္ခတိတို့၏ "ဘိက္ခတိ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရိယ ဘိက္ခတိ-၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

➢ ၁၀။ **ဘိက္ခတိ**–၌ အန္တတ္ထအရ မေတ္တာ ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်/ရည်ရွယ်၍ ရပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တောင်းခြင်းဖြင့်တောင်းသော အနဝဇ္ဇ သုခဝိပါကဖြစ်သော ကုသိုလ်မွေ၊ အနဝဇ္ဇဖြစ်သော ကြိယာအဗျာကတ ဓမ္မကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ဋီကာ [၁၀၀]

(က) အဃ္ဃဖဿဝဏ္ဏဘေဒေန ဘိန္နံ ပဋံ ဓာရေတီတိ ဘိန္နပဋဓရော။

(ခ) တတ္ထ သတ္ထကစ္ဆေဒနေန အဃ္ဃဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဂ) သဟဿဂ္ဃနကောပိ ဟိ ပဋော သတ္ထကေန ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆိန္နော ဘိန္နဂ္ဃော ဟောတိ၊ ပုရိမဂ္ဃတော ဥပဍ္ဎမ္ပိ န အဃ္ဃတိ။ (ဃ) သုတ္တသံသိဗ္ဗနေန ဖဿဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (င) သုခသမ္ဖဿောပိ ဟိ ပဋော သုတ္တေဟိ သံသိဗ္ဗိတော ဘိန္နဖဿော၊ ခရသမ္ဖဿတံ ပါပုဏာတိ။

(စ) သူစိမလာဒီဟိ ဝဏ္ဏဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဆ) သုပရိသုဒ္ဓေါပိ ဟိ ပဋော သူစိကမ္မတော ပဋ္ဌာယ သူစိမလေန, ဟတ္ထသေဒမလဇလ္လိကာဟိ, အဝသာနေ ရဇနကပ္ပကရဏေဟိ စ ဘိန္နဝဏ္ဏော ဟောတိ၊ ပကတိဝဏ္ဏံ ဝိဇဟတိ။ (ဇ) ဧဝံ တီဟာကာရေဟိ ဘိန္နပဋဓာရဏတော ဘိန္နပဋဓရောတိ ဘိက္ခု။ (ဈ) ဂိဟိဝတ္ထဝိသဘာဂါနံ ဝါ ကာသာဝါနံ ဓာရဏမတ္တေနပိ ဘိန္နပဋဓရောတိ ဘိက္ခု။

(၃၊၂၀၄။ မအူ၊ဋီ၊ ၁၄၉။ ဘာသာဋီ၊၃၊၃၄၅။)

➢ **ဟတ္ထသေဒမလဇလ္လိကာဟိ** = လက်မှယိုသော ချွေး, ဖွပ်၍မရလောက်သော အညစ်အကြေး, ဖွပ်၍ရလောက်သော အညစ်အကြေးတို့ဖြင့်ရင်း။

➢ ၂။ (ခ) သို့/ **အနုသန္ဓိ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် တန်ဘိုး အတွေ့ အဆင်းတို့၏ ပျက်ခြင်းဖြင့် ပျက်သောပုဆိုးကို ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဘိန္နပဋဓရ မည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုစကားရပ်ကို (ဝါ) အဃ္ဃဘေဒ=တန်ဘိုး၏ပျက်ပုံ၊ ဖဿဘေဒ=အတွေ့၏ပျက်ပုံ၊ ဝဏ္ဏဘေဒ=အဆင်း၏ပျက်ပုံကို ထင်ရှားပြလိုသော ဆရာသည် (ဝါ) ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) စသည်မိန့်။

(ဂ) သို့/ **သဟဿဂ္ဃနကောပိ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဓားငယ်ဖြင့်ဖြတ်ခြင်းဖြင့် တန်ဘိုး၏ ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်းကို သိအပ်သောဟု ဆို၏။ အဝတ်သက်န်းသည် အသပြာ တစ်ထောင် ထိုက်သည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့လျှင် ဓားငယ်ဖြင့်ဖြတ်ခြင်းဖြင့် တန်ဘိုး ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးသွားပါသနည်း။ တန်ဘိုးပျက်စီးသွားပုံ အကျယ်ကို မပြသော် ဆရာအား သခေ်ပ ဝိတ္ထာရ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓိ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် အဃ္ဃဘေဒဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဖဿဘေဒဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) တပ္ပါကဋီကရဏ/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ။ (ဃ-င) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ဃ) သခေ်ပ။ (င) ဝိတ္ထာရ။ (စ-ဆ) ကား ဖဿဘေဒဖြစ်ပုံမှတစ်ပါး ဝဏ္ဏဘေဒဖြစ်ပုံကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဇ) ကား (ခ) စသော ဆိုခဲ့ပြီး စကားရပ်ကို အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးအုပ်သောကြောင့် နိဂမနဝါကျ။ (ဈ) သည် ဘိန္နပဋဓရော-၌ ဘိန္န-သဒ္ဒါ၏ ဘေဒအနက်၊ ပဋ-သဒ္ဒါ၏ သာမညအနက်မှတစ်ပါး ဘိန္န-သဒ္ဒါ၏ ဝိသဘာဂအနက် (ဝါ)

http://www.dhammadownload.com

ဝိသေသအနက်၊ ပဋိ-သဒ္ဒါ၏ ကာသာဝအနက်ဟူသော အဖွင့်တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ ခရတိ ဝိနာသေတီတိ ခရော။ (ခရ+အ) သုဋ္ဌု ဖသော သမ္ဖဿော။

ခရော သမ္ဖဿော ဧတဿာတိ ခရသမ္ဖဿော။ ပုဒ်လုံးအရ ကြမ်းသော အတွေ့သည် မုချ။ ထို-၏ အဝတ်အထည်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန။ တေ-အညပုဒ်အရ ကြမ်းသော အတွေ့ရှိသော အဝတ်အထည်ရ၏။

အဠွေါစ ဖသောစ ဝဏ္ဏောစ အဋ္ဌဖဿဝဏ္ဏာ။ အဋ္ဌဖဿဝဏ္ဏာနံ ဘေဒေါ အဋ္ဌဖဿဝဏ္ဏဘေဒေါ။ * သတ္တကေန ဆေဒနံ သတ္ထကစ္ဆေဒနံ။ အဋ္ဌဿ ဘေဒေါ အဋ္ဌဘေဒေါ။ သဟာဿ အဋ္ဌတီတိ သဖဿဋ္ဌနကော။

* န ဝုဋ္ဌိ ခဏ္ဍော အခဏ္ဍော။ ခဏ္ဍောစ အခဏ္ဍောစ ခဏ္ဍာခဏ္ဍော။ ခဏ္ဍ-အရ အပိုင်းငယ်သည် မုချ။ ထို၏ အပိုင်းကြီးနှင့် အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခ သမ္ဗန်သည် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ အပိုင်းငယ် အပိုင်းကြီး ရ၏။

ဘိန္နော အဠွေါ ဧတဿာတိ ဘိန္နဋ္ဌော။ * ပုရေ ဇာတော ပုရိမော။ ပုရိမောစ သော အဠွေါစာတိ ပုရိမဋ္ဌော။ ဖဿဿ ဘေဒေါ ဖဿဘေဒေါ။ * အတိဝိယ သုခုမော အတိသုခုမော။ အတိသုခုမော သမ္ဖဿော ဧတဿာတိ အတိသုခုမသမ္ဖဿော။ * သုဋ္ဌု သိဗ္ဗိတော သံသိဗ္ဗိတော။ * ဘိန္နော ဖဿော ဧတဿာတိ ဘိန္နသမ္ဖဿော။ သူစိတော ဥဋ္ဌိတံ မလံ သူစိမလံ။ သူစိမလံ အာဒိ ဧတေသံ ဟတ္ထသေဒါဒီနန္တိ သူစိမလာဒယော။ ပရိတော သုဒ္ဓေါ ပရိသုဒ္ဓေါ။ သုဋ္ဌု ပရိသုဒ္ဓေါ သုပရိသုဒ္ဓေါ။ သူစိယာ ကတံ ကမ္မံ သူစိကမ္မံ။ ဟတ္ထတော မုစ္စိတော သေဒေါ ဟတ္ထသေဒေါ။ * ဇလဿ အနုရူပံ ဇလ္လံ။ ဇလ္လံ ယေဝ ဇလ္လိကာ။ ဟတ္ထသေဒေါစ မလဥ္စ ဇလ္လိကာစ ဟတ္ထသေဒမလဇလ္လိကာ။ * ကပ္ပဿ ကရဏံ ကပ္ပကရဏံ။ ရဇနဥ္စ ကပ္ပကရဏဥ္စ ရဇနကပ္ပကရဏံ။ * ဘိန္နော ဝဏ္ဏော ဧတဿာတိ ဘိန္နဝဏ္ဏော။ * ပကတိယာ ဥပ္ပန္နော ဝဏ္ဏော ပကတိဝဏ္ဏော။ * ဂိဟီနံ ဝတ္ထံ ဂိဟိဝတ္ထံ။ သမာနော ဘာဂေါ သဘာဂေါ။ * နတ္ထိ သဘာဂေါ ဧတေသန္တိ ဝိသဘာဂါ * ဂိဟိဝတ္ထေန ဝိသဘာဂါနိ ဂိဟိဝတ္ထဝိသဘာဂါနိ။ * ကသာဝေန ရတ္တာနိ ဝတ္ထာနိ ကာသာဝါနိ။ * ဓာရဏံ ဧဝ မတ္တံ ဓာရဏမတ္တံ။

➤ ၆။ (က) ၌ ဘိန္နပဋဓရော-ဟူသော ပဒဘာဇနီဖြင့် ဘိက္ခု-သဒ္ဒါသည် တန်ဖိုး အတွေ့ အဆင်းပျက်သော ပုဆိုးကိုဆောင်သောသူ-ဟူသော အနက်၌ ထင်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] ဘိန္နပဋဓရော-ဖြင့် ဘိက္ခု-သဒ္ဒါကို ဘိဇ္ဇတိ ဘိန္နပဋ ဓာရကေန ဝိသေသော ဘဝတီတိ ဘိက္ခု-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ရှုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဘိဒိဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သိစေ။

ဘိန္နံ ပဋံ ဓာရေတီ-ဖြင့် ဘိန္နနှင့် ပဋကို ဘိန္နံ ပဋံ ဘိန္နပဋံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ်

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဘိန္နပဋံ့ ဓာရေတီတိ ဘိန္နပဋဓရော-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

အဂ္ဃဖဿဝဏ္ဏဘေဒေန-ဖြင့် ဘိန္နပဋ-၌ ဘိန္န-အရ အဂ္ဃဘေဒ ဖဿဘေဒ ဝဏ္ဏဘေဒ သုံးမျိုးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(၈) ဂိဟိဝတ္ထဝိသဘာဂါနံ-ဖြင့် ဘိန္နပဋဓရော-၌ ဘိန္န-သဒ္ဒါ၏ ဝိသဘာဂအနက် ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝိသဘာဂ-၌ မတူ ထူးခြားကွဲပြား၏ဟူသည် လူတို့၏အဝတ်မှ (ဝါ) အဝတ်နှင့် မတူ ထူးခြား ကွဲပြား၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဘိန္နပဋ-အရ (ဝါ) ပဋ-အရ ဖန်ရည်စွန်းသော အဝတ်သင်္ကန်းကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဘိန္နာနိ ဝိသဘာဂါနိ ပဋာနိ ကာသာဝါနိ ဘိန္နပဋာနိ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဓရော-၌ အ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု ပစ္စယတ္ထ) ဓရဓာတ်၏ ဓာရဏအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဘိန္နပဋာနိ ဓာရေတီတိ ဘိန္နပဋဓရော-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဘိက္ခု-၌ ရူပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက် ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဘိက္ခဓာတ်၏ ဓာရဏအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဘိက္ခတိ ဘိန္နပဋာနိ ဓာရေတီတိ ဘိက္ခု-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ။

➤ ၄။ **သုခသမ္ဘသောပိ/သုခုမသမ္ဘသောပိ/အတိသုခုမသမ္ဘသောပိ**

သုခသမ္ဘသောပိ-ဟု ရှိလျှင် ချမ်းသာသော (ဝါ) ကောင်းသော အတွေ့ရှိသော် လည်း-ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်ရင်း။ သုခုမသမ္ဘသောပိ-ဟုရှိလျှင် နူးညံ့သော အတွေ့ရှိသော်လည်း-ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်ရင်း။ အတိသုခုမသမ္ဘသောပိ-ဟု ရှိလျှင် အလွန်နူးညံ့သော အတွေ့ရှိသော်လည်း-ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့်ရင်း သုံးပါဌ် လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၅။ **ဟာရ္ဓသေမလေစဠ္ဌိကာဟိ--**၌ မလ-သဒ္ဒါသည် ယှဉ်ဘက် ဇလ္လိကာ-သဒ္ဒါ ၏ အနက်ကိုချန်လှပ်၍ ဖွတ်လျှော်၍ မရလောက်သော အညစ်အကြေးဟူသော အနက် ကိုသာ ဟောသောကြောင့် ပုညာဏသမ္ဘာရနည်း။ ဂေါဗလီဗဒ္ဒနည်း။ ပါရိသေသနည်း။

အပေါင်းဖြစ်သော ဖွပ်လျှော်၍ မရလောက်သော အညစ်အကြေး, ဖွပ်လျှော်၍ ရ လောက်သော အညစ်အကြေးနှစ်မျိုးတို့၏ "မလ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဖွပ်လျှော်၍ မရလောက်သော အညစ်အကြေး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ဇလ္လိကာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အညစ်အကြေးဟူသမျှ၏ "ဇလ္လိကာ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဖွပ်လျှော်၍ ရကောင်းသော အညစ်အကြေး၌တင်-- ဧက ဒေသူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း။ရုဠှီနည်း။

ဘိန္နပဋဓရော-ဟူသော နည်းသည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် ဘိန္နပဋဓရော-အဖိုး

http://www.dhammadownload.com

အတွေ့ အဆင်းပျက်သော အဝတ်ကိုဆောင်တတ်သော ရဟန်းဟူ၍ရင်း။ ဘိန္နပဋဓရော- လူတို့၏ အဝတ်နှင့် မတူသော ဖန်ရည်စွန်းသော အဝတ်တို့ကို ဆောင်တတ်သော ရဟန်း ဟူ၍ရင်း။ ဤသို့ သတ္တိပြားသဖြင့် နှစ်နက်ရကောင်းသောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတ နည်း။ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း။ ကေသေသနည်း။

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော ပျက်သော ပုဆိုးကိုဆောင်သောသူ၏ "ဘိန္နပဋဓရ"ဟူ သောအမည်ကို အတူရှိသော ရဟန်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ပျက်သော ပုဆိုးကို ဆောင် သောသူ၌ ထင်သောအားဖြင့် ရဟန်း၌ ဘိန္နပဋဓရ-ဟု ခေါ်သောကြောင့် ရှဋ္ဌိနည်း။

အိန္နပဋ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အဝတ်ပုဆိုး၏ "ပဋ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ် ဖြစ်သော သက်နိုး၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

စဏ္ဍာစဏ္ဍိက-ကား အခဏ္ဍ-ဟူသော နောက်ပုဒ်အရ အပိုင်းကြီးမှကြွင်းသော အပိုင်းငယ်ကိုသာ ရှေး ခဏ္ဍ-ပုဒ်အရ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ဧကဒေသျူ

ဘိက္ခု [၁၀၁]

(က) သမညာယာတိ ပညတ္တိယာ၊ ဝေါဟာရေနာတိ အတ္ထော။ (ခ) သမညာယ ဧဝ တိ ဧကစ္စော "ဘိက္ခူ"တိ ပညာယတိ။ (ဂ) တထာ တိ နိမန္တနာဒိမှိ ဘိက္ခူသု ဂဏိယမာနေသု သာမဏေရေပိ ဂဟေတွာ "သတ ဘိက္ခူ သဟဿံ ဘိက္ခူ"တိ ဝဒန္တိ။

(ဃ) ပဋိညာယာတိ အတ္တနော ပဋိဇာနနေန။ (င) ပဋိညာယပိ တိ ဧကစ္စော "ဘိက္ခူ"တိ ပညာယတိ။ (စ) တဿ "ကော ဧတ္ထာ"တိ၊ အဟံ အာဝုသော ဘိက္ခူ"တိ ဝေမာဒီသု ဿဒ္ဓဝါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ဆ) အယံ ပန အာနန္ဒတ္ထေရေန ဝုတ္တာ ဓမ္မိကာ ပဋိညာ။

(ဇ) ရတ္တိဘာဂေ ပန ဒုဿီလာပိ ပဋိပထံ အာဂစ္ဆန္တာ "ကော ဧတ္ထာ"တိ ဝုတ္တေ အဓမ္မိကာယ ပဋိညာယ အဘူတာယ "မယံ ဘိက္ခူ"တိ ဝဒန္တိ။

(၃၊၂၀၅။ မအူ၊တ၊ ၁၅၀။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၄၆။)

➤ ၂။ (က) ၌ ပဏာမဝါကျသို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သမညာယ-ဟု ဟော တော်မူ၏။ သမဏာသ ဘာဝေါ သာမညံဟူ၍လည်း ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ သမညာ-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် ပညတ္တိယာ-မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အမည်နာမပညတ်ဝေါဟာရဖြင့် ဘိက္ခုမည်သော ဟု ဆို၏။ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလတည်းဟူသော အဓိသီလသိက္ခာ-စသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသူသည်သာ ဘိက္ခုမည်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ဆရာဆိုသော (က) ဝါကျ စကားရပ်သည် အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် အမည်နာမ ပညတ် ဝေါဟာရဖြင့်သာလျှင် အချို့သော သူသည် ဘိက္ခု-ဟူ၍ ထင်ရှား၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်ကို

http://www.dhammadownload.com

သိစေကြောင်းဖြစ်သော ဉာပကဟိတ် ဉာပကဒဋ္ဌိကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် နာမပညတ်ဖြင့်သာ အချို့သောသူ၏ ရဟန်းဟူ၍ ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ နာမပညတ်ဖြင့်သာ အချို့သော သူ၏ ရဟန်းဟူ၍ ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ကို ဆရာ အဘယ်ကြောင့် သိရပါသနည်း။ ပစ္စက္ခအားဖြင့် သိကောင်းအံ့လော။ (ဝါ) သယမ္ဘုဉာဏ်ဖြင့် သိကောင်းအံ့လော။ (ဂ) မိန့်။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် မိမိ၏ ရဟန်းဟူ၍ ဝန်ခံခြင်းဖြင့် ဘိက္ခုမည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်ကို ယုတ္တိအားဖြင့် မြဲစေ ပြီးစေလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။[ပုစ္ဆာတက်လိုက (ခ) အတိုင်း အာဘော်ထား၍တက်ပါ။]

(င) သို့/ **အယုတ္တာသောဇောဒနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ဝန်ခံခြင်းဖြင့် ဘိက္ခုမည်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထိုစကားသည် အသို့သင့်ရာအံ့နည်း။ အဓိသီလ-စသော ရဟန်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောသူအားသာ ဘိက္ခုမည်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် ဝန်ခံခြင်းဖြင့်လည်း အချို့သောသူ၏ ရဟန်းဟူ၍ ထင်ရှားခြင်း၌ အကြောင်းကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ရဟန်းဟူ၍ ဝန်ခံသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကို အဘယ်ပါဠိရပ်တို့၌ မှတ်အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ-င-စ) တို့ဖြင့် မိမိ၏ ရဟန်းဟူ၍ ဝန်ခံခြင်းဖြင့် ဘိက္ခုမည်ပုံကို ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏအားဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဓမ္မိကပဋိညာဉ်, အဓမ္မိကပဋိညာဉ် နှစ်မျိုးတို့တွင် ရှေးဦးစွာ ဤ၌လိုအပ်သော ဓမ္မိကပဋိညာဉ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် [တစ်နည်း] ယခုအခါ၌ ဓမ္မိက အဓမ္မိကပဋိညာဉ် နှစ်မျိုးတို့တွင်(စ) ဝါကျပါ "အဟံ အာဝုသော ဘိက္ခု"ဟူသော စကားရပ်၏ ဓမ္မိကပဋိညာဉ်၏ အဖြစ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဆ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ထိုရဟန်းဟူ၍ ဝန်ခံသောသူ၏ "ကော ဧတ္ထာတိ၊ အဟံ အာဝုသော ဘိက္ခူတိ" ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌ ဖြစ်သင့်ခြင်းကို မှတ်အပ်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ၎င်း "အဟံ အာဝုသော ဘိက္ခု"ဟူသော ပဋိညာဉ်သည် ဓမ္မိက, အဓမ္မိက ပဋိညာဉ် နှစ်ရပ်တို့တွင် အဘယ်ပဋိညာဉ်ပါနည်း။ အဓမ္မိကပဋိညာဉ် ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(ဇ) သို့/ ဆရာသည် (ဆ) ဖြင့် "အဟံ အာဝုသော ဘိက္ခု"ဟူသော ဤပဋိညာဉ်သည် ရှင်အာနန္ဒာမိန့်အပ်သော ဓမ္မိကပဋိညာဉ်ဖြစ်သောဟု ဆို၏။ ဤပဋိညာဉ်သည် ဓမ္မိကပဋိညာဉ် ဖြစ်သည်ရှိသော် အဓမ္မိကပဋိညာဉ် ရှိပါသေးသလော။ယင်း အဓမ္မိကပဋိညာဉ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဉာပကဒဋ္ဌိ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။/ဝိတ္ထာရ။ (စ) အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဇ) ဓမ္မိက

http://www.dhammadownload.com

ပဋိညာဉ်မှတစ်ပါး အစမ္မိကပဋိညာဉ်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ အန္ဝယမှတစ်ပါး ဗျတိရေကကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ တဿ-ကား ၏--ကြောင့် သမ္ဘဝေါ-၌ သမ္ဘန်/သမ္ဘန္ဓိ စပ်။

➤ ၄။ သမ္ဘာ သမံ ဝါ အာဇာနိယတိ ဓတာယာတိ **သမညာ**။ သံ-အရ သမ္ဘာ ဘောဂုဏ် (ဝါ) သမဘောဂုဏ်ရ၏။ အာ-အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ ဉာ-ဓာတ်အရ ပညတ်ကိုသိသော သညာ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏ ၌-ကား ထိုအားတပ်သော ဘိက္ခု-ဟူသော နာမပညတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဘိက္ခု-ဟူသော နာမပညတ်ရ၏။

ပါပေ သမေတီတိ **သမဏော**။ (သမု+ယု) သမုဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တု၌ကား မကောင်းမှု အကုသိုလ်တို့၏ အဘာဝသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တု၌ကား ရဟန်းဖြစ်၏ (ဝါ) ကာမ မဟဂ္ဂုတ် မဂ်ကုသိုလ်တို့၏ ပကတူပ/တဒင် ဝိက္ခမ္ဘန သမုစ္ဆေဒ ပဟာနသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ရဟန်းဖြစ် ရ၏။

သမဏဿ အပစ္စံ **သာမဏေရော**။ (ဏေရ-ဏျ/နိဿယ-နိဿိတ စပ်)

ဓမ္မဿ အနုရူပါ **ဓမ္မိကာ**။ (ဓမ္မပုဒ်+ဏိကပစ္စည်း) ဓမ္မ-အရ ဟုတ်မှန်သော သဘောတရားသည် မုချ။ ထို၏ လျော်သော ပဋိညာဉ်နှင့် နိဿယ နိဿိတ စပ် ဌာန္။ ဏိက-အရ ထို--သော ဟုတ်မှန်သော သဘောတရားအားလျော်သော ပဋိညာဉ်ရ၏။

န ဓမ္မိကာ **အဓမ္မိကာ**။ န-အရ အဘာဝဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ အဓမ္မိက ပဋိညာဉ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ်။ ✱ န ဓမ္မော အဓမ္မော။ အဓမ္မံ စရတီတိ အဓမ္မိကာ။ (အဓမ္မိက ပဋိညာဉ်ရ၏။)

နိမန္တေန္တိ ဧတ္ထာတိ **နိမန္တနံ**။ (နိ-မန္တ+ယု) မန္တဓာတ်အရ ကတ္တု၌ကား ရဟန်းတို့ကို ပင့်ဖိတ်သော လူတို့၏ သန္တာန်၌ ပင့်ဖိတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သဒ္ဓါ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏ၌ကား ပင့်ဖိတ်ရာအရပ်၏ ပကတူပ နိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ယု-အရကား ထို--သော ပင့်ဖိတ်ရာအရပ်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ပညတ္တိယာ-ဖြင့် သမညာ-သဒ္ဒါသည် ပညတ်အနက်ကို ဟော သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] သမညာယ-၌ သမညာ-အရ နာမ ပညတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ဝေါဟာရေန-ဖြင့် ပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ဤ၌ ဥပန ပကာသန အနက်တို့ကို မဟော၊ ဝေါဟာရ (နာမပညတ်) ဟူသော အနက်ကိုဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သမညာယ ပညတ္တိယာ-တို့၌ အာယ၊ ယာ-တို့၏ တတိယာနာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။ [တစ်နည်း] ဝေါဟာရေန-ဖြင့် ပညတ္တိ-အရ သိက္ခာပဒပညတ် အတ္ထပညတ် တို့ကို မယူရ နာမပညတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ယ) ၌ ပဋိဇာနနေန-ဖြင့် ပဋိညာ-၌ ပဋိဒ္ဓေရှိသော ဉာဏတ်၏--ငှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်--ငှင်း (ဒု-ယစ္စယတ္ထ) ပဋိဇာနနံ ပဋိညာ-ဟု ပြု-ငှင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အာယ-၏ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ငှင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေသည်။

အတ္တနော-ဖြင့် ဝန်ခံ၏ဟူသည် မိမိ၏ ဝန်ခံခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ အာနန္ဒတ္ထေရေန ဝုတ္တာ/အာနန္ဒတ္ထေရေန ဝုတ္တတ္တာ ။ ။ ပဋိညာပုဒ်၏ ဟေတုမန္တ ဝိသေသနလည်းဖြစ်၊ ဟိတ်လည်းဖြစ်နိုင်၍ သဒ္ဒါအနက် မဆန့်ကျင်ရကား အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ပဋိပတ်ာ အာဂစ္ဆန္တာ/ပဋိပတ်ာ အာဂစ္ဆန္တေန ။ ။ အာဂစ္ဆန္တာ-ဟု ရှိလျှင် ဝဒန္တိ-၌ စာ စပ်။ အာဂစ္ဆန္တေန-ဟုရှိလျှင် ဝုတ္တေ-၌ စာစပ်။ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် နှစ် ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

အဘူတာယ/အဘူတတ္တာယ ။ ။ မဒုနိသျ ဘာသာဋီကာတို့၌ အဘူတာယ၊မဟုတ် မမှန်သော။ပဋိညာယ၊ဝန်ခံခြင်းဖြင့်-ဟု အနက်ပေးသောကြောင့်ငှင်း၊ ဂဏ္ဌိသစ်၌ ၊အဘူ တတ္တာယ၊ဟုတ်မှန်သော အနက်သဘောမရှိသော။ပဋိညာယ၊ဝန်ခံခြင်းဖြင့်-ဟု အနက် ပေးကြောင့်ငှင်း နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သတံ ဘိက္ခူ သဟဿံ ဘိက္ခူ**-ကား ရဟန်းတည်းဟူသော ပြဋ္ဌာန်းသည်ကို ဆိုသဖြင့် သာမဏေတည်းဟူသော မပြဋ္ဌာန်းသည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။ ကေဒေသူပစာ။

အာနန္ဒတ္ထေရေန-ကား အရှင်အာနန္ဒာကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာ, အရှင်ရာဟုလာတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း၊ ကေဒေသူပစာ။

ပဋိညာယ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဓမ္မိကပဋိညာ, အဓမ္မိကပဋိညာ နှစ်ပါးတို့၏ "ပဋိညာယ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဓမ္မိက ပဋိညာ၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ ပါရိသေသနည်း၊ ဂေါဗလီဗဒ္ဒနည်း။

ဝိပ္ပဋိသာရဇ္ဇိနာ-ကား အတူဖြစ်သော မီး၏ "အဂ္ဂိ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဝိပ္ပဋိသာရ၌တင်-- သဒိသူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဝဒန္တိ-၌ ဓာတ်အရ** မယံ ဘိက္ခူ-ဟု ပြောဆိုကြသော ဒုသီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဌ် [၁၀၂]

(က) **ဧဟိ ဘိက္ခူတိ ဧဟိ ဘိက္ခုနာယ** ဘဝဝေတာ "ဧဟိ ဘိက္ခူ"တိ ဝစနမတ္တေန ဘိက္ခုဘာဝံ ဧဟိဘိက္ခူပသမ္ပဒံ ပတ္တော။ (ခ) ဘဂဝါ ဟိ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝါယ ဥပနိဿယ သမ္ပန္နံ ပုဂ္ဂလံ ဒိသွာ ရတ္တပံသုကူလန္တရတော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ဒက္ခိဏဟတ္ထံ နီဟရိတွာ ဗြဟ္မ

http://www.dhammadownload.com

ယောသံ နိဗ္ဗာရေန္တော "ဧဟိ ဘိက္ခု၊ စရ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယာ" တိ ဝဒတိ။ (ဂ) တဿ သဟေဝ ဘဂဝတော ဝစနေန ဂိဟိလိင်္ဂံ အန္တရဓာယတိ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာစ ဥပသမ္ပဒါစ ရူဟတိ၊ ဘဏ္ဍု ကာသာယဝသနော ဟောတိ ဧကံ နိဝါသေတွာ ဧကံ ပါရုပိတွာ ဧကံ အံသေ ဌပေတွာ ဝါမံသကူဋေ့ အာသတ္တနီလုပ္ပလဝဏ္ဏမတ္တိကာပတ္တော

(ဃ) တိစီဝရဉ္စ ပတ္တောစ၊ ဝါသိသူစိစ ဗန္ဓနံ။ ပရိဿာဝနေန အဋ္ဌေတေ၊ ယုတ္တယောဂဿ ဘိက္ခုနောတိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေဟိ အဋ္ဌဟိ ပရိက္ခာရေဟိ သရီရေ ပဋိမုက္ကေဟိယေဝ သဋ္ဌိဝဿိကတ္ထေရော ဝိယ ဣရိယာပထသမ္ပန္နော ဗုဒ္ဓါစရိယကော ဗုဒ္ဓုပဇ္ဈာယကော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒမာနောယေဝ တိဋ္ဌတိ။ (င) ဘဂဝါ ဟိ ပဌမဗောဓိယံ ဧကသ္မိံ ကာလေ ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါ ဧဝ ဥပသမ္ပာဒေတိ။ (စ) ဧဝံ ဥပသမ္ပန္နာနိစ သဟဿုပရိ ဧကစတ္တာလီသုတ္တရာနိ တီဏိ ဘိက္ခုသတာနိ အဟေသုံ။

(၁၂၊၂၀၅။ မအ္ဌ၊တ၊၁၅၁။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၄၇။)

➢ ၁။ "ဧဟိ ဘိက္ခု၊ စရ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယာ" ကို

အဓိပ္ပါယ်ပေါ်လွင်အောင်ထည့်သင့်သော ပါဌ်များထည့်၍အနက် ။ ။ ဘိက္ခု၊သံသရာ၌ ဘေးကိုရှုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။တွံ၊သင်သည်။တဿ ဘယဿ၊ထိုဘေးကို။သဗ္ဗသော၊အလုံးစုံအားဖြင့်။ဝိနာသနတ္ထံ ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ။တိသရဏံ၊သရဏဂုံသုံးပါးသို့။ (ဝါ) သာသနာသို့။ဧဟိ၊သံသရာ ဘေးမှ စောင့်ရှောက်တတ်၏။လေဏံ၊သံသရာဘေးမှ ကြောက်သောသူတို့၏ ပုန်းအောင်းရာ ဖြစ်၏။ဣတိ၊သို့။မနသာ၊စိတ်ဖြင့်။ဧဟိ၊ဆည်းကပ်လော။ဥပဂန္တွာပိ၊ဆည်းကပ်ပြီး၍ လည်း။သမ္မာ၊ကောင်းစွာ။ဒုက္ခဿ၊ဆင်းရဲ၏။အန္တကိရိယာယ၊အပိုင်းအခြားကိုပြုခြင်းငှာ။ ဗြဟ္မစရိယံ၊သာသနဗြဟ္မစရိယ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို။စရ၊ကျင့်လော။

➢ ၂။ (ခ) သို့/ ဓာအရာ ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဘုရားရှင်၏ "ဧဟိ ဘိက္ခု" ဟူသော စကားတော်မျှဖြင့် ရဟန်းပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သောသူသည် ဧဟိ ဘိက္ခု မည်သောဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် ဘုရားရှင်၏ ဧဟိ ဘိက္ခုဟူသော စကားတော်မျှ ဖြင့် ရဟန်းပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပါသနည်း။ ဘုရားရှင်၏ ဧဟိ ဘိက္ခုဟူသော စကား တော်မျှ ဖြင့် ရဟန်းပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပုံအခြင်းအရာကို အကျယ် မပြဆိုပြီလော။ (ဝါ) ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ အကယ်၍ မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား သခေ်ပ-ဝိတ္ထာရ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဧဟိ ဘိက္ခု ခေါ်တော်မူပုံ အခြင်းအရာ အကျယ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဧဟိ ဘိက္ခု ရဟန်းအသွင် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ အခြင်းအရာ အကျယ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အာဓာရဏယုတ္တိဓာအရာ ။ ။ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် (ဝါ) ဗုဒ္ဓါစရိယကော စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားလျှင် ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယ ဥပသမ္ပဒါစရိယ ဥပဇ္ဈာယာစရိယဖြစ်၍

http://www.dhammadownload.com

ဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးလျက် ဖေဟိဘိက္ခု ရဟန်းအဖြစ် တည်ရှိ၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ဘုရားရှင်မှ တပါးသော ရဟန်းတော်များသည်လည်း ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယက ဥပသမ္ပဒါစရိယက ဥပဇ္ဈာယာစရိယက ဖြစ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) အခြား ဥတ္တိစတုတ္ထဥပသမ္ပဒါ ရဟန်းတော်များလည်း ရှိကြသည်မဟုတ်ပါလော။ ဆရာ့စကား အသို့လျှင် သင့်ရာပါဖဲ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ **ကား** -- ပဌမဗောဓိဝယ် တစ်ခုသောအခါ၌ ဖေဟိဘိက္ခု ရဟန်း အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင် ရဟန်းပြုစေသည်ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓါစရိယကော စသည်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုသော ဌ့ါ စကား သင့်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) ကား (က) ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/မြဲစေ ပြီးစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠီကရဏ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ကား ဖေဟိဘိက္ခု ရဟန်းအသွင်ကို ထပ်၍ ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ကား (ဃ) ကို ခိုင်မြဲစေသော ကြောင့် ယုတ္တိဒဠီကရဏ။/ဝိတ္ထာရ။ (စ) ကား ဖေဟိဘိက္ခု ရဟန်းအသွင် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ မှ တစ်ပါး ဖေဟိဘိက္ခု ရဟန်းအရေအတွက်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစစ် ။ ။ ဖေဟိဘိက္ခုဘာဝါယ-ကား ဌာ--ကြောင့် ဝဒတိ-၌ သမ္ပဒါန်/သမ္ပဒါန်၏ ကြိယာ စပ်။

➤ ၄။ ဖေဟိဘိက္ခူတိ ဘဂဝတော ဝစနေန ဥပ္ပန္နာ ဥပသမ္ပဒါ **ဖေဟိဘိက္ခူပသမ္ပဒါ**။

ဖေဟိဘိက္ခု-အရ ဖေဟိဘိက္ခုဟူသော မြတ်စွာဘုရား စကားတော်သည် မုချ။ ထို၏ ရဟန်းဖြစ်နှင့် အကြောင်း အကျိုး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ဖေဟိဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ရ၏။

ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ **ဥပဇ္ဈာယော**။ ဥပ-အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ (ဝါ) ဥပဂမနဘောဂုဏ်ရ၏။ ဈေဓာတ်အရ မေတ္တာ ပညာ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ သတိ ပညာ-စသော နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ ဏပစ္စည်း အရကား ထို-သော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ရ၏။

ဗုဒ္ဓေါ ဥပဇ္ဈာယော အဿာတိ **ဗုဒ္ဓုပဇ္ဈာယကော**။ ပုဒ်လုံးအရ ဘုရားဟုဆိုအပ် သော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည် မုချ။ ထို၏ ရဟန်းဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော/သာမိ သံ စပ် ဌာန တ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ရဟန်းဖြစ်ရ၏။

* ဥပနိဿယေန သမ္ပန္နော ဥပနိဿယသမ္ပန္နော။ (ပုဂ္ဂလော) * ရတ္တဥ္စ တံ ပံသု ကူလဉ္စာတိ ရတ္တပံသုကူလံ။ ရတ္တပံသုကူလဿ အန္တရံ ရတ္တပံသုကူလန္တရံ။ * သုဝဏ္ဏဿ ဝဏ္ဏော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော။ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဝိယ ဝဏ္ဏော ယဿာတိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော။

* ဒက္ခိဏော စ သော ဟတ္ထော စာတိ ဒက္ခိဏဟတ္ထော။ * ဖြဟ္မာ သေဋ္ဌော ယောသော ဖြဟ္မဃောသော။ ဖြဟ္မုနော ယောသော ဖြဟ္မဃောသော။ ဖြဟ္မဃောသော ဝိယ ယောသော **ဖြဟ္မဃောသော**။ (ဖြဟ္မာမင်း၏ အသံ၏+ဘုရားရှင်အသံနှင့် သဒိသ

http://www.dhammadownload.com

သဒိသီ စပ်) * အန္တသ ကိရိယာ အန္တကိရိယာ။ * ဖြဟ္မံ သေဋ္ဌံ စရိယံ ဖြဟ္မစရိယံ။ * ဂိဟိနော လိင်္ဂ ဂိဟိလိင်္ဂ။ * ကသာယေန ရတ္တံ ဝတ္ထံ ကာသာယံ။ ကာသာယံ ဝသတိတိ ကာသာယဝသနော။ ကာသာယံ ဝသနံ ဧတဿာတိ ကာသာယဝသနော။[ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်ကို ဝတ်သည်။ (ဝါ) ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်ရှိသည်။]

* ဝါမောစ သော အံသောစာတိ ဝါမအံသော။ ဝါမအံသဿ ကူဋံ ဝါမအံသကူဋံ။ * နီလဉ္စ တံ ဥပ္ပလဉ္စာတိ နီလုပ္ပလံ။ နီလုပ္ပလဿ ဝဏ္ဏော နီလုပ္ပလဝဏ္ဏော။ နီလုပ္ပလ ဝဏ္ဏော ဝိယ ဝဏ္ဏော ဧတဿာတိ နီလုပ္ပလဝဏ္ဏော။ [ညိုသော ကြာအဆင်းနှင့် တူသော အဆင်း၏+မြေသပိတ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ်။] မတ္တိကာယ ပကတော ပတ္တော မတ္တိကာပတ္တော။ နီလုပ္ပလဝဏ္ဏောစ သော မတ္တိကာပတ္တောစာတိ နီလုပ္ပလဝဏ္ဏမတ္တိကာပတ္တော။ * အာသတ္တော လဂ္ဂိတော နီလုပ္ပလဝဏ္ဏမတ္တိကာပတ္တော ဧတေနာတိ အာသတ္တနီလုပ္ပလဝဏ္ဏမတ္တိကာပတ္တော။ (ဟေဘိက္ခု ရဟန်းရ၏။) * ဝဿာနိ သဋ္ဌိ ဧတိဿာတိ ဝဿသဋ္ဌိကော။ ဝဿသဋ္ဌိကောစ သော ထေရောစာတိ ဝဿသဋ္ဌိကထေရော။

တီဏိ စီဝရာနိ တိစီဝရံ။ ယုတ္တော ယောဂေါ ဧတေနာတိ ယုတ္တယောဂေါ။ ယုတ္တော ဘာဝနာနုယောဂေါ အဿာတိ ယုတ္တယောဂေါ။ * ဗုဒ္ဓေါဝ ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယော ဥပဇ္ဈာယော စရိယောစ အဿာတိ ဗုဒ္ဓါစရိယကော။ * ဧကစတ္တာလီသံ ဥတ္တရာ ဧတေသန္တိ ဧကစတ္တာလီသုတ္တရာနိ။ ဧကစတ္တာလီသေဟိ ဥတ္တရာနိ ဧကစတ္တာလီသုတ္တရာနိ။

➢ ၆။ (က) ၌ ဧဟိ ဘိက္ခူပသမ္ပဒါ-ဖြင့် ဘိက္ခုဘာဝ-အရ ဧဟိဘိက္ခူပသမ္ပဒါကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့် ဧဟိဘိက္ခုပုဒ်ကို ဧဟီတိ ဘဂဝတော ဝစနေန ပဝတ္တော ဘိက္ခု ဧဟိဘိက္ခု-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဧဟိဘိက္ခု-အရ မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ကြောင့် ရဟန်းပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ရောက်သောသူကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ၇။ **ကာသာယဝသနော/ကာသာဝဝသနော** ။ ။ အရဟဒ္ဓဇောစ ကာသာယ၊ ကာသာဝါနိစ စီဝရံ-ဟူသော (အဘိဓာန်) နှင့်အညီ ကာသာယနှင့် ကာသာဝ-တို့သည် ပရိယာယ်တူဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

သဋ္ဌိဝဿိကထေရော ဝိယ/ဝဿသတိကထေရော ဝိယ/ဝဿသဋ္ဌိကထေရော ဝိယ

သဋ္ဌိဝဿိကထေရောဝိယ-ဟု ရှိလျှင် ဝါခြောက်ဆယ်ရှိသော မထေရ်ကဲ့သို့ရင်း၊ ဝဿသတိကထေရောဝိယ-ဟုရှိလျှင် ဝါတစ်ရာရှိသော မထေရ်ကဲ့သို့ရင်း၊ ဝဿသဋ္ဌိကထေရောဝိယ-ဟုရှိလျှင် ဝါခြောက်ဆယ်ရှိသော မထေရ်ကဲ့သို့ရင်း-ဟု အနက်ပေးရမည်ဖြစ်၍ ယင်းသုံးပုဒ်လုံးပင် ဣရိယာပထသမ္ပန္နကို ပြဆိုရာဖြစ်၍ သင့်လျော်သည်ချည်းဖြစ်သောကြောင့် ၃-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဗာဏ္ဍံ နိမာရိတွာ/ဗာဏ္ဍနိမာရိတွာ ။ ။ တဝဏ္ဏမာနန္တာဒိ ကိတန္တေဟိ ဝါကျမေဝ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

ရှုပသိဒ္ဓိဆိုသောကြောင့် သမာသ် မရှိသင့်။ ဟတ္ထံ နီဟရိတွာ-ဟု ဝါကျသာ ရှိသင့်သည်

➤ ၈။ **ဗြဟ္မဃောသော**-အတူဖြစ်သော ဗြဟ္မာမင်းအသံ၏ "ဗြဟ္မဃောသ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏ အသံတော်၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရှင်း။

ကေ အံသေ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လက်ဝဲပခုံး, လက်ျာပခုံးတို့၏ "အံသေ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော လက်ဝဲပခုံး၌တင်--ဧကဒေသျူပစာ။

သိက္ခာပဒံ ပညာပေန္တော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်အားလုံးတို့၏ "သိက္ခာပဒံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌တင်-ဧကဒေသျူ။

ဓေတာစ ထေရော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မထေရ်၏ "ထေရ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အင်္ဂုလိမာလမထေရ်၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

➤ ၁၀။ **ဥပနိဿယသမ္ပန္နံ**-၌ **ဥပနိဿယ**-အရ ရှေးဘဝ၌ ပရိက္ခရာ လှူဒါန်းခဲ့ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ပုဗ္ဗေကတပုည ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဝါကျ [၁၈၃]

(က) န ကောဝလဥ္စ ဧတေ ဝေ၊ အညေပိ ဗဟူ သန္တိ။ (ခ) သေယျထိဒံ၊ တိဿတ-ပရိဝါသော သေလော ဗြာဟ္မဏော, သဟာယပရိဝါရော မဟာကပ္ပိနော, ဒသသဟဿာ ကပိလဝတ္ထုဝါသိနော ကုလပုတ္တာ, သောဠသသဟဿာ ပါရာယနိကဗြာဟ္မဏာတိ ဧဝမာဒယော။ (ဂ) တေ ပန ဝိနယပိဋကေ ပါဠိယံ န နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ န ဝုတ္တာ။ (ဃ) ဣဓ ပေတတ္တ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ ဝုတ္တာတိ။ (င) သတ္တာဝီသ သဟဿာနိ၊ တီဏိယေဝ သတာနိစ။ ဧတေပိ သဗ္ဗေ သင်္ခါတာ၊ သဗ္ဗေ တေ ဧဟိဘိက္ခုကာတိ။

(၁၊၂၀၆။ မအဋ္ဌ၊ ၁၅၄။ ဘာသာဋီ၊ ၁၊ ၃၅၀။)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ **အညေပိ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဝယ် အညေ ဗဟူသန္တိ-ဖြင့် တစ်ပါးသော များစွာသော ဧဟိ ဘိက္ခု ရဟန်းရှိသေးသည်၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကထေတုကမျတာ ပုစ္ဆာထုတ်၍ တစ်ပါးသော များစွာသော ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းသရုပ်ကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အညေပိ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာနှင့်တကွ တစ်ပါးသော ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းသရုပ်ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ၎င်းတစ်ပါးသော ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းတို့ကို မဟာအဋ္ဌကထာ၌ မဆိုခြင်း၏အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **မှတ်ရောကာဟုတ္တမော အရာ** ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ကထေတုကမျတာ ပုစ္ဆာနှင့်တကွ တစ်ပါးသော ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းသရုပ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အကယ်၍ တစ်ပါးသော များစွာသော ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းတို့ရှိကုန်ငြားအံ့၊ ယင်းသို့ရှိခဲ့သော် ၎င်းတစ်ပါးသော ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းတို့ကို မဟာအဋ္ဌကထာ၌ ဟောဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ၎င်းတစ်ပါးသော များစွာသော ဟေိဘိက္ခု ရဟန်းတို့ကို မဟာအဋ္ဌကထာ၌ မဆိုအပ်ပါကုန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒွိ/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဝိနည်းပိဋကတ် ပါဠိတော်၌ ဘုရားမပြသောကြောင့် ၎င်းတစ်ပါးသော များစွာသော ဟေိဘိက္ခု ရဟန်းတို့ကို မဟာအဋ္ဌကထာ၌ မဆိုအပ်ကုန် ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဤတစ်ထောင့်သုံးရာ လေးကျိပ်တစ်ယောက်သော ဟေိဘိက္ခု ရဟန်း တို့ကို မဟာအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုခြင်း၏အကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ မဟာအဋ္ဌကထာဝယ် ဆိုခြင်း၏ အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။

(င) နွ **စတုတ္ထပါဒသို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (င) ဝါကျ ဂါထာဝယ် ရှေ့သုံးပါဒဖြင့် မဟာအဋ္ဌကထာ၌ မဆိုအပ်သော တစ်ပါးသော ဟေိဘိက္ခု ရဟန်းသရုပ်ကို အကျဉ်း ချုပ် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ "တေဟိ သဗ္ဗေ သင်္ဂါတာ"ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို ဖွင့်တော်မူခြင်းငှာ စတုတ္ထပါဒကိုမိန့်။

➢ ၃။ (က) ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် အညေပိ ဗဟူ သန္တိ-ကား အန္ဓယ။ န ကေဝလဥ္စ ကား ဗျတိရေက။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် တိသတပရိဝါရော-စသည်ကား ဝိသဇ္ဇနာ။ သေယျထိဒံ-ကား ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ။(ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) အန္ဓယ။ (င) သဒ်ေပ။

➢ ၄။ ဣမေ ဘဂဝတာ နိဒ္ဒိသိယန္တေတိ **နိဒ္ဒိဋ္ဌာ**။ ဒိသဓာတ် အရ ကတ္တုဗ္ဗကား ဘုရားရှင်သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှူး။ ကမ္မဋ္ဌ- ကား တစ်ထောင့်သုံးရာလေးကျိပ် တစ်ယောက်သော ရဟန်းတို့၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ တစ်ထောင့်သုံးရာလေးကျိပ် တစ်ယောက်သော ရဟန်း တို့ ရ၏။ * အာစရိယေန ဣမေ အဝစ္စူတိ **ဝုတ္တာ**။ ဝစဓာတ်အရ ကတ္တုဗ္ဗကား တစ်ထောင့်သုံးရာလေးကျိပ် တစ်ယောက်သော ရဟန်းတို့ကိုဆိုသော အခြင်းအရာအား ဖြင့်ဖြစ်သော သတိ ဝီရိယ အမိမောက္ခ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှူး။ကမ္မဋ္ဌကား တစ်ထောင့်သုံးရာလေးကျိပ် တစ်ယောက်သော ဟေိဘိက္ခုရဟန်းတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား တစ်ထောင့်သုံးရာလေးကျိပ် တစ်ယောက်သော ဟေိဘိက္ခုရဟန်းတို့ရ၏။ (တစ်နည်း) ၎င်းရဟန်းတို့သည် အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ ဝုတ္တ- ကား ကြိယာပုဒ်ဖြစ်၍ ကြိယာကိုသာ--ကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဓာတွတ္ထကြိယာသည် သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

➢ ၈။ **သေလော ဗြာဟ္မဏော**-ကား ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော အလားအားဖြင့် တစ်ဦး သော ဟေိဘိက္ခု ရဟန်းတော်၌ ခေါ်ဝေါ်သောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း။

ကပိလဝတ္ထုဝါသီနော -ကား ဌာနဖြစ်သော ကပိလရသေ့၏ နေရာသင်္ချိုင်းကျောင်း အရပ်၏ "ကပိလဝတ္ထု"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော မြို့၌တင်--ဌာနူပစာ။

တိဏ္ဏိသတံ-ကား တိဏ္ဏိသတာနိ-ဟူသော ဗဟုဝုစ်ကို တိဏ္ဏိ သတံ-ဟု ဧကဝုစ်

D-47

http://www.dhammadownload.com

အားဖြင့် ပြန်သောကြောင့် ဝစနဝိပလ္လာသနည်း။

ဋီကာ [၁၀၄]

(က) အဓမ္မောတိ အပါပကော။ (ခ) ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာဒယော တိ ယာဝ အရဟာ။ တာဝ ဘဒြေန သီလေန, သမာဓိနာ ပညာယ, ဝိမုတ္တိယာ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနေန စ သမန္နာဂတတ္တာ "ဘဒြော ဘိက္ခူ"တိ သင်္ချံ ဂစ္ဆန္တိ။ (ဂ) သာရောတိ တေဟိယေဝ သီလ သာရာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ နီလသမန္နာဂမေန နီလော ပဋောဝိယ "သာရော ဘိက္ခူ" တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဃ) ဝိဂတကိလေသဖေဂ္ဂုဘာဝတော ဝါ ဒီဃာသဝေါဝ "သာရော" တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (င) သေခေါတိ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန သဒ္ဓိံ သတ္တ အရိယာ တိဿော သိက္ခာ သိက္ခန္တီတိ သေခါ၊ (စ) တေသု ယော ကောစိ "သေခေါ ဘိက္ခူ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဋ၊၂၀၇။ မအ္ဋ၊တ၊၁၅၉။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၅၅။)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ အဘဒြေါတိ ယုတ္တော ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မယုတ်မာသော သူသည် ဘဒြ(ဘိက္ခု) မည်သောဟု ဆို၏။ ဘဒြော (ဘိက္ခု) အရ သမညာယ ဘိက္ခု ပဋိညာယ ဘိက္ခုတို့ကဲ့သို့ ဘိက္ခုဟူသမျှ ဖြစ်ကောင်းဖွံ့လော။ အဘယ်သို့သော ရဟန်း အဘယ်သို့သော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းကို ဘိက္ခု-အရ ယူရပါမည်နည်း။ (ခ)မိန့်

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဘဒြော-ကို အပါပကော-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ သီလ သမာဓိ-စသော ကောင်းသော ဂုဏ်သည်သာ ဘဒြ မည်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) ဘဒြ-သဒ္ဒါသည် သီလ သမာဓိ-စသော ကောင်းသောဂုဏ်ကိုသာ ဟောသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ဘဒြော-ကို အပါပကော-ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့ စကားသည် အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ကလျာဏပုထုဇဉ်စသော ရဟန်းတို့ကို ဘဒြော ဘိက္ခု-ဟု ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ကလျာဏပုထုဇဉ်စသော ရဟန်းတို့ကိုပင် "သာရော ဘိက္ခု"ဟူ၍လည်း ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြလိုသော ဆရာ သည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် (ပ) ပြဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်ရဟန်းတို့ကို "သာရော ဘိက္ခု"ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ကလျာဏပုထုဇဉ်စသော ရဟန်းတို့သည်သာ လျှင် ပရိယာယ်အားဖြင့် "သာရော ဘိက္ခု"မည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပရိယာယ် မဟုတ် မုချအားဖြင့် ရဟန္တာရဟန်းသည်သာလျှင် သာရောဘိက္ခုမည်၏ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ကလျာဏပုထုဇဉ်စသော ရဟန်းတို့သည်သာလျှင်

http://www.dhammadownload.com

ပရိယာယ်အားဖြင့် သာရောဘိက္ကမည်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ မုချအားဖြင့် အဘယ်ရဟန်းသည် သာရောဘိက္ခု မည်ပါသနည်း။ ကလျာဏပုထုဇဉ်စသော ရဟန်းတို့သည်လည်း သာရော ဘိက္ခု မည်ကောင်းအံ့လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ) ဆို/ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ပုထုဇဉ်နှင့်တကွ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် (၇) ယောက်တို့သည် သိက္ခာသုံးပါးကို ကျင့်ဆဲဖြစ်သောကြောင့် "သေခ"မည်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဤသေခဘိက္ခု-၌ သေခဘိက္ခု-အရ ယင်းအရိယာပုဂ္ဂိုလ် (၇) ယောက်လုံးကို ကောက်ယူရပါမည်လော။ အဘယ်သူကို ကောက်ယူရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စသည် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ခ) သည် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ-ဃ) တို့ကား ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ဃ) သည် ပရိယာယ်အားဖြင့် သာရော ဘိက္ခု၏ အရကောက် အဘိဓေယျတ္ထမှတစ်ပါး မုချအားဖြင့် အရကောက် အဘိဓေယျတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ပက္ခန္တရ။/ကလျာဏပုထုဇဉ်နှင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ် (၇)ယောက်ကို သေက္ခမည်၏ဟု ဆိုရာ ယင်း (၈) ယောက်အပေါင်းကိုသာ သေခ-ဟု ခေါ်သလော-ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာဒယော-ကား တို့သည်--ကြောင့် ဂစ္ဆန္တိ-၌ ကတ္တား/ကတ္တိ စပ်။ **သေခ**-ကား တို့တွင်--ကြောင့် ယော ကောစိ-၌ နိဒ္ဓါရဏ သမုဒါယ။ ယော ကောစိ-ကား နိဒ္ဓါရဏီယ။

➤ ၄။ ဘဒြ အသာ အတ္ထီတိ **အဓဒြော**။ (အသာ ဘိက္ခုနော၊ထိုကလျာဏပုထုဇဉ် အစ ရဟန္တာအဆုံးရှိသော ရဟန်းအား။ဘဒြ၊ကောင်းသော သီလ, သမာဓိ, ပညာ, ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသည်။အတ္ထိ၏။) အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်။ ဘဒြ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ကောင်းသော သီလ, သမာဓိ, ပညာ, ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ ကလျာဏပုထုဇဉ် အစ ရဟန္တာအဆုံးရှိသော ရဟန်းဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ဏပစ္စည်းအရ ထို-သော ကလျာဏပုထုဇဉ် အစ ရဟန္တာအဆုံးရှိသော ရဟန်းဒြဗ်ရ၏။ [ရဟန်းဒြဗ်သည် အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ကောင်းသည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။]

* ဘဒြေဟိ သီလာဒီဟိ သမန္နာဂတောတိ **အဓဒြော**။/ဘဒ္ဒတီတိ **အဓဒြော**။

သန္တေဟိ ဘန္ဒီယတိ ဘဇီယတီတိ **အဓဒြော**။ ဘိဒိဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား သီလ-စသော ဂုဏ်ကို အာရုံပြုတတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား သီလ-စသော ဂုဏ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ရက်/ဒပစ္စည်းအရ မုချအားဖြင့် သီလစသော ဂုဏ်ရ၏။ ဂုဏူပစာအားဖြင့် ဂုဏီဖြစ်သော ရဟန်းဒြဗ်ရ၏။ ဤ၌ ဝိသေသနပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် သီလ-စသော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဂုဏီဖြစ်သော ရဟန်းဒြဗ်သည် အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဘဒြံ အဿ အတ္ထီတိ **အာစေြား**။ ဘဒြ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ သီလ-စသော ဂုဏ်သည် မှချ။ ထို-၏ ရဟန်းဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ဏ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ရဟန်းဖြစ် ရ၏။ (ဝါ) ရဟန်းဖြစ်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့်-- ကောင်းသည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ပုထုသက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒယော ဇနေတီတိ **ပုထုဇ္ဇနော**။ (ပုထု-ဇန+က္ကွ) ပုထု-အရ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စသည်တို့သည် မှချ။ ထို၏ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန/နိဿိတ- နိဿယ/ဇော ဇနက စပ် ဌာန။ ဇနဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကြိယာကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိ- စသည်တို့၏ ဉပါဒ်သည် မှချ။ ဟေတုကတ္တုဌကား ထိုအားတပ်သော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အပစ္စည်းအရနှင့် သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ရ ၏။ (တစ်နည်း) ပုထူဟိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒီဟိ ဇနိတောတိ ဝါ **ပုထုဇ္ဇနော**။(ဟေတုကမ္မ သာဓန) ပုထု-အရကား သက္ကာဒိဋ္ဌိ စသည်တို့သည် မှချ။ ထို၏ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန/နိဿိတ- နိဿယ စပ် ဌာန။ ဇနဓာတ်အရ ဟေတုကတ္တုဌကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စသည်တို့၏ ဉပါဒ်သည် မှချ။ ဟေတုကမ္မဌကား ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏ ပကတူပနိဿ သတ္တိသည် ဖလူ။ အပစ္စည်းအရနှင့် သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရ၏။

အရိယန္တေ ဉပဂစ္ဆိယန္တေတိ **အရိယာ**။ အရဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား အရိယာတို့ကို ဆည်းကပ်တတ်သော သဒ္ဓါ စေတနာ ပညာပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မဌကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏျပစ္စည်းအရ ထို-သော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် (၇) ယောက် ရ၏။

နတ္ထိ ပါပံ ယဿာတိ အပါပကော။ * ကလျံ နိရောဂံ အင်္ဂတိ ဂစ္ဆတီတိ **ကလျာဏံ** ကလျံ ဝါ ဟိတံ အဏယတိ ပါပေတီတိ **ကလျာဏံ**။ (ကလျ-အဏ+ဏ) ကလျာဏောစ သော ပုထုဇ္ဇနောစာတိ **ကလျာဏပုထုဇ္ဇနော**။ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနော အာဒိ ယေသံ သောတာပန္နာဒီနန္တိ **ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာဒယော**။ (အစဖြစ်သော ကလျာဏပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်၏+သောတာပန်စသည်တို့နှင့် အဝယဝ/အဝယဝီ စပ်။)

သီလမေဝ သာရော **သီလသာရော**။ သီလသာရော အာဒိ ယေသန္တိ **သီလသာရာဒယော**။ * နိလေန သမန္နာဂတော **နီလသမန္နာဂတော**။ ကိလေသောဇဝ ဖေဂ္ဂု **ကိလေသဖေဂ္ဂု**။ ဝိဂတာ ကိလေသဖေဂ္ဂု ဧတသ္မာတိ **ဝိဂတကိလေသဖေဂ္ဂု**။ ဝိဂတကိလေသ ဖေဂ္ဂုဿ ဘာဝေါ **ဝိဂတကိလေသဖေဂ္ဂုဘာဝေါ**။

> ၆။ (က) ၌ အပါပကော-ဖြင့် ဘဒြ-အရ မယုတ်မာသော (ဝါ) ကောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) အပါပကော-ဖြင့် ဘဒြ-သဒ္ဒါသည် တင့်တယ်ခြင်း-သုဘအနက်ကို မဟော၊ ကောင်းခြင်း-သာဓုအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(စ) ၌ ဘဒြေန် သမန္နာဂတတ္တာ-ဖြင့် ဘဒြောပုဒ်ကို ဘဒြံ အဿ အတ္ထီတိ ဘဒြော ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိအနက်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ [တစ်နည်း] ဘဒြေန သမန္နာဂတတ္တာ-ဖြင့် ဘဒြောပုဒ်ကို ဘဒ္ဒတီတိ ဘဒြော-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ရက်ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

[တစ်နည်း] ဘဒြေဟိ သမန္နာဂတော ဘဒြော-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ သမန္နာဂတတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာဒယော ဟိ ယာဝ အရဟာ-ဖြင့် ဘဒြော ဘိက္ခု-အရ ကလျာဏ ပုထုဇဉ်အစ ရဟန္တာအဆုံးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

သီလေန, သမာဓိနာ ပညာယ, ဝိမုတ္တိယာ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနေန စ-ဖြင့် ဘဒြေန- ၌ ဘဒြ-အရ ကလျာဏပုထုဇဉ်အတွက် သီလ, သမာဓိ, ပညာ သိက္ခာသုံးပါး၊ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် သီလ, သမာဓိ, ပညာ, ဝိမုတ္တိ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန-တိုင်အောင် ငါးပါးလုံး ကို ယထာသမ္ဘဝနည်းဖြင့် ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ သီလ သာရာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ-ဖြင့် သာရော အဿ အတ္ထီတိ သာရော ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိအနက်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) သာရေဟိ သမန္နာဂတော သာရော- ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ ပစ္စည်း သမန္နာဂတအနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) သရတိ သာရဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ သာရော-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု- ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

တေဟိဧဿယဂ-ဖြင့် သာရ-အရ သီလ, သမာဓိ, ပညာ, ဝိမုတ္တိ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန- တို့ကိုပင် ယထာသမ္ဘဝနည်းဖြင့် ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

နီလော ပဋော ဝိယ-ဖြင့် သာရော ဘိက္ခု၌ သာရော-သဒ္ဒါသည် နီလော-သဒ္ဒါကဲ့ သို့ ဂုဏပစာပုဒ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

နီလသမန္နာဂမေန-ဖြင့် နီလော ပဋော-၌ နီလပုဒ်ကို နီလံ အဿ အတ္ထီတိ နီလော။ နီလတိ နီလဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ နီလော၊ နီလေန သမန္နာဂတော နီလော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဏပစ္စည်း ယင်းအနက်၌ သက်၏ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ၊ ပစ္စယတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဒီဃာသဝေါဝ-ဖြင့် သာရောဘိက္ခု-အရ မုချအားဖြင့် ရဟန္တာကိုယူ၊ သဒိ သူပစာအားဖြင့် ရဟန္တာမှကြွင်းသော အရိယာနှင့် ကလျာဏပုထုဇဉ်ကို ယူရမည်။ အန္ဓ ဗာလပုထုဇဉ်ကို မယူရဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ဝိဂတကိလေသဖေဂ္ဂုဘာဝတော-ဖြင့် သာရမည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်မျိုးကို သိ

http://www.dhammadownload.com

စေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် သာရမည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်မျိုးရှိသေးသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ သိက္ခန္တိ-ဖြင့် သေခါ-၌ သိက္ခဓာတ်၏--ငှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ငှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိက္ခန္တီတိ သေက္ခာ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သေက္ခ-ဟု ဆိုလိုလျက် က-အက္ခရာကိုချေ၍ သေခ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန သဒ္ဓိံ-ဖြင့် သေခ-အရ ကလျာဏပုထုဇဉ်ကို ဥပစာအားဖြင့် ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) သတ္တ အရိယာ-ဖြင့် သေခ-အရ မုချအားဖြင့် ရဟန္တာကြဉ် အရိယာ (၇) ယောက်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

တိဿော သိက္ခာ-ဖြင့် သိက္ခဓာတ်၏ ကံကို တဿော သိက္ခာ-ဟု ထည့်ရမည်ဟု သိ စေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ် (၈) ယောက်တို့တွင် အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သည် (ဝါ) အလုံးစုံသည် သေခါဘိက္ခု မည်သည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၃။ (ဂ) ဝေဒိတဗ္ဗော/ဝေဒိတဗ္ဗာ ။ ။ သာရော ဘိက္ခူတိပိ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာဒယော ဝုတ္တာတိ အာဟ "တေဟိယေဝ သီလသာရာဒီဟီ"တိ အာဒိ-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ (ဂ) ဝါကျ၌ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏ ကံကို အဓိကာရနည်းဖြင့် ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာဒယော-ဟုပင် သိရသည်။ ထို့ကြောင့် ကံကိုငဲ့လျှင် ဝေဒိတဗ္ဗာ-ဟု ရှိသော ပါဌ်သင့်ပါသည်။ အာကာရကိုငဲ့လျှင်ကား ဝေဒိတဗ္ဗော-ဟု ရှိသောပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

(ဃ) ဝါကျ၌ ဒီဏာသဝေါဝ "သာရော"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော-၌ကား ကံ အာကာရနှစ်ပုဒ်လုံး ပုံလိင် ဧကဝုစ်ချည်းရှိသောကြောင့် ဝေဒိတဗ္ဗော-ဟု ရှိသောပါဌ်သာသင့်။

သဒ္ဓစေတသာ/သဒ္ဓံ စေတသာ ။ ။ သဒ္ဓစေတသော သမန္နာဟရိတွာတိ စိတ္တသောကမ္ပိ ဗဟိ ဂန္တုံ အဒေန္တော သဒ္ဓေန သမန္နာဟာရစိတ္တေန သမန္နာဟရိတွာ-ဟူသော သာရတ္ထကိုထောက်၍ "သဒ္ဓ စေတသာ သမန္နာဟရိတွာ"ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

နီလောပဇ္ဈော/နီလပဇ္ဈော ။ ။ သမာသ် ဝါကျမျှသာ ထူးသောကြောင့်ငှင်း၊ သမ္ဘာဒန အဖွင့်၌ နီလဝတ္ထံ-ဟု တွေ့မြင်အပ်သောကြောင့်ငှင်း၊ အနက်ထူး မရှိ၍ သမာသ် ဝါကျ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။ [သာရော ဘိက္ခု-ဟူသော ဥပမေယျကို ရှု၍ နီလောပဇ္ဈော-ပါဌ် သင့်။]

➤ ၀။ **အဓမြာ**-ကား ကောင်းသော သီလ-စသော ဂုဏ်၏ "ဘဒြော"ဟူသော အမည်ကို ဂုဏ်းဖြစ်သော ကလျာဏပုထုဇဉ်မှစ၍ ရဟန္တာတိုင်အောင်သော ရဟန်းတို့၌တင်-- ဂုဏူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

သာရော-ကား အနှစ်ဖြစ်သော သီလ-စသော ဂုဏ်၏ "သာရော"ဟူသော အမည်

http://www.dhammadownload.com

ကို ဂုဏ်ဖြစ်သော ကလျာဏပုထုဇဉ်မှစ၍ ရဟန္တာတိုင်အောင်သော ရဟန်းတို့ ၌တင်-ဂုဏ္ဏူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။ (တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော ရဟန္တာရဟန်း၏ "သာရော" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ကလျာဏပုထုဇဉ် သေက္ခရဟန်း ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌တင်--သဒိသူပစာ။ ရုဋ္ဌိနည်း။ (ယ) ဝါကျကိုထောက်။

(စ) ဝါကျအား ကလျာဏပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကောင်းသော သီလ, သမာဓိ, ပညာ ဂုဏ်သုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံကုန်၏။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သီလ, သမာဓိ, ပညာ, ဝိမုတ္တိ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန ဂုဏ်ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံကုန်၏၊ ဤသို့ ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူရသောကြောင့် ယထာလာဘနည်း။ ယထာသမ္ဘဝနည်း။

သေခ-ကား အနီးရှိသော သေက္ခ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် (၇)ယောက်တို့၏ "သေခ"ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော ကလျာဏပုထုဇဉ်၌တင်-- သမီပူပစာ။

➤ ၁၀။ ဝိမုတ္တိ–အရ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၀၅]

(က) န သိက္ခတီတိ **အသေခေါ**။ (စ) သေက္ခဓမ္မေ အတိက္ကမ္မ အဂ္ဂဖလေ ဌိတော၊ တတော ဥတ္တရိ သိက္ခိတဗ္ဗာဘာဝတော ခီဏာသဝေါ "အသေခေါ"တိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) **ဆမစ္စေန ဆံ‌ယေနာတိ** သဗ္ဗတ္ထိမေန ပရိယာယေန ပဋ္ဌဝဂ္ဂကရဏီယေ ကမ္မေ ယာဝတတိကာ ဉတ္တိ ကမ္မပတ္တာ၊ တေသံ အာဂတတ္တာ, ဆန္ဒဿ အာဟဋတ္တာ, သမ္မုခီဘူတာနဉ္စ အပ္ပဋိက္ကောသနတော **ဓကောပ္ပေ** ကမ္မေ သမဂ္ဂဘာဝံ ဥပဂတေန။

(၄၊၂၀၈။ မအဋ္ဌ၊ ၁၆၀။ ဘာသာဋီ၊၁၊ ၃၅၆။)

➤ ၁။ တမ္မပ္ပတ္တာ-ဥပသမ္ပဒကံအား လျောက်ပတ်ကုန်၏။ (ဝါ) ဥပသမ္ပဒကံကို ပြုခြင်း၌ လျောက်ပတ်ကုန်၏။ (သဒ္ဒတ္တ)

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ကျင့်ဆဲမဟုတ်သောကြောင့် အသေခ-မည်သောဟု ဆို၏။ (န သိက္ခတိ-ကျင့်ဆဲမဟုတ်ဟု ဆိုသောကြောင့်) အသေခ-အရ သိက္ခာမှုကင်းသော အန္ဓဗာလပုထုဇဉ်ကို ယူရမည်လော။ အသေခ-အရ အဘယ့်ကြောင့် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ (သာရတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (က) ဖြင့် န သိက္ခတီတိ အသေခေါ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ န သိက္ခတိ-ဟု ပဋိပွန်ကြိယာကို န-မြစ်ရကား အသေခ-အရ ကျင့်ပြီး အတိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကျင့်လတံ့ အနာဂတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကျင့်သည်ဟု မဆိုထိုက်သော နဝတ္တဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်သုံးမျိုးလုံးကို ယူရပါမည်လော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အသေခ-အရ ယူရမည်နည်း။ (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ **အသေခေါ**။ ။ ယခုအခါ၌ ကျင့်ပြီး ကျင့်လတံ့ နှစ်မျိုးတို့တွင် ကျင့်ပြီးကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၃။ (ခ) ကား သိက္ခာသုံးပါးကို မကျင့်သော အန္တဗာလပုထုဇဉ်ကို အသေက္ခ-အရ ယူရမည်လား-ဟူသော စောဒနာကို ပယ်ဖျက်လိုသဖြင့် ဆက်လက်အားထုတ်သော ကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။/အဘိဓာနတ္ထမှတစ်ပါး အဘိဓေယျတ္ထပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ ဥပဂတော့န-ကား သော--ကြောင့် သံယေန-ဟူသော ပါဌ်သေသ-၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန/တုလျာဓိကရဏဝိသေသျ စပ်။

➤ ၄။ ဝဇတိ သမ္ပဟတ္တံ ဂစ္ဆတီတိ ဝဂ္ဂေါ။ (ဝဇ+ဂ) ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခူနံ ဝဂ္ဂေါ သမူဟော ပဉ္စဝဂ္ဂေါ။ ကတ္တဗ္ဗန္တိ ကရဏီယံ။ ပဉ္စဝဂ္ဂေန ကရဏီယံ ပဉ္စဝဂ္ဂကရဏီယံ။

ပဉ္စဝဂ္ဂ-အရ ရဟန်းငါးပါးအပေါင်းသည် မုချ။ ထို၏ ပြုအပ်သော ဥပသမ္ပဒကံနှင့် သာဓက သာဓျ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ရဟန်းငါးပါးသည် ပြုအပ်သော ဥပသမ္ပဒကံရ၏။

သေက္ခာနံ ဓမ္မာ သေက္ခဓမ္မာ။ အင်္ဂေါစ သော ဖလဉ္စာတိ အင်္ဂဖလံ။ * န ဘာဝေါ အဘာဝေါ။ သိက္ခိတဗ္ဗဿ အဘာဝေါ သိက္ခိတဗ္ဗာဘာဝေါ။ * အန္တေ ဇာတော အန္တိမော။ သဗ္ဗေသံ ပရိယာယာနံ အန္တိမော သဗ္ဗန္တိမော။

ယံ ပရိမာဏံ ယေသန္တိ ယာဝတကာ။ (ယ-ပုဒ်+အာဝတကပစ္စည်း)

ယ-အရ အကြင်မျှလောက် ငါးယောက်အတိုင်းအရှည်သည် မုချ။ ထို၏ ပါရာဇိက အနဗ္ဗာပန္န အနုကြိတ္တကရဟန်းတို့ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော/ ပရိမာဏ ပရိမာဏဝန္တ စပ် ဌာန္။ အာဝတကပစ္စည်းအရ ပါရာဇိက အနဗ္ဗာပန္န အနုကြိတ္တကရဟန်းတို့ဖြစ် ရ၏။

* ကမ္မဿ ပတ္တာ ယုတ္တာ အနုရူပါ ကမ္မပ္ပတ္တာ။ ကမ္မံ ကာတုံ ပတ္တာ ကမ္မပ္ပတ္တာ။

ဆန္ဒံ ဒါတုံ အရဟန္တီတိ ဆန္ဒာရဟာ။ အာဟရိယိတ္တာတိ အာဟဋော။(အာ-ဟရ+တ) အာဟဋဿ ဘာဝေါ အာဟဋတ္တံ။ * သမ္မုခံ ဓေတေသံ အတ္ထီတိ သမ္မုခီ။ သမ္မုခီ ဟုတွာ ဘူတာ သမ္မုခီဘူတာ။ * ပဋိက္ကောသိယတေ ပဋိက္ကောသနံ။ န ပဋိက္ကောသနံ အပ္ပဋိက္ကောသနံ။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် အသေခါ-၌ အ-၏ န-နိပါတ်၏ ကာရိယ၏--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း အ-၏ ပဋိသေဓအနက်ဟော--ငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သေခါ-၌ သိက္ခ ဓာတ်၏--ငှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ငှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိက္ခတီတိ သေက္ခော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) န သေက္ခော အသေက္ခော-ဟု မိဿကတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု-ငှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အသေက္ခော ဟူလိုလျက် က-ကိုချေ၍ အသေခေါ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(ခ) ဖြင့် အသေခ-အရ သိက္ခာမှကင်းသော အန္တဗာလပုထုဇဉ်ကို မယူရ (တနည်း) အသေခ-အရ ကျင့်လတ့်သော အနာဂတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကျင့်သည်ဟု မဆိုထိုက်သော န ဝတ္တဗ္ဗ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မယူရကျင့်ပြီး အတိတ်ပုဂ္ဂိုလ်(ရဟန္တာ)ကို ယူရမည်ဟု သိ။(အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ အာဟဋတ္တာ/အာဟဋတ္တာ ။ ။ ဋော တဿ-ဟူသော ကစ္စည်းအရ ဒန္တဇ တ-ကို မုဒ္ဓဇ ဋပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ငှင်း၊ အာဟဋော အာဘတာ နီတာ-ဟု အဘိ

http://www.dhammadownload.com

ဓာန်၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဤ၌ ဆန္ဒကိုဆောင်ခြင်းဟူသော အနက်ဖြစ်သင့်ရကား အာဟရတ္တာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အသေကျွော/အသေခေါ ။ ။ သံယောဂါဒိဗျဉ္ဇနလောပေါစ (ပ) သေခေါ၊ သေကျွော အပေခေါ၊ အပေကျွာ၊ ဥပသမ္ပဒါပေခေါ၊ ဥပသမ္ပဒါပေကျွော ဣစ္စာဒိ-ဟု နိရုတ္တိဒီပနီ၌ ဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

သာမိစနံ/သာမိစနံ ။ ။ သမာသ်အလယ်ရောက်သော ပုံလိင် ဣတ္ထိလိင် ဤ ဦ တို့ကို ရဿပြုရသောကြောင့် သာမိစနံ-ဟု ရဿဖြင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ယာဝတိကာ ဘိက္ခူ ကမ္မပ္ပတ္တာ** - ကား အပေါင်းဖြစ်သော ရဟန်းအားလုံးတို့၏ "ဘိက္ခူ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပါရာဇိကအနာပန္န၊ အနုက္ခိတ္တကရဟန်းတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ရှဋ္ဌီနည်း။

မဇ္ဈဝတ္ထကရဏီယေ ကမ္မေ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သံယကံအားလုံး၏ "ကမ္မ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဥပသမ္ပဒကံ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ရှဋ္ဌီနည်း။

အသေခေါ- ကား ဌာနီဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၏ "အသေခ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌တင်-- ဌာနျူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။[ဥတ္တရိ သိက္ခိတဗ္ဗာ ဘာဝတော-ကို၍] (တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ "အသေခ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော အရဟတ္တဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၌တင်- သဒိသူပစာ၊ ရှဋ္ဌီနည်း။

(တနည်း) အပေါင်းဖြစ်သော ကျင့်ပြီး အတိတ်ပုဂ္ဂိုလ်, ကျင့်လတ္တံ့ အနာဂတ်ပုဂ္ဂိုလ် ကျင့်သည်ဟု မဆိုထိုက်သော နဝတ္တဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ် သုံးမျိုးတို့၏ "အသေခ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကျင့်ပြီး အတိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ရှဋ္ဌီနည်း။

➢ ၁၀။ **အာဟာရတ္တာ**-၌ အာ-ဟရဓာတ်အရ ဆန္ဒဆောင်ရဟန်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်စေတနာကိုယူ။

ဝါကျ [၁၈၆]

(က) **အတ္တစေတနာတိ** ဝတ္ထုဥ္စ တ္တိအနုဿာဝနသီမာပရိသာသမ္ပတ္တိသမ္ပန္နတ္တာ အကောပေတဗ္ဗတံ, အပ္ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗတဉ္စ ဥပဂတေန။ (စ) **ဌာနာရဟေနာတိ** ကာရဏာရဟေန သတ္ထုသာသနာရဟေန။ (ဂ) **ဥပသမ္ပန္နော နာမ** ဥပရိဘာဝံ သမာပန္နော၊ ပတ္တောတိ အတ္ထော။ (ဃ) ဘိက္ခုဘာဝေါ ဟိ ဥပရိဘာဝေါ။ (င) တဉ္စေသ ယထာဝုတ္တေန ကမ္မေန သမာပန္နတ္တာ "ဥပသမ္ပန္နော"တိ ဝုစ္စတိ။ (စ) ဧတ္တ စ ဉတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ ဧကမေဝ အာဂတံ။ (ဋ၊၂၀၈။ မဏ္ဍူ၊တ၊ ၁၆၁။ ဘာသာဋီ၊ဖု၊၃၅၉။)

➢ ၂။ (စ) **ဆို့/** ဆရာသည် (က) ဖြင့် အထက်တန်း၏အဖြစ်သို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပသမ္ပန္နမည်သောဟု ဥပ-၏ ဥပရိဘာဝအနက်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ထို

http://www.dhammadownload.com

စကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ဥပ-သဒ္ဒါသည် အခြားသော သမီပ, ဘုသ-စသော အနက်တို့၌လည်း ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အား-- ဥပ-သဒ္ဒါသည် သမီပ, ဘုသ-စသော အနက်တို့၌ဖြစ်သော်လည်း ရဟန်းအဖြစ်သည် အထက်တန်း၏အဖြစ်မည်သောကြောင့် ဥပ-သဒ္ဒါ၏ ဥပရိဘာဝအနက်ကို ဟော၏ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဋီကာစကား သင့်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ-ဂ) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ဂ) ၌ ပဌောတိ အဌော-ကား ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ယုတ္တိဒဋ္ဌကရဏ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။/ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ စတုန္နံ ပူရဏီ စတုတ္ထီ။ ဉတ္တိမေဝ စတုတ္ထီ ယဿာတိ ဉတ္တိစတုတ္ထံ။

ဉတ္တိစတုတ္ထဉ္စ တံ ကမ္မဉ္စာတိ **ဉတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ**။ ဉတ္တိစတုတ္ထ-အရ ဉတ်လျှင်လေးခုမြောက်ရှိခြင်းဂုဏ်သည် မှချ။ ထို-၏ ဝိနည်းကံနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဉတ်လျှင်လေးခုမြောက်ရှိသော ဝိနည်းကံရ၏။

ဥပရိဘာဝံ သမ္ပန္နောတိ ဥပသမ္ပန္နော။ (ဥပရိဘာဝံမြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့။ သမ္ပန္နော၊ရောက်သောသူတည်း။) ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ဥပပုဒ်+သမ္ပန္နပုဒ်။ ဥပ-အရကား မြင့်မြတ်သော ရဟန်း၏အဖြစ် (ဝါ) သိက္ခာသုံးပါးသည် မှချ။ ယင်း၏ ရောက်သောသူနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ရဟန်းရ၏။

သမာပန္နဿ ဘာဝေါ **သမာပန္နတ္တာ**။ သမာပန္န-အရ ရဟန်းအဖြစ်သို့ရောက်သောသူသည် မှချ။ ထို-၏ ရောက်ခြင်းကြိယာနှင့် နိဿ နိဿိတ စပ် ဌာန။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ရောက်ခြင်းကြိယာရ၏။

➤ ၆။ (ဓ) ၌ အကောပေတဗ္ဗတံ ဥပဂတောန-ဖြင့် အကုပ္ပေန-၌ ကုပ္ပ-သဒ္ဒါကို ကောပေတဗ္ဗန္တိ ကုပ္ပံ-ဟု ဟေတုကမ္မသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္တ) ဏျပစ္စည်း၏ ယင်းသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) န ကုပ္ပံ အကုပ္ပံ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အပ္ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗတံ-ဖြင့် အကောပေတဗ္ဗဟူသည် မတားမြစ် မကန့်ကွက်သည်ကို ပင် ဆိုသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ကာရဏာရဟောန-ဖြင့် ဌာနာရဟောန-၌ ဌာနသဒ္ဒါ ဣဿရိယ, ဩကာသ အနက်တို့ကို မဟော၊ ဟေတု(ကာရဏ) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိ။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

သတ္ထုသာသနာရဟောန-ဖြင့် ကာရဏာရဟောန-၌ ကာရဏ-အရ သတ္ထုသာသန (ဝါ) မြတ်စွာဘုရား ဆုံးမတော်မူကြောင်းဖြစ်သော ကမ္မဝါစာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဥပရိဘာဝံ သမ္ပန္နော-ဖြင့် ဥပသမ္ပန္နော-၌ ဥပသဒ္ဒါ၏ ဥပရိဘာဝ-အထက်၌ ဖြစ်ခြင်း အနက်ကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဥပသမ္ပန္နောပုဒ်ကို ဥပရိဘာဝံ သမ္ပန္နော

http://www.dhammadownload.com

ဥပသမ္ပန္နော-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သမ္ပဇ္ဇတီတိ သမ္ပန္နော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သမ္ပန္န-သဒ္ဒါ၏ သမာပန္နအနက်ကိုဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ပတ္တော-ဖြင့် သမာပန္န-သဒ္ဒါသည် ရောက်ခြင်း•ပတ္တအနက်ကို ဟောသတည်း ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၃။ သီမာ/သီမာ ။ ။ သိဓာတ်+မပစ္စည်း+အာပစ္စည်း၊ သိ၌ ဣကို ဤဒီဃပြု၍ သီမာ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သီမာ-သင့်။ (သိ ဗန္ဓနေ၊ သီယတီတိ သီမာ) ရှု။

အနုဿာဝန/အနုဿာဝန ။ ။ သုဓာတ်သည် ဒွေဘာဝဌာနဖြစ်သောကြောင့် အနုဿာဝနပါင်္ဂသာ သင့်ပါသည်။

ဥပရိဘာဝံ/ဥပရိဘာဝံ ။ ။ ဤ၌ ဥပ-သဒ္ဒါသည် ဥပရိဘာဝအနက်ကို ဟောသော ကြောင့် ဥပရိဘာဝံပါင်္ဂသာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အတ္တဒွေဋ္ဌ**-ကား ဆိုခဲ့ပြီးသော ဘိက္ခုသံယေနဖြင့် ပြအပ်သော ပရိသာသမ္ပတ္တိ၊ ဆိုလတ္တံ့သော ဌာနာရဟေန-ဖြင့် ပြအပ်သော ဉတ္တိသမ္ပတ္တိ, အနုဿာဝန သမ္ပတ္တိ မှကြွင်းသော ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ သီမာသမ္ပတ္တိတို့ကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

အပေါင်းဖြစ်သော ဝတ္ထု, ဉတ္တိ, အနုဿာဝန, သီမာ, ပရိသာသမ္ပတ္တိတို့၏ "အကုပ္ပေန"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝတ္ထု, သီမာ သမ္ပတ္တိ၌တင် ဧကဒေသူပစာ။

ဥပသမ္ပန္နော (ပ) ဉတ္တိစတုတ္ထေနေဝ သမ္ပန္နော-ကား ဉတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မုပသမ္ပဒါ တည်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါ-စသော အနည်းကိုလည်း ရသော ကြောင့် ယေဘုယျနည်း။ **ဥပသမ္ပန္န**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဧဟိဘိက္ခုသမ္ပန္န-စသော ရဟန်းတို့၏ "ဥပသမ္ပန္န"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဉတ္တိစတုတ္ထကမ္မုပသမ္ပဒ ရဟန်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ပါဠိ [၁၈၇]

(က) သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ။ (ခ) အဓိသီလသိက္ခာတိ အဓိကံ ဥတ္တမံ သီလန္တိ အဓိသီလံ, အဓိသီလဉ္စ တံ သိက္ခိတဗ္ဗတော သိက္ခာစာတိ အဓိသီလသိက္ခာ။ (ဂ) ဧသနယော အဓိစိတ္တအဓိပညာသိက္ခာသု။ (ဃ) ကတမံ ပနေတ္ထ သီလံ, ကတမံ အဓိသီလံ၊ ကတမံ စိတ္တံ, ကတမံ အဓိစိတ္တံ၊ ကတမာ ပညာ, ကတမာ အဓိပညာတိ? (င) ဝုစ္စတေ ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂသီလံ တာဝ သီလမေဝ။ (စ) တဉှိ ဗုဒ္ဓေ ဥပ္ပန္နေပိ အနုပ္ပန္နေပိ လောကေ ပဝတ္တတိ။

(ဆ-၁) ဥပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ တသ္မိံ သီလေ ဗုဒ္ဓါပိ သာဝကာပိ မနုဿေ သမာဒပေန္တိ၊

(ဆ-၂) အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါစ ကမ္မဝါဒိနော စ ဓမ္မိကာ သမဏဗြာဟ္မဏာ စက္ကဝတ္တီ စ မဟာရာဇာနော မဟာ ဗောဓိသတ္တာစ သမာဒပေန္တိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဆ-၃) သာမဏ္ဍိ ပဏ္ဍိတာ သမဏာဗြာဟ္မဏာ သမာဒိယန္တိ။
(ဓ) တေ တံ ကုသလံ ဓမ္မံ ပရိပူရေတွာ ဒေဝေသုစ မနုဿေသုစ သမ္ပတ္တိံ အနုဘောန္တိ။
(ဌ၊၂၀၉။ မအူ၊တ၊၁၆၅။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၆၅။)

➤ ၁။ (င) **ဆရာနည်းကျကျ အနက်** ။ ။ ဇွတ္တ ဌာနေ၊ဤအရာ၌။စောဒကဿ၊၏။စောဒနာယ၊စောဒနာခြင်း၏။ပရိဟာရော၊အဖြေကို။မယာ၊ငါသည်။ဝုစ္စတေ၊၏။တာဝ၊အဓိသီလ စိတ္တ, အဓိစိတ္တ, ပညာ, အဓိပညာတို့မှ (အပါဒါန်) တို့၏ (သမ္ဗန်) ရှေးဦးစွာ။သီလံ၊ကို။ မယာ၊သည်။ဝုစ္စတေ၊၏။ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂသီလံ၊ငါးပါးကုန်သော အင်္ဂါတို့ရှိသော သီလ၊ ဒသင် သီလ၌ အကျုံးဝင်သော ရှစ်ပါးကုန်သော အင်္ဂါတို့ရှိသော သီလ၊ ဆယ်ပါးကုန်သော အင်္ဂါတို့ရှိသော သီလသည်။သီလမေဝ၊သီလသာတည်း။

သမာဒပေန္တိ-ကောင်းစွာ ယူစေတတ်ကုန်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဆောက်တည်စေတတ်ကုန် ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) **ကမ္မဝါဒိနော**-ကံဟူ၍ အလေ့အားဖြင့် ဆိုကြကုန်သော။ (ဝါ) ကံဟူ၍ အလေ့ရှိကြကုန်သော။ (သဒ္ဒတ္ထ)

➤ ၂။ (ဃ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ-ဂ) နှစ်ဝါကျဖြင့် အဓိသီလသိက္ခာ-စသော သုံးပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဓိသီလ စသည်တို့ရှိကုန် သည်ရှိသော် သီလစသည်တို့လည်း ဖြစ်ကုန်ရာ၏ဟု နှလုံးပြု၍ သီလစသည်တို့ကို သရုပ်အားဖြင့် ထင်စွာပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။ (မအူနိသျ)

(တစ်နည်း) ယခုအခါ၌ ယုတ်ညံ့သော ထီး, တံခွန်ကိုထောက်၍ လွန်ကဲသော ထီး, တံခွန်ကို အတိဆတ္တ၊ အတိဓဇဟူ၍ ဆိုအပ်သကဲ့သို့ အနုတ္တရဖြစ်သော သီလ စိတ် ပညာကို ထောက်၍ လွန်ကဲသော သီလ စိတ် ပညာသည် အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာ ဖြစ်သင့်၏ဟု သီလစသည်တို့ကို သရုပ်အားဖြင့် ထင်ရှားပြလိုရကား (ဃ)မိန့်။(သာရတ္ထ)

(င) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် အဘယ်သည် သီလမည်သနည်း စသည်ဖြင့် စောဒနာချောက်မျိုးကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဋ္ဌင်္ဂသီလသည် ဒသင်္ဂသီလ၌ အတွင်းဝင် သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အဋ္ဌင်္ဂသီလကို သီးခြားမယူမူ၍ (သာရတ္ထ) အဗုဒ္ဓုပ္ပါဒကာလ၌ ဖြစ်သော သီလကို ရည်ရွယ်၍ (ဝိမတိ) ပဉ္စင် ဒသင်္ဂသီလသည် သီလမည်၏ဟု ရှေးဦးစွာ သီလအရကို ဖြေလိုသော ဆရာသည် ဝုစ္စတေ-စသော (င) မိန့်။

(စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် ပဉ္စင် ဒသင်္ဂသီလသည် သီလသာ မည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုပဉ္စင် ဒသင်္ဂသီလ၏ သီလသာမည်သည်၏အဖြစ်ကို ခိုင်မြဲစေ ပြီစေလိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

(စ) **သို့/ အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ** ။ ။ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ပဉ္စင် ဒသင်္ဂသီလ၏ သီလ သာမည၊မည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ပဉ္စင် ဒသင်္ဂသီလသည်လည်း သုံးပါး အပြားရှိသော သမ္ပတ္တိကို ဆောင်တတ်သည်ဖြစ်၍ အဓိသီလမည်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။

http://www.dhammadownload.com

ယင်းသို့ဖြစ်လျှက် "ပဉ္စင်္ဂသင်္ဂသီလံ တာဝ သီလမေဝ"ဟူသော သန္နိဋ္ဌာန်ကျ ဆရာ စကားသည် အသို့သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာသည် (င-စ) တို့ဖြင့် ပဉ္စင်္ဂ ဒသင်္ဂသီလသည် သီလသာမည်၏၊ ဘုရားပွင့်တော်မူသော်ရင်း, ပွင့်တော်မမူသော်ရင်း လောက၌ဖြစ်၏ ရှိ၏ဟု ဆို၏။ ထို ပဉ္စင်္ဂ ဒသင်္ဂသီလကို ဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါ၌ ဘုရားရှင်တို့သည်သာ လူအပေါင်းကို ဆောက်တည်စေကြပါသလော။ ဘုရားပွင့်တော် မမူသည်ရှိသော် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် သာ ဆောက်တည်စေကြပါသလော။အဘယ်သူတို့လည်း ဆောက်တည်စေကြပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (စ) ဖြင့် ပဉ္စင်္ဂ ဒသင်္ဂသီလ၏ ဘုရားပွင့်တော်မူသော် ရင်း၊ မပွင့်သော်ရင်း ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက် ကိုပင် ဝေဖန်၍ပြခြင်းငှာ (ဝါ) ချဲ့ပြခြင်းငှာ (ဆ) မိန့်။

(ဆ-၂) သို့/ ဆရာသည် (ဆ-၁) ဖြင့် ဘုရားပွင့်တော်မူသောအခါ၌လည်း ပဉ္စင်္ဂ ဒသင်္ဂသီလ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားတို့သည် များစွာသော လူအပေါင်းကို ဆောက် တည်စေကုန်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဘုရားမပွင့်သောအခါ ၎င်းသီလ၌ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည် လူအများကို ဆောက်တည်စေကြပါကုန်သနည်း။ လူအများကို ဆောက်တည်စေ ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မရှိဟူ၍ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ-၂) မိန့်။

(ဆ-၃) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဆ-၁+၂) တို့ဖြင့် ဘုရားပွင့်သော်ရင်း၊ မပွင့်သော် ရင်း ယင်းပဉ္စင်္ဂ ဒသင်္ဂသီလ၌ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-စသော အရှင်မြတ်တို့ သည် လူအများကို ယထာရဟ ဆောက်တည်စေကြသည်၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ ၌ ဘုရားပွင့်တော်မူသော်ရင်း, မပွင့်သော်ရင်း ယင်းသီလကို ပညာရှိသော ရဟန်းပုဏ္ဏား တို့ ကိုယ်တိုင်လည်း ဆောက်တည်ကြသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (ဆ-၃) မိန့်။

(ဇ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဆ) ဖြင့် ဘုရားပွင့်သော်ရင်း, မပွင့်သော်ရင်း ပဉ္စင်္ဂ ဒသင်္ဂသီလ၏ ဖြစ်ခြင်းကို အကျယ်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ၎င်းသီလ၏ အကျိုးကို ပုဂ္ဂလ အဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ပြခြင်းငှာ (ဇ) မိန့်။

➤ ၃။ (ဂ) ကား အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ ဝိတ္ထာရ။ (ယ-င) သည် ဝါကျာရမ္ဘ။/သီလ အဓိသီလ-စသော ခြောက်မျိုးကို စောဒနာ သောဓနာနှင့်တကွ အကျယ်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (င) သည် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ သောဓနာ-ဟူသော အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (စ) ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။ (ဆ) သည် (စ) ကိုချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဆ-၂) ကား ဗုဒ္ဓေ ဥပ္ပန္နေ လောကေ ပဝတ္တတိ-၏ အကျယ်မှတစ်ပါး ဗုဒ္ဓေ အနုပ္ပန္နေ လောကေ ပဝတ္တတိ-၏ အကျယ်ကို ပြ သောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဇ) သည် (ဆ) ၏ အကျိုးကိုပြသောကြောင့် ဖလဝါကျ။

http://www.dhammadownload.com

စာစပ် ။ ။ မဟာဇနံ-ကား ကို--ကြောင့် သမာဒပေန္တိ-၌ ကာရိတ်ကံ/ကာရိတ်ကံ၏ ကြိယာ စပ်။

➢ ၄။ ကုသလာကုသလံ ဇနေန္တီတိ **ဇနာ**။ (ဇန+အ) ဇနဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တား၌ကား ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တား၌ကား လူတို့၏ ပကတူပ နိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော လူတို့ရ၏။ ＊ မဟာတိ ဝုဒ္ဓိ ပါပုဏာတီတိ **မဟန္တော**။ ဇနာနံ သမူဟော **ဇနော**။ (သမူဟီ-သမူဟ စပ်) မဟန္တော စ သော ဇနော စာတိ **မဟာဇနော**။ ＊ ပဉ္စ အင်္ဂါနိ ဧတဿတ္ထိ **ပဉ္စင်္ဂီ**။ ဒသ အင်္ဂါနိ ဧတဿတ္ထိ **ဒသင်္ဂီ**။ ပဉ္စင်္ဂဉ္စ ဒသင်္ဂဉ္စ **ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂီ**။ ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂဉ္စ တံ သီလဉ္စာတိ **ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂသီလံ**။

＊ ဝဒန္တိ သီလေနာတိ **ဝါဒိနော**။ ကမ္မန္တိ ဝါဒိနော **ကမ္မဝါဒိနော**။ ကမ္မန္တိ ဝါဒေါ သီလံ ဧတေသန္တိ **ကမ္မဝါဒိနော**။ ＊ ဓမ္မံ ရက္ခန္တီတိ **ဓမ္မိကာ**။ စက္ကံ ဝတ္တေန္တီတိ **စက္ကဝတ္တီ**။ မဟန္တာ စ တေ ရာဇာနော စာတိ **မဟာရာဇာနော**။ ＊ မဟန္တာ စ တေ ဗောဓိသတ္တာ စာတိ **မဟာ ဗောဓိသတ္တာ**။ ＊ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ **ဥပ္ပဇ္ဇနံ**။ ပဒဓာတ်အရကား အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် အရဟတ္တ ဖိုလ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် မုချ။ အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်စသော ရှေးရှေးသော ဉာဏ်တို့သည် ဖလူ။ နောက်နောက်သော ဉာဏ်တို့သည် ကာရဏူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား အနုတ္တရဝိမောက္ခဂုဏ်တို့ဖြင့် ထုံအပ်သော ခန္ဓာပဉ္စကကိုစွဲ၍ ဘုရားဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သော သတ္တသန္တာနပညတ်ဒြပ် ဝိသေသရ၏။

ဘဂဝတော ဝစနံ သုဏန္တီတိ **သာဝကာ**။ သုဓာတ်အရကား ဘုရားစကားကို လိုက်နာကျင့်သုံးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သဒ္ဓါ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ ပီတိပါမောဇ္ဇ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ ဏွုပစ္စည်းအရကား ထို-သော ဘုရားတပည့်သား သာဝကရ၏။

➢ ၆။ **တီဟိ သောတိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒ**-ဖြင့် တိသော-ဟူသော သဒ္ဒါသည် အရေအတွက်ကို ပိုင်းခြားကြောင်းသဒ္ဒါတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

[တစ်နည်း] တိသော-သဒ္ဒါသည် အရေအတွက်ပိုင်းခြားကြောင်း သဒ္ဒါကို အဦးမူ၍ တိ-သဒ္ဒါသည် အရေအတွက်သင်္ချာကို ဟောသည်ကို သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

(က) ဖြင့် သိက္ခာပုဒ်ကို သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ-ဟု ကမ္မသာဓနဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ အဓိကံ သီလံ-ဖြင့် အဓိသီလံ-၌ အဓိသဒ္ဒါ၏ အဓိကအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဓိသီလံပုဒ်ကို အဓိကံ သီလံ အဓိသီလံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဥတ္တမံ-ဖြင့် အဓိက-သဒ္ဒါ၏ ဥတ္တမအနက်ဟော-ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

သိက္ခိတဗ္ဗတော-ဖြင့် သိက္ခာ-၌ သိက္ခဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

အဓိသီလန္တိ တံ သိက္ခာစာတိ-ဖြင့် အဓိသီလသိက္ခာကို အဓိသီလဉ္စ တံ သိက္ခာစာတိ အဓိသီလသိက္ခာ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟုသိ။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် သိနောတိ ဗန္ဓတိ စိတ္တံ ဓာရေနာတိ သီလံ၊ သီလန္တိ ဝါ သမာဒဟန္တိ စိတ္တံ ဓာရေနာတိ သီလံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သီလ-အရ ပဉ္စင်္ဂသီလ ဒသင်္ဂသီလကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၄။ **သမာဒိယန္တိ/သမာဒယန္တိ** ။ ။ ဒါ-အာဒါနေ၊ သံ-အာပုဗ္ဗော။ "ကွစိဓာတူ"တိ အာဒိနာ ယမှိ ဓာတွန္တဿ ဣကာရော သီလံ သမာဒိယတိ။ သမာဒိယန္တိ ဣစ္စာဒိ။ (ရူ) နှင့်အညီ ကတ္တားအနက်၌သက်သော ဒိဝါဒိ ယပစ္စည်းနောင်းရာ၌ ဒါဓာတ်၏ အစိတ်အာ-ကို ဣပြု၍ပြီးသောကြောင့် "သမာဒိယန္တိ" ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သိက္ခိတဗ္ဗတော/သိက္ခိတဗ္ဗာတော ။ ။ (ဟတ္ထိတော ဟေတုတော သဗ္ဗညုတော ကညတော ဣတ္ထိတော ဘိက္ခုနိတော) ဧတ္ထစ "ကွစာဒိ မဇ္ဈုတ္တရာနံ ဒီဃရဿာ ပစ္စယေသုစာ"တိ တောပစ္စယေ ရဿတ္တံ။ (ရူ) နှင့်အညီ တော-ပစ္စည်းနောင်းရာ၌ ရှေးဒီဃ သရကို ရဿပြုရမည်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ သိက္ခိတဗ္ဗတော၌ သိက္ခိတဗ္ဗကား 'လောပေါ' ဟူသော မောဂ္ဂလာန်သုတ်နှင့်အညီ သိက္ခိတဗ္ဗတ္တ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဤ "လောပေါ"ဟူသော မောဂ္ဂလာန်သုတ်ဖြင့် တ္တကိုချေ၍ သိက္ခိတဗ္ဗ-ဟု အကာရန္တနပုံလိင်နှင့် ပြီးသောကြောင့် ရင်း သိက္ခိတဗ္ဗတော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂသီလံ တာဝ သီလဓမ္မ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ငါးပါးသီလ, ဆယ်ပါးသီလ၏ "ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂသီလံ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ငါးပါးသီလ ရှစ်ပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း။ (တစ်နည်း)

အပေါင်းဖြစ်သော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒကာလ၌ဖြစ်သော ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂသီလ၊ အဗုဒ္ဓုပ္ပါဒကာလ၌ ဖြစ်သော ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂသီလတို့၏ "ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂသီလံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အဗုဒ္ဓုပ္ပါဒကာလ၌ ဖြစ်သော ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂသီလ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

(တနည်း) အပေါင်းဖြစ်သော သာသနာတွင်း သာသနာပ ငါးပါးသီလ, ဆယ်ပါး သီလတို့၏ "ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂသီလံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သာသနာပငါးပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

မဟာဇနံ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော များစွာသော လူအပေါင်း၏ "မဟာဇနံ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော များစွာသော လူအပေါင်း, များစွာသော နဂါး, ဂဠုန် အပေါင်း စသည်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း၊ ပဓာနနည်း။

http://www.dhammadownload.com

သမ္ဗုတ္တိ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဒေဝသမ္ဗုတ္တိ မနုဿသမ္ဗုတ္တိတို့၏ "သမ္ဗုတ္တိ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဒေဝသမ္ဗုတ္တိ မနုဿသမ္ဗုတ္တိ နိဗ္ဗာနသမ္ဗုတ္တိတို့၌တင်-- ကေဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

သမဏဗြာဟ္မဏာ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ရဟန်း, ပုဏ္ဏားတို့၏ "သမဏဗြာဟ္မဏာ" ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ရဟန်း, ပုဏ္ဏား, သာမန်လူ, နဂါး, ဂဠုန်တို့၌ တင် ကေဒေသူပစာ၊ ပဓာနနည်း၊ ဥပလက္ခဏနည်း။

> ၁၀။ **သမာဒိယန္တိ**-၌ သံ-အာ-ဒါဓာတ်အရကား ဝိရတီစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။ * **ပဋ္ဌာဂိဒသင် သိလံ**-အရ ဝိရတီစေတနာကိုယူ။

ဋီကာ [၁၈၈]

(က) ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ ပန "အဓိသီလ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ (ခ) တဉှိ သူရိယောဝိယ ပဇ္ဇောတာနံ, သိနေရုဝိယ ပဗ္ဗတာနံ သဗ္ဗလောကိယသီလာနံ အဓိကဉ္စေဝ ဥတ္တမဉ္စ။

(ဂ) ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေယေဝစ ပဝတ္တတိ၊ န ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ။ (ဃ) န ဟိ တံ ပညတ္တိံ ဥဒ္ဓရိတွာ အညော သတ္တော ဌပေတုံ သက္ကောတိ။ (င) ဗုဒ္ဓါယေဝ ပန သဗ္ဗသော ကာယဝစီဒွါရ အဇ္ဈာစာရသောတံ ဆိန္ဒိတွာ တဿ တဿ ဝီတိက္ကမဿ အနုစ္ဆဝိကံ တံ သီလသံဝရံ ပညပေန္တိ။ (စ) ပါတိမောက္ခသံဝရတောပိစ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တမေဝ သီလံ အဓိသီလံ။

(ဆ) တံ ပန ဣဓ အနဓိပ္ပေတံ။ (ဇ) န ဟိ တံ သမာပန္နော ဂါမဓမ္မံ ပဋိသေဝတိ။ (ဠ၊၂၀၉။ မအ္ဂုတ္တ၊၁၆၆။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၆၆။)

> ၁။ (ခ) **ပဇ္ဇောတာနံ အဓိကဉ္စေဝ ဥတ္တမဉ္စ**။ ။ ဟိ၊မှန်၏။သူရိယော၊နေသည်။ပဇ္ဇောတာနံ၊ တောက်ပကုန်သော လ, နက္ခတ်, တာရာတို့ထက်။အဓိကောဝိယစ၊လွန်သကဲ့သို့၎င်း။ ဥတ္တမောဝိယစ၊မြတ်သကဲ့သို့၎င်း။သိနေရုမြင့်မိုရ်တောင်သည်။ပဗ္ဗတာနံ၊တောင်တို့ထက်။ အဓိကောဝိယစ၊၎င်း။ဥတ္တမောဝိယစ၊၎င်း။ဧဝံ တထာ၊ထို့အတူ။တံ၊ထိုပါတိမောက္ခသံဝရ သီလသည်။သဗ္ဗလောကိယသီလာနံ၊အလုံးစုံကုန်သော လောကီဖြစ်ကုန်သော သီလတို့ ထက်။အဓိကဉ္စေဝ၊လွန်လည်းလွန်၏။ဥတ္တမဉ္စ၊မြတ်လည်း မြတ်၏။

> ၂။ (ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို အဓိသီလဟူ၍ ဆိုအပ်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် မြဲစေ ပြီးစေလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။ (တစ်နည်း) ယင်းပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၏ အဓိသီလမည်ပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၏ အလုံးစုံသော လောကီ သီလတို့ထက် လွန်ကဲ မွန်မြတ်သည်၏အဖြစ်ကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း ပါတိမောက္ခသံဝရသီလသည် ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒကာလမှ တပါးသော ကာလ၌လည်း ဖြစ်ကောင်းအံ့

http://www.dhammadownload.com

လော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အာဘောဂါယုတ္တအောနရာ ။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလသည် ဘုရားပွင့်တော်မူရာ အခါ၌သာဖြစ်၏။ သာသနာပအချိန်အခါ၌ မဖြစ်ဟု ဆို၏။ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါတို့သည်လည်း ဓမ္မတာ၏ အစွမ်းဖြင့် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလနှင့် ပြည့်စုံကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဤသို့ ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဘုရားပွင့်ရာအခါ၌သာ ဖြစ်၏၊ သာသနာပ အခါ၌ မဖြစ်-ဟု အချိန်အခါကို သတ်မှတ်၍ ဆိုပါသနည်း။ (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို ပညတ်ကို ထုတ်၍ ဘုရားမှတစ်ပါးသော သတ္တဝါသည် ထားခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခု အခါ၌ ဤမည်သော ဝတ္ထု ဤမည်သော ဝီတိက္ကမကြောင့် ဤမည်သော အာပတ်ဖြစ်၏ ဟု ပညတ်ခြင်းကား တစ်ပါးသောသူတို့၏ အရာမဟုတ်၊ ဘုရားရှင်တို့၏ အစွမ်းအာနုဘော်သာဟု ပြလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ပရိယာယ်အားဖြင့် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၏ အဓိသီလမည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ | လောကီသီလ၏ အဓိသီလ၏အဖြစ်သည် ပရိယာယ် (ဥပစာ) အားဖြင့် ဖြစ်ရကား| မုချအားဖြင့်ဖြစ်သော ထိုအဓိသီလကို ပြခြင်းငှာ (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ-သည် (စ) ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော သီလ-သာ အဓိသီလ မည်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အကယ်၍ မဂ်ဖိုလ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော သီလသာ အဓိသီလမည်ငြားအံ့၊ ယင်းသို့မည်သည်ရှိသော် ၎င်းသီလကို ဤပဌမပါရာဇိကအရာ၌ အလိုရှိအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(ဇ) သို့/ ဆရာသည် (ဆ) ဖြင့် မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တသီလကို ဤ အဓိသီလသိက္ခာ၌ (ဝါ) ဤပဌမပါရာဇိကအရာ၌ အလိုမရှိအပ်ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် အလိုမရှိအပ်ပါသနည်း။ ယင်းမဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တသီလသည် ဥပစာမဟုတ်၊ မုချအားဖြင့် အဓိသီလ မည်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။/ကာရဏ။/ဥပမာ ဥပမေယျတို့ဖြင့် ထင်ရှားပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ-င) ကာရဏ။/ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ ထိုတွင် (ဃ)သည် ဇာတိရေက။ (င) သည် အနွယ။ (စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဇ) ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။/ကာရဏ။

➤ ၄။ ပါတိ ရက္ခတီတိ ပါတိ။ (ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။) ပါတိံ မောက္ခေတိ မောစေတိ အပါယာဒီဟိ ဒုက္ခေဟီတိ **ပါတိမောက္ခံ**။ (ဟေတုကတ္တုသာဓန ကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ပါတိသဒ္ဒူပပဒ မောက္ခဓာတ်+အ-ပစ္စည်း။) ပါတိ-အရကား သီလကိုစောင့်ရှောက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ ထို၏ သီလနှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ မောက္ခဓာတ်

F-25-B

http://www.dhammadownload.com

အရ သုဒ္ဓကတ္တဖြကား သီလကိုစောင့်ရှောက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တဖြကား ထိုအားတပ်သော သံဝရ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရနှင့် ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သံဝရ ရ၏။

သံဝရဏံ **သံဝရော**။ သံဝရတိ ပိဒဟတိ ဧတေနာတိ **သံဝရော**။ ပါတိမောက္ခမေဝ သံဝရော **ပါတိမောက္ခသံဝရော**။ ပါတိမောက္ခသံဝရော ဧဝ သီလံ **ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ**။

သီလန္တိ သမာဒဟန္တိ စိတ္တံ ဧတေနာတိ **သီလံ**။ သီလန္တိ ပတိဋ္ဌဟန္တိ စိတ္တံ ကုသလာ ဓမ္မာ ဧတ္ထ, ဧတေနာပိ **သီလံ**။ သီလဓာတ်အရ ကတ္တဖြကား ကုသိုလ်တရားတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏဖြကား သီလ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သီလ ရ၏။

* သိနောတိ ဗန္ဓတိ စိတ္တံ ဧတေနာတိ **သီလံ**။ သိဓာတ်အရ ကတ္တဖြကား စိတ်၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏဖြကား ဝိရတိ စေတနာ-စသော တရားတို့၏ ဥပါဒ်သည် ဖလူ။ လ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော သီလ ရ၏။

အဓိကံ ဥတ္တမံ သီလံ **အဓိသီလံ**။ (အဓိ+သီလ၊ ပါဒိပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ်) အဓိ-အရ အလုံးစုံသော လောကီသီလတို့ထက် လွန်မြတ်ခြင်း အဓိကဘောဂဏ်သည် မုချ။ ယင်း၏ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တသီလနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော မဂ္ဂဖလ သမ္ပယုတ္တသီလ ရ၏။ ထိုသို့ပင်ရခြားသော်လည်း အဓိသီလ-သဒ္ဒါသည် ဖလူပစာသဒ္ဒါ ဖြစ်သောကြောင့် အကြောင်းဖြစ်သော ပါတိမောက္ခသံဝရသီလသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

* သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓေါ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဧတ္ထာတိ ဥပ္ပါဒေါ။ ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပါဒေါ **ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေါ**။ ဗုဒ္ဓ-အရ ဘုရားဖြစ်သည် မုချ။ ထို-၏ ပွင့်တော်မူရာကာလနှင့် ကာလဝတ္ထု ကာလ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဘုရားပွင့်ရာကာလ ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် အဓိသီလ-အရ ဥပစာအားဖြင့် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို ယူ -ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းအဓိသီလပုဒ်၏ ဖလူပစာသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ခ) ဖြင့် အဓိသီလ-အရ မုချအားဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သီလ ကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **သုရိယော/သူရိယော/သူရော** ။ ။ သု-ဟိံသာယံ၊ အန္ဓကာရဝိဓမနေန သတ္တာနံ ဘယံ ဟိံသတီတိ သုရိယော။ ရ-ကာရာဂမော၊ သကာရဿ ယတ္တဉ္စ။ (ရှ)

သရ-ဂတိယံ။ ယော။ သရတိသ သုရိအာဒေသော။ သရတိ ဂစ္ဆတီတိ သုရိယော၊ သု-ဟိံသာယံ ဝါ။ဣယော။ ရ-ကာရာဂမော၊ သ-ကာရဿ ယတ္တဉ္စ။ အန္ဓကာရဝိဓမနေန သတ္တာနံ ဘယံ ဟိံသတီတိ သုရိယော။ (သူစိ) ဤအလို သုရိယော-ပါဌ်သင့်ပါသည်။

အာဒိစ္စော သူရိယော သူရော (ဓာန်) လောကာနံ သူရဘာဝံ ဇနေတီတိ သူရိယော။

http://www.dhammadownload.com

တထာ သူရော။(မာန်ငြိ) သူရိယဿ သူရ သူရော သူရိယော ဝါ (နီတိ၊သုတ္တ) ဤအလို သူရိယော/သူရောပါဌ် သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၃-ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အဓိသီလံ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သီလ၏ "အဓိသီလ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၌တင်-- ဖလူပစာ အဝိနာဘာဝနည်း။

(ဂ) ၌ **ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ**-ကား ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒကာလတည်းဟူသော ဌာနဖြင့် ပါတိမောက္ခသံဝရ သီလတည်းဟူသော ဌာနီကိုမှတ်၍ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒကာလ၌ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလဖြစ်ခြင်း တည်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓကာလ၌ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ ဖြစ် ခြင်းတည်းဟူသော အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် တဗ္ဗဟုလ္လနည်း မည်၏။

သူရိယော-ကား ဌာနဖြစ်သော နေဖြဝ်၏ "သူရိယ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော နေရောင်၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

(ဃ) **ဝါဏ္ဏဇာ**း အလုံးစုံသော ပါတိမောက်ကို ဘုရားမှတစ်ပါး အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ ထားခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းဟု အလွန်အကဲအားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ဥတ္တဋ္ဌနည်း။

(ဆ) ၌ **တံ ဣဓ အနဓိပ္ပေတံ**-ကား အဓိသီလနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလတည်းဟူသော လောကီသီလကို ဤပဌမပါရာဇိကအရာ၌ အလိုရှိအပ်၏ဟု အနက်ရောက်ရာသောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း။

ပဌမပါရာဇိကအရာဝယ် အလိုရှိအပ်သော အဓိသီလနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ အနက်ရောက်သောအားဖြင့် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလတည်းဟူသော လောကီသီလကို ဤပဌမပါရာဇိကအရာ၌ အလိုရှိအပ်၏ဟု အနက်ရောက်သောအားဖြင့် ယူရသော ကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း။

(စ) **ဝါဏ္ဏဇာ**း ကိလေသာနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလဟု ဆိုအပ်သော လောကီသီလသို့ရောက်သော ပုထုဇဉ်ရဟန်းသည်ကား မေထုန်အကျင့်ကို မှီဝဲသေး၏ဟု အနက်ရောက်ရာသောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း။

မေထုန်အကျင့်ကို မှီဝဲခြင်းနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ ပါတိမောက္ခသံဝရ-ဟုဆိုအပ် သော လောကီသီလသို့ ရောက်သောရဟန်းသည် မေထုန်အကျင့်ကို မှီဝဲ၏ဟု အနက် ရောက်သောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း။

➤ ၁၀။ **[အေသာရာတာရေးရက္ခိ]** အဓိသီလ-အရ (ဥပစာရတ္တ တရားများ) ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလဟုဆိုအပ်သော ဝိရတီစေတနာတို့ကိုရင်း၊ ထိုနှင့်ယှဉ်ဘက်သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကို ရင်း၊ ထိုကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တရားများကိုရင်း ယူ၍-- (လောကော-နှင့်အတူထုတ်)

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၁၀၉]

(က) ကာမာဝစရာနိ ပန အဋ္ဌ ကုသလစိတ္တာနိ, လောကိယအဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တာနိ စ ဧကတ္ထံ့ ကတွာ စိတ္တမေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ (ခ) ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါနုပ္ပါဒေ စဿ ပဝတ္တိ၊ သမာဒပနံ, သမာဒါနဉ္စ ယိလေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဂ) ဝိပဿနာပါဒကံ အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တံ ပန "အဓိစိတ္တ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ (ဃ) တဉ္ဟိ အဓိသီလံ ဝိယ သီလာနံ သဗ္ဗလောကိယစိတ္တာနံ အဓိကဥ္စေဝ ဥတ္တမဉ္စ၊ (င) ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေယေဝ စ ဟောတိ, န ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ။ (စ) တတောပိစ မဂ္ဂဖလစိတ္တမေဝ အဓိစိတ္တံ။ (ဆ) တံ ပန ဣဓ အနဓိပ္ပေတံ။

(ဇ) န တိ တံ သမာပန္နော ဘိက္ခု မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝတိ။

(ဌ၊၂၀၉။ မအဋ္ဌ၊တ၊၁၆၇။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၆၇။)

➤ ၁။ (ဂ–ဃ)**ပါဌ်ပဒ ထင်ရှားစေလျက် ဝါကျဖွဲ့ဆိုပုံနှင့်အနက်** ။ ။ ပန၊စိတ္တမှတပါး အဓိစိတ္တကို ဆိုဦးအံ့။ဝိပဿနာပါဒကံ၊ဝိပဿနာ၏အခြေခံဖြစ်သော။အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တံ၊ရှစ်ပါးသော သမာပတ်စိတ်ကို။အဓိစိတ္တန္တိ၊အဓိစိတ္တ-ဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။ (ကသ္မာ၊ကြောင့်။ ဝိပဿနာပါဒကံ၊ဝိပဿနာ၏အခြေခံဖြစ်သော။အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တံ၊ရှစ်ပါးသော သမာပတ်စိတ်ကို။အဓိစိတ္တန္တိ၊အဓိစိတ္တ-ဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်သနည်း။)ဟိ၊ယသ္မာ၊အကြင်ကြောင့်။ တံ အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တံ၊သည်။အဓိသီလံ၊ပါတိမောက္ခသံဝရသီလဟူသော အဓိသီလသည်။ သီလာနံ၊အလုံးစုံကုန်သော လောကီဖြစ်ကုန်သော သီလတို့ထက်။အဓိကံ ဝိယစေဝ၊လွန်သကဲ့သို့ရင်း။ဥတ္တမံ ဝိယစ၊မြတ်သကဲ့သို့ရင်း။သဗ္ဗလောကိယသီလာနံ၊အလုံးစုံသော လောကီသီလတို့ထက်။အဓိကဥ္စေဝ၊လွန်လည်း လွန်၏။ဥတ္တမဉ္စ၊မြတ်လည်း မြတ်၏။(တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ဝိပဿနာပါဒကံ၊ဝိပဿနာ၏အခြေခံဖြစ်သော။အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တံ၊ရှစ်ပါးသော သမာပတ်စိတ်ကို။အဓိစိတ္တန္တိ၊အဓိစိတ္တ-ဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။)

➤ ၂။ (ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် စိတ္တ-အရ ကာမာဝစရကုသိုလ် (၈)ပါး မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် (၉) ပါး (ဝါ) လောကီသမာပတ် (၈)ပါးကို ယူရမည်ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူရာအခါ မဖြစ်တော်မူရာအခါတို့၌ ထိုစိတ်၏ ဖြစ်ပုံကိုရင်း သူတစ်ပါးတို့ကို ဆောက်တည်စေပုံကိုရင်း၊ မိမိကိုယ်တိုင် ဆောက်တည်ပုံကိုရင်း သီလ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် သိအပ်၏ဟု (ဂန္ထဂရုဒေါသကို ပယ်လို၍) ညွှန်းပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ဝိပဿနာ၏အခြေဖြစ်သော ရှစ်ပါးသော သမာပတ်စိတ်၏ အဓိစိတ္တမည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ရှစ်ပါးသော သမာပတ်စိတ်၏ အလုံးစုံသော လောကီစိတ်တို့ထက် လွန်ကဲသည်၏အဖြစ် မြတ်သည်၏အဖြစ်ကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြ

http://www.dhammadownload.com

ဆိုတော်မူ၏။ ထိုရှစ်ပါးသော သမာပတ်စိတ်သည် အဘယ်အခါ၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ ကာလမှတစ်ပါးသော ကာလ၌လည်း ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (နိဒဿန) (ဂ-ဃ-င) ဝါကျတို့ဖြင့် (ကရဏ) အဓိစိတ္တအရ ဥပစာရအားဖြင့် ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော ရှစ်ပါးသော သမာပတ်စိတ်ကို ယူရမည်ကို (ကမ္မ) ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ (အာဓာရ) မုချအားဖြင့် အဓိစိတ္တအရကို (ကမ္မ) ဖွင့်ပြတော်မူခြင်းငှာ (သမ္ပဒါန်) အလိုရှိတော်မူသော (တုလျာဓိကရဏဝိသေသန) အဠကထာ ဆရာသည် (ကတ္တား) "တတောဝိစ" အစရှိသော (စ) အမှတ်ပြဝါကျကို (ကမ္မ) မိန့်တော်မူ၏။ (ကြိယာ)

(ဆ) **သို့/ ဖုတ်ရော့အောစာအရာ**။ ။ ဆရာ-သည် မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်သည်သာ အဓိစိတ္တမည်၏ဟု ဆို၏။ အကယ်၍ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်သည်သာ အဓိစိတ္တမည်ငြားအံ့၊ ယင်းသို့ဖြစ်သည်ရှိသော် ယင်းမဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်ကို ဤပဥ္စမပါရာဇိက အရာ၌ အလိုရှိအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(ဇ) **သို့/ အယုတ္တသောအောစာအရာ**။ ။ ဆရာ-သည် (ဆ) ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်ကို ဤပထမပါရာဇိက၌ အလိုမရှိအပ်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်ကြောင့် မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်ကို ဤပထမပါရာဇိက၌ အလိုမရှိအပ်ပါသနည်း။ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်သည် ဥပစာ မဟုတ်၊ မုချအားဖြင့် အဓိစိတ္တမည်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဇ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) စသည် ပက္ခန္တရ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ကား စိတ္တ-အရမှတစ်ပါး အဓိစိတ္တ-အရကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ကား ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော ရှစ်ပါးသော သမာပတ်စိတ်၏ အဓိစိတ္တမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏ။/အဓိစိတ္တ-အရ ဝိပဿနာ၏အခြေခံဖြစ်သော ရှစ်ပါးသော သမာပတ်စိတ်ကို ယူရမည်ဟူသော (ဂ) ဝါကျ စကားရပ်ကို ခိုင်မြဲအောင် အသင့်ယုတ္တိကို ပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။ (င) ကား အဓိစိတ္တဖြစ်ရာအခါကို တဖန်ဟူလ္လနည်း အားဖြင့် ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) သည် အဓိစိတ္တအရ ပရိယာယ်ဥပစာ အဖွင့်မှတစ်ပါး မုချအဖွင့်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဇ) ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။/ကာရဏဝါကျ။ **စာစပ်**။ ။ တံ-ကား သည်--ကြောင့် အဓိကံ, ဥတ္တမံ-တို့၌ တုလျတ်၊ အဓိကံ, ဥတ္တမံ-တို့ကား လိင်တ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ ကာမေတီတိ ကာမော။ အဝစရတိ ဧတ္ထာတိ အဝစရာနိ။ ကာမဿ အဝစရာနိ **ကာမာဝစရာနိ**။ ကာမ-အရကား ကာမတဏှာသည် မုချ။ ထို၏ မဟာကုသိုလ်စိတ်နှင့် အာရမ္မဏိက အာရုံ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ မဟာကုသိုလ်စိတ်ရ၏။

ကာမီယတီတိ ကာမော။ (ဘုံရ၏) အဝစရန္တိတိ အဝစရာနိ။ (စိတ်ရ၏) ကာမေ အဝစရာနိ **ကာမာဝစရာနိ**။ ကာမ-အရ ကာမ (၁၁) ဘုံသည် မုချ။ ထို၏ မဟာကုသိုလ်

http://www.dhammadownload.com

စိတ်နှင့် ဌာန ဌာနီ စပ်။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော မဟာကုသိုလ်စိတ်ရ၏။

ကာမေတီတိ ကာမော။ (ကိလေသာကာမ ရ၏) ကိလေသေဟိ ကာမိယတီတိ ကာမော။ (ဝတ္ထုကာမ ရ၏။) အဝစရန္တိ ဧတ္ထာတိ အဝစရာနိ။ (စိတ်ရ၏။) ကာမောစ ကာမော့စ ကာမာ။ ကာမာနံ အဝစရာနိ **ကာမာဝစရာနိ**။ (အာရုံ-အာရမ္မဏိက/ဌာနီ ဌာန စပ်) * လုဇ္ဇတိ ပလုဇ္ဇတီတိ **လောကော**။ လောကေ နိယုတ္တာနိ လောကိယာနိ။ (စိတ်ရ၏) လောကေ နိယုတ္တာ လောကိယာ။ (ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။) သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ သမာပတ္တိယော။(သံ-အာ-ပဒ+တိ) အာရမ္မဏံ စိန္တေ န္တီတိ စိတ္တာနိ။ သမာပတ္တိသင်္ခါတာနိ စိတ္တာနိ သမာပတ္တိစိတ္တာနိ။ အဋ္ဌစ တာနိ သမာပတ္တိစိတ္တာနိစာတိ အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တာနိ။ လောကိယာနိစ တာနိ အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တာနိစာတိ လောကိယအဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တာနိ။

လောကိယေဟိ အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တာနိ **လောကိယအဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တာနိ**။

လောကိယ-အရကား သာသနာတော်၏ သဘောကို မသိကြကုန်သော လောကီလူတို့သည် မုချ။ ထို၏ ဝင်စားအပ်ကုန်သော သမာပတ်ရှစ်ပါးစိတ်တို့နှင့် အာရမ္မဏိက အာရုံ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ လောကီလူသားတို့ ဝင်စားအပ်ကုန်သော သမာပတ်ရှစ်ပါး စိတ်တို့ရ၏။

မဂ္ဂေန သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ မဂ္ဂစိတ္တံ။ ဖလေန သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ ဖလစိတ္တံ။ ဖလဉ္စ တံ စိတ္တဉ္စာတိ ဖလစိတ္တံ။ မဂ္ဂေ ပရိယာပန္နံ စိတ္တံ မဂ္ဂစိတ္တံ။ ဖလေ ပရိယာပန္နံ စိတ္တံ ဖလစိတ္တံ။ မဂ္ဂစိတ္တဉ္စ ဖလစိတ္တဉ္စ **မဂ္ဂဖလစိတ္တံ**။ (ဒွန်) မဂ္ဂစိတ္တ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရကား မဂ်ယှဉ်သော စိတ်သည် မုချ။ မဂ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်၏ ဖိုလ်စိတ်နှင့် အဓိစိတ္တ အမည်ရခြင်း စသည်ကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မဂ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်၊ ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ် ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် အာရမ္မဏံ စိန္တေတီတိ စိတ္တံ-ဟု ပြု၍ စိတ္တ-အရ ကာမကုသိုလ် စိတ် ၈-ပါး လောကီသမာပတ်စိတ် ၈-ပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် အဓိကံ စိတ္တံ အဓိစိတ္တံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အဓိစိတ္တ-အရ ဝိပဿနာပါဒက အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ်ကို ဥပစာအားဖြင့် ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်း အဓိစိတ္တသဒ္ဒါ၏ အကျိုး မဂ်ဖိုလ်စိတ်၏ အဓိစိတ္တအမည်ကို အကြောင်း ဝိပဿနာပါဒက အဋ္ဌသမာပတ္တိ စိတ်၌ တင်စားသော ဖလူပစာသဒ္ဒါ၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော ရှစ်ပါးသော သမာပတ်စိတ်သည် မြတ်စွာ ဘုရား ပွင့်တော်မူရာအခါ၌သာ ဖြစ်သောကြောင့် အလုံးစုံသော လောကီစိတ်တို့ထက် လွန်မြတ်၏ဟု လွန်မြတ်ခြင်း၏အကြောင်းကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

(စ) ဖြင့် အဓိစိတ္တ-အရ မုချအားဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်ကို ယူရမည်ဟု သိ စေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၇။ **ကေဋ္ဌ/ကေဋ္ဋ** ။ ။ ဝိဘာဂေ ဓာတ၊ စသဒ္ဒေန ကေဋ္ဌိတော ဠျစ။ ဠျပစ္စယေ ကေဓာ ကရောတီတိ ကေဋ္ဌ။ (ဠျ) ကိုယောက်၍ ကေ-နောင် ကရောတိအနက်၌ ဠျပစ္စည်း သက်၍ရင်း, ကေဋ္ဌိဟိ ဠျော။ (နီတိ၊သုတ္တ) ဖြင့် ကရောတိအနက်၌ ဠျပစ္စည်းသက်၍ရင်း ပြီးသောကြောင့် အသဒိသဒ္ဒဘော်နှင့်ရှိသော ကေဋ္ဌ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သမာဒပနံ/သမာဒါပနံ ။ ။ သမာဒါပနံ သမာဒါနဋ္ဌာတိ အဉ္ဉေသံ သမာဒါပနံ သယံ သမာဒါနဋ္ဌ-ဟု သာရတ္ထဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့် အာ-ကို အ-ရဿ မပြုဘဲရင်း ပြု၍ရင်း ပြီးနိုင်ရကား နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ/ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေန ။ ။ ဓာတုနာမာနမုပသဂ္ဂယောဂါဒီသွပိစ-သုတ်၌ အပိသဒ္ဒါဖြင့် ပဉ္စမီဝိဘတ် ဒုတိယာဝိဘတ် တတိယာဝိဘတ်သက်၍ ဝိနာ ဗုဒ္ဓသ္မာ၊ ဝိနာ ဗုဒ္ဓံ၊ ဝိနာ ဗုဒ္ဓေန-ဟု ပုံစံထုတ်ထားသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

* အညတြ ဝိနာ၊ နိပါတာတို့၊ ယှဉ်ရာမှန်လျှ၊ ယင်းပဒဝယ်၊ ဒု+တ+ပဉ္စမီသက်မြဲ။

➤ ၈။ (ဂ) **ဝါကျ၌ ရနိုင်သော နည်း** ။ ။ မကောင်းတတ်သော အကျိုးဖြစ်သော မင်္ဂ နှင့်ယှဉ်သော စိတ် ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်တို့၏ "**အဓိစိတ္တ**"ဟူသော အမည်ကို မကောင်းရာ သော အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော ရှစ်ပါးသော သမာပတ်စိတ် ကို အဓိစိတ္တ-ဟု ဆိုသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း မည်၏။ ပြဓာန်းသော ဝိပဿနာ ပါဒက လောကီစိတ်ကိုဆိုသဖြင့် မပြဓာန်းသော ဝိဝဋ္ဋနိဿိတဖြစ်သော လောကီမဟာ ကုသိုလ်စိတ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။

အဓိစိတ္တံ-ကား အကျိုးဖြစ်သော မင်္ဂဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်၏ "အဓိစိတ္တ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာ၏အခြေခံဖြစ်သော သမာပတ်စိတ်၌တင်-- ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

(က) **ကာမာဝစရာနိ (ပ) အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တာနိ**- ကား အပေါင်းဖြစ်သော သာသနိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကာမာဝစရကုသိုလ်ရှစ်ပါး, သမာပတ်စိတ် ရှစ်ပါး၊ အသာသနိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကာမာဝစရကုသိုလ်ရှစ်ပါး, သမာပတ်စိတ် ရှစ်ပါးတို့၏ "ကာမာဝစရာနိ (ပ) အဋ္ဌသမာပတ္တိ စိတ္တာနိ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အသာသနိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်ရှစ်ပါး, သမာပတ်စိတ် ရှစ်ပါး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

ကာမာဝစရာနိ-ကား ဌာနဖြင့် ဌာနီကိုမှတ်၍ ကာမဘုံ၌ အဖြစ်များသည်ကို ဆိုသဖြင့် ရူပဘုံ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်တတ်သော အနည်းကိုလည်း ရသောကြောင့် တဗ္ဗဟုလ္လနည်း။

ဌာနဖြစ်သော ကာမ (၁၁) ဘုံ၏ "ကာမာဝစရ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော စိတ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ (အဘေဒနည်း)

ဓမ္မစိတ္တံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လောကီ လောကုတ္တရာစိတ်အားလုံး၏ "စိတ္တ" ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မင်္ဂနှင့်ယှဉ်သော စိတ်၊ ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်၌

http://www.dhammadownload.com

တင်-- ကေဒေသျှပစာ။

(င) ဝါကျအား ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒကာလတည်းဟူသော ဌာနဖြင့် ဝိပဿနာပါဒက အဋ္ဌသမာပတ္တိ စိတ်တည်းဟူသော ဌာနီကိုမှတ်၍ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒကာလ၌ ဝိပဿနာပါဒက အဋ္ဌသမာပတ္တိ စိတ် ဖြစ်ခြင်းတည်းဟူသော အမျှားကိုဆိုသဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓကာလ၌ ဝိပဿနာပါဒက အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ် ဖြစ်ခြင်းတည်းဟူသော အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် တဗ္ဗဟုလ္လ နည်း။ **(ဆ)တံ ဟူေ အနဝဇ္ဇေ-**ကား အဓိစိတ္တနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ ဝိပဿနာပါဒက အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ်တည်းဟူသော အဓိစိတ္တကို ဤပဌမပါရာဇိကအရာ၌ အလိုရှိအပ်၏ဟု အနက်ရောက်ရာသောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း/ဗျတိရေကနည်း။

(ဇ) ဝါကျကား ကိလေသာနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ ဝိပဿနာပါဒက အဋ္ဌသမာပတ္တိ စိတ်သို့ရောက်သော လောကီသမာပတ္တိလာဘီ ပုထုဇဉ်ရဟန်းတို့ကား တစုံတခုသော အကြောင်းကြောင့် မေထုန်အကျင့်သို့ ရောက်နိုင်သေး၏ဟု အနက်ရောက်ရာသော အားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း/ဗျတိရေကနည်း။

➢ ၁၀။ **ဝေဒိတဗ္ဗာ--၌ တဗ္ဗပစ္စည်းဟူသော ဓာဗျတ္တအရ** မဟာကုသိုလ် ၈-ပါး၊ လောကီအဋ္ဌသမာပတ်စိတ် ၈-ပါး (ဝါ) မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စိတ် ၉-ပါး၊ ထိုနှင့်ယှဉ်ဘက် သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကိုယူ။

ဝါကျ [၁၁၀]

(က) "အတ္ထိ ဒိန္နံ, အတ္ထိ ယိဋ္ဌ"န္တိ အာဒိနယပ္ပဝတ္တံ ပန ကမ္မဿကတာဉာဏံ ပညာ။ (ခ) သာ ဟိ ဗုဒ္ဓေ ဥပ္ပန္နေပိ အနုပ္ပန္နေပိ လောကေ ပဝတ္တတိ။ (ဂ-၁) ဥပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ တဿာ ပညာယ ဗုဒ္ဓါပိ ဗုဒ္ဓသာဝကာပိ မဟာဇနံ သမာဒပေန္တိ၊ (ဂ-၂) အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စ ကမ္မဝါဒိနော စ ဓမ္မိကာ သမဏဗြာဟ္မဏာ စက္ကဝတ္တီ စ မဟာရာဇာနော မဟာ ဗောဓိသတ္တာ စ သမာဒပေန္တိ၊ (ဂ-၃) သာမမ္ပိ ပဏ္ဍိတာ သတ္တာ သမာဒိယန္တိ။

(ဃ) တထာ ဟိ အင်္ကုရော ဒသဝဿသဟဿာနိ မဟာဒါနံ အဒါသိ၊ ဝေလာမော ဝေဿန္တရော အညေ စ ဗဟူ ပဏ္ဍိတမနုဿာ မဟာဒါနာနိ အဒံသု။ (င) တေ တံ ကုသလံ ဓမ္မံ ပရိပူရေတွာ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိံသု။

(ဋ္ဌ၊၂၁၀။ မအဋ္ဌ၊တ၊ ၁၆၉။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊ ၃၆၇။)

➢ ၁။ **ဒိန္နံ**-လှူအပ်သော လှူဘွယ်ဝတ္ထုသည်။ (မုချတ္ထ) လှူအပ်သော လှူဘွယ်ဝတ္ထုဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော အကျိုးသည်။ (ဥပစာရတ္ထ)

ဒိန္နံ - လှူကြောင်းဖြစ်သော ဒါနစေတနာသည်။ (မုချတ္ထ) လှူကြောင်းဖြစ်သော ဒါနစေတနာ၏ အကျိုးသည်။ (ဥပစာရတ္ထ)

ယိဋ္ဌံ - ကြီးစွာလှူအပ်သော လှူဘွယ်ဝတ္ထုသည်။ (မုချတ္ထ) ကြီးစွာလှူအပ်သော

http://www.dhammadownload.com

လျှော့ဟုယ်ဝတ္ထုဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးသည်။ (ဥပစာရဋ္ဌ)

ယိဋ္ဌံ- ကြီးစွာလှူကြောင်းဖြစ်သော ဒါနစေတနာသည်။ (မုချဋ္ဌ) ကြီးစွာလှူကြောင်း ဖြစ်သော ဒါနစေတနာ၏ အကျိုးသည်။ (ဥပစာရဋ္ဌ)

➤ ၂။ (၈) သို့/ **အဘောဏ်ယုတ္တအောနရာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ကမ္မဿကတ ဉာဏ်သည် ပညာမည်၏ဟု ဆို၏။ ယင်းကမ္မဿကတဉာဏ်သည် သုံးပါးသော သမ္ပတ္တိ ကို ဆောင်တတ်သည်ဖြစ်၍ အဓိပညာ မည်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်လျက် ကမ္မဿကတဉာဏ်သည် ပညာမည်၏ဟု ဆိုသော ဆရာစကားသည် အသို့ လျှင် သင့်နိုင်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ကမ္မဿကတဉာဏ်၏ ပညာ သာမန်မည်သည် ၏ အဖြစ်ကို ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်း၏ ပညာသာမန် မည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြီး စေခြင်းငှာ (ဝါ) ယုတ္တိအားဖြင့် မြဲမြံစွာ ပြုခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ကမ္မဿကတဉာဏ်သည် ဘုရားပွင့်သော်ရင်း မပွင့်သော်ရင်း ဖြစ်၏ ရှိ၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို ဝေဖန်၍ အကျယ်ပြုလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ-၂) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ-၁) ဖြင့် ဘုရားပွင့်တော်မူသောအခါရင်း၊ ကမ္မဿကတ ဉာဏ် ပညာ၌ မြတ်စွာဘုရားတို့သည်ရင်း၊ ဘုရားတပည့်သားတို့သည်ရင်း လူအပေါင်းကို ဆောက်တည်စေ၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဘုရားမပွင့်သောအခါ ကမ္မဿကတဉာဏ်ပညာ၌ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လူအပေါင်းကို ဆောက်တည်စေပါသနည်း။ မွေ့တာအားဖြင့် လူ အပေါင်းသည် ကမ္မဿကတဉာဏ်ပညာ၌ ဆောက်တည်ကြပါကုန်သလော။ (ဂ-၂)မိန့်

(ဂ-၃) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ-၁+၂) တို့ဖြင့် ဘုရားပွင့်တော်မူသော်ရင်း, မပွင့် တော်မူသော်ရင်း၊ ရင်းကမ္မဿကတပညာ၌ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် လူများအပေါင်းကို ယထာရဟ ဆောက်တည်စေကြသည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခု အခါ၌ ဘုရားပွင့်တော်မူသော်ရင်း, မပွင့်တော်မူသော်ရင်း၊ ရင်းကမ္မဿကတပညာ၌ ပညာရှိကုန်သော ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့သည် ကိုယ်တိုင်လည်း ဆောက်တည်ကြသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (ဂ-၃) ကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ-၃) ဖြင့် ကိုယ်တိုင်လည်း ပညာရှိတို့သည် ကမ္မဿ ကတဉာဏ်ပညာကို (ဝါ) ကမ္မဿကတဉာဏ်ပညာလျှင် အကြောင်းရှိသော ဒါန-စသော ကုသိုလ်ကို ဆောက်တည်ကြကုန်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်ကို သဘော အားဖြင့် ပြီးစေ မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ဝါ) ယင်းသို့ ကိုယ်တိုင်ဆောက်တည်ကြပုံ ကို အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ-၃) ဖြင့် (ပ) ပြဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်ကြောင့် ရင်းကို

http://www.dhammadownload.com

သိအပ်ပါသနည်း။ ပစ္စက္ခအားဖြင့် သိအပ်ပါသလော။ စုဝ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။/ကာရဏ။ (ဂ) ဝိတ္တာရ။ ထိုတွင် (ဂ-၂) ကား ဗုဒ္ဓေ ဥပ္ပန္နေပိ၏ အကျယ်မှတစ်ပါး ဗုဒ္ဓေ အနုပ္ပန္နေပိ၏ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဃ) သည် (ဂ-၃) ဝါကျကို သဘောအားဖြင့် မြဲစေ သိစေတတ်သောကြောင့် ဉာပက၊ ဒဋ္ဌိကရဏ။/ဝိတ္တာရ။ (င) ဖလဝါကျ။

စာစစ် ။ ။ တဿာပညာယ-ကား ၌--ကြောင့် သမာဒပေန္တိ-၌ အာဓာရ/အာဓာရီ စပ်။ တဿာ ပညာယ-ကား ကို--ကြောင့် သမာဒပေန္တိ-၌ ဆဋ္ဌီကံ/ကမ္မိ စပ်။

➤ ၄။ ကရိယတေတိ ကမ္မံ။ (ကုသိုလ်ကံ စေတနာ ရ၏။/ကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာရ၏။) * သဿ ကွဒံ **သကံ**။ (မိမိဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာပဉ္စက၏+ကုသိုလ် စေတနာ/ကုသိုလ် အကုသိုလ်စေတနာနှင့် သာမီ သံ စပ်။)

* ကမ္မမေဝ သကံ ဧတဿာတိ **ကမ္မဿကော**။ (ကမ္မသက-အရ မိမိ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံ (ဝါ) ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ၏+ဧတ-အရ ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ်)

ကမ္မံ သကံ ဧတဿာတိ **ကမ္မဿကော**။(ဧတဿ၊ထိုသူအား။ကမ္မံ၊ကံဟုဆိုအပ်သော။ သကံ၊မိမိ၏ ဥစ္စာသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ ကံဟူသော မိမိဥစ္စာနှင့် ပုဂ္ဂိုလ် အကြောင်း အကျိုး စပ်။) ကမ္မဿကဿ ဘာဝေါ **ကမ္မဿကတာ**။(ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ကံဟူသော ဥစ္စာတို့ အကျိုး အကြောင်း စပ်။)

ကမ္မဿကတံ ဇာနာတီတိ **ကမ္မဿကတဉာဏံ**။ ကမ္မဿကတာဟူသော ဥပပဒပုဒ် အရကား ကံသာလျှင် မိမိဥစ္စာရှိသူ၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မဿကဘာဝဘောဂုဏ် သည် မုချ။ ထို၏ ဉာဏ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ/ကမ္မ ကမ္မိ/အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန။

ဉာဓာတ်အရကား ဉာဏ်၏ သိတတ်သော သတ္တိသည် မုချ။ ယုပစ္စည်းအရလည်း ဖြစ်သော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော သတ္တိမန္တဖြစ်သော ကမ္မဿကတဉာဏ် ရ၏။ * ဇာနာတီတိ ဉာဏံ။ ကမ္မဿကတာယ ဥပ္ပန္နကဉာဏံ **ကမ္မဿကတဉာဏံ**။ (ဥပ္ပန္နကပုဒ်ကျေသော မဇ္ဈေလောပီ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်၊ ကမ္မဿကတာဘာဝဘောဂုဏ် ၏+ ဉာဏ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ်။)

ပါပေ သမေတီတိ **သမဏော**။ သမုဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကား မကောင်းမှု အကု သိုလ် တရားတို့၏ အဘာဝသည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဌကား ရဟန်းတို့၏ ပကတူပနိဿ သတ္တိသည် ဖလူ။ ကာမကုသိုလ်၏ တဒင် မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်၏ ဝိက္ခမ္ဘန မဂ်ကုသိုလ်၏ သမုစ္ဆေဒ ဖိုလ်ကုသိုလ်၏ ပဋိပဿမ္ဘနသတ္တိသည် ဖလူ။ ယုပစ္စည်းအရ ရဟန်းဒြဗ်ရ၏။

သမ္မတိ သန္တစိတ္တော ဘဝတီတိ **သမဏော**။ သမုဓာတ်အရ ငြိမ်သက်သော အခြင်း အရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သတိ ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေ့--ဖလူ။ ပီတိ ပါမောဇ္ဇ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော နောက်--ကာရဏူ။

http://www.dhammadownload.com

ယုပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရဟာန်းဖြစ်ရ၏။

ဗြဟ္မံ အဏာတီတိ **ဗြာဟ္မဏော**။ ဗြဟ္မပုဒ်အရ ဗေဒသည် မှချ။ ထို-၏ ရွတ်ဆိုခြင်း ကြိယာနှင့် ကမ္မ. ကမ္မိ စပ် ဌာန္။ အဏဓာတ်အရ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ရှေ့--ဖလူ။ နောက်-- ကာရဏူ။ အပစ္စည်းနှင့် ပုဒ်လုံးအရ ပုဏ္ဏားဖြစ်ရ၏။

ဗြဟ္မုနော အပစ္စံ **ဗြာဟ္မဏော**။ ဗြဟ္မ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ဗြဟ္မာမင်းသည် မှချ။ ထို-၏ ပုဏ္ဏားနှင့် ဇနက ဇညဲ စပ် ဌာန္။ ဏပစ္စည်းအရ ထို-သော ပုဏ္ဏားဖြစ်ရ၏။

စက္ကံ ဝတ္တေတီတိ **စက္ကဝတ္တီ**။ စက္ကပုဒ်အရ စကြာရတနာသည် မှချ။ ထို-၏ လည်စေခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ ကမ္မိ စပ် ဌာန္။/ထို-၏ မင်းဖြစ်နှင့် သံ သာမိ စပ် ဌာန္။ ဝတု-ဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဂုဏ်ကား စကြာရတနာ၏ ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိဘောဂုဏ်သည် မှချ။ ဟေတုကတ္တုဂုဏ်ကား မြတ်သောမင်း (ဝါ) စကြဝတေးမင်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးနှင့် ဏီပစ္စည်းအရ စကြာဝတေးမင်းဖြစ်သည် အပဓာန၊ စကြာရတနာကို လည်စေသည်၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ဝဿာနံ သဟဿာနိ **ဝဿသဟဿာနိ**။ ဒသဟိ ဂုဏိတာနိ ဝဿသဟဿာနိ **ဒသဝဿသဟဿာနိ**။ * ပဏ္ဍိတာစ တေ မနုဿာစာတိ **ပဏ္ဍိတမနုဿာ**။

➢ ၅။ **ကမ္မဿကတဉာဏံ/ကမ္မဿကတညာဏံ/ကမ္မဿကတာဉာဏံ**

သံယောဂေ ပရေ ရဿတ္တံနှင့်အညီ ည-သံယုက်ကြောင့် တ-၌ ရဿပြု၍ ဤသို့ ပါရာဇိကဏ်ဂဏ္ဌိသစ်ဆိုသည်ဖြစ်၍ အာ-အက္ခရာနောင် ညဓာတ်ကို ဒွေဘော်ပြု၍ ည-သံယုက်ကြောင့် တာ-၌ အာကို အရဿပြု၍ ရှဝ်ပြီးသောကြောင့် ကမ္မဿကတညာဏံ ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **အတ္ထိ ဒိန္နံ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော လှူဘွယ်ဝတ္ထု၏ "ဒိန္န"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဒိန္နဖလ၌တင်-- ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။ အကြောင်းဖြစ်သော ဒါနစေတနာ၏ "ဒိန္န"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဒါနဖလ၌ တင်-- ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။ **အတ္ထိ ယိဋ္ဌံ**-လည်း အတူတင်။

အတ္ထိဒိန္နံ အတ္ထိယိဋ္ဌန္တိ အာဒိနယပ္ပဝတ္တံ-ကား အတ္ထိဒိန္နံ အတ္ထိယိဋ္ဌံ-ဟူသော အစိတ်ကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အတ္ထိ ·ဟုတံ အစရှိသော အပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

ကမ္မဿကတဉာဏံ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော အတ္ထိ ဒိန္နံ အတ္ထိ ယိဋ္ဌံ-စသောနည်းဖြင့် ဖြစ်သော ကမ္မဿကတဉာဏ်ပညာ၏ " ကမ္မဿကတဉာဏံ" ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အတ္ထိ ဒိန္နံ အတ္ထိ ယိဋ္ဌံ-စသောနည်းဖြင့်ဖြစ်သော ကမ္မဿကတဉာဏ် ပညာ, သာသနာကိုမှီသော အလုံးစုံသော ဝဋ္ဋဂါမိနီကုသိုလ်ပညာတို့၌ တင်--ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

http://www.dhammadownload.com

(င) **ဒေဝေသုစ (ပ) အနုဘဝိသု**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဒေဝသမ္မုတ္တိ၊ မနုဿသမ္မုတ္တိ တို့၏ "ဒေဝေသုစ (ပ) အနုဘဝိသု"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဒေဝသမ္မုတ္တိ မနုဿသမ္မုတ္တိ နိဗ္ဗာနသမ္မုတ္တိတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာ၊ နိဒဿနနည်း။

ပဏ္ဍိတမနုဿာ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော လူပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်၏ "ပဏ္ဍိတ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော လူပညာရှိ နတ်ပညာရှိ ဗြဟ္မာပညာရှိတို့၌တင်--ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာ၊ နိဒဿနနည်း။ **မဟာဇနံ**-ကား များစွာသော လူအပေါင်း တည်း ဟူသော အစိတ်ကိုမှတ်၍ ဆိုသဖြင့် လူ, နတ်, ဗြဟ္မာတည်းဟူသော အပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏာ၊ ဧကဒေသူပစာ။

➢ ၁၀။ **ကမ္မဝါဒိဓမ္မာ**-အရ လောကီခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

သမာဓိယန္တိ-အရ ကမ္မဿကတဉာဏ်ကို ဆောက်တည်သောအားဖြင့်ဖြစ်သော ကာယဝိညတ် ဝစီဝိညတ်ကိုယူ။

ဓါတ်ပျံ [၁၁၁]

(က) တိလက္ခဏာကာရပရိစ္ဆေဒကံ ပန ဝိပဿနာဉာဏံ "အဓိပညာ"တိ ဝုစ္စတိ။

(ခ) သာ ဟိ အဓိသီလအဓိစိတ္တာနိ ဝိယ သီလစိတ္တာနံ သဗ္ဗလောကိယပညာနံ အဓိကာဘဝေ ဥတ္တမာ စ။ (ဂ) န စ ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ လောကေ ပဝတ္တတိ။

(ဃ) တဒေကာပိစ မဂ္ဂဖလပညာဝ အဓိပညာ။ (င) သာ ပန ဣဓ အနဓိပ္ပေတာ။

(စ) န ဟိ တံ သမာပန္နော ဘိက္ခု မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝတီတိ။

(ဆ) တဿာတိ တာသု တီသု သိက္ခာသု။ ယာယံ အဓိသီလသိက္ခာတိ ယာ အယံ ပါတိမောက္ခသီလသင်္ခါတာ အဓိသီလသိက္ခာ။

(ဋ္ဌ၊၂၁၀။ မအ္ဂ၊တ၊၁၇၀။ ဘာသာဋီ၊ဝု၊၁၆၈။)

➢ ၁။ (က) **သဒ္ဒတ္ထ ထင်ရှားချက်အနက်** ။ ။ ပန၊ပညာမှတပါး အဓိပညာကို ဆိုအံ့။ တိလက္ခဏာကာရပရိစ္ဆေဒကံ၊အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တတို့၏အစွမ်းဖြင့် သုံးပါးသော အမှတ် လက္ခဏာ၏ ဟုတ္တာ အဘာဝ-အစရှိသော အခြင်းအရာကို ပိုင်းခြားတတ်သော။ (ဝါ) အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တတို့၏အစွမ်းဖြင့် သုံးပါးသော အမှတ်လက္ခဏာဟု ဆိုအပ်သော အခြင်းအရာကို ပိုင်းခြားတတ်သော။ဝိပဿနာဉာဏံ၊အထူးထူးအပြားပြားအားဖြင့် ရှု တတ်သော ဉာဏ်ကို။အဓိပညာတိ၊အလုံးစုံသော လောကီပညာတို့ထက် လွန်ကဲထူးမြတ် အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော (ဝါ) သိစေတတ်သော အဓိပညာဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဥပစာအား ဖြင့် ဆိုအပ်၏။

➢ ၂။ (ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် တိလက္ခဏာကာရပရိစ္ဆေဒက ဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို အဓိပညာဟု ဆိုအပ်သည်ကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားစွာ ပြဆို

http://www.dhammadownload.com

ပြီး၍ (ဝါ) ယုတ္တိနှင့်တကွ ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဘုရားဖြစ်သောအခါကို ကြည့်၍ လောက၌ ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာမဖြစ်ဟု စကားကြွင်းကို ဆက်၍ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဂ)သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် လက္ခဏာသုံးပါး၏ အခြင်းအရာကို ပိုင်းဖြတ်တတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို အဓိပညာဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဝိပဿနာဉာဏ်ဟုဆိုအပ်သော အဓိပညာသည် အဘယ်အခါ၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒကာလမှ တစ်ပါးသောကာလ၌ ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ (က) ဖြင့် တိလက္ခဏာကာရပရိစ္ဆေဒကဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို အဓိပညာဟု ဆိုအပ်သောဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ လောကီပညာ၏ အဓိပညာ၏အဖြစ်သည် ပရိယာယ်အားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် နိပ္ပရိယာယအားဖြင့်ဖြစ်သော ထိုအဓိပညာကို ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် အလုံးစုံသော လောကီပညာတို့ထက် ပိုလွန် မြင့်မြတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်သည် အဓိပညာမည်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ်သည် မုချ အဓိပညာမည်ပါသနည်း။ အဘိညာဉ်စသော မဟဂ္ဂုတ်ပညာသည်လည်း အဓိပညာ မည်လေသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ပညာသည်သာ မုချအားဖြင့် အဓိပညာ မည်၏ဟု ဖွင့်ပြ၏။ အကယ်၍ မဂ် ဖိုလ် ပညာသည်သာ မုချ အဓိပညာ မည်ငြားအံ့၊ ယင်းသို့မည်သော် ယင်းပညာကို ဤ၌ အလိုရှိအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ပညာဖြစ်သော အဓိပညာကို ဤ၌ မလိုအပ်ဟု ဆို၏။ မဂ်ဖိုလ်ပညာသည် ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာထက် လွန်ကဲထူးမြတ်သော အဓိပညာမည်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် မဂ်ဖိုလ်ပညာ ဖြစ်သော အဓိပညာကို ဤ၌ မလိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အဓိပညာမည်ပုံကို ယုတ္တိအားဖြင့် မြဲစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။/ ဥပမာအားဖြင့် ထင်ရှားအောင်ပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋ္ဌ ကရဏ။/ကာရဏ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ဥပစာ အဓိပညာမှတစ်ပါး မုချ အဓိပညာကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ကာရဏ။/ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။

စာစပ် ။ ။ သာ-ကား သည်--ကြောင့် အဓိကာ ဥတ္တမာ-တို့၌ တုလျတ်/လိင်တ်။

(တစ်နည်း) ဟောတိ-ဟူသော ပါဌ်သေသ၌ ပကတိကတ္တား/ကြိယာဝါစက စပ်။

➤ ၄။ လက္ခီယတေ ဧတေဟီတိ လက္ခဏာနိ။ တီဏိ လက္ခဏာနိ တိလက္ခဏာနိ အာကရဏံ အာကာရော။ အာကရီယတိ ဧတေနာတိ ဝါ အာကာရော။ တိလက္ခဏာသ အာကာရော တိလက္ခဏာကာရော။/တိလက္ခဏာသင်္ခါတော အာကာရော တိလက္ခဏာ

http://www.dhammadownload.com

ကာရော။ တိလက္ခဏာကာရံ ပရိစ္ဆိန္ဒတီတိ **တိလက္ခဏာကာရပရိစ္ဆေဒကံ**။ တိလက္ခဏာ ကာရ-အရ လက္ခဏာယဉ်သုံးပါးတို့၏ ဟုတ္တာ အဘာဝ အစရှိသော အခြင်းအရာသည် မုချ။ (ဝါ) လက္ခဏာယဉ်သုံးပါးဟု ဆိုအပ်သော အခြင်းအရာသည် မုချ။ ထို-၏ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ကမ္မ ကမ္မိ စပ် ဌာန္။ ပရိ-အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ ဆိဒိဓာတ်အရကား ဝိပဿနာဉာဏ်၏ သတ္တိလက္ခဏာ သဘာဝရ၏။ ဏွုပစ္စည်းအရ လည်းဖြစ်သော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား သတ္တိမန္တဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ရ၏။

ပဇာနာတီတိ ပညာ။ ပညာပေတီတိ **ပညာ**။ ပရှေ့ရှိသော ဉာဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တာ၌ ကား အမောဟနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တာ၌-ကား အမောဟ၏ ပကတ္ထပနီသျှသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-အရ ပညိန္ဒြေစေတသိက်ရ၏။

တေန တေန အနိစ္စာဒိနာ ပကာရေန ဇာနာတီတိ **ပညာ**။ ပ-ဥပသာရအရကား အနိစ္စ-စသော အပြားသည် မုချ။ ထို-၏ သိခြင်းကြိယာနှင့် ဝိသေသန-သျှ စပ် ဌာန္။ ဉာဓာတ်အရ သိတတ်သော သတ္တိ ရ၏။ အ-ပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တဖြစ်သော ပညိန္ဒြေ စေတသိက်ရ၏။ * အဓိကာ ပညာ **အဓိပညာ**။ အဓိ-ဥပသာရအရ လွန်ကဲထူးမြတ်သော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ ပညာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ မဂ်ဖိုလ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ပညာသည် မုချ။ အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ဖလူ။ * ဘိက္ခကောတိ **ဘိက္ခု**။ ဘိက္ခဓာတ်အရ သဒ္ဒါ သတိ ရ၏။ ရူပစ္စည်းအရ ပုထုဇဉ် အရိယာ ရဟန်းသာမန်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် အဓိကာ ပညာ အဓိပညာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အဓိပညာ-အရ ဝိပဿနာပညာကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်း အဓိပညာ-သဒ္ဒါ၏ အကျိုးမဂ်ဖိုလ် ပညာကို အကြောင်း ဝိပဿနာဉာဏ်၌ တင်စားထားသော ဖလူပစာသဒ္ဒါ၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းဝိပဿနာဉာဏ်၏ တိလက္ခဏာကာရပရိစ္ဆေဒ သဘောရှိသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ အဓိကာစေဝ ဥတ္တမာစ-ဖြင့် အဓိပညာ၌ အဓိ-၏ အဓိကအနက်၊ ဥတ္တမ အနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဓိကာ ပညာ အဓိပညာ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်၊ ကြွင်း ဘာဝတ္ထဖော်။

(ဃ) ၌ တာသု တီသု သိက္ခာသု-ဖြင့် တတြ-၌ တ-သည် သိက္ခာသုံးပါးကို စွဲယူရမည်၏--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) တြပစ္စည်း၏ သတ္တမျတ္ထ၊ ဗဟုဝစနတ္ထ၌ သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ယာ အယံ-ဖြင့် ယာယံ-ကို ယာ+အယံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ပါတိမောက္ခသီလသင်္ခါတာ-ဖြင့် အဓိသီလသိက္ခာ-အရ ပါတိမောက္ခသံဝရ သီလကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၇။ ဝိပဿနာဉာဏ်/ဝိပဿနာဉာန် ။ ။ အာဒိသဒ္ဒေန ရမု အပ ဉ တာ ဒိတောပိ (ရှု) နှင့်အညီ ဉာဓာတ်နောင် ယုပစ္စည်း၏ ကာရိယ အန-မှ န-ကို ဏ-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်-ဟု မုဒ္ဓဇ ဏ-ဖြင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝိပဿနာဉာဏံ/ဝိပဿနဉာဏံ ။ ။ သမာသ်လယ်မှာ၊ ထိမြဲအာ၊ရဿာ မပြုရ-ဟု ဆိုသောကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အဓိပညာ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်ပညာ၏ "အဓိပညာ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၌တင်-- ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

(က) ဝါကျသည် ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုသာ အဓိပညာမည်၏ဟု အလွန်အကဲအားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း။ အဓိပညာ-အရ ဝိပဿနာဉာဏ်တည်းဟူသော ပြဓာန်း သည်ကို ဆိုသဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်, ရတနတ္တယာနုဿရဏာဒိပညာဉာဏ်တို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာန/ဥပလက္ခဏ/နိဒဿန/ကေဒေသူပစာ။

(ဂ) ဝါကျအား ဌာနဖြင့် ဌာနီကိုမှတ်၍ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒကာလ၌ ဝိပဿနာ အဓိပညာဖြစ် ခြင်းတည်းဟူသော အမျှားကိုဆိုသဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓုပ္ပါဒကာလ၌ ဝိပဿနာ အဓိပညာ ဖြစ်ခြင်းတည်းဟူသော အနည်းကိုလည်း ရသောကြောင့် တဗ္ဗဟုလ္လနည်း။

(ငဲ) ဝါကျအား ဤ၌ မဂ်ဖိုလ် အဓိပညာကို မလိုအပ်ဟု ဆိုသဖြင့် အဓိပညာနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ ဝိပဿနာ အဓိပညာကို ဤ၌ လိုအပ်၏ဟု အနက်ရောက်ရာသော အားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း/ဗျတိရေကနည်း။

(စ) ဝါကျအား ဤ၌ မဂ်ဖိုလ်အဓိပညာသို့ ရောက်သော ရဟန်းကား မေထုနပဋိ သေဝနအမှုကို မပြုဟု ဆိုသဖြင့် ကိလေသာနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ လောကီ အဓိပညာ သို့ ရောက်သော ရဟန်းကား တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းဖြင့် မေထုနပဋိသေဝနအမှု ကို ပြုသေး၏ဟု အနက်ရောက်ရာသောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း/ ဗျတိရေကနည်း။

ဋီကာ [၁၁၂]

(က) ဧတံ သာဇီဝံ နာမာတိ ဧတံ သဗ္ဗမ္ပိ ဘဂဝတော ဝိနယေ ဌပိတံ သိက္ခာပဒံ, ယသ္မာ ဧတ္ထ နာနာဒေသဇာတိဂေါတ္တာဒိဘေဒဘိန္နာ ဘိက္ခူ သဟ ဇီဝန္တိ ဧကဇီဝိကာ သဘာဂဇီဝိကာ သဘာဂဝုတ္တိနော ဟောန္တိ၊ တသ္မာ "သာဇီဝ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

(ခ) တသ္မိံ သိက္ခတီတိ တံ သိက္ခာပဒံ စိတ္တဿ အဓိကာရံ ကတွာ ယထာ သိက္ခာ ပဒံ နုခေါ သိက္ခာမိ, န သိက္ခာမီတိ စိတ္တေန သြဒ္ဓိံ ဩလောကေန္တော သိက္ခတိ။

(ဂ-၁) န ကေဝလဉ္စာယမေတသ္မိံ သာဇီဝသင်္ခါတေ သိက္ခာပဒေယေဝ သိက္ခတိ၊ သိက္ခာယပိ သိက္ခတိ။ (ဂ-၂) "ဧတံ သာဇီဝံ နာမာ"တိ ဣမဿ ပန အနန္တရဿ ပဒဿ ဝသေန "တသ္မိံ သိက္ခတီ"တိ ဝုတ္တံ။ (ဋီ၊၂၁၀။ မဏိ၊တ၊၁၇၀။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၆၉။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁။ (က) **ပါဌ်ကျယ်ကိုတွဲနည်းအနက်** ။ ။ ဇတံ သာဇီဝံ နာမာတိ၊ကား။သဗ္ဗမ္ပိ၊သော။ ဘဂဝတာ၊သည်။ဝိနယေ၊၌။ဌပိတံ၊ထားပြီးသော။ဇတံ သိက္ခာပဒံ၊ထိုသဒ္ဒါပဟု ဆိုအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို။သံာဇီဝန္တိ၊သာဇီဝဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊၏။ ကသ္မာ၊ကြောင့်။သဗ္ဗမ္ပိ၊သော။ (ပ)သာဇီဝန္တိ၊ဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊နည်း။ ယသ္မာ၊ကြောင့်။ဇတ္ထ၊ထိုသဒ္ဒါပဟု ဆိုအပ်သော သိက္ခာပုဒ်၌။ နာနာဒေသဇာတိဂေါတ္တာဒိဘေဒဘိန္နာ၊အထူးထူးသောအရပ်, အမျိုး, အနွယ် အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့် ပြာကုန်သော။ဘိက္ခူ၊ရဟန်းတို့သည်။သဟ၊တကွ။ဇီဝန္တိ၊ဧကုဒ္ဒေသ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အသက်မွေးကြကုန်၏။ဧကဇီဝိကာ၊တူသော အသက်မွေးခြင်းရှိကြကုန်သည်။သဘာဂဇီဝိကာ၊တူသောအဘို့ရှိသော အသက်မွေးခြင်းရှိကြကုန်သည်။သံဘာဂဝုတ္တိနော၊တူသောအဘို့ရှိသော အသက်မွေးခြင်းရှိကုန်သည်။ဟောန္တိ၊ကုန်၏။တသ္မာ၊ကြောင့်။သဗ္ဗမ္ပိ၊သော။ (ပ)သာဇီဝန္တိ၊ ဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။

➤ ၂။ (က) သို့/ **လွှင့်ပါးပုစ္ဆာတက်** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဇတံ သာဇီဝံ နာမ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌ သာဇီဝကို မည်သို့ ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်း။ ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်လော။ သာဇီဝ-၌ သ-သည် အဘယ်၏ ကာရိယဖြစ်ပါသနည်း။ လူဝတ်ကြောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသက်မွေးရာဖြစ်သောကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ကို သာဇီဝ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ ဇတ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် အဘယ်ကို စွဲယူသုံးသပ်ပါသနည်း။ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင် စွဲယူသုံးသပ်ပါသလော။ စုန်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဇတံ-၏ ဝိသယဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်သည် တစိတ်တဒေသမဟုတ်၊ အလုံးစုံ၏အဖြစ်စသည်နှင့် သာဇီဝမည်ခြင်း၏အကြောင်းကို ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ တသ္မိံ-အာဓာရ၏ အာဓေယျကိုငဲ့သောကြောင့် အာဓေယျကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် တသ္မိံ သိက္ခတိ-၌ တသ္မိံ-ဟု အဓိကရဏ အာဓာရကို ညွှန်းပြတော်မူ၏။ အဓိကရဏ အာဓာရသည် အာဓေယျကို ငဲ့သည်မဟုတ်ပါလော။ တသ္မိံ-ဟူသော အဓိကရဏအာဓာရ၏ အာဓေယျကား အဘယ်ပါနည်း။

(ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် တသ္မိံ-ဟူသော အာဓာရ၏ အာဓေယျကို ငဲ့သောကြောင့် ၎င်းအာဓာရ၏ အာဓေယျကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ သိက္ခာသာဇီဝ သမာပန္နော-၏ ဝိဘင်းဖြစ်သောကြောင့် သိက္ခာနှင့် သာဇီဝ၏လည်း ဘိန္နာဓိကရဏဖြစ်သောကြောင့် တေသု သိက္ခတိ-ဟု ဟောသင့်လျက် မဟောဘဲ တသ္မိံ သိက္ခတိ-ဟု ဟောခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **လိမ္မာရှာအောအရာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် တသ္မိံ သိက္ခတိ တေန ဝုစ္စတိ၊ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော-ဟု ဟောဟောတော်မူ၏။ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီဝိဘင်းဖြစ်၍ သိက္ခာနှင့် သာဇီဝ၏လည်း ဘိန္နာဓိကရဏဖြစ်ရသော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် တေသု သိက္ခတိ တေန ဝုစ္စတိ၊ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော-ဟု ဟောတော်မူ သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် တသ္မိံ သိက္ခတိ တေန ဝုစ္စတိ၊ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော-ဟု ဤမျှကိုသာ ဟောတော်မူပါသနည်း။ (ဂ) မိန့်။

အား-- (ဂ) ဖြင့် သာဇီဝ-ဟုဆိုအပ်သော သိက္ခာပုဒ်၌သာလျှင် ကျင့်သည်မဟုတ်၊ အဓိသီလသိက္ခာ၌လည်း ကျင့်၏၊ သို့ကျင့်သဖြင့် တေသု သိက္ခတိ-ဟု ဆိုသင့်သော်လည်း တံ သာဇီဝံ နာမ-ဟူသော ဤ အကြားမရှိသောပုဒ်၏ အစွမ်းဖြင့် တသ္မိံ သိက္ခတိ-ဟု ဟောတော်မူ၏ဟူလို။

(ဂ-၂) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ-၁) ဖြင့် သိက္ခာပုဒ်၌သာ ကျင့်သည်မဟုတ်၊ သိက္ခာ၌လည်း ကျင့်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပါဠိ၌ တသ္မိံ သိက္ခတိ တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နောတိ-ဟူ၍ သိက္ခာပုဒ်၌ ကျင့်ခြင်းကိုသာ ဟောတော်မူပါသနည်း။ သိက္ခာသာဇီဝ နှစ်မျိုးလုံးကို ရည်ရွယ်၍ တေသု သိက္ခတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ၊ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နောတိ-ဟူ၍ ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဂ-၂) မိန့်

➤ ၃။ (ဂ) သည် ပါဠိတော်၌ စောဒနာဘွယ်ကို ပယ်ဖျက်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (ဂ-၁) ကား စောဒကာဘောဂဝါကျ။

စာစပ် ။ ။ သိက္ခာပဒံ-ကား ကို--ကြောင့် ဝုစ္စတိ-၌ ဝုတ္တကံ/ဝုတ္တကံ၏ ကြိယာစပ်။

➤ ၄။ အဓိကရောတိ စိတ္တံ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထ သိက္ခာပဒေတိ **အဓိကရဏံ**။ အဓိ-အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။ ကရဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား သိက္ခာပုဒ်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ အဓိကရဏဋ္ဌကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော သိက္ခာပုဒ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ယု ပစ္စည်းအရကား ထို-သော အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်ရ၏။

ဩလောကေတီတိ **ဩဝေလာကေစန္ဒာ**။ အဝ-အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ လောကဓာတ်အရတား ဉာဏ်ပြဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည် ဖလူ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရကူ။ ဏေ-ပစ္စည်းအရကား ရူပသိဒ္ဓိမတ္တပဒသိလိဋ္ဌတာ ဘောဂုဏ်ရ၏။ အန္တပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရဟန်းဒြဗ်ရ၏။

သဟ ဇီဝန္တိ ဧတ္ထာတိ **သာဇီဝံ**။ သဟ-အရကား တုလျဘောဂုဏ်ရ၏။ အာ-အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဇီဝဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ရဟန်းတို့၏ သန္တာန်၌ ဝိရတီ စေတနာပြဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ အဓိကရဏဋ္ဌကား ထိုအားတပ်သော သိက္ခာပုဒ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အပစ္စည်းအရကား ထို-သော သိက္ခာပုဒ်ရ၏။

ဓကော ဇီဝိကာ ဓတေသန္တိ **ကောဇီဝိကာ**။ * သဘာဂါ ဇီဝိကာ ဓတေသန္တိ သဘာဂ

http://www.dhammadownload.com

ဇိဝိကာ။ * သမာနော ဘာဂေါ ဧတေသာ*တိ **သဘာဂါ**။ သဘာဂါ ဝုတ္တိ ဧတေသန္တိ **သဘာဂဝုတ္တိနော**။ (တူသော အဘို့ရှိသော အသက်မွေးခြင်း၏+ရဟန်းတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ်) သာဇီဝံ ဣတိ သခီတာ ကထိတံ သာဇီဝသခီတံ။

သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ။ ပဇ္ဇတေ ဉာယတေတိ ပဒံ။ သိက္ခာယ ဒီပကံ ပဒံ **သိက္ခာပဒံ**။ သိက္ခာ-အရ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလဟုဆိုအပ်သော အဓိသီလသိက္ခာသည် မုချ။ ထို၏ ထွန်းပြခြင်းနှင့် ဇောတေတဗ္ဗ ဇောတက စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အဓိသီလ သိက္ခာကို ထွန်းပြတတ်သော သိက္ခာပုဒ်ရ၏။

* သိက္ခာပဒဿ အနုရူပံ **ယထာသိက္ခာပဒံ**။ သိက္ခာပဒ-အရ သိက္ခာပုဒ်သည် မုချ။ ထို၏ လျောက်ပတ်ခြင်းနှင့် သမ္ဗန္ဓီ သမ္ဗန္ဓီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ သိက္ခာပုဒ်အား လျောက်ပတ်သော ဂုဏ်ရ၏။

* နတ္ထိ အန္တရံ ဣမဿ ဧတံ သာဇီဝံနာမာတိ ပဒဿာတိ **အနန္တရံ**။ န-အန္တရ-အရ အကြားမရှိခြင်းဟူသော အခြားမဲ့ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ ဧတံ သာဇီဝံနာမ-ဟူသော ပုဒ် နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ဣမ-အညပုဒ်အရ ဧတံ သာဇီဝံ နာမ-ဟူသော ပုဒ်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ ဧတံ သဗ္ဗမ္ပိ ဘဂဝတော ဝိနယေ ဌပိတံ သိက္ခာပဒံ သာဇီဝန္တိ ဝုစ္စတိ-ဖြင့် ဧတံ သာဇီဝံ နာမ-၌ ဧတ-သဒ္ဒါ၏ အနိယတ် ယ-သဒ္ဒါဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကို စွဲယူသုံးသပ်သော ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ တ-၏--ဌင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ပညတ်- ၌ ပပုဗ္ဗ ဥ ပဓာတ်၏ ဌပနအနက်ဟော--ဌင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဘုရားရှင် သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ဟူသည် ဝိနည်းပါဠိတော်၌ အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်ကို ထားခြင်းပင်တည်းဟူ သော အဓိပ္ပါယ်ကိုဌင်း (ဘာဝတ္ထ) သာဇီဝ-အရ အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်ကို ယူ--ဌင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဧတ္ထ သဟ ဇီဝန္တိ-ဖြင့် သာဇီဝံ-၌ သ-သဒ္ဒါသည် သဒ္ဓ၊ ပသဒ္ဓ၊ သမာနသဒ္ဒါတို့၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ သဟ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏--ဌင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ဌင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဇီဝဓာတ်၏--ဌင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏ/အ ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနအနက်၌သက်--ဌင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သဟ ဇီဝန္တိ ဧတ္ထာတိ သာဇီဝံ-ဟု အဓိကရဏသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ဌင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

နာနာဒေသဇာတိဂေါတ္တာဒိဘေဒဘိန္နာ ဘိက္ခူ-ဖြင့် ဤဝိနည်းပိဋကတ်၌လာသော အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်၌ ဥပါသကာ ယောက်ျား ဥပါသိကာ မိန်းမ သီတင်းသုံးဖော် ငါးယောက်တို့နှင့်တကွ ဖြစ်ကြသည် မဟုတ်၊ (ဝါ) တစ်ခုသောအရပ်၌နေသော ရဟန်း တို့သာ တကွဖြစ်ကြသည်မဟုတ်၊ အထူးထူးသော အရပ် အမျိုးအနွယ်-စသော အပြားရှိ သော ရဟန်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဧကဇီဝိကာ-ဖြင့် တကွ အသက်မွေးကြကုန်၏ဟူသည် တူသောအသက်မွေးခြင်းရှိ

http://www.dhammadownload.com

ကုန်သည်၏ အဖြစ်ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) သဘာဂဇိပိကာ-ဖြင့် ကေဇီဝိကာ-၌ ကေ-သဒ္ဒါသည် အသဟာယအနက်ကို မဟော၊ သဘာဂအနက်ကို ဟော သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သဘာဂဝုတ္တိနော-ဖြင့် သဘာဂဇီဝိကာ-သည် သဘာဂဝုတ္တိ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(၈) ၌ တံ သိက္ခာပဒံ စိတ္တသ္သ အဓိကရဏံ ကတွာ-ဖြင့် တသ္မိံ သိက္ခတိ-၌ တသ္မိံ ဟူသော အာဓာရသည် အာဓေယျကိုငဲ့သောကြောင့် ယင်း တသ္မိံ-၏ အာဓေယျကား စိတ္တံ-ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) တသ္မိံ-၌ တ-သဒ္ဒါ၏ သိက္ခာပဒ-ဟု ဆိုအပ်သော သာဇီဝ-ကို စွဲယူရမည်၏--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိုဝိဘတ်၏ အာဓာရ အဓိကရဏအနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိက္ခာပုဒ်၌ ကျင့်၏ဟူသည် ထို သိက္ခာပုဒ်ကို အာဓေယျဖြစ်သော စိတ်၏တည်ရာပြု၍ ကျင့်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ ကြွင်း ဘာဝတ္ထ ဖော်။

(၉) ၌ သိက္ခာယပိ သိက္ခတိ-ဖြင့် တသ္မိံ သိက္ခတိ-၌ တသ္မိံ-အရ သာဇီဝ-ဟုဆိုအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကိုသာ ယူရသည် မဟုတ်၊ အဓိသီလသိက္ခာကိုလည်း ယူရ၏ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **ကေဇီဝိကာ သဘာဂဇီဝိကာ/ကေဇီဝိတာ သဘာဂဇီဝိတာ**

ကေ သမာနံ ဇီဝိတံ ပဝတ္တနံ ဧတေသန္တိ ကေဇီဝိကာ။ သဘာဂ (ပ) ဝုတ္တိနောတိ ဣဒံ ပုရိမဿ ဝိဝရဏံ-ဟု ယောဇနာ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဇီဝနံ ဝုတ္တိ ဇီဝိကာ-ဟု အဘိဓာန်ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ သဘာဂဝုတ္တိနော-ဟူသော နောက်သံဝဏ္ဏနာကို ထောက်၍ရင်း၊ ကေဇီဝိကာ သဘာဂဇီဝိကာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **တသ္မိံ သိက္ခတိ**-ကား တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် သာဇီဝ-ဟုဆိုအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ဟူသော အနက်ကို ဟောစွမ်းနိုင်သော သတ္တိ၊ အဓိသီလသိက္ခာ-ဟု ဆိုအပ်သော အနက်ကို ဟောစွမ်းနိုင်သော သတ္တိပြားသဖြင့် တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ၊ထိုသာဇီဝ-ဟုဆိုအပ်သော သိက္ခာပုဒ်၌လည်း။သိက္ခတိ၊ကျင့်၏ဟူ၍ရင်း။တသ္မိံ တဿာ သိက္ခာယစ၊ ထိုအဓိသီလသိက္ခာ၌လည်း။သိက္ခတိ၊ကျင့်၏-ဟူ၍ရင်း။ ဤသို့ နှစ်နက်ရသောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း။

အစိတ်ဖြစ်သော သာဇီဝ-၏ "တသ္မိံ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သာဇီဝ အဓိသီလတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ တသ္မိံ-အရ တရားနှင့် သိက္ခတိ-အရ တရားသည် မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ ပြု၍ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒနည်း။

စိတ္တဿ/စိတ္တေန-ကား ပြဓာန်းသော စိတ်ကိုဆိုသဖြင့် မပြဓာန်းသော သမ္ပယုတ် ဖြစ်သော စေတသိက်ကိုလည်းရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **သဘာဂဝုတ္တိ**-အရ တူသောအဘိုရှိသော ရဟန်းတို့၏ ခန္ဓာပဥ္စကကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ဓါကျေ [၁၁၃]

(က) ကိဉ္စာပိ တံ ဓဝံ ဝုတ္တံ၊ အထခေါ် အယမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-- တာသာစ သိက္ခာယ သိက္ခံ ပရိပူရေန္တော သိက္ခတိ၊ တသ္မိဥ္စ သိက္ခာပဒေ အဝီတိက္ကမန္တော သိက္ခတီတိ။

(ခ) တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နောတိ ဣဒမ္ပိ အနန္တရဿ သာဇီဝပဒဿေဝ ဝသေန ဝုတ္တံ။ (ဂ) ယသ္မာ ပန ယော သိက္ခမ္ပိ သမာပန္နော၊ တသ္မာ သိက္ခာ သမာပန္နောတိပိ အတ္ထတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဃ) ဓဝဥ္စိ သတိ "သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော"တိ ဓတဿ ပဒဿ ပဒဘာဇနမ္ပိ ပရိပုဏ္ဏံ ဟောတိ။ (ဌ၊၂၁၀။ မအ္ဋ၊တ၊ ၁၇၂။ ဘာဋီ၊ဒု၊၃၇၁။)

➢ ၂။ (က) **စသည်သို့**/ ဆရာ-သည် အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကား ရပ်ဖြင့် အနန္တရပုဒ်၏အစွမ်းဖြင့် "တသ္မိံ သိက္ခတိ"ဟု ဟောအပ်သည်ကို ဖွင့်ဆို၏။ ယင်း သို့ ဖွင့်ဆိုအပ်သည်ရှိသော် သိက္ခာပုဒ်၌သော သိက္ခာကို မလွန်ကျူးသည်ဖြစ်၍ ကျင့်ရာ၏ လော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။

(ခ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်ဖြင့် "တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ သိက္ခတိ"ပုဒ်ကို ဟောခြင်း၌ အကြောင်းကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နော-ဟု ဟောခြင်း၌ အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ခ) **သို့/ အဓိပ္ပါယ်နေသောအရာ** ။ ။ ဆရာ-သည် အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော စကား ရပ်ဖြင့် တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ သိက္ခတိပုဒ်ကို ဟောခြင်း၌ အကြောင်းကို ပြတော်မူ၏။ သိက္ခာ သာဇီဝသမာပန္နောပုဒ်ဖြင့် ဝိဘင်းဖြစ်သော သိက္ခာနှင့် သာဇီဝ၏လည်း ဘိန္နာဓိကရဏ ဖြစ်သောကြောင့် "တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နော"ဟု ဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နောပုဒ်ကို ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် အကြားမရှိသော သာဇီဝပုဒ်နှင့် စပ်ခြင်း ကြောင့် "တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နော"ဟု ဟောခြင်း၌ အကြောင်းကို ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သာဇီဝသမာပန္နောပုဒ်၏ အနက်ကို ယထာရုတအားဖြင့် သိအပ်သည်မဟုတ်၊ ယထာသမ္ဘဝအားဖြင့် သိအပ်၏ဟု ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ ဖွင့်ဆိုရာအကြောင်းအရာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် တသ္မိံ သိက္ခတိ-ပုဒ်ကိုသာ မဟုတ်၊ တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နော-ပုဒ်ကိုလည်း အကြားမရှိသော သာဇီဝပုဒ်နှင့် စပ်ခြင်းကြောင့် ဟောအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အကယ်၍ တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နော-ပုဒ်၏ အကြားမရှိသော သာဇီဝပုဒ်နှင့် စပ်ခြင်းကြောင့် ဟောတော် မူအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ယင်းသို့ ဟောအပ်သည်ရှိသော် ဝင်း သာဇီဝသမာပန္နောပုဒ်၌ သိက္ခာ ဟု ဆိုအပ်သော သာဇီဝသို့ ရောက်၏ဟူ၍သာ အနက်အားဖြင့် သိအပ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်ကိုလည်း သိအပ်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ယ) သို/ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် တသ္မိံ သိက္ခတိ တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝ သမာပန္နော-ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ယထာရုတအားဖြင့် သိအပ်သည်မဟုတ်၊ ယထာသမ္ဘဝ အားဖြင့် အနက်ကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ရအပ်သောအကျိုးကို ပြခြင်းငှာ (ယ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) သည် တသ္မိံ သိက္ခတိ-၌ ကေဝစနဖြင့် ဟောတော်မူသောကြောင့် အနက်တစ်ပါးတည်းသော မှတ်ရအံ့လောဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် အထခေါ်-စသည်ကား သမ္ဘာဝနာ။ ကိဉ္စာပိ- စသည်ကား ဂရဟာ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) မိန့်တော်မူအပ်တိုင်းပင် သာဇီဝသမာပန္နော-ဟူ၍သာ မှတ်အပ်ပါသလော-ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ယ) လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏ။/ဒဠှီကရဏ။

➤ ၄။ ပဿိတဗ္ဗောတိ **ဒဋ္ဌဗ္ဗော**။ ဒိသဓာတ်အရ ကတ္တုရှုကား ဉာဏ်သည် မုချ။ ကမ္မရှုကား အနက်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တဗ္ဗပစ္စည်းအရ အနက်ဒြဗ်သည် အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ ရှုအပ်သည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော ကြိယာသည်သာ ပဓာနအား ဖြင့် ရ၏။

သမာပန္နတီတိ **သမာပန္နော**။ ပဒဓာတ်အရ ပါတိမောက္ခသံဝရ သီလသိက္ခာ (ဝါ) အဓိသီလသိက္ခာ-ဟု ဆိုအပ်သော ဝိရတိစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေး--ဖလူ။ နောက်--ကာရဏူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ရဟာန်းဒြဗ်သည် အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ သမာပန္နောကား ကြိယာပုဒ်ဖြစ်၍ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဓာတွတ္ထကြိယာသည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

ဝီတိက္ကမတီတိ **ဝီတိက္ကမန္တော**။ ဝိ-အတိ-ကမုဓာတ်အရ လွန်ကျူးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝီတိက္ကမ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အယောနိသော မနသိကာရ-စသော ရှေး--ဖလူ။ အဝိပ္ပဋိသာရ-စသော နောက်--ကာရဏူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို-သော လွန်ကျူးသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။ ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ဤ၌ န-နိပါတ်ပုဒ်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် လွန်ကျူးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် မလွန်ကျူးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ * န ဝီတိက္ကမန္တော **အဝီတိက္ကမန္တော**။

ဝစီယတ္ထာတိ **ဝုစ္စတိ**။ (ဝစ+တ) ဝစဓာတ်အရ ကတ္တုရှုကား ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မရှုကား ဝစီဘေဒသဒ္ဒါ၏ သဟဇာတာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဘော ရ၏။ တ-ပစ္စည်းအရ တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နော-ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒဖြစ်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝုတ္တံ-ကား ကြိယာပုဒ်ဖြစ်၍ ကြိယာကိုသာ ပဓာနအားဖြင့်ဟောသောကြောင့် ဓာတွတ္ထကြိယာသည်သာ ပဓာနအား ဖြင့် ရ၏။

သဟ ဇီဝန္တိ ဧတ္ထာတိ **သာဇီဝံ**။ သမာပန္နတီတိ **သမာပန္နော**။ သာဇီဝံ သမာပန္နော

http://www.dhammadownload.com

သာဓိဝသမာပန္နော။ သာဇီဝ-အရ သိက္ခာပုဒ်အပေါင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ ရဟန်းနှင့် ဌာနိ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ရဟန်းရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် သိက္ခတိ-အရ ဤ၌ ကျင့်၏ဟူသည် သံဝရသီလကို ဖြည့်ခြင်း သာဇီဝကို မလွန်ကျူးခြင်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **အယနမတ္ထ/ဝေဓမတ္ထ** ။ ။ ဣတိတိ ပဒံ ဝေတ္တိ ပဒဿ သရူပံ-ဟု ယောဇနာ၌ ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း၊ အယံ-သဒ္ဒါနှင့် ဇဝံ-သဒ္ဒါတို့၏ ဤအရာ၌ အနက်တူသောကြောင့်ရင်း၊ နှစ်ပါငြလုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **တသ္မိံ သိက္ခတိ**-ကား သိက္ခာပုဒ်၌ ကျင့်သောရဟန်းသည် အဓိသီလသိက္ခာနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ အဓိသီလသိက္ခာ၌လည်း ကျင့်၏ဟု အနက်ရောက်သော အားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း။

[က--ကို့ရှ] တသ္မိံ သိက္ခတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၌ ထိုသိက္ခာပုဒ်၌သာ ကျင့်သည် မဟုတ်၊ ထိုအဓိသီလသိက္ခာ၌လည်း ကျင့်၏ဟု ဆောင်၍ယူအပ်သော အနက်ရှိသောကြောင့် နေယျတ္ထနည်း။

သိက္ခာပဒ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ယော ပန ဘိက္ခု-စသော ပညတ်၏ "သိက္ခာပဒ"ဟူသောအမည်ကို ထိုပညတ်ဖြင့်ပြအပ်သော အကျိုးဖြစ်သော သီလ၌တင် ကာရဏူ။

သာဓိဝသမာပန္နော-ကား သာဇီဝသို့ရောက်သော ရဟန်းသည် အဓိသီလသိက္ခာနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ အဓိသီလသိက္ခာသို့လည်း ရောက်၏ဟု အနက်ရောက်သောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း။ [ဂ--ဝါကျကို့ရှ] သာဇီဝသမာပန္နော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၌ ထိုရဟန်းသည် သာဇီဝသို့သာ ရောက်သည်မဟုတ်၊ အဓိသီလသိက္ခာသို့လည်း ရောက်၏ဟု ဆောင်၍ ယူအပ်သောကြောင့် နေယျတ္ထနည်း။

ဓါကျ [၁၁၄]

(က) **သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာတိ** သိက္ခဉ္စ အပ္ပဋိက္ခိပိတွာ ဒုဗ္ဗလဘာဝဉ္စ အပ္ပကာသေတွာ။ (ခ--၁) ယသ္မာ စ ဒုဗ္ဗလျေ အာဝိကတေပိ သိက္ခာ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ (ခ--၂) သိက္ခာယ ပန ပစ္စက္ခာတာယ ဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတမေဝ ဟောတိ၊ တသ္မာ "ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ"တိ ဣဒံ ပဒေန န ကောစိ ဝိသေသတ္ထော လဗ္ဘတိ။

(ဂ) ယထာ ပန "ဒိရတ္တတိရတ္တံ သဟသေယျံ ကပ္ပေယျာ"တိ ဝုတ္တေ ဒိရတ္တဝစနေန န ကောစိ ဝိသေသတ္ထော လဗ္ဘတိ၊ ကေဝလံ လောကဝေါဟာရဝသေန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာယ မုခါရုဠှတာယ စေတံ ဝုတ္တံ။ (ဃ) ဧဝမိဒမ္ပိ ဝေါဟာရဝသေန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာယ မုခါရုဠှတာယ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(၄၂၁၁။-မအ္ဋ။တ၊၁၇၂။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၇၂။)

http://www.dhammadownload.com

➢ ၂။ **(စ) စသည်သို့/ အာဘောဂါယုတ္တစာအရာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ-ဟူသော ပါဌ်ကို ထပ်၍ ဟောတော်မူ၏။ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမှုဖြစ်သော် သိက္ခာ ပစ္စက္ခာန မဖြစ်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဖြစ်သော်ကား ဒုဗ္ဗလျာဝိကမှုဖြစ်သည်သာ ဖြစ်ရကား သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယနှင့် ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ-သည် အနက်အားဖြင့် အထူး မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ-ကို ဟောပြန်ပါသ နည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) စသည်ကို မိန့်

ဟား--သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယနှင့် ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ-သည် အနက်အားဖြင့် မထူး သော်လည်း ဒိရတ္တတိရတ္တ-စသည်၌ ဒိရတ္တ-သဒ္ဒါဖြင့် အနက်ထူးမရှိဘဲ နှစ်သည်ခ့်စသော လောကဝေါဟာရ၏ အစွမ်းဖြင့် ပုဒ်ပြေပြစ်သည်၏အဖြစ်၊ နှုတ်တက်သည်၏အဖြစ် ကြောင့် ဤ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ-ပုဒ်ကို ဘုရားရှင်ထပ်၍ ဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

(စ-၂) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ-၁) ဖြင့် ဗျတိရေကအားဖြင့် သာဇီဝ၌ အား နည်းသည်၏အဖြစ်ကို ထင်စွာပြုအပ်သော်လည်း သိက္ခာကို မပယ်အပ်, မချအပ်သည် သာဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အန္ဓယအားဖြင့် သိက္ခာကို ပယ်အပ်၊ ချအပ်သော်ကား သာဇီဝ၌ အားနည်းသည်၏အဖြစ်ကို ထင်စွာပြုအပ်သည်သာဟု ပြခြင်းငှာ (ခ-၂) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အာဘောဂယုတ္တ ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာပုဒ်ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုသော အနက်ထူးကို မရအပ်ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ မရအပ်သည်ရှိသော် အဘယ့် ကြောင့် ယင်းပုဒ်ကို ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။ သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယ-ဟု ဟောက လိုအပ်သော အနက်ပြီး၍ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာကို မဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ-ဂ-ဃ) တို့သည် ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာပုဒ်ကို ထပ်၍ဟောရာ၌ စောဒနာဘွယ်ကို ပယ်ဖျက်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် (ခ) သည် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ အာဘော်နှံလုံးသွင်း အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် စော ဒကာဘောဂဟေတုဝါကျ။ (ခ-၁) ကား အနိယမဝါကျ။ (ဂ-ဃ) သည် ပရိဟာရာ ဘောဂဟေတုဝါကျ။/ဥပမာန ဥပမေယျတို့ဖြင့် ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာပုဒ်ကို ထပ်၍ ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို ထင်စွာပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋိကရဏ။ ထိုတွင် (ဂ) သည် ဥပမာန။ (ဃ) သည် ဥပမေယျ။

➢ ၄။ ဗျဉ္ဇိယတိ အတ္ထော ဧတေဟီတိ ဗျဉ္ဇနာနိ။ သိလိဿန္တိတိ သိလိဋ္ဌာ။

သိလိဋ္ဌာနံ ဘာဝေါ သိလိဋ္ဌတာ။ ဗျဉ္ဇနာနံ သိလိဋ္ဌတာ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ။ ဗျဉ္ဇန- အရကား သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယ-ဟူသော သဒ္ဒါ၊ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ-ဟူသော သဒ္ဒါတို့ သည် မုချ။ ထို၏ ပြေပြစ်ကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော သိလိဋ္ဌဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏေး ဂုဏ် စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယ-ဟူသော သဒ္ဒါ၊

http://www.dhammadownload.com

ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ-ဟူသော သဒ္ဒါတို့၏ ပြေပြစ်ကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော သိလိဋ္ဌဘောဂုဏ်ရ၏။

ဗလန္တိ ဇီဝိတံ ကပ္ပေန္တိ ဧတေနာတိ ဗလံ။ နတ္ထိ ဗလံ ဧတဿ ဘိက္ခုနောတိ **ဒုဗ္ဗလော**။ (ဧတဿ ဘိက္ခုနော၊ထိုရဟန်းအား။ဗလံ၊မြတ်စွာဘုရားသည် ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်းဟူသော သာဇီဝ၌ အားသည်။နတ္ထိ၊မရှိ။) ပုဒ်လုံးအရ မြတ်စွာဘုရားသည် ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်းဟူသော သာဇီဝ၌ အားမရှိခြင်းသည် မုချ။ ထို၏ ရဟန်းဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ရဟန်းဖြစ်ရ၏။

ဒုဗ္ဗလဿ ဘာဝေါ **ဒုဗ္ဗလျံ**။ ဒုဗ္ဗလ-အရ မြတ်စွာဘုရားသည် ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်းဟူသော သာဇီဝ၌ အားမရှိသော (ဝါ) အားနည်းသော ရဟန်းသည် မုချ။ ထို၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အားနည်းခြင်းနှင့် ဂုဏေး ဂုဏ် စပ် ဌာန္။ ဏျ-ပစ္စည်းအရ (ပ) ရဟန်း၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အားနည်းခြင်းရ၏။

* လောကဝေါဟာရဿ ဝသော လောကဝေါဟာရဝသော။

* မုခံ အာရုဠှံ မုခါရုဠှံ။ မုခါရုဠှဿ ဘာဝေါ မုခါရုဠှတာ။

ဒွေ ရတ္တိယော ဒိရတ္တံ။ တိဿော ရတ္တိယော တိရတ္တံ။ ဒ္ဓိရတ္တံ ဝါ တိရတ္တံ ဝါ **ဒိရတ္တ တိရတ္တံ**။ ပုဒ်လုံးအရ နှစ်ညဉ့်သုံးညဉ့်သည် မုချ။ ထို-၏ ဝိကပ္ပအနက်နှင့် အကြောင်း-အကျိုး စပ် ဌာန္။ ဝါ-အညပုဒ်အရ နှစ်ညဉ့်သော်လည်း သုံးညဉ့်သော်လည်းဟူသော ဝိကပ်အနက်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ သိက္ခဒုဗ္ဗလဘာဝ-၌ စ-သဒ္ဒါ နှစ်လုံးဖြင့် သိက်ခ်-နှင့် ဒုဗ္ဗလျ ပုဒ်ကို သမုစ္စည်းအနက် ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အပ္ပဋိကွိပိတွာ-ဖြင့် အပ္ပစ္စက္ခာယ-၌ အာယ-သဒ္ဒါသည် နာ-စသော ဝိဘတ် ငါးလုံးတို့၏ ကာရိယဖြစ်သော အာယ-မဟုတ်၊ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပစ္စက္ခာယ-ကို ပတိ+အက္ခာယ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ငင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) အပ္ပစ္စက္ခာယ-၌ ခါ ဓာတ် (သို့မဟုတ်) အက္ခဓာတ်၏ ပယ်ခြင်း=ခိပနအနက် ဟော--ငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိ။

ဒုဗ္ဗလဘာဝံ-ဖြင့် ဒုဗ္ဗလျံပုဒ်ကို ဒုဗ္ဗလမေဝ ဒုဗ္ဗလျံ-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဒုဗ္ဗလဿ ဘာဝေါ ဒုဗ္ဗလျံ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏျပစ္စည်းသည် အဓိတိယာ အပစ္စံ အာဓိစ္စော-ကဲ့သို့ အပစ္စတဒ္ဓိတ်အနက်၊ ယထာဘူတမေဝ ယထာဘုစ္စံ-ကဲ့သို့ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်အနက်၌ မသက်၊ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်--ငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

အပ္ပကာသေတွာ-ဖြင့် အနာဝိကရဏဟူသည် အပ္ပကာသန=ထင်ရှား မပြုခြင်းပင် တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] အပ္ပကာသေတွာ-ဖြင့် အနာဝိကတွာ၌ ကရဓာတ်သည် ပြီးခြင်း=နိပ္ဖာဒနအနက်ကို မဟော၊ ထင်စွာပြုခြင်း=ပကာသနအနက်ကို

http://www.dhammadownload.com

ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇။ **ဒွိရတ္တတိရတ္တံ/ဒိရတ္တတိရတ္တံ/ဒုရတ္တတိရတ္တံ** ॥ ॥ ဒွိသဒ္ဒ ဒုဒိဒေါ၊ ဒုရတ္တံ ဒိရတ္တံ။ (နီတိ၊သုတ္တ) ဒွေ ရတ္တိယော ဒွိရတ္တံ။ တိဿော ရတ္တိယော တိရတ္တံ။ (ရူ) တိယေ ဒုတာပိစ။ အပိဂ္ဂဟဏေန အညတ္ထာပိ ဒွိသဒ္ဒဿ ဒုအာဒေသော ဟောတိ။ စသဒ္ဒေန ဒိစ။ ဒွေ ရတ္တိယော ဒုရတ္တံ။ ဒုဝိဓံ၊ ဒုဝဂ်ီ၊ ဒိရတ္တံ။ (ရူ) တို့ကိုထောက်၍ ၃-ပါဌ်လုံးသင့်။

သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယ/သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာတာယ ॥ ॥ အပ္ပစ္စက္ခာယ အပ္ပစ္စက္ခာတာယာတိ ဥဘယထာပိ ပါဌော၊ တီသုပိ ဂဏ္ဌိပဒေသု ဝုတ္တော-ဟု သာရတ္ထဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ယထာ ပန/ယထာစ ပန ॥ ॥ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဥပမာယသာဓေန္တော "ယထာစ ပနာ"တိ အာဒိမာဟ-ဟု ယောဇနာဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ စ-သဒ္ဒါ မပါသော်လည်း အောက်၌ ဖွင့်ဆိုအပ်သော ယသ္မာစ၊ သိက္ခာယ ပန-စသော ပါဠိဝါကျတို့ကို ထောက်၍ ယင်း ပါဠိဝါကျတို့ကဲ့သို့ ဤ၌လည်း အနက်ပြည့်စုံသောကြောင့်ရင်း နှစ်ပါဌ်သင့်။

➢ ၈။ **သတာသေယျံ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော အိပ်ပျော်ခြင်း၏ "သေယျ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အိပ်ပျော်ခြင်း, လျောင်းခြင်းတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာနည်း။ နိဒဿနနည်း။ **ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ** ( ) ကြည့်ပါ။

သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ-ကား သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယ-ဟုဆိုက လို အပ်သော အနက်ပြီးလျက် အလွန်အားဖြင့် ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ-ဟု ဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း။ သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ-သဒ္ဒါသည် အနက်မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

➢ ၁၀။ **ဒုဗ္ဗလျေ အာဝိကတေ**-၌ အာဝိကတေ-ဝယ် ကရဓာတ်အရ အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။ ဒုဗ္ဗလျေ-အရ ရဟန်းဘဝ၌ ငြီးငွေ့ခြင်း မပျော်ခြင်းဟူသော အဝီရိယစိတ်/ကောသဇ္ဇဟူသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဌ်ကျ [၁၁၅]

(က) ကဆန္တိ ကေန အာကာရေန။ (ခ) ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္စာတိ ဒုဗ္ဗလျဿ အာဝိကမ္မဉ္စ (ဂ) ပ္လုဓာတိ ပ္လုမသ္မိံ သာသနေ။ (ဃ) ဥက္ကဏ္ဌိတောတိ အနဘိရတိယာ ပ္လုမသ္မိံ သာသနေ ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော။ (င) အာဓ ဝါ အဓ္ဓ ယာမိ, ဒေ္ဓ ယာမိ, ပ္လုတော ယာမိ, ဗတ္တ ယာမီတိ ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဍံ ကတွာ ဝိဟရမာနော။ (စ) ဝိက္ခိတ္တော အနေကဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဆ) အနဘိရတောတိ သာသနေ အဘိရတိဝိရဟိတော။ (ဇ) သာမညာ စဝိတုကာမောတိ သမဏဘာဝတော အပဂန္တုကာမော။

(၄၅၂၁၂။ မအဋ္ဌ၊ တ၊၁၇၆။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၃၇၇။)

http://www.dhammadownload.com

➢ ၁။ ဥက္ကဏ္ဌိတော-မမွေ့လျော်သဖြင့် သာသနာတော်မှာ ဆင်းရဲငြီးငြွင်စွာ အသက်မွေးရခြင်းသို့ ရောက်သည်။ (သဒ္ဓတ္ထ) ပျံ့လွင့်သည် (ဝါ) မတည်ကြည်သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➢ ၂။ (င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ဥက္ကဏ္ဌိတ-ဟူသည် မမွေ့လျော်ခြင်းကြောင့် ဤသာသနာတော်၌ ဆင်းရဲငြီးငြွင် အသက်ရှင်ခြင်းသို့ ရောက်နေရခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုအနက် အဓိပ္ပါယ်ကိုသာ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ် အနက် အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း မှတ်သားအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ကဋ-ကိစ္ဆဇီဝနေ-ဟု ဓာတ်ကျမ်းလာသောကြောင့် ဥက္ကဏ္ဌိတော-၌ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏ အဖြစ်ကိုရင်း၊ ကဋဓာတ်၏ ကိစ္ဆဇီဝနအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုရင်း။ ဥက္ကဏ္ဌာနံ ဥက္ကဏ္ဌာ-ဟု ဘာဝသာဓ်ပြုရမည်ကိုရင်း၊ ဥက္ကဏ္ဌံ ဣတော ပတ္တော ဥက္ကဏ္ဌိတော-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုရင်း ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဥက္ကဏ္ဌိတော-၌ ဥ-သဒ္ဒါကား ဥဒ္ဓတ္ထ၊ ကဏ္ဌာ-သဒ္ဒါကား ဂီဝတ္ထ၊ ဣတောနှင့် ဥက္ကဏ္ဌာပုဒ်ကို ပဥ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (င)မိန့်

(စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် ယနေ့သွားအံ့ စသည်ဖြင့် အထက်၌ လည်ကိုပြု၍ နေခြင်းသည် ဥက္ကဏ္ဌိတမည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်၏ ဥဒ္ဓကတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် ယနေ့ သွားမည်, မနက်ဖန် သွားမည်, ဤအရပ်မှ သွားမည်, ဤအရပ်သို့ သွားမည်ဟူ၍ လည်တမော့မော့ပြု၍ နေခြင်းသည် ဥက္ကဏ္ဌိတမည်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ လည်တမော့မော့ပြု၍ နေရခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့်ပါနည်း။ လည်တမော့မော့ပြု၍ နေရခြင်းအကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ (စ) မိန့်

➢ ၃။ (က-ခ-ဂ-ဃ-င-ဆ-ဇ) ပကတ္တရ။ (စ) ကား လည်တမော့မော့ဖြစ်နေရခြင်း ဖြစ်နေရပုံကို သိသာအောင် ဥဒ္ဓကတ္ထ ဝိဂ္ဂဟတ္ထအားဖြင့် ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

ဓာစပ် ။ ။ အနဘိရတိယာ-ကား ဖြင့်--ကြောင့် ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော-ဝယ် ပတ္တော-၌ ကရိုဏ်း/ကရိုဏ်း၏ကြိယာ စပ်။ (တစ်နည်း) ကြောင့်--ကြောင့် ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော-၌ ဟိတ်/ဟိတ်၏ဖိုလ် စပ်။

➢ ၄။ ဥက္ကဏ္ဌနံ **ဥက္ကဏ္ဌာ**။ ဥ-အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ ကဋ-ဓာတ်အရကား မမွေ့လျော်သဖြင့် သာသနာတော်မှာ ဆင်းရဲငြီးငြွင်စွာ အသက်မွေးရခြင်း ရ၏။ အ-ပစ္စည်းအရလည်း ဘာဝသာဓနတို့သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် ဆင်းရဲငြီးငြွင်စွာ အသက်မွေးရခြင်းရ၏။

ဥက္ကဏ္ဌံ ဣတော **ဥက္ကဏ္ဌိတော**။ (ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်) ဥက္ကဏ္ဌာ-အရကား မမွေ့လျော်သဖြင့် သာသနာတော်မှာ ဆင်းရဲငြီးငြွင်စွာ အသက်မွေးရခြင်းသည် မုချ။ ထို၏ ရောက်

http://www.dhammadownload.com

သော ရဟန်းနှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော မမွေ့လျော်သဖြင့် သာသနာတော်မှာ ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ အသက်မွေးရခြင်းသို့ ရောက်သော ရဟန်းရ၏။(ဃ-နှင့်အညီ)

(င-နှင့်အညီ). ဥဒ္ဓံ ဂတော ကဏ္ဍော ဧတိဿာ အနဘိရတိယာတိ **ဥက္ကဏ္ဍာ**။ (ဧတိဿာ အနဘိရတိယာ၊ထိုမမွေ့လျော်ခြင်းအား။ဥဒ္ဓံ၊အထက်သို့။ဂတော၊သွားသော။ကဏ္ဍော၊လည်ပင်းသည်။အတ္ထိ၊၏။) တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိ၊ ဥ+ကဏ္ဍ+ဧတ-ပုဒ်။

ဥ-ကဏ္ဍ-အရကား အထက်၌ဖြစ်သော လည်ဖြစ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ရဟန်းဖြစ်နှင့် အစိတ် အပေါင်း စပ် ဌာန္။ ဧတ-အရ အထက်၌ဖြစ်သော လည်ရှိသော ရဟန်းရ၏။ ထိုသို့ပင် ရှြားသော်လည်း ဤ ဥက္ကဏ္ဍာသဒ္ဒါ၏ ဌာန္ပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ဌာနီဖြစ်သော မမွေ့လျော်ခြင်းသာ ရ၏။

ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဍော ဥက္ကဏ္ဍော။ (အစိတ်) ဥက္ကဏ္ဍံ (အထက်၌လည်ကို) ကတွာ(ပြု၍) ဝိဟရမာနော(နေသည်တည်း) **ဥက္ကဏ္ဍိတော** (အထက်၌ လည်ကိုပြု၍နေသည်)

ကိစ္ဆေန ဇီဝိကာ ကိစ္ဆဇီဝိကာ။ ကိစ္ဆဇီဝိကံ ပတ္တော **ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော**။* န ဧကံ အနေကံ။ အနေကံ အဂ္ဂံ ဧတဿာတိ အနေကဂ္ဂေါ။ နတ္ထိ ဧကဂ္ဂံ ဧတဿာတိ အနေကဂ္ဂေါ။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ကထံပုဒ်ကို ကေန အာကာရေန ကထံ-ဟု အာကာရ (ပကာရ) တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ထံ-ပစ္စည်း၏ အာကာရတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဒုဗ္ဗလျဿ အာဝိကမ္မံ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မံ-ဟု ကမ္မဒ္ဓဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ကမ္မ-၌ ရမ္မပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓန၌သက်-ရင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ) အာဝိကရိယတေ အာဝိကမ္မံ-ဟု ဘာဝသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဣမ-၌ ဣမ-သဒ္ဒါ၏ သာသနာကို စွဲသည်၏--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ဓပစ္စည်း၏ သတ္တမျတ္ထ၌ သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော-ဖြင့် ဥက္ကဏ္ဍိတော-၌ ကဏ္ဍ-သဒ္ဒါ၏ ကဌဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ကဌဓာတ်၏ ကိစ္ဆဇီဝနအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဥ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဥက္ကဏ္ဍာပုဒ်ကို ဥက္ကဏ္ဍနံ ဥက္ကဏ္ဍာ-ဟု ဘာဝသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥက္ကဏ္ဍိတော-ဝယ် ဣတော-၌ ဣ-ဓာတ်သည် ဉာဏဂတိအနက်, ပဝတ္တနဂတိအနက်တို့ကို မဟော၊ ဂမနဂတိအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဥက္ကဏ္ဍာနှင့် ဣတ-ကို ဥက္ကဏ္ဍံ ဣတော ဥက္ကဏ္ဍိတော-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဣမသ္မိံ သာသနေ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဣမ-ပုဒ်ကို ဥက္ကဏ္ဍိတော၌ စပ်ရမည်၏--ရင်း၊ (သမ္ဗန္ဓ) ဣမ-၌ ဣမ-သဒ္ဒါ၏ သာသနာကို စွဲသည်၏--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ဓပစ္စည်း

http://www.dhammadownload.com

၏ သတ္တမျှတ္တ၌ သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္တ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ အသက်မွေးခြင်းသို့ ရောက်၏ဟူသည် ဤ သာသနာ တော်၌ ရောက်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

အနဘိရတိယာ-ဖြင့် လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရ နည်းပါးခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ အသက်မွေးခြင်းသို့ ရောက်သည်မဟုတ်၊ မမွေ့လျော်ခြင်းဖြင့် (ဝါ) ကြောင့် ဆင်းရဲငြိုငြင် စွာ အသက်မွေးခြင်းသို့ ရောက်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

(၉) ၌ အထဝါ-ဖြင့် နယန္တရကို ဖွင့်ပြဦးမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဌံ ကတွာ ဝိဟရမာနော-ဖြင့် ဥက္ကဏ္ဌိတော-၌ ဥက္ကဏ္ဌာပုဒ်ကို ဥဒ္ဓံ ဂတော ကဏ္ဌော ဧတိဿာတိ ဥက္ကဏ္ဌာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဥ-ဥပသာရ၏ ဥဒ္ဓံအနက်ဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဥက္ကဏ္ဌာနှင့် ဣတော-ကို ဥက္ကဏ္ဌံ ဣတောတိ ဥက္ကဏ္ဌိတော-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဣ-ဓာတ်၏ နေခြင်း=ဝိဟရ အနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဣတော-၌ တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဣတိ ဝိဟရတီတိ ဣတော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

အဓ္ဓ ယာဓိ (ပ) ဓွေ့ ယာဓိ-ဖြင့် ဥက္ကဏ္ဌိတဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာကို သိ။ (ဘာဝတ္တ)

(၁၀) ၌ အဘိရတိ ဝိရဟိတော-ဖြင့် အနဘိရတော-၌ အဘိရတပုဒ်ကို အဘိရမတီတိ အဘိရတော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တု သာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အနဘိရတော-၌ န-သဒ္ဒါ ဝိရဟ=အဘာဝအနက် ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) န အဘိရတော အနဘိရတော-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) အဘိရတိ ဝိရဟိတော-ဖြင့် အနဘိရတော-၌ န-သဒ္ဒါ၏ ဝိရဟ=အဘာဝ အနက် ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အဘိရမနံ အဘိရတော-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနအနက်၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) နတ္ထိ အဘိရတော ဧတဿာတိ အနဘိရတော-ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

သာသနေ-ဖြင့် မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်ခြင်း မရှိဟူသည် သာသနာတော်၌ မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်ခြင်း မရှိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

(၈) ဖြင့် သာမညာ၌ သမဏပုဒ်+ဏျပစ္စည်း၊ ယင်း ဏျပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက် ၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သမဏဿ ဘာဝေါ သာမည-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု- ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သာမညာ-၌ အာ-၏ သွာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏-ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းသွာဝိဘတ်၏ ပဉ္စမီအနက်၌ သက်-ရင်း (ဝိဘတျတ္တ) သမဏ-၌ ဏျပစ္စည်းကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

သ-အစိတ် အ-ကို အာပြု၊ ယ-အက္ခရာရှိသော ဏာ-ကို (ဝါ) ဏျကို ဥ ပြု၊ ဒွေဘော်လာ၍ သာမညာ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

အပဂန္တုကာမော-ဖြင့် စဝိတုကာမော-၌ စုဓာတ်သည် အပဂမနအနက်ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

➢ ၇။ **ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော/ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော** ။ ။ ကဌ-ကိစ္ဆဇီဝနေတိ ဓာတူသု ပဌိတတ္တာ ဝုတ္တံ "ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော"တိ-ဟု သာရတ္ထ ဆိုသောကြောင့် ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော သာ သင့်ပါသည်။

ဥက္ကဏ္ဌိတော/ဥဌ္ဌဏ္ဌိတော ။ ။ ကဌ-ကိစ္ဆဇီဝနေ-ဟူသော ဓာတ်ကျမ်းနှင့်အညီ ကိစ္ဆဇီဝန အနက်ဟော ဥပုဗ္ဗ ကဌဓာတ်+ကပစ္စည်းဖြင့် ဥက္ကဏ္ဌပုဒ်နောင် က္တတ-ပုဒ်နှင့် တွဲ၍ ဥက္ကဏ္ဌိတော-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ (တစ်နည်း) ဥ ပုဗ္ဗ ကမု (ဝါ) ကဏ-ဓာတ် ဌပစ္စည်းဖြင့် ဥက္ကဏ္ဌပုဒ်နောင် က္တတ-ပုဒ်နှင့် တွဲစပ်၍ ဥက္ကဏ္ဌိတ-ဟု ပြီးသောကြောင့်ရင်း ဥက္ကဏ္ဌိတော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ဥက္ကဏ္ဌာ**-ကား ဌာနဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ "ဥက္ကဏ္ဌာ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော အနဘိရတိ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနတ္ထရိကနည်း။

➢ ၁၀။ **သာမညာ**-၌ အန္တတ္ထ-ကား သမဏ-တည်း၊ ဤ၌ အန္တတ္ထ-အရ လူထွက်လိုသော ရဟန်း၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ။

ဥက္ကဏ္ဌိတ-အရ ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဥဒ္ဓစ္စ ပြဓာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၁၆]

(က) ဘိက္ခုဘာဝန္တိ ဘိက္ခုဘာဝေန။ (ခ) ကရဏတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။

(ဂ) "ကဏ္ဌေ အာသတ္တေန အဋ္ဋီယေယျာ"တိ အာဒီသု ပန ယထာလက္ခဏံ ကရဏဝစနေနေဝ ဝုတ္တံ။ (ဃ) **အဋ္ဋီယမာနော**တိ အဋ္ဋံ ပီဠိတံ ဒုက္ခိတံ ဝိယ အတ္တာနမာစရမာနော။

(င) တေန ဝါ ဘိက္ခုဘာဝေန အဋ္ဋော ကရိယမာနော ပီဠိယမာနောတိ အတ္ထော။

(စ) **ဟရာယမာနော**တိ လဇ္ဇမာနော။ (ဆ) **ဇိဂုစ္ဆမာနော**တိ အသုစိံ ဝိယ တံ ဇိဂုစ္ဆန္တော။

(ဇ) ယန္နူနာဟံတိ ပရိဝိတက္ကဒဿနေ နိပါတော။ (ဈ) **ဝဇ္ဇေ** ဝိညာပေယျံတိ ဣမိနာ ကာရဏေန ဘိက္ခုနီ ဝါ အညေဟိ ဝါ ဗျဥ္ဇနေဟိ ဝဇ္ဇိဘောဇ္ဇံ ကတွာ ဝဒတိ ဧဝ၊ ယထာ စ ဝဒတိ၊ တံ ဝိညာပေတိ ဇာနာပေတိ။ (ည) **ဝေဓမိ**တိ ဥပရိမတ္တာသမ္ဗန္ဓနတ္တော ပိကာရော။

(၄။ ၂၁၂။ မဇ္ဈိမ၊ ၁၇၇။ ဘာသာဋီ၊ ဒု၊ ၇၇၇။)

➢ ၁။ **ဿဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ ဿဝဏ္ဏေတဗ္ဗအနက်** ။ ။ ဘိက္ခုဘာဝံ-ရဟန်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ အဋ္ဋီယမာနော-နှိပ်စက်အပ်သကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို ပြုကျင့်သည်ဖြစ်၍။ (တစ်နည်း) ဘိက္ခုဘာဝံ၊

http://www.dhammadownload.com

ရဟာန်း၏အဖြစ်သည်။အင်္ဂါယမာနော၊နှိပ်စက်ခြင်းကို ပြုကျင့်အပ်သည်ဖြစ်၍။ဘိက္ခုဘာဝံ၊ ဖြင့်။ဟာရာယမာနော၊ရှက်သည်ဖြစ်၍။ (တစ်နည်း) ဟာရာယမာနော၊ရှက်နိုးသည်ဖြစ်၍။ (ဝါ) ရှက်သကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို ပြုသည်ဖြစ်၍။ (ဝါ) ရှက်ခြင်းကို ပြုအပ်သည်ဖြစ်၍။ ဘိက္ခုဘာဝံ၊ကို။ဇိဂုစ္ဆမာနော၊မစင်ကဲ့သို့ စက်ဆုတ်သည်ဖြစ်၍။

(စ) **ပါဠိ အနက်** ။ ။ ဘိက္ခုဘာဝမ္ဟိ ဧတ္ထ၊ဘိက္ခုဘာဝံ-ဟူသော ဤပုဒ်၌။ (အာဓာရ) ဥပယောဂဝစနံ၊ဒုတိယာဝိဘတ်သည်။(ကတ္တား) ကရဏတ္ထေ၊ကရိုဏ်းအနက်၌။ဥပယောဂ ဝစနံ၊ဒုတိယာဝိဘတ်တည်း။ (တနည်း) ဘိက္ခုဘာဝမ္ဟိပဒံ၊ဘိက္ခုဘာဝံ-ဟူသော ပုဒ်သည်။ ကရဏတ္ထေ၊၌။ဥပယောဂဝစနံ၊ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိသော ပုဒ်တည်း။

➤ ၂။ (စ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ဘိက္ခုဘာဝံ-ကို ဘိက္ခုဘာဝေန-ဟု ဖွင့်ပြ၏။ ပါဠိ၌ ဘိက္ခုဘာဝံ-ဟု ဒုတိယန္တနှင့် ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ ဘိက္ခုဘာဝေန-ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ (သံဝဏ္ဏနာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။) စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ဘိက္ခုဘာဝံ အင်္ဂါယမာနော-စသော ပါဠိ၌ ဘိက္ခုဘာဝံ-ဝယ် ကရိုဏ်းအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ ၌ အင္ဂ-ဟူသော နာမဓာတ်နှင့်ယှဉ်ရာဝယ် တစ်ပါးသော ဝိဘတ်ဖြင့်လည်း ဟောတော် မူ၏ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(င) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ-ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် ဘိက္ခုဘာဝံ-ဝယ် ကရိုဏ်းအနက် ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ အဖြစ်ကိုရင်း၊ အင်္ဂါယမာနော-၏ ကတ္တားဟောကြိယာ၏ အဖြစ် ကိုရင်း ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဘိက္ခုဘာဝံ-ဝယ် ကတ္တားအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ အဖြစ်ကိုရင်း၊ အင်္ဂါယမာနော-၏ ကံဟောကြိယာ၏ အဖြစ်ကိုရင်း တစ်နည်းဖွင့်ပြလို- သော ဆရာသည် (င) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ-င-စ) ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ နိဗ္ဗတ္တနီယာဒိကမ္မေန ဥပယုဇ္ဇတီတိ ဥပယောဂေါ။ ဥပယောဂေါဧဝ ဝစနံ **ဥပယောဂဝစနံ**။ (ဥပယောဂေါ ဝေ၊နိဗ္ဗတ္တနီယ-စသော ကံနှင့် ယှဉ်တတ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ဝစနံ၊ဝိဘတ်တည်း။) ဥပယောဂ-အရကား နိဗ္ဗတ္တနီယ-စသော ကံနှင့်ယှဉ်သော ဒုတိယာသည် မုချ။ ယင်း၏ ဝိဘတ်နှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ- ဒုတိယာဝိဘတ်ရ၏။

ဥပယောဂဝစနံ အဿ အတ္ထီတိ **ဥပယောဂဝစနံ**။ (အဿ၊ထိုဘိက္ခုဘာဝံ-ဟူသော ပုဒ်အား။ဥပယောဂဝစနံ၊ဒုတိယာဝိဘတ်သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။) ဥပယောဂဝစနံ-အရ ဒုတိယာ ဝိဘတ်သည် မုချ။ ယင်း၏ ဘိက္ခုဘာဝံ-ပုဒ်နှင့် ဝိသယီ ဝိသယ စပ် ဌာနူ။ ဏပစ္စည်း အရ ထို--သော ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိသော ဘိက္ခုဘာဝံပုဒ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

လက္ခိယတေ အနေနာတိ လက္ခဏံ။ လက္ခဏာသ အနုရူပံ **ယထာလက္ခဏံ**။

လက္ခဏ-အရ မှတ်ကြောင်းဖြစ်သော (ကရဏေ တတိယာ ကဲ့သို့သော) သဒ္ဒါသုတ်သည် မုချ။ ထို၏ လက္ချဖြစ်သော အာသတ္တေန-သဒ္ဒါနှင့် အကြောင်း အကျိုး/လက္ခဏ လက္ချ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ လက္ချဖြစ်သော အာသတ္တေန-သဒ္ဒါ ရ၏။

အင္ဂိယတေတိ **အင်္ဂော**။ အင္ဂဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ညှဉ်းဆဲတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား ညှဉ်းဆဲခံရသူ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ္။ အ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ညှဉ်းဆဲခံရသူ ရ၏။

အင္ဂမိဝ အတ္တာနံ အာစရတီတိ **အင္ဂိယမာနော**။ အင္ဂဓာတ်အရကား ရဟန်း၏ အန ဘိရတိ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဖလ္။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဒုဗ္ဗလျ သိက္ခာပစ္စက္ခာန စသည်သည် ကာရဏ္။ ဤယ-ပစ္စည်းအရကား ရူပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂုဏ် ရ၏။ မာန-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ရဟန်းရ၏။ [အင္ဂ-ဟူသော နာမဓာတ်အရ နှိပ်စက်ခံရသကဲ့သို့ ဖြစ်သော ကိုယ်၏ (ဝါ) စတုဇရုပ်တို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်း ဥပါဒ်သည် မုချ။ ဤယ-ပစ္စည်းအရကား ရူပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂုဏ် ရ၏။ မာန- ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဆင်းရဲစွာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။]

* ဒုက္ခံ သဥ္ဇာတံ အဿာတိ **ဒုက္ခိတော**။

ပိဠိယတေတိ **ပိဠိယမာနော**။ ပိဠဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား နှိပ်စက်အပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သော ဘိက္ခုဘာဝသည် မုချ။ ကမ္မဌကား ရဟန်း၏ သာသနာတော်၌ မမွေ့လျော်ခြင်း အနဘိရတိသည် ဖလ္။ မာနပစ္စည်းအရ သာသနာတော်၌ မပျော်ပိုက်သော ရဟန်းရ၏

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဘိက္ခုဘာဝံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကံအနက်ကို မဟော၊ ကရိုဏ်းအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဘိက္ခုဘာဝံ-၌ အံ-သဒ္ဒါသည် ပထမာဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ ဒုတိယာ ဝိဘတ်၏--ၡင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကံအနက် စသည်ကို မဟော၊ ကရိုဏ်းအနက်ကို ဟော--ၡင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် အာသတ္တေန-၌ တတိယာဝိဘတ်၏ ကရိုဏ်းအနက်၌သက်--ၡင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ဘိက္ခုဘာဝံ အင္ဂိယမာနော-ဟု ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ဟောပုံမှတစ်ပါး အာသတ္တေန အင္ဂိယေယျ-ဟု တတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ပုံစံပြောင်း၍ ဘုရားရှင်ဟောပုံ အဓိပ္ပါယ်ကိုၡင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ပိဠိတံ-ဖြင့် အင္ဂ-ဟူသော နာမ်ပုဒ်၏ ပိဠနအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [တစ်နည်း] ပိဠိတံ-ဖြင့် အင္ဂ-၌ အင္ဂဓာတ်၏ ပိဠနအနက် ဟော--ၡင်း (ဓာတွတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်--ၡင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

အင္ဂီယတီတိ အင္ဂေါ-ဟု ကမ္မသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒုက္ခိတံ-ဖြင့် နှိပ်စက်အပ်၏ဟူသည် ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) အတ္တာန မာစရမာနော-ဖြင့် အင္ဂီယမာနော-ကို အင္ဂ ဝိယ အတ္တာန မာစရတီတိ အင္ဂီယမာနော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) မာန-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဤယပစ္စည်း၏ ကမ္မူပမာ အာစာရ အနက်၌သက်--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) အင္ဂ-သဒ္ဒါ၏ နာမဓာတ်၏--ရင်း (ဓာတုပဒ) သိစေ။

(င) ၌ ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် အတ္တန္တရဝိကပ်ကို ပြပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

တေန-ဖြင့် ဤဆိုအပ်သော ဘိက္ခုဘာဝေနပုဒ်ကား (က) ဝါကျ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဘိက္ခုဘာဝေနပုဒ်ပင်တည်း၊ ပုဒ်သစ်မဟုတ်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဘိက္ခုဘာဝေန-ဖြင့် ဘိက္ခုဘာဝံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် အဝုတ္တကတ္တားအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

အင္ဂေါ ကရိယမာနော-ဖြင့် အင္ဂီယမာနော-၌ အင္ဂီယ-သဒ္ဒါ၏ အင္ဂ နာမဓာတ်+ဤယပစ္စည်းဖြင့် အင္ဂီယ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏--ရင်း (ဓာတုပဒ/ဘာဝတ္ထ) မာနပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနေ၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အင္ဂီယတေတိ အင္ဂီယမာနော-ဟု ကမ္မသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပီဠိယမာနော-ဖြင့် အင္ဂီယမာနော-၌ အင္ဂဓာတ်သည် နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲခြင်း (ပီဠန) အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

(စ) ၌ လဇ္ဇမာနော-ဖြင့် ဟရေဓာတ်သည် ရှက်ခြင်း=လဇ္ဇာ အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

(ဆ) ၌ ဇိဂုစ္ဆန္တော-ဖြင့် ဇိဂုစ္ဆမာနော-၌ မာန-ပစ္စည်းသည် ဘော, ကံအနက်၌ မသက်၊ ကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဇိဂုစ္ဆတီတိ ဇိဂုစ္ဆမာနော-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

တံ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဘိက္ခုဘာဝံပုဒ်ကို ဇိဂုစ္ဆမာနော-၌ စပ်ရမည်၏--ရင်း (သမ္ဗန္ဓ) ဇိဂုစ္ဆမာနော-၌ စပ်နိုက် ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ကံအနက်၌ သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ အသုစိံ ဝိယ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဥပမာလင်္ကာရယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ အသုစိံ ဝိယ-ဖြင့် စက်ဆုတ်၏ဟူသည် မစင်ကဲ့သို့ စက်ဆုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် ယန္နူန-သဒ္ဒါသည် နိပါတ်ပုဒ်၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်းနိပါတ်ပုဒ်၏ ပရိဝိတက္ကဒဿနအနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဈ) ၌ ဇာနာပေတိ-ဖြင့် ဝိညာပေတိ-၌ ဝိ-ဥပသာရ၏ အနက်မဲ့ (အနတ္ထက)၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂ[illegible]ယာဒိ ဂဏိကဓာတ်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

(ည) ဖြင့် ဝိ-သဒ္ဒါသည် အပေက္ခန, သမ္ဘာဝနာ, နိန္ဒာ အနက်ကို မဟော၊ သမ္ပိဏ္ဍန အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၄။ အဒ္ဓိယမာနော/အဋ္ဌိယမာနော ။ ။ (ယ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာကို ထောက်လျှင် အဋ္ဋီယမာနော-ဝယ် ကမ္မုပမာန၌ ဤယူပမာနာစ-သုတ်ဖြင့် အာစာရအနက်၌ ဤယပစ္စည်းသက်၍ ရုပ်ပြီးကြောင်း ထင်ရှား၏။ (င) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာကိုထောက်လျှင်လည်း အဋ္ဋ-ဟူသော နိုးနိုးနာမ်ပုဒ်နောင် ဤယပစ္စည်းသက်၍ အဋ္ဋီယ-ဟု နာမဓာတ်ပြီးပြီးနောက် ကံအနက်၌ မာန-ပစ္စည်းသက်၍ အဋ္ဋီယမာနော-ဟု ရုပ်ပြီးကြောင်း ထင်ရှား၏၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဋီယမာနော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပီဠိယမာနော/ပိဋ္ဌိယမာနော ။ ။ ပီဠဓာတ်၊ နှိပ်စက်ခြင်းအနက်ဟော၊ ကံဟော ယပစ္စည်း၊ မာနပစ္စည်း ဣ-အာဂုံတို့ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပီဠိယမာနော-သင့်ပါသည်။

ဥပရိမတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော/ဥပရိသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော ။ ။ ဥပရိဇာတော ဥပရိမော။ ဥပရိမောစ သော အတ္ထောစာတိ ဥပရိမတ္ထော၊ ဥပရိမတ္ထဿ သမ္ပိဏ္ဍနံ ဥပရိမတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနံ၊ ဥပရိမတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနံ အတ္ထော ဧတဿ ပိကာရဿာတိ ဥပရိမတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော-ဟု အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထပြု၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဥပရိမတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော၊အထက်၌ဖြစ်သော အနက်ကို ပေါင်းခြင်းအနက်ရှိ၏-ဟု အနက်ယောဇနာက အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့်ရင်း ဥပရိမတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဥပရိသမ္ပိဏ္ဍနံ အတ္ထော ယဿ သော ဥပရိသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော-ဟု ပါရာဇိကဏ် ယောဇနာ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဥပရိသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော၊အထက်၌ ပေါင်းခြင်းအနက်ရှိ၏-ဟု အနက်ယောဇနာက အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့်ရင်း ဥပရိသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော-လည်းသင့်။

➤ ၅။ **ဘိက္ခုဘာဝံ**-ကား တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် ဘိက္ခုဘာဝံ၊ရဟန်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ အဋ္ဋီယမာနော၊နှိပ်စက်အပ်သကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို ပြုကျင့်သည်ဖြစ်၍။ ဘိက္ခုဘာဝံ၊သည်။ အဋ္ဋီယမာနော၊နှိပ်စက်ခြင်းကို ပြုကျင့်အပ်သည်ဖြစ်၍။ဘိက္ခုဘာဝံ၊ဖြင့်။ဟရာယမာနော၊ ရှက်သကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို ပြုသည်ဖြစ်၍။ (ဝါ) ရှက်ခြင်းကို ပြုအပ်သည်ဖြစ်၍။ဘိက္ခုဘာဝံ၊ ကို။ဇိဂုစ္ဆမာနော၊မစင်ကဲ့သို့ စက်ဆုတ်သည်ဖြစ်၍။ ဤသို့ သတ္တိပြားသဖြင့် (ဝါ) အချင်းချင်း စပ်သဖြင့် များစွာသော အနက်ကို ဟောစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း သိလေသနည်း/ကာကောလောကနနည်း။

ကရဏစ္ဆေ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ကရိုဏ်းအနက်၏ "ကရဏတ္ထေ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဘိက္ခုဘာဝ-သဒ္ဒါ၌တင်-- ကာရဏူပစာ၊ နာနတ္ထိကနည်း။

ဝစီဘေဒ-ကား ဝစီ-အရ စကားဖြစ်နှင့် ဘေဒေါ-အရ အနက်ကို သိတတ်သော တိဿ ဖုဿ-စသော အထူးတို့ မပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ ဝစီဘေဒေါ-ဟု ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ (နေယျတ္ထ၊ ရုဠ္ဟီနည်း)

F-27-B

http://www.dhammadownload.com

စေတ္တစမဝ ခြတိဏ္ဍံ-ကား အတူဖြစ်သော လယ်၏ "ခေတ္တ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော "ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ"စသော သဒ္ဒါ၌တင်-- သဒိသူပစာ၊ နေယျတ္ထ၊ ရှင်နှင့်နည်း။

သာသနံ ဝါ စပစသေတိ-၌ သာသနံ ဝါ-ဟူသော နည်းသည် ဒုတံ ဝါ-ဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီး သော မုခသာသန-မှ ကြွင်းသော ပဏ္ဏသာသနကိုသာလျှင် သာသနံ ဝါ-အရ ယူရသော ကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။ အပေါင်းဖြစ်သော မုခသာသန ပဏ္ဏသာသနတို့၏ "သာသန"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဏ္ဏသာသန၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ ဝါ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လက်၏ "ဟတ္ထ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော လက်ချောင်းတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ နေယျတ္ထ၊ ရှင်နှင့်နည်း။

သီသံ စတိ-ကား အတူဖြစ်သော ဦးခေါင်း၏ "သီသ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိ သော အပြီးအဆုံး အထွဋ်အထိပ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။

➤ **၁၀။ အဒ္ဓိယမာနေနာ**-၌ အန္တတ္ထ အရ အနဘိရတိ ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။ **လဒ္ဓမာနေနာ**-၌ ဓာတ်အရ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ကိုယူ။ (တစ်နည်း) အနဘိရတိပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဌ် [၁၁၇]

(က) **အလန္တိ ဟောတု။ (ခ) ပရိယတ္တန္တိ အတ္ထော။ (ဂ) ကိံ နု ခမတိ ကိံ မယှံ ကိစ္စံ ကိံ ကရဏီယံ။ (ဃ) ကိံ သာဓေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ (င) န မမတ္ထောတိ နတ္ထိ မမ အတ္ထော။ (စ) သုမုတ္တာဟန္တိ သုမုတ္တော အဟံ။** (ဋ္ဌ။၂၁၅။ မအူ၊တ၊ ၁၈၇။)

(က) ၌ ဟောတု-ဖြင့် အလံ-ပုဒ်ကို ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ-ဟု အနက်ယောဇနာရမည် ဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် အလံ-သဒ္ဒါ တန်ဆာဆင်ခြင်း-ဘူသန-စသော အနက်ကို မဟော၊ ပရိယတ္တ အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ၌ မယှံ-ဖြင့် ကိံ နု ခမ-၌ ခမ-သဒ္ဒါသည် ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်နှင့်တကွ အမှ-သဒ္ဒါ ၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ အမှ-သဒ္ဒါနှင့်တကွ စတုတ္ထီ သဝိဘတ် (ဝါ) တတိယာ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ) ကိံ နု-ကို ကိံ-ဟု ဖွင့်သဖြင့် နု-သဒ္ဒါကား အနက်မဲ့ (အနတ္ထက) တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

ကိစ္စံ-ဖြင့် ကိံ-သဒ္ဒါကို ကိစ္စံ-ဟူသော ပါဌသေသ၌ စပ်ရမည်၏--ငင်း (သမ္ဗန္ဓ) ကိံ ၌ ပထမာဝိဘတ်၏--ငင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း ပထမာဝိဘတ်၏ ဝုတ္တကံအနက်၌ သက်-ငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။ ကရဏီယံ-ဖြင့် ကိစ္စံ-၌ ကရဓာတ်၏--ငင်း (ဒုဓာတု ပဒ) ရိစ္စပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနေ၌သက်--ငင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ) ကရဏီယန္တိ ကိစ္စံ-ဟု ကမ္မ သာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဖြင့် ကရဏီယံ-၌ အနိယပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနေ၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္တ) ကတ္တဗ္ဗံ သာဓေတဗ္ဗန္တိ ကရဏီယံ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကရပြု၏ဟူသည် သာဓနေ-ပြီးစေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေ။

(င) ၌ မမ အတ္ထော-ဖြင့် မမတ္ထော-ပုဒ်ကို မံ+အတ္ထော၊ မမံ+အတ္ထော-ဟု ပဒစ္ဆေဒ မပြုရ၊ မမ+အတ္ထော-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု--ငင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) နတ္ထိ-ဖြင့် န-သဒ္ဒါ ဝုဓိ-စသော အနက်ကို မဟော၊ အဘာဝအနက်ကို ဟော--ငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် သုမုတ္တာဟံ-ကို သုမုတ္တော+အဟံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

➤ ၈။ ပဌမပါရာဇိကံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ် ပဌမပါရာဇိက အာပတ်တို့၏ "ပဌမပါရာဇိက"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌တင်-- ကောဒေသျှပစာ။

ပါဠိ [၁၁၈]

(က) တေဟိ အာကာရေဟိ တေဟိ လိင်္ဂေဟိ တေဟိ နိမိတ္တေဟီတိ တေဟိ "ဗုဒ္ဓဝေဝစနာနိ ဝါ"တိ အာဒိနာ နယေန ဝုတ္တေဟိ ဗုဒ္ဓါဒီနံ ဝေဝစနေဟိ။

(ခ) ဝေဝစနာနိ ဟိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ ကာရဏတ္တာ အာကာရာနိ, ဗုဒ္ဓါဒီနံ သဏ္ဌာန ဒီပနတ္တာ, သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဏ္ဌာနတ္တာ ဧဝ ဝါ လိင်္ဂါနိ, သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ သဉ္ဇာနန ဟေတုတော မနုဿာနံ တိလကာဒီနိ ဝိယ နိမိတ္တာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။

(ဂ) စဝံ ခေါ ဘိက္ခဝေတိ ဣတော ပရံ အညဿ သိက္ခာပစ္စက္ခာနကာရဏဿ အဘာဝတော နိယမေန္တော အာဟ။ (ဃ) အယံ ဟေတ္ထအတ္ထော၊ ဧဝမေဝ ဒုဗ္ဗလျာ ဝိကမ္မဠ္ဌေဝ ဟောတိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဉ္စ၊ န ဥက္ကတော ပရံ ကာရဏမတ္ထီတိ။

(၃။၂၁၉။ မအ္ဘုတ၊ ၁၉၉။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၀၀။)

➤ ၂။ (က) သို့/ လိနတ္ထရတော ဒရ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် တေဟိ အာကာရေဟိ တေဟိ လိင်္ဂေဟိ တေဟိ နိမိတ္တေဟိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယာနိ ဝါ ပန ညာနိပိ ဗုဒ္ဓဝေဝစနာနိ ဝါ-စသော ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော်၌ ယ-သဒ္ဒါသည် ဝေဝစန တို့ကိုသာ စွဲယူသကဲ့သို့ တေဟိ အာကာရေဟိ စသည်၌ တ-သဒ္ဒါသည်လည်း ဝေဝစန တို့ကိုပင် စွဲယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အာကာရ, လိင်္ဂ, နိမိတ္တ-တို့ကို မစွဲယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် တေဟိ အာကာရေဟိ စသည်ဖြင့် အာကာရ, လိင်္ဂ, နိမိတ္တ-တို့ကို စွဲယူ၍ ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား-- ဝေဝစနနှင့် အာကာရ, လိင်္ဂ, နိမိတ္တ-တို့သည် သဒ္ဒါအားဖြင့် မတူကုန်သော်လည်း အနက်အားဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်သောကြောင့် တေဟိ အာကာရေဟိ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဒို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် အာကာရ, လိင်္ဂ, နိမိတ္တ-တို့ကို ဝေဝစန-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ (ဝါ) ဝေဝစနနှင့် အာကာရ, လိင်္ဂ, နိမိတ္တ-တို့သည် သဒ္ဒါအားဖြင့် မတူကုန်သော်လည်း အနက်အားဖြင့် တူကြကုန်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် ဝေဝစန-တို့ကို အာကာရ, လိင်္ဂ, နိမိတ္တ-သဒ္ဒါတို့ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်အပ်ပါကုန်သနည်း။ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် ဝေဝစနတို့ကို အာကာရ, လိင်္ဂ, နိမိတ္တ-တို့ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ အာကာရ-စသော သဒ္ဒါတို့သည် ကာရဏ-စသော အနက်ကို ယထာရဟ ဟောကြသည် မဟုတ်ပါလော။ (ခ) မိန့်

(စ) ဋ္ဌ **သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဏ္ဌာနတ္တာ ဧဝ ဝါ**--ဒို့/ ဆရာ-သည် ဗုဒ္ဓါဒီနံ သဏ္ဌာနဒီပနတ္တာ-ဖြင့် ဝေဝုစ်တို့သည် ဘုရားစသည်တို့၏ သဏ္ဌာန်ကို ပြတတ်သောကြောင့် လိင်္ဂမည်၏ဟု ဆိုကုန်၏။ သဏ္ဌာန်ရှိကုန်သော ဘုရားစသည်တို့၏ သဏ္ဌာန်ကို ပြခြင်းသည် သင့်တန်စေ၊ သဏ္ဌာန်မှကင်းသော ဓမ္မသိက္ခာ စသည်တို့၏သဏ္ဌာန်ကို ပြခြင်းသည်ကား အဘယ်သို့ ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဏ္ဌာနတ္တာ ဧဝ ဝါ-မိန့်။

(ဃ) ဒို့/ **အာဘောဂါယုတ္တမေဝါ** ။ ။ (ဂ) ဖြင့် ဧဝံ ခေါ ဘိက္ခဝေ အစရှိသော စကားကို ဤဗုဒ္ဓ, ဗုဒ္ဓါဒိဝေဝစနပုဒ်တို့မှ နောက်၌ တစ်ပါးသော သိက္ခာစွန့်ခြင်းအကြောင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့် သတ်မှတ်လျက် မိန့်ဆို၏ဟု ဆို၏။ ပါဠိတော်၌ ဧဝံ ခေါ ဘိက္ခဝေ စသော ဝါကျသည် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို အကျဉ်းချုံး၍ပြရာ နိဂမန ဝါကျ ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် (ဂ) ဖြင့် (ပ) ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ယုဝ့ ဒဋ္ဌီကရဏ။/ကာရဏ/ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် အစိတ်အစိတ် ပက္ခ၊ ပက္ခန္တရ ခွဲ။ (ဂ) ပက္ခန္တ ဿ) ဒဋ္ဌီကရဏ။/ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ (က) ၊ ၊နေဟိ-ကား တို့ဖြင့်--ကြောင့် ဝဒတိ ဝိညာပေတိ-တို့၌ ကရိုဏ်း ကရိုဏ်း၏ကြိယာ ၊

(ခ) ဝေဝစနာနိ-ကား တို့ ဲ--ကြောင့် ဝုစ္စန္တိ-၌ ဝုတ္တကံ ဝုတ္တကမ္မိ စပ်။

➤ ၄။ အာကရောတိ ဧ ဒေတဟီတိ **အာကာရာနိ**။ (ဘိက္ခု သိက္ခာပစ္စက္ခာနိ ဧတေဟိ ဝေဝစနေဟိ အာကရောတိ) ၊ ရဏသာမနေ၊ အာ-ကရ+ဏ။ အာ-အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ ကရဓာ တ်အရကား သိက္ခာချခြင်းကို ပြုတတ်သော ရဟန်း၏ အနဘိရတိ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တု ါဒ်သည် မုချ။ ကရဏဌကား ထိုအားတပ်သော ဗုဒ္ဓ-စသော ဝေဝုစ်သဒ္ဒါတို့၏ အာရမ္မ ၊ ဏ/ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဗုဒ္ဓ အစရှိသော ဝေဝုစ်သဒ္ဒါတို့ရ၏။ * ကရောတိ ဧတေဟီတိ **ကာရဏာနိ**။

နိမိနာတိ သဉ္ဇာနာတိ ဧတေ ဟီတိ **နိမိတ္တာနိ**။ နိ-အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ မိ/မာဓာတ်အရ ၊ ၁တ္တဌကား သိက္ခာချသူဟု သိမှတ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ သညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏဌကား ထိုအားတပ်သော

http://www.dhammadownload.com

ဗုဒ္ဓ-စသော ဝေဝုစ်သဒ္ဒါတို့၏ အာရမ္မဏ/ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဗုဒ္ဓ အစရှိသော ဝေဝုစ်သဒ္ဒါတို့ရ၏။

လိနံ ဂမယန္တီတိ လိင်္ဂါနိ။ လိန-အရ လျှို့ဝှက်အပ်သော အနက်သည် မုချ။ ထို၏ ဗုဒ္ဓ-စသော ဝေဝုစ်သဒ္ဒါတို့နှင့် ဝါစ္စ ဝါစက စပ် ဌာန။ ဂမုဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တာဋ္ဌကား လျှို့ဝှက်အပ်သော အနက်ကိုသိတတ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တာဋ္ဌကား ထိုအားတပ်သော ဗုဒ္ဓ-စသော ဝေဝုစ်သဒ္ဒါတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ကွိပစ္စည်းနှင့် သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ လျှို့ဝှက်အပ်သော အနက်ကိုသိစေတတ်သော ဗုဒ္ဓ-စသော ဝေဝုစ်သဒ္ဒါတို့ရ၏။ * လိင်္ဂေတိ ဒီပေတိ ဧတေဟီတိ လိင်္ဂါနိ။ လိင်္ဂေတိ သဉ္ဇာနာတိ ဧတေသူတိ လိင်္ဂါနိ။

➤ ၆။ (က) ၌ ဝေဝစနေဟိ-ဖြင့် အာကာရ လိင်္ဂ နိမိတ္တ-တို့သည် ဝေဝစန-အနက်ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တနည်း) (က) ဖြင့် ယာနိ ဝါ-စသည် ယံ-သဒ္ဒါဖြင့် သုံးသပ်အပ်ကုန်သော ဗုဒ္ဓအစရှိသော ဝေဝုစ်တို့ကိုသာလျှင် တေဟိ-၌ တ-သဒ္ဒါဖြင့် သုံးသပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

(စ) ၌ ကာရဏတ္ထာ-ဖြင့် အာကာရာနိပုဒ်ကို အာကရောတိ ဧတေဟီတိ အာကာရာနိဟု ကရဏသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနေ၌သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာကာရ-သဒ္ဒါသည် သဏ္ဌာန, ဣင်္ဂိတ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ကာရဏအနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝေဝစနာနိ-ဖြင့် အာကာရ-သဒ္ဒါ ဝေဝစနအနက်ဟော၏ဟု သိစေ။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

သဉ္ဇာနနဒီပနတ္ထာ-ဖြင့် လိင်္ဂါနိပုဒ်ကို လိင်္ဂေတိ ဒီပေတိ ဧတေဟီတိ လိင်္ဂါနိ-ဟု ကရဏသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနေ၌သက်-ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) လိင်္ဂဓာတ်၏ ဒီပနအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေသည်။

သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဉ္ဇာနနတ္ထာ-ဖြင့် လိင်္ဂါနိ-၌ အ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနအနက်၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) လိင်္ဂဓာတ်၏ တည်ခြင်းအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) လိင်္ဂတိ သဉ္ဇာနာတိ ဧတေသူတိ လိင်္ဂါနိ-ဟု အဓိကရဏသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တည်ရာဖြစ်၏ဟူသည် သိက္ခာကိုစွန့်ခြင်း၏ တည်ရာဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သဥ္ဇာနနဟေတုတော-ဖြင့် နိမိတ္တာနိ-၌ နိပုဗ္ဗ မာ/မိဓာတ်၏ သဥ္ဇာနနအနက်ဟောသည်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) တ-ပစ္စည်း ကရဏသာဓနေအနက်၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) နိမိနာတိ သဥ္ဇာနာတိ ဧတေဟီတိ နိမိတ္တာနိ-ဟု ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) နိမိတ္တသဒ္ဒါ၏ ဟေတု-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ၌ ဝေမေဝ-ဖြင့် ဖဝံ ခေါ ဘိက္ခဝေ-၌ ခေါ-သဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏအနက်ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

န ဣတော ပရံ ကာရဏမတ္ထိ-ဖြင့် ခေါ-သဒ္ဒါ၏ ဝေတ္တဖလ (ဝါ) အဝဓာရဏဖလကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၅။ **ကာရဏာတ္တာ/ကာရဏတ္တာ** ။ ။ အာကာရော ကာရဏော ဝုတ္တော၊ သဏ္ဌာနေ ဣင်္ဂိတေပိစ-ဟူသော အဘိဓာန်ကိုထောက်၍ ကာရဏတ္တာ-ပါဌ်သော သင့်ပါသည်။

တီလကာဒီနိ ပိယ/တီလကာဋ္ဌကာဒီနိ ပိယ ။ ။ စိတ္တကေ ရက္ခဘေဒေစ၊ တိလကော တိလကာဋကေ-ဟူသော အဘိဓာန်ကိုထောက်၍ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **လိင်္ဂါနိ**-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ပုံသဏ္ဌာန်ဟူသော အနက်၏ "လိင်္ဂါနိ" ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဗုဒ္ဓါဒိဝေဝစနန၌တင်-- ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိက။

တိလက-ကား အတူဖြစ်သော နှမ်း၏ "တိလ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော မှည့်မည်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။

အာကာရ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကာရဏ, သဏ္ဌာန, ဣင်္ဂိတ-တို့၏ "အာကာရ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာရဏာ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

နိမိတ္တ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော သိကြောင်း (ကာရဏ) ဣတ္ထိနိမိတ္တ-စသော အင်္ဂါဇာတ်, အမှတ်တံဆိပ် (လဥ္ဆန) တို့၏ "နိမိတ္တ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာရဏာ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ဋီကာ [၁၁၉]

(က) ဧဝံ သိက္ခာပစ္စက္ခာနလက္ခဏံ ဒဿေတွာ အပ္ပစ္စက္ခာနေ အသမ္ဗောဟတ္ထံ, တဿေဝစ သိက္ခာပစ္စက္ခာနလက္ခဏဿ ပုဂ္ဂလာဒိဝသေန ဝိပတ္တိဒဿနတ္ထံ "ကထဥ္စ ဘိက္ခဝေ အပ္ပစ္စက္ခာတာ"တိ အာဒိမာဟ။ (ခ) တတ္ထ **ယေဟိ အာကာရေဟီတိ** အာဒိ ဝုတ္တနယမေဝ။ (ဂ) **ဥမ္မတ္တကောတိ** ယက္ခုမ္မတ္တကော ဝါ ပိတ္တုမ္မတ္တကော ဝါ ယော ကောစိ ဝိပရီတသညော။ (ဃ) သော သစေ ပစ္စက္ခာတိ၊ အပ္ပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ သိက္ခာ။

(င) **ဥမ္မတ္တကဿာတိ** တာဒိသဿေဝ ဥမ္မတ္တကဿ။ (စ) တာဒိသဿ ဟိ သန္တိကေ သစေ ပကတတ္တော သိက္ခံ ပစ္စက္ခာတိ၊ ဥမ္မတ္တကော န ဇာနာတိ၊ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ သိက္ခာ။ (ဆ) **ခိတ္တစိတ္တောတိ** ယက္ခုမ္မတ္တကော ဝုစ္စတိ။ (ဇ) ပုရိမပဒေ ပန ဥမ္မတ္တက သာမညေန ဝုတ္တံ "ယက္ခုမ္မတ္တကော ဝါ ပိတ္တုမ္မတ္တကော ဝါ" တိ။

(၄။၂၂၀။ မအူ၊တ၊၂၀၀။ ဘာသာဋီ၊၁၊၄၀၁။)

➤ ၂။ (ဃ) **သို့/ အနုဿနန္တ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် အဘိဓေယျတ္ထ ပဒတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိနိစ္ဆယတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်၊

http://www.dhammadownload.com

(ယ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ဥမ္မတ္တက-အရ ယက္ခုမ္မတ္တကပင်ဖြစ်စေ, ပိတ္တုမ္မတ္တက ပင်ဖြစ်စေ ဖောက်ပြန်သော သညာရှိသော ရဟန်းကို ယူရမည်ဟု ဆို၏။ ယင်း ဥမ္မတ္တက ရဟန်းသည် သိက္ခာချလျှင် သိက္ခာကျပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ (ယ)

(စ) သို့/ **အာဗောဏိယတ္တတောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ဥမ္မတ္တကဿ-အရ ယက္ခုမ္မတ္တက, ပိတ္တုမ္မတ္တက ရဟန်းကို ယူရမည်ဟု ဆို၏။ ဥမ္မတ္တကော သိက္ခံ ပစ္စက္ခာတိ၊ ဥမ္မတ္တကဿ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာတိ-၌ ဥမ္မတ္တကော ဥမ္မတ္တကဿ ပုဒ်နှစ်ခုအပေါင်းသည် သိက္ခာ ပစ္စက္ခာယက သိက္ခာပစ္စက္ခာန ပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်ဖြင့် မတူထူးခြား ကွဲပြားကြသည် မဟုတ်ပါ လော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ဥမ္မတ္တက ပုဒ်နှစ်ခု အဘိဓေယျတ္တ-အရတူအဖြစ်ဆိုသော ဆရာ့ စကားသည် အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် ဥမ္မတ္တကဿ-အရ ယက္ခုမ္မတ္တက, ပိတ္တုမ္မတ္တက ရဟန်းကို ယူရမည်ဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ခိတ္တစိတ္တ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသ နည်း။ ယက္ခုမ္မတ္တက, ပိတ္တုမ္မတ္တက နှစ်မျိုးလုံးကို ခိတ္တစိတ္တ-ဟု ဆိုအပ်ပါသလော။ (ဆ)

(ဇ) သို့/ **ဗျတိရေကာဘောဂစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဆ) ဖြင့် ခိတ္တစိတ္တော-အရ ယက္ခုမ္မတ္တက-ကို ယူရမည်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းသို့ ခိတ္တစိတ္တော-အရ ယက္ခုမ္မတ္တက-ကို ယူသည်ရှိသော် ရှေး (ဂ) ဝါကျ၌ ဥမ္မတ္တကောတိ ပိတ္တုမ္မတ္တကော-ဟူသာ (ပါဠိသေသ နည်းဖြင့်) ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ကြောင့် ယက္ခုမ္မတ္တကော ဝါ ပိတ္တု မ္မတ္တကော ဝါ-ဟု ဖွင့်ဆိုခဲ့ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) စသည် အဝယဝတ္ထုပြ ပက္ခန္တရ။/ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ) သည် အတိ ဒေသ သံဝဏ္ဏနာမှတပါး ဥမ္မတ္တကောပုဒ်၏ ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ယ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။ (ဆ) ပက္ခန္တရ။ (ဇ) ဝါကျာရမ္ဘ။/ ဥမ္မတ္တကနှင့် ခိတ္တစိတ္တ အထူးကိုပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။

➤ ၄။ ယက္ခိယတေ ပူဇိယတေတိ ယက္ခော။ မဒန် မဒေ။ ဥဂ္ဂတေဟိ ဝါတာဒိ ဒေါသေဟိ မဒေါ ဥမ္မာဒေါ။ ဥမ္မာဒေါ အဿ အတ္ထီတိ ဥမ္မတ္တော။ ဥမ္မတ္တော ဧဝ ဥမ္မတ္တကော။ ယက္ခေန ဂဟိတော ဟုတွာ ဥမ္မတ္တကော **ယက္ခုမ္မတ္တကော**။

ယက္ခ-အရ ဘီလူးဖြစ်သည် မှချ။ ထို၏ ဖမ်းယူအပ်သည်ဖြစ်၍ ရူးသော ရဟန်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ဘီလူးဖမ်းခံရ၍ ရူးသော ရဟန်းရ၏။

ဥဒ္ဒံ မဇ္ဇတီတိ ဥမ္မတ္တော။ ဥ-အရ ဥဒ္ဓဘောဂုဏ်သည် မှချ။ မဒဓာတ်အရ ရူးသွပ် သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်ကင်း၍ အလွန်အားကြီးသော မောဟသည် မှချ။ ရှေး-- ဖလူ။ နောက်နောက်သော မပြုသင့် မပြောသင့်သည်ကို ပြုမူမိ ပြောမိခြင်းစသည်သည် ကာရဏူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ရူးသွပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ခိပိတပ္ပတ္တိ ခိတ္တံ။ ခိတ္တံ စိတ္တံ ဧတဿာတိ **ခိတ္တစိတ္တော**။ ပုဒ်လုံးအရ ပြန့်လွင့်သော

http://www.dhammadownload.com

စိတ်သည် မုချ။ ထို၏ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဗတ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ပြန့်လွင့်သော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရဗြားသော်လည်း ဤ၌ အထင်ရှူးအား ဖြင့် ဆိုရာဖြစ်သောကြောင့် ယက္ခုမ္မတ္တက ရ၏။

အပိဒါတာတီတိ ပိတ္တံ။ (အပိ-ဓာ+တ) ကုပ္ပန္တံ ကောပေါ။ ပိတ္တဿ ကောပေါ ဥမ္မတ္တ ကော ပိတ္တုမ္မတ္တကော။ (သည်းခြေပျက်ခြင်းကြောင့် ရူးသော ရဟန်း။)

ပဌမံ ကရိယတေတိ ပကတိ။ အာဗာဓံ နိရဒ္ဒရံ အတတိ ပဝတ္တတီတိ အတ္တာ။

ပကတိ အတ္တာ သဘာဝေါ ဧတဿာတိ ပကတတ္တော။ ပုဒ်လုံးအရ မရူးခြင်း-ဟု ဆိုအပ်သော ပင်ကိုယ်သဘောသည် မုချ။ ထို၏ ရဟန်းဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ မရူးခြင်းဟုဆိုအပ်သော ပင်ကိုယ်သဘောရှိသော ရဟန်းဖြစ်ရ၏။

န သမ္မောဟော အသမ္မောဟော။ ဝိပတ္တိယာ ဒဿနံ ဝိပတ္တိဒဿနံ။ ဝိပရိတာ သညာ ယဿ ကဿစီတိ ဝိပရီတသညော။ * သော ယက္ခုမ္မတ္တကော ဝိယ ဝါ ပိတ္တုမ္မတ္တကော ဝိယ ဝါ ဒိဿတီတိ တာဒိသော။ * သမာနဿ ဘာဝေါ သာမည်။ ဥမ္မတ္တကဿ သာမည် ဥမ္မတ္တကသာမည်။

➢ ၆။ (ဂ) ၌ ယက္ခုမ္မတ္တကော ဝါ ပိတ္တုမ္မတ္တကော ဝါ-ဖြင့် ဥမ္မတ္တက-အရ ယက္ခုမ္မတ္တကကိုဖြစ်စေ, ပိတ္တုမ္မတ္တကကိုဖြစ်စေ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ယော ကောစိ ဝိပရီတသညော-ဖြင့် ယက္ခုမ္မတ္တက ပိတ္တုမ္မတ္တက-အရ ဖောက်ပြန်သော သညာရှိသူကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(င) ဖြင့် ဥမ္မတ္တကဿ-အရ အထက်၌ဆိုခဲ့ပြီးသော ယက္ခုမ္မတ္တက ပိတ္တုမ္မတ္တက-တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) (ဆ) ဖြင့် ခိတ္တစိတ္တ-အရ ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသူမှန်သမျှကို မယူရ၊ ယက္ခုမ္မတ္တကကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ၇။ ဥမ္မတ္တကသာမညေန/ဥမ္မတ္တကဘာဝသာမညေန ။ ။ သမာနဿ ဘာဝေါ သာမည်၊ ဥမ္မတ္တကဿ သာမည် ဥမ္မတ္တကသာမည်-ဟု မအူနိသျ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ဥမ္မတ္တကသာမညေန၊ဥမ္မတ္တက သာမညကြောင့်။ (ဝါ) အရူးချင်းတူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဤသို့ ဘာသာဋီကာ ဆိုသောကြောင့်ရင်း ဥမ္မတ္တကသာမညေန-ပါ၌သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ခိတ္တစိတ္တ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသူ မှန်သမျှ၏ (ဝါ) ယက္ခုမ္မတ္တက ပိတ္တုမ္မတ္တကတို့၏ "ခိတ္တစိတ္တ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ယက္ခုမ္မတ္တက-၌တင်-- ကေဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထ၊ ရှုဋ္ဌိနည်း။ အနာပတ္တိဝါရ၌ ဆိုလတ့ံ ယူလတ့ံသော ဥမ္မတ္တက-အရ ပိတ္တုမ္မတ္တကမှကြွင်းသော ယက္ခုမ္မတ္တက-ကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်းမည်၏။ **ဥမ္မတ္တကသာမညေန**-ကား ဥမ္မတ္တကဘာဝသာမညေန-ဟု ဆိုလိုလျက် ဘာဝ-ကို ချေထားသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း။

➢ ၁၀။ **ဓာတ**-၌ ပြူဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၁၂၈]

(က) ဝေနာဋ္ဌေတိ ဗလဝတိယာ ဒုက္ခဝေဒနာယ ဖုဋ္ဌော မုစ္ဆာပရေတော။

(ခ) **အဒေတာဟယသန္တိကေတိ** ဘုမ္မဒေဝတံ အာဒိံ ကတွာ ယာဝ အကနိဋ္ဌဒေဝတာယ သန္တိကေ ပစ္စက္ခာတာပိ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ။ (ဂ) **တိရစ္ဆာနဂတဿာတိ** နာဂ-မာဏဝကဿ ဝါ သုပဏ္ဏမာဏဝကဿ ဝါ ကိန္နရဟတ္ထိမက္ကဋာဒီနံ ဝါ ယဿ ကဿစိ သန္တိကေ ပစ္စက္ခာတာပိ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ။ (ဃ) တတြ ဥမ္မတ္တကာဒီနံ သန္တိကေ အဇာနနဘာဝေန "အပ္ပစ္စက္ခာတာ"တိ အာဟ။ (င) ဒေဝတာယ သန္တိကေ အတိခိပ္ပ ဇာနနဘာဝေန။ (စ) ဒေဝတာ နာမ မဟာပညာ တိဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ အတိခိပ္ပ ဇာနန္တိ။ (၃။၂၂၀။ မဇ္ဈ။တ၊ ၂၀၂။ ဘာသာဋီ၊ ၃၊၄၀၃။)

> ၂။ (ဃ-င) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဥမ္မတ္တကဿ သန္တိကေ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာတိ၊ အပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ သိက္ခာ-စသည်ဖြင့် ဥမ္မတ္တက-စသည်တို့၏ အထံ၌ သိက္ခာ ချလျှင် မကျ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ (တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် ဥမ္မတ္တကဿာတိ တာဒိသဿေဝ အစရှိသော ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝါကျတို့ဖြင့် ဥမ္မတ္တက စသည်တို့၏ အထံ၌ သိက္ခာချလျှင် မကျ-ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် မကျပါသနည်း။ ဥမ္မတ္တက စသည်တို့၏ သိက္ခာ မစွန့်ခြင်း၏ (ဝါ) သိက္ခာ မကျခြင်း၏ အကြောင်းထူးကို ဆရာ မပြဆိုတော့ပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ-င) မိန့်။

ကား-- ဥမ္မတ္တက စသည်တို့သည် သိက္ခာချမှန်း နားမလည်ကြသောကြောင့်ရင်း၊ နတ်တို့သည် အလွန်လျင်မြန်စွာ သိကြသောကြောင့်ရင်း ယင်းတို့အထံ၌ သိက္ခာချသော်လည်း မကျဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် အလွန်လျင်မြန်စွာ သိတတ်သောကြောင့် နတ်တို့၏ အထံ၌ သိက္ခာချလျှင် မကျ-ဟု ဆို၏။ နတ်တို့သည် အဘယ်ကြောင့် အလွန်လျင်မြန်စွာ သိကြပါသနည်း။ အလွန်လျင်မြန်စွာ သိနိုင်ပုံကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ (စ) မိန့်။

> ၃။ (က-ခ-ဂ) ပကွန္တရ။ (ဃ) ကား ပါဠိတော်၌ စောဒနာဘွယ်ကို ပယ်ဖျက်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။/ဥမ္မတ္တက စသည်တို့၏ အထံ သိက္ခာချရာ၌ သိက္ခာ မကျပုံကို အကြောင်းအသီးသီးဖြင့် ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

(င) ကား ဥမ္မတ္တက စသည်တို့ထံ သိက္ခာချရာ၌ သိက္ခာ မကျခြင်း၏ အကြောင်းမှ တစ်ပါး နတ်တို့ထံ သိက္ခာချရာ၌ သိက္ခာ မကျခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ပကွန္တရ။ (စ) နတ်တို့၏ အလွန်လျင်မြန်စွာ သိနိုင်ပုံကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

စာစပ် ။ ။ တတြ-ကား တို့တွင်--ကြောင့် ဥမ္မတ္တကာဒီနံ၊ ဒေဝတာယပုဒ်တို့၌ နိဒ္ဓါရဏ သမုဒါယ/နိဒ္ဓါရဏီယ စပ်။ (တနည်း) တတြ-ကား ၌--ကြောင့် အာဟ-၌ အာဓာရ /အာဓာရီ စပ်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၄။ ဘ၀န္တိ ဧတ္ထာတိ ဘူမိ။ ဘူမိယံ အဓိဝတ္ထာ ဘုမ္မာ။

ဘုမ္မာစ သာ ဒေဝတာစာတိ **ဘုမ္မဒေဝတာ**။ (တံ) ဘုမ္မ-အရ မြေ၌ စွဲ၍နေသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ နတ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မြေ၌ စွဲ၍နေသော နတ် ရ၏။

မဟတိ ပညာ ဧတာသန္တိ **မဟာပညာ**။ တယော ဟေတူ ဧတိဿာတိ **တိဟေတုကာ**။ တိဟေတုကာ ပဋိသန္ဓိ ဧတာသန္တိ **တိဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ**။ သောဘဏော ပဉ္စော ပဉ္စော ယဿာတိ **သုပဉ္စော**။

➢ ၆။ (က) ၌ ဒုက္ခဝေဒနာယ.ဖုဋ္ဌော-ဖြင့် ဝေဒနာဋ္ဌောပုဒ်ကို ဝေဒနာယ အဋ္ဌော ဝေဒနာဋ္ဌော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝဇနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အဋ္ဋ-ပုဒ်ကို အဋ္ဋီယတီတိ အဋ္ဋော-ဟု ကမ္မသာဓန ဝဇနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝေဒနာ-အရ ဒုက္ခဝေဒနာကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဒုက္ခဝေဒနာဖြင့် နှိပ်စက်အပ်၏ဟူသည် ဒုက္ခဝေဒနာကို တွေ့ထိခံစား ရခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

မုစ္ဆာပရေတော-ဖြင့် ဒုက္ခဝေဒနာဖြင့် တွေ့ထိအပ်၏ဟူသည် တွေဝေခြင်းသည် နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဒေဝတာယ-၌ ဒေဝတာ-အရ ဘုမ္မဗိုဒ်းနတ်ကို အစပြု၍ အကနိဋ္ဌပြဟ္မ ပြည်တိုင်အောင် နတ်ပြဟ္မာများကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ နာဂမာဏဝကဿ ဝါ သုပဏ္ဏမာဏဝကဿ ဝါ ကိန္နရဟတ္ထိမက္ကဋာဒီနံ ဝါ ယဿ ကဿစိ-ဖြင့် တိရစ္ဆာန-အရ သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို သိခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော လူ့ အသွင် ဖန်ဆင်းတတ်သော နဂါး ဂဠုန် ကိန္နရာ ဆင် မျောက် စသည်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ၇။ **သုပဏ္ဏမာဏဝက/သုဝဏ္ဏမာဏဝက** ။ ။ သုပဏ္ဏော ဝေနတေယျောစ၊ ဂရုဠော ဝိဟဂါဓိပေါ။ သုဝဏ္ဏံ ကနကေ ဝုတ္တံ၊ သုဝဏ္ဏော ဂရုဠေ တထာ (အဘိဓာန်) ကိုထောက်၍ သုပဏ္ဏ သုဝဏ္ဏ နှစ်ပါဌ်လုံး ဂဠုန်အနက်ကို ဟောစွမ်းနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **တိဟေတုပဋိသန္ဓိကာ**-ကား နတ်တည်းဟူသော ဌာနီဖြင့် နတ်ပြည်တည်း ဟူသော ဌာနကိုမှတ်၍ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေသော နတ်တည်းဟူသော အများကိုဆိုသ ဖြင့် ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေသော နတ်တည်းဟူသော အနည်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ယေ ဘုယျနည်းမည်၏။ အစိတ်ဖြစ်သော တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေသော နတ်တို့၏ "တိဟေတုက ပဋိသန္ဓိကာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေသော နတ်၊ ဒွိဟိတ် ပဋိသန္ဓေနေသော နတ်တို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

ဓေဝတာယ သန္တိကေ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော နတ်တို့၏ "ဒေဝတာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော နတ် ပြဟ္မာတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ဥပလက္ခဏာနိဒဿန။

တိရစ္ဆာနဂတဿ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော တိရစ္ဆာန်မှန်သမျှ၏ "တိရစ္ဆာနဂတ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဒ္ဒါအနက်ကို သိစွမ်းနိုင်သော နဂါး ဂဠုန်-စသော တိရစ္ဆာန်၌တင်--- ဧကဒေသျူပစာ။ ရှင်္ဋီနည်း။

ဗါကျ [၁၂၁]

(၁) **အရိယကံ နာမ အာရိယဝေါဟာရော မာဂဓဘာသာ။**

(၂) **မိလက္ခကံ နာမ ယော ကောစိ အနရိယကော အန္ဓဒမိဠာဒိ။** (ဌ။၂၂၁)

(က) **ဣဒါနိ "မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျာ"တိ အာဒိနံ အတ္ထဒဿနတ္ထံ "မေထုန ဓမ္မော နာမာ"တိ အာဒိမာဟ။ (ခ) တတ္ထ မေထုနဓမ္မော နာမာတိ ဣဒံ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဿ မေထုနဓမ္မဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ (ဂ) အသဒ္ဓမ္မောတိ အသတံ နီစဇနာနံ ဓမ္မော။**

(ဃ) **ဂါမဓမ္မောတိ ဂါမဝါသီနံ သေဝနဓမ္မော။**

(ဌ။၂၂၁။ မအ္ထု၊တ၊၂၀၅။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၀၆။) [၁၃၁၉-ခုမေး]

➢ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် မေထုနဓမ္မော နာမ အစရှိသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထ သာ ရှိပါသလော။ (ဝါ) သမုဒါယတ္ထသည် အဝယဝတ္ထနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ အဝယဝတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) သည် (က) ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) သည် မေထုနဓမ္မော နာမ-ဟူသော ပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး အသဒ္ဓမ္မော-ဟူသော ပုဒ်၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာ-ဟု ဆိုအပ်သော အဖွဲ့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

➢ ၄။ အသတံ ဓမ္မော **အသဒ္ဓမ္မော**။ အသန္တ-အရ ယုတ်မာသော လူတို့သည် မှချ။ ထို၏ အကျင့်နှင့် သာမိ သံ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ယုတ်မာသောလူတို့၏ အကျင့် ရ၏။ * ဥဒ္ဒိသတိ ဣမိနာတိ ဥဒ္ဒေသော။ ဥဒ္ဒေသောစ သော ပဒဉ္စာတိ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ ဂါမေ ဝသန္တိ သီလေနာတိ ဂါမဝါသိနော။ သေဝန္တိ ဧတ္ထာတိ သေဝနံ။ သေဝနဉ္စ တံ ဓမ္မောစာတိ သေဝနဓမ္မော။ * မိလက္ခာနံ ဝေါဟာရော (ဣဒံ) မိလက္ခကံ။

➢ ၅။ (၁) ဝါကျ၌ အရိယဝေါဟာရော-ဖြင့် အရိယကံ-၌ ကပစ္စည်းသည် သမူဟ အနက်၌ မသက်၊ ဝေါဟာရတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်--ငင်း (ပစ္စယတ္ထ) အရိယာနံ ဝေါဟာရော အရိယကံ-ဟု ဝေါဟာရတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

မာဂဓဘာသာ-ဖြင့် အရိယက-အရ မာဂဓဘာသာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) (၂) ဝါကျဖြင့် မိလက္ခက-အရ အမှတ်မရှိသော အရိယာတို့၏ ဝေါ-

http://www.dhammadownload.com

ဟာရ မဟုတ်သော အန္တဘာသာ, ဒမိဠဘာသာ စသည်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ အသတံ ဓမ္မော-ဖြင့် အသဒ္ဓမ္မောပုဒ်ကို အသတံ ဓမ္မော အသဒ္ဓမ္မော-ဟု ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အသဒ္ဓမ္မ-၌ သ-သဒ္ဒါသည် သန္တ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယတည်း။ (န္တ) သမာနစသည်တို့၏ ကာရိယမဟုတ်(ဗျ) သည်၏-- ရင်း (နာမလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။ နိစ္စဇနောနံ-ဖြင့် အသန္တ-အရ ယုတ်နိမ့်သောသူတို့ကို ယူ-ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အသတံ-၌ တံ-သဒ္ဒါ၏ နံဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏-ရင်း (ဝိဘတ္တိ ပဒ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဂါမဓမ္မပုဒ်ကို ဂါမောစ ဓမ္မောစ-ဟု ဒွန်ရင်း၊ ဂါမောစ သော ဓမ္မောစာတိ-ဟု ကမ္မဓာရယ်ရင်း ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဂါမာနံ ဓမ္မော ဂါမဓမ္မော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဂါမဓမ္မ-၌ ဂါမ-အရ ဥပစာအားဖြင့် ရွာနေသူ (ဝါ) ရွာသူ ရွာသားကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၉။ မိလက္ခဿ/မိလက္ခုဿ ။ ။ သဒ္ဒနီတိဓာတုမာလာ-အလို မိလေစ္ဆဓာတ် ဥပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် မိလက္ခု-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ သူစိ-အလို မိလက္ခဓာတ်+အ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် မိလက္ခ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၉။ ဂါမဓမ္မော-၌ ဂါမ-ဟူသောနည်းသည် ရွာနှင့် ရွာနေလူကို အပြားမဲ့အား ဖြင့် ဆိုသောကြောင့် အဘေဒနည်း။ ဤ၌ ဂါမ-သဒ္ဒါသည် ရွာနှင့် ရွာနေလူ ပြားသော် လည်း မပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒူပစာ။ (တနည်း) ဌာနဖြစ်သော ရွာ၏ "ဂါမ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ရွာနေလူ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

➤ ၁၀။ ဂါမဓမ္မ-အရ မဂ္ဂေန မဂ္ဂပဋိပတ္တိသမုဋ္ဌာပိက စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဋီကာ [၁၂၂]

(က) ဒုဋ္ဌုလ္လန္တိ ဒုဋ္ဌုစ ကိလေသေဟိ ဒုဋ္ဌတ္တာ, ထူလတ္တ အနိပုဏဘာဝတောတိ ဒုဋ္ဌုလ္လံ။ (ခ) ဣတော ပဋ္ဌာယ စ တီသု ပဒေသု "ယော သော"တိ ဣဒံ ပရိဝတ္တေတွာ "ယံ တ"န္တိ ကတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ "ယံ တံ ဒုဋ္ဌုလ္လံ၊ ယံ တံ ဩဒကန္တိကံ၊ ယံ တံ ရဟဿ"န္တိ။ (ဂ) ဝတ္ထံ စ ယဿာ တဿ ကာမဿ ပရိဝါရဘူတံ ဒဿနမ္ပိ ဂဟဏမ္ပိ အာမသနမ္ပိ ဖုသနမ္ပိ ဃဋ္ဋနမ္ပိ ဒုဋ္ဌုလ္လံ၊ တဿာပိ တံ ကမ္မံ ဒုဋ္ဌုလ္လံ။ (ဃ) ယံ တံ ဒုဋ္ဌုလ္လံ၊ သော မေထုန ဓမ္မော။ (င) ဥဒကံ အဿ အန္တေ သုဒ္ဓတ္တံ အာဒိယတီတိ ဥဒကန္တံ၊ ဥဒကန္တမေဝ ဩဒကန္တိကံ (စ) ယံ တံ ဩဒကန္တိကံ၊ သော မေထုနဓမ္မော။ (ဆ) ရဟော ပဋိစ္ဆန္နေ ဩကာသေ ကတ္တဗ္ဗတာယ ရဟဿံ။ (ဇ) ယံ တံ ရဟဿံ၊ သော မေထုနဓမ္မောတိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (၄။ ၂၂၂။ မအဋ္ဌ၊တ၊၂၀၆။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၀၆။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (စ) ဒီ/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် မေထုနဓမ္မော နာမ ယော သော အသဒ္ဓမ္မော ဂါမဓမ္မော ဝသလဓမ္မော ဒုဋ္ဌုလ္လံ ဩဒကန္တိကံ ရဟဿံ ဒွယံ ဒွယသမာပတ္တိ ဧသော မေထုနဓမ္မော နာမ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်းပါဠိတော်၌ ယော သော-ဟူသော ပုဒ်ကို လိင်အားလျော်စွာ ရွေ့သုံးပုဒ်၌သာ ယှဉ်စပ်ရမည်လော။ အဘယ်သို့ ယှဉ်စပ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- ယော သော-ဟူသော ပုဒ်ကို ရွေ့သုံးပုဒ်၌သာ ယှဉ်စပ်ရမည်မဟုတ်၊ ယံ တံ-ဟု လိင်ပြန်၍ ယံ တံ ဒုဋ္ဌုလ္လံ၊ ယံ တံ ဩဒကန္တိကံ စသည်ဖြင့် နောက်ပုဒ်များ၌လည်း ယှဉ်စပ်ရမည်ဟူလို။

(ဂ) ဒီ/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဒုဋ္ဌုလ္လပုဒ်မှစ၍ ဒုဋ္ဌုလ္လံ, ဩဒကန္တိကံ, ရဟဿံ သုံးပုဒ်တို့၌ ယော သော-ပုဒ်ကို နပုံလိင်ပြန်၍ "ယံ တံ ဒုဋ္ဌုလ္လံ, ယံ တံ ဩဒကန္တိကံ, ယံ တံ ရဟဿံ" ဟု ယောဇနာအပ်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝစနတ္ထနှင့် ယောဇနာပုံ အကျယ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဝါ) မေထုနဓမ္မကို ဒုဋ္ဌုလ္လ-ဟူ၍ ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) သည် ပါဠိတော်၌ စောဒနာဘွယ်ကို ပယ်ဖျက်လို၍ ဆက်လက် အားထုတ် ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) သည် အဘယ်ကြောင့် မေထုနဓမ္မ-ကို ဒုဋ္ဌုလ္လ-ဟု ဟောတော်မူသနည်းဟု စောဒနာဘွယ်ကို ပယ်ဖျက်လို၍ ဆက်လက် အားထုတ် ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တနည်း) (ဂ) စသော ဝါကျများသည် ဝစနတ္ထနှင့်တကွ ယောဇနာပုံ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဃ) သည် ဒုဋ္ဌုလ္လမည်ပုံမှ တပါး ဒုဋ္ဌုလ္လံ-ပုဒ်၌ ယောဇနာပုံကိုပြသောကြောင့် ပကာသနရ။ (င-စ-ဆ) ကား ဩဒကန္တိကံ ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထနှင့် ယောဇနာပုံ အကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (င) ကား ဥဒကန္တ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပကာသနရ။ (စ) ကား ဩဒကန္တိက-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပကာသနရ။ (ဆ) သည် ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ယောဇနာကို ပြသောကြောင့် ပကာသနရ။

(ဇ) သည် ဩဒကန္တိကံပုဒ်၏ ဝစနတ္ထနှင့် ယောဇနာပုံမှတစ်ပါး ရဟဿံ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထနှင့် ယောဇနာပုံ အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပကာသနရ။

စာစပ် ။ ။ ဇတ္တ-ကား တို့တွင်--ကြောင့် ဒုဋ္ဌုလ္လံ-၌ နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လံ-ကား နိဒ္ဒါရဏီယ။ (တနည်း) တို့၌--ကြောင့် ဝေဒိတဗ္ဗော-၌ အာဓာရ/အာဓာရီ စပ်။

➤ ၄။ ဒုဋ္ဌုစ တံ ထူလဉ္စာတိ ဒုဋ္ဌုလ္လံ။ ဒုဋ္ဌုစ သော ထူလောစာတိ **ဒုဋ္ဌုလ္လော**။ ဒု-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ဒုဋ္ဌဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထူလ-ဟူသော ဝိသေ သနပုဒ် အရကား ထူလဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထိုဂုဏ်နှစ်ပါးတို့၏ မေထုန်အကျင့်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မေထုန်အကျင့်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၆။ (က) ၌ ဒုဋ္ဌုစ ထူလဥ္စ-ဖြင့် ဒုဋ္ဌုလ္လ-ပုဒ်ကို ဒုဋ္ဌုစ တံ ထူလဉ္စာတိ ဒုဋ္ဌုလ္လံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ဍင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒုထူလ-ဟူလိုလျက် ဒန္တဇ ထ-ကို မုဒ္ဓဇ ဌ-ပြု၊ ဒု-ဥပသာရနောက်၌ အသဒိသဒွေဘော်လာ၊ လ-ဒွေဘော်လည်းလာ၊ ဦ-ကို ဥ-ရဿပြု၍ ဒုဋ္ဌုလ္လံ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုဍင်း (ဘာဝတ္ထ) ဒု-ဥပသာရ၏ ဒုဋ္ဌုအနက်ဟော--ဍင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကိလေသေဟိ ဒုဋ္ဌတ္တာ-ဖြင့် ကိလေသာတို့သည် ဖျက်ဆီးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဒုဋ္ဌုမည်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) အနိပုဏဘာဝတော-ဖြင့် မသိမ်မွေ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထူလမည်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ဥဒကံ အဿ အတ္ထေ-ဖြင့် ဩဒကန္တိကံ-၌ ဥဒကန္တ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်ကို ဥဒကံ အဿ အန္တောတိ ဥဒကံ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အာဒိယတိ-ဖြင့် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝါကျအဓိုက် ဥဒကံ-ကို အာဒိယတိ-၌ စာစပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) သုဒ္ဓတ္တံ-ဖြင့် ဩဒကန္တိက-ဟူသည် စင်ကြယ်ခြင်း အကျိုးရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ဩဒကန္တိကံ-၌ ဏိကပစ္စည်းသည် သွတ္ထ၌ သက်--ဍင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဥဒကန္တ မေဝ ဩဒကန္တိကံ-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ပြု--ဍင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ ရဟော ကတ္တဗ္ဗတာယ-ဖြင့် ရဟဿံ-ပုဒ်ကို ရဟော (ဝါ) ရဟာသိ ကတ္တဗ္ဗံ ရဟဿံ-ဟု ကတ္တဗ္ဗ တဒ္ဓိတ်ပြု--ဍင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏျ-ပစ္စည်း ကတ္တဗ္ဗ တဒ္ဓိတ်၌သက်--ဍင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ ပဋိစ္ဆန္နေ ဩကာသေ-ဖြင့် ရဟောပုဒ်နောင် သတ္တမီဝိဘတ်ကျေနေသည်၏--ဍင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ရဟော-အရ ပဋိစ္ဆန္န ဩကာသကိုယူ--ဍင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ **အနိပုဏဘာဝတော/အနိပုနဘာဝတော** ။ ။ နိပုဏ ပုဓာတ် ဥဏပစ္စည်း၊ (တနည်း) နိ-ပုဏ+အ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အနိပုဏဘာဝတော-ပါဌ်သင့်။

ထူလဥ္စ/ထုလ္လဥ္စ/ထုလဥ္စ ။ ။ ထူလ-ပရိဗြူဟနေ-အ။ လပစ္စယေ ထုလ္လံ။ ရဿာဒိ။ (ဓာန်ဋီ) ကိုထောက်၍ ထူလဓာတ် အ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် (တနည်း) ထူလ+လပစ္စည်း၊ ထူ-၌ ဦ-ကို ဥရဿပြု၍ ထုလ္လ-ဟု ပြီးသောကြောင့် ထူလဥ္စ/ထုလ္လဥ္စ-သင့်။

➤ ၈။ **ဩဒကန္တိကံ-တား** အကျိုးဖြစ်သော ရေဆေးခြင်းကိုစွဲဟူသော အဆုံး၏ "ဩဒကန္တိက"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော မေထုန်အကျင့်၌တင်-- ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

➤ ၁၀။ **ဒုဋ္ဌုလ္လာ-၌** ဒုဋ္ဌ-ဝယ် ဒုသဓာတ်အရ ကိလေသာတည်းဟူသော အကုသိုလ်ဓမ္မကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ဓါကျ [၁၂၃]

(က) ဒွယေန ဒွယေန သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ။ (ခ) တတ္ထ ယောဇနာ "ယာ သာ ဒွယံ ဒွယ သမာပတ္တိ၊ သော မေထုနဓမ္မော နာမာ"တိ။ (ဂ) ဣဒ္ဓ ပန တံ သဗ္ဗံ ဧကတ္တံ နိဂမေန္တော အာဟ "ဧသော မေထုနဓမ္မော နာမာ"တိ။ (ဃ) ကိံ ကာရဏာ ဝုစ္စတိ မေထုနဓမ္မောတိ?။ (င) ဥဘိန္နံ ရတ္တာနံ သာရတ္တာနံ အဝဿုတာနံ ပရိယုဋ္ဌိတာနံ ဥဘိန္နံ သဒိသာနံ ဓမ္မောတိ တံ ကာရဏာ ဝုစ္စတိ မေထုနဓမ္မောတိ။

(စ) ပဋိသေဝတိ နာမာတိ ဣဒံ "ပဋိသေဝေယျာ"တိ ဧတ္ထ ယေနာကာရေန ပဋိသေဝေယျာတိ ဝုစ္စတိ၊ တဿာကာရဿ ဒဿနတ္ထံ မာတိကာပဒံ။ (ဆ) ယော နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ အင်္ဂဇာတံ အင်္ဂဇာတေ ပဝေသေတိ ယော ဘိက္ခု ဣတ္ထိယာ နိမိတ္တေန အတ္တနော နိမိတ္တံ ဣတ္ထိယာ အင်္ဂဇာတေန အတ္တနော အင်္ဂဇာတံ သဗ္ဗန္တိမေန ပမာဏေန ဧကတိလဗီဇမတ္တမ္ပိ ဝါတေန အသမ္ဖုဋ္ဌေ အလ္လောကာသေ ပဝေသေတိ၊ ဧသော ပဋိသေဝတိနာမ။

(၄။၂၂။ မအဋ္ဌ၊တ၊၂၀၇။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၀၈။)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဒွယံ ဒွယသမာပတ္တိ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယောဇနာကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်၏။

(ဂ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထနှင့် ယောဇနာကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဧသော မေထုနဓမ္မော နာမ-ဟူသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်၏။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဧသော မေထုနဓမ္မော နာမ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ရှေး၌ မေထုနဓမ္မော နာမ-ဟု ဟောပြီးပြီ မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ် ကြောင့် ဤ၌ ထပ်မံ၍ ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်၏။

ကား-- ထိုအလုံးစုံကို ပေါင်း၍ နိဂုံးအုပ်လိုသောကြောင့် ဧသော မေထုနဓမ္မော-ဟု ဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

(စ) သို့/ လီနတ္ထဇောတနာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပဒဘာဇနီ၌ "ပဋိသေဝတိ နာမ"ဟု ဟောတော်မူ၏။ မာတိကာ၌ ပဋိသေဝေယျ-ဟူသာ ရှိ၍ ပဋိသေဝတိ-ဟု မရှိ သောကြောင့် မာတိကာ၌ မရှိသော ပဋိသေဝတိ-ဟူသောပုဒ်ကို ပဒဘာဇနီ၌ ထုတ်သင့် ပါသလော။ မာတိကာ၌မရှိသော ပဋိသေဝတိ-ဟူသော ပုဒ်ကို အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်အကျိုးငှာ ပဒဘာဇနီ ထုတ်တော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်၏။

➤ ၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ-င) အနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓမှတစ်ပါး အဝယ ဝတ္ထုကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဃ) ကား စောဒနာ။ (င) ကား ပရိဟာရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။/ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ ပဋိသေဝတိ နာမာတိ ဣဒံ-ကား သည်--ကြောင့် ဒဿနတ္ထံ-၌ တုလျတ်

http://www.dhammadownload.com

ဒုသယနတ္တံ-ကား လိင်္ဂတ်။

➢ ၄။ မေထုနရာဂေန ရတ္တတ္တိတိ ရတ္တာ။ ရန္ဓာတ်အရကား မေထုနရာဂ ပြဒ္ဒါန်းသော စိတ္တပြုပ္ပါဒ်သည် မူချ။ ရှေး--ဖလူ။ နောက်--ကာရကူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား မေထုနရာဂဖြင့် တပ်ကြကုန်သော မိန်းမ ယောကျ်ားနှစ်ဦးသားတို့ရ၏။

မေထုနာနံ ဓမ္မော **မေထုနဓမ္မော**။ (မေထုနာနံ၊ရာဂဖြင့် တပ်မက်ကုန်, ပြင်းစွာတပ်မက်ကုန်, စွတ်စိုကုန်သော၊ ရာဂသည် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော နှစ်ယောက်ကုန်သော သူတို့၏။ဓမ္မော၊အကျင့်တည်း။) ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ သေဝက-သေဝိတဗ္ဗ/သာဓကေ သာဓျ စပ်။

ထုနာနံ(ရာဂဖြင့် တပ်မက်ခြင်းတူကုန်သော သူတို့၏။) ဓမ္မော (အကျင့်တည်း) စ... ခမ္မော။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၊ သေဝက-သေဝိတဗ္ဗ/သာဓကေ သာဓျ စပ်။ [ဝိမတိ]

မိထုနာနံ ဣဒံ **မေထုနံ**။ (ဣဒံ တဒ္ဓိတ်) မိထုနာနံ၊ရာဂဖြင့် တပ်မက်ကုန် ပြင်းစွာတပ်မက်ကုန်သော၊ ရာဂသည် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော မိန်းမ ယောကျ်ားနှစ်ဦးသားတို့၏။ ဣဒံ၊ဥစ္စာတည်း။ သေဝက-သေဝိတဗ္ဗ/သာဓကေ သာဓျ စပ်။

မေထုနမေဝ ဓမ္မော **မေထုနဓမ္မော**။ (ကမ္မဓာရယ်) မေထုန-အရ မိန်းမ ယောကျ်ားနှစ်ဦးသားတို့၏ ဥစ္စာ၏အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည် မူချ။ ထို-၏ မှီဝဲအပ်သော မေထုန်အကျင့်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ်။ [သာရတ္ထ]

နိမိဟတိ ဧတေနာတိ **နိမိတ္တံ**။ (ဧတေန၊ဤအင်္ဂါဇာတ်ဖြင့်။ရေတောမုတ္တာနိ၊သုက်, ကျင်ငယ်တို့ကို။နိမိဟတိ၊သွန်းလောင်းတတ်၏။) နိ-မိဟဓာတ်အရ ကတ္တုရုကား အာပေါဓာတ် လွန်ကဲသော အဌကလာပ်ရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မူချ။ ကရဏရုကား သမုဋ္ဌာပက ဇောဟိတ်၏ သဟဇာတာဒိ ပစ္စယသတ္တိသည် ကာရကူ။ အင်္ဂါဇာတ်၏ ပကတူပနိဿယ သတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော အင်္ဂါဇာတ်ရ၏။

သဗ္ဗေသံ အန္တိမံ **သဗ္ဗန္တိမံ**။ သဗ္ဗ-အရ အလုံးစုံသော အတိုင်းအရှည်သည် မူချ။ ထို၏ အဆုံးစွန်သော ပမာဏနှင့် ပမာဏ-ပမာဏဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ အလုံးစုံကုန်သော အတိုင်းအရှည်တို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော ပမာဏ ရ၏။

➢ ၆။ (က) ဖြင့် သမာပဇ္ဇိ-၌ တိ-ပစ္စည်း၏ ကံအနက်၌ သက်--ရှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ သမာပဇ္ဇိ-ဟု ကမ္မသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဒွယေန ဒွယေန သမာပဇ္ဇိ ဒွယံဒွယသမာပဇ္ဇိ-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ဥဘိန္နံ ဓမ္မော-ဖြင့် မေထုနဓမ္မောပုဒ်ကို မေထုနာနံ ဓမ္မော မေထုနဓမ္မော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) မေထုန-သဒ္ဒါ၏ ဥဘယ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏--ရှင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဝိမတိ)

သဒိသာနံ ဓမ္မော-ဖြင့် မေထုနဓမ္မော-ကို မေထုနာနံ ဓမ္မော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) မေထုန-သဒ္ဒါ၏ သဒိသ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဝိမတိ)

ရတ္တာနံ သာရတ္တာနံ အဝဿုတာနံ ပရိယုဋ္ဌိတာနံ-ဖြင့် မေထုန်အကျင့်ဟူသည် ရာဂဖြင့် တစ်မက်ကုန်, ပြင်းစွာတစ်မက်ကုန်, စွတ်စိုကုန်သော၊ ရာဂသည် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော နှစ်ယောက်ကုန်သော သူတို့၏ အကျင့်ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

[သာရတ္ထ-အလို] (ငေ) ဖြင့် မေထုနပုဒ်၌ မိထုန-ပုဒ်ရင်း၏ မိန်းမ ယောကျ်ားနှစ်ဦးသား အနက်ကို ပော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) မေထုနပုဒ်ကို မိထုနာနံ ကမ္မံ မေထုနံ-ဟု ဣဒံ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ဣဒံတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) မေထုနနှင့် ဓမ္မကို မေထုနမေဝ ဓမ္မော မေထုနဓမ္မော-ဟု ကမ္မဓာရာယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ ဘိက္ခု-ဖြင့် ယော-၌ ယ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် ရဟန်းကိုစွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ဣတ္ထိယာ-ဖြင့် နိမိတ္တေန အင်္ဂဇာတေန-အရ မိန်းမနိမိတ် မိန်းမအင်္ဂါဇာတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

အတ္တနော-ဖြင့် နိမိတ္တံ အင်္ဂဇာတံ-အရ မိမိ(ရဟန်း) ၏ နိမိတ်အင်္ဂါဇာတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

သဗ္ဗန္တိမေန-ဖြင့် အန္တမသော-၌ အန္တပုဒ်+ဣမပစ္စည်း၊ နာဝိဘတ်၊ သော-သည် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ဣမ-ပစ္စည်း ဇာတအနက်၌ သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) အန္တေ ဇာတံ အန္တိမံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣ-ကို အ-ပြု၍ ပြီးသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) အဆုံး၌ဖြစ်သည်ဟူသည် အလုံးစုံတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပမာဏေန-ဖြင့် အန္တမသော-အရ ပမာဏကို ယူရမည်ဟု သိ။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

တေတိလဗီဇမတ္တမ္ပိ-ဖြင့် တိလဖလ-အရ အအိမ်နှင့်တကွဖြစ်သော နှမ်းသီး တစ်လုံးလုံးကို မယူရ၊ တစ်စေ့နှမ်း၏ နှမ်းစေ့မျှကိုသာ ယူရမည်ဟုသိ။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ဝါတေန အသမ္ဖုဋ္ဌေ အလ္လောကာသေ-ဖြင့် သွင်းရာအရပ်ကို သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၃။ **မေထုန/မေဓုန** ။ ။ မိထုနံ ထိပုမဒွယံ။ (ဓာန်) မိထ-သင်္ဂမေ ဥနော။ (ဓာန်ဋီ) မိထုနာနံ ကမ္မံ မေထုနံ (သာရတ္ထ) တို့ကိုထောက်၍ မိထဓာတ်+ဥနပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော မိထုနပုဒ်နောင် ဣဒံတဒ္ဓိတ်အနက်၌ ဏပစ္စည်းသက်၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် မေထုန-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **စမေထုနဓမ္မော**-ကား မေထုန်အကျင့်တည်းဟူသော ဌာနီဖြင့် တပ်ခြင်းတူသော မိန်းမ ယောကျ်ား နှစ်ဦးသားတည်းဟူသော ဌာနကိုမှတ်၍ တပ်ခြင်းတူသော မိန်းမ ယောကျ်ားနှစ်ဦးသားတို့၏ အကျင့်တည်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် တပ်ခြင်းမတူသော

http://www.dhammadownload.com

မိန်းမ ယောကျ်ား နှစ်ဦးသားတို့၏ အကျင့်တည်းဟူသော အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် ယေဘုယျနည်း မည်၏။

အစိတ်ဖြစ်သော တပ်ခြင်းတူသော မိန်းမ ယောကျ်ား နှစ်ဦးသားတို့၏ အကျင့်၏ "မေထုနဓမ္မော"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော တပ်ခြင်းတူသော မိန်းမ ယောကျ်ား နှစ်ဦးသားတို့၏ အကျင့်, တပ်ခြင်းမတူသော မိန်းမ ယောကျ်ားနှစ်ဦးသားတို့၏ အကျင့်တို့၌ တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာ/နိဒဿနနည်း။

တိလဖလမတ္တံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော နှမ်းသီး၏ "တိလဖလ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နှမ်းစေ့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ နေယျတ္ထ၊ ရုဠှီနည်း။

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော နှမ်းသီး၏ "တိလဖလ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော နှမ်းစေ့၌တင်-- ဌာနူပစာ။

အလ္လောကာသေ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော စွတ်စိုရာအရပ်၏ "အလ္လောကာသ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော စွတ်စိုရာ အရပ်, မစွတ်စိုရာ အရပ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာနည်း။

ယော နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ (ပ) ပဝေသေတိ- ကား ပဝေသန အမှုတည်းဟူသော ဌာနီဖြင့် ယောကျ်ားတည်းဟူသော ဌာနကိုမှတ်၍ ယောကျ်ား၏ ပယောဂတည်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် မိန်းမ ပယောဂတည်းဟူသော အနည်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ယေဘုယျနည်းမည်၏။ (ဧကဒေသူပစာ)

➤ ၁၀။ **ပဝေသေတိ**-အရ ကာယဝိညတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်။

ဓါတ်ကျ [၁၂၄]

(က) **အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ** ... (ခ) **တိရစ္ဆာနဂတာယပိတိ ပဋိသန္ဓိဝသေန**

(က) အန္တမသောတိ သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန။ (ခ) **တိရစ္ဆာနဂတာယပိတိ ပဋိသန္ဓိဝသေန တိရစ္ဆာနေသု ဂတာယပိ။** (ဂ) **ပဓာဂဓ မနုဿိတ္ထိယာတိ ပဌမတာရီ မနုဿဇာတိကာယ ဣတ္ထိယာ။** (ဃ) **ပါရာဇိကဝတ္ထုဘူတာ ဓဝ ဧတ္ထ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထီ တိရစ္ဆာနဂတာတိ ဂဟေတဗ္ဗာ၊** (င) **န သဗ္ဗာ။**

(စ) တတြာယံ ပရိစ္ဆေဒေါ -- အပဒါနံ အဟိမစ္ဆာ၊ ဒွိပဒါနဥ္စ ကုက္ကုဋီ။ စတုပ္ပဒါနံ မဇ္ဇာရီ၊ ဝတ္ထု ပါရာဇိကဿိမာတိ။ (၄။၂၂၃။ မအ္ဌ၊တ၊၂၁၂။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၁၄။)

➤ ၁။ **အန္တမသော**-အလုံးစုံသော အပိုင်းအခြားတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော အပိုင်းအခြားဖြင့်။ (ဝါ) အလုံးစုံတို့၏ အဆုံး၌ယှဉ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်။ (သဒ္ဒတ္ထ)

အန္တမသော-အယုတ်အားဖြင့်။ (ဝေါဟာရတ္ထ)

(င) သဗ္ဗာ၊သော၊တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထီ၊ကို၊တိရစ္ဆာနဂတာတိ၊ဟူ၍၊န ဂဟေတဗ္ဗာ၊အပ်။

➤ ၂။ (ဃ) သို့/ **ဓာအရ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အန္တမသော တိရစ္ဆာန

http://www.dhammadownload.com

ဂတာယပိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ တိရစ္ဆာန-အရ တိရစ္ဆာန်မိန်းမမှန်သမျှကို ယူရပါမည်လော။ ဤပဌမပါရာဇိကအရာ၌ တိရစ္ဆာနဂတာ-အရ အဘယ် တိရစ္ဆာန်မကို ယူရပါမည်နည်း။ ဤ၌ ယူရမည့် တိရစ္ဆာန်မကို မပြသော် ဆရာအား အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ယ) မိန့်။ **ကား**-- ပါရာဇိကဝတ္ထုလောက်သော တိရစ္ဆာန်မကိုသာ တိရစ္ဆာနဂတာ-အရ ယူရမည်--ဟူလို။

(င) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ယ) ဖြင့် ဤပဌမပါရာဇိကအရာ၌ ပါရာဇိကဝတ္ထုလောက်သော တိရစ္ဆာန်မကို ယူရမည်ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပါရာဇိကဝတ္ထုဘူတာဝေဝယ် ဓဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(စ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ယခုအခါ၌ ပါရာဇိကအာပတ်၏ အကြောင်းဝတ္ထုဖြစ်၍ဖြစ်သော (ဝါ) ပါရာဇိကလောက်သော တိရစ္ဆာန်မကို အပိုင်းအခြားသရုပ်ကို ပြခြင်းငှာ (စ) မိန့်။ (စ) သို့/ ဆရာ-သည် (ယ-င) ဖြင့် အလုံးစုံသော တိရစ္ဆာန်မတို့ကို မယူအပ်၊ ပါရာဇိက၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော တိရစ္ဆာန်မတို့ကို ယူအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါရာဇိကဝတ္ထုဖြစ်သော တိရစ္ဆာန်မ၏ အပိုင်းအခြားကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ ပါရာဇိကဝတ္ထုတို့၏ အောက်ထစ်ဆုံး အပိုင်းအခြားကို မပြဆိုပြီလော။ (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ-ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ယ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ဓဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို ပြသောကြောင့် ဗျတိရေကဝါကျ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ မနတိ ဇာနာတီတိ မနုဿော။ မနုဿာနံ ဇာတိ မနုဿဇာတိ။ မနုဿဇာတိယံ ဇာတာ **မနုဿဇာတိကာ**။ မနုဿဇာတိ-အရ လူတို့၏အမျိုးသည် မှချ။ ထို၏ မိန်းမဖြစ်နှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ဣက-ပစ္စည်းအရ လူတို့၏ အမျိုး၌ဖြစ်သော မိန်းမရ၏။ * ပဋိသန္ဓိယာ ဝသော ပဋိသန္ဓိဝသော။ * ပါရာဇိကဿ ဝတ္ထု ပါရာဇိကဝတ္ထု။ ပါရာဇိကဝတ္ထု ဟုတွာ ဘူတာ ပါရာဇိကဝတ္ထုဘူတာ။

ဥဒ္ဓံ အနုဂ္ဂန္ဒာ တိရိယံ အဉ္စိတာ ဂတာ ဝဍ္ဎိတာတိ တိရစ္ဆာနာ။ တိရစ္ဆိ အဓောဘာဂေန ဂစ္ဆန္တီတိ တိရစ္ဆာနာ။ * နတ္ထိ ပဒါ ဧတေသန္တိ အပဒါ။ ဒွေ ပဒါ ဧတေသန္တိ ဒွိပဒါ။

တိရစ္ဆာနေသု ဂတာ **တိရစ္ဆာနဂတာ**။ တိရစ္ဆာန-အရ ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းဖြင့် တိရစ္ဆာန်မျိုးတို့သည် မှချ။ ထို၏ ဖြစ်သော မိန်းမနှင့် အပေါင်း-အစိတ် စပ်။

အဟိစ မစ္ဆာစ **အဟိမစ္ဆာ**။ အဟိ-အရ မြွေမသည် မှချ။ ထို၏ ငါးမနှင့် အခြေမရှိခြင်း ဂုဏ်ကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းဝှဲသကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမွန်သည် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မြွေမ ငါးမတို့ရ၏။

ပဌမမေဝ **ပဌမတရံ**။ သုတ္တတဒ္ဓိတ်၊ ပဌမပုဒ်+တရ-ပစ္စည်း၊ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ရှေးဦးစွာဟူသော ပဌမဘောဂုဏ်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ သဗ္ဗတ္ထိမေန-ဖြင့် အန္တေ ဇာတော အန္တိမော-ဟု ဇာတတဒ္ဓိတ်

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣမ-ပစ္စည်း၏ ဇာတာတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သော-သဒ္ဒါကား ပစ္စည်း မဟုတ်၊ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သော-အပြုနှင့်ယှဉ်ရာ၌ ဣ-ကို အ-ပြု၍ အန္တမသော-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) အန္တ-ဟူသော သမ္မန္ဓာပေက္ခ၏ သမ္ဗန်ကို သဗ္ဗဟု ထည့်ရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိ။

ပရိစ္ဆေဒေန-ဖြင့် သဗ္ဗန္တိမ-အရ အပိုင်းအခြားကို ယူရမည်ဟု သိ။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ တိရစ္ဆာနေသု ဂတာယ-ဖြင့် တိရစ္ဆာနဂတာယပိ-ပုဒ်ကို တိရစ္ဆာနေသု ဂတာ တိရစ္ဆာနဂတာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

ပဋိသန္ဓိဝသေန-ဖြင့် တိရစ္ဆာန်အမျိုး၌ဖြစ်၏ဟူသည် အသွင်သဏ္ဍာန် စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်၏ဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ မနုဿဇာတိယာ ဣတ္ထိယာ-ဖြင့် မနုဿိတ္ထိယာ-ပုဒ်ကို မနုဿဇာတိ ဇဝ ဣတ္ထိ မနုဿိတ္ထိ (တဿာ)ဟု ပုဗ္ဗပဒေဝဓာရဏပဒလောပ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြု-ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) မနုဿ-အရ လူဇာတ်ကိုယူ-ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) မနုဿိတ္ထိ အရ ကေဒေသျူ ပါရိသေသနည်းဖြင့် လူဇာတ်ရှိသော မိန်းမကို ယူ- (အဘိဓေယျတ္ထ)

ပဌမတရံ-ဖြင့် ပဂေဝ-ဟူသော နိပါတသမုဒါယပုဒ်၏ ရှေးဦးစွာဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဤပဌမပါရာဇိကအရာ၌ ပါရာဇိကလောက်သော တိရစ္ဆာန်မကိုသာ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ၇။ **မဏ္ဍာရီ/မဏ္ဍာရီ/မဏ္ဍာရီ** ။ ။ မဏ္ဍ-သံသုဒ္ဓိယံ။ လိဟာနေန အတ္တနော သရီရံ မဏ္ဍတိ နိမ္မလတ္တံ ကရောတီတိ မဏ္ဍာရော။ ဗိဠာရော။ (ကျွဲဒိ မောဂ္ဂလာန်) ကိုထောက်၍ မဏ္ဍဓာတ် အာရပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိဇောတက ဤပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် မဏ္ဍာရီ-သင့်။

➢ ၈။ **တိရစ္ဆာနဂတာယ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော တိရစ္ဆာန်မအားလုံးတို့၏ "တိရစ္ဆာနဂတာယ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပါရာဇိကဝတ္ထုလောက်သော တိရစ္ဆာန်မ၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

အပဒါနံ အဟိမစ္ဆာ--၌ **အဟိ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော မြွေမ၏ "အဟိ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ရှည်လျားသော သတ္တဝါအားလုံး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏ၊ နိဒဿနနည်း။

မစ္ဆာ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ငါးမ၏ "မစ္ဆာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ရေသတ္တဝါအားလုံး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏ၊ နိဒဿနနည်း။

ဒွိပဒါနံ ကုက္ကုဋီ--၌ **ကုက္ကုဋီ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ကြက်မ၏ "ကုက္ကုဋီ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်း ဖြစ်သော အတောင်ရှိသော သတ္တဝါအားလုံး၌တင်- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

http://www.dhammadownload.com

စတုမ္ဗဒါနံ မဇ္ဈာရိ-၌ မဇ္ဈာရိ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ကြောင်မ၏ "မဇ္ဈာရိ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ် သော ခြေလေးချောင်း သတ္တဝါအားလုံး၌တင်--ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

မနုဿိတ္ထိယာ-၌ မနုဿ-ကား ဌာနဖြစ်သော လူ့ဒြပ်၏ "မနုဿ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော လူ့ဇာတ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

➢ ၁၀။ ပဋိသန္ဓိ-အရ ပဓာနအားဖြင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်ကိုယူ။ ထိုကိုယူသဖြင့် ထိုနှင့်ယှဉ်ဘက် စေတသိက်များကိုငှင်း၊ ထိုပဋိသန္ဓေနှင့်တကွ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကမ္မဇရုပ်တရားများကိုငှင်း ယူ--

ဓါကျ [၁၂၅]

(က) ပါရာဇိကောတိ ပရာဇိတော။ (ခ) ပရာဇယံ အာပန္နော။ (ဂ) အယဉ္ဟိ ပါရာဇိကသဒ္ဒေါ သိက္ခာပဒါပတ္တိပုဂ္ဂလေသု ဝတ္တတိ။ (ဃ) တတ္ထ "အဋ္ဌာနမေတံ အာနန္ဒ အနဝကာသော ယံ တထာဂတော ဝဇ္ဇီနံ ဝါ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာနံ ဝါ ကာရဏာ သာဝကာနံ ပါရာဇိကံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ သမူဟနေယျာ"တိ ဧဝံ သိက္ခာပဒေ ဝတ္တမာနော ဝေဒိတဗ္ဗော။ "အာပတ္တိံ တွံ ဘိက္ခု အာပန္နော ပါရာဇိက"န္တိ ဧဝံ အာပတ္တိယံ။ "န မယံ ပါရာဇိကာ၊ ယော အဝဟဋော၊ သော ပါရာဇိကော"တိ ဧဝံ ပုဂ္ဂလေ ဝတ္တမာနော ဝေဒိတဗ္ဗော (င) "ပါရာဇိကေန ဓမ္မေန အနုဒ္ဓံသေယျာ"တိ အာဒီသု ပန ဓမ္မေ ဝတ္တတီတိ ဝဒန္တိ။ (စ) ယသ္မာ ပန တတ္ထ ဓမ္မောတိ ကတ္ထစိ အာပတ္တိ, ကတ္ထစိ သိက္ခာပဒမေဝ အဓိပ္ပေတံ၊ တသ္မာ သော ဝိသုံ န ဝတ္တဗ္ဗော။ (ဆ) တတ္ထ သိက္ခာပဒံ ယော တံ အတိက္ကမတိ၊ တံ ပရာဇေတိ၊ တသ္မာ ပါရာဇိကန္တိ ဝုစ္စတိ။ (ဇ) အာပတ္တိ ပန ယော နံ အဇ္ဈာပဇ္ဇတိ၊ တံ ပရာဇေတိ၊ တသ္မာ ပါရာဇိကာတိ ဝုစ္စတိ။ (ဈ) ပုဂ္ဂလော ယသ္မာ ပရာဇိတော ပရာဇယမာပန္နော၊ တသ္မာ ပါရာဇိကောတိ ဝုစ္စတိ။ (ဋ္ဌ၊၂၂၄။ မအူ၊တ၊၂၁၄။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၁၆။)

➢ ၂။ (ခ) သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် ပါရာဇိကော-ကို ပရာဇိတော-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ပါရာဇိက-အရ ရှုံးခြင်းကြီးယာကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။ အဘယ်ကို ပါရာဇိက အရ အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ပရာဇိတ-အရ ရှုံးခြင်းသို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါရာဇိက-သဒ္ဒါသည် ပုဂ္ဂိုလ်၌ ဖြစ်ပါ၏လော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပါရာဇိက-သဒ္ဒါ ဟောဆိုနိုင်ပါ၏လော။ မဟောက မသင့်ရာသည်ဖြစ်၍ (ခ) ဖြင့်ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ပါရာဇိက-သဒ္ဒါသည် သိက္ခာပုဒ် အာပတ် ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော အနက်တို့၌ဖြစ်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်ကို ဘုရား

http://www.dhammadownload.com

ဟောဖော် အာဂုံ ပါဠိတော်တို့ဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ဝါ) ထင်ရှားစေလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် ပါရာဇိကေန ဓမ္မေန အနုဒ္ဓံသေယျ-စသော ပါဠိရပ်၌ကား ပါရာဇိက-သဒ္ဒါသည် ဓမ္မအနက်၌ဖြစ်၏ဟု ဝဒန္တိ ဆရာတို့ ဆိုကြသောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ဆိုကြသည်ရှိသော် ယင်း ပါရာဇိက-သဒ္ဒါ၏ ဓမ္မအနက်ကို အဘယ်ကြောင့် အာပတ်, သိက္ခာပုဒ်တို့မှ သီးခြားထုတ်၍ မဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ **အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ (ဂ-ဃ-င-စ) တို့ဖြင့် ပါရာဇိက-သဒ္ဒါ ဟောနိုင်သမျှ အနက်တို့ကို သကဝါဒ, ဝဒန္တိဝါဒအားဖြင့် ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ပါရာဇိကသဒ္ဒါ ဟောနိုင်သည့်အနက်အားလျော်စွာ ဝစနတ္ထ အသီးသီးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဆ-ဇ-ဈ) တို့ကိုမိန့်။

➢ ၃။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။/တပ္ပါကဋီကရဏ။/ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ဒဠှီ။/တပ္ပါကဋီကရဏ။/ဝိတ္ထာရ။ ယင်း (ဃ) ၌ အစိတ်စိတ် ပက္ခ၊ ပက္ခန္တရခွဲ။ (င) ကား သကဝါဒမှတစ်ပါး ဝဒန္တိဝါဒကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ-ဇ-ဈ) တို့ကား ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဆ) ကား သိက္ခာပုဒ်အနက်ဟော ပါရာဇိကသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဇ) ကား အာပတ်အနက်ဟော ပါရာဇိကသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဈ) ကား ပုဂ္ဂိုလ်အနက်ဟော ပါရာဇိကသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

➢ ၄။ သိက္ခာပဒါတိက္ကန္တံ ပုဂ္ဂလံ သာသနတော ပရာဇေတီတိ **ပါရာဇိကံ**။ (ယံ၊ အကြင်သိက္ခာပုဒ်သည်။သိက္ခာပဒါတိက္ကန္တံ၊သိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးသော။ပုဂ္ဂလံ၊ကို။သာသနတော၊မှ။ပရာဇေတိ၊ရှုံးစေတတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တံ၊သည်။ပါရာဇိကံ) ဟေတုကတ္တုသာဓန၊ ပရာပုဗ္ဗ ဇိ+ဏ။ ပရာ-အရကား ဓာတွတ္ထဗာဓကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဇိဓာတ်-အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကြိယာအရကား သိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဌကား ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ဟု ဆိုအပ်သော ဝီတိဘေဒသဒ္ဒပဗန္ဓ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ဟုဆိုအပ်သော ဝီတိဘေဒသဒ္ဒပဗန္ဓ ရ၏။ **(သိက္ခာပုဒ်-ဓဟာ)**

အာပတ္တိ အဇ္ဈာပန္နံ ပုဂ္ဂလံ ပရာဇေတီတိ **ပါရာဇိကာ**။ (ယာ၊အကြင်အာပတ်သည်။ အာပတ္တိ၊အာပတ်ကို။အဇ္ဈာပန္နံ၊လွန်ကျူးသော။ပုဂ္ဂလံ၊ကို။ပရာဇေတိ၊ရှုံးစေတတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သာ၊ထိုအာပတ်သည်။ပါရာဇိကာ။) ဟေတုကတ္တုသာဓန၊ ပရာပုဗ္ဗ ဇိ+ဏ။ ပရာ-အရကား ဓာတွတ္ထဗာဓကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဇိဓာတ်-အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကြိယာအရကား အာပတ်ကိုလွန်ကျူးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ ဟေတုကတ္တုဌကား ထိုအားတပ်သော အာပတ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အကုသိုလ်

http://www.dhammadownload.com

စေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟုဆိုအပ်သော **အာပတ်ရ၏**။

သာသနတော ပရာဇိယတီတိ **ပါရာဇိကော**။ (ယော၊အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို။သာသနတော၊ မှ။ပရာဇိယတိ၊ရှုံးစေတတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သော၊သည်။ပါရာဇိကော။) ဟေတုကမ္မ သာဓန၊ ပရာပုဗ္ဗ ဇိ+တ။ ပရာ-အရကား ဓာတွတ္ထဗာဓကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဇိဓာတ်-အရ ဟေတုကတ္တုဌကြိယာအရကား အကုသိုလ်စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် အာပတ်သည် မုချ။ ဟေတုကမ္မဌကား သာသနာတော်မှ ရှုံးစေအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ (ဝါ) ပါရာဇိကကျသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သဟဇာတာဒိ ပစ္စယုပ္ပန္နဘောဂုဏ်သည် ကာရဏူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား သာသနာတော်မှ ရှုံးစေအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် (ဝါ) ပါရာဇိကကျသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ပါရာဇိကော-၌ ပရာရှေ့ရှိသော ဇိဓာတ်+တပစ္စည်း၏--ငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယင်း တ-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကမ္မသာဓနအနက်၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပရာဇိယတေတိ ပါရာဇိကော-ဟု ဟေတုကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ပရာဇိတ-ဟု ဆိုလိုလျက် ပ-အစိတ် အ-ကို အာဝုဒ္ဓိပြု၊ တ-ကို က-ပြု၍ ပါရာဇိကော-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်၏--ငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ပရာဇိတ-အရ ရှုံးခြင်းကြိယာကို မယူရ၊ ရှုံးခြင်းသို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ် (ဝါ) ပါရာဇိကကျသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

[တနည်း] (ခ) ဖြင့် ပရာဇိတော-၌ တ-ပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာဓန၌ မသက်၊ ဟေတုကမ္မသာဓန၌ သက်-ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပရာဇိတောပုဒ်ကို သာသနတော ပရာဇိယတီတိ ပရာဇိတော-ဟု ဟေတုကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ပါရာဇိကသဒ္ဒါသည် သိက္ခာပုဒ်, အာပတ်, ပုဂ္ဂိုလ်အနက်တို့ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် သိက္ခာပဒါတိက္ကန္တံ ပုဂ္ဂလံ သာသနတော ပရာဇေတီတိ ပါရာဇိကံ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ/ဏွု-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တု သာဓနအနက်၌ သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပါရာဇိက-အရ သိက္ခာပုဒ်ကိုယူ--ငင်း (အဘိ ဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် အာပတ္တိံ အဇ္ဈာပန္နံ ပုဂ္ဂလံ ပရာဇေတီတိ ပါရာဇိကာ-ဟု ဟေတုကတ္တု သာဓန ဝစနတ္ထပြု-ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ/ဏွု-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တု သာဓနအနက် ၌ သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပါရာဇိက-အရ အာပတ်ကိုယူ--ငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၅) ဖြင့် သာသနတော ပရာဇိယတီတိ ပါရာဇိကော-ဟု ဟေတုကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု-ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ/ဏွု-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်--

http://www.dhammadownload.com

ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပါရာဇိက-အရ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇။ သိက္ခာပဒါပတ္တိပုဂ္ဂလေသု/သိက္ခာပဒါပတ္တိပုဂ္ဂလဓမ္မေသု

ယသ္မာ ပန တတ္ထ ဓမ္မောတိ ကတ္ထစိ အာပတ္တိ, ကတ္ထစိ သိက္ခာပဒမေဝ အဓိပ္ပေတံ၊ တသ္မာ သော ဝိသုံ န ဝတ္တဗ္ဗော-ကိုထောက်၍ သိက္ခာပဒါပတ္တိပုဂ္ဂလေသု-ပါဌ်သင့်။

➢ ၈။ ဓမ္မိပုဗ္ဗကာနံ-ကား ဌာနဖြစ်သော ဝဏ္ဏိတိုင်း၏ "ဝဏ္ဏိ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဝဏ္ဏိတိုင်းသားတို့၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ပါရာဇိကော-ကား ဌာနဖြစ်သော ပါရာဇိကကျသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ "ပါရာဇိကော"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပါရာဇိကအာပတ်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

အကြောင်းဖြစ်သော အာပတ်၏ "ပါရာဇိက"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

➢ ၁၀။ **အာပတ္တိ-အရ** အကုသိုလ်စေတနာ ပြဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။
ပါရာဇိက-အရ ပါရာဇိကကျသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ခန္ဓာပဉ္စကကိုယူ။

ပါဌ [၁၂၆]

(က) သဟ ဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ သံဝါသော။ (ခ) တံ ဒဿေတုံ "သံဝါသောနာမာ"တိ ဝတ္វာ "ဧကကမ္မ"န္တိ အာဒိမာဟ။ (ဂ) တတြာယံ သင်္ခေပ ဝဏ္ဏနာ -- စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ သံဃကမ္မံ သီမာပရိစ္ဆိန္နေဟိ ပကတတ္တေဟိ ဘိက္ခူဟိ ဧကတော ကတ္တဗ္ဗတ္တာ ဧကကမ္မံ နာမ။ တထာ ပဉ္စဝိဓောပိ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသော ဧကတော ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗတ္တာ ဧကုဒ္ဒေသော နာမ။ ပညတ္တံ ပန သိက္ခာပဒံ သဗ္ဗေဟိပိ လဇ္ဇိပုဂ္ဂလေဟိ သမံ သိက္ခိတဗ္ဗ ဘာဝတော သမသိက္ခတာ နာမ။ (ဃ) ဧတ္ထ ယသ္မာ သဗ္ဗေပိ လဇ္ဇိနော ဧတေသု ကမ္မာဒီသု သဟ ဝသန္တိ၊ န ဧကောပိ တတော ဗဟိဒ္ဓါ သန္ဒိဿတိ၊ တသ္မာ တာနိ သဗ္ဗာနိပိ ဂဟေတွာ "ဧသော သံဝါသော နာမာ"တိ အာဟ။ (င) သော စ ဝုတ္တပ္ပကာရော သံဝါသော တေန ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ နတ္ထိ၊ တေန ကာရဏေန သော ပါရာဇိကော ပုဂ္ဂလော "အသံဝါသော"တိ ဝုစ္စတီတိ။ (၄။၂၂၅။ မအူ၊တ၊၂၁၇။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၁၉။)

➢ ၂။ (ဂ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဧကကမ္မံ-စသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဝယဝတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အာဘောဂါယုတ္တတောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဧသော သံဝါသော နာမ-ဟု ဧကဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ သံဝါသ-သည် ဧကကမ္မ ဧကုဒ္ဒေသ သမသိက္ခတာ-ဟု သုံးမျိုးရှိသောကြောင့် "ဧတေ သံဝါသာ နာမ"ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် "ဧသော သံဝါသော နာမ"ဟု ဧကဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူထားပါ

http://www.dhammadownload.com

သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **ကား**-- လဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အတူဖြစ်ရာချင်း ဇာတ်တူသောကြောင့် "ဧသော သံဝါသော နာမ"ဟု ဧကဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်ဟူလို။

➢ ၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။/ဝိတ္ထာရ။ ယင်း (ဂ) ၌ တကြောယံ စသည်ကား ပဋိညာသခေ်ပဝါကျ။ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ စသည်ကား ပဋိညာတဗ္ဗ ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ကား သံဝါသပုဒ်၏အဖွင့်မှတစ်ပါး အသံဝါသပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ (ဃ) ၌ ဧတ္ထ-ကား ၌--ကြောင့် ဂဟေတွာ၊ အာဟ-တို့၌ အာစရ/အာစရိ စပ်။

➢ ၄။ ပကတိ အတ္ထာ သဘာဝါ ဧတေသန္တိ **ပကတတ္ထာ**။ ပကတိ+အတ္ထ-အရ ပြကတေ့သော စတုပါရိသုဒ္ဓိ သီလတည်းဟူသော သဘောသည် မုချ။ ထို၏ ပါရာဇိက အနာပန္န အနုက္ခိတ္တက ရဟန်းတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန။ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ပါရာဇိက အနာပန္န အနုက္ခိတ္တက ရဟန်းတို့ရ၏။

သဟ ဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ **သံဝါသော**။ (ဧတ္ထ၊ဤ ဧကကမ္မ စသည်တို့၌။သဗ္ဗေပိ လဇ္ဇီနော၊အလုံးစုံသော လဇ္ဇီတို့သည်လည်း။သဟ၊တကွ။ဝသန္တိ၊နေတတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။ တာနိ၊ထိုဧကကမ္မ စသည်တို့သည်။သံဝါသော။) သံ-ဥပသာရအရကား သဟတ္ထသော ဂုဏ် ရ၏။ ဝသဓာတ်အရကား လဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဒေါသ-စသည် ဝိရတိ-စသည် ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္ထကား ထို-အားတပ်သော ဧကကမ္မ ဧကုဒ္ဒေသ သမသိက္ခတာတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏပစ္စည်းအရကား ထို-သော ဧကကမ္မ ဧကုဒ္ဒေသ သမသိက္ခတာ ရ၏။

ကတ္တာဝုတ္တိ ကမ္မံ။ ဧကော ကမ္မံ **ဧကကမ္မံ**။ (ဧကော၊တပေါင်းတည်း။ကမ္မံ၊သိမ်ဖြင့်ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သော ပကတတ်ရဟန်းတို့သည် ပြုအပ်သော အပလောကန-စသော ကံ) ဂုဏ် ဂုဏော/ဝိသေသန ဝိသေသျ စပ်။

သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ။ သမံ သိက္ခာ သမသိက္ခာ။ သမသိက္ခာယ ဘာဝေါ **သမသိက္ခတာ**။ (သမသိက္ခာယ၊အညီအမျှကျင့်အပ်သော သီလ ဝိပဿနာ ဈာန်မဂ်တရား၏။ ဘာဝေါ၊ဖြစ်ကြောင်း သိက္ခာပုဒ်တည်း။) သမသိက္ခာ-အရ အညီအမျှကျင့်အပ်သော သီလ ဝိပဿနာ ဈာန်မဂ်တရားသည် မုချ။ ထို၏ သိက္ခာပုဒ်နှင့် အကျိုး-အကြောင်း စပ် ဌာန။ တာ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သိက္ခာပုဒ်ရ၏။

စတ္တာရော ဝိဓာ ဧတဿာတိ **စတုဗ္ဗိဓံ**။ * သီမာယ ပရိစ္ဆိန္နာ **သီမာပရိစ္ဆိန္နာ**။

ပဉ္စ ဝိဓာ ဧတဿာတိ **ပဉ္စဝိဓော**။ * ဝုတ္တာ ပကာရာ ဧတဿာတိ **ဝုတ္တပ္ပကာရော**။

➢ ၆။ (က) ဖြင့် သံဝါသော-၌ သံသဒ္ဒါသည် သုန္ဒရအနက်ကို မဟော၊ သဟ-အနက်ဟော--ရှင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သံဝါသ-သဒ္ဒါ သံပုဗ္ဗ ဝသဓာတ်၏--ရှင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း၏ ဘာဝသာနေ၌ မသက်၊ အဓိကရဏသာနေ၌သက်-ရှင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

သံဝါသောပုဒ်ကို သံဝသန် သံဝါသော-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ သဟ ဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ သံဝါသော-ဟု အဓိကရဏသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ။

(၈) ၌ ကေတော ကတ္တဗ္ဗတ္တာ-ဖြင့် ကမ္မပုဒ်ကို ကတ္တဗ္ဗန္တိ ကမ္မံ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ရမ္မပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဧကဇ္ဈတံ ကမ္မဥ္စာတိ ဧကကမ္မံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ၊ ဧကံ ကမ္မံ ဧကကမ္မံ-ဟု ဒိဂု၊ ဧကံ ကမ္မံ ဧတဿာတိ ဧကကမ္မံ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ ဧကတော ကမ္မံ ဧကကမ္မံ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဧက-သဒ္ဒါ၏ ဧကတောအနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဘိက္ခူဟိ-ဖြင့် ကတ္တဗ္ဗ-၌ တဗ္ဗပစ္စည်းသည် ဘောအနက်၌ မသက်၊ ကံအနက်၌ သက်သည်၏--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကတ္တဗ္ဗံပုဒ်ကို ကရီယတေတိ ကတ္တဗ္ဗံ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယင်းသံဃကံကို ရဟန်းတို့သည် ပြုအပ်သတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပကတတ္တေဟိ-ဖြင့် ဘိက္ခူ-အရ ပကတတ်ရဟန်းကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ သံဃကမ္မံ-ဖြင့် ဧကကမ္မ-အရ အပလောကနကံ, ဉတ္တိကံ, ဉတ္တိဒုတိယကံ, ဉတ္တိစတုတ္ထကံဟူသော လေးပါးသော ကံကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) သီမာပရိစ္ဆိန္နေဟိ ပကတတ္တေဟိ ဘိက္ခူဟိ-ဖြင့် တပေါင်းတည်း ပြုအပ် ၏ဟူသည် သိမ်ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သော ပကတတ်ရဟန်းတို့သည် ပြုအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ကေတော ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗတ္တာ-ဖြင့် ဧကုဒ္ဒေသော-၌ ဥဒ္ဒေသော-ဝယ် ဏပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥပုဗ္ဗ ဒိသိဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗောတိ ဥဒ္ဒေသော-ဟု ကမ္မသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဧက-သဒ္ဒါ၏ ဧကတော-အနက် ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဧကတော ဥဒ္ဒေသော ဧကုဒ္ဒေသော-ဟု ပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဉ္စဝိဓောပိ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသော-ဖြင့် ဧကုဒ္ဒေသ-အရ နိဒါနုဒ္ဒေသ အစရှိသော ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ ငါးပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

တထာ-သဒ္ဒါဖြင့် ရှေးဝါကျမှ သီမာပရိစ္ဆိန္နေဟိ ပကတတ္တေဟိ ဘိက္ခူဟိ-ဟူသော ပုဒ်သုံးခုကို ဧကုဒ္ဒေသောပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာဝါကျသို့ လိုက်၍ အနက်ပေးရမည်ဟု ညွှန်ပြပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သမံ သိက္ခိတဗ္ဗဘာဝတော-ဖြင့် သမသိက္ခတာ-၌ သိက္ခ-ဝယ် သိက္ခဓာတ်၏--ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သိက္ခာပုဒ်ကို သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သမံ သိက္ခာ သမ

http://www.dhammadownload.com

သိက္ခာ-ဟု ပထမာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သမသိက္ခာယ ဘာဝေါ သမသိက္ခတာ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တာ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

သဗ္ဗေဟိ လဇ္ဇိပုဂ္ဂလေဟိ-ဖြင့် သိက္ခိတဗ္ဗာ-၌ တဗ္ဗပစ္စည်းသည် ဘာဝသာဓန၌ မသက်၊ ကမ္မသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိက္ခိယတေတိ သိက္ခိတဗ္ဗာ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကျင့်၏ဟူသည် အလုံးစုံသော လဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကျင့်သတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ-ဖြင့် သမသိက္ခတာ-အရ ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဧ) ၌ သံဝါသော တေန ပုဂ္ဂလေန နတ္ထိ-ဖြင့် အသံဝါသော-၌ အ-၏ အဘာဝ အနက်ဟော--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) နတ္ထိ သံဝါသော တေနာတိ အသံဝါသော-ဟု တတိယာ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အသံဝါသ-အရ ပါရာဇိကကျသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

သော ဝုတ္တပ္ပကာရော-ဖြင့် သံဝါသ-အရ အထက်၌ဆိုခဲ့ပြီးသော ဧကကမ္မ ဧကုဒ္ဒေသ သမသိက္ခတာတို့ကိုပင် ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

သဒ္ဓိံ-ဖြင့် အညပုဒ် တေန-၏ စပ်ပုဒ်အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၇။ သီမာ/သိမာ ။ ။ သိ-ဗန္ဓနေ၊ သီယတီတိ သီမာ၊ ဒီဃော။ (ရူပသိဒ္ဓိ) ကို ထောက်၍ သိဓာတ်+မပစ္စည်း၊ ကတ္တိဇောတက အာ-ပစ္စည်း၊ သိ-၌ ဣ-ကို ဤဒီဃပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သီမာ-ပါဠ် သင့်ပါသည်။ ဒီဃ မပြုလျှင် သိမာ-ပါဠ်လည်း သင့်၏။

➢ ၈။ **ပကတတ္တေဟိ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော လဇ္ဇိပကတတ် အလဇ္ဇိပကတတ်တို့၏ "ပကတတ္တေဟိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော လဇ္ဇိပကတတ်ရဟန်းတို့၌ တင်-ဧကဒေသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

အသံဝါသော-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ရဟန်းကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဖော်မှု မရှိခြင်း၏ "အသံဝါသော"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ရဟန်းကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဖော်မှု မရှိခြင်း, သဂ္ဂန္တရာယ်, မဂ္ဂန္တရာယ်ဖြစ်ခြင်း, ဒုဂ္ဂတိသို့ လားရခြင်းတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ရဟန်းကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဖော်မှု မရှိခြင်းတည်းဟူသော အစိတ်ကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် ရဟန်းကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဖော်မှု မရှိခြင်း, သဂ္ဂန္တရာယ်, မဂ္ဂန္တရာယ်ဖြစ်ခြင်း, ဒုဂ္ဂတိသို့ လားရခြင်းဟူသော အပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏာနည်း။

တယော မဂ္ဂေ (ပ) တီသု မဂ္ဂေသု- ကား အပေါင်းဖြစ်သော မဂ်သုံးပါး၏ "တယော မဂ္ဂေ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဂ်တပါးပါး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

တီသု မဂ္ဂေသု- ဆိုလိုလျက် တယော မဂ္ဂေ-ဟု ဆိုသောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၁၀။ (ခ) ဝစ္စာ-၌ ဝစဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်စိတ်ကိုယူ။

ဋီကာ [၁၂၇]

(က) အာပဇ္ဇန္တော ပန ယသ္မာ သေဝနစိတ္တေနေဝ အာပဇ္ဇတိ၊ န ဝိနာ တေန၊ တသ္မာ တံ လက္ခဏံ ဒဿေန္တော ဘဂဝါ "ဘိက္ခုဿ သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌိတေ"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ဘိက္ခုဿာတိ မေထုနသေဝနကဿ ဘိက္ခုဿ။

(ဂ) သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌိတေတိ ဘုမ္မတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ။ (ဃ) သေဝနစိတ္တေ ပစ္စုပဋ္ဌိတေတိ အတ္ထော။ (င) ဝစ္စမဂ္ဂံ အင်္ဂဇာတံ ပဝေသေန္တဿာတိ ယေန မဂ္ဂေန ဝစ္စံ နိက္ခမတိ၊ တံ မဂ္ဂံ အတ္တနော အင်္ဂဇာတံ ပုရိသနိမိတ္တံ တိလဖလမတ္တမ္ပိ ပဝေသေန္တဿ။

(စ) အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿာတိ အာပတ္တိ ပါရာဇိကာ အဿ။ (ဆ) ဟောတီတိ အတ္ထော။ (ဇ) အထ ဝါ အာပတ္တီတိ အာပဇ္ဇနံ ဟောတိ။ ပါရာဇိကဿာတိ ပါရာဇိကဓမ္မဿ။

(ဈ) ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ (ဋ္ဌ။၂၅၆။ မအူ၊တ၊၂၂၁။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၂၃။)

➢ ၁။ (ဂ) **ဖော် မလွဲ-စေသော နိယံမှန်အညီ အနက်** ။ ။ သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌိတေတိ ဣဒံ၊ဤ ပုဒ်သည်။ဘုမ္မတ္ထေ၊သတ္တမီအနက်၌။ပစ္စတ္တဝစနံ၊ပဌမာဝိဘတ်ရှိသော ပုဒ်တည်း။

(တနည်း) သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌိတေတိ ဣဒံ၊သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌိတေဟူသောပုဒ်၌ ဝိဘတ်သည်။ဘုမ္မတ္ထေ၊သတ္တမီအနက်၌။ပစ္စတ္တဝစနံ၊ပဌမာဝိဘတ်တည်း။

(ဃ) **အတ္ထော-၏အဓိပ္ပါယ်** = သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌိတေတိ ပဒဿ၊၏။အတ္ထော၊အနက်တည်း။

➢ ၂။ (ဂ) **ဒီ/ လျှော်ပါးမှုအကျယ်** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌိတေ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ သေဝနစိတ္တံ-၌ အံ-သည် ဒုတိယာ ဧကဝုစ် အံ-ဝိဘတ် ဖြစ်၍ ကံအနက်၌ သက်ပါသလော။ အဘယ်ဝိဘတ်ဖြစ်၍ အဘယ်အနက်၌ သက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒီ/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် သေဝနစိတ္တံ-ဝယ် ဘုမ္မတ္ထ-၌ ပဌမာဝိဘတ်တည်းဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ဘုမ္မတ္ထ-၌ ပဌမာဝိဘတ်ဖြစ်လသော် သေဝနစိတ္တံ၊မှီဝဲကြောင်းစိတ်၌-ဟု သတ္တမီအနက်ကို မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ်ကြောင့် အဘယ်အနက်ကို မှတ်သား အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အား- ဥပဋ္ဌိတေ-ဟူသော လက္ခဏာပုဒ်သည် လက္ခဏဝန္တကတ္တားကို ငဲ့သောကြောင့် သေဝနစိတ္တံ-၌ မှီဝဲကြောင်းစိတ်ဟူသော လက္ခဏဝန္တ ကတ္တားအနက်ကို မှတ်သားအပ် ပါ၏ဟူလို။

(ဆ) ဒီ/ ဆရာ-သည် (စ) ဖြင့် ပါရာဇိကဿ-ကို ပါရာဇိကာ+အဿ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုရမည်ကို ပြဆို၏။ ယင်း၌ အဿ-သည် နာမနာမ်ပုဒ်ပင် ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်ပုဒ် မျိုးဖြစ်ပါသနည်း။ (တစ်နည်း) အဿ-၌ အသဓာတ်သည် ဘဝနအနက်ကို ဟောပါ

http://www.dhammadownload.com

သလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ အဿ-၌ ဖျော့ဝိဘတ်ပင် ဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့်ဝိဘတ် ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ပက္ခန္တရ။ ယင်း (င) ၌ ယေန မဂ္ဂေန စသည်ကား အနိယမ။ တံ မဂ္ဂံ စသည်ကား နိယမ။ (စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ဝိတ္ထာရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဇ) ပက္ခန္တရ။ (ဈ) အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာပြ ဝိတ္ထာရ။/ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ ဝါရေတိ သုခန္တိ **ဝစ္စံ**။ (ဝရ+စ) နိက္ခမတိ ဧတေနာတိ **နိက္ခမနံ**။

ပထိကေဟိ မဂ္ဂီယတေတိ **မဂ္ဂေါ**။ (ပကတိလမ်းရ၏။) မဂ္ဂေါ ဝိယာတိ **မဂ္ဂေါ**။ (ကျင်ကြီး သွားရာ ဝစ္စမဂ်ရ၏။) ဝစ္စဿ နိက္ခမနံ မဂ္ဂေါ **ဝစ္စမဂ္ဂေါ**။ ဝစ္စ-အရ ကျင်ကြီးသည် မှုချ။ ထို၏ ဝစ္စမဂ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ကျင်ကြီးထွက်ရာ ဝစ္စမဂ်ရ၏

ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဘူမိ**။ (မြေရ၏။) ဘူမိဝိယာတိ **ဘူမိ**။ (ဩကာသသတ္တရ၏။)

ဘူမိယေဝ ဘုမ္မံ။ (ဩကာသသတ္တ ရ၏။) ဘုမ္မမေဝ အတ္ထော **ဘုမ္မတ္ထော**။

＊ သေဝတိ ဧတေနာတိ **သေဝနံ**။ သေဝဓာတ်အရ ကတ္တားဌကား မှီဝဲသောရဟန်း၏ သန္တာန်၌ စေတသိကရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မှုချ။ ကရဏဌကား မေထုနရာဂပြဋ္ဌာန်း သော စိတ်၏ သဟဇာတာဒိ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ္။ ယုပစ္စည်းအရ မှီဝဲကြောင်းဖြစ် သော မေထုနရာဂပြဋ္ဌာန်းသော စိတ်ရ၏။

ပဝေသေတီတိ **ပဝေသေန္တော**။ ပ-ဝိသဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တားဌကား ဝင်သော အခြင်း အရာအားဖြင့်ဖြစ်သော အင်္ဂါဇာတ်ဟုဆိုအပ်သော စေတသိကရုပ်သည် မှုချ။ ဟေတု ကတ္တားဌကား ရဟန်း၏ သေဝနစိတ်၊ ထိုစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ကာယဗျာပါဒသည် ဖလ္။ ဏေပစ္စည်းအရကား ရှုပသိဗ္ဗိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂုဏ်ရ၏။ အန္တ-အရ ရဟန်းရ၏။

＊ သေဝတိ ဧတေနာတိ **သေဝနံ**။ (မေထုနသေဝနစိတ်။) သေဝနဉ္စ တံ စိတ္တဉ္စာတိ **သေဝနစိတ္တံ**။ ＊ မေထုနံ သေဝတီတိ **မေထုနသေဝနကော**။ ပစ္စတ္တံ ဝဓနံ ဣမဿာတိ **ပစ္စတ္တဝစနံ**။ (သေဝနစိတ္တံ-ဟူသော သဒ္ဒါရ၏။) ＊ ပါရာဇိကောစ သော ဓမ္မောစာတိ **ပါရာဇိကဓမ္မော**။ (ပါရာဇိကအာပတ်ရ၏) ＊ တိလဿ ဖလံ တိဖလံ။ တိလဖလမေဝ မတ္တံ **တိလဖလမတ္တံ**။ ＊ လက္ခီယတိ အနေနာတိ **လက္ခဏံ**။တဿ လက္ခဏံ **တံလက္ခဏံ**။

➤ ၆။ (စ) ဖြင့် ဘိက္ခုဿ-အရ မေထုနသေဝနက ရဟန်းကို ယူရမည်ဟု သိ စေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ပစ္စတ္တဝစနံ-ဖြင့် အံ-သဒ္ဒါသည် ဒုတိယာဝိဘတ် မဟုတ်၊ ပဌမာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏-ရင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ဘုမ္မတ္ထေ-ဖြင့် ယင်း ပဌမာဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ၌ မသက်၊ ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ပဌမာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်၏ဟုဆိုသော်လည်း သာမညဘုမ္မတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

၌ သက်သည်မဟုတ်၊ ဥပဋ္ဌိတေ-ဟူသော လက္ခဏာကြိယာပုဒ်ကို ထောက်၍ လက္ခဏာ ဝန္တ ကတ္တားအနက်၌ သက်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ယေန မဂ္ဂေန ဝစ္စံ နိက္ခမတိ၊ တံ မဂ္ဂံ-ဖြင့် နိက္ခမန်-ဟူသော လောပပုဒ်ကို နိက္ခမတိ ဧတေနာတိ နိက္ခမန်-ဟု ကရဏသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဝစ္စ နှင့် မဂ္ဂကို ဝစ္စဿ နိက္ခမန် မဂ္ဂေါ ဝစ္စမဂ္ဂေါ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ-ကို အာပတ္တိ ပါရာဇိကာ+အဿ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(ဆ) ဖြင့် အဿ-သဒ္ဒါကား သဗ္ဗနာမ် အဿ, မြင်းဟော နာမနာမ် အဿ မဟုတ်၊ အာချာတ်ပုဒ်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) အဿ-၌ အသဓာတ်သည် ဘက္ခန-စားခြင်းအနက် ကို မဟော၊ ဘုဝိ-ဖြစ်ခြင်းအနက်ကို ဟော--ရင်း (ဓာတွတ္ထ) ဿ-သဒ္ဒါသည် နာမ်ဝိဘတ် ၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ အာချာတ် တိဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (ဒု-ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေ။

(ဇ) ၌ အထဝါ-ဖြင့် အာပတ္တိ-သဒ္ဒါ၏ ဝိကပ်တစ်မျိုးကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အာပဇ္ဇနံ-ဖြင့် အာပတ္တိပုဒ်ကို အာပဇ္ဇနံ အာပတ္တိ-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု-ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တိပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဟောတိ-ဖြင့် ပါရာဇိကဿ၊ပါရာဇိကသို့၊အာပတ္တိ၊ရောက်ခြင်းသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ -ဟု ဟောတိ ပါဌ်သေသစွက်၍ အနက်ယောဇနာရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပါရာဇိကမေ့ဿ-ဖြင့် ဤ၌ ပါရာဇိက-သဒ္ဒါသည် သိက္ခာပုဒ်, ပုဂ္ဂိုလ်ပါရာဇိကအနက် ကို မဟော၊ ပါရာဇိကအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တနည်း) ပါရာဇိက-အရ သိက္ခာပုဒ်, ပုဂ္ဂိုလ်ပါရာဇိကကို မယူရ၊ ပါရာဇိကအာပတ် ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဈ) ဖြင့် အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿပုဒ်ကို နှစ်နည်းယောဇနာသကဲ့သို့ အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿ စသည်ကိုလည်း နှစ်နည်းပင် ယောဇနာရမည်ဟု သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၃။ **ပစေသေဿ/ပစေသေဿ** ။ ။ အတ္တနော အင်္ဂဇာတ်-ဟူသော ကံပုဒ် ကိုထောက်၍ ပပုဗ္ဗ ဝိသဓာတ်+ကာရိုက်ဏေပစ္စည်း+အန္တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ပဝေသေ န္တဿ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝစ္စံ/ဝါစ္စံ ။ ။ ဝါရေတိ သုခန္တိ ဝစ္စံ။ ဂူထော-ဟု ဏွာဒိ မောဂ္ဂလာန် ဆိုသောကြောင့် ရင်း၊ ဝရဓာတ်+စ-ပစ္စည်း၊ ဓာတွန် ရ-ကို စ-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ယင်းသို့ပြီးသော ဝစ္စ-ကသာ ဤ၌ လိုအပ်သော ကျင်ကြီးဟူသော အနက်ကို ဟောသောကြောင့်ရင်း "ဝစ္စ" ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဓေသနယော သဗ္ဗတ္ထ/ဓေသေဝနယော သဗ္ဗတ္ထ ။ ။ သဗ္ဗတ္ထ-ဟု အာဓာရ နောက်ရှိရကား

http://www.dhammadownload.com

အာစာရပုဒ်နောက်ရှိရာ၌ ဗဝ-မပါဘဲ ဗေသနယော-ဟု ပါဠိဂတိ ရှိမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဗေသနယော သဗ္ဗတ္ထ-ပါ၌သော သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အာပတ္တိံ ပါရာဇိကဿ-**၌ ပါရာဇိကဿ-သဒ္ဒါသည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် ပါရာဇိကအာပတ်ကို ဟောစွမ်းနိုင်သော သတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းကြိယာကို ဟောစွမ်းနိုင်သော သတ္တိပြားသဖြင့် ပါရာဇိကာ၊ပါရာဇိကမည်သော။အာပတ္တိ၊အာပတ်သည်။အဿ၊ဖြစ်၏-ဟူ၍ရင်း၊ ပါရာဇိကဿ၊သို့။အာပတ္တိ၊ရောက်ခြင်းသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ဟူ၍ရင်း၊ ဤသို့ သတ္တိပြားသဖြင့် နှစ်နက်ရကောင်းသောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်းမည်၏။

အာပတ္တိ-ကား တပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် အာပတ်ဒြပ်နှင့် ရောက်ခြင်းကြိယာဟူသော အနက်နှစ်ပါးကို ထွန်းပြသောကြောင့် ပဒီပနည်း။

အင်္ဂဇာတံ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ကိုယ်အင်္ဂါ၏ "အင်္ဂ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာနည်း။

ဘုမ္မဋ္ဌေ-ကား အတူဖြစ်သော ဘုမ္မအနက်၏ "ဘုမ္မတ္ထ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော သတ္တမီဝိဘတ်သက်ရာခြင်းတူသော လက္ခဏာဝန္တအနက်၌တင်-- သဒိသူပစာ။

➤ ၁၀။ **အာဟ-**၌ ဖြူစာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၂၈]

(က) **တတ္ထ ပဋိပက္ခံ အတ္ထယန္တီ ကူဋ္ဌိတိ ပစ္စတ္ထိကာ။** (ခ) **ဘိက္ခူဝ ပစ္စတ္ထိကာ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ။** (ဂ) **ပီဿဘာဂါနံ ဝေရီဘိက္ခူနမေတံ အဓိဝစနံ။** (ဃ) **မနုဿိတ္ထိံ ဘိက္ခုဿ သန္တိကေ အာနေတွာတိ ကူဋ္ဌာဿာပကတော တံ ဘိက္ခုံ နာသေတုကာမာ အာမိသေန ဝါ ဥပလာပေတွာ မိတ္တသန္ထဝဝသေန ဝါ "ကမ္မံ အမှာကံ ကိစ္စံ ကရောဟီ" တိ ဝတွာ ကဉ္စိ မနုဿိတ္ထိံ ရတ္တိဘာဂေ တဿ ဘိက္ခုဿ ဝသနောကာသံ အာနေတွာ။**

(င) **ဝစ္စမဂ္ဂေန အင်္ဂဇာတံ အဘိနိသီဒေန္တီတိ** တံ ဘိက္ခုံ ဟတ္ထပါဒသီသာဒီသု သုဂ္ဂဟိတံ နိပ္ပရိပ္ဖန္ဒံ ဂဟေတွာ ကူဋ္ဌိယာ ဝစ္စမဂ္ဂေန တဿ ဘိက္ခုနော အင်္ဂဇာတံ အဘိနိသီဒေန္တိ။

(စ) **သမ္ပယောဇေန္တီတိ** အတ္ထော။ (ဌ၊၂၂၆။ မအူ၊တ၊၂၂၃။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၂၄။)

➤ ၁။ **ဣဿာဝကတော-**ဣဿာသည် ပင်ကိုယ်သဘောမှ ကင်းအောင် ပြုအပ်ကုန်သည်။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဣဿာသည် လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(င) **ဟတ္ထပါဒ ... ကို ... နိပ်ရှင်းအညီအနက်** ။ ။ ဝစ္စမဂ္ဂေန အင်္ဂဇာတံ အဘိနိသီဒေန္တိ၊ ကား။တံ ဘိက္ခုံ၊ထိုသီလရှိသော ရဟန်းကို။ဟတ္ထပါဒသီသာဒီသု၊လက် ခြေ ဦးခေါင်း စသည်တို့၌။ (တနည်း) တံ ဘိက္ခုံ၊ထိုသီလရှိသော ရဟန်း၏။ဟတ္ထပါဒသီသာဒီသု၊လက် ခြေ ဦးခေါင်း စသည်တို့ကို။သုဂ္ဂဟိတံ၊ကောင်းစွာ ကိုင်အပ်သည်ကို။နိပ္ပရိပ္ဖန္ဒံ၊တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိအောင်၊ (ဝါ) တုန်လှုပ်ခြင်းမှကင်းအောင် [သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) မတုန်လှုပ်နိုင်အောင်။

I-79-A

http://www.dhammadownload.com

[အဓိပ္ပါယတ္ထ] ဂဟေတွာ၊ကိုင်ကုန်၍။ဣတ္ထိယာ၊မိန်းမ၏။ဝစ္စမဂ္ဂေန၊ကျင်ကြီး၏ ထွက်ကြောင်းဖြစ်သော မဂ်ဖြင့်။တဿ ဘိက္ခုနော၊ထိုရဟန်း၏။အင်္ဂဇာတံ၊အင်္ဂါဇာတ်ကို။အဘိနိသီဒေန္တိ၊ ဘိ၍ ထိုင်စေကြကုန်အံ့။

(စ) သမ္ပယောဇေန္တိ၊အညီအညွတ် ယှဉ်စေကြကုန်အံ့။ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။ အဘိနိသီဒေန္တိတိ ပဒဿ၊အဘိနိသီဒေန္တိပုဒ်၏။အတ္ထော၊အနက်တည်း။

➢ ၂။ (စ) ဒုံ့/ ယှဉ်းယဉ်းပျော ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်းပုဒ်၌ ဘိက္ခူနံ ပစ္စတ္ထိကာ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရပါမည်လော။ မည်သို့ ဝစနတ္ထ ပြုရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား-- ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရပါမည်ဟူလို။

(ဂ) ဒုံ့/ အနုသာ္တေ ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာပုဒ်၏ ,အဘိဓာနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။/ဘိက္ခူနံ ပစ္စတ္ထိကာ-ဟု ဆဋ္ဌီတွဲရမည်လောဟူသော စောဒနာကို ပယ်ဖျက်လို၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထမှတစ်ပါး အဘိဓေယျတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ စာစမ်းတံ ဘိက္ခုံ-ကား ကို--ကြောင့် ဂဟေတွာ-၌ အဝုတ္တကံ/ အဝုတ္တကမ္မိ စပ်။ တံ ဘိက္ခုံ-ကား ၏--ကြောင့် ဟတ္ထပါဒသီသာဒီသု-၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓိ။

➢ ၄။ ပဋိပက္ခ အတ္ထယန္တိ ဣစ္ဆန္တီတိ ပစ္စတ္ထိကာ။ ပတိ-အရကား မိမိရန်သူ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူဖြစ်သည် မှချ။ ထို၏ ဝိသဘာဂရန်သူ ရဟန်းတို့နှင့် အလိုရှိအပ် အလိုရှိတတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် စပ် ဌာန္။ အတ္ထ-ဓာတ်အရ ဝိသဘာဂရန်သူ ရဟန်းတို့၏ သန္တာန်၌ အလိုရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသ ဣဿာ ပြဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ရှေး--ဖလူ။ နောက်--ကာရဏူ။ ဏ္ဍု-အရလည်းဖြစ်သော ပုဒ်လုံးအရကား ထို--သော ဝိသဘာဂရန်သူဖြစ်သော ရဟန်းတို့ရ၏။

ပါယေန ဝီရေသု ဘဝံ ဓဝရံ။ (ပါယေန၊များသောအားဖြင့်။ဝီရေသု၊ရဲရင့်သောသူတို့၌။ဘဝံ၊ဖြစ်သည်တည်း။ ဘဝတဒ္ဓိတ်၊ ဝီရပုဒ်+ဏာ။ ရဲရင့်သူနှင့် ဖြစ်သောရန်ကို ဌာန-ဌာနီ/ဂုဏော ဂုဏ် စပ်။)

ဝေရံ အဿ အတ္ထီတိ ဓဝရီ။ အဿတ္ထိ၊ ဝေရပုဒ်+ဤပစ္စည်း။ ဝေရ-အရ ရန်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဌာနီ-ဌာန/ဂုဏ် ဂုဏော စပ်။ * ဝေရိနော စ တေ ဘိက္ခုစာတိ ဝေရိဘိက္ခူ။ ဣဿာယ ပကတာ ဣဿာပကတာ။ * မိတ္တော စ သန္ထဝေါ စ မိတ္တသန္ထဝေါ။ * သုဋ္ဌု ဂဟိတော သုဂ္ဂဟိတော။ * နတ္ထိ ပရိပ္ပန္ထံ ဧတဿာတိ နိပ္ပရိပ္ပန္ထော။

➢ ၆။ ပဋိသေဝနစိတ္တ သမင်္ဂီဿ-ဖြင့် သာဒိယန္တဿေဝ-၌ သာယာခြင်းမည်သည် မှီဝဲလိုသော စိတ်ကို ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာစေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(က) ၌ ပဠိပက္ခံ အတ္ထယန္တိ-ဖြင့် ပစ္စတ္ထိကာ-၌ ပတိ-ဥပသာရ၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂ ပဒ) ယင်း ပတိ-သဒ္ဒါသည် ပဋိဒါန နိသေဓ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ပဋိပက္ခအနက် ကိုဟော--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပစ္စတ္ထိကာ-၌ အတ္ထဓာတ်၏-ရင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယင်း အတ္ထဓာတ်၏ စုရာဒိဂဏိကဓာတ်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) ပစ္စတ္ထိကာပုဒ်ကို ပဋိပက္ခံ အတ္ထ ယန္တိတိ ပစ္စတ္ထိကာဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏွုပစ္စည်း၏ ကတ္တု သာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဣစ္ဆန္တိ-ဖြင့် အတ္ထယန္တိ-၌ အတ္ထဓာတ်သည် ဣစ္ဆာအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေ ပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဘိက္ခူ ဧဝ ပစ္စတ္ထိကာ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ-ဟု ကမ္မဓာရယသမာသ် တွဲရ မည်။ (န္တ) ဘိက္ခူနံ ပစ္စတ္ထိကာ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် မတွဲစပ်ရ (ဗျ) ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိက-အရ ဝိသဘာဂရန်သူ ရဟန်းတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါ သည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဣတ္ထိယာ ဝစ္စမဂ္ဂေန-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဝစ္စမဂ္ဂ-အရ မိန်းမ၏ ဝစ္စမဂ်ကို ယူရ မည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) တဿ ဘိက္ခုနော အင်္ဂဇာတံ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ အင်္ဂဇာတ-အရ ရဟန်း၏ အင်္ဂါဇာတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ဖြင့် အဘိနိသီဒေန္တိ-၌ အဘိ၍ထိုင် (ဝါ) ရှေ့ရှုထိုင်၏ဟူသည် ကောင်းစွာ အပြား အားဖြင့် ယှဉ်စေခြင်းပင်တည်း (ဝါ) အံဝင်ဂွင်ကျဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ပေးခြင်းပင်တည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၃။ **ဘိက္ခုဓေဝ ပစ္စတ္ထိကာ/ဘိက္ခူနံ ပစ္စတ္ထိကာ** ။ ။ ဘိက္ခူနံ ပစ္စတ္ထိကာ ဘိက္ခု ပစ္စတ္ထိကာ-ဟု ဆိုသည်ရှိသော် အထက်၌ ဆိုအပ်လတ့်သော ရာဇပစ္စတ္ထိကာ စသည်တို့ လည်း ဤ၌ ပါဝင်လာမည်ဖြစ်ရကား ထို ရာဇပစ္စတ္ထိကာ စသည်တို့ကို တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှာ ဘိက္ခူ ဧဝ ပစ္စတ္ထိကာ-ဟူသော အနက်ကိုပြအပ်၏၊ ဤသို့ ဝိမတိဋီကာ ဆို သောကြောင့် ဘိက္ခုဓေဝ ပစ္စတ္ထိကာ-ဟူသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

ပစ္စတ္ထိကာ/ပစ္စတ္ထိကာ ။ ။ အတ္ထ ပတ္ထ ယာစနာယံ (ပ) ပဋိပက္ခံ အတ္ထယန္တိ ဣစ္ဆန္တီတိ ပစ္စတ္ထိကာ (နီတိ၊ဓာတု) ကိုထောက်၍ ပတိပုဗ္ဗ အတ္ထဓာတ်+ဏွုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပစ္စတ္ထိကာ-သာ သင့်ပါသည်။

မိတ္တသန္ထဝ/မိတ္တသန္ဓဝ ။ ။ သန္ထဝေါ တု ပရိစ္စယော (ဓာန်) လာသောကြောင့်ရင်း၊ (ဓာန်-ဋီ) ၌ သံပုဗ္ဗော ထု အဘိတ္ထဝေ-ဟု လာသဖြင့် သံပုဗ္ဗ ထုဓာတ်+ဏပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း မိတ္တသန္ထဝ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ-ကား** အပေါင်းဖြစ်သော ရဟန်းတို့၏ ရန်သူ၊ ရန်သူဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

သော ရဟန်းတို့၏ "ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရန်သူဖြစ်သော ရဟန်းတို့၌တင်- ဧကဒေသျူပစာ။ ဆိုလတ့်သော ရာဇပစ္စတ္ထိက, စောရပစ္စတ္ထိက ဓုတ္တပစ္စတ္ထိက, ဥပ္ပလဂန္ဓပစ္စတ္ထိက-တို့မှ ကြွင်းသော ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိက-ကိုသာ ယူရသော ကြောင့် ပါရိသေသနည်းမည်၏။

ပစ္စတ္ထိကာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ရန်သူဟူသမျှ၏ "ပစ္စတ္ထိကာ"ဟူသော အမည် ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရန်သူရဟန်း၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

ဣတ္ထိယာပကတော-ကား ပြဋ္ဌာန်းသော ဣတ္ထိယာကိုဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော တံ သမ္ဗ ယုတ္တဓမ္မကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း/ဥပလက္ခဏ/နိဒဿနနည်း။

(င) ၌ **ဝစ္စမဂ္ဂေန**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ယောကျ်ား၏ ဝစ္စမဂ်, မိန်းမ၏ ဝစ္စမဂ် တို့၏ "ဝစ္စမဂ္ဂေန"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မိန်းမ၏ ဝစ္စမဂ်၌တင်-- ဧကဒေ သျူပစာ၊ ရုဠ္ဟီနည်း။ **အင်္ဂဇာတံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ယောကျ်ား အင်္ဂါဇာတ်, မိန်းမ အင်္ဂါဇာတ်တို့၏ "အင်္ဂဇာတ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရဟန်း၏အင်္ဂါဇာတ်၌ တင်--ဧကဒေသျူပစာ၊ ရုဠ္ဟီနည်း။

➤ ၁၀။ **ဝေသာလိယာ ကာလံ ကာလံ အနာဝနေတ္တာ**-၌ အာ-နီတာတ်အရ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ သန္တာန်၌ ဒေါသ ဣဿာပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၂၉]

(က) **ဧကော ပမတ္တော**၊ (ခ) အညဗိတိတံ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တန္တိ အတ္ထော။ (ဂ) **ဧကော ဓတံ အက္ခာယိတံ**၊ (ဃ) သောဏာသိဂါလာဒီဟိ အက္ခာယိတနိမိတ္တန္တိ အတ္ထော။ (င) **ဧကော ဓတံ ယေဘုယျေန အက္ခာယိတံ**၊ (စ) ယေဘုယျေန အက္ခာယိတာ နာမ ယဿာ နိမိတ္တေ ဝစ္စမဂ္ဂေ, ပဿာဝမဂ္ဂေ, မုခေ ဝါ ဗဟုတရော ပြကာသော အက္ခာယိတော ဟောတိ။

(၄။၂၂၈။ မအ္ဂုတ၊ ၂၂၇။ ဘာသာဋီ၊ ၃၊၄၂၈။)

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။

➤ ၄။ အက္ခာယိတံ နိမိတ္တံ ယဿာတိ **အက္ခာယိတာ**။(ယဿာ၊အကြင်လူမိန်းမအား။ အက္ခာယိတံ၊ခွေး မြေခွေးစသည်တို့သည် မခဲစားအပ်သေးသော။နိမိတ္တံ၊နိမိတ်သည်။ အတ္ထိ၊၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သာ၊သည်။အက္ခာယိတာ) အစိတ်-အပေါင်းစပ်။

➤ ၆။ (က) ၌ ဧကော-ဖြင့် ပါဠိ၌ အာနေန္တိကြိယာ၏ ပါဌသေသ ကတ္တားကား ဧကော-တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပမတ္တ=မေ့လျော့၏ဟူသည် တပါးကိုကြံစည်ခြင်း ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိခြင်း ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ အက္ခာယိတနိမိတ္တံ-ဖြင့် အက္ခာယိတံ နိမိတ္တံ ယဿာတိ အက္ခာယိတံ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) နိမိတ္တ-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သောဏသိဂါလာဒီဟိ-ဖြင့် အက္ခာယိတံ-၌ ခါယိတ-သဒ္ဒါကို ခါယိတဗ္ဗန္တိ ခါယိတံဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနေ၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ယင်း၏ ကတ္တားကို သောဏသိဂါလာဒီဟိ-ဟု ထည့်ရမည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ဗဟုတရော ဩကာသော-ဖြင့် ယေဘုယျ-သဒ္ဒါ အများဟူသော ဗဟုတရ အနက်ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ခွေး, မြေခွေးတို့ မခဲစားအပ်သေးသော အရပ်ဌာန၏ များသည်၏--ရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၉။ **အညပိတိတံ/အညာပိတိတံ** ။ ။ အညံ ဝိဟိတာ အညဝိဟိတာ-ဟု သမာသ်တွဲ၊ အညံ၊တစ်ပါးကို။ (ဝါ) တစ်ပါးသော အာရုံကို။ဝိဟိတာ၊ကြံစည်သော လူမိန်းမတည်း-ဟုအနက်ပေး၊ ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် အညဝိဟိတံ-ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

အက္ခာယိတံ/အက္ခယိတံ ။ ။ ခါယိတ-သဒ္ဒါကား ခဓာတ်+တ-ပစ္စည်း၊ တေ အာဝိယာ ကာရိတေ-သုတ်၌ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ခဓာတ်၏ အစိတ်ဖြစ်သော ဧ-ကို အာယပြု၊ က္က-အာဂုံလာ၊ ယ-ကို က္က-သို့ကပ်၍ ခါယိတ-ဟု ပြီးသည်။ န ခါယိတံ အက္ခာယိတံ ဟု သမာသ်တွဲ၊ အခါယိ-ဟူလိုလျှင် ပဥ္စက္ခန္ဓာကဲ့သို့ အသဒိသဒွေဘော်လာ၍ "အက္ခာယိတံ"ဟု ပြီးသောကြောင့် အက္ခာယိတံ-ပါဠိ သင့်ပါသည်။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ/သမ္မသမ္ဗုဒ္ဓေန (၄၂၂၉) ။ ။ ပညပေယျ-ကား ပပုဗ္ဗ ဉ ပဓာတ်+အတ္တနောပုဒ်၊ ကတ္တုဝါစက ဧယျဝိဘတ်သက်၍ ပညပေယျ-ဟု ရုပ်ပြီးသောအခါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-ဟူသော ပထမာ ဝုတ္တကတ္တားရှိသော ပါဠိ သင့်ပါသည်။

ပပုဗ္ဗ ဉ ပဓာတ်+ အတ္တနောပုဒ်၊ ကမ္မဝါစက ထေဝိဘတ်ကို ပရဿပုဒ် ဧယျပြန်၍ ပညပေယျ-ဟု ရုပ်ပြီးသောအခါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန-ဟူသော တတိယာ အဝုတ္တကတ္တား ရှိသော ပါဠိ သင့်ပါသည်။

ဥပဝိဋ္ဌကံ ဥပဝိဋ္ဌကေန ဖုသတိ/ဖုဿတိ ။ ။ ဥပဝိဋ္ဌကံ၊ကို။ဥပဝိဋ္ဌကေန၊သည်။ ဖုသတိ/ဖုဿတိ၊တွေ့ထိအပ်၏-ဟု အနက်ယောဇနာ။ ဖုသဓာတ်+ယပစ္စည်း။ တေဝိဘတ်၊ တေ-ကို တိ-ပြန်၊ ကံဟောကြိယာ၊ ယပစ္စည်း မချေလျှင် ဖုဿတိ-သင့်၍ ယပစ္စည်းကို ချေလျှင် ဖုသတိ-သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **အက္ခာယိတံ-ကား** အက္ခာယိတနိမိတ္တ-ဟု ဆိုလိုလျှက် နိမိတ္တ-သဒ္ဒါ ကျေသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း။ အက္ခာယိတနိမိတ္တ-ဟု ဆိုလိုလျှက် အက္ခာယိတပုဒ် တစ်စိတ်အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သောကြောင့် ဧကဒေသဝေါဟာရနည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဥပဓိန္နကံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကမ္ဗဇရုပ်တို့၏ "ဥပဒိန္နက"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာယိန္ဒြေ (ကာယပသာဒ) ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

သန္တတာယ အသန္တတာယ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အခင်းနှီးအပ်သော မိန်းမ တစ်ကိုယ်လုံး၏ "သန္တတာယ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အခင်းနှီးအပ်သော မဂ်သုံးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ နေယျတ္ထ၊ ရှင်းနည်း။

(တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော အခင်းနှီးအပ်သော မဂ်သုံးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၏ "သန္တတာယ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အခင်းနှီးအပ်သော မိန်းမတစ်ကိုယ် လုံး၌တင်--ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာနည်း။

မတံ ယေဘုယျေန အက္ခာယိတံ-ကား မတံ ယေဘုယျေန အက္ခာယိတံ-ဟူသော အစိတ်ကိုမှတ်၍ ဆိုသဖြင့် "မတံ ယေဘုယျေန အက္ခာယိတံ၊ အမတံ ယေဘုယျေန ခါယိတံ-ဟူသော အပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏာနည်း။

အစိတ်ဖြစ်သော သေပြီးသော ယေဘုယျအားဖြင့် ခွေး, မြေခွေးတို့သည် မခဲစားအပ် သေးသော နိမိတ်ရှိသော လူမိန်းမ၏ "မတံ ယေဘုယျေန အက္ခာယိတံ"ဟူသောအမည် ကို အပေါင်းဖြစ်သော သေပြီးသော ယေဘုယျအားဖြင့် ခွေး, မြေခွေးတို့သည် မခဲစား အပ်သော နိမိတ်ရှိသော လူမိန်းမ၊ မသေသေးသော ယေဘုယျအားဖြင့် ခွေး, မြေခွေး တို့သည် ခဲစားအပ်ပြီးသော နိမိတ်ရှိသော လူမိန်းမတို့၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

သဗ္ဗသော ခါယိတံ-ကား အတူဖြစ်သော ခွေး, မြေခွေးတို့ အလုံးစုံ ခဲစားအပ်သော နိမိတ်၏ "သဗ္ဗသော ခါယိတံ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဓားစသည်ဖြင့် အလုံးစုံ ဖြတ်တောက်အပ်သော နိမိတ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဓါတ္ထု [၁၃၀]

(က) ယသ္မာ ပန ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ ဝေ ဝပံ ကရောန္တိ၊ ရာဇပစ္စတ္ထိကာဒယော ကရောန္တိ တသ္မာ တမ္ပိ ပဘေဒံ ဒဿေန္တော "ရာဇပစ္စတ္ထိကာ"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ရာဇာနော ဝေ ပစ္စတ္ထိကာ ရာဇပစ္စတ္ထိကာ။ (ဂ) တေစ သယံ အာနေန္တာပိ အညေဟိ အာဏာပေန္တောပိ အာနေန္တိယေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (ဃ) စောရာဝေ ပစ္စတ္ထိကာ စောရပစ္စတ္ထိကာ။ (င) ဓုတ္တာတိ မေထုနုပသံဟိတာဒိဥပသုတာ နာဂရိကာကေရာဋိယ ပုရိသာ။ (စ) ဣတ္ထိဓုတ္တသုရာဓုတ္တာဒယော ဝါ။ (ဆ) ဓုတ္တာ ဝေ ပစ္စတ္ထိကာ ဓုတ္တ ပစ္စတ္ထိကာ။ (ဇ) ဂန္ဓန္တိ ဟဒယံ ဝုစ္စတိ၊ တံ ဥပ္ပါဋေန္တီတိ ဥပ္ပလဂန္ဓာ၊ ဥပ္ပလဂန္ဓာ ဝေ ပစ္စတ္ထိကာ ဥပ္ပလဂန္ဓပစ္စတ္ထိကာ။ (ဈ) ဧတေ ကိရ န ကသိဝဏိဇ္ဇာဒီဟိ ဇီဝန္တိ၊ ပန္ထဃာတ ဂါမဃာတာဒီနိ ကတွာ ပုတ္တဒါရံ ပေါသေန္တိ။

(၄။၂၃၂။ မအူ။၂၄၂။ ဘာသာဋီ။၃၊၄၃၉။)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၂။ (က) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇပစ္စတ္ထိကာ-စသော စကားကို ဟောတော်မူ၏။ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ ဘိက္ခုံ-စသည်ဖြင့် ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိက-၏ အစွမ်းဖြင့် စတုက္ကဘေဒကို ပြတော်မူပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ ပြတော်မူပြီးဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် ရာဇပစ္စတ္ထိကာ-စသော စကားကို ဟောတော်မူပါသနည်း။ (က) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ရာဇာနောဧဝ ပစ္စတ္ထိကာ ရာဇပစ္စတ္ထိကာ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထို ရန်သူမင်းတို့သည် ကိုယ်တိုင် ဆောင်ကုန်သော်သာ ဆောင်သည်မည်ပါကုန်သလော။ အဘယ်သို့ ပြုကုန်သည်ရှိသော် ဆောင်သည်မည်ပါကုန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဓုတ္တာပစ္စတ္ထိကာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ပါဠိ၌ ဓုတ္တာ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဓုတ္တ-ဟူသည် က္ကတ္တိဓုတ္တ-လော၊ သုရာဓုတ္တ-လော၊ အက္ခဓုတ္တ-လော။ ဓုတ္တ-အရ အဘယ်ဓုတ္တကို ယူရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ဓုတ္တ-အရ ဝိသေသအားဖြင့် က္ကတ္တိဓုတ္တကို ယူရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဓုတ္တ-ဟု သာမန်အားဖြင့် ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် သာမညအားဖြင့်လည်း က္ကတ္တိဓုတ္တ-စသော အနက်၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဇ) ဖြင့် ဥပ္ပလဂန္ဓပစ္စတ္ထိကပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် ထိုအဘိဓာနတ္ထ၏ အဘိဓေယျဖြစ်သော ရန်သူတို့သည် အဘယ်သို့ဖြစ်ခြင်း သဘောရှိကုန်သနည်း။ အဘယ်ကြောင့် အဘယ်အကျိုးငှာ လူတို့၏ နှလုံးသားကို ခွဲထုတ်ကုန်သနည်း။ လယ်ထွန်ခြင်း ကုန်သွယ်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် အသက်မွေးမြူကြကုန်သလော။ သားမယားကို သမ္မာအာဇီဝဖြင့် မွေးမြူကြကုန်သလော။ (စ)

➤ ၃။ (က) ကား ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ-စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး ရာဇပစ္စတ္ထိကာ-စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထ ပြပက္ခန္တရ။ (ခ) (က) ကို အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။/သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ-င-စ-ဆ-ဇ) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။ **စာစပ်** ။ ။ က္ကတ္တိဓုတ္တသုရာဓုတ္တာဒယော-ကား တို့သည်--ကြောင့် ဓုတ္တာတိ-၌ တုလျတ်၊ ဓုတ္တာတိ-ကား လိင်္ဂတ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➤ ၄။ ဓုတ္တိ ဟိသတ္တိတိ ဓုတ္တာ။ (ယေ ဇနာ၊အကြင်လူတို့သည်။ဓုတ္တိ ဟိံသန္တိ၊ညှဉ်းဆဲတတ်ကုန်၏။က္ကတီးကြောင့်။တေ ဇနာ၊ထိုလူတို့သည်။ဓုတ္တာ၊ဓုတ္တတို့မည်ကုန်၏။ ကတ္တုသာဓန၊ ဓုဗ္ဗိဓာတ်+တပစ္စည်း။) ဓုဗ္ဗိဓာတ်-အရကား ညှဉ်းဆဲသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယော

http://www.dhammadownload.com

နိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဖလ္လ။ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရကဏ္ဍ။ တ-ပစ္စည်းအရ ကုတ္တိစုတ္တ, သုရာစုတ္တ, အက္ခစုတ္တ-တို့ရ၏။

ကိရာဋံ ဝဥ္စနံ ကရောန္တီတိ **ကေရာဋိယာ**။ ကိရာဋ-အရ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲမှု သည် မုချ။ ထို၏ ယောက်ျားနှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဏိက/ဏိယ-ပစ္စည်းအရ ထို--သော ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသော ယောက်ျားရ၏။ * နဂရေ ဝသန္တီတိ **နာဂရိကာ** (နဂရ+ဏိက၊ ဌာန ဌာနီ စပ်) နာဂရိကာစ တေ ကေရာဋိယာစာတိ နာဂရိကကေရာဋိယာ။ နာဂရိက ကေရာဋိယာစ တေ ပုရိသာစာတိ နာဂရိကကေရာဋိယပုရိသာ။

ပဋိပက္ခံ အတ္တယန္တိ ကုစ္ဆန္တီတိ **ပစ္စတ္ထိကာ**။ ပဋိ-အရ ဆန့်ကျင်ဘက်ရန်သူသည် မုချ။ ယင်းဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူ၏ ဝိသဘာဂရဟန်းတို့နှင့် အလိုရှိအပ် အလိုရှိတတ်အဖြစ် ဖြင့် စပ် ဌာနူ။ အတ္တတတ်အရ ဝိသဘာဂရဟန်းသန္တာန်၌ မိမိဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော ကုသာပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလ္လ။ ရှေး--ဖလ္လ။ နောက်--ကာရကဏ္ဍ ပုဒ်လုံးအရနှင့် ဏ္ဍပစ္စည်းအရ ထို--သော ဝိသဘာဂရဟန်းတို့ရ၏။

မေထုနေန ဥပသံဟိတာ **မေထုနုပသံဟိတာ**။ မေထုနုပသံဟိတာစ သာ ခိဍ္ဍာစာတိ **မေထုနုပသံဟိတခိဍ္ဍာ**။ မေထုနုပသံဟိတခိဍ္ဍာယ ပသုတာ **မေထုနုပသံဟိတခိဍ္ဍပသုတာ**။

➢ ၆။ (ခ) ဖြင့် ရာဇာနော ဝေ ပစ္စတ္ထိကာ ရာဇပစ္စတ္ထိကာ-ဟု ကမ္မဓာရယ် သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) စောရာ ဝေ ပစ္စတ္ထိကာ စောရပစ္စတ္ထိကာ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(င) ဖြင့် ဓုတ္တာ-အရ ဝိသေသအားဖြင့် ကုတ္တိဓုတ္တ-ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) (စ) ဖြင့် ဓုတ္တ-အရ သာမညအားဖြင့် ဓုတ္တ မှန်သမျှကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် ဓုတ္တာဝေ ပစ္စတ္ထိကာ ဓုတ္တပစ္စတ္ထိကာ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ် ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဇ) ၌ ဟဒယံ ဝုစ္စတိ-ဖြင့် ဥပ္ပလဂန္ဓာ-၌ ဂန္ဓ-သဒ္ဒါသည် အနံ့ဟူသော အနက်ကို မဟော၊ နှလုံးသားဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဂန္ဓ-အရ နှလုံးသားကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

တံ ဥပ္ပါဋေန္တိ-ဖြင့် ဥပ္ပလဂန္ဓာ-၌ ဥပ္ပလ-ပုဒ်ကို ဥပ္ပါဋေန္တီတိ ဥပ္ပလာ-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနေအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥပ္ပဋ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥပ္ပလ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) ဥပ္ပလနှင့် ဂန္ဓကို ဂန္ဓံ ဥပ္ပလာ ဥပ္ပလဂန္ဓာ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု-- ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဂန္ဓဥပ္ပလ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနည်းဖြင့် ရှေ့နောက်

http://www.dhammadownload.com

ပြန်၍ ဥပ္ပလဂန္ဓ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုရှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဥပ္ပလဂန္ဓာ ဧဝ ပစ္စတ္ထိကာဖြင့် ဥပ္ပလဂန္ဓာ ဧဝ ပစ္စတ္ထိကာ ဥပ္ပလဂန္ဓပစ္စတ္ထိကာ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ၇။ ကောရာဋိယ/ကောရာဒိယ ။ ။ ကိရာဋံ ဝဋ္ဋန္တ် ကရောန္တီတိ ကေရာဋိယာ-ဟု ယောဇနာဆိုသောကြောင့်ရှင်း၊ ကိရာဋပုဒ်+ဏိကပစ္စည်းဖြင့် ကောရာဋိက-ဟု ဆိုလိုလျက် က-ကို ယပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရှင်း ကေရာဋိယ-သင့်။

ကောရာဋိယ/ကောရာဋိက ။ ။ ကိရာဋပုဒ်+ဏိကပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော်လည်း သက္ကပုတ္တိကာ သက္ကပုတ္တိယာ-ပုဒ်ကဲ့သို့ က-ကို ယပြု၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့် ၂-ပါဌ်သင့်။

ဒိဗ္ဗာပသုတာ/ဒိဒ္ဓါပသုတာ ။ ။ ဒိဒ္ဓ ကိဋ္ဋာယံ၊ ဒိဗ္ဗာ ဒိဗ္ဗါတိပိ ပါဌော။ အထဝါ ခံ တုန္တံ ဣဗ္ဗာ ဝါစာ၊ သာ ဓွောတိ ခိဗ္ဗာ-ဟု အဘိဓာန်ဋီကာ ဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါဌ် သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ ဗုက္က- ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဣတ္ထိဗုက္က သုရာဗုက္က အဂ္ဂဗုက္က-တို့၏ "ဗုက္က"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဣတ္ထိဗုက္က-၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ၊ ရှင်ဦး။

ဟဒယံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော နှလုံးသား စိတ် ရင်-တို့၏ "ဟဒယ"ဟူသော အမည် ကို အစိတ်ဖြစ်သော နှလုံးသား၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

ပန္ထဃာတ-၌ ပန္ထ-ကား ဌာနဖြစ်သော လမ်း၏ "ပန္ထ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော လူ၌တင်-- ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

ပန္ထဃာတ-ကား ဌာနဖြစ်သော လမ်းခရီး၌ လုယက်ဖျက်ဆီးခြင်း၏ "ပန္ထဃာတ" ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ခရီးသွားလူတို့၌ လုယက်ဖျက်ဆီးခြင်း၌ တင်- ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။ ဂါမဃာတ-နည်းတူ။

ဗုက္ကခါရံ-ကား ပုတ္တဓိတ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဓိတ-ပုဒ်ကိုချေ၍ ပုတ္တပုဒ် တစ်ခုကြွင်းပြု သောကြောင့် ဧကသေသနည်း။ အစိတ်ဖြစ်သော သား၏ "ပုတ္တ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သား, သမီး၌တင်--ဧကဒေသူပစာ။ဥပလက္ခဏနည်း။

ဂန္ဓ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အနည်းငယ်ဟူသောအနက်, ဂန္ဓာရုံဟူသောအနက်, နှလုံးသားဟူသော အနက်တို့၏ "ဂန္ဓ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နှလုံးသား၌ တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။

➤ ၁၀။ ဥပ္ပါဝေဋ္ဌေန္တိ-၌ ဥ-ပဋ္ဌာတ်အရ ဒေါသမူ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဋီကာ [၁၃၁]

(က) ဣဒ္ဓါနိ ယံ ဝုတ္တံ "မနုဿိတ္ထိယာ တယော မဂ္ဂေ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တဿာ"တိ အာဒိ၊ တတ္ထ အာယမ္ဘာတတ္ထံ "မဝစ္စန မဂ္ဂ"န္တိ အာဒိမာဟ။

http://www.dhammadownload.com

(စ) တတ္ထ မဇ္ဈေန မဂ္ဂေန ဂန္တဗ္ဗံ ဟောတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ "ဂဏ္ဍုပ္ပာဒကဓောဝကာ စင်္ကမန္တာ အင်္ဂဏမ္ဗ္ဗတံ ပဝေသေတိ" (ဂ) အာဏာပ သဒ္ဓိန္တေသု ဋ္ဌိသု မဂ္ဂေသု ပဿာဝမဂ္ဂေန ဝစ္စမဂ္ဂံ, ဝစ္စမဂ္ဂေန ဝါ ပဿာဝမဂ္ဂံ ပဝေသေတိ။ (ဃ) မဇ္ဈေန အမဂ္ဂေန ပဿာဝါဒိမဂ္ဂေန ပဝေသေတွာ တဿ ဿာမန္တာ ဝဏေန နီဟရတိ။ (င) အမဇ္ဈေန မဂ္ဂေန မဂ္ဂသာမန္တေန ဝဏေန ပဝေသေတွာ မဂ္ဂေန နီဟရတိ။ (ဌ။၂၃၃။ မအဋ္ဌ။၂၄၄။ ဘာသာဋီ။ဒု။၄၄၁။)

➤ ၂။ (က) ဆို/ ယခုအခါ၌ ဘုရားရှင်၏ မူပါဌ်ဒေသနာတော်မှန်သမျှသည် အနုသန္ဓေနှင့် မကင်းကောင်းသောကြောင့် (ဝါ) သာနုသန္ဓိကချည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် မဂ္ဂေန မဂ္ဂံ-စသော ပါဠိတော်၏ အပရာနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (က) မိန့်။

(ဂ) ဆို/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် မဂ္ဂေန မဂ္ဂံ-၌ မဂ္ဂေန-အရ မိန်းမ၏ မဂ်သုံးမျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးကို ယူရမည်၊ မဂ္ဂံ-အရ ရဟန်း၏ အင်္ဂါဇာတ်ဟူသော ပဿာဝမဂ်ကို ယူရမည်ဟု မိန်းမ+ရဟန်းတို့၏ မဂ်၏အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ပြဆို၏။ မဂ္ဂေန မဂ္ဂံ-ပုဒ်ကို ဤဆိုခဲ့ပြီးသော မိန်းမ+ရဟန်းတို့၏ မဂ်၏အဖြစ်ဖြင့်သာ ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား-- ရဟန်းယောကျ်ား၏သာလျှင် မဂ်၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း တစ်နည်းဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က) အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထပြ ပက္ခန္တရ။ (ခ) အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ-ဃ-င) ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ မဂ္ဂေန-ကား ဖြင့်/၌/သို့--ကြောင့် ပဝေသေတိ-၌ ကရိုဏ်း+ကရိုဏ်း၏ ကြိယာ/အာဓာရ+အာဓာရ/ ကမ္မ+ကမ္မ စပ်။

➤ ၄။ ဝါရေတိ သုခန္တိ ဝစ္စံ။ (ဝရ+စ) ပထိကေဟိ မဂ္ဂိယတေတိ မဂ္ဂေါ။ (ပကတိ လမ်း ရ၏။) မဂ္ဂေါ ဝိယာတိ မဂ္ဂေါ။ (ဝစ္စမဂ် ရ၏။) ဝစ္စဿ နိက္ခမနံ မဂ္ဂေါ **ဝစ္စမဂ္ဂေါ**။

ဝစ္စ-အရ ကျင်ကြီးသည် မုချ။ ထို၏ ဝစ္စမဂ်နှင့် ဌာနီ ဌာန/ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ကျင်ကြီး၏ ထွက်သွားရာ ဝစ္စမဂ်ရ၏။

သရီရံ ဝဏယတိ ဝိစုဏ္ဏေတိ ဆိဒ္ဒါဝဆိဒ္ဒံ ကရောတီတိ **ဝဏော**။

➤ ၆။ (စ) ၌ ဣတ္ထိယာ တီသု မဂ္ဂေသု အညတရေန မဂ္ဂေန-ဖြင့် မဂ္ဂေန မဂ္ဂံ-ဟူသော ပါဠိတော်ဝယ် မဂ္ဂေန-၌ မဂ္ဂ-အရ ယောကျ်ား၏ မဂ်ကို မယူရ၊ မိန်းမ၏ မဂ်သုံးမျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးသော မဂ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

အတ္တနော အင်္ဂဇာတံ-ဖြင့် မဂ္ဂံ-၌ မဂ္ဂ-သဒ္ဒါသည် လမ်းခရီး-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ အင်္ဂါဇာတ်ဟူသော အနက်ကို ဟော--ရင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) မဂ္ဂ-အရ မိမိဟု ဆိုအပ်သော ရဟန်း၏အင်္ဂါဇာတ်ကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပဝေသေတိ-ဖြင့် မဂ္ဂေန မဂ္ဂံ-ကို ပဝေသေတိ-ကြိယာ၌ စပ်ရမည်ဟု သိ။(ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ပဿာဝမဂ္ဂေန ဝစ္စမဂ္ဂေန-ဖြင့် မဂ္ဂေန-၌ မဂ္ဂ-အရ ရဟန်း၏ ပဿာဝမဂ်ကို (သို့မဟုတ်) ဝစ္စမဂ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ဝစ္စမဂ္ဂံ ပဿာဝမဂ္ဂံ-ဖြင့် မဂ္ဂံ-အရ ရဟန်း၏ ဝစ္စမဂ် (သို့မဟုတ်) ပဿာဝမဂ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ရဟန်းသည် မိမိ၏ မဂ်တစ်ခုဖြင့် မိမိ၏ အခြားမဂ်တစ်ခုသို့ သွင်းခြင်းကြောင့် ပါရာဇိက ကျ၏ဟု သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ပဿာဝါဒိမဂ္ဂေန-ဖြင့် မဂ္ဂေန အမဂ္ဂံ-၌ မဂ္ဂေန-အရ ပဿာဝ-စသော မဂ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

တဿ သာမန္တာ ဝဏေန-ဖြင့် အမဂ္ဂ-အရ ထိုပဿာဝမဂ် စသည်၏ အနီးဖြစ်သော အနာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ၈။ **မဂ္ဂသာမန္တေန/မဂ္ဂသမန္တေန/မဂ္ဂသမီပေန** ။ ။ သင်္ကတံ အန္တံ သာမန္တံ၊ သသဒ္ဒဿ ဒီဃော၊ နိဂ္ဂဟီတဿ မော (ဓာန်ဦ) ကိုထောက်၍ သံ+အန္တ-ဟု ဆိုလိုလျှက် သ-အစိတ် အ-ကို အာပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် မဂ္ဂသာမန္တေန-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ သမီပံ နိကဋ္ဌာ သန္တော၊ ပကဋ္ဌာဘျာသ သန္တိကံ။ အဝိဒူရဥ္စ သာမန္တံ၊ သန္တိကဉ္စ မုပန္တိကံ-ဟူသော အဘိဓာန်ကိုထောက်၍ သမီပနှင့် သာမန္တသည် ဝေဝုစ်ပရိယာယ်ဖြစ်သောကြောင့် မဂ္ဂသမီပေန-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

➢ ၉။ **မဂ္ဂေန မဂ္ဂံ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မဂ်သုံးပါး၏ "မဂ္ဂေန"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဿာဝမဂ် ဝစ္စမဂ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရှင်ဦးနည်း။

➢ ၁၀။ **နီတာရတီ**-၌ ဓာတ်အရ မေထုနရာဂပြဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

ဓါကျ [၁၃၂]

(က) **ဖုဋ္ဌံ တတ္ထ တတ္ထ** တံတံ **အာပတ္တိဥ္စ** **အနာပတ္တိဥ္စ** ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အနာပတ္တိ **မေဝ** ဒဿေန္တော "**အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿာ**"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ **အဇာနန္တော** နာမ ယော မဟာနိဒ္ဒံ ဩက္ကန္တော ပရေန ကတံ ဥပက္ကမမ္ပိ န ဇာနာတိ။ (ဂ) ဝေသာလိယံ မဟာဝနေ ဒိဝါဝိဟာရဂတော ဘိက္ခုပိယ၊ ဧဝရူပဿ အနာပတ္တိ။ (ဃ) ဝုတ္တမ္ပိစေတံ "**နာဟံ ဘဂဝါ ဇာနာမီတိ။ အနာပတ္တိ ဘိက္ခု အဇာနန္တဿာ**"တိ။ (ဌ။၂၃၃။ မဇ္ဈ။တ၊၂၄၆။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၄၃။)

➢ ၁။ (က) **ဒဿေန္တော-၏ကတ္တုံး** ။ ။ အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿာတိ အာဒိနာ ဝစနေန၊ ဖြင့်။ဒဿေန္တော၊ပြတော်မူလိုသည်။ဟုတွာ၊၍။--

➢ ၂။ (ဃ) **သို့/ အာဒေသဖောဇနာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ဝေသာလီပြည်၏အနီး မဟာဝုန်တောဝယ် နေ့၌နေခြင်းသို့ ရောက်သောရဟန်းကဲ့သို့ အိပ်ပျော်နေစဉ်

http://www.dhammadownload.com

သူတစ်ပါးပြုသော လှံ့လကို မသိလိုက်သော ရဟန်းအား အာပတ်မသင့်ဟု ဆို၏။ မဂ်တခု ဖြင့် မဂ်တခုသို့ သွင်းသည်ဖြစ်၍ အာပတ်သင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ဆရာ့စကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ (ဝိရောဓိ) တင်-- စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ-ဂ) သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ (က) ဝါကျကို ခွဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် အဇာနန္တော စသည်ကား ဥပမေယျ၊ ဝေသာလိယံ စသည်ကား ဥပမာန်။ ဧဝရူပဿ အနာပတ္တိ-ကား ပဒါဝဓိကန္တမှတစ်ပါး ဝါကျာဝဓိကန္တကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) အာဂမဒဠှီကရဏ။

စာစပ် ။ ။ ဧတံ-ကား ကို--ကြောင့် ဝုတ္တံ-ဝယ် ဝစဓာတ်၌ ကာရက၊ ဝစဓာတ်ကား ကာရကီ။ ဧတံ-ကား ကို--ကြောင့် ဝုတ္တံ-ဝယ် တပစ္စည်း၌ ဝါစ္စ၊ တပစ္စည်းကား ဝါစက။

➤ ၄။ ဝိဟရဏံ ဝိဟာရော။ ဝိဟာရံ ဂတော **ဝိဟာရဂတော**။ ဝိဟာရ-အရ နေ ခြင်းကြိယာသည် မုချ။ ထို၏ ရောက်သော ရဟန်းဖြစ်နှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ/ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာန်။ ပုဒ်လုံးအရ နေခြင်းသို့ရောက်သော ရဟန်းဖြစ်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ကြိယာကာရက သမ္ဗန်သကတ်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာလျှင် ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

ဒိဝါ ဒိဝသေ ဝိဟာရော **ဒိဝါဝိဟာရော**။ ဒိဝါဝိဟာရံ ဂတော **ဒိဝါဝိဟာရဂတော**။

မဟတီ နိဒ္ဒါ **မဟာနိဒ္ဒါ**။ ဝုဋ္ဌိတော စ သော ဘိက္ခု စာတိ **ဝုဋ္ဌိတဘိက္ခု**။ * ဇာနာတီတိ **ဇာနန္တော**။ န ဇာနန္တော **အဇာနန္တော**။ ဧဝံ ရူပံ ယဿာတိ **ဧဝရူပေါ**။

➤ ၆။ (စ) ၌ န ဇာနာတိ-ဖြင့် အဇာနန္တော-၌ ဇာနန္တော-ဝယ် အန္တပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဇာနာတီတိ ဇာနန္တော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) န ဇာနန္တော အဇာနန္တော-ဟု မိဿကတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အ-၏ န-နိပါတ်၏ ကာရိယ၏--ရင်း (နိပါတလိင်္ဂ ပဒ) သိစေပါသည်။

➤ ၁၀။ ဝုတ္တံ-၌ အန္တတ္ထ-အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဝါကျ [၁၃၃]

(က) ဥမ္မတ္တကော နာမ ပိတ္တုမ္မတ္တကော။ (ခ) ဒုဝိဓံ ပိတ္တံ ဗဒ္ဓပိတ္တံ, အဗဒ္ဓပိတ္တဉ္စာတိ။

(ဂ) တတ္ထ အဗဒ္ဓပိတ္တံ လောဟိတံ ဝိယ သဗ္ဗင်္ဂဂတံ၊ တမှိ ကုပိတေ သတ္တာနံ ကဏ္ဍု ကစ္ဆုသရီရကမ္ပာဒီနိ ဟောန္တိ၊ တာနိ ဘေသဇ္ဇကိရိယာယ ဝူပသမန္တိ။ (ဃ) ဗဒ္ဓပိတ္တံ ပန ပိတ္တကောသကေ ဌိတံ၊ တမှိ ကုပိတေ သတ္တာ ဥမ္မတ္တကာ ဟောန္တိ ဝိပလ္လတ္ထသညာ

http://www.dhammadownload.com

တိရောတ္တာပ္ပံ့ ဆာဒွေတွာ အသာရုပ္ပါဓာရံ စရန္တိ၊ လဟုကဂရုကာနိ သိက္ခာပဒါနိ မဒ္ဒန္တာဝိ န ဇာနန္တိ၊ ဘော်ယဉ္ဇကီရိယာယံပိ အဘောကိဉ္ဆာ ဟောန္တိ။ (င) ဗဝရူပဿ ဥမ္မတ္တကဿ အနာပတ္တိ။ (စ) ခိတ္တစိတ္တော နာမ ပိသာစ္ဆစိတ္တော ယက္ခုမ္မတ္တကော ဝုစ္စတိ။

(ဆ) ဝေဒနာဋ္ဋော နာမ ယော အဓိမတ္တာယ ဒုက္ခဝေဒနာယ အာတုရော ကိဉ္စိ န ဇာနာတိ၊ ဗဝရူပဿ အနာပတ္တိ။ (ဇ) အာဒိကမ္မိကော နာမ ယော တသ္မိံ တသ္မိံ ကမ္မေ အာဒိဘူတော။ (ဈ) ဣဓ ပန သုဒိန္နတ္ထေရော အာဒိကမ္မိကော။

(၄။၂၃၄။ မအ္ဆူ၊တ၊ ၂၄၆။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၄၃။)

➤ ၁။ **အာဒိကမ္မိကော**-အစဖြစ်သော လွန်ကျူးမှုရှိသော။ (ဝါ) မေထုနပဋိသေဝန-စသော အမှု၌ အစ၌ဖြစ်သော (သဒ္ဒတ္ထ) ထိုထိုလွန်ကျူးမှု၌ အစဖြစ်သော။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဥမ္မတ္တက-အရ ပါရိသေသနည်းဖြင့် သည်းခြေပျက်၍ ရူးသော ပိတ္တုမ္မတ္တက ရဟန်းကို ယူရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ သည်းခြေ၏ သရူပဘေဒကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ+ဃ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် သည်းခြေသည် ဗဒ္ဓသည်းခြေ, အဗဒ္ဓသည်းခြေအားဖြင့် နှစ်မျိုးရှိ၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသည်းခြေနှစ်မျိုးတို့၏ တည်ရာ အရပ်ကိုင်၊ ယင်းသည်းခြေနှစ်မျိုးတို့ ပျက်စီးသည်ရှိသော် သတ္တဝါတို့အားဖြစ်တတ်သော ရောဂါ စသည်တို့ကိုင်း အသီးသီး အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ+ဃ)

(ဂ) ၌ **တမ္ပိ ကုပိတေ-စသည်သို့**/ ဆရာ-သည် (ဂ) ၌ အဗဒ္ဓပိတ္တံ လောဟိတံ ဝိယ သဗ္ဗင်္ဂဂတံ-ဖြင့် အဗဒ္ဓသည်းခြေသည် အလုံးစုံသော ကိုယ်အင်္ဂါ၌ တည်သောဟု ဆို၏။ ယင်းသည်းခြေပျက်စီးသည်ရှိသော် သတ္တဝါတို့အား အဘယ်ရောဂါမျိုး ဖြစ်တတ်ပါသနည်း။ ယင်းအဗဒ္ဓသည်းခြေပျက်ခြင်းကြောင့် အရူးရောဂါ ဖြစ်တတ်ပါသလော။ ယင်း အဗဒ္ဓသည်းခြေ ပျက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော ရောဂါတို့သည် ကုစားမရ-ဟု မှတ်ရပါမည်လော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် တမ္ပိ ကုပိတေ စသည်မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။/တပ္ပါကဋီကရဏ။ (ဂ-ဃ) ဝိတ္ထာရ၊ ထိုတွင် (ဃ) ကား အဗဒ္ဓသည်းခြေ၏ ဝိနိစ္ဆယမှတစ်ပါး ဗဒ္ဓသည်းခြေ၏ ဝိနိစ္ဆယကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (င) ကား ပဒါဝဓိကန္တ ဒန္တစ္ဆေဒနနည်းမှတစ်ပါး ဝါကျာဝဓိကန္တ ဒန္တသောဓနနည်းကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။/ပါဠိတော်၌ ဆရာပြဆိုသကဲ့သို့ပင် ဥမ္မတ္တကော-ဟု ပဌမန္တနှင့် ရှိပါသလောဟု စောဒနာဘွယ်ကို ပယ်ဖျက်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။/ယင်း ဥမ္မတ္တကဿပုဒ်ကို အဘယ်ပုဒ်နှင့် စပ်အပ်ပါသနည်းဟု စော-ပယ်-ဆက်--ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ပက္ခန္တရ။

➤ ၄။ အင်္ဂီယတေ ဉာယတေ ဧတေနသမုဒါယောတိ အင်္ဂ။ အင်္ဂ အဿ အတ္ထီတိ အင်္ဂ။ အင်္ဂီယတေ ဉာယတေတိ ဝါ အင်္ဂ။ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ဂတံ။ သဗ္ဗံ အင်္ဂ သဗ္ဗင်္ဂ။

http://www.dhammadownload.com

သဗ္ဗင်္ဂေ ဂတံ **သဗ္ဗင်္ဂဂတံ**။ သဗ္ဗင်္ဂ-အရ အလုံးစုံသော ကိုယ်အင်္ဂါဖြစ်သည် မှချ။ ထို၏ အဝဒ္ဓသည်းခြေနှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အလုံးစုံသော ကိုယ် အင်္ဂါ၌ဖြစ်သော အဝဒ္ဓသည်းခြေရ၏။

သဗ္ဗံ အင်္ဂံ သဗ္ဗင်္ဂံ။ သဗ္ဗင်္ဂသို့ ဂတံ ပဝတ္တံ **သဗ္ဗင်္ဂဂတံ**။ (သဗ္ဗင်္ဂသို့၊အလုံးစုံသော ကိုယ် အင်္ဂါ၌။ဂတံ ပဝတ္တံ၊ဖြစ်သည်တည်း။) သတ္တမီတပ္ပုရိသ်၊ သဗ္ဗင်္ဂ-အရ အလုံးစုံသော ကိုယ် အင်္ဂါဖြစ်သည် မှချ။ ယင်း၏ (ဥပမာနဘက်၌) သွေးဖြစ်နှင့် (ဥပမေယျဘက်၌) အဗဒ္ဓ သည်းခြေဖြစ်နှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော (ဥပမာနဘက်၌) အလုံးစုံ သော ကိုယ်အင်္ဂါ၌ဖြစ်သော သွေးဖြစ်၊ (ဥပမေယျဘက်၌) အဗဒ္ဓသည်းခြေဖြစ်ရ၏။

အပိဒဓာတီတိ ပိတ္တံ။ ဗန္ဓိယတေတိ ဗဒ္ဓံ။ ဗဒ္ဓံ ပိတ္တံ **ဗဒ္ဓပိတ္တံ**။ န ဗဒ္ဓံ အဗဒ္ဓံ၊ အဗဒ္ဓံ ပိတ္တံ **အဗဒ္ဓပိတ္တံ**။ * သရီရဿ ကမ္ပော **သရီရကမ္ပော**။

* ဘိသဇ္ဇတိ စိကိစ္ဆတီတိ **ဘိသက္ကော**။ ဘိသက္ကဿ ကမ္မံ **ဘေသဇ္ဇံ**။ (ဘိသက္က+ ဏျ။ သာမိ-သံ စပ်) ကရဏံ ကိရိယာ။ ဘေသဇ္ဇေန ကိရိယာ **ဘေသဇ္ဇကိရိယာ**။ * ပိတ္တဿ ကောသကံ **ပိတ္တကောသကံ**။ * ဝိပရီတော အတ္တော တေသံ သညာတိ ဝိပလ္လတ္ထာ။ ဝိပလ္လတ္ထာ သညာ ဧတေသံ သတ္တာနန္တိ **ဝိပလ္လတ္ထသညာ**။ (ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိသော အမှတ်သညာ၏+သတ္တဝါတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး/သညာ-သညီ စပ်)

အာဒိစ တံ ဝိတိက္ကမသင်္ခါတံ ကမ္မဉ္စာတိ **အာဒိကမ္မံ**။ (ဂုဏ် ဂုဏေး စပ်) အာဒိကမ္မံ ဧတဿ အတ္ထီတိ အာဒိကမ္မိကော။ * အာဒိမှိ ဘူတော **အာဒိကော**။ (အာဒိမှိ၊အစ၌။ ဘူတော၊ဖြစ်သည်တည်း။ ကာလ-ကာလဝန္တ စပ်) ကမ္မေ အာဒိကော **အာဒိကမ္မိကော**။ (ကမ္မေ၊မေထုနပဋိသေဝန-စသော အမှု၌။အာဒိကော၊အစ၌ဖြစ်သောသူတည်း။) ဌာနီ- ဌာန/ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ်)

* န သာရုပ္ပံ အသာရုပ္ပံ။ အသာရုပ္ပံ စရိယံ **အသာရုပ္ပစရိယံ**။ * လဟုကာနိစ ဂရုကာနိစ **လဟုကဂရုကာနိ**။ * တိကိစ္ဆိတုံ သက္ကုဏေယျာ **တေကိစ္ဆာ**။ န တေကိစ္ဆာ **အတေကိစ္ဆာ**။ * ဝိဿဋ္ဌံ စိတ္တံ ဧတေနာတိ **ဝိဿဋ္ဌစိတ္တော**။ (လွှတ်အပ်သော စိတ်၏ ယက္ခုမ္မတ္တကရဟန်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ်) * ခိတ္တံ စိတ္တံ ဧတဿာတိ **ခိတ္တစိတ္တော**။ (ပျံ့လွင့်သော စိတ်၏+ရဟန်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ်။)

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဥမ္မတ္တက-အရ ဘီလူးဖမ်းသောကြောင့် ရူးသောသူကို မယူရ၊ သည်းခြေပျက်သောကြောင့် ရူးသောသူကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပိတ္တ-သည် ဗဒ္ဓ, အဗဒ္ဓအားဖြင့် နှစ်မျိုးရှိသည်ဟု သိ။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ခိတ္တစိတ္တ-အရ ပါရိသေသနည်းဖြင့် လွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိသော ယက္ခုမ္မတ္တက ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဗုက္ခဝေဒနာယ အာတုရော-ဖြင့် ဝေဒနာနှင့် အဋ္ဋော-ကို ဝေဒနာယ အဋ္ဋော

http://www.dhammadownload.com

ဝေဒနာဋ္ဌော-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝေဒနာ အရ ဒုက္ခဝေဒနာကိုယူ--ရှင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အဋ္ဋ-သဒ္ဒါ အာတုရအနက်ဟော--ရှင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် အာဒိကမ္မိက-အစအမှုရှိသူဟူသည် ထိုထိုမေထုနပဋိသေဝန-စသော လွန်ကျူးမှု၌ အစဖြစ်သောသူတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တစ်နည်း) (၈) ဖြင့် အာဒိမှိ ဘူတော အာဒိကော-ဟု ဘူတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ရှင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ္ဏကပစ္စည်း၏ ဘူတတဒ္ဓိတ်၌သက်--ရှင်း (ပစ္စယတ္ထ) ကမ္မေ အာဒိကော အာဒိကမ္မိကော-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ကမ္မာဒိကော-ဟု ဆိုလိုလျက် ရှေ့ပုဒ် နောက်ပြန်သောအားဖြင့် အာဒိကမ္မိက-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏--ရှင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၉) ဖြင့် အာဒိကမ္မိက-အရ သုဒိန်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ **ဘေသဇ္ဇဂါရိယာယ/ဘေသဇဂါရိယာယ** ။ ။ ဘေသဇ္ဇံ အဂဒေါစေဝ၊ ဘေသဇမောသဓံ ပုထ (ဓာန်) ဘိသဇာနံ ဣဒံ ဘေသဇ္ဇံ ဏျ။ ဘိသဇာနံ ဣဒံ ဘေသဇံ၊ ဏော။ (ဓာန်ဋီ) တို့ကိုထောက်၍ ဘေသဇ္ဇနှင့် ဘေသဇ-သည် ဝေဝုစ်ပရိယာယ်မျှသာဖြစ်သောကြောင့်ရှင်း၊ ဘေသဇ္ဇ-ဟုရှိလျှင် ဘိသဇ-ပုဒ်+ဏျပစ္စည်း၊ ဘေသဇ-ဟုရှိလျှင် ဘိသဇ-ပုဒ် ဏပစ္စည်းဟူကြ။ ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့်ရှင်း နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ကဏ္ဍူ/ကဏ္ဍု ။ ။ ကဏ္ဍူ ကဏ္ဍူတိ ကဏ္ဍူယာ၊ ခဇ္ဇု ကဏ္ဍူဝနံ ပုထ။ (ဓာန်) ကိုထောက်၍ ကဏ္ဍူနှင့် ကဏ္ဍုသည် ဝေဝုစ်ပရိယာယ်အနက်တူဖြစ်သောကြောင့်ရှင်း၊ ကဏ္ဍ ဘေဒနေ၊ ဉ။ ဒီဃေ ကဏ္ဍူ။ (ဓာန်ဋီ) ထောက်၍ ကဏ္ဍဓာတ်+ဉပစ္စည်းဖြင့် ကဏ္ဍု-ဟု ပြီးသည်။ ဉ-ကို ဒီဃပြုလျှင် ကဏ္ဍူ-ဟု ပြီးသောကြောင့်ရှင်း နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဝူပသမန္တိ/ဝုပသမန္တိ ။ ။ ဝိ+ဉပသမန္တိ-ဟု ပုဒ်ဖြစ်၍ ဝူမသမော ပြယုဂ်ကဲ့သို့ ဝ-အစိတ် ဣ-ကိုချေ၊ နောက် ဉ-ကို ဦဒီဃပြု၍ပြီးသော ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝူပသမန္တိ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

ဝိပလ္လတ္ထသညာ/ဝိပလ္လတ္ထသညာ ။ ။ မအူနိသျ၌ ဝိပလ္လတ္ထသညာ-ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိသော အမှတ်သညာရှိကုန်သည်-ဟု အနက်ပေးပြီး ဝိပရိတော အတ္ထာ ဧတိဿာ, သညာယာတိ ဝိပလ္လတ္ထာ။ ဝိပလ္လတ္ထာ သညာ ဧတေသံ သတ္တာနန္တိ ဝိပလ္လတ္ထသညာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုသောကြောင့် ဝိပလ္လတ္ထသညာ-ပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဘာသာဋီကာ၌ ဝိပလ္လတ္ထသညာ-ဖောက်ပြန်သော သညာရှိကုန်သည်-ဟု အနက်ပေးပြီး ဝိ+ပရိပုဗ္ဗ အသဓာတ်နောင် ဏပစ္စည်းသက်လျှင် "ဝိပလ္လာသ"ဖြစ်၍ တ-ပစ္စည်းသက်လျှင် "အတ္ထော"ပုဒ်ကဲ့သို့ "ဝိပလ္လတ္ထ"ဟုဖြစ်၏။ ဝိပရိယသတီတိ ဝိပလ္လတ္ထာ။ ဝိပလ္လတ္ထာ

http://www.dhammadownload.com

သညာ ဧတေသန္တိ ဝိပလ္လတ္ထသညာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုသောကြောင့် ဝိပလ္လတ္ထသညာ-ပါဌ် လည်း သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

ဝိပလ္လတ္ထာ/ဝိပ္ပလ္လတ္ထာ ။ ။ ဝိပလ္လတ္ထ-ကို ဝိပရိ+အတ္ထ တည်၊ ဣဝဏ္ဏော ယံ နဝါ-ဖြင့် ရိ-၌ ဣကို ယပြု၊ ဒေါမဿယစသုတ်၌ စသဒ္ဒါဖြင့် ရ-ကို လ-ပြု၊ လ-ကို ယ-သို့ကပ်၊ လယာနံ လယုဂံ-ဖြင့် လျ-ကို လ္လပြု၊ လ္လ-ကို အ-သို့ကပ်၊ ဝိပလ္လတ္ထ-ဟု ရုပ်ပြီးသော ကြောင့် ပဒ္ဓေဘော်မှဲ ဝိပလ္လတ္ထ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဥမ္မတ္တကဿ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ယက္ခုမ္မတ္တက, ပိတ္တုမ္မတ္တကတို့၏ "ဥမ္မတ္တက"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပိတ္တုမ္မတ္တက-၌တင် ဧကဒေသူပစာ။

ဆိုလတ့်သော ခိတ္တစိတ္တဿ-အရ ယက္ခုမ္မတ္တက-ကို ယူလတ့်ဖြစ်၍ ထိုမှကြွင်းသော ပိတ္တုမ္မတ္တကကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း မည်၏။

ခိတ္တစိတ္တဿ-ကား ဆိုခဲ့ပြီးသော ဥမ္မတ္တကဿ-အရ ပိတ္တုမ္မတ္တကကိုယူပြီးဖြစ်၍ ထိုမှကြွင်းသော ယက္ခုမ္မတ္တကကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း၊ ဧကဒေသူ။

ဝိတ္တုမ္မတ္တက-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဗဒ္ဓသည်းခြေ အဗဒ္ဓသည်းခြေတို့၏ "ပိတ္တ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဗဒ္ဓသည်းခြေ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ကိရိယာ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ပြုခြင်း၏ "ကိရိယာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်း ဖြစ်သော ကိရိယ, အကိရိယ, ကိရိယာကိရိယ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ကိရိယတည်း ဟူသော အထင်ကိုဆိုသဖြင့် ကိရိယ, အကိရိယ စသည် အလုံးစုံကိုလည်းရသောကြောင့် နိဒဿနနည်း။ **သညာ**-ကား သညာဝိမောက္ခ-ဟူသော အထင်ကိုဆိုသဖြင့် သညာ ဝိမောက္ခ, နော သညာဝိမောက္ခ အလုံးစုံကိုလည်း ယူရသောကြောင့် နိဒဿနနည်း။

သစိတ္တကံ-ကား သစိတ္တကံ-ဟူသော အထင်ကိုဆိုသဖြင့် သစိတ္တက, အစိတ္တက အလုံးစုံကို ယူရသောကြောင့် နိဒဿနနည်း။

ကမ္မ-ကား ကံဟူသော အထင်ကိုဆိုသဖြင့် ကာယကမ္မ, ဝစီကမ္မ, အလုံးစုံကို ယူ။

ကုသလံ-ကား ကုသိုလ်ဟူသော အထင်ကိုဆိုသဖြင့် ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, အဗျာကတ အလုံးစုံကိုယူ--။ **ဝေဒနာယ**-ကား ဝေဒနာ-ဟူသော အထင်ကိုဆိုသဖြင့် တိဝေဒနာ, ဒွိ ဝေဒနာ, ဧကဝေဒနာ အလုံးစုံကိုယူ။

အသိက္ခာပဒဆမုဋ္ဌာနာနိ-ကား အကျိုးဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်၏ "သိက္ခာပဒ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော အာပတ်၌တင်-- ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

အဋ္ဌ သိက္ခာပဒံ ကုသလံ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော အာပတ္တိသမုဋ္ဌာပက ကုသိုလ် စိတ်၏ "ကုသလံ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်၌တင်-- ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

တိစရတ္တမ္ဘံ အဓမ္ဗတ္တာ-ကား ပဓာနနည်း/ဥပလက္ခဏ/နိဒဿန၊ ဧကဒေသူ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ [၁၃၄]

(က) ကထံ ပကိဏ္ဏကံ ဝိဒိတွာ တေသု သမုဋ္ဌာနာဒီသု ကထံ သိက္ခာပဒံ သမု - ဋ္ဌာနတော ဧကသမုဋ္ဌာနံ။ အင်္ဂဝသေန ဒုကသမုဋ္ဌာနံ၊ ကာယစိတ္တတော သမုဋ္ဌာတိ။

(ခ) ကိရိယသမုဋ္ဌာနဉ္စ။ (ဂ) တရောဓော္ဘာယေဝ တိ ဓတံ အာပဇ္ဇတိ။

(ဃ) မေထုနပဋိသံယုတ္တာယ ကာမသညာယ အဘာဝေန မုစ္စနတော သညာ ဝိမောက္ခံ။ (င) "အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ အသာဒိယန္တဿာ"တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ (၄။၂၃၆။)

➢ ၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။/ကာရဏ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ ထို--ကို ထောက်၍ (က-ခ-ဂ) ပက္ခ။ (င) အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ။ ထို-၍ (ဃ) အာဂမဒဋ္ဌိယ။

➢ ၆။ (က) ၌ ကာယစိတ္တတော သမုဋ္ဌာတိ-ဖြင့် ဒုကသမုဋ္ဌာနံ-၌ သမုဋ္ဌာနပုဒ်ကို သမုဋ္ဌာတိ ဧတေနာတိ သမုဋ္ဌာနံ-ဟု ကရဏသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓန၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဒုက-အရ ကာယစိတ္တကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ကာမသညာယ အဘာဝေန မုစ္စနတော-ဖြင့် ဝိမောက္ခပုဒ်ကို ဝိမုစ္စနံ ဝိမောက္ခော-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝ သာဓန-၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏--ရင်း (ဥပသဂ္ဂ လိင်္ဂတ္ထ) သညာနှင့် ဝိမောက္ခ-ကို သညာယ အဘာဝေန ဝိမောက္ခော အဿာတိ သညာ ဝိမောက္ခံ-ဟု မဗွေ့လောပီ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သညာ-အရ ကာမသညာကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေ။

➢ ၈။ **ကိရိယသမုဋ္ဌာနဉ္စ**—ကား ပြုလုပ်လွန်ကျူးခြင်းကြိယာတည်းဟူသော ဌာနီ ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်တည်းဟူသော ဌာနကိုမှတ်၍ ကြိယာတည်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် အကိရိယာတည်းဟူသော အနည်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ယေဘုယျနည်း။

အစိတ်ဖြစ်သော ပြုလုပ်လွန်ကျူးခြင်းကြိယာ၏ "ကိရိယသမုဋ္ဌာန"ဟူသောအမည် ကို အပေါင်းဖြစ်သော ပြုလုပ်လွန်ကျူးခြင်း ကိရိယ၊ မိမိကိုယ်တိုင် မပြုလုပ် မလွန်ကျူးခြင်း အကိရိယ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း။

ဝါကျ [၁၃၅]

(က) မဏ္ဍဋ္ဌိ ဝဋ္ဋပုတ္တာစ (ပ) ဝုဓုပစ္စဖိတော မိဂေါ"တိ ကထံ ကိံ?

(ခ) ကထမာ ဝိနီတဝတ္ထုနံ ဘာဂဝတာ သယံ ဝိနိစ္ဆိတာနံ တေသံ တေသံ ဝတ္ထုနံ ဥဒ္ဒါန ဂါထာ နာမ။ (ဂ) တာနိ ဝတ္ထုနိ "သုခံ ဝိနယဓရာ ဥဂ္ဂဏှိဿန္တီ"တိ ဓမ္မသင်္ဂါဟကတ္ထေရေဟိ ဌပိတာနိ၊ (ဃ) ဝတ္ထုဂါထာ ပန ဓမ္မာနေယေဝ ဘာဂဝတိ ဥပါလိတ္ထေရေန ဌပိတာ "ကထမိမာ လက္ခဏေန အာယတိံ ဝိနယဓရော ဝိနယံ ဝိနိစ္ဆိနိဿန္တီ"တိ။

F-30-A

http://www.dhammadownload.com

(င) တာသ္မာ ဧတ္ထ ဝုတ္တလက္ခဏာ သာဓုကံ သလ္လက္ခေတွာ ပဌမသိက္ခာပဒံ ဝိနိစ္ဆိနိတဗ္ဗံ၊ ဒုတိယာဒီနဥ္စ ဝိနီတဝတ္ထူသု ဝုတ္တလက္ခဏေန ဒုတိယာဒီနိ။ (စ) ဝိနီတဝတ္ထူနိ ပန ယိ သိပ္ပိကာနံ ပဋိစ္ဆန္နကရူပါနိ ဝိယ ဝိနယဓရာနံ ပဋိစ္ဆန္နကဝတ္ထူနိ ဟောန္တီတိ။

(ဌ။၂၃၆။ မအူ၊တ၊၂၅၆။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၅၁။)

➢ ၂။ (ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ဤ မက္ကဋီ ဝဇ္ဇိပုတ္တာစ-စသော ဂါထာတို့သည် ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်အပ်ကုန်သော ထိုထိုဝတ္ထုတို့၏ အကျဉ်းချုပ်ဖြစ်သော ဥဒ္ဒါနဂါထာတို့တည်းဟု ဆို၏။ ယင်းဂါထာတို့ကို အဘယ်သူသည် ထားအပ်ပါသနည်း။ ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင် ထားအပ်ပါသလော။ (ဝါ) ရှင်ဥပါလိထေရ် ထားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် မက္ကဋီ ဝဇ္ဇိပုတ္တာစ-အစရှိသော ဥဒ္ဒါနဂါထာတို့ကို သင်္ဂါယနာတင်မထေရ်တို့ ထားအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝတ္ထုဂါထာခေါ် တေန ခေါပန သမယေန အညတရော ဘိက္ခု မက္ကဋိယာ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိ-စသော နိဒါန်း ဝတ္ထုတို့ကို ပြတတ်သော ပါဠိတို့ကိုကား ဘုရားရှင်သက်တော်ထ ်ရှားရှိစဉ်ပင် ဥပါလိမထေရ် ထားအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ)

(စ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် ဤ ဝိနီတဝတ္ထုတို့၌ ဟောတော်မူအပ်သော လက္ခဏာကို ကောင်းစွာမှတ်သား၍ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို ဆုံးဖြတ်အပ်၏၊ ဒုတိယပါရာဇိ စသည်တို့၏ ဝိနီတဝတ္ထုတို့၌ ဟောတော်မူအပ်သည့် လက္ခဏာဖြင့် ဒုတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ် စသည်တို့ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်အပ်ကုန်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုခဲ့ပြီးသော စကားရပ်ကိုပင် အကြောင်း ယုတ္တိဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည်(စ)။

➢ ၃။ (ခ) ဝိသဇ္ဇနာ ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) လဒ္ဓဂုဏ။ (စ) ကာရဏ။/ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။

တစပ် ။ ။ (ခ) **ဣမာ**-ကား တို့ကို--ကြောင့် ဌပိတာ-၌ ဝုတ္တကံ/ဝုတ္တကံ၏ ကြိယာစပ်။ (တနည်း) ဣမာ-ကား တို့သည်--ကြောင့် ဥဒ္ဒါနဂါထာ နာမ-၌ တုလျတ်/လိင်္ဂတ်စပ်။ (ဂ) **တာနိ ဝတ္ထူနိ**-ကား တို့ကို--ကြောင့် ဥဂ္ဂဏှိသန္တိ-၌ အဝုတ္တကံ/အဝုတ္တကမ္မိစပ်။ (တနည်း) တာနိ ဝတ္ထူနိ-ကား တို့ကို--ကြောင့် ဌပိတာနိ-၌ ဝုတ္တကံ/ဝုတ္တကံ၏ ကြိယာ စပ်။

➢ ၄။ ဝိနီယန္တေ ဝိနိစ္ဆိယန္တေတိ ဝိနီတာနိ။ ဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝတ္ထူနိ။ ဝိနီတာနိ ဝိနိစ္ဆိတာနိ ဝတ္ထူနိ **ဝိနီတဝတ္ထူနိ**။ ဝိနီတ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည် မှချ။ ထို၏ ထိုထို အကြောင်းအရာ ဝတ္ထုတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်အပ်ကုန်သော အကြောင်းအရာဝတ္ထုတို့ ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိနိယန္တေ ဝိနိစ္ဆိယန္တေတိ ဝိနိဒာနိ။ (ယာနိ ဝတ္ထူနိ၊တို့ကို။ဘဂဝတာ၊သည်။သယံ ဝိနိယန္တေ ဝိနိစ္ဆိယန္တေ၊ဆုံးဖြတ်အပ်ကုန်၏။) နိဒာတ်-အရကား မြတ်စွာဘုရား၏ သယမ္ဘူ ဉာဏ်သည် မှချ။ ကမ္မဌကား ထို-အားတပ်သော ထိုထိုအကြောင်းအရာ ဝတ္ထုတို့၏ အာ ရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ထိုထိုအကြောင်းအရာ ဝတ္ထုတို့ရ၏။

➤ ၆။ (စ) ဘဂဝတာ ဝိနိစ္ဆိတာနံ ဝတ္ထူနံ-ဖြင့် ဝိနီတဝတ္ထု-၌ ဝိနီတ-ဝယ် ဝိ ရှေးရှိသော နီဓာတ်၏ ဆုံးဖြတ်ခြင်းအနက်ဟော--ငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဏ်--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဝိနိယန္တေ ဝိနိစ္ဆိယန္တေတိ ဝိနီတာနိ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိနီတာနိ ဝတ္ထူနိ ဝိနီတဝတ္ထူနိ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဆုံးဖြတ်၏ဟူသည် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သယံ-ဖြင့် ကိုယ်တော်တိုင် သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်သတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ် ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) တေသံ တေသံ-ဖြင့် ဝတ္ထုဟူသည် မတ္တင္ဂိဝတ္ထု အစရှိသော ထိုထိုအကြောင်း ဝတ္ထု အလုံးစုံပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ (ဂ) ဥဒ္ဒိတာ/ဥဒ္ဒိတာနိ ။ ။ ဝိနယဓရော တာနိ ဝတ္ထူနိ သုခံ ဥဂ္ဂဏှိုသန္တိ မနသိကတွာ ဓမ္မသင်္ဂါဟကထေရေဟိ ဌပိတာ ဂါထာ ဥဒ္ဒိတာတိ သမ္ဗန္ဓော-ဟု ယောဇနာ ဆိုသောကြောင့်ငင်း၊ တာနိ ဝတ္ထူနိ-သည် ဥဂ္ဂဏှိုသန္တိ-၏ ကံတည်း၊ ဥဒ္ဒိတာ-၏ ကံ-ကား "ဌပိတာ ဥဒ္ဒါနဂါထာ"တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဥဒ္ဒိတာနိ-ဟု မရှိသင့် (ဥဒ္ဒိတာ-ဟုသာ ရှိရမည်) ဤသို့ ဘာသာဋီကာ ဆိုသောကြောင့်ငင်း၊ ဝိနီတဝတ္ထုတို့ကို ဓမ္မသင်္ဂါဟက ထေရ်ဆရာများ ထားကြကုန်သည်ကားမဟုတ်၊ ဘုရားရှင်သက်တော် ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင် ရှင်ဥပါလိမထေရ် ထားသည်၊ ယင်းတို့ကား ဗုဒ္ဓဘာသိတတို့သာ ဖြစ်သည်၊ ဓမ္မသင်္ဂါဟက ထေရ်တို့ကား မတ္တင္ဂိ ဝဋ္ဋိပုတ္တာစ အစရှိသော ဥဒ္ဒါနဂါထာတို့ကိုသာ ထားကြသည်၊ ထို့ ကြောင့်ငင်း "ဥဒ္ဒိတာ"ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

(ဃ) ဝတ္ထုဂါထာပန/ဝတ္ထုကထာ ပန ။ ။ ဝတ္ထုဂါထာတိ "တေန ခေါပန သမယေန အညတရော ဘိက္ခူတိ" အာဒိကာ နိဒါနဝတ္ထုဒီပကာ ဝိနီတဝတ္ထုပါဠိယေဝ တေသံ တေသံ ဝတ္ထူနံ ဂန္ထနတော "ဝတ္ထုဂါထာ"တိ ဝုတ္တာ။ န ဆန္ဒောဝိစိတိလက္ခဏေန။ ဂါထာနံ ဝတ္ထု ဝတ္ထုဂါထာတိ ဧဝံ ဝါ ဧတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (သာရတ္ထ) ကိုထောက်၍ ဂန္ထေတီတိ ဂါထာ။ ဝတ္ထူနံ ဂါထာ ဝတ္ထုဂါထာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ပြီးသောကြောင့်ငင်း၊ (တစ်နည်း) ဂါထာနံ ဝတ္ထု ဝတ္ထုဂါထာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဂါထာဝတ္ထု-ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂါထာနှင့် ဝတ္ထုကို ရှေ့-နောက်ပြန်၍ ဝတ္ထုဂါထာ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ငင်း ဝတ္ထုဂါထာ

http://www.dhammadownload.com

ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဥဒ္ဒါနဂါထာ/ဥဒါနဂါထာ ။ ။ တံ တံ ဝတ္ထုံ ဥဒ္ဒရိတွာ ဒါနတော ဒဿနတော ဥဒ္ဒါန ဘူတာ ဂါထာ ဥဒ္ဒါနဂါထာ-ဟု (ဝိမတိ) ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ တံ တံ ဝတ္ထုံ ဥဒ္ဒရိတွာ ဒါတိ ဒဿေတီတိ ဥဒ္ဒါနံ၊ ဥဒ္ဒါန ဘူတာ ဂါထာ ဥဒ္ဒါနဂါထာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရသော ကြောင့်ရင်း၊ ဥဒ္ဒေသပုဒ်ကဲ့သို့ ဥ-ဥပသာရနောက်၌ ဒ-ဒွေဘော်လာသောကြောင့်ရင်း၊ ဥဒ္ဒါနဂါထာဟူသည် ဥဒ္ဒေသဂါထာ၊ သင်္ဂဟဂါထာ-သာဖြစ်၍ ပီတိအဟုန်ကြောင့် ဖြစ် သော ဥဒါနစကားမျိုး မဟုတ်သောကြောင့်ရင်း ဥဒ္ဒါနဂါထာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝိနိစ္ဆိနိဿန္တိ/ဝိနိစ္ဆိဿန္တိ ။ ။ ကိယာဒိဂိုဏ်းအရာဖြစ်၍ ဝိနိစ္ဆိနိဿန္တိ-သင့်။

> ၉။ ပဌမသိက္ခာပဒံ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော မေထုနဝိရတိ, မေထုနသံဝရ ဟူသောအနက်၏ "သိက္ခာပဒံ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ယောပန ဘိက္ခု-အစရှိသော (ပဌမပါရာဇိက) ပညတ္တိသဒ္ဒါ၌တင်-- ကာရဏူပစာ၊ နာနတ္ထရိကနည်း။

> ၁၀။ **ဝိနိစ္ဆယကထာ**—၌ ဓာတ်အရ ဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိနယဝိနိစ္ဆယကောသလ္လဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၃၆]

(က) ဂိဟိလိင်္ဂေနာတိ ဂိဟီဝေသေန ဩဒါတဝတ္ထော ဟုတွာ။ (ခ) ကုသစီရန္တိ ကုသေ ဂန္ထေတွာ ကတစီရံ။ (ဂ) ဝါကစီရံ နာမ တာပသာနံ ဝက္ကလံ။ (ဃ) ဖလကစီရံ နာမ ဖလကသဏ္ဌာနာနိ ဖလကာနိ သိဗ္ဗိတွာ ကတစီရံ။ (င) ကေသကမ္ဗလောတိ ကေသေဟိ တန္တေ ဝါယိတွာ ကတကမ္ဗလော။ (စ) ဝါလကမ္ဗလောတိ စမရဝါလေဟိ ဝါယိတွာ ကတကမ္ဗလော။ (ဆ) ဥလူကပက္ခိကန္တိ ဥလူကသကုဏဿ ပက္ခေဟိ ကတနိဝါသနံ။

(ဇ) အဇိနက္ခိပန္တိ သလောမံ သခုရံ အဇိနမိဂစမ္မံ။ (၄။၂၃၆/၇။ မဇ္ဈ၊တ၊ ၂၅၇။)

> ၆။ (က) ၌ ဂိဟိဝေသေန-ဖြင့် လိင်-သဒ္ဒါသည် သဒ္ဒလိင်, သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်, အင်္ဂါဇာတ်, မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ အနက်တို့ကို မဟော၊ အသွင်သဏ္ဌာန်အနက်ကို ဟော-သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ဩဒါတဝတ္ထော ဟုတွာ-ဖြင့် ဂိဟိလိင်္ဂေန (ဝါ) ဂိဟိဝေသေန-၌ နာဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်၌ မသက်၊ ဝိသေသန အနက်၌သက်--ရင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ဂိဟိလိင်္ဂေန-ပုဒ်ကို ပဋိသေဝိ-၌ စပ်ရမည်၏--ရင်း (သမ္ဗန္ဓ) လူ့အသွင်သဏ္ဌာန်ဖြင့် မှီဝဲ၏ဟူသည် အဝတ်ဖြူ ဝတ်၍ မှီဝဲသတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုရင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ကုသေ ဂန္ထေတွာ စီရံ (ဝါ) ကုသေန ကတံ စီရံ ကုသစီရံ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဝါကစီရ-ဟူသည် ရသေ့တို့၏ လျှော်တေသက်န်းတည်းဟု သိ။(ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ယ) ဖြင့် ဖလကာနိ သိဗ္ဗိတွာ ကတံ စီရံ (ဝါ) ဖလကာဟိ ကတံ စီရံ ဖလကစီရံ-ဟု မဒ္ဒွေလောပီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(င) ဖြင့် ကေသေဟိ ကတော ကမ္ဗလော ကေသကမ္ဗလော-ဟု မဒ္ဒွေလောပီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်၊ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ဝါလေဟိ ဝါယိတွာ ကတော ကမ္ဗလော ဝါလကမ္ဗလော-ဟု မဒ္ဒွေလောပီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်၊ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် ဥလူက-သဒ္ဒါ ခင်ပုတ်ငှက် ဟော--ဂုဏ်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဥလူကနှင့် ပက္ခ-ကို ဥလူကဿ ပက္ခော ဥလူကပက္ခော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ဂုဏ်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဥလူကပက္ခေဟိ ကတံ ဥလူကပက္ခိကံ-ဟု ကတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု--ဂုဏ်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣကပစ္စည်း၏ ကတတဒ္ဓိတ်၌သက်--ဂုဏ်း (ပစ္စယတ္ထ) ဥလူကပက္ခိက အရ နိဝါသန-အဝတ်အထည်ကိုယူ--ဂုဏ်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် အဇိနပက္ခိ-အရ အမွေးခွါနှင့်တကွသော သစ်နက်ရေကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၀။ **ဩဒါတဝတ္ထာ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော အဝတ်ဖြူ၏ "ဩဒါတဝတ္ထ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော လူအဝတ်ဟူသမျှ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာ။

ပါဌ် [၁၃၈]

(က) ဥပ္ပလဝဏ္ဏာတိ သာ ထေရီ သာဝတ္ထိယံ သေဋ္ဌိဓီတာ သတသဟဿကပ္ပေ အဘိနီဟာရသမ္ပန္နာ။ (ခ) တဿာ ပကတိယာပိ အတိဒဿနီယာ နီလုပ္ပလဝဏ္ဏာ ကာယစ္ဆဝိ။ (ဂ) အဗ္ဘန္တရေ ပန ကိလေသသန္တာပဿ အဘာဝေန အတိဝိယ ဝိရောစတိ။

(ဃ) သာ တာယေဝ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ "ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ"တိ နာမံ လဘိ။

(င) မန္ဒိဗန္ဓစိဝဏ္ဏာတိ ဂိဟိကာလတော ပဋ္ဌာယ ရတ္တစိတ္တော။ (စ) သော ကိရ တဿာ ဉာတိဒါရကော ဟောတိ။ (၄။၂၃၇။ မအူ၊တ၊ ၂၅၅။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၅၃။)

➤ ၁။ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ-အဆင်းကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သဒ္ဒတ္ထ) အဆင်းနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) [တစ်နည်း] ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ-အဆင်းကိုယ်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သဒ္ဒတ္ထ) စင်ကြယ်သော အဆင်းနှင့် ကိုယ်သဏ္ဌာန်၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ-အဆင်းနှင့်ပြည့်စုံသော ကိုယ်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သဒ္ဒတ္ထ) [သာရတ္ထ]

➤ ၂။ (စ) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ-ဟူသည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သူဌေးသမီးတည်း၊ ကမ္ဘာတစ်သိန်းအထက်၌ ဆုတောင်းမှုနှင့်ပြည့်စုံသော ထေရီမတည်း-ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းဥပ္ပလဝဏ္ဏာ၏

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထနှင့် ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမ၏ ပင်ကိုယ်ပကတိအားဖြင့် လှပတင့်တယ်ပုံကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမသည် အလွန်ရှုချင်စဖွယ်ကောင်းသော ကြာညိုအဆင်းနှင့်တူသော ကိုယ်ရေအဆင်းရှိ၏ဟု ပင်ကိုယ်ပကတိအားဖြင့် လှပပုံကို (ဝါ) ရူပကာယ၏ လှပတင့်တယ်ပုံကို ပြဆို၏။ ထေရီမသည် ပင်ကိုယ်ပကတိအားဖြင့်သာ လှပတင့်တယ်ပါသလော။ (ဝါ) ရူပကာယ-သာ လှပတင့်တယ်ပါသလော။ ဝိကတိအားဖြင့် အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ (ဝါ) နာမကာယကား အဘယ်သို့ သဘောရှိပါသနည်း။ စုဝ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသဒ္ဒေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ-ဟူသည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သူဌေးသမီးတည်း၊ ကမ္ဘာတစ်သိန်အထက်၌ ဆုတောင်းမှုနှင့်ပြည့်စုံသော ထေရီမ တည်း-ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဥပ္ပလဝဏ်အမည်ရခြင်း၏ အကြောင်း သကတ် နာမလာဘဟိတ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် လူ့ဘဝမှစ၍ တပ်မက်သော စိတ်ရှိသည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ယင်း နန္ဒလုလင်သည် ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမနှင့် ဒွေးသား မစပ်ဟူ၍ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ အဘိနိဟရတိ ဧတေနာတိ **အဘိနိဟာရော**။ အဘိ-နီ- ဟရဓာတ်အရ ကတ္တားဌကား ပါရမီဉာဏ်သို့ ရှေးရှုဆောင်တတ်သော သဒ္ဓါ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏဌကား ဆုတောင်းမှု၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဆုတောင်းမှုရ၏။ * သမ္ဗဇ္ဈတီတိ **သမ္ဗန္ဓာ**။

အဘိနိဟာရေန သမ္ဗန္ဓာ **အဘိနိဟာရသမ္ဗန္ဓာ**။ အဘိနိဟာရ-အရ မိမိစိတ်ကို သာဝကပါရမီဉာဏ်သို့ ရှေးရှုဆောင်ကြောင်းဖြစ်သော ဆုတောင်းမှုသည် မုချ။ ထို၏ ဥပ္ပဝဏ်ထေရီမနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ဆုတောင်းမှုနှင့်ပြည့်စုံသော ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမ ရ၏။

သတေန ဂုဏိတံ သဟဿံ **သတသဟဿံ**။ သတသဟဿဥ္စ တံ ကပ္ပေါစာတိ **သတသဟဿကပ္ပေါ**။ * ဆာဒေတီတိ **ဆဝိ**။ (ဆဒ+ရဝိ) ကာယဿ ဆဝိ **ကာယစ္ဆဝိ**။

* ဒဿနာယ ယောဂ္ဂါ **ဒဿနီယာ**။ ပသီတဗ္ဗာတိ ဒဿနီယာ။ အတိဝိယ ဒဿနီယာ **အတိဒဿနီယာ**။ (အတိရေကဘောဂုဏ်၏+ရှုချင်စဖွယ်ကောင်းသော ကိုယ်ရေနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ်) * အတိဝိယ ပသီတဗ္ဗာတိ **အတိဒဿနီယာ**။ အတိ-ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္တဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဒိသဓာတ်အရ ကတ္တားဌကား ကြည့်ရှုသူတို့၏ သန္တာန်၌ စက္ခုဝိညာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဌကား အလွန်ကြည့်ရှုထိုက်သော

http://www.dhammadownload.com

ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အနီယပစ္စည်းအရကား ထို--သော အလွန်ကြည်ရှုထိုက်သော ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမ ရ၏။

နီလဥ္စ တံ ဥပ္ပလဥ္စာတိ **နီလုပ္ပလံ**။ နီလုပ္ပလဿ ဝဏ္ဏော **နီလုပ္ပလဝဏ္ဏော**။ နီလုပ္ပလဝဏ္ဏော ဝိယ ဝဏ္ဏော ဧတိဿာတိ **နီလုပ္ပလဝဏ္ဏာ**။ ပုဒ်လုံးအရ ကြာညိုပန်း၏ အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းသည် မုချ။ ထို၏ ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ ထို-သော ကြာညိုပန်း အဆင်းကဲ့သို့ အဆင်းရှိသော ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမ ရ၏။

ဝဏ္ဏာဿ ပေါက္ခရတာ **ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ**။ ဝဏ္ဏာဥ္စ ပေါက္ခရဥ္စ **ဝဏ္ဏပေါက္ခရာနိ**။

ဝဏ္ဏ-ရှေ့ပုဒ်အရ အဆင်းသည် မုချ။ ထို၏ ကိုယ်၏ လှပခြင်းဂုဏ်ကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော အဆင်း ကိုယ်တို့ရ၏။ * ပေါက္ခရဿ ဥပ္ပလဿ ဝဏ္ဏော **ဝဏ္ဏပေါက္ခရော**။

ဝဏ္ဏပေါက္ခရာနံ ဘာဝေါ **ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ**။ ဝဏ္ဏပေါက္ခရ-အရ အဆင်းကိုယ်သည် မုချ။ ထို၏ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် နိဿ-နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ တာပစ္စည်းအရကား ထို--သော အဆင်းကိုယ်တို့၏ ကောင်းသည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ကောင်းခြင်းဂုဏ် ရ၏။

* ဝဏ္ဏပေါက္ခရော ဝိယ ဝဏ္ဏော ဧတိဿာတိ **ဝဏ္ဏပေါက္ခရော**။

* ရတ္တံ စိတ္တံ ယဿာတိ **ရတ္တစိတ္တော**။ ပုဒ်လုံးအရ တပ်မက်သော စိတ်သည် မုချ။ ထို၏ နန္ဒလုလင်နှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ တပ်မက်သော စိတ်ရှိသော နန္ဒလုလင်ရ၏။ * ကိလေသာနံ သန္တာပေါ **ကိလေသသန္တာပေါ**။

➤ ၆။ (က) ၌ သာ ထေရီ-ဖြင့် ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ-အရ ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) သာဝတ္ထိယံ သေဋ္ဌိဓိတာ-ဖြင့် ယင်းထေရီမ၏ ဇာတိနှင့် အမျိုးနွယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) သတသဟဿကပ္ပေ အဘိနီဟာရသမ္ဘာရာ ဖြင့် ယင်းထေရီမသည် သာမန်ထေရီမ မဟုတ်၊ ကမ္ဘာတစ်သိန်းမြောက်၌ ဆောင်ခဲ့သော ပါရမီရှိသော ဘိက္ခုနီမ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ နီလုပ္ပလဝဏ္ဏာဖြင့် ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ-၌ ဥပ္ပလ-အရ ကြာညိုကိုယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဥပ္ပလဿ ဝဏ္ဏော ဥပ္ပလဝဏ္ဏော၊ ဥပ္ပလဝဏ္ဏော ဝိယ ဝဏ္ဏော ဧတိဿာတိ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ။

ပကတိယာပိ အတိဒဿနီယာ-ဖြင့် ထို ထေရီမသည် ကိလေသာပူပန်ခြင်း မရှိသောကြောင့်သာ မဟုတ်၊ မပြုမပြင် ပင်ကိုယ်ပကတိအားဖြင့်လည်း အလွန်အဆင်းလှသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

တဿာ ကာယစ္ဆဝိ-ဖြင့် ကြာညိုပန်းအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိ၏ဟူသည် ထိုထေရီမ၏ ကိုယ်ရေ အဆင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် မပြုမပြင် ပင်ကိုယ်ပကတိအားဖြင့်သာ မဟုတ်၊ ကိုယ်တွင်း၌ ကိလေသာ

http://www.dhammadownload.com

အပူမရှိခြင်းကြောင့်လည်း အလွန်လှပတင့်တယ်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ထိုထေရီမသည် အဆင်းကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဥပ္ပလဝဏ္ဏာမည်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) [တစ်နည်း] (ဃ) ဖြင့် ဥပ္ပလဝဏ္ဏာပုဒ်ကို ဥပ္ပလဿ ဝဏ္ဏော ဥပ္ပလဝဏ္ဏော၊ ဥပ္ပလဝဏ္ဏော ဝိယ ဝဏ္ဏော ဧတိဿာ ထေရိယာတိ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(င) ၌ ရတ္တစိတ္တော-ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့သော စိတ်ရှိသည်ဟူသည် တပ်မက်သော စိတ်ရှိခြင်းပင်ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဂိဟိကာလတော ပဉ္စမီဖြင့် တပ်မက်ရာ အချိန်ကာလကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ဝဏ္ဏာပေါက္ခရတာယ/ဝဏ္ဏာသမ္ပန္နပေါက္ခရတာယ ။ ။** ဝဏ္ဏာသမ္ပန္နံ ပေါက္ခရံ ဝဏ္ဏာပေါက္ခရန္တိ ဥတ္တရပဒလောပေါ ပုဗ္ဗပဒဿ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တဿ ဘာဝေါ ဝဏ္ဏာပေါက္ခရတာ တာယ ဝဏ္ဏာပေါက္ခရတာယ (သာရတ္ထ) ကိုထောက်၍ ဝဏ္ဏာသမ္ပန္နပေါက္ခရတာယ-ဟု ဆိုလိုလျက် သမ္ပန္န-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကိုချေ၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဝဏ္ဏာပေါက္ခရတာယ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝဏ္ဏာပေါက္ခရတာယ / ဝဏ္ဏာပေါက္ခလတာယ ။ ။ ဝဏ္ဏာပေါက္ခရတာယာတိ ဧတ္ထ ပေါက္ခလံ နာမ သမိဒ္ဓံ သုန္ဒရဉ္စ၊ တဿ ဘာဝေါ ပေါက္ခရတာတိ ရ-ကာရံ ကတွာ ဝုတ္တော-ဟု (ဝိမတိ) ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် လ-ကို ရ-ပြု၍ ပြီး၍ကား ဝဏ္ဏာပေါက္ခရတာယ-သင့်။

အဘိနီဟာရသမ္ပန္နာ/အဘိနီဟာရသမ္ပန္နာ ။ ။ နီ-ဥပသာရပုဒ်၏ ဘုသတ္ထကို ပြလိုသည့်အတွက် နီ-၌ ဣ-ကို ဤ-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် အဘိနီဟာရသမ္ပန္နာ-သင့်။

နီလုပ္ပလဝဏ္ဏာ/နေလုပ္ပလဝဏ္ဏာ ။ ။ န-ပုဒ်+ဧလပုဒ်ဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် နေလုပ္ပလ-သင့်။ ထိုသို့သင့်ငြားသော်လည်း ပါဠိဂတိအားဖြင့် နေလ-ထက် နီလ-ကိုသာ အသုံးရှိသောကြောင့်ရင်း၊ န ဝုတ္တိ နီလပီတာဒေါ-ဟု နီလ-၏ ဤကို ဧဟုပြု အပြု မရှိသောကြောင့်ရင်း နီလုပ္ပလဝဏ္ဏာ-သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **နီလုပ္ပလဝဏ္ဏော ။ ။** အတူဖြစ်သော ကြာညိုအဆင်း၏ "နီလုပ္ပလဝဏ္ဏ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ထေရီမ၏ ကိုယ်ရေအဆင်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။

(တစ်နည်း) ကြာညိုအဆင်းတည်းဟူသော ဂုဏ်၏ "နီလုပ္ပလဝဏ္ဏ"ဟူသောအမည်ကို ဂုဏီဖြစ်သော ထေရီမ၏ ကိုယ်ရေအဆင်း၌တင်-- ဂုဏူပစာ။ ကြာညိုအဆင်းတည်းဟူသော မကင်းတတ်သည်ကိုဆိုသဖြင့် ထေရီမ၏ ကိုယ်ရေအဆင်းတည်းဟူသော မကင်းရာကိုလည်းရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

(တစ်နည်း) ဌာန မကင်းရာဖြစ်သော ထေရီမ၏ ကိုယ်ရေ-ကို "နီလုပ္ပလဝဏ္ဏာ"ဟု ဆိုသဖြင့် ဌာနီ မကင်းတတ်သော ကြာညိုအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းဖြစ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဥပ္ပလဝဏ္ဏော-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ကြာမှန်သမျှ၏ "ဥပ္ပလ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကြာညိုၝတင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ပေါက္ခရ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပဒုမ, ဒေဟ-စသော အနက် (၆)ပါးတို့၏ "ပေါက္ခရ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သုန္ဓရ, ဒေဟအနက်၌တင်--ဧကဒေသူ။

ကိလေသသန္တာပသဿ-ကား ထင်ရှားရှိသော ပူလောင်နိုင်စွမ်းသော မီး-စသည်တို့၏ "သန္တာပ"ဟူသောအမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော မပူလောင်နိုင်သော ကိလေသာ၌တင်-- တဒ္ဓမ္မူပစာ။

➤ ၁၀။ **အဘိနိဗ္ဗတ္တ-အရ** ဘဝပတ္တနော တဏှာကိုယူ။

ဝဋ္ဋိပစ္စယိတ္တ-အရ လောဘပြဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဖါဠေယျ [၁၃၈]

(က) **အထေစပါတိ** အနန္တရတ္တော နိပါတော။ (ခ) **မဂ္ဂတော** နိယျာနာနန္တရမေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဂ) ဒိဝါ ဗာဟိရတော အာဂန္တွာ ဒွါရံ ပိဓာယ နိယျာနာနဉ္စ ပဋ္ဌမံ အန္တကာရံ ဟောတိ၊ သော ယာဝသော တံ အန္တကာရံ န နယတိ၊ တာဝဒေဝ ဓဝဏကာသီတိ အတ္ထော။ (ဃ) **ဓူသေသီတိ** ပဋိသေသိ။ (င) **ထေရီ** ပန အာနုဝတ္တာ အတ္တနော သမဏသာမည ပစ္စုပဋ္ဌပေတ္ဝာ အာဿဒိဿန္တိ နိယိဒိ။ (စ) အာသဒ္ဓမ္မာဓိပ္ပါယေန ပဏ္ဏာမဂ္ဂာ အဂ္ဂိက္ခန္ဓသိယာ ဆမ္ဘစဒိရသာရဒါဏကာ ဝိယ။

(၃။၂၇၇။ မဇ္ဈ။ ၂၅၈။ ဘာသာဋီ။ ၃၊ ၄၅၄။)

➤ ၂။ (ခ) သို့/ **အယုတ္တဓောအရာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် အထ-နိပါတ်သည် အနန္တရ အနက်၌ဖြစ်သော နိပါတ်ပုဒ်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အထ-နိပါတ်သည် အနန္တရ အနက်၌သာ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ အခြားသော အဓိကာရအနက်, မင်္ဂလအနက်တို့၌လည်း ဖြစ်နိုင်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အထ-နိပါတ်ကို အနန္တရအနက်၌ သာ ဖြစ်၏ဟု ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **ဓောအရာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ခ)ဖြင့် ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမကို ညောင်စောင်း ငယ်၌ ထိုင်ပြီးသည်၏အခြားမဲ့၌သာ (ဝါ) ထိုင်ပြီးလျှင် ထိုင်ပြီးခြင်း ဖျက်ဆီး၏ဟု ဖွင့် ဆို၏။ အဘယ်သို့သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ထိုင်ပြီးလျှင် ထိုင်ပြီးခြင်း ဖျက်ဆီးအပ်ပါသ နည်း။ အဆောတလျှင် ဖျက်ဆီးရပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ (ဂ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် ဒူသေတိ၏ ဖျက်ဆီးခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြ၏။ ထိုထေရီမသည် ထိုဖျက်ဆီးမှုကို အသို့ လက်ခံပါသနည်း။ သာယာခြင်းဖြင့် လက်ခံပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (င) ဖြင့် သမဏသညာကိုဖြစ်စေလျက် မသာယာဘဲ ဖျက်ဆီး

http://www.dhammadownload.com

မှုကို လက်ခံ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အသို့လျှင် မသာယာမှု၍ နေနိုင်ပါသနည်း။ မသာယာမှု၍ နေနိုင်ပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ဒဋ္ဌိကရဏ/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။/ဝိတ္ထာရ/ဒဋ္ဌိကရဏ။ (ဃ) ပကဏ္ဍရ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏ။

➤ ၄။ နတ္ထိ အန္တရံ ဧတဿ ကာလဿာတိ **အနန္တရော**။ န-အန္တရ ပုဒ်လုံးအရ အကြားမရှိသည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော အဘာဝဗောဟိဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ ကာလ နှင့် ကာလ-ကာလဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အရ ထို--သော အကြားမရှိသော ကာလရ၏။

* ခုဒ္ဒကော မဇ္ဈော **မဇ္ဈကော**။ မဇ္ဈ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ညောင်စောင်းသည် မုချ။ ထို၏ ငယ်သော ဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ကပစ္စည်းအရ ညောင်စောင်းငယ်ရ၏။

ဗဟိ ဇာတော **ဗာဟိရော**။ ဗဟိ တဒ္ဓိတ်အရ အပြင်သည် မုချ။ ထို-၏ ဖြစ်သော အရပ်နှင့် ဌာနီ-ဌာန/ဝိသေသန-ဝိသေသျ စပ် ဌာနူ။ ဣရဏ်ပစ္စည်းအရ အပြင်ဖြစ်သော အရပ် ရ၏။ * နတ္ထိ ဝဏ္ဏံ ဧတိဿာတိ အနုဝဏ္ဏာ။ * သမဏာတိ ပဝတ္တာ သညာ **သမဏသညာ**။ * အနန္တရေဝ သော အတ္တောစာတိ **အနန္တရတ္တော**။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် အထဓေါ်-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်ပုဒ်၏--ငင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်း၏ အနန္တရအနက်ကိုဟော--ငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ နိသိန္နာနန္တရမေဝ-ဖြင့် အနန္တရတ္ထ-ဟူသည် ထိုင်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့ ထိုင်ပြီးလျှင် ထိုင်ပြီးခြင်းဟူသော ဥဂုကတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

မဇ္ဈကေ-ဖြင့် အခြားအရပ်၌ ထိုင်သည် မဟုတ်၊ ညောင်စောင်း၌ ထိုင်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဓ) ၌ ပစံသေသိ-ဖြင့် ဓူသေသိ-၌ ဒုသဓာတ်သည် မုန်းခြင်း, ရှုခြင်းအနက်ကို မဟော၊ ဖျက်ဆီးခြင်း (ဝိကတ) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

➤ ၇။ မဉ္ဇကေ/မဇ္ဈကေ ။ ။ မစိဓာတ်+အ-ပစ္စည်း+သွတ္ထ က-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ကြောင့် မဉ္စကေ-ပါဠ်၌ သင့်ပါသည်။

အန္ဓကာရံ/အန္ဓကာရော ။ ။ အန္ဓကာရပုဒ်ကို ဟောတိ-မှာ ကမ္မတ္ထ စပ်ရသည်။ အန္ဓကာရပုဒ်သည် အန္ဓကာရော တမော နိတ္ထိ-ဟူသော အဘိဓာန်နှင့်အညီ ပုံလိင် နပုံလိင် နှစ်မျိုးဖြစ်နိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဠ်၌လုံး သင့်ပါသည်။

ဒူသေသိ/ဒုသေသိ ။ ။ ဒုသဓာတ်+ဏေပစ္စည်း+သိဝိဘတ်၊ ဂုဟာဒုသာနံ ဒီဃံ- သုတ်ဖြင့် ဥ-ကို ဦဒီဃပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဒူသေသိ-ပါဠ်၌သာ သင့်ပါသည်။

ပဓံသေသိ/ပဒံသေသိ ။ ။ ဓံသု ဂတိယံ ဓံသတိ-ဟု (နီတိ၊ဓာတု) ၌ လာရကား ပ ရှေ့ရှိသော ဓံသဓာတ်သာ ဖျက်ဆီးခြင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် (ဒံသဓာတ် ကား ခဲစားခြင်းအနက်ကို ဟောသဖြင့် ဤ၌ မလိုအပ်သောကြောင့်) ပဓံသေသိ-သင့်။

http://www.dhammadownload.com

လိမ္ပတိ/လိပ္ပတိ ။ ။ လိပိဓာတ်+ဒိဝါဒိ ယပစ္စည်း+တိဝိဘတ်ဖြင့် လိပ္ပတိ-ဟု ပြီးသည်။ လိပဓာတ်+အပစ္စည်း+တိဝိဘတ်ဖြင့် လိမ္ပတိ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ ယင်း လိမ္ပတိ, လိပ္ပတိ နှစ်မျိုးလုံးပင် ကပ်ငြိခြင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် န လိမ္ပတီတိ န အလ္လီယတိ-ဟု ဖွင့်သော ဋီကာများနှင့် ညီသည်၊ သို့ဖြစ်၍ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

နိသိန္နာနဉ္စ ပဥ္စမံ/ပဥ္စမနိသိန္နာနဉ္စ ။ ။ ထိုင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရှေးဦးစွာ အမိုက်မှောင်ဖြစ်နေသည် မဟုတ်၊ ဦးစွာ ထိုင်သူတို့၏ သန္တာန်၌ အလင်းရောင် အားနည်းမှုကိုသာ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သောကြောင့်ရင်း၊ နိသျတို့၌လည်း ပဥ္စမနိသိန္နာနံ-ဟုသာ အနက်ပေးသောကြောင့်ရင်း ပဥ္စမနိသိန္နာနဉ္စ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

သမဏာသည်/သမဏီသည် ။ ။ သမဏီ-သင်္ဂါသည် ဟောဖူးသော ပုလ္လိင်သင်္ဂါဖြစ်၍ သညာ ဣတ္ထိလိင်နှောင်းရာ၌ ပုလ္လိင်ကဲ့သို့ ငဲ့ရသောကြောင့် သမဏာသည်-သင့်။

➢ ၉။ **အထေခေါ်**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ပဌမာအနက်, အနန္တရအနက်တို့၏ "အထခေါ်"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အနန္တရအနက်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ

ဒွါရံ ပိဓာယ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော တံခါးဘောင်, တံခါးရွက်တို့၏ "ဒွါရ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တံခါးရွက်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။/ ဌာနဖြစ်သော တံခါးဘောင်၏ "ဒွါရ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော တံခါးရွက်၌တင်-ဌာနူပစာ။

➢ ၁၀။ **ဓုရေသိတံ**-အရ လောဘပြဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဓါတ်ကျ [၁၃၉]

(က) ဝတ္ထုသိုလိင် ပါဝေဇာဝတ္ထုကတ္တိ ရတ္တိဘာဂေ နိဒ္ဒံ ဩက္ကန္တဿ ပုရိသဿ ဝတ္တာနံ ဝဿုဒါဒိဏ္ဏာဒီ သဒ္ဒါ အန္တရဟိတာ၊ ဣတ္ထိသဏ္ဌာနံ ဥပ္ပန္နံ။ (စ) ဇာမေဝ ဥပဇ္ဈံ ဇာမေဝ ဥပသမ္ပဒံ ပုဗ္ဗေ ဂဟိတဉ္စသဇ္ဈာယမေဝ ပုဗ္ဗေ ကတဥပသမ္ပဒမေဝ အနုဇာနာမိ။

(ဂ) ပုန ဥပဇ္ဈာ န ဂဟေတဗ္ဗာ၊ ဥပသမ္ပဒါ န ကာတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ (ဃ) ဇာနီနိယေဝ ဝဿာနိတိ ဘိက္ခုဥပသမ္ပဒတော ပဘုတိ ယာဝ ဝဿဂဏနာ၊ တံယေဝ ဝဿဂဏနံ အနုဇာနာမိ။ (င) န ဣတော ပဋ္ဌာယ ဝဿဂဏနာ ကာတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။

(၄။၂၇၇။ မအ္ဋ၊တ၊ ၂၅၉။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၅၆။)

➢ ၂။ (ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် တမေဝ ဥပဇ္ဈံ တမေဝ ဥပသမ္ပဒံ-ကို ပုဗ္ဗေ ဂဟိတဥပဇ္ဈာယမေဝ ပုဗ္ဗေ ကတဥပသမ္ပဒမေဝ အနုဇာနာမိ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်း၌ ဝေ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ ဝေ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကား အဘယ် ပါနည်း။ စုဝ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➢ ၃။ (ခ) ပကတ္တရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် ပုန ဥပဇ္ဈာ န ဂဟေတဗ္ဗာ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေ ဂဟိတ ဥပဇ္ဈာယမေဝ-၏ ဝေတ္တဖလ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ-ကို ပြသည်။ ဥပသမ္ပဒါ န

http://www.dhammadownload.com

ကာတဗ္ဗာ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေ ကတဉပသမ္ပဒမေဝ-၏ ဝေဝတ္ထဖလ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ-ကို ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေ့+နောက် ထောက်ဆ ပဏ္ဍ၊ ပဏ္ဍကရ။ (ယ) ပဏ္ဍကရ။ (င) ဝေဝတ္ထ ဖလ၊ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထပြ ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ မာတာပိတူနံ ဟဒယံ ပူရေတီတိ ပုရိသော။ သံ သုဋ္ဌု ဌာတီတိ သဏ္ဌာနံ ပုရိသဿ သဏ္ဌာနံ **ပုရိသသဏ္ဌာနံ**။ ပုရိသ-အရ ယောကျ်ားဖြစ်သည် မှချ။ ထို၏ မှတ်ဆိတ် ကျင်စွယ် စသည်နှင့် ဌာန ဌာနီ/သာမိ သံ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ယောကျ်ား၏ သဏ္ဌာန် ၌ဖြစ်သော မှတ်ဆိတ် ကျင်စွယ် စသည်ရ၏။ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ပုရိသသဏ္ဌာန် ပုဒ်သည် ဤ၌ ဖလူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် မှတ်ဆိတ် ကျင်စွယ်-စသော ပုရိသ သဏ္ဌာန်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပုရိသဘာဝ ပုရိသိန္ဒြေသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

ဟိတေသိတံ ဉပဋ္ဌပေတွာ ဈာယတီတိ ဉဇ္ဈာ။ (ယော ပုဂ္ဂလဝိသေသော၊သည်။ သိဿဿ၊တပည့်၏။ဟိတေသိတံ၊အကျိုးစီးပွားကို ရှာမှီးလေ့ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ဉပဋ္ဌ ပေတွာ၊ရှေးရှုတင်စေ၍။ဈာယတိ၊ကြံစည်တတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။သော၊သည်။ဉပဇ္ဈာ။)

ဈေ-ဓာတ်အရ တပည့်၏ အကျိုးစီးပွားကို ရှာမှီးလေ့ရှိခြင်းကို ရှေးရှုထင်စေ၍ ကြံစည်တတ်သော ဆရာ၏ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။

မနသာ ဉပစ္စ သိဿာနံ ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ဈာယတီတိ **ဉပဇ္ဈာယော**။ ကတ္တုသာဓန၊ ဉပပုဗ္ဗ ဈေဓာတ်+အ-အာပစ္စည်း။ ဉပ-ဈေဓာတ်အရကား တပည့်သားတို့၏ အပြစ်ကြီး အပြစ်ငယ် အသွယ်သွယ်ကို စိတ်ဖြင့်ကပ်၍ ကြည့်ရှုဆုံးမတော်မူတတ်သော ဉပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏ သန္တာန်၌ မေတ္တာ စေတနာ ကရုဏာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ရှေ့ရှေ့ -ဖလူ၊ နောက်--ကာရဏူ။ ဏ-ပစ္စည်းအရ ဉပဇ္ဈာယ်ဆရာ ရ၏။

မဿုစ ဒါဌိကာစ **မဿုဒါဌိကာ**။ မဿု-ရှေ့ပုဒ်အရ မှတ်ဆိတ်သည် မှချ။ ထို-၏ ကျင်စွယ်နှင့် ကွယ်ပျောက်ခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ မှတ်ဆိတ်ကျင်စွယ်ရ၏။

မဿုဒါဌိကံ အာဒိ ဧတေသာတိ **မဿုဒါဌိကာဒိ**။

အန္တရေ ဓာယတီတိ **အန္တရဓာယိ**။ အန္တရ-အရ အကြားကာလသည် မှချ။ ထို-၏ ကွယ်ပျောက်ခြင်းသို့ရောက်သော မှတ်ဆိတ်ကျင်စွယ်နှင့် ကာလ-ကာလဝန္တ စပ် ဌာနူ။ ဓာ-ဓာတ်အရ မှတ်ဆိတ်ကျင်စွယ်၏ အဘာဝသည် မှချ။ရှေ့ရှေ့သော ဗလဝ အကုသိုလ် ကံသည် ဖလူ။ ဣတ္ထိဘာဝ-စသော နောက်နောက်သော ရုပ်သည် ကာရဏူ။ ပုဒ်လုံးအရ နှင့် တ-ပစ္စည်းအရ ကွယ်ပျောက်သော မှတ်ဆိတ်ကျင်စွယ် ရ၏။

ဝသာနံ ဂဏနာ **ဝဿဂဏနာ**။ ဝဿ-အရ ဝါသည် မှချ။ ထို-၏ ရေတွက်ခြင်း ကြိယာနှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ဝါတို့၏ ရေတွက်ခြင်းရ၏။

➤ ၆။ (ဓ) ၌ ဣတ္ထိသဏ္ဌာနံ-ဖြင့် ဣတ္ထိလိင်္ဂ-၌ လိင်္ဂ-သဒ္ဒါသည် အင်္ဂဇာတ်ဟူ

http://www.dhammadownload.com

သော အနက်ကို မဟော၊ သဏ္ဌာန်ဟူသော အနက်ဟော၏ဟု သိစေ။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ဥပ္ပန္နံ-ဖြင့် ပါတုဘူတ-သဒ္ဒါ၏ ဥပ္ပန္နအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုသိ။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဥပ္ပန္နံ-ဖြင့် ပါတုဘူတံ-၌ ဘူဓာတ်၏ ဖြစ်ခြင်းအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) တပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပါတုဘဝတီတိ ပါတုဘူတံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ရတ္တိဘာဂေ နိဒ္ဒံ ဩက္ကန္တဿ ပုရိသသဏ္ဌာနံ မသုဒ္ဒါင်္ဂိကာဒိ သဗ္ဗံ အန္တရဟိတံ-ဖြင့် လိင်ပြန်ရာ၌ ညဉ့်အခါ အိပ်ပျော်နေစဉ် ယောကျ်ားသဏ္ဌာန်ဖြစ်သော မုတ်ဆိတ်ကျင်စွယ် အားလုံးကွယ်ပျောက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ပုဗ္ဗေ ဂဟိတဥပဇ္ဈာယမေဝ-ဖြင့် တမေဝ ဥပဇ္ဈံ-၌ တ-ဖြင့် လိင်မပြန်မီ ရှေးအဘို့၌ ယူခဲ့ဘူးသော ဥပဇ္ဈာယ်ကိုပင် စွဲယူသုံးသပ်သည်၏--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ဥပဇ္ဈံ-သည် ဥပဇ္ဈာယ်ဟော ဥပဇ္ဈာယ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေ။

ပုဗ္ဗေ ကတဥပသမ္ပဒမေဝ-ဖြင့် တမေဝ ဥပသမ္ပဒံ-၌ တ-ဖြင့် လိင်မပြန်မီ ရှေးအဘို့၌ ပြုခဲ့ဘူးသော ပဉ္စင်းအဖြစ်ကိုပင် စွဲယူသုံးသပ်သည်၏--ရင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ဥပသမ္ပဒံ-သည် ပဉ္စင်းအဖြစ်ဟော ဥပသမ္ပဒ--သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၉) ဖြင့် လိင်ပြန်ခြင်းကြောင့် ထပ်၍ ဥပဇ္ဈာယ်ယူစရာ မလို၊ ပဉ္စင်းခံစရာ မလိုဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ ဒါဠိကာ/ဒါဠိကာ ။ ။ ဥတ္တရောဋ္ဌေ ဥဘောသု ပဿေသု ဒါဌာကာရေန ဇာတာတိ ဒါဌိကာ-ဟု (သီ-ဋီသစ်) ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း၊ ဤအဖွင့်နှင့်အညီ ဒါဌာ ဝိယ ဇာတာ ဒါဌိကာ-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရသောကြောင့်၊ ဒါဌာပုဒ်+ဣကပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း ဒါဌိကာ-ဟု သံယုက်မဲ့ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ပုရိသသဏ္ဌာနံ**-ကား အကျိုးဖြစ်သော မုတ်ဆိတ် ကျင်စွယ်-အစရှိသော ယောကျ်ားအသွင်သဏ္ဌာန်၏ "ပုရိသသဏ္ဌာန်"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပုရိသဘာဝ ပုရိသိန္ဒြေ၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ပါတုဘူတံ-ကား အကျိုးဖြစ်သော သားမြတ်-စသော မိန်းမအသွင်သဏ္ဌာန်၏ "ဣတ္ထိလိင်"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဣတ္ထိဘာဝ ဣတ္ထိန္ဒြေ၌တင်-- ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဣတ္ထိသဏ္ဌာနံ ဥပ္ပန္နံ-ကား အကျိုးဖြစ်သော ဣတ္ထိသဏ္ဌာန်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ "ဣတ္ထိသဏ္ဌာန်"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဣတ္ထိန္ဒြေထင်ရှားဖြစ်ခြင်း၌တင်-- ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

ပုရိသလိင်္ဂံ ဥပ္ပန္နံ-ကား အကျိုးဖြစ်သော ယောကျ်ားအသွင်သဏ္ဌာန်၏ "ပုရိသလိင်" ဟူ

http://www.dhammadownload.com

သော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပုရိသိန္ဒြေ၌တင်-- ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော အသွင်သဏ္ဍာန်ဟူသော လိင်္ဂ၏ "ပုရိသလိင်"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပုရိသိန္ဒြေ၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

➤ ၁၀။ ခြိတ္တန္တသ-ကား ညဉ့်အခါ အိပ်ပျော်နေသော ရဟန်း၏ ခန္ဓာငါးပါးယူ။

ဓါက္ကျ [၁၄၈]

(က) လဒ္ဓိဝတ္ထုမှိ တာဿ တိကျွာဿ အင်္ဂဇာတံ ဒီဃံ ဟောတိ လမ္ဗတိ၊ တသ္မာ လမ္ဗိတိ ဝုတ္တော။ (ခ) လေပမိတ္တံ နာမ စိတ္တကမ္မရူပံ။ (ဂ) ဓါရုဓိတလိကာ နာမ ကဋ္ဌရူပံ။

(ဃ) ယထာ စ ကတ္တမေသု ဋ္ဌိသု၊ ဧဝံ အညေသုပိ ဒန္တရူပပေါတ္ထကရူပလောဟရူပါဒီသု အနုပါဒိန္နကေသု ကတ္တတ္တိရူပေသု နိမိတ္တေ မေထုနရာဂေန ဥပက္ကမန္တဿ အသုစိ မုစ္စတု ဝါ မာ ဝါ၊ ဒုက္ကဋမေဝ။ (င) ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန ဥပက္ကမန္တဿာပိ တထေဝ ဒုက္ကဋံ။

(စ) မောစနရာဂေန ပန ဥပက္ကမန္တဿ မုတ္တေ သံဃာဒိသေသော၊ အမုတ္တေ ထုလ္လစ္စယန္တိ။ (၄။၂၄၁။ မဇ္ဈ၊တ၊၂၇၀။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၆၆။)

➤ ၂။ (ဃ) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပန်းချီဆေးဖြင့် ရေးအပ်သော မိန်းမရုပ်, သစ်သားဖြင့် ထုလုပ်အပ်သော မိန်းမရုပ်တို့၏ နိမိတ်၌ လွှဲလပြုသော ရဟန်း အား ဒုက္ကဋ်အာပတ်ဟု ဆုံးဖြတ်တော်မူ၏။ယင်း အရုပ်နှစ်မျိုးတို့၌သာ လွှဲလပြုသော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်ဟု မှတ်အပ်ပါသလော။ ထိုအရုပ်နှစ်မျိုးမှကြွင်းသော ဆင်စွယ် ရုပ် အစရှိသော အနုပါဒိန္နကမိန်းမရုပ်တို့၌ကား အဘယ်သို့ မှတ်အပ်ပါသနည်း။ (ခ)မိန့်

(င) သို့/ အနုသာနှ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် အနုပါဒိန္နကမိန်းမရုပ်တို့၏ နိမိတ်၌ မေထုန ရာဂဖြင့် လွှဲလပြုသော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကာယ သံသဂ္ဂရာဂဖြင့် လွှဲလပြုသော ရဟန်းအားလည်း ထို့အတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် အနုပါဒိန္နကမိန်းမရုပ်တို့၏ နိမိတ်၌ မေထုန ရာဂဖြင့် လွှဲလပြုသော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ထိုမေထုနရာဂဖြင့် လွှဲလပြုသော ရဟန်းအားသာ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်နိုင်ပါသလော။ အဘယ်သို့ လွှဲလပြု သော ရဟန်းအားလည်း ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ-င) တို့ဖြင့် မိန်းမရုပ်တို့၏ နိမိတ်တို့၌ မေထုနရာဂ ဖြင့်ဖြစ်စေ, ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့်ဖြစ်စေ လွှဲလပြုသော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်ဟု ဆုံးဖြတ်တော်မူ၏။ မောစနရာဂဖြင့် လွှဲလပြုသော ရဟန်းအားကား အဘယ်အာပတ် သင့်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

အား-- မောစနရာဂဖြင့် လွှဲလပြုသော ရဟန်းအား သုက်လွှတ်လျှင် သံဃာဒိသိသ်၊

http://www.dhammadownload.com

သုက်မလွှတ်လျှင် ထုလ္လစ္စည်း အာပတ်သင့်၏ဟူလို။

➤ ၃။ (က-ခ-ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ယ) စသည်သည် ပါဠိတော်၌ စောဒနာဘွယ်ကို ပယ်ဖျက်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ)ကား ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် လှုံလပြုသော ရဟန်းအား အာပတ္တိဝိနိစ္ဆယမှတစ်ပါး မောစနရာဂဖြင့် လှုံလပြုသော ရဟန်းအား အာပတ္တိဝိနိစ္ဆယကို ပြလိုသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ ဥပက္ကန္တဿ-ကား အား--ကြောင့် ဒုက္ကဋမေဝ ဟောတိ-ဝယ် ဟောတိ-၌ သမ္ပဒါန်/သမ္ပဒါန်၏ ကြိယာ စပ်။

➤ ၄။ ဒရိယတီတိ ဒါရု။ ဓိတာ ဝိယ **ဓီတာလိကာ**။ (ဓိတုပုဒ်+လိကပစ္စည်း)

ဒါရုနာ ကတာ ဓီတလိကာ **ဒါရုဓီတလိကာ**။ ဒါရု-အရ သစ်သားဒြပ်သည် မုချ။ ထို၏ မိန်းမရုပ်နှင့် ပကတိ-ဝိကတိ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော သစ်သားဖြင့်ပြုအပ်သော မိန်းမရုပ်ရင်း။

ကဋ္ဌေန ကတံ ရူပံ **ကဋ္ဌရူပံ**။ ကဋ္ဌ-အရ သစ်သားသည် မုချ။ ထို၏ မိန်းမရုပ်နှင့် ဝိကာရ-ဝိကာရီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော သစ်သားမိန်းမရုပ်ရင်း။

နတ္ထိ ဥပါဒိန္နံ ယေသန္တိ **အနုပါဒိန္နကာ**။ န-ဥပါဒိန္န-အရ ကမ္မဇရုပ်၏ မရှိခြင်း အဘာဝ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ မိန်းမရုပ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ ထို--သော ကမ္မဇရုပ် မရှိသော မိန်းမရုပ်ရင်း။

လိပိတဗ္ဗန္တိ လေပံ။လေပဥ္စ တံ စိတ္တဥ္စာတိ **လေပစိတ္တံ**။ လေပ-အရ ဆေးဖြင့် ရေးအပ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ ဆန်းကြယ်သော မိန်းမရုပ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော ဆေးဖြင့် ရေးဆွဲအပ်သော ဆန်းကြယ်သော မိန်းမရုပ်ရင်း။ * ကရီယတီတိ ကမ္မံ။ စိတ္တေန ကမ္မံ **စိတ္တကမ္မံ**။ စိတ္တကမ္မဥ္စ တံ ရူပဉ္စာတိ **စိတ္တကမ္မရူပံ**။ * ဒန္တေန ကတံ ရူပံ ဒန္တရူပံ။ * ပေါတ္ထကေန ကတံ ရူပံ ပေါတ္ထကရူပံ။ * လောဟေန ကတံ ရူပံ **လောဟရူပံ**။ * ဣတ္ထိနံ ရူပါနိ **ဣတ္ထိရူပါနိ**။

➤ ၆။ (က) ၌ လမ္ဗတိ-ဖြင့် လမ္ဗပုဒ်ကို လမ္ဗတီတိ လမ္ဗံ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌ သက်--ရင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဒီဃံ-ဖြင့် လမ္ဗ-တွဲလျားကျ၏ဟူသည် ရှည်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) အင်္ဂဇာတံ-ဖြင့် လမ္ဗပုဒ်ကို လမ္ဗတီတိ လမ္ဗံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ လမ္ဗ-အရ အင်္ဂဇာတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

တဿ ဘိက္ခုဿ အင်္ဂဇာတံ ဒီဃံ ဟောတိ လမ္ဗတိ၊ တသ္မာ လမ္ဗီတိ ဝုတ္တော-ဖြင့် လမ္ဗီပုဒ်ကို လမ္ဗံ (ဒီဃံ အင်္ဂဇာတံ) အဿ အတ္ထီတိ လမ္ဗီ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြု--ရင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဤပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိအနက်၌သက်--ရင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေ။

(စ) ၌ စိတ္တကမ္မရူပံ-ဖြင့် လေပစိတ္တ-ဟူသည် ပန်းချီဆေးရေးရုပ်တည်းဟု သိစေပါ

http://www.dhammadownload.com

သည်။ (ဘာဝတ္ထ/အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ကဋ္ဌရုပ်-ဖြင့် ဒါရုဓိတလိကာဟူသည် သစ်သားမိန်းမရုပ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ/အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇။ ကူဋ္ဌိရူပေသု/ကူဋ္ဌိရူပေသု ။ ။ ဟတ္ထိပဒံ ကူဋ္ဌိရုပံ ဘိက္ခုနိသံယောဇမျှသာခါ။ ဓတ္တေစ "ကွာစာဒိ မဋ္ဌတ္ထရာန"န္တိ အာဒိနာ မဇ္ဈေ ဉ္ဇကာရွကာရာနံ ရဿတ္တံ။ ဟု (ရူပသိဒ္ဓိ) ဆိုသောကြောင့် ကူဋ္ဌိရူပေသု-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အနုပါဒိန္နကေသု/အနုပါဒိဏ္ဏကေသု ။ ။ ဘိဒါဒိတော ကူန္န အန္တ ဉ္ဇဏာဝ-သုတ်ဖြင့် ဒါဓာတ်နောင် တပစ္စည်းကို ကူန္နပြု၍ပြီးသောကြောင့် အနုပါဒိန္နကေသု-သင့်။

➤ ၈။ လေပစိတ္တကား အစိတ်ဖြစ်သော ပန်းချီကားရုပ်၏ "လေပစိတ္တ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အနုပါဒိန္နက မိန်းမရုပ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏ-နည်း။ **ဒါရုဓိတလိကာ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော သစ်သားပန်းပုရုပ်၏ "ဒါရုဓိတလိကာ" ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အနုပါဒိန္နက မိန်းမရုပ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏ-နည်း။ (တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော သမီးငယ်၏ "ဓိတလိကာ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော သစ်သား မိန်းမရုပ်ငယ်၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ရူဋ္ဌိရူပေသု နိမိတ္တေ--ကား အတူဖြစ်သော မိန်း၏ ပကတိ အင်္ဂါဇာတ်၏ "နိမိတ္တ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အရုပ်မိန်းမ၏ အင်္ဂါဇာတ်ပုံစံ၌တင်-- သဒိသူပစာ။

➤ ၁၀။ မုခေ-၌ မုခဓာတ်အရ မောစနရာဂပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။ ဥပါဒိန္နက-အရ ကမ္မဇရုပ်။ ခန္ဓေသု စသည်-အရ ဥတုဇရုပ်ကိုယူ။

ပါဠိ [၁၄၁]

(က) သုန္ဒရဝတ္ထုမ္ပိ အယံ သုန္ဒရော နာမ ရာဇဂဟေ ကုလဒါရကော သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတော အတ္တဘာဝဿ အဘိရူပတာယ သုန္ဒရောတိ နာမံ လဘိ။

(ခ) တံ ရထိကာယ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ သမုပ္ပန္နဆန္ဒရာဂါ သာ ကူဋ္ဌိ ကူမံ ဝိပ္ပကာရံ အကာသိ။ (ဂ) ထေရော ပန အနာဂါမီ တသ္မာ သော န သာဒိယိ။ (ဃ) အညေသံ ပန အဝိသယော ဧသော။ (၃။၂၄၁။ မအူ၊တ၊ ၂၇၁။ ဘာသာဋီ၊၃၊ ၄၆၇။)

➤ ၂။ အတ္တဘာဝဿ-စသည်သို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် သုန္ဒရအမည်သည် ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌ သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရဟန်းပြုသော အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ်ကြောင့် ထိုအမျိုးကောင်းသားကို သုန္ဒရ-ဟူသော အမည်ရအပ်ပါသနည်း သုန္ဒရ အမည်ရှိ၍ နာမပညတ်ကြောင့် သုန္ဒရ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ အတ္တဘာဝဿ-စသည် မိန့်။ ကား-- နာမပညတ်ကြောင့် သုန္ဒရအမည်ရရှိသည် မဟုတ်၊ အတ္တဘော၏ လွန်ကဲသော အဆင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သုန္ဒရအမည်ရ၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် သုန္ဒရမထေရ်သည် အနာဂါမ်ဖြစ်သောကြောင့် မသာယာဟု ဖွင့်ဆို၏။ ဤသို့ မသာယာဟူသော အရာသည် ခမ်းသိမ်းသော သူတို့နှင့် ဆက်ဆံသော စကားဖြစ်မည်လော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ (ဃ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ကား ပါဠိတော်လာ အမျိုးသမီးပြုအပ်သော ဖောက်ပြန်မှုကို မည်သည့် အခါ၌ ပြုပါသနည်းဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ-ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ သမုပ္ပန္နော ဆန္ဒရာဂေါ ဧတိဿာတိ **သမုပ္ပန္နဆန္ဒရာဂါ**။ ပုဒ်လုံးအရ အား ကြီးသော ဆန္ဒရာဂသည် မုချ။ ထို-၏ အမျိုးသမီးနှင့် နိဿိတ နိဿျ စပ် ဌာန္။ တေ- အညပုဒ်အရ အားကြီးသော ဆန္ဒရာဂရှိသော အမျိုးသမီးရ၏။

ရထဿ ဋ္ဌိတာ **ရထိကာ**။ ရထ-အရ ရထားသည် မုချ။ ထို-၏ ရထားသွားရာ လမ်းမကြီးနှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာန္။ ဣကပစ္စည်းအရ ရထားသွားရာ လမ်းမကြီးရ၏။

ခဏိတဗ္ဗော အဝဓာရေတဗ္ဗောတိ **ခဏော**။ ခညတေတိ **ခဏော**။ ခနုဓာတ်အရ ကတ္တုရ ကား တူးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား သစ်ငုတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ဏု-အရ သစ်ငုတ်ရ၏

➤ ၆။ (က) ၌ ရာဇဂဟေ စသည်ဖြင့် သုန္ဒရ-အရ သဒ္ဒါတရားဖြင့် ရဟန်းပြုသော ရာဇဂြိုဟ်မြို့သား အမျိုးသားငယ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

အတ္တဘာဝဿ စသည်ဖြင့် သုန္ဒရ-သဒ္ဒါသည် နာမည်ကို အကြောင်းပြု၍ဖြစ်သော သဒ္ဒါမဟုတ်၊ ဂုဏ်ကို အကြောင်းပြု၍ဖြစ်သော ဂုဏ-သဒ္ဒါအဖြစ်ကို သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ န ဝေဒယတိ/ န ဝေဒိယတိ ။ ။ စုရာဒိ ဝိဒဓာတ်+ဏာယပစ္စည်း တိဝိဘတ် ဖြင့် ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ကာရိတ် အရာမဟုတ်၊ သုဒ္ဓအရာ မဟုတ်သောကြောင့်ရင်း န ဝေဒယတိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **သုန္ဒရ**-ကား ဌာနီဖြစ်သော အတ္တဘော၏ အလွန်အဆင်းလှသည်၏ အဖြစ် ၏ "သုန္ဒရ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ကုလဒါရက၌တင်-- ဌာနူပစာ။/ဂုဏူ။

ပဗ္ဗဇိတ-ကား အကြောင်းဖြစ်သော ရှင်သာမဏေပြုခြင်း၏ "ပဗ္ဗဇိတ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ရဟန်းပြုခြင်း၌တင်-- ကာရဏူပစာ။

ဓါကျ [၁၄၂]

(က) ဥပတတ္တိန္ဒြိယောတိ ဥပတာတကာယပ္ပသာဒေါ ခါဏုကဏ္ဍကာမိဝ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ န ဝေဒယတိ။ (ခ) အဝေဒယန္တဿာပိ သေဝနစိတ္တဝသေန အာပတ္တိ။

(ဂ) ခုပိတဝတ္တဿို ယော "မေထုနံ ခမ္မံ ပဋိသေဝိဿာမီ"တိ မာတုဂါမံ ဂဏှိတွာ မေထုနေ ဝိရဇ္ဇိတွာ ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟောတိ၊ ဒုက္ကဋမေဝဿ ဟောတိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) မေထုနဓမ္မဿ ဟိ ပုဗ္ဗပယောဂါ ဟတ္ထဂ္ဂါဟာဒယော, ယာဝ သီသံ န ပါပုဏာတိ တာဝ ဒုက္ကဋေ တိဋ္ဌန္တိ။ (င) သီသေ ပတ္တေ ပါရာဇိကံ ဟောတိ။

(စ) ပဌမပါရာဇိကဿ ဟိ ဒုက္ကဋမေဝ သာမန္တံ။ ဣတရေသံ ထုလ္လစ္စယံ။

(ဆ) အယံ ပန ဘိက္ခု မေထုနဓမ္မေ ဝိရတ္တတ္တာ ကာယသံသဂ္ဂံ သာဒိယီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနာဟ ဘဂဝါ "အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿာ"တိ။

(၄၊၂၄၃။ မအ္ဋ၊တ၊၂၇၅။ ဘာသာဋီ၊ဒု၊၄၇၀။)

➢ ၂။ (စ) သို့/ **အာဘောဂါယုတ္တမောအရာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေဒိယိ ဝါ သော ဘိက္ခဝေ မောဃပုရိသော န ဝါ ဝေဒိယိ၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ထိုရဟန်းသည် လေသည်းခြေ စသည်တို့ ဖျက်ဆီးအပ်သော ကာယပသာဒရှိသည် ဖြစ်၍ သုခဒုက္ခကို မခံစားသည် (ဝါ) မသိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့် ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်၏ အစွမ်းဖြင့် ယင်း ရဟန်းအား ပါရာဇိကအာပတ်သင့်၏ဟု (ဝါ) အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ-ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အန္တောလီနမောအရာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆုပိတမတ္တဝတ္ထု၌ အာ ပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း ဆုပိတမတ္တဝတ္ထု၌ မေထုန် ဓမ္မံ ပဋိ သေဝိဿာမီတိ ဆုပိတမတ္တေ ဝိပ္ပဋိသာရီ အဟောသိ-ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် မေထုန်၏ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော လှံ့လ၌ ဒုက္ကဋ်အာပတ်ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက်ႇ အဘယ့်ကြောင့် "အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿ"ဟု ဟောတော်မူပါသ နည်း။ ဤသို့ အန္တောလီန စောဒနာကို နှလုံးသွင်း၍ ယင်းကိုဖြေခြင်းငှာ (ဂ)စသည်မိန့်

အဓိ-- ယော မေထုနံ ဓမ္မံ စသောပါဠိဖြင့် မေထုန်၏ရှေ့အဖို့၌ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သာ ဖြစ်သင့်သော်လည်း ဤရဟန်းသည် မေထုန်၌ တပ်ခြင်းကင်း၍ ကာယသံသဂ္ဂကို သာ ယာသောကြောင့် အာပတ္တိသံဃာဒိသေသဿ-ဟု မြတ်စွာဘုရား မိန့်တော်မူ၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ **အနုသာဓွ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် မေထုန်မှီဝဲအံ့ဟူ၍ ကိုင်ပြီးလျှင် မေထုန်အမှု ၌ တပ်မက်ခြင်းကင်းလျက် နှလုံးမသာယာသော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်သာသင့်၏ ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သာ သင့်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြခြင်း ငှာ (ဝါ) ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေ ပြီးစေခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။ [အဘယ့်ကြောင့် ဒုက္ကဋ်သာ သင့်ပါသနည်း။ မာတုဂါမကို ကိုင်သည်ဖြစ်၍ ကာယသံသဂ္ဂသံဃာဒိသိသ် အာပတ်သင့် သည် မဟုတ်ပါလော။]

(စ) သို့/ **အာဘောဂါယုတ္တမောအရာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် မေထုနဓမ္မ၏ ပုဗ္ဗပယောဂ ဖြစ်သော ဟတ္ထဂ္ဂါဟ စသည်တို့သည် မဂ်အချင်းချင်း သွင်းချင်းဟူသော အထွဋ်အထိပ် သို့ မရောက်သေးသမျှ ဒုက္ကဋ်အာပတ်၌ တည်ကုန်၏ဟု ဆို၏။ ပါရာဇိက၏ သာမန္တ အာပတ်သည် ဒုက္ကဋ် ထုလ္လစ္စည်းအားဖြင့် နှစ်ပါးပြားသည် မဟုတ်ပါလော။ ဆရာစကား

http://www.dhammadownload.com

သည် အသို့လျှင် သင့်နိုင်ရာအံ့နည်း။ စုဝ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ .

(ဆ) သို့/ ဗျတ်စေရာလာသောအာဘရာ ။ ။ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် မေထုန်မှီဝဲအံ့ဟူ၍ ကိုင်ပြီးလျှင် မေထုန်အမှု၌ တပ်မက်ခြင်းကင်းလျက် နှလုံးမသာယာသော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်သာ သင့်၏ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သာ သင့်သည်ရှိသော် ဆုဝိတမတ္တဝတ္ထု၌ လာသော ထိုရဟန်းအား "အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ"ဟုသာ ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် "အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿ"ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ ယင်း၌ ခါဏုကဏ္ဍကမိဝံ စသည်ကား ဝါကျာရမ္ဘ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ကာရဏ။/ယုတ္တိဒဠှီ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ဒဠှီ။/ကာရဏ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။

➤ ၄။ ဥပဟညတေ ဝါတပိတ္တာဒီဟီတိ ဥပဟတော။ ကာယော ဧဝ ပသာဒေါ ကာယပ္ပသာဒေါ။ ဥပဟတော ကာယပ္ပသာဒေါ ဧတဿာတိ **ဥပဟတကာယပ္ပသာဒေါ**။

ပုဒ်လုံးအရ လေသည်းခြေ စသည်တို့သည် ဖျက်ဆီးအပ်သော ကာယပ္ပသာဒသည် မှချ။ ထို၏ ရဟန်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး/ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ လေ သည်းခြေ စသည်တို့ ဖျက်ဆီးအပ်သော ကာယပ္ပသာဒရှိသော ရဟန်းဖြစ်ရ၏။

ဥပဟညတေတိ **ဥပဟတော**။ ဟန-ဓာတ်အရ ကတ္တုရှကား ကာယပသာဒ၏ ကာယ ဝိညာဏ်ကို ဖြစ်စေခြင်းသို့ မရောက်စေသည်၏အဖြစ်အားဖြင့် ဖျက်ဆီးသော အခြင်း အရာအားဖြင့်ဖြစ်သော လေ သည်းခြေ စသည်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မဠကား-- ကာယဝိညာဉ်ကိုဖြစ်စေခြင်းသို့ မရောက်နိုင်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော ကာယပသာဒ ၏ ဥပါဒ်သည် ကာရဏူ။ တ-အရ ကာယပသာဒ ကာယိန္ဒြေ ရ၏။ [ဥပဟာနီယတေတိ **ဥပဟာတံ**။ ယံ၊အကြင်ကာယိန္ဒြေကို။ဝါတပိတ္တာဒိဒေါသေဟိ၊လေ, သည်းခြေ-စသော အပြစ် ဒေါသတို့သည်။ဥပဟာနီယတေ၊သတ်အပ် နှောင်ယှက်အပ်၏။တ္တတိ၊တံ၊ ဥပဟာတံ]

အာဏာဝီတိက္ကမဝသေန အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ **အာပတ္တိ**။ အာ-ပဒဓာတ်အရ ကတ္တုရှကား အာဏာဝီတိက္ကမ၏ အစွမ်းဖြင့် အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မဠကား အာဏာဝီတိက္ကမ၏အစွမ်းဖြင့်ရောက်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ရုပ်အဗျာကတ၏ ဥပါဒ်သည် ကာရဏူ။ တိ-ပစ္စည်းအရ ဥပ္ပါဒဝန္တုဖြစ်သော အာဏာဝီတိက္ကမ၏အစွမ်းဖြင့် ရောက်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ရုပ်အဗျာကတရ၏။

မိထုနာနံ အယံ **မေထုနော**။ မိထုန တဒ္ဓိတ်အရ တပ်ခြင်းတူသော မိန်းမယောကျ်ား တို့သည် မှချ။ ထို-၏ မေထုန်အမှုနှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။ န-ပစ္စည်းအရ ထို--သော မေထုန်အမှုရ၏။ * သရဏံ သာရော။ ပဋိစ္စ သာရော **ပဋိသာရော**။

ဝိရူပေါ ပဋိသာရော **ဝိပ္ပဋိသာရော**။ ဝိပ္ပဋိသာရော အဿ အတ္ထီတိ **ဝိပ္ပဋိသာရီ**။

http://www.dhammadownload.com

သယန္တိ ဧတ္ထာတိ သီသံ။ သီသံ ဝိယာတိ **သီသံ**။ သီသ-တစ္ဆိတ်အရ ဦးခေါင်းသည် မှချ။ ထို-၏ မဂ္ဂေန မဂ္ဂ ပါဋိပါဒနအမှုနှင့် သဒိသီ-သဒိသ စပ် ဌာနူ။ အ-ပစ္စည်းအရ မဂ္ဂေန မဂ္ဂ ပါဋိပါဒနအမှု ရ၏။ * ကရဏံ ကတံ။ ဒုဋ္ဌု ကတံ ဒုက္ကဋံ။

ထုလ္လဉ္စ တံ အစ္စယဉ္စာတိ **ထုလ္လစ္စယံ**။ ထုလ္လ ဝိသေသနပုဒ်အရ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ဂုဏ်သည် မှချ။ ထို-၏ အပြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော အပြစ်ဟုဆိုအပ်သော ထုလ္လစ္စည်းအာပတ်ရ၏။

ဟတ္ထသ္သ ဂါဟော **ဟတ္ထဂ္ဂါဟော**။ ဟတ္ထဂ္ဂါဟော အာဒိ ဧတေသံ ဝေဏိဂ္ဂါဟာဒီနန္တိ ဟတ္ထဂ္ဂါဟာဒယော။ * ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တာ ပယောဂါ ပုဗ္ဗပယောဂါ။

* သံသဇ္ဇနံ သမ္ဗယုဇ္ဇနံ သံသဂ္ဂေါ။ * ကာယာနံ သံသဂ္ဂေါ **ကာယသံသဂ္ဂေါ**။

ကာယာနံ၊မိန်းမယောကျ်ား နှစ်ပါးသော ကာယတို့၏။သံသဂ္ဂေါ၊ကောင်းစွာ အပြား အားဖြင့် ယှဉ်ခြင်း။ ကြိယာဝဏ္ဏ-ကြိယာ စပ်။)

➤ ၆။ (က) ဥပဟတကာယပ္ပသာဒေါ-ဖြင့် ဥပဟတိန္ဒြိယော-၌ ဣန္ဒြိယ-အရ ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါးကို မယူရ၊ ကာယပ္ပသာဒ ကာယိန္ဒြေကို ယူ--ရင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဥပဟတံ ဣန္ဒြိယံ ဧတဿာတိ ဥပဟတိန္ဒြိယော-ဟု ဧတုတ္တိ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု ရ--ရင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ခါဏုကဏ္ဍက မိဝ-ဖြင့် ခံစားမှု မရှိရာ၌ ဥပမာကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ န ဝေဒယတိ-ဖြင့် ယင်း ရဟန်းသည် လေ, သည်းခြေ-စသော အပြစ်ဒေါသတို့သည် ဖျက်ဆီးအပ်သော ကာယပ္ပသာဒရှိသောကြောင့် သုခ ဒုက္ခဝေဒနာကို မခံစား (ဝါ) မသိ-ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် အခင်းနှီးအပ်သော နိမိတ်ဖြင့် မေထုနပဋိသေဝန ပြုသောရဟန်းအား သက်ရှိအတွေ့ကို မခံစားရစေကာမူ မှီဝဲလိုစိတ်ကြောင့် ပါရာဇိကအာပတ်သင့်သကဲ့သို့ ဤနည်းတူပင် လေ, သည်းခြေ-စသည် အနှောက်အယှက် အဖျက်ဆီးခံရသော ကာယပ္ပသာဒရှိသောကြောင့် သက်ရှိအတွေ့ကို မခံစားရစေကာမူ မှီဝဲလိုစိတ်ကြောင့် ပါရာဇိက ကျ၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇။ **ဝေဒယတိ/ဝေဒိယတိ** ။ ။ ဝိဒဓာတ်သည် အနုဘဝန-အနက်ဟောရာ၌ စုရာဒိဂိုဏ်းသာ ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ ကာရိတ်မဖက် သုဒ္ဓကတ္တားဟော ဖြစ်သောကြောင့် ရင်း ဝေဒယတိ-သင့်ပါသည်။ ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် ဥပဟတိန္ဒြိယဝတ္ထု၌ "နာဟံ ဝေဒိယာမိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ"ဟု ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ ယုဝဏ္ဏာနမိယင်ုဝင်သရေ-ဟူသော မောဂ္ဂလာန်သုတ်ဖြင့် သရနှောင်းရာ၌ ရှေ့သရကို ဣယပြု၍ ဝေဒိယတိ၊ ဝေဒိယာမိ စသည်ဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ ဝေဒိယတိ-ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

ကဏ္ဍက/ကဏ္ဋက ။ ။ ကဍိ+ဏွု၊ ဝိန္ဒုလာ၍ ကဏ္ဍက-ဟု ပြီးသည်။ ကဏ္ဍတီတိ

http://www.dhammadownload.com

ကဏ္ဍကော-ဟုပြု၊ ဤအလို ကဏ္ဍက-သင့်ပါသည်။ ကဏ္ဍက-ဟုရှိလျှင် ကဒိတဗ္ဗော ဆိန္ဒိတဗ္ဗောတိ ကဏ္ဍကော-ဟု ပြု၊ ဤအလို ကဏ္ဍက-ပါငြလည်း သင့်ပါသည်။

မေထုနံ ဓမ္မံ/မေထုနဓမ္မံ ။ ။ အနက်အဓိပ္ပါယ် မပျက်သောကြောင့်ရင်း၊ သမာသ် အနေ ဖြင့်ရင်း၊ လိုအပ်သောအနက်ကို ဟောစွမ်းနိုင်သောကြောင့် သမာသ်/ဝါကျ နှစ် မျိုးလုံး သင့်ပါသည်။

ဝိရဠိတ္တာ/ဝိရဠီတ္တာ ။ ။ ဘူဝါဒိရုပ်သည် အကမ္မကဖြစ်ပြီး ဒိဝါဒိရုပ်သည် သကမ္မက ရုပ် ဖြစ်ရကား ဤ၌ ဒိဝါဒိရုပ်ကို အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ဝိရဠိတွာ-သာ သင့်ပါသည်။

ဟတ္ထဂ္ဂါဟာဒယော/ဟတ္ထဂါဟာဒယော ။ ။ ဂဟာဓာတ်၏ ရှေ့ဗျည်းသည် ဒွေဘော် ဌာနဖြစ်၍ရင်း၊ အ-ရဿနောင် ရောက်နေသောကြောင့်ရင်း ဒွေဘော်ဖြင့်ရှိသော ဟတ္ထဂ္ဂါဟာဒယော-ပါငြသာ သင့်ပါသည်။

➤ ၀။ **သီသံ န ဓါပုဏာတိ**-ကား အတူဖြစ်သော ဦးခေါင်း၏ "သီသ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော အဆုံးဖြစ်သော မင်ဖြင့် မင်၌ဖြစ်စေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော လွှလ ပယောဂ၌တင်-- သဒိသူပစာ။ နေယျတ္ထ၊ ရှုဋ္ဌိနည်း။

(ယ) **ပုဗ္ဗပယောဂါ ဒုက္ကဋေ ဟိန္တိ**-ကား အာမေယ်ရကောင်းသော ထိုထိုဝတ္ထုအရာ ၌ ထင်သောအားဖြင့် အာမေယ် မရကောင်းသော ပုဗ္ဗပယောဂ အကျိုး ဒုက္ကဋ်အာပတ် ဟူသော ဤ၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ရှုဋ္ဌိနည်း။

ဥပဟတိန္ဒြိယ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါး၏ "ဥပဟတိန္ဒြိယ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာယပသာဒ, ကာယိန္ဒြေ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

ဥပဟတကာယပ္ပသာဒ- ကား အပေါင်းဖြစ်သော လုံး၀ ဆေးကုမရသော ဝိနဋ္ဌကာယ ပသာဒ, လေ သည်းခြေ-စသည်တို့ ဖျက်ဆီးအပ်သော ဒူသိတကာယပ္ပသာဒတို့၏ "ဥပ ဟတကာယပ္ပသာဒ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော လေ သည်းခြေ-စသည်တို့ ဖျက်ဆီးအပ်သော ဒူသိတကာယပ္ပသာဒ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

မေထုန-ကား အပေါင်းဖြစ်သော တပ်မက်မှုတူသော မိန်းမ ယောကျ်ားနှစ်ဦးသား တို့၏ အကျင့်, တပ်မက်မှု တူ-မတူသော မိန်းမ ယောကျ်ားနှစ်ဦးသားတို့၏ အကျင့်၏ "မေထုန"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တပ်မက်မှုတူသော မိန်းမ ယောကျ်ား နှစ် ဦးတို့၏ အကျင့်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ **ကာယသံသဂ္ဂ**-ကား အပေါင်းဖြစ်သော တစ်ကိုယ်လုံး၏ "ကာယ"ဟူသော အမည် ကို အစိတ်ဖြစ်သော သုံးသပ်နိုင်ကောင်းသော သုံးသပ်၍ရကောင်းသော ကိုယ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ **ကာယပ္ပသာဒ**-ကား အပေါင်း ဖြစ်သော ကာယပသာဒ အားလုံး၏ "ကာယပ္ပသာဒ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အင်္ဂါဇာတ်၌ဖြစ်သော ကာယပသာဒ၌တင်--ဧကဒေသူပစာ၊ ရှုဋ္ဌိနည်း။

➤ ၁၀။ **ဝိပ္ပန္နိသာရ**-အရ ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိတော် [၁၄၃]

(က) ဘဒ္ဒိယဝတ္ထုသ္မိံ အဒ္ဒိယံ နာမ တံ နဂရံ။ (ခ) **ဇာတိယာ ဝနံ နာမ** ဇာတိပုပ္ဖ ဂုမ္ဗာနံ ဥဿန္နတာယ ဧဝံ လဒ္ဓနာမံ။ (ဂ) တံ တဿ နဂရဿ ဥပစာရေ ဝနံ ဟောတိ။

(ဃ-၁) သော တတ္ထ နိပန္နော ဟေန ဝါတုပတ္ထမ္ဘေန မဟာနိဒ္ဒံ ဩက္ကမိ၊ (ဃ-၂) **ဝေကရယံ ဘာဝင်္ဂမေဝ ဝတ္တတိ**။ (င) ကိလိန္နံ ပဿိတွာတိ အသုစိကိလိဋ္ဌံ ပဿိတွာ။

(စ) **သဟသာ ဝုဋ္ဌာသီတိ** အာသိဝိသေန ဒဋ္ဌော ဝိယ, အဂ္ဂိနာ ဒဍ္ဎော ဝိယစ တုရိတံ ဝုဋ္ဌာသိ။ (ဆ) **အတ္တမိတွာ ပဝစ္ဆေသီတိ** အပ္ပမတ္တော ဘိက္ခု အာရဒ္ဓဝိပဿကော ဥပ ဋ္ဌိတဿတိ ဒိဋ္ဌ ဝုဋ္ဌတန္တော၀ အတ္တမိတ္ထာ ဘူမိယံ ဝေဋ္ဌန္တော ပရိဝဋ္ဋန္တော ဝိတေဋ္ဌန္တော ပါတေသိ။ (ဇ) ပုထုဇ္ဇနကာလျာဏကေန ဟိ ဝေဂုပေဿ ဌာနေသု ဝိတ္တံ ရက္ခိတဗ္ဗံ။

(ဈ) အာယဒ္ဓ တေသံ အညတရော သင်္ဂါမသိသယောဓော ဘိက္ခု။

(ဋ။၂၄၃။ မအူတ၊ ၂၇၆။ ဘာသာဋီ၊၃၊၄၇၀။)

➤ ၁။ (ခ) **နိယမာနိယမအနက်** ။ ။ ယံ ဝနံ၊အကြင်တောသည်။ဇာတိပုပ္ဖဂုမ္ဗာနံ၊မြတ်လေး ပန်းတို့၏ မိုကုန်ရာဖြစ်ကုန်သော အရုံတို့၏။ဥဿန္နတာယ၊များကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဧဝံ၊ဤသို့ မြတ်လေးတောဟူ၍။လဒ္ဓနာမံ၊ရအပ်သော အမည်ရှိ၏။တံ ဝနံ၊ထိုတောသည်။ ဇာတိယာ ဝနံ နာမ၊မြတ်လေးတော မည်၏။

(ဃ) **ဘဝင်္ဂမေဝ ဝတ္တတိ**-၌ ဇဝ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို န ဝိထိစိတ္တာနိ-ဟု ထည့်။

(စ) **ဖဟာဖဆမ ထင်ရှားအနက်** ။ ။ သဟသာဝုဋ္ဌာသီတိ၊ကား။အာသိဝိသေန၊လျှင်သော အဆိပ်ရှိသော။သပ္ပေန၊မြွေသည်။ဒဋ္ဌော၊ကိုက်အပ်သော။ပုရိသော၊သည်။တုရိတံ၊အဆော တလျှင်။ဝုဋ္ဌာသိ ဝိယစ၊ထ၏သို့ငှင်း။အဂ္ဂိနာ၊မီးသည်။ဒဍ္ဎော၊လောင်အပ်သော။ပုရိသော၊ သည်။တုရိတံ၊လျှင်။ဝုဋ္ဌာသိဝိယစ၊ငှင်း။တုရိတံ၊လျှင်။ဝုဋ္ဌာသိ၊ထပြီ။

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် ဇာတိယာဝန-၌ ဇာတိ-အရ မြတ်လေး ပန်းကို မယူအပ်၊ ယင်းမြတ်လေးပန်း၏ မိုရာဖြစ်သော မြတ်လေးပန်းချုံတို့ကို ကောက် ၍ ယင်းမြတ်လေးပန်းချုံတို့၏ များသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဇာတိယာဝန အမည်ရသည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုတောသည် ဘဒ္ဒိယမြို့၏အတွင်း၌ တည်ရှိပါသလော။ (ဝါ) ဘဒ္ဒိယမြို့ ၏ အဝေး၌ တည်ရှိပါသလော။ အဘယ်၌ တည်ရှိပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ဇာတိယာ ဝန-ပုဒ်၏ **အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ**ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ နိပန္နောပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ)မိန့်

(ဃ-၁) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် ထိုမြတ်လေးတောသည် ဘဒ္ဒိယမြို့၏ အနီး ဥပစာ၌ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဒိဝါ ဝိဟာရဂတော နိပန္နော-ဟု ဆိုအပ်သောကြောင့် ဘဒ္ဒိယဝတ္ထုလာ ရဟန်းသည် အိပ်ပျော်ရုံမျှဖြစ်၏ဟု မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ် သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ-၁) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ယ--၂) ၌/ ဆရာ-သည် (ယ-၁) ဖြင့် ထိုရဟန်းသည် မြတ်လေးတော၌ လျှောင်းလျက် လေ၏ ထောက်ပံ့မှုကြောင့် ကြီးစွာသော အိပ်ပျော်ခြင်းသို့ ရောက်သောဟု ဆို၏။ ကြီးစွာသော အိပ်ပျော်ခြင်းသို့ ရောက်၏ဟူသည် အဘယ်စိတ်များသာ ဖြစ်၍ နေပါသနည်း။ အကြား အကြား၌ ဝီထိစိတ်များ ဖြစ်သေး၏ဟု မှတ်ရပါမည်လော။

(ဓ) ၌/ ဆရာ-သည် (ဆ) ဖြင့် ကန်ကျောက်၍ လည်စေပြီဟူသည် မြေ၌ သုံးလေးပတ် လိမ့်စေလျက် ညှဉ်းဆဲလျက် ကျစေခြင်းပင်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ်သို့လျှင် ထိုသို့ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ န ဟိ သမဏော ပရံ ဝိဟေဌယန္တော အရ ရဟန်းဟူသည် တစ်ပါးသူကို မညှဉ်းဆဲထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဓ) မိန့်။

အား-- ကလျာဏပုထုဇဉ်ရဟန်းသည် ဤကဲ့သို့သော အရာဌာနတို့၌ စိတ်ကို စောင့်ရှောက်ထိုက်သောကြောင့် ညှဉ်းဆဲသယောင်ဖွင့်ဆိုသော ငါ့စကားသင့်၏ဟူလို။

(ဈ) ၌/ ဆရာ-သည် (ဓ) ဖြင့် ကလျာဏပုထုဇဉ်ရဟန်းသည် ဤကဲ့သို့သော မေထုန်အရာတို့၌ စိတ်ကိုစောင့်ရှောက်ထိုက်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ဤ၌ ဒုတိယ အသာဒိယနဝတ္ထုလာ ရဟန်းသည် အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ရဟန်းဖြစ်ပါသနည်း။ ကလျာဏပုထုဇဉ်မှတစ်ပါး အခြားသော ရဟန်းဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဈ) မိန့်။

➤ ၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ယ) ပက္ခန္တရ။ (ယ-၂) ကား ကြီးစွာသော အိပ်ပျော်ခြင်းသို့ ရောက်ပုံကို ဆက်လက်အားထုတ်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (င-စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ပက္ခန္တရ။ (ဓ-ဈ) ဝါကျာရမ္ဘ။

ဓာစစ် ။ ။ ပယိတွာ-ကား ၍--ကြောင့် ဓေတမတ္တိ၊ အာရောစေသုံ-၌ ကြိယာဝိသေသန/သျှ စပ်။ ＊ **တေန ဖဲလ္လဝတ္တု**-ကား ကြောင့်--ကြောင့် မဟာနိဒ္ဒိ ဩက္ကမိ-၌ အကြောင်းဟိတ်/အကြောင်းဖိုလ် စပ်။ (တစ်နည်း) ＊ **တေန ဖဲလ္လဝတ္တု**-ကား ကြောင့်--ကြောင့် မဟာနိဒ္ဒံ ဩက္ကမိ-၌ ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏ။ မဟာနိဒ္ဒံ ဩက္ကမိ-ကား ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏိယ စပ်။

➤ ၄။ ဇာယတီတိ ဇာတိ။ ဇာတိယာ ဥပလက္ခိတံ ဝနံ **ဇာတိယာဝနံ**။ (ဇာတိယာ၊ မြတ်လေးပန်းဖြင့်။ (ဝါ) မြတ်လေးပန်းချုံဖြင့်။ ဥပလက္ခိတံ၊မှတ်အပ်သော။ဝနံ၊တောတည်း) မဇ္ဈေလောပီ အလုတ္တတတိယာတပ္ပုရိသ်၊ ဇာတိ+ဝနပုဒ်။ ဇာတိ-အရ မြတ်လေးပန်း (ဝါ) မြတ်လေးပန်းချုံသည် မုချ။ ယင်း၏ တောဖြစ်နှင့် လက္ခဏ လက္ခဏဝန္တ/အဘေဒ-ဘေဒ စပ် ဌာန်။ ပုဒ်လုံးအရ မြတ်လေးပန်း (ဝါ) မြတ်လေးပန်းချုံဖြင့် မှတ်အပ်သော တော (မြတ်လေးတော) ရ၏။

ဇာတိယေဝ ပုပ္ဖံ **ဇာတိပုပ္ဖံ**။ ဇာတိ-အရ မြတ်လေးဟူသော အမည်၏ အဖြစ်ဟူသော သမ္ဘာဝနာဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ ပန်းနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ စပ် ဌာန်။ ပုဒ်လုံးအရ ထို--သော မြတ်လေးပန်းရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဇာယတီတိ ဇာတိ။ ပုပ္ဖန္တိ ဝိကသန္တီတိ ပုပ္ဖာနိ။ ဂုဟတိ သံဝရတီတိ ဂုမ္ဗော။ (ဂုဟ+ဗ)
ဇာတိယာ ပုပ္ဖာနိ **ဇာတိပုပ္ဖာနိ**။ ဇာတိပုပ္ဖာနံ နိဿယာ ဂုမ္ဗာ **ဇာတိပုပ္ဖဂုမ္ဗာ**။

ဇာတိပုပ္ဖ-အရ မြတ်လေးပန်းတို့သည် မှချ။ ထို၏ ပန်းခြုံ ပန်းရုံနှင့် နိဿိတ-နိဿယ စပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ မြတ်လေးပန်းတို့၏ မှီရာဖြစ်သော ပန်းခြုံရ၏။ (ဝါ) မြတ်လေး ပန်းခြုံ ပန်းရုံတို့ရ၏။ * အသုစိနာ ကိလိဋ္ဌ အသုစိကိလိဋ္ဌ။

ဥဿန္နာနံ ဘာဝေါ ဥဿန္နတာ။ * လဒ္ဓံ နာမံ ဧတေနာတိ လဒ္ဓနာမံ။ (ဝနံ)
မဟတီ နိဒ္ဒါ မဟာနိဒ္ဒါ။ * ဝါတဿ ဥပတ္ထမ္ဘော ဝါတုပတ္ထမ္ဘော။

ရသီယတေ အဿာဒီယတေတိ ရသော။ ဧကော ရသော ဧတဿ စိတ္တဿာတိ **ဧကရသံ**။ ပုဒ်လုံးအရ တစ်ခုသော ကိစ္စသည် မှချ။ ထို၏ ဘဝင်စိတ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ တစ်ခုသော ကိစ္စရှိသော ဘဝင်စိတ်ရ၏။

ဝနီယတေ ဘဇီယတေတိ **ဝနံ**။ ဝနဓာတ်အရ ကတ္တားငွေကား တောသို့ ချဉ်းကပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ချဉ်းကပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မငွေ-ကား တော၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်း အရ တောရ၏။

အာသု သီဃံ ဝိသံ ဧတဿာတိ **အာသိဝိသော**။ ပုဒ်လုံးအရ လျင်သော အဆိပ်သည် မှချ။ ထို-၏ မြွေနှင့် ဌာနီ-ဌာန စပ် ဌာနူ။ ဧတ-အညပုဒ်အရ လျင်သော အဆိပ်ရှိ သော မြွေရ၏။ * ဥပဂန္တွာ တိဋ္ဌတီတိ ဥပဋ္ဌိတာ။ ဥပဋ္ဌိတာ သတိ ဧတဿာတိ ဥပဋ္ဌိတဿတိ။ * ပမဇ္ဇတီတိ ပမတ္တော။ န ပမတ္တော အပ္ပမတ္တော။

အာရဘီယိတ္ထာတိ အာရဒ္ဓါ။ အာရဒ္ဓါ ဝိပဿနာ ယေနာတိ **အာရဒ္ဓဝိပဿကော**။
ပုဒ်လုံးအရ အားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာသည် မှချ။ ထို-၏ ရဟန်းဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ အားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာရှိသော ရဟန်းရ၏။

➤ ၆။ (က) ဖြင့် ဘဒ္ဒိယေ ဇာတိယာ ဝနေ-၌ ဘဒ္ဒိယ-အရ ဘဒ္ဒိယမထေရ်ကို မယူရ၊ ဘဒ္ဒိယမြို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဘဒ္ဒိယဟူသည် မြို့တည်း၊ လူသတ္တဝါမဟုတ်ဟု သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ ဇာတိပုပ္ဖဂုမ္ဗာနံ-ဖြင့် ဇာတိယာဝနံ-၌ ဇာတိ-သဒ္ဒါ၏ မြတ်လေးပန်းဟူသော အနက်ဟော--ငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဇာတိ-သဒ္ဒါ မြတ်လေးပန်းကို ဟောသော်လည်း ဇာတိ အရ ဌာနျူပစာရအားဖြင့် မြတ်လေးပန်း၏ မှီရာ ပန်းခြုံ ပန်းရုံကို ယူ--ငင်း (အဘိဓေ ယျတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ဇာတိယာ ဥပလက္ခိတံ ဝနံ ဇာတိယာဝနံ-ဟု မချွေလောပ် အလုတ္တ တတိယာတပ္ပုရိသ် ဝစနတ္ထပြ--ငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဥဿန္နတာယ-ဖြင့် ယင်း တောသည် အလုံးစုံ မြတ်လေးပန်းခြုံ ပန်းရုံရှိသောကြောင့် ဇာတိယာဝန အမည်ရသည်မဟုတ်၊ မြတ်လေးပန်းခြုံ ပန်းရုံတို့များသည်၏အဖြစ် ကြောင့်သာ ယေဘုယျအားဖြင့် ဇာတိယာဝန မည်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ဓဝံ လဒ္ဓနာမံ-ဖြင့် ဇာတိယာဝန-သဒ္ဒါ၏ နာမ-သဒ္ဒါ၏အဖြစ်ကို သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဘဒ္ဒိယေ-၌ သို့ဝိဘတ်သည် သာမိဝိကာဓာရ၌ ဖြစ်သည်ကို သိ။(ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ မဟာနိဒ္ဒ ဩကွမိ-ဖြင့် နိပန္နော-၌ (နိ+ပဒ+တ) နိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက၏--ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပဒဓာတ်၏ အိပ်ခြင်းအနက်ကိုဟော--ငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) တ-ပစ္စည်း အတိတ်ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) နိပဇ္ဇတိ နိပန္နော-ဟု ပြု--ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

တေန ဝါတုပတ္ထမ္ဘေန-ဖြင့် ကြီးစွာသော အိပ်ခြင်းသို့ရောက်၏ဟူသည် ထိန မိဒ္ဓ ကြောင့် (ဝါ) ကာယဂေလညကြောင့် ရောက်သည်မဟုတ်၊ ဝါတုပတ္ထမ္ဘ-လေ၏ ထောက်ပံ့ခြင်းကြောင့် ရောက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဧကရသံ ဘဝင်္ဂမေဝ ဝတ္တတိ-ဖြင့် မဟာနိဒ္ဒ ဩကွမိ-၌ ကြီးစွာသော အိပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏ဟူသည် ဝိထိစိတ်တို့ဖြင့် မရောမယှက်၊ တစ်ခုသော ကိစ္စရှိသော ဘဝင်၏ ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ အသုစိ ကိလိဋ္ဌံ-ဖြင့် ကိလိန္နံ-၌ ကိလိဒ-ဓာတ်၏ ညစ်နွမ်းခြင်းအနက်ဟော --ငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) စွတ်စိုခြင်းဟူသည် သုက်တို့ဖြင့် ညစ်နွမ်းနေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ တုရိတံ-ဖြင့် သဟသာ-နိပါတ်၏ တုရိတအနက်ဟော--ငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း သဟသာ-နောင် ကြိယာဝိသေသနတ္တ၌သက်သော ဒုတိယာဝိဘတ် ကျေနေသည်၏--ငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ အာသိဝိသေန-စသောပါဌ်ဖြင့် အဆောတလျှင် ထ ရာ၌ ဥပမာကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဆ) ၌ ဝဋ္ဋေန္တော ပရိဝဋ္ဋေန္တော ဝိဟေဌေန္တော ပါတေသိ-ဖြင့် ပဝတ္တေသိ-၌ ပဝတ္တန ဟူသည် လည်စေလျက် အဖန်ဖန်လည်စေလျက် ညှဉ်းဆဲလျက် ကျစေ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပါတေသိ-ဖြင့် ပဝတ္တေသိ-၌ ပပုဗ္ဗ ဝတုဓာတ်၏ ပါတနအနက်ဟော၏ဟု သိစေပါ သည်။ (ဓာတွတ္ထ) ဘူမိယံ-ဖြင့် လိမ့်စေ၍ ကျရာအရပ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အပ္ပမတ္တော စသည်ဖြင့် ဒုတိယ အာသာဒိယန ဝတ္တုလာ ရဟန်းသည် သာမန် ရဟန်း မဟုတ်၊ မမေ့မလျော့သည်ဖြစ်၍ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်သော သတိရှိသော ရဟန်းအဖြစ်ကိုသာ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ခိပ္ပံ ဝုဋ္ဌဟန္တော၀-ဖြင့် ကန် ကျောက်ပုံ အခြင်းအရာကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၃။ တေန ဝါတုပတ္ထမ္ဘေန/ ဝါတုပတ္ထမ္ဘေန ။ ။ တေန ဝါတုပတ္ထမ္ဘေနာတိ "အင်္ဂမင်္ဂါနိ ဝါတုပတ္ထဒ္ဓါနိ ဟောန္တိ" ဓဝံ ဝုတ္တဝါတုပတ္ထမ္ဘေန-ဟု သာရတ္ထ ဆိုသောကြောင့် ငင်း၊ အဋ္ဌကထာ၌ဆိုသော ဝါတုပတ္ထမ္ဘသည် ပါဠိတော်၌လာသော ဝါတုပတ္ထမ္ဘ-ပင်တည်း

http://www.dhammadownload.com

ဟု ညွှန်ပြသော တ-သဒ္ဒါ ပါသင့်သောကြောင့်ရင်း တေန ဝါတုပတ္တမ္ဘေန-ပါဌ်သင့်။

ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန/ကလျာဏပုထုဇ္ဇနကေန ။ ။ ဆန္ဒဇာတာဒိသု ဝိသေသန ဝိသေသိတဗ္ဗာန် ယထိစ္ဆိတတ္တာ ဥဘယံ ပုဗ္ဗံ နိပတတိ-ဟု (ရူပသိဒ္ဓိ) အညပဒတ္ထေသု ဗဟုဗ္ဗီဟိ၌ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာဒယော-ဟု အဋ္ဌကထာ၌ တွေ့ရသောကြောင့်ရင်း ဝိသေသန အရှေ့နေ နောက်နေ မမြဲရကား နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

သဂါမသီသယောဓော/သဂါမသီသံမုခ ဝီယ ယောဓော ။ ။ ဋီကာတို့၌ သင်္ဂါမ သီသယောဓော-ဟုသာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ တည်ပုဒ်ပြု၍ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် သင်္ဂါမသီသ ယောဓော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➤ ၈။ **ဓာတိယာဝန**-ကား မြတ်လေးပန်းခြုံတည်းဟူသော ဌာနီဖြင့် တောတည်းဟူသော ဌာနကိုမှတ်၍ မြတ်လေးပန်းခြုံတည်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် စံပယ်၊ ကြက်ရုံးတည်းဟူသော အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် ယေဘုယျနည်း။

ဌာနီဖြစ်သော မြတ်လေးပန်း၏ "ဇာတိ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော မြတ်လေး ပန်းခြုံ၌တင်- ဌာနူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။ အစိတ်ဖြစ်သော မြတ်လေးပန်း၏ "ဇာတိ" ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော မြတ်လေး၊ စံပယ်၊ ကြက်ရုံး-စသော ပန်း၌တင်- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနိဒဿနနည်း။ **အဓိုဓယေ**-ကား အနီးရှိသော မြို့ဖြစ်၏ "ဘဒ္ဒိယေ"ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော မြတ်လေးတော၌တင်-- သမီပူပစာ။

အသုစိကိလိဋ္ဌံ-ကား မစင်ကြယ်ခြင်းဂုဏ်၏ "အသုစိ"ဟူသောအမည်ကို ဂုဏီး ဖြစ်သော သုက်၌တင်-- ဂုဏူပစာ။/အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော သုက်သွေးတို့၏ "အသုစိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မိန်းမသုက်သွေး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

သဂါမသီသယောဓဘိက္ခု-ကား အတူဖြစ်သော စစ်မြေဦး၌ စစ်သည်၏ "သင်္ဂါမ သီသယောဓ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ရဟန်း၌တင်-- သဒိသူပစာ။

ဌာနေသု-ကား အပေါင်းဖြစ်သော အရာဌာနအားလုံး၏ "ဌာနေသု"ဟူသောအမည် ကို အစိတ်ဖြစ်သော မေထုနဌာန၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

စိတ္တံ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော စိတ်အားလုံး၏ "စိတ္တ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ် ဖြစ်သော ဝိပဿနာစိတ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ပြဓာန်းသော စိတ်ကိုဆိုသဖြင့် မပြဓာန်းသော စေတသိက်ကိုလည်းရသောကြောင့် ပဓာနနည်း၊ ဧကဒေသူပစာ။

➤ ၁၀။ **အဝဝိဓမဝ**-၌ ဘဝ-အရ ကာမဝိပါက် ဝေဝီသ၊ စေတသိက် တေတ္တိံသ၊ ကဋတ္တိမြေကြည်သော ကမ္မဇရုပ် ဇကူနဝီသ-ဟုဆိုအပ်သော ဥပပတ္တိဘဝကိုယူ။

အဝဝိ-အရ ဘဝင်ကိစ္စတပ်သော မဟာဝိပါက်စိတ် (၈)ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။

စိတ္တံ ရက္ခိတဗ္ဗံ-၌ စာတ်အရ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ [၁၄၄]

(က) ဒိဝါ ပဋိသလ္လီယန္တေန ဒွါရံ သံဝရိတွာ ပဋိသလ္လီယိတုန္တိ ဒွါရံ ပိဒဟိတွာ နိပဇ္ဇိတုံ။ (ဂ) ဧတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ ပါဠိယံ "အာယံ နာမ အာပတ္တီ"တိ န ဝုတ္တာ။ ဝိဝရိတွာ နိပန္နဒေါသေန ပန ဥပ္ပန္နေ ဝတ္ထုသ္မိံ "အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒိဝါ ပဋိသလ္လီယန္တေန ဒွါရံ သံဝရိတွာ ပဋိသလ္လီယိတု"န္တိ ဝုတ္တတ္တာ အသံဝရိတွာ ပဋိသလ္လီယန္တဿ ဒုက္ကဋံ ဝုတ္တံ။ (ဃ) ဘဂဝတော ဟိ အဓိပ္ပါယံ ဉတွာ ဥပါလိတ္ထေရာဒီဟိ အဋ္ဌကထာ ဌပိတာ။

(င) "အတ္ထာပတ္တိ ဒိဝါ အာပဇ္ဇတိ နော ရတ္တိ"န္တိ ဣဒမ္ပိ စေတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

(ဋ၊၂၄၃။ မအ္ဋ၊၁၊၂၇၇။ ဘာသာဋီ၊၁၊၄၇၀။)

➤ ၁။ (ဂ) ဝုတ္တံ-၏ အာစရိယကို အဋ္ဌကထာယံ၊အဋ္ဌကထာ၌-ဟု ထည့်။ ကတ္တားကို အာစရိယေဟိ၊ဆရာတို့သည်။-ဟု ထည့်ပါ။

➤ ၂။ (ဂ) သို့/ ဆရာ-သည် အသံဝရိတွာ ပဋိသလ္လီယန္တဿ ဒုက္ကဋံ ဝုတ္တံ-နေ့အခါ တံခါး မပိတ်ဘဲ ကျိန်းစက်သော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သောဟု ပြဆို၏။ ထိုသို့ပင် ဆိုသော်လည်း နိပန္နဝတ္ထု ပါဠိတော်၌ နေ့အခါ တံခါး ဖွင့်၍ အိပ်သောရဟန်းအား ဤမည်သော အာပတ်ဟု ဘုရားဟောတော် မမူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် တံခါးဖွင့်၍ အိပ်သော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အာသောဏိယဟူ့သောအရာ** ။ ။ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် နေ့အခါ တံခါးဖွင့်၍ ကျိန်းစက်သော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သောဟု ပြဆို၏။ သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်းသည် ဘုရားရှင်တို့၏ အရာသာဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို ဆိုအပ်ပါသနည်း။ (ဝါ) အဋ္ဌကထာ၌ ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကိုဆိုခြင်းသည် အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် နေ့အခါ တံခါး မပိတ်ဘဲ ကျိန်းစက်သော ရဟန်းအား အဋ္ဌကထာ၌ ဒုက္ကဋ်ဟု ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ယုတ္တိအားဖြင့် ပြစေပြီး၍ ယခုအခါ၌ အာဂုံအားဖြင့် ပြစေလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ-သည် (ဃ) ဖြင့် နေ့အခါ တံခါး မပိတ်ဘဲ ကျိန်းစက်သော ရဟန်း အား အဋ္ဌကထာ၌ ဒုက္ကဋ်ဟု ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ယုတ္တိအားဖြင့် ပြဆို၏။ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သော စကားဖြင့်သာ ပြီးရာပါသလော။ အဘယ် သာဓက စကားဖြင့်လည်း ပြီးနိုင်ရာပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ **အနူ**-- "အတ္ထာပတ္တိ ဒိဝါ အာပဇ္ဇတိ နော ရတ္တိ" ဟူသော ပရိဝါစကားဖြင့် ပြီးနိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

➤ ၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ကား အဘယ့်ကြောင့် တံခါးဖွင့်၍ အိပ်သော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်ပြသောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် ကိဉ္စာပိ-စသည် စောဒကာဘော၊ ဝိဝရိတွာ စသည် ပရိဟာရာဘော၊ (ယ) ကာရဏ။/ယုတ္တိဒင်္ဂကရဏ။ (င) အာဂမဒင်္ဂကရဏ။/အဋ္ဌကထာ သာဓကမှတစ်ပါး ပါဠိတော် သာဓကကို ပြသောကြောင့် ပကၡန္တရ။

➤ ၄။ အဓိပ္ပါယတေ ဉတ္တီယတေတိ **အဓိပ္ပါယော**။ အဓိ-အပိ-ဉ္တဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ဘုရားရှင်သန္တာန်၌ ဆန္ဒပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား ထိုအားတပ်သော နေ့အခါ တံခါးဖွင့်၍ အိပ်သော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်သို့ရောက်ခြင်းဟူသော ဘုရားရှင်အလိုတော်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ ဏပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဘုရားရှင်အလိုတော်ရှ၏။

ဥပသမီပေ အလ္လီယတီတိ ဥပါလိ။ (ဥပ-အာ-လီ+ဏ္က) ✱ ထိရန္တိ ဒဠှ ဘဝန္တီတိ ထိရာ။ ထိရာ အဿ အတ္ထိတိ ထေရော။ ထိရတိ သီလက္ခန္ဓာဒိဂုဏေဟီတိ ထေရော။ ဥပါလိစ သော ထေရောစာတိ **ဥပါလိတ္ထေရော**။ ထေရ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား မြဲမြံသော သီလ-စသော ဂုဏ်တို့ရှိသည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည် (ဝါ) သီလ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် မြဲမြံခိုင်ခံ့သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ ထိုဂုဏ်နှစ်ပါးတို့၏ ဥပါလိမထေရ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဥပါလိထေရ်ရှ၏။

ဥပါလိတ္ထေရော အာဒိ ယေသန္တိ **ဥပါလိတ္ထေရာဒယော**။ ဥပါလိတ္ထေရ+အာဒိ အရကား အစဖြစ်သော ဥပါလိမထေရ်သည် မုချ။ ထို၏ အခြားသော အဋ္ဌကထာ ဆရာတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ ယ-အညပုဒ်အရ ဥပါလိထေရ် အစရှိသော အဋ္ဌကထာဆရာတို့ရှ၏။ ✱ နိပန္နသာ ဒေါသော နိပန္နဒေါသော။

ဝသတိ ဧတ္ထ ဖလံ တဒါယတ္တ ဝုတ္တိတာယာတိ **ဝဇ္ဇံ**။ ဝသဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား တံခါး မပိတ်မှု၍ အိပ်သောရဟန်း၏ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ခြင်းဟူသော အကျိုးတရား၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏဋ္ဌကား မိန်းမတို့၏ အလိုရှိတိုင်း ပြုအပ်သော မေထုနဝီတိက္ကမ အကြောင်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ရတ္တျ ပစ္စည်းအရကား မိန်းမတို့၏ အလိုရှိတိုင်း ပြုအပ်သော မေထုနဝီတိက္ကမအကြောင်း ရှ၏။

ဒွါရန္တိ သံဝရန္တိ ဧတေနာတိ **ဒွါရံ**။ ဒွရဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ..တိ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကရဏဋ္ဌကား တံခါး၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော တံခါးရှ၏။

ဒိဗ္ဗန္တိ အတြာတိ **ဒိဝေါ**။ ဒိဝုဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား လောဘပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏဋ္ဌကား နေ့အခါကာလ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ အ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော နေ့အခါ ရှ၏။

အာပဇ္ဇီယတေတိ **အာပတ္တိ**။ အာပုဗ္ဗ ပဒ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား အာပတ်သို့ တက်ရောက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝီတိက္ကမ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်

http://www.dhammadownload.com

မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား အာပတ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလ္။ တိ-အရ အာပတ်ရ၏။

ရဇ္ဇန္တိ ဧတ္ထာတိ ရဇ္ဇနီ။ ရဉ္ဇဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား လောဘပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ အဓိကရဏဋ္ဌကား ညဉ့်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တိ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ညဉ့်ရ၏။

နိပဇ္ဇတီတိ နိမဇ္ဇနဿ။ နိ-ပဒဓာတ်အရ ဘဝင် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေး--ဖလူ။ နောက်--ကာရဏူ။ ယပစ္စည်းအရကား ရှုပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂုဏ်ရ၏။ အန္တ ပစ္စည်းအရကား ထို--သော အိပ်သော ရဟန်းရ၏။

➤ ၆။ (က) ၌ နိပဇ္ဇန္တေန-ဖြင့် ပဋိသလ္လီယန္တေန-၌ ပဋိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တကဓ--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သံ-ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဓ--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) လီဓာတ်သည် ဤ၌ သိလေသန-ကပ်ရောက်ခြင်း သာမန်အနက်ကို မဟော၊ နိပဇ္ဇန-အိပ်ခြင်းအနက်ဟော-ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ပိဒဟိတွာ-ဖြင့် သံဝရိတွာ-၌ သံ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဓ -ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဝရဓာတ်သည် ဝါရဏအနက်, ဂုတ္တာအနက်တို့ကို မဟော၊ အာဝရဏ -ပိတ်ခြင်းအနက်ဟော--ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်၊

နိပဇ္ဇိတုံ-ဖြင့် ပဋိသလ္လီယိတုံ-၌ ပဋိ-သံ ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဓ--ရင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) လီဓာတ်၏ နိပဇ္ဇနအနက်ဟော-ရင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇။ ဌပိတာ/ထပိတာ ॥ ॥ ဌပ-ထပ ထပနေ။ ဌပေတိ၊ ဌပယတိ။ (ပ) ထပေတိ၊ ထပယတိ၊ ထပိတော၊ ထပယိတွာ။ (နီတိ၊ဓာတု) ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ အဋ္ဌကထာ၊ အတ္ထကထာ စသည်တို့ကဲ့သို့ ဒန္တဇ ထ-ကို မုဒ္ဓဇ ဌ-အပြု မပြုသောကြောင့်ရင်း နှစ်ပါး၌လုံး သင့်ပါသည်။

ပိဒဟိတွာ/ပိဓဟိတွာ ॥ ॥ အပိပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်+တွာပစ္စည်း၊ အပိ-၌ အ-ကိုချေ၊ ဓာ ဓာ-ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ အဗ္ဘာသ ဓာ၌ အာ-ကို အ-ရဿပြု၊ ဓာ-၌ ဓ-ကို ဟပြု၊ အာ-ကို ဣပြု၊ အဗ္ဘာသ ဓ-ကို ဒ-ပြု၍ ပိဒဟိတွာ-ဟု ပြီးသောကြောင့် ပိဒဟိတွာ-သင့်။

ရုက္ခသူစိကဏ္ဋကဒွါရံ/ရုက္ခသူစိဒွါရံ ကဏ္ဋကဒွါရံ ॥ ॥ သမာသ် ဝါကျ အနက် မထူး သောကြောင့်ရင်း၊ ရုက္ခသူစိကဏ္ဋကဒွါရန္တိ ရုက္ခသူစိဒွါရံ ကဏ္ဋကဒွါရဉ္စ၊ ရုက္ခံ သူစိဒွါရံ ကဏ္ဋကဒွါရမိစ္စေဝ ဝါ ပါဌော-ဟု (သာရတ္ထ) ဋီကာ ဖွင့်သောကြောင့်ရင်း၊ ၂-ပါး၌သင့်။

(င) **ဣမိနာပိစေတံ/ဣမိနာစေတံ** ॥ ॥ န ကေဝလံ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တတ္တာယေဝ သိဒ္ဓံ၊ အထခေါ "အတ္တာပတ္တိ ဒိဝါ အာပဇ္ဇတိ နော ရတ္တိံ" န္တိ ဣမိနာ ပရိဝါရပါဠိယာပိ သိဒ္ဓန္တိ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ဟု ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ ဆိုသောကြောင့်ရင်း၊ တံခါးကို မပိတ်မူ၍ နေ့အခါ အိပ်သော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသောကြောင့်သာ ပြီးသည် မဟုတ်သေး၊ "အတ္တာပတ္တိ ဒိဝါ အာပဇ္ဇတိ နော ရတ္တိံ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

သော ပရိဝါရပါဠိဖြင့်လည်း ပြီး၏ဟု အနက်ရောက်ရာသောကြောင့်ရင်း၊ က္လမိနာ၁ဝိစေတံ ဟု ဝိ-ပါသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

နိပန္နဒေါသေန/နိပ္ပန္နဒေါသေန ။ ။ ဝတ္ထုအားလျော်စွာ ပြီးစီးခြင်းအနက်ကို အလို မရှိအပ်၊ အိပ်ခြင်းအနက်ကိုသာ အလိုရှိအပ်သောကြောင့်ရင်း၊ နိပဇ္ဇိတုံ-ဟူသော သဒ္ဒန္တရိက်ကို ထောက်ဆ၍ရင်း၊ ဒွေဘော်မဲ့ နိပန္နဒေါသေန-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ ၈။ **ဒွါရံ**-ကား ဌာနဖြစ်သော တံခါး၏ "ဒွါရံ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော တံခါးရွက်၌တင်-- ဌာနူပစာ။ နာနတ္တရိကနည်း။ (သံဝရိတွာ-ကိုထောက်)

အပေါင်းဖြစ်သော ဂေဟဒွါရ, ကာယဒွါရ, ဥပါယဒွါရတို့၏ "ဒွါရ"ဟူသောအမည် ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဂေဟဒွါရ-၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

အပေါင်းဖြစ်သော တံခါးဘောင်, တံခါးရွက်တို့၏ "ဒွါရ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ် ဖြစ်သော တံခါးရွက်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

တေ ဒုဿသာဏိဒွါရေမဝ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ပုဆိုးတင်းတိမ် တံခါး၏ "ဒုဿ သာဏိဒွါရ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ပုဆိုးတင်းတိမ်တံခါး, ဖျာတင်းတိမ်တံခါး ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနည်း။

ယက္ခဂဟိတကော ယောဓ ဗန္ဓိတွာ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဘီလူးဖမ်းစားအပ်သူ၏ "ယက္ခဂဟိတက"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဘီလူးဖမ်းစားသူ, သညာကင်းသူ ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနည်း။

အဍ္ဎနော နိမိတ္တံ ဝဓေဿတိ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ရဟန်း၏ မိမိ နိမိတ်ကို သွင်း ခြင်း၏ "အဍ္ဎနော"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ရဟန်းယောကျ်ား, မိန်းမတို့၏ သွတ်သွင်းခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ များသော ရဟန်း၏သွတ်သွင်းခြင်းကို ဆိုသ ဖြင့် နည်းသော မိန်းမ၏ သွတ်သွင်းခြင်းကိုလည်း ယူနိုင်သောကြောင့် ယေဘုယျနည်း။

အရိယပုဂ္ဂလော-ကား အစိတ်ဖြစ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက်၏ "အရိယ" ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အများ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

အာလယသမုဂ္ဃါတော-ကား အကျိုးဖြစ်သော မဂ်၏ "အာလယသမုဂ္ဃါတ"ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဣန္ဒိယာ ဝဋ္ဋမဂ္ဂေန-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဝဋ္ဋမဂ်၏ "ဝဋ္ဋမဂ္ဂေန"ဟူသောအမည် ကို အပေါင်းဖြစ်သော မဂ်သုံးပါး၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနည်း။

ဂါမဝါသီနံ စမ္မံ-ကား ရွာနှင့် ရွာ၌နေသူလူတို့သည် အပြားရှိသော်လည်း မပြား သကဲ့သို့ ဆိုခြင်းကြောင့် အဘေဒူပစာ။ ရွာနှင့် ရွာနေလူကို အပြားမဲ့အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် အဘေဒနည်း မည်၏။ **ဂေဟာနိဿိတံ**-ကား အတူဖြစ်သော အိမ်၏ "ဂေဟ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ကာမဂုဏ်ငါးပါး၌တင်-- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဇာတိယာဝနံနာမ-ကား ဇာတိအရနှင့် ဝနံ-အရသည် အရမပြားသောကြောင့် အဘေဒူပစာ။ **ဇာတိဝနံ**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော မြတ်လေးတော၏ "ဇာတိဝန" ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သစ်ပင်အားလုံး၌တင်--ဧကဒေသူပစာ။ များသော မြတ်လေးတောကို ဆိုသဖြင့် နည်းသော ဆီးဖြူ သျှစ်သျှား စသည်ကိုလည်း ယူနိုင်သောကြောင့် ယေဘုယျနည်း မည်၏။/ အနီးရှိသော မြတ်လေးတော၏ "ဇာတိဝန"ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော ဘဒ္ဒိယမြို့၌တင်-- သမီပျူပစာ။ ဇာတိဝန-သဒ္ဒါသည် မြတ်လေးတောကို ဟောငြားသော်လည်း အနီးဖြစ်သော ဘဒ္ဒိယမြို့နှင့် တကွဖြစ်သောကြောင့် သဟာစရဏနည်း မည်၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-ကား ဌာနီဖြစ်သော စင်ကြယ်ခြင်းအကြောင်း၏ "ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ကျမ်းဂန်၌တင်-- ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဧဝေတာနာမ မဟာပညာ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ပညာရှိသော နတ်၏ "မဟာပညာ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော နတ်အားလုံး၌တင်--ဧကဒေသူပစာ။

များသော ပညာရှိသော နတ်ကိုဆိုသဖြင့် နည်းသော ပညာမရှိသော နတ်ကို ယူနိုင်သောကြောင့် ယေဘုယျနည်း။/ အပေါင်းဖြစ်သော နတ်၏ "ဒေဝတာ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပညာရှိသော နတ်၌တင်--ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဋ္ဌိနည်း။

မိဂေကမာတာ-ကား အကျိုးဖြစ်သော သားဖြစ်၏ "မိဂါက"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော အမိ၌တင်-- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။ **မိဂေပိတာ**-တူ၏။

ဘူတပုဗ္ဗအရိယာယံ-ကား ရှေးလူဘဝ၌ ထင်ရှားသော မယား၏ "ဘရိယ"ဟူသော အမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော ယခုရဟန်းဘဝ၌တင်-- တဒ္ဓမ္မူပစာ။ ရှေးလူဘဝ၌ မယား ဖြစ်ဖူးသည်ကိုစွဲ၍ ယခု ရဟန်းဘဝ၌ "ဘရိယ" ဟု ခေါ်ဝေါ်သောကြောင့် "ဘူတပုဗ္ဗဂတိက"နည်း မည်၏။

မေထုနဓမ္မံ ပဋိသေဝိတွာ-ကား အပေါင်းဖြစ်သော မေထုန် မှီဝဲကောင်းသော လူမ, နတ်မ, တိရစ္ဆာန်မတို့၌ မေထုန်မှီဝဲခြင်း၏ "မေထုနဓမ္မ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တိရစ္ဆာန်မ၌ မှီဝဲခြင်း၌တင်-- ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဋ္ဌိနည်း။

ဝတ္ထုကာမာနဉ္စ ပဟာနံ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ဝတ္ထုကာမကို ပယ်ခြင်း၏ ပဟာန ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဝတ္ထုကာမ, ကိလေသာကာမကို ပယ်ခြင်း၌တင်- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း။

သန္ထတာယ သန္ထတဿ-ကား အစိတ်ဖြစ်သော အနှီးရှိသော တခုတခုသော မဂ်၏ "သန္ထတ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော မာတုဂါမ၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

အစိတ်ဖြစ်သော အနှီးရှိသော တခုတခုသော မဂ်၏ "သန္ထတ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ရဟန်း၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း။

http://www.dhammadownload.com

➢ **မနုဝဓုနကော/မနောဝဓုနကော** ။ ။ သ သရေ ဝါ ဂမော-သုတ်၌ ဝါသဒ္ဒါ သီဟဂတိကနည်းအားဖြင့် လိုက်လာလျက် ဩလာခြင်း အစီအရင်ကို တားမြစ်၏ သောကြောင့် သမာသ်အလယ် မနောဂိုဏ်းဖြစ်သော်လည်း ဩ-မလာနိုင်ရကား "မနုဝဓုနကော"ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ **လောလုပ္ပစာရံ/လောလုမ္ပစာရံ** ။ ။ ကုသလဘဏ္ဍာယ ဘုသံ ဝိလုမ္ပနတ္ထေန လောလုပ္ပံ ဝုစ္စတိ တဏှာ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့် လုပဓာတ်၊ လု-လု ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ပ-ဒွေဘော်လာ၍ ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ (တစ်နည်း) လုဘဓာတ်၊ ဘ-ကို ပ-ပြု၊ ပ-ဒွေဘော်လာ၍ပြီးသောကြောင့်ရင်း၊ "လောလုပ္ပစာရံ"ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ **ဒုပ္ပဋိပန္နာ/ဒုပ္ပဋိပ္ပန္နာ** ။ ။ ဒု-နောင် ပဋိ ဥပသာရ၏ အစဗျည်း ပ-သည်သာ ဒွေဘော်လာရာဌာန၌ ပဒ-ဓာတ်၏ ပ-သည် ဒွေဘော်လာရာဌာန မဟုတ်သောကြောင့် ဒုပ္ပဋိပန္နာ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ **သေခေါ/သေက္ခော** ။ ။ သိက္ခ ဝိဇ္ဇောပါဒါနေ သေက္ခော၊ အသေက္ခော၊ က-ကာရလောပေ "သေခေါ အသေခေါ"တိ ရူပါနိ ဘဝန္တိ (ဓာတုမာလာ) ကို ထောက်၍ က-ကျေ မကျေမှုသာ ထူးသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

➢ **ကိစ္ဆဇီဝိတပ္ပတ္တော/တိစ္ဆဇီဝိတပ္ပတ္တော** ။ ။ ဥက္ကဏ္ဍန် ဥက္ကဏ္ဍာ၊ ကိစ္ဆဇီဝိကာ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်ရကား ဇီဝဓာတ် ဏွုပစ္စည်း၊ ဏွုပစ္စည်းကို အကပြု၊ "ဏ္ဍတ္ထိလိင်တွင်၊ အကမြင်၊ အ-လျှင် ဣ-ဖြစ်မြဲ"ဟူသော နိယံအရ အ-ကို ဣ-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော-ပါဌ် သင့်ပါသည်။ ဇီဝဓာတ် တပစ္စည်း၊ ဣ အာဂုံ မဟုတ်၍ ကိစ္ဆ-ဇီဝိတပ္ပတ္တော-ပါဌ် မသင့်ပါ။

➢ **ဇာတိယာဝန်/ဇာတိဝန်** ။ ။ သုမနပုပ္ဖပရိယာယေန ဇာတိသဒ္ဒေန တံ နိဿယော ဂုမ္ဗော အဓိပ္ပေတော ဇာတိယာ ဥပလက္ခိတံ ဝနံ ဇာတိဝနန္တိ အလုတ္တသမာသော ဟူသော (ဝိမတိဋီကာ) ကို ထောက်၍ လုတ္တသမာသ်မဟုတ်၊ အလုတ္တသမာသ် ဖြစ်သောကြောင့် ဇာတိယာ ဝန်-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

➢ **ရာဇေန**-ကား အစိတ်ဖြစ်သော ရာဂ၏ "ရာဂေန"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ရာဂနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော လောဘမူစိတ်၌တင်-- ဧကဒေသူပစာ။

သံဃာဒိသေသ်-ကား သံဃာဒိသေသ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဒိသေသ၌ ကျေသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း။

ပဌမပါရာဇိက အဖွင့် ပြီး၏ ။

24-9-2010

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com